

Viețile Sfinților

Viețile Sfinților, publicate aici, au ca sursă cele 12 volume "Viețile Sfinților" apărute între anii 1991 și 1998 la Editura Episcopiei Romanului și Hușilor (volumele consacrate lunilor septembrie-aprilie) și apoi la Editura Episcopiei Romanului (volumele consacrate lunilor mai-august).

Notă: Luna septembrie apare la început pentru că anul bisericesc începe la 1 septembrie. Aceasta este și ordinea apariției celor 12 volume menționate mai sus.

Volumul III (noiembrie)

Viețile Sfinților pe luna noiembrie

Ziua întâi

- Sfinții doctori fără de argint Cosma și Damian
- Sfântul Mucenic Erminigheld
- Sfintele Mucenițe Chirienia și Iuliana

Ziua a doua

- Sfinții Mucenici Achindin, Pigasie, Anempodist, Elpidifor, Aftonie și cei împreună cu dînșii

Ziua a treia

- Sfinții Mucenici Achepsima Episcopul, Iosif și Aitala
- Înnoirea bisericii din Lida a Sfântului Gheorghe
- Minunea Sfântului Marelui Mucenic Gheorghe
- Alți sfinți pomeniți la 3 noiembrie

Ziua a patra

- Cuviosul Părinte Ioanichie cel Mare
- Sfinții Mucenici Nicandru Episcopul și Ermeu preotul

Ziua a cincea

- Sfinții Mucenici Galaction și Epistimia

Ziua a șasea

- Sfântul Pavel Mărturisitorul
- Sfântul Varlaam, Arhiepiscopul Novgorodului
- Cuviosul Părinte Luca
- Minunea din zilele lui Leon cel Mare
- Alți sfinți pomeniți la 6 noiembrie

Ziua a șaptea

- Sfântul Mucenic Ieron și cei împreună cu dînsul
- Cuviosul Părintele Lazăr din muntele Galisiului

Ziua a opta

- Soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil

Ziua a noua

- Sfinții Mucenici Onisifor și Porfirie
- Cuvioasa Maică Matroana
- Cuvioasa Teoctista din Lesvia
- Sfântul Simeon Metafrast
- Sfântul Ierarh Nectarie de Eghina

Ziua a zecea

- Sfinții Apostoli Olimp, Rodion, Sosipatru, Erast, Quart și Tertie
- Sfântul Mucenic Orest

- Sfântul Ierarh Martin, Episcopul Galiei

Ziua a unsprezecea

- Sfântul Mare Mucenic Mina
- Minunile Sfântului Marelui Mucenic Mina
- Sfinții Mucenici Victor și Ștefanida
- Sfântul Mucenic Vichentie diaconul
- Cuviosul Părinte Teodor Studitul

Ziua a douăsprezecea

- Sfântul Ierarh Ioan cel Milostiv, Patriarhul Alexandriei
- Cuviosul Părinte Nil Pustnicul

Ziua a treisprezecea

- Sfântul Ierarh Ioan Gură de Aur, Patriarhul Constantinopolului

Ziua a paisprezecea

- Sfântul Apostol Filip
- Sfântul Grigorie Palama

Ziua a cincisprezecea

- Sfinții Mucenici Gurie, Samona și Aviv
- Sfântul Preacuviosul Paisie de la Neamț

Ziua a șaisprezecea

- Sfântul Apostol și Evanghelist Matei

Ziua a șaptesprezecea

- Sfântul Ierarh Grigorie, Episcopul Neocezarei

Ziua a optsprezecea

- Sfântul Mucenic Platon
- Sfinții Mucenici Roman și copilul Varula

Ziua a nouăsprezecea

- Sfântul Prooroc Avdie
- Sfântul Mucenic Varlaam Bătrînul
- Cuviosii Părinți Varlaam și Ioasaf din India

Ziua a douăzecea

- Sfântul Ierarh Proclu, Patriarhul Constantinopolului
- Cuviosul Părinte Grigorie Decapolitul, ale cărui moaște se află la Sfânta Mănăstire Bistrița-Vâlcea
- Sfinții Mucenici Evstatie, Tespesie și Anatolie

Ziua a douăzeci și una

- Intrarea Maicii Domnului în Biserică

Ziua a douăzeci și doua

- Sfinții Apostoli Filimon, Arhip și Apfia
- Sfânta Muceniță Cecilia și cei împreună cu dânsa, Sfinții Mucenici Valerian, Tivurtie și Maxim

Ziua a douăzeci și treia

- Sfântul Ierarh Amfilohie, Episcopul Iconiei
- Sfântul Grigorie, Episcopul Acragandiei
- Sfântul Antonie de la Iezeru-Vâlcea

Ziua a douăzeci și patra

- Sfântul Mucenic Clement, Papă al Romei
- Sfântul Mucenic Petru, Arhiepiscopul Alexandriei

Ziua a douăzeci și cincea

- Sfânta Mare Muceniță Ecaterina
- Sfântul Mare Mucenic Mercurie

Ziua a douăzeci și șasea

- Cuviosul Părinte Alipie Stîlpcul
- Cuviosul Părinte Stelian Paflagonul
- Sfântul Ierarh Iona, Arhiepiscopul Novgradului
- Cuviosul Nicon, ucenicul Sfântului Serghie de Radonej
- Cuviosul Varlaam, egumenul Pecerskăi

Ziua a douăzeci și șaptea

- Sfântul Mare Mucenic Iacob Persul
- Cuviosul Părinte Grigorie Sinaitul

Ziua a douăzeci și opta

- Cuviosul Părinte Ștefan cel Nou

Ziua a douăzeci și noua

- Sfântul Mucenic Paramon și cei împreună cu dînsul
- Cuviosul Părinte Acachie Ascultătorul

Ziua a treizecea

- Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat
-
-

Viața și minunile Sfinților Doctori fără de arginți și făcători de minuni Cosma și Damian (1 noiembrie)

Sfinții Cosma și Damian erau frați, de neam din Asia, avînd tată păgîn și mamă creștină, anume Teodotia. Aceasta, după moartea bărbatului ei, a trăit în văduvie, avînd vreme liberă și fără piedici și a slujit cu sîrguință lui Hristos, închinîndu-și toată viața lui Dumnezeu. Ea s-a făcut ca văduva aceea pe care o lăuda Apostolul, cînd zicea că *văduva cea adevărată și singură nădăjduiește spre Dumnezeu și petrece în rugăciuni și în cereri, ziua și noaptea.*

Deci, precum viețuia Teodotia, cu plăcere de Dumnezeu, așa îi învăța și pe iubiții săi fii, Cosma și Damian, căci i-a hrănit cu bună învățătură, în credința creștinească și cu dulceața dumnezeieștii Scripturi, povățuindu-i spre toată fapta bună. Iar ei, venind în vîrstă desăvîrșită, petrecînd în legea Domnului și deprinzîndu-se în viața cea fără de prihană, s-au făcut ca doi luminători, strălucind pe pămînt cu faptele cele bune. Pentru aceasta au și luat de la Dumnezeu darul tămăduirii, dînd sănătate sufletelor și trupurilor, vindecînd tot felul de boli, tămăduind toate neputințele și izgonind duhurile cele viclene.

Dar ajutau nu numai oamenilor, ci și dobitoacelor și nu primeau nimic pentru aceasta de la nimeni, căci toate acestea le făceau nu pentru avere, adică să se îmbogățească cu aur și cu argint, ci pentru Dumnezeu, ca să arate către El dragostea lor, prin dragostea cea către aproapele; nici nu doreau slava omenească prin aceste tămăduiri, ci slava lui Dumnezeu. Ei tămăduiau neputințele pentru slava numelui Domnului lor, Care le-a dăruit puterea de a tămădui. Dar nu cu buruieni, ci cu numele Domnului izbăveau de boli, fără plată și fără să aștepte mulțumire, împlinind porunca Celui ce a zis: *În dar ați luat, în dar să dați.* Pentru aceea au fost numiți de cei credincioși, doctori fără plată sau fără de arginți. Astfel, petrecîndu-se viața lor cu bună credință, în pace s-au sfîrșit. Și nu numai în viața lor, ci și după moarte s-au preamărit prin felurite minuni, pentru care se cinstesc de Biserică cu pomenirea cea de peste an, ca niște calzi folositori și doctori, apărători ai sufletelor și trupurilor noastre.

Iar despre viața lor cea bună și despre tămăduirea cea fără de plată, există o astfel de povestire: O femeie oarecare, cu numele Paladia, zăcînd pe patul durerii de mulți ani și neavînd nici un ajutor de la doctori, a auzit de acești sfinți că tămăduiesc toate bolile, și a trimis la dînșii cu rugăminte ca să vină la ea, căci era aproape de moarte. Sfinții, ascultînd rugăminte, au mers în casa ei și îndată femeia, după credința sa, a dobîndit tămăduire, prin venirea la dînsa a Sfinților doctori și s-a făcut sănătoasă, slăvind pe Dumnezeu, Cel ce a dăruit robilor Săi un dar al tămăduirii ca acesta. Fiind mulțumită de acea milă a doctorilor, a vrut să-i răsplătească cu daruri. Dar aceștia n-au vrut să ia, că niciodată nu luaseră nimic de la nimeni, fiindcă nu vindeau darul pe care îl aveau de la Dumnezeu.

Deci, femeia a cugetat ca măcar pe unul dintr-înșii să-l silească prin rugăminte, să primească de la dînsa cît de puțină răsplată; și, luînd trei ouă, a venit în taină la Sfîntul Damian, rugîndu-l să ia de la dînsa acele ouă în numele Sfîntei Treimi. Iar Damian, auzind de numele lui Dumnezeu în Treime, a luat de la femeie acel mic dar, pentru jurămîntul ei cel mare, prin care l-a rugat.

Sfîntul Cosma, înștiințîndu-se de aceasta, s-a mîhnit foarte mult. Apoi, sosind mutarea din viață a Sfîntului Cosma, acesta a poruncit, aproape de ieșirea sufletului din trup, să nu fie pus Damian lîngă dînsul, cînd se va sfîrși, pentru că a călcat porunca Domnului și a luat plată de la femeie pentru tămăduire. Deci, odihnindu-se în Domnul, Sfîntul Cosma, după cîtăva vreme a venit și ceasul sfîrșitului lui Damian, mutîndu-se din viața aceasta vremelnică la cea veșnică. Iar oamenii chibzuiau unde să-l îngroape, că știau porunca Sfîntului Cosma și nu îndrăzneau să pună pe Damian lîngă fratele său. Și fiind ei în nepricepere, a alergat îndată acolo o cămilă, care fusese mai înainte îndrăcită, și pe care o tămăduiseră sfinții. Aceasta a grăit cu glas omenesc că, fără îndoială, să-l pună pe Damian aproape de Cosma, de vreme ce nu pentru plată a luat de la femeie acele trei ouă, ci pentru numele lui Dumnezeu. Și așa cinstitele lor moaște au fost puse împreună, la locul numit Firaman.

Odinioară, un bărbat oarecare din acele locuri, în vremea secerișului, a ieșit să-și secere holda și, slăbit de arșița soarelui, a mers sub un stejar să se odihnească și, culcându-se, a adormit greu. Ținând gura deschisă, venind un șarpe, i-a intrat în gură și în pînțece. Apoi, deșteptându-se omul, nu știa ce i se întâmplase și, mergînd în țarină, a secerat pînă seara, apoi a venit la casa sa și, după cină, s-a culcat. În timp ce se odihnea, șarpele a început a mușca cele dinlăuntru lui. Iar el striga de durere și, deșteptându-se toți și alergînd la dînsul, îl pipăiau și nu pricepeau de unde vine acea durere. Iar el a strigat cu glas mare, zicînd: "Sfinților doctori, Cosma și Damian, ajutați-mă!" Și îndată ce au sosit sfinții, l-au adormit, încît șarpele să iasă pe aceeași cale pe unde a intrat. Dormind omul iarăși cu gura deschisă, prin rugăciunile Sfinților Cosma și Damian, cu puterea lui Dumnezeu au scos șarpele din om și, ieșind acesta din gura lui, toți cei care se aflau acolo s-au înspăimîntat de acea minune înfricoșătoare. Apoi, ieșind șarpele, îndată s-a deșteptat omul acela și s-a făcut sănătos desăvîrșit, cu ajutorul sfinților celor fără de arginți.

În același loc era un alt bărbat, pe nume Malh, ce locuia aproape de biserica Sfinților doctori Cosma și Damian, care era în Firanman. Vrînd el să plece la drum lung, a dus-o pe femeia sa la biserică și i-a zis: "Iată, eu mă duc departe, iar pe tine te las în seama Sfinților Cosma și Damian, spre pază; șezi în casa ta, pînă cînd îți voi trimite semn de la mine, pe care îl vei cunoaște că este al meu și, cînd va voi Dumnezeu, îți voi trimite semnul acela și te voi lua la mine". Malh, încredințînd sfinților pe femeia sa, a plecat la drum.

Trecînd cîteva zile, diavolul a luat chipul unui om cunoscut și, venind la femeia lui Malh, i-a arătat un semn ca acela despre care zisese bărbatul ei. Diavolul arătîndu-i semnul, îi poruncea să meargă la bărbatul ei, zicînd: "pe mine m-a trimis bărbatul tău ca să te duc la dînsul". Iar femeia a zis: "Semnul acesta îl cunosc, dar nu voi merge, că sînt încredințată Sfinților fără de arginți, Cosma și Damian; iar dacă voiești să merg cu tine la bărbatul meu, vino împreună cu mine în biserica sfinților și jură-te mie, înaintea altarului, că nu-mi vei face nici un rău pe drum". Iar diavolul a făgăduit așa; și, mergînd cu dînsa în biserică, înaintea altarului, s-a jurat, zicînd: "Așa mă jur pe puterea lui Cosma și Damian, că nu-ți voi face nici un rău pe drum, ci te voi duce la bărbatul tău".

Femeia, auzind jurămîntul, a crezut diavolului celui mincinos, care se arătase în chip de om cunoscut și a pornit cu dînsul la drum. Iar înșelătorul, luînd-o pe ea, a dus-o în loc pustiu și neumblat voind să-i facă rău și s-o omoare. Dar ea, văzîndu-se în cea mai de pe urmă nevoie, și-a ridicat ochii la cer și a strigat din inimă către Dumnezeu, zicînd: "Dumnezeule, ajută-mi cu rugăciunile Sfinților Cosma și Damian și grăbește de mă izbăvește din mîinile acestui ucigaș". Și îndată s-au arătat grabnicii ajutori, Sfinții cei fără de arginți, Cosma și Damian, strigînd asupra diavolului. Iar el, văzîndu-i pe dînsii, a lăsat femeia și a fugit și, alergînd la o rîpă înaltă, a căzut în prăpastie și a pierit.

Sfinții, luînd pe femeie, au dus-o la casa ei. Și a zis femeia, închinîndu-se lor: "Mulțumesc vouă, stăpîinii mei, că m-ați izbăvit de groaznică pierzare; deci, rogu-vă, spuneți-mi cine sînteți, ca să știu cui să dau mulțumire pînă la sfîrșitul vieții mele". Iar ei au zis către dînsa: "Noi sîntem Cosma și Damian, robii lui Hristos, cărora te-a încredințat bărbatul tău, cînd a plecat la drum; și pentru aceea ne-am sîrguit a grăbi spre ajutorul tău și te-am izbăvit pe tine de diavol, cu darul lui Dumnezeu".

Atunci femeia, auzind aceasta, a căzut la pămînt de frică și de bucurie, iar ei s-au făcut nevăzuți. Apoi femeia striga, laudînd și mulțumind lui Dumnezeu și slugilor lui, Sfinților Cosma și Damian. Și, cu lacrimi alergînd la biserică, a căzut înaintea icoanei sfinților, spunînd tuturor ceea ce se făcuse, cum și-a făcut Domnul milă de dînsa, cu rugăciunile plăcuților Săi. Și grăia în rugăciune cuvintele acestea: "Dumnezeul părinților noștri, al lui Avraam, al lui Isaac, al lui Iacov și al seminției lor celei drepte, Care ai stins cuptorul cel cu foc celor trei tineri și Care ai ajutat roabei tale Tecla, în priveriște, Îți mulțumesc că și pe mine, păcătoasa, m-ai izbăvit de lanțurile diavolului, prin plăcuții Tăi, Cosma și Damian. Mă închin Ție, Care faci minuni mari și preaslăvite și Te măresc pe Tine, Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, în veci. Amin".

Pătimirea Sfântului Mucenic Erminigheld, fiul împăratului goților (1 noiembrie)

Erminigheld, fiul împăratului goților, Luvighild, a fost întors de la eresul arienesc la dreapta credință de către Leandru, episcopul Ispalitaniei, pentru care s-a mîhnit Luvighild, fiind arian, pentru că fiul său a părăsit credința ariană. Și se sîrguia a-l întoarce de la dreapta credință iarăși la eres. Deci îl momea pe el cu cuvinte de iubire, ca un părinte, rugîndu-l și sfătuindu-l să lase soborniceasca credință și să creadă la fel cu dînșii, ca și mai înainte. Însă, dacă l-a văzut neînduplecat, îl înfricoșă cu amenințări și îl înspăimînta cu tot felul de chinuri și răni. Iar el, petrecînd ca un stîlp neclintit în credință, nu lua în seamă momirile și înfricoșările părintești.

Deci, mîniindu-se foarte tare, tatăl său mai întîi l-a depărtat pe fiul său de la scaunul împărătesc și din împărăție și l-a lipsit de toată averea și moștenirea. După aceea, văzîndu-l neschimbat cu mintea, i-a ferecat grumajii, mîinile și picioarele cu obezi de fier și l-a aruncat într-o temniță întunecoasă și strîmtă. Fericitul Erminigheld, deși era tînăr cu anii, era însă bătrîn cu înțelepciunea, disprețuind împărăția pămîntească și căutînd cu toată dorința pe cea cerească. Deci, zăcînd în temniță legat, se ruga către Atotputernicul Dumnezeu să-l întărească în acea pătimire.

Sosind praznicul cel mare al Sfințelor Paști, Luvighild împăratul, chemînd pe un episcop dintre cei de credința sa cea rătăcită, l-a trimis noaptea la fiul său în temniță, ca Erminigheld să primească eretica împărtășire ariană din mîna episcopului aceluia. Și, dacă se va împărtăși cu aceasta, să fie întors iarăși în cea dintîi dragoste părintească și în cinstea cea de mai înainte. Iar sfîntul, răbdătorul de chinuri, îngrețoșîndu-se de episcopul arian și muștrînd aspru credința lui cea rea, l-a izgonit de la sine, neprimind împărtășirea cea eretică; și s-a împărtășit cu preacinstitele și de viață făcătoarele Taine ale Trupului și Sîngelui lui Hristos, de un preot dreptcredincios, care a fost trimis la dînsul, în taină, de Sfîntul Leandru, episcopul.

Întorcîndu-se episcopul arian rușinat la împărat, i-a spus toate cele ce a auzit de la fiul său. Atunci împăratul, umplîndu-se de negrăită mînie și scrișnind din dinți, îndată a trimis din sfetnicii săi, poruncindu-le să ucidă în temniță pe fiul său, Erminigheld. Deci, mergînd aceia, i-au tăiat cinstitul cap cu securea și au fost auzite deasupra sfîntului său trup cîntări dulci, ale sfinților îngeri, și se vedeau noaptea arzînd făclii. Acest lucru privindu-l credincioșii, se bucurau și mulțumeau lui Dumnezeu, Care a preamărit cu acest fel de minuni pe sfîntul și dreptcredinciosul Său rob, după sfîrșitul ce a avut prin pătimire; iar cei necredincioși se rușinau și se înfricoșau. Apoi, tatăl cel ucigaș de fiu, căindu-se de nevinovataucidere pe care o făcuse, de mîhnire a căzut în boală; apoi voia să se lepede de arieni și să primească credința cea dreaptă; dar se temea de neamul lui cel răucredincios și nu s-a învrednicit a fi rînduit cu cei dreptcredincioși. Iar apropiindu-se sfîrșitul lui, a chemat la sine cu cinste, pe fericitul episcop Leandru, pe care mai înainte foarte mult îl ura și-l prigonea, și l-a rugat să-l povățuiască la dreapta credință pe Rehader, fiul său cel mai tînăr, pe care îl făcuse moștenitor împărăției sale, și să-l lumineze cu învățătura sa cea de Dumnezeu insuflată, precum făcuse și cu Erminigheld.

Murind Luvighild împăratul și venind la împărăție Rehader, îndată a primit dreapta credință, prin povățuirea Sfîntului Leandru episcopul. Și tot poporul goților, care era învecinat cu eresul lui Arie, l-a adus la buna credință. Iar trupul Sfîntului Erminigheld, fratele său cel mai mare, l-a slăvit cu cinstea ce se cuvenea unui mucenic al lui Hristos, împlinindu-se astfel cuvîntul Evangheliei, care zice: *Dacă grăuntele de grîu, căzînd pe pămînt, nu va muri, apoi singur rămîne; iar de va muri, multă roadă va da.* Așa și răbdătorul de chinuri al lui Hristos, ca un grăunte de grîu, singur în pămîntul goților a murit pentru Hristos și a făcut rod al credinței celei drepte pentru tot poporul pămîntului aceluia. Căci toți au început cu dreaptă credință a crede în Hristos Dumnezeu Cel de o ființă și de o cinste cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, a Cărui slavă este în veci. Amin.

Sfintele Mucenițe Chirienia și Iuliana (1 noiembrie)

Chirienia era din cetatea Tarsul, a eparhiei Ciliciei, iar Iuliana, din cetatea Rosana. Pe acestea prinzându-le Marcian ighemonul, în vremea împărăției lui Maximian, le silea să se lepede de Hristos, dar ele nu s-au supus. Atunci, a poruncit ca să i se tundă părul și sprâncenele Chirieniei și s-o poarte goală prin toată cetatea Tarsului, spre rîs și batjocură. Apoi, ducînd-o împreună cu Iuliana în cetatea Rosanei, le-a dat foc; și așa s-au săvîrșit.

Pățimirea Sfinților Mucenici Achindin, Pigasie, Anempodist, Elpidifor, Aftonie și a celor împreună cu dînșii (2 noiembrie)

Savorie, împăratul Persiei, fiind întunecat cu închinarea la idoli și plin de toată fărădelegea, a ridicat prigoană mare asupra creștinilor în pămîntul său. În acea vreme, printre slugile care slujeau în curțile lui, erau în taină și trei creștini: Achindin, Pigasie și Anempodist, care, slujind într-ascuns lui Hristos, pe mulți îi aduceau, cu învățăturile lor, la aceeași dreaptă credință.

Pe aceștia trei i-a clevetit un oarecare la împărat, cum că nu numai ei singuri cred în Cel răstignit, ci și pe alții îi vatămă cu aceeași credință ca și cu o otravă. Împăratul a zis cu mînie către clevetitori: "Pentru ce voi, știindu-i pe unii ca aceștia de demult, nu mi i-ați arătat, nici nu i-ați adus la mine?" Ei au răspuns: "De vei porunci, stăpînitorule împărate, în acest ceas îi vom aduce înaintea ta".

Deci, îndată poruncind împăratul, trimișii s-au dus să-i prindă. Sosind la casa unde petreceau sfinții, au găsit ușile încuiate, căci credincioșii robi ai Domnului, stăteau la rugăciune și nu voiau să deschidă oamenilor, îndeletnicindu-se în vremea aceea cu vorbirea către Dumnezeu. Oamenii aceia, stricînd ușile i-au prins și, legîndu-i, i-au dus înaintea împăratului. Dar împăratul, căutînd spre dînșii, a început a-i întreba cu blîndețe, zicînd: "De unde sînteți, fiii mei?" Iar sfinții au răspuns: "De țara noastră întrebi, împărate? Moșia noastră și viața noastră este Preasfînta Treime, Cea de o ființă și nedespărțită - Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, Unul Dumnezeu".

Împăratul a zis: "Foarte îndrăzneți sînteți; și chiar cutezați a mărturisi înaintea mea alt Dumnezeu, pentru că încă nu știți care sînt rănile și felurile chinuri". Sfinții au răspuns: "Sîntem îndrăzneți pentru Dumnezeul nostru și, pentru El, sîntem gata să primim tot felul de chinuri și răni. Și dacă nu crezi cuvintelor noastre, încearcă cu fapta: dă-ne răni, pune asupra noastră chinurile pe care le știi și vei cunoaște dacă ne vom lepăda de Dumnezeul nostru!"

Pe cînd sfinții grăiau multe de acestea, preamărind pe Unul Dumnezeu și defăimînd pe împărat pentru a lui mulțime de zei, acesta s-a mîniat și a poruncit la patru oameni ca, pe fiecare dintre sfinți, întinzîndu-i pe pămînt, să-i bată cu toiege ghimpoase. Iar sfinții, fiind astfel bătuți, binecuvîntau pe Dumnezeu într-un glas, zicînd: "Vezi, Doamne, nu ne lăsa și nu Te depărta de la noi, ca să cunoască toți că mîna Ta este asupra noastră; Tu, Doamne, ajută-ne nouă".

Acestea cîntînd sfinții în timp ce erau torturați, au slăbit cei ce îi băteau, iar împăratul a pus alți ostași ca să-i bată. Și au fost bătuți multă vreme, încît ar fi trebuit să moară din bătaie, de n-ar fi ținut singur Dumnezeu viața lor spre arătarea atotputerniciei Sale cea dintr-înșii. Împăratul, văzînd o răbdare ca aceea a lor, fiindcă nu strigau, nici slăbeau, se mira de aceasta. Deci s-a înspăimîntat și îndată a căzut de pe scaunul cel împărătesc. Iar sfinții au strigat către dînsul, zicînd: "Domnul nostru, Care ți-a dat ție viața, Acela te ridică pe tine iarăși, ca să vezi în noi puterea Lui". Iar celor ce stăteau înaintea, li s-a părut că împăratul a fost lovit de moarte și, alergînd, l-au ridicat. El, abia suflînd, s-a sculat și, venindu-și în fire,

mai mult s-a mîniat, p rindu-i-se că sfinții i-au făcut lui farmece; căci p g nii se deprinseseră a socoti vrăjitorii  i farmece, minunile cele mari ale lui Dumnezeu, care se fac prin sfinții Săi, fiind ei plini de toată lucrarea diavolească.

Deci a poruncit împăratul cel fărădelege să spînzure pe Sfinții Mucenici  i sub dînșii să aprindă foc, ca astfel să piară prin legături  i prin foc.

Sfinții, multă vreme stînd sp nzura i, aveau în gurile lor această cîntare: "Luminătorul  i Făcătorul nostru, Cel ce ai fost v ndut pentru noi  i ai fost scuipat, oc r t  i, ca un făcător de rele, ai fost sp nzurat pe lemn, Stăpîne, Cel ce  ii toate cu m na, vino acum  i caută spre pătimirea noastră  i ne arată nouă mîntuirea Ta. Prive te spre durerile noastre  i ne miluiește  i arată tuturor că noi pe Tine, Unul Dumnezeu, Te avem, în cer".

Apoi, îndată li s-a arătat lor Domnul ca un om, avînd fața luminoasă ca soarele. Iar prin arătarea Lui, s-au dezlegat legăturile  i s-a stins focul, iar sfinții s-au făcut sănătoși. Apoi, umpl ndu-se ei de negrăită bucurie la vederea Domnului, iarși S-a făcut nevăzut. Iar sfinții au stat înaintea împăratului, ca  i c nd n-ar fi fost supu i nici unui chin. V z ndu-i pe dînșii sănătoși, împăratul s-a mirat  i a zis către ei: "Cum s-a  nt mplat aceasta?" Iar ei au zis: "Oare nu vezi ce s-a făcut, că ne-a mîntuit pe noi Hristos, Dumnezeul nostru, din tirania ta? Vezi puterea Lui  i te ru ineaz !"

P g nul atunci a început a grăi hule asupra lui Hristos, iar sfinții au strigat: "Mute să fie buzele tale viclene, care hulesc pe adevăratul Dumnezeu".  i îndată a amu it împăratul, rămînînd fără glas. Iar sfinții au zis către dînsul: "Acum spune,  mp rate, cărui Dumnezeu poruncești să ne închinăm?" Iar el nu putea să le răspundă nici un cuv nt, fără numai cu ochii se tulbura. Dar sfinții au zis: "Ce  i s-a  nt mplat,  mp rate, de nu vorbe ti cu noi? Oare aşa ne vom duce de la judecata ta, nelu nd răspunsul cel de pe urmă?" Iar  mp ratul a început a arăta cu ochii  i cu m inile celor ce stau înainte, ca să-i ia pe sfinți  i să-i închidă în temni .  i nimeni din cei ce stăteau înainte nu pricepea ce poruncește cu amenin area sa.

Atunci  mp ratul, apuc nd porfira de pe sine, a tr nit-o la pămînt  i, ca un nebun, a început înaintea tuturor a o călca cu picioarele. Iar mul imile, v z nd acestea, se minunau  i le părea rău de împăratul lor, că  i-a ie it din minți astfel. Dar sfinții au zis către popor: "O! orbilor la minte, v z nd nu vedeți  i auzind nu auzi i, că s-au  nv rto at inimile voastre".

Acestea grăind sfinții, s-a arătat din cer o ceată de îngeri prea luminată, pe care mul i din popor au văzut-o  i, neputînd să o privească, au căzut de frică la pămînt  i au crezut în Hristos. Iar sfinții au început a c nta: *Dumnezeu este puterea  i scăparea noastră, ajutor întru necazurile care ne-au cuprins pe noi. Pentru aceasta nu ne vom teme c nd se va tulbura pămîntul.*  i iarși: "Scoală-Te, Doamne, ajută-ne  i ne izb ve te, pentru numele Tău".

 mp ratul, neputînd face ceva, fiind mut, de mânie a început a se bate peste obraz. Dar Sfin ul Achindin, văzîndu-l a a tulburat, a lăcrimat  i a zis: " n numele Domnului nostru Iisus Hristos, grăiește!".  i îndată i s-a dezlegat limba  i a început a grăi. Dar nu binecuv nta pe Dumnezeu, ci mai tare îl hulea, avînd inima împietrită. Căci, de i a văzut asupra sa m na cea tare a lui Dumnezeu, n-a vrut a cunoaște adevărul, ci pe toate acestea le socotea a fi vrăjitorii ale Sfinților Mucenici  i s-a pornit cu  i mai multă mînie asupra lor.

Deci, după ce i s-a dezlegat limba, în loc de mulțumire, cel dintîi cuv nt de răspuns i-a fost: "Pe Achindin, pe Pigasie  i pe Anempodist, cu amară moarte  i voi pierde; iar pe voi, cei ce sta i înainte, vă voi pedepsi, pentru că nu m-a i ascultat c nd vă porunceam cu amenin are să luați pe acești necurați creștini  i să-i chinuți pentru mine, căci cu vrăjitoriile lor îmi legaseră limba". Atunci a poruncit împăratul să ardă un pat de fier  i să pună pe el pe mucenici. Iar ei, fiind ar i pe patul acela, se rugau lui Dumnezeu cu osîrdie  i cîntau psalmul lui David, care se cuvenea în acea vreme: "*Cercatu-ne-ai pe noi, Dumnezeule, cu foc ne-ai lămurit, precum se l mure te argintul. Pus-ai necazuri pe umărul nostru, ridicat-ai oameni pe capetele noastre, trecut-am prin foc.*"

Deci, dă-ne nouă ca, cu suflet tare și cu inimă vitează să purtăm chinurile cele ce ne sînt puse înainte; dă și celor ce stau împrejur, ca să cunoască numele Tău Cel Sfînt, prin care ai arătat puterea Ta și minunile Tale".

Acestea grăindu-le sfinții, s-a auzit un glas din cer, zicînd: "De vreme ce cu fapta v-ați întărit credința voastră, cererile voastre se vor împlini". Acel dumnezeiesc glas, învrednicindu-se a-l auzi mulți din cei ce stăteau împrejur, au strigat: "Unul este adevăratul Dumnezeu, pe Care Îl cinstesc acești pătimitori, Unul este tare, Unul nebiruit, și afară de Dînsul nu este alt Dumnezeu. Fericiți sînteți voi, o!, pătimitorilor, că v-ați făcut mărturisitori ai venirii Lui pe pămînt și, pentru dragostea Lui, sufletele voastre le dați spre moarte, căci vă mijlocește vouă viața veșnică. Rugați-vă bunătății Lui și pentru noi, ca să ne întindă nouă de sus ajutorul Său și să ne scoată din adîncul pierzării".

Iar Sfinții Mucenici, ridicîndu-și ochii spre cer, se rugau pentru dînșii, zicînd: "Dumnezeule, Cel ce viețuiești întru cele înalte, caută spre robii Tăi, cei ce cheamă numele Tău întru adevăr și trimite rouă de mîngîiere moștenirii Tale celei noi, poporului acestuia, care acum a crezut în Tine, ca să le fie lor doctorie și tămăduire, roua care se va pogori de la Tine și care spală necurăția păcatelor; ca să Te știe pe Tine toți, că ești Unul Dumnezeu și toate cîte sînt, o, Împărate, să se supună stăpînirii Tale".

Așa grăind sfinții, săvîrșind rugăciunea, îndată s-au pornit fulgere și tunete înfricoșătoare și s-a pogorît o ploaie mare. Umplîndu-se de frică și de spaimă, necredincioșii au fugit, rămînînd cu mucenicii numai cei care crezuseră în Hristos, către care sfinții au zis: "Nu vă temeți, că pentru voi sînt acestea; pentru ca, prin ploaia aceasta, să se săvîrșească peste voi Taina Sfîntului Botez". Iar cînd toți, într-un glas, înălțau slavă lui Dumnezeu, a fost văzută mulțime de îngeri pogorîndu-se de sus, care îmbrăcau cu haine albe poporul cel nou luminat, arătînd a fi curățite sufletele lor cu sfînta credință și cu apa cea pogorîtă de sus peste dînșii. Și s-a stins focul prin ploaia aceea; iar patul s-a răcit și sfinții s-au sculat vii și sănătoși; numai trupurile lor erau negre ca niște lemne arse în foc.

Atunci împăratul, chemînd iarăși pe sfinți, le-a zis: "Cu toate că ați stins focul cu vrăjitoriile voastre, nu veți scăpa din mîinile mele, pînă cînd, sau vă voi îndupleca pe voi la închinarea zeilor, sau cu groaznică moarte vă voi omorî". Iar sfinții, ca și cu o gură au răspuns: "Omoară-ne precum voiești, dar de Unul Dumnezeu, Care locuiește în cer și Care ne-a gătit noua viața veșnică, nu ne vom lepăda!"

Atunci împăratul, rîzînd, a zis: "Fiii mei și prieteni, de vreme ce voi cinstiți pe un Dumnezeu, nici eu nu vă silesc să cinstiți mai mulți dumnezei, ci numai unul, pe acesta pe care îl cinstesc eu și căruia mă închin. Căci și eu am un dumnezeu, pe care îl iubesc și-l cinstesc mai mult decît pe ceilalți, care este Dia (Jupiter) cel mare și care e mai întîi decît toți dumnezeii. Deci acestuia singur, închinați-vă împreună cu mine, iar ceilalți zei rămînă la voia voastră, precum veți vrea, căci este destul a-l cinsti pe acesta".

Fericitul Anempodist a zis către împăratul: "În ce chip poruncești să dăm cinstire dumnezeului tău?" Împăratul, auzind aceasta, s-a bucurat, căci socotea că vor să se închine necuratului Dia, și le-a zis lor: "Mergeți, fiii mei, împreună cu mine, în templul marelui Dia și, precum mă veți vedea pe mine făcînd, așa să faceți și voi și ne vom închina împreună dumnezeului meu". Iar sfinții au zis: "Tu, împărate, precum ai învățat, așa te roagă, iar noi, precum demult am învățat, așa ne vom ruga".

Împăratul, neînțelegînd cele grăite de dînșii, se bucura, căci socotea că sfinții acum s-au plecat către a lui închinare de idoli și grăia către dînșii: "Pentru ce n-ați voit mai înainte să vă plecați la un cuget cu noi și să nu fi îndurat atîtea chinuri? Iar acum iertați-mă pe mine, care v-am chinuit pe voi și vă fîgăduiesc că vă voi răsplăti acestea toate cu multă dragoste".

Deci, a poruncit să gătească careta sa cea împărătească, pentru a merge la templul lui Dia. Intrînd în caretă, a chemat la sine și pe Sfinții Mucenici, ca să stea împreună cu dînsul. Iar sfinții au răspuns: "Nu, împărate, noi vom merge pe jos ca să nu fie vreo bănuială". Și așa au ajuns la templul cel idolesc. Acolo, împăratul luîndu-i pe ei de mîini, a intrat cu dînșii în templu și a început a striga: "Mare este zeul Dia și

mare este puterea lui! Veniți, iubiții mei și mai înainte de mine vă rugați lui Dia, dumnezeului cel mare". Iar sfinții au răspuns: "Precum poruncești, așa vom face".

Făcându-și semnul crucii pe fruntea lor, sfinții au căzut în genunchi și, ridicându-și mâinile spre cer, au început a se ruga Unuia Dumnezeu în Treime, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și îndată s-a cutremurat locul și templul a început a se sfărâma, iar împăratul, temându-se, a fugit afară cu toți cei ce erau împreună cu dînsul. Apoi a căzut templul cu idolii și toate cele ce erau în el s-au sfărîmat ca praful. Iar sfinții, care au rămas neatinși în căderea templului aceluia, se bucurau de puterea lui Hristos și rîdeau de neputința zeilor păgînești.

Dar împăratul s-a aprins cu iuțime asupra Sfinților și a zis către dînșii: "Astfel este închinarea și întoarcerea voastră către Dia? Așa vă este rugăciunea voastră, căci cu vrăjitoriile voastre ați stricat templul lui și pe zei i-ați sfărîmat?" Iar sfinții au răspuns: "Precum de demult am învățat, așa ne-am și rugat lui Dumnezeu, Ziditorul a toată lumea, iar vrăjitorii nu știm; căci nu prin vrăjitorii, ci în numele lui Dumnezeu Cel Atotputernic, Cel chemat de noi în rugăciune, a căzut păgînescul templu, împreună cu necurații voștri zei".

Atunci împăratul a poruncit să gătească trei căldări și să le umple cu plumb, cu pucioasă și cu smoală, să taie lemne din corăbiile vechi și cu acestea să facă foc mare sub căldări. Deci acestea făcîndu-se, iar căldările fiind foarte înfierbîntate și clocotind, sfinții au fost legați cu lanțuri și sloboziți în căldări; mai întîi pînă la brîu, apoi pînă la piept și după aceea pînă la grumaji. Iar ei, fiind în acele chinuri, căutau spre cer și fiecare dintre dînșii cînta cîntarea din psalmii lui David. Fericitul Pigasie grăia:

La Tine este izvorul vieții, întru lumina Ta, vom vedea lumină. Și marele Anempodist zicea: "Picioarele mele au stat spre îndreptare și legea Ta este făclie picioarelor mele și lumină cărărilor mele". Iar fericitul Achindin grăia: "Cuprinsu-ne-au durerile morții, primejdiile iadului ne-au înconjurat pe noi și, de vreme ce am trecut prin foc, Însuși ne scoate, Doamne, pe noi întru odihnă".

Astfel, rugîndu-se sfinții în căldări, au rămas nevătămați de fierberea plumbului, a pucioasei și a smoalei și lanțurile dezlegîndu-se singure de pe dînșii au căzut; iar sfinții au ieșit sănătoși în vederea tuturor. Atunci, mulți înspăimîntîndu-se de acea înfricoșătoare minune, au cunoscut adevărul și, preamărind pe Hristos, au crezut într-Însul. Încă și unul din cei care-i chinuia pe dînșii, pe nume Aftonie, văzînd acea minune, a crezut în Hristos și a strigat: "Mare este Dumnezeul creștinilor". Iar către împărat a zis: "Neîndumnezeitule și urîtorule de oameni, împărate, pînă cînd nu vei lăsa în pace acest popor nevinovat? Că iată, noi ne-am ostenit mai mult, chinuindu-i pe dînșii, decît ei răbdînd chinurile, iar tu ești de fier și împietrit și nu te umilești în inima ta". Iar împăratul îndată a poruncit să-i taie capul.

Atunci Aftonie, auzind răspunsul împăratului cel hotărît, pentru tăierea capului său, și-a ridicat ochii spre cer și a zis: "Slavă Ție, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeule, în Care cred creștinii. Iată și eu cred în Tine, mă închin Ție și mor pentru Tine. Deci, mîntuiește-mă pe mine nevrednicul, după mare mila Ta". Și, apropiindu-se călăul de dînsul, i-a pus funia de gît, ca să-l ducă în afara cetății, spre ucidere. Iar el, uitîndu-se spre Sfinții Mucenici, a zis: "Domnii mei și părinților! Nu pomeniți răul pe care vi l-am făcut, chinuindu-vă după porunca împăratului celui păgîn, ci vă rugați lui Dumnezeu pentru mine, ca să-mi ierte păcatele cele multe, să mă unească cu ceata celor ce cred în El și să-mi facă parte cu voi în împărăția Lui". Iar Sfinții Mucenici au zis: "Bucură-te, frate, că mergi la Hristos mai înainte de noi și fii cu bună nădejde, căci vei afla la El milă și-ți va răsplăti după credința ta!"

Atunci Aftonie, închinîndu-se sfinților, a mers în afara cetății și, chemînd Preasfînt numele lui Iisus Hristos, și-a plecat sub sabie grumazul și, fiind tăiat, s-a dus către Domnul, bucurîndu-se. Iar creștinii, luînd trupul lui, l-au îngropat cu cinste, ca pe un mucenic al lui Hristos. Apoi pe Achindin, pe Pigasie și pe Anempodist, împăratul a poruncit să-i pună în saci de piele și să-i arunce în mare. Și aceasta făcîndu-se, s-a arătat Sfîntul Aftonie, cu trei îngeri umblînd pe mare și, scoțînd pe Sfinții Mucenici din mare, i-a dezlegat din saci și i-a adus pe uscat, vii și sănătoși, ca și cum n-ar fi pătimit niciodată nimic.

Auzind împăratul că Sfinții Mucenici sînt vii, s-a mîniat asupra ostașilor cărora le poruncise să-i arunce în noianul mării, căci socotea că nu l-au ascultat și că i-au slobozit. Pentru aceea, întîi a tăiat mîinile ostașilor acelora, care erau patru la număr, poruncind să-i înece în mare. Iar ei, luîndu-și sfirșitul, chemau pe Domnul nostru Iisus Hristos, mărturisind numele Lui cel sfînt, crezînd și rugîndu-se Lui; și așa au fost înecați în apa mării.

Apoi, Sfinții Mucenici Achindin, Pigasie și Anempodist iarăși au fost prinși, închiși în temniță și ferecați în obezi. Iar împăratul, tulburîndu-se, s-a dus în camera sa și, culcîndu-se pe pat, a chemat pe boierii săi și a grăit către dînșii cu mînie, zicînd că l-au lăsat pe el singur a se osteni cu judecățile ce le făcea asupra creștinilor și cu chinurile acestora și nu-l ajutau deloc nici cu cuvîntul, nici cu lucrul. Iar ei au răspuns, zicînd că nu este lucru folositor să te îndeletnicești cu judecăți ca acestea și să te sîrguiești la chinuirea nevinovaților creștini.

Atunci împăratul a zis către dînșii: "Ce cugetați ieri și alaltăieri, cînd vă țineați gura cu mîinile?" Iar unul din boieri, pe nume Elpidifor, rîzînd, a zis: "Batjocoream în mințile noastre nebunia ta și ne gîndeam că și noi într-atîta am fost de nebuni, ascultîndu-te pe tine". Iar împăratul a poruncit unei slugi ce stătea înaintea să lovească pe Elpidifor peste față. Și, văzînd aceasta toți boierii, le-a părut rău și au zis către împărat: "Să știi, împărate, că noi nu sîntem ca tine".

Văzînd împăratul că toți boierii sînt la un gînd cu Elpidifor, s-a temut și, nevrînd a-i scîrbi mai mult, a zis: "Iertați-mă, că de multă mîhnire mi s-a tulburat mintea". Și, lăsînd boierii pe împărat s-au dus, căci sosise noaptea. Iar împăratul mai mult se mînia și se gîndea, ca și pe sfinți să-i piardă și boierilor să le răsplătească.

A doua zi a poruncit ca să arunce pe Sfinții Mucenici într-o groapă, care avea multe animale sălbatice; dar și acolo au petrecut nevătămați și mîngîiați prin arătarea îngerului și au fost scoși întregi și de acolo. După aceea, fiind spînzurați și strujiți pînă la oase, iarăși au rămas nevătămați. Împăratul, neștiind ce să mai facă, i-a dat spre tăiere. Și, mergînd sfinții în afara cetății, la locul de ucidere, veneau după dînșii mulți dintre cei ce crezuseră, plîngînd și zicînd: "Robii adevăratului Dumnezeu, pentru ce ne lăsați pe noi fără de învățătură?" Iar sfinții le-au răspuns: "Milostivul Dumnezeu va rîndui pentru voi precum știe și precum voiește, numai să credeți în El fără îndoială și Acela vă va da vouă ceea ce va fi de folos".

Una din slugile împărătești, alergînd la împărat, l-a vestit cum că tot poporul s-a lipit de acei trei creștini și nu le dă voie să-iucidă. Atunci împăratul a zis: "Scoateți trei sute de oșteni înarmați, să ucidă pe cei ce urmează acelor înșelători". Iar slugile i-au spus că și unii boieri sînt în poporul acela și chiar și Elpidifor este acolo. Deci, îl întrebau dacă este cu putință ca să-i taie și pe aceia împreună cu ceilalți. Iar împăratul a poruncit să cheme pe Elpidifor înaintea sa.

Elpidifor, luînd împreună cu sine pe alți trei boieri, a venit înaintea împăratului, iar împăratul și-a lăsat capul în piept și a rămas tăcut multă vreme; apoi, ridicîndu-și capul, a zis: "O, Elpidifore, ce ați socotit, părăsind zeii părintești, și împărtășindu-vă cu înșelătorii cei creștinești? Să știi că nu voi cruța pe tot cel ce crede Celui răstignit". Iar Elpidifor a răspuns: "Fă ceea ce voiești, căci noi sîntem gata a muri pentru Hristos Cel răstignit, că Acela este Unul Dumnezeu adevărat și drept și nu este altul afară de Dînsul; iar zeii tăi toți sînt diavoli, de la care noi ne întoarcem și ne lepădăm de jertfele lor cele necurate, iar de tine, slujitor diavolesc, nu ținem seama".

Atunci împăratul i-a osîndit la moarte și a dat asupra lor această hotărîre: "Elpidifor și toți cei ce sînt împreună cu dînsul, care au lăsat pe prea luminații noștri zeii și care s-au lepădat de viața aceasta și moartea și-au ales, poruncesc să fie tăiați de sabie, ca să primească ceea ce singuri au căutat. Și oricare va voi să-i ia și să le îngrijească trupurile lor, acela fără de frică s-o facă".

Deci, îndată luîndu-i ostașii, i-au dus după cetate la Sfinții Mucenici și la tot poporul ce crezuse în Hristos. Acolo, cînd s-a citit porunca împărătească, au ridicat toți glasurile, zicînd: "Slavă Ție, Dumnezeule, că ne-ai arătat nouă calea cea bună, ca ieșind din această lume întunecată și înșelătoare, să

venim la Tine, Dumnezeuul nostru, să ne închinăm scaunului Tău și să Te vedem pe Tine, lumina cea neapropiată". Apoi au început a se săruta unul cu altul. Iar ostașii, înconjurându-i, au început a-i tăia. Și au căzut de sabie, în acel ceas, pînă la șapte mii din cei ce au crezut în Hristos, împreună cu Sfîntul Elpidifor.

Iar Achindin, Pigasie și Anempodist n-au fost tăiați ci, după porunca împăratului, iarăși au fost închiși în temniță. Apoi, a doua zi, împăratul a poruncit să se dea foc unui cuptor și să ardă într-însul pe Sfinții Mucenici. Și cînd a scos pe sfinți din temniță, împăratul a zis către dînșii: "Vedeți cuptorul acesta? Iată, pentru voi este pregătit!" Iar fericitul Achindin a zis: "Mai mare cuptor ți s-a gătit ție în gheena, ca în el să arzi în veci, împreună cu diavolii cei asemenea ție". Atunci împăratul a zis cu mînie: "Au, doară, diavol sînt eu?" Sfîntul a răspuns: "Și faptele tale și numele tău te arată a fi diavol, că lucrezi cele diavolești și numele tău se tîlcuiește "împăratul diavolilor". Deci bine te-a numit pe tine maica ta, Savorie, că ești părtaș al diavolilor".

Împăratul a zis către cei ce stăteau înainte: "Poftiți pe maica mea să vină aici!" Și maica sa venind, împăratul s-a sculat de pe scaunul său și, dîndu-i ei cinstea ce i se cuvenea, a pus-o să stea aproape de el și a zis: "Spune-mi, maica mea, care îmi este numele?" Iar maica sa a răspuns: "Porți numele moșului tău, că moșul tău se numea Savorie și tu ai, de asemenea, numele Savorie".

Iar împăratul, arătînd cu degetul către sfinți, a zis: "Dar aceștia spun cuvinte nelegiuite, că numele meu este diavolesc". La aceste cuvinte maica sa a rîs, căci ea crezuse în Hristos, dar se tănuia înaintea fiului său cel rău. Și văzînd împăratul pe maica sa rîzînd, s-a înfuriat atît de tare, încît, năpustindu-se asupra ei, a început să o bată peste față. Iar ea, alergînd, a căzut la picioarele Sfinților Mucenici și, plîngînd, zicea: "Mîntuiți bătrînețile mele, robii lui Hristos, căci cunosc, nu numai cu numele, ci, și cu lucrul, că diavol și satană am născut eu pe acest ticălos".

Văzînd împăratul că și maica sa a crezut în Hristos, a osîndit-o și pe dînsa să o arunce în cuptorul cel cu foc, împreună cu Sfinții Mucenici. Și chiar din ostașii cei ce stăteau înainte, douăzeci și opt la număr, au crezut și toți, împreună cu Achindin, Pigasie, Anempodist și cu fericita maică a împăratului, au fost aruncați în cuptor. Acolo în foc rugîndu-se ei, și-au dat sfintele lor suflete în mîna lui Dumnezeu. Și cei vrednici au văzut o ceată de sfinți îngeri împrejurul cuptorului, cîntînd și primind sufletele sfinților. Apoi, ieșind bună mireasmă mirositoare din trupurile mucenicilor și stingîndu-se cuptorul, împăratul s-a dus la palat și se risipiră toți.

Atunci venind unii din cei credincioși la cuptor, au găsit trupurile sfinților întregi și nevătămate de foc și, luîndu-le, le-au îngropat cu cinste, lăudînd pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, un Dumnezeu în Treime slăvit în veci. Amin.

Pătimirea Sfinților Mucenici Achepsima episcopul, Iosif preotul și Aitala diaconul (3 noiembrie)

În părțile Persiei, în cetatea ce se numește Naesson, era un episcop credincios, pe nume Achepsima. Acesta, din fragedă copilărie și pînă la bătrînețe, a săvîrșit tot felul de fapte bune și fără prihană și-a păzit viața. Mai tîrziu, deși avea optzeci de ani, n-a slăbit de osteneală, nevoindu-se foarte mult cu postul, cu rugăciunile și cu purtarea de grijă cu sîrguință, pentru turma cea încredințată lui.

Dar mai multă nevoie a arătat aproape de sfîrșitul său, cînd a răbdat bărbătește pînă la sînge pentru Domnul său; pentru Care și-a pus și sufletul cu osîrdie, după grele și îndelungate chinuri. Însă cu cîțiva ani înainte de nevoie sa cea mucenicească, a avut această proorocie pentru pătimirea sa:

Odată, șezînd în casă, un copil al său umplîndu-se de duh proorocesc, l-a sărutat pe cap și a zis: "Fericit este capul acesta, căci pentru Hristos va lua chinuri!" Iar el, bucurîndu-se pentru acea proorocie, a zis: "Fie mie, o, fiule, după spusa ta!"

Lîngă Achepsima ședea, în acea vreme, un prieten al său, episcopul unei cetăți din apropiere. Acela, auzind cuvintele pe care le spusese copilul, a zîmbit și i-a zis acestuia: "Spune-mi, o, fiule, dacă știi ceva și despre mine!" Iar copilul cel insuflat de Dumnezeu a răspuns: "Tu nu vei vedea cetatea ta, ci, întorcîndu-te către dînsa, pe drum vei răposa într-un sat ce se cheamă Etradat". Și s-a împlinit proorocia copilului pentru amîndoi episcopii. Căci unul a răposat pe drum, în satul prevestit de copil, iar capul lui Achepsima s-a învrednicit de cunună mucenicească.

Savorie, împăratul perșilor cel răucredincios, a ridicat prigoană mare asupra creștinilor din ținutul său. Chiar în zilele mîntuitoarelor patimi ale lui Hristos, a trimis poruncă, în toate laturile stăpînirii sale, ca să fie uciși toți cei ce mărturisesc pe Hristos în Persia. În acea vreme mulțime de creștini au fost uciși de necredincioși fără cruțare, prin sate și prin cetăți; căci slujitorii idolești și vrăjitorii se sălbăticeau mai vîrtos asupra lor și cu sîrguință căutau pe cei ce se ascundeau. Îi scoteau de prin case și de prin locurile cele ascunse și îi omorau prin cumplite munci. Iar alții, din cei credincioși, se predau singuri în mîinile păgînilor și cu osîrdie își vărsau sîngele.

Deci mulți din cei ce erau în palatele împărătești au fost uciși pentru Hristos, cu care împreună a fost ucis și Azadis famenul, care era foarte iubit de împărat, ca un adevărat rob al lui Iisus Hristos și mărturisitor al preasfîntului Său nume. Înștiințîndu-se împăratul de moartea iubitului său famen Azadis, i-a părut foarte rău de dînsul; și a potolit acea ucidere a poporului, dar a poruncit ca numai pe propovăduitorii și învățătorii credinței creștine să-i caute spre a fi omorîți.

Această poruncă împărătească fiind vestită pretutindeni, mai marii vrăjitorilor și fermecătorilor străbăteau toată Persia cu sîrguință, căutînd pe episcopii și pe preoții creștini, pe care îi ucideau cu tot felul de chinuri. În acea vreme a fost prins și Sfîntul Achepsima, episcopul. Iar cînd îl duceau cei ce-l luaseră pe el din casă, unul dintre casnici, apropiindu-se, îi spuse la ureche: "Poruncește ceva pentru casa ta!" Iar el, arătînd cu mîna spre casă, a zis: "De acum nu mai este casa mea, că eu fără zăbavă mă voi duce la casa mea cea de sus".

Iar pe cînd se afla în cetatea Avrii și fusese dus înaintea domnului vrăjitorilor, pe nume Adrax, acesta l-a întrebat pe Sfîntul Achepsima: "Cine ești tu?" Iar Sfîntul, cu mare glas, a mărturisit că este creștin. Atunci Adrax a zis către dînsul: "Oare adevărate sînt cele spuse despre tine, că nu ascuți porunca împărătească și că propovăduiești un singur Dumnezeu?" Iar Sfîntul a răspuns fără temere: "Toate cele ce ai auzit despre noi sînt adevărate, căci propovăduim un Dumnezeu, iar pe cei ce vin la mine îi sfătuiesc să-L cunoască și să creadă în El, împreună cu mine".

Și a zis Adrax: "Noi am auzit de tine, că ești mai înțelept decît alții, dar acum vedem că, cu nimic nu ești mai înțelept decît copiii cei fără de pricepere. Căci ce pricepere este aceasta, să te împotrivești poruncii împăratului și să nu te închini prea luminatului soare și focului, cărora însuși împăratul se închină?" Iar Sfîntul a răspuns: "Și împăratul vostru și voi împreună cu dînsul ați înnebunit, căci, lăsînd pe Ziditorul, vă închinați făpturii!"

Atunci Adrax a spus cu mînie: "O, bătrîn mincinos! Ne numești nebuni pe noi, care cinstim și ne închinăm soarelui, unei stihii ca aceasta, care toate le înviază și le luminează? Tu ești nebun cu adevărat și dacă nu te vei supune poruncii împărătești, apoi bătrînețile tale nu te vor izbăvi din chinurile cele grele, nici Dumnezeuul tău Cel răstignit nu te va scoate din mîinile noastre".

Iar Sfîntul a spus: "Să se astupe necurata ta gură care hulește pe Dumnezeuul meu. O, păgînule, cu amenințarea ta voiești a mă înspăimînta, ca să mă depărtezi de la părinteștile așezăminte, cu care m-am învățat din tinerețe și în care am ajuns la căruntețe? Deși te lauzi cu mîndrie că nu mă vor izbăvi bătrînețile mele, nici Dumnezeuul meu nu mă va scăpa din mîinile voastre, să știi însă că nici eu nu voi

schimba lucrul cel mai bun pe cel mai rău; căci ce folos voi avea în aceste puține zile, să fiu liber din mâinile voastre? Mai degrabă și fără voia mea se va cere de la mine datoria cea de obște a morții. Nu mă voi închina soarelui, nici nu voi cinsti focul, ca să nu rîdă cineva de bătrînețile mele și să nu socotească cineva că mai mult iubesc viața decît pe Dumnezeu meu; nu voi vinde atîtea bunătăți cerești, pentru viața aceasta atît de scurtă".

Atunci, îndată a poruncit vrăjitorul să-l întindă pe Sfîntul gol pe pămînt și să-l bată tare cu toiege ghimpoase. Și atît de mult a fost bătut peste tot trupul, încît și pămîntul s-a înroșit de sîngele lui. După îndelunga bătaie, iarăși punîndu-l chinuitorul înaintea sa, a zis: "Ahepsima, unde este Dumnezeuul tău Căruia te închini, ca să vină acum să te scoată din mâinile mele?"

Sfîntul a răspuns: "O, nelegiuitule! Dumnezeuul meu este pretutindeni, El umple cerul și pămîntul și poate să mă scoată din mâinile tale. Dar eu nu pentru aceasta rog bunătatea Lui, ca să mă scape de chinuirea ta, ci ca să-mi dea răbdare în chinuri; pentru ca, răbdînd pînă la sfîrșit, să dobîndesc cununa vieții. Iar tu, care te ridici împotriva Dumnezeuului Celui viu, fiind pămînt și cenușă, de ce fel de chin și moarte ești vrednic? Cu adevărat ești vrednic să arzi în focul acela, căruia acum, ca unui Dumnezeu, te închini, pentru ca Dumnezeuul tău să te ardă în veci". Iar domnul vrăjitorilor auzind acestea, s-a iuțit cu mînie și a poruncit să-l lege pe Sfîntul cu lanțuri grele și să-l închidă în temniță.

A doua zi a fost prins preotul Iosif, care avea șaptezeci de ani. Asemenea și Aitala diaconul, amîndoi bărbați drepti și sfinți, a căror rîvnă după Dumnezeu era ca rîvna lui Ilie proorocul; iar vederea lor cinstită și cuvîntul lor ca o sabie ascuțită de amîndouă părțile, tăind necredința. Aceștia au fost aduși înaintea necuratului vrăjitor. Iar el, căuțînd asupra lor cu mîndrie și cu ochi groaznici, a zis: "O, neam pierdut! Pentru ce, înconjurînd pe poporul cel prost, îl înșelați cu învățăturile voastre cele nedrepte?" Preotul a răspuns: "Noi nu înșelăm poporul, ci de la înșelăciune îl întorcem către adevăratul Dumnezeu, Care este Domn și Ziditor al soarelui și al focului și a toată făptura cea văzută și nevăzută; și nu este nedreaptă învățătura noastră, de vreme ce este pentru Unul Dumnezeu Cel drept".

Vrăjitorul a zis: "Care învățătură este mai dreaptă? Oare aceea de care se ține împăratul și toți voievozii lui sau aceea pe care au alcătuit-o oamenii cei proști, cei lepădați, cei săraci și de nimic, precum sînteți și voi?" Răspuns-a preotul: "Cu adevărat, noi sîntem oameni proști și lepădați numai în lumea aceasta; căci nu în bogăția cea vătămătoare de suflet și în mîndria vieții, ci în sărăcia și smerenia noastră binevoiește a ne ține Dumnezeuul nostru. Pentru aceea, mulți dintre noi se fac de bunăvoie săraci și smeriți, împărțindu-și averile lor în mâinile săracilor, pentru că nădăjduim a lua însutit de la Domnul nostru. Căci, dacă ne-am fi îndeletnicit cu strîngerea bogăției, apoi, lucrînd cu mâinile noastre, ne-am fi îmbogățit mai mult decît tine care nu lucrezi nimic, ci numai mănînci ostenele cele străine și răpești averile altora, nedreptățind pe poporul cel sărac. Iar nouă ne ajunge din ostenele noastre, să ne hrănim singuri cu măsură și să ajutăm și pe frații cei neputincioși. Căci știm că este anevoioasă calea bogățiilor în împărăția cerului și cei ce vor să se îmbogățească lesne cad în ispite".

Atunci vrăjitorul, tăindu-i vorba, a zis: "Lasă minciuna la o parte și te închini focului și soarelui!" Preotul a răspuns: "Să nu nădăjduiești niciodată că mă vei vedea făcînd voia voastră cea fărădelege, căci nu voi lăsa pe Cel ce a făcut focul și soarele, nici nu mă voi închina zidirii". Auzind acestea vrăjitorul, a poruncit să-l dezbrace pe Sfîntul Iosif, să-l întindă pe pămînt și cu bețe din lemn de trandafir, ce are ghimpi ascuțiți ca spinii, să-l bată pînă cînd toată pielea lui se va jupui și carnea va cădea de pe oase. Iar Sfîntul, fiind cu totul însîngerat, a strigat: "Mulțumesc Ție, Doamne, Dumnezeuul meu, că ai binevoit să fiu spălat cu sîngele meu de păcatele mele". Iar după îndelungată bătaie, Sfîntul a fost legat cu două lanțuri de fier și aruncat în temniță lîngă Sfîntul Ahepsima, unde unul pe altul se încurajau spre ușurința durerilor lor, mîngîindu-se cu nădejdea milei lui Dumnezeu.

Preotul Iosif, fiind aruncat în temniță, a rămas Aitala diaconul legat înaintea domnului vrăjitorilor, spre care, căuțînd vrăjitorul, a zis: "Dar tu ce zici? Vei împlini porunca împăratului? Te vei închina marelui soare și gusta-vei din sîngele jertfelor, ca să te izbăvești de nevoia ce-ți stă asupra sau vei rămîne aspru și neplecat ca și ceilalți?" Iar Sfîntul diacon a răspuns: "Lucrul acesta este al necuratelor tale căruntețe, ca să

bei sînge și, în loc de Dumnezeu, să ai pe acela pe care l-a zidit Dumnezeu; însă eu nu voi fi atît de orbit cu ochii sufletești, precum ești tu, și nu voi cinsti făptura mai mult decît pe Făcătorul".

Auzind acestea, chinuitorul a poruncit să lege mîinile lui sub genunchi și să-i pună un lemn mare prin legătura mîinilor și șase ostași să sară peste dînsul, călcîndu-l cu picioarele; iar după aceea să-l bată cu toiege ghimpoase, fără cruțare. Deci sărind peste dînsul ostașii, i s-au desfăcut încheieturile și, bătîndu-l cu toiege ghimpoase, i s-a zdrobit carnea. Iar el, răbdînd cu vitejie, a zis către vrăjitor: "Te veselești, chinuitorule, văzînd trup omenesc sfîșiat, precum se veselește cîinele sau corbul cînd vede stîrvul și așteaptă să se sature dintr-însul. Însă să știi, necuratule, că nu socotesc întru nimic chinurile acestea". Iar vrăjitorul, mai mult mîniindu-se, a poruncit să-l bată pe Sfînt și mai tare, pînă cînd i s-au sfărîmat oasele și i- a căzut carnea de pe oase. După aceea, încetînd a-l bate, l-au dus în temniță; dar nu putea nici să păsească, din cauza rănilor celor cumplite și, aducîndu-l ca pe un lemn, l-au aruncat la cei mai dinainte pătimitori.

După ce au trecut cinci zile, sfinții au fost aduși din temniță la locul ce se numea rai, unde era templul zeului focului, pe care îl cinsteau păgînii perși. Acolo, domnul vrăjitorilor, stînd la judecată, a zis către sfinți: "Spuneți-mi degrabă, veți rămîne încă în nebunia voastră sau, schimbîndu-vă spre lucrul cel bun, veți fi una cu noi?" Sfinții au răspuns: "Spre știință să-ți fie ție, judecătorule, că în gîndul pe care l-am avut din început, în acela și acum sîntem și pînă în sfîrșit tot în el vom petrece; și nici cu îngrozirile, nici cu chinurile, nici cu darurile, nici cu orice alt chip nu vei schimba mărturisirea noastră cea bună: căci un Dumnezeu și Domn a toate știm și mărturisim și Lui Unuia credem și ne închinăm".

Acestea auzindu-le vrăjitorul, îndată a găsit alt chin. A poruncit să-i lege cu frînghii pe sub mîini, asemenea și coapsele și fluierile picioarelor, și să pună un lemn prin frînghii pe care să-l învîrtească; și astfel, cu acele frînghii, să-i strîngă pe ei. Aceasta făcîndu-se, s-a dat sfinților cumplită chinuire și durere, încît li se sfărîmau oasele, de auzeau și cei ce stăteau departe de acea privescătoare cum le trosneau oasele. Iar cei ce-i chinuiau, ziceau către dînșii: "Vă mai împotriviți voi împărătești?" Dar ei răspundeau: "Cel ce face voia împăratului vostru celui fărădelege este potrivnic lui Dumnezeu". Și așa au fost chinuiți sfinții de la al treilea ceas pînă la al șaselea. După aceea chinuitorul a poruncit să-i ducă iarăși în temniță, dar sfinții nu puteau să meargă, de aceea au fost duși ca niște saci și aruncați acolo unde au fost și mai înainte. Apoi chinuitorul a poruncit străjerilor să nu fie lăsat nimeni să intre la dînșii, iar dacă ar voi cineva să le dea lor ceva bucate sau băutură sau haine, acela îndată să fie ucis.

Deci au petrecut pătimitorii lui Hristos în acea temniță trei ani, în mare nevoie, slăbind de foame și de sete și de putrezirea rănilor, răbdînd durere fără de măsură, încît chiar și străjerii se umileau văzînd nevoia lor și de multe ori lăcrimau, dar se temeau să le aducă vreo ușurare oarecare, avînd groază de domn; doar în taină, cîte unul dintre dînșii le dădea uneori cîte o bucată de pîine sau puțină apă; și așa răbdau toate pentru dragostea lui Hristos.

După trei ani a venit acolo Savorie, împăratul perșilor și împreună cu dînsul a venit cel mai mare domn peste toți vrăjitorii care erau în Persia. Numele lui era Ardasabor. Acela, fiind înștiințat despre Sfinții Mucenici Achepsima, Iosif și Aitala, care erau în temniță, a poruncit ca să-i aducă pe ei înaintea sa și, cînd au ieșit sfinții din temniță, erau ca niște trestii clătinate de vînt, așa de mult slăbiseră; căci, fiind chinuiți cu foame și cu sete, se uscaseră ca fînul ce cade de vînt. Deci, neputînd să meargă singuri, au fost aduși de alții la Ardasabor domnul; și aveau sfinții o înfățișare minunată, căci era chipul lor ca al morților celor ce zac în morminte, cu ochii duși în fundul capului și oasele acoperite numai cu piele.

Văzîndu-i, domnul a zis: "Creștini sînteți?" Sfinții au răspuns: "Da, sîntem creștini, credem în Dumnezeul cel viu și ne închinăm Lui". Iar domnul a zis: "Vedeți în ce nevoie v-a adus credința voastră, în ce fel de strîmtorare și scîrbă? Căci din cauza chinurilor și a legării îndelungate ați pierdut înfățișarea omului celui viu și arătați ca morții cei ce zac în morminte. Deci, vă sfătuiesc, închinați-vă prea luminatului soare; iar de nu mă veți asculta, apoi cu cumplită moarte veți muri". Iar sfinții toți cu o gură se lepădau de păgînatate și mărturiseau pe Dumnezeul cel adevărat, Care nu numai pe soare, ci și toată făptura a zidit-o; și se arătau a fi gata spre moarte pentru Ziditorul tuturor.

După multe îndemnuri, dacă a văzut domnul că nu poate să-i înduplece către a sa voie, a poruncit ca mai întâi treizeci de ostași să-l bată pe Sfântul Achepsima cu curele crude pe spate și pe pînțece; iar vrăjitorul striga: "Supune-te poruncii împăratului și vei fi viu!" Dar Sfântul, pînă cînd îi era cu putință, răspundea: "Eu voia Domnului meu mă sîrguiesc a o sîrși cu toată tăria pe care am luat-o de la Dînsul". Apoi slăbind, a tăcut. După aceea i-au tăiat sfântul lui cap și s-a împlinit proorocia copilului aceluia insuflat de Dumnezeu, care, mai înainte sărutîndu-l pe cap, a zis: "Fericit este capul acesta, că pentru Hristos va lua chin!" Iar trupul Sfântului, ducîndu-l în drum, l-au aruncat spre mîncare cîinilor iar straja stătea departe, pîndind ca să nu-l fure creștinii. Dar după trei zile, ducîndu-se străjerii undeva, au luat creștinii cea comoară de mult preț și au îngropat-o cu cinste.

După uciderea Sfântului Achepsima, cu porunca ighemonului a fost bătut Sfântul preot Iosif. Iar ostașii strigau: "Viu vei fi, dacă te vei supune dorinței împăratului!" Și striga și Sfântul: "Unul este Dumnezeu și nu este altul afară de El, în Care trăim și ne mișcăm și sîntem. Acestuia credem și pe Acesta Îl cinstim; iar de porunca împăratului nu ținem seama!" Deci fiind el bătut îndelung, a slăbit și s-a făcut ca un mort. Și socotind toți că a murit, l-au scos afară și l-au aruncat în tîrg. Apoi, văzîndu-l că încă sufla, l-au luat și l-au aruncat în temniță.

Iar după chinuirea Sfântului Iosif, domnul a început a grăi către Sfântul diacon Aitala: "Iată viața și moartea, cinstea și ocară stau înaintea ochilor tăi; deci nu-ți alege ție pe cel mai prost lucru, lăsînd pe cel mai bun, și nu merge pe acea cale pe care au mers cei doi nebuni, care au primit chin vrednic după faptele lor. Tu ascultă sfatul meu, ca să te învrednicești de mare cinste și să primești daruri din mîinile împărătești. Iar de nu mă vei asculta, apoi singur vei fi vinovat de pierzania ta". Iar sfântul diacon a răspuns: "Mare rușine ar fi pentru mine înaintea cerului și a pămîntului, dacă n-aș călători pe aceeași cale, pe care au mers înaintea mea părinții mei. Căci dacă aceia, fiind bătrîni cu anii și neputincioși cu trupul, așa de bărbătește au pătimit, apoi eu, care sînt mai tînăr cu anii și mai tare cu trupul, cum m-aș teme de aceste chinuri vremelnice? Nu mă tem de moarte, pentru Hristos, Cel ce a murit pentru mine; nu voiesc pentru viața cea vremelnică a pierde pe cea veșnică; nu voi vinde dreapta mea credință pentru darurile și cinstea voastră".

Atunci tiranul a zis cu mînie către cei ce stăteau înaintea: "Luați-l și bateți-l mai tare decît pe cei dintîi!" Iar Sfântul a zis: "Cîine rău și necurat! Aceste chinuri numai pe cei împruținați la suflet îi înfricoșează, iar nu pe cei ce sînt bărbați tari și ale căror suflete s-au aprins cu rîvna lui Hristos".

Deci au început a bate mult pe Sfântul Aitala, iar domnul, mirîndu-se, grăia către ai săi: "Ce este aceasta, că toți creștinii nu iau în seamă viața aceasta iar moartea o doresc ca pe o viață fericită?" Și cei ce stăteau înaintea lui au zis: "Au de la părinții lor o învățătură dată, care zice că este o altă lume, mai bună decît aceasta; și ei, crezînd învățăturii aceleia, nu iau în seamă această lume, nădăjduind spre cea mai bună. Deci, pentru aceea, cu a lor voie își aleg moartea". Astfel stînd domnul de vorbă cu ai săi multe ceasuri, Sfântul în acea vreme căpăta răni fără număr.

După aceea, domnul arătîndu-se ca și cum ar fi milostiv, a poruncit să înceteze a-l mai bate și a zis către Sfântul: "Supune-te voinței împăratului și vei fi sănătos, căci sînt la noi doctori care pot vindeca degrabă toate rănilor!" Sfântul a răspuns: "Chiar de ați fi putut cu un cuvînt să mă vindecați de răni, tot nu m-aș fi supus fărădelegii voastre". Iar domnul a zis: "Ispitindu-te am zis acestea, căci, chiar de te-ai fi supus, cu neputință îți este a fi sănătos după niște răni ca acestea atît de mari, care numai cu moartea se tămăduiesc. Deci, fii spre pildă tuturor creștinilor, ca să nu mai îndrăznească a se împotrivi voinței împăratului și să necinstească pe boierii lor".

Sfântul a răspuns: "Judecătorule fărădelege, deși totdeauna grăiești minciuni, acum, nevrînd, ai spus adevărul, că sînt pildă de bărbăție și mărime de suflet tuturor creștinilor. Căci mulți dintre credincioși, uitîndu-se la mine ca la un chip viu și văzînd marea mea pătimitură pentru Hristos, se vor umple de rîvnă după Domnul Dumnezeuul nostru și vor răbda pentru El niște chinuri ca acestea".

Domnul, mirându-se de răbdarea și bărbăția lui, căutînd spre un prieten al său iubit, care stătea înainte, cu numele Adesh, și care era din cetatea ce se numea Arvil, a zis către dînsul: "Pe acești doi creștini, pe Iosif și pe Aitala, să-i iei în cetatea ta și fă ca ei să fie uciși cu pietre de creștini. Căci pentru aceea n-am voit să-i tai cu sabia, pentru ca învățătorii creștini să-și primească sfîrșitul din mîinile creștinilor".

Iar Adesh i-a pus pe ei pe dobitoace, ca pe niște snopi sau lemne neînsuflețite, căci nu puteau nici să umble, nici să șadă, fiindcă mădularele lor erau slăbite de chinurile cele fără de număr și s-a dus cu dînșii către cetatea sa. Dar pe cale, cînd era nevoie de a se odihni sau de a înnopta, atunci îi lua de pe dobitoace ca pe niște trupuri moarte și îi punea pe pămînt, căci nu puteau să-și miște nici mîinile, nici picioarele, fiind zdrobiți în bătai. Și dacă cineva de milă ar fi voit a le da lor mîncare sau puțină apă, trebuia să le pună cu mîna în gură. Apoi iarăși ridicîndu-i pe ei de la pămînt, îi punea pe dobitoace și, legîndu-i, îi ducea ca pe niște morți.

Deci ajungînd la cetatea Arvil, i-a aruncat într-o temniță necurată și nu lăsa pe nimeni dintre creștini să meargă la dînșii și să aibă vreo purtare de grijă pentru ei. Așa că putreziseră rănile foarte tare și curgea dintr-însele sînge și nu era cine să li le lege, sau să-i întoarcă pe altă parte sau să le potolească setea cu vreun pahar de apă rece. Așa pătimeau sfinții pentru Dumnezeu.

Pe atunci era în cetatea aceea o femeie credincioasă și sfință, pe numele Sinandulia, care-i hrănea în taină pe cei ce pătimeau pentru Hristos în temnițe. Aceea, aflînd despre Iosif și Aitala, cum că sînt în temniță, a venit cu slugile sale noaptea și, dînd mult aur paznicilor, a intrat în temniță și i-a aflat pe sfinți vii, negrăind nimic, numai suflînd încă puțin. Deci a rugat pe străjeri ca să-i dea voie să-i ia puțină vreme în casa sa, făgăduind ca mai înainte de a se face ziuă să-i aducă iarăși în temniță. Straja i-a dat voie, iar ea, luîndu-i pe dînșii, i-a dus în casa sa care nu era departe de temnița aceea și, punîndu-i pe pat, le-a spălat rănile și le-a șters sîngele cu o pînză curată, pe cînd trupul său și l-a uns cu sîngele lor; le-a uns apoi trupurile cu mir de mare preț și le-a legat rănile de la mîinile și picioarele cele zdrobite și plîngea pentru dînșii.

Ușurîndu-se puțin durerea lor, Iosif și-a venit în fire și, privind la femeia aceea credincioasă care plîngea și se tînguia lîngă el cu amar, a început a grăi către dînsa: "Facerea ta de bine pe care ne-ai arătat-o nouă, o, sfință femeie, este bineprimită la Dumnezeu și nouă, celor ce pătimim pentru Dînsul. Dar a te tîngui cu așa amar pentru noi nu este cu cuviință, căci este departe această tînguire de credința noastră și de nădejdea cea adevărată și creștinească". Iar femeia a răspuns: "Eu mă bucur că Hristos v-a dat vouă atîta bărbăție încît răbdați chinurile cele mai cumplite; dar și mai mult m-aș fi bucurat dacă v-aș fi văzut săvîrșind pătimirea pînă la sfîrșit; a plînge este omenește, pornind din milă". Sfîntul Iosif a zis către dînsa: "Însă nu se cuvine să plîngi pentru noi, căci știi că toate necazurile pe care le suferim pentru Hristos mijlocesc veșnica veselie". Apoi, începînd a se lumina de ziuă, îndată sfinții au fost aduși în temniță.

Trecînd șase luni, sfinților li se tămăduiră puțin rănile și puteau să stea pe picioare și să umble puțin; și numai mîinile Sfîntului Aitala erau ca niște moaște. Atunci Adesh, cel ce-i luase de la Ardasabor spre ucidere, a fost scos din stăpînirea sa, iar în locul lui a venit alt judecător, mai cumplit decît cel dintîi, cu numele Zvrot. Pe acesta, cînd a intrat în cetate, și pe cînd se aduceau jertfe în capiștea zeului lor, adică cel al focului, popii l-au vestit despre Sfinții mucenici Iosif și Aitala, zicînd: "Sînt în temniță doi învățători creștini, care au fost chinuiți mai înainte de Ardasabor, iar după aceea au fost aduși aici, ca să fie uciși cu pietre de către creștini. Dar de vreme ce nu puteau să umble din cauza rănilor, nu i-am scos spre ucidere, ci am așteptat să se tămăduiască, sperînd să-i înduplecăm către a noastră credință.

Judecătorul, auzind aceasta, îndată a poruncit să-i aducă înaintea sa și, vorbind mult cu dînșii, cu îmbunări și cu îngroziri îi silea să se închine focului și să guste din jertfe. Dar, văzînd că nu sporește nimic cu acestea, a poruncit mai întîi să-l spînzure gol pe Sfîntul Iosif, cu capul în jos, și să-l bată cu vine de bou. Și, fiind bătut tare, rănile ce se tămăduiseră puțin, iarăși s-au înnoit și sîngele curgea ca dintr-un izvor. Iar unul dintre vrăjitorii ce stăteau acolo s-a apropiat de sfînt și i-a zis cu blîndețe: "Omule, dacă te rușinezi de popor a intra înaintea tuturor în capiștea zeului nostru și a jertfi cu noi, apoi făgăduiește în taină a face aceasta, și vei fi slobod de chinuri". Dar Sfîntul a strigat cu mare glas: "Depărtați-vă de la mine toți cei ce

lucrați fărădelegea, că a auzit Domnul rugăciunea mea". Și a fost bătut trei ceasuri; după aceea, chinătorul a poruncit ca, dezlegându-l, să-l ducă în temniță, căci iarăși nu putea merge pe picioare, din cauza rănilor ce i se înnoiseră.

Sfântul Iosif fiind dezlegat și dus la temniță, în locul lui au spânzurat pe Sfântul Aitala, care, asemenea, a fost bătut îndelung, fără cruțare. Iar el neîncetat striga: "Sînt creștin!" Apoi, dezlegându-l și pe Sfântul Aitala, au spânzurat în locul lui pe un om oarecare ce era de credința cea rătăcită a maniheilor, care, de asemenea, mărturisea înaintea tuturor credința cea nedreaptă și defăima pe perși pentru păgînatatea lor. Deci, spânzurîndu-l și pe acela, au început a-l bate; iar el răbda la început bătăile dar, cînd au început a-l bate mai aspru, a strigat cu glas tare, blestemînd pe manihei și, lepădîndu-se de credința lui, a făgăduit că se va închina zeilor persani.

Sfântul Aitala fiind acolo și auzind acestea, îl batjocorea pe el și zicea: "Abia ai gustat chinul, și te-ai lepădat de credința maniheică. Bine este cuvîntat Hristos, Dumnezeuul nostru, Care ne întărește pe noi în toate chinurile cele cumplite și ne învrednicește să fim nebiruiți și neclintiți întru dreapta noastră credință".

Acestea auzindu-le judecătorul, s-a mîniat asupra Sfîntului și a poruncit ca iarăși să-l bată cu nuiele de trandafir ghimpoase. Și atît de mult a fost bătut, încît se părea că a murit și, ducîndu-l afară, l-au așezat ca pe un mort. Iar unul din vrăjitori văzînd trupul gol zăcînd, din firea lui aplecat spre milă, l-a acoperit cu pînză curată; care lucru, văzînd unii din prietenii lui, i-au spus judecătorului; și, prinzîndu-l pe acela, l-au bătut fără milă. Astfel i-au răsplătit lui cei nemilostivi pentru mila ce avusese. Iar pe Sfântul Aitala, simțîndu-l că încă mai sufla, tîrîndu-l de picioare, l-au dus în temniță.

După cîtăva vreme, iarăși au fost aduși sfinții din temniță înaintea judecătorului, care le-a zis: "Miluiți-vă, oameni, gustați din sîngele jertfelor și veți fi slobozi de chinuri!" Iar ei, într-un glas, au zis: "Nu se cuvine omului să bea sînge; numai cîinilor ce sînt mîncători de mortăciuni! Dar tu, de vreme ce, deși ești om cu firea, ești cîine cu năravul, lătrînd asupra lui Dumnezeu Cel ce te-a zidit pe tine, poți bea sînge ca un cîine și te satură de el!"

Judecătorul mîniindu-se, iarăși a poruncit să-i bată. Însă cei ce-i stăteau înaintea, umilindu-se, au zis: "Măcar din jertfele cele fierte gustați, în loc de sînge, ca să vă sloboziți din chinuri". Sfinții au răspuns: "Nu ni se cuvine nouă a spurca cu ceva credința noastră cea fără de prihană". După aceasta, judecătorul cu sfetnicii săi au rostit asupra lor răspunsul cel mai de pe urmă: să fie uciși cu pietre de către creștini.

Sfântul Iosif a zis: "Voiesc a spune ceva în taină judecătorului". Și îndată a alergat către dînsul judecătorul, crezînd că are să se învoiască la păgînatatea lor. Deci slugile, l-au ridicat de la pămînt și judecătorul s-a plecat către dînsul. Iar Sfântul, umplîndu-se de mîhnire, l-a scuipat în față, zicînd: "O, fără de rușine și fără de omenie ești; nu te rușinezi a năvăli așa cumplit asupra firii omenești și a-ți revărsa mînia asupra celor ce abia mai suflă?"

Atunci judecătorul, rușinat, s-a întors la locul său și a trimis îndată mulțime de slugi prin casele creștinilor să-i aducă cu sila la divan, ca să-l ucidă cu pietre pe Sfântul Iosif. Apoi, ducîndu-l pe el puțin mai departe de divan, la loc mai larg, au săpat o groapă și l-au pus într-însa, căci nu putea să stea. După aceea, i-au legat mîinile la spate și i-au așezat pe creștini de jur împrejur, cu sila punîndu-le pietre în mîini și poruncindu-le să arunce cu ele asupra Sfîntului și să-l ucidă, ceea ce au și făcut, chiar fără voie.

Tot atunci a fost adusă și fericita Sinandulia și, silită fiind să arunce cu pietre asupra Sfîntului, ea a strigat: "Din veac nu s-a auzit așa ceva, ca să silească cineva pe femeie să-și ridice mîna asupra bărbaților celor sfinți, precum faceți voi, care în loc să vă luptați împotriva vrăjmașilor, ați pornit război împotriva noastră, iar patria care este în pace o umpleți de sînge și de crime". Dar păgînii au bătut o țepușă într-o trestie lungă și i-au dat-o ca să împungă cu ea de departe pe sfînt. Însă ea a zis: "Mai bine mi-aș înfinge mie această suliță în inimă, decît să mă ating de sfîntul și nevinovatul lui trup".

Deci, au aruncat împrejurul Sfântului mulțime de pietre, încît numai capul i se vedea. Iar unul dintre păgîni, ridicînd un pietroi, l-a înălțat deasupra Sfântului și l-a lovit cu el în cap, încît i l-a zdrobit; și astfel bunul nevoitor și-a dat duhul în mîinile Domnului.

Apoi a pus străji să păzească trupul Sfântului Mucenic ca pe o comoară, ca să nu fie furat de cei credincioși. Iar în a patra zi a fost un cutremur mare și tunete și fulgere; apoi, căzînd foc din cer, i-a ars pe străjeri și pietrele s-au risipit ca praful. După aceea, încetînd cutremurul, tunetele și fulgerele, a venit poporul la locul unde era trupul Sfântului împrôșcat cu pietre și a aflat pietrele risipite, iar trupul Sfântului nu l-au mai găsit, căci Domnul, cu judecățile Sale, l-a dus în loc neștiut.

Iar Sfîntul Aitala, diaconul, a fost dus într-un sat ce se numea Patrias, și, de asemenea, a fost ucis cu pietre de creștini, care au fost siliți să facă aceasta. Iar noaptea, călugării, care viețuiau aproape, au luat în taină sfîntul lui trup și l-au îngropat cu cinste. Apoi în locul acela, unde a fost ucis Sfîntul Aitala, cu puterea lui Dumnezeu a crescut un copac de mirsină, care tămăduia tot felul de boli. Și a fost acolo copacul peste cinci ani, tămăduind neputințele tuturor celor ce alergau la el; care lucru, văzîndu-l păgînii, s-au înveninat și l-au tăiat din rădăcină. După aceea, mulți ani, cei vrednici vedeau în locul acela o lumină cerească strălucind, și îngerii cîntînd și slăvind pe Dumnezeu, Care preamărește pe Sfinții Săi. Cu ale căror rugăciuni să ne învrednicim și noi întru cele înalte și împreună cu îngerii să cîntăm slavă lui Dumnezeu în veci. Amin.

Înnoirea bisericii din Lida a Sfântului Mare Mucenic Gheorghe (3 noiembrie)

Slăvitul Gheorghe, marele mărturisitor al lui Hristos, s-a născut pe vremea lui Dioclețian, din tată capadocian și maică palestiniană. Și dobîndind creștere minunată, avînd fire bună și rădăcină cinstită și sfîntă - căci părinții lui din vechi strămoși erau cu ales neam și cu bună credință -, s-a făcut prea viteaz și strălucit în războaie. Pentru acest lucru a fost cinstit de Dioclețian ca tribun vestit, cu rangul de numerie, încă pe cînd era tînăr; după aceea, pentru bărbăția lui cea covîrșitoare, a fost înaintat comit, tăinuindu-se pînă atunci și necunoscînd nimeni că era creștin.

Împlinind douăzeci de ani, a rămas orfan de tată, care și-a pierdut viața în luptele dreptei credințe. Iar Sfîntul, plecînd cu maica sa din Capadocia, a trecut în Palestina, de unde era ea, și unde avea multe lucruri de moștenit. Și fiindcă s-a întîmplat a muri și maica sa în acea vreme, i-a rămas multă avuție, din care, luînd avere cu sine destulă, s-a dus la Dioclețian, poftind să ia mai mare stăpînire decît cea dintîi. Dar, văzîndu-i pe păgîni că au atîta ură asupra creștinilor, a hotărît mai întîi să-și împartă averile sale pe care le avea cu sine la săraci, apoi să declare înaintea lui Dioclețian și la tot sfatul și divanul că este creștin, care lucru l-a și făcut degrabă. Deci, împărțind la săraci averile ce avea și dînd libertate robilor săi și făcînd așezămînt și rînduială pentru averile rămase în Palestina, în ziua a treia - cînd se ținea sfatul stăpînitorilor de prin toată împărăția romanilor ca să scoată din mijlocul lor pe creștini -, a venit singur în mijlocul divanului și al sfatului unde se afla Dioclețian.

Propovăduind pe Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu, și-a dat la iveală buna credință. Pentru aceasta, fiind prins, a fost supus la tot felul de chinuri cumplite, căci a fost împuns cu sulița în pîntece, a fost pus pe o roată, bătut cu vine de bou de multe ori, aruncat într-o groapă plină cu var; dar fiind păzit nevătămat de toate, prin darul lui Dumnezeu, a atras către credința cea în Hristos pe împărăteasa Alexandra, femeia lui Dioclețian; și, afară de dînsa, a creștinat și pe un oarecare Glicherie și pe altul, cu numele Atanasie. Apoi a înviat pe un om din morți și nenumărată mulțime de oameni a adus la credința lui Hristos, făcînd felurite minuni numai cu chemarea Domnului.

Deci, făcînd el acestea, a fost închis în temniță după porunca lui Dioclețian și legat cu lanțuri de fier. Dar în acea noapte i s-a arătat în vedenie Hristos, binevestindu-i bunătățile care-l așteaptă pe dînsul. Și,

deșteptându-se, a mulțumit lui Dumnezeu și l-a rugat pe păzitorul temniței să dea voie slujitorului obișnuit să vină la dînsul.

Făcînd păzitorul temniței după voia lui, a intrat robul său care stătea afară de temniță, și Sfîntul i-a arătat scrisorile cele aducătoare aminte ale sale, adică diata (testamentul) pe care o scrisese mai înainte. Robul, văzînd pe stăpînul său în legături, închinîndu-se lui, zăcea jos la pămînt plîngînd. Dar Sfîntul, ridicîndu-l, îl îndemna să fie cu inimă bună. După aceea, i-a spus lui vedenia și i-a poruncit cu tot dinadinsul ca, după moartea sa, să-i ia trupul și diata pe care o făcuse mai înainte de a fi prins și să le ducă în casa patriei sale, care era în Palestina, și să se aibă frică de Dumnezeu. Apoi să nu îndrăznească să nu facă vreuna din cîte sînt scrise în diată. Deci, fiindcă el a făgăduit și s-a învoit a face toate cîte i-a poruncit, a luat binecuvîntare și iertare și s-a dus de la Sfîntul.

A doua zi, Sfîntul Gheorghe, fiind adus iarăși la cercetare și neplecîndu-se lui Apolon, ci mai vîrtos zdrobind cu rugăciunea și sfărîmînd pe idoli care erau în capiște, i s-a tăiat capul. Dar robul său, luînd prea cinstit trupul sfîntului împreună cu diata lui, s-a dus în Palestina, unde, împreună cu alți creștini, cu multă cinste și evlavie au îngropat sfîntul și mucenicescul trup. Apoi a săvîrșit, ca un rob recunoscător și mulțumitor, toate cîte îi poruncise Sfîntul.

După aceasta, n-a trecut multă vreme și a strălucit dreapta credință. Căci, luînd domnia împăratul Constantin, de-a pururea pomenitul și marele împărat întocmai cu apostolii, aceia care iubeau dreapta credință au dobîndit libertate. Iar cei ce iubeau pe mucenicul, i-au zidit Sfîntului o biserică mare și prea frumoasă în Lida. Apoi, ridicînd mult pătimitul și sfîntul trup al mucenicului, din locul cel neînsemnat în care zăcea, și aducîndu-l în acea cetate, au pus la iveală pe cel vrednic de multă lumină și de mai multă arătare; și, printr-însul a făcut înnoire bisericii aceleia, care era din nou zidită de dînșii, fiind atunci ziua a treia a lunii noiembrie; iar moaștele lui erau ca niște izvoare de-a pururea curgătoare, cu daruri de minuni celor care se închină lui cu credință.

Astfel preamărește Dumnezeu pe cei ce-L preamăresc pe Dînsul. Deci, de atunci, Biserica lui Dumnezeu a luat obiceiul ca în fiecare an, în aceeași zi, să prăznuiască aducerea moaștelor Sfîntului Mucenic, întru slava și lauda lui Hristos, adevăratul Dumnezeu nostru, și a însuși marelui mărturisitor Gheorghe. Amin.

Povestire despre minunea Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe și despre saracinul care a avut o vedenie în biserica sa (3 noiembrie)

Amira al Siriei a trimis pe nepotul său în cetatea Diopoli, pe care saracinii o numesc Rempli, ca să cerceteze oarecare pricini ce avea acolo. În cetatea aceea este o biserică minunată a Sfîntului Gheorghe, pe care văzînd-o de departe saracinul acela, a poruncit slugilor să-i ducă lucrurile sale în catehomena bisericii, că acolo vrea să poposească. Apoi a poruncit să ducă și cele douăsprezece cămile ale lui în biserică, să se odihnească. Preoții bisericii îl rugau să nu facă acest lucru necuviincios și neplăcut lui Dumnezeu. Iar el, înfricoșîndu-i, a poruncit să le ducă. Dar cum au intrat cămilele în biserică, o, minune! au căzut toate jos și au murit. Văzînd nepotul lui Amira semnul acesta, s-a mirat de puterea cea mare a Sfîntului Gheorghe și a poruncit să scoată cămilele afară din biserică.

A doua zi s-a dus preotul să slujească Sfînta Liturghie și saracinul privea din catehomenă să vadă ce are să facă. Iar iubitorul de oameni, Dumnezeul nostru, i-a deschis ochii minții lui și i-a arătat înfricoșata minune ce urmează:

În vremea cînd preotul săvîrșea dumnezeieștile Taine, saracinul a văzut cum preotul a înjunghiat un copil mic și foarte frumos, apoi sîngele lui l-a turnat într-un pahar sfințit, iar trupul l-a tăiat și l-a pus într-un discos sfințit; și, cînd s-a isprăvit chinonicul (cîntarea de la sfîrșitul Liturghiei), a văzut saracinul pe preot

că a tăiat trupul pruncului bucățele și împărțea poporul cu cărnurile și cu sângele pruncului și se minuna foarte.

După ce a săvârșit preotul dumnezeiasca Liturghie, a luat prescurile cele mai bune și le-a dus în dar saracinului, care l-a întrebat: "Ce sînt acestea?" Iar preotul a răspuns: "Acestea sînt din prescurile pe care le slujim noi în Biserica noastră". Atunci saracinul i-a zis cu mînie: "Dintru acestea ai slujit tu liturghie astăzi? Au nu te-am văzut eu că ai înjunghiat fără de milă un prunc mic și prea frumos și sângele lui l-ai turnat în pahar, iar trupul lui l-ai tăiat bucățele și l-ai pus pe discos și le-ai împărțit poporului? Toate acestea pe care le-ai făcut tu, necuratule și ucigașule, au nu le-am văzut eu?"

Acestea auzindu-le preotul, s-a cutremurat și, căzînd la picioarele saracinului, a zis: "Slăvit să fie Domnul nostru, Care te-a învrednicit pe tine, stăpînul meu, a vedea o înfricoșătoare minune ca aceasta. Din aceasta eu cred că tu ești mare om înaintea lui Dumnezeu și că El vrea să te aibă numărat printre cei mîntuiți".

Saracinul, rămînînd uimit de cuvintele preotului, a zis: "Oare prescurile acestea sînt chipul celor ce am văzut eu?" Preotul a răspuns: "Așa, domnul meu, așa sînt și așa le credem; cum că pîinea și vinul pe care le aducem la Liturghia noastră sînt Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Dar vederea aceasta pînă acum eu nu m-am învrednicit niciodată s-o am, căci sînt păcătos, ci văd înaintea mea numai pîine și vin. Însă, de vreme ce Domnul Dumnezeu meu te-a învrednicit pe tine, stăpînul meu, să vezi o taină ca aceasta, cred că ești mare om; căci Părinții cei mari ai Bisericii noastre, ca oameni prea vrednici vedeau această minunată taină".

Saracinul, auzind acestea și minunîndu-se foarte, s-a plecat jos și s-a gîndit mult timp. După aceea, ca și cum s-ar fi deșteptat dintr-un somn și-a venit în sine și, poruncind slugilor lui să iasă afară, a zis preotului: "Precum văd și precum deplin mă încredințez, credința creștinilor este adevărată; și, vai mie! că mi-am petrecut viața cu minciună și deșertăciune în credința saracinilor cea cu adevărat păgînă. Dar de vreme ce este voia lui Dumnezeu ca să mă mîntuiesc, botează-mă, ca să slujesc măcar de acum înaintea lui Dumnezeu cu conștiință curată!"

Preotul i-a răspuns: "Nu îndrăznesc, domnul meu, să te botez, căci unchiul tău este împărat și, aflînd de aceasta, mă va uide și pe mine și va strica și bisericile noastre. Dar dacă voiești, pleacă în taină de aici și du-te la patriarhul Ierusalimului, fără să te cunoască, și el te va boteza".

Saracinul, auzind acestea, a găsit o haină de păr și, îmbrăcîndu-se cu dînsa, într-o noapte a fugit pe ascuns și s-a dus la Ierusalim la patriarh, fără să fie cunoscut; și, căzînd la picioarele lui, l-a rugat să-l boteze.

Dacă s-a botezat, după a opta zi a zis către patriarh: "Cu darul lui Dumnezeu m-am făcut creștin; deci ce se cade să fac, ca să mă mîntuiesc?" Patriarhul i-a răspuns: "Dacă voiești să te mîntuiești, du-te la Muntele Sinai, unde se află monahi cucernici și îmbunătățiți, fă-te monah și păzește poruncile lui Dumnezeu".

El s-a dus la Muntele Sinai și, făcîndu-se monah, a petrecut acolo trei ani; și deprinzîndu-se cu toate faptele creștinești de la monahii aceia, a ajuns în mari sporiri ale faptelor bune. După aceea, a rugat pe egumen să-i dea voie să se ducă la Rempli și, luînd binecuvîntare, s-a dus acolo. Intrînd în Biserica Sfîntului Gheorghe, l-a întîmpinat preotul cel de Dumnezeu cinstitor, acela de care am spus mai înainte și, arătîndu-i-se lui cine este, i-a zis: "Iată că, cu dumnezeiescul dar și prin rugăciunile tale cele bine primite, m-am făcut creștin și monah, însă am mare dorință să văd pe Domnul Iisus Hristos. Pentru aceea te rog cu căldură, să mă înveți ce se cade să fac ca să-mi împlinesc dorința".

Atunci preotul, slăvind pe Dumnezeu, i-a zis: "Du-te la Amira, unchiul tău, și înaintea lui și a tuturor saracinilor, mărturisește pe Domnul nostru Iisus Hristos, cum că este Fiul lui Dumnezeu, Făcător a toată zidirea; cum că S-a făcut om și a făcut preaslăvite minuni în lume și S-a răstignit, S-a îngropat și a treia zi a înviat și cu slavă S-a înălțat la ceruri. Deci, făcînd asta cu îndrăzneală, vei vedea pe Domnul".

Atunci, de-a pururea pomenitul monahul acela, plecându-se dumnezeieștilor cuvinte ale cucernicului preot, a plecat îndată și s-a dus la locul unde era unchiul său; iar noaptea, suindu-se în minaretul geamiei lor, a început a striga: "Alergați aici, o, saracini, că am să vă spun vouă cuvânt!"

Aceia, auzind aceasta, au alergat cu făclii și, aflând pe monahul acela, l-au întrebat ce are să le spună. Monahul le-a zis: "Ce-mi dați să vă spun unde este nepotul lui Amira, care a fugit pe ascuns?" Aceia au răspuns: "Dacă ne vei spune aceasta, îți vom da bani câți vei voi".

Monahul a zis: "Duceți-mă la Amira, ca să-i spun!" Atunci, numaidecât l-au dus la Amira cu bucurie, zicând: "Monahul acesta știe unde este nepotul tău". Amira l-a întrebat de-l știe cu adevărat. Monahul a răspuns: "Da, cu adevărat știu, căci eu însumi sînt; însă acum sînt creștin și cred în Tatăl, în Fiul și în Sfîntul Duh, într-o Dumnezeire, și mărturisesc că Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat din Pururea Fecioara Maria și a făcut mari minuni în lume, apoi S-a răstignit și S-a îngropat și a treia zi a înviat și S-a înălțat la Cer, apoi S-a așezat la dreapta lui Dumnezeu-Tatăl și va să vină iarăși, să judece viii și morții".

Acestea auzindu-le Amira, unchiul său și, spăimîntîndu-se, a zis: "Ce ai pățimit, ticălosule, de ți-ai lăsat casa, bogățiile și slava ta și umbli așa defăimat ca un cerșetor? Nu te întorci la credința ta, să mărturisești prooroc pe Mohamed și să vii iarăși în starea ta cea dintîi?" Iar monahul a răspuns: "Eu cîte bunătăți aveam atunci cînd eram saracin, erau toate de partea diavolului. Iar aceste haine de păr pe care le port acum sînt lauda mea, bogăția mea și arvună a slavei ce am să dobîndesc pentru credința cea adevărată a Hristosului meu; iar pe Mohamed, care v-a amăgit pe voi, îl defăimez și credința în el o urăsc și de la dînsa mă întorc și o anatemizez".

Cu toate acestea, lui Amira fiindu-i milă de dînsul, a zis saracinilor care se aflau acolo: "El și-a pierdut mintea și nu știe ce zice; scoateți-l afară și izgoniți-l!" Iar aceia au zis: "Pe acela care a anatemizat pe proorocul nostru și credința noastră și care este vrednic de cumplită moarte îl slobozești? Apoi și noi ne lepădăm credința noastră și ne facem creștini!"

Atunci Amira, temîndu-se de dînșii să nu facă vreo răscoală asupra lui, le-a dat libertate să facă cu dînsul orice vor voi. Iar ei, scrișnind din dinți, au răpit pe fericitul monah și, scoțîndu-l afară din cetate, au aruncat cu pietre în el, dar el chema numele Domnului nostru Iisus Hristos. Și așa s-a săvîrșit de-a pururea pomenitul, întru bună mărturisire; și, mergînd cu îndrăzneală către Domnul, pe Care L-a dorit, a luat cununa mărturisirii.

Pentru aceea, în fiecare noapte s-a arătat multă vreme o stea strălucitoare deasupra grămezii de pietre și lumina toată partea aceea, care lucru văzîndu-l saracinii, se minunau. Trecînd vreme multă, Amira a dat voie creștinilor care, scoțînd sfintele moaște ale mărturisorului din grămada de pietre - o minune! -, le-au aflat întregi și nestrucate, avînd multă bună mireasmă. Pe care moaște cu evlavie sărutîndu-le, le-au îngropat cu laude și cu cîntări de psalmi, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava și stăpînirea în veci. Amin.

Alți sfinți pomeniți la 3 noiembrie

Tot în această zi mai facem pomenirea Prea Cuviosului Părintelui nostru Acheptima, care a trăit pe vremea împăratului Teodosie cel Mare și care, închizîndu-se într-o colibă mică, a petrecut șaiszeci de ani, luînd aminte la mîntuirea sa. Mîncarea lui era linte cu apă. După aceea a fost scos din colibă și, cu sila, ales arhieru. Apoi și-a dat duhul său lui Dumnezeu în pace adîncă.

Tot în această zi mai facem pomenirea Sfinților Mucenici ostași Attic, Agapie, Eudoxie, Carterie, Istucarie, Pactobie, Nictopolion și a celor împreună cu dînșii, care, pe vremea lui Decius împăratul, suferind de la Marcel Duxul multe chinuri pentru Hristos, s-au săvîrșit prin foc.

Viața Cuviosului Părintelui nostru Ioanichie cel Mare (4 noiembrie)

Preacuviosul Părinte Ioanichie s-a născut în părțile Bitiniei, în satul ce se numea Maricat; tatăl său se numea Miritrichie, iar maica sa, Anastasia. Și începînd a veni în vîrstă, păștea vitele, după porunca părinților săi. Apoi, deși nu era dat la învățătura cărții, mai mult decît toți cei ce învățau, a înțeles ce este viața, căci căuta poruncile Domnului. Drept aceea, fiind povățuit de Duhul Sfînt, era foarte îmbunătățit, blînd, smerit, răbdător și foarte ascultător. Iar către rugăciune avea o astfel de osîrdie, încît de multe ori lăsînd turma sa, toată ziua stătea la un loc deosebit și se ruga cu sîrguință către Dumnezeu. Iar cînd mergea la rugăciune, își însemna turma sa cu semnul crucii și rămînea turma nerisipită, nici de fiare răpită, nici de tîlhari furată, pînă cînd fericitul copil, întorcîndu-se seara, o mîna la casa părinților. Cu astfel de lucru s-a îndeletnicit Sfîntul pînă la vîrsta matură.

În acea vreme, împărăția peste greci Leon cel necredincios, fiul lui Constantin Copronim, care era amăgit cu eresul luptei contra sfîntelor icoane. Acesta a trimis prin toată stăpînirea sa, ca să aleagă tineri plăcuți, harnici și viteji pentru oaste.

Ajungînd trimișii în părțile Bitiniei și fiind în satul unde viețuia Ioanichie, dacă l-au văzut că este tînăr, frumos, cu vîrsta desăvîrșit, cu trupul voinic și îndemînat la oaste, l-au luat cu dînșii și l-au înscris în rînduiala ostășească. Dintr-aceea vreme Ioanichie fiind ostaș, era înfricoșător vrăjmașilor pentru bărbăția lui și iubit celor ce ostășeau împreună cu dînsul, pentru blîndețea și smerenia lui; dar mai iubit era lui Dumnezeu, căci păzea cu dinadinsul poruncile Lui cele sfînte.

Însă diavolul, pizmuind viața lui cea îmbunătățită, l-a tras pe el în eresul luptei contra icoanelor, de care atunci toată Biserica lui Dumnezeu era tulburată prin împărați eretici. Căci se aruncau de prin bisericile lui Dumnezeu sfintele icoane iar cei ce se închinau erau izgoniți. Și atît de mult a fost înșelat Ioanichie cu acel eres, încît nu voia nici să audă de sfintele icoane.

Iar Dumnezeu, Care voiește ca toți să se mîntuiască, l-a mîntuit și pe el de acea înșelăciune în acest chip. A rînduit a fi trimis cu oștile spre Apus, de unde întorcîndu-se, trecea pe lîngă muntele Olimpului; și după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a trecut pe lîngă un călugăr, care pustnicea în acel munte și care era înainte văzător. Acela, auzind că Ioanichie trecea pe acolo cu oștile, și prin Duhul lui Dumnezeu înștiințîndu-se despre toate cele ce gîndea dînsul, a ieșit din chilia sa și, arătîndu-se lui, a zis: "O, fiule Ioanichie, dacă te numești creștin, pentru ce treci cu vederea icoana lui Hristos? Zadarnice sînt toate ostenele faptelor tale celor bune, dacă nu ai credința cea dreaptă!"

Acestea auzindu-le, Ioanichie se minună, căci l-a chemat pe nume acela care nu-l știa pe el și a vădit credința lui, călugărul care niciodată nu-l văzuse. Deci a cunoscut că cel ce grăiește către dînsul este plin de Duhul lui Dumnezeu și, cu ochii mai înainte văzători, a știut tot despre dînsul. Pentru aceea a căzut la pămînt, închinîndu-se și cerînd iertare, pentru că din neștiință a greșit; și a făgăduit a se îndrepta și a da cinstea și închinăciunea ce se cuvin icoanei lui Hristos și chipurilor tuturor sfinților.

Din acea vreme fericitul Ioanichie a început cu osîrdie a cinsti sfintele icoane și se căia că altădată, în neștiința sa, le trecuse cu vederea; și părîndu-i rău de aceasta, se pedepsea cu post și cu tot felul de chinuri ale trupului. Căci, petrecînd lîngă ușile împărătești, se culca pe pămînt și făcea rugăciune cu sîrguință și priveghere de toată noaptea și niciodată nu mîncea bucate pînă la săturare. Deși adeseori stătea la masa de obște cu ostașii săi, însă atunci numai gusta din mîncare și băutură, în acest fel de pocăință petrecînd el șase ani.

În acea vreme s-au sculat bulgarii cu toată puterea lor și au pornit război împotriva grecilor, robind Tracia. Deci a ieșit împotriva lor împăratul grecilor, cu toate oștile sale, între care era și fericitul Ioanichie. Iar cînd s-au apropiat amîndouă oștile și făceau război, bulgarii erau aproape a birui pe greci. Atunci Ioanichie a arătat mare vitejie, ca odinioară David, care a biruit pe cel de alt neam; apoi, chiar în

fața împăratului a apărât pe tovarășii săi de sabia potrivnicilor, nevoindu-se cu bărbăție împotriva vrăjmașilor săi și tăindu-i ca pe niște buruieni. Pe un oarecare boier din cei însemnați ai grecilor, care s-a luptat cu bulgarii și a fost biruit de dînșii, căzînd în mîinile lor, Ioanichie l-a izbăvit; căci, pornindu-se asupra lor, pe unii i-a tăiat cu sabia, iar pe alții i-a izgonit și pe cel robit l-a scăpat.

Odată, văzînd el un bulgar înfricoșător ca Goliat, care păzea o cale strîmtă și ucidea mulți greci, s-a pornit asupra lui și îndată i-a tăiat capul. Astfel era vitejia fericitului Ioanichie împotriva vrăjmașilor celor văzuți, lucru care mai înainte însemna lupta lui cea tare și biruința care avea să o aibă contra vrăjmașilor celor nevăzuți.

Văzînd împăratul vitejia lui, l-a întrebat despre patria lui, despre neam și despre nume și a poruncit să-l scrie în cartea vitejilor, ca după săvîrșirea războiului să-l cinstească cu boierie mare și cu multe daruri ca pe un ostaș viteaz.

Sfîrșindu-se războiul și întorcîndu-se împăratul întru ale sale, Ioanichie a văzut muntele Olimpului, mai sus pomenit, care este în dreapta Bitiniei. Aducîndu-și aminte de călugărul acela, care ieșise la dînsul din pustie, și-l mustrase pentru eresul luptării împotriva sfințelor icoane, și-a pus în gînd să lase toate și, sălășluindu-se în acel munte, să urmeze în liniște vieții călugărești și să se închine lui Dumnezeu, lucru pe care degrabă l-a și făcut. Căci, cînd a venit în cetatea împărătească și avea să primească boierie cinstită și daruri de la împărat pentru vitejia pe care o arătase în război, îndată le-a trecut cu vederea pe toate și ca pe niște gunoaie le-a socotit. Apoi, după douăzeci și patru de ani ai ostășirii sale împotriva trupului și a sîngelui, părăsind oștirea, a mers la cei ce petreceau viața călugărească, vrînd a începe războiul împotriva duhurilor răutății celor de sub cer.

Întîi a venit în mînăstirea Avgarov și, fiind primit de părinții cei ce petreceau acolo, și-a descoperit gîndul său egumenului Grigorie, cum că voiește a merge în pustie și a viețui singur în liniște. Iar egumenul, lăudînd scopul, a zis: "Deși cugeți cele bune, iubitele, eu te sfătuiesc să nu alegi deocamdată viața cea pustnicească și depărtată de petrecerea împreună cu oamenii, pînă ce nu te vei deprinde mai întîi cu rînduiala și obiceiul călugăresc. Deci mai întîi sălășluiește-te între oarecare călugări cu fapte bune și iscușiți și vei afla de la dînșii vremea și rînduiala rugăciunilor; apoi învață smerita cugetare, ascultarea și blîndețea și după aceea te vei duce și în pustie. Păzește-te, fiule, ca nu cumva, fiind neînvățat și începînd viața aceasta, în loc să rănești pe vrăjmașul, să fii tu rănit de dînsul, și în loc să-l biruești, să fii biruit!"

Un sfat folositor ca acesta ascultînd Ioanichie, a părăsit scopul său pînă la o vreme și s-a sălășluit împreună cu bărbații insuflați de Dumnezeu ca să se obișnuiască cu viața lor cea plină de fapte bune. Deci în trei mînăstiri a luat aminte și a învățat rînduiala și viața călugărească. Mai întîi s-a dus la mînăstirea lui Avgarov, apoi s-a dus într-o altă mînăstire, care se numea Utotelos și, neștiind carte, a început acolo a învăța. Dar, văzînd că în mînăstirea aceea vin mulți oameni mireni și le tulbură liniștea, a ieșit de acolo și s-a dus în a treia mînăstire, care se numea Antidiu. Petrecînd în ea doi ani, a învățat treizeci de psalmi ai lui David și mult s-a folosit de călugării cei ce petreceau acolo.

Iar după doi ani a dorit iarăși liniștea pustiei și voia să se suie într-un munte care era aproape și acolo, în singurătate sălășluindu-se, să înceapă viața pustnicească. Dar șapte zile mai înainte le-a petrecut postînd și rugînd pe Dumnezeu cu sîrguință, ca să-i fie povățuitor pe calea ce dorea. În a șaptea zi, acest nou Moise, a auzit un glas de sus, poruncindu-i să iasă la muntele acela. Și a ieșit Ioanichie din mînăstirea Antidiului și a mers departe, și pe munte suindu-se, lua aminte într-o parte și într-alta, unde să afle un loc de petrecere. Și iată, a văzut doi monahi viețuitori în pustie, ale căror haine erau de păr și se hrăneau din verdețurile ce creșteau în pustie. Către aceștia alergînd fericitul, li s-a închinat. Iar ei, sînd, au făcut rugăciune și după aceasta au vorbit cu dînsul. Deci Ioanichie le-a mărturisit lor toate ale sale, le-a descoperit scopul său și mult s-a folosit din sfintele lor cuvinte.

Apoi, pustnicii aceia, i-au proorocit lui că după cincizeci de ani de pustnicie, către sfîrșitul vieții lui, va veni asupra lui o ispită de la niște oameni zavistnici; dar au zis sfinții, că se va întoarce durerea la capul lor, iar tu nici un rău nu vei pătimi. Aceasta s-a și împlinit și despre care lucru vom spune mai pe urmă.

Acestea proorocindu-le pustnicii lui Ioanichie, i-au dat o haină de păr, care pe limba acelei țări se numea leviton. Această haină îi era lui Ioanichie ca o pavăză nebiruită împotriva tuturor săgeților vrăjmașilor, precum singur mai pe urmă a mărturisit.

După vorba cea folositoare între ei, pustnicii s-au despărțit și s-au dus în cea mai adâncă pustie, iar Ioanichie s-a dus la muntele ce se numea Trihalix și acolo petrecea fără chilie, avînd numai cerul drept acoperămînt. Înștiințîndu-se despre dînsul Grigorie cel mai sus pomenit, egumenul mînăstirii Avgarovului, i-a zidit lui în muntele acela o chilie mică, în care putea fericitul să se adăpostească de vifor, de ploii și de zăpadă; deci în acea chiliuță petrecea Ioanichie închis. După aceasta au început mulți dintre frați a veni la dînsul, vrînd a-i vorbi și a se folosi de la el. Pentru aceea, supărîndu-se pentru că i se tulbura liniștea, a lăsat muntele acela și s-a dus, căutîndu-și alt loc de liniște.

Mergînd pe lîngă satul ce se numea Elespont, a văzut aproape de dînsul un munte înalt și foarte greu de umblat, fiind plin de pădure; și săpîndu-și în pămînt o peșteră strîmtă și adîncă, a început a viețui acolo fără a ieși din ea. Iar hrană avea de la un păstor, care păștea caprele în acel munte; acesta aducea sfîntului cîte puțină pîine și apă și aceasta numai o dată pe lună, iar el primea de la dînsul binecuvîntare și rugăciune. Acolo a petrecut Sfîntul trei ani, ziua și noaptea rugîndu-se și slăvind pe Dumnezeu, apoi cîntînd psalmii lui David, adăuga la fiecare stih cuvintele acestea: "Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul și acoperămîntul meu Sfîntul Duh". Aceste cuvinte ca pe o dulceață purtîndu-le pe limba sa, se veselea; cuvinte care mai pe urmă mulți deprinzîndu-le de la dînsul, totdeauna le aveau în gurile lor.

După trei ani de la nevoița lui în acea peșteră strîmtă, a ieșit odată la o biserică ce nu era departe de acolo. Și, din întîmplare, au venit la acea biserică niște ostași, care odinioară ostășiseră cu Ioanichie și avuseseră cu dînsul prietenie. Dintre aceștia unul, văzîndu-l pe Ioanichie, l-a recunoscut și, îmbrățișîndu-l, plîngea de bucurie și îi aducea aminte de viața lui de mai dinainte, de vitejia lui în războaie, de slava și de cinstea pe care o avea de la împăratul. Apoi se minuna că a lăsat toate acelea și a vrut să trăiască în sărăcie. Dar întorcîndu-se ostașul acela către tovarășii săi, vrînd să le spună despre Ioanichie, acesta îndată a fugit de dînșii. Și, vrînd să se ascundă mai bine, s-a dus în munții Conturiului, în care erau mulțime de fiare și de balauri. Acolo sălășluindu-se Sfîntul și fugind de slava omenească, a locuit cu fiarele și cu balaurii, cîntînd ca David: *Iată m-am îndepărtat fugind, și m-am sălășluit în pustie. Așteptat-am pe Dumnezeu, Cel ce mă mîntuiește de puținătatea sufletului și de vifor.*

Iar după multă vreme a voit a merge în Efes, la biserica Sfîntului Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, pentru închinare și rugăciune. Deci, sculîndu-se, a plecat și, trecînd pe lîngă un lăcaș de rugăciune la apusul soarelui, l-au întîmpinat un bărbat și o femeie, mergînd la același lăcaș ca să săvîrșească pomenirea părinților lor. Aceștia, văzîndu-l pe cale, s-au înfricoșat, că avea trupul îmbrăcat cu haine rupte, desculț și pe tot trupul acoperit cu păr. Iar sfîntul, văzîndu-i pe ei tremurînd de frică, a zis cu blîndețe către dînșii: "Nu vă temeți, fiilor, ci spuneți-mi unde duce calea aceasta!" Iar ei au zis că duce către rîul ce este înaintea și care atunci era foarte mare, încît nimeni nu era cu putință a trece rîul acela fără luntre. Dar Sfîntul mergînd lîngă rîu, s-a odihnit puțin, apoi la miezul nopții, sculîndu-se, a mers pe apă - o, picioare sfinte! o, călătorie minunată! Și mergînd pe deasupra apei ca pe uscat, a trecut de cealaltă parte cu picioarele uscate.

După ce a sosit în Efes și s-a apropiat de biserica Sfîntului Ioan Teologul, i s-au deschis de la sine ușile bisericii și, intrînd înăuntru, s-a rugat dîndestul, închinîndu-se și sărutînd sfînta icoană a iubitului ucenic al lui Hristos. Apoi ieșind din biserică, îndată s-au închis ușile singure. Iar el iarăși s-a întors la a sa petrecere în nevoița din munții Conturiului.

Deci, i s-a întîmplat a merge pe lîngă o mînăstire de femei, unde era o maică ce avea o fiică tînără, și aceasta fiind cuprinsă de dorința lumească, voia să lase cinul său călugăresc și pe maica sa, să se ducă în lume și să se mărite cu un bărbat. Iar maica sa o sfătua cu plîngere și o ruga ca să sufere războiul trupesc pentru dragostea lui Hristos, să-și omoare trupul său, să nu-și lase călugăria și să nu se dea spre batjocură și pierzare diavolului. Dar nu putea să o înduplece pe dînsa, căci ardea de văpaia patimii și voia să fugă din mînăstire.

Despre toate acestea înștiințându-se Sfântul Ioanichie, i s-a făcut milă de fecioara aceea și, chemînd-o pe ea, a zis: "Pune, fiică, mîna ta pe grumajii mei!" Cînd a făcut aceasta fecioara, Sfîntul s-a rugat cu lacrimi către Dumnezeu ca să se izbăvească fecioara de acea patimă și de ispita diavolului, iar greutatea războiului ei să fie pe grumajii lui și toate patimile ei cele trupești să fie asupra lui, ceea ce a și fost. Căci a scăpat fecioara aceea de toate gîndurile cele necurate și de poftele cele trupești; apoi a petrecut în mînăstirea sa, viețuind fără de patimi și bineplăcînd lui Dumnezeu.

Iar Sfîntul Ioanichie s-a dus în calea sa, la muntele Conturiului; dar mergînd pe cale a simțit în sine o dorință necurată și s-au năpustit asupra lui ca un vifor cumplit gîndurile cele lumești și s-au ridicat într-însul valurile necuratelor patimi, încît fierbea sîngele într-însul ca într-o căldare și toată ispita ce fusese la fecioara aceea a căzut asupra fericitului Ioanichie. Însă el răbda ostenindu-și trupul cu mari nevoițe. Apoi, aflînd undeva un balaur înfricoșător încuibat în crăpăturile pămîntului, a cugetat să se dea pe sine balaurului spre mîncare, voind mai bine a muri decît să se învoiască cu gîndurile cele necurate și să-și prihănească trupul său cel curat. Deci s-a aruncat pe sine înaintea balaurului, ca să fie mîncat de el. Însă șarpele nici n-a voit a se atinge de dînsul ci, atunci cînd îl întărîta pe el Sfîntul Ioanichie, îndată a murit.

Din acel ceas au pierit de la dînsul toate gîndurile necurate, s-a stins patima, a încetat pofta și s-a întors pacea în trupul lui. Deci i s-a dat lui de la Dumnezeu stăpînire peste balaurii cei văzuți și peste cei nevăzuți, ca să calce peste dînșii și să sfărîme capetele lor. Odinioară, stînd el și cîntînd psalmii lui David, a început a se clătina o sfîncă ce era acolo. Uitîndu-se sfîntul, a văzut ieșind, din mijlocul peretelui, un balaur înfricoșător. Sfîntul punînd peste dînsul toiag ce-l avea în mînă, îndată balaurul a murit.

Altădată, în vreme de iarnă, sfîntul intrînd într-o peșteră adîncă, a aflat într-însa un balaur ai cărui ochi străluceau ca focul și sfîntul nu știa că este acolo balaurul; ci părăindu-i că ochiul lui este cu adevărat foc, a adunat lemne și le-a pus pe ochii șarpelui vrînd să se încălzească de frig; însă balaurul s-a sculat și a lepădat lemnele de pe ochii lui. Atunci a cunoscut sfîntul cum că este balaur, dar nu s-a temut ci, dîndu-se puțin într-o parte a peșterii, a petrecut împreună cu balaurul pînă ce a trecut iarna.

După doisprezece ani petrecuți în pustia aceea, a venit către dînsul un glas de sus, poruncindu-i să meargă în mînăstirea care se numește Erist și acolo să se îmbrace în rînduiala călugărească, căci încă nu era îmbrăcat în haine călugărești acest pustnic îmbunătățit cu atîtea fapte bune. Deci, îndată a plecat la mînăstirea aceea, unde, ajungînd pe vremea secerișului, a spus dorința sa egumenului mînăstirii, care se numea Ștefan. Acesta, a doua zi, făcînd rugăciunile cele obișnuite, a îmbrăcat pe cuviosul Ioanichie în chipul călugăresc, deși mai înainte de chipul acela era călugăr desăvîrșit și pe mulți călugări îi întrecea cu faptele bune.

Cuviosul, fiind îmbrăcat în haine călugărești, a început mai mult a se nevoi, adăugînd osteneli peste osteneli. Apoi s-a închis într-un loc ce se numea Critama; și s-a ferecat cu un lanț de fier lung de șase coți și a petrecut în acea închisoare trei ani în legături, fiind singur de voie legat și mucenic al lui Hristos. Iar după trei ani a dorit să se ducă în Helidon, să-l vadă pe Gheorghe cel mare între pustnici. Deci dezlegîndu-se din legături s-a dus; și cînd a ajuns la rîul Goram, a dat iarăși peste un balaur care tulbura rîul și oprea curgerea apei. Pe acel balaur l-a omorît cu rugăciunea și cu semnul Crucii. Apoi, venind la marele Gheorghe, a petrecut lîngă dînsul alți trei ani și a învățat de la el toată Psaltirea; și iarăși s-a dus la păstorul locașului Antidiului, împreună cu ucenicul său Pahomie.

Fiind în mînăstirea Avgarovului, s-a dus cu alți călugări ca să vadă o mînăstire ce era zidită de curînd, în muntele din apropiere. Și cînd s-a apropiat de munte, a venit din pustie un țap mare neobișnuit, pe care, văzîndu-l monahii care mergeau cu dînsul, cugetau între ei cum l-ar putea vîna, căci din pielea lui ar avea piei bune. Iar cuviosul, înțelegînd cugetele lor, a poruncit unuia ce se chema Sava să meargă și să aducă țapul acela la dînsul. Iar Sava a zis: "Dar de se va porni țapul pe fugă, cum îl voi ajunge?" Iar Sfîntul a zis către dînsul: "Tu, frate, mergi numai și fă ceea ce-ți spun, căci el de bunăvoie va veni la tine și-ți va urma ție". Dar întorcîndu-se către ceilalți călugări, i-a întrebat pe ei de este bună pielea țapului ca să facă din ea foale. Iar ei au zis: "Foarte bună este; aceasta cugetam și noi mai înainte de a spune tu". Și fiind adus

țapul, cuviosul îl netezea cu mîna sa, iar pe frați îi învăța să le fie milă de sufletele dobitoacelor și să-și potolească poftete. Apoi iarăși a slobozit țapul la pășunea sa în pustie.

Cuviosul avea și darul înainte vederii, căci a proorocit moartea împăratului Nichifor, care avea să fie degrabă, ceea ce s-a și împlinit; căci, fiind rănit de bulgari, a murit în război. Asemenea a prevestit grabnicul sfîrșit al lui Stavrichie, fiul lui Nichifor, care începuse a împărăți după dînsul.

Pe cînd petrecea Sfîntul în muntele Prusantiului, care este înalt ca și muntele Olimpului, era acolo un călugăr, anume Gurie, cu viață fățarnică, ce căuta slava omenească, fiind de toți slăvit ca un mare nevoitor. Acela, văzîndu-se departe de Sfîntul Ioanichie, cel cu adevărat nevoitor și săvîrșitor de fapte bune, s-a pornit spre zavistie. Deci, vrînd să-l piardă pe el de pe pămînt, a gătit otravă de moarte și, venind la dînsul cu vicleșug, ca Iuda, i-a dat otrava aceea în băutura. Iar cuviosul, fiind fără de răutate, socotea că Gurie îi arată dragoste prietenească, căci nu știa zavistia și vicleșugul lui.

Neștiind nimic, a băut otrava cea aducătoare de moarte și îndată a căzut în boală cumplită și se apropia de moarte. Dar Dumnezeu n-a lăsat pe plăcutul Său să se săvîrșească fără vreme, de o moarte ca aceea, ci i-a trimis în ajutor pe Sfîntul Mucenic Eustatie. Acesta, arătîndu-se lui în vedenie, l-a tămăduit de boală și i-a dăruit sănătate ca mai înainte. Pentru aceasta, mulțumindu-i, Cuviosul Ioanichie a zidit acolo o biserică în numele Sfîntului marelui mucenic Eustatie și a făcut o mînaștire lîngă dînsa.

Într-o noapte a avut o vedenie, nu în somn, ci aievea, pe cînd stătea și se ruga. Vedenia era aceasta: În partea muntelui dinspre răsărit, s-a arătat un izvor cu apă multă, iar împrejurul izvorului erau mulțime de oi care beau apa ce curgea din izvor; și Sfîntul se minuna de acea vedenie, căci știa că nu era acolo izvor, nici oi n-au umblat cîndva prin pustia aceea. Iar a doua zi a mers la locul acela, dar n-a aflat nimic, nici oi, nici izvor, ci numai locul frumos și bineplăcut pentru viețuire. Apoi s-a înștiințat de la cei de demult cum că într-acel loc a fost odinioară o biserică a Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu. Cuviosul a filcuit vedenia sa, zicînd: "Izvorul care avea multă apă, înseamnă darul Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu ce va fi în acel loc; iar oile, sînt poporul care se împărtășește din darul Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu".

Deci a pus multă sîrguință ca să se zidească biserica, iarăși pe locul acela, în numele Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu, pe care a săvîrșit-o degrabă, căci a zidit o biserică frumoasă și a așezat mînaștire lîngă ea. Apoi a adunat mulțime de frați, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu sporirea Binecuvîntății Fecioare Maria, Născătoare de Dumnezeu. Iar cînd se zidea biserica, se ostenea și Cuviosul Ioanichie, ducînd pietre și ajutînd celor ce zideau. Odată, întinzîndu-și mîna ca să ia o piatră de pe pămînt, a ieșit o viperă de sub piatră și l-a apucat de mîna. Iar el, ca odinioară Pavel, scuturînd vipera de pe mîna, n-a pățit nimic.

În rugăciunile sale Cuviosul Ioanichie era cu sîrguință, încît nu numai cu duhul, ci și cu trupul se înălța de la pămînt. Altă dată cuviosul mergînd singur la biserică să se roage, i-a urmat în taină ucenicul și următorul vieții lui celei sfinte, fericitul Eustatie și ascunzîndu-se într-un colț al bisericii, lua aminte cu sîrguință la rugăciunea lui. Apoi l-a văzut ridicîndu-și mîinile și înălțîndu-se de la pămînt, stînd în văzduh și rugîndu-se, lucru pe care văzîndu-l Eustatie, s-a înspăimîntat. Iar după rugăciune iarăși a coborît pe pămînt. Și simțîndu-l pe Eustatie că este acolo, s-a scîrbit asupra lui și a zis: "Scris este: *Nu va locui lîngă tine cel ce viclenește*. Iar tu ai îndrăznit a vedea cu vicleșug smerita mea rugăciune". Deci l-a certat pe el ca să nu spună nimănui despre aceea.

Multe minuni făcea acest bărbat sfînt. Pe demoni îi scotea din oameni cu cuvîntul și tămăduia tot felul de boli cu semnul Crucii și cu rugăciunea și de vătămarile șerpilor pe mulți a izbăvit. De aceea mulțime de popor alerga la dînsul: unii cerînd tămăduiri de boli, alții izbăvire de durerile cele necurate, iar alții numai binecuvîntare și rugăciune, lucru care tulbura liniștea lui. Pentru aceea, supărîndu-se, s-a dus în muntele Trihalicului și a trăit acolo, petrecînd fără acoperămînt. Iar Eustatie din mînaștirea Avgarovului, avînd dragoste cu osîrdie către părintele său și dorind să se vadă cu dînsul, s-a dus acolo și, căutîndu-l cu sîrguință, l-a aflat în acel munte.

Apoi, după rugăciunea obișnuită, Eustatie a întrebat pe fericitul Ioanichie despre Leon Armeanul, care pe atunci împărătea: "Oare mult va tulbura Biserica lui Dumnezeu cu eresul luptării contra sfințelor icoane?" Iar Sfântul a prevestit grabnica lui pierzare, căci Mihail, care era poreclit Valvos sau Travlin, degrabă l-a ucis pe Leon Armeanul și i-a luat împărăția.

Fericitul bărbat Ioanichie se obișnuise a umbla cu toiag la bătrînețe; și umblînd el prin unele locuri strîmte printre munți, s-a întîmplat că i-a căzut toiagul din mîină și s-a pierdut și nu era cu putință a-l afla, căci căzuse într-o prăpastie. Deci, mîhnindu-se Sfîntul pentru pierderea toiagului, și-a plecat genunchii făcînd Domnului obișnuitele rugăciuni. Iar toiagul purtîndu-se prin văzduh a venit cu nevăzută mîină și s-a așezat în mîinile sfîntului.

Umblînd fericitul pe munte, a aflat o peșteră pustie, în care se încuibaseră demonii. Sfîntul, iubind peștera aceea, s-a sălășluit într-însa. Iar diavolii, nerăbdînd venirea lui, s-au sculat asupra-i și multe feluri de supărări îi făceau, vrînd să-l înfricoșeze și să-l izgonească de acolo. Diavolii strigau asupra lui, scrișneau din dinți, batjocoreau, îngrozeau, alergau asupra lui, năpădeau asupra feței lui și toată peștera părea că se clatină. Iar Sfîntul, după cuvîntul lui Pavel, stătea în ziua cea cumplită înarmîndu-se cu zaua dreptății și cu pavăza credinței și întru nimic nu socotea toate năpădirile vrăjmașilor. Demonii, precum odinioară n-au răbdat venirea lui Hristos, strigau: "Ai venit aici mai înainte de vreme să ne chinuiești pe noi?" și neputînd birui pe cel nebiruit, singuri fiind biruiți, diavolii au fugit de la dînsul.

În acea vreme, o fiică a unui boier mare, care ținea credința dreaptă, zăcea pe pat slăbănoagă și boala cumplit. Fiind adusă la Sfîntul, el îndată a întîmpinat-o și, făcîndu-i-se milă de ea pentru buna ei credință - căci, în mijlocul atîtor popoare luptătoare împotriva icoanelor, ea singură cinstea sfințele icoane -, a tămăduit-o de boală cu rugăciuni și cu semnul sfînteii Cruci, dîndu-i sănătate desăvîrșită.

S-a întîmplat a fi acolo cel ce luase pe sora sfîntului în însoțire; acela era întunecat cu eresul luptei contra icoanelor. Pe acesta îl învăța Sfîntul din destul ca să cunoască calea cea dreaptă a bunei credințe și să aibă sfințele icoane în cinstea ce li se cuvine. Dar după ce n-a sporit nimic cu cuvintele - căci acela era împietrit ca faraon -, fericitul, uitînd rudenia sa cea de aproape după trup, s-a rugat lui Dumnezeu ca să orbească ochii cei trupești ai celui luptător împotriva icoanei, de vreme ce nu avea ochi sufletești. Și a fost așa, căci a orbit cumnatul său după soră și a luat pedeapsă vrednică pentru credința sa cea rătăcită.

Acest mare părinte avea obiceiul de se pogora din munte întru întîmpinare, cînd auzea că vine cineva la dînsul. Aceasta o făcea ca cei ce vin să nu se ostenească pentru dînsul, pentru că suirea în acel munte era cu osteneală, iar nu cu înlesnire. Deci, odată, veneau la dînsul doi episcopi, al Calcedonului și al Niceei, și cu dînșii Petru și Teodor Studitul, cu Iosif și cu Clement. Pe aceștia, fericitul i-a întîmpinat, pogorîndu-se din munte și închinîndu-li-se lor cu dragoste, iar după rugăciunea cea obișnuită, a vorbit cu ei cuvinte folositoare. Fericitul a zis către unul dintr-înșii, cu numele Iosif: "Nu te tulbura, frate Iosife, ci te pregătește pentru ieșire!" Aceste cuvinte ale lui nu le-au înțeles atunci cei ce le-au auzit. Dar, trecînd optsprezece zile, Iosif s-a mutat din viață și atunci și-au adus aminte de cuvîntul fericitului Ioanichie și au cunoscut că el a văzut cu ochii mai înainte văzători moartea lui Iosif și că despre ea i-a prorocit atunci, poruncindu-i să se pregătească de ieșire.

În al cincilea an al împărăției lui Mihail, împlinindu-se paisprezece ani de la sfîrșitul împăratului Nichifor și de cînd bulgarii, bătînd pe greci, au robuit pe mulți dintre dînșii, din boierii cei mari și slăviți și din ostași și îi țineau în legături și în temniță, atunci și-a adus aminte cuvîntul de cei robiți și s-a mîhnit pentru dînșii. Căci a auzit că sînt în mare strîmtoare și nevoie și că șed în temniță rea și întunecată, legați cu lanțuri și că mai bine ar fi voit să moară decît să fie vii într-o asemenea nevoie. Deci, milostivindu-se spre dînșii, a lăsat pustia și viața cea fără de gîlceavă și s-a dus în pămîntul bulgarilor, vrînd să dezlege pe cei legați și să slobozească pe cei robiți.

Venind la cetatea unde erau grecii ținuți în legături, s-a apropiat de temniță nevăzut, căci străjerii cei ce străjuiau ușile temniței nu-l puteau vedea pe el. Apoi a făcut semnul Crucii pe uși și îndată s-a deschis temnița în care intrînd, pe toți i-a dezlegat din legături cu semnul Crucii și le-a poruncit să meargă după

dînsul. Deci au ieșit toți cei legați din temniță, fiind straja acolo și neștiind nimic de ceea ce se făcuse. Iar Sfîntul, precum Hristos a scos din iad sufletele dreptilor, așa și el, slobozind pe greci din legături și din temniță, i-a îndreptat toată noaptea, ca alt Moise, în strălucire de lumină pînă la hotarele stăpînirii grecești.

Mergînd pe cale cu dînșii, îi învăța să nu fie ca părinții lor, neam îndărătnic și amăgitor, ci să nădăjduiască spre Dumnezeu și să nu uite facerile de bine și minunile Lui. Iar cînd s-a despărțit de dînșii, au căzut toți la picioarele lui, rugîndu-l să le spună numele său și ziceau: "Spune-ne cine ești tu, o! omule al lui Dumnezeu?" Cuviosul n-a ascuns numele său, dar a poruncit să dea lui Dumnezeu mulțumire; și astfel s-a întors iarăși întru a sa liniștită petrecere.

Odinioară, cuviosul a șezut într-o corabie și a plutit spre biserica Sfîntului Teofan, care era în Sigrian, ca să se închine. Întorcîndu-se de acolo, a stat la ostrovul Fas, unde, auzind viețuitorii ostrovului aceleia, călugări și mireni, despre venirea lui Ioanichie la dînșii, au alergat toți la dînsul și, căzîndu-i înaintea, îl rugau pe fericitul să-i miluiască pe dînșii și să izgonească șerpii din insula lor; căci se înmulțiseră atunci șerpii fără de număr în insula aceea și foarte mult îi vătămau pe oameni și dobitoace. Iar Sfîntul, ascultîndu-i pe dînșii, ca niște săgeți a slobozit asupra șerpilor rugăciunile sale cele cu sîrguință către Dumnezeu și, îndată, adunîndu-se toți șerpii din insula aceea, s-au aruncat în adîncul mării. De atunci nu mai erau șerpi în insula aceea.

Cuviosul s-a dus de acolo în alt loc liniștit și mergea împreună cu dînsul și Daniil, egumenul mînăstirii, care era în insula Fas. Acesta avea un frate călugăr, anume Eftimie, al cărui sfîrșit ce avea să fie degrabă, Sfîntul mai înainte i l-a spus, zicînd: "Frate Eftimie, grăbește-te, că degrabă vei călători către călătoria cea de sus!" Acestea zicîndu-le lui Eftimie, a intrat într-o peșteră mică vrînd să se odihnească și a aflat acolo un diavol viețuind, care era mai cumplit decît cel dintîi.

Deci, Ioanichie cu Daniil s-au sălășluit într-acea peșteră. Iar diavolul, nerăbdînd venirea lor, li s-a arătat negru cu chipul și înfricoșător, iuțindu-se și năvălind asupra lor, ca să-i izgonească din peșteră. Însă ei, nădăjduind spre Domnul, petreceau fără temere. Dar ucigașul de oameni, năpădind asupra lor, i-a legat picioarele lui Daniil, iar pe Ioanichie l-a rănit în coastă cu o durere așa de grea, încît a rămas fără glas șapte zile. Apoi, singur vicleanul, a fugit din peșteră, neputînd să petreacă la un loc cu plăcuții lui Dumnezeu.

După aceasta, Cuviosul Ioanichie iarăși s-a întors în muntele Trihalicului vestind moartea unui monah, Isichie, care petrecea cu nebagare de seamă și a izgonit omizile de prin grădini cu rugăciunea și cu semnul Sfîntei Cruci.

Odată, a venit pentru rugăciune o stareță împreună cu fiica sa; și aceea era egumenă a mînăstirii Cluviului. Iar el, luînd toiagul ce era în mîna maicii, l-a dat în mîna fiicei sale și, tulburîndu-se maica, a zis: "Părinte, mie mi se cuvine toiagul ca să-mi sprijine trupul meu neputincios de bătrînețe". Dar el, nerăspunzînd nimic, a arătat cu lucrul ceea ce era să fie; căci după puțină vreme stareța aceea a murit și a fost aleasă fiica sa egumenă, în locul ei. După aceasta, iarăși s-a dus fericitul împreună cu ucenicul său Eustatie în alt munte, mai prăpăstios și mai anevoie de suit, care se numea al Corbului, unde a petrecut cîtăva vreme. S-a suit apoi în munții mînăstirii Antidiului și acolo, zidindu-și o chilie strîmtă, viețuia după voia lui Dumnezeu.

El a făcut multe minuni: pe bolnavi a tămăduit, limbile celor gîngavi le-a îndreptat, pe cei iuți și mînioși i-a schimbat în blîndețe, pe eretici i-a întors din rătăcire și a prevăzut multora mai înainte sfîrșitul, căci era plin de darul Sfîntului Duh, care viețuia într-însul.

Acest cuvios astfel își petrecea viața, încît nu toți oamenii puteau să-l vadă. Că mulți, dorind să-l vadă, au venit la dînsul în chilie însă nu l-au văzut. Iar aceia ducîndu-se, smeritul părinte grăia către ucenicul său: "Frate Eustatie, cu rugăciunile tale am fost nevăzut de cei care au venit".

Odinioară, zidindu-se în muntele acela biserica Sfântului Ioan Botezătorul, a cărui formă de zidire a fost dată de Cuviosul Ioanichie, au venit niște frați de departe, vrînd să vadă fața cea cu sfință cuviință a cinstului și de Dumnezeu plăcutul bărbat. Aceștia, venind, ședea lîngă biserica ce se zidea, așteptînd acolo venirea cuviosului părinte, pe care doreau să-l vadă. Și a venit Cuviosul Ioanichie vrînd să vadă de se zidește biserica după forma cea dată de dînsul. El a stat înaintea fraților care veniseră la dînsul, luînd seama la zidire, dar aceia nu puteau să-l vadă.

După ce a stat destulă vreme în mijlocul lor, s-a dus la chilia sa, nearătîndu-se pe sine celor care veniseră și așteptau cu osîrdie sosirea lui. Iar unul din călugării cei ce viețuiau aproape de el, cu numele Ioan, înțelegînd lucrul ce se făcuse, a zis către dînsul: "Părinte, nu se cădea ca frații care s-au ostenit pentru tine atîta cale, să se întorcă mîhniți, fără să te vadă. Cu adevărat jalnic lucru este acesta și atinge inima". Iar Sfîntul, lăudînd osteneala și osîrdia fraților acelora, a început a se ruga pentru dînșii. Apoi, după rugăciune, întorcîndu-se către Ioan, a zis: "Frate, noi nu avem voia noastră, ci cele ce Dumnezeu voiește pentru noi, acestea le și face; dacă Dumnezeu ar fi binevoit să mă vadă frații care veniseră, apoi chiar de m-aș fi ascuns de dînșii, ei tot m-ar fi văzut; dar eu, multă vreme am stat înaintea ochilor lor neascuns, însă ei nu m-au văzut, căci așa a voit Dumnezeu".

Altădată, venind niște frați la cuviosul și șezînd înaintea chiliei lui, vorbind între ei, iată că li s-a arătat o ursoaică mare și înfricoșătoare ieșind din lunca ce era acolo aproape și venea spre dînșii. Ei, văzînd-o, s-au temut foarte tare. Dar Sfîntul a zis către ei: "Domnul nostru a dat robilor Săi putere să calce peste leu și peste balaur, care sînt cele mai înfricoșătoare, iar voi vă temeți de o ursoaică?" Deci a poruncit să-i arunce o bucată de pîine; iar ea, luînd pîinea, s-a dus în pustie. Și atît era de duhovnicesc acest cuvios părinte și ochii săi sufletești îi erau atît de luminați, încît duhurile cele cerești și sufletele dreptilor putea să le vadă. Odată, stînd el la rugăciune, a văzut sufletul Părintelui Petru purtat de îngerii cu slavă la cer, strălucind împrejur cu negrăită lumină; și a spus aceasta ucenicilor săi, pentru folosul lor.

În acea vreme împărăția peste greci Teofil, luptătorul contra sfintelor icoane. Acela a trimis doi bărbați cinstiți la Cuviosul Ioanichie, ca să-l întrebe dacă se cade a cinsti chipul lui Hristos. Ajungînd trimișii, Sfîntul și-a deschis gura sa, cea de Dumnezeu insuflată și cînd a început a grăi din înțelepciunea cea dată lui de sus. Bărbații aceia s-au rușinat, neputînd a se împotrivi, nici a răspunde vreun cuvînt împotriva cuvintelor lui. Grăia printr-însul Dumnezeu, Care a zis ucenicilor Săi în Evanghelie: *Nu vă îngrijiți mai înainte ce veți grăi, că Eu vă voi da vouă gură și înțelepciune.*

Apoi, arătînd clar cum se cade a da cinstea cuvenită sfintelor icoane, i-a povățuit pe ei la buna credință și trimișii, lepădîndu-se de eresul luptei contra icoanelor, s-au închinat chipului lui Hristos.

Odată Eustatie, egumenul mînăstirii Avgarovului, a întrebat pe Cuviosul Ioanichie: "Părinte, pînă cînd vor fi sfintele icoane călcate și cînd se vor da înapoi Bisericii de către prigonitorii care răpesc turma lui Hristos ca fiarele cele sălbatice?" El a răspuns: "Așteaptă puțin, frate, și vei vedea puterea lui Dumnezeu, căci va lua ocîrmuirea Bisericii un oarecare Metodie. Acela o va îndrepta cu dumnezeiescul Duh, va stîrpi eresurile și va întări Biserica cu dogme sfînte, va aduce liniște și unire; iar pe cei ce se împotrivesc, îi va smeri dreapta Celui Preaînalt".

Această proorocie a Cuviosului Ioanichie degrabă s-a împlinit căci, trecînd puțină vreme, a murit Teofil, împăratul luptător contra sfintelor icoane. După dînsul, a venit fiul său Mihail, cu maica sa, Teodora, iar Metodie a fost ales patriarh. Acesta a adus sfintele icoane în biserici, a întărit dreapta credință și toată tulburarea a schimbat-o în liniște. Însă după puțină vreme, iarăși a ridicat diavolul pe cei necredincioși, care tulburau și clătinau Biserica lui Hristos. Iar fericitul Metodie oștindu-se cu sabia cea duhovnicească a cuvîntului lui Dumnezeu împotriva lor, avea ajutor pe Cuviosul Ioanichie. Căci acesta, uneori prin cuvînt, alteori prin scrisorile sale, apăra buna credință și pe cei depărtați de Biserică îi întorcea.

De multe ori patriarhul Metodie, slăbind în discuția cu ereticii, cuviosul îl întărea și-l sprijinea prin scrisorile sale. Odată, citindu-se scrisorile lui Ioanichie la sinod, ereticii au început a batjocori și a huli pe fericitul. Înțelegînd aceasta cuviosul, cu duhul lui Dumnezeu, a stat degrabă în mijlocul sinodului și a

început a grăi în auzul tuturor, astfel de cuvinte pentru Dumnezeu și pentru cele dumnezeiești, încît toți se mirau de înțelepciunea și cuvintele lui. Și n-au fost în deșert cuvintele lui, căci precum a făcut odată Petru, propovăduind adunării din Ierusalim, așa și în această adunare făcînd Ioanichie prin cîntare de Dumnezeu, încît cei ce auzeau se mîngîiau cu inima, și cu dragoste primeau cuvîntul lui și se întorceau la buna credință. Astfel de sîrguință avea cuviosul pentru pacea Bisericii și pentru mîntuirea sufletelor. Apoi degrabă, cu sîrguința și cu rugăciunile lui, s-a stîrpit eresul și s-a adus pacea Bisericii; iar diavolul care o tulbura a fugit cu rușine, căci temîndu-se de Ioanichie și de rugăciunile lui, se topea ca ceara de fața focului.

Odată se făcea în mînăstirea cuviosului înnoirea bisericii pe care el o zidise și, adunîndu-se soborul fraților, și Sfîntul nefiind cu dînșii, s-a arătat deodată o ceată de diavoli ieșind dintr-un deal și toți se temeau foarte, fiind nedumeriți. Dar Sfîntul Ioanichie, deși nu era acolo cu dînșii, a văzut mai înainte cu duhul ceea ce se întîmplase. Făcînd îndată rugăciune și ridicîndu-și mîinile, a slobozit cuvintele rugăciunii sale către Dumnezeu și, ca niște săgeți asupra taberei celei diavolești, de departe lovindu-i, i-a pus pe fugă. Frații, văzîndu-i pe draci fugind, ca izgoniți de moarte, au lepădat frica și au săvîrșit cu bucurie praznicul înnoirii bisericii.

În acea vreme se luptau ismailitenii (arabii) cu grecii și, biruind ismailitenii, pe mulți au robît, ținîndu-i în legături. Un boier oarecare din cei slăviți, avînd un tînăr, rudenie de-a sa, în robie la păgîni, a rugat pe Cuviosul Ioanichie să-l scoată din robie, precum a izbăvit odată pe grecii robiți de bulgari. Cuviosul, fiind milos, s-a dus în pămîntul ismailitenesc și, ajungînd în temniță, a eliberat nu numai pe tînărul acela, ci și pe toți cei care erau legați împreună cu dînsul, neștiind nimic straja despre aceasta; căci ușile singure de la sine se deschideau sfîntului și legăturile se dezlegau. Iar cînd erau pe cale, mergînd pe pămîntul grecesc, au năvălit asupra lor o mulțime de cîini cumpliți, iar Sfîntul i-a lovit pe ei cu orbirea și au trecut printre ei fără vătămare.

În acel munte în care pustnicea cuviosul se afla, nu departe, un călugăr cu numele Epifanie, vestit în credință. Pe acela l-a ridicat diavolul spre zavistie și s-a sculat cu vrajbă asupra fericitului Ioanichie, pizmuindu-l pentru slava cea bună cu care îl preamărea Dumnezeu, Care a zis: *Pe cei ce Mă preamăresc, îi voi preamări*. Deci, din zavistie, Epifanie a cugetat să piardă pe Cuviosul Ioanichie cel nevinovat și curat cu inima. Astfel a dat foc muntelui, ca prin foc să-l piardă pe Ioanichie împreună cu chilia sa, căci muntele acela era foarte stufos și ardea precum cuptorul. Dar Dumnezeu, Cel ce a izbăvit de foc pe tineri în Babilon, Acela l-a păzit nears și pe plăcutul Său, pe fericitul Ioanichie.

Văzînd fericitul răutatea vrăjmașului său, nu s-a mîniat asupra lui, nici s-a scîrbit; ci, vrînd cu bunătate să biruiască răutatea, și cu blîndețea să risipească vrajba s-a dus cu smerenie la Epifanie, întrebîndu-l de pricina mîniei și cerîndu-i iertare. Iar acela, din mînie, a lovit pe Sfîntul în pîntece cu toiagul, care avea în vîrf un fier ascuțit, vrînd să-l străpungă. Dar Domnul, Cel ce nu lasă toiagul păcătoșilor peste soarta dreptilor, a păzit pe Sfîntul Ioanichie nevătămat de acea lovire. Aceasta a fost ispita fericitului, pe care i-au proorocit-o cei doi pustnici mai sus pomeniți, care îi spusese rău lui: "La sfîrșitul vieții tale va veni asupra ta o ispită din zavistie, dar durerea se va întoarce asupra capului vrăjmașului, iar tu nici un rău nu vei pătimi".

Ajungînd la adînci bătrîneți, Cuviosul Ioanichie și, slăbindu-i-se trupul de multe nevoițe și osteneți, s-a dus în mînăstirea Antidiului și acolo, făcînd o chiliuță mică, s-a închis într-însa. Dacă se întîmpla cîteodată să iasă din chilie și să umble prin mijlocul drumului, se făcea nevăzut de către cei ce voiau să-l vadă.

În al cincilea an al împărăției lui Mihail, cel dintre sfinți Părintele Metodie patriarhul, văzînd mai înainte apropiata mergere a lui Ioanichie către Domnul, a venit la dînsul cu clerul său, cerînd rugăciunea și binecuvîntarea cea de pe urmă. Iar Cuviosul Ioanichie, vorbind destul cu Sfîntul Metodie și învățînd dreapta mărire a credinței pe cei ce veniseră cu dînsul, a proorocit lui Metodie că și acesta, după moartea lui, fără de zăbavă va trece din viața aceasta vremelnică la cea veșnică. După aceea făcînd rugăciune și

sărutându-se unul cu altul cu sărutarea cea de pe urmă, s-au despărțit; patriarhul s-a întors la ale sale, iar cuviosul părinte a rămas în chilia sa, rugându-se și pregătindu-se pentru sfârșitul său.

A treia zi după plecarea patriarhului, Cuviosul și de Dumnezeu purtătorul, Părintele nostru Ioanichie a trecut către Domnul, în ziua a patra a lunii noiembrie, având nouăzeci și patru de ani de la naștere. Iar în a opta lună după mutarea lui, sfințitul patriarh Metodie s-a mutat către Domnul, în a paisprezecea zi a lunii iunie; și s-a împlinit proorocia Cuviosului Ioanichie, care a spus patriarhului că fără de zăbavă și el va trece după dînsul din viața aceasta vremelnică la cea veșnică.

Pe cînd murea Cuviosul Părintele nostru Ioanichie, părinții cei ce viețuiau în muntele Olimpului au văzut un stîlp de foc înălțîndu-se spre cer, căruia îi mergeau înaintea îngerii, deschizîndu-i ușile raiului și ridicîndu-l spre fericirea cea de acolo. Din aceasta s-a cunoscut cum că Cuviosul Ioanichie, săvîrșindu-și alergarea nevoinței sale, trecea la odihna cerească. Dar nu numai în viață, ci și după mutarea sa, cuviosul a făcut multe minuni. Căci mulți neputincioși, atingîndu-se de sfintele lui moaște, au dobîndit sănătate; mulți s-au izbăvit de duhurile cele viclene, slăbănogii de pe paturi s-au sculat și cei ce erau ținuți de orice fel de neputință, dacă s-ar fi atins numai de racla lui, îndată se făceau sănătoși.

Așa a preamărit Dumnezeu pe plăcutul său cu multe minuni și în viață și după moarte, cu ale cărui sfinte rugăciuni Domnul să ne arate și nouă mila Sa și să ne tămăduiască de bolile noastre cele sufletești și trupești, pentru slava sfîntului Său nume. Amin.

Pățimirea Sfinților Mucenici Nicandru, Episcopul Mirelor, și a lui Ermeu preotul (4 noiembrie)

Acești sfinți au fost luminați cu credința și puși la lucrarea cea sfințită de către Sfîntul Apostol Tit. Deci, întorcînd pe mulți elini de la rătăcire și aducîndu-i la Hristos, au fost prinși de păgîni și aduși înaintea lui Livanie comitul, spre întrebare, silindu-i să se lepede de Hristos. Iar dacă a văzut că nu poate, a poruncit să-i lege de niște cai iuți și, fugărind caii, să-i tîrască pe robii lui Hristos.

Deci, fiind tîrîți îndelungă vreme, s-a înroșit pămîntul cu sîngele lor, căci li se răniseră trupurile, lovindu-se pe pămînt de pietre și de lemne; și erau gata să moară, dacă Domnul nu i-ar fi întărit pe ei în niște chinuri ca acestea.

După aceasta, fiind abia vii, i-au aruncat în temniță și-i chinuiau acolo cu foamea și cu setea. Iar Domnul îi hrănea cu pîine cerească și le tămăduia rănilile. Apoi, după cîtăva vreme, iarăși au fost scoși la întrebare și, nesupunîndu-se poruncii chinuitorului, au fost spînzurați pe lemn, strujiți cu unghii de fier și arși cu făclii.

După aceea fiind aruncați într-un cuptor cu foc, au rămas nevătămați, căci îngerul Domnului, venind la dînșii, a răcorit cuptorul și pe dînșii i-a păzit de foc.

Auzind aceasta, ighemonul a poruncit să li se înfigă cuie de fier în cap, în inimă și în pîntece; și făcîndu-li-se aceasta, le-a săpat o groapă. Și, încă răsuflînd, i-au tîrît acolo, apoi i-au acoperit cu țărînă. Deci cu aspră și silnică moarte săvîrșindu-se, acum viețuiesc în dulce și veselitoare viață împreună cu Domnul, a Cărui slavă este în veci. Amin.

Viața și pătimirea Sfântului Cuviosului Mucenic Galaction și a Cuvioasei Epistimia (5 noiembrie)

În cetatea Emesiei, din Fenicia, era un om de neam bun, slăvit și bogat, cu numele Clitofon, care avea femeie pe Levchipia, fiică a lui Memnont ighemonul, și care era stearpă. De aceea era foarte mîhnită de vreme ce bărbatul său o ocăra, iar uneori răbda de la dînsul ocări și bătaii, pentru că n-avea copii. Amîndoi erau necredincioși, ținîndu-se de credința cea elinească, fiind foarte sîrguitori către templul Artemidei.

În acea vreme stăpînea cetatea un oarecare Secund, de neam sirian, care era nemilostiv și foarte cumplit cu cei care credeau în Domnul nostru Iisus Hristos, pentru care, aflînd multe feluri de unelte de moarte, le-a pus în mijlocul cetății spre înfricoșarea creștinilor. De aceea mulți din cei credincioși, temîndu-se de chinurile cele crude, se ascundeau; iar alții, cu îndrăzneală mărturisind pe Hristos, singuri se predau în mîinile chinuitorilor și mureau pentru numele Domnului.

Acolo era un călugăr cu numele Onufrie. Acela, ca să nu fie cunoscut cum că este creștin, și-a acoperit chipul călugăresc cu niște haine zdrențăroase și, umblînd din loc în loc și din casă în casă, ca un sărac, cerea cîte o bucățică de pîine. Iar pe unde putea, învăța sfînta credință și întorcea sufletele omenești către Dumnezeu.

Așa umblînd, a venit și la casa lui Clitofon și, stînd la poartă, a început a cere pîine. Iar Levchipia, femeia lui Clitofon, văzîndu-l îmbrăcat în haine zdrențăroase și cerînd pîine, a trimis o slujnică să închidă poarta înaintea lui, fiindcă atunci era mînioasă, căci o bătuse bărbatul în acea zi pentru nerodirea sa. Iar călugărul a mai așteptat puțin, după cum este obiceiul săracilor; și stînd la poartă cerea. Apoi, după puțin timp milostivindu-se, Levchipia a poruncit să vină bătrînul acela în ogradă și l-a dus în casa sa dîndu-i cele de trebuință.

Bătrînul, luînd milostenie, a văzut pe Levchipia suspinînd din inimă și a zis către dînsa: "Ce întristare ai, doamna mea, de oftezi așa, din toată inima?" Iar ea a zis către dînsul: "Sînt fără de fii, bătrîne; pentru aceea sînt necăjită și prigonită de bărbatul meu. Mult aur am împărțit la doctori și vrăjitori, ca să-mi ajute și să-mi dezlege nerodirea mea, dar nu am avut nici un folos de la dînșii, ci în mai mare mîhnire sînt". Iar bătrînul a întrebat-o: "Cărui Dumnezeu slujești?" Iar ea i-a răspuns: "Slujesc zeiței celei mari, Artemida".

Bătrînul a zis: "Pentru aceea ești stearpă, pentru că nu nădăjduiești spre Dumnezeu, Care poate să dea rod pîntecelui tău". Apoi ea l-a întrebat: "Spre care Dumnezeu voi nădăjdui ca să-mi dea acel dar și să pot fi maică de fii?" Iar bătrînul i-a răspuns: "Nădăjduiește spre adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos, și crede în El și în Părintele Lui Cel fără de început și în Sfîntul Cel de o ființă și de viață făcătorul Duh". Dar ea a zis: "Despre acel Dumnezeu îmi spui, pe care Îl cinstesc galileenii?" El a zis: "Despre Acela îți vorbesc, căci El a făcut cerul, a întemeiat pămîntul, a zidit pe om și toată suflarea".

Levchipia a zis: "Mă tem, omule, de boierul Secund, ca nu cumva să fie înștiințat și să mă omoare, precum a ucis și pe mulți alții; căci pe toți cei ce cred într-acel Dumnezeu, de care îmi povestești tu, îi omoară cu nemilostivire". Iar bătrînul a zis: "Dacă te temi de stăpînitor, apoi, în taină crezînd, poți să slujești Sfintei Treimi. Și eu, temîndu-mă de îngrozirile chinuitorului, în taină slujesc Dumnezeului meu și nădăjduiesc că mă voi mîntui cu darul Lui. Că iată, precum mă vezi, sînt creștin, monah și preot. Dar mi-am schimbat portul ca să nu fiu cunoscut. Deci, sînt socotit de toți ca unul dintre mirenii cei săraci, dar de fapt sînt monah și rob al lui Hristos; așa și tu poți să-i slujești lui Hristos în taină, și nu te vei păgubi de mîntuirea ta".

Ea a zis: "Părinte, dacă voi primi eu credința aceasta, iar bărbatul meu va petrece în necredință, apoi nu va fi credința mea deșartă și fără de nădejde pentru bărbatul meu cel necredincios?" Răspuns-a bătrînul: "Primește numai tu pecetea lui Hristos, Care este Sfîntul Botez, și crede fără îndoială în Dumnezeul cel adevărat și, dacă vei petrece bine în credință, apoi te vei mîntui și tu, și bărbatul tău. Căci zic scripturile noastre *că se sfințește bărbatul cel necredincios prin femeia credincioasă*.

Cu aceste cuvinte întărind sfântul bătrîn pe femeie, ea a zis către dînsul: "Părinte, poți să-mi dai Sfîntul Botez?" Iar el a răspuns: "Numai apă să fie, căci chiar acum este vremea!" Iar ea, poruncind slugilor sale să nu spună nimănui, le-a zis să umple o cadă cu apă, și așa fericitul Onufrie a botezat pe Levchipia în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, și a învățat-o tainele creștinătății și toate poruncile. Iar cînd a vrut să plece bătrînul, l-a rugat cea nou botezată să n-o uite, ci adeseori să o cerceteze și să o învețe buna credință și rugăciunea.

Ducîndu-se bătrînul de la dînsa, ea s-a prefăcut a fi bolnavă, pentru ca să nu se atingă de dînsa bărbatul ei opt zile. Și cu astfel de socoteală a păzit curat darul Preasfîntului Duh cel luat prin Sfîntul Botez. Iar după împlinirea celor opt zile, a văzut în vedenie pe Domnul nostru Iisus Hristos pironit pe Cruce și i se păru cum că ea cade la picioarele Lui și că aude din preacurata Lui gură niște cuvinte mîngîietoare, făgăduindu-i că îi va dezlega nerodirea și-i va da un fiu care va fi următor patimilor Lui, și părtaș împărăției Lui.

După vedenia aceea, Levchipia s-a umplut de mare mîngîiere duhovnicească și de dragoste către Dumnezeu; iar de atunci nu s-a mai dus de la dînsa pomenirea patimilor Domnului, ci totdeauna cu mintea sa, lua aminte spre Hristos Cel răstignit și i se părea că-L vede sfînd înaintea ei. Apoi degrabă a zămislit în pîntece, de care lucru fiind înștiințat bărbatul ei, s-a bucurat foarte și a zis către dînsa: "Acum cunosc că bine ai plăcut zeilor, căci ți-a dat rod pîntecelui. Deci să mergem și să le ducem lor jertfă!" Iar ea, offînd, a zis bărbatului său: "Nu acei zei, către care tu mă chemi, mi-au dat darul acesta, ci alt Dumnezeu, Care mi s-a arătat în vis mai înainte de zămislire și pe Care L-am văzut, avînd palmele Sale pironite pe Cruce; Acela mi-a făcut mie acest dar. Și dacă voiești, domnul meu, apoi Aceluia să-i aducem jertfă de laudă!"

El i-a zis: "Acel Dumnezeu pe Care tu L-ai văzut este Dumnezeu galileenilor, despre Care am auzit de la mulți că a fost răstignit pe lemn și face minuni mari". Deci, a zis către dînsul femeia: "Pentru ce să nu credem Aceluia, dacă El este tare, puternic și milostiv către noi? Căci a împlinit dorința inimii noastre și a dezlegat nerodirea mea". Bărbatul a răspuns: "Au n-ai auzit de mînia voievodului care, fără de milă, chinuiește și omoară pe cei ce cred în Cel răstignit?" Iar femeia a zis: "Dar noi în taină vom crede într-Însul și vom sluji Lui, dacă nu va fi cu puțință pe față; și așa vom îndrepta bine viața noastră".

Soțul Levchipiei a zis: "Este cineva să ne învețe pe noi credința aceea și să ne povățuiască în ce chip să slujim aceluia Dumnezeu bun, Care ți S-a arătat în vis și de la Care ai primit darul de zămislire?" Ea, văzînd pe bărbatul său plecîndu-se spre buna credință, i-a spus toate cele ce i s-au întîmplat și cum că este creștină și că credința a învățat-o în taină de la un călugăr. Iar bărbatul, auzind acestea, s-a bucurat atît de mult, încît dorea și el Botezul. Iar cînd a venit fericitul Onufrie în casa lor, ca să cerceteze pe cea nou botezată, ea i l-a arătat pe bărbatul său. Astfel, și Clitofon a fost botezat de acel sfînt bătrîn. Și viețuiau acești de curînd luminați în toată buna credință și curățenie, slujind Domnului în ascuns.

Cînd a venit vremea, femeia a născut un băiat și, chemînd pe bătrînul cel mai sus pomenit, părintele și învățătorul său duhovnicesc, a botezat pruncul punîndu-i numele Galaction. Iar sfîntul bătrîn a prorocit pentru dînsul, zicînd: "Acest prunc va urî viața aceasta pămîntească și o va dori pe cea cerească".

Făcîndu-se pruncul mare, părinții l-au dat la învățătura cărții și, cu ajutorul lui Dumnezeu, a învățat degrabă facerea de stihuri, s-a deprins cu frumoasa vorbire retorică, a cunoscut înțelepciunea cea filosofică și a învățat bine astronomia.

Cînd avea douăzeci și patru de ani, iar fericita maica lui murind, tatăl său a voit să-l căsătorească. Și aflînd o fecioară foarte frumoasă, cu numele Epistimia, a logodit-o cu Galaction, fiul său. Dar fiind amînată nunta o vreme, fericitul Galaction se ducea adeseori pentru cercetarea logodnicei sale, însă nu-i da ei obișnuita închinăciune, de vreme ce nu era botezată. Pentru aceasta s-a mîhnit Epistimia.

Tatăl ei, văzînd-o astfel și înțelegînd pricina, a zis către Galaction: "Pentru ce tinere, nu dai obișnuita închinăciune fiicei noastre și logodnicei tale sau, dacă nu o iubești pentru ce te-ai logodit cu dînsa?" Iar

Galaction, nerăspunzându-i, s-a dus la fecioară și i-a zis: "Fecioară Epistimia, oare știi pentru ce nu-ți dau închinăciune?" Iar ea a zis: "Nu știi, domnul meu, și mă mîhnesc foarte mult de aceasta". Iar Galaction a zis: "De vreme ce nu ești creștină, ci ai credință necurată, de aceea nu voiesc a mă împărtăși cu tine, ca să nu mîhnesc Duhul lui Dumnezeu. Însă de voiești să ai dragostea mea, leapădă-te de idoli și crede adevăratului Dumnezeu, în Care eu cred și primește Sfîntul Botez. Numai atunci îți voi da sărutare și te voi iubi ca pe mine însumi. Apoi te voi numi soția mea și în nedespărțită dragoste vom petrece pînă la sfîrșit".

Epistimia a zis: "Ce-mi vei porunci, domnul meu, aceea voi face; cred Dumnezeului tău, și voiesc să mă botez". Iar el a zis: "Bine, fecioară înțeleaptă, de acum cu adevărat încep a te iubi. Dar de vreme ce nu este cine să te boteze - căci, din cauza cumplitei prigoniri a creștinilor, unii preoți și clerici au fost omorîți, iar alții au fugit prin pustie -, pentru aceea este nevoie ca eu singur să te botez. Deci, ia îmbrăcăminte albă și ieși către rîul Chifos prefăcîndu-te că vrei să mergi să te speli, apoi voi ieși și eu din casa mea, ca și cînd aș vrea să mă duc la cîmp, și aflîndu-te acolo, te voi boteza".

Deci, a făcut așa. A ieșit Epistimia spre rîu și s-a dus și Galaction acolo, apoi a botezat pe logodnica sa în rîul Chifos, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. După aceea, învățînd-o a se ruga lui Dumnezeu, s-au despărțit, neștiind nimeni taina aceasta. Într-aceea vreme fericitul Galaction a mai întors către sfînta credință și pe unul din robii socrului său și l-a botezat și pe el, precum și pe logodnica sa; iar numele robului aceluia era Eutolmie, care mai pe urmă s-a făcut monah și a scris viața acestuia.

Epistimia, după botez, ședea în casa sa, îndeletnicindu-se cu gîndirea la Dumnezeu și cu rugăciuni pe care le făcea în ascuns, tăinuindu-și credința înaintea tatălui său. După opt zile, venind la dînsa Galaction, i-a zis: "Voiesc a-ți spune un lucru minunat, domnul meu. De cînd am luat Sfîntul Botez, văd în vis niște palate foarte frumoase în care cîntă trei cete: o ceată de monahi, alta de fecioare frumoase și o a treia de oameni cu bună cuviință, avînd aripi de foc. Din pricina acelei minunate vedenii și acelei dulci cîntări, se veselește mult inima mea".

Galaction, explicînd vedenia, a început a-i spune așa: "Monahii sînt oamenii care și-au lăsat bogățiile lor, femeile și prietenii și au urmat lui Hristos în sărăcie, în curăție și în răbdare, umblînd pe calea cea strîmtă și grea; fecioarele cele frumoase sînt acelea care și-au lăsat logodnicii și pe părinții lor, cum și toată dulceața lumii acesteia, înfrumusețarea hainelor, averile și toată deșertăciunea, și au urmat lui Hristos. Iar bărbații cei cu aripi sînt îngerii lui Dumnezeu cu care bucurîndu-se împreună, dănuiesc în ceruri și slăvesc cu cîntări pe Dumnezeu".

Atunci Epistimia a zis: "O, de ne-ar da și nouă Dumnezeu a dănuți cu acele cete!" Iar Galaction a zis: "Dacă vom păzi fecioria noastră fără prihană și dacă ne vom lepăda de lume, precum și aceia, atunci ne va învrednici și pe noi Bunul Dumnezeu de partea celor ce l-au plăcut Lui". Epistimia a zis: "Dacă voiești, stăpînul meu, eu sînt gata a-mi păzi fecioria, dar nu voiesc a mă despărți de tine; căci, dacă ne vom despărți, atunci cum vom putea să ne bucurăm unul cu altul totdeauna?" Iar Galaction i-a zis: "Dă-mi cuvîntul în ceasul acesta că îți vei păzi fecioria și vei merge cu mine la viața monahicească, și eu nu mă voi despărți de tine nici în veacul acesta, nici în cel ce va să fie". Iar ea a făgăduit, zicînd: "Precum cred în Domnul nostru Iisus Hristos, așa îți făgăduiesc a face toate cele poruncite de tine și a-ți urma, oriunde vei merge".

Atunci Galaction a zis: "Să mulțumim Dumnezeului nostru că a căutat asupra noastră cu milostivire și a plecat urechea Sa către noi. El să întărească și să păzească învoiala noastră pînă la sfîrșit!" Apoi a zis către Sfînta Epistimia: "Iată, eu mă duc în casa mea și mă voi găti de cale, asemenea fă și tu; apoi împarte săracilor cele ce ai și voi împărți și eu toate cele ce am. Iar a treia zi vom ieși împreună din casele noastre și vom merge unde ne va povățui Dumnezeu; și ia împreună cu tine și pe robul Eutolmie, căci este om bun și va fi monah". Astfel, sfătuindu-se Galaction cu Epistimia, s-au despărțit și au împărțit săracilor, în taină, toate cele ce aveau, pregătindu-se de cale; apoi au ieșit din casele lor noaptea și au mers împreună, luînd cu ei și pe robul Eutolmie.

Mergînd ei zece zile, au ajuns la muntele ce se numea Puplion, în care era o mînăstire ce avea zece călugări. Mai departe, era altă mînăstire mică, de fecioare, avînd patru pustnice îmbătrînite, între care mai bătrîna era o diaconiță cinstită și cu viața sfîntă. Intrînd Galaction cu Epistimia și cu Eutolmie în mînăstirea de bărbați și plecîndu-se egumenului, i-au spus gîndul lor, cum că voiesc să fie călugări. Iar egumenul, vîzînd într-însii chemarea lui Dumnezeu, i-a primit și i-a tuns în sfîntul chip călugăresc. Deci, pe fecioara Epistimia a trimis-o la mînăstirea de fecioare, la cele patru pustnice sfînte, iar pe Galaction cu Eutolmie i-a lăsat în mînăstirea sa și le-a poruncit să facă toate ascultările mînăstirii, după obiceiul călugăresc.

Acolo petrecea Cuviosul Galaction, supunîndu-se egumenului și fraților, slujind lui Dumnezeu cu toată osîrdia. Iar nevoițele și ostenele lui cine le poate spune, că niciodată n-a fost văzut stînd, ci ori lucra ceva pentru trebuința mînăstirii, ori se ruga. Iar postul lui era fără măsură, că uneori toată săptămîna nu gusta nimic. Și atît de mult și-a păzit curățenia sa, încît în toată vremea pustniciei sale s-a ferit cu dinadinsul să vadă față femeiască. Apoi de multe ori îi grăia vreunul dintre frați: "Frate Galactioane, să mergi cu noi ca să vezi pe sfînta diaconiță care petrece de nouăzeci de ani în chipul călugăresc, de vreme ce este spre folos tuturor celor ce ascultă cuvintele ei pentru mîntuirea sufletului, căci este pricepută și vestită cu cuvîntul și cu viața. Apoi să vezi și pe sora ta, Epistimia!" Iar el nu voia, grăind: "Destul îmi este a mă folosi de la voi, părinților sfînti, iar pe sora mea nu voiesc a o vedea, pînă cînd va veni vremea și îmi va porunci Domnul a mă vedea cu dînsa".

Deci și sora lui, fericita Epistimia, viețuia în mînăstirea sa lîngă sfînta diaconiță, ca îngerul lui Dumnezeu, în așa nevoie și ostenele, încît n-a rămas mai prejos cu viața sa decît fratele său Galaction, ci în toate s-a asemănat lui. Și erau amîndoi ca două făclii înaintea lui Dumnezeu, arzînd cu dragoste către Dînsul, spre a căror viață îmbunătățită privind cei ce petreceau împreună cu dînșii în viața monahală, se foloseau și preamăreau pe Părintele Cel ceresc.

În vremea aceea, încă nu încetase prigoana asupra creștinilor și toți erau siliți să jertfească idolilor, iar cei ce nu voiau să aducă jertfă erau căutați pentru a fi chinuți. În acea vreme înștiințîndu-se unii din păgînii închinători la idoli despre monahii care pustniceau în acel munte, l-au vestit pe stăpînitor despre dînșii. Și îndată a trimis ighemonul pe ostașii săi ca să prindă pe toți monahii și să-i aducă la dînsul pentru judecată.

Dar mai înainte de năvălirea acelor ostași asupra mînăstirii, Sfînta Epistimia a avut noaptea acest vis. I se părea că stă în niște palate împărătești împreună cu logodnicul și cu fratele său cel duhovnicesc, cu fericitul Galaction, și un împărat prea luminat îi încununa pe dînșii cu cununii. Deșteptîndu-se din somn, s-a minunat de ceea ce văzuse și făcîndu-se ziuă a trimis la egumen, rugîndu-l să vină la dînsa căci are a-i spune un cuvînt duhovnicesc - căci era obicei a nu veni călugărițele în mînăstirea de bărbați. Numai egumenul, care era părinte duhovnicesc la amîndouă mînăstirile, mergea la aceste pustnice, rînduindu-le cele cuvenite pentru viața lor și ascultîndu-le mărturisirea. Apoi, săvîrșind dumnezeiasca Liturghie, le împărtășea cu dumnezeieștile Taine, și iarăși se întorcea în mînăstirea sa.

Egumenul, primind scrisoarea de la Epistimia, a mers la mînăstirea sfîntelor pustnice și ea i-a spus vedenia pe care o avusese în noaptea trecută. Atunci egumenul a zis: "Palatele sînt împărăția cerurilor, împăratul este Iisus Hristos, Domnul și Dumnezeuul nostru, iar cununile înseamnă răsplătirea durerilor și a ostenelelor pe care tu, fiica mea, precum și fratele tău cel duhovnicesc, Galaction, le veți primi în curînd. Însă mai întîi aveți mult a pătimi și a muri cu mucenicească moarte. Te rog, fiica mea, să nu te temi, nici să te înfricoșezi de chinurile cele cumplite, nici să slăbești în dureri. Să știi că pentru pătimirile acestea vremelnice te așteaptă bunătățile cele negrăite și veșnice, pe care împreună cu fratele tău le vei primi din dreapta dătătorului de nevoie". Iar ea, lăcrimînd, a zis: "Fie voia Domnului! Precum voiește El, să rînduiesc pentru noi, după a Sa bunătate!"

Întorcîndu-se egumenul la chilia sa, îndată au năpădit ostașii cei trimiși de ighemon asupra mînăstirii de bărbați și toți călugării, vîzînd năvălirea lor, au fugit, numai singur Cuviosul Galaction a rămas. Pe acesta, aflîndu-l în chilie citind dumnezeiasca Scriptură, l-au prins, iar pe nici un altul dintre frați n-au putut să mai prindă, căci toți, fugind prin pustiu și prin munți, s-au ascuns bine. Asemenea și sfintele

pustnice, împreună cu fericita Epistimia, fugind de prin chiliile lor s-au ascuns, și toți au scăpat nevătămați, numai singur Galaction, vrednicul de laudă, a fost prins și ca pe o oaie spre junghiere l-au dus înaintea ighemonului spre judecată și chinuire.

Cuvioasa Epistimia, ascunzându-se în munți împreună cu celelalte fecioare, a auzit că iubitul ei logodnic și frate este prins de păgâni și dus la chinuri, singură văzînd aceasta din înălțimea muntelui. Deci a căzut plîngînd la picioarele sfintei diaconițe, zicînd: "Rogu-te pe tine, doamna mea, eliberează-mă să mă duc în urma domnului meu Galaction; căci iată, aud că l-au prins ostașii și-l duc la lemnul de tortură și nu vreau a mă despărți de dînsul, căci mă doare inima și doresc a muri împreună cu dînsul pentru Hristos, Domnul nostru!"

Diaconița a zis: "Fiica mea, Epistimia, nu te duce după dînsul, nu te da în mîinile păgînilor, ca să nu cazi în cursa vrăjmașului, căci ești tînără și mă tem pentru tine ca nu cumva înfricoșîndu-te de chinuri să te lepezi de Hristos și să-ți pierzi fecioria ta. Apoi nu vor mai însemna nimic toate nevoițele tale cele călugărești, și te vei păgubi de mîntuirea ta".

Sfînta Epistimia a zis: "Nu pot să rămîn vie fără domnul meu Galaction, căci printr-însul am cunoscut pe Hristos, Dumnezeu cel adevărat și iubitor de oameni; el cu mîinile lui m-a spălat de necurăția mea în apa Botezului; el m-a povățuit să iau calea mîntuirii și m-a îmbrăcat în chipul călugăresc și m-a adus între voi; rugăciunile lui mi-au ajutat în toate trebuințele mele; el îmi este logodnic, frate, învățător, părinte după Dumnezeu și păzitor al fecioriei mele, și nu mă pot despărți de dînsul nici în veacul acesta, nici în cel ce va veni; ci mă voi duce și voi muri împreună cu dînsul. Dacă își va pune sufletul său pentru adevăratul Dumnezeu, îmi voi pune și eu, ca să se verse și sîngele meu împreună cu sîngele lui pentru Ziditorul tuturor, și mă voi duce împreună cu dînsul să stau înaintea scaunului Împăratului slavei, pe Care L-am văzut în vis și Care ne-a încununat. Deci slobozește-mă, stăpîna mea, slobozește-mă și te roagă pentru mine!"

Cuvioasa diaconiță, văzînd lacrimile ei și dragostea către Dumnezeu și către logodnicul său, a zis: "Să fii binecuvîntată de Domnul, fiica mea, și binecuvîntată să fie calea pe care săvîrșești alergarea pătimirii tale, ca și întîia muceniță Tecla! Mergi dar în calea cea fericită și mîna Domnului să fie cu tine, întărindu-te!" Și astfel, fericita Epistimia, sărutînd pe maica sa cea duhovnicească, pe sfînta diaconiță, și pe toate surorile, a alergat degrabă în urma iubitului său frate.

Ajungînd pe ostași și văzînd pe Sfîntul Galaction ce era dus legat, a strigat în urma lui: "Iubitul meu domn și frate, învățătorul și povățuitorul mîntuirii mele, prin care eu am cunoscut pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, așteaptă-mă și nu mă lăsa pe mine, săraca ta soră și roabă; ia-mă împreună cu tine la chinuri, căci tu m-ai scos din înșelăciunea idolească și din toată deșertăciunea lumii acesteia. Du-mă la cununa cea mucenicească, tu care m-ai dus la nevoițele cele călugărești. Adu-ți aminte de făgăduința ta, care mi-ai dat-o, că nu mă vei lăsa pe mine nici în veacul acesta, nici în cel ce va veni!" Iar ostașii, întorcîndu-se, au luat-o și pe dînsa.

Văzînd Cuviosul Galaction pe fericita Epistimia, s-a bucurat de nevoița ei cea cu osîrdie, spre pătimirea pentru Hristos Dumnezeu. Apoi a lăcrimat de bucurie și mulțumea lui Dumnezeu în inima sa că a dat asemenea îndrăzneală surorii sale și a aprins inima ei cu vîpaia dumnezeieștii iubiri. Deci se ruga din inimă pentru dînsa să o întărească pînă la sfîrșit în nevoița cea mucenicească, adică să nu se înfricoșeze de chinurile cele cumplite. Și legînd-o ostașii împreună cu Galaction, cu care de mult era legată prin legătura dragostei celei duhovnicești, îi duceau pe ei la ighemon. Mergînd ei pe cale, Sfîntul Galaction învăța pe sora sa Epistimia, zicînd: "Vezi, sora mea, să nu te amăgești cu oarecare înșelăciuni ale lumii acesteia viclene, nici să te temi de chinurile cele multe, căci răbdînd puțin aici, vom fi încununăți veșnic de Domnul nostru în camera cea cerească!"

Sfînta Epistimia a zis: "În urma ta voi merge, domnul meu, și ceea ce te voi vedea pe tine făcînd, aceea voi face și eu, și cred că Domnul nostru Iisus Hristos nu ne va lăsa pe noi, ci te va întări și pe tine, și îmi va ajuta și mie neputincioasei, ca să sufăr chinurile pentru Dînsul deopotrivă cu tine, să pățimesc și să

mor; apoi să mă satur și eu deopotrivă, când ni se va arăta slava Lui". Astfel vorbind între ei, au ajuns la curtea ighemonului, și a ieșit o slugă în întâmpinarea ostașilor, zicând: "Ighemonul poruncește să fie păziți creștinii aceștia pînă dimineață". Deci sfinții au fost ținuți de ostași în legături toată noaptea.

Iar dimineață a venit păgînul la judecată; și au fost aduși înaintea lui Cuviosul Galaction și fericita Epistimia. Apoi, privind la dînșii, a zis: "Cine sînteți voi, negrilor?" Sfîntul Galaction a răspuns: "Sîntem creștini și călugări". Ighemonul a zis: "Cine este Hristos?" Sfîntul a zis: "Hristos este Dumnezeuul adevărat, Care a făcut cerul și pămîntul și toate cele de pe ele". Ighemonul a zis: "Dacă Hristos al vostru le-a făcut pe toate, apoi zeii noștri ce sînt și ce au făcut?" Sfîntul a răspuns: "Zeii voștri sînt pietre și lemne, lucru stricăcios, și nu ei au făcut pe cineva, ci ei singuri sînt făcuți de mîini omenești, iar voi vă închinați la lucruri făcute de mîini omenești și cinștiți niște zeii pe care voi i-ați lucrat din diferite feluri de materiale".

Atunci ighemonul a zis cu mînie către cei ce stăteau înainte: "Dezbrăcați pe hulitorul acesta și-l băteți cu vine de bou!" Deci, bătînd pe Sfîntul Galaction, Sfînta Epistimia plîngea și ocăra pe ighemon, zicînd: "O! chinuitorule nemilostiv, nu te rușinezi a chinui pe nevinovatul rob al lui Dumnezeu și a răni cu bătaii trupul lui cel slăbit de post?" Iar chinuitorul a zis: "Dezbrăcați-o și pe aceasta și o bateți mai tare!" Și cînd slugile cele fără de rușine o dezbrăcau pe dînsa de hainele cele călugărești și o dezgoleau pînă la cămașa cea de pînă, sfînta a zis către ighemon: "Blestemat să fii, chinuitorule fără de rușine, căci goliciunea mea nimeni n-a văzut-o din copilăria mea, iar tu poruncești să mă aducă goală înaintea întregului popor! Să orbească dar ochii voștri cei necurați, ca să nu vedeți goliciunea fecioriei mele!" Și îndată, cu cuvîntul sfîntei, ighemonul a orbit, precum și toți cei ce erau cu dînsul, încît căuta fiecare cu mîinile sale zidurile și povățuitori, dar nu era între dînșii nici unul care să vadă lumina.

Atunci, temîndu-se, toți au strigat: "Mîntuiește-ne pe noi, roaba lui Hristos, de întunericul acesta, și vom crede în Dumnezeuul tău!" Iar sfînta s-a rugat lui Dumnezeu și iarăși au văzut toți și au crezut cincizeci și trei de suflete. Însă tiranul, deși vedea cu ochii cei trupești, cu cei sufletești era orbit; căci, îndemnîndu-l pe el diavolul, nu a socotit minunea aceea a fi a lui Hristos Domnul, ci a deșertilor săi idoli, zicînd: "În mintea noastră am pierdut credința în marii noștri zeii și de aceea, mîniindu-se asupra noastră, ne-au certat puțin, ca să ne înțeleptăm și să nu îndrăznim a cugeta asupra lor ceva rău; iar pe aceștia, ca adevărați defăimători, să nu-i cruțăm, ci să răzbumăm ocara zeilor noștri".

Deci a poruncit slugilor ca, ascuțind niște trestii, să le bage sub unghiile mîinilor și ale picioarelor. Aceasta făcîndu-se, sfinții răbdau cu bărbăție și strigau: "Noi slujim lui Hristos, adevăratului Dumnezeu, iar de zeii cei deșerti ne lepădăm". După aceasta, ighemonul a poruncit să le taie mîinile; iar ei strigau: "Bindecuvîntat este Domnul Dumnezeuul nostru, Cel ce învață mîinile noastre spre război și degetele noastre spre oștire; mila noastră și scăparea noastră, apărătorul și izbăvitorul nostru, Care degrabă ne-a izbăvit din mîinile vrăjmașilor noștri". Apoi a poruncit să le taie și picioarele.

Făcîndu-se aceasta, sfinții strigau: "Scoală, Doamne, ajută-ne nouă și ne izbăvește pentru numele Tău. Știi, Stăpîne, că, cu dragostea Ta fiind răniți, Ți-am urmat Ție și am călătorit pe calea cea anevoioasă; deci acum scoate-ne pe noi la odihnă, ca să stea picioarele noastre în curțile Tale cerești, unde stau înaintea Ta toți cei ce Ție Ți-au plăcut". Și iarăși au strigat, zicînd: "Blestemați să fie zeii păgînurilor și toți cei ce slujesc lor". Iar chinuitorul a zis: "Încă nu încetează aceștia a ne huli zeii? Tăiați-le și limbile, ca să nu mai hulească". Deci le-au tăiat limbile și sfinții mărturisitori ai lui Hristos au tăcut cu gurile, dar cu inimile nu încetau, strigînd către Dumnezeu. Atunci a poruncit chinuitorul să le taie capetele. Apoi ducîndu-i pe amîndoi afară din curtea boierească, i-au tăiat și le-au lăsat trupurile neîngropate.

Iar călugărul Eutolmie, cel pomenit mai sus, care fusese rob socrului lui Galaction și care pustnicise cu el, acela, cînd au fost prinși Sfîntul Galaction și Sfînta Epistimia, i-a urmat de departe schimbîndu-și hainele călugărești ca să nu fie cunoscut. Deci, văzînd patimile și sfîrșitul lor, a luat pe ascuns sfintele și cinstitele moaște ale stăpînului și ale stăpînei sale și, plîngînd mult lîngă dînsule, le-a îngropat cu cinste. Apoi a scris viața cea plină de fapte bune și pătimirea lor, spre folosul celor ce vor citi și celor ce vor asculta și

spre slava lui Dumnezeu Celui slăvit în Sfînta Treime, a Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, în veci. Amin.

Viața celui între sfinți Părintelui nostru Pavel Mărturisorul (6 noiembrie)

Cînd Constantie, fiul marelui Constantin, ținea sceptrul împărăției grecești, arienii au ridicat prigoană asupra celor binecredincioși, avînd ajutor pe împăratul, care era amăgit de același eres al lor. În acea vreme Biserica lui Hristos era în mare tulburare și necaz, avînd puțini stîlpi care o întăreau. Căci Sfîntul Atanasie al Alexandriei, apărătorul cel mai mare al Ortodoxiei, era izgonit din scaunul său, iar Sfîntul Alexandru, Patriarhul Constantinopolului, își schimbase viața aceasta vremelnică pe cea veșnică.

Cînd era să moară fericitul Alexandru, oile cele cuvîntătoare au înconjurat patul păstorului și-l întrebau: "Părinte, cui ne lași pe noi, fiii tăi? Cine ne va fi nouă păstor în locul tău, care să meargă pe urma ta și să îndrepteze bine Biserica lui Hristos?"

Atunci patriarhul Alexandru a pus înaintea lor doi bărbați: pe fericitul Pavel, de neam din Tesalonic, care era preot, și pe Macedonie, diaconul. Apoi a zis către dînșii: "Dacă voiți să aveți păstor învățat, strălucind cu faptele cele bune, alegeți pe Pavel; iar dacă voiți numai cu chip frumos și cinstit cu înfrumusețările din afară, să alegeți pe Macedonie". Acestea zicînd către oile sale pururea pomenitul patriarh Alexandru, s-a dus către Domnul.

Apoi făcîndu-se adunare și sfat pe care din cei doi să-i ridice la scaunul patriarhiei - Pavel sau Macedonie -, era neînțelegere în adunare, adică între cei dreptcredincioși și între arieni, care erau mulți acolo. Dreptcredincioșii voiau pe fericitul Pavel, iar arienii mai mult pe Macedonie. Însă a biruit partea celor dreptcredincioși și a fost ales ca patriarh Sfîntul Pavel, în Biserica Sfintei Irina.

Deci, suindu-se pe scaun, a început a paște bine turma cea încredințată lui. Iar împăratul Constantie nu era atunci în Constantinopol, ci în Antiohia, și se făcuse alegerea fără dînsul; de aceea nu voia pe fericitul Pavel. Iar cînd s-a întors împăratul din Antiohia la Constantinopol, a început a se mînia asupra sfîntului patriarh, că se suise fără voia lui pe scaunul arhieresc. Apoi, fiind îndemnat de arieni, a adunat un sobor nedrept și a depus din scaunul patriarhal pe Sfîntul Pavel, care era nevinovat și curat cu inima, iar Bisericii lui Hristos de mare folos. Căci și cu înțelepciunea și cu viața, acest fericit părinte era lumina lumii și strălucea în Biserică ca o stea de dimineață în mijlocul norilor.

După detronarea lui, împăratul a pus patriarh pe Evsevie din Nicomidia și iarăși s-a dus în Antiohia. Dar Evsevie fiind eretic, a început a tulbura Biserica cu învățăturile sale cele nedrepte și a o întuneca cu eresul. Deci se sîrguia cu toată puterea să șteargă din mărturisirea de credință cuvîntul omousion, adică de o ființă, ca să nu se citească cuvintele acestea: *născut iar nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl*. Căci răucredinciosul nu mărturisea pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a fi deopotrivă cu Dumnezeu Părintele.

Fericitul Pavel, după detronarea sa, s-a dus la Roma, căci atunci Biserica Romei era în bună credință și papa ținea credința cea dreaptă. Deci, mergînd Sfîntul Pavel la Roma, a aflat acolo pe marele Atanasie și pe alți episcopi, care erau izgoniți de Evsevie și a rămas împreună cu dînșii. Dar Evsevie, voind ca nici Roma să nu dea pace lui Atanasie și lui Pavel, a scris papei Iuliu al Romei; iar acesta, luînd scrisoarea de la Evsevie, a cunoscut în ea mincinoasa clewetire a slujitorilor celor nevinovați ai lui Dumnezeu. Apoi a sfătuit pe Atanasie, pe Pavel și pe ceilalți episcopi, să se ducă la scaunele lor. După aceea a scris către episcopii Răsăritului să-i primească cu dragoste și să nu-i împiedice a-și lua scaunele.

Episcopii, plecînd din Roma, au mers fiecare la Biserica sa și au trimis celor ce-i scosese pe dînșii, scrisorile pe care le aduseseră de la papa. Iar aceia primindu-le, iarăși se nevoiau să acopere dreptatea cu

minciuna și au gândit să adune sobor în Antiohia; iar lui Papa Iuliu se sîrguiau a-i răspunde prin scrisoare. Însă Evsevie n-a reușit aceasta, căci a murit cu puțină vreme mai înainte. Iar poporul cel dreptcredincios care era în Constantinopol, primind pe Pavel cu bucurie, l-a dus în biserică. Însă cei ce erau de credința cea rea a lui Arie, văzînd că după moartea episcopului lor, Evsevie, cei binecredincioși iarăși au ridicat pe fericitul Pavel la scaunul arhiepiscopiei, s-au adunat în altă biserică și și-au ales episcop pe rău credinciosul Macedonie. Și era atunci tulburare mare în cetate, încît mulți au murit în războaie și în certurile ce se făceau. Apoi a ajuns aceasta și la urechile împăratului Constantie, cînd era în Antiohia.

Trimițînd el pe voievodul Ermoghen în părțile Traciei, i-a poruncit să izgonească pe Pavel din Biserică. Și, venind Ermoghen în Constantinopol, a tulburat toată cetatea, silind pe popor să izgonească pe Sfîntul Patriarh Pavel. În această mare tulburare, poporul se împotriva lui Ermoghen, voievodul. Dar el a vrut ca, cu puterea mîinilor ostășești să izgonească pe Pavel. Atunci, mulțimea poporului cu mare mînie pornindu-se asupra lui, i-a ars casa cu foc, iar pe dînsul l-au ucis.

Auzind împăratul Constantie despre uciderea voievodului Ermoghen, a mers degrabă din Antiohia în Constantinopol și a izgonit pe fericitul Pavel din Biserică și din cetate. Iar pe popor s-a mîniat foarte, căci nu numai pe Pavel l-a primit fără porunca lui ci și război și tulburare a ridicat pentru dînsul și au murit mulți, ucigînd și pe voievod. De aceea a retras jumătate din dăruirea împărătească, pe care tatăl său, binecredinciosul Împărat Constantin, o făcuse cetății. Și dăruirea aceea consta în opt mii de pîini, care se dădeau în fiecare zi. Deci a retras de la cetate patru mii, iar pe Macedonie, luptătorul împotriva Duhului Sfînt, așezîndu-l episcop al cetății, iarăși s-a dus în Antiohia.

Atunci, fericitul Pavel, plecînd către părțile Apusului și venind la dreptcredinciosul Iuliu, Papă al Romei, i-a spus toate ce i s-au întîmplat, precum și împăratului Consta. Iar împăratul Consta a făcut scrisoare către fratele său Constantie, la fel a făcut și papa, ca Pavel să fie primit în scaunul său, ca un binecredincios. Deci, luînd el scrisoarea de la împărat și de la papa, s-a dus la Constantinopol și a fost primit cu mare bucurie de cei credincioși. Iar scrisorile cele aduse de la Roma, le-a trimis printr-un om însemnat în Antiohia, la împăratul Constantie. Acesta însă a nesocotit scrisoarea fratelui său și s-a mîniat și mai mult asupra fericitului Pavel, pentru că iarăși, fără porunca lui, a primit scaunul. Apoi, degrabă a trimis poruncă la Constantinopol lui Filip eparhul, poruncindu-i să-l dea jos pe Pavel din scaun și să-l izgonească, și iarăși să pună pe Macedonie.

Filip, temîndu-se de ridicarea poporului, ca să nu-i facă și lui ca lui Ermoghen voievodul, a plănuit să scoată pe Pavel din scaun în taină. De aceea a tănuit porunca împărătească și a intrat în casa ce era lîngă mare, unde se adunau birurile poporului, al cărei nume era Zevxip. Acolo a chemat cu vicleșug la sine pe fericitul Pavel, ca și cum ar fi voit să primească de la el un sfat pentru folosul de obște. Iar el, fiind în fericita nevinovăție, netemîndu-se de nimic, a mers acolo. Dar eparhul, temîndu-se de mulțimea mare de popor, care era împrejur și care venise cu Sfîntul, n-a făcut nimic pe față, ci în ascuns. Deci, luînd pe fericitul Pavel de mîină și vorbind cu dînsul, a intrat în camerele cele mai din fund și a poruncit să se deschidă ușile din dos, care erau spre mare. Pe acolo scoțînd pe fericitul, i-a spus porunca împărătească, l-a pus în corabia care era pregătită pentru acest lucru și a pornit pe Sfîntul degrabă în surghiun. Apoi i-a poruncit să viețuiască în Tesalonic, căci aceea era patria lui și i-a dat voie să umble în toate cetățile cele dimprejur fără temere, numai să nu îndrăznească a se întoarce spre părțile Răsăritului.

După surghiunirea fericitului Pavel, eparhul s-a dus din casa mai sus zisă spre biserică, șezînd în caretă cu Macedonie iar mulțime de oaste înarmată îl înconjură. Această faptă ajungînd degrabă în auzul poporului, alergară spre biserică toți dreptcredincioșii, precum și arienii, sîrguindu-se să se întreacă unii pe alții și să ajungă mai degrabă la biserică. Iar eparhul, fiind aproape de biserică, nu putea să intre într-însa de mulțimea poporului ce se adunase. Deci, a coborît pe Macedonie din caretă, iar ostașii împingeau cu sila poporul, care de multă strîmtoare nu se putea da la o parte. Dar ostașilor, părăindu-li-se că mulțimea poporului li se împotrivesc, s-au mîniat foarte tare și au început a-i ucide cu săbiile, făcînd eparhului și lui Macedonie cale către biserică. Deci, au fost omorîți trei mii o sută cincizeci, unii de ostași iar alții înghesuiți de popor. Și tuturor acestor fapte a fost pricinuitoare răucredinciosul Macedonie. Acesta a șezut

pe scaunul patriarhal după pofta împăratului și cu puterea ostașilor, iar nu după rînduielele bisericești. O astfel de silă și cumplităucidere au făcut Bisericii, arienii cei fărădelege.

În acea vreme împăratul Constantie a ridicat biserica cea mare a Sfintei Sofia pe care a unit-o prin împrejmuire cu biserica Sfintei Irina, pe care a zidit-o Sfîntul Constantin.

După cîtva timp, fericitul Pavel și-a pus în gînd să meargă de la Tesalonic la Corint și s-a întors la Roma unde, aflînd pe Marele Atanasie, i-a spus toate cele ce i se întîmplaseră. Apoi, amîndoi au mers și au spus împăratului Consta cele suferite. Iar acesta, cu mare supărare a scris fratelui său să trimită la dînsul din partea Răsăritului trei episcopi, care au fost pentru izgonirea lui Atanasie și a lui Pavel, aducînd cu ei și așezămîntul credinței cel scris.

O scrisoare ca aceea primind de la fratele său, împăratul Constantie, care era în Antiohia, s-a temut de mînia fratelui său și a trimis la dînsul patru episcopi, pe Narcis al Ciliciei, pe Teodor al Traciei, pe Maris al Calcedonului și pe Marcu al Siriei. Aceștia, mergînd la Roma la împărat, nu au îndrăznit a se da în vorbă și a disputa cu Atanasie și cu Pavel, tăinuind și credința lor cea eretică, pe care o așezaseră în Antiohia, și alcătuind alta au dat-o împăratului Consta, care era scrisă astfel:

"Credem întru Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțitorul, Făcătorul și Ziditorul tuturor, prin Care toate s-au făcut în cer și pe pămînt. Și întru Unul născut Fiul Lui, Domnul nostru Iisus Hristos, Cel mai înainte de toți vecii din Tatăl născut, Dumnezeu din Dumnezeu, lumină din lumină, prin Care toate s-au făcut, cele din cer și de pe pămînt, cele văzute și nevăzute, fiind cuvînt și înțelepciune și putere și viață și lumină adevărată, Care în zilele cele mai de pe urmă S-a făcut om pentru noi și S-a născut din Sfînta Fecioară și S-a răstignit și a murit și S-a îngropat și a înviat a treia zi din morți. Și S-a înălțat la cer și șade de-a dreapta Tatălui. Și iarăși va să vină la sfîrșitul veacului să judece viii și morții și să dea fiecăruia după faptele lui. A Cărui împărăție este neîncetată și rămîne în nesfîrșitul veac.

Credem încă și în Duhul Sfînt, Care este Mîngîietorul pe Care L-a făgăduit Sfinților Apostoli, și după înălțarea Lui la cer a trimis pe Acela prin Care se sfințesc sufletele celor ce cu adevărat și curat cred în Domnul. Iar pe cei ce grăiesc că Fiul este din altă ființă, iar nu din Dumnezeu-Tatăl și cum că ar fi fost o vreme cînd nu era Fiul, pe aceia nu-i primește Sfînta sobornicească și apostolească Biserică".

Astfel de așezămînt al credinței dînd episcopii aceia împăratului și altora mulți, s-au dus din Roma. Iar după trei ani, episcopii Răsăritului, iarăși adunînd sobor, au dat alt așezămînt al credinței și l-au trimis la episcopii din Italia. Aceștia, pentru mulțimea cuvintelor, nu l-au primit, fiind îndestulați cu acea mărturisire a credinței pe care au așezat-o dumnezeieștii Părinți din Niceea.

Fiind din amîndouă părțile multă neunire și tulburare, amîndoi împărații au poruncit să se adune sobor în Sardica pentru mărturisirea credinței, precum și pentru Atanasie și Pavel, ca și pentru dînșii să ia sfîrșit neînțelegerea. Aceasta a fost în al unsprezecelea an după moartea marelui Constantin. Deci, s-au adunat în Sardica, din partea Apusului, mai mult de trei sute de episcopi, iar din partea Răsăritului, numai șaptezeci și șase. Episcopii Răsăritului nu voiau să primească în sobor disputa celor din Apus, pînă cînd nu vor izgoni de la dînșii pe Atanasie și pe Pavel, apărătorii dreptei credințe; căci răsăritenii aceia erau vătămăți de eresul lui Arie și se temeau a sta de vorbă cu Atanasie și cu Pavel, apărătorii buneii credințe. Pentru aceea voiau să nu fie aceștia în sfînta adunare. De aceea, Protoghen care era episcop al Sredței și Cuviosul Cudrovie, cum și toți cei ce erau împreună cu dînșii, au zis către răsăriteni: "Nu numai pentru credință ne-am adunat aici, adică să credem că Fiul este de o ființă cu Tatăl, ci și pentru Atanasie și Pavel".

Auzind acestea, răsăritenii s-au despărțit de apuseni și, întorcîndu-se, au ajuns la cetatea Filipopoli, care este în Macedonia. Acolo făcînd necurată adunare, au îndrăznit a da anatemei învățătura prin care se mărturisea că Fiul este de o ființă cu Tatăl. Apoi acel eres al lor l-au împărțit prin scrisori în toate eparhiile.

Despre aceasta înștiințându-se episcopii sfinteii adunări din Sardica, mai întâi au osîndit pe acei eretici care au îndrăznit a face o păgînatate ca aceea, apoi pe clevetitorii lui Atanasie și Pavel i-au scos din treptele lor și, întărind așezămîntul dreptei credințe cel hotărît în Niceea, pe cei ce nu mărturiseau pe Fiul a fi de o ființă cu Tatăl, i-au dat anatemei.

După acestea, împăratul Consta a scris fratelui său Constantie, rugîndu-l să primească pe Pavel și pe Atanasie în scaunele lor. Apoi îndată a trimis pe Pavel în Constantinopol, dîndu-i și doi episcopi împreună călători, precum și scrisoarea către fratele său, în care era scris așa: "Atanasie este încă la mine, iar pe Pavel îl trimit la tine pentru ca să-i poruncească stăpînirea ta să-și primească scaunul său. La fel și Atanasie, voiesc să-și primească scaunul său, căci am cunoscut că ei pentru buna credință sînt izgoniți și clevetiți cu minciuni". Și a adăugat în scrisoare cuvinte și mai amenințătoare: "Dacă nu vei porunci să fie astfel, apoi eu singur cu putere și cu arme voi veni asupra ta și chiar nevoind tu, le voi da bisericile și îi voi pune în scaunele lor".

Ajungînd Sfîntul Pavel la împăratul Constantie, i-a dat scrisoarea aceea de la fratele său Consta; iar el, primind-o și citind-o, s-a temut de îngrozirea fratelui său și a izgonit din Biserică pe Macedonie, iar pe fericitul Pavel l-a ridicat în scaun. La fel și pe Atanasie, chemîndu-l prin scrisorile sale, l-a trimis în Alexandria să-și primească scaunul său. Deci s-a adus bucurie mare creștinilor pentru păstorii lor și au petrecut cîtăva vreme mîngîindu-se cu învățăturile cele de Dumnezeu insuflăte ale acestor învățători mari a toată lumea. Căci Atanasie în Alexandria, iar Pavel în Constantinopol, îndreptînd Biserica lui Hristos, luminau lumea cu buna credință și izgoneau întunericul eresului lui Arie.

După multă vreme, Magnențiu, povătuitorul oștilor împăratului Consta, sfătuindu-se cu sfteticii săi, au ucis pe stăpînul lor, pe cînd era la vînat. Deci, fiind ucis bunul și binecredinciosul împărat al Romei, Consta, îndată arienii și-au înălțat capul și au ridicat prigoană asupra celor binecredincioși. Mai întâi s-au sculat asupra apărătorilor buneii credințe, a dascălilor a toată lumea, asupra lui Atanasie și a lui Pavel. Atunci Atanasie singur a fugit de la scaunul său, temîndu-se de mînia ereticilor arieni, pentru că îl căutau să-l ucidă. Iar fericitul Pavel a fost trimis la închisoare în cetatea Cucus din Armenia și închis într-o biserică, unde slujind odată dumnezeiasca Liturghie, au năvălit arienii asupra lui și l-au sugrumat cu omoforul lui. Și astfel și-a dat Domnului sufletul său.

Macedonie iarăși s-a suit pe scaunul patriarhal la Constantinopol, aducînd nespuse răutate Bisericii lui Dumnezeu, izgonind și ucigînd pe cei dreptcredincioși și înlocuind pe episcopi cu eretici de-ai lui. Avînd ajutor pe eparhul Filip, mulți, în diferite feluri, au fost omorîți, adică aceia care nu voiau să aibă unire cu dînsul. Femeilor celor binecredincioase li s-au tăiat sîniile cu cuțitele, iar altora, deschizîndu-le gura cu fierul, li se punea într-însa cu sila împărțășire arienească. Altora, arienii le tăiau nasurile și urechile și pe alții îi pecetluiau cu fier roșu. Astfel de prigoană era asupra celor binecredincioși, vîrsîndu-se fără cruțare sîngele creștinilor.

În acea vreme arienii au ucis cu sabia pe doi clerici, pe Marchian și pe Martirie, care fuseseră notari ai fericitului Pavel și apărători ai buneii credințe. Apoi tirania lui Macedonie s-a întins pînă la părțile Paflagoniei, auzind cum că sînt acolo mulțime de dreptcredincioși. Deci, a trimis trei sute de ostași înarmați, și în latura aceea, pentru ca să silească cu sabia pe cei binecredincioși la unirea arienească.

Auzind credincioșii care viețuiau în cetatea Mantinei despre venirea ostașilor trimiși de arieni, s-au aprins de rîvnă. Și, adunîndu-se toți la un loc, au apucat unii topoare, alții coase, iar alții drugii și au alergat împotriva ostașilor care se apropiau. Apoi făcîndu-se război între dînșii, a căzut mulțime mare de popor din amîndouă părțile, încît puțini dintre ostași au scăpat vii, dar și din cetățeni nu puțini au fost uciși. Acestei vîrsări de sînge a fost pricinuitor blestematul eretic Macedonie. Iar cînd, fără poruncă împărătească, a îndrăznit să dezgroape din pămînt moaștele binecredinciosului împărat Constantin cel Mare și a le muta în alt loc, atunci toată Biserica s-a umplut de sînge, căci mulți dintre ei nu voiau acest lucru, pentru care s-a făcut război și ucidere între dînșii.

De aceasta auzind împăratul, s-a mîhnit asupra lui Macedonie și asupra eparhului Filip. Deci, Macedonie a fost scos din scaunul patriarhal, iar Filip din cîrmuire. Însă eresul lui Arie și al lui Macedonie se lățea și a făcut rău Bisericii lui Dumnezeu, încă patruzeci de ani, pînă la împărăția lui Teodosie, cînd acesta, adunînd sobor de Sfinți Părinți la Constantinopol, a nimicit eresul, a ridicat buna credință și a adus cu mare cinste moaștele Sfîntului și fericitului mărturisitor al lui Hristos, Pavel, din Cucusa Armeniei, în Constantinopol, slăvind astfel pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh în veci. Amin.

Cuviosul Părintele nostru Varlaam, Mitropolitul Novgorodului, făcătorul de minuni de la Hotin (6 noiembrie)

Cuviosul Părintele nostru Varlaam s-a născut în marele Novgorod, din părinți binecredincioși și a fost crescut cu bună învățătură în cunoașterea celor dumnezeiești. Căci, încă tînar fiind, a întrecut pe bătrîni cu înțelepciunea, iar jucăriile și cuvintele de rîs obișnuite copiilor nu le iubea. Apoi înfrîinîndu-se de la mîncare, nu gusta nicidecum bucate grase.

Văzînd părinții lui înfrînarea fiului lor, erau în mîhnire pentru aceasta. Odată i-au zis: "Să nu ne întristezi pe noi, fiule, slăbindu-ți trupul cu nemîncarea, ca să nu cazi în boală, fiind tînar, iar nouă să ne aduci mîhnire". Însă copilul cel bine înțelegător, precum avea obiceiul, le-a răspuns cu blîndețe:

"Eu, citind multe cărți, n-am aflat părinți sfătuind rău pe fiii lor, precum voi mă sfătuți; căci mîncarea și băutura nu ne pun pe noi înaintea lui Dumnezeu, precum zice și Sfîntul Apostol Pavel ci numai postirea și rugăciunea. Să vă aduceți aminte și de acestea: Cîți oameni au fost de la strămoșul Adam, nu toți au murit și cu țărîna s-au amestecat? Dar și proorocul a zis: *Omul cu deșertăciunea s-a asemănat și ca umbra s-a trecut*. Însă cei ce au plăcut lui Dumnezeu prin viață bună și și-au vărsat sîngele pentru Hristos și pentru dragostea Lui și astfel s-au lepădat de lume și au urmat Lui, au cîștigat de la Dînsul cereasca împărăție. Pentru aceasta s-au preamărit și s-au fericit. Deci și eu, cu ajutorul lui Dumnezeu, voiesc să mă sîrguiesc după puterea mea ca să mă fac moștenitorul lor".

Părinții, auzind un răspuns ca acesta, s-au mirat și l-au lăsat să viețuiască după voia lui. Apoi, nu după multă vreme, părinții s-au mutat din viața aceasta vremelnică, iar fericitul i-a îngropat cu cinste și cu cuviincioasă cîntare bisericească; însă, după moartea lor, s-a aprins și mai mult de dragoste dumnezeiască. De aceea a împărțit averea tatălui său săracilor și îndată a lăsat lumea, aflînd ca povățuitor un călugăr care viețuia după Dumnezeu, anume Porfirie. De la acesta luînd chipul monahicesc și înconjurînd multe locuri, căuta unde să facă mînăstire.

Văzînd un loc frumos și o rază dumnezeiască luminîndu-l, aproape de rîul Volhova, a făcut rugăciune și a început a-și zidi chilie, unde acum este mînăstirea, în care, viețuind cu iubire și osteneală, își chinuia trupul. Iar postul și privegherea lui cine le va povesti? Căci el se hrănea din ostenele sale. Diavoli, văzîndu-se defăimați, au ridicat asupra lui război și se închipuiau uneori în șerpi, alteori în multe feluri de fiare, voind să-l izgonească din locul acela. Însă el, îngrădindu-se cu semnul Crucii, îi izgonea de la sine. Alteori diavoli îi îndemneau pe oameni să-i facă supărare, ca măcar defăimările cele omenești nesuferindu-le, să fugă din locul acela. Însă și aceia s-au împiedicat și au căzut, căci s-au lovit de diamantul cel tare și singuri s-au sfărîmat, iar stîlpul cel puternic nu l-au surpat.

După aceasta a zidit biserica Schimbării la Față a Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos. Iar pentru nevoința cea mare a vieții lui, a ieșit vestea pretutindeni și se adunau la dînsul domnii și puternicii ținutului, precum și celelalte popoare creștine, voind să se folosească de la el. Și fiecare, împlinindu-și dorința sa, se ducea acasă mulțumind lui Dumnezeu. Apoi s-au adunat la dînsul mulțime de monahi, voind să-i urmeze vieții lui celei plăcute lui Dumnezeu.

Odată, venind voievodul Novgorodului la Cuviosul Varlaam pentru binecuvântare, a proorocit voievodului că i s-a născut un fiu. După aceea, Sfântul a și botezat pe acel fiu al voievodului. Un alt om a prins mare dragoste pentru fericitul și, avînd pe fiul său unul născut cuprins de boală, l-a dus la Sfântul să se roage pentru el. Dar, fiind încă pe cale, fiul său a murit și astfel l-a dus mort la cuviosul, dar el, cu rugăciunea sa l-a înviat.

Altădată, sosind praznicul Învierii Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Sfântul Varlaam a trimis pescarii să prindă pește și cu rugăciunile lui au vînat mulțime de pești, între care era și un nisetru mare pe care l-au tăinuit; iar pe cei mici, luîndu-i, i-au adus la dînsul. Atunci el, văzînd peștii, a zis: "Iată, pe copiii i-ați adus, dar pe maica lor unde ați ascuns-o?" Iar ei au căzut la picioarele lui și și-au mărturisit păcatul, s-au căit și au adus peștele acela. Apoi odinioară, fiind lipsă în mînăstire, Sfântul s-a rugat Domnului și a îndestulat-o cu toate bunătățile.

Avînd darul facerii de minuni se aduceau la dînsul cei cuprinși de duhurile necurate și îndată, ajungînd la Sfântul, duhurile necurate se izgoneau, stricații se curățau, orbii vedeau și toți cei ce veneau cu credință, fiind cuprinși de multe feluri de neputințe, primeau nu numai sănătatea trupului, ci și folosul sufletului. Cuvîntul lui avea duhovnicească sare, pentru aceasta era iubit și de toți slăvit.

Sfântul, cunoscîndu-și plecarea sa către Dumnezeu, chemînd frații, le-a zis: "Iată fraților, sfîrșitul vieții mele s-a apropiat și mă voi duce din viața aceasta, iar pe voi vă dau în mîinile Domnului Dumnezeu. Și va fi vouă povățuitor în locul meu Antonie, ucenicul meu". Astfel i-a dat acestuia mînăstirea și i-a încredințat pe frați, zicînd: "Pe tine te las cu Dumnezeu rînduitor și cîrmuitor al acestei sfinte mînăstiri și Domnul nostru Iisus Hristos să vă păzească și să vă întărească pe voi cu dragostea Lui. Iar eu, deși trupește mă duc, însă cu duhul voi fi nedespărțit de voi. Și aceasta va fi vouă încredințarea, de am aflat dar înaintea lui Dumnezeu, că mînăstirea și după mutarea mea, precum a fost în viața mea, de nimic nu va suferi lipsă, numai dragoste să fie între voi".

Învățîndu-i multe și sărutîndu-i duhovnicește, a zis cel din urmă cuvînt: *Doamne, în mîinile Tale îmi dau duhul meu*. Și astfel și-a dat cinstitul și sfîntul său suflet în mîinile Făcătorului. Apoi a venit Arhiepiscopul marelui Novgorod și s-au adunat mulțime de monahi de la toate mînăstirile, care cîntau cu evlavie cîntare deasupra gropii; și au îngropat sfîntul și iubitorul de osteneală trupul lui, în a șasea zi a lunii noiembrie.

Atunci au luat tămăduire mulți neputincioși, care erau cuprinși de multe feluri de boli. Iar pomenirea lui se săvîrșește în mînăstirea Schimbării la Față a Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, unde s-a adus cinstitul lui trup făcător de minuni, care izvorăște multe tămăduiri celor ce cu credință se apropie de el, din care puține vom spune acum.

Un om era orb căci, deși avea ochii deschiși, nu putea nicidecum să vadă pe cineva. Acesta dăduse la doctori mulți bani, căutînd la dînșii tămăduire, însă nu a aflat nici un folos. Apropiindu-se pomenirea Cuviosului Varlaam, a poruncit să-l ducă în mînăstire unde erau sfintele sale moaște și s-a așezat lîngă cinstita raclă. Apoi a început cu lacrimi a se ruga Sfîntului, cerînd tămăduire și vedere ochilor săi. Iar frații mînăstirii cîntau în biserică paraclisul pe care sfîrșindu-l, cînd au cîntat: "Stăpîna, primește rugăciunea robului tău", îndată ochii orbului s-au luminat și întîi a văzut racla Sfîntului cu sfințitele sale moaște. El, încă îndoindu-se de vederea sa, s-a apropiat și a pipăit cu mîinile ceea ce vedea; apoi, ridicîndu-și ochii prin biserică, a văzut poporul stînd înainte și pe frați cîntînd. Și, cunoscînd că vede bine, s-a umplut de negrăită bucurie și a strigat cu mare glas, mărturisind la toți tămăduirea sa pe care a cîștigat-o cu rugăciunile Cuviosului Varlaam.

Un om, avînd credință în cuviosul, a mers în mînăstirea lui cu femeia sa pentru binecuvîntare și, ducînd merinde spre trebuința fraților, le-a pus masă și i-a ospătat. Iar după rugăciune, întorcîndu-se la ale sale pe apă și fiind nu departe de mînăstire, din întîmplare s-a răsturnat luntrea și el s-a afundat în adînc, iar ceilalți de-abia au scăpat de înec. Cei ce erau pe mal și vedeau înecarea omului acela, n-au putut să-i dea nici un ajutor.

Ducându-se în satul din apropiere, au chemat pescarii cu mrejele să caute trupul cel înecat și abia s-a aflat trupul mort și învinețit. Apoi femeia lui ședea pe mal tînguindu-se, iar în plîngerea sa pomenea pe Sfîntul Varlaam și, mîhnită, zicea: "Oare astfel de plată ne-ai dat, sfînte al lui Dumnezeu, nouă celor ce am venit să ne închinăm la mormîntul tău? Noi nădăjduiam să cîștigăm cu rugăciunile tale, viață de mulți ani iar tu, cu năpraznică moarte ai lăsat de a murit bărbatul meu; mai bine ar fi fost de n-am fi venit aici la tine că, de am fi stat acasă, nu ni s-ar fi întîmplat o moarte ca aceasta".

Acestea și mai multe grăind ea și voind să-și îngroape bărbatul, deodată mortul, mișcîndu-se și ieșind apă multă din gura lui, s-a sculat sănătos. Văzînd ei o minune ca aceasta au dat mulțumire sfîntului, mărturisind că prin rugăciunile lui s-a întors din porțile morții.

De la marele Novgorod domnul Constantin a venit bolnav în locașul Cuviosului și astfel era boala lui încît nu putea nici să se miște din pat nici să grăiască ceva și toți se deznădăjduiau de viața lui, căci era aproape de moarte. Acela, fiind adus aproape de racla Cuviosului Varlaam și făcîndu-se cîntarea paraclisului pentru dînsul, îndată s-a sculat sănătos cu rugăciunile plăcutului lui Dumnezeu și, ca și cum n-ar fi avut nici o boală, s-a întors la casa sa.

Un negustor oarecare, anume Antonie, avea un fiu mut de mulți ani, pe care l-a dus în mînăstirea Cuviosului. Deci, făcîndu-se rugăciune la mormîntul lui pentru fiul cel mut, deodată i s-a dezlegat limba și grăia curat, slăvind pe Dumnezeu.

Grigorie, postelnicul marelui domn Vasilievici Vasile, a căzut în boală cumplită și era aproape de moarte dar, avînd credință mare spre Cuviosul Varlaam a zis: Măcar și moarte de mi s-ar întîmpla pe cale, mort să mă duceți la Cuviosul". Și așa a și fost; căci de cumplita boală a murit pe cale și a fost dus mort la mînăstire. Iar cînd cei ce-l duceau erau aproape de mînăstire ca la trei stadii, fără de veste mortul a înviat. Și mergînd, s-a închinat la mormîntul Cuviosului, mărturisind că prin rugăciunile lui s-a întors de la moarte spre viață și a dobîndit sănătate.

Multe alte minuni se săvîrșeau la mormîntul Cuviosului Varlaam, încît mulțime de îndrăciți se izbăveau de neputințele lor și toți cei ce cu credință alergau la dînsul nu se întorceau de la el deșerți, ci își cîștigau cererea cu rugăciunile lui și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, a Cărui slavă este în veci. Amin.

Cuviosul Părintele nostru Luca (6 noiembrie)

Fericitul părintele nostru Luca s-a născut în cetatea Tavromeniei din eparhia Siciliei. Și fiind încă tînr ca de optsprezece ani, avea mintea înțeleaptă și se ducea mereu la casa lui Dumnezeu, făcîndu-se ascultător și următor al dumezeieștilor cuvinte. Iar cînd părinții lui s-au sfătuit să-l însoțească cu femeie, el, sculîndu-se noaptea și ducîndu-se într-un loc neumblat, s-a sălășluit cu fiarele. Apoi, petrecînd nemîncat patruzeci de zile, s-a învrednicit dumezeieștii și îngereștii vederi și descoperiri. Deci ducîndu-se la mînăstire, s-a îmbrăcat în schima îngerească. Acolo, supunîndu-se la aspră petrecere - căci gusta la trei-patru zile pîine și apă și nicidecum nu se odihnea -, a petrecut optsprezece luni. De aici plecînd, a mers cu un monah în muntele Etna, hrănindu-se cu ierburile ce se aflau acolo. El dormea puțin, avea numai o haină și umbla desculț.

Apoi și-a pus hotar și rînduială cu dinadinsul să nu iasă din chilie pînă cînd nu va sfiși toată Psaltirea de citit. După aceea săvîrșea rînduiala ceasului al treilea, iar în restul zilei se apuca de lucru pînă ce sosea vremea ceasului al șaselea; și, după ceasul al șaselea, se îngrijea de puțină mîncare și de cealaltă pravilă. Astfel petrecînd, s-a învrednicit de mare dar de la Dumnezeu și de dezlegarea cuvintelor celor greu de înțeles încît oricine îl auzea, zicea, mirîndu-se: "De unde știe acesta carte, nefiind învățat?" Și după aceasta, prin descoperire, s-a dus la un oarecare loc și adunînd doisprezece monahi se îngrijea de mîntuire.

Pentru aceeași pricină, s-a dus și la Bizanț și cercetînd casele monahilor, sfătuindu-se cu părinții, s-a dus pînă la Corint. Acolo, într-un sat oarecare, locuind nu mai mult decît șapte luni, a adormit în pace.

Aducerea aminte de praful care s-a pogorît pe pămînt în zilele lui Leon cel Mare (6 noiembrie)

În al optsprezecelea an al stăpînirii lui Leon cel Mare și într-a cincea zi a lunii noiembrie, la amiază, tot cerul s-a înnorat, iar norii erau ca focul, încît părea că toate aveau să ardă. Aceasta a înspăimîntat pe toți și socoteau că ploaie se va pogorî din nori, însă negreșit va fi ploaie de foc și va arde ca Sodoma de demult. Deci toți s-au dus la sfintele biserici cu plîngere și cu rugăciuni, căci Iubitorul de oameni Dumnezeu, schimbînd bunătatea în pedeapsă, a poruncit norilor să dea ploaie neobișnuită care pricinuia frică păcătoșilor.

Și începînd din ceasurile de seară, a ținut pînă la miezul nopții. Iar praful care se cobora era negru și foarte fierbinte, ca spuză și era atît de mult, încît s-a făcut pe pămînt și pe ziduri mai mult de o palmă. Acest praf a ars de tot ierburile și răsădurile ce răsăriseră pe pămînt. Aceasta era mînia lui Dumnezeu pentru păcate. Multe ploi în urmă coborîndu-se, de abia au putut spăla pămîntul, arătînd că păcatul cel dintre noi, este ca un praf negru, stînd asupra-ne și mistuind sadurile faptei bune ca un foc. Pentru aceasta avem trebuință de multe lacrimi și de multă tînguire din adîncul inimii, ca să spălăm spuză cea înfocată a răutății și să îngrășăm pămîntul cel bun al minții, spre a rodi cele dumnezeiești; ca astfel să scăpăm de pedeapsa gheenei, care arde împreună cu trupurile și sufletele celor ce cad într-însa, și să dobîndim împărăția cerurilor.

Alți sfinți pomeniți la 6 noiembrie

În această zi se mai face și pomenirea sfintelor șapte mucenițe fecioare, Tecusa, Alexandra, Polactia, Claudia, Eufrosina, Atanasia și Matroana, care s-au nevoit într-un sat aproape de Corint în curățenie desăvîrșită. Cînd Sfîntul Mucenic Alexandru a fost ucis cu sabia și aruncat în rîu, aceste sfinte fecioare, privind în acel loc, plîngeau. Pe acestea văzîndu-le ostașii și cunoscînd că sînt creștine, le-au prins și le-au dus la ighemon. Și, fiind silite la închinarea de idoli, nu s-au supus. Deci, întîi au fost date la o casă de desfîrnare, dar cu puterea lui Dumnezeu fiind păzite, au rămas curate. Apoi, legîndu-le pietre de grumaz, au fost înecate într-un iezer. Iar sfintele lor trupuri le-a scos noaptea un om, numit Teodot și le-a îngropat.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Ieron și a celor împreună cu dînsul (7 noiembrie)

Slăvitul Ieron avea ca patrie Capadocia și s-a născut în cetatea Tianiei din maică binecredincioasă și temătoare de Dumnezeu al cărei nume era Stratonica. În acea vreme împărățeau păgînii împărați Dioclețian și Maximilian, care arătau către idoli multă rîvnă și credință. Atunci li s-a vestit că toată Armenia și Capadocia se împotrivesc poruncii lor și nu se închină idolilor. Iar ei, sfătuindu-se mult, au ales doi bărbați vicleni plini de toată răutatea și înșelăciunea, ale căror nume erau Agricolae și Lisie. Deci, pe Agricolae l-au trimis în Armenia iar pe Lisie în Capadocia, dîndu-le două porunci. Cea dintîi, să piardă pe creștinii cei ce nu se închină idolilor; iar a doua, să scrie la oaste bărbați și tineri puternici, îndemînatici la război.

Cînd a venit Lisie în Capadocia, căuta pe aceia care ar fi buni de război pentru ca să-i înscrie la oaste. Atunci i s-a spus despre Ieron, care era un bărbat tare și puternic și mai cu bărbăție decît alții. Iar Lisie îndată a trimis ostașii să-l aducă pe el. Mergînd trimișii la el acasă, nu l-au aflat, căci era la țarina sa, ocupîndu-se cu lucrul. Deci au mers ostașii acolo vrînd să-l ia. Iar el, știind că vor să-l ia în rîndurile ostașilor, n-a vrut să meargă cu ei, cugetînd că nu este lucru de folos a fi împreună cu închinătorii de idoli și a ostăși cu dînșii, fiind creștin. Aceia însă, au vrut să-l ia cu sila, dar Ieron, mîniindu-se, a apucat un lemn ce se afla acolo și a început a-i bate pe ostași, astfel încît nici unul din ei nu i-a putut sta împotriva, ci toți au fugit. Iar el, izgonindu-i pe dînșii ca un leu, îi bătea fără cruțare. Atunci ostașii cei izgoniți și risipiți, adunîndu-se la un loc, s-au rușinat de neputința lor, că nu au putut lua un om, ba chiar că au fost biruiți de dînsul.

Temîndu-se a se întoarce deșerți la cei ce i-au trimis, vorbeau între ei: "Dacă ne vom întoarce la ighemon fără Ieron, nu numai că vor rîde toți de noi că un om a biruit atîția ostași, dar vom fi și aspru pedepsiți pentru împruținarea sufletului nostru". Pentru aceea au trimis după mai mulți ostași, chemîndu-i în ajutorul lor spre a porni și a doua oară asupra lui Ieron. Dar acesta simțind năvălirea lor, a intrat cu însoțitorii săi într-o peșteră ce era în apropiere - căci avea împreună cu el optsprezece creștini binecredincioși care se războiau cu păgîinii ce veniseră asupra lui.

Atunci au trimis ostași la ighemon, spunîndu-i că Ieron s-a închis într-o peșteră cu alți creștini și nu pot să-l ia. Iar ighemonul a trimis îndată mai multă oaste în ajutorul lor, însă nu puteau să-i facă nimic, căci nu îndrăznea nimeni nici măcar a se apropia de ușa peșterii, temîndu-se de bărbăția lui Ieron. Atunci a fost trimis de ighemonul un prieten al lui Ieron, anume Chiriac. Acesta mergînd, a sfătuit pe ostași să se depărteze de la peșteră. "Nu puteți, zise el, să-l luați cu sila, ci cu blîndețe și cu bună sfătuire".

Depărtîndu-se ostașii de la peșteră, a intrat Chiriac la dînsul și l-a sfătuit ca să nu fie potrivnic ighemonului, ci să se înscrie în rînduiala ostășească. Astfel vorbind în pace cu dînsul, a împlînzit mînia lui, l-a scos din peșteră și l-a dus acasă la maica sa, care era văduvă, bătrînă și oarbă. Iar ea aflînd că pe fiul ei Ieron îl duc la ighemonul, a început să plîngă foarte mult, numindu-l toiaș al bătrînețelor sale și lumina ochilor săi celor orbi.

Deci se tînguia că se lipsește de un fiu ca dînsul care o mîngîia în necazurile văduviei și a orbirii ei. Iar ostașii, înconjurîndu-l, îl sileau să meargă la ighemon. Apoi el, luîndu-și rămas bun de la maica sa, care plîngea și de la toți cunoscuții care se adunaseră atunci acolo, a luat cu dînsul o rudenie a sa, anume Victor și s-a dus cu ostașii în cetatea Melitinei. Au mai mers cu el și doi frați ai rudeniei sale, Matronian și Antonie, și alți prieteni de credință. Iar apunînd soarele și făcîndu-se seară, n-au ajuns la cetatea Melitina, ci au rămas la un loc oarecare, unde au așteptat pînă dimineața.

În acea noapte s-a arătat fericitului Ieron, cineva îmbrăcat în haine albe, care cu dragoste a zis către dînsul: "Iată, Ierone, bine vestesc ție mîntuire; calea pe care călătorești este dreaptă, căci nu pentru împăratul cel pămîntesc te vei nevoi, nici vei ostăși pentru slava care degrabă piere, ci pentru Împăratul Cel ceresc vei săvîrși nevoiea, și degrabă vei veni la Dînsul, ca să primești de la El cinste și laudă". Acestea zicînd cel ce i se arătase, a umplut de nespuse bucurie inima lui și s-a dus. Iar el, sculîndu-se vesel, a zis către prietenii și către rudeniile care erau cu dînsul: "Acum am cunoscut în mine taina buneivoințe a lui Dumnezeu și de acum cu veselie alerg pe calea ce-mi stă înainte; o comoară este, o moștenire și o bogăție, care sînt ascunse în cer; iar bunătățile ce sînt de față, nimic nu folosesc celor ce le moștenesc; căci *ce va folosi omului, dacă ar dobîndi toată lumea, iar sufletul său și-l va pierde?* Nimic nu-mi este mai scump și mai bun decît sufletul. Mi-ajunge vremea vieții care a trecut și care în deșert am cheltuit-o. Mă voi duce de acum către Dumnezeu. Un lucru însă mă tulbură, grija maicii mele, care, fiind văduvă și bătrînă neputincioasă și lipsită de lumina ochilor, nu are cine să-i ajute și să o sprijinească pe dînsa. Dar de vreme ce merg să mor pentru Hristos, Domnul meu, Lui Îi încredințez pe maica mea, căci El este Tatăl săracilor și al văduvelor".

Acestea zicînd, a lăcrimat pentru maica sa și apoi a plecat. Iar cînd a ajuns la cetatea Melitina, Sfîntul Ieron a fost închis în temniță și împreună cu dînsul au fost închiși și alți treizeci și trei de creștini, către

care Sfântul a început a le vorbi astfel: "Ascultați sfatul meu, prietenilor și fraților, și luați aminte vorbele mele, care pot să vă folosească vouă, nu în veacul acesta, ci în cel ce va să fie. Căci toți cei ce se tem de Dumnezeu, nu caută vreun folos vremelnic de acum, ci pe cel care are să fie veșnic. Ați auzit că păgînul ighemon voiește să aducă dimineață jertfă zeilor, la care jertfă ne va sili și pe noi. Deci să nu ne supunem poruncii lui și să nu ne închinăm idolilor, nici să le aducem jertfă. Ci să jertfim mai bine jertfă de laudă adevăratului nostru Dumnezeu și să-I aducem rugăciunile noastre, ca ascultîndu-le, să ne dea tărie și bărbăție a suferi muncile și a dobîndi fericitul sfîrșit".

Cînd a grăit Sfântul acestea, toți cu un suflet au răspuns: "Cuvintele tale sînt mai dulci decît fagurele de miere pentru noi, căci ne sfătuiești ceea ce cu adevărat este de folos și de mîntuire. Și toți voim a muri mai bine pentru Hristos Dumnezeul nostru, decît, închinîndu-ne idolilor, să viețuim în deșertăciune". Aceste cuvinte ale sfinților spuse în temniță, straja le-a vestit ighemonului Lisie. Iar el, dimineața a șezut la judecată plin de aprindere și de mînie și scoțînd pe Sfinții Mucenici din temniță, i-a pus înaintea sa și a zis către dînșii: "Care diavol v-a adus pe voi în nebunia cea fără de sfîrșit, ca să vă împotriviți unei atît de mari stăpîniri, să treceți cu vederea poruncile împărătești și să nu vă închinați marilor zei?"

Răspuns-au sfinții: "Cu adevărat am fi fost nebuni și jucării ale diavolilor dacă cinstea ce se cuvine lui Dumnezeu am fi dat-o lemnului și pietrei, care sînt lucruri făcute de mîini omenești. Dar noi sîntem înțelepți, închinîndu-ne Dumnezeului a toate, Care cu cuvîntul a făcut cerul și pămîntul și cu Duhul gurii Lui le-a adus din neființă în ființă".

Acestea grăindu-le sfinții, unul dintre cei ce stăteau înaintea ighemonului a arătat cu mîna asupra fericitului Ieron, și a zis: "Acesta este omul care s-a împotrivit ostașilor trimiși de tine, ighemoane, și toate cele ce ați auzit, el le-a făcut". Iar ighemonul, căutînd la dînsul, a zis: "De unde ești tu?" După ce Sfântul a spus patria sa și cetatea în care s-a născut, atunci ighemonul a zis iarăși: "Tu ești potrivnicul poruncilor împărătești, care te lauzi cu tăria mîinilor tale și ai făcut rău ostașilor celor trimiși de noi?" Iar Ieron, cu bărbăție a răspuns fără frică: "Eu sînt. Cu adevărat am urît pe cei ce urăsc pe Domnul meu și asupra vrăjmașilor Lui m-am luptat. Cu urîciune desăvîrșită i-am urît pe ei; că vrăjmași mi-au fost, pentru aceea i-am necăjit pe dînșii bătîndu-i și izgonindu-i ca pe niște iepuri fricoși".

Ighemonul, auzind acestea, s-a mîniat și nu l-a lăudat ca pe un viteaz, ci ca pe un nesupus l-a defăimat, și a grăit: "Nebunia te-a pornit pe tine la o îndrăzneală ca aceasta, încît nici stăpînirea împărătească nu ai ascultat-o, nici poruncii noastre nu te-ai supus, iar pe trimișii noștri i-ai rănit. Pentru aceea, mîna ta cea necurată, care a ascultat de capul tău cel nebun, poruncesc să se taie de la cot". Deci, îndată a fost tăiată mîna Sfîntului Ieron, după porunca ighemonului. Iar pe ceilalți sfinți a poruncit să-i bată fără milă și așa s-a făcut. După aceea, iarăși fiind aruncați în temniță, ei mulțumeau lui Dumnezeu, Celui ce i-a învrednicit a suferi asemenea răni pentru numele cel sfînt al Lui.

Însă unul dintre dînșii, anume Victor, care s-a pomenit mai sus, rudenia Sfîntului Ieron, slăbind de rănile ce le luase mai înainte și, temîndu-se de cele ce aveau să mai fie, a chemat la sine în taină pe cel ce scria numele creștinilor celor prinși și munciți și l-a rugat cu smerenie să șteargă numele lui din cartea în care erau scrise numele legaților ce pătinesc pentru Hristos și să-l elibereze din temniță. Și a făgăduit a-i da pentru aceasta, moșia sa. Iar acela bucurîndu-se de lucrul cel făgăduit, a făcut după dorința lui Victor, căci a șters numele lui din numărul creștinilor și l-a eliberat noaptea din temniță. Deci, ieșind Victor de acolo, îndată a murit și astfel și-a pierdut și moșia și viața sa, și s-a lipsit de cununa mucenicească.

Făcîndu-se ziuă, Sfîntul Ieron a înțeles cele ce făcuseră și, umplîndu-se de mîhnire, se tînguia cu amar pentru rudenia sa, zicînd: "Vai ție, o, Victore, cum ai făcut aceasta? Cît de urîță s-a făcut viața ta! Cum ai cumpărat sufletului tău pierzare! Cum singur te-ai dat vrăjmașilor! Pentru ce ai ales fuga cea rușinoasă mai mult decît cununa slavei? Pentru ce ai cinstit ușurătatea cea vremelnică mai mult decît bucuria cea nesfîrșită? Cum te-au supărat pe tine durerile bătăilor celor mici, care sînt nimic în fața muncilor celor veșnice pe care le vei dobîndi, căzînd în mîinile lui Dumnezeu?"

Așa tînguindu-se Sfîntul pentru cel căzut din ceata mucenicilor, a chemat la temniță pe cei doi însoțitori care îl urmau, fiindu-i rudenii de aproape, adică pe Antonie și Matronian, și a zis către dînșii: "Apropiați-vă de mine și ascultați dorința mea cea mai de pe urmă, pe care să o aduceți la îndeplinire, cînd vă veți întoarce. Averea mea care este în Pisidia o dau surorii mele Teotimia, ca din aceea, avînd cele de trebuință spre hrană, să săvîrșească pomenirea pătimirii mele; iar cealaltă avere o las maicii mele pentru văduvia și bătrînețile ei, căreia să-i dați și mîna mea cea tăiată și să-i ziceți ca să scrie stăpînitorului Rustic, care stăpînește în Ancira, să-i dea ei casa cea din Vadisani, iar mîna mea să fie pusă acolo.

Făcînd acest legămînt cu însoțitorii săi, fericitul Ieron aștepta sfîrșitul pătimirii sale. Iar după patru zile ighemonul Lisie a șezut la judecată și, chemînd pe sfinți, îi silea să se închine idolilor, silindu-i și cu îmbunări și cu îngroziri, ca să se depărteze de la Hristos și să se închine la idoli. Iar cînd a văzut că nimic nu sporește, a poruncit mai întîi să-i bată cu toiege fără cruțare, după aceea i-a judecat spre a fi tăiați de sabie. Însă Sfinții Mucenici, împreună cu povățuitorul lor, fericitul Ieron, după primirea multor bătăi, cînd mergeau la locul deucidere, cîntau cu veselie cuvintele acestea: *Fericiți cei fără prihană în cale, care umblă în legea Domnului.*

Venind la locul cel însemnat, și-au plecat genunchii și s-au rugat, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, primește sufletele noastre!" Atunci au fost tăiate cinstitele și sfințele lor capete. Iar Antonie și Matronian s-au apropiat de ighemon rugîndu-l să le dea voie ca să ia trupul rudeniei lor, fericitul Ieron. Dar ighemonul n-a vrut să le dea voie. Ei l-au rugat, ca măcar capul cel tăiat al lui Ieron să-l dea lor. Și a zis ighemonul: "Dacă-mi veți da atîta aur cît se va potrivi cu greutatea capului, veți putea lua capul acela". Antonie și Matronian se mîhneau pentru că nu aveau atîta aur cît trebuia ighemonului pentru capul sfîntului, deși acel cinstit cap care se tăiasse pentru Hristos, de mii de ori era mai scump și mai cinstit.

Iar Dumnezeu a pus gînd bun în inima unui bărbat slăvit și bogat, cu numele Hrisantie, ca să răscumpere capul Sfîntului Mucenic Ieron. Acesta a dat ighemonului atîta aur, cît trebuia pentru a se potrivi în cumpănă cu capul și luîndu-l, îl păstra la sine cu cinste. Iar tiranul iubitor de aur căuta și mîna sfîntului cea tăiată, vrînd ca și pentru ea să dobîndească aur. Dar Antonie și Matronian, auzind aceasta, au fugit noaptea, ducînd cu ei mîna lui Ieron. Iar trupul lui și ale celorlalți Sfinți Mucenici, tăiați împreună cu dînsul, luîndu-le creștinii noaptea, le-au îngropat pe ascuns.

Deci frații cei mai sus pomeniți, luînd mîna sfîntului, au dus-o la Stratonica, maica lui, au dat-o în mîinile ei și au spus cu de-amănuntul toate cele întîmplute. Ea primind mîna iubitului său fiu, tăiată pentru Hristos, cu lacrimi o uda, ca o maică o săruta și la ochi o punea. Și, pe de o parte veselindu-se, iar pe de altă parte de fire fiind biruită, cu tînguire zicea:

"O, iubitul meu fiu, te-am născut viu și întreg, iar acum numai o parte mică am din trupul tău cel mort, pentru care mă cuprinde jalea. Vai mie, fiul meu, întru durere te-am născut, întru osteneli te-am crescut, nădăjduind a te avea toiaș la bătrînețe, povățuitor la neputințe, și mîngîiere în necazuri; iar acum m-am lipsit de tine, lumina ochilor mei celor orbi. Dar pentru ce plîng în vremea aceasta, în care mi se cade a mă veseli și a mă bucura? Căci sînt maică a mucenicului, că am adus lui Dumnezeu rodul pîntecelui meu. Căci am auzit despre tine, o, iubitul meu fiu, că nu ai murit cu moarte de obște, ci cu cea mucenicească; iar moartea aceasta este pricinuitoare de multe bunătăți.

Deci, ducîndu-te de la mine, nu mă lăsa pînă în sfîrșit, fiul meu, ci cu rugăciunile tale mijlocește la Domnul, pentru care ți-ai vărsat sîngele, ca și pe mine să mă slobozească degrabă din viața aceasta plină de multe osteneli și de mari nevoi".

Astfel grăind cu plîngere, a pus mîna sfîntului la locul acela unde singur a binevoit să se așeze și toate cele poruncite de dînsul le-a adus la îndeplinire. Iar Hrisantie cel mai sus pomenit, care a răscumpărat capul Sfîntului Ieron cu mult aur, după cîtăva vreme a zidit o biserică în locul acela unde au fost tăiați Sfinții Mucenici și a așezat într-însa acel cinstit cap, slăvind pe Sfînta Treime în veci. Amin.

Viața Cuviosului Lazăr (7 noiembrie)

Cuviosul Părintele nostru Lazăr era dintr-un sat al Asiei care era aproape de Magnesia. Părinții lui se numeau Nichita și Irina, de bun neam amândoi, cinstitori de Dumnezeu și îmbunătățiți. Când s-a născut Cuviosul, s-a văzut în casa aceea un nor foarte luminos, care arăta că pruncul născut are să se facă fiu al luminii și al zilei și sălășluire a dumnezeieștii străluciri. Cum au văzut norul acesta, femeile care veniseră acolo spre cercetarea celei ce născuse, atât de mult s-au înfricoșat, încât au fugit afară din casă pentru vederea cea prea slăvită. Pe lângă aceasta a urmat și o altă minune căci, după ce a trecut puțină vreme și s-a ridicat norul din mijloc și au intrat femeile în casă, o, minune, au văzut pe prunc stînd drept pe picioarele sale, cu fața către răsărit, avînd mîinile strînse la pieptul său în chipul crucii. Pentru aceea, de atunci se spunea de către toți că viața pruncului aceluia va fi negreșit foarte vestită și preamărită.

După ce a ajuns Cuviosul mai în vîrstă, părinții l-au dat la dascăl să învețe sfintele cărți. Și învăța tînărul științele cu înlesnire, dar ura din tot sufletul apucătura dascălului său, pentru că era rob de iubirea de argint. De aceea, orice lucru lua în mîinile sale, îndată îl dădea săracilor. Deși dascălul său îl ocăra pentru aceasta totdeauna și-l bătea, Cuviosul însă nu înceta a face acest lucru. Căci milostivirea ce o avea către săraci și ura către iubirea de argint îl făcea să sufere ocările și bătăile. Cu toate că dascălul lui îl ocăra și-l bătea pentru banii pe care îi lua și-i dădea săracilor, totuși dascălul se minuna de fapta lui și-l lăuda către toți.

După ce a ajuns Cuviosul în vîrstă mai mare și în cunoștință mai desăvîrșită, a dorit să fugă din patria sa și să se ducă la Ierusalim, ca să se închine Sfîntului Mormînt al Domnului, precum și la celelalte Sfinte Locuri. Însă, de cîte ori a încercat să se ducă, era oprit de rudeniile lui. Dar ca să nu fugă pe ascuns, părinții lui l-au dus la o mînăstire ce era aproape și se numea Orovilor, ca acolo să se silească la sfintele științe și să se iscusească mai înainte în fapte bune; dar mai mult ca să fie păzit de monahii cei mulți care erau într-însa și să nu fugă.

Însă fericitul Lazăr, aprinzîndu-se de dumnezeiescul dor, nu putea a se liniști și cugeta totdeauna să fugă. Și, aflînd odată vreme bună, s-a furișat de părinți, de rudeni și de monahi și cu toată sîrguința a alergat la Ierusalim.

Trecînd pe la Hone, unde a făcut minuni Sfîntul Arhanghel Mihail, s-a dus la biserica Arhanghelului, unde s-a rugat să-l ajute în călătoria lui; și așa a plecat de acolo și s-a dus în Atalia. Aflîndu-se el acolo, un monah nelegiuit care călătorea împreună cu Cuviosul, a cugetat să-l vîndă saracinilor de acolo, ca să ia bani. Când monahul se tocmea cu dînșii în limba armenească să dea pe copilul Lazăr - după iconomia dumnezeiască -, un creștin care știa limba aceea, a înțeles vorbirea și dînd de știre Cuviosului, acesta îndată a fugit de acolo și s-a dus în muntele ce era aproape. Acolo, aflînd un ieromonah cu cinstită cuviință, bătrîn și cu vîrsta și cu înțelepciunea și întreat fiind de dînsul cine este și de unde vine, Cuviosul a spus patria și pe părinții săi și dorul pe care-l avea să se închine sfintelor locuri.

După aceea a spus și vrăjmășia monahului aceluia care voia să-l vîndă, precum și toate cele ce i s-au întîmplat în călătorie. Iar acel bărbat întrebînd iarăși pe Cuviosul dacă are încă acel cuget să se ducă la Ierusalim și auzind că dorește foarte mult aceasta, i-a zis că nu este cu cuviință să se ducă acolo unde voiește, pentru că fiind foarte tînăr, cu înlesnire va fi biruit de diavolul. Că este foarte rău ca cineva să urmeze repede gîndului său, pentru că se dă pradă vrăjmașului, care are întinse în toate părțile mrejele și cursele pierzării. Ci, dacă voiește să-i asculte Domnul sfatul, pentru folosul sufletului său, să rămînă în mînăstirea în care este el egumen și acolo să se facă monah și să petreacă cîtăva vreme, pînă ce va veni la vîrsta desăvîrșită; și atunci poate să iasă de acolo și să se ducă fără primejdie.

Ascultînd această bună sfătuire, dumnezeiescul Lazăr a rămas cu bucurie în mînăstirea aceea și, dezbrăcîndu-se de hainele mirenești și de omul cel vechi, s-a îmbrăcat în cel nou, adică în Hristos, împreună cu hainele cele monahicești pe care le-a primit. De atunci s-a dat cu totul la nevoințele cele

pustnicești. Iar postul, care subțiază grosimea trupului și domolește patimile ce se ridică împotriva sufletului, atât de mult l-a iubit fericitul, precum cei iubitori de trup iubesc desfătarea și multa mâncare. Apoi ascultarea, care este temelie nevoiței monahicești, și smerenia, cea mai înaltă decât toate faptele cele bune, cu atîta sîrguință le-a cîștigat, încît s-a făcut celor mai de pe urmă chip și pildă cu aceste două fapte bune.

Dar ce să zicem despre priveghere, despre slăbirea trupului și despre cealaltă rea pătimire, cu care se nevoia, ca să-și subțieze trupul? Atît numai putem zice că, de vreme ce dobîndise, pe lîngă firea cea bună pe care o avea, și nevoia cea bună, pentru aceasta lucra cu înlesnire toată fapta bună, ca și cum ar fi fost ceresc iar nu pămîntesc. Pentru că firea cea bună pricinuieste sufletului putere și nevoia cea bună iarăși duce la sfîrșit bun puterea sufletului. Pentru aceea nu se afla unul ca să nu se minuneze de nevoițele dumnezeiescului Lazăr, să nu-l laude și să nu-l propovăduiască tuturor. Dar mai mult decât alții îl lăuda egumenul mînăstirii, părintele său cel duhovnicesc, căruia Cuviosul îi slujea și lua de la dînsul în loc de plată pentru slujire, învățătura pustniciei.

După ce a petrecut Cuviosul multă vreme în mînăstirea aceea, odată i-a zis starețul: "Eu, fiul meu, după puțină vreme, mă voi duce în pămînt, maica cea de obște a tuturor, iar pe tine te încredințez lui Hristos, Stăpînului tuturor, ca Acela să aibă grijă de tine". Iar Cuviosul, auzind acestea, a suspinat din adîcul sufletului și a plîns foarte mult, că nu suferea nici să audă despărțirea de starețul său. Cu toate acestea nu a trecut multă vreme și starețul lui s-a dus către Domnul. Iar dumnezeiescul Lazăr, plîngînd și tînguindu-se mult pentru moartea lui, după trei zile s-a dus din mînăstire și, mergînd într-o peșteră ce era acolo mai aproape, într-un loc foarte cu anevoie de umblat, a intrat într-însa să se liniștească și singur să vorbească cu Dumnezeu.

Acolo, la atîta nevoiță și aspră pătimire s-a dat pe sine cel cu sufletul răbdător, încît este cu greu limbii omenești să povestească. Însă, cu cît se sîrguia să-și ascundă de oameni faptele sale cele bune, cu atît mai mult se făcea vestit tuturor. Pentru că fapta bună arată oamenilor pe cel ce o lucrează, deși acela s-ar sîrgui a se ascunde pe sine. Pentru aceasta în fiecare zi alergau la Cuviosul mulțime de oameni ca să-l vadă și să primească binecuvîntarea lui.

Și nici lungimea căii, nici asprimea cea cu greu de umblat a locului, nici vreun alt lucru nu le împiedica sîrguința, numai să nu se lipsească de vederea cuviosului. Iar pentru ca să înlesnească asprimea drumului, unii adunau vreascuri și lemne multe și le-au ars pe calea cea pietroasă. Apoi au vărsat oțet peste dînsa ca să se înmoaie pietrele cele aspre, pe care le sfărîmau cu unelte de fier. Cu chipul acesta au făcut mai lesnicioasă calea ce ducea la Cuviosul. Pentru că dumnezeiasca dragoste spre cele bune, îndeamnă pe oameni să facă și lucruri de cele cu neputință și anevoie de isprăvit.

Astfel de dragoste avea mulțimea oamenilor către Cuviosul. Iar arhiereul locului aceluia, auzind de Sfîntul Lazăr, dorea mult să se suie la dînsul dar socotea lucru foarte cu anevoie a vorbi cu Cuviosul. Pentru această pricină, Sfîntul a voit să se zidească acolo o biserică în numele Născătoarei de Dumnezeu și chilii, ca să se odihnească frații care veneau la dînsul și care voiau să se facă monahi. Căci erau foarte mulți care se lepădaseră de lume și voiau să viețuiască împreună cu Cuviosul în toată viața lor.

Deci, Sfîntul a zidit acolo o mînăstire mare și frumoasă, fiindcă s-a sîrguit și mulțimea oamenilor de prin locurile apropiate, la acest lucru plăcut lui Dumnezeu. L-au ajutat din toate puterile lor, pentru că fiecare din creștinii de acolo avea mare bucurie să se arate ascultător și supus Cuviosului și să împlinească porunca lui.

Dar pentru că vestea despre Sfîntul Lazăr a străbătut în toate părțile și alergau toți la dînsul pentru folosul lor, s-a dus la el și un oarecare om, care i-a spus că avea gîndul să se ducă în locul acela - pe care-l arăta cu degetul -, ca să prindă niște albine sălbătice ce erau încuibate acolo în prăpăstii. Iar Cuviosul, ori pentru că a socotit moartea omului aceluia, căci era locul cu adevărat prăpăstios și primejdios, ori pentru că a văzut mai înainte ce avea să fie din darul Sfîntului Duh ce era într-însul, a zis către el: "Mai de folos îți este, fiul meu, să nu cauți spre locul acela, fiindcă atîrnă deasupra capului tău o primejdie mare și

pierzare, dacă te vei apropia de dînsul; deci să te lași de un gînd ca acesta, dacă voiești să scapi de primejdie".

Omul acela însă, neascultînd sfatul Cuviosului, s-a dus împreună cu alți tovarăși ai lui la locul cel prăpăstios și, legat fiind cu o funie, s-a slobozit de către tovarășii lui și s-a coborît în prăpastie. Socotiți ce rău mare este a nu asculta cineva pe cei care îl sfătuiesc cele de folos. Pentru că omul acela nici nu ajunsese la jumătatea prăpastiei și funia s-a rupt, iar el a căzut jos cu cădere vrednică de jale și de lacrimi. Și astfel a murit mai înainte de a ajunge jos, de multele lovituri ce le-a luat de la colțurile pietrelor și a primit rod aducător de moarte din socoteala sa cea nebunească. De atunci ceilalți luau aminte la cuvintele cuviosului, ca la niște cuvinte de prooroc și nu se împotriveau lui nici într-un chip.

Altă dată s-a dus un om la cuviosul și i-a mărturisit păcatele sale, spunîndu-i că, deși nu știe nici un meșteșug, el însă își cîștigă cu înlesnire cele necesare vieții. Căci se scoală noaptea și se duce în case străine, fură dintr-însele orice găsește, se duce apoi în loc retras și le ascunde. Iar cînd stăpînii caselor își caută lucrurile furate, el le spune că sfinții îi descoperă multe lucruri ascunse și pe lîngă aceasta îi arată lui și locul unde hoții au ascuns lucrurile ce li s-au furat.

Apoi, luînd cinstita Cruce pe umerii săi sau o icoană a vreunui sfînt, ia pe păgubași și-i duce la locul acela, zicîndu-le să sape; și așa își află fiecare lucrurile sale. De aceea, oamenii îl cinstesc pe dînsul ca pe un prieten al lui Dumnezeu și ca pe un sfînt vrednic de descoperiri dumnezeiești. Pentru aceasta, oamenilor făcîndu-li-se milă de dînsul, îi dau cîte o pîrticică din lucrurile cele furate și aflate.

Acestea auzindu-le Cuviosul, i-a zis: "O, fiule, acest meșteșug rău, sau mai bine zis acest vicleșug cu care zici tu că îți agonisești cu înțelepciune și cu înlesnire cele de nevoie vieții tale, să-l lași. Vai ție, pentru întunecarea minții tale, căci te amăgești și te batjocorești de diavolul și socotești ca o înțelepciune ceea ce ai învățat pentru pierzarea sufletului tău, socotind întunericul drept lumină. Și de nu vei înceta cu această faptă rea, vei fi vinovat de mare pedeapsă, cum zice proorocul Isaia: *Căci socotiți amarul dulce*. Iar după puțin va veni peste tine pedeapsa și urgia lui Dumnezeu".

Auzind acestea omul, a căzut la picioarele cuviosului și a cerut cu lacrimi iertare pentru păcatul său, făgăduind că de aici înainte nu se va mai pleca la amăgirea diavolului, ci va părăsi o nelegiuire ca aceasta și va lucra fapte bune din toată puterea lui. Deci luînd iertare de la Cuvios, a împlinit cu lucrul făgăduința pe care a făcut-o, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile Sfîntului.

Dar, deși Sfîntul Lazăr pricinuia mare folos multora și cu cuvintele și cu lucrurile cele bune, iar pe cei ce cădeau în păcat îi ridica și pe cei ce stăteau în fapta bună îi întărea, cu toate acestea, cugeta să se ducă de acolo și să meargă la Ierusalim, ca să scape de slava oamenilor. Căci știa cît de mare împiedicare este aceasta celor ce aleargă pe calea ce duce la cele cerești. Și pentru ca să-și îplinească dorința pe care o avea din tinerețe, adică să vadă și să se închine sfîntelor locuri, chemînd pe frații care se călugăriseră și viețuiau în mînăstirea pe care o zidise el, le-a arătat lor scopul.

Apoi mîngîindu-i pe dînșii, căci foarte se mîhneau pentru despărțirea lui, le-a poruncit să păzească toate cîte se cuvin cinului monahicesc și să se îngrijească din toate puterile lor de poruncile lui Dumnezeu și de faptele bune care pricinuiesc mîntuirea sufletului. Deci, sărutîndu-i pe dînșii, a plecat de acolo și s-a dus la Ierusalim.

După ce s-a închinat la Ierusalim și a văzut și toate celelalte minunate locuri de acolo, și chiar Mormîntul cel stăpînesc al Domnului, după puține zile s-a dus la lavra Sfîntului Sava. Acolo a găsit cu cale să rămîna multă vreme, ca împreună cu cuviosii părinți care viețuiau acolo să se nevoiască și să agonisească mult folos de la dînșii, de vreme ce nimic altceva nu îndeamnă atît de mult pe oameni la fapta bună, ca întrecerea cea bună a acelor care petrec în fapte bune. Că, precum piatra care se freacă de altă piatră se face netedă, potrivită și mai strălucită, așa și cel îmbunătățit, cînd se întrece cu alt îmbunătățit, mai mult sporește și se face mai strălucit.

Deci Cuviosul Lazăr, fiind primit de egumenul și de frații lavrei cu bucurie, a luat slujba paraclisieriei și a făcut într-însa șase ani întregi, nevoindu-se întocmai ca monahii cei de frunte și aleși, care se sîrguiau în trup să ajungă pe îngerii cei fără de trup.

Dar dumnezeiescul Lazăr, nu numai se nevoia ca aceea, ci îi și covârșea în toate și isprăvile lui erau pentru toți vrednice de mirare. De aceea s-a judecat și s-a socotit de către toți vrednic a se face preot și-l îndemna la aceasta chiar și egumenul mînăstirii. Iar el la început nu voia, zicînd că nu este vrednic a lua asupra sa greutatea unei asemenea vrednicii. Dar, de vreme ce egumenul îl silea să ia asupra sa și slujba aceasta, fiindcă știa pe Sfîntul Lazăr cît de mare era în fapta bună, Cuviosul nu a găsit cu cale să se mai împotrivescă egumenului, ca să nu se arate semeț. Deci, nevrînd, a primit și s-a hirotonit de către Patriarhul Ierusalimului; și a mai petrecut Cuviosul în mînăstirea aceea încă alți șase ani.

După aceea, văzînd pe monahii cei îmbunătățiți că ieșeau din mînăstire în întîia săptămîină a Sfîntului și marelui Post de patruzeci de zile, după obiceiul cel vechi și se duceau în pustie, iar în săptămîina Stîlpărilor iarăși se întorceau în mînăstire, aducînd cu ei roadele bune ale pustniciei, a dorit și el să se ducă. Și nearătînd scopul său egumenului, a plecat pe ascuns din mînăstire. Nu că ar fi defăimat pe egumen; căci care altul a arătat atîta ascultare către cei mai mari ca fericitul Lazăr? Ci, pentru că s-a biruit de dulceața liniștii pe care o dorea de mai mulți ani și pe care căuta să o dobîndească în tot chipul.

Deci, petrecînd în pustie zilele hotărîte ale sfintei patruzecimi, s-a întors împreună cu ceilalți frați în mînăstire. Dar toți aceștia au fost primiți și mîngîiați de egumen, căci erau obosiți de multele și lungile osteneli ale pustiei. Numai dumnezeiescul Lazăr singur a fost izgonit din mînăstire, după porunca egumenului, nefiind lăsat nici să intre pe poartă. Și multă vreme a petrecut afară plîngînd cu lacrimi și rugîndu-se să-l ierte, dar egumenul nu l-a iertat nicidecum. Atunci s-a dus la Ierusalim și a pus ca mijlocitor pe iconomul mării biserici pe care-l avea prieten vechi. Iar iconomul, cum l-a auzit, s-a dus îndată la lavră și a rugat foarte mult pe egumen să-l ierte pe Lazăr, prietenul său. Așa, Cuviosul a luat iertare de la egumen și iarăși a fost numărat cu ceilalți frați ai lavrei.

Rămînînd în lavră încă un an, pînă pe vremea Sfîntului și Marelui Post și văzînd pe ceilalți ducîndu-se iarăși în pustie și nesocotind nici supărarea egumenului, nici izgonirea sa din mînăstire, nici altceva din unele ca acestea, s-a dus iarăși și el în pustie. Căci dulceața și frumusețea liniștii, pentru cei ce au gustat-o o dată, li se face totdeauna dorită încît îi face să defăimeze pe toate celelalte și să alerge numai către aceasta. Din această dulceață gustînd și Cuviosul, nu a suferit să rămînă în mînăstire și să se păgubească de fericirea și liniștea pustietății. Pentru aceasta, ducîndu-se la loc liniștit și în raiul faptei bune, n-a voit să se mai întoarcă în lavră. Ci, aflînd un loc foarte înalt, a zidit deasupra lui un stîlp; apoi, lepădîndu-se cu totul de lume și de orice lucru pămîntesc, s-a suit pe stîlp ca un ostaș sprinten, ca să se războiască nu contra trupului și a sîngelui, ci contra duhurilor răutății. Și petrecînd mulți ani deasupra lui, s-a nevoit cu bărbăție împotriva diavolilor și a săvîrșit mari biruințe asupra lor.

Într-una din zile, coborîndu-se Cuviosul de pe stîlp și umblînd pe un loc șes și neted, a auzit de sus un glas, zicîndu-i: "Lazăre, se cuvine să te duci în patria ta!" Iar Cuviosul s-a minunat de glasul acela și, căutînd împrejur și nevăzînd pe nimeni, a socotit că acel glas era diavolesc. Dar, de vreme ce s-a dus în locul acela și a doua și a treia oară și a auzit același glas, a crezut că era din dumnezeiasca pronie. Cu toate acestea a mai rămas încă acolo, ca să cunoască adevărul mai cu de-amănuntul; iar glasul acela striga mereu la fel. Pentru aceasta s-a dus la niște cuvioși părinți care locuiau pe aproape și care din tinerețe petreceau acolo în pustietate și le-a spus lor despre glasul ce a auzit, ca dînșii să-l învețe ce trebuie să facă.

Încredințîndu-se de la acei cuvioși că glasul acela era din dumnezeiasca pronie, s-a dus de acolo și a mers la Ierusalim. Luînd în tovărășie un monah îmbunătățit, anume Pavel, a mers cu dînsul pînă la Sevastia. De acolo, despărțindu-se, Pavel s-a dus în Trapezunda, iar Cuviosul Lazăr s-a dus la Roma, unde dorea de multă vreme să se ducă ca să se închine celor doi mari apostoli.

Deci, mergînd cu multă sîrguință și trecînd printr-o pădure, l-au întîmpinat doi urși mari de care el s-a temut foarte și, neavînd unde să fugă ca să scape de primejdie, s-a rugat lui Dumnezeu. Apoi, ridicîndu-și ochii și mîinile la cer, a zis cuvintele lui David: "Doamne, să nu Te depărtezi de la mine că necazul este aproape și nu este cine să-mi ajute. Mîntuiește-mă, Stăpîne, din gura fiarelor băutoare de sînge și scapă sufletul meu de moarte". Atunci, o, minune! a văzut îndată pe urși că au plecat în jos capetele lor și s-au dat la o parte din drum cu sfială și au lăsat cuviosului calea ca unui stăpîn și împărat al lor, să treacă pe drumul său; pentru că de fapta bună și fiarele știu a se smeri.

Deși omul lui Dumnezeu a fost păzit neatins de fiarele acelea simțite, dar fiara cea nevăzută, adică diavolul, văzînd toate acestea, s-a prefăcut în chip de cîine negru și mare care izgonea pe Cuviosul. Astfel, uneori mergea înaintea lui pe drum și-l înfricoșa să-l rupă cu dinții, iar alteori mergea în urmă-i și-l lătra tare și sălbatic, căutînd să-l apuce de picioare. Toate acestea le-a făcut blestematul timp de trei zile. Iar cînd Sfîntul avea trebuință să meargă în vreun sat să-și ia puțină hrană pentru drum, fiindcă nu ducea cu sine nici măcar o pîine, nici nu se îngrijea pentru ziua de mîine, atunci îl împiedica pierzătorul, căci cu multele lui lătrături zădăra cîinii cei adevărați de prin sate și-i aducea asupra Sfîntului; dar el se pornea întîi asupra lui, apoi și spre ceilalți.

Drept aceea, pentru aceste împiedicări Cuviosul petrecea flămînd toată ziua și noaptea, neputînd a se apropia de sat din pricina diavolului. Cu toate acestea, văzînd mărimea de suflet a Cuviosului, răbdarea și nădejdea lui către Dumnezeu, s-a biruit necuratul duh și, neputînd să-i mai stea împotrivă, ca de un bici s-a izgonit și a rămas rușinat, neputinciosul. Iar Sfîntul, cu ajutorul lui Dumnezeu s-a mîntuit de ispită și de supărarea lui.

De vreme ce Cuviosul, cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a făcut mai tare decît ispitele vrăjmașului, a ajuns în Efes și s-a dus la arhiepiscopul de acolo. Vorbînd împreună cu dînsul, i-a arătat dorința ce avea să se ducă la Roma. Iar arhiepiscopul, minunîndu-se de blîndețea Cuviosului, de simplitatea lui, de dulceața cuvintelor lui și de darul Sfîntului Duh care strălucea într-însul, s-a robit cu totul de dragostea lui și l-a rugat să rămîină împreună cu dînsul și astfel să se oprească din călătoria spre Roma.

Cuviosul, deși a părăsit gîndul ce-l avea pentru Roma, precum l-a sfătuit arhiepiscopul Efesului, dar a rămîine împreună cu dînsul și a părăsi liniștea, nu a primit nicidecum. Pentru aceea, plecînd de acolo, s-a dus la Mînăstirea Orovului din care fugise cînd era să se ducă la Ierusalim. Aflîndu-se acolo, la început nu se arăta pe sine cine este. Iar după cîtăva vreme, rugîndu-l monahii care erau acolo să le spună cine este, pentru că nu puteau să-l cunoască, le-a spus că este Lazăr, care odată a fost păzit de dînșii. Și îndată a străbătut vestea în toate părțile din împrejurimi că Lazăr s-a întors iarăși în mînăstirea lui și alergau toți ca să-l vadă și mai ales maica sa - căci tatăl său acum murise.

De aceea, bucurîndu-se toți, priveau fața cea prea dulce a Cuviosului și ascultau cu luare aminte cuvintele lui cele folositoare de suflet. Căci pe lîngă celelalte fapte bune ce avea Cuviosul, avea și cuvîntul îndulcit cu sarea Sfîntului Duh, ca și dumnezeiescul Apostol. Deci fericitul vorbea cu multă liniște și dulceață și nu cu puțin dar, încît putea să înduplece și sufletul cel de piatră. Pentru aceasta cei mai mulți au plîns de bucurie văzînd pe minunatul Lazăr și auzînd dumnezeieștile lui cuvinte. Dar de vreme ce mergeau la dînsul mulți și-i tulburau liniștea, s-a hotărît să fugă de acolo și să se ducă într-un loc liniștit.

Deci, stînd acolo puține zile, ca numai să împlinescă dorul mamei sale, pentru că o vedea întristată foarte mult pentru despărțirea lui, a plecat căutînd să afle un loc mai liniștit. Și auzînd de sihăstria ce era în dreptul muntelui Galisiului în care era și o biserică a Sfintei Mucenice Marina și unde locul era după plăcerea lui, s-a dus acolo. Și, văzînd locul foarte liniștit, s-a numărat și el împreună cu cei doi frați buni pe care i-a aflat acolo.

Apoi, înștiințîndu-se arhiepiscopul Efesului că Lazăr iubitul său s-a dus acolo, a simțit în inima sa mare bucurie, dorînd să-l aibă aproape și să petreacă împreună cu dînsul. Deci, ducîndu-se acolo, l-a primit cu sufletul plin de bucurie și a dat în stăpînirea lui sihăstria aceea și pe frați, poruncindu-le să asculte de Cuviosul ca niște fii pe părintele lor, neîmpotrivindu-se niciodată vocii și socotinței lui la nici un lucru.

Deprinzându-se mai mult dumnezeiescul Lazăr în luptele pustniciei, mai cu osîrdie se sîrguia la toate faptele bune. Însă dorea să nu-l știe nimeni, căci el socotea că a lucra cineva fapta bună pentru vederea și plăcerea oamenilor, este totuna cu a nu lucra nicidecum sau totuna cu a face răul. De acea zicea:

"Cei ce lucrează fapta bună ca să cîștige slavă de la oameni, aceștia nu au nici un folos, după cum zice sfințita Evanghelie: *și-au luat plata lor*. Că de nu ar fi fost cineva să le laude faptele bune, ei, cu adevărat, nu s-ar fi apucat nicidecum să lucreze fapta bună. Iar cei care lucrează fapta bună pe ascuns, numai lui Dumnezeu fiind cunoscută, aceștia vor lua de la Dînsul multă laudă. Iată dar cu cît este mai bună slava lui Dumnezeu decît slava oamenilor! Că aceea este vremelnică și stricăcioasă și nu rămîne pînă în sfîrșit, ci, mai înainte de a muri ei, se va vădi fățarnicia lor. Deci, cu cît este mai bună și mai înaltă slava lui Dumnezeu, cu atît este mai presus acela care lucrează fapta bună în ascuns".

Așa lucra Cuviosul, adică își ascundea faptele bune și se arăta pe sine mai prejos decît toți, deși el era îmbunătățit și slăvit. Căci, precum cel ce strigă cu trîmbița din partea cea mai înaltă a tîrgului, se face arătat tuturor, așa și dumnezeiescul Lazăr, de s-ar fi dus în partea cea mai ascunsă de loc, totuși se făcea cunoscut tuturor, deși nu striga cu trîmbița, dar faptele bune îl arătau.

Pentru aceasta, alerga totdeauna la dînsul mulțime nenumărată de oameni, iar lucrul cel dintîi al Cuviosului era să hrănească cu cuvînt sufletele celor care veneau la dînsul; iar al doilea, să hrănească și trupurile lor cu bucate îndestulătoare. Acest lucru obișnuia a-l face totdeauna, chiar de nu ar fi avut bucate destule pentru hrana sa și a fraților săi și chiar dacă ar fi avut numai o pîine, lucru ce mira pe fiecare. Atît de multă iubire de oameni avea Cuviosul, încît covîrșea pe cei mai vestiți în iubirea de oameni. Căci aceia făceau milostenie din prisosința lor sau dădeau cîte puțin celor care erau lipsiți, iar Cuviosul, singur dintre toți, dădea chiar hrana pe care o avea pentru ca să-și mîngîie trupul său cel slăbănogit de post și să-l întărească - pentru că era obosit de ostenele -, și pe aceea o dădea altora cu mărinimie de suflet, neîngrijindu-se pentru sine; căci el se mulțumea a hrăni pe cei ce aveau trebuință. Aceasta se cheamă adevărata milostenie; pentru că a da cineva din cele de prisos, nu înseamnă iubire de oameni, ci a da cele ce-i sînt lui de nevoie și a împărți săracilor și din puținul pe care îl are.

Această mare iubire de oameni a Cuviosului, nu au suferit-o cei doi frați, care locuiau acolo mai înainte, după cum am zis, ci se mîhneau foarte și în fiecare ceas cîrteau; iar bucatele cu care Sfîntul ospăta pe cei străini, le socoteau lipsă și scădere a trupurilor lor. Deci, încercînd să-i schimbe obiceiul și neputînd, s-au dus de acolo și au lăsat pe Cuviosul cu puțini ucenici. Aceștia, cu voia Cuviosului, au semănat bob aproape de un drum de obște și fiind pămîntul bun și gras, a ieșit bobul și a făcut mult rod, încît nu era nici un călător care să nu mănînce din rodul bobului și să nu ia încă și la casa lui. Iar ucenicii Cuviosului se mîhneau foarte, căci vedeau ostenele lor luate de alții.

Sfîntul însă nu se mîhnea, ci mîngîia și pe ucenicii săi și-i făcea să se bucure, cu cuvintele sale cele aducătoare de mîngîiere. Și cînd a venit vremea, le-a poruncit să culeagă bobul iar ei nu au voit să se ducă și să se ostenească în deșert, căci nu mai rămăsese decît puțin rod într-însul. Iar Cuviosul, mai cu sila, mai cu rugămîntea, i-a făcut de s-au dus toți și l-au cules.

Apoi, aducînd bobul în arie, au citit după regulă rugăciunea ce se obișnuiește la arie. Și, dacă l-au bătut, o, minunile Tale, Hristoase, Împărate! au văzut că era în arie atît de mult rod, încît ar fi socotit cineva că toate păstăile bobului s-au prefăcut în rod. Pentru aceea s-au bucurat foarte și, aducîndu-și aminte de cuvintele care le zicea Cuviosul cînd îi mîngîia, au alergat la dînsul și, spunîndu-i minunea, își cereau iertare pentru împotrivirea ce au arătat-o către dînsul, nevoind să adune bobul. Iar Cuviosul îndată i-a iertat, căci știa că nu au făcut-o din răutate, ci pentru că nu știau ce se va întîmpla de nu le va ajunge.

După puțină vreme, văzînd Sfîntul că nu se folosea acolo, ci se păgubea din pricina supărărilor și a tulburărilor oamenilor, a plecat din acel loc și s-a dus la un stareț îmbunătățit, care locuia în muntele Galisiului cel din dreapta sihăstriei. Acela i-a spus că în vîrfurile muntelui este o peșteră foarte îndemînatecă pentru pustnicie, căci se află în mare pustietate, iar muntele este greu de suit. Apoi că acolo suferă lipsă

de hrană și cîți se duc acolo să viețuiască sînt supărați de diavoli. După aceea i-a spus că în acea peșteră și-a săvîrșit nevoițele pustniciei și marele Pafnutie.

Deci, dumnezeiescul Lazăr a hotărît să locuiască în acea peșteră. Și cum a plecat acolo, diavolii tulburau locul acela cu glasuri nedeslușite și cu strigăte străine; căci au înțeles că merge acolo pierzătorul lor și pentru aceasta au început să-l înfricoșeze. Iar Cuviosul, rămînînd neînfricoșat, cînta și umbla pe acolo cu multă îndrăzneală, știind că toate lucrurile diavolilor erau numai năluciri, iar nu adevărate.

Deci, suindu-se în vîrfurile muntelui, a stat înaintea peșterii și a săvîrșit cîntarea ce o cînta de obicei. După aceea și-a făcut semnul Sfîntei Cruci, însemnînd și piatra care era acolo. Atunci, o, minune! a văzut că Sfînta Cruce s-a întipărit îndată deasupra pietrei atît de adînc și de frumos, încît oricine ar fi văzut-o, ar fi socotit că a cioplit-o un pietrar iscusit. Minunea aceasta văzînd-o Cuviosul, a cunoscut că mergerea lui acolo s-a făcut după dumnezeiasca pronie și că, după începutul bun, va fi și sfîrșitul bun. Deci, a mulțumit lui Dumnezeu, apoi, intrînd în peșteră și văzînd că era îndemînatecă după cum voia și, mai ales, că picura și puțină apă din piatra de deasupra ca să potolească setea lui, a hotărît să se liniștească într-însa și singur să vorbească cu Dumnezeu.

Dar cine poate să spună cîte nesuferite ispite a răbdat Cuviosul Lazăr de la diavoli, fiind în pustietate lipsit de frați împreună locuitori? Că în toate zilele cît a petrecut Cuviosul în peșteră, nu încetau blestemații diavoli de a-l ispiti în tot chipul, înfricoșîndu-l cu multe feluri de năluciri ca să-l facă să fugă de acolo. Iar Sfîntul primea cu bărbăție războiul lor, răbdînd împotriva ispitelor ce i se aduceau neîncetat. Și a rămas acolo mulți ani, vorbind singur cu Dumnezeu. După aceea, șase monahi, nu se știe de unde, s-au înștiințat despre Cuviosul, căci afară de starețul, nimeni altcineva nu știa unde se liniștește; iar bătrînul acela nu a spus nici unui om, căci așa avea poruncă de la Cuviosul.

Acei șase monahi s-au dus la Cuviosul și l-au rugat cu lacrimi să-i primească a locui împreună cu dînsul. Iar Cuviosul Lazăr, văzînd dorința lor cea mare, a primit și le-a dat multe rînduieli de viață monahicească cum să petreacă. Apoi, avînd de multă vreme gînd să zidească o biserică mică în numele Stăpînului Hristos aproape de ușa peșterii, dar neputînd de unul singur fără ajutorul altcuiva și aflînd ajutători pe cei șase monahi, a voit să se apuce de lucru, însă nu avea de cheltuială. Iar prin dumnezeiasca pronie s-a aflat o femeie bogată și îmbunătățită în Efes, care i-a dat bani și a zidit biserica în numele Mîntuitorului nostru, Iisus Hristos.

După acestea, mergînd acolo și alți șase frați și făcîndu-se doisprezece, iar locul fiind strîmt și neîncăpător ca să facă chilii, nici acoperămînt sau altceva pentru adăpostire, ci locuind sub cer fără acoperămînt, Cuviosul s-a suit împreună cu frații în vîrfurile muntelui Galisiului și acolo au zidit o biserică în numele Născătoarei de Dumnezeu, precum și chilii destule împrejurul ei, ca să locuiască frații. Apoi au zidit și alte chilii pustnicești, afară din mînăstire, departe una de alta, ca frații să poată avea într-însele deplină liniște.

Odată, Cuviosul liniștindu-se într-una din chiliile pustnicești în vreme de vară și fiind multă arșiță, pe cînd își citea rugăciunile ceasului al șaselea, atît de mult timp a citit încît credea că are să moară; și neaflînd acolo apă să bea, s-a întins pe pămînt leșinat, cu mîinile înălțate către Dumnezeu, cerînd ajutor. Iar iubitorul de oameni Dumnezeu, Cel grabnic în mîngîiere și iute în ajutor, n-a trecut cu vederea pe robul Său care se primejduia și îndată a trimis un dumnezeiesc înger la ucenicul sfîntului, care petrecea acolo. Dîndu-i un vas plin cu apă, i-a zis să alerge la sihastru; și cu apa a înviat pe părintele său cel duhovnicesc, care se primejduia de sete. Și așa a scăpat Cuviosul de moarte.

Însă, vrăjmașul nostru diavolul nu se liniștea, ci s-a făcut în chipul unui șarpe mare și negru și a intrat fără de veste în chilia Sfîntului ca să-l înfricoșeze. Iar Cuviosul, cunoscînd măiestria satanei și fiind obișnuit a face război cu dînsul, nu s-a înfricoșat nicidecum, ci a făcut asupra lui semnul cinstitei Cruci și îndată s-a făcut nevăzut.

Atunci, fiindcă se înmulțeau monahii și mînăstirea fiind strîmtă nu-i încăpea, de vreme ce, cînd a zidit-o Cuviosul nu socotea că se vor aduna așa de mulți, fiindcă locul era aspru și lipsit de apă și de toate cele ce sînt de nevoie, pentru aceasta Cuviosul a rugat pe Dumnezeu cu lacrimi multe zile ca să-i arate de este sfînta Lui voie să zidească o biserică mai mare și o mînăstire mai largă ca să locuiască frații care veneau să se sălășluiască acolo precum și unde să pună temeliile bisericii.

Astfel, într-o noapte rugîndu-se el, a auzit un glas care îi porunca să iasă afară din chilia lui și ieșind a văzut un stîlp de foc care ajungea pînă la cer și îngerii lui Dumnezeu, suindu-se de la pămînt, cîntau o cîntare foarte dulce: "Să învie Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui". Deci îndată a înțeles că în locul acela unde s-a arătat stîlpul, era voia lui Dumnezeu să zidească biserica. Apoi a început zidirea cu mare osîrdie; și zidind din temelie o biserică mare și frumoasă, a făcut și mînăstire împrejurul bisericii, nu mai prejos ca altă mînăstire, atît ca mărime, cît și ca împodobire a zidirii.

Cred că este bine să spunem și aceasta. Cum și de unde Cuviosul, neavînd nici un ban, a aflat atîta mulțime de argint și a făcut atîtea zidiri cu mari cheltuieli, și cum, în atît de puțînă vreme, a săvîrșit un așa de minunat și mare lucru al mînăstirii. Roman, împăratul de atunci al grecilor, mîniindu-se asupra lui Constantin numit Monomahul, care era unul din boierii cei dintîi ai Constantinopolului, pentru niște pricini, dar mai ales fiindcă îl bănuia că voia să-i ia împărăția, s-a pornit cu atîta urgie împotriva lui Constantin, încît l-a trimis în surghiun la ostrovul Metilenei, pentru a-și plînge acolo soarta.

Acestea auzindu-le dumnezeiescul Lazăr și împărtășind durerea lui Constantin, s-a mîhnit foarte mult pentru soarta lui, căci nu făcuse nici un rău împăratului. Pentru aceasta, a trimis oameni la dînsul și ca să-l mîngîie în suferințe și ca să-i dea bună nădejde cum că el are să fie diadoh (urmaș) al împărăției grecilor, după cum mai înainte a văzut Cuviosul prin dumnezeiescul dar, care se sălășluise într-însul.

Trecînd puțînă vreme, a murit Roman și s-a făcut împărat Constantin, după cum i-a proorocit Cuviosul. Și, aducîndu-și aminte de proorocia acestuia, i-a trimis o mare sumă de bani, mai multe vase și odoare, precum și danii de mult preț ca să termine zidirea mînăstirii desăvîrșit. Deci, cu acești bani a zidit Cuviosul biserica Sfintei Învieri - căci așa a numit-o -, cu toată acea mare și vestită mînăstire.

Zidirea mînăstirii a început, după cum s-a zis, din dumnezeiasca vedenie și iarăși cu dumnezeiasca pronie s-au iconomisit atîtea cheltuieli și s-au săvîrșit cele de trebuința mînăstirii. Iar monahii mereu se înmulțeau datorită vieții îmbunătățite a Cuviosului și în puțînă vreme s-au făcut mai mult de șapte sute, dintre care unul era chiar fratele după trup al dumnezeiescului Lazăr. Acesta, învățîndu-se de la fratele său faptele cele bune ale petrecerii monahicești, atît de mult a sporit în fapta bună, încît i-a întrecut pe toți ceilalți; așa că el era al doilea după fratele său. Pentru aceea, după moartea Cuviosului, prin chibzuința și cu alegerea tuturor fraților, el a primit conducerea mînăstirii și cu laude a sporit întru dînsa.

După ce Sfîntul a săvîrșit mînăstirea, a mai zidit și un stîlp aproape de biserică, în partea din spate, înalt și descoperit, cu greu de suit și foarte strîmt, avînd lățime numai de trei palme. Și s-a suit deasupra lui, luînd numai o haină de piele, cu capul descoperit și desculț și purtînd fiare grele. Acolo suferea toate greutățile iernii, ploii tulburătoare, ninsorii multe, răceala și iușimea înghețurilor, prin care se făcea ca și cristalul pururea pomenitul. Suferea încă și fierbințeala verii și arșițele cele mari. În astfel de chip petrecea fericitul, ca un om fără de trup.

Odată s-a pornit o ploaie atît de mare și de tulburătoare, încît ducea și pietrele cele mari în pornirea apei și multe dobitoace a omorît, iar roadele le-a stricat. Pentru aceea un păzitor de capre, aflîndu-se acolo, aproape de mînăstire și văzînd potopul acela, a alergat la mînăstire ca să scape de primejdie. Deci apropiindu-se de dînsa și căutînd la stîlp și cerînd ajutor de la Sfîntul - o, cine va povesti mărimea minunilor Tale, Hristoase Mîntuitorule! -, a văzut pe Preasfînta Născătoare de Dumnezeu Maria că stătea în văzduh deasupra stîlpului, acoperindu-l, ferindu-l de ploaie și păzind pe Cuviosul. Cine a văzut sau cine a auzit cîndva vreo minune ca aceasta? Că deși un heruvim păzea pe Avva Macarie Egipteanul, iar pe Marele Paisie l-a păzit îngerul Domnului, dar o minune ca aceasta, precum socotesc, nici nu a auzit, nici

nu a văzut cineva, cum că s-a făcut pentru vreun sfânt, afară de dumnezeiescul Lazăr, pe care însăși Împărăteasa îngerilor îl acoperea ca un nor și păzea nevătămat pe robul Său.

Ascultați încă și alta asemenea. A ieșit vestea în toate părțile acelea, că de stîlpul Cuviosului nu se apropia nici ploaie, nici grindină, nici zăpadă, ci era ferit de toate acestea. Și unii credeau acestea fără de îndoială, iar stăpînitorul locului aceuia din împrejurimi, n-a crezut pînă ce n-a văzut cu ochii săi.

Deci, în vremea iernii, cînd cădea ninsoare mare și îl lovea în față de nu putea nici să respire, s-a dus cu multă osteneală la mînăstire. Și mergînd aproape de stîlp a văzut o minune vrednică de spaimă, că ninsoarea care cădea de sus cu pornire, cînd se apropia de stîlp se ducea în lături și cădea pe pămînt, necăzînd nici o picătură deasupra stîlpului. Minunea aceasta văzînd-o acela și minunîndu-se foarte tare, a cerut iertare de la Cuviosul pentru îndoiala ce avusese mai înainte și, dobîndind iertare, s-a întors la locașul său, propovăduind tuturor minunea pe care a văzut-o, crezînd cele ce se spuneau despre Sfîntul.

Ucenicul Sfîntului s-a dus odată într-un sat din apropiere pentru oarecare trebuință, iar o desfrînată s-a dus la dînsul și-l ispitea în multe feluri să-l aducă în păcat. Iar el, - o, fire a oamenilor lesne înșelătoare! -, cînd era gata să cadă în păcat, a auzit glasul Cuviosului, care îl înfricoșa foarte și îi pomenea munca cea înfricoșată și veșnică pe care avea să o ia pentru acest păcat. Iar de glasul acela atît de mult s-a înfricoșat și s-a cutremurat ucenicul, încît s-a întors de la femeie. Pentru aceasta Cuviosul nu știa nimic mai înainte de a se înștiința de la ucenicul său. Dar Dumnezeu, Care preamărește pe robii Săi, a strigat în locul Cuviosului Lazăr pe ucenic și l-a scos din primejdie, vrînd cu aceasta să facă minunat pe Cuvios.

Într-o vreme, grecii avînd război cu perșii, între ostașii grecilor era și un prieten vechi al Cuviosului, care se numea Filipic. Grecii fiind biruiți în război, mulți dintre dînșii au fost robiți de perși, împreună cu Filipic și au fost duși în țara barbarilor. Acolo fiind pus în temniță, legat cu lanțuri de fier, se chinuia cu foamea și cu alte multe rele, pentru care ruga pe Dumnezeu să moară ca să scape de o viață grea ca aceea. Fiind de mulți ani în acea închisoare și neavînd ajutor din nici o parte, dar nici nădejde de scăpare, într-o noapte și-a adus aminte de marele Lazăr și de minunile ce le făcea. De aceea, cu lacrimi fierbinți l-a rugat să-l izbăvească din legături și din temniță. Atunci, o, minune! la miezul nopții i s-a arătat Cuviosul și, cum a atins fiarele, îndată au căzut din picioarele lui și i-a poruncit să-l urmeze.

Deci, fiind dezlegat, s-a pornit împreună cu dînsul la drum, mergînd toată noaptea, iar cînd se lumina de ziuă, s-au aflat amîndoi suindu-se pe un munte. Apoi Cuviosul îndată s-a făcut nevăzut, iar Filipic a rămas singur. Atunci și-a venit în sine și a cunoscut că acela era muntele Galisiului și a preamărit pe Dumnezeu pentru mîntuirea care i-a dat-o. După aceea, ducîndu-se la mînăstire și povestind minunea, a mulțumit Cuviosului, apoi n-a mai voit să se ducă la rudeniile sale și s-a făcut monah, petrecînd cealaltă parte a vieții sale cu dragoste de Dumnezeu.

Iconomul mînăstirii, fiind împotriva Cuviosului, a zidit din veniturile chinoviei altă mînăstire, într-un loc pe unde curgeau ape multe. Iar locul era foarte prielnic, căci nici răceala iernii, nici arșița verii nu-l supăra. Și aceasta a făcut-o iconomul ca să atragă pe monahi cu frumusețea locului și să-i ia acolo, ca să dobîndească slavă mare și să lase pustie mînăstirea Sfîntului Lazăr. Lucrul acesta al iconomului nu s-a putut ascunde, deși se silea în tot chipul pentru aceasta. După ce s-a înștiințat, Cuviosul l-a chemat și i-a zis cu blîndețe ca să înceteze un lucru ca acesta și să nu mai fie împotriva lui. Iconomul însă, nu numai că nu a voit să asculte pe părintele său cel duhovnicesc, ci i-a zis și cuvinte aspre și a început lucrul cu și mai multă sîrguință, neținînd seama de sfatul dat. Dar de vreme ce Cuviosul i-a zis și a doua oară și a treia oară să înceteze, iar iconomul a rămas același, nu i-a mai zis alt cuvînt decît acesta: "Dumnezeu, fiule, se va îngriji ca să te îndrepteze".

Deci, după cuvîntul Cuviosului, l-a pedepsit Dumnezeu, că, mai înainte de a ajunge la chilia lui, a murit ca un ticălos și a secerat roadele cele rele ale nesupunerii sale. Căci nu este altă patimă mai rea decît neascultarea, fiindcă are moartea ca urmare. Dovada acestui lucru este neascultarea lui Adam și Evei, care le-a adus moartea.

Altădată niște frați, aducînd vin la mînăstire, cînd au sosit la un han au descălecat de pe dobitoace și au șezut să mînce. Iar după ce au mîncat, unul dintre dînșii, ridicînd vasul, a zis: "Binecuvintează, părinte!". Atunci, o, minune!, a auzit îndată glasul Cuviosului, zicîndu-i: "Dumnezeu, fiul meu, să te binecuvinteze!" Glasul acesta l-a auzit și celălalt frate care era împreună cu dînsul.

Apoi, ajungînd în cealaltă zi la mînăstire și descărcînd vinul, Sfîntul le-a zis să bea puțin vin ca să se întărească și, același frate, ridicînd iarăși vasul să bea vin, a zis către Cuviosul: "Binecuvintează, părinte!". Iar Cuviosul i-a zis: "Tu, fiule, și ieri ai luat binecuvîntare, dar nu și tovarășul tău". Și îndată el a cunoscut că glasul care l-au auzit a fost cu adevărat al Cuviosului. În acest chip erau toate cunoscute ochilor suflători ai Sfîntului, și nu-i era nimic ascuns sau tănuț. Pentru că cei care au ochii sufletului lor curățîți de patimi, privesc pe Hristos, Soarele dreptății și de la Dînsul primesc strălucirea lucrurilor celor ascunse.

Un prieten vechi al Cuviosului i-a trimis printr-o slugă două vase pline cu vin bun. Iar sluga a ascuns pe drum un vas și numai unul l-a adus Cuviosului. Acesta, cunoscînd furtul slugii, i-a zis: "Păzește-te, fiule, să nu te apropii de vasul care l-ai ascuns pe drum, ca să nu te primejduiești". Dar el, neluînd în seamă cuvîntul Cuviosului, s-a dus cu bucurie să ia vasul pe care-l ascunsesese și îndată a sărit din vas un șarpe mare și înfricoșat care a început a-l izgoni și de nu ar fi chemat pe Sfîntul în ajutor, nu s-ar fi izbăvit de primejdie.

Odată era mare secetă și uscăciune în părțile acelea, secînd izvoarele și rîurile. Pentru aceea răsăturile s-au veștejit, roadele s-au stricat și toate ierburile de pe pămînt erau gata să se piardă. Și mînăstirea Cuviosului suferea de uscăciunea aceasta mai mult decît orice altă parte de loc. Căci, fiind în vîrfurile muntelui, nu numai în vreme de secetă, ci și în vreme de ploaie era lipsită de apă de izvor. Văzînd Cuviosul uscăciunea aceasta, mereu vărsa pîraie de lacrimi, mîhnindu-se foarte tare pentru primejdia de obște. De aceea cu fierbințeală ruga pe Dumnezeu să se milostivească spre zidirea Sa și să adape pămîntul cel uscat de secetă, cu ploi îndestulate.

Iar Dumnezeu, Care toate le economisește spre folos, n-a trecut cu vederea rugăciunea Sfîntului, însă nu s-a plecat la toată rugăciunea lui, căci rugăciunea Cuviosului era să plouă în toate părțile. Dumnezeu n-a făcut după cererea lui; ci, ca să aducă pe păcătoși la pocăință cu certarea aceasta, a plouat numai la mînăstire în chip foarte minunat. Căci după ce a trecut noaptea și a răsărit soarele s-a arătat deodată un nor cu ploaie care venea deasupra mînăstirii și a plouat îndestulat peste dînsa; iar celelalte părți din împrejurimi se pedepseau cu uscăciune. Numai monahii care erau în mînăstire au dobîndit apă și au umplut toate vasele ce erau acolo și după aceea iarăși s-a făcut senin curat.

Văzînd vecinii din împrejurimi minunea aceasta, au alergat la Cuviosul, rugîndu-l cu lacrimi fierbinți ca să-i fie milă de ei și să roage pe Dumnezeu să Se milostivească spre dînșii. Iar Cuviosul, ascultîndu-i, a rugat pe Dumnezeu mai mult decît întîi. Deci a auzit Domnul pe robul Său și a încetat uscăciunea, iar pămîntul prin ploaie, iarăși și-a luat podoaba sa. Dar Domnul a ascultat rugăciunea Cuviosului nu numai pentru darea de ploaie ci și pentru încetarea ei.

Odată, aflîndu-se mînăstirea într-o mare lipsă de pîine, astfel încît numai trei pîini mici se aflau în toată mînăstirea; acele trei pîini mici binecuvîntîndu-le Cuviosul, a săturat mulțime de monahi, vreo șapte sute și mai mulți. Așa că, toate erau cu puțință, după credința cea curată a Cuviosului și nimic nu-i era cu neputință.

După acestea, Cuviosul a căzut într-o boală grea, așa că își aștepta moartea cu bucurie, căci de mult era gata, dorind ca dumnezeiescul Pavel, să moară și să fie cu Hristos. Atunci stătea împrejurul lui mulțimea ucenicilor plîngînd cu jale pentru moartea părintelui lor celui duhovnicesc, încît tînguirile lor ar fi pornit spre lacrimi și pe cei mai tari de inimă.

Pentru aceasta părintele lor, cu toate că ajunsese la cele mai de pe urmă suflări, făcîndu- i-se milă de fiii săi și întristîndu-se că rămîneau orfani, s-a pornit spre plîngere și a rugat pentru dînșii pe Maica lui

Dumnezeu, sprijinitorul lui cea obișnuită, acoperământul și scăparea lui. S-a rugat, zicând să-i dăruiască încă puțină vreme de viață. Dar nu pentru că el ar fi fost iubitor de viață, căci cum ar fi putut Cuviosul să fie astfel, el care era mort pentru lume și dorea totdeauna să moară și să fie cu Hristos? Ci, pentru că i s-a făcut milă de fiii săi cei duhovnicești, de aceea se ruga Cuviosul.

Iar Preacurata Fecioară, care a născut pe însăși Viața, mîntuirea cea de obște a neamului omenesc, precum a păzit pe Cuviosul de toate celelalte rele, așa și pînă la sfîrșitul vieții lui i s-a făcut ajutorare și împiedicătoare a morții lui. Deci, a cerut de la Fiul ei, care are stăpînirea vieții și a morții în mîna Lui, să adauge la viața Cuviosului încă cincisprezece ani. Drept aceea, Cuviosul, cînd era bolnav, a văzut pe Născătoarea de Dumnezeu rugînd pentru aceasta pe Fiul său; care lucru s-a și împlinit, că îndată s-a făcut sănătos și a mai trăit încă cincisprezece ani.

De atunci pînă ce a împlinit acei cincisprezece ani, Cuviosul a suferit multe pătimiri și nevoițe, petrecînd o viață mai strîmtorată decît atunci cînd era tînăr și puternic cu trupul. Căci în cele șapte zile ale săptămîinii nu mîncea nimic, iar cînd trebuia să mănînce, hrana lui erau verdețurile crude.

Deci, astfel de viață ducînd și nemaiputînd să mai stea pe picioarele sale, a tras un lemn gros deasupra stîlpului, ca să șadă pe dînsul și să-și întindă picioarele și într-o parte și în alta, căci nu putea să le mai întoarcă precum voia, fiindcă erau obosite și rănite. Și cu toate că ședea pe lemnul acela, picioarele însă nu se apropiau, așa că nu avea nici o mîngîiere, ci încă și mai multe dureri suferea Sfîntul. Căci picioarele lui erau atît de umflate și de rănite, încît văzîndu-le, ar fi cuprins jalea pe oricine.

Pentru aceea, fiind Cuviosul istovit de puteri și plin de dureri și răni un an întreg și, aflîndu-se plin de zile după Dumnezeu, după ce a plinit și cei cincisprezece ani pe care i-a dăruit Dumnezeu prin mijlocirea Născătoarei de Dumnezeu și după ce, mai înainte, și-a cunoscut de la Dumnezeu sfîrșitul vieții sale, nespunînd nici unuia din ucenici, căci iarăși ar fi plîns și s-ar fi tînguit, a scris testamentul cu mîna sa, rînduind toate lucrurile mînăstirii și l-a ascuns în sînul său. Și astfel, trăind șaptezeci și doi de ani, s-a despărțit de cele materiale și de trup, de această vale a plîngerii și de necazuri, mutîndu-se la Dumnezeu.

La sfîrșitul lui s-au petrecut lucruri minunate. Căci îndată ce s-a despărțit de trup dumnezeiescul lui suflet și s-a suit la cele cerești, s-a pogorît de sus un nor luminos, asemenea celui ce s-a arătat la nașterea lui, vestind săvîrșirea prea fericitului și chemînd pe toți ucenicii la stîlp, cu prea slăvita lumină ce strălucea într-însul. A chemat încă și pe Grigorie, ucenicul Sfîntului, care se liniștea atunci în Biserica Născătoarei de Dumnezeu pe care o zidise Cuviosul pentru cei doisprezece monahi, după cum mai înainte am spus.

Deci, cîți vedeau norul, alergau la stîlp și, văzînd moaștele Cuviosului, plîngeau și se tînguiau cu nemîngîiere. Apoi văzîndu-se orfani, chemau pe părintele lor, nesuferind despărțirea de dînsul și doreau să moară cu Cuviosul. Se mîhneau încă și pentru că socoteau că s-a sfîrșit nefăcînd nici un testament. Dar mai mult decît toți se mîhnea Grigorie cel pomenit. Drept aceea, pentru multa dragoste ce o avea către Cuviosul, a zis către dînsul ca și cum ar fi fost viu: "Pentru ce, părinte, ne-ai mîhnit pe noi cu așa mare întristare? Pentru ce ne-ai pricinuit două întristări pe care nu le putem suferi? Pentru ce nu ai voit să faci așezămînt și să ne poruncești cele cuviincioase, ci ai lăsat moartea ta necunoscută? Nu ți-a fost oare milă de noi, fiii tăi? Nu vezi cum ne-a slăbit pe noi plînsul pentru tine?"

Acestea zicînd Grigorie către moaștele Cuviosului, o, minune! cel ce zăcea mort și fără suflare, ca un om viu și însuflețit și-a ridicat mîna cea dreaptă și a pus-o în sînul său, de unde, luînd testamentul, l-a dat în mîinile lui Grigorie și iarăși s-a așezat mort. Iar Grigorie luînd testamentul și citindu-l cu luare aminte, a văzut cum că nu era iscălit într-însul numele Sfîntului, după obicei; și iarăși a zis către cel ce zăcea mort: "Părinte, dacă iscălitura numelui tău nu va întări și nu va adeveri acestea cîte le-ai scris în testament, noi, fiii tăi, nu te vom îngropa". Atunci Cuviosul, cu înfricoșată minune s-a sculat iarăși și a șezut înaintea tuturor, iscălind numele său și cu iscălitura sa a întărit toate cîte erau scrise în testament.

După aceea, iarăși a adormit somnul cel dulce, iar sfintele lui moaște au fost îngropate lîngă stîlpul unde a suferit nevoițele cele mai presus de fire, ca să fie locul acela mormînt și mărturie a nevoiței Cuviosului

care s-a nevoit acolo. Și astfel sfințele lui moaște au fost izvor nesecat de minuni, doctorie pentru multe feluri de boli, izgonire diavolilor, izbăvire de tot felul de neputințe și dăruire îmbelșugată a tuturor bunătăților celor mîntuitoare. Iar dumnezeiescul suflet s-a ridicat în ceruri de îngeri înconjurat, unde este Biserica celor întii născuți, unde sînt începătoriile îngerilor, horele apostolilor și ale proorocilor, rînduiriile mucenicilor, adunările dascălilor, soboarele pustnicilor și lauda cea neconținută a Preasfintei Treimi, Căreia I se cuvine toată slava cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Cuvînt la Soborul Sfîntului Arhanghel Mihail și al celorlalte Puteri Cerești fără de trupuri (8 noiembrie)

Soborul Sfinților îngeri se prăznuiește de Biserică cu bună cinste după predaniile părinților insuflați de Dumnezeu, care au lepădat de mult credința cea rea a închinării de îngeri care era la eretici și la închinătorii de idoli. Căci încă în Legea Veche, cînd poporul ales s-a depărtat de la Dumnezeu, a început a se închina idolilor făcuți după asemănarea făpturilor văzute, cîte sînt în cer, sus și pe pămînt, jos. Atunci oamenii aduceau soarelui jertfă de închinăciune ca lui Dumnezeu, precum și lunii și stelelor, pe care le socoteau că au suflet viu.

Tot cu astfel de închinăciune și cu jertfe se închinau ei și îngerilor, despre care lucru se pomenește în cărțile împăraților, unde zice: "Se cade a aduce tămîie lui Baal și soarelui, lunii, planetelor și la toată puterea cerului, adică îngerilor, căci aceștia sînt ostașii cerești". Acea credință rătăcită a închinării de îngeri se înmulțise și în zilele Sfinților Apostoli, pe care dezrădăcinînd-o Sfîntul Apostol Pavel, grăiește astfel în Epistola sa către Coloseni: "*Nimeni să nu vă amăgească pe voi, vrînd aceasta în smerita cugetare și în slujba îngerilor, învățînd cele ce nu știu, în deșert fiind îngîmfat de gîndirea trupului său și neținînd capul* (adică pe Hristos)".

Căci erau în acea vreme oarecare eretici care, arătîndu-se smeriți și cu mîndrie lăudîndu-se că urmează îngerilor prin înfrînare și prin viața lor cea curată, învățau a da asemenea închinăciune îngerilor ca și lui Dumnezeu. După aceea s-au ivit alții, care ziceau că îngerii sînt ziditori ai făpturii celei văzute mai presus și mai cinstiți decît Hristos, Fiul lui Dumnezeu, ca niște ființe fără de trupuri; iar despre Mihail ziceau că este Dumnezeuul evreilor. Apoi alții dîndu-se vrăjitoriilor, chemau pe diavoli și le slujeau lor, numindu-i pe ei îngeri.

Mai ales între coloseni, care erau sub Mitropolia Laodiceei, se înmulțise un asemenea eres; și de către mulți se săvîrșea în taină păgîneasca închinare de îngeri, asemenea cu închinarea de idoli, pe care Soborul Sfinților Părinți din Laodiceea a blestemat-o, dînd-o anatemei. Deci, blestemată și lepădată fiind credința rătăcită a închinării la îngeri, s-a legiuit dreapta credință și vrednica cinstire a prăznuirii sfinților îngeri, ca unor slujitori ai lui Dumnezeu și păzitori ai neamului omenesc.

Chiar și în Colose, unde la început se aducea închinăciune îngerilor, a început a se săvîrși cu dreaptă mărire prăznuirea soborului îngeresc, zidindu-se biserici preafrumoase în numele Sfîntului Arhanghel Mihail, căpetenia îngerilor. Astfel s-a zidit și în Hone o mărită și preafrumoasă biserică, în care însuși Sfîntul Arhanghel Mihail s-a arătat Sfîntului Arhip. Apoi s-a așezat a se prăznuii soborul Sfinților îngeri în a opta zi a lunii noiembrie, care este a noua după luna martie - ce este întîia de la zidirea lumii -, spre închipuirea numărului cetelor îngerești, în număr de nouă, pe care le-a numărat Sfîntul Dionisie Areopagitul, ucenicul Sfîntului Apostol Pavel. Căci, răpit fiind Sfîntul Pavel pînă la al treilea cer și văzînd acolo deosebirile cetelor sfinților îngeri, a spus aceasta și lui Dionisie, ca unui ucenic al său. Iar acele nouă cete sînt despărțite în trei ierarhii, care cuprind cîte trei cete, cea mai de sus, cea de mijloc și cea mai de jos.

În cea dintâi ierarhie, mai sus și mai aproape de Preasfânta Treime, sînt Serafimii, Heruvimii și Scaunele. Cei care stau mai întîi înaintea Făcătorului și Ziditorului, sînt iubitorii de Dumnezeu Serafimi, cei cu cîte șase aripi, precum a văzut Isaia proorocul, care a zis: *Serafimii stau împrejurul Lui, avînd cîte șase aripi.* Ei sînt în chipul focului, precum scrie: *Dumnezeul nostru este foc mistuitor. Scaunul Lui pară de foc, iar îmbrăcămintea slavei Domnului este ca focul.* Și în alt loc zice: *Cel ce faci pe îngerii tăi duhuri și pe slugile tale pară de foc.* Ei aprind pe oameni cu focul dumnezeieștii iubiri, precum și numele lor îi arată, căci în limba evreiască serafim se tîlcuiește cel ce aprinde sau încălzește.

După Serafimi, stau înaintea lui Dumnezeu Celui Atoatevăzător, Care viețuiește în lumina cea neapropiată, înțelepții Heruvimi cei cu ochi mulți, care mai mult decît alte cete mai de jos, strălucesc totdeauna cu lumina înțelegerii și a cunoștinței lui Dumnezeu. Căci, fiind luminați în tainele lui Dumnezeu și ale științei adîncului înțelepciunii, luminează și pe alții, pentru care numele heruvim, în aceeași limbă evreiască, se tîlcuiește multă înțelegere sau revărsare de înțelepciune. Căci prin Heruvimi se revarsă înțelepciunea și se dă ochilor sufletești lumina pentru vederea și cunoștința lui Dumnezeu.

Apoi, înaintea Celui ce șade pe scaun înalt, stau purtătorii de Dumnezeu - precum îi numește Sfîntul Dionisie -, adică Scaunele; căci pe dînșii, ca pe niște scaune înțelegătoare, se odihnește Dumnezeu gînditor - precum scrie Sfîntul Maxim Mărturisitorul. Iar purtători de Dumnezeu se înțeleg nu cu ființa, ci cu darul și cu slujirea; căci scrie Sfîntul Vasile cel Mare că și trupul lui Hristos a fost purtător de Dumnezeu. Dar trupul Domnului era unit după ființă și după ipostas cu Însuși Dumnezeu Cuvîntul, ca Cel ce purta pe Dumnezeu, după unire nedespărțită. Iar Scaunele se socotesc așa, nu după ființă, ci după darul cel dat pentru o slujire ca aceasta, odihnindu-se Dumnezeu pe ele; de aceea se zic purtătoare de Dumnezeu.

Deci, cu negrăit chip odihnindu-Se Dumnezeu pe dînsele, rînduiește judecățile Sale cele drepte, după cuvintele lui David: *Șezut-ai pe scaun, Cel ce faci dreptatea.* Pentru aceasta, strălucește în ele mai ales dreptatea judecăților lui Dumnezeu. Ei slujesc judecății lui Dumnezeu celei drepte și o preamăresc pe dînsa, revărsînd puterea dreptei Sale judecăți peste scaunele judecătorilor acestora de jos, dînd împăraților și stăpînitorilor, duhul dreptei judecăți.

În ierarhia cea de mijloc, la fel, sînt tot trei cete ale sfinților îngeri, Domniile, Puterile și Stăpîniile. Se numesc Domnii pentru că domnesc peste ceilalți îngeri care sînt sub dînșii și care, fiind slobozi și lepădînd - după Dionisie - toată temerea de rob, de bunăvoie și cu bucurie slujesc neîncetat Domnului. Ei revarsă acestora de jos, adică oamenilor care sînt puși de Dumnezeu ca stăpînitori, puterea stăpînirii cu bună înțelegere și a iconomiei celei înțelepte, pentru ca să domnească bine și cu dreptate peste țările ce le sînt încredințate. Apoi învață a stăpîni simțirile, a smeri poftele, cele fără de rînduială și patimile; iar pe trup îl face rob duhului, adică a domni peste voia sa și a fi mai presus de orice ispită.

Iar Puterile, umplîndu-se de dumnezeiasca putere, slujesc voii celei tari și puternice a Domnului Celui Preatare și Atotputernic, fără zăbavă și fără osteneală săvîrșind slujba. Apoi fac minuni mari și același dar al facerii de minuni îl revarsă peste plăcuții lui Dumnezeu care sînt vrednici de acest dar, ca să tămăduiască toată durerea și să spună mai înainte cele viitoare. După aceea, sfintele Puteri ajută oamenilor ce se ostenesc și sînt însărcinați cu purtarea jugului cel pus asupra lor, în orice fel de ascultare, ca să fie puternici a împlini chemarea și a purta sarcina celor neputincioși. Ele întăresc pe tot omul cu răbdare, ca să nu deznădăjduiască în necazuri, ci să rabde cu tărie, cu mărime de suflet și cu bărbăție puternică, toate cele ce vin asupra-i și să mulțumească lui Dumnezeu cu smerenie, căci El toate le rînduiește spre folosul nostru.

Stăpîniile se numesc așa, pentru că au stăpînire peste diavoli, ca să potolească stăpînirea cea drăcească și să ne ferească de ispitele aduse de ei asupra oamenilor și a nu-i lăsa să vatăme pe cineva afit cît ar voi ei. Apoi întăresc pe nevoitorii cei buni în nevoințele și ostenele lor cele duhovnicești, păzindu-i ca să nu piardă împărăția cerească. Iar celor ce se luptă cu patimile și cu poftetele, le ajută în ceasul ispitei pentru a izgoni gîndurile cele rele și asupririle vrăjmașului și a birui pe diavolul. Însă toate acestea le săvîrșesc ei prin sfintele Începătorii, Arhangheli și Îngeri, după cum spune marele Dionisie Areopagitul, în capitolul

50, despre ierarhia cea din mijloc și după cum zice și Sfântul Maxim Mărturisitorul la tâlcuirea dumnezeieștilor nume: "Că aceasta este ierarhia cea mai de jos și mai aproape de noi".

Asemenea și în ierarhia cea mai de jos, după cum s-a spus, sînt trei cete: Începătoriile, Arhanghelii și Îngerii.

Începătorii se numesc pentru că sînt mai mari peste îngerii cei mai de jos, rînduindu-i pe dînșii spre împlinirea dumnezeieștilor porunci. Lor le este încredințată îndreptarea a toată lumea și păzirea împărățiilor și a domniilor, a ținuturilor, a popoarelor, a neamurilor și a limbilor. Căci fiecare împărăție, neam și limbă are deosebit păzitor și îndreptător al întregii sale laturi pe un înger dintr-această ceată cerească ce se zice Începătorie. Slujba acestei cete, după înțelegerea lui Grigorie, este a învăța pe oameni ca să dea cuviincioasă cinste la tot dregătorul, după vrednicia slujirii lui. Acești îngeri înalță pe cei vrednici la treptele ierarhiilor celor mai cinstite și-i povățuiesc pe dînșii ca să nu caute dregătoria pentru câștigul și chiverniseala lor, pentru iubirea de cinste și mărirea cea deșartă, ci pentru cinstea lui Dumnezeu și pentru creșterea și înmulțirea laudei Lui și pentru folosul celor de aproape, slujind de obște tuturor treburilor celor ce sînt sub stăpînirea lor.

Arhangheli se numesc cei mari și vestitori de bine, adică cei care vestesc tainele cele mari și preamărite și aceștia au slujbe, precum zice marele Dionisie, a descoperi proorociile, cunoștința voii lui Dumnezeu și înțelegerile pe care le primesc ei de la cetele cele mai de sus, pentru ca să vestească îngerilor celor mai de jos și printr-înșii oamenilor. Iar Sfântul Grigorie Dialogul zice: "Aceștia înmulțesc sfînta credință între oameni, luminînd mintea lor cu lumina înțelegerii Sfintei Evanghelii, descoperindu-le tainele credinței celei drepte".

Îngerii, în orînduielele cele cerești, sînt mai jos decît toate rînduielele și mai aproape de oameni. Aceștia vestesc oamenilor tainele lui Dumnezeu și voile Lui cele mai mici, povățuindu-i să viețuiască cu fapte bune și cu dreptate după Dumnezeu. Apoi sînt puși să ne păzească pe noi, pe fiecare credincios. Deci, pe cei ce sîntem buni, ne țin ca să nu cădem, iar pe cei care cădem, ne ridică. Ei niciodată nu ne lasă, deși uneori greșim și sînt totdeauna gata a ne ajuta, numai să voim și noi.

Cu același nume se numesc toate cetele cele mai presus de cer, adică îngeri, cu toate că au și alte nume, după rînduiala și iconomia lui Dumnezeu și după numirile darului de la Dînsul, precum: Serafimi, Heruvimi, Scaune, și celelalte cete. Însă toți de obște se numesc îngeri, căci numele *înger* nu arată însăși natura lor, ci numai slujba. Deci, toți sînt îngeri pentru că toți slujesc lui Dumnezeu, după cele scrise: *Au nu sînt toți duhuri slujitoare, ce se trimit spre slujire?*

Numai slujbele lor sînt despărțite și nu-s la fel; ci fiecare ceată are slujba rînduielei sale ce i se cuvine. Pentru că Preaînțeleptul Ziditor nu descoperă deopotrivă tuturor tainele dumnezeieștii Sale voințe, ci prin mijlocitori, adică prin cetele cele mai de sus, luminînd pe cele mai de jos; arătîndu-le astfel voia Sa cea sfîntă, le poruncesc să o îndeplinească, precum se vede arătat în cartea Proorocului Zaharia. Cînd îngerul vorbea cu proorocul, alt înger ieșea în întîmpinarea îngerului aceluia, poruncindu-i să meargă la prooroc și să-i vestească cele ce aveau să fie pentru Ierusalim. Astfel, se scrie: "Iar îngerul stătea grăind către mine și un alt înger ieșea în întîmpinarea sa și a zis către dînsul, grăind: Aleargă și spune tînărului aceluia - adică către proorocul Zaharia: *Fără zid vor locui în Ierusalim, pentru mulțimea oamenilor și Eu voi fi lui, zice Domnul, zid de foc împrejur*".

La aceste cuvinte, Sfântul Grigorie zice: "Cînd înger către înger grăiește: "aleargă și spune către tînărul acela", nu este îndoială că îngerii unul pe altul se trimit, adică cei mai de sus trimit pe cei mai de jos. Deci sînt mai mici cei trimiși și mai mari cei ce trimit". La fel și în proorocia lui Daniil, se spune că un înger poruncește îngerului să-i spună proorocului vedenia. Deci, de aici este arătat că îngerii cetelor celor mai de jos se vestesc și se luminează de îngerii cetelor celor mai de sus despre dumnezeiasca voință a Făcătorului lor.

De aceea, în a opta zi a lunii noiembrie, care este a noua după luna martie, când a fost creată lumea, Sfânta noastră Biserică luptătoare, căreia îi trebuie ajutor, prăznuiește cu cântări minunate soborul celor nouă cete ale sfinților îngeri. Toate aceste cete îngerești se vor aduna în ziua cea înfricoșată a judecății Domnului, care se socotește de dumnezeieștii învățatori ai Bisericii, ziua a opta: după veacul acesta, va veni Fiul Omului, Judecătorul cel drept, întru slava Sa și toți sfinții Îngeri cu Dînsul, precum Domnul singur a zis în Evanghelia Sa: *Și va trimite pe îngerii Săi cu glas de trâmbiță și vor aduna pe aleșii Lui din cele patru vînturi, adică de la răsărit, de la apus, de la miazăzi și de la miazănoapte.*

Deci atunci și pe noi, cei ce prăznuim soborul lor cu cinste, o! de ne-ar aduna în ceata aleșilor Domnului. Iar începătorii și voievozii tuturor acestor trei cete mai de jos, după Sfântul Maxim Mărturisitorul, sînt rînduiți de Dumnezeu Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, ca niște credincioși slujitori ai lui Dumnezeu, care în vremea căderii satanei, din pricina mîndriei și a depărtării lui de la Dumnezeu, au adunat aceste trei cete și oști îngerești și arhanghelul Mihail a strigat cu mare glas: *"Să luăm aminte! Să stăm bine, să stăm cu frică înaintea Celui ce ne-a făcut pe noi și să nu cugetăm cele potrivnice lui Dumnezeu. (Fiindcă dintre aceștia au fost și cei ce au căzut, și din îngeri luminați, s-au făcut diavoli întunecați, pentru mîndria lor). Să luăm aminte ce au pățimit cei ce erau împreună cu noi zidiți și cum se împărțeau cu noi din dumnezeiasca lumină. Să luăm aminte cum, îndată, din lumină s-au prefăcut în întuneric pentru mîndria lor și din înălțime au fost aruncați jos în adînc. Să luăm aminte, cum a căzut din cer luceafărul cel ce răsărea dimineața și s-a sfărîmat pe pămînt".*

Astfel grăind Arhanghelul Mihail către tot soborul îngeresc, a început cel ce stătea la locul cel dintîi cu Serafimii, cu Heruvimii și cu toate cetele cerești, a slăvi pe Sfânta cea de o ființă și nedespărțită Treime, pe Unul Dumnezeu, cântînd cu glas de prăznuire: *Sfînt, sfînt, sfînt, Domnul Savaot, plin este cerul și pămîntul de mărirea Ta!*

Deci această conglăsuire a sfinților îngeri s-a numit sobor îngeresc, adică luare aminte, o cugetare, o glăsuire, o unire; căci împreună și cu un glas slăvesc pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Sfînta Treime, Căreia și noi cei de țărîină să-I aducem mărirea în veci. Amin.

Notă. Biserica, după credința noastră, se împarte în două: *Biserica luptătoare*, adică aceea care cuprinde pe credincioșii care sînt încă în viață și luptă împotriva tuturor relelor; și *Biserica biruitoare* sau *triumfătoare*, care cuprinde pe credincioșii care au trecut din viață și au biruit toate uneltirile cele rele, și împărătesc cu Domnul în cer.

Sfinții Mucenici Onisifor și Porfirie (9 noiembrie)

Pomenirea Sfinților Mucenici Onisifor și Porfirie, care au răbdat în vremea împărăției lui Dioclețian multe munci pentru Hristos, primind bătăi și răni peste tot trupul și în căldări au fost arși. La sfîrșit, fiind tîrîți de cai sălbatici și zdrobiți prin pietre ascuțite, și-au dat lui Dumnezeu sufletele lor. Iar trupurile lor, luîndu-se în taină de credincioși, s-au așezat în satul ce se numește Panghianete.

Viața și nevoințele Cuvioasei Maicii noastre Matroana (9 noiembrie)

Sfînta Matroana s-a născut în Perga Pamfiliei din părinți binecredincioși. Cînd a ajuns în vîrstă, a fost însoțită cu un bărbat cinstit și de bun neam, cu numele Dometian, și nu după multă vreme s-a făcut mamă unei fiice pe care a numit-o Teodotia. După aceasta s-a dus cu bărbatul ei la Bizanț, unde Matroana,

mergând în bisericile lui Dumnezeu și cu osîrdie rugându-se, a făcut cunoștință cu o fecioară, anume Evghenia, care își păzea fecioria în post și în osteneli, ziua și noaptea îndeletnicindu-se cu rugăciuni.

Deci Matroana, rîvnind acelei vieți, nu se depărta de la biserică, ci de dimineața pînă seara petrecea acolo în rugăciune, iar seara se întorcea acasă. Apoi, foarte de dimineață iarăși mergînd în biserică la rugăciune, cu înfrînarea și cu postul își chinuia trupul, care înflorea cu tinerețea vîrstei - căci avea atunci douăzeci și cinci de ani -, și ruga pe Dumnezeu cu osîrdie ca, prin judecățile Lui, să o scape de jugul însoțirii, pentru ca să poată fără împiedicare a sluji lui Dumnezeu.

Dometian, bărbatul ei, văzînd pe soția sa în toate zilele ieșind din casă de dimineață și întorcîndu-se abia seara, a început a avea bănuială pentru dînsa, cugetînd cele rele și crezînd că soția lui nu merge la rugăciune ci în alt loc. Pentru aceea se mînia asupra ei și cu dosădiri o ținea în casă, nelăsînd-o să mai iasă undeva. Iar ea cu lacrimi îl ruga pe dînsul să n-o oprească a merge la biserică. Dar n-a dobîndit ceea ce cerea și pentru aceea era în mare întristare, pentru că ea voia să fie mai vîrtos în casa Dumnezeului său, decît a locui în locașurile păcătoșilor. Abia o dată a înduplecat pe bărbatul ei și a lăsat-o să meargă la rugăciune.

Alergînd cu sîrguință la Biserica Sfinților Apostoli, și-a deschis înaintea lui Dumnezeu inima sa, rugîndu-se cu umilință să o scape de greutatea aceluia jug, care-i făcea mare împiedicare către gîndirea la Dumnezeu. Apoi, scoțînd-o pe dînsa din lumea aceasta deșartă și mult tulburată și s-o ducă în viața cea liniștită în care va putea fără împiedicare bine să placă Lui. Și a petrecut în rugăciune cu sîrguință toată ziua. Dar fiind seara tîrziu, a poruncit portarul bisericii să iasă toți ca să încuie ușile.

Deci a ieșit și Matroana din biserică, însă nu a vrut să se întoarcă acasă, ci a intrat într-un pridvor ce era acolo și a aflat în apropiere de biserică o fecioară cu numele Sosana care, din tinerețe încredințîndu-se pe sine lui Hristos, își păzea fecioria sa petrecîndu-și zilele în post și în rugăciuni.

Lipindu-se de acea fecioară, a intrat în casa ei și toată noaptea vorbind cu dînsa, i-a spus toată supărarea ei. Iar Sosana o mîngîia pe ea cu cuvinte folositoare și-i zicea să aibă nădejde în Domnul, Care rînduiește mîntuirea omului după voia Sa; căci zice: "De la Domnul se îndreptează pașii omului".

Matroana, din acea vorbire cu Sosana, s-a aprins cu mai mare dorință către Dumnezeu; apoi a gîndit să fugă de la bărbatul său și s-a ascuns de dînsul ca să slujească lui Dumnezeu în taină. Deci, făcîndu-se ziuă, s-a dus la Evghenia cea pomenită mai sus și i-a descoperit gîndul său. Iar Evghenia, i-a zis: "Mai întîi de toate, ți se cade, soro, să rînduiești cele de folos pentru fiica ta Teodotia, care este copilă mică, căci cum poate rămîne fără de mamă?" Iar Matroana i-a răspuns: "Pe fiica mea Teodotia, o încredințez lui Dumnezeu și maicii Sosana, iar eu mă voi duce în locuri pustii, în care Dumnezeu mă va povățui".

Deci, luînd pe fiica sa în taină, i-a dat-o fericitei Sosana, rugînd-o s-o primească la dînsa ca pe o fiică a sa și să o crească în frica Domnului. Iar Sosana, văzînd pe Matroana arzînd de focul dragostei dumnezeiești și avînd neschimbată dorință către viața cea liniștită, a primit la dînsa pe copilă ca pe o fiică a ei. Apoi Matroana ruga pe Dumnezeu să o povățuiască spre calea cea dreaptă și, ca psalmistul, zicea: *Arată-mi, Doamne, calea în care voi merge*. Și adormind puțin de osteneală, a văzut o vedenie în acest chip. I se părea că fuge dinaintea unui bărbat care o izgonea și cînd acesta o ajunsese, ea a fugit între niște călugări și a fost ascunsă de dînșii.

Acea vedenie însemna că se cade ei a se îmbrăca în chip bărbătesc și a merge într-o mînaștire de bărbați pînă la o vreme, căci numai așa se va putea ascunde de bărbatul ei și de toți cunoscuții, ceea ce a și făcut. Căci Matroana și-a tuns părul capului ei, s-a îmbrăcat în haine de bărbat și a mers cu fericita Evghenia în biserica Sfinților Apostoli, unde rugîndu-se, a deschis Sfînta Evanghelie, vrînd să adeverească dacă binevoiește Dumnezeu în hotărîrea ei și a aflat cuvintele acestea: *De voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine și să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze*.

Din aceste cuvinte, Matroana, primind bună nădejde, cum că Dumnezeu îi va fi ajutător, a sărutat pe Evghenia și s-a depărtat de la dînsa; apoi s-a dus în mînăstirea Cuviosului Vasian, în care a fost primită ca un famen și, fiind întrebată despre nume, ea a zis că o cheamă Vavila. Acolo trăind între frați, petrecea cu cinste viața călugărească în ascultare, slujind cu smerenie, iar cu postul și cu privegherea își chinuia trupul său, aflîndu-se la rugăciuni totdeauna. Apoi se păzea cu dinadinsul să nu fie cunoscută că este femeie. Pentru aceea foarte mult păzea tăcerea și de toți se înstrăina, încît toți frații se minunau de faptele cele bune ale ei, lăudîndu-i ostenele și o cinsteau ca pe un călugăr desăvîrșit.

Așa viețuind ea în mînăstire multă vreme și în mijlocul călugărilor strălucind cu faptele cele bune, ca luna în mijlocul stelelor, s-a întîmplat odată cînd lucra cu alți frați în grădină ca un frate nou începător, cu numele Varnava, lucrînd împreună cu dînsa pămîntul, acesta s-a uitat cu iscodire la fața ei și, văzîndu-i amîndouă urechile pătrunse, a întreat-o: "Pentru ce pricină îți sînt pătrunse urechile?" Iar fericita a zis către dînsul: "Se cade ție, frate, a lucra pămîntul și a nu căuta la fețe străine, că potrivit lucru este acesta călugăriei. Dar pentru că ai văzut urechile mele pătrunse, apoi să știi și pricina; cînd eram copil mic, foarte mult mă iubea părintele meu și mă înfrumuseța cu podoabe de aur; pentru aceasta mi-a pătruns urechile și mi-a pus cerceuși de mare preț".

Așa a răspuns fericita Matroana lui Varnava, dar i s-a umplut inima de frică și de felurite gînduri, temîndu-se să nu fie cunoscută și vorbea întru sine către Dumnezeu, zicînd: "Doamne, cu a Ta poruncă am venit în această petrecere călugărească. Tu m-ai chemat și eu nu gîndesc să mă întorc și să caut înapoi. Deci Tu, cu darul Tău, acoperă neputința mea și du la bun sfîrșit viața pe care am primit-o, ca să nu fiu rușinată eu, care nădăjduiesc spre Tine!"

Dar Dumnezeu, Care toate le rînduiește spre folos, după judecățile Sale cele negrăite și necunoscute, a binevoit a o descoperi pe dînsa proiestoșilor că este femeie, pentru ca să fie arătată într-însa cea mai mare osîrdie către viața călugărească. Deci, dormind odată Cuviosul Vasian, i s-a arătat în vis un bărbat cinstit și luminat, zicîndu-i de trei ori: "Vavila, famenul care petrece călugărește în mînăstirea ta, este femeie". Aceeași vedenie a văzut-o și fericitul Acachie, egumenul mînăstirii lui Avramie.

Făcîndu-se ziuă, a chemat Vasian pe unul din călugări, cu numele Ioan, care era întfiul după dînsul și i-a spus lui vedenia. Apoi, vorbind ei, a venit un trimis de la egumenul Acachie la Cuviosul Vasian, vestindu-i că în acea noapte i s-a descoperit lui în vedenie despre famenul Vavila, că este femeie. Minunîndu-se Cuviosul și voind mai desăvîrșit a se adevăra de o taină ca aceea - că se temea să nu fie oarecare înșelăciune de la diavolul și nu degrabă a crezut vedenia cea în vis -, pentru aceea a deschis Sfînta Evanghelie și a nimerit la cuvintele acestea: *Cui voi asemăna împărăția lui Dumnezeu? Asemenea este aluatului, pe care luîndu-l femeia, l-a ascuns în trei măsuri de făină, pînă cînd s-a dospit toată.*

Vasian crezînd vedenia, a chemat la sine pe fericita Matroana și căutînd spre dînsa cu ochi mînioși a zis către ea: "Care este pricina venirii tale la noi, o, femeie? Cum ai avut o îndrăzneală ca aceasta, a petrece în soborul monahilor atîta vreme? Ai voit a aduce mînăstirii noastre necinste, sau ai venit aici vrînd a ne ispiți pe noi?" Iar fericita Matroana, din pricina acestei descoperiri și din căutătura cea cu mînie, precum și din glasul cel aspru al egumenului temîndu-se foarte tare, a căzut la sfîntele lui picioare, cerîndu-și iertare și cu smerenie a răspuns, zicînd: "Nu ispitind pe cineva, ci singură fugind de ispitele celui potrivit și de cursele celui viclean abătîndu-mă, am venit la turma ta, sfînte părinte".

Iarăși a zis către dînsa egumenul: "Cum ai îndrăznit a te apropia de dumnezeieștile Taine cu capul descoperit și a da sărutare fraților, fiind femeie?" Răspuns-a Matroana: "Apropiindu-mă de dumnezeieștile Taine, mă prefăceam bolnavă și nu-mi descopeream cu totul capul, ci numai puțin. Iar cînd dădeam sărutare fraților, mi se părea că nu mă ating de gura oamenilor, ci de a îngerilor fără de patimi".

Cuviosul, mirîndu-se de un răspuns ca acesta, a întreat-o: "Pentru ce nu ai mers într-o mînăstire femeiască, ci ai venit în aceasta bărbătească?" Iar fericita, lepădînd frica, a început a spune cu demănantul toate cele pentru sine, zicînd: "Am fost însoțită cu bărbat și mama unei fiice, dar îmi plăcea a

merge totdeauna la biserica lui Dumnezeu și a petrece într-înșă ziua și noaptea în rugăciune. Iar bărbatul mă oprea de la aceasta; apoi cu muștrări și cu bătaii îmi oprea sîrguința cea către biserică și rugăciune și îmi făcea mare împiedicare către dragostea cea dumnezeiască.

Pentru aceea, gîndind să fug de la dînsul ca să pot mai bine a sluji lui Dumnezeu, am văzut în vis, că, fugind de un bărbat care mă izgonea, am fost ascunsă între oarecari călugări. Deci, înțelegînd vedenia și cunoscînd că în alt fel nu voi putea să mă ascund de bărbatul meu, decît numai în chipul bărbaților care petrec viața monahicească, mi-am schimbat hainele femeiești și, luînd pe cele bărbătești, m-am numit Vavila și, prefăcîndu-mă a fi famen, am venit în această mînăstire".

Cuviosul Vasian, ascultînd cu luare aminte cuvintele fericitei Matroana, se mira foarte mult de înțelepciunea și de osîrdia ei către Dumnezeu. Și a zis către dînsa: "Îndrăznește, fiică, credința ta te va mîntui". Și mult învățînd-o pe dînsa pentru folosul sufletului său, a trimis-o în taină la fericita Sosana, făgăduind că el va purta grijă de dînsa, numai ea să slujească neconținut lui Hristos.

În acea vreme a murit fiica ei Teodotia pe care o încredințase Sosanei. Pentru că Bunul Dumnezeu, vrînd să izbăvească de necazuri pe roaba sa Matroana, scăpînd-o de purtarea de grijă pentru fiica sa, ca, mai cu osîrdie să-I slujească Lui, a luat pe fiica ei la Sine și în curțile cerești a sălășluit-o. Iar Matroana, în loc de tristețe, s-a umplut de bucurie, văzînd pe fiica sa, care încă nu cunoscuse înșelăciunea acestei lumi viclene, mutată către Domnul și fără prihană dusă înaintea Lui. Iar ea singură stătea acum ascunsă la Sosana; dar mai ales Dumnezeu o ascundea pe dînsa, prin Sosana.

Iar Dometian, bărbatul Matroanei, căuta pe soția sa pretutindeni, înconjurînd multe cetăți, sate și mînăstiri, căutînd și întrebînd, dar nu o afla. Apoi a auzit că în mînăstirea Cuviosului Vasian a fost o femeie îmbrăcată în chip bărbătesc și viețuind ca un famen, căci străbătuse vestea despre aceasta, mai întîi între toți părinții și mai apoi și în poporul mirenesc.

Înțelegînd Dometian că aceea era femeia lui, a alergat la acea mînăstire și, bătînd în poartă, striga cu mînie: "Strîmbătate mi-ați făcut mie, o, călugărilor, mare strîmbătate, că mi-ați înșelat femeia și o țineți la voi! Oare așa se cade călugărilor a face? Așa vă scrie pravila voastră? Dați-mi pe femeia mea! Pentru ce despărțiți voi pe cei pe care Dumnezeu i-a împreunat? Dați-mi soția care este unită cu mine după lege și care trebuie să fie tovarășă a vieții mele".

Acestea și multe altele grăind Dometian, călugării au zis către dînsul: "Noi nu avem aici pe femeia ta, căci nu intră niciodată femei în mînăstirea noastră. Dar pe un famen cu numele Vavila îl știm călugăr; acela a viețuit la noi cîtăva vreme, apoi voind să cerceteze Sfintele Locuri de la Ierusalim, de mult s-a dus de la noi. Iar acum noi nu știm unde se află, numai singur Văzătorul a toate știe, căci înaintea Lui nimic nu este tăinuit".

Auzind acestea Dometian, mult s-a necăjit, iar din dragoste către soția sa tulburîndu-se și tînguindu-se, s-a dus mîhnit. Iar fericitul Vasian, gîndind în sine, zicea: "Dumnezeu a ales această femeie spre slujbă și sub jugul Său cel bun a luat-o pe dînsa de la bărbatul cel îndărătnic și răzvrătit și a încredințat-o nevredniciei mele, ca să mă îngrijesc pentru mîntuirea sufletului ei. Apoi eu înaintea multora am vădit-o și am dat de știre despre dînsa. Deci, de va afla bărbatul ei și din cărarea faptelor bune o va întoarce pe dînsa și o va păgubi de mîntuire, eu sînt pricinuitorul răzvrătirii ei".

De atunci a început Cuviosul a se mîhni și, chemînd pe oarecare dintre bătrînii duhovnici, le-a zis: "Se cade nouă, fraților, a avea purtare de grijă pentru sora care a ieșit din mînăstirea noastră. Căci, deși este deosebită de noi cu firea, dar în adunarea noastră este scrisă. Deci, ce să facem, ca viața ei începută cu atîta plăcere de Dumnezeu, să iasă cu sfîrșit bun? Ca nu cîndva vrăjmașul, care caută totdeauna căderea noastră, să-i biruiască bărbăția ei, să o abată de la nevoițele călugărești și să o întoarcă spre plăcerile lumii, avînd lesnicioasă unealtă spre aceasta pe bărbatul ei".

Astfel grăind Cuviosul Vasian către frați, unul dintre dînșii cu numele Marcel, cu treapta fiind diacon, a zis către Cuviosul: "În cetatea Emesiei, unde m-am născut eu, este o mînăstire de maici, în care și sora mea s-a călugărit. Deci, dacă voiești, părinte, trimite-o acolo și așa se va sfîrși grija pentru dînsa". Acestea auzindu-le fericitul Vasian și ceilalți bătrîni s-au învoit cu sfatul lui Marcel și au poruncit să caute o corabie care merge în partea aceea. Și îndată, după rînduiala lui Dumnezeu, s-a găsit o corabie din Emesia care, făcînd neguțatorie în Bizanț, se întorcea iarăși întru ale sale. În acea corabie punînd pe fericita Matroana, a trimis-o la mînăstirea din Emesia, la fecioarele care petreceau viața monahicească și de care a fost primită cu cinste.

Trăind ea acolo în fapte bune cu obișnuitele sale nevoițe, covîrșea pe toate cu smerenia, cu tăcerea, cu postul, cu privegherea și cu toate ostenele călugărești, încît pe toate le făcea să se minuneze de viața sa, fiind pildă de asprimea căii ce duce în împărăția lui Dumnezeu. După acestea, murind egumena mînăstirii, Sfînta Matroana a fost aleasă de toate, ca una ce era vrednică, în locul stareței care murise. Și fiind egumenă, lumina tuturor ca o făclie pusă în sfeșnic cu faptele cele bune, îngrijindu-se de mîntuirea surorilor încredințate ei.

În acea vreme, un om arîndu-și holda sa, a văzut un foc ieșind din pămînt; și nu numai o dată a văzut aceasta ci de mai multe ori, că în multe zile se arăta văpaie de foc ieșind din pămînt. Deci a mers omul acela în cetate și a vestit episcopului Emesiei. Iar episcopul, înțelegînd că este un lucru mare, a luat clericii săi și s-a dus la locul acela. Făcînd rugăciune, a poruncit să sape pămîntul în locul acela.

Și făcîndu-se aceasta, s-a găsit un vas, nu cu aur sau cu argint, ci cu cel mai scump decît toate comorile pămîntului, capul Sfîntului Ioan Înainte Mergătorul și Botezătorul Domnului. Deci vestea a străbătut pretutindeni și a alergat acolo multă lume, nu numai din cetatea Emesiei, ci și de prin cetățile și satele din împrejurimi.

Atunci a mers și Cuvioasa Matroana de la mînăstirea sa cu toate surorile, să se închine Capului celui aflat al Sfîntului Ioan. Acel cinstit cap, izvora mir cu bună mireasmă, iar preoții ungeau cu acel mir poporul ce se adunase, făcîndu-le semnul Crucii pe fruntea lor. Din acel mir a luat și Cuvioasa Matroana într-un vâscior mic, voind să-l ducă în mînăstirea sa pentru binecuvîntare; dar mulțimea poporului îmbulzindu-se către acel sfînt mir, o strîmtora pe dînsa, încît nu era cu puțință a trece. Iar alții, simțind că este la dînsa Sfîntul Mir, o rugau ca să-i însemneze și pe ei cu acel sfînt mir, căci nu pot să ajungă la preoți pentru mulțimea poporului, lucru care îl făcea fiind silită.

S-a întîmplat acolo un orb, care de la nașterea sa nu văzuse lumina. Acela a rugat pe Matroana să-l însemneze și pe dînsul cu Sfîntul Mir, iar ea a uns ochii lui și îndată orbul a văzut lumina. Această minune se socotea a fi venită nu numai de la mirul cel tămăduitor al Sfîntului Ioan, ci și de la Cuvioasa Matroana. Pentru că mulți preoți erau acolo care împărțeau poporului din acel sfînt mir, dar nu au putut deschide ochii celui orb. Deci era vestită în popor, viața cea plină de fapte bune a Cuvioasei Matroana.

După multă vreme a auzit despre dînsa bărbatul ei Dometian și s-a dus cu sîrguință la cetatea Emesia. Dar înștiințîndu-se că nu este cu puțință a intra în mînăstirea fecioarelor și a vedea pe soția sa - căci în mînăstirea aceea era legămînt să nu intre parte bărbătească -, de aceea s-a gîndit ca, cu vicleşug să-și dobîndească dorința sa.

Deci, a rugat pe niște femei mirence ca, mergînd la Matroana, să-i spună că "un om, auzind de sfințenia ta și de viața ta cea desăvîrșită în fapte bune, a venit de departe să se închine ție și să se învrednicească de binecuvîntările și de sfintele tale rugăciuni. Deci, fă dragoste pentru Dumnezeu și nu trece cu vederea pe omul acesta care s-a ostenit pentru tine atîta cale, ci te arată lui și-l mîngîie cu cuvinte folositoare și cu binecuvîntare".

Mergînd femeile acelea la Matroana, i-au grăit ei precum au fost învățate. Iar fericita Matroana, simțind vicleşugul, a întrebat pe femei: "Cum este la chip omul care v-a trimis la mine?" Iar ele i-au spus chipul lui și sfînta îndată a cunoscut că este bărbatul ei și a zis femeilor: "Spuneți omului aceluia să aștepte șapte șapte

zile și atunci mă voi arăta lui și mă va vedea precum voiește". Fericita Matroana, trimițând pe femei, a început a se ruga Domnului ca s-o acopere pe dînsa și s-o facă nearătată bărbatului său. Venind noaptea, și-a luat o haină de păr și puțină pîine și a ieșit din mînăstire, neștiind nimeni, și s-a dus la Ierusalim.

Dometian așteaptă șapte zile, nădăjduind să vadă pe cea dorită și să o ia cu sila, fiind însoțită cu el prin lege. După șapte zile iar a trimis pe femeile acelea la cuvioasa, poftind-o să se arate lui precum a făgăduit. Dar, ducîndu-se femeile în mînăstire, au aflat pe toate călugărițele plîngînd după egumena lor, pentru că nu știau unde s-a dus. Întorcîndu-se femeile, au spus lui Dometian; iar el, cu multă dorință aprinzîndu-se, umbla pretutindeni căutînd-o. S-a dus și la Ierusalim unde, șezînd la o gazdă, a întrebat pe femeile ce viețuiau acolo dacă nu li s-a întîmplat să vadă cîndva o astfel de femeie, spunîndu-le și chipul feței. Iar ele i-au răspuns, zicînd: "Ne aducem aminte, cum că o călugăriță cu un astfel de chip venea aici la biserică, dar acum nu știm unde se află". El o căuta pe acolo cu sîrguință, umblînd pe drumuri și întrebînd pe la gazde.

Odată, din întîmplare, s-au întîlnit amîndoi. Matroana a cunoscut pe bărbatul său, iar el n-a cunoscut-o pe dînsa. Căci, cînd era să treacă Dometian pe lîngă dînsa, ea și-a acoperit fața și s-a plecat jos, ca și cum ducea ceva. Și așa, cu meșteșug, s-a ferit de a o cunoaște bărbatul. Mirîndu-se cuvioasa cu ce fel de sîrguință o caută bărbatul și temîndu-se ca să n-o vadă undeva și s-o cunoască, pentru aceea s-a dus la Muntele Sinai. Dar și acolo a fost urmărită de bărbatul ei.

Apoi s-a dus la Virit (Beirut) și aflînd o capiște idolească pustie, a intrat într-însa și a viețuit acolo. Iar dracii, nerăbdînd venirea ei acolo, în multe chipuri o înfricoșau pe dînsa, vrînd s-o izgonească de acolo. Pentru că uneori strigau asupra ei în chip nevăzut, iar alteori năvăleau chiar și în chip văzut. Și cînd Matroana cînta psalmi și diavolii cîntau împotriva ei, batjocorind-o. Iar toate nălucirile și arătările diavolești sfînta le izgonea cu semnul Crucii și cu rugăciunea cea cu sîrguință către Dumnezeu.

Viețuind Cuvioasa în acea capiște idolească, avea ca hrană verdețurile care creșteau împrejur și băutură, apă din izvorul care cu minune izvorîse pentru dînsa. Pentru că, odată însetînd, a căutat apă împrejur și n-a aflat fiindcă pămîntul era uscat și ars de fierbințeala soarelui. Apoi, aflînd o piatră mică ascuțită, a săpat cu dînsa în pămînt o gropiță mică și lăsînd-o s-a dus la rugăciune. Iar a doua zi venind în locul acela, a aflat izvor de apă curgînd repede și au crescut împrejurul izvorului verdețuri dulci care slujeau ca hrană miresei lui Hristos, mai dulci decît toate bucatele împărătești. Deci mînce verdețuri din acelea dulci și bea apă și mulțimea lui Dumnezeu Celui ce dă hrană la tot trupul și Celui ce deschide mîna Sa și umple de bunăvoință toată ființa.

Odată diavolul s-a închipuit într-o femeie frumoasă care a venit la Cuvioasa cu vicleșug, zicînd: "Pentru ce, doamna mea, ți-ai ales această viață aspră și singuratică în acest loc pustiu, neavînd cele de trebuință trupului? Și, pe lîngă acestea, ești încă tînără și frumoasă și mă tem ca nu cumva, aflîndu-te cineva, să se rănească de frumusețea ta și, făcîndu-ți silă, atunci nu are cine să-ți ajute și să te scape din mîinile lui. Deci lasă, doamna mea, viața aceasta și vino cu mine în cetate că poți și acolo viețui liniștită. Iar eu îți voi găsi casă pentru locuință, oricum îți va plăcea; acolo vei avea toate cele de trebuință și apoi nimeni nu va îndrăzni să-ți facă vreo supărare, pentru că locuitorii dimprejur îți vor ajuta și te vei izbăvi".

Sfînta Matroana, auzind aceste cuvinte viclene, a cunoscut că acelea sînt săgeți ale vrăjmașului și îndată a apucat pavăza cea nebiruită, cuvioasa și nu numai de săgețile vrăjmașului s-a apărat, dar și pe săgetătorul l-a rănit și l-a izgonit cu rugăciunea ca și cu o sabie. După acestea, iar s-a închipuit diavolul în chip de babă bătrînă din al cărei ochi ieșea foc și pornindu-se asupra ei din mînie, cu îndrăzneală s-a agățat de picioarele ei, grăind cuvinte fără rușine și îngrozitoare. Iar sfînta nu lua în seamă acestea, ci stătea rugîndu-se lui Dumnezeu și îndată a pierit diavolul.

După asemenea năpădiri diavolești, Domnul a mîngîiat pe fericita Matroana cu oarecare descoperire dumnezeiască și a umplut inima ei de negrăită bucurie duhovnicească și de mîngîiere cerească. Căci știe a mîngîia în ne cazuri pe cei ce-i slujesc Lui și a le ajuta în supărări, iar mîhnirea lor a o preface în bucurie, precum zice David: *După mulțimea durerilor din inima mea, mîngîierile Tale au veselit sufletul meu.*

Deci Domnul a voit ca prin această roabă a Sa să folosească pe mulți și la calea mântuirii să-i povățuiască. Pentru aceea a făcut-o pe dînsa cunoscută oamenilor din Beirut. Deci a fost aflată de trei oameni dreptcredincioși, care, trecînd tîrziu pe lîngă capiștea aceea, au văzut-o rugîndu-se; și aceia au vestit celorlalți și au început a veni la dînsa mulți, vrînd ca s-o vadă. Iar ea, primind de la Dumnezeu darul învățaturii, le grăia cuvîntul Lui și foarte mult îi folosea pe dînșii cu vorba sa cea de Dumnezeu insuflată și-i povățuia la calea mântuirii. Apoi au venit la dînsa și fecioare, care, minunîndu-se de viața ei îngerească, au voit a-i urma, fiind împreună cu dînsa în viața cea călugărească.

La început a venit la dînsa o femeie cu numele Sofronia, care, fiind din păgînatatea elinească, iubea înfrînarea și curățenia și viețuia fără bărbat ca o călugăriță, avînd cu sine și pe alte femei care urmau vieții și învățaturii ei. Aceasta auzind de fericita Matroana, a venit la dînsa cu tovarășele sale. Iar sfînta, deschizîndu-și gura sa cea de Dumnezeu grăitoare, a început a le vorbi despre adevăratul Dumnezeu și despre Unul Născut Fiul Său, cum S-a întrupat din Preacurata Fecioară și a pățimit pentru mîntuirea noastră, cum a înviat, cum S-a înălțat la cer și iarăși va să vină să judece viii și morții.

Și multe taine de ale sfîntei credințe spunînd Sofroniei Sfînta Matroana, a cîștigat-o pe dînsa lui Hristos, precum și pe cele împreună cu dînsa. Apoi, degrabă învrednicindu-se de primirea Sfîntului Botez de la episcopul Beirutului, petreceau călugărește împreună cu Cuvioasa Matroana în acea capiște idolească, care din peșteră tîlhărească s-a făcut sălășluire miresei lui Hristos.

După aceasta, o fecioară cu numele Evhe, care era preteasă idolească și își păzea fecioria, a venit la Cuvioasa și, căzînd la picioarele ei, o ruga să o învețe pe dînsa credința în Iisus Hristos și să o primească lîngă sine. Iar sfînta, spunîndu-i după obiceiul său cuvintele lui Dumnezeu, aprindea inima fecioarei acesteia spre dragostea lui Hristos și către lepădarea de lume. În acea vreme a sosit un praznic elinesc, urît de Dumnezeu, și s-au adunat elinii cei ce erau în Beirut la idolii lor, voind să-i prăznuiască.

Neafînd pe preteasa idolilor ca să înalțe jertfele lor, după obiceiul păgînesc, se minunau și se întrebau unde s-a dus. Apoi, înștiințîndu-se că s-a dus la Matroana, au alergat acolo unii dintr-înșii, iar mai ales rudeniile fecioarei și aflînd pe Evhe șezînd lîngă Matroana și ascultînd cu umilință cuvintele lui Dumnezeu, au zis către dînsa: "Pentru ce, fecioară, ai trecut cu vederea pe marii zei și ai lăsat jertfele lor? Că iată pentru tine s-a sculat poporul asupra noastră nerăbdînd ocara zeilor săi. Vino dar cu noi ca să săvîrșești praznicul de acum".

Iar fecioara nici nu voia să audă cuvintele lor, nici să se uite la dînșii, ci precum ședea Maria la picioarele lui Iisus, așa ședea ea lîngă învățătoarea sa, Cuvioasa Matroana. Iar sfînta cu blîndețe și cu dragoste a zis către dînșii: "Lăsați-o să fie cu noi, pe această roabă a adevăratului Dumnezeu, care mai întîi era roabă a deșertilor voștri idoli, iar acum nu mai este cu voi, pentru că dorește să se facă mireasa lui Hristos".

Dar rudele care veniseră acolo și mai mult se nevoiau, cînd cu momeli, cînd cu înfricoșări, să depărteze pe fecioara de Matroana, vrînd să o ia pe dînsa cu sila; dar o nevăzută putere dumnezeiască îi oprea pe dînșii. Nesporind de loc, au zis: "Dacă nu ne ascuți pe noi și nu mergi acum să săvîrșești praznicul zeilor, apoi mîine, venind, vom arde casa aceasta cu toate cele ce sînt aici și pe tine împreună cu dînsele". Așa lăudîndu-se, s-au dus.

Sfînta Matroana, împreună cu surorile care erau cu dînsa, au adunat multe vreascuri și lemne pe care le-au pus împrejurul locașului și au trimis în urma elinilor care veniseră la ea, zicînd: "Iată acum sînt gata lemnele și focul; deci veniți și împliniți făgăduința, ardeți-ne pe noi, ca să fim jertfă cu bună mireasmă Hristosului nostru". Iar elinii mirîndu-se de o bărbăție ca aceasta și de curajul lor fără temere, că sînt gata a muri pentru Dumnezeul lor, nu știau ce să le răspundă și de aceea n-au mai venit la dînsele.

Apoi, Cuvioasa Matroana a trimis la episcop, rugîndu-l să trimită la dînsa un preot. După ce a venit preotul, i-a încredințat lui pe fecioara aceea să o lumineze cu Sfîntul Botez și iarăși să o aducă la dînsa; iar preotul a făcut după cererea ei. Fiind botezată fecioara aceasta, se nevoia foarte mult în post și în rugăciune, împreună cu celelalte surori care erau lîngă Matroana, opt la număr, și toate, asemenea

fecioarelor celor înțelepte, înfrumusețându-și candelile lor, se pregăteau a ieși întru întâmpinarea Mirelui Hristos.

Astfel petrecînd Cuvioasa Matroana vreme îndelungată, slujind ziua și noaptea împreună cu surorile și mult popor aducînd lui Dumnezeu, i-a venit dorința ca să vadă pe părintele său cel duhovnicesc, pe Cuviosul Vasian. De aceea voia să se ducă la Constantinopol, dar se oprea de un alt gînd; căci bărbatul său, Dometian, petrecea acolo și se temea ca nu cumva să fie aflată de dînsul. Dar zicea în sine și acestea: "Nu pot petrece aici mai mult, pentru că mulți vin la mine și mă laudă ca pe o săvîrșitoare de fapte bune și mă tem de mărirea deșartă. Apoi mă mai tem ca nu cumva să audă bărbatul meu de mine, căci toată latura aceasta știe și poate cineva îi va spune; și de va veni aici și mă va afla, îmi va zădărnici toată osteneala cea călugărească. Deci mă voi duce de aici ori în Alexandria, ori în Antiohia.

Așa gîndind sfînta, a început a ruga cu sîrguință pe Dumnezeu să-i arate unde să se ducă și unde i-ar fi ei mai de folos a se nevoi. În astfel de rugăciune petrecînd, a văzut odată în vis trei bărbați certîndu-se între ei pentru dînsa, că fiecare voia s-o aibă de soție. Iar ea se lepăda de dînșii, zicînd: "Eu de mult fug de însoțire; oare acum aș fi dorit aceasta? Dar cine sînteți voi?"

Răspuns-a cel dintîi: "Eu sînt Alexandru". Iar celălalt a zis: "Eu sînt Antioh". Al treilea a zis: "Eu sînt Constantin". Acestea zicînd, au aruncat între dînșii sorți, cine să o ia și a căzut sorțul pe cel mai tînăr, care se numea Constantin. Deci, acela voia s-o ia pe dînsa, iar ea de frică s-a deșteptat și se gîndea la vedenie. Apoi a tîlcuit visul astfel: "Trei bărbați, Alexandru, Antioh și Constantin sînt trei cetăți la care m-am gîndit eu, Alexandria, Antiohia și cetatea lui Constantin. Iar sorțul căzînd lui Constantin, înseamnă bună voința lui Dumnezeu ca să mă duc în Constantinopol și să văd pe părintele meu, fericitul Vasian.

Deci, puternic este Domnul, Cel ce m-a orînduit acolo; El mă va acoperi ca să nu fiu văzută de bărbatul meu și *chiar de voi merge în mijlocul umbrei morții, nu mă voi teme de rele, că Domnul meu este cu mine*. Apoi, sculîndu-se, a vrut să plece.

Înștiințîndu-se surorile de scopul ei, că voiește să se ducă de la dînsele, s-au rugat de dînsa cu plîngere, strigînd cu lacrimi: "Pentru ce, maica noastră, ne lași pe noi, fiicele tale, care încă nu sîntem desăvîrșit întărite în Legea Domnului? Pentru ce lași odraslele cele tînere în credință, care încă nu sînt din destul adăpate cu apa învățaturii? Unde te duci de la noi, maica noastră? Cui ne lași pe noi și pentru ce nu ne iei și pe noi cu tine?" Iar ea, mîngîindu-le pe dînsele, le-a spus voința lui Dumnezeu, care prin descoperire i s-a vestit, ca să meargă în cetatea marelui Constantin. Apoi îndată a trimis la episcop, rugîndu-l să trimită la dînsa două diaconițe iscusite în faptele cele bune și desăvîrșite în viață, pentru ca să le încredințeze lor turma lui Hristos cea mică și de curînd adunată. Și a făcut episcopul după dorința ei, căci i-a trimis diaconițe precum dorea. Deci, acelora a încredințat Cuvioasa Matroana pe fiicele sale cele duhovnicești ca pe o comoară de mult preț și, dîndu-le pace, s-a despărțit de dînsele, luînd numai o soră cu sine, pe fericita Sofronia.

Mergînd la mare, a aflat o corabie care mergea la cetatea lui Constantin și s-a suit în ea. După aceea, suflînd vînt ajutor, degrabă au ajuns la Constantinopol, unde Matroana împreună cu Sofronia au mers la Biserica Sfintei Irina, ce era aproape de mare. Intrînd acolo, au aflat pe Marcel, diaconul, cel mai sus pomenit, care sfătuisese pe fericitul Vasian să o trimită pe dînsa la mînăstirea de fecioare, ce era în cetatea Emesiei.

Acestui diacon i-a spus Sfînta Matroana cu de-amănuntul toate cele despre sine, cum a fost urmărită de bărbatul său la Emesia, la Ierusalim și la Sinai și cum s-a nevoit în cetatea Beirutului într-o capiște idolească și a adunat surori; apoi cum a întors la Dumnezeu mult popor printr-însa, și cum a făcut atîta cale din Beirut la Constantinopol, ca să vadă pe părintele său cel duhovnicesc, Cuviosul Vasian. Iar Marcel a vestit pe cuviosul despre venirea Matroanei și i-a spus toate cele ce a auzit despre dînsa. Atunci el îndată a poruncit lui Marcel să caute o casă liniștită lîngă mînăstirea sa și acolo s-o ducă pe fericita Matroana. Și aceasta făcîndu-se, s-a întîlnit cu dînsa Cuviosul Vasian și a binecuvîntat-o pe ea. Apoi

înștiințându-se de toate urmările și ostenele ei, se veselea de asemenea nevoițe și de dragostea ei cea cu osîrdie către Dumnezeu.

Din acea vreme, Cuvioasa Matroana a început a fi în Constantinopol fără grijă, căci murise bărbatul ei. Iar Cuviosul Vasian îi dădea cele de trebuință și pe surorile care rămăseseră în Beirut le-a adus la dînsa, căci a trimis scrisoare, după cererea ei, la episcopul Beirutului, rugîndu-l să lase pe călugărițele cele adunate de Matroana să vină la Constantinopol la maica lor cea duhovnicească.

Deci, fiind liberate, au venit toate în grabă și petreceau împreună cu Cuvioasa Matroana, slujind lui Dumnezeu în cuvioșie și dreptate. Iar Matroana era tuturor pildă cu viața sa cea cu plăcere de Dumnezeu spre care privind, nu numai partea cea călugărească, ci și mulțimea poporului mirenesc se folosea; pentru că străbătuse vestea pretutindeni pentru faptele ei cele bune și se lăuda printr-însa Părintele Cel ceresc. Și a ajuns despre dînsa vestea pînă la împărăteasa, soția împăratului Leon cel Mare, care împărățea în acea vreme, al cărei nume era Verina.

Aceasta, auzind de viața Cuvioasei Matroana cea desăvîrșită în fapte bune, a venit singură la dînsa și a văzut-o. Iar Matroana a primit pe împărăteasă cu cinste și a făcut ei ospăț în chipul în care putea să facă o pustnică, care nimic nu avea. Și s-a mirat împărăteasa de viața ei, dar mai ales de aceasta, că n-a cerut de la dînsa nimic, deși multă avere voia să-i dea ei. Și primind împărăteasa mult folos din viața și vorba Cuvioasei Matroana, s-a întors la palatul său. Deci, alergau către Cuvioasa mulți neputincioși și dobîndeau sănătate, pentru că rugăciunea ei era puternică a tămădui neputințele, nu numai cele trupești ci și cele sufletești.

O femeie oarecare slăvită, cu numele Eufimia, soția lui Antim eparhul, căzînd într-o boală cumplită și netămăduită, încît nu mai putea avea ajutor de la doctori, a alergat la Cuvioasa Matroana. Și luînd mîna ei o pune pe partea trupului său unde o dorea și din atingerea mîinii ei a dobîndit Eufimia deplină sănătate. Aceasta, văzînd casa strîmtă în care petrecea Cuvioasa cu surorile sale - și nici aceea nu era a ei, ci cu chirie -, a voit să zidească mînistire spațioasă și frumoasă tămăduitoare sale, Cuvioasei Matroana, pe care a și făcut-o degrabă. Și, mutîndu-se Cuvioasa din casa cea strîmtă în mînistirea cea nou zidită, a adunat acolo mare turmă de oi cuvîntătoare, de fecioare și de femei, și le-a făcut pe ele mirese ale lui Hristos și cu sîrguință se îngrijea de mîntuirea lor.

După aceasta s-a apropiat de sfîrșitul său și a cunoscut mai înainte mutarea sa către Dumnezeu, care era să fie degrabă, pentru că i s-a spus ei în vedenie. Iar vedenia a fost astfel. I se părea că umbla într-un loc foarte frumos, în care erau sădiți pomi bine roditori, iar prin mijlocul lor curgeau izvoare de ape curate și cîmpul era verde și mulțime de păsări preafrumoase cîntau acolo cu glasuri dulci în multe feluri; iar pomii se clătinau cîte puțin de vîntul ce sufla lin, izvoarele murmurau și nu era cu puțință a spune frumusețea locului aceluia, căci era raiul lui Dumnezeu. Acolo erau niște femei cinstite și cu bunăcuviință, care arătau Cuvioasei Matroana niște palate prealuminate, care erau zidite de mîna lui Dumnezeu și nu de a omului și ziceau către dînsa: "Această casă este a ta, Matroana, zidită de Dumnezeu; deci vino și viețuiește într-însa!"

Din această vedenie a socotit Cuvioasa că i s-a apropiat mutarea ei și se pregătea pentru ieșire cu și mai multă sîrguință, rugîndu-se Domnului, pentru care toate le-a socotit deșertăciune. După aceasta a chemat la sine pe toate surorile și învățîndu-le multe despre mîntuirea sufletului și pace dîndu-le lor, a adormit întru Domnul; și s-a mutat de la locașul pămîntesc în cel ceresc, pe care mai înainte l-a văzut în vis, pregătit pentru ea.

Așa s-a săvîrșit Cuvioasa Matroana întru bătrîneți fericite, pline de mulți ani. A petrecut în viața cea mirenească douăzeci și cinci de ani, iar în cea călugărească șaptezeci și cinci de ani; și au fost anii ei de toți o sută. Iar acum viețuiește în lumina cea fără de sfîrșit, stînd înaintea Preasfîntei și nedespărțitei Treimi, a Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, adevăratul nostru Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

Viața Cuvioasei Teoctista din Lesvia (9 noiembrie)

Pe Marea Egee este o insulă ce se numește Paros. În acea insulă era o biserică preafrumoasă de piatră, zidită în numele Preasfintei Stăpînei noastre de Dumnezeu Născătoare, dar pustie, pentru că toată insula aceea, nu se știe din ce pricină, s-a pustii; și acum nu era locuit de oameni, ci de fiare. Deci, oarecare vînători care locuiau în muntele ce este lîngă mare și se numește Elvea, unindu-se, s-au dus cu corabia în insula aceea pustie ca să vîneze, căci erau acolo o mulțime de cerbi și de căprioare sălbatice.

Ajungînd acolo vînătorii, au ieșit din corabie cu armele lor și au mers spre insulă căutînd vînat. Între dînșii era unul temător de Dumnezeu, care se îngrijea de mîntuirea sa. Acesta s-a despărțit de tovarășii săi și umbla singur prin pustie pe urmele fiarelor. El, aflînd biserica cea mai sus pomenită, a intrat într-însa și a început a se ruga pe cît știa, căci era om simplu și neștiutor de carte.

Închinîndu-se el și rugîndu-se, a văzut în pămînt o groapă mică și într-însa apă; iar în apă erau mai multe grăunțe din verdețurile ce se numesc iliotropion - căci în insula aceea creșteau multe verdețuri din acelea -, și cugeta în sine, zicînd: "Trebuie să fie aici un rob al lui Dumnezeu, care se hrănește cu aceste semințe". Dar, nezăbovind vînătorul acela, a ieșit din biserică, căci se grăbea să ajungă pe însoțitorii săi. Și au petrecut vînătorii în insula aceea cîteva zile, și au vînat cerbi și căprioare, cîte au voit; iar acum se întorceau din pustie la corabie cu mult vînat.

Atunci vînătorul cel mai sus pomenit, iarăși s-a despărțit de tovarășii săi și a intrat în biserică să se roage Preacuratei Născătoare de Dumnezeu; și către dînsa nădăjduia că va vedea pe robul lui Dumnezeu, cel ce muiase semințele de iliotropion în apă. Iar pe cînd se ruga, stînd în mijlocul bisericii, i s-a părut ceva în dreapta Sfintei Mese clatinîndu-se de vînt și apoi a văzut o mreajă de păianjen deasă. Vrînd să se apropie să vadă ce este aceea ce se clatină după țesătura de păianjen pe care voia să o rupă, îndată a auzit un glas, zicînd: "Stai, omule, și nu păși mai aproape, căci mă rușinez, fiindcă sînt femeie goală".

Acestea auzindu-le vînătorul, s-a temut și voia să fugă, dar nu putea de mare spaimă, căci îi tremurau picioarele și perii capului i se zbîrliseră și se făcuseră ascuțiți ca spinii, fiind înspăimîntat. De-abia venindu-și în fire, a îndrăznit și a întrebat: "Cine ești tu și cum trăiești în pustia aceasta?" Și iarăși a auzit glas de după țesătura de păianjen, grăind: "Rogu-te, aruncă-mi o haină și după ce îmi voi acoperi goliciunea, atunci, dacă Domnul îmi va porunci, îți voi spune ție despre mine". Iar vînătorul, dezbrăcîndu-se de haina cea de deasupra, a pus-o pe pămînt și a ieșit din biserică, așteptînd puțin pînă cînd se va îmbrăca femeia aceea cu haina lui.

Intrînd iarăși în biserică, a văzut-o stînd la locul unde era și mai înainte, foarte înfricoșată la chip, pentru că nu mai avea asemănare de om. Nu era de văzut la dînsa trup viu, ci era ca o moartă, numai oasele acoperite cu pielea, cu părul alb, iar la față neagră, ochii cufundați adînc și tot chipul ei era precum este omul care zace de mult în mormînt și abia putea să răsuflă și să vorbească încetișor.

O arătare ca aceasta văzînd vînătorul, mai mult s-a spăimîntat și, căzînd la pămînt, cerea de la dînsa binecuvîntare. Iar ea, întorcîndu-se spre răsărit, și-a ridicat mîinile sale și se ruga. Însă vînătorul nu putea să audă cuvintele rugăciunilor ei, numai cît auzea glasul lin, vorbind către Dumnezeu. Apoi, întorcîndu-se către vînător, a zis: "Dumnezeu să te miluiască, omule! Dar spune-mi, pentru care pricină ai venit în pustia aceasta? Și ce trebuință ai tu în această insulă pustie, în care nimeni nu locuiește? Dar, de vreme ce te-a povățuit Domnul aici - precum mi se pare -, pentru a mea smerenie și vrei să știi cele pentru mine, iată că toate le voi mărturisi ție".

Deci, a început a-i spune așa: "Patria mea este Lezvia și m-am născut în cetatea Mitimna. Numele meu este Teoctista, iar cu viața sînt călugăriță; căci încă de cînd eram copilă am rămas orfană de părinții mei. După aceea am fost dată de rudeniile mele la o mînăstire de fecioare și îmbrăcată în chip călugăresc. Cînd eram de optsprezece ani, fiind la un praznic al Învierii Domnului, am ieșit cu binecuvîntare la un sat, care

nu era departe, ca să cercetez despre o soră a mea care trăia acolo cu bărbatul ei și am rămas la dînsa. Iar la miezul nopții au tăbărit în locul acela arabii, căroră le era povățuitor Nizir, cel vestit întru răutate, și au robit toate satele și m-au robit și pe mine împreună cu ceilalți.

Făcîndu-se ziuă, ne-au dus în corăbiile lor și au început a pluti. Și, mergînd toată ziua, au ajuns la insula aceasta și, scoțînd pe robi, le lua seama punîndu-le preț, spre a vedea cu cît se pot vinde fiecare. După ce am fost scoasă și eu cu ceilalți, și văzînd o luncă ce era aproape, m-am îndreptat către dînsa și m-am pus pe fugă. Apoi s-au luat după mine cei ce mă robiseră, întocmai ca vînătorii ce urmăresc o fiară, dar m-a ascuns de dînșii pustia aceea, iar mai vîrtos Dumnezeu cu darul Său, mă acoperea și mă apăra de mîinile celor ce mă vînau, încît le-a fost peste putință a mă ajunge și a mă afla.

Deci am alergat departe înăuntrul insulei acesteia și, de frică, n-am încetat a fugi pînă cînd s-au rănit picioarele mele prin lemnele cele ascuțite, prin spini și prin pietrele cele colțuroase. Apoi, neputînd fugi mai departe, am căzut ca moartă pe pămînt și s-a umplut pămîntul de sîngele meu, care curgea din rănile picioarelor și toată noaptea aceea am petrecut-o în mari dureri. Însă am mulțumit lui Dumnezeu că m-a mîntuit din mîinile vrăjmașilor mei și m-a păzit curată, voind mai bine a muri în feciorie în pustia aceasta, decît a fi vie în mijlocul poporului celui necurat și a-mi pierde fecioria cea logodită lui Hristos.

A doua zi, văzînd că păgînii aceia s-au dus din insulă, m-am umplut de bucurie scăpînd de robia lor și am uitat durerea trupească, de marea bucurie ce o aveam. Și de atunci sînt treizeci și șase de ani de cînd trăiesc în insula aceasta. Aici mă hrănesc cu semințe din plantele ce cresc din destul și care se cheamă iliotropion. Dar mai mult mă hrănesc cu cuvîntul lui Dumnezeu, pentru că toți psalmii, cîntările și citirile care le deprinsesem în mînăstirea mea, pînă acum le țin minte și cu acestea mă mîngîi și-mi hrănesc sufletul. Iar haina mea în scurtă vreme s-a rupt și am rămas goală, numai darul lui Dumnezeu avîndu-l acoperămînt, care mă acoperă pe mine de toate răutățile".

Acestea zicînd acea cuvioasă fecioară, și-a ridicat mîinile sale spre cer și a dat mulțumire lui Dumnezeu pentru negrăita Lui milostivire pe care a arătat-o spre dînsa. Apoi, iarăși întorcîndu-se către vînător, a zis: "Iată acum, omule, ți-am spus ție toate cele despre mine; dar un lucru cer de la tine, pe care pentru Domnul să mi-l îndeplinești. În anul viitor, cînd vei mai veni la vînătoare în insula aceasta - căci știi că vei veni, căci Dumnezeu așa voiește -, să iei într-un vas curat o părticică din Preacuratele și de viață făcătoarele Taine ale lui Hristos și să-mi aduci aici. Pentru că, de cînd am început a viețui în această pustie, nu m-am învrednicit a mă împărtăși cu aceste Sfinte Daruri. Și acum mergi în pace la însoțitorii tăi și nu spune nimănui nimic".

Vînătorul i-a făgăduit că va face ceea ce i-a poruncit și, închinîndu-se acelei minunate roabe a lui Hristos, s-a dus veselindu-se și mulțumind lui Dumnezeu, că i-a descoperit o comoară ca aceea și că l-a învrednicit a o vedea și a vorbi cu ea; apoi a primit binecuvîntare de la aceea, căreia nu-i era toată lumea vrednică.

Venind la țarm, a aflat pe tovarășii săi care-l așteptau și care erau triști pentru că a zăbovit, căci socoteau că s-a rătăcit prin pustia aceea. Dar el nu le-a spus taina ce i s-a poruncit a o ascunde și a mers întru ale sale. Apoi, așteptînd vînătorul acesta anul următor ca o mare bucurie, dorind ca iarăși să mai vadă pe preacurata mireasă a lui Hristos - care petrecea în pustie ca într-o cămară -, și, venind vremea cea așteptată, s-a sfătuit cu tovarășii săi să meargă către insula Paros, să vîneze fiare.

Intrînd în corabie, a luat de la preot într-o cutie mică și curată, o părticică din Preacuratele și de viață făcătoarele lui Hristos Taine, precum îi poruncise fericita Teoctista, și cu cinste păstrînd-o la sine, a plecat. Sosind la insula aceea, s-a dus cu dumnezeieștile Taine la biserica Preacuratei Născătoare de Dumnezeu din pustie, unde vorbise cu fericita. Dar, intrînd acolo, n-a aflat-o; căci, ori se dusese în pustia cea mai depărtată, sau că se ascunsese, fiindcă veniseră și alți tovarăși cu vînătorul acesta. Deci, a ieșit mîhnit din biserică și mergea pe urma tovarășilor săi.

După aceasta, s-a despărțit de tovarășii săi în taină și, întorcându-se, a venit singur la biserică. Atunci îndată s-a arătat fericita Teoctista în același loc unde fusese mai înainte și cu aceeași haină îmbrăcată, pe care i-o dăduse vînătorul în anul trecut. El, văzînd pe fericita, a căzut la pămînt și s-a plecat înaintea ei. Ea, apropiindu-se degrabă de dînsul, a zis cu lacrimi: "Nu face aceasta, o, omule, pentru că porți dumnezeieștile Daruri; nu nesocoti Tainele lui Hristos și nu defăima prostia mea, căci sînt nevrednică; și luîndu-l de haină, l-a ridicat de la pămînt". Iar el, scoțînd cutia cu dumnezeieștile Taine, i-a dat-o ei.

Cuvioasa a căzut mai întîi la pămînt, înaintea dumnezeieștilor Taine, și cu lacrimi a udat pămîntul; apoi, sculîndu-se, le-a luat și s-a împărțășit, zicînd cu umilință: "Acum slobozește pe roaba Ta, Stăpîne, că au văzut ochii mei mîntuirea Ta, pentru că am primit în mîini iertarea păcatelor. Acum mă voi duce unde va porunci bunătatea Ta!" Zicînd acestea, și-a ridicat mîinile și a stat îndelung rugîndu-se și lăudînd pe Dumnezeu. Apoi a trimis cu binecuvîntare pe vînător în urma tovarășilor săi.

Zăbovind vînătorii în insulă cîteva zile, au vînat căprioare și cerbi și acum se întorceau la corabie. Iar vînătorul cel pomenit, iarăși s-a despărțit de dînșii și a mers singur la biserică, voind ca mai înainte de a pleca să se învrednicească de binecuvîntarea Cuvioasei. Intrînd înăuntru, privea într-o parte și în alta, voind să o vadă pe sfînta, dar nu o află.

Deci, s-a apropiat de locul acela unde vorbise cu dînsa și iată a văzut pe Cuvioasa moartă, zăcînd pe pămînt, avînd mîinile strînse la piept; iar sfîntul ei suflet se duse în mîinile lui Dumnezeu. Vînătorul s-a plecat spre cinstitele ei moaște, sărutîndu-le și udîndu-le cu lacrimi. Dar nu se pricepea ce să facă, pentru că era simplu și își petrecuse zilele mai mult în pustiu, în mijlocul fiarelor, decît prin cetăți, în mijlocul domnilor. Căci nu-i venea în gînd să se ducă la tovarășii săi să-i vestească și împreună cu dînșii să îngroape cu cinste acel sfînt trup. Ci singur săpînd puțin pămîntul, pe cît îi era cu putință a săpa în grabă, a pus într-însul pe Cuvioasa. După aceea a îndrăznit și a luat o mîna de la acel sfînt trup, pentru binecuvîntarea lui, voind să o aibă pentru evlavie în casa sa. Deși cu credință a făcut aceasta, din dragostea și osîrdia lui către Cuvioasa, însă n-a fost bineplăcut lui Dumnezeu acest lucru, precum se va arăta.

Deci, luînd mîna, a învelit-o într-un șervet curat și, ascunzînd-o în sînul său, s-a dus la tovarășii săi, care acum erau în corabie, nespunîndu-le nimic. Și fiind seara tîrziu, s-au depărtat de mal și ridicînd pînzele s-au dus, suflîndu-le vîntul în ajutor, încît vedeau toți vînătorii că corabia lor mergea repede ca o pasăre zburătoare. Ei nădăjduiau ca dimineața să ajungă în muntele Evgheului. Dar dacă s-a făcut ziuă, s-au aflat tot în același loc, stînd lîngă malul insulei Paros și corabia lor era nemișcată ca și cum ar fi fost ținută cu ancora sau ar fi fost oprită de ceva. Deci i-a cuprins frica pe toți și se întrebau unul pe altul dacă n-a greșit cineva și pentru păcatul unuia sînt ținuți aici, încît corabia nu poate să se miște din loc.

Atunci vînătorul cel ce luase mîna Cuvioasei, cunoscîndu-și păcatul, a ieșit din corabie și a alergat pe ascuns la biserică, neștiind tovarășii lui și, apropiindu-se de moaștele Cuvioasei, a pus sfînta ei mîna la locul său în încheietură și, rugîndu-se puțin, s-a întors la tovarășii săi. Iar cînd au intrat în corabie, îndată s-a mișcat din locul ei și a început a pluti fără nici o piedică, încît s-au bucurat toți.

Corabia înotînd repede și fiind aproape de Evgheu, vînătorul acela a început a spune tovarășilor săi toate cele ce i s-au întîmplat; cum în anul trecut a aflat pe Cuvioasa Teoctista și cum i-a adus anul acesta dumnezeieștile Taine. Apoi, murînd sfînta, cum îi luase mîna și pentru acea pricină au fost ținuți toată noaptea la țarm. Ei, ascultînd toată povestirea celor întîmplate, se umileau și cîrteau foarte tare asupra vînătorului, mîniindu-se pe dînsul, pentru că nu le-a spus și lor cînd erau încă în insula aceea, ca să se fi învrednicit și ei de binecuvîntarea plăcutei lui Dumnezeu.

Atunci ei, întorcînd corabia înapoi, cu mare sîrguință au mers iarăși la insula Paros. Ajungînd acolo, s-au dus toți la biserică și, intrînd înlăuntru, cu frică s-au apropiat de locul acela unde îngropase cinstitul trup al Cuvioasei. Locul l-au găsit, iar trupul nicidecum; dar au văzut semnul în locul acela unde fusese trupul, căci se cunoștea bine urma unde fusese capul și picioarele, încît toți se mirau foarte și nu pricepeau unde s-a ascuns. Unii dintre dînșii, ziceau că a înviat, iar alții, că nu va învia mai înainte de învierea cea de

obște; ci a fost dusă de mâini îngerești și îngropată în alt loc, precum, de mult, fusese Sfânta Ecaterina. Apoi s-au risipit toți prin insulă, să vadă dacă nu o vor găsi, ori vie, ori moartă, în alt loc. Fiind simpli și necunoscători, voiau să pătrundă tainele lui Dumnezeu, care sînt necunoscute.

Căutînd cu sîrguință pretutindeni și neaflînd-o, au venit în biserică și cu umilință au sărutat locul unde zăcuse trupul Cuvioasei. Apoi, rugîndu-se, s-au întors. Ajungînd la casele lor, povesteau oamenilor toate cele despre Cuvioasa Teoctista și toți, minunîndu-se, slăveau pe Dumnezeu Cel minunat întru sfinții Săi, a Căruia slavă este în veci. Amin.

Sfîntul Simeon Metafrast (9 noiembrie)

Sfîntul Simeon Metafrast s-a născut în Constantinopol pe timpul împăratului Leon înțeleptul, anul 886. Pentru faptele lui cele bune și înțelepciunea sa, a fost înălțat la vrednicia de magistru și logofăt și avea multă cinste la împăratul.

Mergînd arabii în Creta, au prădat multe orașe și sate; iar împăratul trimise pe generalul Imerie, împreună cu Sfîntul Simeon Metafrast să meargă soli la arabi, dîndu-le putere deplină, ca, sau să-i supună de bună voie sau prin arme; precum spune Metafrast în viața Sfintei Teoctista, care se serbează în aceeași zi.

Cu toate că împăratul îl iubea și-l cinstea pentru înțelepciunea și fapta bună, cît și pentru vitejia lui, totuși Sfîntul nu avea înclinări războinice, ci cugeta să părăsească lucrurile lumești și să se facă monah. Deci a zis către împăratul, că dacă se va întoarce biruitor din război să-i facă un dar, și împăratul i-a făgăduit.

Mergînd în Creta au înduplecat pe arabi a se supune și a plăti tribut împăratului. Întorcîndu-se la Constantinopol se rugă să-i împlinescă dorința, după făgăduință. Împăratul se mîhni, neputîndu-se despărți de un bărbat așa de înțelept și viteaz, dar nevoind a-și călca cuvîntul dat, l-a îmbrățișat și l-a sărutat cu lacrimi, zicînd: "Mergi, fiule, cu mila lui Dumnezeu, Căruia roagă-te și pentru păcatele mele".

Cuviosul, după ce s-a făcut monah, a scris Viețile Sfinților, cîte s-au aflat. După aceea ca unul ce era bogat și avea putere și închipuire, a trimis oameni în diferite locuri și i-au adus toate viețile de sfinți cîte le-au aflat. El le-a tîlcuit în cuvinte mai dulci, pentru care se numește și Metafrast.

Sfîntul Ierarh Nectarie de Eghina, Episcopul Pentapolei, canonizat în anul 1961 (9 noiembrie)

Acest sfînt, unul dintre cei mai noi sfinți canonizați de Biserica Greciei în acest secol, s-a născut în anul 1846, în Selivria Traciei, din Părinți săraci, dar foarte evlavioși. Din botez a primit numele de Anastasie, bucurîndu-se din pruncie de o aleasă educație creștinească. După primii ani de școală, Anastasie este trimis să învețe carte la Constantinopol, unde studiază teologia și scrierile Sfinților Părinți. Aici sufletul său începe să-L descopere pe Hristos în inima sa prin rugăciune, prin citirea cărților sfinte și prin cugetarea la cele dumnezeiești.

La vîrsta de douăzeci de ani, tînărul Anastasie se stabilește în insula Hios, povățuit de Duhul Sfînt, unde predă religia la o școală de copii. Apoi, fiind chemat de Hristos, intră în nevoința monahală în vestita chinovie, numită "Noua Mînăstire", primind tunderea monahicească la șapte noiembrie 1876, sub numele de Lazăr. Mai tîrziu, la tunderea în marele și îngerescul chip al schimniciei, avea să primească numele de Nectarie, pe care l-a purtat toată viața.

După ce termină studiile teologice la Atena, în anul 1885, Nectarie a fost luat de patriarhul Sofronie ca ucenic la Alexandria, fiind hirotontit preot și apoi mitropolit de Pentapole, o veche eparhie ortodoxă din Libia superioară. Mai mulți ani evlaviosul mitropolit a slujit ca secretar al patriarhiei, predicator la biserica Sfântul Nicolae din capitala Egiptului, devenind un iscusit slujitor și povățuitor de suflete, fiind dăruit de Dumnezeu cu multă răbdare, smerenie și blîndețe. De aceea era mult căutat de credincioși și iubit de toți.

Văzînd diavolul că nu-l poate birui cu mîndria și iubirea de sine a încercat să-l lovească pe fericitul ierarh Nectarie cu altă armă tot așa de periculoasă, adică cu invidia și gelozia din partea celorlalți ierarhi și slujitori ai Bisericii de Alexandria, vorbindu-l de rău către patriarh, cum că dorește să-i ia locul. Aceasta a tulburat pe toți și a făcut să fie eliberat din cinstea arhierescă în care se afla.

Cerîndu-și iertare de la toți, a dat slavă lui Dumnezeu căci și cu dînsul s-a împlinit cuvîntul Mîntuitorului, Care zice: *Fericiți veți fi cînd vă vor ocări și vă vor prigoni și vor zice tot cuvîntul rău împotriva voastră, mințind din pricina Mea* (Matei 5,11). Apoi s-a retras la Atena, în anul 1891, sărac, defăimat de ai săi și nebăgat în seamă, avînd toată nădejdea numai în Dumnezeu și în rugăciunile Maicii Domnului.

Aici a fost cîțiva ani predicator, profesor și director al unei școli teologice pentru preoți, pînă în anul 1894, reușind să formeze duhovnicește mulți tineri iubitori de Hristos, pe care îi hrănea cu cuvintele Sfîntei Evanghelii și cu scrierile Sfinților Părinți. Apoi făcea slujbe misionare în parohiile din jurul Atenei.

În taina inimii sale, fericitul ierarh Nectarie era un adevărat isihast și un mare lucrător al rugăciunii lui Iisus, care îi dădea multă pace, bucurie, blîndețe și îndelungă răbdare. Cu aceste arme el biruia neîncetat pe diavoli, creștea duhovnicește pe cei din jurul său și avea întotdeauna pace și bucurie în Hristos, nebăgînd în seamă defăimarea și osîndirea celor din jurul său.

Dorind la bătrînețe să se retragă la mai multă liniște, a construit între anii 1904-1907, cu ajutorul multor credincioși și ucenici, o frumoasă mînăstire de călugărițe în insula Eghina din apropiere, rînduind aici viață desăvîrșită de obște, după tradiția Sfinților Părinți. Apoi se retrage definitiv în această mînăstire și duce o viață înaltă de smerenie și slujire, de dăruire totală și rugăciune neadormită, arzînd cu duhul pentru Hristos, Mîntuitorul lumii și pentru toți care veneau și îi cereau binecuvîntare, rugăciune și cuvînt de folos sufletesc.

Pentru viața sa înaltă, Dumnezeu l-a învrednicit pe Cuviosul Nectarie de Harul Duhului Sfînt. Pentru aceasta mulți bolnavi și săraci alergau la biserica mînăstirii din Eghina și cereau ajutorul lui. Mai ales după primul război mondial, numeroși săraci și bolnavi, lipsiți de orice ajutor, veneau la el ca la părintele lor sufletesc. Iar Sfîntul Nectarie a dat poruncă maicilor ce se nevoiau în mînăstirea sa să împartă la cei lipsiți orice fel de alimente și să nu păstreze nimic pentru ele, căci Dumnezeu, prin mila Sa, îi hrănea și pe unii și pe alții. Dar și cei bolnavi se vindeau cu rugăciunile fericitului Nectarie, căci se învrednicise de darul facerii de minuni.

Într-o vară, fiind mare secetă în insula Eghina, cu rugăciunile Sfîntului Nectarie a venit ploaie din belșug și au rodit țarinile, încît toți s-au îndestulat de hrană. De aceea, toți - mireni și călugări, săraci și bogați -, cînstean pe Sfîntul Nectarie, ca pe păstor și un vas ales al Duhului Sfînt și urmau întru toate cuvîntul lui. Astfel, el era totul pentru toți, căci putea toate prin Hristos, Care locuia în el. Apoi era foarte smerit și blînd și nu căuta cinste de la nimeni. Iar în timpul liber lucra la grădina mînăstirii, îmbrăcat într-o haină simplă, încît toți se foloseau de tăcerea și smerenia lui.

Pe lîngă multele sale ocupații duhovnicești, Sfîntul Nectarie a scris și a redactat mai multe scrieri teologice de morală și de istorie a Bisericii, întărind tradiția Sfinților Părinți în patria sa, împotriva influențelor occidentale care asaltau țările ortodoxe.

Pentru toate acestea, diavolul a ridicat asupra Sfântului Nectarie numeroase ispite, căutînd să-l biruiască. Astfel, numeroși slujitori și ierarhi ai Bisericii din Grecia s-au ridicat cu invidie asupra fericitului, făcîndu-i multe ispite. Dar Dumnezeu îl izbăvea din toate necazurile.

Trăind ca un înger în trup, și iubind neîncetata rugăciune, tăcerea, smerenia, postul și milostenia, Sfântul Nectarie trăgea pe mulți la Hristos, revărsînd în jurul lui, pacea, bucuria și lumina cea necreată a Duhului Sfînt, prin care mîngîia și odihnea pe toți care veneau la chilia lui. Din această cauză, diavolul, nerăbdînd nevoița lui, pînă la sfîrșitul vieții sale a ridicat împotriva Sfîntului multe calomnii și vorbe rele din partea multor clerici și ierarhi greci, care, din cauza invidiei, îl cleveteau și îl acuzau, atît pe el, cît și mînăstirea lui. Dar fericitul Nectarie le răbda pe toate, în numele lui Hristos, Care locuia în inima sa.

Simțindu-și sfîrșitul aproape, pe cînd făcea un pelerinaj cu icoana Maicii Domnului în insula Eghina, Sfîntul Nectarie a descoperit ucenicilor săi că în curînd va pleca la Hristos. Apoi, îmbolnăvindu-se, a fost dus la un spital din Atena. Dar el răbda cu tărie toată boala și ispita, așteptînd cu bucurie ceasul ieșirii sale din această viață.

După aproape două luni de suferință, Sfîntul Nectarie și-a dat sufletul cu pace în mîinile lui Hristos, la opt noiembrie, 1920, izbăvindu-se de toate ispitele acestei vieți, pentru care s-a învrednicit să se numere în ceata sfinților lui Dumnezeu. Ucenicii săi, după ce l-au plîns mult, l-au înmormîntat, după rînduială în biserica zidită de el, făcînd multe minuni de vindecare cu cei bolnavi, care alergau cu credință la ajutorul lui.

Trecînd mai bine de douăzeci de ani, trupul său s-a aflat în mormînt întreg și nestrîcat, răspîndind multă mireasmă. La trei septembrie 1953, sfințele sale moaște au fost scoase din mormînt și așezate în biserica mînăstirii din Eghina, pentru cinstire și binecuvîntare. Iar în anul 1961, Sinodul Bisericii din Grecia, vîzînd numeroasele minuni care se făceau la moaștele sale, l-au declarat sfînt, cu zi de prăznuire la nouă noiembrie, devenind astfel cel mai venerat sfînt din această binecuvîntată țară ortodoxă. Zilnic credincioșii se închină la moaștele Sfîntului Nectarie și la mormîntul său, făcînd din mînăstirea sa din insula Eghina cel mai iubit loc de pelerinaj din toată Grecia.

Cu rugăciunile Sfîntului Ierarh Nectarie, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin.

Pomenirea Sfinților Apostoli Olimp, Rodion, Sosipatru, Erast, Cuart și Tertie (10 noiembrie)

Acești sfinți sînt din cei șaptezeci de apostoli. Olimp și Rodion, urmînd Sfîntului Apostol Petru, împreună au fost tăiați de Nero, în cetatea Romei. Iar Sosipatru, pe care îl pomenește Sfîntul Apostol Pavel în Epistola către romani, fiind episcop al Iconiei, cu pace s-a săvîrșit. Erast, pe care în aceeași epistolă îl pomenește Sfîntul Apostol Pavel, mai întîi a fost iconom al sfintei Biserici a Ierusalimului.

După aceea, fiind episcop al Paneadiei, s-a mutat la Domnul. Iar Cuart, fiind episcop al cetății Beirutului, mult a pătimit pentru buna credință și pe mulți elini botezînd, a adormit în Domnul. Tertie, care a scris Epistola lui Pavel către Romani, a fost al doilea episcop în Iconia. Iar acum toți împreună stau înaintea scaunului lui Dumnezeu în veselie veșnică, primind de la El răsplata pentru nevoițele și ostenele lor, cele cu multe dureri.

Pătimirea Sfântului Mucenic Orest (10 noiembrie)

Împărățind în Roma păgînul Dioclețian, s-a apropiat de dînsul un voievod cu numele Maximin, zicînd: "Stăpîne împărate, povățuitorule al zeilor noștri și învățătorule preaînțelepte al tainelor lor, rog bunătatea ta, poruncește-mi să străbat părțile Ciliciei și ale Capadociei, ca pe creștinii cei cu totul înrăutățiți, care se împotrivesc zeilor noștri și stăpînirii tale, să-i prind și să-i chinuiesc cu felurite munci. În foc să-i ard, în apă să-i înec, să le zdrobesc trupurile și să le frîng oasele; să-iucid cu sabia, să-i dau fiarelor spre mîncare și în tot felul pierzîndu-i, să șterg de pe pămînt pomenirea celor care nu se închină marilor zei și nu se supun stăpînirii tale". Acestea auzindu-le împăratul, l-a lăudat și a zis către dînsul: "Nu numai în Cilicia și Capadocia, ci și în toată împărăția mea, îți dau ție stăpînire pentru dezrădăcinarea necuratei creștinătăți, ca să înmulțești slava zeilor noștri strămoșești, care sînt ajutători tuturor oamenilor".

Maximin, luînd stăpînire de la împărat, a pornit cu mîndrie și cu putere mare spre pierderea poporului creștin cel nevinovat, ca un lup răpitor asupra oilor, sau ca un leu ce răcnește asupra fiarelor celor neputincioase, plin de răutate și de mînie neîmblînzită. Ajungînd în părțile Capadociei, a intrat în cetatea ce se cheamă Tiana și, pe cînd întreba despre creștini, a auzit de la cetățeni de un oarecare doctor cu numele Orest, că este creștin și învață în toate zilele poporul cu sîrguință, ca toți să cinstească pe Hristos; acesta propovăduiește că nu este alt Dumnezeu, fără numai Unul în cer și că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu.

Auzind ighemonul Maximin, a poruncit îndată să-l prindă pe Orest și să-l aducă la judecata sa. Sînd Sfîntul Orest la păgîneasca judecată, ighemonul a privit spre el cu ochi mîndri și cu glas înfricoșat a zis către dînsul: "Spune-ne nouă cine ești tu și care este numele tău?". Sfîntul a răspuns: "Sînt rob al Domnului meu Iisus Hristos, Dumnezeuul nostru, iar numele meu este creștin, pentru că al cui rob sînt, cu numele Aceluia mă și laud".

Ighemonul a zis: "De vreme ce ai îndrăznit a numi pe Hristos, Dumnezeu și pe tine te-ai numit creștin, pentru aceasta ești vrednic de munci". La acestea Sfîntul Orest a răspuns, zicînd: "Zei, care n-au făcut cerul și pămîntul, să piară! Eu încă de cînd eram copil mic, am învățat a aduce jertfă de laudă Dumnezeului Celui viu, pe Care Îl cinstesc cu inimă curată, iar dracilor tăi celor necurați, pe care îi numești tu zei, eu nu mă închin".

Ighemonul a zis: "Pentru ce nu ne spui numele tău care-l ai de la nașterea ta?" Sfîntul a răspuns: "Ți-am spus că sînt creștin și acest nume îmi este cel mai cinstit, cu mult mai mult decît numele cel dat de părinți și mai slăvit decît toate numele din lume. Iar dacă voiești să știi și numele acela pe care îl am de la părinți, află că de la nașterea mea trupească, mă numesc Orest, iar de la nașterea cea duhovnicească, mă numesc creștin. Și, precum este mai însemnată nașterea cea duhovnicească decît cea trupească, așa mai cinstit îmi este mie numele de creștin decît de Orest". Atunci ighemonul, vrînd cu vicleșug să înșele pe robul lui Hristos, a început a grăi: "Mie îmi este milă de tinerețile tale, Oreste, și cruț mintea ta cea înțeleaptă; ba încă am auzit că și în știința doctoricească ești iscusit. Pentru aceasta, nu te pierd îndată, ci te sfătuiesc, supune-te voii împăratului și vei fi ca un fiu al meu, primind de la toți cinste și slavă; apoi, de va afla împăratul despre tine, mare dar vei avea de la dînsul".

Sfîntul a răspuns: "Nu mă vei înșela, ighemoane, cu amăgitoare tale cuvinte, pentru că eu nu caut nici cinstea aceasta vremelnică, nici nu fug de chinuri pentru Domnul meu. Ci, mai vîrtos sînt gata a răbda pentru Dînsul toate muncile, căci voiesc a afla har de la Dînsul și doresc a mă numi fiu al Lui întru împărăția cerurilor; pentru că ne-a dat nouă stăpînire, celor ce credem întru numele Lui, ca să ne facem fii ai lui Dumnezeu".

Iar ighemonul a zis: "Omule fără minte și ticăloase, pentru ce te înșeli, zicînd că Hristos este Dumnezeu, pe cînd evreii L-au răstignit ca pe un tîlhar?" Sfîntul a răspuns: "De ai fi cunoscut puterea cea mare a Celui răstignit, te-ai fi lepădat și tu de înșelăciunea deșertilor idoli și te-ai fi închinat Lui, Care cu

adevărat este Dumnezeu, născut din Dumnezeul Cel adevărat și nevăzut și de voie a împreunat firea cea dumnezeiască cu cea omenească și din înșelăciunea cea pierzătoare a diavolului ne-a izbăvit pe noi".

La aceasta, ighemonul a zis: "Cu cuvintele tale cele multe și mincinoase ai supărat urechile noastre. Oare voiești a mă aduce și pe mine la credința ta cea rea? Dar să știi că pe zeii mei nu-i voi lăsa și Hristosului vostru nu mă voi închina, iar ție îți zic: lasă pe Hristosul tău și să aduci închinăciune și jertfe zeilor noștri, binecunoscînd că, făcînd aceasta, vei șede de-a dreapta mea". Sfîntul Orest a răspuns: "Eu mă închin și slujesc veșnicului Dumnezeu, Celui Care îmi face bine întotdeauna, Domnului meu Iisus Hristos; iar diavolilor voștri nu voi jertfi, nici pierzătoarei voastre înșelăciuni nu voi fi părtaș niciodată".

Atunci ighemonul, luînd pe Sfîntul Orest, l-a dus în capiștea idolească, care era toată înfrumusețată cu aur și cu argint și plină de idoli de mare preț. Și a zis către dînsul: "Închină-te, Oreste, acestor zei cinștiți!" Iar Sfîntul a răspuns: "Te înșeli amarnic, ighemoane, necunoscînd adevărul! Iată, zeii aceștia sînt făcuți din aur și argint, din aramă și din fier, pentru înșelăciunea omenească. Ei nici nu văd și nici nu aud, fiind lucruri făcute de mîini omenești, care nu pot a-și ajuta lor, nici a face bine altcuiva. Pentru ce dar să mă închin lor?"

Iar ighemonul i-a zis: "Spune-ne, Oreste, cuvîntul cel de pe urmă, sau te vei închina zeilor sau nu, că iată te așteaptă muncile!" Sfîntul a răspuns: "Ți se pare, ighemoane, că mă tem de îngrozirea ta? Nu nădăjdui că mă vei înfricoșa cu munci, ci fă ceea ce voiești, că Domnul meu Iisus Hristos este cu mine și îmi ajută!" Atunci ighemonul a poruncit să dezbrace pe Sfînt și să-l bată acolo, în capiștea idolească.

Sfîntul, începînd a pătîmi, și-a ridicat mîinile în sus și a zis: "Caută din cer, Dumnezeul meu, și ajută mie, robului Tău!" Deci, Sfîntul a fost bătut fără milă cu diferite unelte, cu toiege, cu frînghii și cu vine de bou; și atît de mult a fost bătut, încît s-au schimbat patruzeci de ostași, iar uneltele s-au rupt și s-au sfărîmat, încît nu era un loc pe trupul lui fără răni, chiar și pîntecele i se rănise. Iar Sfîntul răbda vitejește, încît toți se mirau de răbdarea lui.

Fiind bătut astfel, tiranul îi zicea: "Jertfește zeilor și te voi elibera!" Iar răbdătorul de chinuri, nimic nu-i răspundea. Atunci ighemonul a poruncit să-i ardă coastele cu fierul roșu, să toarne oțet tare pe rănile lui și să le presare cu sare. Mucenicul, căuțînd în sus a zis: *Dumnezeule, fă cu mine semn spre bine, ca să vadă cei ce mă urăsc și să se rușineze.* Zicînd acestea, a suflat asupra idolilor care erau în capiște și îndată toți au căzut și s-au risipit ca praful. Apoi, Sfîntul a strigat către ighemon, zicîndu-i: "Unde este tăria zeilor tăi, pentru ce nu și-au ajutat lor?" Și îndată au fugit toți afară din capiște, fiind cuprinși de frică; și a ieșit și mucenicul. După aceea, toată capiștea s-a cutremurat și a căzut.

Apoi, ighemonul a poruncit să ducă pe Sfîntul în temnița cea mai adîncă, poruncînd străjerilor să nu-i dea nici pîine, nici apă, ca să fie omorît cu foame și cu sete. Sfîntul, intrînd în temniță, și-a ridicat mîinile în sus și se ruga, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce m-ai învățat buna credință din tinerețile mele și ai depărtat de la mine toată rătăcirea și înșelăciunea; Cel ce ai zidit cerul și pămîntul; Cel ce ai dus la odihnă pe robii Tăi Avraam, Isaac și Iacov; pe Tine Te rog, nu mă lăsa, pentru că eu m-am dat cu totul Ție; fă ca să fiu părtaș celor ce au pătimit pentru Tine și au moștenit împărăția Ta".

Rugîndu-se astfel, Sfîntul a stat în temniță șapte zile fără mîncare și băutură, iar a opta zi l-a scos ighemonul iarăși la judecată și a zis către dînsul: "Ticălosule, necuratule și vrăjmașule al zeilor noștri, tot împietrit și neînduplecat ești? Să știi că, dacă nu te vei închina zeilor, voi porni asupra ta mai cumplite munci și cu nemilostivire voi ridica viața ta; iar trupul tău cel necurat voi porunci să-l înece în apă". Sfîntul Orest a răspuns: "Sînt gata a răbda toate muncile, avînd în inima mea semnul Domnului meu Iisus Hristos". Atunci muncitorul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să aducă douăzeci de cuie de fier lungi de cîte o palmă și să le bată în călcîiele Sfîntului Orest.

Făcîndu-se și aceasta, a poruncit să-l lege de un cal sălbatic și să-l tîrască pînă ce va muri. Și calul, fiind alergat foarte tare, trăgea pe Sfîntul pe drumuri și pe cîmpii, prin spini și pe pietre ascuțite; apoi, în acele

munci, Sfântul Orest, răbdătorul de chinuri, și-a dat duhul în mâinile Domnului, tîrît de cal douăzeci și patru de stadii departe de cetate. Iar trupul lui a poruncit muncitorul să-l arunce în rîul ce se chema Fiva.

După aceea s-a arătat în locul acela un om luminat ca soarele, care adunînd moaștele Sfântului, le-a îngropat în muntele ce era aproape de cetatea Tiana, dînd Dumnezeuului nostru slavă, totdeauna, acum și pururea, și în vecii vecilor. Amin.

Pomenirea Părintelui nostru Martin, Episcopul Galiei (10 noiembrie)

Acest minunat Părinte Martin, a viețuit în vremea lui Grațian și Valentinian, împărații Romei, în anii de la Hristos 381. Fiind foarte iscusit și curajos în războaie, împăratul l-a trimis cu cincizeci de mii de ostași și cu toată tabăra împotriva barbarilor, care atunci ridicaseră război împotriva romanilor. Ducîndu-se Martin cu oastea lui aproape de tabăra barbarilor și văzînd mulțimea lor cea nenumărată, s-a temut foarte, atît el cît și toată oastea lui, ca unii ce nu puteau să stea împotriva la atîta mulțime de vrăjmași.

În vremea cînd Martin se afla în mare nedumerire și întristare, neștiind ce să facă, s-a arătat înaintea lui un sărac, purtînd haine vechi și rupte, care cerea milostenie. Voievodului, văzîndu-l tremurînd de frig și flămînd, i s-a făcut milă de dînsul, căci era foarte milostiv. Și luîndu-l în cortul său, a tăiat o parte din porfira sa, adică din îmbrăcămintea sa cea voievodală și de mare preț pe care o purta, și l-a îmbrăcat cu dînsa. Apoi i-a dat pîine de-a mîncat și vin de-a băut.

După ce s-a înnoptat, de multă grijă a căzut pe așternut, fără să doarmă și, tocmai tîrziu, adormind puțin a văzut în vedenie pe Domnul nostru Iisus Hristos, în chipul săracului pe care l-a miluit ziua, îmbrăcat cu partea de haină pe care i-o dăduse, și a zis către dînsul: "Martine, pentru care pricină ești atît de mîhnit?" Și el a răspuns: "Pentru că nu pot să stau împotriva la atîta mulțime de vrăjmași și nu știu ce voi face".

Atunci Domnul a zis către dînsul: "Îndrăznește și nu te întrista nicidecum, nici să te înfricoșezi de vrăjmași, căci precum ieri M-ai văzut gol și M-ai îmbrăcat și, fiind flămînd, M-ai hrănit și însetat fiind, M-ai adăpat, întru acest chip voi da și Eu ție răsplătire și te voi păzi de vrăjmașii tăi. Pentru că aceștia, cînd vor vedea fața Mea, se vor înfricoșa foarte și vor cădea înaintea ta, făcîndu-ți multe făgăduințe și daruri, și vor cere pace; și așa te vei întoarce la Roma cu mare slavă și cinste. Pe lîngă acestea, îți voi fi ajutor toată viața și chiar după moarte te voi învrednici împărăției Mele". Acestea zicîndu-i Domnul, stratilatul (adică generalul) deșteptîndu-se, s-a minunat de vedenia care a văzut-o și a căpătat mare îndrăzneală.

Apoi dimineța, a poruncit să se înarmeze toți ostașii și să iasă la război. Iar ostașii, temîndu-se, au zis că nu sînt vrednici să facă război cu atîta mulțime de barbari. Dar voievodul mîniindu-se, a zis către dînșii: "Eu mă duc singur la război, iar voi rămîneți, și apoi veți vedea de vă veți putea izbăvi de vrăjmași fără povățuirea și ocîrmuirea voievodului". Atunci, căzînd toți înaintea lui, l-au rugat să nu mai țină mînie, fiind gata să-l urmeze, ori spre viață, ori spre moarte.

Deci, înarmîndu-se, au ieșit cu toții la război, și cum l-au văzut vrăjmașii de departe, s-au temut foarte fiindcă vedeau împrejurul oștirii romanilor niște uriași înfricoșați înarmați, șezînd în căruțe și pe cai nenumărați. Acestea erau însă rînduiețile Puterilor cerești, pe care le-a trimis Dumnezeu Cel Preaînalt, ca să-i ajute lui Martin și să-l păzească de vrăjmașii lui, după cum i s-a făgăduit mai înainte.

Atunci ei îndată au trimis soli și mijlocitori către voievod, rugîndu-l să facă pace. Dar el nu le primea nicidecum pacea, ci voia să țină război. De care lucru înștiințîndu-se barbarii, au trimis iarăși la Martin alți soli cu multe daruri, făgăduind să fie supușii romanilor și rugîndu-i să înceteze războiul. Astfel,

supunînd pe barbari, s-a întors în Roma cu bucurie mare. Despre acestea înștiințându-se împărații, au ieșit cu toți sfetnicii spre întîmpinare, primindu-l ca pe un biruitor, cu mare slavă și cinste.

Atunci fericitul Martin, povestind împăraților vedenia care a văzut-o și toate cele întîmplute, a zis: "Un război înfricoșat ca acesta, nu l-am ținut eu, ci Iisus Hristos, puterea cea nebiruită a creștinilor. Acela ne-a dat biruința aceasta. Pentru aceea, vă rog să-mi dați voie să slujesc, cealaltă vreme a vieții mele, lui Dumnezeu Care mi-a ajutat". Iar împărații, auzind aceasta, s-au întristat și i-au zis: "Noi voim să fii cu noi și să-ți dăm și mai mari vrednicii și cinste, după cum se cade ție pentru biruința care ai cîștigat-o". Dar binecuvîntatul Martin a zis: "Aceasta socotesc eu mai mare decît orice vrednicie sau cinste, ca să-mi dați voie să mă liniștesc și să îngrijesc de mîntuirea sufletului meu". Iar împărații minunîndu-se de scopul lui vrednic de laudă și plăcut lui Dumnezeu, i-au dat voie să facă ceea ce dorește, rugîndu-l să le fie apărător și ajutor în vremea necazului.

Deci, pururea pomenitul Martin, împărțindu-și averile la săraci și lepădîndu-se de lume și de cele din lume, s-a dus într-un loc liniștit și s-a făcut monah, dîndu-se cu totul la cugetarea și citirea dumnezeieștilor Scripturi și la nevoințele pustniciei, făcîndu-se desăvîrșit în toate faptele bune. Iar după ce, în vreme de șapte ani, s-a nevoit bine întru nevoințele cele duhovnicești, Sfîntul Martin, după descoperirea lui Dumnezeu, s-a hirotonit episcop al Constantiei, o cetate a Galiei.

Deci, Sfîntul luînd asupra-și această sarcină mare și grea a episcopiei, s-a dedat la mai multe nevoințe, pascînd ca un adevărat păstor oile lui Hristos cele cuvîntătoare, la pășunea poruncilor Lui cele mîntuitoare și adăpîndu-le cu apa învățaturii Sale celei dumnezeiești, iar prin faptele sale cele îmbunătățite, făcîndu-se pildă tuturor. Pentru aceea i s-a dat și dar de la Dumnezeu ca să cunoască mai înainte cele viitoare, să învieze morții, să izgonească diavolii și să facă semne și minuni vrednice de mirare, dintre care vom povesti puține, spre încredințarea celor multe.

Într-una din zile, Sfîntul mergînd pe drum, a întîmpinat un mort pe care îl duceau la groapă. Iar un om nedrept și asupritor, nu-l lăsa să-l îngroape, zicînd că-i este dator cu trei sute de galbeni. Atunci Sfîntul a stat în loc și a zis asupritorului: "Pentru ce nu lași să îngroape mortul, pentru că, după cum aud, ți-a dat banii ce-ți era dator cu dobînda lor?" Iar acela a răspuns: "Nu mi-a dat nimic, că dacă mi-ar fi dat datoria sa, și-ar fi luat zăpăsul". Dar femeia celui mort zicea cu lacrimi: "Minte, stăpîne sfinte, că și-a luat banii cu dobînda lor, dar fiindcă a avut scopul să ne asuprească, n-a voit să ne dea zăpăsul, zicînd că s-a pierdut". Iar Sfîntul i-a zis: "Auzi că ți-ai luat banii; lasă să îngroape mortul". Iar el spunea că nu i-a luat.

Atunci Sfîntul i-a zis: "Dacă va învia mortul și va dovedi că ți-ai luat banii, ce să pătimești?" Și asupritorul, semețindu-se, a zis: "Dacă va învia mortul, precum zici, să mor eu și să trăiască el". Dar el a zis aceasta căci nu credea că va învia mortul. Atunci Sfîntul a zis către dînsul: "Nici mortul nu era de trebuință să învieze, nici tu să te pogori în iad, ticăloase. Dar de vreme ce tu singur din nenorocire ți-ai ales moartea în locul vieții și nu lași pe mort să-l îngroape, facă-se după cum ai voit".

Zicînd aceasta, s-a apropiat de mort și a zis rugăciunea aceasta: "Doamne Dumnezeul nostru, martorul adevărului și Mîntuitorul nedreptățiilor, învierea morților și dascălul viilor, Care singur cunoști adîncurile inimii și faci vii pe cei ce nădăjduiesc spre Tine, poruncește, întru numele Tău cel Sfînt și înfricoșat, să se scoale mortul acesta, spre dovedirea adevărului și spre întoarcerea celor ce stau înainte, văzînd minunile Tale, să Te slăvească pe Tine, Unul, adevăratul Dumnezeu nostru în veci, amin".

După aceasta, apucînd de mîna dreaptă pe mort, o, minune, îndată a înviat mortul, și șezînd pe pat, a văzut pe asupritorul său stînd în dreptul lui și i-a zis: "Du-te om rău, în locul cel întunecos al muncii ce îți este pregătit, căci pe mine care mă linișteam bine, m-ai supărat. Dar dreptul și Sfîntul Martin, cu rugăciunea sa către Dumnezeu, m-a luat de acolo, spre a te muștra pe tine pentru banii care ți i-am dat și tu n-ai voit să-mi dai zăpăsul, așteptînd moartea mea. Cu toate acestea, drept este Dumnezeu care răsplătește fiecăruia după faptele lui, și degrabă face izbîndă celor nedreptățiți".

Acestea zicînd, s-a sculat din pat și, apropiindu-se către Sfîntul, și-a plecat capul pînă la pămînt și s-a închinat lui. Atunci, asupritorul îndată căzînd jos, a murit. Iar femeia lui a strigat: "O, vai mie, de această înfricoșată schimbare a morților! Sfînte al lui Dumnezeu, dă-mi pe bărbatul meu, căci dau și zăpîsul și cele trei sute de galbeni cu dobînda lor și multe altele". Iar Sfîntul i-a zis: "În zadar strigi, o, femeie, căci Domnul Care a înviat pe acesta a poruncit aceluia să moară, după cum însuși a voit". Atunci cei care stăteau înaintea, văzînd asemenea minuni, au slăvit pe Dumnezeu.

Altădată, iarăși, trecînd Sfîntul printr-un oraș, a aflat într-un loc pe un tînăr spînzurat și a zis celor de față: "Acest lucru rău s-a făcut din ispita diavolului". Și sfînd cu fața către răsărit, a făcut rugăciune către Dumnezeu multă vreme. Apoi a zis: "Duhule necurat și viclean, care ai îndemnat pe tînărul acesta să se spînzure, în numele Domnului nostru Iisus Hristos, arată-te înaintea tuturor, ca să te vedem".

Și îndată dracul s-a arătat ca un copil de arap, ținînd în mîna lui o funie; iar ochii lui erau ca focul, buzele negre, dinții albi, mîinile lungi, picioarele întoarse și limba ieșită afară din gură, ca a unui cîine turbat. Și i-a zis Sfîntul: "Duhule necurat și viclean, care este îndeletnicirea ta?" Acela a răspuns: "Lucrarea mea este să îndemn pe oameni să se spînzure, căci la această treabă m-a rînduit mai marele meu satana".

Sfîntul i-a zis: "Pentru care pricină ai îndemnat pe tînărul acesta să se spînzure?" Atunci dracul a început a prihăni pe cel spînzurat, zicînd: "Omul acesta era mai înainte slujitor la idoli și mai pe urmă s-a făcut creștin, însă nu petrecea după poruncile creștinești pe care le-a primit de la învățătorii creștinătății; ci făcea voile sale cele rele și nu se gîndea nicidecum la munca cea veșnică ci s-a dat cu totul la răutate, spurcîndu-și grumazul sub jugul păcatului și rănindu-se de la cap pînă la picioare, a pierdut nădejdea mîntuirii sale. Pentru aceea am aflat bun prilej și l-am îndemnat să se spînzure, ca să-l am pe dînsul împreună cu mine în muncă, căci aceasta este nevoința mea cea mare".

Iar Sfîntul a zis către drac: "Vicleanule și ucigașule, tu ești și viclean și pîrîtor; tu ai îndemnat pe acesta să se dea întunericului și pierzării și l-ai așezat într-o ticăloasă stare; iar acum îl pîrăști că el s-a făcut pricinuitor ca să se spînzure, și nu tu. Pentru aceasta îți poruncește Iisus Hristos, prin mine smeritul, să te duci să locuiești la marginea pămîntului, pînă cînd va veni sfîrșitul lumii, și atunci să te pogori împreună cu tovarășii tăi în iad, care este gătit pentru voi". Și îndată dracul s-a făcut nevăzut.

După acestea, Sfîntul s-a apropiat de cel mort și a zis rugăciunea aceasta: "Doamne Dumnezeu meu, Care ai nemăsurată milostivire și noian nepovestit de îndurare, nu trece cu vederea zidirea mîinilor Tale, ci ca un bun și iubitor de oameni, caută din Sfînta Ta înălțime și înviază pe mortul acesta ca să mărească Preasfîntul Tău nume, în vecii vecilor, amin".

Apoi, îndată a înviat mortul și, căzînd la picioarele Sfîntului, a zis: "Mulțumesc sfînte al lui Dumnezeu, că nu m-ai lăsat pe mine ticălosul în înfricoșatul și groaznicul foc al iadului, și te rog să mă povățuiești, ca să dobîndesc mîntuirea mea". Atunci Sfîntul i-a zis: "Fiule, de vreme ce ai cercat în noaptea aceasta pedepsele muncii și ai văzut chinul care îl pricinuiesc păcatele omului, pentru aceasta pocăiește-te după vrednicie și plînge-ți păcatele. Leapădă-te de dînsule, urăște-le și hotărăște-te de astăzi înainte să te îndepărtezi de ele". Dîndu-i canonul cel cuviincios și povățuindu-l mult cum să petreacă și cum să facă lucrurile pocăinței, l-a slobozit în pace.

Apoi Sfîntul Martin fiind rugat de locuitorii din altă cetate să meargă să-i învețe cele pentru mîntuirea sufletului, a ieșit din eparhia sa și s-a dus. Și pe cale a aflat un alt om mort, pe care îl omorîse un balaur ce era încuibat în acel loc. Sfîntul văzînd pe mort a zis: "Acest rău l-a făcut vrăjmașul nostru, diavolul". Dar de vreme ce Sfîntul în noaptea aceea a văzut în vedenie că un balaur înfricoșat s-a înălțat pînă la cer și că, cu rugăciunea pe care a făcut-o el către Dumnezeu a căzut jos la pămînt, pentru aceasta a lăsat drumul și s-a dus acolo unde era încuibat balaurul, care, cum a văzut pe Sfîntul, s-a înălțat în aer și s-a făcut ca o boltă, deschizîndu-și gura ca să-l înghită. Iar Sfîntul a suflat în fața lui, și, o minune, a căzut la pămînt și a murit.

Atunci Sfântul călcând pe capul lui, a zis: *Peste aspidă și vasilisc vei păși și vei călca peste leu și peste balaur*. După aceea s-a dus la cel mort și, apucându-l de mână, a zis: "Iisus Hristos Care a înviat din morți și înviază pe cei morți, să te învieze pe tine!". Atunci îndată a înviat mortul și căzînd la picioarele Sfântului, i-a mulțumit și l-a rugat să-l facă creștin, căci era închinător la idoli. Iar Sfântul învățîndu-l mult, l-a botezat în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, apoi l-a împărtășit cu Sfintele Taine și, învățîndu-l toate tainele creștinătății, l-a slobozit cu pace.

După acestea, ducîndu-se în cetatea aceea la care a fost chemat, l-a întîmpinat în drum un biet sărac, care îi cerea milostenie. Făcîndu-i-se milă Sfântului, a zis către diaconul său - care era rînduit să miluiască pe cei ce aveau lipsă -, ca să-i dea bani cîți are. Iar diaconul i-a dat numai jumătate din cîți avea, iar pe ceilalți i-a oprit ca să-i dea altor săraci. În seara aceea a găzduit la o femeie slujitoare de idoli foarte bogată, care avea locuința lîngă drum. Ea, văzînd pe Sfântul cu sinodia lui, l-a primit cu bucurie și le-a pus masă îndestulătoare. Dar Sfântul n-a mîncat nimic, ci se ruga pentru mîntuirea femeii.

La miezul nopții, femeia s-a dus la Sfântul, acolo unde se ruga el, și, căzînd la picioarele lui, l-a rugat să o facă creștină. Căci zicea: "Am văzut în vedenia mea un judecător înfricoșat, șezînd pe un scaun preaînalt, și o ceată de mulți ostași stînd împrejurul lui, către care se aduceau mulți osîndiți legați; pe unii dintre dînșii a poruncit să-i arunce în foc, pe alții să-i muncească cumplit, iar în mijlocul lor stăteam și eu legată și tremuram. Unul din ostașii judecătorului, venind la mine m-a întrebat pentru care pricină sînt legată. Eu i-am răspuns: "Nu știu". "Dar ce-mi vei da mie, a zis acela, ca să te izbăvesc pe tine?".

Eu i-am răspuns: "Îți voi da ție toate averile mele". El mi-a zis: "Eu nu am trebuință de dînsele, ci numai să-mi dai fîgăduință că te vei face creștină și te voi izbăvi de legături și de toate muncile ce ai să pătimesti, de vei rămîne slujitoare de idoli. Eu i-am fîgăduit că mă voi face creștină, numai să mă izbăvesc din mîinile acestui înfricoșat judecător. Acela mi-a zis iarăși: "Fă jurămînt în numele lui Iisus Hristos". Eu i-am răspuns: "Pe Dumnezeu creștinilor, dacă mă vei izbăvi, mă voi face creștină!". Atunci acela mi-a dezlegat legăturile cu care eram legată și mi-a dat drumul. Pentru aceea te rog pe tine, sfinte al lui Dumnezeu, să mă faci creștină și să mă înveți cele pentru mîntuirea mea, ca să nu cad în mîinile aceluia înfricoșat Judecător, Care judecă cu dreptate și nu caută la daruri, nici la fața oamenilor.

Auzind Sfântul acestea, s-a bucurat foarte mult și catehizînd-o pe dînsa și pe toți oamenii casei sale, i-a botezat pe toți în numele Sfintei Treimi. Apoi întărîndu-i pe dînșii în frica lui Dumnezeu și învățîndu-i toate cîte erau de nevoie pentru mîntuirea lor, se pregătea să plece. Iar femeia i-a adus un vas de aur de patru litre și patru sute de galbeni, rugîndu-l ca să-i primească. Sfântul, ca să nu o mîhnească, i-a primit ca să-i dea la săraci și rugîndu-se pentru dînsa, a plecat. Apoi a întrebat pe diaconul cîți bani a dat aceluia sărac, care a cerut milostenie.

Diaconul a răspuns: "Două sute de galbeni". "Și cîți aveai?" El a răspuns: "Patru sute". Atunci a zis Sfântul: "Puțin credinciosule, pentru ce nu i-ai dat patru sute, după cum ți-am spus eu. Tu ai dat două sute săracului și ai luat de la femeie patru litre de aur și patru sute de galbeni. Dacă i-ai fi dat acele patru sute, ai fi luat îndoit aur. Deci, iată că ai păgubit pe săraci de patru litre de aur și patru sute de galbeni, ai păgubit și pe femeie de plata cea împătrită pe care avea s-o ia de la Dumnezeu, te-ai păgubit și pe tine de ascultare".

Cînd s-a apropiat de cetatea aceea la care se ducea, se auzeau cîntece, veselii și jocuri. Sfântul, stînd, a ascultat mult timp. Apoi, cu multă întristare sufletească suspinînd a zis către cei ce erau de față: "Vedeți cum vrăjmașul diavol se arată plăcut și cum meșteșugește blestematul amăgirea, ca să piardă multe suflete? Vedeți cum răpește mintea oamenilor de la pomenirea și aducerea aminte de Dumnezeu, prin cîntece, veselii și jocuri? Căci mulți din oameni, lasă cîntările cele duhovnicești și se duc singuri, nechemăți de nimeni, ca să audă cîntecele cele diavolești. Avînd psalmii lui David cei preafrumoși, cuvintele proorocilor și ale Apostolilor cele de Dumnezeu insuflate și cîntările Bisericii noastre, lasă aceste ajutoare duhovnicești și aleargă la organe și la cîntece lumești, ca să facă voia diavolului".

Zicînd acestea Sfîntul, a văzut o femeie împodobită cu multe podoabe și împrăștiind mirosuri de aromate. Aceasta stătea în cale și rîdea cu multă obrăznicie, iar prin semnele ce le făcea, chema pe oameni la păcat. Atunci Sfîntul, umplîndu-se cu totul de lacrimi, a zis către cei ce stăteau de față: "Dacă desfrîmata aceasta se împodobește ca o mireasă spre a amăgi pe oameni ca să-i ducă la pierzare și ca să facă plăcerea diavolului, cu cît mai vîrtos se cuvine nouă să ne împodobim sufletele noastre cu fapte bune și să ne păzim neîntinați de orice păcat, ca să plăcem lui Iisus Hristos, Mirele nostru, și așa să ne învrednicim a ne duce în cămara Lui de nuntă cea nesticăcioasă și să împărțim cu Dînsul în veci.

Auzind femeia aceea aceste dumnezeiești cuvinte, a venit la pocăință și, alergînd, a căzut la picioarele Sfîntului. Apoi, plîngînd cu lacrimi fierbinți, a zis: "Sfinte al lui Dumnezeu, să nu te întorci de la mine ticăloasa și netrebnică și să mă lași în tina cea necurată a fărădelegilor mele; te rog pe tine eu, nevrednica de viață, de vreme ce sînt împovărată de o mulțime de păcate și vinovată de munca cea veșnică și de toate înfricoșatele pedepse ale iadului, fie-ți milă de mine păcătoasa și deznădăjduita și mîntuiește-mă!"

Sfîntul, auzind acestea, a plîns și el și toți cîți erau acolo de față. Apoi, ridicînd-o de la pămînt, a zis către dînsa: "Să ai nădejde, o, femeie, și să nu te deznădăjduiești; căci mila lui Dumnezeu, Iubitorul de oameni, este nemărginită, și-L voi ruga fierbinte pentru mîntuirea ta. Dar și tu să te pocăiești din tot sufletul și din inima ta, și-ți făgăduiesc că te va primi mult-înduratul Dumnezeu, ca pe fiul cel desfrînat și ca pe păcătoasa din Evanghelie, și-ți va tămădui toate rănile sufletului tău, ca un vindecător al sufletelor și al trupurilor noastre". Astfel, cu învățătura dumnezeieștilor lui cuvinte, a adus-o întru atîta umilință și pocăință desăvîrșită, încît, nu numai că s-a întors, dar a și urît păcatele sale.

Deci, lepădîndu-se de lume și mărturisind Sfîntului toate păcatele sale și fiind povățuită de dînsul, a împărțit săracilor averea, și s-a închis într-o chilie mică, unde plîngea și se tînguia pentru păcatele sale, zicînd acestea: "Cîte izvoare, cîte rîuri vor putea să-mi spele necurățiile cele multe și cîte lacrimi îmi trebuie a milostivi pe Dumnezeu, Dreptul Judecător, pentru atîtea și atîtea fărădelegi pe care le-am săvîrșit?"

Apoi, punîndu-și cenușă, și îmbrăcîndu-se cu sac, ruga pe Dumnezeu cu lacrimi astfel: "Dumnezeule, milostivește-Te spre mine păcătoasa și să nu mă pierzi după fărădelegile mele, Stăpîne, nici să mă duci în adîncul iadului, pentru păcatele mele. Ci, ca un Bun și Iubitor de oameni, mîntuiește-mă cu noianul milei Tale, că Tu ești Cel ce ridici păcatele lumii".

Atîta pocăință a făcut fericită Zoe - căci acesta era numele ei -, încît nu a încetat nicidecum a se nevoi cu posturi, cu privegheri, cu plecări de genunchi, cu rugăciuni, cu plînsete necontenite, în timp de doisprezece ani întregi. Astfel, cu pilda faptei bune, ea a adus pe mulți la pocăință. Pentru aceea și Domnul Cel mult milostiv, primind curata și adevărata ei pocăință, nu numai că i-a iertat păcatele, ci i-a dăruit și dar de tămăduiri; căci prin rugăciunile ei a tămăduit pe mulți bolnavi de felurite boli. Așa petrecînd Sfînta Zoe, s-a odihnit în Domnul.

Tot timpul cît a petrecut Sfîntul Martin în acea cetate, n-a încetat a semăna totdeauna sămînța dumnezeiescului cuvînt, mai ales în inimile cele înțelenite și sălbătice ale cetățenilor. Ajutîndu-i dumnezeiescul dar, a făcut multe și mari fapte. Pentru că pe cei sălbatici i-a domesticit, pe cei mînioși i-a îmblînzit, pe cei neîndurați și nemilostivi i-a făcut îndurați și milostivi, pe cei bețivi și desfrînați i-a înțelepțit, pe cei necucernici i-a făcut cucernici, pe cei neînvățați întru cele dumnezeiești i-a învățat și i-a făcut să alerge la sfintele slujbe. Astfel, în scurt timp, pe toți păcătoșii i-a adus la pocăință și la îndreptare. După aceea s-a întors în eparhia sa, bucurîndu-se și binecuvîntînd pe Dumnezeu.

Într-una din zile, trecînd Sfîntul printr-o cetate, a văzut un sărac pe care îl schingiuiau datornicii pentru trei sute de galbeni cu care era dator și nu avea să-i dea. Făcîndu-i-se milă Sfîntului de acesta, a rugat pe creditorii săi să se îndure și să mai aștepte pe sărac că-și va plăti toată datoria; iar ei nu voiau nicidecum. Pentru aceea, Sfîntul, înălțîndu-și mîinile și ochii săi la cer, a zis: "Doamne, Cela ce ai plouat din cer mană în pustie și ai hrănit pe poporul Tău patruzeci de ani și prin apostolul Tău Petru ai scos statirul (banul) din gura peștelui, trimite și acum dintru înălțime datoria săracului, spre slava Preasfîntului Tău

nume. Că Tu ești Dumnezeu singur preaslăvit și minunat în toată lumea și Ție se cuvine slava în veci. Amin".

Atunci, o, minune! Îndată s-a pogorât un porumbel și a șezut pe umărul cel drept al Sfântului și, prinzîndu-l cu mîna, s-a prefăcut porumbelul tot în aur. Apoi, luîndu-l Sfîntul, l-a dus la un argintar și i-a zis: "Primește porumbelul acesta ca amanet și împrumută-mă cu trei sute de galbeni, iar mîine ți-i voi da". Argintarul minunîndu-se de îndemînarea și priceperea meșterului care l-a lucrat, i-a dat trei sute de galbeni cu bucurie, nădăjduind că-l va stăpîni de tot. Iar Sfîntul, luînd banii, i-a dat împrumutătorului aceleia și a scăpat pe sărac de datorie.

A doua zi au venit la Sfîntul niște creștini din locuri depărtate și, folosindu-se de cuvintele lui cele de Dumnezeu insuflate, i-au adus mulți bani ca milostenie, pe care, primindu-i cu veselie, el i-a povățuit precum se cădea, spre toate cele de trebuință pentru mîntuire. Apoi, rugîndu-se pentru dînșii, i-a slobozit în pace. Și îndată, ducîndu-se la argintar, a zis: "Ia-ți, fiule, cele trei sute de galbeni și încă alți treizeci, pentru facerea de bine care mi-ai făcut, și dă-mi amanetul". Iar argintarul, mîhnindu-se, a luat banii și i-a dat porumbelul cel de aur, pe care luîndu-l Sfîntul și înălțîndu-și ochii la cer, a zis: "Mulțumesc Ție, Doamne, că ai auzit rugăciunea mea!" După aceea a zis către porumbel: "Du-te și tu, pasăre, în cuibul tău". Și îndată a zburat porumbelul din mîinile lui. Argintarul, văzînd această preaslăvită minune, a căzut la picioarele Sfîntului și a cerut să primească cele trei sute treizeci de galbeni ca să-i dea la săraci, zicînd: "Destul îmi este mie, sfînte al lui Dumnezeu, că m-am învrednicit a vedea această mare și preaslăvită minune". Iar Sfîntul, primindu-i, s-a rugat pentru dînsul, zicînd: "Domnul să te miluiască pe tine, fiule, în ziua judecării!"

După acestea Sfîntul, ducîndu-se într-o cetate în care erau mulți elini, ca să-i învețe și să-i aducă la cunoștința de Dumnezeu, a aflat în cale pe un elin care stătea lîngă asinul său ce murise. Iar acela cugeta în mintea sa că în deșert propovăduiesc creștinii cum că au să învieze morții. Căci omul care moare și i se strică trupul în pămînt, cum este cu puțință să învieze?

Și apropiindu-se Sfîntul de dînsul, a zis: "Pentru ce gîndești, prietene, că morții nu vor învia?" Iar slujitorul de idoli i-a zis: "Cum este cu puțință să învieze aceia care au murit și au putrezit în mormînt și s-au făcut țărînă?" Sfîntul a zis: "La Dumnezeu toate sînt cu puțință și nici un lucru nu-I este Lui cu neputință!" Atunci slujitorul de idoli a zis: "Dacă îmi vei învia asinul acesta, voi crede și eu că morții vor învia. Pentru că Cel ce poate învia dobitocul acesta, poate să învieze și morții".

Sfîntul a zis către dînsul: "Dumnezeu nu are să învieze dobitoacele cele necuvîntătoare, căci acelea nu merg la judecată, și deci, nu vor învia; ci pe oamenii cei cuvîntători îi va învia, căci are să-i judece și să le ceară socoteală pentru lucrurile cele bune sau pentru cele rele ce au săvîrșit și să răsplătească fiecăruia după faptele lui". Iar elinul a zis: "Cine este Dumnezeul acela, Care, precum zici, va face acestea?" Sfîntul a zis: "Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care S-a răstignit pentru mîntuirea oamenilor".

Păgînul a zis: "De ce n-a răsplătit acelora care I-au făcut rău?" Iar Sfîntul a zis: "Nu le-a răsplătit îndată, căci a așteptat pocăința lor, pentru bunătatea și îndelunga Lui răbdare cea desăvîrșită. Însă are să le răsplătească în viitor". Atunci slujitorul de idoli a zis: "Nu este nevoie să vorbim așa multe. Dacă vei învia asinul acesta, voi crede cele zise de tine". Sfîntul, înălțîndu-și mîinile spre cer, a rostit rugăciunea aceasta: "Doamne Dumnezeul meu, Cela ce Te-ai făcut pricinuitorul mîntuirii tuturor oamenilor, înviază și vita aceasta, spre întoarcerea și cunoștința omului acestuia, că prin minunea aceasta va cunoaște Atotputernicia Ta și va crede întru Tine".

Cum a zis Sfîntul aceasta, a înviat asinul și a început a umbla. Iar păgînul văzînd această preaslăvită minune, a căzut la picioarele Sfîntului și a zis: "Acum am cunoscut că Acesta este Dumnezeu adevărat și Atotputernic; deci, te rog pe tine, robule al lui Dumnezeu, să mi-L arăți pe El, ca să-I aud glasul și să cred întru Dînsul". Iar Sfîntul a zis către dînsul: "Cel ce ne ascultă pe noi, smeriții Lui robi, pe Hristos Îl ascultă. Căci Dumnezeu nu se vede de nimeni cu ochi trupești, ci cu cei sufletești se pricepe, cu mintea și cu înțelepciunea. Pentru aceea și tu, fiule, dacă dorești să-L vezi, crede în El, și-L vei vedea cu ochii tăi

cei înțeleghători, și vei trăi în veci". Atunci acela a zis: "Rogu-te pe tine, stăpîne sfinte, să mergi în cetatea noastră ca să ne povățuiești la calea adevărului".

Deci, avînd și Sfîntul același scop, s-a dus în latura aceea, împreună cu dînsul și cu asinul cel înviat. Pe acesta văzîndu-l slujitorii de idoli, și înștiințîndu-se că l-a înviat Sfîntul, în numele lui Iisus Hristos, pe lîngă acestea auzind și cuvîntul lui Dumnezeu pe care îl propovăduia Sfîntul, au crezut în Hristos pînă la o mie de bărbați, afară de femei și de copii. Apoi, învățîndu-i Sfîntul, i-a botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh.

Petrecînd Sfîntul Martin acolo multe zile, îi învăța în fiecare zi pînă cînd au crezut și ceilalți slujitori de idoli și s-au botezat și ei, împreună cu femeile și cu copiii lor, în numele Sfintei Treimi. După acestea, Sfîntul, învățîndu-i despre moarte, despre înviere și judecata ce va să fie, despre muncă și veșnicile bunătăți ale împărăției cerurilor -, i-a întărit în credința lui Hristos, și așa s-a întors la episcopia sa, slăvind pe Dumnezeu.

În vremea morții lui, Sfîntul Martin a făcut și o altă minune, cu care a pricinuit mare bucurie și mîngîiere eparhioților săi. Căci, fiind mare secetă în ținutul lor, încît toți erau în mare nedumerire și mîhnire, chemîndu-i pe dînșii Sfîntul, după ce le-a poruncit multe și i-a sfătuit precum se cădea, le-a zis: "Să nu vă mîhniți fiii mei, căci dimineață va trimite vouă Domnul ploaie, după cum doriți". După aceea, făcînd rugăciune către Dumnezeu și încredințîndu-i pe dînșii sub acoperămîntul Lui, a adormit întru Domnul, în a zecea zi a lunii noiembrie.

Atunci s-au adunat din eparhiile vecine toți episcopii și preoții, împreună cu tot clerul și creștinii, și, făcînd priveghere toată noaptea, dimineața au ridicat sfintele moaște, pe care, ducîndu-le cu lumînări, cu tămîieri și cu cîntări de psalmi afară din cetate, departe de o milă, le-au îngropat într-o biserică mucenicească. Apoi, cînd s-au întors înapoi, s-a umplut cerul de nori, și au început fulgere și tunete și a plouat mult în locul acela, precum le-a făgăduit Sfîntul. Iar de atunci pînă astăzi, se săvîrșesc la mormîntul lui multe tămăduiri, celor care vin la dînsul cu credință, întru slava lui Dumnezeu, Căruia se cuvine închinăciune în veci. Amin!

Pătimirea Sfîntului Marelui Mucenic Mina (11 noiembrie)

Sfîntul Mucenic Mina era egiptean de neam iar cu credința creștin și cu slujba ostaș, fiind sub stăpînirea tribunului Fermilian în Mitropolia Cotuanului. Atunci împărăteau Dioclețian și Maximian, împărați păgîni care au dat poruncă în toate părțile ca, creștinii care nu se vor închina idolilor, să fie munciți și omorîți toți; încît credincioșii pretutindeni erau siliți spre jertfe idolești.

Atunci fericitul Mina, nerăbdînd să vadă nevoia aceea, nici voind să privească cum se cinstesc idolii cei fără de suflet, și-a lăsat ostășia și s-a dus în munte în pustie, mai bine voind a viețui cu fiarele decît cu poporul care nu cunoaște pe Dumnezeu. Și umbla din loc în loc prin munți și prin pustietăți, învățînd Legea Domnului, iar cu postul și cu rugăciunea curățîndu-și sufletul său, slujea ziua și noaptea adevăratului Dumnezeu. Apoi trecînd multă vreme, s-a făcut un mare praznic idolesc în cetatea Cotuanului, la care adunîndu-se mulțime de popor păgînesc, se făceau diferite jocuri și priveliști, alergări de cai și lupte în cinstea necuraților zei, la care priveliște privea toată cetatea cu luare aminte, de pe locuri înalte.

Acel praznic, văzîndu-l Sfîntul Mina mai înainte cu duhul, s-a aprins de rîvnă după Dumnezeu, și lăsînd munții și pustietatea, a venit în cetate și în mijlocul priveliștii a stat la un loc înalt, unde putea fi văzut de toți, și a strigat cu glas tare: "Venit-am către cei ce nu mă caută pe mine, arătat-m-am celor ce nu

întrebau de mine". Acestea strigînd sfîntul, toți cei de la priveriște și-au întors ochii spre dînsul și tîcînd se mirau de îndrîzneala lui. Acolo se afla și Piros, ighemonul cetății.

Acela îndată a poruncit să prindă pe sfîntul și, aducîndu-l, l-a întreat: "Cine ești tu?" Iar Sfîntul Mina a strigat în auzul a tot poporul, zicînd: "Eu sînt robul lui Iisus Hristos, Care împărățește în cer și pe pămînt". Și iar l-a întreat ighemonul: "Străin ești sau ești locuitor de aici? Și cum ai îndrîzneala aceasta să strigi astfel în mijlocul priveriștii?" Iar sfîntul nerăspunzînd la cuvintele lui, unul din ostașii cei ce stăteau înaintea l-a cunoscut pe dînsul și a zis: "Cu adevărat, acesta este Mina ostașul care era sub stăpînirea tribunului Fermilian".

Iar ighemonul a zis: "Oare ostaș ai fost, precum grăiesc aceștia despre tine?" Sfîntul a răspuns: "Așa este, ostaș am fost și petreceam în cetatea aceasta; dar, văzînd fărădelegile poporului celui amăgit de diavoli care se închină idolilor iar nu lui Dumnezeu, pentru aceea am lepădat slujba ostășească și am ieșit din cetate, ca să nu fiu părtaș fărădelegii și pieirii lor; și am umblat pînă acum prin locuri pustii, fugind de oamenii cei necredincioși și vrăjmași Dumnezeului meu. Iar acum auzind de praznicul vostru cel necurat, am rîvnit după Dumnezeu meu și am venit să mustru orbirea voastră și să mărturisesc pe Unul, adevăratul Dumnezeu, Care a zidit cerul și pămîntul cu cuvîntul Său și ține toată lumea". Auzind acestea ighemonul, a poruncit să ducă pe sfîntul în temniță și să-l păzească pînă a doua zi. Iar el, toată ziua aceea s-a îndeletnicit cu prăznuirea și cu priveriștea.

A doua zi a șezut ighemonul la judecată și scoțînd din temniță pe Sfîntul Mina, în toate chipurile voia să-l înduplece pe el la închinăciunea idolească, făgăduindu-i daruri și cu munci îngrozindu-l. Dar de vreme ce nu a putut să-l înduplece cu cuvintele sale la credința cea idolească, a început a-l sili. Și dezbrăcîndu-l și întinzîndu-l la pămînt patru ostași, a poruncit să-l bată fără cruțare cu vine de bou, încît curgeau șiroaie de sînge din rănile lui. Iar un oarecare dintre cei ce stăteau acolo, cu numele Pigasie, a zis către sfîntul: "Miluiește-te pe tine, omule, și te supune poruncii ighemonului, mai înainte, pînă nu va fi zdrobit trupul tău de răni. Eu te sfătuiesc, apropie-te de zei, numai pînă la o vreme, ca să te izbăvești de muncile acestea; iar pe urmă iarăși vei sluji Dumnezeului tău. Vei aduce o dată jertfă idolilor și puțină vreme vei sluji lor, ca să scapi de cumplitele munci".

Sfîntul a răspuns cu asprime: "Du-te de la mine, lucrătorule al fărădelegii, căci eu am jertfit și încă voi jertfi jertfă de laudă Dumnezeului meu, Care-mi dă ajutorul Său și mă întărește în răbdare, încît muncile acestea mai mult mi se par ușurare decît cumplită muncă". Mirîndu-se muncitorul de răbdarea aceasta, a poruncit să pună asupra lui mai multe munci. Deci, sfîntul a fost spînzurat pe lemn și cu unghii de fier strujit, iar muncitorul, batjocorindu-l, zicea: "Oare simți vreun fel de dureri, Mina? Oare îți plac muncile? Voiești să-ți mai îndulcesc această dulceață?"

Iar mucenicul, deși pătimea, a răspuns ighemonului: "Nu mă vei birui muncitorule cu muncile acestea de scurtă vreme, pentru că-mi stau înainte ostașii Împăratului ceresc care îmi ajută și pe care tu nu-i vezi". Iar ighemonul a poruncit slugilor să muncească mai aspru pe sfîntul și zicea: "Nu mărturisi aici alt împărat afară de împărații romanilor". Iar mucenicul răspundea: "Dacă ați fi cunoscut voi pe adevăratul Împărat, nu ați fi hulit pe Cel mărturisit de mine; pentru că Acela este cu adevărat Împărat al cerului și al pămîntului și nu este altul afară de Dînsul. Iar voi, neștiindu-L pe El, Il huliți și-L asemenați cu împărații voștri cei muritori, căroră Cel de sus le-a dat cinstea cea împărătească și stăpînirea, Însuși fiind Domn a toată făptura".

Ighemonul a zis către dînsul: "Cine este Acela Care dă stăpînire împăraților și stăpînește peste toți?" Mucenicul a răspuns: "Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care totdeauna viază, Căruia toate I se supun, cele din cer și cele de pe pămînt. Acela este Care așează în scaune pe împărați și le dă stăpînire". Muncitorul a zis: "Oare nu știi că împărații romanilor se mînie asupra tuturor celor care mărturisesc numele lui Hristos și au poruncit să-i omoare pe dînșii?"

Răspuns-a mucenicul: "Domnul a împărățit, să se mînie popoarele. Dacă împărații voștri se mînie asupra lui Hristos și asupra creștinilor care mărturisesc numele Lui, ce-mi pasă mie? Eu de acea mînie nu țin

seama, fiind rob al Hristosului meu. Numai de aceasta am grijă, ca să petrec în mărturisirea Preasfântului Său Nume pînă la moarte și să mă îndulcesc de dragostea Lui, de care cine mă va putea despărți? Necazul sau strîmtorarea, sau prigoana, sau foamea, sau nevoia, sau sabia? Nimic nu mă va despărți pe mine de dragostea lui Hristos!"

După aceasta muncitorul a poruncit să frece rănilor lui cu petece de păr. Și acestea făcîndu-se, mucenicul zicea: "Acum mă dezbrac de haina cea de piele și mă îmbrac cu veșmîntul mîntuirii". Apoi a poruncit muncitorul să-l ardă pe sfînt cu făclii aprinse și a fost ars tot trupul lui, iar el tăcea. Și l-a întrebat pe el ighemonul: "Oare nu simți focul, Mina?" Sfîntul a răspuns: "Dumnezeul nostru pentru Care pătimesc, este foc mistuitor și-mi ajută mie și pentru aceea nu bag în seamă focul acesta cu care mă ardeți și nu mă tem de muncile voastre cele de multe feluri. Pentru că îmi aduc aminte de cuvintele Domnului meu din Evanghelie: *Nu vă temeți de cei ceucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă*".

Zis-a lui ighemonul: "Cum grăiești tu acestea, căci ai petrecut toți anii vieții tale în oaste și știi carte?" Sfîntul a răspuns: "Domnul nostru Iisus Hristos a zis nouă: Cînd veți fi duși înaintea împăraților și a domnilor pentru Mine, nu vă îngrijiți cum sau ce veți grăi, că vi se va da în acel ceas gură și înțelepciune cu care veți grăi". Iar ighemonul a întrebat: "De unde a știut Hristosul vostru că veți pătimi pentru Dînsul unele ca acestea?"

Sfîntul a răspuns: "De vreme ce este Dumnezeu adevărat, apoi este și înainte-văzător. El a știut și știe toate cele ce vor fi și mai înainte de a se face oarecare lucruri; toate sînt știute de El, și chiar și gîndurile noastre le cunoaște". Iar ighemonul neștiind ce să spună împotriva acestora, a zis către sfîntul: "Mina, lasă cuvîntarea cea multă și alege una din două: sau fii al nostru, ca să nu te muncim mai mult, sau fii al lui Hristos, ca să te pierdem odată".

Sfîntul a răspuns cu mare glas: "Al lui Hristos am fost, sînt și voi fi!" Iar ighemonul a zis: "Dacă voiești, te voi lăsa două sau trei zile ca să te gîndești bine și să ne dai răspunsul cel de pe urmă". Sfîntul a răspuns: "Nu două sau trei zile au trecut de cînd sînt creștin, și n-am cugetat niciodată să mă lepăd de Dumnezeul meu. Deci nu se cade mai mult a gîndi, nici a nădăjdui ighemoane altceva a auzi de la mine, decît numai acest răspuns de pe urmă: de Dumnezeul meu nu mă voi lepăda și idolilor voștri nu voi jertfi, nici nu voi pleca genunchiul meu înaintea celor fără de suflet".

Atunci ighemonul, mîniindu-se mai mult, a poruncit să aștearnă pe pămînt cîrlige și multe cuie de fier și peste acelea să tîrască legat pe Sfîntul Mina. Iar el, ca și cînd ar fi fost tras pe niște flori, mai cu îndrăzneală defăima pe zei și nebunia poporului celui înșelat de diavoli. Iar ighemonul a poruncit să-l bată cu vergi de plumb și a fost muncit astfel mult timp. Iar unul din ostașii care erau acolo, anume Iliodor, a zis către muncitorul: "Stăpîne ighemoane, nu este tăinuit luminării tale cum că neamul creștinesc este nepriceput și nu bagă seama de munci, ca și o piatră sau lemn fără suflet, iar moartea o socotesc ca pe o băutură dulce. Deci, nu te osteni mai mult, ci poruncește mai degrabă a sfîrși pe acest creștin împietrit".

Îndată ighemonul a dat această hotărîre asupra sfîntului: "Pe Mina, ostașul cel rău, care a căzut în credința creștinească, iar porunca împărătească nu a vrut s-o asculte, nici a voit să jertfească zeilor, poruncim să se taie cu sabia, și trupul lui să fie ars în foc înaintea tuturor". Deci, luînd ostașii pe Sfîntul Mucenic Mina, l-au dus după cetate și i-au tăiat capul; apoi aprinzînd un foc mare au aruncat într-însul sfîntul trup mucenicesc. Iar oarecare dintre credincioși, după ce s-a stins focul, au venit acolo și au apucat părți din moaștele sfîntului care rămăseseră din foc. Înelindu-le în pînză curată, le-au uns cu arome, iar după puțină vreme le-au dus în patria lui și le-au pus la loc cinstit, pe care loc mai pe urmă au zidit și o biserică în numele lui; și multe minuni se săvîrșeau într-însa cu rugăciunile sfîntului.

Povestirea lui Timotei, Arhiepiscopul Alexandriei, despre minunile Sfântului și Marelui Mucenic Mina (11 noiembrie)

După moartea păgînilor și urîtorilor de Dumnezeu împărați ai Romei, împărătînd dreptcredinciosul împărat Constantin cel Mare, și credința în Domnul nostru Iisus Hristos sporind, atunci oarecare iubitori de Hristos din cetatea Alexandriei, căutînd moaștele Sfântului și slăvitului Mucenic al lui Hristos Mina, au zidit o biserică în numele lui. În aceeași vreme un negustor bine credincios din pămîntul Isauriei, venind în Alexandria după neguțătorie, a auzit de minunile și de tămăduirile cele multe ce se făceau în Biserica Sfântului Mina și a zis întru sine: "Mă voi duce dar și eu și mă voi închina cinstitelor moaște ale Sfântului Mucenic și voi duce un dar în biserica lui, ca Dumnezeu să-mi fie milostiv, prin rugăciunile răbdătorului Său de chinuri".

Deci, sculîndu-se, a plecat luînd cu sine o pungă plină cu galbeni. Și venind la un iezer format de revărsarea mării, a aflat o trecătoare și a venit la locul ce se zicea Locsonita. Acolo, ieșind la țarm, își căuta loc unde să se odihnească peste noapte, că era seară. Aflînd o casă, a zis gazdei: "Prietene, fie-ți milă și mă primește în casa ta, ca să rămîn aici, fiindcă a apus soarele și mă tem a merge singur pe cale și nici n-am tovarăș să călătorească cu mine". Iar cel cu casa a zis: "Intră, frate, și rămîi aici pînă ce se va face ziuă".

Deci, intrînd oaspetele în casă, s-a culcat și a adormit. Iar cel cu casa, văzînd la oaspete punga cu galbeni, a rîvnit spre dînsa și îndemnat fiind de diavolul, a gîndit să ucidă pe oaspetele său ca să ia aurul. El s-a sculat la miezul nopții și l-a sugrumat cu mîinile; apoi, tăindu-l bucăți, a pus acestea într-o coșniță pe care a ascuns-o în cămara sa cea mai ascunsă, căutînd după aceea un loc foarte retras unde să îngroape pe cel ucis.

Așa cugetînd acela, s-a arătat Mucenicul lui Hristos Mina, șezînd pe cal, venind ca un ostaș de la împăratul și, intrînd pe ușă în casa ucigașului, întrebă despre oaspetele cel ucis. Iar ucigașul a zis către dînsul: "Nu știi ce spui, stăpîne, n-a fost la mine nimeni". Iar sfîntul, pogorîndu-se de pe cal, a intrat în casa cea ascunsă, și aflînd coșnița a tras-o afară și a zis către ucigaș: "Ce este aceasta?" Iar el înfricoșîndu-se, s-a aruncat la picioarele sfîntului. Apoi sfîntul, alcătuiind bucățile celui tăiat și rugîndu-se, a înviat pe cel mort. După aceea a zis către dînsul: "Dă slavă lui Dumnezeu!"

Iar el, sculîndu-se ca din somn și cunoscînd ce a pătimit de la cel cu casa, a preamărit pe Dumnezeu, mulțumind și închinîndu-se ostașului care se arătase. Apoi sfîntul, luînd aurul de la ucigaș, l-a dat omului celui înviat și a zis: "Mergi în calea ta cu pace!" După aceea, întorcîndu-se către ucigaș, l-a certat pe dînsul și l-a bătut, iar acela cerea iertare. Sfîntul dîndu-i iertare și rugîndu-se pentru dînsul, a încălecat pe cal și s-a făcut nevăzut de la ochii lui.

Era în Alexandria un om cu numele Eutropie. Acesta s-a făgăduit să dea Bisericii Sfîntului Mina un vas de argint. Deci, chemînd pe argintar, i-a poruncit să-i facă două vase; unul cu numele sfîntului și să scrie pe dînsul cuvintele: "Vasul Sfîntului Mare Mucenic Mina", iar pe celălalt numele lui și să scrie pe dînsul așa: "Vasul lui Eutropie, cetățeanul Alexandriei". Iar argintarul, cînd a săvîrșit amîndouă vasele, al Sfîntului Mina a ieșit mai frumos decît celălalt. Iar Eutropie, cînd era odată pe mare și se ospăta dintr-însele, văzînd vasul cel făcut pe numele Sfîntului Mina mai frumos decît cel făcut pe numele lui, nu voia să-l mai dea sfîntului, ci a poruncit slugii sale să pună într-însul bucate, iar pe cel cu numele său să-l trimită la Biserica Sfîntului Mina.

După ce s-a sfîrșit masa, a luat sluga vasul mucenicului și mergînd la marginea corăbiei a început a-l spăla în mare. Și spălîndu-l, a căzut asupra lui o spaimă, căci a văzut un om ieșind din mare, care răpind vasul din mîna lui, s-a făcut nevăzut. Iar sluga, tremurînd de frică, s-a aruncat în mare după vas. Acestea văzînd stăpînul lui, s-a spăimîntat și plîngînd zicea: "Vai mie, ticălosul, pentru ce am oprit vasul sfîntului, căci am pierdut și pe rob și vasul. Dar Tu, Doamne Dumnezeu meu, nu Te mînia pînă în sfîrșit și fă milă

cu sluga mea, că iată, dau făgăduință că dacă voi afla măcar trupul slugii mele, apoi voi face alt vas ca acela, pe care-l voi da plăcutului Tău, Sfântul Mina, sau voi da prețul vasului pierdut la biserica sfântului".

Apoi ajungând corabia la țărm, a ieșit Eutropie la uscat și se uita pe marginea mării, voind să vadă trupul slugii aruncat de mare, ca să-l îngroape pe el. Și luînd aminte cu sîrguință, a văzut pe slugă cu vasul ieșind din mare și, înspăimîntîndu-se, a zis cu mare glas: "Slavă lui Dumnezeu. O, cu adevărat, mare este Sfântul Mina!" Apoi au ieșit toți din corabie și văzînd pe slugă ținînd vasul, s-au mirat și slăveau pe Dumnezeu. După aceea l-au întrebat pe el cum a rămas viu în mare și cum a ieșit sănătos. Iar el le-a spus, zicînd: "Cînd m-am aruncat în mare, un bărbat slăvit împreună cu alți doi, m-au apucat și au călătorit pînă aici împreună cu mine, ieri și astăzi". Eutropie luînd pe slugă și vasul, s-a dus la biserica Sfântului Mina și, închinîndu-se, a lăsat vasul cel făgăduit sfântului și s-a dus, mulțumind lui Dumnezeu și preamărind pe plăcutul Său, pe Sfântul Mina.

O femeie oarecare cu numele Sofia, din părțile Fecozaliei, mergea la Sfântul Mina să se închine. Și a întîmpinat-o un ostaș, pe cînd mergea pe cale și poftind-o pe dînsa, voia să o silească la desfrînare. Iar ea, împotrivindu-se, chema în ajutor pe Sfântul Mucenic Mina, care n-a trecut-o cu vederea, ci și pe siluitor l-a certat și pe femeie a păzit-o nevătămată. Pentru că ostașul acela legînd calul de piciorul său cel drept, voia să siluiască pe femeie.

Iar calul sălbătîcîndu-se, nu numai că a apărut pe femeie, ci și pe stăpînul nelegiuit l-a tîrît pînă la Biserica Sfântului Mina, nechezînd și sforăind, încît a scos pe mulți ca să-l vadă, căci era praznic și se adunase mulțime de popor la biserică. Ostașul acela, văzînd adunare de bărbați, iar calul tot speriat și că nimeni nu poate să-l ajute, s-a temut ca să nu pătimească de la cal ceva mai rău; deci, fără de rușine și-a vădit fărădelegea sa, mărturisind-o înaintea tuturor. Atunci îndată a stat calul și s-a făcut blînd, iar ostașul, intrînd în biserică, a căzut în genunchi, rugîndu-se și cerînd iertare pentru greșeala sa.

Un șchiop și o femeie mută ședeau lîngă biserica sfântului, împreună cu alții mulți, pentru tămăduire. Iar la miezul nopții, cînd dormeau toți, sfîntul s-a arătat ologului și i-a zis: "Apropie-te încetișor de femeia cea mută și o atinge pe dînsa la picior". Iar șchiopul a zis: "Sfinte al lui Dumnezeu, oare desfrînat sînt eu, de-mi poruncești aceasta?" Iar sfîntul i-a zis și a doua oară și a treia oară: "Dacă nu vei face aceasta, nu te vei tămădui". Iar ologul s-a tîrît, după porunca sfîntului și a atins-o pe cea mută la picior; iar ea deșteptîndu-se, a început a striga, supărîndu-se asupra șchiopului, care temîndu-se de ea, s-a sculat și sărînd, a fugit. Apoi au cunoscut amîndoi vindecarea lor, că și femeia cea mută a vorbit și omul cel olog a sărit ca cerbul; și au dat mulțumire lui Dumnezeu și Sfîntului Mucenic Mina.

Un evreu oarecare avea ca prieten un creștin. Deci, ducîndu-se evreul într-un loc departe, a dat prietenului său spre păstrare o lădiță cu o mie de galbeni. Apoi evreul zăbovind cîtăva vreme în acea latură, creștinul a gîndit în inima sa să nu-i mai dea înapoi galbenii cînd se va întoarce, ci să-i tainuiască, ceea ce a și făcut. Venind evreul, a cerut de la creștin să-i dea galbenii ce i-a încredințat spre păstrare. Iar creștinul a tăgăduit, zicînd: "Nu știu ce vorbești, căci nu mi-ai dat nimic".

Evreul, auzind aceasta, s-a mîhnit și s-a deznădăjduit de aurul său, dar a zis creștinului: "Frate, nimeni nu știe de aceasta, numai Unul Dumnezeu și dacă tăgăduiești aurul cel dat ție spre păstrare zicînd că nu l-ai primit, apoi spune cu jurămînt. Deci, să mergem la biserica Sfîntului Mina și acolo jură-te că n-ai luat de la mine lădița cu o mie de galbeni".

Și au mers amîndoi împreună și creștinul s-a jurat înaintea lui Dumnezeu că n-a luat de la evreu aurul în păstrare. După sfîrșitul jurămîntului, au ieșit amîndoi din biserică și cînd au încălecat pe caii lor, a început calul creștinului a se speria încît nu mai era cu puțință a-l ține; căci rupînd frîul, a fugit și a aruncat la pămînt pe stăpînul său. Căzînd creștinul de pe cal, i-a ieșit inelul din deget și o cheie din buzunar. Apoi, sculîndu-se, a prins calul și l-a îmblînzit și încăleca, iarăși mergea împreună cu evreul.

Ajungînd la un loc, a zis creștinul către evreu: "Prietene, iată locul este frumos, să descălecăm de pe cal ca să mîncăm". Și descăleca, au slobozit caii ca să pască, iar ei au început a se ospăta. După puțin,

creștinul a văzut pe sluga sa că venise și stătea înaintea lui ținând în mână lădița evreului, iar în cealaltă, inelul căzut din degetul lui și cheia; și văzându-l, s-a spăimântat. Apoi a zis către slugă: "Ce este aceasta?" Sluga a zis: "Un ostaș înfricoșat, călare, a venit la stăpîna mea și i-a dat cheia și cu inelul și a zis către dînsa: "Trimite în grabă lădița evreului, ca să nu cadă bărbatul tău în primejdie. Deci, mi-a dat mie acestea ca să ți le aduc precum mi-a poruncit".

Evreul văzînd, s-a spăimîntat de această minune; apoi, bucurîndu-se, s-a întors cu creștinul la Sfîntul Mina, s-a închinat pînă la pămînt cerînd cu credință Botezul, pentru o minune ca aceasta pe care singur a văzut-o. Iar creștinul ruga pe sfîntul să-i dea iertare pentru că a defăimat legea lui Dumnezeu. Și amîndoi au primit ceea ce au cerut, adică unul Sfîntul Botez iar altul iertare. Și au mers fiecare întru ale sale, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu și pe plăcutul Său, Sfîntul Mina.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Victor și a Muceniței Ștefanida (11 noiembrie)

În vremea împărăției lui Antonin împăratul Romei, era un ostaș de fel din Italia, ostășind sub stăpînirea voievodului Sebastian, cu numele Victor, care a crezut în Domnul nostru Iisus Hristos, iar numele Lui cel Preasfînt îl mărturisea înaintea tuturor. Pornindu-se prigoană asupra creștinilor, a chemat voievodul pe fericitul Victor și i-a zis: "Au venit la noi cărți de la împăratul, poruncind să vă ducem pe voi, creștinii, la jertfele zeilor noștri; iar pe cei ce nu se vor supune, cu grele munci să-i chinuim. Deci tu, Victore, să aduci jertfă zeilor, ca să nu cazi sub munci, căci îți vei pierde viața și sufletul tău".

Iar Sfîntul Victor a răspuns: "Eu nu mă voi pleca poruncii împăratului celui muritor și nu voi face voia lui, pentru că am pe Împăratul Cel fără de moarte, Dumnezeu și Mîntuitorul meu Iisus Hristos, a Căruia împărăție este fără de sfîrșit și cei ce fac voia Lui vor avea viață veșnică; iar cei ce fac voia împăratului vostru cel muritor, a căruia împărăție este vremelnică, vor pieri în veci".

Voievodul a zis către dînsul: "Tu ești ostaș al împăratului nostru, supune-te dar poruncii lui și adă jertfă". Sfîntul a răspuns: "De acum nu mai sînt ostaș al împăratului vostru cel pămîntesc, ci al Celui ceresc, pentru că deși am ostășit o vreme sub stăpînirea împăratului vostru, însă n-am încetat a sluji Împăratului meu. Și acum nu-L voi lăsa pe El și idolilor voștri nu voi jertfi. Deci, fă ceea ce voiești. Iată trupul meu este în mîinile tale, iar peste suflet are stăpînire numai Dumnezeu meu".

Iar voievodul a zis: "Omule, singur pe tine te dai în primejdie, neascultînd porunca; jertfește zeilor ca să te izbăvești de muncile care îndată te vor ajunge pe tine". Sfîntul a răspuns: "Eu chiar aceasta voiesc, a răbda munci pentru Domnul meu și mult mă voi bucura, învrednicindu-mă a pătimi pentru numele Lui".

Atunci voievodul îndată a poruncit să-i sfărîme degetele și să le rupă din încheieturi. Apoi a ars un cuptor foarte mult și a aruncat pe Sfîntul Victor într-însul, dar a rămas acolo trei zile viu și nevătămat, ca și cei trei tineri în cuptorul Babilonului. Iar muncitorul a poruncit a treia zi, să deschidă cuptorul și să ia cenușa mucenicului să o arunce în rîu. Dar cînd cuptorul a fost deschis, sfîntul a ieșit sănătos, laudînd pe Dumnezeu pentru că nu s-a atins de dînsul focul și nu l-a vătămat. După aceasta voievodul a chemat pe un vrăjitor și i-a poruncit să omoare pe Sfîntul Victor cu otravă. Acela a fiert carne cu otravă aducătoare de moarte și i-a dat să mănînce. Iar el a zis: "Deși nu mi se cade a primi de la voi carne necurată și a mîncea, dar pentru ca să cunoașteți că nimic nu poate otrava cea aducătoare de moarte împotriva puterii Domnului meu, Dătătorul de viață, o voi mîncea". Apoi, rugîndu-se, a mîncat carnea cu otravă și n-a pătit nimic.

Văzînd vrăjitorul că nu s-a vătămat sfîntul din mîncarea otrăvită, a pregătit alte cîrnuri cu otravă mai cumplită și a zis către sfîntul: "Dacă vei mîncea și aceasta și vei fi viu, îndată voi lăsa tot meșteșugul vrăjitoriei și al fermecătoriei și voi crede în Dumnezeul tău". Iar Sfîntul Victor a mîncat și acele cîrnuri amestecate cu otravă și mai cumplită și a rămas iarăși nevătămat. Atunci vrăjitorul a zis cu mare glas:

"Iată, ai biruit puterea vrăjitoriei mele, Victore, și sufletul meu cel pierdut de demult l-ai scos acum din iad, pentru că cred în Domnul Iisus Hristos, Cel propovăduit de tine". Apoi, ducându-se la casa sa, a adunat cărțile vrăjitoriei și toate fermecătoriile și le-a ars, apoi s-a făcut creștin desăvârșit.

Voievodul văzînd că nimic nu a vătămat pe sfîntul, s-a mîniat foarte și a poruncit să-i taie toate vinele trupului; după aceasta să-l arunce într-o căldare cu untdelemn fierbinte. Însă sfîntul zicea: "Așa-mi este de plăcut acest untdelemn ce fierbe, precum celui însetat apa rece". Iar muncitorul, mai mult umplîndu-se de mînie, a poruncit să spînzure pe sfîntul pe lemn și să-i ardă tot trupul cu făclii; apoi amestecînd niște praf omorîtor cu oțet, l-a turnat în gura lui. Iar sfîntul a zis: "Oțetul și această otravă de moarte îmi este dulce ca mierea și fagurul".

Muncitorul, umplîndu-se mai mult de mînie, a poruncit să scoată ochii mucenicului lui Hristos. După aceasta l-a spînzurat cu capul în jos și s-a dus lăsîndu-l așa spînzurat trei zile. Iar a patra zi, socotind ostașii că mucenicul ar fi murit, au venit să-l vadă și aflîndu-l pe dînsul viu, s-au spăimîntat; iar toți cei ce veniseră cu el au orbit și-și căutau fiecare povățuitor. Dar sfîntului, făcîndu-i-se milă de dînșii, s-a rugat lui Dumnezeu cu sîrguință și a zis către dînșii: "În numele Domnului meu Iisus Hristos, să vedeți!".

Apoi ei îndată au văzut și, mergînd, au vestit voievodului cele ce s-au făcut. Iar voievodul, mîniindu-se și mai tare, a poruncit ostașilor să jupoaie pielea de pe sfîntul. Aceasta făcîndu-se, o femeie din popor care venise la acea pierzare, anume Ștefanida, cu credința creștină, soția unuia din ostași, a văzut două cununi frumoase coborîndu-se din cer, una pe capul Sfîntului Mucenic Victor și alta pe capul său, și a început cu mare glas a fericii pe sfîntul, zicînd:

"Fericit ești, Victore, și fericite sînt pătimirile tale pentru Hristos; bine primită este lui Dumnezeu jertfa ta ca și a lui Abel, pentru că singur te-ai jertfit Lui cu inimă dreaptă. Astfel te-a primit pe tine Dumnezeu, ca și pe Enoh, bărbatul cel drept, pe care l-a dus în rai ca să nu guste moartea pînă la o vreme. Drept ești ca și Noe cel plin de fapte bune și desăvârșit în neamul său. Crezut-ai ca și Avraam și te-ai adus pe tine jertfă lui Dumnezeu ca și Isaac. Avut-ai osteneli ca și Iacov și te-ai făcut preaînțelept ca și Iosif, căruia i-a fost dat a spune mai înainte cele ce erau să fie. Ispite ai răbdat precum Iov, care, după multe pătimi a biruit pe diavolul; urmat-ai lui Isaia care a fost tăiat de Manase cu fierăstrău. De tine focul nu s-a atins ca și de cei trei tineri din cuptorul lui Nabucodonosor. Ți-ai pus nădejdea spre Dumnezeu, precum David fiul lui Iesei. Căci iată, văd două cununi trimise din cer, una mai mare și mai frumoasă, iar alta mai mică. Deci, cea mai mare se aduce ție de doisprezece îngerii, iar cea mai mică mie, căci și eu sînt vas mai neputincios, însă sînt gata a intra în nevoie și a răbda bărbătește pentru Domnul nostru și sufletul meu a-l pune pentru El".

Acestea grăind ea și auzind-o voievodul, a poruncit celor ce stăteau înainte să o prindă pe dînsa și să o aducă înaintea sa. Și căutînd spre dînsa cu mîndrie, a întreat-o, grăind: "Cine ești tu?" Sfînta a răspuns: "Sînt creștină!". Apoi a întreat-o voievodul despre nume și despre vîrstă și aflînd că o cheamă Ștefanida și are de la nașterea sa cinsprezece ani și opt luni, iar cu bărbatul său a viețuit un an și patru luni, a început a grăi către dînsa mai cu blîndețe, zicînd: "Pentru ce vrei să lași așa degrabă lumea aceasta frumoasă și viața aceasta dulce și cu buna petrecere împreună cu bărbatul tău și voiești a-ți pierde frumusețea tinereții tale, dîndu-te singură de voie, la moarte pentru Cel răstignit?".

Sfînta a răspuns: "Las lumea aceasta deșartă și vremelnică și toate dulcele trupești ce sînt pe pămînt, precum și pe bărbatul meu, ca să pot ieși împreună cu fecioarele cele înțelepte în întîmpinarea Mirelui Celui nemuritor, a lui Hristos Mîntuitorul meu". Iar voievodul a zis către dînsa: "Lasă acele cuvinte mincinoase și nefolositoare despre Dumnezeuul tău și te apropie de zeii noștri și le jertfește lor". Sfînta Ștefanida a răspuns: "Tu și zeii tăi sînteți plini de minciuni, iar eu grăiesc adevărul; căci Domnul meu adevărat este și nu este nedreptate întru Dînsul. Deci nu voi jertfi mincinoșilor zei, ci voiesc a fi jertfă bine primită adevăratului Dumnezeu, Care viețuiește în cer, ca să nu mă lipsesc de cununa cea pregătită mie întru împărăția Lui". Iar muncitorul îndată a poruncit să plece la pămînt vîrfurile a doi copaci de finic ce erau acolo și să lege de dînșii pe Sfînta Ștefanida, și să o sfișie. Deci, i-a legat un picior de vîrfurile finicului celui plecat, iar altul de celălalt vîrf, apoi le-a dat drumul. Iar finicii, ridicîndu-se la înălțimea lor,

au despărțit pe sfânta în două. Atunci sfântul ei suflet zburînd ca o pasăre, și-a aflat cuib în cer și cununa cea pregătită ei. Iar pe Sfântul Victor a poruncit tiranul să-l taie cu toporul.

Deci, auzind sfântul hotărîrea aceasta, mulțimea lui Dumnezeu. Iar cînd era să-i taie capul, el a proorocit moartea muncitorilor săi, zicînd: "După douăsprezece zile veți muri și voi, iar după douăzeci și patru de zile, voievodul vostru va fi prins de cei potrivnici". Acestea proorocind, el s-a rugat și și-a plecat capul, care a fost tăiat cu toporul. Iar după tăiere a curs lapte amestecat cu sînge și mulți din cei necredincioși văzînd acea minune, au crezut în Hristos. Și mai ales cînd au văzut împlinirea proorociei lui, căci precum a proorocit, așa a și fost; căci cu moarte năprasnică au pierit cei ce l-au muncit pe el, iar voievodul a căzut în mîinile vrăjmașului său.

Astfel a pătimit Sfântul Victor împreună cu Sfînta Ștefanida în cetatea Damascului, în a unsprezecea zi a lunii noiembrie. Iar acum se sălășluiesc amîndoi în cetatea aceea, căreia nu-i trebuie soarele și luna ca să lumineze, pentru că slava lui Dumnezeu o luminează pe dînsa și luminătorul ei este Mielul lui Dumnezeu, Căruia I se cuvine slavă, în veci. Amin.

Pătımirea Sfîntului Mucenic Vichentie diaconul (11 noiembrie)

Patria Sfîntului Vichentie era Spania. Din tinerețile sale s-a dat spre slujba lui Dumnezeu și se sîrguia la dumnezeieștile cărți, învățînd legea Domnului ziua și noaptea. El avea învățător înțelept și plin de fapte bune, pe fericitul Valerie, episcopul Augustopoliei. Acesta, văzînd pe ucenicul său Vichentie, cu bună pricepere și alese purtări, l-a hirotonit diacon și l-a făcut propovăduitor al cuvîntului lui Dumnezeu. Pentru că episcopul, deși era foarte iscusit în dumnezeieștile Scripturi, însă pentru că era peltic la limbă și nu avea deslușită grăire, pentru aceea a însărcinat pe diaconul său, fericitul Vichentie, care, fiind vrednic, înțelept și bine grăitor, învăța pe popor în biserică, propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu. Iar diaconul Vichentie, luînd de la episcopul său poruncă și binecuvîntare, nu numai în biserică, ci și în tot locul unde se întîmpla să fie, învăța cu osîrdie și povățuia pe calea mîntuirii sufletele omenești.

În acea vreme a fost trimis în Spania de păgînul împărat Dioclețian, un judecător cu numele Datian, grec de neam, rău din fire și cumplit prigonitor și muncitor al creștinilor. Acest grec a fost trimis ca să omoare fără milă pe toți cei ce cheamă numele lui Hristos. Și venind într-o cetate cu numele Valentia, a vărsat mult sînge creștinesc, răpind ca un lup oile lui Hristos. Auzind de Valerie episcopul și de Vichentie diaconul, care erau în Augustopoli, a trimis după dînșii pe ostașii săi ca să-i aducă ferecați la dînsul spre judecată. Deci i-au prins pe amîndoi și cu grele legături de fier fiind legați, i-au chinuit pe cale cu foamea și cu setea. Și de multe ori neputînd să alerge iute pe lîngă caii care fugeau foarte tare și de care erau legați, ei cădeau jos și îi tîrau pe drum ca pe niște lemne.

Ajungînd la cetatea Valentia, îndată a poruncit muncitorul să-i arunce într-o temniță întunecoasă și umedă și să-i țină multe zile fără mîncare și fără băutură; însă Dumnezeu îi întărea pe dînșii cu darul Său, ca să nu slăbească și le dădea lor putere. Apoi, muncitorul temîndu-se ca să nu moară legați, căci atunci nu va avea către cine să-și arate îngrozirea, i-a scos înaintea sa și văzîndu-i neslăbiți de foame și de sete și de legăturile cele grele, ci sănătoși cu trupul și veseli la față, a zis către străjerii temniței: "Pentru ce le-ați dat mîncare și băutură, că iată cum s-au îngrășat". Iar paznicul temniței se lepăda cu jurămînt că nu le-a dat nimic.

Atunci muncitorul a început a vorbi aspru către episcop, socotind că dacă-l va înfricoșa cu iuțea sa, și diaconul se va îngrozi. Însă n-a fost așa. Căci Domnul Cel ce surpă pe cei puternici de pe scaune și înalță pe cei smeriți, bine a voit ca mîndria îngîmfatului muncitor să se rușineze de cel mai tînăr și mai mic cu treapta. Deci, Datian zicea către episcop astfel: "Pentru ce te împotrivești tu poruncii împăratului și nu te închini zeilor noștri, iar pe Hristos îl slăvești?" Dar episcopul răspundea blînd, ca și cînd ar fi avut frică.

Sfântul Vichentie, fiind plin de Duhul Sfânt și aprins cu râvnă dumnezeiască, a zis către episcopul său: "Pentru ce, părinte, grăiești lui cu frică și pentru ce nu răspunzi cu îndrăzneală lătrării câinelui acestuia? Mărturisește cu glas tare puterea lui Hristos, muștră cu limba slobodă și biruiește nebunia acestui om viclean, care voiește a face război cu Dumnezeu, Făcătorul său, Care l-a ridicat la această vrednicie, iar cinstea ce se cuvine lui Dumnezeu se sîrguiește a o da diavolilor. Deci, se cuvine a călca pînă în sfîrșit pe diavolul pe care de multe ori eu l-am izgonit din oameni cu numele lui Hristos. Se cuvine, zic, a zdrobi capul balaurului acestuia".

Auzind acestea Datian și văzînd că Sfântul Vichentie, diaconul, nu ține seama de puterea lui, a zis către cei ce stăteau înaintea: "Duceți de aici pe episcop, căci eu voi vorbi cu acest tînăr diacon". Iar către chinuitori a zis: "Gătiți toate uneltele de muncire ca să răspundem acestuia care cu cuvintele sale ne defaimă pe noi". Deci, mai întîi a poruncit să lege pe sfântul de un stîlp și să strujească tot trupul lui cu unghii de fier. Și făcîndu-se aceasta, se uda tot pămîntul de sîngele ce curgea șiroaie din trupul lui, încît și oasele se vedeau prin rănile cele adînci. Iar muncitorul îl batjocorea pe el zicînd: "Ce zici acum Vichentie, nu vezi cu ce fel de munci este rănit trupul tău?"

Sfântul a răspuns: "Ceea ce am poftit, aceea am și dobîndit. Aceasta din tot sufletul am dorit și să mă crezi, o, judecătorule, că nici un lucru nu-mi este mai dorit decît a pătimi pentru Domnul meu. Nimeni nu mi-a făcut o binefacere ca aceasta, decît tu; deși cu răutate o faci aceasta, însă mie îmi faci bine muncindu-mă, căci cu cît îmi înmulțești muncile, pe atît îmi gătește Domnul meu răsplătire în cer. Prin aceste răni cumplite ca pe niște trepte mă sui către Dumnezeu, Care locuiește întru cele înalte. Iată, cu nădejdea spre Dînsul mă ating de cer; iată, porunca împăratului o defaim și rîd de nebunia ta. Deci tu, nu înceta, ci te sîrguiește mai mult a mă munci. Te rog fii mult mai cumplit asupra mea și poruncește slugilor tale să mă bată neîncetat, pînă cînd nu va mai rămînea carne pe mine. Iar eu, robul lui Hristos, Domnul meu, sînt gata a răbda toate pentru numele Lui".

Auzind acestea tiranul, se rușina și striga slugilor ca mai mult să muncească și mai cumplit să chinuiască pe pătimitorul lui Hristos. Și cînd a văzut că slugile contenesc, s-a sculat singur și a început a le bate. Sfântul rîzînd de mînia lui, a zis: "Ce faci judecătorule, pentru ce bați slugile tale? Ele mă muncesc iar tu te răzbuni asupra lor pentru mine?" Cu aceste cuvinte ale mucenicului și cu răbdarea lui cea nebiruită rănindu-se Datian ca și cu niște săgeți, se tulbura de mînie și scrișnea din dinți, încît era palid la față și tremura. Apoi a început a vorbi cu blîndețe către slugi: "Ce este aceasta, slugile mele credincioase, că acest făcător de rele nu simte mîinile voastre și nu bagă în seamă muncile, ba chiar rîde de voi, de care n-a rîs nimeni niciodată? Dar oare puțini erau tîlharii și făcătorii de rele și ucigașii de părinți, și fermecătorii, pe care voi cu mîinile voastre cele tari i-ați muncit pînă la moarte și nici unul n-a fost astfel, precum este acesta, care, fiind în mîinile voastre, fără de rușine își bate joc de mine și de voi? Deci, să nu răbdați rușinea aceasta, ci porniți toată mînia voastră și-l răniți tare".

Sfântul Vichentie, batjocorind și mai tare neputința lor, a zis: "Nu te rog, tiranule, să încetezi de a mă munci, ci ca să-mi dai mai mari munci, pentru că mai mare este puterea lui Hristos Care îmi ajută, decît puterea ta care mă muncește. Și nu voi înceta de a mărturisi și de a preamări pe Iisus Hristos, Unul adevăratul Dumnezeu. O, de L-ai fi cunoscut și tu pe Dumnezeul Acela, ai vedea puterea cea mare ce se săvîrșește întru mine, neputinciosul, și pe care tu, cu toate slugile tale nu poți s-o biruiești; ci văzînd, nu vezi, și auzind, nu înțelegi și nu încetezi a face voia diavolului, spre pierderea sufletului tău".

Judecătorul, neputînd spori nimic cu muncile, pentru că, deși străbătuse fiarele cele ascuțite prin încheieturile și oasele mucenicului pînă la cele dinlăuntru, el tot nebiruit se arăta, atunci s-a gîndit ca să-l aducă prin vicleșug la păgînatatea sa. Deci, a început a vorbi către dînsul astfel: "Miluiește tinerețele tale, Vichentie, și nu dori ca să se smulgă floarea vieții tale mai înainte de vreme. Nu-ți tăia șirul anilor vieții tale, cruță-te pe tine singur și te supune nouă, ca să nu pieri pînă în sfîrșit; că mi-e milă de tine și aș fi voit a te vedea nu în necinste și nu în munci, ci în cinste și slavă, pentru că mare vrednicie ți-aș fi dat ție dacă m-ai fi ascultat pe mine". Sfântul Vichentie a răspuns: "Mai urîtă îmi este blîndețea ta cea vicleană, decît mînia ta cea de fiară; eu de munci nu mă tem dar de cuvintele tale cele înșelătoare mă înfricoșez.

Încetează dar cu vicleșugul cel vătămător de suflet și toate chinurile întoarce-le asupra mea și fără milostivire muncește-mă, ca să cunoști puterea lui Hristos ce se sălășluiește în cei ce-L iubesc".

Pentru aceste cuvinte ale mucenicului, mîniindu-se mai mult muncitorul, a poruncit să-l pirotească pe cruce și să strujească toate mădularele și încheieturile trupului cu diferite munci. Și cînd slugile împlineau porunca muncitorului, răstignindu-l, bătîndu-l și fiare arse punînd pe rănile lui, mucenicul lui Hristos a căzut de pe cruce la pămînt, iar slugilor părăindu-li-se că sfîntul a murit, l-au luat vrînd să-l ducă de acolo. Dar el, întărîndu-se, cu darul lui Hristos, a scăpat din mîinile lor și alerga la cruce, ocărînd pe slugi ca pe niște nebăgători de seamă și neîmplinitori ai poruncii stăpînului lor. Aceia, umplîndu-se mai mult de mînie, îl munceau în tot felul și din toată puterea lor, pînă într-atît încît n-au mai putut. După aceasta l-au aruncat în temniță, după porunca muncitorului și acolo fiindu-i tot trupul rănit și toate mădularele sfărîmate și vinele tăiate, l-au pus pe hîrburi ascuțite.

Venind noaptea și străjerii adormind tare, a strălucit lumină în temniță și o ceată de îngerii au venit la sfîntul, cercetîndu-l și mîngîindu-l. Iar Sfîntul Mucenic Vichentie, prin venirea îngerilor a primit ușurare durerilor sale și, umplîndu-se de bucurie negrăită, slăvea pe Dumnezeu. Apoi străjerii s-au deșteptat și auzind pe sfîntul cîntînd cu veselie și văzînd în temniță lumină negrăită, s-au temut foarte tare și alergînd au vestit pe Datian. Iar el nepricepînd, toată noaptea a cugetat ce ar mai fi de făcut cu nebiruitul mucenic.

Deci, a mai gîndit încă un vicleșug. A poruncit să pregătească un pat frumos, pe care, acoperindu-l cu așternuturi moi, să pună pe sfîntul în el. Și a orînduit slugi care să-i șteargă sîngele, să-i lege rănile și să-i facă slujbă cu vicleșug, prefăcîndu-se ca și cum le-ar fi milă de dînsul. Apoi, sărutîndu-i picioarele, îl rugau să se miluiască singur și să nu se dea pe sine spre munci mai mari, ci să facă voia împăratului.

Acestea făcîndu-se astfel, sfîntul zicea: "Mai bun îmi era patul de munci și de hîrburi, decît acesta, dar nu mă veți înșela pe mine, viclenilor înșelători". Și văzînd muncitorul că nimic nu sporește cu vicleșugul, s-a pornit iarăși spre a-l munci, căci a poruncit să ardă scînduri de fier și să le lipească pe coastele lui; apoi au pus pe sfîntul pe grătar de fier. Și făcînd foc mare dedesubt, ca pe o carne de mîncare frigeau pe mucenicul. Iar el în toate muncile acelea fiind nebiruit, mărturisea numele lui Iisus Hristos și astfel și-a sfîrșit nevoița pătimirii, dîndu-și duhul în mîinile Domnului său.

Muncitorul, văzînd că sfîntul a murit, a poruncit să ducă trupul lui la cîmp și să-l lase neîngropat, spre mîncarea păsărilor și a fiarelor. Apoi a pus străjeri de departe, ca să nu-l fure creștinii. Iar Dumnezeu, Care păzește pe sfinții Săi, a pus un străjer neobișnuit la trupul mucenicului. Căci a poruncit unui corb să-l păzească și cînd venea mulțimea de păsări mîncătoare de stîrv și năvăleau asupra trupului sfîntului, corbul acela pe toate le izgonea și nu lăsa pe nici una să mînce trupul mucenicului, deși corbul, din firea sa, iubește a mînce trupurile moarte. Însă, cu puterea lui Dumnezeu fiind oprit, nu s-a atins de trupul sfîntului și nici o altă pasăre nu a lăsat să se atingă de el. Iar cea mai minunată faptă a fost că a izgonit un lup care voia să răpească trupul mucenicului.

Straja a vestit despre aceasta lui Datian și păgînul se mira foarte. Însă n-a voit să cunoască puterea lui Dumnezeu, ci a poruncit să arunce în mare acel trup sfînt, pe care, luîndu-l ostașii, l-au pus în corabie și, ducîndu-l departe pe mare, l-au aruncat în adînc, iar ei se întorceau către mal. Dar cînd erau aproape de margine, iarăși au văzut trupul mucenicului zăcînd pe mal și, spăimîntîndu-se, au fugit. Iar creștinii luîndu-l, l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh. Amin.

Viața și nevoițele Cuviosului Părintelui nostru Teodor Studitul (11 noiembrie)

Era în Constantinopol un bărbat de bun neam și bogat, cu numele Fotin, avînd soție care se numea Teoctista și amîndoi erau binecredincioși și temători de Dumnezeu. Aceștia au născut pe acest fericit

Teodor și botezându-l după obiceiul creștinesc, îl creșteau cu bună îngrijire și l-au dat la învățătura cărții. Pe atunci era eresul luptării contra sfințelor icoane pe când împărătea nedreptul împărat Constantin Copronim și era mare prigoană asupra celor binecredincioși. Pentru aceea Fotin, lăsând cetatea și boieria pe care o avea de la împăratul și sfătuindu-se cu soția sa, au împărțit toate averile lor. Apoi lepădându-se de lume, au primit viața călugărească și în aceea s-au nevoit bine până la sfârșit. Iar fericitul Teodor, învățând înțelepciunea cea elinească, s-a făcut ritor și filosof ales, vorbind cu cei răucredincioși despre buna credință și era atât de iscusit în dumnezeieștile Scripturi și în dogme, încât nu puteau să-l biruiască ereticii niciodată.

Murind Copronim, împăratul cel rău credincios, a venit după dînsul Leon, fiul său, care urma credința cea rea a tatălui său; dar acela n-a împărățit mult, ci curînd a pierdut împărăția și viața. Iar după dînsul a venit pe scaun Irina, soția lui, împreună cu fiul său Constantin. Aceasta fiind bine credincioasă, după cum arată numele său, care înseamnă pace, a adus pace Bisericii și a alinat tulburarea, chemînd mulțime de Cuvioși Părinți și împreună cu Prea Sfințitul Patriarh Tarasie, a adunat la Niceea Soborul al șaptelea a toată lumea, la care, lepădînd învățăturile celor necredincioși, iarăși au hotărît să se cinstească dumnezeieștile icoane ca și mai înainte și să se închine lor.

Acolo erau adunați trei sute șaiszeci de Părinți, între care era și sfințitul Platon, care mai înainte petrecuse în muntele Olimpului, a cărui pomenire se cinstește în a cincea zi a lunii aprilie. Acesta era unchiul dinspre mamă al fericitului Teodor, iar Teodor îi era nepot. Platon avea duhul lui Dumnezeu viețuind în el și a fost tuturor spre folos, ca un iscusit în dumnezeieștile Scripturi și plăcut la vorbă.

Săvîrșindu-se Sinodul, Platon a luat cu sine pe fericitul Teodor și, împreună cu dînsul, pe doi frați ai lui, pe Iosif și pe Eftimie, care au voit să primească viața călugărească. Cu aceștia plecînd, a venit la un loc ce se chema Sacudian, iar locul acela era foarte frumos și bineplăcut celor ce voiau a petrece în liniște, căci era un loc înalt, frumos la vedere, avînd împrejur mulți copaci înalți și apă limpede curgătoare. Și numai o intrare era la locul acela pe care, văzîndu-l, le-a plăcut la toți și s-au sălășluit acolo. Iar după puțină vreme au zidit o biserică în numele Sfințului Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu.

Începînd a se înmulți frații, sfințitul Platon a zidit o mînăstire, iar fericitul Teodor, fiind tuns în chipul călugăresc, mai mult decît alții se nevoia cu postul și cu ostenele; pentru că își alegea lucrurile cele mai grele și slujbele cele mai de jos, învățînd smerenia. Și era de mirare multora căci fiind fecior de părinți de neam bun și bogați și crescut în belșug, s-a apucat de lucruri aspre, adică a tăia lemne, a aduce apă și a săpa pămîntul în grădini, a căra pietre și altele asemenea. Și de multe ori aducînd gunoi pe spate în grădină, îl puneau spre buna creștere a verdețurilor. Apoi ajuta fraților celor neputincioși și bolnavi, fiind slugă tuturor.

Avea încă și această sîrguință, ca toate gîndurile și faptele să le mărturisească părintelui său, Sfințitul Platon, căci cu dragoste mergea la dînsul și se mărturisea, primind muștrare și iertare de la el. Apoi totdeauna își alegea o parte din zi spre cugetarea la Dumnezeu, ca, singur stînd înaintea Lui, cu minte netulburată și neamestecată cu cele pămîntești, să-I aducă slujbă în taină. Dar nu putea fapta cea bună a se tăinui, pentru că lacrimile, care cu îndestulare ieșeau din ochii lui, erau nemincinoase mărturii ale faptelor bune.

Iar înfrînarea lui era minunată și cu înțelepciune rînduită, căci nici nu se lepăda de bucate, nici nu îngreua stomacul său cu dînsese fără vreme; ci cu meșteșug zdrobea capul balaurului slavei celei deșarte. El nu postea mai mult decît vremea cea rînduită a tuturor fraților și cînd ședeau toți la masă atunci șede și el și mîncea cu dînșii, însă atât de puțin gusta din bucatele ce erau puse înainte, încît numai să-și împlinească nevoia trupului și să-și acopere înaintea altora înfrînarea sa, ca să nu fie cunoscut că nu primește bucate și să nu se arate oamenilor că postește. Mulți rîvneau obiceiului său și pe cît era cu puțință se sîrguiau a-l urma. Dintre aceștia erau și frații lui: Iosif - care mai pe urmă, pentru viața sa cea plină de fapte bune, a fost păstorul Bisericii Tesalonicului -, și Eftimie.

După dînșii au fost Atanasie, Navgratie, Timotei și mulți alții, dintre cei ce se înfrînau, care, urmînd obiceiului lui Teodor, au sporit în faptele cele bune.

Între alte fapte bune, fericitul Teodor avea și rîvna citirii cărților sfinte; căci cu sîrguință citea așezămîntul Legii celei Vechi și a celei Noi și tîlcuirile Sfinților Părinți, iar mai mult iubea cuvintele Sfîntului Vasile cel Mare, pe care le avea ca o hrană a sufletului său și multă dulceață primea dintr-însele, păzind cu dinadinsul pravila și orînduiala vieții călugărești așezată de Sfîntul Vasile cel Mare, nelăsînd nici o iotă sau o cirtă. Iar pe cei ce nu le păzeau pe acelea, chiar și orînduiala cea mai mică, pe aceia nu-i socotea călugări ci ca pe niște mireni.

Cuviosul Platon, văzînd pe fericitul Teodor așa de strălucit prin viața cea cu fapte bune, se bucura foarte mult pentru dînsul. Deci, vrînd a-l cinsti cu preoția, l-a luat și l-a dus în Bizanț la Preasfînțitul Patriarh Tarasie, care l-a hirotonit preot mai mult cu sila, căci nu voia fericitul a primi o treaptă ca aceasta deoarece se socotea nevrednic. Însă, neputînd a se împotrivi poruncii lui Platon, părintelui său cel duhovnicesc și patriarhului, și mai ales voinței lui Dumnezeu, s-a plecat a primi treapta preoției. Și întorcîndu-se la mînăstire, spre mai mari nevoițe și osteneli s-a dat, pe care a le spune toate nu este cu putință.

După cîțiva ani, Cuviosul Platon, slăbind din pricina ostanelilor și a bătrîneților sale cele de mulți ani, a voit să-și lase egumenia sa și dorea s-o primească fericitul Teodor în locul său. Și adeseori îi grăia lui despre acestea, rugîndu-l și învățîndu-l, ca să ușureze sarcina părintelui său și să o poarte el, ca cel mai tare și mai iscusit în toate orînduielile călugărești. Iar el se lepăda, voind a fi sub egumen, decît a fi el egumen peste alții știind că mai ușor este a se povățui de alții, către mîntuire decît a povățui el pe cineva.

Cuviosul Platon, văzînd pe Teodor că nu se pleca la aceasta, a meșteșugit lucrul acesta. S-a culcat în pat ca un bolnav și neputincios și, chemînd pe toți frații, le-a spus că el este aproape de moarte; apoi i-a întrebat pe cine voiesc să aibă după dînsul povățuitor, cine li se pare a fi mai bun; căci știa cuviosul că nu vor voi pe altcineva decît numai pe Teodor, pentru că toți îl iubeau și-l cinsteau pentru faptele sale cele bune. Și așa a și fost pentru că toți au zis într-un glas: "Teodor să ne fie egumen". Iar Platon îndată a încredințat lui Teodor egumenia și n-a mai putut fericitul Teodor să se împotrivescă la toată mulțimea fraților.

Deci, primind egumenia, a început și mai mari nevoițe, făcîndu-se pildă tuturor, învățînd cu cuvîntul și cu fapta și îndreptînd rînduielile cele răzvrătite dintre călugări. Pentru că erau atunci unii care, nepăzind rînduielile cele călugărești și mai vîrtos făgăduința sărăciei, viețuiau asemenea ca mireni. De aceștia fiindu-i milă fericitului Teodor, s-a sîrguit degrabă să-i îndrepteze bine și altora de pîmprejur le-a adus mult folos, deși cîrteau unii asupra lui, dar el nu băga în seamă acestea cît de puțin, și nu lua aminte la ceea ce grăiau cîrtitorii, ci se îngrijea ca faptele lui să fie plăcute lui Dumnezeu.

Iar mai pe urmă și aceia înțelepțindu-se, împlineau voia lui, descoperindu-i lui chiar și gîndurile lor. De aceea el, luînd aminte cu socoteală, dădea fiecăruia povața ce se cădea, pe cei mai leneși deșteptîndu-i spre nevoițe, iar pe cei care se nevoiau peste putere, mai oprindu-i puțin din multele ostenele ca să nu slăbească. Acum se cade a spune pătimirile sfîntului ce le-a avut pentru rîvna după Dumnezeu și pentru Legea Lui, ca să-i vedem răbdarea cea cu bărbăție în necazuri.

În acea vreme, împăratul Constantin, fiul cel neasemenea maicii celei bune și iubitoare de Hristos, adică împărăteasa Irina, a izgonit pe aceasta de la împărăție și a început a domni singur. Și fiind tînăr și cu obiceiuri rele, s-a dat la patimi fără măsură și la desfrînare. Pentru aceea a izgonit și pe soția sa Maria, pe care a făcut-o de s-a tuns cu sila în cinul monahicesc, iar în locul ei și-a luat altă femeie cu numele Teodotia, care era rudenie tatălui său. Preasfînțitul Patriarh Tarasie n-a voit să binecuvinteze cununia lor, dar un preot oarecare cu numele Iosif, care era iconomul bisericii, defăimînd dumnezeieștile legi și neascultînd de patriarhul, s-a făcut părtinitor și săvîrșitor acelei nunți fărădelege.

Acest preot, după aceea, fără zăbavă și-a luat răsplătirea pentru îndrăzneala sa, precum mai pe urmă se va arăta. Iar patriarhul se sîrguia în tot chipul ca să despartă acea însoțire a împăratului, dar nu putea, căci împăratul se lăuda că va ridica iarăși eresul luptării contra sfintelor icoane. De aceea patriarhul a lăsat pe împărat să petreacă așa, ca să nu vină mai mare nenorocire asupra Bisericii lui Hristos. Deci o fărădelege ca aceea începîndu-se de la casa împărătească, s-a întins pretutindeni, nu numai prin cetățile dimprejur, ci prin hotarele cele mai îndepărtate. Așa au început a face domnii și stăpînii care erau în Bosfor și Gothii și cei care stăpîneau și prin alte părți, despărțindu-se de femeile lor, și cu sila ținîndu-le în chip călugăresc, luînd în locul lor altele.

Acestea auzindu-le Fericitul Teodor, plîngea cu sufletul și ofta greu de niște păcate ca acestea, ce se făceau pe față, întristîndu-se și temîndu-se să nu intre în obicei nelegiuirea aceea, iar legea lui Dumnezeu să fie înlăturată dintre creștini. Deci, aprinzîndu-se cu rîvnă după legea dumnezeiască, a trimis la toți călugării vestindu-le fărădelegea împăratului și poruncind să-l scoată despărțit de Biserica lui Hristos, ca pe un defăimător al legii lui Dumnezeu, care, îndrăznind a se însoți cu rudenia lui, a făcut sminteală altora.

Cu astfel de curaj, Cuviosul Teodor dădea pe față fărădelege pe care o făcuse împăratul, încît a străbătut pretutindeni această rîvnă a cuviosului, de care însuși împăratul, înștiințîndu-se despre aceasta, s-a necăjit asupra lui. Dar nu-și arată îndată mînia lui, știindu-l bărbat drept și avînd de la toți mare slavă și cinste.

Deci mai întîi, împăratul a gîndit să-l înduplece cu momeală; și a poruncit soției sale celei desfrînate, ca să trimită la sfîntul mult aur, rugîndu-l să se roage pentru dînsa și pentru neamul ei. Făcîndu-se aceasta, sfîntul n-a primit aurul, iar pe cei trimiși i-a alungat ca pe cei ce împreună se învoiseră la fărădelegea împăratului. Apoi împăratul îndată a făcut alt sfat. A chibzuit să meargă acolo unde viețuia cuviosul, ca și cînd ar avea oarecare trebuință. Dar pricina adevărată era ca să vorbească cu Cuviosul Teodor și să-l supună, socotind că-l va întîmpina împreună cu frații și va da cinstea ce i se cuvenea împăratului.

Însă, cînd a trecut împăratul pe lîngă mînăstire, n-a ieșit cuviosul înaintea lui, și nici unul din frați ci, închizîndu-se înăuntru, ședeau în tăcere; slugile împărătești, bătînd la poartă, nimeni nu le răspundea. Atunci împăratul mai tare s-a mîniat și, întorcîndu-se la palat, a trimis îndată un boier cu ostași, poruncindu-i să pună multe chinuri asupra sfîntului și asupra celorlalți călugări, care se țin de sfatul lui și, bătîndu-i, să-i izgonească din mînăstire și să-i trimită în surghiun. Mergînd trimisul acela, a năvălit asupra mînăstirii fără de veste și, prințindu-i pe toți, i-a chinuit fără milă, începînd de la Cuviosul Teodor, încît s-au umplut trupurile lor de răni și pămîntul s-a înroșit de sîngele lor. Iar după acele bătăi, a trimis pe cuviosul în surghiun la Tesalonic, și împreună cu dînsul unsprezece părinți mai aleși, care, pătîmind împreună cu cuviosul, răbdau cu dînsul vitejește în legături și în necazuri, bucurîndu-se că sînt răniți și izgoniți pentru dreptate.

Auzind despre acestea, călugării din Herson și din Bosfor, cum că marele Teodor și cei împreună cu dînsul au rămas neclintiți cu mintea, împotrivindu-se fărădelegii împăratului, și cîte au pătimit, le-a părut rău de aceasta. Deci urmînd acelora, asemenea au propovăduit pe împăratul cel fărădelege și străin de Biserică, pentru care pricină mulți dintre dînșii au pătimit surghiunie. Iar Fericitul Teodor, fiind în surghiunie, scria către cei care erau închiși pentru aceeași pricină, întărindu-i pe dînșii și învățîndu-i ca să nu slăbească în voință și să nu se clatine în necazuri, ci mai vîrtos să se îmbărbăteze și să pătîmească pentru adevăr.

Atunci, a scris și către papa de la Roma, vestindu-l despre ce a pătimit de la împăratul care făptuise fărădelegea. Iar papa a scris înapoi către dînsul, lăudîndu-i răbdarea sa, fericindu-l pentru rîvna lui după Dumnezeu și pentru bărbăția cea neclintită. Însă Dumnezeu fără zăbavă a făcut izbîndă asupra împăratului, pentru nevoița și chinuirea robului Său; căci l-a lipsit și de împărăție și de viață, fiindcă maica lui și boierii, sculîndu-se asupra-i, i-au scos ochii, și de durere îndată a murit. Iar după moartea lui, Irina luînd iarăși împărăția bizantină, toți au fost scoși din închisori și Fericitul Teodor a fost chemat din Tesalonic la Constantinopol și a fost cinstit de împărăteasă și de patriarh ca un mărturisitor al lui Iisus Hristos.

Atunci preotul Iosef, cel mai sus pomenit, care îndrăznise să binecuvinteze nunta împăratului cea fărădelege, și-a primit judecata după pravila Sfinților Părinți și a fost scos din treapta preoției și izgonit din biserică; iar Sfântul Teodor s-a întors la mînăstirea sa și toți s-au bucurat de întoarcerea lui, nu numai călugării, ci și mirenii. Apoi toți cei dimprejur alergau să-l vadă, bucurîndu-se de un păzitor ca acesta al legii lui Dumnezeu, care a răbdat pentru dreptate răni și izgoniri și care iarăși s-a întors la păstoria sa. Deci Cuviosul, adunînd duhovniceștile sale oi risipite, le păstorea pe ele ca și mai înainte, petrecîndu-și viața în plăcerea lui Dumnezeu, și luminînd tuturor cu fapte bune ca o făclie în sfeșnic.

Iar după cîtiva ani s-au făcut năvălirile turcilor asupra grecilor, robind părțile stăpînirii grecești. Atunci mulți au fugit de frică în cetățile cele mai îndepărtate, precum și Cuviosul Părinte Teodor, care nu s-a dat pe sine și pe cei împreună cu dînsul într-o primejdie ca aceea, ci ascultînd pe Cel ce le-a zis: *Duceți-vă puțin pînă va trece mînia lui Dumnezeu*, a lăsat chinovia și a venit împreună cu frații în Constantinopol. Iar venirea lui a fost plăcută patriarhului și împărătesei, bucurîndu-se de dînsul și l-au rugat să primească mînăstirea studiților și să rînduiască mai bine viața ucenicilor săi. Aici se cuvine să pomenim ceva și despre acea mînăstire a Studiților de cînd s-a început.

Și iată cum. Un bărbat oarecare din cei de bun neam, mare și puternic, a venit din Roma, fiind cinstit cu boierii de patriciu și antipat. Acesta a zidit în Constantinopol o biserică mare și preafrumoasă în numele Sfîntului Ioan Botezătorul și a făcut pe lîngă mînăstire ziduri și chilii. Apoi, chemînd călugării de la locașul numit al "neadormiților", i-a rugat să viețuiască în mînăstirea lui și să-și țină toată rînduiala lor. Iar numele aceluia boier era Studie. Deci, de la numele lui a luat numire mînăstirea, numindu-se a Studitului, în care au viețuit călugării pînă la împărăția lui Copronim, ținînd rînduiala neadormiților. Iar cînd necredinciosul Copronim făcea rău Bisericii lui Dumnezeu, cu lupta contra sfintelor icoane, atunci a izgonit pe călugări din Bizanț și a rămas pustie mînăstirea Studitului.

Apoi, după ce a pierit necredinciosul împărat, prigoana a încetat, iar călugării au început iarăși a viețui pe lîngă biserica Studitului, dar mai mulți. Într-acea vreme, cînd a venit cuviosul împreună cu călugării săi în Constantinopol, numai doisprezece călugări petreceau în acea mînăstire. Deci cuviosul fiind rugat de împărăteasa Irina și de Sfîntul Patriarh Tarasie, a primit mînăstirea Studitului și a început a viețui într-însa.

Văzînd locul plăcut pentru petrecerea călugărilor, a înnoit și a întins mînăstirea și s-a adunat mulțime de frați, pentru că veneau la dînsul călugări și de la alte mînăstiri, vrînd să viețuiască lîngă dînsul și să-l aibă povățuitor; iar el îi primea pe toți ca un părinte și cu nefățarnicie îi iubea. La el nu era mai puțin iubit acela care era călugărit într-o altă mînăstire, precum fac mulți din egumenii nepricepuți, cinstind mai mult pe aceia pe care el singur i-a călugărit, iar pe cei călugăriți în alte mînăstiri nu ca pe cei ai lor, ci ca pe niște străini îi socotesc. Dar la Cuviosul Teodor toți erau deopotrivă, deasemenea pe toți îi iubea deopotrivă și pentru toți avea purtare de grijă. Pentru că știa că unul și același este chipul călugăresc, ori unde se va îmbrăca într-însul; precum și darul Botezului unul este, ori unde s-ar învrednici cineva de el, și numai după măsura faptelor bune se deosebesc răsplătirile celor călugăriți.

Ucenicii acestui cuvios părinte sporeau întru toate faptele cele bune, încît străbătînd pretutindeni vestea despre viața lor cea sfîntă, mulți alergau la dînșii, dorind a rîvni nevoințele lor, și s-a înmulțit numărul lor pînă la o mie de frați. Atunci văzînd cuviosul mulțimea ucenicilor săi și că-i este cu neputință a lua seama tuturor singur și a cerceta faptele, cuvintele și gîndurile fiecăruia, pentru aceea, ca și Moise, a pus începători pe care îi știa că sînt mai pricepuți, mai iscușiți în fapte bune și mai nevoitori și pe fiecare dintr-înșii îi orînduia cu chemarea ce se cuvenea. Pe unul îl chema econom, pe altul eclesiarh, pe unul păzitor, pe altul înfrînător și pe fiecare după slujba cea orînduită lui.

Apoi a scris și porunci cum fiecare dintre dînșii va săvîrși cele poruncite, începînd de la cel dintîi și pînă la cel mai de pe urmă. Și a așezat și canoane pentru greșeli, unora a rînduit cîteva închinăciuni, iar altora port, și pentru fiecare greșeală a rînduit cercetarea ce se cuvenea. Dacă cineva ar fi lăsat dumnezeiasca cîntare, sau ar fi sfărîmat vas, sau ar fi vorbit vorbe în deșert, sau ar fi făcut ceva cu nebagare de seamă, sau ar fi mîhnit vreun frate întru ceva, sau ar fi vorbit cuvinte de prisos, sau ar fi scos glas tare, sau ar fi

umblat fără blîndețe și fără smerenie, sau ar fi vorbit șezînd la masă, nescultînd citirea, sau ar fi cîrțit pentru bucate, sau fără de rușine și cu îndrăzneală ar fi aruncat ochii încioace și încolo, sau altceva de ar fi făcut dintre acestea, pentru toate acestea a însemnat canoane după faptă.

Apoi a așezat toate de obște, ca să nu zică că este ceva al lui. De obște era mîncarea, de obște și hainele și fiecare trebuință de obște, ca să aibă și mîntuire de obște. După aceea cuviosul se sîrguia și la aceasta, ca să nu iasă călugării lui adeseori din mînăstire în cetate, pentru trebuințele mînăstirii. Căci știa cîte ispite se întîmplă călugărului umblînd prin cetate, din pricina vederii fețelor străine și din auzirea vorbelor rele. Pentru aceea a voit să aibă tot felul de meșteșug în mînăstire. Deci, frații învățau tot felul de meșteșuguri, unii la lucrat în lemn și la zidit, iar alții fierăria, unii la țesătorie, alții la tăiere de piatră și la tot lucrul ce este de trebuință în mînăstire.

Pe cînd lucrau cu mîinile, în gură pururea aveau rugăciunea lui Hristos și psalmul lui David. Despre acest obicei al mînăstirii Studitului și despre această rînduială s-a străbătut vestea pretutindeni, încît mulți, întemeind mînăstiri în cetățile dimprejur și prin părțile cele mai îndepărtate, prescriind orînduiala Studiților, o țineau pe aceasta, iar unii și pînă acum o țin. Apoi cuviosul a scris multe cărți folositoare și a alcătuit cuvinte de laudă pentru praznicile împăratești ale Născătoarei de Dumnezeu, cum și viața Sfîntului Ioan Botezătorul a cinstit-o cu frumoase cîntări. După aceea a alcătuit multe canoane și cîntări, adăpînd Biserica lui Dumnezeu cu izvoarele învățaturii sale ca un rîu plin de apele înțelepciunii și veselind-o cu cîntările sale.

După aceasta a răpit împărăția grecească Nichifor prigonitorul și a izgonit de la împărăție pe binecredincioasa împărăteasă Irina. Apoi a murit și preasfîntul patriarh Tarasie, iar după dînsul a fost ridicat pe scaun un om cu fapte bune și vrednic de treapta aceasta, care era la nume la fel cu împăratul, căci Nichifor se numea și el. Atunci iarăși au început să fie tulburări în Biserică, pentru că împăratul cu puterea sa, iarăși a adus în biserică pe Iosef cel pomenit mai sus și a poruncit să-i dea slujba preoției. Patriarhul s-a împotrivit împăratului pe cît era cu putință, dar cînd l-a văzut tulburîndu-se cumplit s-a temut ca să nu pătimească de la dînsul toată Biserica, ceva mai cumplit de cum a pățimit de la împărații cei răi care au fost mai înainte.

Deci a primit pe Iosef fără de voie în rînduiala preoțească. Dar aceasta, împăratul a făcut-o din pizmă împotriva Cuviosului Teodor, întăritîndu-l, căci știa că nu va răbda cuviosul una ca aceasta; ceea ce a și fost. Atunci sfîntul a muștrat pe împărat, ca pe cel care făcea rău Bisericii, aducînd cu puterea sa mirenească pe acela, pe care sfîntul patriarh Tarasie, împreună cu tot clerul său, judecîndu-l, l-a depărtat. Deci împăratul s-a mîniat foarte asupra cuviosului Teodor și l-a trimis la surghiun, în ostroavele ce erau aproape de cetate. Asemenea a făcut și fratelui său Iosif și vrednicului de fericire, bătrînului Platon, cum și altor mulți călugări din mînăstirea Studitului.

Apoi a venit veste la împărat că barbarii au ajuns în Tracia și o robesc. Iar împăratul îndată s-a pregătit de război, însă nu atît poftea a birui pe potrivnicii săi, pe cît dorea să izgonească pe Cuviosul Teodor. Deci, mergînd cu oastea asupra sciților, a trimis la sfîntul și cu momeli și cu îngroziri voia să-l aducă la un cuget cu dînsul. Iar sfîntul i-a răspuns: "Se cade ție, împărate, să faci pocăință pentru păcatul pe care l-ai făcut, să aduni ceea ce ai risipit și astfel să mergi la război. Dar de vreme ce aceasta n-ai făcut, de aceea ochiul cel a toate văzător, prin mine umilitul, astfel mai înainte îți vestește: Să fii înștiințat că nu te vei întoarce din calea în care te duci". Iar împăratul n-a socotit întru nimic cuvintele sfîntului, ci mai mult s-a mîniat asupra lui, și se lăuda că, întorcîndu-se, i se va face mult rău sfîntului. Dar nu s-a învrednicit a se întoarce, pentru că după proorocirea sfîntului a fost ucis de barbari.

După dînsul a luat împărăția fiul său, Stavrichie. Dar și acesta a murit degrabă, căci fusese rănit în război, la care fusese cu tatăl său. Apoi a fost ales la împărăție Mihail care atunci era ministru al palatului, bărbat cu adevărat vrednic de stăpînirea împărătească, fiind bun creștin. Acela, luînd stăpînire, îndată l-a adus pe Cuviosul Teodor din surghiun și pe toți cei împreună cu dînsul, apoi de mare cinste s-a învrednicit aducînd pace bisericilor.

Iar Iosef iarăși a fost îndepărtat din Biserică, ca un mădular netrebnic. În acea vreme fericitul și vrednicul de laudă Platon, s-a dus către Domnul. Auzind patriarhul de răposarea lui, a venit cu tot clerul în mînăstirea Studitului și, sărutînd sfintele lui moaște, l-a îngropat cu cinste.

Cuviosul Teodor, după răposarea lui Platon, părintele său duhovnic, numai doi ani a viețuit cu frații în liniște; căci iarăși s-a ridicat vifor cumplit asupra lui și asupra Bisericii lui Hristos din partea răucredinciosului Leon Armeanul, care fusese mai înainte voievod al binecredinciosului împărat Mihail. Că fiind trimis la război asupra barbarilor, acolo a adunat mulțime de oaste pentru a merge împotriva împăratului Mihail, făcătorul său de bine. Apoi, înșelînd boierii și pe ostași, pe unii cu daruri, pe alții cu făgăduințe, iar pe alții cu alte momeli, i-a atras la sine și astfel s-a făcut împărat, încît nimeni nu era ca să se împotrivescă lui. Înștiințîndu-se despre aceasta binecredinciosul împărat Mihail, îndată a schimbat porfira împărătească cu rasa monahicească, nemaivoind să facă război cu vrăjmașul său.

Leon Armeanul, luînd stăpînirea împărătească, la început se arăta binecredincios și blînd, pînă cînd s-a întărit în împărăție și a adunat pe ajutătorii relei sale credințe. Apoi a început a huli sfintele icoane și a defăima pe cei ce le cinstesc, numindu-i nepricepuți pe unii ca aceia. Iar patriarhul muștra credința lui cea rea și discuta cu dînsul din Sfînta Scriptură pentru sfintele icoane, dar nimic nu sporea, ci mai mult a pornit pe împăratul cel fără de minte spre mai mare mînie.

Deci împăratul, chemînd îndată pe toți preoții cei mai de cinste, pe călugări și pe patriarh, precum și pe fericitul Teodor, și-a dat pe față răutatea lui, hulind și ocărînd pe cei ce cinstesc sfintele icoane și laudînd pe cei care au combătut închinăciunea către ele. Căci zicea: "Oare n-a poruncit legea de demult, ce s-a scris cu degetul lui Dumnezeu, a nu sluji lucrul mîinilor omenești? Lege care zice: *Să nu-ți faci ție chip cioplit, nici altă asemănare*. Deci nu se cade a ne închina icoanelor pe care le fac mîinile omenești; căci cum poate cineva să scrie pe icoane pe Cel nescris împrejur, iar scîndurile cele de cîte un cot, cum să încapă pe Cel neîncăput. Apoi cum putem să socotim Dumnezeu pe Cel închipuit cu vopsele?"

Iar sfinții părinți se împotriveau în tot chipul la cuvintele lui cele deșarte și hulitoare, zicînd: "Dacă vom ține desăvîrșit legea dată prin Moise, apoi deșartă va fi credința noastră creștinească, deșartă și propovăduirea apostolească; în zadar vor fi toate dumnezeieștile așezăminte ale Sfinților Părinți și chiar întruparea Stăpînului, ceea ce este înfricoșat de grăit, prin care am cunoscut chipul cel omenesc al Lui. Noi, cînd cinstim icoanele, nu cinstim lemnul și vopselele, ci pe Cel închipuit pe dînsele".

Așa gîndind sfinții, Cuviosul Teodor, care știa bine scripturile cele vechi și cele noi, a zis către împărat cu îndrăzneală: "De unde ți-a venit, o împărate, o gîndire ca aceasta, ca să necinstim chipul lui Hristos, să aduci în Sfînta Biserică porunca aceasta eretică și să rupi haina ei țesută cu darul cel de sus și cu apostoleasca și părinteasca învățătură? Au doară din legea cea veche cugeți, cînd este știut că sfîrșitul ei l-a făcut darul cel nou care a venit prin Iisus Hristos? Și dacă se cuvine a ține legea cea veche, de care țineți voi, apoi se cade a vă și tăia împrejur și a ține sîmbetele; și celelalte care sînt scrise într-însa, se cuvine a le face. Dar n-ai putut înțelege aceasta, împărate, cum că legea cea veche a fost dată pînă la o vreme, numai unui neam care a ieșit din Egipt, adică evreilor? Deci, a încetat umbra după ce s-a arătat darul.

Dar chiar și acea lege nu se păzește pretutindeni, ceea ce se poruncește; căci ea a poruncit să nu se facă asemănare și să nu se închine lucrului de mîini omenești, dar tot ea a îngăduit asemănarea de heruvimi deasupra Chivotului. Dar acel Heruvim nu era făcut de mîini omenești? Însă de toți se cinstea. Iar în darul cel nou Însuși Domnul, închipuindu-și fața Sa pe mahramă, a dat-o lui Avgar de care acesta ținîndu-se, a dobîndit tămăduire de boala sa cea de multă vreme. După aceasta, Sfîntul Luca, Apostolul Domnului și evanghelistul, a închipuit cu mîinile sale asemănarea Maicii Domnului și a lăsat-o neamului care l-a urmat. Apoi în Fenicia, arătîndu-se chipul Mîntuitorului cel nefăcut de mîini omenești, a săvîrșit multe și strălucite minuni. Iar puterile care se arătau prin chipurile altor sfinți nu dovedesc acestea mai luminat decît soarele, că se cuvine a li se da cinstea cea cuvenită?"

Împăratul neluînd aminte la cele spuse de cuviosul, a zis: "Eu nu voiesc a închipui cu vopsele Dumnezeirea cea nevăzută și neajunsă". Sfîntul Teodor i-a răspuns: "Nici noi, împărate, nu scriem

dumnezeirea, ci nescrisă o mărturisim și o credem. Iar trupul Fiului lui Dumnezeu, cel luat de la noi, numai că îl închipuim pe icoane cu scrisori, și Aceluia ne închinăm și pe Acela Îl cinstim; însă nu lemnul sau vopselele".

Acestea și mai multe grăind cuviosul părinte din dumnezeieștile Scripturi, a muștrătat rătăcirea împăratului. Iar acesta, umplându-se de mînie, a zis către cuviosul cu mînie: "Te știi pe tine că totdeauna cele nepricepute grăiești și că ești gîlcevitor și mîndru și tuturor potrivit; iar acum ai venit să mă ocărăști și să mă hulești și pe mine, vorbind nu ca unui împărat, ci ca unuia din cei proști. Pentru aceasta ești vrednic de multe chinuri însă te cruț, pînă cînd se va arăta mai cu adevărită judecata noastră și atunci, dacă nu te vei pleca, vei primi vrednică pedeapsă pentru nebunia și împotrivirea ta". Iar ceilalți cuvioși părinți n-au mai vrut nimic să vorbească împăratului, zicînd între dîșii: "Ce vom mai spune unui suflet atît de răzvrătit și care nu voiește să se vindece?"

Iar fericitul Teodor, luînd sabia cea duhovnicească, a zis către dînsul așa: "Deci, înțelege și ia aminte, o împărate, că nu este dreptul tău a judeca și a porunci Bisericii. Stăpînirii tale se cuvine a lua în seamă și a îndrepta lucrurile cele lumești, iar cele bisericesti sînt date arhierilor și învățătorilor Bisericii. Ție îți este poruncit numai a urma și a te supune, căci așa zice Apostolul: *Dumnezeu a pus în Biserică mai întîi pe apostoli, al doilea pe prooroci, al treilea pe dascăli*, iar nu pe împărați. Și celelalte scripturi poruncesc ca lucrurile bisericesti să le îndrepteze învățătorii Bisericii, iar nu împărații".

Atunci împăratul a zis cuviosului: "Dar tu mă izgonești din Biserică?" Sfîntul i-a răspuns: "Nu eu, ci predaniile dumnezeieștilor Apostoli și ale Sfînților Părinți te izgonesc; căci chiar dacă înger din cer ne va vesti ceva împotriva sfintei credințe, anatema să fie. Iar dacă voiești a fi în sînul Bisericii lui Hristos, împreună cu noi care ne închinăm icoanei lui Hristos, atunci urmează întru toate patriarhului și cinstului sobor, care este cu dînsul". Acestea auzindu-le împăratul, mai mult s-a umplut de mînie și i-a izgonit pe toți cu necinste.

Ieșind de la împărat, cuvioșii părinți împreună cu patriarhul, au înconjurat pe fericitul Teodor, lăudîndu-l pe el din inimă, pentru că s-a împotrivit prigonitorului și l-a rușinat cu multă înțelepciune și cu bărbăție, muștrînd cu îndrăzneală păgînatatea lui. Apoi părinții mergînd pe la locurile lor, a ieșit de la eparhul cetății această poruncă: "Că nimeni să nu vorbească, nici să întrebe pentru credință, ci toți să facă voia împăratului, căci așa poruncește el".

Trimișii au ajuns cu acel cuvînt pînă la fericitul Teodor; iar sfîntul, rugîndu-se, a zis către dîșii: "Judecați singuri, oare cu dreptate este a vă asculta pe voi, mai mult decît pe Dumnezeu? Mai bine este limbii mele să fie tăiată, decît a tăcea și a nu ajuta credința cea adevărată". Cuviosul învăța pe toți ca fără de îndoială să țină credința dreaptă, pe unii chemîndu-i la sine, iar la alții mergînd singur, ori trimițîndu-le cărți, întărind pe cei ce slăbeau cu sufletul.

Iar patriarhul mergînd adeseori îi era bun sfetnic și îl mîngîia pe el, de vreme ce îl vedea mîhnit și cu durere în suflet. Și zicea către dînsul: "Nu te mîhni, părinte, pentru că Domnul nu ne va lăsa pe noi și nu va îngădui ispită mai presus de puterea noastră; nici nu va răbda răutatea aceasta pînă la sfîrșit. Că deși a ridicat vrăjmașul război asupra Bisericii, însă peste puțin se va întoarce durerea asupra capului său. Știi cuvîntul Domnului, care zice: *De nevoie este a veni smînteala, însă vai omului aceluia, prin care vine smînteala*. Din timpul Sfînților Apostoli pînă în ziua de astăzi cîte eresuri au ridicat asupra Bisericii oamenii răzvrățiți cu mintea și cîte au pătimit de la dîșii Sfînții Părinți, care au fost mai înainte de noi! Dar Biserica a rămas nebiruită și cei ce au pătimit sînt proslăviți și încununați, iar ereticii au primit după faptele lor".

Acestea auzind patriarhul și tot soborul care era cu dînsul, se întărea și se umplea de osîrdie de a răbda toate necazurile pentru buna credință. După aceasta, mai trecînd puțină vreme, sfîntul patriarh Nichifor a fost scos din scaun de necredinciosul împărat și l-a izgonit din Constantinopol; asemenea și toți arhierii au fost osîndiți la surghiun. Atunci putea să vadă cineva lucru înfricoșat și de groază, ceea ce făceau

luptătorii contra sfintelor icoane. Căci pe unele le aruncau cu necinste la pământ, pe altele le dădeau focului, iar pe altele le ungeau cu noroi și multe alte răutăți făceau.

Iar Cuviosul Teodor, văzînd aceasta, suspina cu amar și se minuna de îndelunga răbdare a lui Dumnezeu. Apoi, plîngînd zicea: "Cum rabdă cerul o fărădelege ca aceasta!" Dar nevrînd numai în taină a fi cinstitori de Dumnezeu, și în tăcere a plînge pentru o primejdie ca aceea, a poruncit fraților săi, pe cînd era praznicul Duminicii Sfîlparilor, să ia sfintele icoane în mîini și să umble în jurul mînăstirii, ridicînd icoana sus și cîntînd cu mare glas: "Preacuratului Tău chip ne închinăm Bunule", și alte cîntări de biruință, înălțînd lui Hristos.

Înștiințîndu-se despre aceasta împăratul, îndată a trimis la sfîntul, amenințîndu-l și înfricoșîndu-l ca să înceteze cu lucrul acesta, iar de nu va înceta, să știe că surghiunul, rănile și moartea îi stau înaintea. Dar sfîntul nu numai că nu înceta, ci și mai mult făcea rugăciuni, învățînd pe toți cu mare glas, și sfătuindu-i ca să țină credința dreaptă, și să dea cuvenita cinste sfintelor icoane.

Văzînd împăratul că nu este cu putință nici cu momeli, nici cu îngroziri a potoli îndrăzneala și rîvna Cuviosului Teodor, l-a osîndit pe el la surghiun. Iar cuviosul, chemînd la sine pe toți ucenicii și învățîndu-i pe dînșii, le zicea: "Acum, fraților, fiecare din voi răbdînd, să-și mîntuiască sufletul său, pentru că vremea este cumplită". Apoi, fiind mîhnit și plîngînd, s-a urcat în corabie, și a fost dus în Apolonia și închis într-o temniță ce se numea Mesopa. Dar și acolo învăța buna credință, către unii vorbind, iar către alții trimițînd scrisori din temniță, întărindu-i în buna credință.

Vestea despre scrisorile lui ajunsese pînă la împărat, care îndată a trimis pe Nichita, fiul lui Alexie, poruncindu-i să-l ducă pe sfîntul la un loc mai îndepărtat, ce se numea Vonita; și acolo, închizîndu-l în temniță, să-l păzească ca să nu vorbească cu nimeni, nici să scrie ceva despre cinstirea icoanelor. Venind Nichita la cuviosul i-a spus porunca împăratului, iar el a răspuns: "Mutarea aceasta din loc în loc, o primesc cu bucurie, pentru că eu nu am loc statornic în viața aceasta și unde voi fi dus, acolo este locul meu; iar a tăcea și a nu învăța dreapta credință, aceasta nu se poate, nici nu vă voi asculta pe voi întru aceasta și de îngrozirile voastre nu mă voi teme".

Sfîntul a fost dus la locul pomenit și închis în temniță, însă el tot mărturisea dreapta credință. Înștiințîndu-se împăratul că Sfîntul Teodor nu se pleacă întru nimic voii lui, s-a aprins de multă mînie și iarăși a trimis pe Nichita, poruncindu-i ca să pună asupra sfîntului răni cumplite. Venind acel Nichita, a spus cuviosului porunca împăratului, iar el îndată cum a auzit cuvîntul, a început a dezbrăca hainele de pe el, zicînd: "Eu de mult doresc aceasta, ca să fiu hrănit cu chinuri pentru sfintele icoane".

Nichita, fiind bun cu firea și milostiv, văzînd trupul sfîntului gol, pe care multa osteneală și postul îl slăbise de tot, s-a umilit cu sufletul și n-a îndrăznit a se atinge de dînsul, căci se temea de Dumnezeu; apoi s-a dus, nefăcînd sfîntului nici un rău. Iar sfîntul neîncetat răspîndea învățătura sa cea bună, pentru că și străjerii se rușinau de dînsul și nu puteau să-l oprească, deși le era poruncit cu strășnicie ca să nu lase pe Teodor să învețe pe nimeni dreapta credință. El a scris și către ucenicii săi, care erau împrăștiți prin alte părți; căci pentru dînșii mai vîrtos se îngrijea, învățîndu-i să păzească fără frică mărturisirea credinței, măcar de vor pătimi mii de chinuri.

Apoi le aducea aminte că nu sînt nimic pătimirile de acum, pe lîngă slava ce se va arăta întru noi și pe care o vor dobîndi toți cei ce au răbdat pînă în sfîrșit. După aceea a scris și către preasfințiții patriarhi, către patriarhul Romei celei vechi, către al Ierusalimului și către al Alexandriei, vestindu-le cu amănuntul cum au fost batjocorite sfintele icoane în Bizanț și cum cei dreptcredincioși sînt ținuți prin temnițe și cum adevărul s-a înghițit de minciună. Apoi îi ruga ca și ei, cu ajutorul lui Dumnezeu, să susțină dreapta credință. Și veneau mulți în temniță la cuviosul, și ascultau învățăturile cele frumoase pe care le dădea dînsul și se întorceau cu mult folos.

Odată un cleric de la Biserica Asiei, trecînd pe acolo a cercetat pe sfîntul. Acel cleric, auzind învățătura lui pentru buna credință, îndată a lepădat eresul luptării contra sfintelor icoane și s-a închinat lor. Și

întorcându-se acasă, nu voia să aibă împărtășire cu episcopul său, care era eretic. Apoi și pe alt cleric, prieten al său, l-a sfătuit și, aducându-l la dreapta credință, l-a întors de la credința eretică. Iar episcopul, aflînd că Sfîntul Teodor este pricina acestei schimbări a clericilor săi, a vestit prin scrisoarea sa pe împăratul, jeluindu-se asupra Sfîntului Teodor.

Împăratul îndată a trimis poruncă voievodului Asiei, ca să pedepsească pe Teodor cu cumplite chinuri. Iar voievodul a trimis pe unul din dregători, poruncindu-i să dea Sfîntului Teodor cincizeci de lovituri. Acela venind, cînd a spus fericitului pricina venirii sale, el îndată și-a dezlegat brîul și a lepădat haina și și-a dat spatele spre loviri, zicînd: "Plăcut îmi este ca împreună cu aceste răni să-mi lepăd trupul și degrabă să mă duc cu sufletul către Domnul meu cel dorit".

Dregătorul, rușinîndu-se de sfîntul, s-a închinat lui, cerînd iertare și apoi s-a dus. După aceasta a venit alt trimis de la împărat, cu numele Anastasie, foarte cumplit și nemilostiv. Acesta bătînd cu mîinile sale pe sfîntul, i-a dat pînă la o sută de lovituri și l-a închis într-un loc întunecos. Asemenea și pe ucenicul lui, pe nume Nicolae, care pururea urma părintelui său și pătimirilor lui era părtaș; și pe acela bătîndu-l, l-a închis împreună cu dînsul și a poruncit străjerilor să-i țină strînși în legături, apoi s-a dus. Ce fel de chinuri a răbdat cuviosul în acea închisoare întunecoasă, nu este cu puțință a spune; căci trupul lui slăbit de post și de ostenele călugărești, primind atîtea bătăi, era peste tot o rană.

Încă și temnița aceea era plină de toată necurăția. Iarna degera de frig, pentru că nici haine nu avea, ci numai o zdreanță, iar vara se topea de căldură, pentru că vîntul nu răcorea locul acela de nicăieri. Apoi mulțime de jigăni mici erau acolo în temniță. Încă și străjerii, avînd poruncă cu îngrozire, erau aspri și nemilostivi, căci îl dosădeau și-l ocărau, numindu-l nepriceput și vrăjmaș al împăratului. Aceia le aruncau printr-o ferestruică, lui și ucenicului său, cîte o mică bucățică de pîine, și le dădeau cîte puțină apă, și aceea nu totdeauna, ci la o zi sau la două, iar alteori și după mai multe zile; și așa îi chinuia cu foame și cu sete.

Odată părintele a zis către ucenic: "Vezi, fiule, că oamenii aceștia nu numai cu răni și cu această temniță întunecoasă ne pedepsesc, ci cu foame și cu sete vor să ne omoare, dar noi să ne punem nădejdea în Dumnezeu, Care nu numai cu pîine, ci și cu altă mîncare mai bună știe a hrăni, cu a Cărui purtare de grijă se ține toată suflarea. Mie, împărtășirea cu Trupul Stăpînului să-mi fie de acum hrana sufletului și trupului". Pentru că cuviosul avea totdeauna cu sine o părticică din Trupul Cel de viață făcător, adăpat cu Sîngele Domnului Iisus Hristos, pe care o păstra pe cînd săvîrșea dumnezeieștile Taine, cînd îi era cu puțință.

"Deci - zicea el - eu numai cu Acesta mă voi împărtăși, negustînd altceva nimic, iar pîinea care ni se dă amîndurora să-ți rămînă ție singur, asemenea și apa; pentru că foarte puțin ni se dă, precum vezi, și abia poate să fie pentru tine singur, spre întărirea trupului, ca măcar tu să rămîi viu și să vestești fraților trecerea mea din viață, dacă va fi voia Domnului Dumnezeu a mă săvîrși în această mare strîmtorare".

După cîtăva vreme, Cel ce satură toată ființa cu buna Sa voire nu a trecut cu vederea pe plăcutul Său, care se sfîrșea de prea multă foame, ci a rînduit pentru dînsul acestea: trecînd pe acolo un boier împărătesc a aflat toate despre dînsul, cum răbda strîmtorare și foame. Deci, aceluia i-a plecat Dumnezeu inima spre milă și a poruncit străjerilor ca să dea din destul hrană sfîntului și ucenicului său și să nu le mai facă nici un rău, ca să poată viețui. Și era așa cu bunăvoința lui Dumnezeu, că după puțină vreme schimbîndu-se necazurile lor, s-au mai întărit cu trupul, însă fericitul părinte se lupta cu multe nevoi, de vreme ce stomacul lui era bolnav, fiind cuprins de multă slăbiciune.

A petrecut sfîntul în acea temniță mai mult de trei ani, hrănindu-se cu pîine de la străjeri și aceea o primea cu defăimare. Toate acestea le răbda cu bucurie pentru dreapta credință. Astfel petrecînd el și netămăduindu-se desăvîrșit de durerile și rănilor ce le avusese mai înainte, iarăși l-au osîndit cu mai cumplite chinuri; căci nu se știe cum a ajuns în mîinile împăratului o scrisoare a fericitului Teodor, în care se cuprindea mustrea credinței rele a împăratului și o învățătură către cei credincioși, pentru buna cinstire și dreapta slăvire a sfîntelor icoane.

Citind împăratul scrisoarea aceea, cu mai multă mînie s-a aprins și a trimis la fericitul Teodor, pe un voievod nemilostiv, ca să-i arate scrisoarea aceea, și să-l întrebe de este a lui; apoi să-l bată pînă la suflarea cea mai de urmă. Venind voievodul, a arătat scrisoarea fericitului, iar el a mărturisit adevărul cum că este a lui, iar nu a altuia. Atunci voievodul a poruncit mai întîi să bată pe ucenicul sfîntului, pe Nicolae, de vreme ce el a scris scrisoarea, ca din partea Sfîntului Teodor. După aceea, dezbrăcînd și pe Cuviosul Teodor, l-a bătut fără milă, încît tot trupul i s-a rănit și puțin i-a lipsit să nu-i sfărîme chiar oasele. Și lăsîndu-l abia viu, s-a întors iarăși la ucenicul Nicolae, momindu-l și îngrozindu-l ca să se lepede de închinarea cinstitelor icoane. Dar, aflîndu-l neplecat, iarăși l-a bătut mai mult decît întîi și l-a lăsat acolo gol, ca să rămînă peste noapte în frig, ca astfel îndoit să se muncească și de durerea rănilor și de asprimea gerului, pentru că era atunci luna februarie.

Iar Cuviosul Teodor, din pricina cumplitei bătăi a căzut într-o durere nu ușoară de răbdat, și zăcea ca un mort, abia putînd să sufle puțin, negustînd nici hrană nici apă. Văzînd ucenicul pe părintele său așa de slab, s-a lăsat pe sine, cu toate că și el era cuprins de mare durere, din pricina rănilor, și se îngrijea de tămăduirea sfîntului. Căci, cerînd apă de orz, ce se numește ptizan (o doctorie), uda limba lui cea uscată și dîndu-i cîte puțină băutură îl deștepta ca pe un mort.

Apoi, văzîndu-l că prinde puțină putere de viață, a început a îngriji de trupul lui cel plin de răni, căci multe părți ale trupului se învinețiseră; pe acelea le tăia cu un cuțitaș și le lepăda, ca să se tămăduiască cealaltă parte din corp. Și cînd a început cuviosul a dobîndi puțină sănătate, a tămăduit și el pe ucenicul său.

Astfel, pătîmind ei nouăzeci de zile și încă netămăduindu-se desăvîrșit de răni, a venit de la împărat alt trimis aspru fără omenie, căruia îi era poruncit să ducă în Smirna pe Sfîntul Teodor și pe ucenicul său Nicolae. Iar trimisul acela era iubitor de aur, și socotind că Sfîntul Teodor primește aur de la cei ce vin la dînsul să ia învățătură, a poruncit să caute prin toate părțile și să scobească pereții, nădăjduind că va găsi aur; dar neaflînd nimic, a început a împlini răutatea cea poruncită lui cu multă prisosință; căci scoțînd pe cuviosul și pe ucenicul său din temniță cu ocări și cu bătăi, i-au dat ostașilor și așa au fost duși la Smirna.

Iar fericitul, deși i se sfîrșise puterea trupului, însă fiind întărit de Dumnezeu, mergea cu acei ostași nemilostivi care îl duceau ziua fără cruțare, iar noaptea îi legau picioarele de un lemn, și astfel, cu osteneală nespusă, abia a ajuns la Smirna și a fost dat unui bărbat rău, care era învățător al relei credințe. De acesta fiind închis într-un bordei jos și întunecos, se chinuia acolo privind numai spre Stăpînul, Cel ce vede toate, Care numai singur îi era mîngîietor și apărător în toate necazurile. Acolo au închis împreună cu dînsul și pe ucenicul său Nicolae și așa sufereau împreună fericirii robi ai lui Hristos.

După puțină vreme iar a venit de la împăratul nemilostiv Atanasie, cel mai sus pomenit, și iarăși a dat sfîntului o sută de lovituri, apoi s-a dus. Iar cuviosul le răbda toate acestea cu mulțumire.

Într-acea vreme era în părțile Smirnei un voievod, nepot al împăratului și într-un glas cu dînsul la eres. Acela a căzut într-o boală cumplită și de nevindecat, încît era aproape de răsufierea cea mai de pe urmă. Iar una dintre slugile lui, fiind din ceata dreptcredincioșilor, a adus aminte bolnavului despre Cuviosul Teodor, cum că are darul de la Dumnezeu a tămădui orice boală. El îndată a trimis la cuviosul, poftindu-l ca să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul, și să-l scape de moartea ce acum se apropiase.

Iar cuviosul a răspuns trimișilor: "Spune-ți celui ce v-a trimis pe voi că așa grăiește Teodor: "Vezi ce vei răspunde în ziua ieșirii tale din viață, viețuind așa rău și făcînd atîtea necazuri celor dreptcredincioși. Tu, pe lîngă alte multe răutăți, ai adus și călugărilor mari necazuri fără de număr și ai omorît cu chinuri pe Tadeu cel mare în fapte bune, care acum se bucură împreună cu sfinții. Iar pe tine cine te va scăpa din chinurile cele veșnice? Deci, măcar la sfîrșit, pocăiește-te de răutățile tale".

Întorcîndu-se trimișii, au spus voievodului celui bolnav toate cuvintele Sfîntului Teodor. Iar el foarte s-a temut, gîndindu-se la răutățile pe care le făcuse, și a trimis iarăși la cuviosul, cerînd iertare și făgăduind că

va primi dreapta credință, dacă îl va ridica de pe patul durerii cu rugăciunile sale. Iar cuviosul i-a trimis icoana Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, poruncindu-i să i se închine și s-o respecte în toată viața sa.

Iar voievodul primind acea sfântă icoană, a luat împreună cu dînsa și ușurare de boala sa, apoi a început a se însănătoși. Dar degrabă s-a întors la credința cea dintîi, la sfatul episcopului Smirnei care era eretic, de la care, luînd untdelemn pentru binecuvîntare, s-a uns cu dînsul, nădăjduind că va dobîndi mai multă sănătate. Dar după ungeri îndată s-a întors la dînsul boala cea dintîi, de care înștiințîndu-se cuviosul, a spus mai înainte moartea cea cumplită a păcătosului, care s-a și întîmplat, pentru că degrabă și-a dat sufletul său. Iar Cuviosul Teodor a pătimit în acea închisoare un an și jumătate, și acolo în Smirna a răbdat mai multe legături.

După aceea și necredinciosul împărat Leon Armeanul, fiind rău, a fost ucis de ostașii săi, iar după dînsul a luat împărăția Mihail, ce se poreclea Travlos, care se mai numea și Valvos. Acesta deși era răucredincios, însă nu prigonea pe cei dreptcredincioși, ci lăsa pe fiecare să creadă precum voiește. Astfel toți părinții și mărturisitorii dreptei credințe au fost dezlegați din legături, scoși de prin temnițe și eliberați din surghiun.

Atunci și Cuviosul Teodor a luat ușurare pătimirilor sale și au venit la dînsul oarecare din ucenicii lui cei vechi, între care era Dorotei, care săvîrșise fapte bune din copilăria sa, Visarion, Iacov, Dometian, Timotei și alți mulți a căror viață era cinstită; iar dragostea către părintele lor era mai fierbinte și nemincinoasă.

Deci a venit în Smirna poruncă de la împărat ca și Sfîntul Teodor să fie eliberat întru ale sale, precum au fost și alții. Apoi, luînd ucenicii pe părintele lor, s-au întors împreună cu dînsul, bucurîndu-se, după ce a răbdat surghiun șapte ani, iar mai înainte a răbdat cinci ani legături în Tesalonic de la Constantin, nepotul lui Copronim.

Întorcîndu-se fericitul din surghiun, pretutindeni l-au întîmpinat cu bucurie cei dreptcredincioși, unul pe altul întrecîndu-se și sîrguindu-se a-l primi în casele lor, pentru ca să se învrednicească de binecuvîntare prin rugăciunile lui și să se îndulcească de învățăturile lui cele plăcute. Apoi toată Biserica s-a bucurat de întoarcerea Sfîntului Teodor și toți l-au fericit, ca cel ce a răbdat atîtea nevoi pentru cinstitele icoane, și cu învățăturile sale pe toți i-a întărit.

După aceea cuviosul a venit în Calcedon ca să vadă pe fericitul Teoctist monahul, care mai înainte fusese cinstit cu dregătoria de magistru. Mîngîindu-se cu dînsul duhovnicește, s-a dus să cerceteze pe sfîntul patriarh Nichifor, împreună cu pătimitorul său, care și el fusese surghiunit de răucredinciosul împărat Leon Armeanul. Acolo a fost primit de patriarh cu dragoste și s-a bucurat foarte mult de venirea cuviosului, de care fusese mai înainte tare mîhnit. Mîngîindu-se mult între ei cu vorbe duhovnicești, cuviosul s-a dus în locurile Criscentului, și acolo, prin sosirea lui, pe mulți i-a veselit și i-a folosit.

De acolo iarăși întorcîndu-se la patriarh, a mers împreună cu dînsul și cu alți episcopi la împărat, ca să-l sfătuiască să primească dreapta credință. Dar acela, nepriceput fiind și neînvățînd dumnezeieștile cuvinte, n-a luat aminte la cele grăite de acești sfinți, decît numai acestea a răspuns către dînșii: "Eu nu vă opresc a face oricîte veți voi, dar numai aceasta vă poruncesc: să nu puneți icoane în cetatea împărătească, iar aiurea ori unde va voi cineva poate să le pună, pentru că eu nu voiesc a mă închina icoanelor". Acestea răspunzînd el, s-au dus părinții din Bizanț, iar Cuviosul Teodor s-a sălășluit împreună cu ucenicii săi în ținutul Criscentului.

După puțină vreme, ridicîndu-se război asupra grecilor, din partea unui oarecare Toma, care avea să răpească stăpînirea împăratului, sfîntul a fost nevoit să intre iarăși în Constantinopol împreună cu frații săi. Apoi, dacă a încetat războiul, iarăși s-a dus acolo, nevrînd a viețui în mijlocul poporului celui înșelat cu eresul lipsirii de icoane. Ieșind din Constantinopol, nu s-a dus în ținutul Criscentului, ci s-a sălășluit în Hersonisul Critului, unde era o biserică a Sfîntului Trifon, și acolo, împreună cu ucenicii săi, petrecea viață plăcută lui Dumnezeu întru nevoințele cele monahicești.

Viețuind puțin cu iubiții săi prieteni, a sosit la fericitul sfârșit, avînd de la nașterea sa șazeci și șapte de ani. Dar mai înainte de sfârșitul său a căzut în boală grea, în luna noiembrie, bolind rău de stomac. Și a străbătut vestea pretutindeni despre aceasta, cum că fericitul Teodor este aproape de sfârșit.

Atunci au venit la dînsul mulți din Constantinopol și de prin alte locuri dimprejur. Arhierei, egumeni și călugări de la multe mînăstiri, alergau cu sîrguință, pentru ca să audă pe cuviosul vorbind și să se folosească de cuvintele lui cele mai de pe urmă, sau măcar să vadă ieșirea lui din viață și ducerea către Dumnezeu. Pentru că numai apropierea de dînsul o socoteau a fi pentru ei de mare folos, fiindcă era minunat la cuvinte, înțelept în cunoștințe și în toate chipurile înfrumusețat; apoi era liniștit, nemînios, smerit și plin de toate faptele bune.

Fericitul zăcînd în pat, deși era foarte slăbit, totuși pe cît îi era cu putință, vorbea cele de folos către ucenici. Dar puțini puteau să-i audă cuvintele, de vreme ce limba lui se usca de arșița bolii. Pentru aceea, unul din cei ce scria repede, șezînd aproape și ascultînd, a scris cele ce grăia dînsul, că dacă va vrea cineva să le știe toate, să le caute în cartea fericitului și să le citească spre a se folosi. Pe cînd cuviosul vorbea, a început a-i fi mai ușor și l-a mai lăsat boala.

Apoi, sculîndu-se pe picioarele sale, a început a umbla și, intrînd în biserică în ziua Duminicii, a săvîrșit dumnezeiasca Liturghie, ținînd cuvînt de învățătură către frați. După aceea a mîncat împreună cu dînșii. Asemenea și a doua zi, în a șasea zi a lunii noiembrie, la pomenirea celui între sfinți a părintelui nostru Pavel Mărturisitorul, a săvîrșit dumnezeieștile Taine în biserică și a învățat pe frați. Apoi a fost și la cîntarea Vecerniei în acea zi. După aceea, intrînd cuviosul în chilie, s-a culcat în pat și iarăși a început a boli foarte rău, și a zăcut patru zile; iar a cincea zi a fost sfârșitul durerilor lui și începutul vieții celei de veci.

Deci, apropiindu-se cuviosul de mutarea din viață, s-au adunat la dînsul mulțime de frați care plîngeau pentru dînsul, ca pentru părintele și învățătorul lor. Iar el, uitîndu-se spre dînșii, a lăcrimat puțin și a zis:

"Iată, părinților și fraților, a sosit sfârșitul vieții mele și toți vom bea acest pahar de obște, unii mai curînd, iar alții mai tîrziu, și nimeni nu va scăpa de paharul acesta. Deci eu mă duc pe calea pe care au mers părinții noștri, acolo unde este viața cea veșnică, iar mai ales unde este Dumnezeu, pe Care L-a iubit sufletul meu, Căruia m-am numit rob, deși n-am săvîrșit cele ale robului. Iar voi, fraților și fiii mei iubiți, petreceți în cuvintele mele pe care le-am dat vouă și țineți credința cea dreaptă și viața cea drept credincioasă.

Știți că n-am încetat a vă vesti vouă cuvîntul lui Dumnezeu, și în sobor și îndeosebi. Iar acum cu sîrguință vă rog aveți-le pe acelea în mințile voastre și le păziți pentru că am grijă de voi, ca fără de prihană să vă duceți de aici. Iar eu, de voi avea îndrăzneală înaintea Domnului, făgăduiesc să-L rog pentru voi, ca totdeauna să înainteze mînăstirea voastră spre bine și ca fiecare dintre voi să aibă mai multă sporire în faptele cele bune, cu ajutorul lui Dumnezeu".

Acestea zicînd cuviosul și dînd tuturor sărutarea cea mai de pe urmă și iertare, a poruncit ucenicilor să ia lumînări în mîini și să înceapă cîntarea pentru ieșirea sufletului. Și stînd ucenicii în jurul patului, cîntau: *Fericiți cei fără de prihană, care umblă în legea lui Domnului.* Și cîntînd, au ajuns la cuvintele acestea: *În veac nu voi uita îndreptările Tale, că într-însele m-ai viat.* Atunci Cuviosul Teodor, la aceste cuvinte, și-a dat sufletul său, pe care, luîndu-l îngerii lui Dumnezeu, l-au dus înaintea scaunului Stăpînului, precum cu adevărat s-a arătat prin mărturisirea Cuviosului Ilarion de la Dalmat. Pentru că acela, în ziua în care s-a mutat fericitul Teodor, adică în a unsprezecea zi a lunii noiembrie, la pomenirea Sfîntului Mucenic Mina, umblînd prin grădină și citind psalmii lui David, a auzit niște glasuri minunate și a mirosit o bună mireasmă. Deci minunîndu-se, se întreba de unde sînt acelea.

Și uitîndu-se în văzduh, a văzut mulțime de cete fără de număr, în haine albe strălucind, cu fețele luminoase și, pogorîndu-se din cer cu cîntări, au ieșit întru întîmpinarea unui bărbat cinstit. Acestea văzîndu-le fericitul Ilarion, a căzut la pămînt cu multă spaimă și a auzit pe cineva zicînd către dînsul:

"Iată sufletul lui Teodor, egumenul mănăstirii Studitului, care a pătimit pînă la sînge pentru sfintele icoane și a răbdat pînă la sfîrșit întru necazuri; iar acum adormind, cu prăznuire se suie la cer, întîmpinîndu-l pe el puterile cele cerești".

Acea vedenie, fericitul Ilarion a vestit-o și altor părinți îmbunătățiți. Și a însemnat ceasul și ziua vedeniei aceleia, ce se făcuse; iar după cîtăva vreme s-a înștiințat cum că atunci a răposat Sfintul Teodor Studitul, cel vrednic de laudă și a trecut de pe pămînt la cer. Deci multe minuni a făcut cuviosul părintele nostru Teodor, și în viața sa și după moarte, din care vom povesti puține pentru folosul tuturor.

Un oarecare Leon, primitor de străini, atunci cînd se întorcea Cuviosul Teodor din surghiun, l-a odihnit în casa sa. Iar după puțină vreme, acest Leon a adus mireasă fiului său, și vrînd să se săvîrșească nunta, îndată a căzut mireasa într-o boală cumplită și zăcea fiind cuprinsă de fierbințeli, încît toți deznădăjduiseră de viața ei. Iar Leon a trimis la cuviosul, vestindu-i ceea ce i s-a întîmplat și rugîndu-l ca să le ajute cu rugăciunile sale. Cuviosul, binecuvîntînd untdelemn, l-a trimis lui Leon, poruncindu-i să ungă cu dînsul pe cea bolnavă. Făcîndu-se aceasta, îndată s-a sculat mireasa sănătoasă, ca și cum n-ar fi fost bolnavă niciodată.

Altă dată, Leon, mergînd singur la un sat departe, pentru o treabă oarecare, l-a întîmpinat în cale o fiară ce se numește rîs, care văzînd pe Leon s-a repezit asupra lui, vrînd să-l muște. Iar Leon a chemat cu glas mare numele Cuviosului părinte Teodor și fiara îndată ce a auzit numele sfintului a stat, apoi s-a abătut din cale și a fugit; iar Leon rămînînd nevătămat de fiară, s-a dus în calea sa.

O femeie ce pătimea de duh necurat a fost adusă la Cuviosul, și afit era de cumplit duhul într-însa care o muncea, încît singură, neștiind durerea, își rupea carnea de pe dînsa și o mîncea. Cuviosul, văzînd pătimirea ei, s-a mîhnit pentru dînsa și a făcut cu mîna semnul crucii pe capul ei, apoi a citit peste dînsa rugăciunea de certare a duhului și îndată a ieșit dintr-însa duhul cel necurat și a fugit, fiind izgonit de rugăciunea cuviosului.

Altă femeie, fiind de neam de boier, a povestit lucrul acesta fericitului Sofronie, care a fost egumen, după mutarea Cuviosului Teodor.

"Odată - zicea ea - s-a aprins casa mea, pe care înconjurînd-o focul, ardeau cu flăcări toate cele dintr-însa; și nu se putea potoli focul nici cu turnarea apei, nici în alt chip; iar eu eram în foarte mare necaz și nu mă pricepeam ce să fac. Atunci mi-am adus aminte de o scrisoare a Cuviosului Teodor, ce era la mine, și care cu puțină vreme mai înainte sosise de la el. Deci, mi-a venit în gînd să o arunc în foc, că doar cumva se va rușina focul de scrisoarea scrisă de mîna cea sfîntă și va conțeni puțin arderea. Făcînd așa cum am gîndit, am aruncat scrisoarea aceea asupra vîpăii care se înălța și am zis astfel: "Sfinte Teodore, ajută-mi mie roabei tale, care sînt în nevoie". Și îndată am văzut puterea cea grozavă a focului slăbind și stingîndu-se". Așa de mult putea chemarea numelui acestui plăcut a lui Dumnezeu.

Un asemenea lucru spunea și Sofronie cel mai sus pomenit:

"Mergeam odată, zicea el, la Paflagonia împreună cu fericitul Nicolae, următorul și împreună pătimitorul marelui Teodor. Fiind pe cale și făcîndu-se seară ne-am odihnit într-un cîmp unde era mult fîn cosit, și acolo erau cîțiva ostași care, pentru că întîrziaseră, au stat în același cîmp și, aprinzînd foc, își coceau bucate. După aceasta în noaptea aceea s-a întins focul și a cuprins tot fînul. Ostașii deșteptîndu-se, îndată s-au pornit toți asupra noastră pîrîndu-li-se că noi am făcut această faptă, și voiau să-și pună mîinile asupra noastră și să ne chinuiască. Noi, nepricepînd ce să facem, am chemat în ajutor pe marele Teodor, zicînd: "Părinte cuvioase, ajută-ne și ne izbăvește pe noi cu rugăciunile tale, de năpasta ce a venit cu nedreptate asupra noastră". Zicînd acestea noi, îndată a început o ploaie mare și focul s-a stins de tot. Ostașii văzînd această minune, s-au întors către noi cu blîndețe și, căzînd, își cereau iertare".

În insulele Sardiniei era un bărbat oarecare foarte credincios, care avea la dînsul cuvinte de învățătură ale Cuviosului Teodor și le citea cu sîrguință. Acela iubea și cîntările care sînt alcătuite de acest sfînt părinte,

ce se cîntă în postul cel mare, adică Triodul sau trei cîntări. Niște călugări răucredincioși, trecînd pe cale, s-au dus și au găzduit la acest bărbat, în vremea postului mare. Ei, văzînd cîntările și cuvintele făcute de Cuviosul Teodor, au început a le huli, zicînd că nu sînt alcătuite după înțelegere, și sînt pline de nebunie. Bărbatul acela care îi găzduia, auzind acestea, s-a schimbat și de atunci nu mai citea cuvintele cuviosului cele folositoare, nici cîntările lui nu le mai cînta la pravila Utreniei, precum avea obiceiul mai înainte.

Răzvrătindu-se astfel, i s-a arătat într-o noapte Cuviosul Teodor, mic la stat precum în viață, palid la față și pleșuv la cap, și mergeau în urma lui alți călugări ținînd în mîini toiege, cu care a poruncit să-l bată pe cel răzvrătit. Acela fiind bătut, sfîntul îi zicea: "Pentru ce ai lepădat cu necredință scrisorile mele pe care mai înainte le iubeai și le cinsteai? Pentru ce n-ai socotit aceasta, că dacă n-ar fi cunoscut Biserica lui Dumnezeu folos într-însele nu le-ar fi primit? Căci nu sînt cuvinte mincinoase și cu meșteșug, nici nu sînt așezate în chipuri ritoricești, ci sînt cu totul sănătoase și smerite, care pot a zdrobi inima și a umili sufletul, pentru că sînt dulci și cu adevărat folositoare celor ce vor să se mîntuiască". Certînd astfel pe cel răzvrătit, s-a dus.

Apoi făcîndu-se ziuă, bărbatul acela zăcea în pat, avînd trupul plin de vînatăi din bătaie, pe care le arăta tuturor, spunîndu-le despre certarea ce i s-a făcut. Apoi îndată a izgonit din casa sa cu necinste pe călugării aceia care l-au înșelat, ca pe unii ce au fost pricinuitori de greșeala lui și de certarea aceea. Iar spre Cuviosul Teodor a cîștigat mai multă credință decît înainte și cu dragoste citea scripturile și cîntările alcătuite de dînsul, și-l ruga ca să-i ierte greșeala aceea.

Dar și la mormîntul cuviosului se făceau multe tămăduiri. Un îndrăcit oarecare a venit la mormîntul lui și i s-a arătat cuviosul în vis, dîndu-i binecuvîntare, și l-a făcut sănătos. Deșteptîndu-se omul acela s-a simțit liber de muncirea vrăjmașului și slăvea pe Dumnezeu și pe plăcutul Său, Cuviosul Teodor.

Alt om a mîncat bucate otrăvite și toate cele dinăuntrul lui erau cuprinse de durere, încît se apropia de moarte. Acesta a luat untdelemn din candela ce ardea lîngă mormîntul cuviosului și a turnat în gura sa și îndată a ieșit acea otravă purtătoare de moarte; apoi, căpătînd sănătate, a petrecut de aici încolo fără vătămare. Altul era foarte bolnav de stomac, și numai cît a privit către icoana cuviosului și a chemat numele său, îndată s-a făcut sănătos.

Un altul, fiind cuprins de frică, nu a mai putut vorbi, fugind de toți și înspăimîntîndu-se. Acesta, fiind dus la mormîntul cuviosului și fiind uns cu untdelemn, îndată s-a izbăvit de acea patimă și, avînd simțirile întregi, dădea mulțumire lui Dumnezeu și plăcutului Său.

Și multe alte minuni se săvîrșeau prin rugăciunile Cuviosului Teodor, lîngă mormîntul lui, întru slava lui Dumnezeu Cel în Treime lăudat, Căruia se cuvine și de la noi cinste și închinăciune, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin.

Viața celui dintre Sfinți Părintele nostru Ioan cel Milostiv, Patriarhul Alexandriei (12 noiembrie)

Sfîntul Ioan a fost fiul lui Epifanie ighemonul, care era de neam din Cipru. El, fiind crescut din tinerețe cu bună învățătură, avea înrădăcinată în inima sa frica de Dumnezeu, care îi era începutul înțelepciunii. Ajungînd în vîrstă, a fost silit de părinții săi să-și ia femeie cu care a și avut copii. Nu după multă vreme s-a lipsit întîi de fii, apoi s-a desfăcut și de legătura însoțirii; că mai întîi au murit fiii, iar după aceea s-a dus și soția pe urma lor. Așa a voit Dumnezeu ca Ioan să se desfacă de robia trupească și să primească viața duhovnicească.

Deci, fiind slobod, mulțumea lui Dumnezeu, Căruia, de atunci înainte, a început a-I sluji mai cu sîrguință și fără împiedicare, îndeletnicindu-se neconținut cu rugăciunea și cu toate lucrurile plăcute Lui; dar mai

ales era milostiv către toți cei ce sufereau de nevoi și sărăcie. Deci, pentru niște fapte bune ca acestea, l-a preamărit Dumnezeu între oameni, și nu numai de către cei deopotrivă cu dînsul ci și de împărat era cinstit și slăvit. Iar cînd scaunul Patriarhiei de Alexandria era fără păstor, împăratul Iraclie, după rînduiala lui Dumnezeu, a înălțat pe acea treaptă pe Ioan, care, deși nu voia, dar mai apoi s-a plecat a primi hirotonia și s-a făcut păstor al Bisericii Alexandriei.

Începînd a paște oile lui Hristos cele cuvîntătoare, mai întîi s-a sîrguit a-și curăți turma de eresuri, care atunci începuseră a se semăna de un oarecare Petru, ce se poreclea Fulon și Cnafeiu, patriarh mincinos al Antiohiei. Acesta a îndrăznit a adăuga cuvinte de hulă la cîntarea cea întreit sfîntă, zicînd: "Sfînte Dumnezeule, Sfînte Tare, Sfînte fără de moarte, Care Te-ai răstignit pentru noi, miluiește-ne pe noi", ca și cum ar fi pătimit Dumnezeirea în Domnul nostru Iisus Hristos.

Această hulă eretică înlăturînd-o Sfîntul Ioan, s-a întors spre lucrarea poruncilor lui Dumnezeu și spre facerea de bine a oamenilor săraci și scăpătați. Căci nu lăsa pe nimeni să plece de la dînsul deșert și mîhnit, ci dădea milostenie tuturor celor ce aveau nevoie și pe toți cei întristați îi mîngîia nu numai cu cuvîntul, ci și cu lucrul, pe cei flămînzi săturîndu-i, pe cei goi îmbrăcîndu-i, pe cei robiți răscumpărîndu-i și slobozîndu-i, iar pentru cei bolnavi și străini avînd purtare de grijă. Milostenia lui era ca un rîu ce curge neîncetat cu îndestulare și pe toți cei care așteptau ajutor de la dînsul, nu-i depărta.

La începutul păstoriei sale a chemat pe iconomii bisericii și le-a poruncit, zicînd: "Să umblați prin toată cetatea și să-mi scrieți pe domnii mei". Iar iconomii l-au întrebat: "Care sînt domnii tăi, stăpîne?" Răspuns-a patriarhul: "Cei pe care voi îi numiți săraci și nevoiași, aceia sînt domnii mei; pentru că ei pot să mă ducă la locașurile cele veșnice și să-mi dea tot felul de ajutor spre mîntuire". Deci au mers iconomii și au scris pe toți săracii pe care i-au aflat prin ulițe și prin bolnițe în număr de șapte mii și cinci sute. Tuturor acestora, Sfîntul Ioan le-a rînduit ca să li se dea din averea bisericilor cîte un mertic pe fiecare zi, pentru hrană.

În acea vreme perșii se războiau asupra Siriei și au ars Sfînta Cetate a Ierusalimului, luînd și cinstitul lemn al Sfintei Cruci și pe mulți creștini i-au dus în robie. Atunci fericitul Ioan a trimis corăbii cu grîu și cu aur ca să răscumpere pe cei robiți și să ajute celor ce erau în nevoi. Astfel, pe mulți, cu milostivirea sa, i-a scos din robie și din legături, izbăvindu-i din nevoi. Dar pentru că nu putea fiecare a veni și a se apropia de dînsul fără împiedicare, pentru că nu-i spuneau slugile despre toți care veneau la dînsul, de aceea și-a ales două zile pe săptămîină, miercuri și vineri. În aceste zile stătea în ușile bisericilor împreună cu oarecare bărbați cinstiți, dînd voie fiecăruia să vină la dînsul, să-i asculte plîngerea și să judece pricinile ce se întîmplau între frați.

Astfel, izbăvea pe cei năpăstuiți și aducea pace între oameni, zicînd: "De vreme ce mie întotdeauna îmi este liberă intrarea la Domnul Dumnezeu meu și vorbesc cu Dînsul prin rugăciune și cer orice voiesc, apoi pentru ce să nu dau voie și eu aproapelui meu să vină la mine fără opreală ca să-mi povestească nevoia sau strîmbătatea sa și să ceară de la mine orice voiește? Se cade a ne teme de Cel ce a zis: *Cu ce măsură veți măsura cu aceea se va măsura vouă.*

Iar dacă s-ar fi întîmplat cîndva fericitului de n-ar fi venit nimeni la dînsul, nici n-ar fi cerut cineva ceva de la el, atunci pleca întristat și cu lacrimi se întorcea la casa sa. Și-l întrebau uneori unii, pentru ce se întristează și se mîhnește? El le răspundea: "Acum smeritul Ioan n-a cîștigat nimic și nici n-a adus ceva lui Dumnezeu pentru păcatele sale". Iar fericitul Sofronie, prietenul lui, mîngîindu-l, zicea: "Astăzi, cu adevărat ți se cade, părinte, să te bucuri pentru că oile tale viețuiesc în pace, fără prigonire și fără gîlceavă, ca îngerii lui Dumnezeu".

Odată ispravnicul bisericii i-a vestit cum că niște fecioare îmbrăcate bine, stau în mijlocul săracilor și cer milostenie. Deci, l-au întrebat dacă se cade să dea milostenie acelor fecioare ca și celorlalți săraci. Patriarhul le-a răspuns, zicînd: "Dacă sînteți robi ai lui Hristos și ascultători ai smeritului Ioan, să dați așa precum a poruncit Hristos, necăuțînd în față, nici întrebînd de viața celor care iau de la voi. Și să știți că nu dăm din ale noastre ci din ale lui Hristos; deci, să dăm precum a poruncit El. Iar dacă socotiți că nu va

fi de ajuns averea Bisericii pentru atât de multă milostenie, eu la puțină voastră credință nu voiesc a fi părtaș. Pentru că cred lui Dumnezeu că de ar veni în Alexandria săracii din toată lumea ca să ia milostenie de la noi, averea bisericii tot nu se va împuțina".

Apoi le-a povestit un fapt pentru lepădarea puținii lor credințe: "Când eram în Cipru, zice el, fiind de cincisprezece ani, pe când dormeam într-o noapte, mi s-a arătat o fecioară foarte frumoasă și bine îmbrăcată avînd cunună de măslin pe capul ei. Stînd aproape de patul meu, m-a atins la piept și, deșteptîndu-mă, am văzut-o pe dînsa nu în somn, ci aieva stînd înaintea mea. Apoi am întreat-o pe dînsa, cine este și cum a îndrăznit a intra la mine, pe cînd eu dormeam. Iar ea căutînd spre mine cu ochi veseli și cu față luminată, zîmbind, a zis: "Eu sînt fiica cea mare a Marelui Împărat și cea dintîi între fiicele lui".

Auzind eu acestea, m-am închinat ei. Iar ea a început iarăși a grăi către mine așa: "Dacă mă vei face prietenă, eu îți voi mijloci un mare dar de la Împărat și te voi duce înaintea Lui, pentru că nimeni nu are îndrăzneală la Dînsul mai mult decît mine. Eu L-am pogorît pe Dînsul din cer pe pămînt și L-am făcut a se îmbrăca în trup omenesc". Acestea zicînd, s-a făcut nevăzută. Și m-am mirat de acea vedenie. Apoi cugetînd, am zis în mine: "Cu adevărat, milostenia mi s-a arătat mie în chip de fecioară, căci o vădește cununa cea de măslin de pe capul ei, care este semnul milosteniei și mărturisesc chiar cuvintele grăite de fecioara aceasta, căci a zis: "Eu am pogorît pe Dumnezeu din cer pe pămînt și L-am făcut a Se întrupa". Pentru că Ziditorul, văzînd pe om pierind, a voit să-l izbăvească, nefiind îndemnat de nimic altceva, decît numai de milostivire. Și plecînd cerurile, S-a pogorît ca să miluiască zidirea Sa. Deci, mai vîrtos decît toate, se cuvine a avea milostenie către cei de aproape și a da cît de multă milostenie, dacă voiește cineva să afle milă de la Dumnezeu".

Astfel grăind în mine, îndată m-am sculat și am mers către biserică singur, cînd se lumina de ziuă. Și mergînd, am aflat pe cale un sărac gol, tremurînd de frig; deci m-am dezbrăcat de haină și am dat-o celui sărac, zicînd în mine: "Acum voi cunoaște de este adevărat ceea ce am văzut sau este înșelăciune". Și am mers mai departe. Deci, mai înainte pînă a nu ajunge eu la biserică, m-a întîmpinat un om îmbrăcat cu haine albe și mi-a dat în mîna o legătură ce avea într-însa o sută de galbeni și mi-a zis: "Primește aceasta, prietene".

Iar eu am luat-o cu bucurie, însă îndată m-am căit că i-am luat, căci nu-mi erau de trebuință aceștia și m-am întors vrînd să-i dau înapoi celui ce mi-i dăduse, dar nu l-am mai văzut. Și căutîndu-l cu dinadinsul, nu l-am mai aflat. Atunci am cunoscut că ceea ce am văzut a fost adevărat, iar nu înșelăciune. Din acea vreme orice am dat săracului, ispiteam dacă îmi va da Dumnezeu însutit, precum a zis. Și ispitind de multe ori, am aflat că așa este; iar mai pe urmă am zis în mine: "Încetează, suflete al meu, de a mai ispiti pe Domnul Dumnezeuul tău".

Mergînd Sfîntul să cerceteze pe bolnavi - pentru că de două sau de trei ori pe săptămînă cerceta pe cei bolnavi -, l-a întîmpinat pe el un străin și i-a cerut milostenie, iar el a poruncit slugii sale să-i dea șase arginți. Deci, luînd străinul arginții, s-a dus. Și vrînd să ispitească îndurarea Sfîntului, și-a schimbat hainele și alergînd pe altă cale, iarăși a întîmpinat pe fericitul Ioan și l-a rugat, zicînd: "Miluiește-mă, stăpîne, că sînt robit". Iar el iarăși a poruncit slugii sale ca să-i dea șase arginți.

Apoi sluga a zis stăpînului la ureche: "Stăpîne, acesta este săracul acela care a luat mai înainte șase arginți". Iar patriarhul s-a făcut ca și cum n-ar fi auzit și a poruncit să-i dea. Străinul, luînd și a doua oară milostenie, iarăși și-a schimbat hainele sale și a întîmpinat pe patriarhul pe altă cale, cerșind și a treia oară milostenie de la dînsul. Iar sluga a zis către patriarh: "Stăpîne, acesta este tot acela care a luat de două ori cîte șase arginți și acum cere și a treia oară". Atunci fericitul a răspuns slugii, zicînd: "Dă-i lui doi arginți, ca nu cumva să fie Hristosul meu, Care mă ispitește pe mine!"

Un negustor oarecare, a cărui bogăție se înecase în mare și sărăcise foarte mult, ruga pe Sfîntul să-i ajute, fiind în mare sărăcie; iar Sfîntul i-a dat lui cinci litre de aur. Acela, luînd aurul, a făcut cu dînsul multă

negustorie; apoi, suindu-se într-o corabie, a plecat spre alte cetăți. Dar, pornindu-se furtună pe mare, i s-a înecat corabia a doua oară și numai singur a scăpat cu viață.

Și a venit iarăși la Sfântul Ioan, vestindu-l despre ceea ce i s-a întâmplat. Iar Sfântul a zis către dânsul: "Ai avut tu și alt aur strâns cu nedreptate și l-ai amestecat cu aurul Bisericii care ți l-am dat eu; pentru aceea ai pierdut și pe unul și pe altul". Și iarăși i-a dat aur îndoit, ca la zece litre. Dar și a treia oară a pățimit aceeași rea întâmplare negustorul acela, căci toată marfa lui s-a înecat în mare și acum nu mai îndrăznește să se arate patriarhului, ci șezând în casa sa se tînguia, presărîndu-și capul său cu cenușă, voind să se piardă singur pe sine.

Înștiințându-se despre aceasta Sfântul Ioan, a chemat pe negustorul acela și a zis către dânsul: "Pentru ce slăbești în curaj? Nădăduiește spre Dumnezeu și nu te va lăsa pe tine; și mi se pare că pentru aceea ți s-a întâmplat aceasta, de vreme ce corabia ai cîștigat-o cu nedreptate". Acestea zicînd, a poruncit să-i dea o corabie a Bisericii plină de grâu, apoi l-a eliberat pe el. Iar negustorul, luînd corabia cu grâu, cea dată lui, a pornit pe mare și deodată s-a ridicat vînt puternic ce ducea corabia spre altă țară. Negustorul, văzînd în vedenie pe făcătorul său de bine, Sfântul Ioan cel Milostiv, Patriarhul Alexandriei, stînd la cîrmă și îndreptînd corabia, avea mare nădejde căci, cu rugăciunile lui, va ieși la bun sfîrșit călătoria sa.

Mergînd douăzeci de zile și douăzeci de nopți, a sosit la țarm în Britania. Atunci era în țara aceea foamete mare, dar înștiințându-se poporul că a venit în cetatea lor o corabie cu grâu, s-a bucurat foarte mult și a început a cumpăra. Deci, negustorul acela a început a vinde grîul cu preț, luînd pentru jumătate aur și pentru jumătate plumb curat; și, întorcîndu-se, a venit la Decapoli, unde voia să vîndă plumbul, dar pe care l-a găsit prefăcut în aur. Și așa, îmbogățindu-se, s-a întors cu bucurie în Alexandria, spunînd tuturor cea minune ce se făcuse, din mila și cu rugăciunile Sfîntului Ioan.

Sfîntul mergînd odată la biserică, s-a apropiat de dânsul un bărbat cinstit și de bun neam, căruia îi furaseră tîlharii toată averea și era într-o mare sărăcie. Deci patriarhul, milostivindu-se spre acel om cinstit și slăvit, care deodată a ajuns sărac dintr-atîta bogăție, a spus slugii sale la ureche, ca să zică iconomilor Bisericii să dea omului acela cincisprezece litre de aur. Văzînd iconomii că este aur puțin în vistieria bisericii, n-au ascultat porunca patriarhului și au dat omului acela numai cinci litre, iar cele zece le-au oprit.

Întorcîndu-se patriarhul de la biserică la casa sa, s-a apropiat de dânsul o doamnă foarte bogată și slăvită și a dat în mîna lui o hîrtie în care scria că dăruiește bisericii cinci sute de litre de aur. Luînd patriarhul hîrtia și citind-o, a cunoscut prin darul Duhului Sfînt care era într-însul, cum că femeia aceea n-a dat tot cît pusese în mîntea sa ca să dea - căci așa a vrut Dumnezeu -, fiindcă nici iconomii n-au dat omului celui sărac cît poruncise să-i dea, adică cincisprezece litre.

Venind Sfîntul în casă, a chemat pe iconomi și i-a întrebat: "Cît ați dat omului celui prădat de tîlhari?" Iar ei au mințit, spunînd: "Cincisprezece litre, precum ai poruncit, stăpîne". Însă Sfîntul, dînd pe față minciuna, scumpetea și neascultarea lor, a zis către dînșii: "De la voi să ceară Dumnezeu o mie de litre de aur, pentru că această doamnă binecredincioasă a vrut să ne dea o mie cinci sute de litre de aur. Dar de vreme ce voi, neascultîndu-mă pe mine, ați oprit zece litre, pentru aceea a sfătuit Dumnezeu pe această femeie ca să oprească o mie de litre. Iar dacă nu mă credeți pe mine, singuri veți cunoaște cu dinadinsul. Apoi îndată a chemat pe cea cinstită doamnă și a întrebat-o înaintea iconomilor, zicînd: "Spune-ne nouă, doamnă, cît aur ai gîndit să aduci, din dragostea ta cea către Dumnezeu!"

Femeia, văzînd că hotărîrea ei nu s-a tănuit de către Sfîntul, a zis: "Cu adevărat, stăpîne, mai înainte cu cîteva zile am scris pe hîrtie ca să dau în sfintele tale mîini o mie cinci sute de litre de aur. Iar a doua zi am desfăcut hîrtia și am aflat, nu știu cum, că era ștearsă mia și numai cinci sute rămăseseră. Deci am gîndit în mine că Domnul nu binevoiește ca să dau mai mult aur în mîinile sfinției tale, decît numai cinci sute de litre, și așa am făcut". Acestea auzind iconomii s-au temut foarte și s-au rușinat. Apoi, căzînd la picioarele sfîntului, își cereau iertare.

Odată, din cauza năvălirii celor de alt neam, s-a strâns mulțime mare de popor în Alexandria și s-a făcut foamete mare. Iar Sfântul Ioan, hrănind mulțime de popor, a cheltuit toată averea bisericii și încă a rămas dator cu o mie de litre de aur. Acolo era un cleric care luase a doua femeie, după moartea celei dintîi. Și, neputînd a se învrednici de o mai mare treaptă, a scris către patriarhul astfel: "Am mult grîu pe care voiesc a-l da lui Hristos prin mîinile tale și încă mai făgăduiesc și o sută cincizeci de litre de aur, numai fă-mă diacon". Iar Sfântul, chemîndu-l, l-a certat pentru precupeția celor sfinte, zicînd: "Cunoaște-ți păcatul tău și teme-te de pedeapsa lui Gheezi, căci Dumnezeu este puternic ca și fără grîul și aurul tău să ne hrănească în vreme de foamete". Astfel grăind Sfântul către cleric, a venit un vestitor, spunîndu-i că au sosit din Sicilia două corăbii bisericești cu mult grîu. Auzind patriarhul, a căzut în genunchi mulțumind lui Dumnezeu, care nu lasă pe cei ce nădăjduiesc spre Dînsul.

Acum să vorbim ceva și despre blîndețea, smerenia și bunătatea Sfântului Ioan.

Doi clerici au fost certați pînă la o vreme, pentru o oarecare greșală. Deci unul dintre dînșii, smerindu-se, s-a căit iar celălalt mai mult s-a răzvrătit și mîniindu-se asupra patriarhului, mai multă răutate făcea. Iar patriarhul auzind aceasta, a vrut să-l cheme la sine, să-l îmblînzească și să-l învețe cu cuvinte bune ca să înceteze cu răutatea sa. Însă a uitat a face aceasta, așa voind Dumnezeu, ca să se arate mai mult smerenia Sfântului spre folosul tuturor.

Odată, săvîrșind în biserică într-o zi însemnată jertfa cea fără de sînge, și-a adus aminte de clericul acela care era mîniat asupra lui. Apoi și-a adus aminte și de cuvintele lui Hristos scrise în Evanghelie: "Dacă vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva asupra ta, lasă darul tău acolo înaintea altarului și du-te mai întîi de te împacă cu fratele tău". Deci, depărtîndu-se puțin de la altar, a chemat pe clericul acela și a căzut la picioarele lui, cerînd iertare de la dînsul. Atunci s-a spăimîntat clericul văzînd smerenia patriarhului său și a căzut și el la picioarele Sfântului, cu plîngere cerînd iertare. Astfel împăcîndu-se Sfântul Ioan cu clericul său, s-a întors la altar și cu îndrăzneală a săvîrșit dumnezeiasca jertfă, zicînd: "Iartă-ne nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri". Iar clericul acela îndreptîndu-se, a viețuit cu plăcere de Dumnezeu și după aceasta s-a învrednicit de treapta preoțească. Apoi Sfântul Ioan a mai arătat și alt chip de blîndețe.

Un nepot al lui cu numele Gheorghe, a fost defăimat de unul din locuitorii Alexandriei, cu cuvinte urîte și de ocară. Deci, Gheorghe venind la fericitul Ioan, unchiul său, se jeluia asupra omului care-l ocărîse pe el. Iar patriarhul, văzînd pe nepotul său foarte tulburat și voind să îmblînzească mînia lui și să-l mîngîie, ca și cum s-ar fi mîniat asupra celui ce-l ocărîse, a zis: "Dar cum a îndrăznit acel om de neam prost a ocărî pe iubitul meu nepot? Bine este cuvîntat Dumnezeu că mă voi răzbuna asupra defăimătorului aceluia și-i voi face un lucru ca acela încît se va mira toată Alexandria". Cu aceste cuvinte, mîngîindu-se puțin Gheorghe, s-a mai liniștit și a mai încetat din plîns.

După aceasta, Ioan cel cu adevărat blînd și smerit cu inima, a început a grăi către Gheorghe astfel: "Iubite fiule, dacă voiești a te numi nepot al meu, apoi fii gata a răbda nu numai defăimări ci și răni, și a le ierta toate pentru Dumnezeu. Dacă voiești să te arăți de bun neam, apoi nu din sînge ci din faptele cele bune caută neamul cel bun; pentru că acela este de neam bun care nu se împodobește cu slava strămoșilor ci cu faptele cele bune și cu viață plăcută lui Dumnezeu. Acestea și mai multe ca acestea grăind Sfântul Ioan către nepotul său, a chemat pe ispravnic și i-a poruncit să nu ia bir bisericesc de la omul care-l ocărîse pe Gheorghe, nepotul său, bir ce era dator a-l da în fiecare an, ci să-l lase liber. Astfel a făcut Sfântul Ioan omului aceluia, precum a făgăduit, adică lucrul de care s-a mirat toată Alexandria, cum spusese el. Pentru că în loc de răzbunare și de pedeapsă, a arătat facere de bine către dînsul.

Fericitul Ioan, vrînd ca totdeauna să aibă pomenirea morții înaintea sa, a poruncit să i se zidească un mormînt, însă nu desăvîrșit. Apoi a poruncit meșterilor ca în toate zilele de praznice mari să vină la dînsul și înaintea tuturor să-i zică cu mare glas: "Stăpîne, mormîntul pînă acum nu s-a săvîrșit; deci poruncește ca să-l săvîrșim, căci moartea vine ca furul și nu știi în ce ceas va sosi". Astfel își punea Sfântul Ioan înaintea sa pomenirea morții și totdeauna se pregătea pentru moarte.

Într-una din zile a venit un boier bogat la Sfântul și văzînd așternutul lui învelit cu un acoperămînt sărac, mergînd la casa sa, i-a trimis o plapumă al cărei preț era de treizeci și șase de galbeni și a rugat pe Sfântul să se acopere cu acea plapumă. Patriarhul, nevrînd ca să necăjească pe acel boier, pentru rugămîntea lui, a primit plapuma și numai într-o noapte s-a acoperit cu ea. Apoi își zise:

"Amar ție, ticăloase Ioane, că te acoperi cu plapumă de mult preț, iar săracii, frații lui Hristos, pier de ger. Cîți sînt care înnoptează fără acoperămînt în vînt și în frig și abia au cîte o rogojină sau cîte o mică zdreanță? Cîți sînt care se culcă goi pe gunoaie și tremură de frig, apoi fiind flămînzi, nu dorm toată noaptea și mor de frig? Vai mie, cîți săraci sînt care doresc ca Lazăr să se sature din fărîmiturile ce cad din masa mea! Vai mie, cîți străini și nevoiași sînt în cetatea aceasta care nu au unde să-și plece capul, ci afară stau toată noaptea și pătîmind, mulțumesc pentru toate Stăpînului Hristos! Iar tu, Ioane, vrînd să dobîndești odihna cea veșnică, petreci în răsfățare și toate le ai după plăcere! Viețuiești în casă frumoasă, porți haine moi, bei vin, mănînci pește ales și, pe lîngă acestea toate, te-ai acoperit cu plapumă de mult preț. Ce mai nădăjduiești în veacul ce va să fie? Cu adevărat îți zic, ticăloase Ioane, nu vei dobîndi împărăția cea veșnică, ci vei auzi ca bogatul acela, ai primit binele în viața ta, iar cei săraci au primit cele rele. Binecuvîntat să fie Dumnezeu, că în celelalte nopți smeritul Ioan nu se va mai acoperi cu această plapumă, ci săracii și nevoiașii se vor îndestula cu prețul ei".

Făcîndu-se ziuă, îndată a trimis plapuma la tîrg să o vîndă, ca astfel, cu prețul ei să cumpere haine săracilor. Iar cînd era să vîndă plapuma s-a întîmplat de a trecut pe acolo chiar boierul care dăruise acea plapumă fericitului Ioan. Și văzînd că se vinde, a cumpărat-o el și iarăși a trimis-o lui Ioan, rugîndu-l s-o țină pentru trebuința sa. Sfântul, luînd-o iarăși, a trimis-o ca s-o vîndă. Dar boierul văzînd-o, din nou a cumpărat-o și a trimis-o lui Ioan, rugîndu-l să se acopere cu ea. Ioan a trimis-o pentru a treia oară ca să fie vîndută dar boierul, și de astădată cumpărînd-o, a trimis-o iarăși lui Ioan. După acestea Sfântul Ioan a trimis la boierul acela, zicînd: "Vom vedea cine din noi se va supăra mai întîi, eu vînzînd-o, sau tu cumpărînd-o și iarăși dîndu-mi-o". În felul acesta Sfântul Ioan a luat mult aur de la acel boier pentru folosul săracilor.

Fericitul acesta știa să înduplece și pe cei avari spre milostenie și pe cei iubitori de argint să-i întoarcă spre iubirea de săraci. Căci știind un episcop cu numele Troil, foarte iubitor de argint, l-a luat odată împreună cu sine la bolniță (spital) ca să cerceteze pe cei săraci și bolnavi. Cunoscînd Sfântul că Troil are la sine aur, a zis către dînsul: "Părinte Troile, acum este rîndul tău să mîngîi pe acești frați săraci, dîndu-le milostenie". Iar Troil, deși nu voia în sine, totuși de rușine, ca să nu se arate avar, a dat tuturor milostenie, începînd de la cel dintîi pînă la cel mai de pe urmă și a deșertat treizeci de litre de aur. Iar după aceasta s-a căit și s-a necăjit pentru că împărțise săracilor atîta aur.

Venind acasă s-a culcat pe pat, bolnav și foarte mîhnit pentru aurul dat. Iar Sfântul Ioan a trimis după dînsul, chemîndu-l la masă, dar fiind supărat n-a mers, vestind pe Sfântul Ioan că este bolnav. Ioan, cunoscînd pricina bolii sale - căci se îmbolnăvisese pentru aur -, a luat cu sine treizeci de litre de aur și a mers ca să cerceteze pe Troil. Venind la dînsul, i-a zis: "Iată, ți-am adus aurul pe care în spital l-am luat împrumut de la tine. Deci ia-l și scrie-mi cu mîna ta, ca să am eu de la Domnul acea plată, care era să fie a ta pentru aurul ce l-ai împărțit". Iar Troil, văzînd aurul s-a bucurat și luîndu-l, îndată s-a făcut sănătos, și, șezînd a scris astfel: "Dumnezeule milostive, dă plată stăpînului meu Ioan, Patriarhul Alexandriei, pentru treizeci de litre de aur pe care l-am împărțit săracilor, pentru că el mi i-a înapoiat".

Această scrisoare a lui Troil primind-o Sfântul Ioan, l-a luat și pe el cu sine la masă și l-a ospătat, iar în inima sa se ruga în taină către Dumnezeu pentru el, ca să-i schimbe acea iubire de argint. În noaptea viitoare, Troil a văzut în vedenie o curte foarte frumoasă a cărei podoabă era negrăită, iar deasupra ușilor era scris astfel, cu litere de aur: "Locașul și odihna cea veșnică a lui Troil episcopul". Și s-a bucurat Troil de casele frumoase ce i se pregătiseră.

Dar îndată s-a arătat un bărbat înfricoșat, ca și cum ar fi fost un postelnic împărătesc, și a zis către slugi: "Domnul a toată lumea a poruncit să ștergeți acea scrisoare de deasupra"; și îndată slugile au șters-o. Și cel care s-a arătat, a zis iarăși către slugi: "Scrieți astfel: Locașul și odihna cea veșnică este a lui Ioan,

Arhiepiscopul Alexandriei, pe care și-a cumpărat-o cu treizeci de litre de aur". Și deșteptându-se Troil din somn, s-a umplut de frică și a plîns că și-a pierdut casa aceea din cer, muștrîndu-se pe sine pentru iubirea de aur. Apoi, sculîndu-se, a alergat la fericitul Ioan și i-a vestit ceea ce văzuse. Iar fericitul Ioan l-a învățat cu multe cuvinte folositoare și din acel timp s-a îndreptat Troil și s-a făcut milostiv către toți și iubitor de săraci.

Odată fericitul Ioan a pierdut multă avere prin întîmplarea aceasta: Niște corăbii bisericești, fiind încărcate cu produse, cînd erau pe marea Adriatică s-a ridicat furtună mare și toată bogăția ce era în corăbii s-a înecat. Așa a voit Dumnezeu, ca încercarea credinței Sfîntului Ioan să fie mult mai strălucită decît aurul cel pieritor. Numărul corăbiilor era de treisprezece, iar prețul produselor era de trei mii și trei sute de litre de aur. Sfîntul Ioan, pierzînd atîta avere cu care ar fi putut hrăni multă vreme pe săraci, a răbdat cu mulțumire, zicînd adeseori cuvintele lui Iov: *Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvîntat.*

Au venit la dînsul atunci mulți din cetățenii cei mai cinstiți vrînd să-l mîngîie în necaz. Iar el le-a răspuns: "Eu sînt pricina pierderii averii bisericești, că de nu m-aș fi înălțat cu mintea că dau multă milostenie, nu s-ar fi întîmplat înecarea bogăției. Eu m-am mîndrit cînd am dat milostenie. Deci, vrînd Dumnezeu să mă smerească, a trimis asupra mea sărăcia aceasta, pentru că sărăcia smerește pe om. Acum și eu singur petrec în sărăcie și încă și altora sînt pricinuitoare de lipsă, căci vor răbda foamete toți aceia care primeau hrană de la mine. Însă Domnul, nu pentru mine, ci pentru ei, nu-i va lăsa și le va da cele de trebuință". Astfel cei ce veniseră să mîngîie pe Ioan, au fost mîngîiați de dînsul auzind cuvinte de folos. Domnul a întors apoi sfîntului averile îndoite, iar Ioan mai multă milostenie dădea săracilor, fiind foarte milostiv către cei ce aveau nevoie.

Odinioară, Ioan, mergînd la biserica Sfinților Chir și Ioan, a alergat la dînsul o văduvă săracă, vestindu-i despre o strîmbătate ce pătîmise din partea ginerelei său, cerînd ajutor de la sfîntul patriarh. Iar cei ce mergeau după Sfîntul au zis: "Stăpîne, după ce te vei întoarce acasă, atunci vei asculta rugămîntea acestei văduve". Sfîntul a răspuns: "Dar cum mă va asculta pe mine Dumnezeu, dacă eu nu o voi asculta pe dînsa?" Deci, n-a pășit din loc pînă cînd n-a ascultat pe văduvă și a izbăvit-o de strîmbătate.

Un tînăr oarecare, după moartea părinților lui, se afla în mare sărăcie. Sfîntul Ioan, înștiințîndu-se despre dînsul, a întreat pe cei ce știau, cum a sărăcit, căci auzise că părinții lui fuseseră bogați. Deci, niște bărbați iubitori de Dumnezeu i-au spus cum că, părinții acestui copil erau foarte milostivi și toată averea lor au împărțit-o săracilor, iar fiului lor i-au lăsat numai zece litre de aur.

Murind mai întîi mama copilului, după aceea, apropiindu-se și sfîrșitul tatălui său, a chemat pe fiul și i-a pus înaintea lui cele zece litre de aur și chipul Preacuratei Născătoare de Dumnezeu.

Apoi a zis: "Iubite fiule, iată, din toată averea noastră au rămas numai zece litre de aur, iar pe cealaltă toată am pus-o în mîinile lui Hristos. Deci acum, spune-mi ce voiești ca să-ți las? Aurul acesta sau pe Stăpîna noastră Născătoare de Dumnezeu, ca hrănitore a ta?" Copilul, trecînd cu vederea aurul, a luat icoana Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, iar aurul a poruncit să-l dea săracilor. Astfel a dat săracilor cea mai de pe urmă avere a sa și, murind tatăl său, a rămas copilul sărac cu desăvîrșire. Însă mergea în toate zilele și nopțile la cîntare și la rugăciune în biserica Preacuratei Născătoare de Dumnezeu.

Acestea auzind Cuviosul Ioan, s-a minunat de fapta cea bună și de înțelepciunea acestui copil și l-a iubit din tot sufletul. Și de atunci, ca un adevărat părinte al celor săraci, avea mare purtare de grijă pentru acest copil, gîndindu-se ce milă să-i arate. Apoi a chemat pe iconomul său în taină și a zis către dînsul: "Voiesc să-ți spun un lucru, dar vezi să nu spui nimănui". Iar iconomul a făgăduit că va păzi taina ce-i va spune. Și a zis patriarhul: "Mergi și ia o hîrtie, apoi scrie pe ea o diată ca din partea unui oarecare om cu numele Teopempt și spune că eu aș fi rudenie de aproape cu acel copil sărac. După aceea, mergi și spune tînărului aceluia astfel: Oare nu știi, frate, că ești rudă cu patriarhul? Drept aceea nu ți se cade să pătîmești așa în sărăcie. Apoi arată-i și scrisoarea, să-i spui: Dacă tu, fiule, te rușinezi a te arăta patriarhului, cum că-i ești rudă, eu îi voi vorbi despre tine".

Mergînd iconomul, a făcut după porunca patriarhului. A scris pe o hîrtie veche scrisoarea și, chemînd pe copil, i-a arătat-o ca și cum ar fi fost acea scrisoare a tatălui său, în care se dovedea că este rudenie cu patriarhul. Iar copilul, citind scrisoarea, s-a bucurat, dar se rușina pentru că era foarte sărac și îmbrăcat în haine proaste. Deci a rugat pe iconom să vorbească patriarhului despre dînsul. Mergînd iconomul la Sfîntul, l-a vestit; și a zis Sfîntul: "Spune copilului că așa zice patriarhul: Mi-aduc aminte cum că moșul meu avea un fiu, dar la față nu-l cunosc, și bine vei face de-l vei aduce pe el la mine și să aduci și scrisoarea împreună cu tine". Mergînd iconomul, a adus pe copil, care a arătat Cuviosului scrisoarea. Iar el a îmbrățișat pe tînăr cu dragoste și a zis: "Bine ai venit, fiul moșului meu". Și i-a dat lui avere multă, apoi i-a cumpărat casă și i-a dat toate cele de trebuință. După aceea l-a însoțit cu o fecioară de bun neam, sîrguindu-se a-l face bogat, cinstit și slăvit, pentru ca să se împlinească cele zise în psalmi: *N-am văzut pe cel drept părăsit, nici neamul lui cerînd pîine.*

Sfîntul Ioan era și către cei bolnavi foarte milostiv, căci adeseori le slujea el singur și ședea lîngă cei ce răposau, ajutîndu-le cu rugăciunile sale la ieșirea sufletului. Adeseori singur săvîrșea dumnezeiasca Liturghie pentru cei răposați, zicînd că dumnezeiasca Liturghie care se săvîrșește pentru cei răposați, foarte mult ajută sufletelor. Apoi spunea un fapt ce s-a întîmplat mai înainte în Cipru, în acest chip:

"A fost un om din Cipru rob în Persia și ținut în grele legături; pentru care s-a vestit părinților lui care viețuiau în Cipru cum că a murit. Ei, plîngînd după dînsul ca după un mort, au început a face pomenire de trei ori pe an, aducînd daruri la biserică pentru sufletul lui la săvîrșirea dumnezeieștii slujbe. Trecînd patru ani, fiul lor a scăpat din legături și din robie și a venit acasă. Văzîndu-l părinții, s-au spăimîntat ca și cum ar fi înviat din morți. Ei se bucurau de scăparea lui și îi spuneau că de trei ori pe an au făcut pomenire pentru el.

Apoi i-a întrebat fiul lor în ce zi îi făceau pomenire? Iar ei au răspuns că în ziua dumnezeieștii Arătări (adică Botezul Domnului), la Paști și la Cincizecime (Rusalii). Iar el, auzind aceasta, și-a adus aminte și spunea că "în acele zile venea la mine în temniță un bărbat cinstit cu o făclie; atunci cădeau legăturile de la picioarele mele și eram slobod; iar în celelalte zile iarăși eram ținut în legături".

Fericitul Ioan avea multă grijă, să nu osîndească pe nimeni pentru nici un fel de greșeli, și mai ales pe călugări, de vreme ce a greșit odată în aceasta și de atunci niciodată nu osîndea pe călugări. Căci i s-a întîmplat lucrul acesta.

Un călugăr tînăr a umblat prin Alexandria cîteva zile împreună cu o fecioară tînără și foarte frumoasă. Unii, văzînd aceasta, s-au scandalizat, crezînd că pentru păcat umblă cu dînsa. Deci, au spus aceasta Sfîntului Ioan Patriarhul, care îndată a poruncit să-i prindă pe amîndoi și, bătîndu-i, să-i închidă deosebit în temniță. Dar în noaptea următoare, călugărul acela s-a arătat patriarhului în vis, arătîndu-i spatele său foarte rănit din bătaia cea fără de milă și a zis către dînsul: "Oare plăcută îți este ție fapta aceasta, stăpîne? Oare așa ai învățat de la Apostoli a paște turma lui Hristos? Să mă crezi căci, ca un om, te-ai înșelat". Acestea zicîndu-le, s-a dus de la dînsul.

Patriarhul, deșteptîndu-se din somn, se gîndea la ceea ce văzuse și cunoscîndu-și greșeala sa, ședea pe pat necăjit și mîhnit. Apoi, făcîndu-se ziuă, a poruncit să aducă pe monahul acela, vrînd să vadă dacă este asemenea celui ce i s-a arătat în vedenie. Deci, a venit monahul cu mare nevoie, căci nu putea să se miște de mulțimea rănilor. Iar cînd l-a văzut patriarhul a rămas încremenit, neputînd a răspunde vreun cuvînt; ci după vreun ceas, venindu-și în sine, a rugat pe monah să-și dezbrace haina sa și să-i arate spatele ca să vadă dacă este așa rănit precum îl văzuse în vis; și abia plecîndu-se monahul rugămintii, a început a se dezbrăca de haina sa. Pe cînd se dezbrăca, i s-au descoperit fără voie, părțile trupului cele ascunse și l-au văzut toți că este famen, dar de vreme ce era tînăr, nu putea nimeni să-l cunoască pe el.

Văzînd patriarhul trupul lui zdrobit de răni, i-a părut foarte rău de aceasta și, trimițînd la cei ce pîrșiseră pe monah, i-a depărtat pe ei de la biserică trei ani. Apoi de la monah își cerea iertare, zicînd: "Iartă-mă, frate, de vreme ce din neștiință am făcut aceasta și am greșit lui Dumnezeu și ție. Însă nu ție se cădea nici ție să

umbli împreună cu fecioara prin cetate fără sfială, ca să nu se smintească mirenii, căci porți chipul monahicesc".

Atunci monahul a început a grăi cu multă smerenie: "Să mă crezi, stăpîne, că nu mint, ci adevărul îți spun. Mai înainte de această întâmplare, fiind eu în Gaza și mergînd să mă închin mormîntului Sfinților Mucenici Chir și Ioan, m-a întâmpinat această femeie într-o seară și, căzînd la picioarele mele, m-a rugat cu lacrimi ca să n-o opresc a merge împreună cu mine; iar eu, lepădîndu-mă de ea, am fugit. Însă ea, mergînd în urma mea, zicea: "Te jur pe tine cu Dumnezeuul lui Avraam, Care a venit să mîntuiască pe cei păcătoși și are să judece viii și morții, nu mă lăsa pe mine!"

Auzind eu acestea, am zis către dînsa: "Pentru ce mă juri așa, fecioară?" Iar ea a răspuns: "Eu sînt evreică și doresc să las credința părintească cea greșită și să fiu creștină. Deci te rog, părinte, nu mă lăsa pe mine, ci mîntuiește-mi sufletul, care voiește să creadă în Hristos". Acestea auzindu-le, m-am temut de judecata lui Dumnezeu și, luînd-o pe dînsa împreună cu mine, am învățat-o sfînta credință. Apoi, venind la mormîntul Sfinților Mucenici, am botezat-o pe ea în biserică; și umblu cu dînsa întru nevinovăția inimii, pînă cînd o voi duce într-o mînăstire de fecioare.

Patriarhul, auzind acestea, a oftat și a zis: "Cîți robi ascunși are Dumnezeu și pe care noi păcătoșii nu îi știm". Apoi a spus înaintea tuturor vedenia ce a avut pentru dînsul, noaptea, în vis. Și luînd o sută de galbeni, i-a dat monahului aceleia. Iar el n-a vrut să ia nici unul, zicînd: "Monahul care crede că Dumnezeu are purtare de grijă pentru dînsul, aceleia nu-i trebuie aur; iar cel ce iubește aurul, acela nu crede că este Dumnezeu". Acestea zicînd, s-a închinat patriarhului și s-a dus.

De atunci, fericitul Ioan a început mai mult a cinsti pe călugări, și pe cei buni și pe cei ce i se păreau a fi răi. Apoi a zidit o mînăstire a monahilor celor străini și mai cu dinadinsul se îngrijea ca să nu osîndească pe cineva. El, ca un păstor bun, își îngrijea oile sale ca să nu îndrăznească a osîndi pe nimeni, deși cu adevărat ar fi greșit; ci fiecare să-și vadă de păcatele sale, iar nu pe cele străine.

Iar cînd s-a întîmplat în Alexandria de a fugit un tînăr cu o călugăriță la Constantinopol și toți îl ocărau zicînd că a pierdut două suflete, și pe al său și pe al monahiei aceleia, și că a făcut sminteală tuturor, pentru că este scris: *Vai aceleia prin care vine sminteala!* Atunci Sfîntul Ioan zicea către dînșii: "O, fiilor, încetați de a osîndi, pentru că și voi sînteți vinovați de două păcate. Păcatul cel dintîi este că ați călcat porunca lui Dumnezeu, osîndind pe cel ce a greșit, căci scris este: *Mai înainte de vreme nu judecați*. Iar al doilea, că clevețiți asupra fratelui, neștiind dacă el greșește pînă astăzi sau că acum s-a pocăit". Apoi le spunea lor faptul acesta, zicînd:

În cetatea Tirului, umblînd un călugăr pe o uliță, l-a văzut o desfrînată, care era în cetatea aceea cunoscută de toți, cu numele Porfirie, și a început a striga în urma monahului: "Miluiește-mă, părinte, precum și Hristos a miluit pe păcătoasa!" Iar el, nesocotind rușinea oamenilor, a zis către dînsa: "Urmează-mi!" Și, luînd-o pe ea de mînă, a scos-o afară din cetate, în văzul tuturor; apoi îndată a străbătut vestea prin toată cetatea că un monah a luat pe Porfirie desfrînata de soție. El însă a dus-o pe dînsa la o mînăstire de femei. Pe cînd mergea, Porfirie a găsit un copil lepădat în cale, pe care l-a luat ca să-l crească, ca pe un fiu. Iar după cîtăva vreme s-a întîmplat de au mers niște oameni din Tir în acea parte de loc unde era bătrînul acela și Porfirie. Aceia, văzînd-o pe dînsa că are copil, au zis către dînsa în batjocură: "Frumos copil ai născut, Porfirie!" Apoi, întorcîndu-se, au vestit pretutindeni: "Porfirie a născut un prunc cu acel călugăr, și noi l-am văzut cu ochii, că semăna cu călugărul".

Iar cînd bătrînul a văzut sfîrșitul său mai înainte și ducerea sa către Domnul, a zis către Pelaghia - pentru că așa a numit-o cînd a îmbrăcat-o în chipul călugăresc: "Să mergem în Tir, pentru că am o trebuință acolo și voiesc să mergi și tu împreună cu mine". Iar ea, ascultîndu-l, a mers cu dînsul și au venit în cetate, ducînd împreună cu ea și copilul care era acum de șapte ani.

Cînd au intrat în cetate, bătrînul s-a îmbolnăvit și au venit mulți cetățeni ca să-l cerceteze pe el. Și bătrînul a zis către dînșii: "Aduceți-mi o cădelniță cu foc". Și i-au adus. Iar el a turnat cărbunii cei aprinși din

cădelniță în sânul său și i-a ținut pînă s-au stins de tot și s-au răcit; însă cărbunii n-au ars, nici trupul, nici hainele lui. Apoi bătrînul a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Cel ce a ferit odinioară rugul cel nears de foc; El îmi este martor că precum acești cărbuni aprinși n-au ars trupul meu, nici focul nu s-a atins de hainele mele, așa și eu n-am cunoscut păcat trupesc de cînd m-am născut". Zicînd acestea și-a dat sufletul său Domnului. Toți văzînd aceasta s-au mirat și au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce are pe robii Săi ascunși.

Această povestire spunînd Sfîntul oamenilor, îi învăța pe dînșii, zicînd: "De aceea, frații mei și fiii mei, nu fiți grabnici spre a osîndi; pentru că de multe ori vedem păcatul celui ce greșește, iar pocăința lui, care o face în taină, nu o știm".

Astfel învățînd păstorul cel bun oile sale cele cuvîntătoare și îndreptînd bine Biserica lui Hristos, s-au sculat perșii asupra țării aceleia. Iar el a plecat cu corabia la Constantinopol, căci a ascultat pe Cel ce a zis: *Cînd vă vor izgoni pe voi dintr-o cetate, fugiți în alta*. Iar după ce a pornit din Alexandria, s-a îmbolnăvit pe cale și i s-a arătat un bărbat ținînd în mîini un sceptru de aur și zicînd către dînsul: "Împăratul împăraților te cheamă la Sine". Din aceasta Sfîntul a cunoscut că i s-a apropiat sfîrșitul.

Apoi sosind în Cipru, care era patria lui, n-a putut să meargă mai departe, ci intrînd în cetatea sa, Amatunda, a adormit în pace. Iar mai înainte de a muri a zis: "Mulțumescu-Ți Ție, Doamne Dumnezeu meu, că m-ai învrednicit pe mine a-Ți sluji Ție și, că din bunătățile lumii acesteia, nimic nu mi-am oprit decît a treia parte dintr-un argint, dar și aceea poruncesc să fie dată săracilor. Iar cînd am fost ales episcop al Alexandriei, am aflat la episcopia mea aproape opt mii de litre de aur și, din dragostea iubitorilor de Dumnezeu, am adunat mai mult de zece mii de litre de aur, pe care toate le-am dat lui Hristos, Căruia și sufletul meu I-l dau acum".

Atunci patriarhul a fost îngropat în cetatea patriei sale, în casa lui Tihon, făcătorul de minuni, între trupurile a doi episcopi care erau îngropați acolo. Iar cînd au voit să așeze și pe Sfîntul Ioan împreună cu dînșii, atunci acele sfînte trupuri mișcîndu-se, ca și cum ar fi fost vii, s-au despărțit unul de altul și au făcut loc trupului Sfîntului Ioan în mijlocul lor. Această minune au văzut-o toți cei ce se întîmplaseră să fie acolo și, minunîndu-se, au preamărit pe Dumnezeu.

Nu se cuvine a tăinui minunea ce s-a făcut după îngroparea lui. O femeie, căzînd într-un păcat greu și neputînd a-l mărturisi de rușine părintelui său duhovnicesc, a venit cu credință la Sfîntul Ioan, care era încă viu, însă bolnav și aproape de moarte. Și, căzînd la picioarele lui, cu multe lacrimi striga, zicînd: "O, prea fericite, eu nevrednica am făcut un păcat mare care nu poate intra în urechile omenești; dar știu că dacă vei voi, poți a mi-l ierta, pentru că Domnul a zis vouă: *Ceea ce veți dezlega pe pămînt va fi dezlegat și în cer și căroră veți ierta păcatele, se vor ierta lor*."

Atunci fericitul a zis femeii: "Dacă ai venit cu credință, apoi mărturisește-mi mie păcatul". Femeia răspunse: "Nu pot, stăpîne, a-l mărturisi, pentru că mă stăpînește o mare rușine!". Iar Sfîntul a zis: "Dacă te rușinezi a-l mărturisi cu buzele, mergi dar de-l scrie pe o hîrtie și să o aduci la mine". Însă ea a zis: "Nici aceasta nu o pot face". Sfîntul a zis: "Scrie-l și pecetluiește-l și dă-mi-l mie". Femeia, scriind păcatul ei, l-a dat sfîntului, apoi l-a jurat să nu-l despecetluiască, nici ca să citească acea scrisoare. Sfîntul Ioan, luînd scrisoarea, a cincea zi a răposat. Iar pentru scrisoarea aceea n-a spus nimănui nimic și femeia pe atunci nu era în cetate.

Deci, aflînd că a murit patriarhul și l-au îngropat, suspina, pentru că socotea cum că după moartea Sfîntului, luînd alții scrisoarea, au aflat păcatul ei. Deci, venind la mormîntul Sfîntului, ca și către un om viu striga, zicînd: "Omule al lui Dumnezeu, ție însuși n-am îndrăznit a-mi mărturisi păcatul și acum iată că este vădit tuturor. O, mai bine era dacă nu ți-aș fi dat hîrtia aceea cu păcatele mele. Vai mie, ticăloasa, că, vrînd a fugi de rușine, la mai mare rușine am ajuns, căci sînt tuturor batjocură și în loc de tămăduire, am luat rană cumplită. Dar nu mă voi depărta de la mormîntul tău, plăcutule al lui Dumnezeu, pînă ce nu mi vei spune unde ai pus scrisoarea mea, pentru că știu că n-ai murit, ci și acum ești viu".

Așa strigînd, a rămas la mormîntul Sfîntului trei zile, iar în a treia noapte a ieșit aieva Sfîntul Ioan din mormîntul său împreună cu cei doi episcopi care zăceau împreună cu dînsul, și a zis către cea care plîngea: "O, femeie, pentru ce nu ne dai nouă odihnă; ci și hainele noastre le uzi cu lacrimi". Astfel zicînd, i-a dat hîrtia pecetluită și i-a spus: "Primește scrisoarea ta și dezleag-o". Apoi iarăși s-au întors la locurile lor. Iar femeia, ținînd hîrtia, a văzut pecetea ei întreagă și, dezlegînd-o, a aflat scrisoarea ei ștersă, iar în locul acela era scris astfel: "Pentru Ioan, robul Meu, s-a șters păcatul tău".

Atunci s-a bucurat acea femeie foarte mult, primind prin minune iertarea păcatelor. Apoi s-a întors la casa ei, lăudînd și binecuvîntînd pe Dumnezeu și mărînd pe plăcutul Său, Sfîntul Ioan cel Milostiv. Cu ale căruia rugăciuni să arate Domnul mila Sa și spre noi și să șteargă toate păcatele noastre și să ne scrie și pe noi în cărtea vieții, în vecii vecilor. Amin.

Cuviosul Părintele nostru Nil Pustnicul (12 noiembrie)

Cuviosul Nil era de neam din Constantinopol unde, fiind bine crescut, a pătruns toate învățăturile cărții și s-a făcut orator ales în cuvinte. Venind în vîrstă desăvîrșită, s-a însoțit cu o cinstită soție și a născut cu ea doi fii, unul de parte bărbătească și altul femeiască. Iar pentru neamul său bun și pentru înțelepciunea lui cea mare, a fost ales eparh (prefect) al cetății, în vremea împărăției lui Mavrichie, și viețuia cu plăcere de Dumnezeu în cinste și în curățenie.

Apoi, socotind deșertăciunea lumii acesteia care petrece în răutate, cum că nimic într-însa nu este statornic, nimic drept și veșnic, ci toate răzvrătite, pline de nedreptate și vremelnice, a voit a căuta viața cea veșnică, în care este veselia cea adevărată și neschimbată, precum și bunătățile cele nesfîrșite. Atunci a sfătuit și pe soția sa să se învoiască la hotărîrea lui cea bună.

Deci, mai întîi a împărțit la săraci toată averea lor, apoi a dăruit libertate robilor și roabelor. După aceasta și-au împărțit între ei pe fiii lor; soția a luat pe fiica sa, iar el a luat pe fiul său, anume Teodul și au ieșit din Constantinopol, lăsînd lumea și toate cele din lume.

Soția lui s-a dus, împreună cu fiica sa, în Egipt și, intrînd acolo într-o mînăstire de fecioare, a primit viața călugărească și într-însa a petrecut bine zilele sale, slujind Domnului. Iar fericitul Nil, împreună cu fiul său Teodul, s-au dus la Muntele Sinai și sălășluindu-se în pustie, împreună cu sfinții părinți, a primit chipul monahilor, urmînd vieții lor, postind, nevoindu-se și sîrguindu-se în multe feluri de osteneli călugărești.

Astfel petrecînd ei viața monahicească, s-a făcut năvălirea barbarilor spre acea pustie, care, venind fără veste ca niște fiare sălbatice, au ucis pe mulți sfinți părinți, iar pe alții i-au robit. Între aceștia a robit și pe Teodul, fiul lui Nil, după care tatăl său se tînguia cu amar; dar mai vîrtos atunci cînd a auzit că era să fie junghiat de barbari ca jertfă, precum se scrie în cuvîntul scris despre el. Dar Dumnezeu a păzit pe Teodul viu și întreg pentru că l-a răscumpărat de la barbari episcopul cetății Eliuziei și l-a făcut cleric spre slujba Bisericii.

De acest lucru înștiințîndu-se Cuviosul Nil, s-a dus singur în cetatea Eliuziei și a fost primit cu cinste de episcopul locului, care l-a hirotonit preot, deși nu voia, și l-a rugat pe el să rămînă împreună cu dînsul. Nevrînd fericitul Nil să rămînă acolo, de vreme ce voia să se întoarcă în Sinai, episcopul i-a dat pe fiul său și i-a slobozit pe ei cu pace. Fericitul Nil, venind iarăși la locul său cel dintîi în Sinai, împreună cu fiul său, a viețuit ani îndelungați și a alcătuit multe cuvinte pustnicești pline de înțelepciune și de folos. Apoi, scriind diferite epistole, a trecut la Domnul.

Viața celui între sfinți Părintele nostru Ioan Gură de Aur, Patriarhul Constantinopolului (13 noiembrie)

Luminătorul și dascălul lumii, stîlpul și întărirea Bisericii, propovăduitorul pocăinței, Sfîntul Ioan Gură de Aur, s-a născut în Antiohia Siriei, din părinți necredincioși, care țineau de credința cea elinească, însă slăviți și bogați. Tatăl lui era voievod și se numea Secund, iar mama sa, Antuza.

Cînd a venit în vîrstă, a fost dat de părinții săi la învățatura înțelepciunii elinești, lui Libanie sofistul și lui Andagratie filosoful. Și fiind încă tînăr, a început a pricepe mai bine decît cei bătrîni, înțeleptîndu-l pe el Duhul Sfînt. Pentru că el, cunoscînd pe Unul adevăratul Dumnezeu, pe Ziditorul tuturor, a lepădat credința elinească și, alergînd la prea sfințitul Meletie, care păstora în acea vreme Biserica Antiohiei, a primit de la dînsul Sfîntul Botez.

După aceea, a voit Preabunul Dumnezeu de a lumina și pe părinții lui cu lumina sfintei credințe, nelăsîndu-i a rătăci în întunericul necredinței, pe aceia care au născut pe un luminător ca acesta. Iar după primirea Sfîntului Botez, voievodul Secund, tatăl Sfîntului Ioan, viețuind nu multă vreme, s-a dus către Domnul, la cea mai bună viață. Iar Antuza, mama Sfîntului Ioan, a rămas văduvă foarte de tînără, avînd mai puțîn de douăzeci de ani de la nașterea sa.

Sfîntul Ioan, ajungînd la vîrsta de optsprezece ani, s-a dus la Atena și în scurtă vreme a covîrșit cu înțelepciunea pe cei mai vîrstnici decît el și pe mulți filosofi care erau acolo. Pentru că el, primind toate învățăturile elinești, s-a făcut filosof ales și orator cu cuvînt preadulce. Acolo în Atena avea potrivnic pe un filosof cu numele Antimie, foarte zavistnic, care, pizmuind mărirea lui, nu-l iubea, ci zavistuia asupra lui, grăind de rău despre dînsul. Pe acest filosof Sfîntul Ioan l-a învins înaintea tuturor cu cuvinte înțelepte și de Dumnezeu insuflate, apoi l-a adus la credința în Hristos și, în acest chip, împreună cu dînsul, și pe alți mulți.

Astfel, cînd Antimie disputa cu Sfîntul Ioan, a început a grăi cuvinte de hulă asupra Domnului nostru Iisus Hristos. Atunci, îndată a venit asupra lui un duh necurat și a început a-l munci pe el. Așa că, Antimie, căzînd la pămînt, se tăvălea și își întorcea ochii și gura și scotea spume din gura lui. Toți cei ce erau de față s-au spăimîntat foarte și mulți voiau să fugă de frică; apoi au rugat pe Sfîntul Ioan ca să miluiască pe cel îndrăcit și să-l vindece. Iar Sfîntul a răspuns: "De nu se va pocăi și nu va crede în Hristos Dumnezeu, pe Care L-a hulit, nu se va vindeca". Și îndată Antimie a strigat, zicînd: "Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu nici în cer nici pe pămînt, afară de cel creștinesc, în care crede prea înțeleptul Ioan".

Acestea zicînd, a ieșit dintr-însul duhul cel necurat și a stat sănătos pe picioarele sale. Tot poporul, văzînd o minune ca aceasta, a strigat: "Mare este Dumnezeul creștinilor, Care face astfel de minuni!" Iar Sfîntul Ioan, certîndu-l să nu mai hulească pe Fiul lui Dumnezeu și învățîndu-l credința cea adevărată, l-a trimis la episcopul cetății. Deci, Antimie s-a botezat împreună cu toată casa sa și mulți din cetățenii cei cinstiți au crezut în Hristos și s-au botezat.

Episcopul, înștiințîndu-se că prin Ioan s-a făcut una ca aceasta, adică întoarcerea elinilor către Hristos, a gîndit să-l sfințească spre slujba Bisericii și să-l țină la Atena, pentru ca să primească după dînsul scaunul arhieresc, fiindcă el acum îmbătrînise. Înțelegînd aceasta, fericitul Ioan s-a dus de acolo pe ascuns și a venit la patria sa în Antiohia.

Deci, trecînd cu vederea toată deșertăciunea lumii acesteia, mărirea cea deșartă și mîndria vieții, a cugetat să primească viața monahicească cea smerită și în chip îngeresc să slujească lui Dumnezeu, avînd îndemnător spre aceasta pe un prieten al său de aproape, cu numele Vasile, care era de neam tot din Antiohia. Cu acesta crescînd împreună și avînd aceiași dascăli, aveau mare dragoste unul față de altul, pentru că erau amîndoi de același obicei și de un suflet.

Vasile, îmbrăcându-se mai întîi în chipul călugăresc, a sfătuit și pe prietenul său Ioan să-și aleagă această viață, al cărui sfat bun ascultîndu-l Ioan, a voit îndată să meargă la o mînăstire și să se facă monah. Dar a fost oprit de mama sa pînă la o vreme, pentru că ea, înțelegînd scopul fiului său Ioan, a început cu lacrimi a grăi către dînsul:

"O, fiule, eu nu m-am veselit mult împreună cu tatăl tău, de la a cărui moarte tu ai rămas orfan și eu văduvă, căci așa a voit Dumnezeu. Și nimic n-a putut să mă înduplece către a doua nuntă și a aduce un alt bărbat în casa tatălui tău, ci am trecut prin viforul nevoilor și prin focul văduviei, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Răbdînd toate cu ajutorul Lui, m-am mîngîiat cu privirea feței tale, cea asemenea cu fața tatălui tău, simțind mare ușurare. Apoi averea tatălui tău n-am prăpădit-o în nevoia văduviei, ci am păstrat-o întreagă spre trebuința vieții tale. Deci, te rog, fiule, nu mă arunca în a doua văduvie, iar tînguirea ce mi s-a potolit după tatăl tău n-o mai înnoi iarăși cu plecarea ta. Ci așteaptă moartea mea, pe care o doresc să fie degrabă, iar după ce mă vei îngropa pe mine lîngă oasele tatălui tău, atunci vei face cum vei voi. Acum însă, rabdă puțin și rămîi împreună cu mine, pînă cînd sînt încă între cei vii". Acestea și altele asemenea grăind mama către Ioan, l-a înduplecat să nu o lase.

În acea vreme a venit în Antiohia Zidon, Patriarhul Ierusalimului, care a făcut pe Sfîntul Ioan anagnost și a petrecut în acea rînduială trei ani.

După aceasta a murit mama sa, pe care îngropînd-o, îndată a împărțit toată averea sa celor ce aveau trebuință, iar robilor și roabelor le-a dăruit libertatea. Apoi, lăsînd toate rudele sale și pe prieteni, s-a dus la o mînăstire și s-a făcut monah, slujind Domnului ziua și noaptea în multe osteneli și nevoițe. Acolo a scris și cărți pentru preoție și pentru smerenia inimii, precum și o epistolă către Teodor, monahul cel căzut, plină de mult folos; pentru că avea de la Dumnezeu darul învățaturii și darul Sfîntului Duh, care a lucrat prin Apostoli și care s-a descoperit unuia dintre monahii cei nevoitori, cu numele Isihie, care viețuia în aceeași mînăstire. Isihie, fiind bătrîn și desăvîrșit în bunătăți, era mai înainte văzător.

Într-o noapte, nedormind el și rugîndu-se, a fost răpit cu mintea și a văzut o vedenie ca aceasta: "Doi bărbați luminați, coborîndu-se din cer, îmbrăcați în haine albe și strălucind ca soarele, au intrat la fericitul Ioan, unde își făcea rugăciunile sale; unul dintre dînșii ținea o hîrtie scrisă, iar altul niște chei. Dar Ioan, văzîndu-i pe dînșii, s-a temut și s-a închinat lor pînă la pămînt. Iar ei, luîndu-l de mînă, l-au sculat zicînd: "Nădăjduiește și nu te teme!" Dar Ioan a zis către dînșii: "Cine sînteți voi, domnii mei?" Iar ei i-au răspuns: "Nu te teme, bărbatul doririlor celor bune, noule Daniile, întru care bine a voit a locui Duhul cel Sfînt, pentru curățenia inimii tale; căci sîntem trimiși la tine de Marele Învățător și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos".

Zicînd aceasta, cel dintîi, întinzîndu-și mîna, i-a dat hîrtia, zicînd: "Primește hîrtia aceasta din mîna mea, că eu sînt Ioan cel care m-am rezemat de pieptul Domnului la Cina cea de Taină și de acolo am scos dumnezeieștile descoperiri. Domnul îți dă și ție a cunoaște toate adîncurile înțelepciunii, pentru ca să hrănești pe oameni, nu cu învățătura hranei celei trecătoare, ci ca să astupi cu cuvintele gurii tale, gurile ereticilor și ale iudeilor, care grăiesc fărădelege asupra Dumnezeului nostru".

Apoi, întinzînd și celălalt mîna, i-a dat cheile, zicînd: "Primește aceasta, căci eu sînt Petru, căruia îmi sînt încredințate cheile împărăției, și îți dă și ție Domnul cheile Sfîntelor Biserici și, pe care-l vei lega să fie legat, iar pe care-l vei dezlega, să fie dezlegat".

Fericitul Ioan, iarăși plecîndu-și genunchii, s-a închinat lor, zicînd: "Cine sînt eu, ca să îndrăznesc a primi și a purta niște slujbe mari și înfricoșate ca acestea, fiind păcătos și mai prost decît toți oamenii?" Iar Sfînții Apostoli care se arătaseră, iarăși l-au prins de mîna dreaptă și l-au ridicat, zicînd: "Stai pe picioare, îmbărbătează-te și te întărește și fă cele poruncite ție; apoi nu tăinui darul cel dat ție de la Domnul nostru Iisus Hristos, spre sfințirea și întărirea poporului Său, pentru care și-a vărsat sîngele ca să-l mîntuiască din înșelăciune. Grăiește cuvîntul lui Dumnezeu fără îndoire, adu-ți aminte de Domnul Care a zis: *Nu te teme turmă mică, căci a binevoit Tatăl vostru a vă da vouă împărăția*. Deci, nici tu, nu te teme, pentru că a binevoit Hristos, Dumnezeul nostru, a sfinți prin tine multe suflete și a le aduce la cunoștința Sa. Și o să ai

multe nevoi și necazuri pentru dreptate; dar să rabzi ca un diamant tare, pentru că așa vei moșteni Împărăția lui Dumnezeu".

Acestea zicînd, l-au însemnat cu semnul Crucii și, dîndu-i sărutare întru Domnul, s-au dus. Iar cuviosul Isihie, văzînd aceasta, a spus și altor frați iscusiți și aceia, se minunau slăvind pe Dumnezeu. Apoi Isihie le-a poruncit să nu spună altora, ca nu cumva să afle Ioan și să se ducă de la dînșii și astfel să fie lipsiți de o viețuire împreună cu acest mare plăcut al lui Dumnezeu.

Fericitul Ioan, nelenevindu-se de mîntuirea sa nici de a altora, se ostenea în lucru și în cuvînt, bine nevoindu-se și pe alții învățîndu-i la aceasta. Apoi și pe cei leneși deșteptîndu-i ca să alerge către cer, îi învăța să-și omoare patimile, iar trupurile să le supună duhului. După aceea, fericitul a făcut multe minuni, ostenindu-se în mînăstire cu plăcere de Dumnezeu.

Unui bărbat din Antiohia, care era bogat și de neam bun, i se îmbolnăvise jumătatea capului, încît, de mare durere, i-a ieșit ochiul cel drept; și dînd multă avere la doctori iscusiți, n-a aflat folos de la ei. Acela, auzind de Sfîntul Ioan, a venit la dînsul în mînăstire și apropiindu-se, a îmbrățișat picioarele lui, sărutîndu-le și cerînd tămăduire. Iar Sfîntul a zis: "Niște boli ca acestea vin oamenilor pentru păcatele lor și pentru împușinarea credinței către Hristos. Deci, dacă crezi din tot sufletul tău că Hristos este puternic a te vindeca și dacă te vei depărta de la faptele rele, apoi vei vedea slava lui Dumnezeu". Omul a răspuns: "Cred, părinte, și voi face toate cele ce-mi vei porunci".

Acestea zicînd, a apucat haina fericitului Ioan și a pus-o pe capul său și pe ochiul cel bolnav. Atunci, îndată a încetat durerea, s-a așezat ochiul la locul său, precum era înainte, și s-a făcut sănătos ca și cum n-ar fi fost niciodată bolnav; apoi s-a dus la casa sa, slăvind pe Dumnezeu.

La fel și un alt om cu numele Arhelae, care era mai marele cetății Antiohiei, avînd lepră pe fruntea sa, a alergat la Sfîntul Ioan cerînd tămăduire. Învățîndu-l Sfîntul din destul, i-a poruncit să se spele pe frunte cu apă, din care beau frații în mînăstire. Aceasta făcînd, îndată s-a curățit de lepră; și lăsînd lumea, s-a făcut călugăr.

Un altul cu numele Evclie, avînd ochiul drept orb din copilărie, a venit la mînăstirea aceea unde petrecea fericitul Ioan și a primit acolo chipul monahicesc. Aceluia i-a zis Sfîntul Ioan: "Frate, Dumnezeu să te tămăduiască pe tine și să-ți lumineze ochii cei sufletești și trupești". Acestea zicînd Sfîntul, îndată s-a deschis ochiul celui orb și vedea luminat. Acestea văzînd frații, se minunau și ziceau: "Cu adevărat, Ioan este robul lui Dumnezeu și Duhul Sfînt viețuiește într-însul".

O femeie, cu numele Cristina, fiind de mult timp bolnavă, a rugat pe bărbatul său să o ducă la Sfîntul Ioan. Și așezînd-o bărbatul pe asin, a mers cu dînsa la mînăstire. Apoi, lăsînd-o la poartă, a intrat singur la Sfîntul, rugîndu-l să tămăduiască pe femeie de neputința ei. Iar Ioan i-a zis bărbatului aceluia: "Mergi și spune soției tale să înceteze cu răutatea năravului său și cu asprimea ce o are asupra slugilor și a slujnicilor, știind că și ea este făcută din aceeași tină; apoi, să se îngrijească de sufletul său, dînd milostenie săracilor și nelăsînd rugăciunile ce se cuvin a le face; după aceea, să vă înfrînați și să vă păziți în curăție în zilele cele sfinte și de post, căci Dumnezeu îi va da tămăduire".

Deci, mergînd bărbatul, a spus femeii sale cele ce auzise de la Sfîntul; iar ea a făgăduit cu toată osîrdia, că va păzi toate cele poruncite, pînă la răsufierea ei cea de pe urmă. Apoi, s-a întors bărbatul la Sfîntul spunîndu-i făgăduința femeii sale. Atunci Sfîntul a zis: "Mergeți cu pace, căci acum a tămăduit-o pe ea Domnul". Și ducîndu-se bărbatul, a aflat pe femeia sa tămăduită; apoi s-au întors la casa lor cu bucurie, slăvind pe Dumnezeu.

În acea vreme era în părțile acelea un leu foarte cumplit care vătăma pe oameni și pe dobitoace. Și de multe ori se aduna poporul cu arme și cu săgeți pîndind să-l ucidă, dar nimic nu foloseau, căci fiara, ieșind din dumbravă, năvălea asupra lor cu turbare și pe mulți dintr-înșii îi sfîșia, iar alții abia scăpau răniți; pe alții rănindu-i îi ducea vii în culcușul său și acolo îi mîncă.

Pentru aceasta poporul a vestit pe Sfântul Ioan și l-a rugat ca să-i ajute cu rugăciunile sale. Iar el le-a dat o cruce de lemn, poruncindu-le să o înfingă în locul de unde ieșea fiara. Deci mergând, au înfipt crucea acolo, după porunca Sfântului, și s-au dus. Iar după câteva zile, văzînd poporul că nu se mai arată fiara, au mers la cruce și au aflat pe leu mort. Văzînd această minune s-au bucurat, pentru că puterea crucii și rugăciunile Sfântului au omorît fiara.

Sfântul Ioan a petrecut în acea mînăstire patru ani. Apoi, dorind o viață mai liniștită, s-a dus pe ascuns de acolo în pustie și, aflînd o peșteră, s-a sălășluit într-însa și a petrecut acolo doi ani viețuind singur, numai cu Dumnezeu. Iar după doi ani, a răcit și s-a îmbolnăvit așa de rău, încît acolo nu-i era cu putință a se îngriji de boala sa. Deci, pentru această pricină, a fost silit a lăsa pustia și a mers în cetatea Antiohiei, venind la limanul cel bisericesc. Aceasta a fost o dumnezeiască rînduială și purtare de grijă pentru Biserica lui Dumnezeu, ca să nu fie un luminător ca acesta ascuns sub obroc în pustie și în peșteră, ci să lumineze tuturor în sfeșnicul Bisericii.

Deci a binevoit Dumnezeu ca Ioan să se îmbolnăvească și astfel să-l scoată din pustie și de la petrecerea cea împreună cu fiarele, la viețuirea sa împreună cu oamenii; pentru ca nu numai lui, ci și altora să fie de folos.

Venind fericitul Ioan la biserică, sfințitul patriarh Meletie l-a primit cu bucurie și i-a dat loc de odihnă, poftindu-l să petreacă împreună cu dînsul. Apoi în scurtă vreme l-a hirotonit diacon și a petrecut în acea slujbă cinci ani, împodobind Biserica lui Dumnezeu cu chipul vieții sale cea plină de fapte bune și cu scrierile cele de suflet folositoare. După aceasta Sfântul Meletie s-a dus la Constantinopol pentru alegerea ca patriarh a Sfântului Grigorie de Nazianz și acolo s-a săvîrșit în Domnul.

Ioan, auzind de moartea patriarhului său, îndată a lăsat Antiohia și s-a dus la mînăstirea în care petrecuse mai înainte. Atunci monahii s-au bucurat mult pentru venirea lui Ioan și au făcut praznic duhovnicesc, primind de la dînsul obișnuitele învățături; apoi fericitul a petrecut acolo cinci ani în liniște, cu plăcere de Dumnezeu.

Primind Flavian scaunul Bisericii Antiohiei, într-o noapte stînd la rugăciune, i s-a arătat îngerul Domnului, care i-a zis: "Dimineață să mergi la mînăstirea în care petrece plăcutul lui Dumnezeu Ioan și să-l aduci pe el de acolo în cetate și să-l hirotonești preot, pentru că este vas ales și vrea Dumnezeu ca printr-însul să întoarcă de la rătăcire mult popor". În aceeași vreme i s-a arătat îngerul și Sfântului Ioan, pe cînd își făcea în chilie rugăciunile cele de noapte, poruncindu-i să meargă împreună cu Flavian în cetate și să pri-mească de la dînsul hirotonia.

Deci, făcîndu-se ziuă, a venit patriarhul la mînăstire și fericitul Ioan a ieșit în întîmpinarea lui cu toți călugării. Apoi închinîndu-se, l-au dus în biserică cu cinstea ce i se cuvenea, iar el i-a binecuvîntat. Apoi săvîrșind patriarhul Sfînta Liturghie, i-a împărtășit pe toți cu Dumnezeieștile Taine. La urmă, dînd fraților binecuvîntare, a luat pe Ioan și l-a dus în cetate, iar monahii toți se tînguiau de despărțirea de Ioan.

A doua zi, sosind vremea hirotoniei, cînd a pus patriarhul mîna sa pe capul lui Ioan, îndată s-a arătat un porumbel alb, foarte luminat, zburînd deasupra capului Sfântului. Văzîndu-le acestea patriarhul Flavian și toți cei ce erau împreună cu dînsul, s-au înspăimîntat și s-au minunat. Apoi a străbătut vestea despre acea minune în toată Antiohia, prin cetățile cele de primprejur și în toată Siria, încît toți cei ce auzeau, ziceau în inimile lor: "Ce poate fi aceasta, că iată s-a arătat peste dînsul mărirea Domnului".

Sfântul Ioan, fiind hirotonit preot, a început mai cu stăruință a se îngriji de mîntuirea sufletelor omenești, adeseori învățînd pe popor în biserică. De acest lucru se mira foarte mult tot poporul Antiohiei și lăuda pe fericitul; căci mai înainte de dînsul, pe nimeni nu a văzut în cetatea aceea, nici n-a auzit cîndva să propovăduiască cuvîntul lui Dumnezeu pe de rost, fără carte sau scrisoare, ci el a fost între dînșii cel dintîi și cel mai vestit propovăduitor.

Astfel de cuvinte ieșeau din gura lui, încît toți cei ce-l ascultau nu puteau să se sature de vorbele lui cele dulci. Pentru aceea, mulți din cei ce scriau repede, însemnau cuvintele ce le vorbea Sfîntul Ioan și le dădeau unul altuia prescrise. Apoi se citeau învățăturile lui la mese și prin tîrguri, iar alții învățau cuvintele lui pe de rost, ca Psaltirea, căci așa era de plăcut la vorbă, ca vestit orator și tuturor învățator iubit, încît nu era nimeni în cetate care să nu fi dorit a asculta pe Sfîntul cînd vorbea.

Cînd știa poporul că Ioan are cuvînt de spus, toți alergau în biserică cu bucurie, lăsînd: oblăduitorii cetății judecățile, negustorii afacerile lor, meșterii lucrul din mîini, și alergau să asculte învățătura lui Ioan, sîrguindu-se să nu se păgubească de nici un cuvînt care ieșea din gura lui. Astfel că cel care n-ar fi auzit învățăturile lui cele curgătoare de miere se socotea păgubit. Drept aceea multe numiri de laude i se dădeau lui. Unii îl numeau gura lui Dumnezeu sau a lui Hristos, alții îl numeau dulce vorbitor iar alții izvorîtor de miere.

Fericitul avea cîteodată obicei de scotea cuvinte din adîncul înțelepciunii, și aceasta o făcea mai ales la începutul preoției sale, și alcătuia cuvînt de învățătură, neînțeleasă de oamenii cei neînvățați. Iar odată o femeie, ascultîndu-l și cele grăite neînțelegîndu-le, a ridicat glas din popor și a zis către dînsul: "Învățătorule duhovnicesc sau mai bine să-ți zic, Ioane Gură de Aur, adîncit-ai fîntîna sîntelor tale învățături, iar funia minții noastre este scurtă și nu poate să o ajungă!"

Atunci a zis mulțimea poporului: "Deși o femeie a zis cuvîntul acesta, dar Dumnezeu i-a dat acest nume; de acum înainte Gură de Aur să fie numit". Din acea vreme și pînă astăzi, Gură de Aur a fost numit de toate Bisericile. Iar Sfîntul Ioan Gură de Aur a gîndit în sine că nu este de folos a spune către popor învățătură cu meșteșugire de cuvinte. Și de atunci se sîrguia să-și împodobească vorba sa nu cu cuvinte ritoricești, ci simple și învățătoare de obiceiuri frumoase, pentru ca și ascultătorii cei mai neînvățați să înțeleagă și să aibă folos. Apoi Sfîntul Ioan nu numai în cuvînt era bărbat puternic, ci și în faptă; pentru că făcea și minuni cu puterea lui Hristos, tămăduind pe cei neputincioși.

O femeie, cu numele Evclia, avea un singur fiu și fiind cuprins de fierbințeală și aproape să moară, a rugat pe Sfîntul Ioan să-l tămăduiască. Iar Sfîntul, luînd apă, a făcut semnul Sfintei Cruci de trei ori, în numele Preasfintei Treimi și a stropit cu dînsa pe cel bolnav și îndată l-a lăsat fierbințeala și, sculîndu-se sănătos, s-a închinat Sfîntului.

Era în Antiohia un cîrmuitor bogat înșelat cu eresul marcioniților - după numele lui Marcion ereticul -, care făcea mult rău celor binecredincioși. Femeia aceluia, căzînd într-o boală cumplită, nici un doctor nu putea s-o vindece. Și, din zi în zi, crescîndu-i durerea mai cumplit, a chemat ocîrmuitorul pe eretici în casa sa și le-a zis să ajute femeii lui, rugîndu-se pentru sănătatea ei. Iar ei s-au rugat pentru dînsa neîncetat trei zile și mai mult, dar nimic n-au folosit.

După aceea a zis femeia către bărbatul său: "Aud de un preot cu numele Ioan, care viețuiește cu episcopul Flavian, că este ucenic al lui Hristos și orice cere de la Dumnezeu îi dă lui. Deci rogu-te, du-mă la dînsul ca să se roage pentru tămăduirea mea, căci am auzit că multe semne face. Iar marcioniții nu-mi ajută nimic și din aceasta se vădește credința lor cea rea. Pentru că de ar fi fost dreaptă credința lor, le-ar fi ascultat Dumnezeu rugăciunea".

Ascultînd bărbatul cuvintele ei, a dus-o la biserica dreptcredincioșilor și neîndrăznind s-o ducă pe ea înăuntru, pentru că era eretic, a așezat-o înaintea bisericii și a trimis la episcopul Flavian și la preotul Ioan, spunîndu-le despre venirea sa și despre pricina venirii, ca să se roage Domnului nostru Iisus Hristos pentru sănătatea femeii sale, care boala cumplit.

Ieșind la dînșii episcopul împreună cu Ioan au zis: "Dacă vă veți lepăda de eresul vostru și vă veți apropia de Sfînta, Sobornicească și Apostolească Biserică, veți dobîndi mîntuire de la Hristos Domnul". Iar el a făgăduit cu osîrdie a se lepăda. Și a poruncit Sfîntul Ioan să aducă apă și a rugat pe Flavian ca să facă semnul Crucii peste apa aceea. Făcîndu-se aceasta, a poruncit să o verse peste cea bolnavă, care îndată s-a făcut sănătoasă, ca și cum n-ar fi fost bolnavă niciodată și slăvea pe Dumnezeu.

Văzînd eparhul minunea ce s-a făcut cu femeia sa, s-a apropiat împreună cu dînsa de Sfînta Biserică, lepădîndu-se de eresul lui Marcion și s-a făcut bucurie mare pentru întoarcerea eparhului. Iar ereticii s-au tulburat foarte tare și s-au mîniat asupra Sfîntului Ioan, semănînd pretutindenii asupra lui hule și clevetiri, zicînd că este vrăjitor și fermecător.

Însă Dumnezeu degrab a închis gura lor cea mincinoasă, aducînd asupra lor o pedeapsă cumplită. Căci odată, fiind cutremur mare în Antiohia, a căzut capiștea în care ereticii aveau adunarea lor și acolo, fiind adunați mulțime fără de număr, au murit, fiind uciși de căderea capiștei; iar dintre cei binecredincioși, nici unul nu s-a vătămat de cutremur. Acest lucru văzîndu-l, nu numai ereticii ce mai rămăseseră ci și elinii, au cunoscut puterea lui Hristos și, dărîmînd capiștile lor, au crezut în adevăratul Dumnezeu prin învățătura Sfîntului Ioan.

După aceasta, Nectarie patriarhul Constantinopolului, care a urmat după Grigorie Nazianzul, cu pace s-a săvîrșit. Și a fost căutat cu sîrguință un om care să fie vrednic de scaunul patriarhiei. Deci, unii au vestit pe împăratul Arcadie despre Ioan - pentru că se dusese vestea pretutindenii despre viața și despre învățătura lui -, și toți l-au socotit vrednic de o treaptă ca aceea, ca să primească după Nectarie, ocîrmuirea Bisericii Constantinopolului.

Deci, împăratul îndată a trimis scrisoare către Flavian ca să trimită pe Ioan la Constantinopol; iar poporul Antiohiei, fiind înștiințat de aceasta, s-a adunat în biserică, fiind aprins de dragostea către Ioan. Și nevrînd a se lipsi de un asemenea învățător, s-au împotrivit toți trimișilor de la împăratul. Deci, nevoind să asculte pe patriarhul lor, n-au lăsat să-l ia pe Sfîntul Ioan; dar nici Ioan nu voia să meargă la Constantinopol, căci, fiind smerit, se judeca pe sine a fi nevrednic de o treaptă ca aceea.

De acest lucru înștiințîndu-se împăratul, s-a mirat și a dorit și mai mult să vadă pe Ioan și să-l așeze pe scaunul patriarhal. Deci, trimițînd a doua oară, a poruncit lui Asterie comitul să-l scoată din Antiohia în taină, fără ca să știe poporul; ceea ce s-a și făcut.

Apropiindu-se Sfîntul Ioan de Constantinopol, a ieșit în întîmpinarea lui tot poporul, cu mulțime de boieri, fiind trimiși de împăratul să-l întîmpine. Deci a fost primit cu cinste de împăratul și de toată adunarea poporului și toți se bucurau de un luminător ca acesta al Bisericii.

Numai singur Teofil, patriarhul Alexandriei, și cei de un gînd cu dînsul, se tulburau pentru că pizmuiau slava lui Ioan și-l urau pe el, încît nici nu voiau să se învoiască cu adunarea care alegea pe Ioan, ci se gîndeau la un alt preot cu numele Isidor, pe care voiau să-l ridice în scaun. Totuși s-a plecat soborul și a sfințit pe Ioan arhieru și l-a așezat pe scaunul patriarhal în a douăzeci și șasea zi a lunii februarie.

Atunci a venit împăratul și cu dînsul toți domnii și boierii, vrînd să ia binecuvîntare de la Sfîntul Ioan, patriarhul. Iar el, făcînd rugăciune pentru împăratul și pentru popor și binecuvîntîndu-i pe toți și-a deschis gura sa cea de Dumnezeu insuflată și a rostit învățătură folositoare de suflet în care povățuia pe împăratul să petreacă în dreapta credință neabătut, să se depărteze de eretici, să vină adeseori la biserică și să fie drept și milostiv.

Apoi îi zicea: "Să știi că nu mă voi rușina, cînd va fi trebuință de învățătură și de mustrare, pentru folosul sufletului tău, precum nici proorocul Natan nu s-a rușinat de împăratul David, descoperind greșeala lui".

Astfel învăța pe toți stăpînitorii duhovnicești și pe cei mirenești și pe cei de sub stăpîniri, ca fiecare să petreacă în faptele cele bune și să țină cuvîntul său de învățătură cu care toți s-au mîngîiat, ascultîndu-l.

Pe cînd el spunea dumnezeieștile cuvinte, era în popor un oarecare om îndrăcit pe care l-a scuturat duhul cel necurat și l-a aruncat la pămînt, strigînd cu glas înfricoșat, încît s-au înspăimîntat toți cei ce erau în biserică. Iar fericitul Ioan, poruncind să-l aducă înaintea sa, a făcut semnul cinstitei Cruci peste dînsul și, izgonind pe duhul cel necurat, a făcut pe om sănătos; lucru pe care văzîndu-l poporul, s-a bucurat și a preamărit pe Dumnezeu că le-a dat un mare luminător și un doctor sufletesc și trupesc preaicusit.

Sfântul Patriarh Ioan, luând cîrma Bisericii, a început a paște bine turma lui Hristos cea cuvîntătoare, dezrădăcinînd obiceiurile cele rele din toate treptele, iar mai vîrtos dintre preoți, precum: necurătenia, zavistia, nedreptatea și orice lucru neplăcut. Apoi răsădea curățenia, dragostea, dreptatea, milostenia și tot felul de fapte bune și cu gura sa cea de aur pe toți îi povățuia. Nu numai în cetatea Constantinopolului ci și prin cetățile și țările cele dimprejur avea multă purtare de grijă pentru mîntuirea sufletelor omenești. Pentru că trimitea din clericii săi cei iscusiți și temători de Dumnezeu, bărbați sfinți, care întăreau dreapta credință cu propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu; iar credința cea rea și eresurile le înlătura, povățuind pe cei rătăciți la calea mîntuirii.

În Fenicia a dărîmat capiștile idolești care erau din vremurile cele de demult, stricînd temeliile lor. Pe poporul celților, vătămât de credința cea rea a arienilor, cu înțelepciune l-a tămăduit și la dreapta credință l-a povățuit, pentru că a poruncit unor preoți și diaconi care au fost aleși pentru acest lucru, ca să învețe limba celților și i-a trimis la poporul acela să le propovăduiască buna credință în limba lor celtică. Iar pe sciții care locuiau împrejurul Dunării, în același chip i-a luminat. Eresul marcioniților din părțile răsăritului, de asemenea l-a risipit. Astfel, toată lumea a luminat-o cu învățătura sa.

Apoi avea purtare de grijă și pentru cei săraci și neputincioși, iar din averea Bisericii hrănea pe cei flămînzi, îmbrăca pe cei goi și de orfani și văduve mai înainte de toate se îngrijea. Apoi a zidit și bolnițe (spitale) pentru odihna bolnavilor și a străinilor care nu aveau unde să-și plece capul, dîndu-le toată îndestularea, rînduindu-le slugi și doctori. Și apoi toată purtarea de grijă și rînduiala, a încredințat-o la doi preoți temători de Dumnezeu. Iar el se sîrguia pentru îndreptarea Bisericii, iubind pe cei buni, iar pe cei răi învățîndu-i și mustîndu-i. Pentru aceea era foarte iubit de cei buni și urît de cei răi.

Mai ales unii din clericii lui care viețuiau rău, nu iubeau pe Sfîntul, de vreme ce dădea pe față faptele lor cele rele și pe unii chiar de la biserică îi depărta. Iar ei pentru aceasta se mîniau pe el. Mai cu seamă erau nemulțumiți de Serapion diaconul, pentru că acela, slujind cu bună credință patriarhului și avînd viață curată, a zis odată către Sfîntul, fiind toți clericii de față: "Nu poți, stăpîne, a-i îndrepta pe aceștia, dacă nu-i vei izgoni pe toți cu un toiag".

Zicînd astfel, mulți s-au întărit și au început în popor a-l vorbi de rău pe Sfîntul Ioan, hulindu-l, pe el care era vrednic de toate laudele. Însă Sfîntul, deși știa răutatea lor, nu lua în seamă, pentru că, cu cît îl huleau mai mult, cu atît mai mult înflorea slava lui în părțile cele depărtate, încît mulți veneau de departe, dorind să-l vadă pe Sfîntul și să audă învățătura lui.

Același Serapion diaconul, a adus la mînie și pe Severian mitropolitul asupra Sfîntului Ioan, căci a spus cum că ar fi zis Severian oarecare hulă asupra lui Hristos. Iar Ioan, rîvnind după Hristos Domnul său și uitînd de dragostea care o avea față de Severian, îndată l-a izgonit de la sine. Iar după aceasta, fiind rugat de împăratul, l-a iertat pe dînsul și iarăși l-a primit la sine.

Fericitul, cu toate că era într-o treaptă destul de mare și viețuia în mijlocul lumii, totuși nu și-a lăsat niciodată nevoințele monahicești, ci vremea care îi rămînea de la treburile bisericesti, închizîndu-se deosebi în chilia sa, o petrecea în singurătate și rugăciune sau în citirea și scrierea dumnezeieștilor cărți. Postea întotdeauna și se înfrîna fără măsură, pentru că numai pîine de orz și apă gusta și somn puțin și acela nu pe pat ci stînd și nevoindu-se.

Apoi la ospete și la veselii nu mergea niciodată, pentru că din tinerețe deprinzîndu-se cu post și înfrînare, nu putea nici să se uite spre bucate dulci și grase, neavînd stomacul sănătos. Ci toată mintea sa o îndreptase spre înțelegerea dumnezeieștii Scripturi și mai ales iubea Epistolele Sfîntului Apostol Pavel, al cărui chip îl avea în chilia sa.

Odată, scriind la tîlcuirea epistolelor lui, a gîndit în sine, zicînd: "Cine știe oare, plăcut lui Dumnezeu este aceasta, oare înțeles-am puterea scripturii acestui sfînt sau nu?" Și se ruga lui Dumnezeu ca să-i vestească aceasta. Dumnezeu, degrab ascultînd pe robul Său, i-a dat acest fel de vestire.

Cînd s-a închis singur în chilie noaptea și scria tîlcuirile la o lumînare aprinsă, Proclu, care îi slujea, a vrut să intre la patriarh. Și uitîndu-se prin crăpătura ușii, vrînd să vadă ce face, l-a văzut șezînd și scriind. Iar un om bătrîn și foarte cinstit, stînd lîngă dînsul la spate, s-a plecat la urechea patriarhului și-i vorbea binișor. Și omul acela era cu totul asemenea la chip cu Sfîntul Apostol Pavel, care era în perete înaintea lui Ioan. Aceasta nu numai o dată a văzut-o Proclu, ci de multe ori și se mira foarte, nepricepîndu-se cine este acela care vorbește cu patriarhul și cugeta cum a intrat acolo, căci pretutindeni erau ușile încuiate, încît nu era cu putință cuiva să intre.

Deci, Proclu a așteptat pînă ce va ieși omul acela. Dar cînd a sosit vremea de tocat pentru utrenie s-a făcut nevăzut. Astfel văzînd Proclu în trei nopți, a îndrăznit să întrebe pe Sfîntul patriarh, zicînd: "Stăpîne, cine este cel ce-ți vorbește noaptea la ureche?" Sfîntul a răspuns: "N-a fost nimeni la mine". Atunci Proclu i-a spus lui cu amănuntul cum a văzut prin crăpătura ușii un om bătrîn și cinstit șoptindu-i la ureche cînd scria, și spunea ce fel era chipul și fața celui ce se arăta. Iar Sfîntul se minuna auzind acestea.

Apoi Proclu, uitîndu-se la chipul lui Pavel, a zis: "Acest chip era acela care l-am văzut". Atunci, cunoscînd Ioan că însuși pe Sfîntul Apostol Pavel l-a văzut Proclu, s-a încredințat că este primită osteneala lui și, căzînd la pămînt, a mulțumit lui Dumnezeu și s-a rugat cu lacrimi fierbinți. Apoi, de atunci, s-a ocupat cu și mai multă sîrguință de scrierea dumnezeieștilor cărți, pe care ca pe niște comori de mult preț le-a lăsat Bisericii lui Hristos.

Acest mare învățător al lumii, muștra toate strîmbătățile și nedreptățile care se făceau; chiar și pe împăratul și pe împărăteasa îi învăța să nu facă strîmbătate nimănui, ci să facă lucruri drepte. Iar pe boieri și pe bărbații cei cu dregătorii, pe cei ce răpeau averi străine și făceau strîmbătate săracilor, îi îngrozea cu judecata lui Dumnezeu.

Deci, a început a se ridica asupra lui zavistie, nu numai de la clerici, căroră le porunca Sfîntul să viețuiască după așezămîntul legii, ci și de la stăpînitorii mirenești. Și precum dintr-o scînteie mică se aprinde un foc mare, așa și din muștrarea păcatelor a început a se aprinde mînia în inimile aceloră care se știau pe sine că sînt în niște asemenea păcate.

Astfel, zavistnicii batjocoreau învățătura Sfîntului, iar cuvintele lui cele înțelepte și bune le socoteau nebunește ca rele, zicînd că patriarhul în propovăduirea sa în biserică, nu învață ci muștră; nu sfătuește, ci ocărăște; nu îndreptează, ci hulește pe împăratul și pe împărăteasa și pe toți stăpînitorii. Apoi îl socoteau neacoperitor de păcatele aproapelui.

Pe acea vreme era un eunuc oarecare în palaturile împărătești, cu numele Evtropie, care era mai mare peste postelnicii împăratului. Acela, ridicîndu-se la dregătoria de patriciu, a sfătuit pe împăratul ca să dea această lege, ca nimeni să nu mai scape la biserică pentru vina de moarte și chiar de ar scăpa cineva, cu sila să se scoată din biserică și să se pedepsească. Pentru că acel obicei era de demult, ca oamenii care greșeau ceva greu împotriva legilor cetățenești și se osîndeau la moarte, să fugă la biserică - precum odinioară israilitenii în cetățile de scăpare -, și așa scăpau de pedeapsa morții.

Evtropie, stricînd acel așezămînt vechi, a rînduit să scoată din biserică pe cei vinovați, de care lucru Sfîntul Ioan Gură de Aur, mîhnindu-se, socotea acea faptă ca o mare silă adusă Bisericii. Dar nu după multă vreme, chiar Evtropie a căzut în groapa pe care a săpat-o altora și s-a tăiat cu sabia pe care o ascuțise pentru alții. Căci mîniindu-se împăratul asupra lui pentru oarecare pricini mari, a căzut asupra lui Evtropie pedeapsa cu moartea.

Deci, Evtropie a fugit la biserică și s-a ascuns în altar sub Sfînta Masă. Iar fericitul Ioan, fiind în amvon, de unde avea obiceiul a învăța pe poporul ce-i stătea înaintea, ca un foarte mare rîvnitor, a rostit un cuvînt de muștrare asupra lui Evtropie, zicînd: "Ar fi lucru cu dreptate ca legea nedreaptă cea din nou așezată, chiar acela care a scornit-o și a așezat-o să o împlinească".

Acest cuvînt prinzîndu-l pizmașii lui Ioan, au început a-l huli în mijlocul poporului, numindu-l nemilostiv, neubitor de oameni și neacoperitor de greșelile omenești. Și astfel cîte puțin întăriteau inimile mai multor oameni spre mînie asupra Sfîntului Ioan. Dar el voind a plăcea lui Dumnezeu iar nu oamenilor, se sîrguia după obiceiul său în buna ocîrmuire a Sfînteii Biserici.

Pe vremea patriarhiei Sfîntului Ioan Gură de Aur, erau încă o mulțime de arieni în Constantinopol, care își țineau credința, săvîrșind slujbele lor. Deci fericitul gîndea în ce chip ar curăța cetatea de acel eres. Și aflînd vreme cuviincioasă, a zis către împăratul: "Binecredinciosule împărate, dacă ar fi pus cineva între pietrele cele scumpe ce sînt în coroana ta vreo piatră proastă, întunecată și necurată, nu ar fi necinstită toată coroana?"

Împăratul a răspuns: "Adevărat, așa este". Iar Ioan a zis: "Tot așa este de necinstită cetatea aceasta, care, deși este dreptcredincioasă, totuși are într-însa pe necredincioșii arieni. Și precum tu, împărate, te-ai fi mîniat pentru necinstirea coroanei tale, așa și Atotputernicul Dumnezeu se mîhnește de cetatea aceasta, care este înșelată de eresul arienilor. Deci se cuvine ca, ori să aduci pe eretici la unirea credinței, ori să-i izgonești din cetate".

Auzind acestea împăratul, a poruncit îndată să aducă înaintea sa pe mai marii arienilor și le-a poruncit să spună înaintea patriarhului mărturisirea de credință a lor. Iar ei au început a grăi cuvinte de rea credință și de hulă asupra Domnului nostru Iisus Hristos; atunci împăratul a poruncit să-i izgonească din cetate.

După cîtăva vreme, arienii avînd iarăși ajutători și mijlocitori pe cei ce slujeau în palaturile împărătești, oameni cu dregătorii, au început a intra în cetate în zile de Duminici mergînd cu rugăciuni către locașul lor și cîntînd ereticeștile lor cîntări prin care huleau pe Preasfînta Treime. Pentru acest lucru înștiințîndu-se preasfîntul patriarh Ioan s-a temut ca nu cumva să înceapă cineva din poporul cel neînvățat, a urma acelor rugăciuni arienești.

Deci, a poruncit clerului său ca să umble cu rugăciuni prin cetate, purtînd cinstitele cruci, sfintele icoane și făclii aprinse și să cînte laude lui Dumnezeu, alcătuite spre slava Preasfînteii Treimi împotriva cîntărilor arienești celor hulitoare. Atunci s-au întîlnit pe cale dreptcredincioșii cu arienii, certîndu-se între ei. Odată s-a ridicat chiar război, încît din amîndouă părțile au căzut cîțiva morți; iar lui Visarion, eunucul împărătesc, fiind și el acolo în mulțimea celor dreptcredincioși, i-au spart capul cu o piatră. De acest lucru înștiințîndu-se împăratul, s-a mîniat foarte tare asupra arienilor și le-a poruncit să nu îndrăznească a mai intra în cetate; și astfel s-a izgonit atunci din cetate hula ereticească.

Între cei înșelați cu eresul arian era și un voievod din neamul barbarilor, cu numele Gaina, viteaz în războaie și care avea mare trecere la împărat. Acela cerea împăratului cu dinadinsul ca pentru hafrul lui să poruncească a se da o biserică arienilor în cetate. Dar împăratul neștiind ce să-i răspundă - pentru că se temea a-l supăra, ca nu cumva să ridice vreo tulburare asupra împărăției grecești, căci era om iute și cu obicei rău -, a spus despre aceasta Sfîntului Ioan patriarhul. Iar Ioan a zis către împăratul: "Să mă chemi la tine în vremea cînd va vrea Gaina să ceară biserică și eu voi răspunde pentru tine".

Deci în altă zi, fiind chemat patriarhul la palat și șezînd cu împăratul, a început Gaina iarăși a cere de la împărat biserică în cetate pentru soborul arienesc. Și cerea aceasta ca o răsplătire pentru ostenele pe care le-a avut el în războaie și pentru vitejia arătată. Iar marele Ioan i-a răspuns, zicînd: "Împăratul de va voi să fie temător de Dumnezeu, nu are putere asupra bisericilor, în care sînt puși de Dumnezeu stăpînitorii cei duhovnicești. Iar ție dacă îți trebuie biserică, intră în oricare voiești și te roagă, căci iată, toate bisericile care sînt în cetate îți sînt deschise".

Iar Gaina a zis: "Dar eu sînt de altă mărturisire și de aceea voiesc să am în cetate deosebită biserică dumnezeiască, împreună cu cei de o credință cu mine; și rog împărăteasca stăpînire să poruncească a se îndeplini cererea mea pentru că eu multe ostenele am avut, luptîndu-mă pentru stăpînirea grecească, vîrsîndu-mi sîngele și punîndu-mi sufletul pentru împărat".

Ioan i-a răspuns: "Pentru ostenele tale ți-ai luat răsplătire, mai multă cinste, mărire, boierie și daruri de la împărat. Deci ți se cade a gândi ce erai mai înainte și cum ești acum? Cum erai sărac și neslăvit și cum te-ai îmbogățit și te-ai mărit acum? Și în ce fel de rînduială erai cînd viețuiai de cealaltă parte a Dunării și în care ești acum? Căci erai atunci ca unul din țaranii cei proști și săraci, îmbrăcat cu haine proaste, abia avînd pîinea cea de toate zilele spre hrană, iar acum ești voievod mai cinstit și mai slăvit decît alții, fiind îmbrăcat în haine de mare preț, avînd aur și argint din destul și avere mare și toate acestea le ai de la împărat. Acest fel de răsplătire ai luat pentru ostenele tale; deci fii mulțumitor și slujește cu credință împărăției grecești dar nu cere daruri dumnezeiești pentru slujire lumească".

De niște cuvinte ca acestea rușinîndu-se Gaina, a tăcut și n-a mai cerut de la împărat biserică. Iar împăratul s-a minunat de înțelepciunea lui Ioan, care cu puține cuvinte a astupat gura aceluia barbar nebun și plin de neîmblînzită mînie.

Trecînd un an, acel Gaina s-a înstrăinat de împărat și, adunînd oaste multă, a pornit război asupra Constantinopolului. Iar împăratul neavînd oaste pregătită ca să iasă împotriva lui era în mare supărare și a rugat pe Sfîntul Ioan să iasă înaintea lui și cu cuvinte bune să-l îmblînzească. Iar Ioan, deși știa că a mîniat pe Gaina cînd l-a oprit să aibă biserică arienească în Constantinopol, însă fiind gata a-și pune sufletul său pentru oi, a mers împotriva mîndrului barbar. Iar Dumnezeu a ajutat robului Său, pentru că, cu cuvintele sale aurite, Ioan a îmblînzit pe omul cel cu capul de fiară și din lup l-a prefăcut în oaie și împăcîndu-l cu împăratul, s-a întors.

După aceasta Sfîntul Ioan s-a dus în Asia în vreme de iarnă pentru îndreptarea sfintelor biserici de acolo, deși era neputincios cu trupul; însă a trecut cu vederea sănătatea sa, numai ca Biserica lui Dumnezeu să nu se facă neputincioasă, vătămîndu-se de păstorii cei răi, pentru că mulți din cei de acolo, fiind iubitori de argint, vindeau darul Preasfîntului Duh, hirotonind cu plată - cum era Antonie, mitropolitul Efesului -, a cărui vină Evsevie, episcopul Valintinopoliei, a trimis-o scrisă pe hîrtie patriarhului.

Deci acolo, Sfîntul Ioan a scos pe mulți episcopi care iubeau simonia și pe cei care i-au hirotonit cu plată, depărtîndu-i de la dregătoria lor și a pus pe alții mai vrednici în locul aceluia. Și îndreptînd bine toate bisericile Asiei s-a întors la Constantinopol.

Astfel, pe cînd Sfîntul patriarh Ioan Gură de Aur aducea mult folos Bisericii lui Dumnezeu, muștrînd cu limbă slobodă păcatele oamenilor care nu se pocăiau, învățînd, tămăduind și povățuind către pocăință; iar mai vîrtos cînd cu buzele cele dulci grăitoare și cu sabia cea ascuțită a cuvîntului lui Dumnezeu dezrădăcina cămătăria, iubirea de argint, jefuirile, din inimile oamenilor celor cu dregătorie și ale celor bogăți, care, fiind puternici asupreau pe cei neputincioși și luau averile săracilor cu sila, atunci aceia se mîniiau asupra lui, fiind muștrați.

Însă nu voiau nicidecum a se abate de la acele răutăți, pentru că, împietrindu-li-se inima, cu greu auzeau cuvintele lui Ioan și se iuțeau în inimile lor asupra lui, cugetînd rău despre dînsul și făcînd cleветiri mincinoase. Iar mai vîrtos împărăteasa Eudoxia s-a mîniat asupra lui pentru că toate cuvintele pe care Gură de Aur le rostea de obște pentru cei ce răpeau cele străine, acestea împărăteasa le socotea că pentru dînsa le grăiește și le privea acelea ca o dosădire și muștrare a ei. Pentru că era foarte iubitoare de argint și cuprinsă de nesățioasa poftă a aurului, încît multora le făcea strîmbătate, luîndu-le averile cu sila.

Deci, a muștrat-o pe ea însăși conștiința ei cînd Sfîntul Ioan grăia despre iubirea de argint, care este rădăcina a toată răutatea, iar pe cei ce răpeau cele străine îi înfricoșa cu pedeapsa lui Dumnezeu. Din această pricină mîniindu-se împărăteasa asupra lui, cugeta cum l-ar izgoni pe Ioan de la patriarhie.

În acea vreme era în Constantinopol un bărbat oarecare, numit Teodorit, avînd boierie de patriciu și bogăție multă, pe care îl pizmuia împărăteasa și, dorind să-i ia averea, căuta asupra lui vreo vină. Dar nu afla pentru că era om bun și viețuia cu dreptate.

Neputînd să-i ia cu sila averea, a aflat acest meșteșug, căci l-a chemat la sine și i-a zis: "Știi cîtă avere împărătească se cheltuiește neîncetat; cît aur se dă oștilor care apără împărăția și fără de număr sînt aceia care se hrănesc în toate zilele din vistieria împărătească, din care pricină ni s-a împruținat averea. Deci să dai și tu o parte din averea ta, ca datorie către vistieria împărătească, pentru ca să afli la noi har și pe urmă iarăși vei lua la vreme ceea ce vei da acum".

Teodorit, pricepînd gîndul împărătesei, cum că nu-i trebuie să umple vistieria împărătească, ci inima sa cea nesățioasă de iubirea de argint voiește a o sătura cu averea lui, a mers la fericitul Ioan povestindu-i acea dorință a împărătesei și-l ruga cu lacrimi să-l ajute și să-l apere de împărăteasa care căuta să-i ia bogăția. Iar Sfîntul Ioan îndată a trimis scrisoare către împărăteasa, sfătuiind-o cu cuvinte alese și blînde, ca să nu facă asuprire lui Teodorit. Iar ea, deși era mînioasă asupra Sfîntului, însă a făcut atunci după cererea lui, pentru că s-a rușinat de înțeleapta lui sfătuire și a făgăduit că nu-i va face lui Teodorit nici un rău.

După aceasta, Teodorit, ascultînd gura cea de aur grăitoare a lui Ioan, care învăța pentru milostenie și sfătua să nu ascundem comoara în pămînt, unde mîna cea zavistnică voiește a o lua, ci în cer, unde nimeni nu o zavistuieste nici n-o ia; apoi, temîndu-se ca nu cumva să cadă în vreo nevoie pentru bogăția sa - căci știa năravul împărătesei, că nu va înceta a căuta vină asupra lui pînă cînd își va săvîrși răutatea -, pentru aceea a socotit să-și dea bogăția sa Împăratului ceresc.

Deci, oprindu-și o mică parte din averile sale pentru chivernisirea casei, toate celelalte averi care erau foarte multe, le-a dat casei Bisericii, ca să fie spre hrană străinilor, săracilor și bolnavilor.

Auzind împărăteasa de aceasta, s-a mîhnit foarte și a trimis la Sfîntul Ioan, zicînd: "După porunca ta, sfinte patriarh, am iertat pe Teodorit patriciul, neluînd nimic de la dînsul pentru trebuința împărăției noastre, iar tu ai răpit averea lui spre a te îmbogăți. Oare nu era mai cu cuviință a o lua noi, iar nu tu? Pentru că acela s-a îmbogățit, slujind împăraților. Pentru ce te-ai împotrivit nouă? Noi n-am luat nimic de la dînsul; deci ți se cădea și ție a nu lua averile lui".

La aceste cuvinte, Ioan a scris către împărăteasa în acest fel: "Socotesc că nu este tainuit iubirii tale de Dumnezeu cum că, de aș fi poftit bogăție, nimic nu m-ar fi oprit pe mine a o avea; pentru că am avut părinți care aveau avere multă, fiind de neam bun și bogăți. Însă de bunăvoie m-am lepădat de bogăție. Deci, cum nu m-aș fi rușinat acum a căuta aceea pe care singur am lăsat-o și pe alții îi învăț ca să le treacă cu vederea? Zici că averea lui Teodorit am luat-o spre a mea îmbogățire. Să știi însă că acela nu mi-a dat nimic și de mi-ar fi dat, eu nu aș fi primit de la el. Ci el a dat bogăția sa lui Hristos, făcînd milostenie săracilor și scăpătaților și bine a făcut, căci însutit va primi de la Hristos în veacul ce va să fie. Eu aș fi voit ca și tu, rîvnind lui Teodorit, să ascunzi averile tale în cer, ca astfel, cînd vei fi lipsită, să fii primită în veșnicile locașuri. Iar dacă gîndești ca să iei de la Hristos ceea ce a dat Teodorit, tu vei vedea, căci nu pe noi, ci chiar pe Hristos Îl vei mînia".

Împărăteasa, citind această scrisoare a Sfîntului Ioan, s-a umplut de mînie și cugeta cum i-ar face Sfîntului Ioan nedreptate.

În acea vreme a venit din Alexandria la Constantinopol o văduvă cu numele Chilitropa, pentru o pricină ca aceasta. Cînd era în Alexandria voievodul Pavlichie, avînd în acea vreme dregătoria de la Augustal, atunci acea văduvă a fost clevetită de oarecari oameni zavistnici către voievodul Pavlichie că are aur mult; iar Pavlichie, care era foarte iubitor de aur, aflînd oarecare pricină asupra văduvei aceleia, a prins-o și a silit-o să-i dea cinci sute de galbeni.

Iar ea, neavînd atîta aur, și-a pus zălog la vecinii săi hainele și vasele, și abia adunînd cinci sute de galbeni, a dat voievodului, nefiind vinovată cu nimic. Iar după ce a fost scos Pavlichie din dregătoria sa și s-a dus la Constantinopol pentru a da socoteală, a plecat și acea văduvă săracă, și intrînd în corabie, a mers în urma lui. Apoi, venind înaintea împăratului, a căzut înaintea lui cu plîngere, jeluindu-se asupra lui Pavlichie, că a luat de la dînsa cu sila atîta aur, fără nici o vină.

Împăratul a poruncit eparhului cetății să facă întrebare și judecată de acel lucru, ca să dea văduvei tot ce a luat Pavlichie de la dînsa. Iar eparhul ajutînd lui Pavlichie, l-a scos nevinovat și pe văduvă a lăsat-o păgubașă. Dar ea, fiind împinsă de multă mîhnire, s-a dus la împărăteasa și, spunîndu-i toată nevoia, cerea de la dînsa milă și ajutor. Împărăteasa, fiind și ea iubitoare de aur, s-a bucurat de un lucru ca acesta, căci nădăjduia că și ea va cîștiga aur mult.

Deci, îndată a chemat pe Pavlichie și cu mare mînie l-a muștrat pe el pentru jefuirea averii străine și pentru strîmbătatea ce o făcuse acelei văduve sărace. Apoi a poruncit să-l țină sub strajă pînă cînd va da o sută de litre de aur. Pavlichie, văzînd că nu este cu putință a scăpa din mîinile împărătesei, a trimis acasă și a adus atîta aur cît ceruse împărăteasa.

Împărăteasa, din tot aurul acela, a dat văduvei numai treizeci și șase de galbeni de aur și a eliberat-o, pe cînd celălalt aur l-a luat la dînsa. Iar văduva a ieșit de la împărăteasă plîngînd și văitîndu-se pentru o strîmbătate ca aceea. Auzind de Sfîntul Ioan că apără pe cei asupriți, a alergat la dînsul și i-a spus cu demănușul toate cîte i-a făcut ei Pavlichie și împărăteasa. Sfîntul Ioan, mîngîind pe văduva care plîngea, a trimis la Pavlichie și, chemîndu-l în biserică, a zis către dînsul:

"Ne-a venit înștiințare despre nedreptatea care o faci, asuprind pe cei săraci și luînd cu sila averile cele străine, precum ai făcut acestei văduve sărace, netemîndu-te de Dumnezeu, Care este părintele orfanilor și judecător al văduvelor. Deci, pentru aceasta te-am chemat aici, ca să dai cinci sute de galbeni femeii căreia i-ai făcut nedreptate. Dă-i ceea ce se cuvine ca să scape de datornicii săi și să nu piară împreună cu copiii săi în cea mai de pe urmă sărăcie. Apoi, să te mîntuiești și tu de un păcat ca acesta și să milostivești pe Dumnezeu, pe Care L-ai mîniat și Care va răsplăti ție pentru facerea de rău a orfanilor".

Pavlichie a răspuns: "Stăpîne, această văduvă mai mult mi-a făcut mie nedreptate; pentru că, jeluindu-se împărătesei contra mea, împărăteasa a luat de la mine o sută de litre de aur; și acum ce voiește mai mult de la mine? Să se ducă la împărăteasa și să-și ia ce este al ei de la dînsa!"

Sfîntul a zis către dînsul: "Deși împărăteasa a luat de la tine aurul, însă văduva aceasta n-a primit ce a fost al său și ea nu este vinovată de nedreptatea ce ți s-a făcut ție de către împărăteasă. Pentru că împărăteasa a luat de la tine atîta aur nu atît pentru dînsa, cît pentru alte păcate ale tale și jefuiri pe care le-ai făcut fiind la dregătorie. Iar tu nu face pricină, vorbind contra împărătesei, căci îți spun că nu vei ieși de aici pînă ce nu vei da văduvei tot ce ai luat de la dînsa, pînă la galbenul cel mai de pe urmă; iar cei treizeci și șase de galbeni pe care i-a dat ei împărăteasa, aceia să-i fie de cheltuială pentru drum". Și astfel, Sfîntul Ioan n-a eliberat pe Pavlichie din biserică.

Împărăteasa, aflînd despre aceasta, a trimis la Ioan, zicînd: "Liberează pe Pavlichie că am luat aur destul de la dînsul pentru acea datorie". Ioan a răspuns trimișilor: "Nu va fi eliberat de aici Pavlichie pînă cînd nu va da femeii celei sărace ceea ce a luat de la dînsa". Împărăteasa a trimis iarăși la Sfîntul ca să elibereze pe Pavlichie. Iar Sfîntul a răspuns: "Dacă împărăteasa voiește să-l eliberez, apoi să trimită acestei văduve cinci sute de galbeni, căci nu este lucru mare a face aceasta, fiindcă a luat mult mai mult de la Pavlichie, adică o sută de litre de aur".

Împărăteasa, auzind aceasta, s-a umplut de mînie și îndată a trimis doi suteși cu două sute de ostași ca să scoată cu sila pe Pavlichie din biserică. Dar cînd ostașii s-au apropiat de ușile bisericii și voiau să intre, îndată li s-a arătat îngerul Domnului stînd lîngă ușă și ținînd sabia în mîinile sale și nu-i lăsa să intre.

Ostașii, văzînd îngerul cel înfricoșat, s-au temut și au fugit înapoi. Și alergînd la împărăteasa cu cutremur, i-au spus de arătarea îngerească. Iar ea, auzind, s-a spăimîntat cu duhul și n-a mai îndrăznit a mai trimite la Sfîntul Ioan după Pavlichie. Voievodul, văzînd că nu l-a ajutat împărăteasa, a trimis la casa sa după aur și a dat văduvei cinci sute de galbeni, și așa a fost eliberat. Iar femeia, luîndu-și al său, s-a întors în cetatea sa, bucurîndu-se.

Împărăteasa nu înceta a face supărare contra fericitului Ioan și din zi în zi se înmulțea mânia și răutatea în inima ei asupra plăcutului lui Dumnezeu, care era fără de răutate și drept. După puțină vreme împărăteasa a trimis la Sfântul Ioan, pe de o parte cu îngrozire, iar pe de alta, cu momeli, zicînd:

"Încetează a te mai împotrivi nouă și nu te mai atinge de lucrurile cele împărătești, că nici noi nu ne atingem de lucrurile cele bisericesti și te lăsăm singur să le îndreptezi. Încetează de a mă mai face pe mine pildă tuturor prin biserici, vorbind de mine și muștrîndu-mă. Pentru că eu, pînă acum, te aveam pe tine ca pe un părinte și-ți dădeam cinstea ce ți se cuvenea; iar dacă nu te vei îndrepta și nu vei fi mai bun către noi, atunci să știi că nu-ți voi răbda mai mult".

Sfântul Ioan, auzind aceste cuvinte de la împărăteasă, s-a mîhnit foarte și, offînd greu, a zis către cei trimiși:

"Împărăteasa voiește să fiu ca un mort, care nu vede nedreptățile ce se lucrează și nu aude glasurile celor asupriți și ale celor ce plîng și suspină și nu face muștrări celor ce greșesc. Dar de vreme ce sînt episcop și mie îmi este încredințată purtarea de grijă pentru suflete, sînt dator a privi cu ochi neadormiți asupra tuturor, a asculta cererile tuturor, a învăța pe toți și a certa, iar pe cei ce nu se pocăiesc, a-i muștra.

Pentru că știu că a nu muștra fărădelegile și a nu certa pe cei ce fac rele, este dovedită pierzare și mă tem că dacă vom tăcea noi pentru cele ce se fac cu nedreptate, să nu se zică și despre noi cuvîntul acesta al lui Iosie: *Preoții au ascuns calea Domnului*. Dar și dumnezeiescul Apostol poruncește ca *pe cel ce greșește să-l muștri înaintea tuturor, ca și alții să aibă frică*. Tot același Apostol învață, zicînd: *Propovăduiește cuvîntul, stăruiește cu vreme și fără de vreme; muștră, ceartă, și te roagă*.

Eu, deși muștru fărădelegile, nu muștru însă pe cei ce fac fărădelegile și nu vorbesc în față pe nimeni, nici am defăimat pe cineva, nici am pomenit cîndva în învățătura mea numele împărătesei, spre a o defăima. Ci pe toți de obște i-am învățat și-i învăț ca să nu facă rău și să nu asuprească pe cel de aproape. Dacă pe cineva din cei ce ascultă cuvintele noastre îl muștră conștiința pentru vreun lucru rău, apoi se cuvine aceluia ca nu asupra noastră să se mînie, ci asupra lui însuși, pentru că a făcut niște lucruri ca acelea, și să se abată de la rău spre a face bine.

Dacă împărăteasa nu se știe că a făcut ceva rău, nici că a făcut nedreptate cuiva, apoi pentru ce se mînie asupra mea, care învăț pe popor să se abată de la toată nedreptatea? S-ar fi convenit mai bine să se bucure, pentru că n-a făcut nedreptate, căci eu nu mă lenevesc a învăța pentru mîntuirea poporului peste care ea împărățește. Iar dacă ea este vinovată de păcatele acelea pe care cu cuvinte învățătoare mă sîrguiesc a le dezrădăcina din inimile oamenilor, apoi să știe că eu nu o muștru pe dînsa, nici nu îi fac necinste, ci singure faptele ei o muștră pe dînsa și-i aduc mare necinste și rușine sufletului ei. Deci, poate să se mînie împărăteasa cum voiește, eu nu voi înceta a grăi adevărul, pentru că mai bine este a mînia pe oameni decît pe Dumnezeu. Căci dacă aș plăcea oamenilor, apoi nu aș fi rob al lui Hristos".

Niște cuvinte ca acestea și multe altele asemenea zicînd Sfântul celor trimiși, i-a slobozit pe dîșii cu pace. Iar ei, întorcîndu-se la împărăteasa, i-au spus toate cele ce au auzit. Împărăteasa atunci s-a pornit cu și mai mare mînie și foarte mult ura pe fericitul Ioan; apoi nu numai împărăteasa, ci și mulți alții care viețuiau în nedreptate și fără pocăință îl pizmuiau.

După aceea îl urau nu numai cei ce petreceau în Constantinopol, ci și alții de prin laturile cele mai depărtate, dintre care erau Teofil, patriarhul Alexandriei, care de la început nu-l iubea pe Sfântul Ioan și nu voia să-l aleagă pe el la patriarhie. Apoi Acachie, episcopul Veriei, Severian al Gavalului și Antioh al Ptolemaidei. Iar în Constantinopol erau doi preoți și cinci diaconi și din împărăteștile palaturi erau mulți care-l urau și trei văduve vestite și bogate, Marsa, Castritia și Evgrafia, care viețuiau în necurăție.

Toți pismătăreții Sfântului Ioan, sfătuindu-se, căutau vină asupra lui, ca să aducă în popor veste rea despre dînsul. Deci au trimis mai întîi în Antiohia, cercetînd că doar vor afla vreun rău pe care l-ar fi făcut Ioan din copilărie. Dar au murit cei ce făceau iscodiri și n-au aflat nimic. Apoi au trimis în Alexandria la

Teofil, care știa să alcătuiască minciuni cu meșteșug; dar nici acela nu putea grăi ceva asupra vieții Sfântului Ioan, care strălucea ca soarele cu faptele cele bune. Însă Teofil cu dinadinsul se îngrijea de aceasta, cum să izgonească pe Sfântul Ioan din scaun, avînd ajutoare pe împărăteasa și pe alți oameni răi; iar mai vîrtos, și-a cîștigat ajutor pe satana.

Apoi pricina izgonirii Sfântului Ioan s-a început astfel.

Era în Alexandria un preot cinstit cu numele Isidor Xenodoh, adică hrănitor de străini, împodobit cu viața și cu cuvîntul și era pretutindeni slăvit pentru faptele cele bune și înțelepciunea lui. Acesta era bătrîn, optzeci de ani avînd de la nașterea sa, iar preot fusese hirotonit de Sfântul Atanasie cel Mare, patriarhul Alexandriei. Asupra acestui Isidor a prins ură Teofil, din pricina lui Petru, protopopul Alexandriei. Căci Teofil, vrînd să scoată din slujbă fără de vină pe Petru și să-l izgonească din biserică, Isidor apăra pe Petru și vina cea adusă asupra lui o dovedea că este nedreaptă.

Deci, Teofil a început a se mînia asupra lui Isidor și mai întîi a îndepărtat din biserică pe acel Petru cu nedreptate, după aceea căuta pricină și asupra lui Isidor, ca și pe el să-l depărteze. În acea vreme o oarecare văduvă cu numele Teodotia, a dat lui Isidor o mie de galbeni ca să cumpere haine și să îmbrace pe cei goi, pe orfani și pe văduvele sărace care se aflau în Alexandria. Apoi a rugat pe Isidor să nu spună despre aceasta lui Teofil patriarhul, ca nu cumva să ia aurul și să-l cheltuiască la zidiri de piatră.

Isidor, luînd aurul, a făcut după cum l-a rugat Teodotia. Dar Teofil, înștiințat fiind despre aceasta de oarecine, cum că Isidor a luat o mie de galbeni de la Teodotia și, nespunîndu-i lui, i-a cheltuit spre trebuința săracilor, s-a mîniat foarte tare asupra lui Isidor. Căci Teofil era mare iubitor de argint și a adus asupra lui Isidor o vină grea, zicînd că un păcat mai presus de fire a necinstit pe bătrînul. Însă vina aceea, scrisă de însuși Teofil, nu era adevărată, căci deși cumpărase Teofil martori mincinoși, minciuna era minciună, iar nevinovatul Isidor s-a aflat curat. Atunci Teofil, din răutatea sa cea neîmbîlînzită, a scos din preoție pe Isidor cu necinste și cu bătăi, deși era nevinovat. Iar Isidor, primind necinstea fără vină, cu cinste a lăsat Alexandria și s-a dus la liniște în muntele Nitriei în care petrecuse mai înainte cînd era tînăr și, șezînd în coliba lui, se ruga lui Dumnezeu cu răbdare.

În acea vreme erau în mînăstirile Egiptului patru frați, bărbați împodobiți cu fapte bune și temători de Dumnezeu, care toată viața lor o petrecuseră în posturi și osteneli monahicești. Și numele lor erau: Dioscor, Amonie, Evsevie și Eftimie, iar cu porecla se numeau "lungii", pentru că erau înalți de statură. Aceștia, nu numai de alexandreni erau iubiți, pentru faptele lor cele bune și pentru viața lor cea văzută de toți, ci chiar de Teofil, fiind foarte cinstiți de el.

Unul dintre dînșii, cu numele Dioscor, chiar nevrînd el, a fost ales episcop al Bisericii Ermopoliei. Acesta nu era Dioscor cel care a fost eretic, ci altul; căci acesta a trăit cu mulți ani mai înainte de acela. Acesta a fost episcop al Ermopoliei și, viețuind cu sfințenie, a dobîndit sfîrșit fericit. Iar acela a fost patriarh al Alexandriei și a fost blestemat de Sfinții Părinți de la al patrulea Sinod.

Deci, pe acest fericit Dioscor l-a făcut Teofil episcop, iar pe cei doi frați ai lui, pe Amonie și pe Eftimie, i-a rugat să rămîină împreună cu dînsul în patriarhie și i-a silit să primească treapta preoției. Iar ei, petrecînd lîngă Teofil, cînd l-au văzut că nu viețuiește după Dumnezeu și că mai mult iubește aurul decît pe Dumnezeu și că face multe strîmbătăți, n-au voit mai mult a petrece împreună cu dînsul, ci, lăsîndu-l pe el, s-au întors la liniștea lor.

Teofil, înțelegînd pricina plecării lor, foarte s-a mîniat, și dragostea pe care o avea către dînșii a schimbat-o în ură și cugeta cum le-ar face rău. Deci, mai întîi a scornit pentru dînșii o veste, că lungii, dimpreună cu Isidor cel izgonit, țin de eresul lui Origen și pe mulți monahi i-au înșelat cu eresul acela. După aceea, a trimis la episcopii cei mai de aproape, poruncindu-le ca îndată să izgonească pe monahii cei mai bătrîni din munții și din pustia aceea. Iar pricina pentru care sînt izgoniți să nu le-o spună lor.

Deci, cînd au făcut episcopii după porunca patriarhului, izgonind pe toți cinstiții și plăcuții lui Dumnezeu nevoitori de prin munți și de prin pustie, s-au adunat cei izgoniți împreună cu preoții lor și venind în Alexandria la patriarh, l-au rugat să le spună pentru ce sînt osîndiți și izgoniți de prin locurile lor. Iar el, căutînd cu ochi mînioși asupra lor și răcnind cu mînie, s-a pornit spre dînșii ca un îndrăcit și, aruncînd omoforul pe după grumazul lui Amonie, l-a bătut pînă la sînge, strigînd: "Ereticule, blestemă pe Origen". Asemenea și pe ceilalți bătîndu-i și nelăsînd pe nici unul dintr-înșii a răspunde ceva înaintea lui, i-a izgonit pe toți cu necinste din fața sa; și s-au întors în colibele lor fără răspuns, neținînd seama de mînia și de îndrăcirea lui Teofil.

Apoi Teofil, chemînd pe episcopii cei mai de aproape, a dat anatemei pe acei patru călugări nevinovați, pe Amonie, pe Evsevie și pe Eftimie, frații lui Dioscor și pe fericitul Isidor cel mai sus pomenit, necercetîndu-i pentru credință, nici chemîndu-i acolo de față. Și încă nu s-a împlînzit mînia lui, căci a scris singur împotriva lor multe pricini mînioase pentru eresuri, pentru fermecătorii și pentru alte multe păcate. Apoi, cumpărînd bîrfitori și mărturii mincinoase, le-a dat acele scrisori, poruncindu-le ca, atunci cînd va învăța el în biserică pe popor, în zi de praznic, să se apropie de dînsul și înaintea poporului să i se dea acele pricini scrise împotriva acelor călugări pomeniți mai sus, aducînd înainte și martorii cei mincinoși.

Aceste toate făcîndu-se, Teofil a poruncit să se citească în sobor bîrfelile cele alcătuite. Apoi luîndu-le, a mers la eparhul cetății și arătîndu-le lui, au luat de la dînsul cinci sute de ostași și s-au dus la muntele Nitriei ca să-i izgonească din părțile Egiptului pe Isidor, pe frații lui Dioscor și pe toți călugării care urmează lor, ca pe niște eretici și vrăjitori. Deci, mai întîi a trimis arapii săi și au scos din scaun pe Dioscor.

După aceea, îmbătînd pe ostași cu vin, au năvălit noaptea asupra muntelui Nitriei și, mai întîi decît pe toți, căutau pe Isidor și pe frații lui Dioscor, pe Amonie, pe Evsevie și pe Eftimie. Neaflîndu-i, pentru că se ascuseseră într-o rîpă, a poruncit ostașilor să năvălească asupra tuturor monahilor și să le jefuiască averile, adică hainele și bucatele.

Ostașii fiind beți, pornindu-se prin toate locurile cele pustii și prin peșteri, au omorît pe sfinții pustnici, ca la zece mii, cu moarte crudă, adică cu foc și cu sabie, în a zecea zi a lunii iulie, în care Sfînta Biserică săvîrșește pomenirea lor. Iar ceilalți călugări s-au împrăștiat ascunzîndu-se pe unde au putut. Astfel, oștindu-se Teofil prin pustie, s-a întors în Alexandria.

După acel război, s-au adunat monahii care mai rămăseseră și plîngînd pentru moartea părinților și a fraților lor, s-au împrăștiat care pe unde au putut. Dioscor, împreună cu frații săi, cu fericitul Isidor și cu mulți alți monahi care erau foarte vestiți în post și în fapte bune și aleși făcători de minuni - căroră nu le era greu că erau necăjiți și izgoniți, ci pentru că fără vină sînt depărtați din Biserică de către Teofil, și numărați cu ereticii -, au mers la Siluam, patriarhul Ierusalimului. Dar Teofil îndată a trimis la dînsul și la toți episcopii Palestinei, spunînd: "Nu se cade vouă, fără voia mea, a primi pe cei caterisiți de mine și izgoniți".

Atunci, acei părinți izgoniți, neștiind unde să plece, s-au dus la Constantinopol, la Sfîntul Ioan Gură de Aur, ca la un liman bun și, căzînd înaintea lui, îl rugară cu lacrimi ca să-și arate mila sa spre dînșii și să le ajute, fiind în mare nevoie.

Văzînd Sfîntul Ioan cincizeci de bărbați care îmbătrîniseră în fapte bune, i s-a făcut milă de ei și a lăcrimat ca și Iosif pentru frații săi. Apoi, înțelegînd de la dînșii pentru care pricină au avut de la Teofil atîta nevoie, i-a mîngîiat cu cuvinte bune și i-a liniștit, dîndu-le loc de odihnă lîngă Biserica Sfîntei Mucenice Anastasia. Și-i hrănea pe dînșii, nu numai Sfîntul Ioan Gură de Aur, ci și Sfînta Olimpiada diaconița, care le-a dat multă îndestulare din averea sa. Căci ea toată averea sa o întrebuița pentru săraci și pentru străini, ca să aibă odihnă, precum și cele trebuincioase trupului, fiind cu adevărat sfîntă, și a cărei pomenire se cinstește la douăzeci și cinci iulie. Dar și monahii aceia erau cu adevărat sfinți, dintre care pe unii Biserica îi cinstește cu pomenire.

Atunci era între dînșii unul, anume Ierax, care viețuise singur mulți ani în pustie și căruia, venind odată diavolii, i-au zis: "Bătrînule, mai ai să trăiești încă cincizeci de ani; deci nu vei putea răbda în pustia aceasta atîta vreme". Iar bătrînul, pricepînd înșelăciunea lor, a zis către dînșii: "Mîhnire mi-ați făcut mie vestindu-mi scurtarea anilor, pentru că eu m-am pregătit pentru două sute de ani a răbda în această pustie". Auzind diavolii aceasta, au fugit rușinați. Pe un părinte ca acesta, pe care n-au putut să-l miște diavolii, pe acesta l-a izgonit Teofil Alexandreanul.

Mai era între dînșii și un preot Isaac, ucenicul Sfîntului Macarie, curat fiind din pruncie, pentru că el fusese dus încă de la vîrsta de cinci ani în pustietate și acolo a fost crescut, fiind iscusit în dumnezeiasca Scriptură, avînd toate cărțile în minte. Și toți monahii aceia pe care-i izgonise Teofil erau sfinți și cuvioși și-i cinstea pe dînșii foarte mult fericitul Ioan.

Deci, nu i-a oprit a merge la biserică. Dar cu dumnezeieștile Taine le-a poruncit să nu se împărtășească, pînă cînd va înțelege desăvîrșit cauza izgonirii lor și va face pace între Teofil și între dînșii. Apoi i-a oprit să nu vestească despre aceasta pe împăratul, nici să se jeluiască asupra lui Teofil, făgăduind că prin scrisoarea sa îl va împăca cu dînșii. Deci, îndată a scris către Teofil, rugîndu-l ca să-i lase pe acei călugări să viețuiască în pace prin locașurile lor din Egipt iar pe cei despărțiți să-i primească iarăși la unire.

Teofil, luînd scrisoarea Sfîntului Ioan și auzind de la niște clevetitori mincinoși că Sfîntul Ioan ar fi primit la Sfînta Împărtășire pe cei izgoniți, ceea ce nu era adevărat, s-a mîniat foarte tare asupra Sfîntului Ioan pentru că a primit pe cei depărtați și că le ajută lor. Apoi a scris un răspuns foarte aspru către Ioan. Iar Sfîntul Ioan a scris și a doua oară cu pace, rugîndu-l să înceteze cu mînia și să primească pe monahi a petrece acolo de unde au fost izgoniți. Dar Teofil i-a răspuns Sfîntului Ioan și mai aspru decît înainte, mîniindu-se mai mult asupra lui decît asupra acelor monahi. Dar aceștia, văzînd că Teofil stă neschimbat în răutatea sa, au scris toate nevoile lor pe care le-au suferit de la Teofil fără nici o vină și au dat această scrisoare împăratului, jeluindu-se cu lacrimi asupra celui care-i mîhnise, rugîndu-se să poruncească să fie judecați.

Făcîndu-i-se milă împăratului de niște asemenea călugări cinstiți și plini de fapte bune, a trimis o scrisoare către eparhul Alexandriei, ca să trimită pe Teofil cu sila la Constantinopol spre judecată, pentru ca înaintea Sfîntului Ioan patriarhul și înaintea episcopilor care vor fi adunați să dea seama de răutatea sa și să primească pedeapsă pentru faptele sale.

Apoi a scris și către Inochentie, papa al Romei, rugîndu-l să trimită și el episcopi la sobor în Constantinopol ca să judece pe Teofil. Iar papa îndată a poruncit episcopilor săi să fie gata de călătorie și aștepta vestea de la împăratul Arcadie, ca să-i spună dacă s-au adunat episcopii răsăritului. Dar împăratul n-a mai scris a doua oară și nici episcopii Apusului n-au mai venit. Iar Teofil a umplut de aur punga eparhului Alexandriei, care a îngăduit pe Teofil pînă cînd va strînge toate aromatele din India, cele cu bun miros și dulci la mîncare, cu care voia să umple o corabie pentru ca să le aducă la Constantinopol.

În acea vreme Teofil a înduplecat pe Sfîntul Epifanie, episcopul Ciprului, ca să-i ia partea, căci a scris către el ca și cum s-ar fi arătat rîvnitor după buna credință, să adune sobor în insula Cipru și să blesteme cărțile lui Origen - pentru că încă nu erau blestemate cărțile acelea de către Sfinții Părinți de către un sinod a toată lumea, pînă la Sinodul al cincilea.

Atunci Teofil a defăimat prin scrisoarea sa și pe Sfîntul Ioan, zicînd că este eretic, căci a primit la sine pe origeniști și se împărtășește cu dînșii. Iar episcopul, fiind fără de răutate - după cum scrie că cel fără de răutate crede tot cuvîntul -, a crezut minciuna, necunoscînd vicleșugul lui Teofil. Și rîvnind foarte după buna credință, a blestemat cărțile lui Origen în soborul de acolo, scriind Sfîntului Ioan și sfătuindu-l ca și el să facă același lucru.

Sfîntul Ioan, negrăbindu-se la aceasta, se îndeletnicea cu Sfintele Scripturi și toată mintea sa la aceasta o avea îndreptată, ca să învețe pe popor în biserică și să aducă pe păcătoși la pocăință. Apoi Teofil, pregătindu-se de călătorie la Constantinopol pentru judecată, a rugat pe Sfîntul Epifanie să meargă și el

acolo, căci zicea că se face sobor asupra origeniștilor. Iar Epifanie, ascultându-l, s-a sîrguit degrab și, întrecînd pe Teofil, s-a dus acolo. Dar mai înainte de sosirea lui, s-a întîmplat la Constantinopol un fapt ca acesta.

Era un boier cu numele Teognost, bărbat bun și temător de Dumnezeu. Acest boier a fost clevetit către împărat de către un alt boier răucredincios și pizmătareț, că ar fi hulit și ar fi grăit de rău pe împărat și că ar fi numit pe împărăteasă nesăturată de aur și pierzătoarea stăpînirii, răpind averi străine fără dreptate. Deci împăratul s-a mîniat asupra lui și a poruncit să-l ducă în surghiunie la Tesalonic și toată bogăția lui să o ia, numai o singură vie, care era afară din cetate, să i-o lase, pentru hrana femeii lui Teognost și a copiilor lui.

Mergînd Teognost la Tesalonic, a căzut bolnav de supărare și a murit; iar femeia s-a mîhnit rău pentru moartea bărbatului său și pentru averea luată și, venind la Sfîntul Ioan, i-a spus nevoia sa cu lacrimi. Dar Sfîntul a mîngîiat-o cu cuvinte folositoare și a sfătuit-o să-și pună nădejdea în Dumnezeu. Apoi i-a poruncit ca în fiecare zi să ia hrană pentru copiii săi și pentru sine de la casa de străini cea bisericească. Iar Sfîntul căuta vreme prielnică să roage pe împărat pentru acea văduvă, ca doar să-i întoarcă înapoi ei și copiilor ei averea luată fără vină. Însă răutatea împărătesei a făcut împiedicare și nu numai asupra acelei văduve, ci și asupra fericitului Ioan a adus mai multă nevoie.

Sosind vremea în care se culeg strugurii, cînd toți oamenii ies la viile lor, a ieșit și împărăteasa și se plimba prin viile împărătești. Atunci, trecînd pe lîngă via lui Teognost - pentru că nu era departe de viile împărătești -, a văzut că este frumoasă și intrînd într-însa a tăiat un strugure cu mîinile sale și l-a mîncat. Și era acest obicei împărătesc că, dacă intra împăratul sau împărăteasa în vreo vie străină și mîncea struguri, stăpînul acelei vie să nu mai aibă stăpînire peste dînsa, ci să fie numărată între viile împărătești, iar stăpînului viei să i se dea sau prețul pentru via sa sau altă vie, în locul aceleia, de la împăratul.

Deci, după acest așezămînt împărătesc, împărăteasa a poruncit să scrie via lui Teognost între viile împărătești. Aceasta a făcut-o gîndind în două feluri; pe de o parte să facă necaz văduvei și copiilor ei, căci se mîniase pe dînsa, pentru că aflase că a alergat la Sfîntul Ioan și i-a spus lui toată nevoia sa; iar pe de alta, fiindcă ea căuta pricină asupra Sfîntului Ioan, cum să-l izgonească din scaun, pentru că știa că dacă el ar fi aflat de aceasta, nu va tăcea nicidecum și se va scula împotriva ei pentru văduva cea nedreptățită. Și astfel, de aici se va face pricină și se va săvîrși lucrul cel gîndit, ceea ce s-a și făcut.

Văduva aceea năpăstuită a venit la fericitul și, tînguindu-se, i-a spus cum împărăteasa i-a luat via, cea mai de pe urmă nădejde pentru chiverniseala copiilor săi, iar Sfîntul Ioan îndată a trimis scrisoarea sa către împărăteasă, prin arhidiaconul Evtihie, vorbindu-i de milostivire, aducîndu-i aminte de viața cea bună a părinților săi și de faptele cele bune ale împăraților celor mai dinainte. Și, mai aducîndu-i aminte de frica lui Dumnezeu și de judecata cea înfricoșată a Lui, a rugat-o să întoarcă via văduvei celei sărace.

Ea a scris înapoi Sfîntului cu asprime, neplecîndu-se învățăturilor lui, nici ascultînd rugămîntea; ci punea înainte legile împărătești cele vechi și, ca și cum ar fi fost nedreptățită de Sfîntul, se lăuda că nu va răbda o mustrare ca aceea. Astfel zicea: "Mă înfrunți cu cuvintele tale ca și cum aș face nedreptate și fărădelege, neștiind așezămîntele împărătești; m-ai năpăstuit cu vorbele tale și nu voi răbda pînă la sfîrșit să fiu defăimată de tine".

Sfîntul Ioan, citind scrisoarea aceea, s-a dus la palat la împărăteasa și, șezînd lîngă dînsa, a început a o sfătui iarăși cu cuvinte blînde, vorbindu-i mai mult decît întîi și rugînd-o să dea înapoi via văduvei. Ea a zis: "Ți-am scris ce este așezat pentru vie de împărații cei de demult; să-și ia văduva altă vie în locul aceleia sau să-și ia prețul pentru dînsa". Sfîntul a zis: "Nu-i trebuie ei altă vie, nici nu cere preț pentru dînsa, ci pe a sa o cere; dă-i dar înapoi via ei".

Împărăteasa a zis: "Nu te împotrivi așezămîntelor împărătești celor de demult, că nu-ți va fi spre bine o împotrivire ca aceasta". Ioan a răspuns: "Nu pune înainte așezămîntele și legile pe care le-au așezat împărații păgîni, pentru că nimic nu te oprește pe tine a strica o lege nedreaptă și a așeza alta dreaptă,

fiind împărăteasă bine credincioasă. Deci, dă înapoi via celei nedreptățite, ca să nu te numesc pe tine a doua Isabelă și să moștenești împreună cu ea și blestemul".

Acestea zicînd Sfîntul, s-a aprins împărăteasa de mare mînie și a răsunit palatul de strigarea ei, dovedind răutatea cea tainuită în inima sa, zicînd: "Eu însămi mă voi răzbuna asupra ta și de acum nu numai că nu voi da via văduvei, dar nici alta în locul aceleia și nici prețul nu voi porunci să-i dea. Iar ție îți voi da pedeapsă pentru ocara aceasta". Deci a poruncit să scoată pe Sfîntul Ioan cu sila din palat.

Cu astfel de ocară ieșind Sfîntul patriarh de la împărăteasă, a poruncit lui Evtihie arhidiaconul, zicîndu-i: "Spune portarilor bisericii ca atunci cînd va veni împărăteasa la biserică, să închidă ușile, să n-o lase să intre, precum și pe toți cei care vor veni împreună cu dînsa, și să-i spună că Ioan a poruncit să se facă așa".

Sosind praznicul Înălțării Sfintei Cruci și adunîndu-se tot poporul în biserică, apoi venind și împăratul cu toți boierii săi, a venit și împărăteasa cu toată curtea. Iar cînd a văzut-o portarul venind, a închis înaintea ei ușile bisericii, nelăsînd-o să intre înăuntru, după porunca patriarhului. Și cînd strigau slugile: "Deschideți împărătesei!", portarii răspundeau: "Patriarhul a poruncit să n-o lăsăm". Iar ea, umilindu-se de mînie și de rușine striga, zicînd: "Vedeți toți și înțelegeți ce fel de necinste îmi face acest om. Toți intră în biserică și numai pe mine singură mă oprește; au doară nu este drept să mă răzbun asupra lui și să-l izgonesc din scaun?"

Așa strigînd ea, unul din cei ce venise cu dînsa, avînd sabie, a scos-o și a întins mîna ca să lovească cu sabia în ușă și îndată i s-a uscat mîna și s-a făcut ca moartă. Văzînd împărăteasa și toți cei împreună cu dînsa, s-au temut foarte și s-au întors înapoi. Iar cel cu mîna uscată a intrat în biserică și a stat în mijlocul poporului cu mare glas strigînd: "Miluiește-mă, stăpîne sfinte, și-mi tămăduiește mîna aceasta uscată care a îndrăznit a lovi asupra sfintei biserici; am greșit, iartă-mă". Iar Sfîntul, cunoscînd pricina uscării mîinii, i-a poruncit să se spele în spălătorul altarului și spălîndu-se, îndată mîna s-a făcut sănătoasă.

Apoi tot poporul, văzînd o minune ca aceasta, a dat laudă lui Dumnezeu. Și nu s-au tăinuit acestea toate nici înaintea împăratului. Dar împăratul, știind obiceiul cel rău al împărătesei, tăcea ca și cum n-ar fi știut nimic. Iar pe Sfîntul Ioan îl iubea mult și-l asculta pe el cu plăcere, însă împărăteasa mereu căuta vicleșug pentru izgonirea Sfîntului Ioan, care lucru l-a și săvîrșit degrab.

După aceasta a venit la Constantinopol și Sfîntul Epifanie, episcopul Ciprului, după sfatul lui Teofil, aducînd cu sine și cărți scrise împotriva lui Origen. Și, ieșind din corabie, a intrat în biserică Sfîntului Ioan Botezătorul, care este departe de cetate ca de șapte stadii și, săvîrșind dumnezeiasca Liturghie, a hirotonit un diacon împotriva canoanelor, care nu îngăduiesc nici unui episcop să hirotonească în eparhie străină, fără porunca păstorului din acea eparhie. După aceasta a intrat în cetate și a găzduit într-o casă neștiută.

Sfîntul Ioan, auzind de venirea lui Epifanie și că a slujit în biserică Sfîntului Ioan Botezătorul și împotriva canoanelor a făcut diacon în eparhia lui, nu s-a mîniat de aceasta asupra lui, știindu-l că este bărbat sfînt și fără răutate, ci l-a rugat să vină la dînsul și să găzduiască în casele patriarhiei ca și alți episcopi. Iar Epifanie n-a vrut să se vadă cu Sfîntul Ioan, dorind să placă lui Teofil, și a răspuns către cei trimiși: "Dacă Ioan nu va izgoni din cetate pe Dioscor și pe călugării lui și de nu va iscăli lepădarea cărților lui Origen, apoi eu nu am împărtășire cu Ioan".

Iar Sfîntul Ioan a răspuns prin trimișii lui Epifanie, zicînd: "Nu se cuvine a face ceva cu îndrăzneală mai înainte de judecata soborului". Iar pizmașii Sfîntului Ioan, venind la Epifanie, l-au îndemnat să intre în biserică Sfîntilor Apostoli în zi de praznic și înaintea a tot poporul să blesteme cărțile lui Origen și pe monahii cei izgoniți din Egipt, împreună cu Dioscor, să-i lepede ca pe niște origeniști; apoi pe Ioan să-l mustre, ca unul ce primește pe eretici și se unește cu dînșii. Iar a doua zi Epifanie a mers la biserică, rîvnind după buna credință.

Sfântul Ioan, înștiințându-se de ceea ce voia să facă Epifanie, a trimis la dînsul, zicînd: "Epifanie, multe faci împotriva canoanelor. Întîi ai slujit Sfînta Liturghie și ai hirotonit în eparhia mea, fără voia mea; după aceea te-ai rușinat a petrece împreună cu noi și acum năvălești asupra Bisericii mele, îndrăznind a face dezbinări, fără judecata soborului. Deci, păzește-te, ca să nu ridici tulburare în popor, că apoi singur vei avea primejdie".

Acestea auzind Epifanie, s-a înduplecat și, ieșind din biserică, aștepta venirea lui Teofil. Iar Domnul, nelăsînd să se facă nici un fel de vrajbă și de mînie între plăcuții Săi, a arătat lui Epifanie, prin tainuite descoperiri, cum că Ioan este curat ca soarele și că din zavistia omenească rabdă clevetire. Pentru că Epifanie auzise de la mulți oameni despre faptele cele bune și mari ale Sfîntului Ioan, despre credința lui cea fără prihană și despre viața lui cea desăvîrșită. Astfel, se mira că mulți s-au sculat asupra lui Ioan și multe pîri se aduc asupra lui; dar aștepta să vadă ce fel de sfîrșit va avea lucrul ce s-a început.

Împărăteasa Eudoxia, auzind că Epifanie se înstrăinează de Ioan și nu are cu dînsul unire, a priceput că este mînie între dînșii. Și, chemînd pe Epifanie la sine, a zis către dînsul: "Părinte Epifanie, tu știi că toată împărăția greco-romană sub mîna noastră este. Deci, iată astăzi toată stăpînirea Bisericii îți voi da, dacă mă vei asculta pe mine și vei îndeplini toată dorirea inimii mele și vei face ceea ce gîndesc eu". Iar Epifanie a zis: "Spune, fiică, și după puterea noastră ne vom sîrgui a face ceea ce va fi spre mîntuirea sufletului tău".

Atunci împărăteasa, crezînd că viclesugul său va pleca pe Epifanie spre al său gînd, a început a grăi despre Sfîntul Ioan, zicînd: "Ioan s-a făcut nevrednic de cîrma Bisericii și de această mare treaptă, căci se ridică asupra împăratului și nouă nu ne dă cinstea ce ni se cuvine. Afară de aceasta, mulți spun că el este eretic mai de demult. Pentru aceea aș fi vrut să adunăm sinod și să-l scoatem din această treaptă, ca să punem pe altul în locul lui, care să ocîrmuiască bine Biserica, pentru ca să fie și împărăția noastră în pace".

Astfel grăind împărăteasa către Epifanie, tremura de mare mînie și iarăși a zis: "Și nu este de trebuință a osteni mulți părinți, adunîndu-i aici în sinod, ci sfinția ta, părinte, izgonește-l pe dînsul din scaun, iar în locul lui pune pe altul pe care-l va arăta ție Dumnezeu și eu voi face ca toți să te asculte pe tine".

Epifanie a zis către dînsa: "Fiică, ascultă pe părintele tău fără mînie. De va fi Ioan eretic, precum ziceți voi, și nu se va pocăi de acel eres, apoi nevrednic va fi de scaunul patriarhiei și vom face precum poruncești; iar dacă numai pentru această vină, că te-ar fi hulit, voiești a-l izgoni pe el, apoi Epifanie nu voiește aceasta, pentru că împăraților li se cuvine să fie buni, blînzi și să ierte hulele ce vin asupra lor. Că voi aveți peste voi împărat în cer și veți lua de la El iertarea greșelilor voastre, dacă veți ierta și voi altora. Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru cel din cer este milostiv".

Împărăteasa a zis către Epifanie: "Părinte, de vei face împiedicare izgonirii lui Ioan, apoi eu voi deschide capîștile idolilor și voi face ca mulți, depărtîndu-se de la Dumnezeu, să se închine idolilor și vor fi cele de pe urmă mai rele decît cele dintîi". Acestea zicînd cu mînie, vărsa și lacrimi din ochii săi. Iar Epifanie, mirîndu-se de mînia ei nebunească, i-a zis: "Curat sînt de această judecată". Și astfel zicînd, a ieșit din palat. Apoi îndată s-a dus vestea că împărăteasa a pornit pe marele Epifanie contra Sfîntului Ioan, căci, intrînd acela în palat, s-a sfătuit cu împărăteasa pentru îndepărtarea lui Ioan.

Această veste a ajuns chiar pînă la Ioan. Iar el, fiind iute din fire și, avînd cuvîntul gata pe buzele sale, cînd învăța în biserică, a pomenit înaintea întregului popor, din dumnezeiasca Scriptură, răutatea multor femei. Auzind poporul că este vorba pentru femei, au priceput mulți că a făcut pildă despre împărăteasa. Iar pizmașii lui Ioan au scris toate pildele lui pe hîrtie și le-au dat împărătesei. Acestea citindu-le, i s-a părut că chiar pentru dînsa a vorbit astfel.

Deci se duse la împăratul jeluindu-se că Ioan o hulește în biserică înaintea întregului popor. Și tînguindu-se, zicea împăratului: "Înțelege că a mea dosădire este a ta ocară; căci cînd mă hulește pe mine Ioan, pe tine te hulește, necinstea mea este și necinstea ta".

Apoi ruga pe împăratul să poruncească a se aduna un sobor asupra lui Ioan ca să-l izgonească din scaun. Împărăteasa a mai scris și către Teofil Alexandreanul ca să vină iute la Constantinopol, netemîndu-se de nimic, căci "eu - zicea ea -, și pe împăratul voi ruga pentru tine și voi astupa gura tuturor potrivnicilor tăi, numai vino fără zăbavă și adună episcopi mulți, ca să izgonești din scaun pe vrăjmașul meu Ioan". Iar Teofil, întărit de scrisoarea împărătesei, s-a grăbit spre a veni la Constantinopol, avînd corăbii încărcate cu arome din India și cu poame și cu bucăți de mătase de mare preț, țesute cu fir, pentru ca să înșele pe mulți cu daruri și să-i plece spre sfatul său.

În acea vreme fericitul Ioan a scris către Sfîntul Epifanie astfel: "Frate Epifanie, am auzit că ai făcut sfat cu împărăteasa, pentru izgonirea mea; dar să știi că și tu nu vei mai vedea scaunul tău". Iar Epifanie i-a răspuns așa: "Răbdătorule de chinuri, Ioane, năpăstuit fiind, biruiește; dar nici tu nu vei ajunge la locul acela la care te vor izgoni pe tine". Și s-a împlinit proorocia la amîndoi, pentru că Epifanie, mai zăbovind puțin la Constantinopol, a cunoscut că fără dreptate vor să-l osîndească pe cel drept.

Nevoind să fie părtaș la acea judecată tîlhărească, s-a urcat cu ai săi în corabie, nespunînd nimănui nimic, și pe ascuns s-a întors la ale sale. Dar călătorind pe mare, s-a mutat la Domnul, neajungînd la scaunul său, după proorocia Sfîntului Ioan. La fel și Sfîntul Ioan, în a doua izgonire a sa, neajungînd la locul la care a fost trimis, s-a odihnit în Domnul, după proorocia lui Epifanie. Despre acest lucru mai pe urmă se va vorbi. Iar acum să ne întoarcem cu povestirea istoriei celei dintîi.

Teofil, patriarhul Alexandriei, întărit fiind cu scrisoarea împărătesei, a venit la Constantinopol fără zăbavă, cu mulți episcopi, pe care cu viclenie îi înduplecase la un gînd cu dînsul, netemîndu-se de nimic. Însă împăratul n-a voit să vorbească cu Teofil, pînă cînd vor veni episcopii trimiși de Inochentie, papa Romei, pentru că nu știa că romanii așteptau a doua scrisoare prin care să le vestească adunarea episcopilor Răsăritului. Pentru aceea, deși erau gata de cale, n-au pornit a veni. Iar împărăteasa a ascuns de împăratul pe toți episcopii care veniseră cu dînsul, le-a spus cugetul său pe care-l are asupra lui Ioan și i-a rugat să se sîrguiască cît vor putea să izgonească pe Sfîntul din scaun. Apoi găsindu-i împărăteasa și pe dînsii tot astfel cugetînd, s-a mîngîiat foarte. După aceea umplîndu-le pungile cu aur și întărind sfatul, le-a dat voie a se retrage din palat.

După aceasta, împărăteasa a chemat la sine pe toți cei ce se plîngeau împotriva lui Teofil, pe călugări, pe preoți și pe episcopi; căci veniseră încă șase episcopi din Egipt, preoți și diaconi, douăzeci la număr, care se depărtaseră de Teofil și aduseseră multe pricini asupra lui, voind să se judece împreună cu dînsul.

Pe aceștia adunîndu-i împărăteasa, i-a rugat să înceteze cu planul lor și să nu aducă în judecată pricinile lui Teofil, ci să ierte năpăstuirile care li s-au făcut de dînsul. Astfel, unii au ascultat pe împărăteasa și, punîndu-și nădejdea spre Dumnezeu, au tăcut; iar alții se împotriveau foarte. Deci, pe cei ce au tăcut împărăteasa i-a îmbogățit cu daruri, iar pe cei ce se împotriveau, prinzîndu-i, i-a trimis în surghiun la Tesalonic.

Monahii cei mai sus pomeniți, pentru a căror strîmbătate urma să se facă judecata împotriva lui Teofil, văzînd că s-au schimbat lucrurile și că nu pentru aceea se adună sobor, ca să fie judecat Teofil, ci ca să fie izgonit Ioan. Apoi, cunoscînd că nu pot să aducă la judecată pîră contra lui Teofil, a cărui mîna o sprijinește împărăteasa, au încetat de a se mai jelu și nici daruri de la împărăteasa nu au voit a primi; ci s-au îndestulat cu aceea că Teofil îi îngăduie a se înapoia pe la locurile lor prin pustia Egiptului. Căci meșteșugărețul Teofil, intrînd în oraș, mai întîi a căutat să se împace cu călugării cei izgoniți, pentru ca numai cu Sfîntul Ioan să aibă pricină.

Deci, tăcînd călugării, unii îndată s-au întors în pustiile lor, dintre care era și Isidor cel de-a pururea pomenit și cuviosul Ierax. Iar Dioscor, după puțină vreme a răposat în Constantinopol și a fost îngropat cu mare cinste. Tot acolo a murit și Amonie, care, cînd era aproape să moară a proorocit că tulburătorii Bisericii cei ce s-au sculat asupra Sfîntului Ioan Gură de Aur, se vor sfîrși cu grea moarte; care lucru s-a și împlinit și despre care se va spune mai pe urmă. Astfel, scăpînd Teofil de toți pîrșii săi, a rămas fără grijă.

În acea vreme Sfântul Ioan, după obiceiul său, propovăduind cuvântul lui Dumnezeu, a spus niște cuvinte din Sfânta Scriptură, anume din cărțile împăraților: "Adunați la mine pe proorocii cei de rușine, pe cei ce mănâncă la masa Isabelei, ca să vorbesc către dînșii precum a zis Ilie: *Pînă cînd șchiopățați de amîndouă gleznele voastre? De este Domnul Dumnezeu, mergeți în urma Lui, iar de este masa Isabelei vă veți îngreșoșa*".

Acestea auzind pismătăreții Sfântului Ioan, au spus lui Teofil și episcopilor care erau cu dînsul; iar ei au scris acele cuvinte, tîlcuindu-le rău, mai adăugînd și altele, zicînd că Sfântul Ioan a asemănat înaintea tuturor pe împărăteasa cu Isabela, iar pe dînșii i-a numit prooroci fără rușine. Deci, scriind acelea, le-au dat împăratului și împărătesei. Atunci împărăteasa tînguindu-se, cerea împăratului pedeapsa Sfântului Ioan.

Împăratului i-a părut rău de împărăteasa sa și toată mînia ce o avea asupra lui Teofil a întors-o asupra lui Ioan. Deci, a poruncit lui Teofil să adune sobor contra lui Ioan. Iar Teofil cu toți ai săi, s-a bucurat de mînia împăratului asupra Sfântului Ioan și a aflat doi diaconi pe care Sfântul Ioan îi depărtase de la biserică, pentru păcate; căci unul făcuse ucidere, iar altul desfrîinare.

Pe aceia chemîndu-i Teofil, le-a făgăduit că-i va aduce la treapta lor, numai să-l asculte și să mărturisească asupra lui Ioan minciuni. Iar ei ticăloșii, avînd pizmă asupra lui Ioan și dorind dregătoria lor cea dintîi, îndată au făgăduit că vor face după voia lui Teofil. Deci a scris Teofil multe pricini mincinoase asupra Sfântului Ioan și le-a dat diaconilor acelora ca să le aducă soborului, ca de la ei. Iar locul soborului era orînduit să fie înaintea cetății Calcedonului, unde era curtea împărătească și o biserică mare a Sfinților Apostoli Petru și Pavel; acolo s-au adunat episcopii împreună cu Teofil.

Iar Sfântul Ioan ședea în casa patriarhală, împreună cu episcopii ce erau cu dînsul, care erau patruzeci la număr, și se mira foarte cum Teofil, care trebuia să fie judecat și să dea răspuns pentru atîtea învinuiri, acela a venit acum cu episcopi și a întors pe împăratul încît, nu numai că nu dă răspuns de ale sale nedreptăți, ci caută să judece și pe alții.

Apoi a început a grăi către episcopii săi: "Fraților, rugați pe Dumnezeu pentru mine și dacă iubiți pe Hristos, să nu ieșiți de la bisericile voastre; pentru că mie mi s-a apropiat vremea de primejdii și, multe necazuri avînd, mă voi duce din această viață; căci văd că satana nerăbdînd învățatura mea, a făcut sfat asupra-mi". Ei, auzind acestea, s-au spăimîntat și au plîns toți. Iar Sfântul, zicîndu-le să tacă, îi mîngîia să nu plîngă pentru dînsul.

Astfel vorbind el către soborul său, iată au venit trimișii de la soborul lui Teofil, chemînd pe Ioan la judecată, ca să răspundă împotriva pricinilor celor aduse asupra lui. Iar episcopii cei ce erau cu Sfântul Ioan au zis lui Teofil prin trimișii aceia: "Nu chema, precum a chemat Cain pe Abel, ci vino tu la noi, în cetatea aceasta legiuită; pentru ca noi să auzim mai întîi îndreptarea ta, căci avem asupra ta scrisori care cuprind șaptezeci de călcări de lege pe care le-ai făcut tu. Deci vino tu aici, căci noi - care cu darul lui Dumnezeu ne-am adunat nu spre risipirea Bisericii ci spre pace -, sîntem mai mulți decît cei din soborul vostru".

Sfântul Ioan a zis: "Nu pot merge la vrăjmașii mei cei dovediți". Și fiind chemat și a doua oară, și a treia oară, n-a mers, zicînd: "La cine să merg, la pîrșii ori la judecătorii mei? Eu sînt gata a sta și înaintea soborului a toată lumea, însă să stea și vrăjmașii mei cu mine la judecată, dar altul să fie care să ne judece. Pe cînd acum, și pîrșii și judecătorii mei sînt aceiași. Ei nu voiesc să se judece cu mine, ci ca să mă judece pe mine; deci nu voi merge la o judecată ca aceasta. Să se adune episcopii de la toate scaunele și atunci voi sta la judecată".

Acestea zicînd, a trimis în locul său trei episcopi și doi preoți, ca să grăiască pentru dînsul. Iar adunarea lui Teofil văzînd pe trimișii lui Ioan și cele grăite nevoind a le auzi, i-au apucat și i-au bătut; iar pe unul dintre ei a pus lanțurile de fier, pe care le pregătise Sfântului Ioan. Apoi a început a citi pricinile nedrepte

asupra lui Ioan celui nevinovat și curat cu inima, care erau alcătuite din minciuni; și punând martori mincinoși, l-au judecat.

Sfântul Ioan, în acea vreme, șezînd în biserică împreună cu episcopii săi, zicea:

"Multe sînt valurile și cumplită este chinuirea. Dar nu ne temem de înecare pentru că sîntem pe piatră. Să spumeze marea și să se tulbure, dar piatra nu se poate zdrobi. Să se ridice valurile, însă corabia lui Iisus nu pot să o înece. Eu de ce să mă tem? Nu cumva de moarte? De trăiesc, viețuiesc lui Hristos, iar de voi muri, am dobîndă. Sau de izgonire să mă tem? Dar al Domnului este pămîntul și plinirea lui. Pentru care avuție să-mi pară rău? Dar nimic n-am adus în lumea aceasta și este dovedit că nici nu am putea lua ceva cu noi. Chiar de ceea ce este în lumea aceasta mai înfricoșat, eu nu mă tem și de ceea ce este fericire în lume, nu bag seamă. Nici de sărăcie nu mă tem, nici bogăția nu o poftesc, nici nu mă cutremur de moarte, ci mă rog ca voi să sporiți spre cele bune".

Acestea și mai multe alte cuvinte spunînd Sfântul către ce-i ce-l ascultau, în aceeași vreme Teofil cu episcopii săi a judecat pe Sfântul Ioan ca să fie scos din scaun; și l-au judecat, nevăzînd fața lui, nici auzind glasul lui. Astfel au săvîrșit într-o zi răutatea pe care de demult o aveau în inimă.

După aceea a trimis la împăratul scrisoarea aceasta: "De vreme ce Ioan se face vinovat de multe, și singur știindu-se astfel, n-a voit a veni la judecată, de aceea acum este depărtat de la noi, fiindcă și canoanele spun așa. Acum nimic nu trebuie mai mult decît numai să poruncească stăpînirea ta, ca să-l izgonească pe Ioan din scaun, chiar fără voia lui".

Împăratul Arcadie n-a ascultat nici învinuirile aduse asupra lui Ioan, nici răspunsul lui; ci crezînd numai cuvintele nedrepte ale acelu sobor, îndată a poruncit să izgonească pe Sfântul din scaun. Deci, a trimis la el un oarecare boier cu ostași, ca la război. Iar poporul, auzind aceasta, s-a aprins de mînie și s-a strîns mulțime fără număr, nelăsînd să izgonească pe Sfântul Ioan. Așa că unii strigau împotriva împăratului și a împărătesei, iar alții împotriva lui Teofil și a celor de un gînd cu dînsul, zicînd că, cu nedreptate este osîndit Sfântul Ioan; încît poporul trei zile nu s-a depărtat, străjuind și nelăsînd ca să-l izgonească. Iar Sfântul, temîndu-se ca nu cumva să născocască altă vină asupra lui, că adică nu se supune împăratului, s-a tăinuit de popor și fiind seară, a ieșit pe ascuns și s-a dat în mîinile ostașilor celor ce voiau să-l ia.

Ostașii, luîndu-l pe dînsul, l-au dus la malul mării și au plutit spre Prenet, care este în dreptul Nicomidiei. Iar poporul nerăbdînd nelegiuirea, a făcut mare zgomot și multă răscoală prin cetate, încît unii au fost răniți, iar alții au și murit. Pe Teofil poporul îl căuta să-l ucidă cu pietre; dar el, înțelegînd aceasta, a fugit pe ascuns din cetate și a plecat cu corabia la Alexandria. Asemenea s-au împrăștiat și cei ce fuseseră la un gînd cu dînsul. Iar tulburarea în popor era pretutindeni, încît și prin biserici și prin tîrguri striga asupra celor ce făcuseră judecata cea nedreaptă și depărtaseră pe luminătorul lumii.

Ajungînd poporul chiar la palatul împărătesc, striga cu mare glas și tînguire, ca iarăși să aducă pe Sfântul Ioan în scaun. Atunci s-a făcut într-o noapte un înfricoșat cutremur de pămînt, încît toți au fost cuprinși de o mare frică, iar mai vîrtos pe împărăteasa o cuprinsese o mare groază și cutremur, pentru că palatul ei se clătina mai vîrtos decît alte ziduri, din care a și căzut o parte oarecare. Iar poporul mereu striga cu glas mare: "De nu va fi întors Ioan, apoi toată cetatea va cădea".

Și s-a spăimîntat împăratul de pedeapsa lui Dumnezeu și de tulburarea poporului și astfel a trimis de grabă pe un împuternicit al împărătesei, anume Visarion, în urma Sfîntului Ioan, căci împărăteasa a rugat pe împăratul să poruncească să-l aducă înapoi, fiindcă o cuprinsese frică și cutremur de strigătele poporului. Atunci alergau trimișii unul după altul, sîrguindu-se a ruga pe Sfântul ca să se întoarcă în cetate, și s-a umplut marea Traciei de trimiși.

Întorcîndu-se fericitul și înștiințîndu-se cetățenii de aceasta, au ieșit toți în întîmpinarea lui cu lumînări aprinse, încît se acoperise marea de corăbiile ce întîmpinau pe Sfântul. Sosind Sfântul Ioan în cetate, n-a voit să intre înăuntru. Ci, petrecînd, aștepta pînă ce se va face cercetare într-un sobor mai mare, ca să vadă

pentru ce a fost izgonit. Iar poporul nu voia aceasta, ca să fie păstorul lor afară și striga tare asupra împăratului.

Deci, silit fiind de popor, a intrat în cetate și a fost dus cu cinste în biserică, cu psalmi și cu cântări. Și, făcând rugăciune, a șezut pe scaunul său. Apoi, dând pace poporului, a făcut învățătură și toți s-au bucurat cu bucurie mare pentru întoarcerea lui. Atunci toată ceata zavistnicilor s-a răspîndit pînă în sfîrșit și toți zavistnicii au fugit și au tăcut.

Ocîrmuind Sfîntul Ioan Biserica lui Hristos cu bună liniște și hrănind oile sale cele cuvîntătoare cu învățăturile cele izvorîtoare de miere, toate bisericile s-au veselit de acest păstor și învățător. Iar după cîtăva vreme iarăși s-a ridicat furtuna cea dintîi asupra fericitului, dintr-o pricină ca aceasta. Un idol de argint în chipul împărătesei Evdochia era făcut și pus pe un stîlp înalt, aproape de biserica Sfintei Sofia, în mijlocul uliței celei mari. Acolo se obișnuise a se face priveriște și mulți, adunîndu-se la acel stîlp, își făceau jocurile lor.

Sfîntul Ioan, văzînd că spre ocara Bisericii s-a făcut acolo aproape o priveriște ca aceea, a început cu îndrăzneală, după obiceiul său, a vorbi contra aceluia care au pus idolul acolo și care au poruncit a se face jocuri. Iar împărăteasa, avînd încă în sine mînia cea mai dinainte pornită asupra Sfîntului, auzind cuvintele lui, iarăși a priceput că împotriva ei grăiește Sfîntul.

Deci, s-a umplut de mînie și iarăși a poruncit să se adune sobor asupra Sfîntului Ioan. Sfîntul simțînd aceasta, a început mai pe față a grăi despre dînsa, la toată adunarea: "Iarăși Irodiada se îndrăcește, iarăși joacă și saltă, iarăși caută capul lui Ioan". Cu aceste cuvinte a pornit pe împărăteasa spre mai mare mînie și cu mare plîngere a rugat pe împăratul ca să poruncească iarăși să se facă sinod asupra Sfîntului Ioan. Și îndată s-au trimis cărți împărătești pe la toți episcopii, ca să se adune la Constantinopol și să judece pe Ioan.

Astfel, s-au adunat toți ca și mai înainte, afară de Teofil, căci el știa cum că întîi abia a scăpat de popor și se temea acum a mai merge singur acolo; ci a trimis în locul său trei episcopi care aduceau canoanele ce le făcuseră arienii asupra Sfîntului Atanasie cel Mare, ca astfel, cu acele canoane să judece pe Sfîntul Ioan, care, fiind izgonit, s-a suit singur iarăși pe scaun, fără sinod.

Deci, fericitul Ioan a fost osîndit după acele canoane nedrepte, pentru că nu căutau altă vină și nu făceau altă cercetare, decît numai să răspundă la aceasta: cum fiind scos, a îndrăznit iarăși a se sui pe scaun, fără sinod? Iar Sfîntul Ioan Gură de Aur a răspuns, zicînd: "La judecată n-am stat, nici cu pîrîșii mei nu m-am înfățișat, nici am văzut pricinile cele scrise asupra mea, nici vreo osîndire n-am avut. Ci, împărații m-au izgonit și aceia m-au întors iarăși; iar canonul acesta cu care mă judecați pe mine, nu este de la cei dreptcredincioși, ci de la arieni, contra lui Atanasie cel Mare". Iar sinodul, neprimind acest răspuns, l-au scos afară din scaun.

Deci, sosind praznicul cel mare al Sfîntelor Paști, îndemnat fiind împăratul de episcopi, a trimis la Sfîntul Ioan, zicînd:

"Ieși din biserică, pentru că ești judecat de două soboare și nu-mi este cu putință a intra în biserică, pînă cînd ești tu într-însa". Iar Sfîntul Ioan a răspuns împăratului prin trimiși, zicînd așa: "Eu am primit Biserica de la Hristos, Mîntuitorul meu; deci nu pot să ies dintr-însa singur, de nu voi fi cu sila izgonit. A ta este cetatea și pe tine toți te ascultă. Dacă voiești a mă depărta de Biserica lui Hristos, apoi trimite pe ai tăi să mă scoată cu sila afară dintr-însa, și voi avea răspuns înaintea lui Dumnezeu că n-am ieșit de voia mea din Biserică, ci cu forța împărătească am fost izgonit".

Acestea auzindu-le împăratul, se îngrijora. Însă, fiind îndemnat de cei potrivnici, a trimis pe Marin dregătorul, care păstra averea împărătesei, de a scos cu sila din biserică pe Sfîntul Ioan, învățătorul cel mare. Dar i s-a poruncit că poate să rămîna în casele patriarhiei pînă la o vreme. Deci a petrecut Sfîntul acolo două luni, neieșind din chilia sa, pînă cînd împăratul a poruncit să meargă în surghiun.

În acea vreme vrăjmașii lui Ioan au îndemnat pe un om să-lucidă pe dînsul. Deci, a început omul acela a se face îndrăcit, ca să nu fie cunoscut acel lucru rău pe care cugetase să-l facă. Și pregătind o sabie, căuta vreme cu prilej ca să omoare pe Sfîntul. Dar mai înainte, pînă a nu se face acea fărădelege, a cunoscut poporul acea taină și, prinzînd pe omul acela, l-a dus la eparhul cetății spre cercetare. Iar Sfîntul Ioan, auzind de aceasta, a trimis pe episcopii care se aflau lîngă dînsul și a izbăvit pe omul acela, mai înainte pînă a nu fi încercat cu bătăi.

După aceasta, un rob al unui preot, anume Elpidie, fiind însărcinat cu uciderea Sfîntului, a primit cincizeci de galbeni și a alergat degrabă la curtea patriarhiei, voind a năvăli înăuntru. Iar un oarecare, ce se întîmplase acolo, l-a oprit din alergarea lui, ca să spună pricina, pentru ce se sîrguiește așa degrabă. El, nerăspunzînd nimic, a lovit cu sabia pe omul acela. Altul, văzînd ceea ce se petrece, a strigat către dînsul, iar el și pe acela l-a omorît; la fel și pe al treilea. Așa că s-a făcut mare tulburare în curtea patriarhiei. Iar robul a fugit înapoi și l-a întîmpinat un om care ieșise din baie și care a vrut să-l prindă, iar el și pe acesta l-a rănît cu sabia și a murit.

Din acea vreme poporul străjuia cu osîrdie pe Sfîntul Ioan, ziua și noaptea șezînd lîngă casa patriarhului, schimbîndu-se unii după alții, căci vedeau că vrăjmașii lui căutau să-l omoare. Apoi, trecînd cele cincizeci de zile, a venit poruncă de la împăratul ca Sfîntul Ioan să meargă în surghiun. Acolo era un bărbat cu boierie, care a sfătuit pe Sfîntul să iasă în taină, ca să nu se facă război între popor și ostași, "căci atunci - zicea el - vei fi vinovat de multă vărsare de sînge, pentru că porunca este ca să te ia cu sila și de se va împotrivi poporul, se va ridica război".

Sfîntul Ioan, auzind aceasta, a chemat pe episcopii săi iubiți și pe clerici, precum și pe fericita Olimpiada diaconița și, învățîndu-i să fie tari în dreapta credință, le-a dat sărutarea cea mai de pe urmă. Iar ei au plîns pentru dînsul cu amar, apoi și el plîngînd, s-a despărțit de dînșii cu jale și a ieșit pe porțile cele mici care erau spre mare, ca să nu fie știut de popor. Acolo ostașii îl așteptau și, luîndu-l, îndată l-au pus într-o corabie mică și l-au dus în Bitinia, iar de acolo, l-au dus mai înainte pe cale.

În aceeași zi, după izgonirea Sfîntului Ioan, s-a aprins prestolul bisericii, nu din oarecare pricină omenească, ci din mînia lui Dumnezeu și, deodată, focul s-a ridicat la înălțime și s-a răspîndit prin toată biserica. Apoi, suflînd vînt puternic, a ieșit focul din biserică și mergînd prin văzduh, a trecut prin tîrg, ajungînd la palat, unde se făcea sfatul boierilor, și aprinzîndu-se și acel palat, a ars pînă la temelii.

Atunci era o vedere înfricoșată, căci focul, ca în chipul unul șarpe însuflețit, umbla împrejur, arzînd casele cele mai depărtate, iar cele care erau mai aproape de biserică au rămas întregi, ca prin aceasta să fie cunoscut că nu din întîmplare, ci din mînia lui Dumnezeu s-a făcut arderea aceea, pentru izgonirea Sfîntului Ioan Gură de Aur.

Astfel că în trei ceasuri, adică de la ceasul al șaselea pînă la ceasul al nouălea, mulțime de zidiri preafrumoase, cu podoabe nespuse și bogății fără număr, s-au prefăcut în cenușă. Dar nici un suflet n-a pierit din tot poporul în focul cel înfricoșat, și toți ziceau că pentru izgonirea Sfîntului Ioan pedepsește Dumnezeu cetatea cu foc, căci au izgonit fără vină pe plăcutul lui Dumnezeu. Iar vrăjmașii Sfîntului Ioan, dimpotrivă, răspundeau zicînd că "cei de un gînd cu Ioan au aprins biserica".

Pentru aceea mulți au fost prinși și pedepsiți cu munci de către eparhul cetății, care era elin cu credința, dintre care unii au și murit. Însă nu s-a aflat nici o pricină, cum că oamenii au dat foc, ci aceasta era numai mînia lui Dumnezeu.

Fericitul Ioan, fiind dus în surghiunie, a răbdat multe necazuri de la ostași, pentru că le poruncise împărăteasa să-l amărăscă în tot timpul pe cale, că doar va muri mai degrabă. Deci, îl puneau pe dobitoc fără șea și mergea repede, așa că într-o zi făcea cale cît s-ar fi convenit a merge două sau trei zile. Apoi nu-i dădeau odihnă deloc și găzduia la case proaste și necurate, uneori și la case de jidovi, alteori și la case de desfrînare. Iar în biserică nu-l lăsau nicăieri și cu cuvinte de hulă îl dosădeau, îl ocărau și-l batjocoreau.

Apoi i-au luat banii ce i se dăduseră de cheltuială pe cale. Cu astfel de necaz a fost dus în surghiun Sfântul Ioan Gură de Aur.

Cînd li se întîmpla a trece pe lîngă vreo cetate în care erau episcopi, prieteni de-ai lui Teofil, iar lui Ioan pizmași, aceia îi făceau negrăită batjocură, iar alții nu-l lăsau nici în cetate să intre. Apoi unii îndemnau pe ostași, prin daruri, ca să-i facă și mai mult necaz pe cale. Iar pe alocuri, auzind Sfinții Părinți că îl duc în surghiun, îi ieșeau în întîmpinare și plîngeau pentru dînsul, pentru că învățătorul acesta răbda chinuri pe nedreptate.

Despre acestea singur pomenește în epistola sa trimisă din Cucuso, către Ciprian, zicînd: "Multe nevoi mi s-au întîmplat pe cale, dar despre acelea n-am avut nici o grijă. Iar cînd am venit în părțile Capadochiei și Tavrociliciei, multe cete de sfinți părinți ne întîmpinau pe noi și nu numai de părinți, ci și mulțime de fecioare călugărițe, vărsau izvoare de lacrimi și plîngeau cu amar, văzîndu-ne pe noi că ne duc în surghiun, și ziceau între ele: "Mai bine ar fi fost să se fi stins soarele, decît să fi tăcut gura lui Ioan". Și aceste vorbe m-au tulburat mai mult și m-au mîhnit, de vreme ce i-am văzut pe toți plîngînd pentru mine; iar despre altele cîte mi s-au întîmplat, nici o grijă n-am avut". Acestea singur le-a scris Sfântul Ioan despre sine.

Fiind dus în Armenia, în cetatea Cucuso, l-a primit cu dragoste în casa sa Adelfie, episcopul cetății aceleia, căci prin descoperirea lui Dumnezeu a fost sfătuit în vedenie să-l primească. Acolo petrecînd Sfântul Ioan, prin învățătura sa, a adus la Hristos pe mulți necredincioși închinători la idoli.

După aceea a venit poruncă de la împărăteasa ca Sfântul Ioan să fie izgonit mai departe, într-un loc pustiu, ce se numea Pitiunt, care este la malul mării Pontului (Marea Neagră), ce se învecinează cu barbarii. Deci, luîndu-l ostașii, l-au dus, făcîndu-i multe feluri de neajunsuri, ca și întîi, că doar ar muri mai degrabă, ducîndu-l uneori prin ploaie și alteori prin arșița soarelui, iar prin cetăți și prin sate nu-l lăsa să intre. Astfel călătorea Sfântul Ioan spre surghiunul său.

Mai înainte cu puține zile de sfîrșitul său, stînd într-o noapte la rugăciune, după obiceiul său, au venit la dînsul Sfinții Apostoli Petru și Ioan, pe care și mai înainte îi văzuse, cînd viețuia în mînăstirea Antiohiei, și au zis către dînsul:

"Bucură-te, păstorul cel bun al oilor lui Hristos cele cuvîntătoare și răbdătorule de chinuri! Sîntem trimiși la tine de Stăpînul nostru Cel de obște, Iisus Hristos, ca să-ți ajutăm și să te mîngîiem în necazuri și în ostenele tale, pe care le-ai suferit pentru curăția vieții tale. Căci ai muștrat pe împărații care făceau fărădelege, făcîndu-te următor Sfîntului Ioan Botezătorul, muștrătorul călcării de lege.

Pentru aceea, împuternicește-te și te întărește, pentru că ție ți s-a pregătit mare răsplată în împărăția cerurilor și îți binevestim bucurie mare; căci după puține zile te vei duce la Domnul Dumnezeuul tău și te vei odihni împreună cu noi în împărăția cerului, în veacul cel fără de sfîrșit. Deci nădăjduiește, că ai biruit pe vrăjmași, și pe cei ce te urăsc pe tine i-ai rușinat, iar pe potrivnicul diavol l-ai biruit. Dar pe Eudoxia o vor mânca viermii și te va căuta pe tine spre ajutor și nu te va afla; apoi va muri cu durere mare, căci va fi fără vindecare, fiindcă de la Dumnezeu este rînduită a lua acea pedeapsă".

După aceea i-au dat lui oarecare mîncare, zicînd: "Primește aceasta și o mănîncă, pentru că de acum nu-ți mai trebuie altă mîncare în viață. Aceasta îți va fi ție destul pînă cînd îți vei da sufletul în mîinile lui Dumnezeu". Iar el a mîncat înaintea lor și s-a veselit. Apoi cei ce se arătaseră, s-au dus de la dînsul.

Acolo, împreună cu Sfântul Ioan, erau doi preoți și un diacon, care merseseră din Constantinopol împreună cu dînsul în surghiun, și nu se despărțeau de dînsul, ci împreună pătimeau, fiind legați cu dragoste de dînsul. Aceia au văzut cînd au venit la Ioan Sfinții Apostoli și au auzit toate cuvintele grăite de dînșii, bucurîndu-se foarte, că au pățimit împreună cu un om ca acesta, care este foarte plăcut lui Dumnezeu și are parte împreună cu Sfinții Apostoli.

Apoi, mai mergînd puține zile, au ajuns la Comani, unde era o biserică a Sfîntului Sfințitului Mucenic Vasilisc, episcopul Comanilor, care a pătimit pentru Hristos în Nicomidia, împreună cu Luchian, preotul Antiohiei, de la Maximian păgînul împărat, și au stat acolo lîngă acea biserică.

Fiind atunci praznicul Înălțării Cinstitei Cruci, în acea noapte s-a arătat fericitului Ioan, Sfîntul Mucenic Vasilisc, zicînd: "Nădăjduiește, frate Ioane, că mîine vom fi amîndoi împreună". Același sfînt mucenic s-a arătat și preotului bisericii sale, zicînd: "Gătește loc fratelui Ioan, căci vine la noi".

Făcîndu-se ziuă, Sfîntul Ioan a rugat pe ostași ca să rămînă acolo pînă la al cincilea ceas, iar ei nu l-au ascultat, ci voiau să plece mai degrabă. Deci, pornind corabia, fugea ca o pasăre înaripată și în puțină vreme a străbătut treizeci de stadii de la cetate. Iar cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, iarăși s-au întors lîngă biserica Sfîntului Vasilisc, și se mirau foarte. Iar Sfîntul Ioan iarăși i-a rugat să aștepte puțin în locul acela, pînă cînd se va ruga în biserică. Ostașii, văzînd puterea lui Dumnezeu, Care îndată i-a întors din cale și i-a adus cu mînă nevăzută iarăși la locul cel dintîi, au împlinit dorința Sfîntului.

Intrînd el în biserică, a cerut veșminte bisericești și și-a schimbat toată îmbrăcămintă sa, pînă la încălțăminte. Apoi hainele sale le-a dat celor ce erau cu dînsul în corabie, iar cu cele bisericești a săvîrșit Sfînta Liturghie și s-a împărtășit cu Preacuratele și de viață făcătoarele Taine ale Trupului și Sîngelui lui Hristos.

După aceea, făcînd rugăciune de mulțumire, a dat sărutarea cea mai de pe urmă celor ce erau împreună cu dînsul. Apoi, culcîndu-se, a grăit cuvîntul cel obișnuit: *Slavă lui Dumnezeu pentru toate!* Însemnîndu-se cu semnul Crucii, a zis cuvîntul cel mai de pe urmă: "Amin!" Și îndată și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu, în ziua Înălțării Cinstitei Cruci, pentru că a purtat Crucea în toată viața sa, răstignindu-se lumii și împreună răstignindu-se cu Hristos. Apoi a fost pus în aceeași biserică împreună cu Sfîntul Mucenic Vasilisc și s-a împlinit proorocia Sfîntului Epifanie al Ciprului, care i-a zis că: "Nu vei ajunge la locul acela la care te vor izgoni". Căci mergînd spre Pitiunt, a răposat la Comani, neajungînd la locul hotărît.

Astfel s-a stins lumina Bisericii, astfel a tăcut gura cea de aur, astfel și-a săvîrșit nevoița și alergarea bunul nevoitor și pătimitor, care a fost pe scaunul patriarhiei șase ani, iar în surghiun a suferit trei ani, fiind dus din loc în loc.

Murind acest mare dascăl al lumii, cei doi preoți cu diaconul, care îl urmaseră pînă la răsufierea cea mai de pe urmă, plîngînd mult după părintele lor, s-au dus la Roma la Papa Inochentie și i-au spus toate cu de-amănuntul, cele ce a răbdat Sfîntul Ioan și pentru care pricini. Apoi i-au spus și despre adormirea sfinției sale și cum, mai înainte de răposarea lui, au venit la dînsul Sfinții Apostoli Petru și Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu și cele ce au grăit către dînsul; și, după aceea, i-au spus cum i s-a arătat Sfîntul Mucenic Vasilisc.

Papa Inochentie, auzind toate acestea, s-a minunat foarte și s-a mîhnit de o nedreaptă izgonire ca aceea și de moartea unui dascăl ca acela și stîlp al Bisericii. Papa a spus toate acelea împăratului Onorie, fratele lui Arcadie, care împărățea în Roma, și s-au mîhnit amîndoi, adică și împăratul Onorie și Papa Inochentie.

Deci, îndată au scris către împăratul Arcadie. Papa a scris din partea sa așa: "Sîngele fratelui meu Ioan strigă către Dumnezeu asupra ta, împărate, precum de demult sîngele dreptului Abel striga asupra lui Cain, ucigătorul de frate; și cu adevărat va fi pedepsit, pentru că în vreme de pace a ridicat prigoană asupra Bisericii lui Dumnezeu. Tu ai izgonit pe păstorul ei cel adevărat și împreună cu dînsul ai izgonit și pe Hristos Dumnezeu; iar turma ai încredințat-o năimiților și nu păstorilor".

Acestea și multe altele a scris Papa Inochentie către Arcadie, oprindu-l pe el și pe Eudoxia, soția sa, de la Dumnezeieștile Taine și dînd anatemei pe toți cei ce au izgonit pe Sfîntul Ioan. Iar pe Teofil, nu numai din treaptă, ci și de la creștinătate înstrăinîndu-l, l-a chemat la judecată sobornicească, ca să primească pedeapsă pentru faptele sale. Apoi Onorie a scris către fratele său Arcadie, astfel: "Nu știm, zice el, ce

lucrare diavolească te-a înșelat pe tine frate, ca să te încrezi în femeie, s-o ascuți pe dînsa și să faci unele ca acestea, pe care nici un împărat creștin nu le-a făcut. Căci cuvioșii episcopi care sînt aici strigă împotriva împărăției voastre, fiindcă pe Ioan marele arhiereu al lui Dumnezeu, fără de judecată și împotriva canoanelor l-ați depărtat din scaun și, chinuindu-l cu amar surghiun, l-ați lipsit și de viață". La sfîrșitul acestei scrisori, l-a mai sfătuit să se pocăiască și să pedepsească pe aceia care au fost pricina tulburării Bisericii și a izgonirii lui Ioan.

Primind Arcadie scrisoarea de la fratele său și de la papa, a simțit o nespusă mîhnire și temere. Deci, căutînd pe aceia care cu zavistie se sculară asupra Sfîntului Ioan, i-a muncit în multe feluri; pe unii i-a tăiat cu sabia și pe alții i-a scos din dregătoriile lor cu ocară. Apoi, pe unii din acei episcopi care au judecat pe Sfîntul Ioan și care se aflau atunci în Constantinopol, a poruncit să-i prindă și să-i închidă în temnița poporului, între care era și Isihirion, feciorul fratelui lui Teofil. Iar către Teofil a scris foarte aspru, poruncindu-i să fie gata de judecată la Tesalonic, ca să primească veșnica pedeapsă pentru răutatea sa.

Apoi, pe femeia sa Eudoxia a izgonit-o în alte case și a închis-o acolo, poruncind să nu meargă nimeni la dînsa, ci numai o roabă. Iar pe toate rudele ei care au fost ajutătoare răutății, le-a izgonit și le-a luat averile. Pe unii însă cu răni și cu temnițe i-a muncit. După aceea a scris Papei Inochentie, vestindu-l despre toate cele ce a făcut și cu smerenie și cu pocăință își cerea iertare. Apoi a scris către fratele său, Onorie, să se roage de papa să-l dezlege de blestem, și astfel a dobîndit cererea. Pentru că papa citind rugăciunea lui cea cu smerenie, i-a primit pocăința și a scris către fericitul Proclu, care atunci era episcop al cetății Cizicului, ca să dezlege pe împărat de anatema și să-l împărtășească cu Sfintele Taine, iar pe fericitul Ioan să-l scrie între sfinți.

Acestea făcîndu-se, Domnul Dumnezeu izbîndirilor Însuși a început a face izbîndă asupra vrăjmașilor plăcutului Său Ioan, căci a pornit cumplite pedepse și au murit toți cu moarte crudă, după proorocia fericitului Amonie. Iar episcopii, clericii, stăpînitorii mirenești, precum și poporul cel de obște, care s-au ridicat asupra Sfîntului Ioan Gură de Aur și au grăit hule asupra lui ca să fie depărtat, s-au umplut de răni cumplite și au murit. Iar altora li s-au uscat mîinile și picioarele și au murit în chinuri.

Unul dintre acei judecători nedrești, căzînd de pe cal și frîngîndu-i-se mîna cea dreaptă cu care scrisese pricini nedrepte asupra Sfîntului Ioan cel drept, nevinovat și curat cu inima, a murit acolo îndată. Altul, mușind și uscîndu-i-se mîinile, nu putea a le duce la gură, și așa s-a săvîrșit. Altuia, care grăise hule asupra Sfîntului Ioan, i s-a umflat limba și, neputînd vorbi nimic, a scris pe hîrtie și a mărturisit păcatul său. Astfel, se vedea mînia lui Dumnezeu cea mare, cu multe feluri de chinuri pedepsind pe cei ce fuseseră pricinuitori surghiuniei Sfîntului Ioan.

Răposînd degrab Inochentie Papa al Romei, Teofil patriarhul Alexandriei a scăpat de pedeapsa omenească, însă de pedeapsa lui Dumnezeu n-a scăpat. Ci, a căzut în mîinile Judecătorului Cel drept și izbînditor; căci și-a pierdut mintea de supărarea și de rușinea ce-l cuprinsese pentru răutatea ce i-o făcuse Sfîntului Ioan. Apoi, căzînd într-o boală grea, a murit. Iar lui Chiril, episcopul de la Calcedon, i s-au umplut de răni picioarele, pe care doctorii le-au tăiat cu ferăstrăul ca să nu putrezească. Însă n-a încetat putrezirea, apoi a murit.

Iar ticăloasa împărăteasă Eudoxia, de multă supărare și de rușine, a căzut într-o cumplită boală de sînge și s-a umplut trupul ei de răni, precum mai înainte au spus apostolii către fericitul Ioan, încît nu era cu putință celor care treceau pe acolo să rabde mirosul cel greu ce ieșea din trupul ei. Mulți doctori iscușiți au căutat-o pe dînsa și întrebuițau tot felul de doctorii, însă ea singură a zis mai pe urmă către doctori: "Pentru ce nu puteți să mă vindecați de această boală?" Dar ei nu îndrăzneau să-i spună. Iar ea a zis către dîșii: "Dacă voi nu știți pricina pentru care nu pot să mă vindec, apoi să vă spun eu vouă. Această boală am luat-o din mînia lui Dumnezeu, pentru patriarhul Ioan".

Deci, a înapoiat și via lui Teognost și altora le-a dat înapoi toate cele ce le luase cu nedreptate; însă n-a dobîndit tămăduire, ci a murit în acea boală crudă. Iar după moartea ei, mormîntul în care era pusă s-a

cutremurat treizeci și trei de ani, spre muștrarea fărâdelegii ei, pînă la aducerea cinstitelor moaște ale Sfîntului Ioan Gură de Aur la Constantinopol.

După toate acestea, Adelfie, episcopul Arabiei, care primise pe Sfîntul Ioan cu dragoste la Cucuso, cînd a auzit de răposarea lui, s-a întristat foarte, că un luminător atît de mare și un învățător a toată lumea a murit în surghiun. Deci, cu sîrguință se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, să-i arate în care ceată a sfinților se află Sfîntul Ioan.

Odată, rugîndu-se astfel, a văzut în vedenie un tînăr luminat și vesel, care, luîndu-l de mînă, l-a dus la un loc luminat și i-a arătat ceata sfinților învățători ai Bisericii. Apoi el uitîndu-se împrejur, într-o parte și în alta, vrînd să vadă pe cel dorit, n-a putut să-l zărească. Dar tînărul acela, arătînd lui Adelfie pe fiecare dascăl și patriarh al Constantinopolului, iarăși îl scotea de acolo. Însă el, mergînd în urma tînărului, era mîhnit că nu văzuse pe Sfîntul Ioan împreună cu Sfinții Părinți.

Voind să iasă afară, l-a ținut pe dînsul de mînă cineva care stătea lîngă ușă și a zis către dînsul: "Pentru ce ieși de aici așa de mîhnit? Căci aici chiar de ar intra cineva mîhnit se întoarce vesel; iar tu faci dimpotrivă, ai intrat vesel și ieși mîhnit". Răspuns-a Adelfie: "Mă mîhnesc pentru aceasta, că nu am văzut pe iubitul meu Ioan împreună cu dascălii Bisericii". Iar el a zis către dînsul: "Pe Ioan zici, pe propovăduitorul pocăinței? Pe acela nu poate să-l vadă cineva fiind în trup pentru că stă înaintea scaunului lui Dumnezeu, pe care-l înconjoară Heruvimii și Serafimii". Atunci s-a bucurat Adelfie, primind vestea aceasta despre Ioan și a preamărit pe Dumnezeu Care i-a arătat această taină.

Astfel, Sfîntul Ioan Gură de Aur, după multe vifore de nevoi și supărări pe care le-a răbdat pentru dreptate, a sosit la limanul ceresc cel neînvîforat, unde împreună cu îngerii bucurîndu-se, slăvește pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, un Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi I se cuvine slavă, cinste și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Viața și pătimirea Sfîntului Apostol Filip (14 noiembrie)

Lîngă Marea Galileii era o cetate care se numea Betsaida, aproape de Horazin și Capernaum. Iar Betsaida înseamnă în limba evreiască, "Casa Vînătorilor", pentru că viețuiau acolo vînători de pește. În acea cetate s-au născut trei apostoli: Petru, Andrei și Filip. Petru și Andrei erau frați pescari și se îndeletniceau cu vînarea peștelui, pînă ce au fost chemați de Hristos la apostolat. Iar Filip, în copilăria lui, a fost dat de părinții săi la învățatura de carte și a ajuns iscusit în Sfînta Scriptură, înțelegînd bine toate proorociile despre Mesia Cel așteptat, pe care citindu-le adeseori, se aprindea cu dragostea inimii pentru Iisus, pe Care încă nu-L știa și era cuprins de dorirea Aceluia pe Care încă nu-L văzuse la față, nici nu știa că venise pe pămînt și pe Care mulți ar fi dorit să-L vadă și nu L-au văzut.

Cu astfel de iubire aprinzîndu-se el pentru Mesia, iată că Cel dorit călătorea prin Galileea și a aflat pe Filip, precum scrie despre aceasta Evanghelistul Ioan: "A vrut, zice el, să meargă Iisus în Galileea, unde a aflat pe Filip și i-a zis: *Vino după Mine!* Iar el, auzind această chemare a Domnului, nu numai cu urechile trupești, ci și cu ale inimii, îndată L-a crezut a fi adevăratul Mesia Cel făgăduit de Dumnezeu prin prooroci; și a mers după Dînsul, luînd aminte la viața Lui preasfîntă și urmînd sărăciei Lui. Apoi a învățat de la Hristos dumnezeiasca înțelepciune cu care avea să înțeleptească nebunia neamurilor.

Filip, bucurîndu-se pentru aflarea unei astfel de comori, prin care avea să fie răscumpărată toată lumea, n-a voit ca numai el singur să se îmbogățească cu acea comoară, ci dorea ca și alții să fie părtași aceluiași dar. Deci, aflînd pe Natanail, prietenul său, i-a vestit cu mare veselie, zicînd: *Am aflat pe Iisus, fiul lui Iosif cel din Nazaret, despre Care a scris Moise în Lege și în Prooroci.* Iar Natanail, auzind aceasta, și nenădăjduind ca să iasă Mesia, Împăratul lui Israil, dintr-o asemenea cetate mică și dintr-un neam simplu,

a zis: *Din Nazaret poate fi ceva bun?* Iar Filip, sfătuindu-l ca să vină să-L vadă, i-a zis: *Vino și vezi!* Pentru că Filip știa că dacă Natanail va vedea pe Iisus și va auzi mîntuitoarele Lui cuvinte, îndată va cunoaște că Acela este Mesia, lucru care s-a și întîmplat. Căci atunci cînd l-a dus pe el la Iisus, atunci Dumnezeu, Care ispitește inimile și rărunchii, văzînd pe Natanail venind la dînsul, l-a cunoscut. Și a zis despre dînsul: *Iată cu adevărat israilitean întru care nu este vicleșug.*

Aceste cuvinte auzindu-le Natanail, s-a minunat foarte și a zis către Domnul: *De unde mă cunoști? Căci nici Tu nu m-ai văzut pe mine cîndva nici eu nu Te-am văzut pe Tine; deci, de unde ai cunoștința aceasta?* Domnul răspunse: *Mai înainte pînă a nu te chema pe tine Filip, cînd erai sub smochin, te-am văzut pe tine.* Natanail, pe cînd era sub smochin, cugeta ceva dumnezeiesc pentru Mesia, a Căruia așteptare era spre veselia credincioșilor robilor lui Dumnezeu; și îi dăduse Dumnezeu în acea vreme inimă înfrîntă și lacrimi fierbinți, rugîndu-se lui Dumnezeu cu sîrguință ca să împlinească ceea ce a făgăduit părinților din veac și să trimită pe pămînt pe Mîntuitorul lumii. Iar ochiul cel a toate văzător al lui Dumnezeu, vedea în acea vreme pe Natanail, căruia îi dăduse duh de umilință; de aceea i-a și zis Domnul: *Cînd erai sub smochin te-am văzut pe tine.*

Deci Natanail s-a mirat de aceste cuvinte, pentru că și-a adus aminte de ceea ce cugetase cînd era sub smochin și cu umilință ruga pe Dumnezeu pentru trimiterea lui Mesia. Căci știa că nici un om nu era acolo cu dînsul ca să-l vadă și că gîndurile lui nimeni nu putea să le știe, decît numai Dumnezeu. De aceea îndată a crezut că Iisus este Mesia pe Care L-a făgăduit Dumnezeu să-L trimită pentru izbăvirea neamului omenesc.

Apoi a mărturisit că Iisus are fire dumnezeiască, prin care a cunoscut tainele inimii lui. De aceea a zis Natanail: *Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Tu ești Împăratul lui Israil.* O, cît de mare mulțumire a adus Natanail Sfîntului Filip, pentru că l-a vestit despre venirea pe pămînt a Mîntuitorului și pentru că l-a adus la Mesia Cel dorit de dînsul! Dar se bucura și Sfîntul Filip că oamenii au aflat acea comoară dumnezeiască, care era ascunsă în pămîntul firii omenești și cu mai multă dragoste s-a aprins către Domnul său.

Iar cînd a văzut pe Învățătorul său că este om desăvîrșit în toate, avînd oarecare împuținare de credință despre dumnezeirea Lui, atunci a fost îndreptat și învățat de Însuși Domnul, în acest chip: Umblînd odată Domnul dincolo de Marea Tiberiadei, împreună cu cinci mii de oameni, și vrînd să facă o minune, a zis către Filip: *Cu ce vom cumpăra pîine, ca să mănînce toți aceștia?* Iar aceasta a zis-o, ispitindu-l, căci știa ce va răspunde el. Însă l-a întreat, ca însuși Filip să se cunoască pe sine și, rușinîndu-se de împuținarea de credință, să se îndrepteze.

Iar el nu și-a adus aminte de atotputernicia lui Dumnezeu nici n-a zis: "Tu, Doamne, toate le poți și nu trebuie a întreba pe cineva despre aceasta, ci numai dacă voiești, îndată toți se vor sătura; căci deschizînd Tu mîna Ta, toate se vor umplea de bunătate". N-a zis aceasta Filip, ci socotea pe Domnul numai ca om, iar nu și ca Dumnezeu, avînd cugetare omenească pentru săturarea poporului și zicea: *Nu vor ajunge pîini de două sute de dinari, ca să primească fiecare cîte ceva.*

Apoi, împreună cu ceilalți a zis: *Dă voie popoarelor ca, mergînd prin sate, să-și cumpere ei bucate.* Iar cînd Domnul a frînt cinci pîini și doi pești la acele cinci mii de persoane, atunci Filip, văzînd că din mîna Domnului se dădea tuturor hrană îndestulătoare, ca dintr-o vistierie neîmpuținată, pînă cînd popoarele s-au săturat, o, cît s-a rușinat de împuținarea credinței sale! Deci, întărindu-se în credință, a preamărit împreună cu ceilalți puterea lui Dumnezeu, Care era în Iisus Hristos.

Sfîntul Filip a fost cinstit de Domnul între cei doisprezece Apostoli mai aleși, ca un vrednic, avînd dar de la El și îndrăzneală de prieten, după cum se arată în cele ce urmează. Cînd au fost la Ierusalim oarecare elini, la praznic, neputînd să aibă intrare lesnicioasă la Iisus, fiind păgîni necredincioși, s-au apropiat de Filip și l-au rugat, zicînd: *Doamne, voim să vedem pe Iisus.* Iar el a vestit despre dînșii mai întîi pe Sfîntul Andrei, apoi împreună cu acesta, a îndrăznit a spune lui Iisus dorința acelor elini, mîngîindu-se că și neamurile doresc a vedea și a auzi pe Domnul și Învățătorul lor.

Apoi a auzit de la Iisus minunata învățătură și proorocie despre neamuri, cum că nu vor crede îndată întru-Însul, ci după moarte, căci a zis: *Grăuntele de grâu, căzînd pe pămînt, de nu va muri, rămîne singur; iar de va muri, mult rod va face.* Ca și cum ar fi zis: "Pînă cînd viețuiesc Eu pe pămînt, numai singură casa lui Israil va crede în Mine; iar dacă voi muri, atunci nu numai casa lui Israil, ci și neamuri multe vor crede în Mine".

Sfîntul Filip, după Cina cea de Taină, a îndrăznit să întrebe pe Domnul, despre taina cea mare a dumnezeirii, cînd L-a rugat să le arate pe Tatăl, zicînd: *Doamne, arată nouă pe Tatăl și destul ne este nouă.* Cu această întrebare Sfîntul Filip a adus mult folos Bisericii lui Hristos, căci în chip minunat am învățat de aici a cunoaște că Fiul este de o ființă cu Tatăl și a astupa gurile ereticilor, care leapădă deoființa. Pentru că așa a răspuns Domnul: *De atîta vreme sînt cu voi și nu M-ai cunoscut pe Mine, Filipe? Cel ce M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl și cum zici tu: arată-ne nouă pe Tatăl? Oare nu crezi că Eu sînt în Tatăl și Tatăl în Mine?*

Acest răspuns al Domnului învață pe Sfîntul Filip și, pe lîngă dînsul, pe toată soborniceasca și apostoleasca Biserică, a crede drept dumnezeirea Fiului, Care este asemenea cu a Tatălui; iar pe Arie hulitorul, care pe Fiul lui Dumnezeu Îl numește făptură, iar nu făcător, îl rușinează. După patima cea de bună voie și după învierea Fiului lui Dumnezeu, Sfîntul Apostol Filip a văzut pe Domnul, împreună cu ceilalți Apostoli, Care era în trup fără de moarte și preamărit. Apoi, luînd binecuvîntare de la Domnul, a văzut înălțarea Lui și venirea Preasfîntului Duh. După aceea s-a făcut propovăduitor al lui Hristos între neamuri, pentru că i-a căzut sorțul să meargă la propovăduire în țările Asiei. Dar mai întîi a propovăduit în Galileia, unde l-a întîmpinat o femeie, ducînd în mîinile sale un copil mort și, ca o maică, se tînguia fără mîngîiere.

Pe acea femeie, văzînd-o propovăduitorul lui Hristos, a miluit-o și, întinzînd mîna sa cea dreaptă către copilul cel mort, a zis: "Scoală-te, îți poruncește Hristos Cel propovăduit de mine!" Și îndată a înviat copilul. Iar femeia, luîndu-și pe fiul său viu și sănătos, a căzut la picioarele apostolului, dînd mulțumire pentru învierea fiului său și, cerînd de la dînsul Botezul, a crezut în Domnul nostru Iisus Hristos, Cel propovăduit de dînsul. Deci, botezînd pe maica împreună cu fiul ei, s-a întors în țările păgînilor și, propovăduind prin Elada (Grecia), făcea multe minuni, tămăduind pe cei neputincioși; ba a înviat și un alt mort, cu puterea lui Hristos.

Pentru aceea poporul israelit care viețuia între neamuri, fiind în mare mirare, a trimis oameni la Ierusalim către arhierii și către boieri, vestindu-i că un om cu numele Filip a venit de la ei în Grecia, propovăduind numele lui Hristos, prin care izgonește și pe diavoli și tămăduiește toate neputințele. Iar ce este mai de mirare e că a înviat un mort cu același nume, Iisus, și acum mulți, ascultîndu-l, cred în Iisus. Atunci a venit degrabă de la Ierusalim la Elada un arhieriu cu cărturari împotriva Sfîntului Filip și, îmbră-cîndu-se în haina cea arhieriască, a șezut cu multă mîndrie pe scaun de judecată și stătea înaintea lui mulțime de popor, iudei și păgîni. Acolo a fost adus și Sfîntul Apostol Filip și a șezut în mijlocul soborului, spre care, căutînd arhieriu cu mînie, a început a grăi: "Nu ți-a fost destul că ai înșelat în Iudeia, în Galileia și în Samaria pe poporul cel prost și neînvățat? Ci și aici ai venit la înțelepții elini, semănînd înșelăciunea ta pe care ai învățat-o de la Iisus, Care era potrivnic legii lui Moise. Pentru acest lucru fiind osîndit, a fost spînzurat pe cruce și a murit cu necinste; iar la praznicul Paștelor fiind îngropat, voi, ucenicii Lui, L-ați furat pe ascuns, spre sminteala multora, și ați propovăduit pretutindeni că a înviat din morți".

Acestea zicînd arhieriu, a strigat poporul asupra Sfîntului Filip, zicînd: "Ce răspunzi la acestea, Filipe?" Atunci s-a făcut mare gîlceavă, căci unii ziceau ca îndată să fie ucis Filip, iar alții ziceau că în Ierusalim să fie dus spre pierzare. Iar Sfîntul Apostol Filip, deschizînd gura sa, a zis către arhieriu: "Fiul omului, pentru ce iubești deșertăciunea și grăiești minciuna? Pentru ce este împietrită inima ta și nu voiești a mărturisi adevărul? Oare n-ați pus voi peceti pe mormînt și strajă împrejurul mormîntului? Și cînd a înviat Domnul nostru, nesticînd pecetele mormîntului, oare n-ați umplut voi atunci mîinile ostașilor cu aur ca să spună minciuni și să zică: *Dormind noi - ostașii -, mortul a fost furat.* Apoi cum de nu te rușinezi a minți acum, căci cu adevărat, chiar pecetele mormîntului mărturisesc învierea lui Hristos, iar minciuna voastră se dă pe față și se va ști în ziua judecării?"

Zicînd acestea Sfîntul Apostol, arhiereul s-a tulburat foarte și s-a pornit asupra lui, vrînd să-l apuce singur și să-lucidă; dar îndată s-a făcut negru ca și cărbunele și a orbit. Iar cei ce stăteau înaintea, văzînd acea minune, socoteau că este vrăjitorie, și s-au pornit mulți asupra Sfîntului Filip, vrînd să-l piardă ca pe un vrăjitor. Însă toți cei ce voiau să-l apuce, au avut aceeași pedeapsă care a căzut asupra arhiereului. Încă și cutremur de pămînt s-a făcut și, înspăimîntîndu-se toți, tremurau de frică, cunoscînd puterea cea mare a lui Hristos. Iar Sfîntul Apostol, văzînd primejdia celor orbiți la ochii cei trupești și sufletești, a plîns pentru dînșii. Apoi s-a întors spre rugăciune, cerîndu-le de la Dumnezeu luminare trupească și sufletească, și astfel s-a dat celor pedepsiți tămăduire de sus.

Printr-o asemenea minune mulțime de popor s-a întors la Hristos și a crezut într-Însul. Însă arhiereul, fiind orbit cu răutatea, nu numai că nu a vrut să se înțelească după acea certare și să cunoască adevărul; ci a grăit multe hule asupra Domnului nostru Iisus Hristos, și îndată l-a ajuns o pedeapsă mai mare decît cea dintîi. Căci, deschizîndu-se pămîntul, l-a înghițit de viu, ca pe Datan și pe Aviron. Iar după pierzarea arhiereului, Sfîntul Apostol Filip, botezînd acolo pe mulți și așezîndu-le episcop pe un bărbat cinstit și vrednic, cu numele Narcis, s-a dus la Parți.

Mergînd pe cale, cerea de la Dumnezeu ajutor în ostenele sale. Iar cînd și-a plecat genunchii la rugăciune, i s-a arătat pe cer un vultur cu aripile poleite cu aur, ca în chipul lui Hristos răstignit. Prin acea arătare întărindu-se iarăși, a mers la propovăduire. Și, înconjurînd cetățile Candachiei din Arabia, a intrat într-o corabie și a plecat pe mare spre Azot. Apoi noaptea făcîndu-se furtună mare și deznădăjduindu-se toți de viață, Sfîntul Apostol a făcut rugăciune și îndată s-a arătat în văzduh chipul Crucii cel purtător de lumină, care a luminat întunericul nopții și marea s-a liniștit, alinîndu-se valurile ei.

Ajungînd Filip la Azot, a ieșit din corabie și l-a primit în casa sa un primitor de străini cu numele Nicoclid care avea o fiică cu numele Haritina și care era bolnavă la un ochi. Sfîntul Filip, intrînd în casa lui Nicoclid, a grăit cuvîntul lui Dumnezeu celor ce se întîmplaseră să fie acolo și toți îl ascultau cu plăcere. Fiind acolo aproape, asculta și Haritina care atît de mult se îndulcea de învățătura Sfîntului, încît uitase de durerea ochiului său. Iar apostolul, văzînd osîrdia ei pentru ascultarea cuvîntului lui Dumnezeu și cunoscînd boala ei, s-a milostivit spre dînsa și a zis să-și pună mîna pe ochiul său cel bolnav și să cheme numele lui Iisus Hristos. Deci, făcînd așa fecioara, îndată s-a vindecat ochiul ei și a crezut în Hristos toată casa lui Nicoclid și s-a botezat.

Sfîntul Apostol Filip s-a dus apoi din Azot în Ierapoli, cetatea Siriei, unde, propovăduind pe Hristos, s-a pornit poporul spre mînie și voiau să-lucidă cu pietre. Dar era acolo în popor un bărbat cinstit, anume Ir, care, voind să-l scape pe Filip de uciderea cu pietre, a zis către popor: *Bărbați concetățeni, ascultați sfatul meu și nu faceți nici un rău acestui om străin, pînă cînd vom înțelege dacă sînt adevărate învățăturile lui. Iar dacă se va dovedi că nu sînt adevărate, îl vom pierde.* Atunci poporul n-a mai îndrăznit să zică nimic împotriva lui Ir, care, luînd pe Filip, l-a dus în casa sa. Iar Filip, după obiceiul său, țînînd propovăduire pentru Hristos în casa lui Ir, l-a adus către sfînta credință, cu toată casa sa și cu alți vecini; apoi i-a luminat cu Sfîntul Botez.

Înștiințîndu-se cetățenii că Ir a primit Sfîntul Botez, s-au adunat toți și, înconjurînd casa lui, voiau să o aprindă ca să ardă împreună cu apostolul, cu Ir și cu toți ai casei lui. Dar, înțelegînd Sfîntul Apostol tulburarea poporului, a ieșit la lumină fără frică; iar ei, ca niște fiare sălbatice scrîșnind din dinți, l-au rănit și l-au dus la sfatul lor. Iar mai marele sfatului, cu numele Aristarh, văzînd pe Sfîntul Apostol, și-a întins mîna și l-a apucat de păr și îndată i s-a uscat mîna lui, orbînd de un ochi și surzînd. Atunci îndată s-a schimbat poporul și mirîndu-se de acea minune, îl rugau pe Filip ca să vindece pe Aristarh, mai marele soborului lor. Iar Filip a zis: "De nu va crede Dumnezeului Celui propovăduit de mine, nu se va vindeca".

Pe cînd grăia sfîntul către popor, iată că duceau un mort la îngropare. Și a zis poporul, ca și cum ar fi rîs de Sfîntul Apostol: "De vei învia mortul acesta, atunci și Aristarh și noi toți vom începe a crede în Dumnezeul tău". Iar Sfîntul Apostol, ridicîndu-și ochii la cer și rugîndu-se mult, a strigat către cel mort: "Teofile, scoală!". Atunci îndată, ridicîndu-se mortul, și-a deschis ochii. Și iarăși a zis Filip către dînsul: "Hristos îți poruncește să te scoli și să vorbești cu noi". Deci, sculîndu-se mortul de pe năsalie a căzut la

picioarele apostolului, zicînd: "Mulțumescu-ți, sfinte slujitor al lui Dumnezeu, că din multe rele m-ai izbăvit în ceasul acesta; căci doi arapi foarte negri, foarte răi, mă munceau fără milă și dacă nu ai fi sosit tu ca să mă izbăvești de dînșii, apoi m-ar fi aruncat în iadul cel cumplit".

Văzînd toți acea minune preamărită, cu un glas și cu o inimă preamăreau pe Unul adevăratul Dumnezeu, pe Care Îl propovăduia Sfîntul Apostol Filip. Apoi Sfîntul Apostol, făcînd semn cu mîna ca să tacă puțin, a poruncit lui Ir ca să facă semnul Crucii peste mădularele cele vătămate ale lui Aristarh. Și, făcînd astfel, îndată s-a tămăduit mîna lui Aristarh cea uscată; apoi s-a tămăduit la ochi și la urechi, făcîndu-se cu totul sănătos. Pentru niște minuni ca acestea ce s-au făcut de Sfîntul Apostol Filip, cu puterea lui Hristos, toată cetatea aceea a crezut în Domnul și au dărîmat idolii. Mai înainte decît toți, tatăl lui Teofil a sfărîmat doisprezece idoli ai săi de argint și de aur, iar aurul l-a împărțit celor ce aveau lipsă. Apoi Sfîntul Apostol, botezîndu-i acolo pe toți și punîndu-le episcop pe Ir, a zidit și o biserică și întărindu-i în sfînta credință pe cei de curînd luminați, s-a dus în alte părți la propovăduire.

Străbătînd Siria și toată Asia cea de sus, a venit în părțile Asiei celei mici, în Lida și în Misia, întorcînd către Dumnezeu popoarele cele rătăcite. Acolo s-a întîlnit cu Sfîntul Apostol Vartolomeu, care propovăduia atunci prin cetățile cele de aproape și care a fost trimis de Dumnezeu spre ajutorul Sfîntului Filip. Încă și Mariam fecioara, care era sora Sfîntului Filip, urma fratelui său și toți împreună slujeau mîntuirii omenești. Aceștia au străbătut toate cetățile Lidiei și Misiei, binevestind Evanghelia, și multe asuprel și nevoi răbdînd de la cei necredincioși, au fost bătuți, în temniță închiși, și cu pietre uciși. Însă, cu toate năpăstuirile și bătăile acelea, păzindu-se vii cu darul lui Dumnezeu, se sileau neconținut în buna vestire a lui Hristos. Apoi au ajuns pînă la ucenicul cel iubit al lui Hristos, la Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, care propovăduia pe Hristos acolo în Asia.

Bucurîndu-se cu toții în Domnul, s-au dus în părțile Frigiei și, intrînd la Ierapoli, propovăduiau pe Hristos. Iar cetatea aceea era plină de idoli, la care se închina poporul cel orbit cu înșelăciunea diavolească. Acolo era și o viperă pe care locuitorii Ierapoliei o cinsteau ca pe un Dumnezeu și care era ținută într-o casă încuiată, hrănind-o cu multe feluri de jertfe. Încă și alte feluri de jivini, șerpi și vipere, cinstea acel popor fără de minte.

Deci, Sfîntul Apostol Filip cu însoțitorii săi, s-a înarmat cu rugăciunea mai întîi asupra acelei vipere. Acolo cu dînșii era și Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, care le-a ajutat de au biruit vipera. Căci junghiind-o cu rugăciunea ca și cu o suliță, au omorît-o cu puterea lui Hristos. Însă Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu îndată s-a despărțit de dînșii, lăsîndu-le Ierapolia ca să propovăduiască într-însa cuvîntul lui Dumnezeu, iar el s-a dus în alte cetăți, ducînd lumii buna vestire.

Sfîntul Filip, împreună cu Vartolomeu și cu Mariam, rămînînd în Ierapolia, se sîrguiau cu dinadinsul să împrăștie de acolo întunicul închinării de idoli și să strălucească lumina cea mare a cunoștinței adevărului. Deci, se osteneau în cuvîntul lui Dumnezeu ziua și noaptea, învățînd pe cei rătăciți, înțeleptînd pe cei fără de minte și povățuind pe cei greșiți. Și era în cetatea aceea un om oarecare cu numele Stahie, care de patruzeci de ani era orb. Acestuia Sfinții Apostoli i-au deschis ochii cei trupești prin minune, iar prin propovăduirea lui Hristos i-au luminat și ochii cei sufletești și, botezîndu-l pe el, au rămas în casa lui.

Deci, a ieșit vestea prin toată cetatea că Stahie cel orb acum vede și s-a adunat mult popor în casa lui; iar Sfinții Apostoli învățau credința în Hristos pe cei ce veniseră către dînșii, și aduceau la ei pe mulți neputincioși și pe toți îi tămăduiau cu rugăciunea, izgonind duhurile cele rele din oameni. Pentru aceea mulțime de popor a crezut în Hristos și s-a botezat de către Sfinții Apostoli.

Antipatul cetății aceleia avea o soție cu numele Nicanora, care, fiind mușcată de șarpe, zăcea bolnavă și era aproape de moarte. Auzind despre Sfinții Apostoli, care erau în casa lui Stahie, că tămăduiesc toată boala numai cu cuvîntul, a poruncit slugilor să o ducă pe ea la dînșii, nefiind atunci bărbatul ei acasă. Femeia a dobîndit de la dînșii îndoită tămăduire, atît de mușcarea șarpelui, cît și de vătămarea diavolului, crezînd în Hristos prin învățătura lor. Și venind antipatul acasă, i-au spus slugile că femeia lui a învățat a

crede în Hristos de la niște oameni străini care sînt în casa lui Stahie. Iar antipatul, mîniindu-se foarte, a poruncit să prindă pe Apostoli, iar casa lui Stahie s-o ardă cu foc. Și s-a făcut după porunca lui.

Deci, s-a adunat mulțime de popor din Ierapoli și luînd pe Sfinții Apostoli, pe Filip și pe Vartolomeu și pe Sfînta fecioară Mariam, îi ducea pe ulițe, bătîndu-i și batjocorindu-i pe dînșii; apoi i-au aruncat în temniță.

După aceasta antipatul a hotărît să judece pe propovăduitorii lui Hristos și s-au adunat la dînsul toți popii idolești și popii viperei celei omorîte care se jeluiau împotriva Sfinților Apostoli, zicînd: "Fă izbîndă, antipate, pentru ocara zeilor noștri; căci de cînd au intrat străinii aceștia în cetatea noastră, s-au pustiit altarele marilor noștri zei, iar poporul a uitat a le aduce jertfele cele obișnuite, omorînd prea cinstita aceasta viperă și toată cetatea s-a umplut de fărădelege; deci, omoară pe acești vrăjitori". Atunci a poruncit antipatul să dezbrace pe Sfîntul Filip, zicînd că ar fi avînd farmece în hainele lui; și dezbrăcîndu-l, n-au aflat nimic. Tot astfel au dezbrăcat și pe Sfîntul Vartolomeu. Iar cînd s-au apropiat de Sfînta Mariam, vrînd să dezbrace trupul ei cel fecioresc, îndată s-a schimbat înaintea lor și s-a făcut ca o văpaie de foc. Și înfricoșîndu-se pîgîinii, au fugit de la fața ei. Iar ighemonul a judecat pe Sfinții Apostoli ca să-i răstignească.

Deci, mai întîi au legat de picioare pe Sfîntul Apostol Filip, l-au spînzurat de un lemn deasupra ușilor de la capiștea viperei și răstignindu-l cu capul în jos, au aruncat cu pietre într-însul. După aceasta au răstignit și pe Sfîntul Vartolomeu, lîngă peretele capiștii. Atunci s-a făcut deodată cutremur mare și deschizîndu-se pămîntul, a înghițit deodată pe antipatul și pe toți popii viperei și împreună cu dînșii, o mulțime de popor necredincios. Deci s-a făcut spaimă mare printre credincioși și necredincioși, încît strigau către Sfinții Apostoli, toți cei ce mai rămăseseră, ca să-i miluiască și să roage pentru dînșii pe Unul adevăratul Dumnezeu și să nu-i înghită pămîntul și pe ei. Apoi, grăbindu-se, au dezlegat pe Sfîntul Vartolomeu, iar pe Sfîntul Filip nu puteau să-l dezlege degrabă pentru că era sus spînzurat. Și astfel a fost bunăvoirea lui Dumnezeu ca prin acest fel de pătimire și moarte, să treacă Apostolul Filip de la pămînt la cer, către care și picioarele lui erau întoarse.

Pe cînd era răstignit, Sfîntul Apostol Filip se ruga lui Dumnezeu pentru vrăjmașii săi ca să le ierte păcatele și să le lumineze ochii minții, ca să vadă și să cunoască adevărul. Iar Domnul, plecîndu-se spre rugăciunea lui, îndată a poruncit pămîntului și a scos vii pe tot poporul cel înghițit, numai antipatul și popii viperei au rămas în adînc.

Apoi toți cu un glas mare, mărturisind și preamărind puterea lui Hristos, doreau Botezul. Și vrînd acum să coboare pe Sfîntul Filip de pe lemn, sfîntul și-a dat sufletul său în mîinile lui Hristos. Deci, l-au coborît de pe lemn mort. Iar sora lui cea după trup, Sfînta Mariam, care își păzea fecioria ei curată și văzuse pătimirea și moartea Sfîntului Filip, cuprindea cu dragoste și săruta trupul cel coborît de pe lemn; apoi se veselea cu duhul pentru dînsul căci săvîrșise cu bine alergarea sa. Iar Sfîntul Vartolomeu a botezat pe toți cei ce crezuseră în Hristos și le-a pus episcop pe Stahie. Apoi a făcut îngropare cinstită trupului Sfîntului Apostol Filip.

În locul acela unde a curs sîngele Sfîntului Apostol, a crescut după trei zile o viță de vie ca semn că Sfîntul Apostol Filip, după vărsarea sîngelui său pentru Hristos, veșnic se îndulcește de veselie împreună cu Domnul său în împărăția Lui. Iar Sfîntul Vartolomeu, împreună cu fericita fecioară Mariam, după îngroparea Sfîntului Filip, au mai petrecut cîteva zile în Ierapoli și bine întărind în credință Biserica lui Hristos cea nou întemeiată, s-au dus de acolo. Sfîntul Vartolomeu s-a dus în cetatea Alvanului care era în Armenia cea mare, unde a fost răstignit, iar Sfînta Mariam a mers în Licaonia și acolo întorcînd pe mulți la sfînta credință, a adormit cu pace. Pentru acestea toate, Dumnezeului nostru se cuvine slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Sfântul Grigorie Palama (14 noiembrie)

Sfântul Grigorie Arhiepiscopul Tesalonicului, numit și Palama, s-a născut în Constantinopol. A rămas orfan de tată încă de mic, dar sub îngrijirea mamei sale și-a săvârșit studiile și a fost de mare folos mamei și fraților săi, pe care-i ținea din ostenele sale.

Văzînd deșertăciunea lumii acesteia, ia venit în gînd să se facă călugăr, îndemnînd și pe mama și frații săi la aceasta.

Primind cu bucurie propunerea, mama sa a luat schima într-o mînăstire de maici, iar el și cu frații săi s-a dus în Muntele Athos, unde punîndu-se în ascultarea unui cuvios Nicodim, s-a deprins cu toate rînduielele vieții monahale. Cîțva timp a fost și în Lavra cea mare; dar dorind liniștea, s-a sălășluit în pustie și ducea viața cea mai aspră.

Întîmplîndu-se să treacă pe acolo Varlaam din Calabria, care învăța că strălucirea dumnezeirii este creatură, a fost combătut de sfîntul pentru acele erori. Asemenea și pe Ațuindiu și Polichindin, care au fost sinodicește condamnați pentru învățăturile lor cele greșite.

Pentru luptele sale cu ereticii s-a învrednicit de marele dar al arhieriei, ocupînd însemnatul scaun al Tesalonicului și păstorindu-l cu multă demnitate. S-a învrednicit a purta rănile Domnului pe trupul său, ca dumnezeiescul Pavel și după multe suferințe din partea turcilor, pentru că le arăta cu multă îndrăzneală rătăcirile lui Mahomed, a adormit în Domnul în vîrstă de 63 de ani, la 1340.

Pătimirea Sfinților Mucenici Mărturisitori Gurie, Samona și Aviv (15 noiembrie)

Cînd Biserica lui Dumnezeu era prea mult prigonită de slugile diavolului Dioclețian și Maximian și era înconjurată de multe primejdii, ca o corabie pe marea lumii, în acea vreme se aflau aproape de cetatea Edesei doi bărbați dreptcredincioși și cu fapte bune, anume Gurie și Samona. Ei viețuiau în locuri deosebite, ca într-un liman neînviforat; dar, fiind crescuți în Edesa, n-au voit a rămîne într-însa, pentru gîlcevile și fărădelegile ce se făceau în cetate, precum zice David: *Văzut-am fărădelege și pricire în cetate*. Ci, fugind de lume și de răutățile ei, au ieșit afară din cetate și, depărtîndu-se de oamenii cei necredincioși, se apropiau de Unul Dumnezeu, crezînd în El și slujindu-l cu osîrdie ziua și noaptea, în post, în rugăciune și în păzirea sfîntelor Lui porunci. Dar nu numai ei singuri slujeau Domnului cu credință, ci și pe alții îi povățuiau; apoi pe mulți necredincioși, întorcîndu-i de la închinarea de idoli, îi aduceau către adevăratul Dumnezeu.

Deci, înștiințîndu-se despre dînșii Antonin, care era pus atunci de împărații romanilor ca stăpînitor în cetatea Edesei, a poruncit îndată să-i prindă pe ei și pe toți cei care urmau învățaturii lor. Fiind prinși de păgîni, mărturisitorii lui Hristos, Gurie și Samona, și împreună cu dînșii mulțime de credincioși, au fost ținuți sub strajă pînă la o vreme. Iar după cîtăva vreme, chemînd Antonin pe urmașii lui Hristos, a poruncit tuturor să se plece poruncii împăratului și să aducă jertfă idolilor; dar nici unul n-a voit să se lepede de Domnul lor. Atunci a poruncit să pună asupra lor rani multe, gîndind că de va îndupleca spre închinarea de idoli pe învățătorii creștinilor, apoi și ceilalți se vor pleca cu lesnire. Pentru aceea numai pe Gurie și pe Samona i-a oprit la întrebare, iar pe ceilalți, certîndu-i cu bătăi, i-a eliberat la casele lor ca și cum și-ar fi făcut milă cu dînșii.

Deci, pe cei doi sfinți mărturisitori punîndu-i înaintea judecății, a zis către dînșii: "Marii noștri împărați vă poruncesc ca, depărtîndu-vă de credința creștinească, să vă închinați marelui zeu Die (Joie) și să-i aduceți tămîie în capiștea lui". La aceasta Sfîntul Samona a răspuns: "Nu ne vom depărta de credința cea dreaptă,

prin care așteptăm să dobîndim viață fără de moarte și nu ne vom închina lucrurilor făcute de mîini omenești". Iar Antonin a zis: "Sînteți datori a împlini desăvîrșit porunca împărătească".

Gurie a răspuns: "De sfînta noastră credință cea fără prihană nu ne vom lepăda niciodată, nici nu ne vom învoi cu dorința omenească cea rea și pierzătoare, ci vom face voia Domnului nostru, Care a zis: *Tot cel ce Mă va mărturisi înaintea oamenilor și Eu îl voi mărturisi pe el înaintea Părintelui Meu, Care este în ceruri. Iar cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, Mă voi lepăda și Eu de dînsul înaintea Părintelui Meu, Care este în ceruri*". Atunci a început judecătorul a-i îngrozi cu moarte, dacă nu se vor supune voii împărătești. Dar Sfîntul Samona i-a răspuns cu îndrăzneală, zicînd: "Noi nu vom muri, o, muncitorule, făcînd voia Ziditorului nostru, ci mai vîrtos vii vom fi în veci. Iar de vom urma poruncii împărătești, deși nu vom fi uciși de tine, vom pieri singuri". Acestea auzindu-le judecătorul Antonin, a poruncit să arunce pe sfinți într-o temniță întunecoasă.

În acea vreme a venit în Edesa ighemonul Muzonie, fiind trimis de păgîinii împărați pentru uciderea creștinilor. Acela, scoțînd din temniță pe Sfinții Mucenici Gurie și Samona, i-a pus înaintea sa și a zis către dînșii: "Aceasta este porunca împăraților noștri, ca să aduceți vin și tămîie la altarul lui Die. Iar de nu, apoi eu vă voi pierde cu multe munci. Căci trupul vostru îl voi zdrobi cu bătăi; apoi, spînzurîndu-vă de mîini și de picioare, voi rupe toate încheieturile trupurilor voastre și voi pune asupra voastră munci noi, nemaiauzite, pe care nu le veți putea răbda".

Sfîntul Samona la acestea a răspuns: "Ne temem mai tare de viermii cei neadormiți și de focul cel nestins, care este gătit tuturor celor ce s-au lepădat de Domnul, decît de muncile pe care le-ai pomenit tu; pentru că Acela, Căruia îi aducem jertfă înțelegătoare, ne va întări pe noi în munci și nebiruiți ne va arăta; după aceea răpindu-ne din mîinile tale, ne va sălășlui unde este petrecerea tuturor celor ce se veselesc. Deci, nu ne temem de îngrozirea ta, pentru că tu te într-armezi numai împotriva trupului, iar sufletul nu-l poți vătăma. Căci pînă cînd sufletul viețuiește în trup, pînă atunci mai mult se curățește și se luminează prin muncile care se aduc trupului; și cu cît se strică omul nostru cel din afară, cu atît se înnoiește cel dinăuntru. De aceea prin răbdare alergăm spre nevoința care ne stă înaintea".

Iar ighemonul iarăși a zis: "Lăsați nebunia voastră și ascultați sfatul meu; depărtați-vă de rătăcirea voastră și faceți porunca împăratului, că nu veți putea răbda muncile pe care vi le-am gătit vouă". Sfîntul Gurie a răspuns: "Nici n-am rătăcit, precum ți se pare, nici nu vom asculta sfatul nebuniei tale, nici voii împărătești nu ne vom supune. Căci nu vom fi atît de mici la suflet și nebuni ca, temîndu-ne de muncile tale, să mîniem pe Domnul nostru. Deci nu ne vom teme, căci sîntem robii Aceluia, Care, arătîndu-ne bogăția bunătății Sale, și-a pus sufletul pentru noi. Apoi, oare să nu stăm și noi pentru Dînsul, împotriva păcatului pînă la sînge? Vom sta tare, pentru Iisus, Cel ce ne întărește pe noi. Vom sta neclintiți de meșteșugirile vrăjmașului; vom sta pînă cînd vom surpa pe vrăjmașul cel ce s-a sculat asupra noastră".

Deci, văzîndu-i muncitorul neclintiți în credința lor, s-a întors spre a-i munci și a poruncit să lege pe unul de o mîină și pe altul de altă mîină și așa să-i spînzure; iar de picioarele lor să lege cîte o piatră grea. Așa au răbdat spînzurați de la ceasul al treilea pînă la ceasul al optulea; iar ighemonul în acea vreme zăbovea, judecînd pe alții. După aceasta i-a întrebat de voiesc să se plece poruncii împărătești ca să scape de munci. Iar ei au rămas neschimbați în mărturisirea lor cea bună. Atunci a poruncit muncitorul să-i dezlege și să-i arunce într-o temniță foarte întunecoasă, în care nu strălucea niciodată lumina soarelui, nici vîntul nu o răcorea. Și au petrecut în acea temniță din ziua cea dintîi a lui august pînă la zece noiembrie, avînd picioarele legate în obezi. Iar ei, răbdînd închisoare, foame și sete, mulțumeau lui Dumnezeu.

După o închisoare atît de grea și îndelungată, au fost scoși la judecată înaintea ighemonului. Sfîntul Gurie era abia viu, fiind slăbit de nevoia cea mare a temniței, de multa foame și sete; iar Sfîntul Samona era sănătos. Și i-a întrebat ighemonul, zicînd: "Oare nu v-ați socotit atîta vreme în temniță și nu v-ați schimbat inima voastră cea împietrită, ca să ascultați sfatul meu cel bun, ca, cinstind pe zeii noștri, să scăpați de niște asemenea nevoi?"

Sfinții au răspuns: "Cele ce am grăit ție mai înainte, acelea grăim și acum: Nu ne vom depărta de Domnul nostru Iisus Hristos, iar tu muncește-ne pe noi cum voiești!" Deci, a poruncit muncitorul să ducă în temniță pe Sfântul Gurie, care era bolnav, că nu voia să-l muncească atunci ca să nu moară degrabă; pentru că încă nădăjduia că îl va îndupleca spre a sa păgînatate. Iar pe Sfântul Samona a poruncit să-l spînzure de un picior cu capul în jos, iar de celălalt picior să-i lege o greutate de fier.

Și a fost spînzurat astfel, de la ceasul al doilea din zi pînă la ceasul al nouălea. Atunci li s-a făcut milă de dînsul ostașilor care stăteau împrejur, și-l sfătuiau rugîndu-l să se plece poruncii împărătești și să scape de acele munci grele. Iar el nu le răspundea nimic, ci, uitîndu-se la cer, se ruga lui Dumnezeu din adîncul inimii și pomenea minunile Lui cele din veac, zicînd:

"Doamne, Dumnezeul meu, fără de a Căruia voie nici o pasăre nu cade în laț! Tu, Care ai desfătat inima lui David în nevoi, Care pe proorocul Daniil l-ai arătat mai tare decît leii și pe cei trei tineri din Babilon i-ai făcut biruitori; Tu, Doamne, Cea ce știi neputința firii noastre, vezi războiul care s-a sculat asupra noastră, căci se sîrguiește vrăjmașul să zădărnicească lucrul mîinilor Tale și să ne lipsească pe noi de slava care este la Tine. Ci Tu, cu ochiul bunei Tale îndurări, caută spre noi și păzește în noi nestinsă făclia poruncilor Tale și cu lumina Ta îndreptează pașii noștri și ne învrednicește a ne îndulci de fericirea Ta; că bine ești cuvîntat în vecii vecilor".

Astfel rugîndu-se pătimitorul, un om scria repede cele grăite de dînsul. Apoi a poruncit ighemonul să dezlege pe Samona, dar fiind dezlegat nu putea să stea pe picioarele sale, pentru că încheieturile genunchilor și ale coapselor se rupseseră din locurile lor. Deci, luîndu-l slujitorii, după porunca muncitorului, l-au dus în temniță și l-au pus lîngă Sfântul Gurie.

Iar în luna noiembrie în 15 zile, Mozonie ighemonul, sculîndu-se la cîntarea cocoșilor, a mers în divan unde se făceau judecățile și mergeau înaintea lui purtătorii de arme; apoi a șezut la judecată cu mare mîndrie și a poruncit să aducă înaintea sa pe Gurie și Samona. Sfântul Samona mergea între doi ostași, țînîndu-se de dînșii cu amîndouă mîinile și șchiopătînd cu picioarele, pentru că erau rupte din încheieturi de cînd fusese spînzurat. Iar pe Gurie l-au dus slujitorii, fiindcă nu mai putea să pășească cîtuși de puțin, căci picioarele lui, care fuseseră strînse în obezi, erau rănite cumplit.

Căutînd asupra lor, ighemonul a început a grăi: "Ați avut vreme destulă să vă luați seama și să alegeți ce este mai bine, viața sau moartea. Spuneți-mi dar acum, ce v-ați gîndit? Oare v-ați săturat cu muncile ce au trecut și acum v-ați hotărît să împliniți porunca împărătească, pentru ca să vă îndulciți cu cei vii de lumina cea dulce?" Sfinții au răspuns la acestea: "Socotitu-ne-am și ne-am ales ceea ce ne va fi nouă de folos. Am ales mai bine a primi moarte pentru Hristos, decît viața pentru lumea aceasta deșartă, pentru că destul ne este nouă vremea ce a trecut, în care ne îndulceam de lumina zilei celei întunecate. Iar acum, sufletele noastre doresc a trece către lumina cea neînserată".

Ighemonul a zis: "Mi-ați surzit urechile cu cuvintele voastre cele potrivnice. Eu pe scurt vă grăiesc și vă dau un sfat de folos: să puneți tămîie pe altarul lui Die și apoi vă veți duce pe la casele voastre cu pace. Iar de nu, îndată voi porunci ca să vă taie capetele". Sfinții au răspuns: "Nu sînt de trebuință multe cuvinte; iată sîntem înaintea ta și ceea ce voiești a face, nu întîrzia, ci fă, pentru că noi nu vom înceta a spune că sîntem robi ai Domnului nostru Iisus Hristos și unui Dumnezeu ne închinăm, iar de închinarea idolilor ne lepădăm". Atunci ighemonul a dat hotărîre asupra lor, ca să fie tăiați cu sabia.

Sfinții, auzind despre tăierea cu sabia, s-au bucurat mult, fiindcă mai degrabă se vor dezlega de trup și vor merge către Domnul Cel dorit. Deci tiranul a poruncit speculatorului, ca să pună pe mucenici într-o căruță și ducîndu-i departe după cetate, să le taie capetele acolo. Atunci sfinții au fost duși după cetate, pe porțile cele dinspre miazănoapte, neștiind nimeni dintre cetățeni, pentru că toți dormeau în acea vreme. Apoi i-a suit pe un munte ce se chema Vetilavicle; acolo stînd ostașii, a poruncit speculatorului să taie pe sfinți. Iar sfinții coborîndu-se din căruțe, au cerut puțină vreme ca să se roage. Și rugîndu-se cu sîrguință, au zis la sfîrșit: "Dumnezeule, Părintele Domnului nostru Iisus Hristos, primește cu pace sufletele noastre". Apoi întorcîndu-se Sfântul Samona către speculator, a zis: "Săvîrșește porunca!" După aceea, plecîndu-și

sfintele lor capete sub sabia, au fost tăiați pe cînd se lumina de ziuă. Și astfel s-a săvîrșit alergarea lor. Înștiințindu-se credincioșii despre sfîrșitul sfinților mucenici, au mers și au luat sfintele lor trupuri și le-au îngropat cu cinste.

Trecînd cîțiva ani, păgînul împărat Liciniu, care împărățea împreună cu marele Constantin, a venit în Nicomidia și, lepădîndu-se de Constantin, a pornit prigoană împotriva creștinilor, nepăzind așezămîntul pe care-l făcuse cu marele Constantin. Pentru că acesta, dînd lui Liciniu pe sora sa de soție și, făcîndu-l părtaș al împărăției romanilor, a pus astfel de așezămînt ca Liciniu să nu facă nici un rău creștinilor, deși era de credință păgînă; ci pe fiecare să-l lase să viețuiască după cum va voi și orice credință va iubi, aceea să o țină.

Liciniu, neținînd un așezămînt ca acesta și lepădînd dragostea către Constantin, făcătorul său de bine, s-a sculat asupra creștinilor în părțile Răsăritului și mulțime mare de dreptcredincioși îi pierdea cu felurite morți. Atunci în orașul mai sus numit Edesa, în care pătiseră mai înainte Sfinții Mucenici Gurie și Samona, era un diacon numit Aviv. Acesta, umblînd prin tot orașul Edesa din casă în casă, învăța pe oameni credința creștinească și-i întărea în mărturisirea lui Hristos, încît pe mulți necredincioși îi sfătua să trăiască cu plăcere de Dumnezeu.

Înștiințindu-se despre dînsul eparhul cetății, anume Lisanie, a scris către împăratul Liciniu despre Aviv, că a umplut tot orașul Edesa cu înșelăciunea creștinească. Deci, îl întreba ce poruncește pentru dînsul. Pentru aceea Lisanie a scris către împăratul ca să ia de la dînsul stăpînire spre a munci pe creștini, căci încă nu-i era încredințată puterea spre a face ceva rău creștinilor. Iar împăratul îndată a scris înapoi către dînsul, să pedepsească cu moarte pe Aviv. Deci, luînd Lisanie porunca împărătească, a trimis să caute pe Sfîntul Aviv spre a fi muncit.

Sfîntul Aviv petrecea atunci într-o casă neștiută, împreună cu mama sa și cu rudeniile sale, avînd sîrguință spre înmulțirea sfintei credințe, pe care, unde nu putea pe față, o propovăduia în ascuns. Ostașii, căutînd pe fericitul diacon Aviv prin toată cetatea, el, în loc să se ascundă, s-a dat pe față și, ieșind din casa sa, s-a dat singur în mîinile ostașilor. Acolo, întîlnind pe cel mai mare al ostașilor, care avea numele Teoteki, a zis către dînsul: "Iată eu sînt Aviv, pe care aveți poruncă a-l căuta; deci, luați-mă și duceți-mă la cel ce v-a trimis". Iar Teoteki, căutînd către dînsul cu blîndețe, a zis: "Nu te știe încă nimeni că ai venit la mine, omule; mergi dar și te ferește, ca să nu te vadă vreun ostaș și să te prindă".

Sfîntul a răspuns: "De nu mă vei lua tu, apoi mă voi duce singur și mă voi arăta eparhului și voi propovădui pe Hristosul meu înaintea împăraților și a domnilor". Iar Teoteki, auzind acestea, l-a dus la Lisanie, care l-a întreat pe Sfîntul despre neam și despre nume. Iar Sfîntul, mai întîi a spus că este creștin; apoi, spunîndu-și numele său, a zis că este dintr-un sat ce se numește Telseia. Lisanie îl silea să jertfească idolilor uneori cu îngroziri, alteori cu momeli, sîrguindu-se a-l întoarce de la Hristos spre slujirea idolilor. Dar el era tare în mărturisirea lui Hristos, ca un stîlp neclintit și ca un zid nebiruit.

Muncitorul, neputînd cu cuvinte a-l aduce la a sa păgînatate, a început a-l sili cu munci, căci a poruncit să-l spînzure și să-i strujească trupul cu unghii de fier. După aceea iarăși îl sfătua cu cuvinte să se închine idolilor și să aducă tămîie pe altarul jertfelor păgînești. Iar sfîntul îi răspundea cu bărbăție, zicînd: "Nimic nu mă va despărți de Dumnezeul meu, chiar dacă mă vei munci cu mii de munci și mai cumplite. Și l-a întreat muncitorul: "Ce folos vă este vouă creștinilor din aceste munci pe care le răbdați pentru Dumnezeul vostru? Și ce răsplată aveți de aici că trupurile voastre se zdrobesc în bucăți și vă alegeți de bunăvoie moarte amară?"

Sfîntul a răspuns: "De ai fi vrut, o, muncitorule, să cauți cu adevărat spre nădejdea răsplătirii, care este făgăduită nouă de la Dumnezeul nostru, ai fi zis cu adevărat ceea ce a zis odinioară Apostolul Domnului: "Că nu sînt vrednice pătimirile vremii de acum față cu slava care o să se arate". Iar muncitorul a rîs de cuvintele mucenicului, socotindu-le neînțelepte, însuși fiind neînțelept, ticălosul. Apoi văzînd că nu poate despărți pe bunul pătimitor de unul adevăratul Dumnezeu, l-a osîndit să fie ars cu foc. Deci, făcînd un foc mare afară din cetate unde era să fie pus mucenicul, mergea bucurîndu-se; pentru că voia să se aducă lui

Dumnezeu jertfă și ardere de tot. Apoi îl urma mama sa și rudeniile sale, iar ei îl mîngîiau și-l sfătuiau să nu se mîhnească pentru dînsul, ci mai vîrtos să se bucure că merge să stea înaintea lui Hristos, pe Care-L va ruga pentru dînșii.

Venind la foc s-a rugat mult și, dînd sărutarea cea mai de pe urmă maicii sale și tuturor cunoscuților săi, a intrat în văpaie. Și îndată și-a dat sufletul în mîinile Domnului. Iar după ce s-a stins focul, a aflat mama sa dimpreună cu alții, trupul fiului său nevătămat de foc și, luîndu-l, l-au uns cu mir și l-au îngropat lîngă mormîntul Sfinților Mucenici Gurie și Samona, care pătiseră mai înainte; pentru că, după cîtiva ani, în aceeași zi a pătimit și Sfîntul Aviv, în care au pătimit și ceilalți sfinți. Apoi, încetînd prigoana, credincioșii au zidit o biserică în numele acestor trei sfinți mucenici și au pus într-însa sfintele lor moaște într-o raclă ce izvora celor bolnavi tămăduiri și multe minuni făcea acolo. Din aceste minuni, vom pomeni aici una preamărită ce s-a făcut acolo.

Odată s-a ridicat asupra împărăției grecești un neam păgîn barbar de la Răsărit, care locuia aproape de perși, ce se chema Etalite, și multe cetăți pustiind și robind, a ajuns pînă la Edesa, vrînd ca s-o ia și pe dînsa și s-o nimicească, precum nimicise și multe altele. Deci împărații greci vrînd să apere cetatea de vrăjmași și să o scape de înconjurare, au adunat mulțimea oștilor lor și le-au trimis spre ajutor la cetatea Edesa.

Intrînd oștile grecești în Edesa, au rămas într-însa multă vreme apărînd cetatea de barbari. Si era în oastea grecilor un ostaș de neam got. Acest ostaș s-a întîmplat în Edesa că a fost în gazdă în casa unei văduve înțelepte, cu numele Sofia, care avea o singură fiică, cu numele Eufimia, pe care o păzea în feciorie ca pe lumina ochilor, învățînd-o obiceiurile cele bune și frica de Dumnezeu. Apoi se sîrguia s-o ascundă de vederea oamenilor, căci era foarte frumoasă la față. De aceea o păzea maica sa într-o cameră deosebită ca să n-o vadă ochii bărbatești. Dar petrecînd gotul acela multă vreme în casa văduvei, s-a întîmplat de a văzut odată copila și minunîndu-se de frumusețea ei, s-a rănit foarte cu inima și se gîndea neîncetat în ce chip ar putea s-o înșele.

Deci apropiindu-se de maica sa, a început să o roage ca să-i dea de soție pe fiica ei cu toate că ticălosul acesta de got avea în țara sa femeie și copil. Însă tănuia aceasta și se făcea ca și cum ar fi neînsurat, spre a dobîndi ceea ce poftea. Dar mama copilei se lepăda de dînsul, zicînd: "Nu voi da în pămînt străin pe fiica mea cea unică pentru că tu ești om străin și vrei s-o duci pe fiica mea în pămîntul tău; iar eu aș fi foarte mîhnită fără dînsa, căci n-am alt fiu sau fiică, cu care aș putea să mă mîngîi în văduvia mea, decît numai pe aceasta singură. Deci nu ți-o voi da pentru că nu pot trăi dacă nu voi vedea fața ei".

Atunci el, umplîndu-se de mînie, a început a o îngrozi foarte, zicînd: "De nu-mi vei da pe fiica ta, nu voi ieși de aici pînă cînd nu voi aduce multe rele asupra ta și te voi arunca în cea mai mare nevoie; căci sînt ostaș și orice fel de ispită voi vrea, pot să ți-o fac lesne". Iar ea, deși era singură și nu avea cine să-i ajute, cu îndrăzneală i se împotriva. Atunci ostașul o rugă cu momeli; apoi cu îngroziri o sfătuia ca să-i dea pe fiica ei spre însoțire. Astfel a supărat-o toată vremea cît a petrecut acolo, dîndu-i daruri - căci nu era dintre cei săraci -, și a cumpărat atît văduvei cît și fiicei sale, podoabe de aur și haine scumpe, ca să poată dobîndi ceea ce dorea.

Însă văduva nici darurile nu le primea, ci se lepăda de dînsul, ascunzînd copila cu mai mare pază, ca să n-o mai vadă acel ostaș fărădelege. Iar odată văduva a zis către dînsul: "Eu am auzit că tu ai în țara ta femeie și copil". Iar el, fiind biruit de dorul copilei și neavînd frică de Dumnezeu, a început a se jura și a se blestema zicînd că niciodată n-a avut femeie, ci voiește a avea de soție pe fiica ei și a o face doamnă peste toată averea ce o are în patria lui. Iar văduva Sofia a crezut pe acest ostaș viclean pentru că se jura cu mii de jurăminte și chema pe Dumnezeu ca martor că nu are femeie.

Atunci s-a plecat văduva spre rugămîntea lui și a voit să-i dea pe fiica sa Eufimia. Deci, ridicîndu-și mîinile către Dumnezeu a zis: "Tu, Stăpîne, ești Părintele orfanilor și judecătorul văduvelor, caută cu milostivire spre zidirea Ta și nu lăsa pe copila aceasta care se însoțește cu acest bărbat necunoscut. Nu trece cu vederea sărăcia mea și nu mă lăsa pe mine fără de ajutor, pentru că nădăjduind spre purtarea Ta

de grijă, dau pe sârmana mea fiică acestui om străin și pe Tine Te iau martor jurămintelor și făgăduințelor lui".

Apoi copila a fost dată aceluia got și, săvârșindu-se nunta, trăiau în pace. Iar fiica a zămislit un fiu; dar mai înainte de a naște s-au dus potrivnicii de la cetate, căci n-au putut s-o robească pentru că oastea grecească ce era înăuntru apăra bine zidurile ei, făcând mult război împotriva vrăjmașilor. Iar mai virtos se apăra cetatea cu rugăciunile Sfinților Mucenici Gurie, Samona și Aviv.

Deci, ducându-se vrăjmașii înapoi și oastea grecească trebuia să se întoarcă într-ale sale. Atunci și gotul se sîrguia să se întoarcă în țara sa, iar maica, tînguindu-se nemîngîiată de despărțirea fiicei sale, voia să n-o dea gotului s-o ducă în pămînt străin. Însă nu putea rupe legătura însoțirii ce era legată prin legea firii. Deci, voind vicleanul ginere să plece cu soția, Sofia l-a luat pe el și pe fiica ei și i-a dus în biserica Sfinților răbdători de chinuri, Gurie, Samona și Aviv și, așezându-i înaintea sicriului lor, a zis către ginerele său: "Eu nu-ți încredințez pe fiica mea, dacă nu-mi vei da garanți pe acești sfinți care au pătimit pentru Hristos. Atinge-te dar de sfînta lor raclă și jură că nu vei face nici un rău fiicei mele, ci o vei avea în dragostea ce i se cuvine și în cinste".

Gotul, crezînd că acest lucru este ușor, îndată, fără sfială s-a atins de cinstitul sicriu al sfinților mucenici, zicînd: "Din mîinile voastre, o, sfinților, primesc pe copila aceasta și pe voi vă fac martori maicii sale, că nici un rău nu voi face soției mele, nici n-o voi mîhni niciodată, ci o voi păzi pe dînsa pînă la moartea mea". Așa vorbea gotul, ba încă se jura pe Dumnezeu, netemîndu-se că Domnul Dumnezeu izbîndirilor va răsplăti lui după faptele sale și după vicleșugul lui îl va pierde.

Iar maica, auzind jurămîntul ginerele său, a strigat către sfinții mucenici, zicînd: "Vouă, după Dumnezeu, o, Sfinților Mucenici, vă încredințez pe fiica mea și prin voi o dau acestui străin". Astfel rugîndu-se, s-au sărutat una pe alta cu dragoste și s-au despărțit. Văduva Sofia s-a întors acasă, iar gotul și Eufimia au plecat în calea lor. Apoi pe sluga pe care o aveau atunci pe lîngă dînșii, a eliberat-o, ca să nu se descopere taina din casa ei.

După o cale atît de lungă, ajungînd la patria gotului și fiind aproape de casa lui, s-a repezit gotul asupra copilei ca un vrăjmaș cu mare răutate, uitînd de dragostea cea față de dînsa și de jurămîntul ce-l dăduse. A dezbrăcat de pe dînsa hainele cele scumpe și podoabele cele de aur și a îmbrăcat-o în haine proaste, ca pe o roabă și, scoțînd sabia, a îngrozit-o pe dînsa, zicînd: "De vrei să fii vie, atunci cînd vei intra în casa mea, să nu spui nimănui nimic din cele ce s-au petrecut între noi, ci să zici că-mi ești roabă; fiindcă eu am în casa mea femeie și copil, iar tu să fii roaba femeii mele și să te supui ei în toate. Iar de vei spune ei sau altcuiva din rudeniile mele că te-am luat pe tine de soție, atunci sabia aceasta îndată o vei vedea pe grumazul tău și vei muri cu amar".

Astfel văzîndu-se copila înșelată și batjocorită de acel barbar, auzind îngrozirea lui, s-a înspăimîntat și, fiindu-i frică, a zis către dînsul: "Oare aceasta este dragostea ta? Aceasta este împlinirea făgăduielilor tale? Acestea sînt jurămintele tale? Oare astfel ți-a fost gîndul, ca pe mine soția ta, să mă faci roabă, eu care eram slobodă? Eu pentru tine am lăsat pe maica mea, rudeni și patrie și m-am lipit de tine cu dragoste nefățarnică, crezînd cuvintelor tale pe care le-ai întărit cu jurămînt. Iar tu acum îmi răsplătești cu amar în locul dragostei mele și în loc de bărbat și soț te-ai făcut vrăjmaș și muncitor aducîndu-mă în pămînt străin, ca să mă pierzi pe mine aici".

Acestea zicînd, și-a ridicat mîinile și ochii către cer, offînd din adîncul inimii și tînguindu-se amar și plîngînd, a strigat către Dumnezeu, zicînd: "Dumnezeu părinților mei, vezi nevoia mea, auzi suspinul meu și ia aminte la glasul rugăciunii mele. Vezi ce-mi face mie călcătorul de jurămînt și mă izbăvește din toate răutățile acestea cu rugăciunile sfinților tăi plăcuți, care pentru Tine au pătimit. O, Sfinților Mucenici Gurie, Samona și Aviv, pe voi vă chem acum, ajutați-mi mie celeia ce am căzut în neașteptată nevoie; pentru că eu, nădăjduind spre voi, am mers după gotul acesta. Deci fiți răzbunători asupra lui, iar pe mine izbăviți-mă dintr-o nevoie ca aceasta".

Astfel tînguindu-se ea cu amar și rugîndu-se către Dumnezeu în taina inimii sale, a intrat în casa gotului. Iar femeia văzînd pe copilă și luînd aminte la frumusețea ei, s-a tulburat de zavistie căci zicea că bărbatul ei a luat pe tînăra aceasta cu gînd rău. Deci a întrebat pe bărbatul său, zicînd: "Cine este fecioara aceasta și de unde ai adus-o?"

Iar el a zis: "Am adus-o din Edesa, ca să-ți fie ție roabă". Iar femeia a zis: "Frumusețea feței o arată a fi liberă, nu roabă". Iar bărbatul a zis: "Deși a fost liberă în pămîntul ei, precum fața o arată, însă acum este roaba ta". Iar Eufimia, de frică, neîndrăznind a zice ceva, tăcea și se supunea femeii gotului, slujind ca o roabă doamnei sale, pentru că nu știa ce să facă pentru a se izbăvi de primejdia ce o cuprinsese.

Acolo făcea slujbă ca o roabă și, avînd pe sfinții mucenici totdeauna în mintea sa, grăia către dînșii cu lacrimi: "Sîrguiți de ajutați-mi mie, roabei voastre, o, sfinților, sîrguiți-vă de mă miluiți și nu treceți cu vederea batjocura și înșelăciunea ce mi s-a făcut". Iar stăpîna ei, avînd pizmă în inima sa, s-a făcut aspră și cumplită spre copilă și-i porunceă să facă lucrurile cele mai grele și în multe feluri o muncea. Apoi mai cumplit decît toate era, că nu voia să vorbească cu dînsa niciodată și nici tînăra nu știa limba aceea, neputînd să spună stăpînei sale nimic. Căci se temea de got ca să nu o omoare, dacă ar spune stăpînei sale ceva din cele privitoare la sine. Iar după puțină vreme femeia gotului a cunoscut că Eufimia este îngreuiată și s-a aprins asupra ei cu mai multă pizmă și mai cumplită mînie, poruncindu-i a face lucrurile cele mai aspre și mai grele, vrînd cu acest chip s-o omoare.

Împlinindu-se zilele, a născut un băiat care avea asemănarea gotului, tatăl adevărat al aceluia prunc. Iar femeia gotului văzînd copilul că după chip este asemenea bărbatului său, s-a umplut de nespuse mînie și cugeta în ce chip să-l omoare. Și a zis către bărbatul său: "În zadar te lepezi că n-ai cunoscut pe tînăra aceasta, pentru că iată, pruncul cel născut dintr-însa este adevărată dovadă; căci îți seamănă ție în toate". Iar el iarăși s-a lepădat, zicînd: "Nu este adevărat, căci eu niciodată n-am cunoscut-o, iar tu ai stăpînire peste dînsa și orice voiești fă cu dînsa căci este roaba ta". Atunci prea înrăutățita femeie a pus în mintea sa gînd să omoare pe copil cu otravă. Și după puțină vreme a pregătit otravă de moarte, apoi a trimis pe maica copilului la lucru.

Rămînînd copilul singur, femeia i-a turnat otrava cea de moarte în gura lui și îndată a murit copilul. Întorcîndu-se maica de unde a fost trimisă, a văzut pe copil zăcînd mort și s-a umplut de negrăită jale, încît i se rupea inima de mare supărare pentru copil. Ea nu știa care este pricina morții copilului, pentru că nu fusese nimeni atunci în casă, cînd stăpîna sa a turnat otrava în gura copilului. Deci, privind maica pe fiul său, a văzut otrava curgînd din gura lui și și-a adus aminte că stăpîna s-a lăudat odată asupra ei și asupra copilului că îi va pierde pe dînșii cu moarte. Atunci a priceput că ea este pricina morții copilului, însă tăcea neîndrăznind a zice ceva.

Și luînd puțină pînză, a șters otrava care curgea din gura copilului și a păstrat-o la sine, nespunînd nimănui taina aceea; apoi a îngropat copilul. După cîteva zile gotul a chemat la ospăț pe prietenii săi și tînăra slujea la masă. Deci, cînd a venit vremea să dea paharul la stăpîna sa, vrînd să cunoască dacă într-adevăr ea a omorît copilul ei cu otravă, a luat pînza aceea cu care ștersese gura copilului și a înmuiat-o în ascuns în paharul cel cu băutură și, scoțînd-o, a stors-o iarăși în pahar. Apoi a dat băutura aceea stăpînei sale. Aceasta, neștiind nimic, a băut din pahar și astfel s-a întors durerea la capul ei, căci în acea noapte a murit repede femeia gotului, căzînd în groapa pe care a săpat-o altuia.

Gotul, sculîndu-se a doua zi și văzînd pe femeia lui moartă, s-a spăimîntat de moartea ei cea repede. Apoi s-a umplut toată casa de jale, adunîndu-se rudeniile, prietenii și vecinii și plîngînd pentru dînsa. După aceea, zidind mormînt frumos, a îngropat-o cu cinste și trecînd șapte zile de la moartea ei și-au adus aminte rudeniile moartei de tînăra cea adusă din Edesa și au zis: "Nu este altcineva pricina morții rudei noastre decît numai roaba aceasta, căci ea totdeauna avea pizmă asupra ei".

Deci s-au sculat toți asupra Eufimiei și voiau s-o dea ighemonului ca s-o bată și s-o întrebe cum a omorît pe stăpîna sa. Dar nefiind atunci ighemonul acasă, cei fărădelege au făcut alt sfat și au hotărît ca să îngroape pe Eufimia de vie, împreună cu cea moartă. Deci, descoperind mormîntul celei moarte, au pus

pe tînăra acolo, lîngă trupul cel împuțit și plin de viermi, ca să moară cu moarte negrăită, apoi au prăvălit o piatră mare peste mormînt și au pus strajă. Cine va putea spune supărarea și necazul ce avea atunci în mormînt tînăra aceea? Căci era cuprinsă de frică, de spaimă mare și de plîngere. Să-și închipuiască cineva ce fel de frică și nevoie are omul viu închis în mormînt, împreună cu un trup împuțit.

În acea strîmtoare fiind Eufimia, a strigat din mormînt către Dumnezeu în amărăciunea inimii sale, precum odinioară proorocul Iona în pîntecele chitului și se ruga, zicînd: "Doamne, Dumnezeul puterilor, Care Te odihnești peste heruvimi și vezi adîncurile; Tu vezi amărăciunea inimii mele și strîmtorarea mea în acest mormînt întunecos și împuțit. Tu știi că pentru numele Tău am fost dată acestui got fără de lege, căci el, jurîndu-se cu numele Tău, m-a luat pe mine. Deci, miluiește-mă pentru numele Tău Cel sfînt. Tu omori și faci viu, pogori în iad și ridici; deci izbăvește-mă din această moarte amară și mă scoate din acest mormînt ca din iad căci ești puternic a scula și pe cei morți, cu cît mai vîrtos pe mine cea vie, care sînt aproape de moarte; deci scoate-mă din porțile morții. Miluiește-mă, o, Stăpîne, pentru rugăciunile Sfinților Tăi Mucenici Gurie, Samona și Aviv a căror vărsare a sîngelui și moarte a lor ai primit-o ca pe o jertfă curată. O, Sfinților Mucenici, vrăjmașul meu v-a pus garanți maicii mele; deci miluieți-mă pe mine, care pier cumplit".

Astfel rugîndu-se în amărăciunea sufletului, iată s-au arătat trei bărbați purtători de lumină, strălucind ca trei luceferi, adică Sfinții Mucenici Gurie, Samona și Aviv. Și îndată a pierit duhoarea care era în mormînt, iar Eufimia a mirosit frumoasă mireasmă care ieșea nu din trup, ci de la sfinții mucenici cei ce se arătaseră. Sfinții au zis către dînsa: "Îndrăznește, fiică, și nu te teme; degrab vei dobîndi mîntuirea". Acestea zicînd sfinții, s-a îndulcit inima Eufimiei de vederea cea prealuminată a sfinților și de cuvintele lor cele mîngîietoare. Apoi, umplîndu-se de bucurie, a adormit cu un somn dulce. Iar pe cînd dormea, a fost luată din mormînt, cu puterea cea nevăzută și atotputernică a lui Dumnezeu și într-un ceas a fost adusă în Edesa în biserica Sfinților Mucenici Gurie, Samona și Aviv, unde a fost pusă lîngă cinstitul lor mormînt. Și era atunci noapte cînd a fost adusă Eufimia și se săvîrșea în biserică obișnuita cîntare a Utreniei.

Deșteptîndu-se din somn, a văzut iarăși pe Sfinții Mucenici zicînd către dînsa: "Bucură-te, fiică, și cunoaște unde ești acum. Iată am împlinit ceea ce am făgăduit; mergi acum cu pace la maica ta". Zicînd acestea, s-au făcut nevăzuți, iar tînăra sculîndu-se, lua seama unde este; căci cunoștea acum că nu este în mormînt. Apoi, văzînd zidurile bisericii și cinstita raclă a Sfinților Mucenici și auzind cîntarea clericilor, a cunoscut că este în Edesa în biserica Sfinților răbdători de chinuri ai lui Hristos, Gurie, Samona și Aviv.

Deci s-a umplut de negrăită bucurie și veselie și, cuprinzînd cu dragoste racla Sfinților Mucenici, cu lacrimi a dat mulțumire lui Dumnezeu și sfinților Lui pentru mila ce a făcut cu dînsa. Și astfel grăia în mulțumirea sa: *Dumnezeul nostru, în cer și pe pămînt, toate cîte a vrut a făcut. Trimis-a din cer și m-a mîntuit. Bine ești cuvîntat, Doamne, Cel ce mîntuiești pe cei ce nădăjduiesc spre Tine. Seara se va sălășlui plîngere și dimineața bucurie.*

Acestea și multe altele zicînd ea cu lacrimi de bucurie, preotul a auzit cuvintele și plîngerea ei. Apoi, apropiindu-se de dînsa, a întreat-o: "Cine ești tu și pentru ce plîngi așa?" Iar ea, deschizîndu-și gura, a început a-i spune lui toate cu de-amănuntul; cum a fost dată de maica sa gotului, în urma jurămîntului de lîngă racla sfinților și ce a pătimit de la acel călcător de jurămînt; cum a fost închisă în mormînt și cum, rugîndu-se ea, i s-au arătat Sfinții Mucenici și într-un ceas au adus-o pe ea din țara goșilor în biserica aceasta. Iar preotul, auzind acestea, s-a spăimîntat, mirîndu-se de puterea cea mare a lui Dumnezeu. Însă nu voia să creadă desăvîrșit cele grăite și a întreat-o: "Cine este maica ta?" Apoi înștiințîndu-se că văduva Sofia este maica ei, a trimis îndată după dînsa, chemînd-o să vină la biserică.

Sofia, neștiind nimic, a venit degrabă și văzînd pe fiica sa sînd lîngă cinstita raclă a sfinților mucenici, îmbrăcată în haine proaste, s-a spăimîntat de o vedere ca aceea nenădăjduită; apoi s-au îmbrățișat, plîngînd amîndouă, încît nu puteau să vorbească vreun cuvînt. După aceea, nu degrabă potolindu-se de tînguirea lor cea cu lacrimi, a întreat-o maica sa: "Cum ai venit aici, fiica mea preadulce și pentru ce ești îmbrăcată cu aceste haine întinate?" Iar ea a spus toate cu de-amănuntul cele ce a pătimit în pămînt străin

de la acel bărbat viclean, cum ieri a fost îngropată în mormânt și cum a fost scăpată cu preaslăvire și a fost adusă aici, prin mijlocirea Sfinților Mucenici Gurie, Samona și Aviv.

Auzind acestea, mama ei se topea cu inima de durere. Și toți cei ce se întîmplaseră acolo, ascultînd cuvintele ce le spunea Eufimia, se minunau foarte și preamăreau puterea lui Dumnezeu cea atotputernică și mila Lui. Apoi mama ei, căzînd înaintea raclii Sfinților Mucenici, înălța mulțumire lui Dumnezeu și sfinților Lui cu mare glas; și toată ziua aceea a petrecut-o în biserică, rugîndu-se, mulțumind lui Dumnezeu și cuprinzînd racla sfinților mucenici cu dragoste și cu osîrdie. Iar seara tîrziu, luînd maica pe fiica sa, s-a dus cu bucurie la casa ei, lăudînd pe Dumnezeu.

A doua zi a străbătut prin toată cetatea vestea despre acea minune. Și s-au adunat de pretutindeni în casa văduvei rudeniile și vecinii care se minunau de cele ce povestea copila Eufimia. Apoi toți lăudau numele Domnului, propovăduindu-se ajutorul Sfinților Mucenici. De aici înainte Sofia a viețuit împreună cu fiica ei cu plăcere de Dumnezeu, povestind tuturor puterea Lui, care se arătase lor cu milostivire. Și Eufimia zicea: "Dreapta Domnului a făcut putere, dreapta Domnului m-a adus pe mine de la goți la Edesa. Nu voi muri, ci voi fi vie și voi povesti lucrurile Domnului". Iar Dumnezeu a făcut izbîndă acelui got călcător de jurămînt în acest chip.

După cîțiva ani acel neam păgîn, care și mai înainte dăduse război asupra grecilor, unindu-se cu perșii, iarăși s-a răsculat asupra ținutului aceluia și încerca să ia cetatea Edesa. Pentru aceea iarăși a fost trimisă oastea grecească la Edesa spre apărarea cetății. Și a venit împreună cu oastea aceea și gotul cel mai sus pomenit, care cu vicleșug și cu înșelăciune luase de la Sofia pe fiica ei, Eufimia. El nu știa nimic de minunea ce se făcuse, căci socotea acum că Eufimia a murit în mormînt fiind închisă cu femeia sa cea moartă. El a venit la casa Sofiei ca la soacra sa, nerușinîndu-se. Dar ea, văzînd că vine, a ascuns pe Eufimia în camera cea mai dinăuntru și l-a primit în casa sa ca pe un ginere al său, ca și cum se bucura de venirea lui.

Apoi, adunîndu-și rudeniile sale și vecinii, a început înaintea lor a întreba pe got, zicînd: "Cum ați călătorit de aici și cum s-a păzit fiica mea, fiind pe cale îngreuiată și cum a născut? Căci multă mîhnire am avut pentru dînsa și mă temeam să nu i se întîmple ceva de supărare, pe cale". Iar el a răspuns: "Dumnezeu, cu rugăciunile tale, ne-a ușurat calea de am călătorit fără necaz și fiica ta este sănătoasă și a născut un băiat. Ea îți trimite închinăciune prin mine și de nu ne-ar fi fost fără de veste această plecare, apoi și fiica ta ar fi venit la tine, împreună cu mine și cu copilul, ca să te mîngîi împreună cu dînsa. Dar va veni în altă vreme mai lesnicioasă".

Sofia, auzind cuvintele acestea s-a aprins de dreaptă mînie față de cuvintele mincinoase ale acestui om rău și a strigat tare, rupîndu-și hainele și zicînd: "Înșelătorule, vicleanule și ucigașule! Ce ai făcut cu fiica mea?" Zicînd acestea, a scos pe Eufimia din camera cea dinăuntru și a adus-o înaintea ucigașului. Apoi a zis: "Oare cunoști pe această tînără? Cine este aceasta? Știi unde ai închis-o pe dînsa, călcătorule de jurămînt? Cum ai dat-o morții, nelegiuitule?" Iar el, auzind aceste cuvinte și văzînd pe Eufimia, s-a cutremurat și a rămas fără de glas, nemaiputînd a-și deschide gura să grăiască vreun cuvînt; ci era ca un mort.

Atunci, rudeniile și vecinii care se adunaseră acolo, l-au închis cu grijă într-o cameră și au pus strajă la ușă. Iar Sofia împreună cu fiica sa, chemînd un scriitor, au scris toate cele ce li s-au întîmplat, nelăsînd nimic nescris din acea minune. Apoi, mergînd la fericitul Evloghie, episcopul acelei cetăți, i-a dat acea scrisoare, spunîndu-i despre venirea vrăjmașului și vicleanului său ginere. Iar episcopul citind scrisoarea, îndată, luînd clerul său, a mers la voievodul care era peste oștile grecești ce veniseră acolo. Și a poruncit ca înaintea voievodului să se citească scrisoarea aceea, dată de văduva și de fiica sa, în care era scrisă cu amănuntul minunea Sfinților Mucenici.

Voievodul, ascultînd cu luare aminte, s-a spăimîntat de acea minune preamărită și toți cei care erau împreună cu dînsul s-au umplut de frică. Apoi voievodul îndată a poruncit să aducă înaintea lui atît pe got, cît și pe văduva Sofia împreună cu fiica sa Eufimia. Și a poruncit ca să se citească iarăși povestirea în

auzul tuturor, căci se adunase mulțime de popor în curtea voievodului, bărbați și femei. Deci, voievodul a întrebat pe got dacă sînt adevărate cele scrise, iar gotul a răspuns că sînt adevărate și nu este nici o minciună într-însele. Atunci voievodul a zis către dînsul: "Ucigașule, ticălosule, cum nu te-ai temut de Dumnezeu, nici de judecata Lui cea înfricoșată? Cum nu te-ai înfricoșat de jurămîntul ce l-ai făcut lîngă racla Sfinților Mucenici, pe care i-ai făcut garanți și martori ai făgăduinței tale? Pentru ce n-ai miluit pe fecioara pe care ai înșelat-o cu vicleșugul tău? Deci primește vrednica pedeapsă pentru faptele tale!" Și îndată a poruncit să-i taie capul cu sabia și să ardă în foc trupul lui.

Dar iubitorul de Dumnezeu episcop a rugat mult pe voievod ca să nu piardă cu moarte pe got, ci să facă milă cu dînsul și să-l lase viu, ca să preamărească minunile lui Dumnezeu. Iar voievodul a răspuns episcopului: "Mă tem a milui pe cel ce a făcut atîta răutate, ca să nu mîinii pe Sfinții Mucenici pe care i-a înșelat acest călcător de jurămînt". Deci, gotul a fost tăiat după porunca voievodului, iar pentru rugămînta episcopului, trupul lui n-a fost ars ci l-a îngropat în pămînt; și astfel a luat sfîrșit acel om ticălos. Astfel, Dumnezeu Se preamărea întru sfinții Săi, Căruia și de la noi păcătoșii, să-I fie slavă, cinste și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Viața și nevoițele Sfîntului Preacuviosului Părintelui nostru Paisie de la Neamț (15 noiembrie)

Sfîntul Preacuviosul Părintele nostru Paisie de la Neamț s-a născut la douăzeci și unu decembrie, 1722, în orașul Poltava din Ucraina, numită pe atunci Malorusia, într-o veche familie de preoți dintre care unii au îmbrățișat viața monahală, precum bunica și sora mamei sale. Din botez a primit numele de Petru, după numele fericitului mitropolit moldovean Petru Movilă al Kievului, care se cinstește la 21 decembrie, ziua nașterii Cuviosului Paisie. Tatăl său, Ioan, era preot al catedralei din Poltava, iar mama sa Irina se îngrijea de buna creștere a celor doisprezece copii, dintre care fericitul Paisie era al unsprezecelea.

Murind tatăl său, pe cînd Petru avea numai patru ani, binecuvîntata sa mamă i-a dat de mic o educație creștinească. La vîrsta de doisprezece ani l-a prezentat arhiepiscopului Kievului, Rafael, care l-a primit să învețe carte duhovnicească la Școala Frăției din Kiev, cunoscută și sub numele de "Academia Movileană". Aici învățau carte și teologie toți fiii aleși ai preoților și demnitarilor ucrainieni și chiar moldoveni, cu care erau în bune relații creștinești.

După patru ani de școală, sufletul fericitului Petru nu-și găsea odihnă în lume. Glasul tainic al Duhului Sfînt îl chema la marea nevoiță a vieții monahale, unde, prin multe osteneți și neadormită rugăciune, sufletul rîvnitor se curăță de patimi și se unește cu Hristos. De aceea, părăsind în taină școala și familia, în toamna anului 1739, pe cînd avea șaptesprezece ani, Petru se duce la un schit din apropiere, împreună cu un prieten iubit al său. Dar negăsind duhovnic după inima sa se duce la Mînăstirea Medvedevschi, unde este făcut rasofor, primind numele de Platon. Dar nici aici nu stă mult.

După ce zăbovește puțin timp în marea lavră Pecersca, fericitul Platon, negăsind pace și liniște duhovnicească în mînăstirile ucrainiene, călăuzit de mîna lui Dumnezeu, în anul 1745, părăsește patria sa și se duce în Moldova. Aici viața monahală isihastă era în mare înflorire, fiind ferită de tulburarea uniației catolice poloneze, care invadase o bună parte din Ucraina de sud-vest.

După ce poposește la cîteva mînăstiri și sihăstrie, fericitul Platon se stabilește la schitul Trestieni, în ținutul Buzăului. Aici se nevoiau cîteva călugări isihăști vestiți, în frunte cu Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului - părintele său duhovnicesc -, și Cuviosul Onufrie Sihastrul. Platon stă la Trestieni puțin. Apoi se mută mai sus, pe valea Buzăului, la schitul Cîrnu, aproape de marele pustnic Onufrie, de la care mereu cerea cuvînt de bună sfătuire duhovnicească pe calea mîntuirii.

Nevoindu-se Platon în schitul Trestieni, a fost rînduit de egumen la bucătărie. Dar el, fiind neînvățat a face mîncare și firav cu trupul, într-o zi n-a fiert bucatele îndeajuns; iar cînd să dea vasele jos de pe foc, a vărsat din greșeală toată mîncarea pentru care a plîns mult, cerîndu-și iertare. În altă zi a fost rînduit să facă pîine la brutărie. Însă și aici a pătimit aceeași ispită. Căci, neștiind cum să prepare aluatul și neavînd putere să-l frămînte cît trebuie, aluatul n-a mai dospit. Apoi, venindu-i un frate în ajutor, l-a frămîntat din nou. Dar în cuptor, neștiind să potrivească focul, toată pîinea a ars pe vatră. Atunci rasoforul Platon, cerîndu-și iertare în genunchi de la părinți, a plîns de mîhnire în toată ziua aceea.

Mai tîrziu, după ce Platon ajunge călugăr și stareț la Mînăstirea Neamț, spunea ucenicilor săi: "Fiilor, cei ce vin în obștea noastră să nu se descurajeze, văzînd nepriceperea lor în unele ascultări, că și eu am fost la fel. Ci să aibă răbdare, căci cu ajutorul lui Dumnezeu și cu sîrguință, vor ajunge să izbutească în orice lucru".

Un schimonah, anume Dosoftei, a spus rasoforului Platon că peste puține zile va veni marele stareț Vasile de la Poiana Mărului în schitul Trestieni și dacă îl va vedea așa tînăr și ager la minte îl va sili să primească preoția. Atunci Platon, mulțumindu-i, i-a zis: "Părinte Dosoftei, eu pînă la moarte aș dori să rămîn simplu monah, căci nu sînt vrednic de o treaptă așa de mare!" "Dumnezeu să-ți ajute, frate!", a adăugat bătrînul.

Într-o toamnă, egumenul schitului l-a rînduit pe Platon să păzească via, poruncindu-i să nu mănînce struguri decît după masă, ca să nu se îmbolnăvească de stomac. Dar ucenicul, biruindu-se de lăcomie, toată ziua mîncea struguri, iar la masă nu mai gusta nimic. De aceea, mult slăbind ca după o boală, a fost certat de egumen. Atunci Platon, rușinîndu-se, și-a mărturisit greșeala neascultării, cerîndu-și cu lacrimi iertare.

Spuneau părinții din schit despre Platon și acest lucru vrednic de crezare. Într-o noapte, spre Duminică, Platon a adormit așa de tare, că nu a mai auzit clopotul de Utrenie. Cînd s-a deșteptat slujba era pe la jumătate. Atunci de mare mîhnire a început a plînge și s-a întors la chilie. Iar a doua zi s-a rușinat să mai meargă la Liturghie și la trapeză cu frații, ci ședea în chilie plîngînd; atît era de pătruns de frica de Dumnezeu. Din ziua aceea, multă vreme rasoforul Platon, nu mai dormea culcat pe pat, ci șezînd pe un scăunel, ca să se poată deștepta la Utrenie.

Nevoindu-se smeritul Platon la schitul Cîrnu, se ducea adesea în pustie la Cuviosul Onufrie, bărbat ales și plin de dar, pentru a-i cere cuvînt de folos. Odată, după ce i-a vorbit bătrînul despre patimile trupești și suflețești și despre luptele cele cu vicleșug ale diavolilor, a adăugat și acestea: "Dacă n-ar apăra Hristos pe poporul Său, nu s-ar fi mîntuit nici unul dintre sfinți. Dar cel ce cade la Hristos cu credință și cu dragoste, cu smerenie și cu lacrimi, aceluia i se dau mîngîrieri și negrăite bucurii, pace și dragoste fierbinte către Dumnezeu. Mărturiile ale acestui lucru sînt lacrimile nefățarnice izvorîte din marea dragoste, zdrobirea inimii și smerenie neconținută pentru Hristos. Căci din dragoste către Dumnezeu, omul devine nesimțitor către bunurile lumii acesteia".

După patru ani de nevoință duhovnicească în Moldova, fericitul Platon a plecat în Sfîntul Munte, ca să scape de hirotonie, după cum singur mărturisea mai tîrziu: "ca nu cumva părinții moldoveni să mă silească să primesc preoția".

Sosind în Muntele Athos, a mers prin toate mînăstirile și sihăstriile să-și găsească un povățuitor iscusit. Dar negăsind un duhovnic după dorința lui, s-a retras în pustie, nevoindu-se singur patru ani de zile, în multă lipsă și osteneală, în rugăciune și citirea Sfinților Părinți, în lacrimi și priveghere ziua și noaptea.

Nevoința fericitului Platon în singurătate era destul de grea și anevoioasă. Neîncetat se îndeletnicea cu citirea Sfintei Scripturi și cîntarea psalmilor; mîncare primea o dată la două zile și atunci numai pesmeți și apă, afară numai de sîmbete, duminici și praznice; iar sărăcia lui era covîrșitoare. Trăia numai din pomană. Avea numai o dulamă și o rasă, și acelea foarte vechi. De multe ori, din pricina lipsei, umbla desculț, chiar și iarna și fără cămașă pe el. Dar smeritul Platon se bucura de sărăcia lui, precum se bucură

bogatul de bogăția lui. Nici ușa chiliei lui nu o încuia vreodată, când pleca undeva, căci nu avea nimic într-însa, fără numai cuvintele Sfinților Părinți pe care le împrumuta de la mînăstiri.

În acea vreme, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a venit în Sfîntul Munte marele stareț Vasile de la Poiana Mărului și a zăbovit cîteva zile la chilia fericitului Platon. Iar la rugămîntea lui, starețul Vasile l-a călugărit pe Platon, punîndu-i numele de Paisie. Apoi, bătrînul l-a sfătuit pe ucenicul său să lase nevoița pustnicească și să-și aleagă calea împărătească, zicînd:

"Toată viața monahicească se împarte în trei părți: prima este viața de obște; a doua este petrecerea în doi sau în trei, numită și cale împărătească sau de mijloc, avînd toate în comun; a treia este nevoița de unul singur în pustie, potrivită numai bărbaților sfinți și desăvîrșiți. În timpul de față, însă, unii călugări și-au născocit al patrulea fel de rînduială monahicească. Fiecare își face chilie unde îi place, trăiește singur și se conduce singur după voia sa. Aceștia nu sînt pustnici adevărați, ci niște samavolnici, pentru că și-au ales un chip de viață care nu este după măsura puterii lor, lepădînd ascultarea obștească".

"Unii dintre aceștia zic: "Eu de aceea trăiesc singur, ca să nu supăr pe fratele meu, nici eu să nu fiu supărat de altul. Apoi ca să mă feresc de grăirea deșartă și de osîndirea altuia". Dar știi tu prietene, că aceste vorbe ale tale mai mult te rușinează decît te îndreptățesc? Pentru că și Părinții Bisericii au spus că celor tineri le este de folos să se smerească, iar mîndria, părerea de sine, viclenia și altele asemenea îngîmfă și fac pe om trufaș".

Apoi iarăși zicea Cuviosul Vasile către ucenicul său, Paisie: "Mai bine este să trăiești împreună cu un frate să-ți cunoști slăbiciunea și măsura ta, să te căiești, să te rogi înaintea Domnului și să te curăți în toată ziua, prin harul lui Hristos, decît să porți în tine trufia și părerea de sine, să le ascunzi cu viclenie și să te hrănești cu traiul singuratic. Că traiul singuratic aduce nu puțină vătămare celui pățimaș".

În altă zi, starețul Vasile i-a zis iarăși: "Schivnicia înainte de vreme este pricină de mîndrie, după cuvîntul Sfîntului Varsanufie. Deci dacă pe cel slab schivnicia îl duce la mîndrie, atunci în ce se bizuie cel ce îndrăznește la această luptă singuratică? Nu este mai bine oare a păstra tăcerea în doi sau în trei pe drumul împărătesc? Iar petrecerea în viața de obște, după porunca Domnului - spunea marele stareț -, dă monahului rîvnă la tot lucrul, deși i se împotrivesc satana. Aici nu are loc iubirea de sine și pîrtinirea, care de obicei stăpînesc pe cei ce trăiesc în singurătate. Căci celor ce au trăit la început în viața de sine, li se pare grea viața de obște. De aceea, unii din ei zic: munca pentru noi înșine ne dă rîvnă și hărnicie; iar cînd lucrăm pentru frați se ivește numaidecît lenea și cîrtirea".

Apoi spune: "Cel ce trăiește singuratic, lucrează numai pentru sine, din iubire de sine; iar cel ce trăiește în obște, lucrează numai pentru Domnul, din iubire de Dumnezeu. De aceea se cuvine ca noi neputincioșii, să ținem calea împărătească, petrecînd mai mulți la un loc. În felul acesta și ispitele le vom birui și de păcatul iubirii de sine ne vom izbăvi!"

Începînd fericitul Paisie să primească în jurul său mai mulți frați, după sfatul starețului Vasile, duceau lipsă de preot. Deci îl rugau frații cu lacrimi pe Paisie să primească preoția, dar el nu voia, socotindu-se nevrednic. Atunci, unii din bătrînii Muntelui Athos au zis Cuviosului: "Cum poți tu să înveți pe frați să asculte și să-și taie voia, cînd tu nu faci ascultare și respingi lacrimile atîtor oameni? Vădit lucru este că tu iubești voia ta și crezi minții tale mai mult decît vorbele celor mai bătrîni cu anii și cu mintea. Oare tu nu știi unde duce neascultarea?" Auzind aceste cuvinte Paisie, s-a supus voii părinților și a primit preoția.

Se spune despre obștea Cuviosului Paisie de la schitul Sfîntul Ilie că petrecea în mare lipsă materială, dar în desăvîrșită armonie și rîvnă duhovnicească. Pe lîngă participarea zilnică la slujbele bisericești, frățimea se îndeletnicea și cu lucrul mîinilor în deplină dragoste, smerenie și tăcere. Iar fericitul stareț se ostenea ziua la facerea de linguri, iar noaptea o petrecea în citirea și transcrierea cărților Sfinților Părinți, sacrificînd pentru somn pînă la trei ceasuri. Apoi avea darul lacrimilor, căci vărsa multe lacrimi cînd săvîrșea Sfînta Liturghie, fiind pătruns de dumnezeiasca dragoste.

Patriarhul Serafim, care petrecea în Mînăstirea Pantocrator îl chema pe starețul Paisie în lavră de cîteva ori pe an pentru a sluji Sfînta Liturghie. Și se foloseau toți vîzînd pe Cuviosul slujind în limba greacă, fără grabă, cu nespusă evlavie, cu fața stropită de lacrimi și absorbit cu totul de sfînta slujbă.

Starețul Paisie iubea tare mult citirea cărților Sfinților Părinți. Iată ce răspundea el starețului Atanasie care îl învinuia de oarecare lucruri: "Să nu zici, părinte Atanasie, că ajunge una sau două cărți pentru mîntuirea sufletului. Doar nici albina nu adună miere dintr-o floare, ci din multe. Așa este și cel ce citește cărțile Sfinților Părinți. Una îl învață dreapta credință; alta îi vorbește de tăcere și rugăciune; alta îi spune de ascultare, de smerenie și răbdare, iar alta îl îndeamnă către iubirea de Dumnezeu și de aproapele. Așadar din multe cărți patristice învață omul să trăiască după Evanghelie".

Altora le zicea Cuviosul Paisie: "Cel ce nu vrea să pătimească cu Hristos în viața de obște și îndrăznește în mîndria sa să se ridice deodată pe crucea lui Hristos, alegîndu-și viața de pustie înainte de vreme, el devine un răzvrătit, iar nu pustnic!" Apoi zicea: "Viața de obște și sfînta lucrare din ea care este rădăcina vieții călugărești, le-a așezat pe pămînt Însuși Hristos Mîntuitorul, dînd pildă oamenilor petrecerea Sa și a celor doisprezece Apostoli, care s-au supus întru totul dumnezeieștilor Lui porunci. Căci nici o altă viețuire nu aduce călugărului atîta sporire și nu-l izbăvește așa curînd de patimile trupești și sufletești, ca viața de obște prin fericita ascultare. Și aceasta datorită smereniei care se naște din ascultare".

Despre dragostea cea duhovnicească iarăși învăța pe ucenici, Cuviosul Paisie: "Petrecerea în viața de obște a fraților adunați în numele lui Hristos, fără deosebire de neam, îi unește așa de mult prin dragoste, încît toți devin un singur trup, avînd un singur cap - pe Hristos -, un singur suflet, o singură voie și un singur scop, păzirea poruncilor lui Dumnezeu, îndemnîndu-se unul pe altul la lupta cea bună, supunîndu-se unul altuia, purtînd sarcinile unul altuia".

Apoi zicea: "Dumnezeiasca ascultare, fiind rădăcina și temelia vieții călugărești, este strîns legată de viața de obște, cum este legat sufletul de trup. Că una fără alta nu poate exista. În obștea noastră, spunea Cuviosul Paisie, nimeni nu are nimic al său personal, că toți sînt încredințați că lăcomia este calea lui Iuda vînzătorul. Cel ce vine în mînăstire este dator ca toată averea sa, pînă la cel mai mic lucru, s-o pună pînă la moarte, cu trupul și cu sufletul său".

Altădată învăța pe ucenici, zicînd: "Cu adevărat, nu toți în obștea noastră au ajuns deopotrivă măsura vîrstei duhovnicești. Cei mai mulți și-au lepădat cu totul voia și cugetul lor, supunîndu-le în toate fraților și răbdînd cu mare bucurie ocările și ispitele. Ei neconținut sînt stăpîniți de muștrarea de sine și se socotesc mai nevrednici decît toți. Alții, nu puțini, cad și iarăși se scoală; greșesc și din nou se pocăiesc; cu greu rabdă muștrările și ispitele, dar nu rămîn de cei dintîi, ci se roagă cu căldură lui Dumnezeu să le trimită ajutor. Sînt puțini însă și de aceia care nu pot deloc să rabde ispitele și muștrările. Aceștia au nevoie să fie hrăniți cu laptele milei, al iubirii de oameni și al îngăduinței, pînă vor ajunge la cuvenita vîrstă duhovnicească".

Iar către unul din apropiații săi zicea Cuviosul Paisie: "Am o neconținută întristare și durere în inima mea. Oare cu ce obraz mă voi înfățișa eu înaintea înfricoșatului Judecător ca să dau răspuns de atîtea suflete ale fraților mei care s-au predat în ascultarea mea, cînd eu nu sînt în stare să dau seama de ticălosul meu suflet? Dar deși sînt nevrednic, am nădejde de mîntuire prin rugăciunile fraților ce viețuiesc împreună cu mine".

După mutarea Cuviosului Paisie cu soborul său de la Muntele Athos la Mînăstirea Dragomirna, din vara anului 1763, cu binecuvîntarea mitropolitului Moldovei, Gavriil, a rînduit următoarea regulă de viață călugărească:

"Nici un frate din obște nu are voie să aibă vreun fel de avere proprie, mișcătoare sau nemișcătoare. Starețul mînăstirii va avea grijă să-i dea fiecăruia cele de nevoie, după ascultarea lui;

Fiecare frate să se silească a dobîndi desăvîrșita ascultare, prin părăsirea cu totul a voii, cugetării și libertății sale;

Starețul să cunoască bine Sfînta Scriptură și învățăturile Sfinților Părinți pentru a ști cum să povățuiască pe călugări după voia lui Dumnezeu;

Slujbele bisericești și toată pravila obștească să se respecte întocmai după tipicul Sfîntului Munte Athos;

Egumenul și toți frații sînt datori a lua parte zilnic la slujbele bisericești în rasă și camilafcă. Numai cei bolnavi sau cei trimiși în ascultări pot lipsi de la biserică;

La trapeză să se servească masa după tipicul bisericesc și rînduiala Sfîntului Munte. Nimănui nu-i este îngăduit să mănînce pe la chilii, de la egumen pînă la cel din urmă frate. Numai cei bolnavi și bătrîni pot primi mîncare la chilie;

Frații sînt datori mai mult decît orice altă nevoie să practice la chilie rugăciunea lui Iisus. Apoi să cînte psalmi, să citească Sfînta Scriptură și cărțile Sfinților Părinți. Nimeni să nu stea fără de ocupație în chilie. Iar de ieșirea deasă din chilie și de starea de vorbă cu alții să fugă ca de otravă;

Egumenul se cade să rînduiască pe frați la toate ascultările din mînăstire, pentru a-i deprinde smerenia și tăierea voii;

Egumenul trebuie să aibă către toți frații aceeași purtare de grijă și aceeași dragoste. La fel și frații să aibă între ei dragoste curată și nefățarnică;

Se cuvine egumenului să rabde cu blîndețe toate slăbiciunile fiilor săi duhovnicești, cu nădejdea îndreptării lor. Iar pe cei ce trăiesc de capul lor și leapădă jugul ascultării, după destulă sfătuire, să-i îndepărteze din mînăstire;

Pentru buna chivernisire a averilor, a fraților și a treburilor mînăstirești, egumenul este dator să aibă un călugăr iscusit care să poată cîrmui bine toate;

Frații care vin la călugărie să fie ținuți în haine mirenești, spre ispitire canonică, de la șase luni pînă la trei ani. Apoi să-i tundă în monahism, ca rasofori sau călugări în mantie. Iar cel care după trei ani nu a deprins ascultarea și tăierea voii, să-l trimită din nou în lume;

În mînăstire să fie un mic spital - bolniță -, pentru călugării care se îmbolnăvesc și un frate iscusit care să îngrijească de ei cu deosebită hrană, băutură și liniște;

În mînăstire să fie diferite ateliere pentru trebuințele obștești, în care să lucreze călugări pricepuți, ca să nu fie nevoie să se ducă călugării la mireni;

Să se facă două case de oaspeți: una înăuntrul mînăstirii pentru mireni evlavioși care vin spre închinare; și alta în afară de mînăstire pentru cei care vin cu căruțele;

Egumenul să rînduiască călugări iscușiți, ca să slujească cu dragoste pe cei ce vin spre închinare. Pe cei săraci și bolnavi, care n-au unde să-și plece capul, să-i ducă fie la casa de oaspeți, fie la bolniță și să fie îngrijiți cu bunăvoință;

În mînăstire să fie interzisă intrarea femeilor, afară de cazuri de mare nevoie, cum ar fi în timp de război și de bejenie;

Egumenul să se aleagă de soborul călugărilor și numai din sînul mînăstirii. El să știe bine Sfînta Scriptură și învățăturile Sfinților Părinți și să fie pildă tuturor de ascultare, dragoste, blîndețe și înțelepciune;

Mînăstirea Dragomirna să nu fie niciodată și nicăieri închinată, precum a lăsat cu greu legămînt și prea fericitul ei ctitor, mitropolitul Anastasie Crimca".

Cuviosul Paisie porunca fraților să săvîrșească ascultarea rînduită cu mare dragoste, în permanentă tăcere și cu rugăciunea tainică în inimă. Adeseori ieșea și starețul cu frații la lucru, dîndu-le tuturor pildă în toate. Vara, cînd părinții plecau să lucreze la cîmp, mergea și un duhovnic cu dînșii pentru pravila bisericească și pentru spovedania zilnică, de care nimeni nu era scutit.

Cînd Cuviosul Paisie nu putea să-și cerceteze frații la cîmp, fiind departe de mînăstire, le trimitea cîte o scrisoare, plină de sfaturi duhovnicești. Iată cum îi învăța pe frați într-una din aceste scrieri:

"Fiilor, păziți-vă de zavistie! Unde este zavistie acolo nu este Duhul lui Dumnezeu. Stăpîniți-vă limba ca să nu grăiască cuvinte deșarte. Cine își stăpînește limba, își păzește sufletul de întristare. De la limbă vine viața și moartea. Întru toate să aveți smerenie, bunătate și dragoste. Întăriți-vă cu temerea de Dumnezeu, cu amintirea morții și a veșnicilor munci. Rugăciunea lui Iisus să o repetați neconținut. Aduceți lui Dumnezeu jertfă curată, neprihănită cu bună mireasmă, după creștineasca voastră făgăduință. Aduceți osteneala și sudorile voastre de sînge ca o ardere de tot. Zăduful și arșița zilei să fie pentru voi ca răbdarea mucenicilor...".

La chilii, Cuviosul Paisie cerea călugărilor să facă trei lucruri: să citească cuvintele Sfinților Părinți, să practice rugăciunea minții și, după putere, să facă adesea metanii cu lacrimi. Iar mărturisirea gîndurilor către duhovnici o considera marele stareț temelia vieții duhovnicești și nădejdea mîntuirii pentru toți. De aceea porunca fraților, mai ales celor începători, să se mărturisească în fiecare seară la duhovnicii lor și să primească Trupul și Sîngele Domnului, o dată pe lună; iar bătrînii și cei bolnavi, mai des, la două - trei săptămîni, iar schimonahii săptămînal.

Dacă vreunul din călugări, din lucrarea vrăjmașului, nu voia să-l ierte pe fratele său pînă seara, starețul îl îndepărta din sobor, îl oprea să zică Tatăl nostru și nu-l lăsa nici pe pragul bisericii să păsească, pînă nu se smerea și-și cerea iertare. Dacă la săvîrșirea vreunui lucru se călca vreo poruncă dumnezeiască, starețul porunca să se părăsească lucrul acela, decît să supere cu ceva pe Dumnezeu. Se spunea despre Cuviosul Paisie că permanent era ocupat cu frățimea și ușile chiliei lui nu se închideau pînă la ceasul nouă seara. Unii ieșeau și alții intrau. Pe unii îi mîngîia, iar cu alții se bucura.

Spunea unul dintre ucenicii săi, zicînd: "Treizeci de ani am trăit pe lîngă dînsul și nu l-am văzut niciodată întristîndu-se pentru nevoile materiale. El numai atunci se întrista tare, cînd vedea călcîndu-se vreo poruncă dumnezeiască și mai ales de bunăvoie. Că sufletul său și-l punea pentru cea mai mică poruncă a Stăpînului". De multe ori zicea starețul: "Să piară toate ale noastre, să piară și trupul nostru, dar să păzim poruncile lui Dumnezeu și cu dînsele sufletele noastre!"

Timp de doisprezece ani cît a trăit în Mînăstirea Dragomirna, Cuviosul Paisie se îndeletnicea, pe lîngă grija conducerii soborului, și cu traducerea cărților patristice. Această trudă o săvîrșea Cuviosul mai ales în nopțile de iarnă, iar din roadele ei împărțasea cu bucurie toată frățimea din mînăstire. Iarna, cînd toată frățimea se aduna în mînăstire de la ascultări, în fiecare seară, în afară de sărbători, citea din cuvintele Sfinților Părinți. Frații se adunau la trapeză, se aprindeau lumînări, apoi venea Cuviosul Paisie, se așeza la locul său și citea cuvînt de învățătură. La urmă explica cuvîntul citit pe înțelesul tuturor.

În Dragomirna se nevoiau călugări de trei neamuri: moldoveni, slavi și greci. De aceea era nevoit să citească într-o seară în limba română, iar în seara următoare în limba slavă sau greacă. Aceste citiri din tezaurul patristic se făceau de la începutul postului Crăciunului pînă în sîmbăta Sfantului Lazăr, cînd încetau. Pe toți îi sfătua părintește, zicînd: "Fraților, mai întîi de toate se cuvine vouă să vă apropiați de Domnul cu credință tare și cu iubire fierbinte să vă lepădați hotărît de toate plăcerile veacului acestuia, de voința voastră, de cugetul inimii voastre și să fiți săraci cu duhul și cu trupul. Numai atunci, prin harul lui Hristos, se va aprinde în voi sfînta rîvnă".

Altădată iarăși le zicea Cuviosul Paisie: "După măsura ostenelilor voastre, cu timpul veți dobîndi lacrimi și plîns cu nădejde, spre mîngîierea sufletului. Se va ivi în voi rîvna fierbinte de a trăi după poruncile Domnului și veți cîștiga smerenie și răbdare, milă și iubire către toți, iar mai ales către cei nedreptățiți, către bolnavi și bătrîni.

Apoi adăuga aceste cuvinte: "Fraților, pe lîngă toate acestea, se cuvine să răbdați bărbătește tot felul de neputințe trupești - slăbiciuni, boli grele și suferințe trecătoare -, care sînt pentru mîntuirea veșnică a sufletelor voastre. Numai astfel veți ajunge bărbați desăvîrșiți, după măsura vîrstei lui Hristos. De veți rămîne tari în ostenelile călugărești, va dura și obștea voastră cît va binevoi Dumnezeu. Iar dacă vă veți abate de la luarea aminte de sine și de la citirea cărților Sfinților Părinți, atunci veți cădea din pacea lui Hristos, din iubirea Lui și din împlinirea poruncilor Lui. Atunci se va încuibă între voi neorînduiala, deșertăciunea, dezordinea, tulburarea sufletească, îndoiala, deznădejdea, cîrtirea și învinuirea unuia asupra altuia. Atunci se va destrăma soborul vostru, mai întîi sufletește și apoi trupește...".

Spuneau ucenicii Cuviosului Paisie că avea atît de mare dar de a convinge, încît și pe cel mai trist îl putea mîngîia și liniști cu cuvintele sale, și pe cel descurajat îl putea îmbărbăta și întări. Iar unde trebuia, muștra, ruga, îndepărta, răbda îndelung și cînd nu izbutea alunga de la sine. Numai pe cei mai înrăiți și îndărătnici îi certa, amenințîndu-i cu mînia lui Dumnezeu. Față de unul ca acesta se arăta judecător aspru și mînios, pînă cînd se smerea și se pocăia. Apoi îl mîngîia, dojenindu-l cu dragoste și cu lacrimi pentru a lui îndreptare.

Odată unul din frați i-a spus: "Părinte, cugetul îmi spune că mă urăști, deoarece adeseori mă cerți cu mînie în fața fraților!" Iar Cuviosul Paisie i-a răspuns: "Iubite frate, dacă Sfînta Evanghelie poruncește să iubim și pe vrăjmașii noștri și să le facem bine, atunci cum pot eu să urăsc pe fiii mei duhovnicești? Iar dacă vă muștru cu mînie, să vă dea Domnul și vouă astfel de mînie! Că eu sînt nevoit a sta împotriva firii fiecăruia. Împotriva unora, adică a mă arăta mîniindu-mă, înaintea altora trebuie să plîng ca și prin una și prin alta să vă aduc vouă folos".

Uneori grăia către ucenicii săi aceste cuvinte: "Fraților, nu voiesc să vă temeți de mine ca de un stăpîn înfricoșat; ci să mă iubiți ca pe un părinte, precum și eu vă iubesc pe voi ca pe niște fii ai mei duhovnicești". Iar de se întîmpla în sobor tulburare și scîrbă vreunui frate și acela venea la Cuviosul să-i spună necazul, îndată marele stareț îl binecuvînta și-l lua înainte cu cuvîntul, nelăsînd fratelui răgaz să vorbească. Astfel, prin cuvintele sale cele dulci și mîngîietoare ducea mintea fratelui departe de întristare.

De asemeni, în vorbirea sa, ținea seama de firea și așezarea sufletească a fiecăruia. Celui mai înțelept îi aducea cuvînt mai adînc din dumnezeiasca Scriptură potrivit cu starea lui. Iar celui mai simplu îi aducea cuvînt, fie din iscusința sa, fie din sfînta ascultare, pînă cînd fratele uita de tulburare și ieșea de la stareț bucurîndu-se și mulțumind lui Dumnezeu.

Alteori grăia Cuviosul și acestea: "Cînd văd pe fiii mei duhovnicești nevoindu-se și silindu-se a păzi poruncile lui Dumnezeu cu ascultare și smerenie, am în sufletul meu atît de mare bucurie duhovnicească, încît nici în împărăția cerurilor nu doresc să am bucurie mai mare ca aceasta. Iar cînd văd pe unii negrijind de poruncile lui Dumnezeu, țînînd la voia lor, trecînd cu vederea sfînta ascultare, cîrtind și petrecînd în lenevire și iubire de sine, atunci atîta întristare cuprinde sufletul meu, că mai mare decît aceasta nu poate fi, pînă cînd nu îi voi vedea pocăindu-se cu adevărat". Iar alteori îi învăța pe frați și îi deștepta spre mai mare osîrdie, zicînd: "Fiilor, nu vă lăsați făcînd neguțătorie, căci acum este vreme bine primită, acum este ziua mîntuirii", cum spune Sfîntul Pavel.

Odată a venit la Cuviosul Paisie un frate și i-a spus: "Părinte, sînt tare luptat de gînduri!" Iar starețul i-a răspuns zîmbind: "De ce sînteți voi așa de copilăroși? Faceți și voi cum fac eu. Eu toată ziua vorbesc cu voi; cu unii plîng, cu alții mă bucur. Iar după ce plecați toți din chilie, o dată cu voi alung de la mine toate gîndurile. Apoi iau în mîini o carte și nu mai aud nimic, parcă aș fi în pustiul Iordanului!"

Despre creșterea vieții duhovnicești din obștea Cuviosului Paisie, scria mai târziu, ucenicul său Platon aceste cuvinte: "Puteai să vezi atunci în Mînăstirea Dragomirna, înflorind viața călugărească ca o minune nouă. Că oameni vii fiind, pentru dragostea lui Dumnezeu erau morți de bunăvoia lor pentru cele pămîntești. Și cum voi putea vorbi cu înțelegere, decît numai din parte despre tainica lor lucrare? Adică înfrîngerea inimii, smerenia adîncă, frica de Dumnezeu, luarea aminte de sine, tăcerea gîndurilor și rugăciunea inimii, pururea săltînd cu nespusă și aprinsă dragoste către Hristos și către aproapele. Că multora dintr-înșii neîncetat le curgeau lacrimile; nu numai în chilie, ci și în biserică și în vremea ascultării și în timpul citirii și al vorbirii duhovnicești ca o roadă a Duhului Sfînt. Cu cuviință dar, aici se împlineau cuvintele Sfîntului Isaac Sirul, care grăiește: *Adunarea celor smeriți este iubită lui Dumnezeu, precum adunarea serafimilor*".

Cît pentru apărarea rugăciunii lui Iisus pe care toți ucenicii marelui stareț o practicau, Cuviosul Paisie a scris o frumoasă epistolă în șase capitole, împotriva acelor care o defăimau. Iată începutul epistolei sale:

"A ajuns pînă la noi vestea că oarecare persoane din sînul călugăresc, bizuindu-se numai pe nisipul înțelepciunii lor, îndrăznesc să hulească dumnezeiasca rugăciune a lui Iisus, care săvîrșește sfînta slujbă prin minte în inimă. La aceasta îi înarmează vrăjmașul ca, prin limbile lor, ca și cu niște arme, să zădărnicească această lucrare dumnezeiască și prin orbirea minții să întunece inima lor. Cunoscut să fie că această dumnezeiască lucrare a fost îndeletnicirea neconținută a purtătorilor de Dumnezeu părinților noștri celor de demult și a strălucit în multe locuri pustii și în mînăstirile cu viață de obște: în Muntele Sinai, în Schiteea Egiptului, în Muntele Nitriei, în Ierusalim, în Sfîntul Munte Athos și în tot Răsăritul. Prin această lucrare a minții mulți dintre purtătorii de Dumnezeu părinții noștri, aprinzîndu-se cu focul serafimic al dragostei de Dumnezeu și de aproapele, s-au făcut cei mai zeloși păzitori ai poruncilor lui Dumnezeu și s-au învrednicit să devină vase alese ale Duhului Sfînt. Asupra acestei dumnezeiești lucrări a minții și a păstrării raiului inimii, nimeni dintre ortodocși n-a îndrăznit cîndva să rostească hulă, ci toți s-au îndreptat către ea cu mare respect și evlavie, ca pentru un lucru plin de mare folos duhovnicesc..."

Iar către împotrivorii săi, Cuviosul Paisie adresează aceste cuvinte: "Vedeți, o, prieteni, care îndrăzniți să huliți rugăciunea minții? Nu deveniți voi oare părtași ereticului Varlaam de Calabria și ucenicilor lui? Nu vă cutremurați oare cu sufletul că veți cădea, asemenea lor, sub anatema Bisericii și veți fi depărtați de Dumnezeu? Vi se pare oare nefolositor să chemați numele lui Iisus? Dar nici de mîntuit nu vă puteți mîntui prin nimeni altul decît în numele Domnului nostru Iisus Hristos. Dacă chemarea numelui lui Iisus este mîntuitoare, iar mintea și inima omului sînt fapte ale mîinii lui Dumnezeu, atunci care este păcatul omului care din adîncul inimii înalță cu mintea rugăciunea preadulcelui Iisus și cere de la El milă?"

Către cei ce voiau să deprindă rugăciunea lui Iisus, Cuviosul Paisie spunea: "Dacă cineva ar îndrăzni să facă această rugăciune de capul lui, nu după rînduiala Sfîntilor Părinți, fără întrebarea și sfatul celor iscușiți, fiind încă mîndru, pătimaș și neputincios, trăind fără ascultare și supunere, ba încă ducînd și viață singuratică în pustie, acela cu adevărat, și eu zic, ușor va cădea în toate cursele diavolului. Căci artă numesc Sfîntii Părinți această dumnezeiască rugăciune, pentru că precum arta nu o pot învăța oamenii singuri, fără un dascăl, așa nu este cu putință deprinderea rugăciunii lui Iisus, fără un iscusit povățuitor".

Pentru cei ce nu găsesc povățuitori iscușiți, zicea Sfîntul Preacuviosul Părintele nostru Paisie: "Dacă cineva va trăi sub ascultare, dar n-ar găsi în părintele său duhovnicesc un povățuitor iscusit cu fapta și experiența în această lucrare dumnezeiască, căci în timpul de azi este mare lipsă de povățuitori iscușiți în rugăciunea lui Iisus, să nu cadă în deznădejde. Ci, continuînd să rămînă sub ascultare, în locul părintelui său duhovnicesc, să alerge la învățătura Sfîntilor Părinți și de la ei să învețe această rugăciune. Numai acela nu va simți iubirea fierbinte pentru deprinderea rugăciunii minții, care este cuprins de cugete pătimașe pentru viața aceasta și legat cu legăturile grijii de trup, care îndeapărtează pe mulți de împărăția lui Dumnezeu. Iar cine voiește să fie unit prin dragoste cu preadulcele Iisus, lepădînd toate frumusețile și desfătările lumii, ca și odihna trupestă, nu va mai dori să aibă în viața aceasta nimic altceva decît să se îndeletnicească neconținut cu facerea acestei rugăciuni din paradis...". Așa își învăța ucenicii acest vas ales al Duhului Sfînt.

Cuviosul Paisie era și foarte milostiv. În toamna anului 1768, datorită invadării Bucovinei de către armatele străine, mii de familii de țărani se refugiau în pădurile din jurul Mănăstirii Dragomirna. Iarna, Cuviosul a mutat pe călugări într-o jumătate de mănăstire, iar cealaltă jumătate a pus-o la dispoziția mirenilor săraci, bătrâni și a mamelor cu copii. Trapeza cea mare și caldă o dădu, de asemenea, poporului înfrigorat. Apoi dădu poruncă chelarului, brutarului și bucătarilor să dea de mâncare la toți cîți cereau. Se făcea mâncare și se cocea pâine neîntrerupt. Astfel, Cuviosul Paisie s-a făcut părinte tuturor, salvînd mulți oameni de la moarte.

După șase ani de război între armatele rusești și turcești și după încheierea păcii din anul 1774, nordul Moldovei intră sub ocupație austriacă pînă în toamna anului 1918. Atunci și Mănăstirea Dragomirna cade în stăpînirea imperiului catolic de la Viena. Din această cauză Cuviosul Paisie este nevoit să ia cu sine două sute de călugări și să se strămute la Mănăstirea Secu, unde ajunge în ziua de paisprezece octombrie 1775. La Dragomirna lasă o obște de numai o sută cincizeci de monahi, sub povățuirea unui egumen moldovean.

De la Secu marele stareț scria adesea cuvinte de învățătură ucenicilor săi rămași în Dragomirna. Iată cum îi sfătuia pe fiii săi duhovnicești: "Totdeauna să fiți treji și permanent să puneți început de pocăință. Fugiți de grăirea deșartă care omoară sufletul, nu umblați din chilie în chilie, fără învoirea duhovnicilor; mărturisiți-vă regulat cugetele, prin care se risipește toată ispita diavolului. Apoi citiți scrierile Sfinților Părinți, prin care se luminează mintea omului și crește rîvna pentru poruncile Domnului. Că numai prin credință fără fapte, nu este cu putință mîntuirea. Fiecare, după putere, să ia parte la lucru în viața de obște. Să nu se facă adunări pe la poarta mînăstirii pentru a grăi deșertăciuni. Unde este sîrguință, acolo strălucește lumina, acolo se arată pacea, acolo satana nu-și găsește loc, de acolo fug patimile. Iar unde nu este sîrguință, acolo toate sînt împotriva. În loc de bine este rău; în loc de lumină este întuneric; în locul lui Hristos intră diavolul..."

După patru ani de nevoi în Mănăstirea Secu, obștea Cuviosului Paisie devenise neîncăpătoare, deși se construiseră peste o sută de chilii noi. Astfel, cu voia lui Dumnezeu, cu binecuvîntarea mitropolitului Gavril și cu ajutorul domnitorului Moldovei, Constantin Moruzi, s-a hotărît strămutarea Cuviosului Paisie cu o parte din obștea de la Secu în marea lavră de la Neamț. Aceasta s-a săvîrșit, după multe ezitări și lacrimi, la paisprezece august 1779, fiind întîmpinat în curtea mînăstirii de obștea nemțeană în sunetul clopotelor, cu sobor de preoți. De aici a fost însoțit în marea biserică ctitorită de Ștefan cel Mare și Sfînt, unde s-a închinat cu lacrimi la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, care ocrotește de multe secole această mînăstire.

Așa a fost venirea Cuviosului Paisie ca stareț al Mănăstirii Neamț. Din acea zi cele două mînăstiri s-au unit sub povățuirea aceluiași stareț, tradiție care s-a păstrat pînă în vara anului 1950. Egumenii și duhovnicii de la Dragomirna și Secu veneau adesea la Cuviosul Paisie pentru sfătuire și binecuvîntare. Dar și marele stareț mergea o dată pe an la Secu, între 22 - 31 august și dădea tuturor cuvînt de folos în biserică și la trapeză. Apoi, după hramul mînăstirii, "Tăierea Capului Sfîntului Ioan Botezătorul", Cuviosul Paisie îi binecuvînta pe toți și, în sunetul clopotelor, se întorcea din nou la Neamț, unde îl aștepta întreaga obște.

Se spunea despre Cuviosul Paisie că zilnic primea la chilie pe călugări, la orice oră, să-și descopere nevoile lor duhovnicești și trupești. Cu acest prilej starețul le zicea: "Dacă cineva din voi are vreo nevoie sufletească sau trupească și pentru aceasta cîrtește și se necăjește, dar la mine nu vine să mă vestească, eu pentru nevoia și scîrba lui nu am răspundere înaintea lui Dumnezeu".

Se spunea iarăși despre marele stareț că, în Mănăstirea Neamț, ocupațiile sale cărturărești ajunseseră la cea mai mare înflorire. Aici întemeiază o întregă școală pentru formarea de traducători, scriitori și corectori de cărți. Manuscrisele patristice umplu biblioteca Mănăstirii Neamț și se răspîndesc prin numeroase mînăstiri din țară și de peste hotare. "Astfel, Neamțul devine centrul și făclia monahismului ortodox și școala vieții sihăstrești și a culturii duhovnicești pentru tot Orientul ortodox".

O grijă deosebită avea Cuviosul Paisie și pentru cei bolnavi. În Mănăstirea Neamț a zidit spital pentru bolnavi și case de oaspeți. Starețul rînduia pe cei bătrîni și bolnavi la spital, încredințîndu-i fratelui Onosie, "bolnicerul mînăstirii". El cerea îngrijitorilor să slujească bolnavilor ca lui Dumnezeu, să le dea mîncare cît mai bună, pîine albă și vin, să-i spele săptămînal și să mențină curățenie exemplară în bolniță.

Cuviosul primea la spital și bărbați mireni care sufereau de diferite boli și care nu aveau unde să-și plece capul. Aceștia erau așezați în chilii aparte, "hrăniți din masa comună și trăiau acolo cît voiau, unii chiar pînă la moarte".

Odată starețul a văzut mergînd prin mînăstire un frate, dînd din mîini și privind înapoi și încolo. Atunci Cuviosul chemă la sine pe duhovnicul lui și îi zise: "Așa povățuiești tu pe ucenicii tăi? Că iată umblă fără rînduială și smintește pe frați!" Apoi le dădu la amîndoi canon să facă trei zile metanii în trapeză, ca toți să se învețe din greșeala lor. Spuneau ucenicii lui că adeseori vedeau pe Cuviosul Paisie stînd aproape toată noaptea cu durere de inimă lîngă patul celor foarte bolnavi. Împreună suferea și suspina cu ei, mîngîindu-i cu nădejdea vindecării și a mîntuirii, dîndu-le nu puțină ușurare în amara lor durere.

Iată cum descrie viața duhovnicească din Mănăstirea Neamț un călugăr călător, anume Teofan: "Sărăcia lor de bunăvoie era desăvîrșită. Prin chilii, în afară de icoane, cărți și unelte pentru lucru manual, nu mai era nimic. Călugării se distingeau mai ales prin smerenie, iar de mîndrie cu totul fugeau, de ură și de zavistie nu știau. Dacă se întîmpla ca cineva să jignească pe altul se grăbea numaidecît să se împace. Cel ce nu voia să ierte pe fratele care i-a greșit era alungat din mînăstire. Mersul călugărilor era modest. La întîlnire fiecare se silea să facă el înainte închinăciune. În biserică fiecare stătea la locul ce i se hotărîse, iar vorbăria deșartă era cu desăvîrșire oprită atît în biserică și în chilii, cît și în afară".

Același Teofan scrie și despre ascultările călugărilor din Mănăstirea Neamț. "În obștea Cuviosului Paisie trăiau peste șapte sute de călugări și cînd se adunau la ascultare, cîte o sută sau cîte o sută cincizeci de frați, atunci unul din ei citea cuvînt de folos din vreo carte sau vorbea cuvînt ziditor de suflet. Dacă cineva începea să vorbească lucruri deșarte, îndată era oprit...".

Iar despre petrecerea călugărilor în chilii, același Teofan scrie: "Prin chilii unii scriau cărți, alții împloteau, alții torceau lînă, alții coseau camilafce și potcape, făceau metanii, țeseau stofe pentru rase și mantii, făceau cruci și linguri sau se ocupau cu alte lucruri manuale. Toți erau sub supravegherea duhovnicilor, la care își mărturiseau păcatele și gîndurile de două ori pe zi: dimineața spuneau pe cele făcute noaptea, iar seara pe cele făcute ziua. Fără binecuvîntarea duhovnicului nimeni nu îndrăznea să facă ceva, nici măcar să mănînce un fruct.

Era obicei ca la hramul Mînăstirii Neamț, *Înălțarea Domnului*, să se adune multă lume din Moldova, Valahia și din alte țări. Atunci Cuviosul Paisie nu avea odihnă deloc timp de patru zile. De dimineața pînă seara ușile erau deschise tuturor, și bogatului și săracului. Pe toți cîți veneau se silea a-i odihni cu iubire de străini, ca al doilea Avraam, heretisindu-i cu dragoste și mulțumindu-le pentru răbdarea osteneților drumului. Apoi fîgăduindu-le de la Domnul și Maica Domnului milă sufletească și trupească, îi binecuvînta și-i trimitea la casa de oaspeți".

Cuviosul Paisie se ostenea foarte mult pentru tălmăcirea părinteștilor cărți din limba veche greacă în limbile slavonă și română, ca să fie spre folosul și mîntuirea celor ce vor voi a rîvni și a lua aminte la învățăturile purtătorilor de Dumnezeu părinților noștri. Despre aceasta zicea ucenicul său Platon: "Se cuvine a ne minuna cum se putea să scrie atîtea cărți! Că era cu totul neputincios cu trupul și pe toată partea dreaptă avea răni. Și pe pat unde dormea era împresurat de cărți: cîteva lexicoane, Biblia grecească și cea slavonă, gramatici grecești și slavonești, cartea din care făcea tălmăcirea și în mijloc lumînarea. Iar el ca un prunc mic ședea plecat și toată noaptea scria, uitînd de neputința trupului, de grelele sale dureri și osteneți".

O, nepătimaș și sfînt bărbat! O, suflet curat și cu Dumnezeu împreună! Cu totul era lipit de Dumnezeu, cu totul se revărsa către aproapele cu dragoste. Pentru aceasta și cuvîntul lui era puternic, lucrător și plin

de dar, dezrădăcinînd patimile și răsădind bunătățile în sufletele celor care îl ascultau cu credință și cu dragoste.

Spuneau ucenicii Cuviosului Paisie că el a tradus din slavonă în românește puține cărți precum "Cuvintele Sfîntului Nil de la Sorsca", întrucît erau mai mulți călugări moldoveni care traduceau din limba greacă decît slavoni. Din limba slavă traduceau numai Cuviosul Paisie împreună cu ieromonahul Dorotei, ucenicul său.

În limba română traduceau cei mai renumiți eleniști moldoveni, precum: Arhimandritul Macarie, mare protopsalt, a tradus *Omiliile Sfîntului Macarie, Cuvintele Sfîntului Isaac Sirul* și altele; Ieromonahul Ilaron a tradus *Cuvintele Sfîntului Calist Catafigiotul, Exaimeronul Sfîntului Vasile cel Mare* și altele; Cuviosul monah Gherontie, mare elenist, a tradus cinci cărți: *Prăvălioara cea mică, Chiriadromionul, Cazania la toate Duminicile*, tipărită în București; *Tîlcuire la Evangheliile a Fericitului Teofilact*, tipărită la Iași; *Teologhiconul (Dogmatica) Sfîntului Ioan Damaschin*, tipărit la Iași, *Chegagrarion al Fericitului Augustin*, tipărit la Mînaștirea Neamț și altele.

Cuviosul Ieradiac Ștefan a tălmăcit *Viețile Sfinților* pe tot anul, din limba slavonă, tipărite la Mînaștirea Neamț între anii 1807-1815. Cuviosul schimonah Isaac Dascălul a tradus din limba greacă *Scara Sfîntului Ioan Scărarul și Bogorodicina (Octoiul) Maicii Domnului*, care s-au tipărit la Mînaștirea Neamț. Iar din limba slavonă a tălmăcit *Tipiconul* (Tipicul Sfîntului Sava), care s-a tipărit la Iași în anul 1816. Mitropolitul Grigorie Dascălul, alt ucenic al Cuviosului Paisie de la Neamț, a tălmăcit și el numeroase cărți din limba greacă, precum *Patericul, Viețile Sfinților* și altele pe care le tipărește la București, după ce ajunge mitropolit al Țării Românești (1823-1834).

Un pelerin grec, Constantin Caragea, ajungînd la Mînaștirea Neamț, descrie astfel chipul plin de Duhul Sfînt al marelui stareț Paisie: "Pentru prima dată în viață am văzut cu ochii mei sfințenia întrupată și neprefăcută. Pe mine mă uimi fața lui luminoasă și palidă, fără pic de sînge, o barbă mare și albă, lucitoare ca argintul și curățenia neobișnuită a hainelor sale și a chiliei. Vorbirea lui era blîndă și cu totul sinceră. Mi se părea că era un om cu totul desprins de trup!"

Ucenicul său, Platon, spune următoarele despre Cuviosul Paisie: "Era în el dragoste înfocată, cu care din tinerețile sale a iubit pe Domnul cu tot sufletul său. Că pe toți îi iubea, îi încălzea cu dragostea și rîvna sa. Pentru fiecare simțea durere. Iar pe fiii săi duhovnicești îi îmbrățișa mai mult decît pe sufletul său. Pe tot omul ce venea la dînsul, pentru milă sufletească sau trupească, nu-l întorcea în deșert. Niciodată nu se întrista asupra cuiva, măcar de l-ar fi spărat cu ceva".

Apoi continuă: "Erau într-însul împreunate îndelunga-răbdare și blîndețea, iar tulburarea și mînia nu s-au văzut la el, fără numai pentru călcarea poruncii lui Dumnezeu. Mostra și certa cu blîndețe, dojenea și învăța cu dragoste. Miluia și îndelung răbda cu nădejde de îndreptare. Asemenea și în cele firești era prea împodobit. Că fața lui era albă ca a îngerului lui Dumnezeu, privirea lină, cuvîntul smerit și străin de îndrăzneală, fiind cu totul revărsat spre milostivire, căci prin dragostea sa, pe toți îi atrăgea la sine. Mîntea lui era întotdeauna unită cu Dumnezeu prin dragoste, mărturie fiind lacrimile".

Spunea unul dintre ucenicii Cuviosului Paisie că dobîndise darul rugăciunii adevărate, încît fața lui se lumina și ochii vărsau multe lacrimi de focul care ardea în inima sa. "Odată, adaugă ucenicul, pe cînd eram noi în Dragomirna am venit la părintele stareț și văzînd ușa deschisă am bătut și am intrat. Era înainte de Vecernie. Părintele era culcat. Fața lui era aprinsă ca de foc. Am zis: "Binecuvintează, părinte!", dar nu mi-a răspuns. Am repetat a doua oară. Nici un răspuns. Mă cuprinsese frica. Atunci am înțeles că era răpit în rugăciune. Mai zăbovind puțin am ieșit din chilie și n-am spus nimănui nimic despre cele văzute".

Cuviosul Paisie avea și darul înainte-vederii. De multe ori vedea în vis o sabie spînzurînd, numai de un singur fir de păr, deasupra capului voievodului moldovean Grigore Ghica. Apoi nu după multe zile, turcii i-au tăiat capul din porunca sultanului. Și mult a plîns marele stareț pentru aceasta. Era în obște un frate

neascultător și mult suspina și plîngea starețul pentru acest frate, sfătuindu-l pentru îndreptare. Dar fratele nu asculta. Apoi după trei zile fratele acela s-a înecat. Pe alt frate l-a rugat mult Cuviosul să nu plece din mînăstire. "Frate, îi zicea el, ascultă-mă, fiindcă nu vei vedea locul acela unde vrei tu să te duci". Într-adevăr, fratele nu l-a ascultat și după patru zile de drum a murit.

Numeroase și pline de înțelepciune duhovnicească sînt și scrisorile duhovnicești ale Cuviosului Paisie trimise către diferiți prieteni și ucenici ai săi: mireni, preoți, călugări și egumeni. Iată ce scria marele stareț către călugării din schitul Robaia - Argeș, care îi cereau un preot:

"La cererea voastră de a vă trimite un preot să vă organizeze viața de obște, nici nu știm ce să vă răspundem. Și noi înșine sîntem la început și avem nevoie de povețe. Numai atît vă pot spune că după regulile Sfinților Părinți ați putea singuri să vă organizați viața duhovnicească. Întîi se cere ca egumenul să cunoască Sfintele Scripturi ca să știe a învăța pe ucenicii săi. Să aibă către toți iubire adevărată și nefățarnică, să fie blînd, smerit, răbdător, liber de mînie, de iubirea de argint, de mîndrie, de lăcomie și de toate celelalte patimi. Iar ucenicii să fie în mîinile egumenului ca lutul în mîinile olarului. Să nu facă nimic fără binecuvîntare, să nu aibă ceva al lor, ci toate, și cărțile, și patul, și celelalte să fie date cu voia egumenului. Apoi schitul vostru, oriunde s-ar afla, să nu fie supus altei mînăstiri, ci singur să se conducă, ca frații săi să se mîntuiască prin egumenul lor, iar egumenul prin Domnul..."

Asemenea, către călugării din Poiana Mărului scria:

"Nu vă tulburați pentru nerăutatea și smerenia părintelui Alexie, noul vostru egumen. Că după Sfinții Părinții egumenul trebuie să fie către frați smerit, blînd, fără răutate, pașnic, în stare să sufere orice ispită, ca să poată da fraților pildă de răbdare. Nu vă tulburați că el este slab cu trupul, cîtă vreme este sănătos cu duhul și întreg la duhovniceasca cugetare. Ci voi, cugetînd slăbiciunea firii lui, nu cereți de la el osteneli trupești mai presus de puterile lui, ci cruțați-l, să nu-și piardă înainte de vreme puterile, spre paguba fraților. Ajunge pentru el să șadă mai mult la chilie, păzindu-și sănătatea, să citească cărți folositoare pentru suflet și să fie gata la vreme de nevoie să dea fraților sfaturi folositoare pentru mîntuire. Să vă smeriți unul față de altul și să vă supuneți unul altuia, ca să aveți dragostea lui Dumnezeu între voi și să fie la voi un suflet și o inimă prin harul lui Hristos..."

Un preot oarecare l-a întrebat pe Cuviosul Paisie: "Poate oare preotul să dezlege pe cel ce se pocăiește cu căință, dacă este neputincios și nu poate face canon? Apoi să-i dea Sfintele Taine sau nu?" Iar Sfîntul Paisie a răspuns: "Dacă boala lui trupească este în așa fel, încît el se apropie de moarte și nu are vreme să facă canon, atunci, chiar de ar avea el păcate mari, dar dacă se căiește, preotul să-l dezlege a se împărtăși cu Sfintele Taine. Dacă însă poate face canon, preotul să nu-l dezlege, pînă nu-și face canonul, căci canonul este a treia parte a pocăinței". Apoi a adăugat și aceste cuvinte:

"Vă spun și aceasta că eu am căutat cu rîvnă în toate sfintele canoane, dacă nu cumva se găsesc oarecare epitimii fără îndepărtarea de la împărtășirea cu Sfintele Taine, dar n-am putut găsi. Însă este prea înfricoșată și înspăimîntătoare certarea pusă asupra preoților, care îndrăznesc să împărtășească pe cei opriți de sfintele canoane. Pe amîndoi Biserica îi aseamănă cu Iuda vînzătorul".

Pentru blîndețe învăța astfel pe fiii săi sufletești: "Urmînd blîndeții lui Hristos, să vă opuneți pînă la sînge patimii mîniei și să aveți pace cu toți. Aceasta este așa de trebuincioasă, încît Însuși Hristos zicea ucenicilor Săi: *Pace vouă!, Pacea Mea dau vouă!* Unde este pacea lui Hristos, acolo petrece și Hristos. Iar în sufletul în care nu este pacea lui Hristos, nu este nici Hristos". Apoi iarăși zicea: "Răbdarea este și ea atît de trebuincioasă pentru mîntuire, încît Hristos zice: *Întru răbdarea voastră veți dobîndi sufletele voastre.* Iar cîștigarea sufletului nu este altceva decît mîntuirea sufletului. Răbdare, însă, trebuie să aveți nu numai pentru un timp oarecare, ci pînă la moarte, căci zice Domnul: *Cel ce va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui*".

Iar despre smerenie zicea Cuviosul Paisie: "Smerenia este temelia tuturor virtuților evanghelice. Ea este atît de trebuincioasă pentru mîntuire, cum este respirația pentru viața omului. Toți sfinții prin diferite căi

s-au mîntuit, dar fără smerenie nimeni nu s-a mîntuit și nici nu poate să se mîntuiască. De aceea, tot cel ce vrea să se mîntuiască, trebuie să se socotească din toată inima înaintea lui Dumnezeu, ca cel mai de pe urmă între oameni și pentru orice păcat să se condamne pe sine, iar nu pe alții".

Un călugăr pelerin, trecînd odată prin Mînăstirea Neamț, a întrebat pe Cuviosul Paisie: "Cum este viața duhovnicească aici, față de cea din Mînăstirea Dragomirna?" Iar marele stareț a răspuns: "Pe fiecare an merge tot mai în jos, și a o ține la aceeași înălțime nu-i cu putință, deși mă silesc. Pricină este intrarea neconținută în mînăstire a femeilor și părăsirea învățaturii obștești".

Odată a venit în pelerinaj la Cuviosul Paisie de la Neamț un monah, Teofan de la Pecersca, pătimind multe greutăți și ispite pe cale. Cînd l-a văzut, fericitul stareț l-a întîmpinat cu aceste cuvinte: "Fiule Teofane, nu în zadar ți-a fost călătoria ta pînă la noi. Dumnezeu ți-a măsurat toți pașii tăi și ți-a pregătit răsplata".

Monahului Teofan i-a plăcut așa de mult rînduiala duhovnicească de la Neamț, încît l-a rugat pe Cuviosul Paisie să-i dea voie să rămîna în obștea sa pentru totdeauna. Dar fericitul stareț i-a spus: "Mergi la Pecersca și mai slujește puțin bătrînului tău, Dosoftei, care va trece curînd către Domnul. Cu binecuvîntarea lui mergi și te mîntuiește acolo unde îți va arăta el".

La plecare, Sfîntul Paisie i-a zis: "Fiule, Dumnezeu și Preacurata Sa Maică să te păzească în toată calea ta. Crede că Dumnezeu nu-ți va da să suferi mai mult decît poți îndura și te va învrednici de partea aleșilor Săi, pentru rugăciunile preacuvioșilor părinților noștri Antonie și Teodosie ai Pecerscâi și a bătrînului tău Dosoftei. Să fie peste tine din partea noastră binecuvîntarea lui Dumnezeu. Spune binecuvîntatului tău bătrîn mulțumiri și nu uita de sărăcia noastră duhovnicească!"

Unei egumene, Maria, din nordul Rusiei, Cuviosul Paisie îi dădea următoarele sfaturi despre ascultare:

"De vreme ce prin propria ta experiență ai aflat roadele binecuvîntatei ascultări și urmările blestematei neascultări, se cuvine să-ți spun cîteva cuvinte despre sfînta ascultare. Dumnezeiasca ascultare este atît de necesară pentru a plăcea cu adevărat lui Dumnezeu, că fără de ea nu se poate nicidecum sluji lui Dumnezeu. Iată pentru ce sfînta ascultare a și fost sădită de Dumnezeu în trei locuri: în cer, în rai și pe pămînt. În cer, la puterile cerești; în rai, la oamenii cei dintîi și pe pămînt, la sfinții ucenici și apostoli ai Domnului. Tot în aceste trei locuri s-au arătat și roadele preabinecuvîntatei ascultări și ale blestematei neascultări. Și dacă nu venea Fiul lui Dumnezeu, prin ascultarea Sa către Dumnezeu Tatăl, să pună capăt neascultării lui Adam, atunci neamului omenesc nu i-ar fi rămas nici o nădejde de mîntuire din moarte și din pierzarea veșnică. Pe această dumnezeiască ascultare, sădită pe pămînt de însuși Domnul nostru Iisus Hristos, se întemeiază cinul călugăresc, fie cu viață de obște, fie trăind cîte doi-trei împreună, sau petrecînd în pustie..."

La urmă, Cuviosul Paisie îi dă următoarele sfaturi egumenei Maria:

"Povățuiește surorile pe calea mîntuirii, dîndu-le pildă de toată fapta bună, cu ajutorul lui Dumnezeu, prin împlinirea cu sîrguință a poruncilor evanghelice, prin iubirea către Dumnezeu și aproapele, prin blîndețe și smerenie, prin cea mai adîncă pace cu toți, prin milă de mamă, prin răbdare și îndelungă răbdare, prin rugăciune cu lacrimi, prin mîngîiere și îndemnare la toată fapta bună... Silește-te, de asemenea, să fii pildă pentru surorile tale și prin păzirea canoanelor Sfinților Părinți, și prin osteneli trupești, după puterile tale și, pe cît poți, prin ascultarea pravilei bisericești, și prin închinăciuni mari și mici. De asemenea, și pravila de chilie rînduită de Sfinții Părinți împlinește-o cu frică de Dumnezeu, cu citirile, cîntările și metaniile rînduite.

Citește cu sîrguință, cu mare luare aminte și cugetare cărțile Sfinților Părinți despre rugăciunea ce se săvîrșește de minte în inimă, care este nevoița monahicească cea mai adevărată și mai plăcută lui Dumnezeu... Silește-te să nu osîndești niciodată, căci unul este Judecătorul cel drept, Hristos Domnul, Care va răsplăti fiecăruia după faptele sale. Osîndește-te pe sine și nu vei fi osîndită la a doua și

înfricoșata Sa venire. Tot celui ce greșește față de tine, iartă-i greșeala din toată inima, pentru ca și Tatăl cel ceresc să-ți ierte greșelile tale...".

Iar celor care îl întrebau dacă au voie să citească cărțile eretice oprite de Biserică, Cuviosul și marele stareț Paisie le scria:

"Dumnezeiasca Biserică Ortodoxă poruncește să nu se citească de credincioși cărțile eretice, să nu stea de vorbă și să nu umble cu ei pe cale, după cuvintele psalmistului: *Fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioșilor și în calea păcătoșilor n-a stat* (psalmul 1,1). Iar în alt loc spune Sfântul Pavel: *De omul eretic, după întâia și a doua mustrare, te ferește*" (Tit 3,10).

Altădată l-a întrebat cineva pe Sfântul Paisie dacă sînt de folos slujbele Bisericii și Sfînta Liturghie pentru cei ce se află în păcate de moarte. Iar Cuviosul le-a răspuns: "Dacă cineva din creștinii ortodocși greșește pe față și este stăpînit de păcate de moarte, pentru unul ca acesta, Sfînta Biserică oprește a se aduce jertfa cea fără de sînge, pînă ce el nu va părăsi păcatul și se va pocăi". Căci așa spune Sfîntul Simeon al Tesalonicului: "Nu se cuvine nicidecum preotului să aducă jertfă sau să facă pomenire pentru cei ce au păcătuit pe față și nu s-au pocăit, căci această jertfă le este spre osîndă. De asemenea, și primirea Sfîntelor Taine cu nevrednicie, fără pocăință și spovedanie, aduce osîndă, cum spune despre aceasta și dumnezeiescul Pavel" (Corinteni 9,29).

Așa se nevoia Preacuviosul Părintele nostru Paisie în obștea sa atît de mare de la Neamț. Pe unii îi mîngîia, pe alții îi călăuzea pe calea mîntuirii, pe alții îi muștra cu dragoste, pe cei bolnavi și neputincioși îi cerceta și pe toți îi învăța rugăciunea inimii, poruncindu-le ca în tăcere și smerenie să repete neîncetat și cu mare atenție cuvintele acestea: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul".

Deși era slab cu firea și suferea de insomnie, de la slujbele bisericii nu lipsea niciodată, afară de cazuri rare de boală sau dacă avea oaspeți mari. Pentru toți, călugări, frați și mireni, strălucea ca un sfeșnic aprins atît prin viața sa sfîntă, cît și prin scrierile și învățăturile sale. Pentru aceea, toți îl iubeau, toți îl căutau și îi urmau cu sfințenie sfatul. Iar cine nu-l asculta, nu sfîrșea bine cele făcute fără sfat și binecuvîntare. În timp de cincisprezece ani cît a povățuit marea obște a mînăstirilor Neamț și Secu, Sfîntul Paisie a săvîrșit multe fapte duhovnicești vrednice de amintit, pe care nimeni altul nu le-a mai putut săvîrși după mutarea lui la cele veșnice.

Astfel, mai întîi a întemeiat o mare obște de peste șapte sute de călugări de mai multe naționalități, dintre care peste două treimi erau moldoveni. Toți trăiau în desăvîrșită armonie duhovnicească și practicau rugăciunea lui Iisus. Pentru povățuirea lor sufletească, Cuviosul Paisie a rînduit douăzeci și patru de duhovnici care îi spovedeau regulat și îi supravegheau ziua și noaptea. Iar pentru cei bolnavi a organizat bolniță cu călugări îngrijitori și cu mîncare deosebită. Pentru închinători și oaspeți a rînduit, de asemenea, părinți duhovnicești și chilii speciale de găzduire la arhondaric, unde puteau sta mireni pînă la trei zile, asigurîndu-li-se gratuit masă și toate cele necesare. Celor săraci și lipsiți de prin sate, care cereau ajutor, li se dădea regulat îmbrăcăminte, hrană și bani, după nevoie, în numele lui Hristos, Care spune în Sfînta Evanghelie: *Flămînd am fost și Mi-ați dat să mînc; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat...* (Matei 25,35).

Iar pentru luminarea și povățuirea sufletească a călugărilor, a fraților și credincioșilor din Moldova, Cuviosul Paisie a organizat la Mînăstirea Neamț o adevărată școală duhovnicească și academie patristică de traducere din limba greacă în limbile română și slavonă a zeci de opere filocalice mistice, începînd cu "Cuvintele ascetice" ale Sfîntului Isaac Sirul. Marele stareț a realizat la Neamț prima traducere, într-o limbă europeană, a Filocaliei Sfinților Părinți, prin vestiții călugări moldoveni iscusiți, în limba greacă.

Pentru buna chivernisire a celor patruzeci de metoace și terenuri donate de evlavioșii domni moldoveni, Cuviosul Paisie a rînduit peste tot călugări iconomi iscusiți și mireni credincioși pentru a se evita orice tulburare și sminteală. Iar pentru ca obștea de la Neamț și numeroșii ei sihaștri ce se nevoiau în schiturile

Pocrov și Vovidenia, ca și în pădurile seculare din jurul ei, să aibă deplină liniște și să se evite orice sminteală, Cuviosul Paisie a dus la Ceahlău toate călugărițele ce sihăstreau în pădurile din ținutul Neamț, organizînd la Durău o vestită sihăstrie de maici sub povățuirea egumenei Nazaria și a marelui duhovnic Iosif Pustnicul. De asemenea, a strămutat și satul Plăieșu, situat aproape de mînăstire, la peste douăzeci km depărtare de lavră, cum se vede pînă astăzi.

Pentru buna ordine și disciplină în mînăstire, Cuviosul Paisie a rînduit la Neamț, Secu, Sihăstria, Sihla și în toate schiturile de sub ascultarea sa același Regulament sau Așezămînt, scris de el pentru Mînăstirea Dragomirna, după rînduiala Muntelui Athos. Apoi, a pus călugări caligrafi iscusiți să copieze sute de manuscrise patristice ziditoare de suflet și cărți de cult, pe care le difuzau ucenicii săi prin mînăstiri, schituri și parohii din Moldova, ajungînd unele pînă în Athos și în mînăstirile din nord-estul Rusiei.

Cuviosul Paisie mai întreținea și o vastă corespondență duhovnicească cu zeci de mînăstiri, cu ierarhi, dregători și credincioși atît din Moldova și din țările balcanice, cît și din întreaga Rusie. Toate acestea și mai ales viața sa cu totul sfîntă, fiind vas ales al Duhului Sfînt, l-au făcut pe Cuviosul Paisie de la Neamț drept cel mai renumit stareț, dascăl și luminător al Ortodoxiei din secolul al XVIII-lea, cinstit încă din viață ca sfînt și mare organizator de mînăstiri, cum n-a mai fost altul după el pînă în zilele noastre.

Din obștea sa de la Neamț a trimis peste tot călugări, dascăli, caligrafi, stareți și duhovnici iscusiți atît în Moldova și Țara Românească, cît și în Ucraina și în Rusia. Dintre aceștia cei mai vestiți au fost: duhovnicul Visarion, starețul Gheorghe de la Cernica, ierodiaconul Grigore Dascălul, iscusit traducător ajuns mitropolit al Țării Românești, arhimandritul Irinarh Roseti, întemeietorul Mînăstirii Horaița și a unei vechi mînăstiri pe Tabor; Cuviosul Iosif Pustnicul de la Văratec și mulți alții. Iar dintre călugării săi, unii se duceau la Athos și la Mormîntul Domnului, alții se retrăgeau la Poiana Mărului, la Sihăstria Voronei, la Pocrov, Secu, Sihăstria și Sihla, iar alții ajungeau pînă la Pecerska și sihăstria Optina din centrul Rusiei, care era profund influențată de obștea nemțeană și de personalitatea marelui stareț Paisie.

Prin scrierile și traducerile sale filocalice, prin numeroșii săi ucenici răspîndiți în toate țările ortodoxe și prin frumoasa rînduială monahală de la mînăstirile Dragomirna, Secu și Neamț, Cuviosul Paisie devine unul din cei mai iscusiți dascăli ai rugăciunii și povățuitori de suflete din ultimele secole.

Prin anul 1790 Moldova a fost invadată de oștile austriece, rusești și turcești, care se luptau între ele. În vara aceluiași an a ajuns la Mînăstirea Neamț arhiepiscopul Ambrozie de la Poltava, cu dorința fierbinte să-l vadă pe compatriotul său de la Neamț. După ce zăbovi aici cîteva zile, a ridicat la rangul de arhimandrit pe Cuviosul Paisie.

În ultimii ani de viață, marele stareț se simțea tot mai bolnav și slăbit. De aceea primea pe frați la chilie numai dimineața, iar după amiaza vorbea numai cu Dumnezeu, își pregătea ultimile traduceri, se ruga mult cu rugăciunea inimii și era cercetat numai de doi mari duhovnici: Sofronie pentru călugării slavi și Silvestru pentru călugării moldoveni. Prin ei trimitea în ultimul timp pace și binecuvîntare întregului sobor de la Neamț.

La 30 octombrie 1794, Cuviosul Paisie s-a îmbolnăvit greu. După cîteva zile s-a simțit mai bine, iar Duminică, cinci noiembrie, a ascultat Sfînta Liturghie în biserică și s-a împărtășit cu Trupul și Sîngele lui Hristos. Apoi iarăși a căzut bolnav la pat, fiind îngrijit de ucenicii săi de chilie: Onorie și Martirie; iar la biserică se făceau ziua și noaptea rugăciuni către Dumnezeu pentru însănătoșirea lui și Sfîntul Maslu.

Simțindu-și sfîrșitul aproape, s-a împărtășit pentru ultima dată cu Preacuratele Taine și, chemînd la sine pe duhovnicii cei mai bătrîni, Sofronie și Silvestru, a trimis prin ei pace și binecuvîntare întregului sobor, care era foarte întristat pentru această grea despărțire.

Miercuri, cincisprezece noiembrie, nu a mai vorbit nimic, ci numai privea liniștit și se ruga neîncetat cu rugăciunea inimii, pe care o deprinsese din tinerețe. După amiază, în timpul Vecerniei, Cuviosul Paisie s-

a luminat la față, iar duhovnicul Ștefan i-a citit canonul de ieșire a sufletului. Afară la fereastră se aflau toți duhovnicii mînăstirii și se rugau cu lacrimi pentru dînsul.

După Vecernie, Sfîntul Preacuviosul Părintele nostru Paisie, marele stareț al mînăstirilor Neamț și Secu, și-a dat sufletul cu pace în mîinile lui Hristos în al 72-lea an al vieții sale, fiind plîns cu multe lacrimi trei zile și trei nopți de obștea mînăstirii și de toți credincioșii din împrejurimi.

Îmbrăcîndu-se în veșminte, duhovnicii, preoții și diaconii au acoperit cinstitul trup al Sfîntului Paisie, lăsîndu-i dezvelită numai mîna dreaptă cu care binecuvînta, pentru închinarea soborului și i-au dat sărutarea cea mai de pe urmă. Apoi l-au așezat pe năsălie și l-au depus în mijlocul bisericii mari în sunetul clopotelor, fiind plîns de toți cu multe lacrimi. Vineri i-au săpat mormîntul în gropnița din dreapta naosului, iar sîmbătă, optsprezece noiembrie, l-au înmormîntat cu mare tînguire, ca pe un adevărat sfînt și părinte sufletesc cu mulți fii. La slujba de prohodire au slujit treizeci de preoți și treisprezece diaconi, cum spune pe larg unul din ucenicii Sfîntului Paisie, al cărui manuscris se află în Biblioteca Academiei Române, sub numărul 1860.

Urmașul său a fost Ieroschimonahul Sofronie, primul duhovnic al acestei lavre. Sub stăreția lui s-a pus o lespede de marmură pe mormîntul Sfîntului Paisie, care poartă următoarea inscripție:

"Aici odihnește fericitul Părintele nostru, Ieroschimonahul și Arhimandritul stareț Paisie, malorusianul, care, din Sfîntul Munte al Athosului, cu șaizeci de ucenici venind în Moldova și aici mulțime de frați adunînd și viața de obște prin sine înaintînd, către Domnul s-a mutat în anul 1794, în cincisprezece noiembrie, în zilele binecredinciosului domn Mihail Șuțu voievod și a Presfințitului Mitropolit Iacov".

După mutarea sa, Cuviosul Paisie era cinstit cu multă evlavie, ca sfînt, în obștea Mînăstirii Neamț. Cîțiva din ucenici i-au scris viața pe larg, alții i-au pictat chipul și alții i-au scris slujba cu priveghere la începutul secolului al XIX-lea, după rînduială, fiind prăznuit în fiecare an la cincisprezece noiembrie.

Pe mormîntul său arde neîncetat o candelă, iar călugării, cînd intră în biserică, fac cîte trei închinăciuni la căpăfii, în semn de respect, cerînd în taină binecuvîntare.

Biserica Ortodoxă din România l-a cinstit pe Cuviosul Paisie ca sfînt dintotdeauna, mai ales în Moldova, cu zi de prăznuire la cincisprezece noiembrie. Din anul 1988, cînd a fost canonizat ca sfînt și de Biserica Ortodoxă Rusă, cultul Cuviosului Paisie de la Neamț s-a extins în toate țările ortodoxe.

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, iartă-ne și ne miluiește pe toți. Amin.

Viața și pătimirea Sfîntului Apostol și Evanghelist Matei (16 noiembrie)

Fiul lui Dumnezeu, Unul fără de păcat, Care a venit pe pămînt cu asemănare omenească să mîntuiască pe oamenii cei păcătoși, trecînd prin Capernaum, a văzut un om șezînd la vamă care se chema Matei și a zis către dînsul: *Vino după Mine! Vameșul*, auzind aceasta nu numai cu urechile trupești ci și cu cele sufletești, îndată s-a sculat de la vamă și, lăsînd toate, a urmat pe Hristos; apoi Domnul a intrat în casa lui, iar Matei i-a făcut ospăț. Acolo s-au adunat la Matei vecinii lui, prietenii lui și mulți cunoscuți, vameși și păcătoși și au șezut împreună cu Hristos și cu ucenicii Lui. Deci s-a întîmplat să fie acolo farisei și păcătoși; aceștia șezînd împreună cu păcătoșii au zis către ucenicii Lui: *Pentru ce dascălul vostru mănîncă și bea cu păcătoșii și cu vameșii?*

Iar Domnul, auzind cuvintele lor, a zis către dînșii: *Nu trebuie doctor celor sănătoși, ci bolnavilor, că n-am venit să chem la pocăință pe cei drepți, ci pe cei păcătoși.* Din acea vreme Sfîntul Matei s-a făcut ucenic și următor al lui Hristos și s-a învrednicit a fi cinstit între cei doisprezece apostoli.

Acest sfînt era fiul lui Alfeu și frate cu Iacob, iar de către ceilalți evangheliști se numea Levi al lui Alfeu. Pentru aceea, vrînd să acopere viața lui de vameș pentru cinstea apostoliei, l-au numit cu nume puțin cunoscut, adică Levi al lui Alfeu. Iar Sfîntul Matei în Evanghelia sa, scriind însuși despre sine, din multă smerenie, arată pe față tuturor numele său, numindu-se Matei și povestind înaintea tuturor viața sa de mai înainte, nerușinîndu-se a-și mărturisi păcatele sale.

Iar după primirea Sfîntului Duh, Sfîntul Matei, mai înainte decît toți ceilalți evangheliști, a scris Evanghelia în limba evreiască, pentru evreii care crezuseră, și a scris-o după opt ani de la Înălțarea Domnului, propovăduind această Evanghelie prin multe țări. Căci a străbătut Parția și Midia, binevestind pe Hristos. Apoi a înconjurat toată Etiopia, unde îi căzuse soarta, țară pe care a luminat-o cu lumina înțelegerii Sfîntei Evanghelii. Iar mai la sfîrșit, fiind povățuit de Sfîntul Duh, a venit în ținutul mîncătorilor de oameni, la o seminție neagră la chip și cu nărav de fiară și a intrat într-o cetate ce se chema Mirmenia, unde, întorcînd către Domnul cîteva suflete, le-a pus episcop pe Platon, următorul său, și a zidit o biserică mică. Iar el s-a suit pe un munte, care era în apropiere și a petrecut pe acest munte în post, rugîndu-se lui Dumnezeu cu sîrguință pentru întoarcerea acelu neam necredincios.

Atunci i s-a arătat Domnul în chip de tînăr preafrumos, avînd în mîna Sa un toiag. Apoi, dînd pace apostolului, a întins dreapta Sa, dîndu-i acel toiag și poruncindu-i să se coboare din munte și să înfigă toiagul înaintea ușii bisericii celei zidite, "căci degrab - i-a zis Domnul -, se va înrădăcina și va crește copac înalt cu puterea Mea și va aduce multă roadă, întrecînd cu mărimea și cu dulceața toate celelalte roade. Iar din rădăcina lui va curge izvor de apă curată și, dacă mîncătorii de oameni se vor spăla, vor deveni albi, și cei ce vor gusta din roada lui, vor lepăda năravurile cele de fiară și vor fi oameni blînzi și buni".

Sfîntul Matei, luînd toiagul din mîna Domnului, a coborît din munte, mergînd în cetate să facă ceea ce i s-a poruncit. Iar ighemonul acelei cetăți, anume Flavian, avea o femeie și un fiu care erau chinuți de diavoli. Aceștia, întîmpinînd în cale pe apostol, au strigat în urma lui cu glasuri sălbătice, înfricoșîndu-l și zicînd: "Cine te-a trimis pe tine aici cu acel toiag pentru pierderea noastră?". Iar el, certînd duhurile cele necurate, le-a izgonit. Apoi, cei ce s-au tămăduit s-au închinat apostolului și au mers după dînsul cu bucurie.

Înștiințîndu-se episcopul Platon de venirea lui, l-a întîmpinat cu clerul. Apoi, intrînd în cetate și apropiindu-se de biserică, a făcut precum îi era poruncit: a înfipt toiagul cel dat lui de la Domnul și îndată înaintea tuturor s-a făcut toiagul copac mare, dînd ramuri cu o mulțime de frunze și s-au arătat roade într-insul foarte frumoase, mari și dulci și izvor de apă a curs din rădăcina lui.

Atunci s-au minunat toți cei ce priveau la această minune, pentru că toată cetatea se strînsese la o minune ca aceasta, și mîncau poame dulci din acest pom și beau apă curată. Iar Sfîntul Apostol Matei, stînd la un loc înalt, propovăduia cuvîntul lui Dumnezeu în limba poporului ce se adunase acolo. Deci, îndată, toți au crezut în Domnul, iar apostolul i-a botezat în acel izvor făcător de minuni. Mai întîi a botezat pe femeia ighemonului pe care o izbăvisese de duhul cel viclean, împreună cu fiul său; pe urmă pe tot poporul care a crezut în Hristos. Iar toți mîncătorii de oameni, care se botezau după cuvîntul Domnului, ieșeau din apă luminați la față, apoi cîștigau albire și frumusețe nu numai trupească, ci și sufletească, lepădînd negreala de arap și îmbrăcîndu-se întru Hristos, omul cel nou.

Înștiințîndu-se de aceasta ighemonul, mai întîi s-a bucurat de tămăduirea soției și a fiului său. După aceea, îndemnîndu-l diavolul, s-a mîniat asupra Apostolului, pentru că tot poporul părăsind zeii alerga la dînsul, și a cugetat să-l omoare. Dar în acea noapte Mîntuitorul S-a arătat Apostolului, poruncindu-i a îndrăzni către El și făgăduindu-i că va fi împreună cu dînsul în mîhnirea care-i va veni. Deci, făcîndu-se ziuă, pe cînd apostolul cînta în biserică laude lui Dumnezeu împreună cu cei credincioși, ighemonul a trimis patru

ostași să-l prindă, însă aceia când au ajuns la biserica Domnului îndată i-a cuprins un întuneric încît abia au putut să se întoarcă înapoi.

Atunci, fiind întrebați de ce n-au adus pe Matei, au răspuns: "Am auzit glasul lui vorbind, dar n-am putut să-l prindem". Deci, mîniindu-se ighemonul, a trimis ostași mai mulți cu arme, poruncindu-le să aducă pe Apostol cu sila, și de se va împotrivi cineva, nelăsînd să-l ia pe acela, să-l taie cu sabia. Dar și acest plan a rămas fără rezultat. Căci, pe cînd se apropiau de biserică, a strălucit o lumină cerească asupra Apostolului, spre care ostașii neputînd a căuta, s-au umplut de frică și, aruncînd armele, au fugit; apoi întorcîndu-se au spus ighemonului cele ce se făcuse.

Auzind ighemonul, s-a mîniat foarte tare și s-a dus cu toată mulțimea slugilor sale, vrînd ca singur să prindă pe Apostol. Însă, cînd s-a apropiat de dînsul, îndată a orbit și căuta un sprijinitor. Apoi a început a ruga pe Apostol să-i ierte păcatul și să-i lumineze ochii, iar Apostolul, făcînd semnul Sfintei Cruci peste ochii lui, i-a dăruit vederea. Dar ighemonul, vîzînd cu ochii cei trupești, însă nu și cu cei sufletești - căci l-a orbit răutatea lui -, n-a crezut că ar fi puterea lui Dumnezeu, ci o vrăjitorie. Apoi, luînd pe Apostol de mîină, îl ducea în curtea sa ca și cum ar fi vrut să-l cinstească, iar în inima sa cugeta cele viclene, vrînd să ardă în foc pe Apostolul Domnului, ca pe un vrăjitor.

Apostolul, vîzînd tainele inimii lui și, înțelegînd gîndurile cele viclene, l-a muștrat, zicînd: "Prigonitorule și vicleanule, de ce nu săvîrșești lucrul pe care l-ai cugetat asupra mea? Fă ceea ce au pus diavoli în inima ta, căci, precum vezi, sînt gata să rabd toate pentru Dumnezeu meu". Atunci ighemonul a poruncit ostașilor să-l ia pe Sfîntul Matei și, punîndu-l pe pămînt, să-l întindă cu fața în sus și să-i pironească mîinile și picioarele pe pămînt. Făcîndu-se aceasta, după porunca chinuitorului, slugile au adunat mulțime de vițe și vreascuri; apoi au adus smoală și pucioasă și toate acestea punîndu-le deasupra Sfîntului Matei, le-au aprins. Aprinzîndu-se focul cu văpaie mare, toți credeau că Apostolul lui Hristos va fi ars. Dar, o, minune! Îndată s-a prefăcut focul acela în răcoreală și văpaia în rouă, iar Sfîntul Matei a rămas viu, slăvind pe Dumnezeu.

Văzînd aceasta, tot poporul s-a înspăimîntat de o asemenea minune și a lăudat pe Dumnezeu Apostolului. Iar judecătorul s-a mîniat mai mult, în loc să cunoască puterea lui Dumnezeu, Care a păzit viu și nevătămat de foc pe propovăduitorul lui Hristos, și grăia asupra dreptului fărădelegi, numindu-l vrăjitor și zicînd că vrăjile au stins focul și l-au păzit viu. După aceea a poruncit să adune lemne mai multe, vițe și vreascuri și, punîndu-le deasupra lui, să le aprindă, iar deasupra să toarne multă smoală. Apoi a adus și pe zeii săi cei de aur în număr de doisprezece și, punîndu-i în jurul focului, îi chema în ajutor pentru ca Sfîntul Matei, cu puterea lor, să nu se poată izbăvi de văpaie și să ardă în foc.

Sfîntul Apostol, fiind în văpaie, s-a rugat către Domnul puterilor ca să arate puterea Sa nebiruită, să vadăască neputința zeilor păgînești și să rușineze pe cei ce nădăduiesc spre dînsii. Și îndată s-a pornit văpaia focului înfricoșat asupra idolilor de aur și s-au topit ca ceara, ba încă au ars și mulți din cei necredincioși, care stăteau împrejur. Iar din topirea idolilor a ieșit un șarpe ca de foc, care mergea după ighemon, vrînd să-l vatăme, încît nu-i era lui cu puțință a fugi și a scăpa de frica aceluia, pînă ce a făcut smerită rugăminte către Apostol ca să-l izbăvească din acea nevoie. Sfîntul Apostol Matei a certat focul și îndată s-a stins văpaia și a pierit asemănarea șarpelui cea de foc. De acum, ighemonul voia să scoată din foc pe sfîntul, însă el, făcînd rugăciunea cea mai de pe urmă, și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu.

Atunci judecătorul a poruncit să se aducă un pat de aur și să pună pe dînsul cinstitul trup al Apostolului, care fusese scos din foc nevătămat. Apoi, învelindu-l cu veșminte de mare preț, l-a luat pe umeri împreună cu boierii săi și l-a dus în curțile sale. Dar el nu avea credință desăvîrșită. De aceea a poruncit să facă un sicriu din fier și, punînd într-însul trupul Sfîntului Apostol Matei, să-l închidă pretutindeni cu plumb și să-l arunce în mare, zicînd către boierii săi: "Dacă Cel ce l-a păzit pe Matei întreg în foc, îl va păzi pe el și de înec, apoi cu adevărat Acela este Dumnezeu și Aceluia ne vom închina, lăsînd pe toți zeii noștri, care n-au putut să se izbăvească de arderea focului".

Fiind aruncat în mare sicriul cel de fier cu cinstitele moaște, noaptea s-a arătat Sfântul Matei episcopului Platon, zicându-i: "Duminică să mergi la malul mării care este spre partea răsăritului de la curțile domnești și să iei de acolo moaștele mele, care vor fi scoase la uscat". Sculându-se episcopul, a mers la mare cu o mulțime de popor, la locul arătat și au aflat racla cea de fier cu moaștele Sfântului Apostol Matei, precum i-a vestit lui în vedenie.

Înștiințându-se despre aceasta ighemonul și boierii săi, au crezut cu adevărat în Domnul nostru Iisus Hristos, mărturisindu-L cu glas mare a fi Unul adevăratul Dumnezeu, Care a păzit pe sluga Sa, Matei. Apoi ighemonul, căzînd înaintea raclei Sfântului Apostol, își cerea iertare de la el pentru greșeala sa și cu osîrdie dorea să se boteze. Episcopul Platon, văzînd credința voievodului și rugăminta lui cea cu dinadinsul și învățîndu-l mult, i-a poruncit să intre în apa Botezului. Iar cînd episcopul a pus mîna pe capul lui, voind să-i dea nume, îndată a venit un glas de sus, zicînd: "Nu Flavian să-l numești, ci Matei".

Astfel, luînd voievodul din botez numele Apostolului, s-a sîrguit a fi următor al faptelor lui apostolești. Căci degrabă, încredințînd altuia domnia sa, s-a lepădat de lumea aceasta deșartă și se sîrguia întru rugăciuni în biserica lui Dumnezeu. Apoi a fost învrednicit rînduiei preoțești de către Sfântul Platon episcopul. Iar după trei ani, murind episcopul, Sfântul Matei s-a arătat în vedenie preotului Matei, celui ce-și lăsase domnia, și l-a sfătuit să primească scaunul episcopal, după fericitul Platon.

Luînd episcopia Matei cel nou, bine s-a ostenit în buna vesteire a lui Hristos și pe mulți întorcîndu-i de la închinarea la idoli, i-a adus către Dumnezeu. Apoi, viețuind ani îndelungați cu plăcere de Dumnezeu, s-a mutat către El, stînd înaintea scaunului Lui, împreună cu Sfântul Apostol și Evanghelist Matei și se roagă pentru noi, ca să fim moștenitori împărăției Sale în veci. Amin.

Viața celui între sfinți Părintele nostru Grigorie, Episcopul Neocezareei, făcătorul de minuni (17 noiembrie)

Sfântul Grigorie s-a născut în slăvita și marea cetate a Neocezareei din părinți necredincioși. Apoi, din copilărie rămînînd orfan, a fost dat la învățături elinești, unde, învățînd, a început să priceapă înțelepciunea cea desăvîrșită, care este cunoștința adevăratului Dumnezeu; căci din făpturi cunoștea pe Făcătorul și se sîrguia a-I bineplăcea Lui cu viață înțeleaptă.

Auzind învățătura Sfintei Evanghelii, îndată s-a făcut următor al ei. Apoi, luînd botezul, viețuia întru desăvîrșirea Evangheliei, adică întru curățenie și neagoniseală, lepădînd toate deșertăciunile lumesti și părăsind plăcerile trupului, își păzea curățenia fecioriei sale cu mare înfrînare, căci pînă la fericitul său sfîrșit n-a cunoscut păcat trupesc. Astfel, s-a păzit pe sine de păcat și de necurăție pentru ca mai bine să placă lui Dumnezeu, Celui curat și fără de păcat, Care S-a născut din Preacurata Fecioară. Aceluia dăruindu-se din tinerețe, sporea cu ajutorul Lui din putere în putere și din bunătăți în bunătăți și umbla în calea vieții fără prihană.

De aceea era iubit de Dumnezeu și de oamenii buni, iar de cei răi era urît. Căci, fiind mulțime de tineri ca să învețe înțelepciunea filosofiei și a medicinei și învățînd el împreună cu aceia, fiind încă tînăr, au început să-l urască pentru viața lui plină de înțelepciune și fără prihană. Căci aceia, fiind robiți de neînfrînare și de patimi, trăiau în necurăție, intrînd prin casele de desfrînare, după cum era obiceiul tinerilor păgîni. Iar Sfântul Grigorie, fiind tînăr creștin, se abătea de la orice cale necurată și ura fărădelegea. Precum este crinul în mijlocul spinilor, așa înflorea el cu curățenia în mijlocul celor necurați.

Fiind cunoscută multora viața sa cea curată și fără de prihană, mulți filosofi dintre cei mai renumiți și unii cetățeni îl cinsteau și-l laudau mult. Iar cei de o vîrstă cu el, neputînd să privească spre un tînăr ca acesta, care întrecea cu înfrînarea și curățenia nu numai pe cei tineri, ci și pe cei bătrîni, s-au gîndit să-i aducă

necinste în popor, cum că ar trăi în necurăție ca și alții, ca astfel să strice numele lui cel bun cu care era laudat de toți. Deci au îndemnat asupra lui o desfrînată ca să grăiască fărădelege despre acest drept și să-i scoată nume rău tînărului cel nevinovat și curat cu inima.

Odată, pe cînd era sfîntul într-un loc cu niște filosofi vestiți și cu dascălii cei mai de frunte vorbind împreună, s-a apropiat de dînsul desfrînată, îndemnată de cei de o vîrstă cu el, cerînd fără rușine plata pentru păcatul trupesc ce zicea că l-ar fi săvîrșit cu dînsa. Auzind aceasta, toți se mirau, iar unii dintr-înșii s-au tulburat, crezînd că este lucru adevărat. Alții însă n-au crezut cuvintele aceleia, știind pe Grigorie că este curat și înțelept și o alungau pe acea desfrînată fără de rușine. Ea însă, strigînd cu glas mare, supăra pe sfîntul să-i dea plată pentru desfrînare. Sfîntul Grigorie s-a rușinat, auzind niște cuvinte ca acelea fără de rușine și neadevărate de la acea femeie cunoscută ca desfrînată de o mulțime de oameni cinstiți, ba chiar ca o fecioară curată se rumenea la față.

Sfîntul, fiind fără de răutate și blînd, nu i-a zis nimic aspru, nici n-a arătat vreun fel de mînie, nici nu se îndrepta și nici nu punea înaintea martori ai nevinovăției sale. Apoi cu blîndețe a zis către un prieten al său: "Dă-i degrabă prețul pe care îl cere ca să se ducă de la noi și să nu ne supere mai mult". Iar prietenul lui îndată i-a dat cît a cerut, răscurpărînd pe Grigorie de nevinovata rușine.

Însă Dumnezeu, Care este în cer martor credincios a descoperit acea nedreptate, trimițînd un duh necurat asupra acelei desfrînate fără de rușine și mincinoasă. Astfel, cînd a luat în mîinile sale plata cea nedreaptă, îndată a primit pedeapsă cumplită, căci a năvălit divolul asupra ei și a început s-o chinuie înaintea tuturor. Apoi acea necurată femeie a căzut la pămînt și striga cu glas înfricoșat și tremura cu tot trupul, scrîșnind din dinți și tăvălindu-se, încît cei ce erau acolo de față s-au umplut de mare frică, văzînd grabnica și cumplita izbîndă pentru nevinovatul tînăr. Deci, n-a încetat diavolul a o chinui, pînă cînd Sfîntul Grigorie n-a făcut rugăciune cu sîrguință către Dumnezeu pentru dînsa și a gonit pe diavoli. Așa a fost începutul sfințeniei și minunilor lui, încă din tinerețe, lucru de care se minunau cei bătrîni.

Deci, avea el acolo un prieten care se numea Fermian și era de neam din Capadocia, bine priceput și cu obiceiuri bune. Aceluia i-a descoperit Sfîntul Grigorie gîndul inimii sale, cum că voiește să lase toate și să slujească lui Dumnezeu. Deci l-a aflat și pe Fermian avînd același gînd și pe aceeași cale voind a călători împreună cu dînsul. Sfătuindu-se împreună, au lăsat amîndoi filosofia cea din afară și, ieșind din școlile elinești, s-au dus să învețe înțelepciunea creștinească și tainele dumnezeieștii Scripturi. În acea vreme Origen, care pînă atunci nu căzuse în eres, era dascăl preaslăvit între creștini. Deci, mergînd Sfîntul Grigorie către Origen împreună cu prietenul său Fermian, s-au pus pe învățatură și au petrecut la dînsul vreme îndelungată. Apoi s-a întors în patria sa, Neocezarea.

Cetățenii Neocezarei și toți cunoscuții, văzînd înțelepciunea lui cea mare, voiau să-l aibă între dînșii ca pe un cetățean cinstit și îndreptător al cetății. El însă, fugind de mîndria și de slava lumească cea deșartă și de cursele vrăjmașului cele cu multe împletituri ce sînt în lume, a ieșit din cetate și din patria sa și s-a sălășluit în pustie, viețuind cu înfrînare. Iar nevoințele și ostenele lui, numai singur Dumnezeu le știe, Cel ce a zidit inimile noastre și înțelege toate lucrurile.

Petrecînd Sfîntul Grigorie în pustie și îndeletnicindu-se în gîndiri către Dumnezeu, fericitul Fedim, episcopul cetății Amasiei din Capadocia, aflînd despre dînsul, voia să-l scoată din pustie spre ajutorul Bisericii lui Hristos și să-l pună arhieru și învățător, pentru că mai înainte vedea în dînsul darul lui Dumnezeu cum că are să fie mare stîlp al Bisericii și întăritor al credinței.

Avînd Sfîntul Grigorie darul mai înainte vederii și cunoscînd că episcopul vrea să-l ia din pustie spre slujba Bisericii, se ascundea dinaintea lui, judecîndu-se a fi nevrednic de o asemenea treaptă și umbra din loc în loc prin pustie ca să nu-l poată afla. Dar fericitul Fedim îl căuta cu sîrguință și cu rugăciuni îl chema din pustie la dînsul. Însă, neputînd despărți de pustie pe iubitorul de pustie și a-l aduce în cetatea Amasiei pentru hirotonie, a făcut un lucru străin și neobișnuit. Fiind îndemnat de Duhul lui Dumnezeu și aprins cu rîvnă pentru Sfînta Biserică, n-a ținut seama că Grigorie nu a venit acolo la dînsul și că nu

puțină depărtare este între dînșii, fiindcă de la cetatea Amasiei pînă la pustia aceea unde viețuia Sfîntul Grigorie era cale de trei zile.

Episcopul Fedim, neținînd seama de depărtarea aceea dintre dînșii, a sfințit pe Grigorie episcop al Bisericii Neocezareei, deși nu venise el acolo de față. Căci, căutînd către Dumnezeu, a zis: "Tu, Cela ce toate le știi, Dumnezeule, și toate le poți, caută în ceasul acesta spre mine și spre Grigorie, și săvîrșește cu darul Tău, hirotonisirea lui". Astfel l-a hirotonit pe fericitul, nefiind de față. Despre aceasta mărturisește Sfîntul Grigorie de Nisa, care a scris viața acestui sfințit, fapt ce se întărește și în canonul din Minei, în pesna a cincea, adeverind astfel: "Stătătorul înaintea lui Dumnezeu, Fedim, fiind aprins de rîvnă, te-a uns pe tine, părinte, nefiind tu de față, bizuindu-se pe buna ta credință și pe viața ta cea curată, grăitorule de Dumnezeu, Grigorie". În acest chip minunat, fericitul Fedim a săvîrșit hirotonia lui Grigorie; deci și nevenind el, s-a supus a primi cîrma Bisericii. Căci cum putea a se împotrivi voii dumnezeiești? Însă mai întîi a făcut rugăciune, cerînd de sus ajutor pentru un lucru dumnezeiesc ca acesta.

În acea vreme începea eresul lui Pavel de Samosata, pentru care Sfîntul Grigorie, fiind întru nepricepere, se ruga cu sîrguință lui Dumnezeu și Maicii Sale, ca să-i arate credința cea adevărată. Într-o noapte, rugîndu-se mai cu sîrguință, i s-a arătat Preacurata Fecioară Maria, strălucind ca soarele, împreună cu Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, care era îmbrăcat în veșminte arhieresti. Arătînd Preacurata Fecioară cu mîna spre Sfîntul Grigorie, a poruncit Sfîntului Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, să-l învețe taina Sfintei Treimi și cum se cade a crede drept. Deci, în puțină vreme, Sfîntul Grigorie a fost învățat, din porunca Maicii Domnului, de către Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu mari taine dumnezeiești și a pătruns adîncul înțelepciunii.

Acestea erau cuvintele descoperirii grăite de Sfîntul Ioan: "Unul este Dumnezeu, Părintele Cuvîntului Celui viu, al învățaturii celei ipostatice, al puterii și al tainei celei veșnice, născătorul desăvîrșit al Celui desăvîrșit, Tatăl Fiului, Cel Unul născut. Unul Domnul, Unul dintru Unul, Dumnezeu din Dumnezeu, asemănarea și chipul Dumnezeirii; Cuvîntul lucrător, înțelepciunea care ține alcătuirea celor ce sînt și puterea cea făcătoare a toată făptura; Fiul Cel adevărat al Părintelui Celui adevărat, Fiul Cel nevăzut al Părintelui Celui nevăzut, Cel desăvîrșit al Celui desăvîrșit; Cel fără de moarte și veșnic al Celui veșnic.

Unul Duhul Sfînt, Care are ființă de la Tatăl și prin Fiul este arătat oamenilor; chipul cel desăvîrșit, viața, pricina celor ce viețuiesc, izvor sfînt, sfințenia care dă sfințenie, întru care se descoperă Dumnezeu Tatăl, Care este mai presus de toate, și Dumnezeu Fiul prin Care sînt toate. Treimea cea desăvîrșită, Care cu slava, cu veșnicia și cu împărăția nu se desparte, nici se depărtează; căci nici nu este ceva zidit sau făcut în Sfînta Treime, nici adaos, adică să fie ceva ce n-ar fi fost mai întîi și după aceea să fi venit. Nici Fiul n-a fost cîndva să nu fi fost întru Tatăl, nici Duhul întru Fiul, că neprefăcută și neschimbată este Treimea, totdeauna aceeași".

Aceste cuvinte care au fost grăite de Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, după vedenia aceea, le-a scris Sfîntul Grigorie cu mîna sa și a fost păstrată acea scrisoare multă vreme, pînă la stăpînirea agarenilor, adică a turcilor, în Biserica Neocezareei. Apoi sculîndu-se, s-a dus la Neocezareea. Atunci toată cetatea aceea era întru întunericul închinării la idoli, fiind acolo mulțime de idoli și de capiști idolești. Acolo se aduceau mulțime de jertfe idolilor, încît tot văzduhul era plin de mirosuri ce ieșeau din dobitoacele înjunghiate și arse ca jertfă; numai cîteva suflete de creștini erau în cetatea aceea, ce avea atîta mulțime de popor.

Sfîntul Grigorie, mergînd la Neocezareea, în cale a avut prilej să dea de o capiște idolească. Era atunci seară și căzuse o ploaie mare, de aceea sfîntul a fost nevoit să intre în acea capiște idolească, împreună cu călătorii și a rămas într-însa. Acolo erau mulți idoli în care viețuiau draci și se arătau aieva slujitorilor lor și vorbeau cu ei. Deci, înnoptînd Sfîntul Grigorie acolo, își săvîrșea obișnuitele sale rugăciuni de miezul nopții și de dimineață, însemnînd cu semnul Crucii văzduhul spurcat de jefele idolești. Iar dracii, înfricoșîndu-se de semnul Sfintei Cruci și de rugăciunile Sfîntului Grigorie, au lăsat capiștea și au fugit.

Făcându-se ziuă, Sfântul Grigorie și-a urmat calea sa, care îi era înainte, împreună cu ceilalți călători, iar popa cel idolesc a intrat în capiște, după obiceiul său, vrînd să aducă jertfă idolilor, însă n-a găsit pe draci căci fugiseră de acolo. Dar, deși aducea jertfă dracilor, nu i se arătau, precum se obișnuise mai înainte, încît slujitorul nu pricepea pentru care pricină au fugit zeii săi din capiște. El i-a rugat mult să se întoarcă iarăși la locul lor. Dar ei de departe strigau, zicînd: "Nu putem să intrăm acolo, unde a fost străinul acela care mergea din pustie la Neocezarea". Auzind acestea slujitorul, a alergat către Sfântul Grigorie și, ajungîndu-l, l-a oprit, strigînd la el cu mînie, de ce a îndrăznit să intre în capiștea zeilor lor, fiind creștin, căci pentru această pricină zeii au urît locul acela. Apoi slujitorul s-a dus de acolo, îngrozind pe Sfântul cu judecată împărătească, vrînd ca îndată să-l ducă cu sila către chinuitor.

Sfântul Grigorie, potolind mînia lui cu cuvinte blînde și înțelepte, a zis mai pe urmă: "Astfel este Dumnezeu meu, că și dracilor poruncește, și mie mi-a dat putere asupra lor, încît și ei mă ascultă". Iar slujitorul, auzind acestea, și-a potolit mînia, și a rugat pe Sfântul să poruncească zeilor să se întoarcă iar la locurile lor. Iar Sfântul, luînd o bucățică de hîrtie din cărticica sa, a scris pe dînsa aceste cuvinte: "Eu, Grigorie, îți poruncesc, satano, intră!" Și a dat hîrtiuța aceea slujitorului, poruncindu-i să o pună pe altarul necuraților zei. Apoi îndată s-au întors dracii în capiște, vorbind cu el ca și mai înainte.

Slujitorul s-a înspăimîntat, minunîndu-se de o putere dumnezeiască ca aceea care era în Sfântul Grigorie, căci poruncește dracilor cu cuvîntul și-l ascultă pe el. Apoi iarăși a alergat după dînsul și, ajungîndu-l, fiindcă încă nu ajunsese în cetate, l-a întreat de unde are o putere ca aceea, încît și zeii lor păgînești se tem de dînsul și-i ascultă porunca lui. Iar Sfântul Grigorie, văzînd inima slujitorului lesne de înduplecat către sfînta credință, a început a-i spune despre Unul adevăratul Dumnezeu, Care pe toate le-a zidit cu cuvîntul. Și astfel îi spunea taina sfîntei credințe ortodoxe.

Pe cînd vorbeau ei, mergînd pe cale, popa idolesc a rugat pe Sfântul Grigorie să facă vreo minune spre arătarea mai cu dinadinsul a credinței sale. Atunci s-a întîmplat că era acolo o piatră mare, ca un munte, pe care nici un fel de putere omenească nu putea să o miște din loc. Acelei pietre i-a poruncit Sfântul Grigorie, cu numele lui Hristos, să se miște din locul său. Atunci piatra singură de sine mergea în alt loc, unde voia popa, încît l-a cuprins frica de acea minune preaslăvită și a mărturisit că Unul este Adevăratul și Atotputernicul Dumnezeu, Cel propovăduit de Sfântul Grigorie și nu este altul afară de El. Acel fapt s-a vestit pretutindeni, încît în Neocezarea a știut tot poporul despre minunile Sfîntului Grigorie și despre stăpînirea lui peste draci. Și s-a înștiințat toată cetatea de venirea lui, mulțime de popor ieșindu-i întru întîmpinare, vrînd a-l vedea. Căci auziseră despre dînsul că a mutat în alt loc numai cu cuvîntul acea piatră mare și că poruncește zeilor și-l ascultă pe dînsul.

Sfântul Grigorie, intrînd în cetate, a aflat numai șaptesprezece suflete de credincioși, iar ceilalți oameni se închinau idolilor celor fără suflet și slăveau pe diavoli. Deci se ruga lui Dumnezeu în ascunsul inimii sale să caute spre zidirea Sa și să lumineze atîta mulțime de popor care rătăcește și să-l întoarcă pe calea mîntuirii. El a fost primit în casa unui bărbat cinstit, fiind cel mai de frunte din cetate, cu numele de Musonie; și petrecea acolo, învățînd pe oameni cunoștința adevăratului Dumnezeu, în care sporea cu ajutorul Lui, încît nu trecea nici o zi fără cîștigarea sufletelor omenești. Căci se aduna și Sfântul Grigorie în casa lui Musonie, cu mulțime de popor, cu femeile și cu copiii lor, ca să audă învățătura și să vadă vindecările și minunile ce se făceau de către dînsul, izgonind din oameni duhurile cele viclene. De aceea din zi în zi se adăuga și se înmulțea numărul credincioșilor. Apoi, în puțină vreme, a zidit o biserică preaminunată din averea oamenilor care au crezut în Domnul. Căci ei, tot ce aveau dădeau Sfîntului pentru zidirea bisericii și își deschideau vistieriile lor pentru împodobirea casei Domnului, pentru hrana săracilor și trebuința bolnavilor, oricît ar fi fost de trebuință.

Deci cuvîntul lui Dumnezeu sporea în Neocezarea și sfînta credință se înmulțea, iar închinarea idolilor dispărea și se pustiau capiștile lor cele urîte, idolii se zdrobeau, iar numele Domnului și Dumnezeului nostru Iisus Hristos era preamărit în Neocezarea, unde se săvîrșeau prin Sfântul Grigorie, cu puterea lui Dumnezeu, minuni prea mari și înfricoșate.

Doi frați, după moartea tatălui lor, au rămas moștenitori ai unei mari avuții pe care au împărțit-o între dînșii. Apoi mai aveau și un iezer mare, pentru care se sfădeau căci fiecare dintre dînșii dorea să-l aibă singur întreg; deci și-au ales ca judecător pe făcătorul de minuni, Grigorie. Mergînd Sfîntul către dînșii la iezer, voia să facă pace între ei, dar n-a sporit nimic cu cuvintele pentru că amîndoi erau neînduplecați și nu voiau să se lase unul pe altul să aibă parte de iezer. După multă sfadă voiau să facă chiar război între dînșii, pentru că în amîndouă părțile era popor mult și de-abia a putut Sfîntul să-i potolească în acea zi să nu facă război.

Făcîndu-se seară s-au dus pe la casele lor, amînînd războiul pe a doua zi, iar Sfîntul a rămas singur lîngă iezer și, petrecînd toată noaptea în rugăciuni, a poruncit iezerului, în numele Domnului să se usuce de tot și să nu rămînă nici picătură de apă și nici tină într-însul, ci să fie pămînt bun de arat și de semănat. Deci s-a făcut așa, căci deodată nu se știe unde s-a ascuns apa și s-a făcut pămînt uscat.

A doua zi, venind frații la iezer cu mulțime de oameni înarmați ca să facă război, n-au aflat în locul unde era iezerul nici o picătură de apă și, ca și cum n-ar fi fost niciodată apă acolo, au aflat pămînt înverzit. Mirîndu-se de aceasta, frații s-au împăcat între dînșii, iar toți oamenii preamăreau pe Dumnezeu.

Astfel de judecată dreaptă a făcut făcătorul de minuni, căci acolo unde nu putea să fie pace între frați și era aproape a se face război, a uscat iezerul cu apă ca să nu se ia dragostea lor dintre frați.

În pămîntul acela este un rîu ce se numește Licos, care primăvara se umplea cu apă, încît ieșea din matca sa și, vărsîndu-se în satele, cîmpiile, grădinile și livezile care erau în apropiere, făcea mare pagubă semănăturilor și poporului. Auzind poporul care trăia pe marginea rîului aceleuia, despre Sfîntul Grigorie al Neocezareei, făcătorul de minuni, cum că are stăpînire peste ape - căci aflaseră că a poruncit iezerului celui mare și s-a uscat -, s-au adunat toți de la mic la mare și, mergînd la Sfîntul, au căzut la picioarele sale, rugîndu-l să fie milostiv și să potolească pornirea rîului, care atunci, mai mult ca oricînd, vărsase și înecase multe sate. Iar Sfîntul a zis către dînșii: "Singur Dumnezeu a pus hotar apelor și nu pot să curgă altfel, decît numai așa precum le-a poruncit El". Iar ei supărau pe Sfîntul cu rugămintea. Deci Sfîntul, văzînd necazul lor, a mers împreună cu ei la rîul acela.

Venind la malurile care formau albia rîului cînd nu era revărsat, a înfipt acolo toiagul său, zicînd: "Hristos îți poruncește ție, rîule, ca să nu mai ieși din hotarele tale, nici să-ți mai verși apele mai departe, ci să curgi între aceste maluri cu rînduială". Apoi îndată toiagul cel înfipt a crescut stejar mare, iar apele s-au adunat cu rînduială în mijlocul malurilor. De atunci, niciodată nu s-a mai revărsat rîul acela ci, cînd se înmulțeau apele și se apropiau de stejar, îndată se întorceau înapoi și nu mai înecau holdele oamenilor.

Odată acest sfînt făcător de minuni a vrut să zidească o biserică la un loc frumos, aproape de un munte. Începînd el a pune temelia, locul era strîmt și nu putea să-l mai lărgească din cauza muntelui aceleuia. Deci, Sfîntul a stat la rugăciune. Și, rugîndu-se din destul, a poruncit muntelui, în numele lui Iisus Hristos, să se miște și să se îndepărteze de la locul său, cît trebuia pentru lărgirea bisericii. Apoi îndată s-a cutremurat muntele și, mișcîndu-se, s-a depărtat făcînd destul loc pentru lărgimea temeliei bisericii. Astfel era credința acestui plăcut al lui Dumnezeu, încît muta și munții. Mulți dintre necredincioși, văzînd o astfel de minune, se întorceau către Domnul și se botezau de către Sfîntul; iar vestea despre dînsul străbătea pretutindeni pentru minunile cele mari pe care le făcea cu puterea lui Dumnezeu, de care era plin.

Oarecînd, fiind Sfîntul Grigorie în cetatea Comani pentru alegerea episcopului - cînd a fost ales un bărbat vrednic, adică Sfîntul Alexandru, care mai pe urmă s-a învrednicit cununii mucenicești -, întorcîndu-se el de acolo, oarecare din necredincioșii evrei au vrut să rîdă de Sfîntul, zicînd că nu are întru el Duhul lui Dumnezeu. Astfel, ei au pregătit un lucru întru acest chip: pe calea pe unde avea să meargă Sfîntul, au pus un evreu gol între dînșii, ca și cum ar fi fost mort, iar ei se prefăceau că s-ar tîngui pentru el. Cînd Sfîntul a trecut pe lîngă dînșii, au început să-l roage să arate milă spre acel mort și să-i acopere trupul. Iar el, dezbrăcînd haina sa cea de deasupra și, dînd-o lor, s-a dus. Ei, însă, au început a rîde și a batjocori pe Sfîntul, zicînd: "De-ar fi avut Duhul lui Dumnezeu întru el, ar fi cunoscut că nu zace un om mort, ci unul

viu". Și au început a-l striga pe cel culcat ca să se scoale. Dar Dumnezeu a întors asupra lor o batjocoră ca aceea, căci într-adevăr a rămas mort tovarășul lor. Iar lor, părîndu-li-se că a adormit, îl loveau peste coaste ca să-l trezească, strigîndu-l cu mare glas, dar el nu le da nici un răspuns, căci adormise somnul cel veșnic. Deci, văzîndu-l mort, rîsul lor s-a schimbat într-o adevărată tînguire și și-au îngropat mortul lor.

Cînd s-a pornit prigoană asupra creștinilor, în vremea împărăției necredinciosului Dioclețian, a ieșit poruncă împărătească în toate locurile, ca toți creștinii să fie siliți către închinarea idolilor, iar cei ce nu se vor pleca poruncii împărătești, să fie chinuți și omorîți. Atunci Sfîntul Grigorie a sfătuit turma sa să se ascundă, adică cei ce nu au putere și darul lui Dumnezeu pentru răbdarea chinurilor celor cumplite, ca nu cumva, dîndu-se cineva cu îndrăzneală chinuitorilor și văzînd muncile cele înfricoșate, îndată să se sperie și, neputînd răbda acele chinuri, să cadă din credința în Dumnezeu. "Căci mai bine este, zicea el, a se ascunde puțină vreme și a aștepta chemarea și ajutorul Domnului Dumnezeu către nevoița cea mucenicească, decît să lepede credința".

Sfătuind astfel pe cei credincioși, s-a sculat și, luînd pe unul din diaconii săi, s-a dus în pustie și s-a ascuns de păgîni. Venind prigonitorii împăratului în cetatea Neocezareei, îl căutau mai întîi pe Sfîntul Grigorie, spre chinuire, ca pe cel ce era în partea aceea capul tuturor creștinilor și păstor al oilor celor cuvîntătoare. Dar niște păgîni, înștiințîndu-se despre dînsul că s-a ascuns într-un munte, au spus ostașilor și i-au dus pe dînșii pînă la muntele acela. Atunci ei au alergat cu sîrguință la munte, ca niște cîini gata să vîneze și ca niște lupi care vor să răpească oile. Iar Sfîntul Grigorie, văzînd că se apropie ostașii și nu este cu putință a mai fugi și a se ascunde de dînșii, a ridicat mîinile la cer, încredințîndu-se acoperămîntului lui Dumnezeu. Asemenea a poruncit și diaconului său să facă. Și stăteau amîndoi cu mîinile întinse și se rugau, iar ostașii căutau pe Sfîntul cu sîrguință însă nu l-au aflat pentru că nu puteau să-l vadă, deși de multe ori au trecut pe lîngă dînsul. Apoi, căutîndu-l destul, s-au întors.

Pogorîndu-se din munte, ostașii au zis către cei ce-i aduseseră pe dînșii: "N-am aflat pe nimeni în muntele acesta, decît doi copaci sfînd nu departe unul de altul". Iar unul dintre dînșii, înțelegînd minunea ce s-a făcut, i-a lăsat și a alergat el însuși la munte. Apoi, aflînd pe Sfîntul și pe diaconul sfînd la rugăciune, a căzut la picioarele lui, dorind să se facă creștin, ceea ce a și dobîndit. Astfel s-a făcut din prigonitor, rob al lui Hristos și de atunci se ascundea împreună cu ceilalți creștini.

Odinioară, Sfîntul Grigorie, săvîrșindu-și obișnuitele sale rugăciuni către Dumnezeu, s-a tulburat foarte tare și a stat neclintit mult timp tăcînd, ca și cînd ar fi privit la o privesc de umilință. După mai multă vreme s-a luminat la față și, umplîndu-se de bucurie, a început cu mare glas a mulțumi lui Dumnezeu și a cînta cu glas de prăznuire, zicînd: "Binecuvîntat este Domnul, Care nu ne-a dat spre vînarea dinților lor". Apoi l-a întrebat diaconul, zicînd: "Care este pricina schimbării tale, Părinte, că adineauri erai tulburat și acum te arăți vesel?" Iar Sfîntul i-a răspuns: "Am văzut, fiule, o vedenie minunată cu un copil mic, luptîndu-se cu diavolul cel mare și, biruindu-l pe diavol, l-a aruncat la pămînt".

Iar diaconul nu a înțeles cele grăite și iarăși a zis Sfîntul: "Un copil creștin cu numele Troadie a fost adus la judecată înaintea prigonitorului, și după multe și grele chinuri a fost omorît pentru Hristos, iar el acum merge la cer cu prăznuire. Deci eu mai întîi eram tulburat, căci mă temeam ca nu cumva să-l biruie chinurile și să se lepede de Hristos. Dar acum, văzîndu-l săvîrșindu-și nevoița muceniei și mergînd către cer, mă bucur". Diaconul, auzind acestea, se mira cum vede Sfîntul cele ce se petrec departe, ca și cum ar fi aproape și slăvea pe Dumnezeu, Cel ce dă plăcuților Lui astfel de daruri.

Încetînd prigoana, Sfîntul s-a întors la scaunul său și, iarăși adunîndu-și turma sa, bine o păzea. Apoi a așezat să se prăznuiască pomenirea Sfinților Mucenici care au pătimit în vremea prigoanei ce a fost atunci, iar slava lui Hristos se întindea și închinarea la idoli se pierdea prin sîrguința Sfîntului Grigorie care n-a încetat ostenindu-se întru buna vestire a lui Hristos pînă la sfîrșitul vieții. Apoi, cu învățăturile sale și cu facerea de minuni, aducînd către Dumnezeu pe locuitorii Neocezareei, precum și toate hotarele cele dimprejurul ei, a curățit-o de jertfele idolești, sfințind-o cu jertfa cea fără de sînge.

Ajungând la adânci bătrîneți s-a apropiat de fericitul sfârșit și la sfârșitul vieții a întrebat pe cei ce stăteau înaintea lui: "Câți necredincioși se mai află încă în Neocezarea?" Și i-au răspuns că numai șaptesprezece se mai află, care se mai țin de închinarea la idoli, iar cetatea întreagă crede în Hristos. Atunci Sfântul a zis:

"Slavă lui Dumnezeu căci, atunci când am venit eu în Neocezarea la episcopie numai șaptesprezece creștini am aflat, toată cetatea fiind idolatră. Iar acum, mergând către Dumnezeu, rămân atîția necredincioși câți credincioși s-au aflat întîi, căci acum toată cetatea este a lui Hristos".

Acestea zicînd, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu. Astfel a viețuit Sfântul Grigorie făcătorul de minuni al Neocezarei, cu plăcere de Dumnezeu și bine s-a săvîrșit. Cu ale cărui sfinte rugăciuni să dea Domnul, să dobîndim și noi sfârșit bun. Amin.

Pătimirea Sfântului Mucenic Platon (18 noiembrie)

Sfântul Mucenic Platon era din părțile Galatiei, din cetatea Ancira, frate cu Sfântul Mucenic Antioh, născut din părinți creștini și crescut în bună credință. Încă neajungînd la vîrsta desăvîrșită, s-a arătat desăvîrșit în faptele cele bune, căci era bărbat înțelept, deși era tînăr cu anii, dar cu înțelepciunea era bătrîn. El a propovăduit cu îndrăzneală pe Hristos, Preaveșnicul Dumnezeu și îi învăța pe oameni să cunoască adevărul și să se întoarcă de la înșelăciunea idolească la Dumnezeu. Pentru aceea a fost prins de necredincioși și dus la judecată înaintea ighemonului Agripin.

Agripin era atunci în capiștea lui Die și acolo a șezut să judece pe mărturisitorul lui Hristos, spre care căuțînd a zis: "Toată lumea se veselește de zeii săi, dar tu, rătăcitate, pentru ce fugi de dînzii?" Sfântul a zis: "Voi ați rătăcit, lăsînd pe Dumnezeul Care a făcut cerul și pămîntul și toată podoaba lor și vă închinați pietrei și lemnului celui putred, lucrului făcut de mîini omenești".

Agripin a zis: "Tineretele tale te fac îndrăzneț și fără de rînduială. Spune-mi dar numele tău, cum te cheamă și din ce cetate ești!" Sfântul a răspuns: "Sînt creștin!" Iar ighemonul a zis: "Spune-mi numele tău, care ți-e dat de la părinți și nu-mi spune că ești creștin; căci împăratul a poruncit ca nimeni din oameni să nu îndrăznească a se numi creștin!" Sfântul a zis: "Părinții m-au numit Platon și sînt rob al lui Hristos din pîntecele mamei mele și cetățean al acestei cetăți. Iar acum, pentru buna credință, stau la judecata cea nedreaptă, așteptînd nevinovata moarte pe care o dobîndesc cu osîrdie pentru Domnul meu. Deci, fă ceea ce voiești".

Ighemonul a zis: "Nu ți se cuvine ție, Platone, a învăța pentru Cel răstignit și nici numele Lui a-L avea în mîntea ta; pentru că stăpînirea împărătească poruncește ca cei ce-L mărturisesc pe El, să fie omorîți; iar cei ce se leapădă de Dînsul, cu mari daruri să se cinstească. Pentru aceasta te sfătuiesc să te supui legii împărătești și vei afla folosul, scăpînd de moarte". Iar Sfântul Platon a răspuns: "Eu mă supun Împăratului meu, Căruia Îi și ostășesc și aleg moartea aceasta vremelnică cu dragoste, ca să fiu moștenitor al Împărăției celei veșnice". Ighemonul a zis: "Socotește, Platone, ce-ți este mai de folos: a fi viu sau a muri?" Platon a răspuns: "Poartă grijă Domnul de cele ce-mi sînt de folos".

Ighemonul a zis iarăși: "Nu știi așezămintele împărătești cele neschimbate, care poruncesc creștinilor ca, ori să aducă jertfă idolilor, ori să fie omorîți? Deci cum îndrăznești a nesocoti acele așezăminte împărătești și a răzvrăti pe cei ce te ascultă pe tine?" Sfântul a răspuns: "Eu știu așezămintele Dumnezeului meu și fac precum poruncesc sfintele și de viață făcătoarele Lui porunci, care ne spun că se cuvine a lepăda jertfele idolești și a sluji adevăratului Dumnezeu. Deci, eu Lui Îi slujesc și de idolii voștri nu bag seamă. Iar tu, după porunca împăratului, chinuiește-mă precum voiești; pentru că la voi nu este nou lucrul acesta de a chinui pe creștini, pentru credința în Hristos".

Iar ighemonul Agripin, avînd fire de fiară și auzind pe sfîntul că nu se supune poruncii lor celei fără de Dumnezeu și cum că grăiește împotriva, s-a aprins asupra lui cu mînie fără de măsură și îndată a poruncit să-l întindă gol pe pămînt și a pus doisprezece ostași ca să se schimbe și să bată pe rînd pe sfîntul. Deci a fost bătut fără milă peste tot trupul, încît foarte s-au ostenit ostașii, iar bunul pătimitor nu a ostenit, răbdînd și mărturisind numele Domnului său Iisus Hristos.

Apoi, încetînd ostașii de a-l mai bate, ighemonul a început a grăi către dînsul, zicînd: "Eu, Platone, te sfătuiesc prietenește să te abați de la moarte spre viață". Mucenicul a răspuns: "Bine mă înveți, Agripine, ca să mă abat de la moarte spre viață, căci fug de moartea cea veșnică și caut viața cea fără de moarte". Iar Agripin a zis către sfîntul cu mînie: "Spune-mi, ticălosule, cîte morți sînt?" Sfîntul a răspuns: "Două morți sînt: una vremelnică și alta veșnică. Asemenea și vieți sînt două: una de puțină vreme, iar alta fără de sfîrșit". Agripin a zis: "Lasă basmele tale și te închină idolilor, ca să te izbăvească de chinul cel cumplit". Sfîntul a răspuns: "Nici focul, nici rănile, nici mînia fiarelor, nici tăierea mădularelor nu mă vor despărți pe mine de Dumnezeu cel viu; pentru că nu iubesc veacul acesta de acum, ci pe Hristosul meu, Care pentru mine a murit și a înviat".

După aceasta ighemonul a poruncit să ducă pe Sfîntul Platon în temniță; iar în urmă mergea poporul, care privise la pătimirea sfîntului ca la oarecare privesc, căci era în popor mulțime de creștini. Mucenicul lui Hristos, Platon cel tare și cu sufletul viteaz, apropiindu-se de temniță, s-a întors către popor și, rugîndu-l să facă tăcere, a început a grăi cu mare glas, zicînd:

"Bărbați, care iubiți adevărul, cunoașteți că nu pentru altă vină am intrat eu în nevoița acestei pătimiri, ci pentru Dumnezeu, Care a zidit cerul și pămîntul și toate cele ce sînt într-însele. Rogu-vă pe voi, care sînteți ai lui Hristos, să nu vă tulburați de cele ce se fac, pentru că multe sînt necazurile dreptilor și din toate acestea Domnul îi va izbăvi pe dînșii. Veniți dar să alergăm împreună toți către limanul cel neînvinforat și către Piatra de care grăiește marele apostol, zicînd: Iar Piatra era Hristos. Apoi să nu slăbim întru nevoile pe care le răbdăm pentru buna credință, știind că nu sînt vrednice pătimirile veacului de acum pe lîngă slava ce are să se arate întru noi".

Acestea zicînd mucenicul, a intrat în temniță și plecîndu-și genunchii la pămînt se ruga către Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Ziditorule și mai înainte purtătorule de grijă al tuturor, Cel ce dai robilor Tăi răbdare și biruință, dă-mi și mie smeritului și nevrednicului robului Tău ca, pînă la sfîrșit, să rabd bine pentru numele Tău cel sfînt; și trimite pe îngerul Tău ca să mă izbăvească de înșelătorul Agripin, șarpele cu totul înrăutățit, ca să cunoască toți că nu sînt dumnezei aceia pe care îi zidesc mîinile omenești; ci, Tu singur ești Dumnezeu, îndelung răbdător, mult milostiv și preamărit în veci. Amin".

Trecînd șapte zile, iarăși a șezut chinuitorul la judecată în capiștea lui Die și a poruncit să aducă înaintea sa pe mucenic, punînd înaintea lui diferite unelte de chinuri: căldări de aramă, papuci cu piroane, paturi de fier, țepi ascuțite, unghii de fier, roți și multe altele, nădăjduind că prin acelea va înfricoșa pe ostașul lui Hristos.

Apoi a început a grăi către dînsul, zicînd: "O, iubitele Platon, eu văzînd tinerețile tale, știind neamul cel bun al părinților și crușînd frumusețea trupului, te sfătuiesc, mai înainte de a începe iarăși a te chinui, să primești a jertfii zeilor noștri și să fii una cu noi. Apoi, știind bine aceasta că nimeni din cei ce se împotrivesc mie, nu rămîn vii; precum și dimpotrivă, nimeni din cei ce se pleacă mie nu sînt lipsiți de cinstea și darurile cele făgăduite de mine. O, frumosule Platon, ascultă-mă ca pe un părinte care te sfătuieste bine; am o fiică a fratelui meu pe care o voi da ție de soție cu multă bogăție și te voi numi fiu al meu".

Fericitul Platon, zîmbind, a zis: "Mișelule și urîtule de oameni, fiu al diavolului și sluga satanei! Dacă aș fi voit să mă împărtășesc de dulceleți lumești și să-mi iau femeie, apoi n-aș fi aflat alta mai bună decît fiica fratelui tău? Cu adevărat aș fi avut slujnice mai bune decît dînsa. Oare cum s-o iau pe dînsa, cînd lăsînd lumea mă unesc cu Hristos?" Atunci chinuitorul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să pună pe sfîntul gol pe patul cel de aramă, iar dedesubtul patului să pună mulțime de cărbuni și să-i aprindă, turnînd peste foc

untdelemn, ceară și smoală și așa să ardă trupul sfântului mucenic; iar deasupra să-l bată cu toiege subțiri pentru ca din bătaie și din arderea focului să simtă durerea mai cumplit.

Astfel fiind chinuit, după multă vreme Agripin a zis: "Ticălosule, miluiește-te pe tine însuși și dacă nu vrei să te închini zeilor, apoi zi măcar cuvintele acestea: Mare este zeul Apolon și îndată voi înceta a te chinui și te vei duce cu pace la casa ta". Sfântul a răspuns: "Să nu-mi fie mie aceasta a-mi milui trupul și a pregăti sufletul pentru focul gheenei".

Petrecând Platon trei ceasuri într-acel chin, au pogorât patul și au aflat trupul lui întreg și sănătos, neavând nici urmă de răni din arderea focului, ci ca și cum ar fi ieșit din baie; ba încă și o bună mireasmă ieșea din trupul lui, încât toți cei ce stăteau acolo se minunau și ziceau: "Cu adevărat mare este Dumnezeuul creștinilor".

Iar ighemonul a zis către sfântul: "Dacă nu vrei să aduci jertfă zeilor noștri, apoi măcar leapădă-te de Hristosul tău și te voi elibera îndată. Sfântul a răspuns: "O, nebunule și fără de minte, ce vorbești? Să mă lepăd de Mântuitorul meu? Oare vrei să fiu asemenea ție, păgînule? Dar nu ți-e de-ajuns pierzarea ta? Către aceasta vrei să aduci și pe alții care sînt numărați în rîndul ostașilor lui Hristos? Depărtează-te de mine, lucrătorule al fărădelegii, căci cred în Dumnezeuul meu că nu mă va lăsa să cad în cursa ta".

Agripin s-a sculat de pe scaunul său și a început să-l chinuie singur pe sfântul. Căci, arzînd un fier rotund, l-a pus sub subțiorul lui, apoi a pus pe pieptul mucenicului două bucăți de fier arse foarte mult și a ieșit fum din nările lui, încât ajungea puterea focului pînă la cele dinlăuntru lui; și mulți socoteau că sfântul acum a murit.

După puțin sfântul a zis chinuitorului: "Puține sînt muncile tale, o, băutorule de sînge și cumplitule cîine!" Apoi, ridicîndu-și ochii în sus, a zis: "*Spatele meu l-am dat spre răni și fălcile mele spre palmuire, iar fața mea n-am întors-o de la rușinea scuișărilor. Nu mă lăsa pe mine, Doamne, că necazul este aproape, ca să nu zică păgînii: unde este Dumnezeuul lui? Dă-mi mie, robului Tău, o, Iisuse Hristoase ca, scăpînd desăvîrșit de chinurile potrivnicului, să stau cu îndrăzneală înaintea înfricoșatei Tale judecăți, săvîrșind această nevoiță frumoasă, că Ție se cuvine slava în tot locul stăpînirii Tale, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor*".

Zicînd "amin", s-a cutremurat capiștea și toți s-au temut; însă cei vîrtoși la cerbice n-au vrut să cunoască puterea lui Dumnezeu. Prigonitorul a poruncit apoi să jupoaie pe sfînt și să facă din pielea lui curele. Sfîntul rupînd o curea care atîrna din trupul său a aruncat-o în fața lui Agripin, zicînd: "Om fără de omenie și mai cumplit decît toate fiarele, de ce nu vrei să cunoști pe Dumnezeu Care ne-a zidit pe noi după chipul Său? Cum nu miluiești trupul acesta cu care ești și tu îmbrăcat; ci te bucuri, văzînd zdrobirea mădularelor mele? Chinuiește-mă mai cumplit ca să se arate tuturor neomenia ta și răbdarea mea, căci eu toate acestea le rabd cu mulțumire pentru Hristosul meu. Astfel, cu darul Lui să aflu odihna în veacul ce va să fie". Agripin a zis către dînsul: "Pentru ce ești fără de minte și nu-ți miluiești trupul tău și nu bagi de seamă că cele dinăuntru ale tale ies printre coaste și încă nu încetezi a huli pe zei și pe mine a mă întărîta spre mînie?"

După aceasta, a poruncit să-l spînzure pe sfîntul de lemn, apoi să bată trupul lui cel despuiat pînă cînd va cădea carnea care mai rămăsese pe oase și se va vărsa tot sîngele lui; iar fața lui cea sfîntă a jupuit-o cu unghii de fier, încît nu era nici urmă de chip omenesc, ci numai oase goale. Însă limba o avea slobodă și blestema cu dînsa cruzimea chinuitorului, pe idoli și pe închinătorii la idoli. Prigonitorul a zis: "O, Platone, de n-ai fi fost tu așa de împietrit și neînduplecat, ai fi fost ca și Platon cel preaînțelept, mai marele filosofilor, care a scris dogmele dumnezeiești".

Sfîntul a răspuns: "Măcar că sînt de un nume cu Platon, însă nu și la obicei, pentru că numele nu poate să-i unească pe aceia pe care îi despart obiceiurile. Pentru aceasta nici eu nu sînt asemenea lui Platon, nici Platon mie, decît numai singur numele; pentru că eu învăț filosofia aceea care este a lui Hristos, iar acela a fost învățător al filosofiei, ce este socotită nebulie înaintea lui Dumnezeu; căci scris este: *Voi pierde*

înțelepciunea înțelepților și înțelegerea înțelegătorilor o voi lepăda. Dogmele scrise de Platon, pe care tu le numești dumnezeiești, sînt basme mincinoase și cuvinte cu meșteșug, care răzvrătesc mințile celor fără de răutate".

Apoi, încetînd sfîntul a mai vorbi, a tăcut și Agripin, că nu știa ce să mai zică împotriva lui și ce să mai facă cu dînsul și se mira de răbdarea lui cea mare și de răspunsul cel cu îndrăzneală. Deci a poruncit să-l ducă în temniță și să nu lase pe nimeni din cunoscuții lui să meargă la dînsul. Însă, ca să nu moară, a poruncit să-i dea pe toată ziua puțină pîine și apă, neștiind ticălosul că nu numai cu pîine va fi omul viu, ci și cu tot cuvîntul care iese din gura lui Dumnezeu. Însă, mucenicul lui Hristos nu primea nimic din mîinile păgînului. Deci a petrecut fără mîncare și fără apă optsprezece zile, ca să se împlinească întru dînsul Sfînta Scriptură, care zice: *Dreptul prin credință va fi viu*. Căci el nădăjduind spre Acela Care a hrănit pe Daniil în groapă în mijlocul leilor, Acela, zicea el, îl va hrăni în temniță cu hrană nepieritoare.

Văzînd străjerii că nu primește nici pîine nici apă, i-au zis: "Mănîncă, omule, și bea ca să nu mori, căci vom intra noi în nevoie pentru tine". Iar fericitul a răspuns: "Să nu vi se pară, fraților, că dacă nu voi primi mîncarea voastră, voi muri; pentru că voi vă hrăniți cu pîine, iar eu mă hrănesc cu cuvîntul lui Dumnezeu, care rămîne în veci. Pe voi vă satură cărnurile, iar pe mine mă satură sfintele rugăciuni. Pe voi vă veselește vinul, iar pe mine mă veselește Hristos, viața cea adevărată".

După zilele acelea, văzînd ighemonul Agripin că nu poate cu nimic să întoarcă pe Platon de la Hristos, l-a judecat spre tăiere cu sabia. Deci scoțîndu-l afară din cetate, sfîntul cerînd vreme de rugăciune, și-a ridicat mîinile la cer și a zis: "Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, Iisuse Hristoase, căci cu numele Tău cel sfînt m-ai apărut pe mine robul Tău de viclesugul vrăjmașului și mi-ai dat darul ca să săvîrșesc bine alegerea nevoiei pe care am răbdat-o pentru Tine; și acum Te rog primește în pace sufletul meu, că binecuvîntat ești în veci". Apoi, plecîndu-și sfîntul său cap, a zis către ostașul care voia să-l taie: "Fă, prietene, ceea ce-ți este poruncit!"

Astfel s-a nevoit Sfîntul Mucenic Platon și a murit pentru Hristos pentru ca să viețuiască și să împărățească cu El în veci. Amin.

Pătımirea Sfîntului Mucenic Roman și a copilului Varula (18 noiembrie)

Sfîntul Mucenic Roman era de neam din Palestina. El a fost diacon al bisericii Cezareii, iar în vremea prigoanei, ce se ridicase de păgîni asupra creștinilor, petrecea în Antiohia, propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu și întărind pe credincioși, ca să petreacă neclintiți în mărturisirea lui Dumnezeu. Cînd bătrînul eparh Asclipiad voia să dărîme Biserica creștină din temelie, atunci Roman a poruncit poporului credincios să se împotrivescă eparhului și să nu-l lase să risipească sfîntul locaș.

El zicea către cei de o credință cu el: "Războiul ne stă nouă înainte pentru altarele lui Dumnezeu; pentru că Asclipiad este dușmanul patriarhiei noastre, vrînd să ia pe Dumnezeu de la noi. Deci bine vom face dacă, apărînd altarul lui Dumnezeu, vom cădea răniți pe pragurile Sfintei Biserici. Din oricare parte va veni războiul, tot noi creștinii vom fi biruitori. De nu vom lăsa să se risipească casa lui Dumnezeu, apoi vom prăznuți în biserică ce o apărăm. Iar de vom fi uciși lîngă altar, apoi vom cînta cu glas de biruință în Biserica ce este în cer".

Astfel zicînd, a deșteptat pe toți să lupte pînă la sînge lîngă Sfînta Biserică și n-a lăsat pe eparh să intre înăuntru și să o risipească. Apoi s-a întîmplat în acea vreme un praznic idolesc și alerga mulțime de popor pagîn în capiștea idolească cu femeile și cu copiii. Atunci Sfîntul Roman, aprinzîndu-se cu rîvnă dumnezeiască, a intrat printre poporul păgîn și cu mare glas a început a muștra rătăcirea lor, ba încă și pe

însuși eparhul Asclipiad, care voia să intre în capiştea idolească, l-a oprit, zicînd: "Te-ai înșelat, o, eparhule, mergînd către idoli, că nu sînt idolii tăi zei. Ci, Unul este adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos".

Atunci îndată a poruncit eparhul să-l prindă și să-l bată foarte tare peste gură. Apoi, șezînd la judecată, mult îl silea pe dînsul să se lepede de Hristos. Dar, văzînd că nu se pleacă celui rău, a poruncit să-l chinuie. Deci, l-a spînzurat pe lemn și l-a bătut cu multe feluri de unelte și l-a strujit cu unghii de fier. Iar el, în acele chinuri răbdînd cu vitejie, mărturisea pe Unul Dumnezeu, Ziditorul tuturor, și defăima nebunia eparhului care nu voia să cunoască adevărul. Astfel, pătîmind sfîntul bărbătește, era acolo mult popor credincios și necredincios care privea la nevoița pătîmitorului lui Hristos.

Acolo nu departe era un prunc creștin cu numele Varula, spre care, căutînd mucenicul, a zis către chinuitor: "Mai priceput este copilul acesta decît tine, care ești bătrîn. Deși este mic cu anii, însă știe pe adevăratul Dumnezeu. Iar tu, fiind plin de ani, nu-l cunoști pe El".

Eparhul, chemînd pe copil la sine, l-a întreat: "Pe care Dumnezeu cinstești?" Iar copilul a răspuns: "Pe Hristos cinstesc". Iarăși l-a întreat eparhul: "Cum este mai bine a cinsti un Dumnezeu sau mai mulți?" Copilul a răspuns: "Mai bine este a cinsti pe Unul Dumnezeu Iisus Hristos". Eparhul iarăși a zis: "Prin ce este mai bun Hristos decît toți zeii?" Iar copilul a răspuns: "Cu aceasta este mai bun Iisus Hristos, pentru că este Dumnezeu adevărat și ne-a zidit pe noi pe toți, iar zeii voștri sînt diavoli care pe nimeni n-au zidit".

Acestea și multe altele spunea copilul, ca și cum ar fi fost un teolog preaînțelept; pentru că Duhul Sfînt, lucrînd într-însul, săvîrșea prin gura lui laudă, ca să rușineze pe păgînul eparh și pe toți închinătorii de idoli. Deci, se minuna prigonitorul și toți cei ce erau împreună cu dînsul de acel copil priceput și de cuvintele lui cele înțelepte, încît s-a umplut de mare rușine că nu putea să biruiască cuvintele lui.

Pentru aceea prigonitorul a poruncit să bată pe copilul acela cu vergi fără de milă. Fiind bătut mult, a început a slăbi și a cere apă să bea. Iar mama sa, care stătea acolo în popor și privea cu bucurie la pătîmirea fiului ei, văzîndu-l că slăbește și cere să bea apă, a ridicat glasul său asupra lui, poruncindu-i să rabde cu bărbăție pînă la sfîrșit.

Poruncind prigonitorul ca să taie copilul cu sabia, l-a luat maica sa în mîinile sale și l-a dus la locul cel de chin; apoi, cuprinzîndu-l și sărutîndu-l, îl mîngîia și-l întărea ca să nu se teamă, văzînd sabia deasupra capului său și zicea: "Nu te teme, fiul meu cel cuminte, și nu te înfricoșa de moarte! Că de vei muri, vei fi însă viu în veci. Nu te înspăimînta, copilul meu, că îndată vei fi dus în grădinile Raiului. Nu te teme de sabie pentru că fiind tăiat, îndată vei merge la Hristos și vei vedea slava Lui; El te va primi, te va îmbrățișa cu dragoste și vei viețui împreună cu Dînsul în bucurie negrăită, dănuind împreună cu sfinții Lui îngeri".

Astfel, mîngîindu-și fiul acea binecredincioasă maică, l-a dus pînă la locul de pedeapsă. Și, fiind tăiat capul copilului, maica sa a strîns sîngele lui într-un vas curat și luînd trupul lui cu lacrimi de bucurie îl spăla pe el și îl săruta, veselindu-se căci fiul ei și-a vărsat pentru Hristos sîngele cel nevinovat. Apoi cu cinste a îngropat trupul fiului ei.

După ce a tăiat copilul acela, și Sfîntul Roman a fost osîndit să fie ars cu foc. Deci, fiind legat și înconjurat împrejur cu multe lemne, slugile nu aprindeau mai degrabă focul de dedesubt, așteptînd răspunsul cel mai de pe urmă al judecătorului. Atunci sfîntul strigă cu glas tare din mijlocul lemnului către slugile care-l chinuiau: "De ce nu puneți foc? Pentru ce nu aprindeți lemnele? Dați-mi foc și cuprindeți-mă împrejur cu văpaie".

Atunci, aprinzîndu-se focul și arzînd lemnele foarte tare de jur-împrejur, îndată s-a vărsat o ploaie și a stins focul, iar Sfîntul Roman a rămas viu și nevătămat. După aceea pentru vorba lui îndrăzneată, prin care batjocorea pe păgîni și ocăra nebunia lor, blestemînd pe zei, iar pe Hristos Unul Dumnezeu Îl

preamărea, prigonitorul a poruncit să-i taie limba; iar el îndată le-a dat limba singur slugilor care-l chinuiau.

Deci, fiind tăiată limba cea grăitoare de Dumnezeu, tot n-a tăcut mărturisitorul lui Hristos, ci, mai presus de fire, fără limbă grăia lămurit ca și mai înainte, preamărind pe Dumnezeu. Apoi l-a aruncat înapoi în temniță și a petrecut acolo multă vreme, avînd picioarele puse în obezi. După aceea s-a spus despre dînsul împăratului Maximian, cum că și după tăierea limbii vorbește bine. Atunci împăratul a poruncit să-l sugrume. Și, intrînd ostașii, au pus o frînghie pe grumazul lui și l-au sugrumat.

Astfel, Sfîntul Mucenic Roman și-a sfîrșit nevoița pătimirii sale pentru Hristos, întru a Căruia Împărăție acum se preamărește, laudînd pe Sfînta Treime în vecii vecilor. Amin.

Pomenirea Sfîntului Prooroc Avdie (19 noiembrie)

Sfîntul Prooroc Avdie era din pămîntul Sichem, dintr-un sat care se numea Vitaharam și slujea la curțile împăraților lui Israil, fiind ispravnic al casei împărătești a lui Ahav. Iar din tinerețile sale se temea foarte mult de Domnul. Apoi, cînd poporul Israil se depărtase de Dumnezeu și se închina idolului Baal, Avdie slujea adevăratului Dumnezeu al părinților săi, Care a mîntuit pe Israil din Egipt, trecîndu-l prin Marea Roșie.

Căuțînd în acea vreme Isabela, împărăteasa cea fără de lege, ca să ucidă pe toți proorocii Domnului, Avdie a luat o sută de bărbați prooroci și i-a ascuns cîte cincizeci în cîte două peșteri, hrănindu-i pe dînșii cu pîine și cu apă în vremea foametei ce a fost în zilele Proorocului Ilie. Iar odată, regele Ahav a chemat pe Avdie și a zis către dînsul: *Vino să mergem la izvoarele apelor și la toate pîraiele, doar vom afla iarbă spre a hrăni caii și catîrii, ca să nu piară de foame.* Împărțindu-și apoi căile pe care să meargă, Ahav mergea singur pe o cale, iar Avdie pe alta.

Avdie fiind singur în cale, a venit Sfîntul Prooroc Ilie în întîmpinarea lui și, văzînd Avdie pe Ilie, s-a sîrguit a se închina lui, zicînd: *Tu ești domnul meu Ilie.* Iar Ilie a zis către Avdie: *Eu sînt; mergi și spune stăpînului tău, zicînd: "Iată am găsit pe Ilie".* Avdie a zis: *Nu este neam sub împărăția stăpînului meu unde să nu te fi căutat pe tine și în toate ținuturile sale nu te-a aflat; iar acum îmi zici să merg ca să spun stăpînului meu despre tine. Cînd mă voi duce eu de la tine Duhul Domnului te va lua în pămînt necunoscut, iar eu voi spune lui Ahav și neaflîndu-te, mă va ucide și pe mine. Deci, nu mă trimite la dînsul ca să-l vestesc despre tine.*

Atunci Ilie a zis: *Viu este Domnul puterilor Căruia îi stau înainte, că astăzi mă voi arăta lui Ahav.* Atunci a mers Avdie în întîmpinarea lui Ahav, vestindu-l despre Sfîntul Prooroc Ilie. Iar cînd a văzut Ahav pe Ilie, acesta l-a muștrat pentru rătăcirea lui. Apoi a făcut o minune preamărită coborînd foc din cer peste jertfe și peste ape, precum despre aceasta scrie în cartea Împăraților; care minune văzînd-o Avdie, se bucura de puterea Dumnezeului său Cel Atotputernic și se aprindea de dragoste către Dînsul și cu dinadinsul Îi slujea, umblînd în îndreptările Lui.

Murînd Ahav și după dînsul luînd împărăția lui Israil fiul său Ohozia, în acea vreme Sfîntul Avdie slujea în rîndurile ostașilor. Și a fost - după mărturisirea Sfinților Părinți -, unul din cei trei căpitani care s-au trimis de Ohozia la Ilie Proorocul cu cîte cinci soldați, dintre care peste doi, căzînd foc din cer, i-a ars, după cuvîntul proorocului. Iar al treilea căpitan, care era Avdie, a fost miluit pentru că s-a apropiat cu smerenie de Sfîntul Prooroc Ilie și s-a închinat în genunchi înaintea lui și l-a rugat, zicînd: *Omule al lui Dumnezeu, cruță sufletul meu și sufletele robilor tăi.* Deci Sfîntul Ilie l-a cruțat pe el și l-a sculat, ducîndu-se împreună cu el la împăratul. Din acea vreme a lăsat Avdie slujba împăratului și a mers în urma

Sfântului Prooroc Ilie, luînd duhul proorociei, ca cel ce păzise și hrănise pe proorocul Domnului și ca cel ce urmasa proorocului. Apoi murind, a fost îngropat împreună cu părinții săi.

Sfântul Mucenic Varlaam Bătrînul (19 noiembrie)

Sfântul Mucenic Varlaam era din Antiohia Siriei, bătrîn cu vîrsta. El a fost prins pentru mărturisirea numelui lui Iisus Hristos și adus la judecată înaintea păgînului voievod. Acolo a fost silit să aducă jertfă idolilor, dar nesupunîndu-se, a suferit multe răni și munci pentru Hristos Domnul său. Întîi a fost bătut fără milă cu vine de bou, apoi a fost strujit cu unghii de fier. După aceasta l-au dus păgînii în capiștea cea idolească și acolo, după porunca muncitorului, întinzînd mîna lui peste jertfelnicul care avea foc aprins, a ținut în mîna cărbuni aprinși cu tămîie, ca doar să arunce peste jertfelnicul necuraților idoli. Căci credeau că mucenicul, neputînd a suferi să țină în mîna cărbunii cei aprinși, îi va arunca împreună cu tămîia înaintea idolilor.

Dacă ar fi făcut aceasta i-ar fi zis: "Iată acum ai adus jertfe zeilor noștri". Dar n-au izbutit ticăloșii ceea ce voiau pentru că mucenicul lui Hristos, stînd ca un stîlp neclintit, a ținut în mîna sa focul ce ardea, arătîndu-se mai puternic decît arama și fierul. Și atît de mult a ținut focul în mîna încît i-au ars degetele și i-au căzut pe pămînt împreună cu focul. Însă el nu și-a clintit mîna sa nici n-a aruncat cărbunii cu tămîia peste altar, înaintea idolilor. Astfel s-a arătat cu bărbăție și nebiruit, pătimitorul și ostașul lui Hristos cel tare, și într-o bună mărturisire și-a dat sufletul său în mîinile Domnului. Pe acesta și dumnezeiescul Hrisostom și Sfîntul Vasile cel Mare l-au cinstit cu cuvinte de laudă.

Cuvioșii Părinți Varlaam și Ioasaf din India (19 noiembrie)

La răsărit este o țară foarte mare care se cheamă India, cu popor mult, plină de tot felul de bogăție și de roduri, îndestulată mai mult decît alte țări și înconjurată cu mări, fiind aproape de hotarele Persiei. Această țară a fost luminată de Sfîntul Apostol Toma, care nu lăsase pînă în sfîrșit păgînătatea idolească. Însă mulți fiind împietriți cu inima, nu primiseră învățătura cea mîntuitoare și se țineau de înșelăciunea cea idolească.

După cîtăva vreme a crescut păgînătatea mai mult ca spinii și înăbușind sămînța bunei credințe, era mai mult popor necredincios decît credincios. În această țară s-a ridicat un împărat oarecare slăvit, cu numele Avenir, cu puterea și cu bogăția mare, dar, fiind foarte cuprins de sărăcia cea sufletească, pentru că era păgîn, slujea idolilor și se închina pietrelor celor fără de suflet, iar nu lui Dumnezeu, prigonind Biserica lui Hristos, dar mai ales pe învățătorii bisericești, pe preoți și pe călugări.

Căci unii din boierii lui, crezînd în Hristos și cunoscînd deșertăciunea acestei lumi, au lăsat toate și s-au făcut călugări, pentru care pricină a fost cuprins de mare mînie acel împărat. Și prinzînd mai mulți călugări i-a omorît, poruncind pretutindeni ca creștinii să fie siliți a se închina idolilor, și trimițînd prin toate laturile ce erau sub stăpînirea lui, scrisori către domni și stăpînitori, ca astfel cu munci și cu multe feluri de nevoi să piardă pe toți cei ce cred în Hristos și nu voiesc să se închine idolilor.

De aceea, mulți dintre credincioși se clătinau cu gîndurile și unii, neputînd să rabde chinurile, cădeau din credință. Iar alții singuri se dădeau la munci și pătîmind mult pentru Domnul, își puneau sufletul pentru El. Însă cei mai mulți, tăinuindu-și credința cea bună, de frică, slujeau Domnului în ascuns, păzînd poruncile Lui cele sfînte. Alții au fugit în locuri pustii, dar mai ales călugării, ascunzîndu-se prin munți și prin stînci, viețuiau după Dumnezeu.

În acea vreme i s-a născut împăratului un fiu de o frumusețe rară, căruia i-a dat numele Ioasaf. Și acesta, de mic arăta frumusețea cea mare a sufletului ce avea să aibă. Și adunînd împăratul foarte mulți vrăjitori și cititori în stele, i-a întrebat ce va fi pruncul care s-a născut cînd va veni în vîrstă. Iar ei, mult socotind, au zis că va fi mai mare decît toți împărații care au fost mai înainte. Însă unul dintre acei cititori în stele care era mai înțelept, a zis către împăratul, nu din citirea stelelor, ci din descoperirea lui Dumnezeu: "Pruncul ce s-a născut nu va trăi în împărăția ta, ci într-alta mai bună și fără seamăn de mare; căci credința creștinească ce se prigonește de tine o va primi și nădăjduiesc că nu va minți această proorocie a mea".

Împăratul, auzind că fiul său va fi creștin, s-a mîhnit foarte mult și se gîndea ce să facă pentru a nu se împlini acea proorocie. Și a socotit astfel:

A zidit un palat deosebit de frumos, care avea o mulțime de camere luminate, ca acolo să fie crescut Ioasaf. Apoi, începînd el a crește și a veni în înțelegere, a pus pe lîngă dînsul păzitori și slugi, tineri și frumoși la chip, cărora le-a poruncit ca să nu lase pe nimeni să intre la dînsul și să nu vadă pe nimeni decît numai pe dînșii. Apoi le-a mai poruncit să nu-i arate nimic din cele ce sînt în această viață, nici moarte, nici bătrînețe, nici boală, nici altceva care ar fi putut să-i taie veselia, ci toate cele frumoase și de veselie să le pună înaintea lui, pentru ca totdeauna cu acelea îndulcindu-se și săturîndu-se mintea lui, să nu poată gîndi la cele ce vor să fie.

Încă mai porunci ca nimeni să nu îndrăznească să grăiască vreun cuvînt pentru Hristos, pentru ca niciodată să nu audă de numele Lui, căci pe Hristos, mai mult decît pe orice, se sîrguia să-L ascundă, temîndu-se să nu se îplinească proorocia cititorului în stele. Și dacă se va întîmpla a se îmbolnăvi vreunul dintre cei ce îi slujeau lui, îndată porunca de înlătura pe cel bolnav, iar în locul aceluia dădea pe alt tînăr frumos la chip, ca nimic urît să nu vadă ochii fiului său.

Aflînd că în pămîntul lui se mai află rămași încă unii din călugări - a căror urmă socotea că nu mai există -, s-a umplut de mînie și a trimis degrabă propovăduitori prin toate cetățile și laturile, poruncind ca, după trei zile, nimeni din tagma călugărească să nu se afle în împărăția lui; iar de se vor afla vreunii după acele zile, pe aceia cu foc și cu sabie să-i omoare, căci aceia, zicea el, învață pe oameni să cinstească pe Cel răstignit ca pe un Dumnezeu.

Petrecînd fiul împăratului în acele palate ce erau pregătite pentru dînsul, a înaintat cu vîrsta și a învățat toată învățătura etiopiană și persană. El era înțelept la minte și înfrumusețat cu toate obiceiurile cele bune. Dar cugeta în sine, pentru ce tatăl său a poruncit să fie păzit în acea închisoare și să nu aibă voie să iasă de acolo. Despre aceasta a întrebat pe unul din pedagogii ce erau pe lîngă dînsul. Acela, văzînd pe tînărul că are înțelegere desăvîrșită și este foarte bun, i-a mărturisit toate cu de-amănuntul, de cele ce a proorocit un cititor în stele pentru dînsul, cînd s-a născut, și cum a ridicat tatăl său această prigoană asupra creștinilor, dar mai ales asupra călugărilor, încît pe mulți i-a omorît, iar pe ceilalți i-a izgonit din pămîntul său, temîndu-se ca nu cumva să se facă și el creștin.

Auzind acestea, fiul împăratului a tăcut și toate vorbele aceluia tînăr ascunzîndu-le în inima sa, cugeta mereu la ele. Iar tatăl său adeseori îl cerceta căci îl iubea foarte mult. În una din zile Ioasaf a zis către tatăl său: "Părintele meu, voiesc să știu de la tine un lucru de care totdeauna am mîhnire". Iar tatăl său, fiind atins la inimă de cuvintele acestea, a zis: "Spune-mi, fiule mult iubite, ce mîhnire te cuprinde și degrabă mă voi sîrgui a o preface în bucurie". Iar fiul său a zis: "Care este pricina închiderii mele și de ce mă păzești înlăuntrul acestor ziduri, ca să nu ies de aici și să nu văd nimic?" Tatăl său a zis: "Nu voiesc, fiule, ca să vezi ceva din cele ce pot să-ți întristeze inima și să-ți răpească veselia; pentru că doresc să petreci toată viața în plăceri și în tot felul de bucurie și veselie".

Iar fiul a zis către tatăl său: "Să știi bine, tată, că această închisoare nu-mi aduce bucurie și veselie, ci îmi face atîta mîhnire și necaz, încît și mîncarea și băutura mi se pare amară; pentru că doresc să văd toate cele ce sînt afară de aceste porți. Deci dacă nu voiești să pier de mîhnire, poruncește să ies oriunde voi vrea și să-mi îndulcesc sufletul de vederea celor ce nu le-am văzut pînă acum".

Împăratul, auzind aceasta, s-a mîhnit și cugeta în sine că dacă îl va opri să iasă, îl va umple de și mai mare necaz și mîhnire și a zis către fiul său: "Să fie, fiule, după dorința ta". Și îndată a poruncit să aducă cei mai aleși cai și să pregătească toate cele ce se cuvin cinstei împărătești ca să meargă neoprit oriunde va vrea. Apoi a poruncit celor ce erau împreună cu dînsul ca nimic supărător să nu fie în întîmpinarea lui, ci toate cele bune și frumoase, care veselesc inima și ochii, să-i arate lui. Și încă a poruncit să se facă dansuri și cîntece cu tot felul de organe muzicești ca să meargă înaintea lui, precum și tot felul de priveliști, ca astfel cu acestea să se desfăteze mintea lui.

Cu astfel de cinste și petrecere, ieșind adeseori fiul împăratului, într-una din zile, nebăgînd de seamă slugile lui, a văzut doi bărbați, din care unul era lepros iar altul orb. Deci a întreat pe cei ce erau cu dînsul: "Cine sînt aceia și din ce pricină sînt așa?" Iar ei, nemaiputînd să tănuiască suferința omenească, au zis: "Acestea sînt suferințe omenești ce vin oamenilor din slăbiciunea trupului". Apoi a întreat tînărul: "Dar tuturor oamenilor li se întîmplă suferințe de acestea?" Iar ei au zis: "Nu tuturor, ci numai celor ce li se vatămă sănătatea din oarecare pricini". Și iarăși a întreat Ioasaf, zicînd: "Dar dacă nu se întîmplă aceasta tuturor oamenilor, ci numai unora, apoi știu aceia pe care îi ajung aceste rele sau deodată vin fără de știre asupra omului?" Iar ei au zis: "Care din oameni poate să știe cele ce vor să fie?" Și a încetat fiul împăratului de a mai întrea. Atunci suferea cu inima de acest lucru neobișnuit ce-l văzuse și s-a schimbat chipul feței lui.

Nu după multe zile, iarăși mergînd pe cale, a întîmpinat pe un om foarte bătrîn, cu fața zbîrcită și cu picioarele slăbănogite, gîrbov, cu totul încărunțit și cu dinții căzuți, care grăia cu zăbavă. Văzîndu-l tînărul, s-a înspăimîntat și a poruncit să aducă pe acel bătrîn aproape de sine și a întreat pe cei care l-au adus: "Cine este acesta și pentru ce este astfel?" Iar cei ce erau cu dînsul au zis: "Acesta are mulți ani acum și scăzîndu-i cîte puțin virtutea lui și slăbindu-i mădularele, a ajuns la bătrînețe, precum îl vezi".

Iar tînărul a zis: "Ce va face de aici înainte bătrînul acesta dacă va trăi mai mulți ani?" Iar ei au zis: "Nimic altceva, fără numai moartea îl va răpune pe el". Tînărul a întreat: "Dar tuturor oamenilor le stă moartea înainte sau numai unora li se întîmplă?" Iar ei au răspuns: "De nu va întîmpina pe om moartea în vremea tinereților, apoi este cu neputință a nu veni la bătrînețe, îndelungîndu-se anii lui".

Tînărul a întreat: "Dar în cîți ani vin acestea asupra cuiva? Și dacă negreșit stă înaintea omului moartea, apoi oare nu este vreun meșteșug să scape omul de moarte și să nu vină în această nevoie?" Iar aceia au zis către dînsul: "La optzeci de ani sau la o sută, oamenii vin în aceste bătrîneți și după aceasta mor; și nu poate fi altfel, pentru că moartea este o datorie firească și venirea ei este neapărată".

Cînd a văzut și a auzit acestea toate, tînărul cel înțelept, ofînd din adîncul inimii a zis: "Dacă acestea sînt așa, apoi amară este viața aceasta și plină de toată durerea. Deci, cum poate cineva a fi fără nevoie, fiind totdeauna în așteptarea morții, a cărei venire nu numai că este neapărată, ci și neștiută, precum ați zis?"

Deci s-a dus în palaturile sale și s-a mîhnit cugetînd la moarte și astfel grăia în sine: "Dacă toți mor, apoi și eu voi muri și încă nu știu cînd voi muri; iar dacă voi muri, cine va mai pomeni de mine, că după multă vreme, toate se uită. Oare nu este altă viață după moarte și altă lume?" Tînărul era foarte tulburat de aceste gînduri, însă n-a spus părintelui său, ci numai pe pedagogul său îl întrea de multe ori, ca să-i spună lui despre toate și să-i întărească mintea ce slăbise de gînduri. Iar el zicea: "Ți-am spus mai înainte că tatăl tău pe acei pustnici înțelepți care totdeauna cugetînd la unele ca acestea, pe unii i-a omorît, iar pe alții cu mînie i-a îngrozit; și acum nu știu pe nimeni dintre aceștia între hotarele acestea".

Umplîndu-se Ioasaf de multă mîhnire, se rănea cumplit cu sufletul și era în nedumerire neîncetat. Pentru aceea toate cele dulci și frumoase ale acestei lumi erau înaintea ochilor lui ca niște lucruri zădarnice și urîciune. Iar Dumnezeu, Care voiește să se mîntuiască toți și să vină la cunoștința adevărului, ca un iubitor de oameni și milostiv, a povățuit pe acest tînăr la calea cea dreaptă în acest chip.

Era în acea vreme un călugăr înțelept și desăvîrșit în fapte bune, cu numele Varlaam, care era preot și viețuia în pustia Sinaretului. Acela, fiind povățuit prin oarecare descoperire dumnezeiască, înștiințîndu-se

de fiul împăratului, a ieșit din pustie, și schimbându-și hainele sale, s-a prefăcut că este negustor. Și intrând într-o corabie, s-a dus în împărăția Indiei. Apoi sosind la cetatea unde avea fiul împăratului palate, a petrecut acolo multe zile și a ispășit cu dinadinsul toate cele pentru dînsul și care sînt cei mai de aproape de el.

Înștiințindu-se despre pedagogul cel mai sus pomenit, că este mai aproape decît toți de fiul împăratului, s-a apropiat de dînsul îndeosebi și i-a zis: "Voiesc să știi, domnul meu, că eu sînt negustor și am venit dintr-o țară îndepărtată. Și am la mine o piatră scumpă, căreia alta niciodată nu a existat, și nimănui pînă acum n-am arătat-o; dar ție îți spun de dînsa căci te văd bărbat înțelept și priceput. Deci, du-mă la fiul împăratului și-i voi da lui această piatră al cărei preț nimeni nu poate să-l prețuiască, pentru că fără de asemănare covârșește toate lucrurile frumoase și de mare preț; căci orbilor le dă vedere, surzilor auzire, mușilor grăire, celor neputincioși sănătate și chiar pe diavoli izgonește din oameni. Pe lîngă acestea, pe cel fără de minte îl înțelepțește și toate cele bune și dorite le dăruiește celui ce o are pe ea".

Pedagogul a zis către dînsul: "Te văd om bătrîn, iar vorbele tale arată că te lauzi fără de măsură. Căci eu, cîte pietre scumpe și mărgăritare de mare preț am văzut și le-am avut, dar piatră care să aibă astfel de puteri precum ai zis tu, nici nu am văzut, nici nu am auzit. Însă arată-mi-o și dacă va fi după cuvîntul tău, degrabă te voi duce la fiul împăratului și te vei învrednici de la dînsul de cinste și vei lua plată".

Iar Varlaam a zis: "Bine ai zis că n-ai văzut nici n-ai auzit nicăieri de o piatră ca aceasta; însă crede cuvintelor mele, că o am, nu mă laud și nici nu mint la bătrînețele mele, ci adevărul grăiesc. Iar fiindcă ai cerut să o vezi, ascultă cuvîntul meu. Această piatră de mare preț, pe lîngă lucrările și puterile spuse mai înainte, mai are și această putere, că nu poate îndată să o vadă acela care nu are ochii sănătoși și trupul curat cu totul. Pentru că, dacă unul ca acesta va căuta îndată spre această piatră scumpă, apoi își pierde și vederea ochilor și mintea. Iar eu, știind meșteșugul doctoriei, văd că nu sînt sănătoși ochii tăi și mă tem a-ți da piatra mea, ca să nu fii pricină orbirii tale. Dar despre fiul împăratului am auzit că are viață curată, ochi sănătoși și vedere luminată; pentru aceasta lui voiesc a-i arăta această comoară, iar tu nu fii neputincios de grijă, ca să nu lipsești pe domnul tău de o comoară ca aceasta".

El a zis către bătrînul: "Dacă acestea sînt așa, apoi nu-mi arăta piatra, pentru că m-am întinat cu multe necurății și vederea n-o am sănătoasă, precum ai zis; iată eu cred cuvintelor tale și nu mă voi lenevi a spune domnului meu". Intrînd în palat pedagogul, a spus lui Ioasaf toate cu de-amănuntul. Iar el, auzind acele cuvinte, a simțit în inimă o oarecare bucurie duhovnicească, și a poruncit ca degrabă să aducă înăuntru pe negustorul acela.

Deci, Varlaam a intrat la feciorul împăratului și s-a închinat lui, apoi l-a felicitat cu cuvinte înțelepte și frumoase, iar fiul împăratului i-a poruncit să șadă. Ieșind pedagogul afară, a zis Ioasaf către bătrîn: "Arată-mi piatra cea de mare preț, despre care ai grăit pedagogului meu mari și minunate lucruri". Iar Varlaam a început să vorbească către dînsul așa: "Toate cele spuse de mine o, împărate, sînt adevărate și fără de îndoială; căci nu se cuvine a grăi minciună înaintea mării tale. Însă mai înainte, pînă ce nu voi cunoaște gîndul tău, nu pot a-ți arăta taina cea mare, căci Stăpînul meu a zis: *Ieșind semănătorul să semene sămînța sa, și cînd semăna el, unele semințe au căzut lîngă cale și păsările cerului le-au mîncat; iar altele au căzut pe piatră și, răsărind, s-au uscat, pentru că nu aveau umezeală; altele au căzut în spini și aceștia le-au înăbușit; iar altele au căzut pe pămînt bun și au dat rod însutit.*

Deci, de voi afla și eu în inima ta pămînt bun și roditor, nu mă voi lenevi a semăna în tine sămînța cea dumnezeiască și a-ți arăta taina cea mare. Iar de-ți va fi pămîntul pietros și plin de spini, sau de lîngă cale, călcat de toți cei ce trec pe dînsa, apoi mai bine este în acest fel de pămînt a nu pune nicidecum sămînța mîntuitoare și a nu o da spre răpirea păsărilor și a dobitoacelor înaintea cărora îmi este poruncit a nu arunca mărgăritarul nicidecum. Însă nădăjduiesc a afla în tine pămînt bun, încît și sămînța cuvîntului vei primi și piatra cea fără de preț vei vedea; apoi cu raza luminii ei te vei lumina și rod însutit vei aduce; căci pentru tine multă osteneală am luat și lungă cale am venit ca să-ți arăt cele ce n-ai văzut și să te învăț cele ce n-ai auzit niciodată".

Ioasaf a zis către dînsul: "Eu, cinstite bătrînule, sînt cuprins de negrăită dorință ca să aud cuvinte noi și bune și foc arde înăuntru în inima mea, aprinzîndu-mă a ști oarecare lucruri de trebuință. Dar n-am aflat pînă acum un om care să poată să-mi spună despre acestea ce am în mintea mea și să mă povățuiască pe calea cea dreaptă. Iar de aș afla pe unul ca acela, apoi cuvintele auzite de la dînsul nu le-aș da păsărilor, nici dobitoacelor, nici m-aș arăta pietros și plin de spini, precum ai zis tu, ci le-aș păzi în inima mea. Tu, dacă știi ceva de acest fel, nu ascunde de mine, ci spune-mi căci am auzit despre tine că ai venit din pămînt depărtat și îndată s-a bucurat sufletul meu și am bună nădejde că voi dobîndi prin tine ceea ce doresc. De aceea te-am adus degrabă la mine și te-am primit cu veselie, ca pe nici unul dintre cunoscuții mei și chiar dintre cei care au crescut împreună cu mine.

Atunci Varlaam, deschizîndu-și gura plină de darul Duhului Sfînt, a început a-i spune despre Dumnezeu Care a făcut toate și despre toate cele ce s-au făcut de la începutul lumii: despre călcarea de poruncă a lui Adam și izgonirea lui din rai, despre strămoși și despre prooroci. Apoi despre întruparea Fiului lui Dumnezeu din Preacurata Fecioară, despre patimile Lui cele de bunăvoie și Înviere, despre Sfînta Treime și Botez și despre toate tainele sfîntei credințe, precum se scrie mai pe larg în istoria Sfîntului Ioan Damaschin; căci Varlaam era foarte înțelept și iscusit în Sfînta Scriptură.

El, arătînd lucrurile cu pilde și cu asemănări frumoase, apoi înfrumusețînd cuvintele cu sfătuirii dulci, a muiat ca ceara inima fiului împăratului, care, cu cît mai mult îi povestea, cu atît îl asculta mai cu luare aminte și mai cu plăcere. Iar la sfîrșit a cunoscut fiul împăratului că aceea este piatra cea de mare preț, adică Domnul nostru Iisus Hristos; căci a strălucit lumina în sufletul lui și i-a deschis ochii minții, încît a crezut fără de îndoială tuturor celor povestite de Varlaam.

Apoi, sculîndu-se de pe scaunul său, s-a apropiat de prea înțeleptul bătrîn și cu bucurie îmbrățișîndu-l, a zis: "O, preacinstite între oameni, aceasta este, precum mi se pare, piatra cea de mare preț pe care ai ascuns-o și nu o arăți oricui care ar voi să o vadă, ci numai celor vrednici, care au sănătoase simțirile cele sufletești. Că iată, cum au venit cuvintele tale în auzul meu, a intrat o lumină preadulce în inima mea și acoperămîntul necazului meu celui mare, care de multă vreme zăcea în mine, degrabă s-a luminat. Deci, dacă bine cuget acestea, spune-mi; iar de știi încă ceva mai bun, arată-mi".

Varlaam, lungind mai mult cuvîntul, i-a spus despre moartea cea bună și despre cea rea, despre învierea cea de obște a tuturor, despre viața cea veșnică și despre răsplătirea dreptilor și munca păcătoșilor. Și așa l-a adus, prin aceste cuvinte, la mare umilință și zdrobire de inimă, încît cu totul s-a umplut de lacrimi și a plîns din destul. Apoi a mai adăugat și despre deșertăciunea și nestatornicia lumii acesteia, despre lepădarea de dînsa și de viața călugărească și pustnicească. Iar Ioasaf pune în inima sa toate cuvintele lui Varlaam, ca pe niște pietre scumpe în vistierie. Atît de mult s-a îndulcit de vorba lui și-l iubea, încît nu voia a se mai despărți de dînsul, ci dorea să-l aibă totdeauna împreună cu sine și să asculte învățăturile lui. Apoi l-a întrebat de viața pustnicească, de hrană și îmbrăcăminte, zicînd: "Ce fel este hrana ta și a celor dimpreună cu tine? De unde aveți haine și spune-mi în ce fel sînt?"

Iar Varlaam a zis: "Hrana noastră este din rodirile copacilor și din verdețurile ce cresc prin pustie. Dacă cineva dintre cei credincioși ne aduce puțină pîine, noi o primim ca trimisă din purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Iar hainele noastre sînt din trențe de păr și din piei de oaie și de capră, cu totul vechi și cîrpite, și vara și iarna tot de un fel. Iar această haină cu care sînt acoperit pe deasupra, am luat-o de la un mirean pentru ca să nu fiu cunoscut că sînt călugăr. Că de aș fi venit aici îmbrăcat cu hainele mele, n-aș fi fost primit la tine. Iar Ioasaf a rugat pe Varlaam să-i arate hainele sale cele obișnuite, călugărești.

Atunci Varlaam, dezbrăcînd haina cea mirenească, s-a arătat lui Ioasaf ca o vedere înfricoșată, căci trupul bătrînului era cu totul uscat și înnegrit de arșița soarelui și numai pielea se ținea pe oase. Și era îmbrăcat cu niște trențe de păr rupte și foarte aspre, de la mijloc pînă la genunchi; apoi, asemenea acestora avea și mantie în spate. Ioasaf s-a înspăimîntat de aceasta și, minunîndu-se de acea răbdare mare, a oftat, a plîns și a rugat pe bătrînul să-l ia și pe el împreună cu sine la viața cea pustnicească. Iar Varlaam a zis: "Nu pofți aceasta acum, pentru ca nu cumva să vină pentru tine de la tatăl tău vreo răutate asupra fraților

noștri. Ci primește Botezul și rămîi aici, iar eu mă voi duce singur. Și cînd va voi Domnul, vei veni și tu la mine, căci cred lui Dumnezeu că și în veacul acesta și în cel ce va să fie împreună vom viețui".

Ioasaf, lăcrimînd, a zis: "Dacă așa este voia Domnului Dumnezeu, dă-mi Sfîntul Botez și ia de la mine mulțime de aur să duci fraților tăi care sînt în pustie, ca să le fie de hrană și de îmbrăcăminte". Iar Varlaam a zis: "Cei bogați dau celor săraci, iar nu cei săraci bogaților. Și tu, fiind sărac, cum voiești a ne da nouă, celor bogați? Pentru că cel mai de pe urmă din frații noștri, fără de asemănare este mai bogat decît tine. Dar nădăjduiesc spre îndurările lui Dumnezeu, că și tu, peste puțină vreme, te vei îmbogăți cu acest fel de bogăție; iar cînd te vei îmbogăți, atunci vei fi scump și nedarnic".

Ioasaf n-a înțeles cele grăite. Deci, Varlaam i-a tălmăcit astfel: "Cei ce lasă pentru Hristos toate cele pămîntești, aceia se îmbogățesc cu multe bunătați cerești; iar cel mai mic dar ceresc este mai scump decît toate bogățiile lumii acesteia". Apoi Varlaam a mai adăugat acestea către Ioasaf: "Aurul este pricină de păcat și pentru aceea ca pe un șarpe îl lepădăm din sînul nostru; iar tu voiești să duc fraților mei șarpele acela pe care ei l-au călcat în picioare".

Deci Varlaam a sfătuit pe Ioasaf ca să se pregătească pentru Sfîntul Botez și i-a poruncit să postească și să se roage cîteva zile; iar el s-a dus la un loc ascuns și se ruga lui Dumnezeu pentru dînsul. A doua zi iarăși a venit la el și l-a învățat multe despre Dumnezeu. Apoi în toate zilele venea de îi spunea despre vestirile proorocilor și ale apostolilor, precum și propovăduirile Sfinților Părinți. Iar în ziua în care voia să-l boteze, a făcut către dînsul astfel de învățătură:

"Iată, că voiești a primi pecetea lui Hristos, a te însemna cu lumina feței Lui și a te face fiu al lui Dumnezeu și biserică a Sfîntului și de viață făcătorului Duh. Deci crede acum în Tatăl, Fiul și în Sfîntul Duh, în Sfînta și de viață începătoare Treime, Care este slăvită în trei ipostasuri și într-o Dumnezeire, despărțită adică cu ipostasurile și cu deosebirile firilor, iar cu ființa unită. Deci să cunoști pe Unul Dumnezeu, pe Tatăl Cel nenăscut, iar pe Unul Domnul nostru Iisus Hristos născut; lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut mai înainte de toți vecii; că din Tatăl Cel bun s-a născut Fiul Cel bun și din lumina cea nenăscută a răsărit lumina cea pururea de o ființă și din Viața cea adevărată a ieșit izvorul cel făcător de viață. Și din puterea Tatălui s-a arătat puterea Fiului, Care este strălucirea slavei și cuvînt ipostatic, din început fiind Dumnezeu și Dumnezeu fiind și fără de început și pururea deoființă, prin Care toate s-au făcut cele văzute și cele nevăzute.

Apoi să cunoști pe Unul Duhul Sfînt, Care din Tatăl purcede, Dumnezeu desăvîrșit, făcător de viață și sfințitor, Atotputernic, pururea deoființă, în al Său ipostas petrecînd. Deci așa te închină, Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, în trei ipostasuri cu deosebirile lor și într-o dumnezeire; că una este Dumnezeirea acestor trei și firea lor este una și ființa una și au o slavă, o împărăție, o putere și o stăpînire; una este dumnezeirea Fiului și a Sfîntului Duh, pentru că din Tatăl sînt. Iar Tatăl este nenăscut, Fiul născut, iar Duhul purcede.

Deci acestea așa să le crezi iar a pricepe chipul nașterii sau purcederii să nu te sîrguiești, căci este neajuns. Ci, în dreptatea inimii, fără ispitire să primești că Tatăl și Fiul și Sfîntul Duh în toate sînt una afară de nenaștere, naștere și purcedere; și că Unul născut Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu S-a pogorît pe pămînt pentru mîntuirea noastră, cu bunăvoința Tatălui și cu lucrarea Sfîntului Duh.

Apoi mai presus de fire S-a zămislit în pîntecele Sfintei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu și fără de stricăciune S-a născut dintr-însa, făcîndu-Se om desăvîrșit. Căci precum este Dumnezeu desăvîrșit, așa S-a făcut și om desăvîrșit din două firi, adică din cea dumnezeiască și din cea omenească, și în două firi înțelegătoare, libere și lucrătoare; și după toate avînd săvîrșire, după fiecare deosebire și voie și cuvînt și stăpînire; apoi fiind și după Dumnezeire și după omenire într-o alcătuire.

Acestea fără ispitire primește-le și nici într-un chip nu întreba a le pătrunde, cum S-a pogorît Fiul lui Dumnezeu și S-a făcut om din sîngele fecioresc, fără prihană; sau în ce chip cele două firi s-au unit într-o alcătuire, pentru că noi am învățat a le ține cu credință acestea ce s-au dat nouă prin dumnezeieștile

Scripturi; iar a le înțelege sau a le grăi, nu putem. Crede dar, că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om pentru milostivirea Sa și a primit toate pătimirile firii omenești, afară de păcat; căci a flămânzit, a însetat, a dormit, S-a ostenit, S-a mîhnit cu firea omenească, și a fost dus la moarte pentru păcatele noastre, a fost răstignit, a gustat moarte și a fost îngropat; iar cu Dumnezeirea a fost fără patimă și neschimbat. Căci n-a fost pătimirea în firea cea fără de moarte, ci firea omenească o mărturisim că a pătimit și s-a îngropat; iar cu dumnezeiasca pătimire a înviat din morți în nesticăciune, S-a înălțat la ceruri și iarăși va să vină cu slavă să judece viii și morții și să răsplătească fiecăruia cu dreaptă măsură, după faptele lui; căci vor învia morții și se vor scula cei care sînt în mormînt.

Deci, cei care au păzit poruncile lui Hristos și cu dreaptă credință s-au dus din lumea aceasta, vor moșteni viața cea veșnică; iar cei care s-au întinat în păcate și care s-au abătut de la dreapta credință, vor merge la muncă veșnică. Și să nu crezi că răutatea are oarecare stăpînire, nici să o socotești pe dînsa a fi fără de început sau înființată de la sine, sau să-și fi luat începutul de la Dumnezeu; ci din faptele noastre este aceasta, prin lucrarea diavolului, că dintr-a noastră neluare aminte a intrat la noi. Și de vreme ce noi sîntem liberi, cu cuviință este ca de voie să alegem binele sau răul.

Pe lîngă toate acestea mărturisește un Botez prin apă și prin Duh, spre iertarea păcatelor. Primește împărțășirea Preacuratei Taine ale lui Hristos, crezînd cu adevărat că este Trupul și Sîngele lui Hristos, Dumnezeu nostru, pe care l-a dat credincioșilor spre iertarea păcatelor. Pentru că în noaptea în care S-a vîndut, cu lege a așezat sfinților Săi ucenici și Apostoli și tuturor celor ce aveau să creadă într-Însul și a zis: *Luați mîncați, acesta este Trupul Meu, care se frînge pentru voi, pentru iertarea păcatelor.* La fel, luînd paharul, a dat lor, zicînd: *Beți dintru acesta toți, acesta este Sîngele Meu, care pentru voi și pentru mulți se varsă, pentru iertarea păcatelor. Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea.*

Deci acest cuvînt lucrător al lui Dumnezeu, Care pe toate le face cu puterea Sa, preface cu dumnezeiasca sfințire a cuvintelor și prin venirea Sfîntului Duh, pîinea și vinul în Trupul și Sîngele Său, care se dă spre sfințire și spre luminare celor ce se împărțășesc cu credință.

Deci, închină-te cu credință și sărută sfînta închipuire a lui Dumnezeu Cuvîntul, Care S-a făcut om pentru noi, socotind că vezi pe însuși Făcătorul în icoană; căci așa a zis unul dintre sfinți, că cinstea închipuirii trece la chipul cel dintîi. Iar chipul cel dintîi este al Aceluia a Cărui față este închipuită; și privind spre icoana zugrăvită, trecem cu ochii minții către vederea adevărată a Aceluia al Cărui chip este zugrăvit. Deci, cu bună credință închinîndu-ne chipului Aceluia Care a luat trupul nostru, nu socotim ca Dumnezeu acea zugrăveală, ci chipul lui Dumnezeu Care S-a întrupat pentru noi, luînd chip de rob; pe acesta cu dragoste îl sărutăm.

Tot la fel să săruți și chipul Preacuratei Maicii Lui și ale tuturor sfinților, cu același obicei. Închină-te cu credință și chipului cinstitei și de viață făcătoarei Cruci și-l sărută pentru Cel ce S-a răstignit cu trupul spre mîntuirea neamului nostru, adică pe Hristos Dumnezeu și Mîntuitorul lumii, Care ne-a dat chipul acesta, pentru biruința asupra diavolului care se teme și se cutremură nesuferind să vadă puterea ei. În aceste porunci și cu credință aceasta te botez.

Păzește-le acestea neschimbate și nesmintite de orice eres, pînă la răsufierea ta cea mai de pe urmă. Toate învățăturile care se împotrivesc acestei credințe fără de prihană, să le urăști și străine să le socotești, pentru că Apostolul a zis: *Că, înger din cer de vă va vesti vouă altceva decît ceea ce am binevestit eu, anatema să fie.* Căci nu este altă bună vestire, nici altă credință afară de cea mărturisită de Apostoli și venită de la purtătorii de Dumnezeu părinți la diferite soboare și dată soborniceștii Biserici".

Zicînd acestea Varlaam și învățîndu-l simbolul drepte credințe, cel așezat de Sinodul de la Niceea, l-a botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, în baia ce era în grădina lui și a venit peste dînsul darul Sfîntului Duh. Intrînd apoi în camera lui, a săvîrșit Dumnezeiasca Liturghie și l-a împărțășit cu Preacuratele și de viață făcătoarele Taine și s-au bucurat cu duhul amîndoi, dînd slavă lui Dumnezeu. Deci bătrînul, învățîndu-l cum se cuvine a vieții după Botez și spunîndu-i toate despre faptele cele bune,

s-a dus la gazda sa. Iar păzitorii și slugile lui Ioasaf se mirau văzînd pe bătrînul intrînd adeseori la fiul împăratului.

Apoi unul dintr-înșii, care era mai mare, cu numele Zardan, pe care - ca mai credincios și mai priceput -, l-a pus împăratul mai mare peste palatele fiului său, a zis către Ioasaf: "Bine știi, stăpîne, că mă tem de tatăl tău și cît sînt de credincios lui; pentru aceea m-a pus ca pe o slugă mai credincioasă ca să-ți slujesc ție. Iar acum, văzînd pe bătrînul acesta intrînd adeseori la tine și vorbind, mă tem ca nu cumva să fie de credință creștinească, pe care foarte mult o urăște tatăl tău și voi fi vinovat judecării de moarte. Pentru aceea sau spune despre aceasta împăratului, sau de acum încetează a mai vorbi cu dînsul, sau mă izgonește pe mine de la fața ta, ca să fiu fără de prihană".

Fiul împăratului a zis către dînsul: "Mai înainte de toate, să facem aceasta, o, Zardane, șezi ascuns după perdea și ascultă vorba lui către mine și atunci îți voi spune ce se cuvine a face". Deci vrînd să intre Varlaam în palat, Ioasaf a așezat pe Zardan înăuntru după o perdea și a zis către bătrîn: "Mai adu-mi aminte iarăși de învățăturile tale, pe scurt, pentru ca să se înrădăcineze mai tare în inima mea". Iar Varlaam, luînd cuvînt, a grăit multe către dînsul, despre Dumnezeu și buna credință, despre bunătățile ce vor să fie și despre muncile cele veșnice; apoi vorbind destul s-a sculat și a făcut rugăciune, ducîndu-se la gazda sa.

Ioasaf, chemînd pe Zardan și ispitindu-l, a zis: "Auzit-ai ce mi-a vorbit acest bătrîn mincinos și cum se ispitește să mă înșele cu cuvintele sale, să mă lipsească de veselia și îndulcirea vieții și să mă ducă către un Dumnezeu străin". Iar Zardan a zis: "Nu mă ispitii, stăpîne, că știu bine că au intrat adînc în inima ta cuvintele bărbatului acestuia; și noi știm că propovăduirea aceasta este adevărată, dar de cînd a ridicat tatăl tău prigoană cumplită asupra creștinilor, de atunci a pierit această credință care, dacă ți s-a arătat plăcută și dacă poți purta asprimea și ostenele ei, bine să se îndrepteze voia ta cea bună. Dar eu ce voi face? Eu care nici nu pot căuta cu ochii spre o viață așa de aspră și cu osteneală, ba încă de frica împăratului slăbește inima mea, neștiind ce voi răspunde lui, pentru că am lăsat pe bătrînul acela să intre la tine".

Iar fiul împăratului a zis către dînsul: "Eu, pentru dragostea ta cea mare ce o ai către mine și pentru slujirea ta cu credință, neaflînd o răsplătire mai bună, cu aceasta am vrut a-ți răsplăti, adică m-am sîrguit a-ți arăta aceste bunătăți negrăite, pentru ca să cunoști pe Ziditorul tău și să crezi într-Însul. Căci am nădăjduit că de cum vei auzi învățătura cea dreaptă, îndată o vei iubi și o vei urma împreună cu mine. Dar precum văd, am pierdut nădejdea pentru că ești impietrit la inimă și nu voiești a cunoaște adevărul; însă să-mi împlinești o dorință. Să nu spui tatălui meu despre aceasta pînă la o vreme cuviincioasă; pentru că dacă vei spune lui aceasta, altceva nimic nu vei face decît numai vei aduce sufletului meu mare supărare".

A doua zi, venind Varlaam la dînsul, a început a grăi pentru plecarea sa; iar Ioasaf, neputînd răbda despărțirea lui, s-a întristat cu sufletul și i s-au umplut ochii de lacrimi. Atunci bătrînul a vorbit mult către dînsul, întărindu-l în credință și în faptele cele bune și mîngîindu-l să nu plîngă după dînsul; apoi i-a proorocit că nu după multă vreme se vor uni pentru totdeauna. Iar Ioasaf, nevrînd să mai facă osteneală bătrînului și temîndu-se ca nu cumva Zardan să spună împăratului despre dînsul, a zis cu plîngere către Varlaam:

"De vreme ce așa ai voit tu, părintele meu cel duhovnicesc și bunule învățător, ca eu să rămîn aici în lumea aceasta deșartă iar tu să te duci la locul odihnei tale celei duhovnicești, de acum nu îndrăznesc a te opri pe tine. Mergi dar, păzit cu pacea lui Dumnezeu, și pomenește-mă și pe mine ticălosul totdeauna în sfintele tale rugăciuni ca să te pot ajunge pe tine și să văd totdeauna cinstita ta față. Apoi fă dragoste de-mi lasă mantia ta cea ruptă și aspră, spre aducere aminte de viața călugărească și de învățăturile tale, precum și pentru păzirea de toată lucrarea diavolească".

Deci i-a dat bătrînul acea mantie pe care, luînd-o Ioasaf, o cinstea mai mult decît porunca cea împărătească. Apoi a stat Varlaam la rugăciune și s-a rugat către Dumnezeu cu umilință pentru Ioasaf, încredințînd pe tînărul cel de curînd luminat, purtării Lui de grijă. Sfirșind rugăciunea, s-a întors și l-a

sărutat pe el și a zis: "Fiule al Părintelui ceresc, pace ție și mîntuire veșnică!" Apoi a ieșit din palate, bucurîndu-se și mulțumind lui Dumnezeu Cel ce a îndreptat calea lui spre bine.

După plecarea lui Varlaam, fericitul Ioasaf s-a sîrguit spre rugăciune și spre viață aspră. Acest lucru, văzîndu-l Zardan, s-a umplut de multă supărare și, prefăcîndu-se bolnav, s-a dus la casa sa. Împăratul auzind că s-a îmbolnăvit Zardan, a trimis la dînsul pe doctorul său cel mai iscusit ca să-l tămăduiască. Iar doctorul, luînd bine seama asupra bolii lui, a spus împăratului, zicînd: "Eu n-am putut afla la omul acesta nici o boală, decît numai o supărare cu care rănindu-și sufletul, acum bolește".

Împăratul, auzind aceste cuvinte, socotea că fiul său s-a mîniat asupra lui Zardan și pentru aceea, mîhnindu-se, acum bolește; deci a voit să meargă singur ca să cerceteze pe bolnav și să cunoască pricina bolii. Iar Zardan auzind despre aceasta, s-a grăbit de a venit el mai înainte la împăratul și căzînd înaintea lui, se socotea vrednic de toată pedeapsa pentru că n-a păzit cu băgare de seamă pe fiul său. Apoi i-a spus toate cele ce se întîmplaseră; că a venit, zice el, din pustie un viclean vrăjitor și înșelător cu numele Varlaam, care a vorbit cu fiul lui despre credința creștinească iar el a crezut celor spuse și acum este cu totul al lui Hristos.

Împăratul dacă a auzit astfel de cuvinte a început a se umple de supărare și de mînie negrăită. Apoi îndată chemîndu-l pe cel mai mare dintre boierii săi, cu numele Arahie, sfetnicul cel mai înțelept și mai iscusit în citirea de stele, acestuia i-a spus pe rînd toate cele ce s-au întîmplat. Iar el, mîngîind pe împăratul a zis:

"Fii fără de supărare, o, împărate, că este lesne a întoarce pe fiul tău de la credința creștinească, numai să prindem pe Varlaam. Iar de nu-l vom afla, apoi știu eu pe un alt bătrîn de credința noastră, anume Nahor, care viețuiește în pustie și se îndeletnicește cu citirea în stele, de la care și eu am învățat, și care în toate este asemenea lui Varlaam, căci eu chiar fața acestuia o știu căci l-am văzut odinioară. Deci, chemînd pe acel Nahor din pustie, îi vom porunci a se preface că este Varlaam și ne vom întreba cu dînsul din credință; iar el va arăta credința creștinească a fi mincinoasă, care lucru văzîndu-l fiul tău, se va întoarce de la creștinătate iarăși la zeii părintești".

Împăratului, părăindu-i-se că va fi bun acel sfat s-a mîngîiat puțin de supărarea ce o avea și întărindu-se cu nădejdea, a trimis degrabă pe Arahie cu mulțime de ostași să caute pe Varlaam, care străbătînd toate căile, au ajuns pînă în pustiu Senaridului. Acolo, umblînd prin multe locuri fără de drumuri, prin munți și prin prăpastii neumblate, a aflat sub munte o ceată mică de pustnici pe care i-au prins. Între dînșii era unul mai mare care purta un sac de păr plin de oasele sfinților părinți care adormiseră mai înainte; și aceasta o făcea pentru ca totdeauna să-și aducă aminte de moarte.

Și i-au întrebat pe dînșii Arahie, zicînd: "Unde este înșelătorul acela care a amăgit pe fiul împăratului?" Iar cel ce purta sacul de păr a zis: "Nu este acela la noi, nici va fi pentru că el fuge de noi, fiind izgonit de puterea lui Hristos, ci între voi mai ales își are petrecerea sa". Arahie a întrebat dacă îl știe pe el. Pustnicul a răspuns: "Știu pe acela care se zice înșelătorul, care este diavolul. Acela viețuiește în mijlocul vostru și voi faceți cele plăcute lui". Arahie a răspuns: "Eu pentru Varlaam te întreb pe tine". Pustnicul a răspuns: "Dacă întreb de Varlaam, apoi se cădea a întreba unde este cel care a întors de la înșelăciune pe fiul împăratului? Că acela este fratele nostru și împreună părtaș al vieții noastre monahicești, dar acum de multe zile nu l-am mai văzut pe dînsul".

Arahie l-a întrebat: "Dar unde este locuința lui Varlaam?" Pustnicul a răspuns: "Știm chilia lui aici în pustie, dar nu o vom spune vouă". Arahie, umplîndu-se de mînie îi îngrozea cu moartea iar ei, auzind de moarte, s-au bucurat; deci le-a dat multe bătăi și i-a muncit cumplit ca să le arate pe Varlaam, dar ei tăceau. Arahie căuțînd cu sîrguință pe Varlaam și neaflîndu-l, s-a întors la împăratul fără nici un spor, aducînd la dînsul numai pe acei pustnici care erau șaptesprezece la număr, pe care îi silea împăratul ca să spună locul petrecerii lui Varlaam și să se lepede de Hristos. Iar ei nu s-au plecat, ci defăimau idolatria lui. De aceea a poruncit să le taie limbile, apoi mîinile și picioarele și să le scoată ochii și așa s-au săvîrșit bunii pătimitori.

După sfârșitul acestor Sfinți Mucenici, Arahie s-a dus noaptea, după porunca împăratului, la Nahor vrăjitorul, care viețuia în pustie și se îndeletnicea cu facerea de vrăji, și spunându-i toate cu de-amănuntul l-a rugat să se prefacă că este Varlaam. Apoi s-a întors la împăratul și a doua zi a pregătit ostașii, dînd de veste că merge iarăși să caute pe Varlaam, străbătînd pustietățile. Atunci Nahor s-a arătat ieșind dintr-o pădure și, văzîndu-l ostașii, au alergat după dînsul; apoi, ajungîndu-l, l-au prins și l-au dus la Arahie. Acesta, ca și cum n-ar fi știut pe Nahor, l-a întreat: "Cine ești tu?". Nahor i-a răspuns: "Sînt Varlaam". Apoi îndată toți s-au bucurat și l-au dus pe el legat la împăratul, ieșind veste pretutindeni că au prins pe Varlaam.

Deci, auzind Ioasaf de aceasta, s-a rănit cumplit la suflet și se tînguia cu amar. Însă, Dumnezeuul mîngîierii a descoperit lui Ioasaf printr-o descoperire dumnezeiască, că nu au prins pe Varlaam, ci pe Nahor vrăjitorul. Apoi împăratul a intrat în palatul fiului său, pe care îl sfătuia și îl îndemna uneori cu cuvinte bune și blînde, alteori cu mînie și asprime, ca să se lase de credința creștinească și să se întoarcă iarăși la zeii păgînești. Însă n-a putut cu nimic a-l întoarce pe el de la dragostea lui Hristos, pentru că răspundea cu multă înțelepciune la toate cuvintele lui, arătînd deșertăciunea necuraților zei și preamărînd pe Unul Dumnezeu, Ziditorul tuturor, și se arăta gata și de răni și de moarte.

Dar de vreme ce dragostea firească a împăratului nu-l lăsa să-l muncească pe fiul său, ba încă fiind muștrat și de conștiință, pentru că-l auzea grăind adevărul, a zis către dînsul: "Ți se cădea o, fiule, a te supune în toate poruncii mele părintești; dar de vreme ce ești aspru și neînduplecat și tare te împotrivești mie, părăindu-ți-se a fi mai înțelept decît toți, să lepădăm dar amîndoi deșarta împotrivire și să dăm loc dreptății. Iată eu voi face adunare mare și voi strînge pe toți înțelepții noștri din toată împărăția mea și voi aduna și creștinii; căci voi porunci vestitorilor mei să strige cu mare glas pretutindeni ca nimeni din creștini să nu se teamă, ci fără de frică să se adune toți ca să facem judecată de obște și să vedem care credință este mai bună. Apoi este la mine și Varlaam care te-a înșelat pe tine, ferecat în fiare, căci nu m-am odihnit pînă ce nu l-am prins pe dînsul. Pe acesta îl voi scoate la sobor, ca împreună cu creștinii săi să stea împotriva înțelepților noștri și să facă întrebare pentru credință. Dacă veți birui voi creștinii, împreună cu Varlaam al vostru, apoi veți dobîndi dorința voastră; iar de veți fi biruiți, apoi datori sînteți a vă supune desăvîrșit poruncii mele".

Fericitul Ioasaf a zis: "Fie voia Domnului și să fie precum ai poruncit, iar Dumnezeu Cel adevărat să ne dea a nu ne rătăci din calea cea dreaptă". Atunci împăratul a poruncit tuturor slujitorilor idolești și creștinilor, prin trimitere de cărți și prin propovăduitori, prin toate cetățile și satele, ca să se adune la un loc toți cei ce sînt de credință creștinească și netemîndu-se de nimic să vină la sobor, pentru cercetarea credinței celei adevărate. Și stînd lîngă învățătorul lor Varlaam, să se întrebe împreună cu slujitorii și cu vrăjitorii. Apoi a chemat și pe înțelepții slujitori persani, caldeeni și indieni, care se aflau în toată stăpînirea sa, precum și pe fermecători și vrăjitori, ca să biruiască pe creștini.

Deci s-au strîns la împăratul mulțime mare dintre cei de credință necurată idolească, înțelepți în răutate și dascăli iscusiți în nedreptate, care deși păreau a fi înțelepți, însă erau nebuni. Iar creștinii, de vreme ce unii erau omorîți de păgîni iar alții se împrăstiaseră prin munți și prin pustietăți, de aceea s-au adunat foarte puțini dintr-înșii, între care numai unul s-a aflat mai iscusit în dumnezeiasca Scriptură, cu numele Varahie. Numai acela a venit fără temere în ajutorul celui cu părere Varlaam, iar adevărat cu numele Nahor. Însă Varahie nu știa că acela este Nahor vrăjitorul, iar nu Varlaam.

Deci împăratul a șezut pe scaun înalt și a poruncit și fiului său să șadă împreună cu dînsul. Iar fiul cinstind pe părintele său, n-a vrut să facă aceasta, ci a șezut pe pămînt aproape de dînsul. Deci au stat înainte toți maeștri cei păgînești și a fost adus și Nahor, cel cu părerea Varlaam. Apoi împăratul a zis către ritorii și filosofii săi care stăteau înainte: "Iată vă stă înainte nevoie mare și din două una s-a pregătit vouă: ori veți birui pe Varlaam și pe creștinii care sînt împreună cu dînșii și vă învredniciți de cinste de la noi, ori de veți fi biruiți să primiți rușine și pedeapsă cumplită. Iar pe voi pe toți vă voi pierde și trupurile voastre le voi da spre mîncare fiarelor și păsărilor, apoi pe fiii voștri cu veșnică robie îi voi robi, dacă nu veți birui pe creștini".

Zicînd împăratul acestea, fiul său a răspuns, zicînd: "Astăzi ai făcut judecată dreaptă o, împărate, și eu zic acestea dascălului meu". Apoi întorcîndu-se către Nahor a zis: "Bine știi o, Varlaame, în ce fel de slavă și de mulțumire m-ai aflat și tu cu cuvintele tale m-ai înduplecat a mă depărta de zeii părintești și de lege, a sluji unui Dumnezeu necunoscut și a întărîta pe părintele și pe stăpînul meu. Deci acum vezi că stai în cumpănă; căci dacă vei birui războiul ce-ți stă înaintea și vei arăta a fi adevărate învățăturile tale, apoi te vei preamări ca un propovăduitor al adevărului și eu voi rămîne în învățătura ta, slujind lui Hristos pînă la răsufierea cea mai de pe urmă. Iar de vei fi biruit și te vei face mie astăzi mijlocitor de rușine, apoi eu singur voi izbîndi defăimarea mea, căci voi sta cu picioarele mele pe pieptul tău și cu mîinile mele rupînd inima ta și limba le voi da spre mîncare cîinilor împreună cu celălalt trup al tău, ca prin tine să se învețe toți a nu mai înșela pe fiii împăraților".

Auzind Nahor cuvintele acestea s-a spăimîntat foarte văzîndu-se pe sine prins în cursa sa și căzut singur în groapa pe care a săpat-o. Deci, văzînd moartea gata înaintea lui, de va întărîta pe fiul împăratului, care cu înlesnire poate să-l muncească cum va vrea, și că nu este cu puțință a scăpa din mîinile lui, a gîndit să țină cu dînsul și să apere credința creștinească. Apoi începîndu-se între slujitorii idolești și între creștini a se pune cuvinte de întrebare, atunci Nahor și-a deschis gura, precum de demult Varlaam, care a fost chemat de împăratul Valac să blesteme pe israiliteni, iar el în loc să-i blesteme, i-a binecuvîntat, așa și Nahor, începîndu-se întrebările, a ținut cuvîntul de dimineață pînă seara, grăind ca de la Duhul Sfînt, pentru că știe darul lui Dumnezeu a lucra cîteodată și în vasele cele necurate, pentru mărirea Sa cea sfîntă.

Deci cu atîta înțelepciune a mustrat Nahor deșertăciunea și minciuna zeilor, întărind și adevărind credința creștinească, cu înțelepte dovezi, încît nu putea nimeni să-i răspundă nici un cuvînt împotriva. Despre această prea înțeleaptă vorbire a lui Nahor cu slujitorii idolești, Sfîntul Damaschin scrie mai larg și mai frumos în istoria sa despre acești Sfînți Părinți, Varlaam și Ioasaf. Deci toți ritorii, filosofii, popii și vrăjitorii erau rușinați și mîhniți încît tăceau ca și cum ar fi fost fără de glas, neputînd a grăi nimic împotriva. Iar fiul împăratului se bucura cu duhul și slăvea pe Domnul, Care, precum altădată pe Saul, așa și pe Nahor, l-a făcut din prigonitor, învățător și propovăduitor al adevărului.

Împăratul împreună cu boierul Arahie, minunîndu-se de neașteptata schimbare a lui Nahor, cu mare mînie se iuțea împotriva lui, pentru că îi cuprinsese mare rușine și ar fi vrut să-l muncească precum și pe creștinii care erau împreună cu dînsul, dar nu putea să-și calce cuvîntul său împărătesc. Căci el poruncise ca de voie și fără temere să se adune creștinii în sobor, făgăduind împărătește ca să nu li se facă nici un rău. Apoi a poruncit să se risipească soborul, ca și cum ar fi vrut a doua zi iarăși să se adune la întrebare.

Fiul împăratului a zis către tatăl său: "Precum la început ai poruncit, o, împărate, să se facă judecată dreaptă, așa și la sfîrșit pune înaintea dreptatea și din două una fă: sau dascălului meu poruncește-i să petreacă în această noapte împreună cu mine, pentru ca să învățăm împreună cele ce ni se cade a grăi mîine, iar tu, luînd pe ai tăi, asemenea învățați-vă și voi; sau lasă-mi în această noapte pe ritorii tăi și tu ia pe învățătorul meu la tine, pentru că, dacă vor rămîne la tine amîndouă părțile care se împotrivesc, apoi învățătorul meu va petrece în supărare și în frică, iar ai tăi în bucurie și odihnă. Și această judecată nu mi se pare a fi dreaptă, ci va fi silire și călcare de făgăduință".

Împăratul, fiind biruit de cuvintele cele înțelepte ale fiului său, a luat la sine pe jertfitorii săi, iar pe Nahor l-a lăsat fiului său, avînd oarecare nădejde spre Nahor că va aduce la săvîrșire făgăduința sa. Deci, luînd Sfîntul Ioasaf pe Nahor, s-a dus în palatul său, bucurîndu-se de Dumnezeu, Mîntuitorul său. Iar către Nahor a zis: "Oare socotești că nu știu eu că tu nu ești Varlaam, ci ești Nahor? Însă bine ai făcut că ai arătat a fi adevărată credința creștinească și ai mustrat înșelăciunea idolească; crede dar în Dumnezeul Acela pentru al Cărui nume bine ai vestit acum".

La aceste cuvinte umilindu-se Nahor, se căia de toate răutățile sale cele mai dinainte și cu tot adevărul dorea ca să se apropie de Domnul Dumnezeu. Deci, a rugat pe fericitul Ioasaf ca să-i poruncească să fugă pe ascuns în pustie și să se însoțească cu pustnicii care se ascundeau acolo și apoi să primească Sfîntul Botez. Sfîntul Ioasaf, învățîndu-l, l-a liberat cu pace. Iar el plecînd, a aflat în pustie un preot sfînt și, luînd de la dînsul Sfîntul Botez, și-a petrecut zilele în pocăință.

A doua zi, înștiințându-se împăratul de cele despre Nahor, s-a deznădăjduit. Apoi, văzînd pe înțelepții săi ritori că sînt biruiți pînă în sfîrșit și petrec în nepricepere, s-a mîniat foarte asupra lor și i-a necinstit cu dosădiri cumplite, iar pe alții i-a pedepsit cu bătăi și le-a înnegrit fețele cu funingine, izgonindu-i de la fața sa. De atunci nu mai cinstea pe slujitorii idolești nici nu mai aducea jertfe idolilor, ba îi și hulea pe dînșii. Deci împăratul fiind în mare nedumerire, clătîindu-se de gîndurile sale, nici idolilor nu se închina, nici credința creștinească nu primea. Iar la fericitul Ioasaf veneau mulți și îndulcindu-se de cuvintele lui mîntuitoare, se întorceau către Hristos.

Dar slujitorii idolilor văzîndu-se batjocoriți și văzînd pe împăratul că se întoarce de la zeii lor, au trimis degrabă la un mare vrăjitor cu numele Teuda ce petrecea în pustie, și vestind aceluia toate cele ce se întîmplaseră, îl rugau cu sîrguință să le ajute. Teuda cu putere drăcească, a venit cu îndrăzneală la împărat, pentru că era cunoscut și iubit de dînsul. El cu cuvintele sale măiestrite și înșelătoare iarăși a înduplecat pe împărat la închinarea de idoli și a făcut praznic mare idolilor împreună cu dînsul. Apoi se nevoia ca și pe fericitul Ioasaf să-l întoarcă de la Hristos către închinarea idolească și a dat împăratului acest sfat viclean, ca să ia de la Ioasaf toate slugile și în locul lor să pună femei și fete tinere și frumoase, ca să-i slujească lui. "Iar eu, zise el, voi trimite pe unul din draci care va aprinde într-însul focul dulceții spre desfrînare. Și dacă va fi biruit, apoi îndată, o împărate, toate vor fi după voia ta".

Împăratul ascultînd sfatul vicleanului, a adunat o mulțime de fete frumoase și de femei tinere și, împodobindu-le pe dînsele cu haine de mult preț și cu podoabe de aur, le-a dus în palat la fiul său și a dat afară pe toate slugile lui; așa că nu era în palatul lui Ioasaf nici unul de parte bărbătească, ci toată slujba o făceau femeile și fetele. Apoi au năvălit asupra lui în chip nevăzut, duhurile cele viclene ce erau trimise de Teuda vrăjitorul și aprindeau cuptorul cel trupesc al tînărului, năvălind asupra lui cu gînduri necurate.

Fericitul Ioasaf era într-o mare nevoie și război, dar mai ales cînd o fecioară care era mai frumoasă decît toate și care - nu numai de împăratul era îndemnată, ci și de diavolul -, a întins asupra lui amăgirile sale. Fecioara aceea era fata unui împărat, robită și scoasă din patria sa, apoi dată împăratului Avenir ca un mare dar. Pe această fată foarte frumoasă a trimis-o tatăl spre înșelarea fiului său și intrînd în ea dracul înșelăciunii, a învățat-o cuvinte viclene și cu meșteșug. Același înșelător a pus dragoste către dînsa în inima sfîntului tînăr, vîndu-l cîte puțin. Dar fericitul o iubea pe dînsa pentru înțelepciunea și pentru obiceiul ei cel bun, ba încă îi era și jale pentru dînsa, că fiind fată de împărat era robită și lipsită de slava și de patria sa; apoi se gîndea cum ar întoarce-o de la închinarea la idoli și ar face-o creștină.

Astfel gîndind el, iar poftă cu patimă nesimțind în sine, a început a vorbi către dînsa, zicînd: "Cunoaște o, fecioară, pe Dumnezeu Care petrece în veci, ca să nu pieri în înșelăciune. Cunoaște pe Ziditorul și vei fi fericită, făcîndu-te mireasă a Mirelui Celui fără de moarte". Multe cuvinte ca acestea zicînd el, în acel ceas duhul cel necurat o învăța pe femeie a întinde curse de sminteală și a trage în cădere acel fericit suflet. Deci, fecioara a zis astfel: "Dacă te îngrijești de mîntuirea sufletului meu și voiești a-l izbăvi de înșelăciunea idolească, apoi îndeplinește și tu cererea mea; iar eu îndată lepădîndu-mă de idoli părintești, mă voi apropia de Dumnezeuul tău și voi sluji Lui pînă la răsufierea mea cea mai de pe urmă. Și așa și tu vei primi plata pentru întoarcerea mea".

Sfîntul tînăr a întrebato: "Care este cererea ta, fecioară?" Iar ea cu căutătura și cu vorba, îl îndemna spre desfrînare și-i zise: "Vino să ne însoțim și apoi eu mă voi pleca poruncii tale". Iar el a zis: "Pentru ce ai îndrăznit a face către mine o cerere ca aceasta o, fecioară, pentru că eu deși poftesc mîntuirea ta, însă nu voiesc a fi necurat". Iar ea, netezindu-i calea spre păcat a zis: "Tu, domnul meu, fiind plin de toată înțelepciunea, pentru ce grăiești unele ca acestea, numind însoțirea necurată, pentru că știi și eu din cărțile creștinești, căci am citit multe cărți în patria mea și de multe ori am vorbit cu creștini; dar oare nu este scris așa în cărțile voastre: *Cinstită este nunta în toate și patul nespurcat?* Și iarăși "Mai bine a se însura omul, decît a se aprinde". Dar n-au cunoscut nunta patriarhii cei de demult și proorocii și dreptii, precum învață scripturile voastre? Oare pe Petru nu-l mărturisește Scriptura cum că a avut femeie? Acela pe care îl numiți verhovnic al Apostolilor. Dar cine te-a învățat, domnul meu, a numi nunta necurată? Cu adevărat te-ai depărtat de la învățătura voastră cea dreaptă".

Fericitul a răspuns: "Deși sînt toate așa în Sfînta Scriptură, precum ai zis, pentru că este slobod fiecare dacă voiește să se căsătorească, însă afară de cei ce s-au făgăduit ca să-și păzească fecioria pentru Hristos; iar eu cînd am primit Sfîntul Botez, m-am făgăduit a mă duce curat înaintea lui Hristos în feciorie fără prihană. Deci cum voi îndrăzni a călca jurămîntul pe care l-am făcut către Dumnezeu?"

Iar înșelătoarea a zis iarăși: "Dacă nu voiești a mă lua de soție, apoi altă dorință să-mi împlinești, care este mică; de voiești să-mi mîntuiești sufletul, fii cu mine în această noapte, care lucru de vei face, apoi mă făgăduiesc ție că mîine dimineață voi primi credința creștinească și voi fi ție nu numai spre iertarea păcatelor ci și multă răsplătire vei afla de la Dumnezeu pentru întoarcerea mea. Căci zice Scriptura ta, că *se face mare bucurie în cer pentru un păcătos care se pocăiește*.

Deci, dacă se face bucurie în cer pentru întoarcerea păcătosului, apoi oare nu va avea răsplătire acela care întoarce pe păcătos și se face pricinuitor pentru bucuria îngerilor? Cu adevărat așa este și cu totul fără de îndoială pentru că și Apostolii, începătorii credinței voastre, multe făceau după socoteala lor, călcînd porunca lui Dumnezeu cea mai mică, pentru porunca cea mai mare. Oare n-a tăiat împrejur Pavel pe Timotei, deși se socotește la creștini fărădelege tăierea împrejur? Însă el nu s-a ferit a o face aceasta, pentru orînduiala cea mai bună; apoi multe ca acestea vei afla în cărțile voastre. Deci, dacă cu adevărat poftești ca să-mi mîntuiești sufletul, apoi împlinește această dorință a mea".

Acestea zicîndu-le ea, sufletul fericitului a început a se clătina cu diferite feluri de gînduri, și în partea dreaptă și în partea stîngă, iar voia și înțelegerea i se slăbeau. Diavolul, semănătorul răutății, văzînd inima lui clătîndu-se, s-a umplut de bucurie și a strigat către soții săi, zicînd: "Vedeți că fecioara aceasta are să facă ceea ce noi n-am putut să facem? Acum dar să năvălim asupra lui, pentru că nu vom mai afla vreme așa potrivită ca aceasta, pentru a împlini voia și porunca aceluia care ne-a trimis pe noi". Acestea zicîndu-le necuratul, s-a pornit împreună cu cîinii săi asupra ostașului lui Hristos și a tulburat toate puterile lui sufletești și cu totul l-a aprins de dragoste și cu mare dorire către fecioară.

Fericitul Ioasaf, văzîndu-se tare aprins și robit de păcat, s-a lovit în piept și, oftînd din adîncul inimii către Dumnezeu, degrabă a făcut rugăciune și vărsînd izvoare de lacrimi din ochii săi, striga către Cel care poate a-l mîntui de învăluire și de vifor și zicea: "Spre Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu mă rușinezi în veac, nici să rîdă vrăjmașii mei de mine, care mă țin de-a dreapta Ta; ci stai înaintea-mi în acest ceas și-mi îndreptează calea mea după voia Ta, pentru ca să se preamărească numele Tău Cel slăvit și înfricoșat, prin mine robul Tău".

Rugîndu-se multă vreme, se uda cu lacrimi și, făcînd multe plecări de genunchi, s-a aruncat la pămînt. Apoi, adormind puțin, s-a văzut pe sine răpit de niște bărbați străini, trecut prin niște locuri minunate și dus la un cîmp mare, care era înfrumusețat cu flori roșii și cu bună mireasmă. Acolo a văzut tot felul de pomi frumoși care aveau roade multe, străine și minunate. Iar fructele pomilor acelora făceau freamăt vesel, din cauza unui vînt subțire și lin, dînd bună mireasmă nesățioasă. Iar sub pomii aceia stăteau niște scaune de aur curat, înfrumusețate cu pietre scumpe și mărgăritar de mult preț și raze mari ieșeau dintr-însele. Apoi erau paturi de aur așternute cu niște covoare în multe culori, a căror podoabă și strălucire covîrșea toată povestirea. Prin mijlocul pomilor curgeau ape curate și foarte limpezi care veseleau vederea.

Prin acel cîmp mare și minunat purtîndu-l acei bărbați înfricoșați, l-au dus într-o cetate ce strălucea cu lumină negrăită, avînd zidurile de aur curat și din pietre de mult preț, pe care nu le-a văzut nimeni niciodată, apoi stîlpii și porțile erau dintr-un mărgăritar. Cine va putea spune podoaba și strălucirea cetății aceleia! Pentru că, strălucind o lumină cu multe raze dintr-o înălțime, umplea toate ulițele ei; și niște ostași înaripați și luminați se plimbau prin cetatea aceea, glăsuind cîntări preadulci, pe care niciodată nu le-a auzit urechea omenească. El a auzit un glas, zicînd: "Iată odihna dreptilor, iată veselia celor ce au plăcut lui Dumnezeu în viața lor".

Scoțîndu-l de acolo acei bărbați înfricoșați, voiau să-l ducă înapoi. Iar el cu totul fiind cuprins de acea podoabă și frumusețe, zicea: "Nu mă lipsiți pe mine, rogu-vă, nu mă lipsiți de această bucurie negrăită, ci

dați-mi voie să petrec într-un colț al acestei cetăți mari". Iar ei ziceau: "Nu este cu putință a petrece acum aici, dar vei intra prin multe osteneți și sudori, dacă te vei nevoi; pentru că nevoitorii moștenesc împărăția cerurilor".

Acestea zicând și trecând câmpul cel mare, l-au dus în niște locuri întunecate și pline de tînguire și în toate potrivnice luminii și bucuriei ce văzuse mai înainte. Pentru că era acolo negură foarte întunecată, încît toate se umpleau de mîhnire și de tulburare. Acolo ardea un cuptor de foc și viermi se tîrau mîncînd trupurile, iar duhurile răzbunării stăteau împrejurul cuptorului aceluia. Unii ardeau cumplit în foc și se auzea un glas zicînd: "Iată locul păcătoșilor, iată munca aceluia care s-au întinat în fapte de rușine". După aceasta l-au scos de acolo cei ce-l purtau pe dînsul.

Deșteptîndu-se și-a venit în sine și era cu totul înspăimîntat și rîuri de lacrimi curgeau din ochii lui. Atunci toată frumusețea fecioarei și a celorlalte femei și fete i se păreau lui mai înjosită decît tina și gunoiul. Și aducîndu-și aminte de cele arătate lui în vedenie, era cuprins cu dorul acelor minunate și preaslăvite locuri și tulburat de frica muncilor celor văzute, încît zăcea pe pat neavînd putere nici să se scoale.

Deci s-a dat veste împăratului cum că fiul său este bolnav și împăratul venind la dînsul în grabă, îl întrebă pe dînsul: "Care este pricina bolii de care suferi?". Iar el, spunîndu-i toate cele arătate lui în vedenie, a zis: "Pentru ce ai gătit cursă picioarelor mele vrînd să vînezi sufletul meu și să-l arunci în pierzare? Că de nu mi-ar fi ajutat Dumnezeu, s-ar fi sălășluit în iad sufletul meu. Dar cît este de bun Dumnezeu lui Israil, Care a izbăvit smerenia mea din mijlocul puilor de lei! Căci adormit-am tulburat; dar m-a cercetat pe mine din înălțime Dumnezeu Mîntuitorul meu și mi-a arătat că de multe bunătăți se lipsesc cei ce-L mînie pe Dînsul și felurite munci își pregătesc.

Deci acum, o, tată, de vreme ce ți-ai astupat urechile, nevrînd să auzi glasul meu care îți grăiește cele bune, măcar pe mine nu mă opri a merge pe calea cea dreaptă; pentru că pe aceasta o iubesc și aceasta doresc, ca lăsînd toate, să ajung la locul unde petrece Varlaam plăcutul lui Hristos și împreună cu dînsul să-mi săvîrșesc cealaltă parte a vieții mele. Iar dacă vei voi a mă ține cu sila, degrabă mă vei vedea mort de supărare și de tînguire; atunci iarăși nici tu nu te mai poți chema tată și nici pe mine nu mă vei mai avea fiu".

Atunci iarăși a cuprins pe împăratul mare supărare și s-a dus mîhnit la palatul său. Tot așa și duhurile cele viclene s-au întors rușinate de la ostașul lui Hristos cel nebiruit, către Teuda al lor, care îi ocăra pe ei, zicînd: "Atît de neputincioși sînteți voi, ticăloșilor, încît nici pe acel tînăr n-ați putut să-l biruiți?" Iar ei, fiind siliți de puterea lui Dumnezeu, nevrînd, au mărturisit adevărul, zicînd: "Nu putem răbda puterea lui Hristos nici a căuta spre semnul Crucii cu care se îngrădește pe sine acel tînăr". După acestea luînd împăratul pe Teuda, a venit la fiul său; iar Teuda a început a vorbi fericitului tînăr despre zeii săi, dar n-a putut să-l biruiască pe el, căci avea de sus înțelepciune, căreia nu pot să-i stea împotriva toți cei ce se împotrivesc.

Teuda fiind biruit și rușinat, a tăcut mult, ca un pește fără de glas, neștiind ce să mai zică. Apoi abia venindu-și în simțire, a zis către împăratul: "Cu adevărat, o, împărate, Duhul Sfînt viețuiește în fiul tău; cu adevărat, sîntem biruiți și de acum nici un răspuns nu mai avem! Cu adevărat mare este Dumnezeul creștinilor, mare este credința lor și mari sînt tainele lor!"

Apoi întorcîndu-se către fiul împăratului a zis: "Spune-mi tu, cel ce ești sfințit cu sufletul și cu trupul, oare mă va primi pe mine Hristos dacă mă voi lepăda de lucrurile cele rele și mă voi întoarce către Dînsul?" Iar Sfîntul Ioasaf a început a-i vorbi despre pocăința păcătoșilor și mila lui Dumnezeu, Care primește degrabă pe cei ce se pocăiesc cu adevărat. Teuda umilindu-se cu inima, îndată a alergat la peștera sa și arzîndu-și toate cărțile sale cele vrăjitorești, s-a dus după Nahor și învrednicindu-se de Sfîntul Botez, a viețuit în mare pocăință.

Împăratul, neștiind ce să mai facă cu fiul său, a fost sfătuit de Arahie ca să împartă împărăția lui în două și să dea jumătate fiului său; căci zicea acela: "Dacă vei munci pe fiul tău, o, împărate, apoi cu adevărat vei fi vrăjmaș firii, iar nu tată, ci muncitor al fiului tău te vei chema. Deci și pe fiul tău vei pierde și tu fără fiu vei rămîne și în mari întristări te vei arunca. Dar una a mai rămas să faci: să împarți cu dînsul împărăția ta și să-i poruncești să stăpînească partea cea dată lui. Căci dacă va fi cuprins de purtările de grijă ale vieții, apoi cîte puțin va începe a se obișnui cu viața aceasta precum viețuim și noi; și atunci va fi lucrul după voia noastră. Pentru că obiceiul care se înrădăcinează în suflet nu se schimbă așa cu sila, ci cu dragoste. Apoi cu toate că va petrece neschimbat în credința creștinească, totuși îți va fi mîngîiere, pentru că nu ești fără de fiu, ci ai fiu împărat".

Împăratul, primind sfatul lui Arahie, a făcut așa; a împărțit împărăția lui în două și a făcut pe fiul său împărat. Ioasaf, deși nu cugeta la stăpînirea împărătească, ci dorea viața călugărească și pustnicească, dar văzînd că va ieși lucrul mai spre bine, a primit partea împărăției cea dată lui. Apoi mergînd într-însa, mai întîi de toate s-a sîrguit ca să dezrădăcineze închinarea de idoli de prin toată stăpînirea sa și a risipit capiștele lor. Apoi a ridicat biserici sfinte și a lățit sfînta credință în Hristos.

Auzind de aceasta episcopii, preoții și călugării care se ascundeau, au ieșit de prin munți și de prin pustietăți și alergau către sfîntul împărat Ioasaf. Iar el îi primea pe dînșii cu bucurie și împreună cu dînșii cugeta la mîntuirea sufletelor omenești. Deci în puțină vreme, toată stăpînirea sa a luminat-o cu lumina credinței și a botezat-o. Iar pentru întoarcerea tatălui său neîncetat se ruga cu lacrimi. Și n-a trecut cu vederea Dumnezeu rugăciunea lui cea cu sîrguință și lacrimile, ci, ascultîndu-l cu milostivire, s-a atins de inima lui Avenir, cu lumina darului Său, ca el să lepede negura cea groasă de pe ochii minții, ca să vadă raza adevărului și să cunoască deșertăciunea zeilor celor mincinoși.

Deci împăratul Avenir a adunat pe toți sfetnicii săi și le-a descoperit gîndul inimii sale, cum că voiește să primească credința fiului său și toți au lăudat gîndul lui, căci pe toții îi cercetase Răsăritul cel de sus, prin rugăciunile Sfîntului Ioasaf. Apoi îndată împăratul, printr-o scrisoare, a chemat pe fiul său ca să învețe de la dînsul buna credință. Iar Sfîntul Ioasaf de multă bucurie și veselie s-a umplut văzînd pe tatăl său venit în simțire și întors către Dumnezeu. Ioasaf, mergînd și învățînd pe tatăl său multe zile, precum i-a spus Cuviosul Varlaam, așa și el arătînd tatălui său toate tainele sfîntei credințe, l-a adus la Sfîntul Botez, încît el însuși l-a primit ca naș din dumnezeiescul Botez. Lucru cu adevărat nou și minunat, că s-a arătat naș al tatălui său și s-a făcut mijlocitor de nașterea cea duhovnicească a aceluia care l-a născut pe dînsul trupește. Și nu numai împăratul Avenir, ci și toată suita lui a primit Sfîntul Botez, precum și ostașii și robii; pe scurt, toată țara Indiei a primit Sfîntul Botez.

Atunci s-a făcut bucurie mare pe pămînt și în cer, că pe pămînt se bucurau credincioșii pentru întoarcerea necredincioșilor, iar în cer se bucurau îngerii, nu pentru unul, ci pentru păcătoșii cei fără de număr care se pocăiau. Iar împăratul Avenir, după Botez, a dat fiului său toată stăpînirea împărăției sale și el petrecea la o parte în tăcere, presărîndu-și capul totdeauna cu țărînă și tînguindu-se pentru păcatele sale cele mai dinainte. Apoi, luînd de la Dumnezeu iertarea păcatelor, s-a mutat cu pace către El.

După moartea împăratului Avenir, împăratul Ioasaf făcînd pomenire de patruzeci de zile tatălui său, a chemat pe toți boierii și sfetnicii săi, pe căpeteniile oștilor și toate stăpînirile cărora le-a descoperit taina inimii sale, cum că voiește să lase împărăția aceasta pămîntească și toate cele lumești și să meargă în pustie și acolo să petreacă viață monahicească.

Atunci toți s-au umplut de jale și nu era nici unul dintre dînșii fără de lacrimi, ci toți se tînguiau cu amar pentru că îl iubeau foarte mult pentru blîndețea și omenia lui, precum și pentru facerea lui de bine cea cu milostivire către toți. Iar în locul său voia să lase împărat pe unul dintre boieri, cu numele Varahie, care de la început era creștin, despre care s-a spus mai înainte că acesta s-a ridicat împreună cu Varlaam împotriva tuturor înțelepților indieni ca să-i aducă la credință.

Pe acesta voia Ioasaf să-l pună împărat în locul său, ca pe unul care era bine întărit în sfînta credință și avea multă dragoste pentru Hristos. Iar Varahie se lepăda, zicînd: "Iubește, o, împărate, pe aproapele tău

ca pe tine însuși; pentru că dacă este bine a împărăți, apoi împărățește singur, iar dacă este rău, de ce mi-o dai mie și pentru ce pui asupra mea greutate ca aceasta de care singur fugi?" Iar pe Sfântul Ioasaf toți îl rugau cu stăruință și cu lacrimi ca să nu-i lase pe dînșii. Dar el a scris noaptea o scrisoare către tot poporul său și către toți stăpînitorii, încredințându-i pe dînșii lui Dumnezeu și poruncindu-le să nu-și aleagă alt împărat decît pe Varahie.

Lăsînd acea scrisoare în casa sa, a ieșit pe ascuns din palat și din cetate și a plecat degrabă în pustie. Iar a doua zi, auzindu-se despre plecarea lui, îndată s-a făcut tulburare și plîngere în popor, plecînd toți cu multă grabă în aflarea lui. Aflîndu-l lîngă un pîrîu uscat, cu mîinile ridicate făcînd rugăciune, l-au înconjurat și căzînd înaintea lui, îl rugau cu multe tînguiri să se întoarcă la palatul său și să nu-i lase; iar el fiind silit de rugămințile lor, s-a întors pentru puțină vreme și iarăși adunîndu-i pe toți, a zis: "În deșert vă împotriviți voii lui Dumnezeu, ținîndu-mă pe mine!"

Apoi a dat cuvînt cu jurămînt că nici o zi nu va mai petrece cu dînșii. Iar lui Varahie cu sila i-a pus pe cap coroana sa împărătească, și lăsîndu-l pe scaunul său, l-a învățat destul cum să împărățească, iar el dînd pace poporului a ieșit din palat și din cetate, sîrguindu-se către pustie.

Varahie împreună cu tot poporul și cu toți boierii săi, văzînd gîndul lui cel neînduplecat și cu rugămintele neputînd a-l ține pe el și nici cu sila neîndrăznind a-l împiedica de la acea cale, mergeau după dînsul plîngînd și petrecîndu-l pînă departe. El însă le zicea ca să nu-l mai supere, ci îi ruga să se întoarcă înapoi. Iar unii au mers după dînsul de departe tînguindu-se pînă cînd s-a plecat ziua; iar noaptea a acoperit de la ochii lor pe iubitul lor stăpîn și s-au despărțit unii de alții.

Astfel a luat Varahie sceptrul împărăției Indiei, iar Ioasaf le-a socotit pe toate deșertăciuni ca să dobîndească pe Hristos. În noaptea cea dintîi a intrat în casa unui om sărac și i-a dat lui hainele sale de deasupra, iar el rămînînd în haina cea ruptă de păr pe care i-o dăduse Varlaam, s-a dus la viața pustnicească, neavînd cu sine nici pîine, nici apă, nici altceva de trebuința hranei; pentru că se dăduse cu totul în purtarea de grijă a lui Dumnezeu și cu dragoste osîrdnică ardea pentru Domnul său.

Intrînd în adîncul pustiei, s-a bucurat cu duhul și, ridicîndu-și ochii către iubitul său Hristos, striga, zicînd: "Să nu mai vadă de acum ochii mei bunătățile lumii acesteia și să nu se mai îndulcească inima mea de nimic altceva decît de Tine, nădejdea mea. Tu îndreptează calea mea și mă du la plăcutul Tău Varlaam; arată-mi pe mijlocitorul mîntuirii mele ca să mă învețe viața cea pustnicească, acela care m-a învățat pe mine cunoștința Ta, Doamne!"

Sfîntul Ioasaf a umblat singur prin pustie doi ani, căutînd pe Varlaam; se hrănea cu verdețurile care creșteau pe acolo, iar uneori răbda mult de foame, din lipsa verdețurilor pentru că era uscat pămîntul în pustia aceea și puțin odrăslea. Apoi a răbdat multe supărări de la diavolul, căci năvălea asupra lui, uneori tulburînd mintea lui cu tot felul de gînduri, alteori înfricoșîndu-l cu năluciri, iar alteori i se arăta negru și scrișnind din dinți. Uneori cu sabia în mîină se pornea asupra lui, ca și cum ar fi vrut să-l taie; alteori se prefăcea în multe feluri de fiare, șerpi și aspide. Iar ostașul lui Hristos cel nebiruit, toate le biruia și le izgonea cu sabia rugăciunii și cu arma Crucii.

Trecînd al doilea an, a aflat o peșteră în pustiul Senaridului unde viețuia un călugăr în liniște; de la acela s-a înștiințat unde petrecea Varlaam. Deci, alergînd degrabă cu bucurie pe cărarea cea arătată lui, a ajuns la peștera lui Varlaam și, stînd înaintea ușii, a bătut, zicînd: "Binecuvintează, părinte, binecuvintează!" Iar Varlaam, auzind glasul, a ieșit din peșteră și a cunoscut pe Ioasaf cu duhul, pe care altfel nu era cu putință a-l cunoaște după chipul său, pentru că se înnegrise de arșița soarelui, îi crescuse părul, slăbise și ochii i se cufundaseră adînc.

Deci, bătrînul stînd cu fața către răsărit, a înălțat lui Dumnezeu rugăciune de mulțumire, iar după rugăciune s-au îmbrățișat unul cu altul cu dragoste, s-au sărutat cu sărutare sfîntă și de bucurie au plîns mult. După aceea începînd să vorbească, Varlaam a zis: "Bine ai venit fiule al lui Dumnezeu și moștenitor al împărăției cerului, Domnul să-ți dea cele veșnice în locul celor vremelnice și pe cele nestrucioase în

locul celor stricăcioase. Dar te rog, fiule iubite, spune-mi cum ai venit aici? Și ce ți s-a întâmplat după plecare? Oare a cunoscut tatăl tău pe Dumnezeu? Sau încă petrece în rătăcirea cea idolească?" Iar fericitul Ioasaf i-a spus lui toate pe rînd, cîte i s-au întâmplat după plecarea lui Varlaam și cîte a făcut Domnul cu dînsul, ajutîndu-l.

Bătrînul, auzind acestea, se bucura foarte; apoi, minunîndu-se, zicea: "Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, că bine ai voit ca sămînța cuvîntului Tău cea semănată de mine în sufletul robului Tău Ioasaf, să odrăslească și să aducă rod însutit". Apropiindu-se seara și săvîrșind obișnuita rugăciune, și-a adus aminte de hrană. Deci Varlaam a pus masă de mult preț, plină de bucate duhovnicești, iar hrană trupească avînd puțină; căci erau numai verdețuri crude, nefierte, puține finice (smochine) și apă din izvorul care era acolo.

Întărîndu-și trupul cu astfel de bucate, au mulțumit lui Dumnezeu Care deschide mîna Sa și satură toată ființa cu bunăvoință. Apoi săvîrșind rugăciunea de noapte, iarăși au grăit vorbe duhovnicești, vorbind toată noaptea pînă la vremea cîntării de dimineață.

De atunci Ioasaf a petrecut împreună cu Varlaam mulți ani, avînd viață minunată, asemenea cu a îngerilor. Apoi Cuviosul Varlaam, apropiindu-se către fericitul sfîrșit și chemînd pe Ioasaf, fiul său cel duhovnicesc, pe care l-a născut prin bună vestire, a zis către dînsul:

"Eu, fiule, de mult doream să te văd pe tine, mai înainte de sfîrșitul meu și cînd mă rugam pentru tine, mi s-a arătat Domnul nostru Iisus Hristos și mi-a făgăduit că te va aduce la mine. Acum iată că a împlinit Domnul dorința mea, căci te văd lepădat de lume și de toate cele ce sînt în lume și unit cu Hristos. Deoarece acum a sosit vremea plecării mele, tu dar, fiule, acoperă trupul meu cu pămînt și dă țărînii ce este al țărînii; iar tu să petreci în locul acesta, ținîndu-te de viața aceasta duhovnicească și aducîndu-ți aminte de smerenia mea".

Ioasaf, auzind aceste cuvinte, se tînguia pentru despărțirea lui și abia a putut bătrînul a-l mîngîia puțin, prin multe cuvinte duhovnicești. Apoi l-a trimis la niște frați care viețuiau în acea pustie ca să aducă cele de trebuință, spre săvîrșirea dumnezeieștii Liturghii. Alergînd Ioasaf cu sîrguință și săvîrșind porunca, s-a întors degrabă, temîndu-se ca să nu se săvîrșescă în lipsa lui părintele său duhovnicesc, căci se va lipsi astfel de binecuvîntarea cea mai de pe urmă.

Deci, aducînd cele de trebuință pentru sfînta jertfă, Varlaam a săvîrșit dumnezeiasca slujbă și s-au împărțășit amîndoi cu dumnezeieștile Taine. După aceasta vorbind bătrînul multe către ucenicul său spre folosul sufletului, a început a se ruga lui Dumnezeu cu umilință pentru sine și ucenicul său. Iar după rugăciunea cea multă, îmbrățișînd pe Ioasaf părintește, i-a dat sărutarea și binecuvîntarea cea mai de pe urmă. Apoi s-a însemnat cu semnul Sfîntei Cruci și culcîndu-se, s-a luminat la față, avînd mare bucurie, ca și cum ar fi venit la dînsul oarecare prieten. Astfel s-a dus către Domnul, viețuind în pustie șaptezeci de ani, iar toți anii de la nașterea sa erau aproape o sută.

Ioasaf, udînd cu lacrimi trupul lui Varlaam, toată ziua și toată noaptea a cîntat psalmi lîngă el. A doua zi săpînd o groapă aproape de peșteră, a îngropat cinstitul trup al sfîntului său stareț; apoi șezînd lîngă mormîntul lui, plîngea mereu, pînă cînd a slăbit de multa plîngere și a adormit. Atunci a văzut în somn pe acei bărbați înfricoșați pe care i-a văzut odinioară, cînd era închis în palat cu fecioarele. Aceia, venind la dînsul, l-au luat și l-au dus în acel cîmp mare pe care și mai înainte îl văzuse și în acea strălucită cetate. Intrînd pe poartă, l-au întîmpinat îngerii lui Dumnezeu, ducînd două cununi preafrumoase, a căror frumusețe nu este cu putință a o spune.

Ioasaf i-a întrebat pe ei: "Ale cui sînt acele cununi prealuminate?" Iar îngerul i-a răspuns, zicînd: "Amîndouă sînt ale tale; pentru că multe suflete ai mîntuit și pentru că, lăsînd pentru Dumnezeu împărăția pămîntească, ai luat viața monahicească. Însă una dintr-însele se cuvine a o da tatălui tău, care prin tine s-a abătut de la calea cea rea, s-a pocăit cu osîrdie și s-a împăcat cu Dumnezeu". Iar Ioasaf a zis: "Cum este

cu puțință a o da tatălui meu, care numai pentru puțină pocăință să dobândească răsplătire deopotrivă cu mine, care am avut atâtea osteneli?"

Acestea zicînd el, a văzut pe Varlaam grăind către dînsul: "Oare nu sînt acestea cuvintele mele, Ioasafe, pe care ți le-am grăit odinioară, că, atunci cînd te vei îmbogăți, atunci vei fi scump și nedarnic? Dar acum pentru ce nu voiești ca să fie deopotrivă cinstea tatălui tău cu a ta? Oare nu ți se cade a te veseli cu sufletul, căci s-a auzit rugăciunea ta pentru dînsul?" Iar Ioasaf, după cum avea obiceiul totdeauna, a zis către dînsul: "Iartă, părinte, și spune-mi unde locuiești?" Iar Varlaam a zis: "În această cetate preafrumoasă și mare am dobîndit locuință prealuminată". Iar el a început a-l ruga ca să-l ia în locuința sa și să-l găzduiască cu dragoste. Varlaam a răspuns: "N-a venit încă vremea ca să fii și tu aici, purtînd sarcina trupului; ci dacă vei răbda bărbătește pînă la sfîrșit în nevoințele călugărești, după cum ți-am poruncit, apoi degrabă după acestea vei veni aici, te vei învrednici de aceste petreceri, vei dobîndi acest fel de slavă și de bucurie și vei fi împreună cu mine în veci".

Acestea a văzut Sfîntul Ioasaf în vedenie. Apoi deșteptîndu-se din somn, avea sufletul său plin de cea lumină și slavă negrăită și cu multă mirare înălțînd cîntare de mulțumire Stăpînului Hristos, l-a laudat pe El. Și a petrecut acolo pînă la sfîrșitul său, avînd viață îngerească. În al douăzeci și cincilea an de la nașterea sa a lăsat împărăția cea pămîntească și a intrat în nevoința pustnicească; apoi în pustie petrecînd treizeci și cinci de ani, s-a mutat către Domnul.

Iar un pustnic sfînt care viețuia acolo, înștiințîndu-se cu duhul de mutarea lui Ioasaf, a venit în ceasul sfîrșitului lui și cîntînd obișnuitele cîntări lîngă cinstitul său trup, cu lacrimi de dragoste l-a așezat împreună cu moaștele Cuviosului Varlaam. Pentru ca ei, care erau nedespărțiți cu duhul, să odihnească împreună nedespărțiți și cu trupurile.

După îngropare, s-a făcut pustnicului aceluia o descoperire dumnezeiască, poruncindu-i să meargă în împărăția Indiei și să vestească pe împăratul Varahie despre sfîrșitul lui Ioasaf. Mergînd acel părinte, a vestit împăratului; și îndată a mers împăratul cu mulțime de oameni în pustie și, ajungînd la peștera cuvioșilor părinți, a descoperit mormîntul lor și a văzut moaștele lui Varlaam și ale lui Ioasaf nestrucate, ieșind dintr-însele bună mireasmă. Deci, luîndu-le cu cinste, le-a adus din pustie în patria sa și le-a pus în biserica pe care o zidise Sfîntul Ioasaf, slăvind pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia să-I fie și de la noi cinste și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pomenirea celui între sfinți Părintele nostru Proclu, Patriarhul Constantinopolului (20 noiembrie)

Sfîntul Proclu era ucenic al Sfîntului Ioan Gură de Aur. El s-a învrednicit a vedea pe Sfîntul Apostol Pavel, vorbind la urechea aceluia sfînt. Căci, atunci cînd un bărbat din cei cu boierie în Constantinopol, a fost clevetit de zavistnici către împăratul Arcadie, l-a izgonit din palat și l-a scos din dregătoria sa. Apoi, vrînd să caute ajutor de la Sfîntul Ioan, l-a rugat printr-un mijlocitor ca să-i poruncească să vină la dînsul noaptea, căci se temea a merge ziua la sfîntul, ca să nu-l vadă nimeni din vrăjmașii lui, ca nu cumva mai mult să fie clevetit la împăratul.

Atunci Sfîntul Ioan, chemînd pe cel ce-i slujea lui, adică pe fericitul Proclu, bărbat binecredincios și cu fapte bune împodobit, i-a poruncit ca să-i aducă aminte noaptea de acel bărbat și să-l aducă la sine. Pentru că aceasta era ascultarea lui Proclu pe lîngă patriarhul, ca să-i aducă aminte de cei ce veneau și să-l înfățișeze înaintea lui. Deci, făcîndu-se noapte, a venit bărbatul acela, căruia îi trebuia ajutor dorind ca să vorbească cu patriarhul și să-i spună cu de-amănuntul nevoia lui ce i se întîmplase.

Fericitul Proclu, sculîndu-se, s-a apropiat de ușa casei patriarhului și, uitîndu-se printr-o crăpătură, a văzut pe Sfîntul Ioan șezînd și scriind, iar un necunoscut - acesta era Sfîntul Apostol Pavel -, cam plecat

dinapoi, și cu gura sfînd la urechea cea dreaptă a patriarhului și vorbind. Sfîntul Apostol era la chip asemenea lui Elisei prorocul, pleșuv și avînd barba mare și împletită. Proclu voia să audă cele ce vorbeau, dar nu putea; și, întorcîndu-se de la ușă, a zis către bărbatul acela care venise: "Nu te supăra de aceasta și mai așteaptă puțin, pentru că altul care a venit mai înainte de tine, a intrat la patriarh și de aceea nu pot să te duc la dînsul pînă nu va ieși acela". Deci Proclu era înspăimîntat, nepricepînd cine a intrat la patriarh, pentru că nimeni nu mergea la dînsul, dacă nu-l ducea Proclu și nu știa cum că este arătarea Sfîntului Apostol Pavel.

Așteptînd omul acela prea mult, iarăși a rugat pe fericitul Proclu ca să vestească despre dînsul pe Sfîntul Ioan. Iar Proclu a răspuns: "Iată, vezi de cîtă vreme aștept să iasă acela care vorbește cu dînsul. Dar mă voi duce ca să văd prin crăpătură dacă a încetat a mai vorbi". Astfel, mergînd și plecîndu-se, l-a văzut încă vorbind și iarăși întorcîndu-se, a mai așteptat. Apoi, plecîndu-se și a treia oară, tot așa i-a văzut. Atunci bărbatul acela a zis către Proclu: "Se cădea, părinte, să nu lași pe nimeni mai înainte de mine fiindcă sînt într-o mare nevoie, și în toate zilele aștept moartea".

Proclu a răspuns: "Să mă crezi, frate, că nu l-am dus eu și nu mă pricep cine este și cînd a intrat, căci nici o intrare nu este prin altă parte afară de această ușă. Deci, fii bun și mai așteaptă încă puțin". Astfel vorbind ei, au auzit tocînd de Utrenie și a zis Proclu către bărbatul acela: "Acum, sculîndu-te, mergi cu pace că patriarhul nu mai vorbește cu nimeni și nu are purtare de grijă de nimic în vremea rugăciunii de noapte, căci toată mintea sa o are pentru rugăciune și așa petrece pînă la ziuă, vorbind numai cu Dumnezeu; iar tu vino noaptea viitoare și te voi duce la dînsul mai înaintea tuturor".

Sculîndu-se bărbatul acela, cu multă supărare și cu multe lacrimi s-a dus la casa sa. Apoi, în seara următoare, iarăși a venit la casa patriarhului și sculîndu-se Proclu a făcut ca și mai înainte, deci iarăși a văzut pe același apostol grăind la urechea fericitului Ioan și s-a întors neîndrăznind a întrerupe vorba lor. Apoi, sosind vremea cîntării Utreniei, iarăși s-a întors bărbatul acela la casa sa plîngînd. Iar Proclu se mira foarte și nu pricepea cine este cel care intră la patriarh și cînd și pe unde intră. Deci a dat făgăduința aceasta: ca nici să mănînce, nici să bea, nici să doarmă și nici să se depărteze de la ușa Fericitului Ioan, pînă cînd nu va duce la dînsul pe omul acela care era în nevoie și atunci va cunoaște cine este cel care intră fără știrea lui.

După obicei, iarăși a venit bărbatul cel mai dinainte zis. Iar Proclu, știind că nu a intrat nimeni la patriarh, a zis către bărbatul acela: "Cu adevărat, stăpîne și frate, pentru tine nu m-am depărtat din locul acesta; deci acum voi intra și te voi vesti patriarhului". Și îndată, sculîndu-se, s-a apropiat de ușă. Apoi iarăși a văzut pe Apostol vorbind la urechea patriarhului. Atunci a zis către omul acela: "Mergi, frate, la casa ta și roagă pe Dumnezeu să-ți ajute, căci iată, precum văd acesta care vorbește cu patriarhul este trimis de Dumnezeu deoarece dînsul intră nevăzut, iar pe ușile acestea nimeni nu a intrat decît numai patriarhul".

Sculîndu-se omul acela, s-a dus plîngînd, deznădăjduit de ajutor. Dar, făcîndu-se ziuă Fericitul Ioan și-a adus aminte singur de bărbatul acela și chemînd pe Proclu, l-a întrebat: "N-a venit nici acum bărbatul acela pe care ți-am poruncit să-l aduci la mine?" Iar Proclu a răspuns: "Cu adevărat, părinte, iată a treia noapte este de cînd vine aici, și fiindcă tu vorbeai cu altul, pentru aceea nu am îndrăznit a intra la tine și a te vesti despre dînsul".

Iar Sfîntul Ioan a zis: "Cu cine am vorbit, căci n-a fost nimeni la mine în aceste nopți?" Iar Proclu a spus Sfîntului fața și asemănarea celui care i se arăta lui și cum, plecîndu-se înainte vorbea, șoptindu-i la ureche. Apoi, căutînd Proclu la icoana Sfîntului Apostol Pavel, pe care o avea Sfîntul Ioan pe perete în chilia sa, a zis: "Acesta este cu adevărat acela pe care l-am văzut vorbind cu tine, părinte, că este foarte asemenea lui".

Atunci au cunoscut că Sfîntul Apostol Pavel se arătase, și au mulțumit lui Dumnezeu amîndoi: unul, că este povățuit de Sfîntul Apostol Pavel în taină, cînd scrie; iar acesta, că s-a învrednicit a vedea un viețuitor ceresc, adică pe Sfîntul Apostol Pavel. Apoi omului aceluia năpăstuit, Sfîntul Ioan i-a dat mîna

de ajutor. Iar Fericitul Proclu, prin povățuirea învățătorului său și a părintelui celui duhovnicesc, a Sfântului Ioan, sporea în fapte bune, arătându-se desăvârșit în viața plăcută lui Dumnezeu.

După izgonirea și mutarea Sfântului Ioan Gură de Aur, Fericitul Proclu a fost ales episcop în Cizic de către Sisinie, patriarhul cetății marelui Constantin. Dar, mergând la scaunul său, nu a fost primit de clericii de acolo, fiind socotit eretic. Deci, iarăși s-a întors la Constantinopol și a petrecut un an. Apoi, murind patriarhul și moaștele lui fiind încă în biserică, Sfântul Proclu a fost ales patriarh al cetății marelui Constantin, fiind sfințit în Sfânta și Marea Joi a mîntuitoarelor Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos.

Luînd scaunul, Proclu păștea bine turma lui Hristos. El a sfătuit pe împăratul Teodosie, fiul lui Arcadie, ca să aducă moaștele Sfântului Ioan Gură de Aur din Comani la Constantinopol. Pe vremea patriarhiei Sfântului Proclu s-a făcut cutremur mare de pămînt, în timp de șase luni, încît cădeau multe zidiri mari de piatră, ale cetății; biserici și palate, apoi multe sate și cetăți mici le-a înghițit pămîntul; niște ostroave au pierit cu totul, izvoare și rîuri s-au uscat îndată, iar în locurile cele uscate și fără de apă au izvorît ape. Acel cutremur înfricoșător era pretutindeni, dar mai vîrtos în Bitinia, în Elespont și în Frigia; iar în Constantinopol căzînd multe zidiri, care erau mai frumoase și mai tari, împăratul Teodosie cu sora sa Pulheria, cu Prea Sfințitul Patriarh Proclu și cu tot poporul, ieșind din cetate, umblau pe cîmpii, făcînd rugăciuni către Dumnezeu cu lacrimi, ca să fie milostiv poporului Său.

Atunci s-a făcut o minune mare. S-a răpit din mijlocul poporului un copil mic care a fost dus în înălțime și toți priveau pînă ce nu a mai fost cu puțință a-l mai vedea înălțîndu-se. Apoi a pogorît după un ceas pe aceeași cale, și a mărturisit copilul acela înaintea împăratului, a patriarhului și a tot poporul că a auzit îngeri în cer cîntînd astfel: "Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi!" După aceea a început tot poporul a cînta această cîntare întreit sfîntă și a încetat cutremurul. Iar copilul acela îndată și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu și l-au îngropat cu cinste în biserica Sfintei Irina. Din acea vreme s-a început a se cînta în toată lumea creștină această cîntare întreit sfîntă.

Sfântul Proclu șezînd pe scaunul patriarhiei douăzeci de ani și cinci luni, cu pace s-a dus către Domnul.

Cuviosul Părintele nostru Grigorie Decapolitul, ale cărui moaște se află la Mănăstirea Bistrița-Vîlcea (20 noiembrie)

Acesta s-a născut într-una din cetățile Decapoliei, care se numește Irinopolis. Tatăl lui se numea Serghie și era robit de patimile trupului, încît pentru mîntuirea lui nicidecum nu purta de grijă. Pe maica sa o chema Maria și era binecredincioasă, iubitoare de Dumnezeu și de fii, care, fiind rădăcină bună și frumoasă stîlpare, a odrăslit pe acest mare Grigorie.

Ajungînd la vîrsta de opt ani, Grigorie a fost dat la carte. După ce s-a nevoit vreme destulă și a învățat toate cîte i s-au părut că-i sînt de trebuință, alerga totdeauna la biserică cu multă evlavie și toate cuvintele folositoare și mîntuitoare de suflet, cîte le auzea, le împlinea și cu fapta, ca un cunoscător și înțelept. Apoi, înălțîndu-și mintea la cele cerești, a urît cu totul cele pămîntești, iar de trup nici o grijă nu purta. Și nu mânca nicidecum bucate bune și scumpe, ci simple și puține, cît să împlinească nevoia trupului, deși îl sileau părinții să mănînce și să se veselească împreună cu dînșii. Dar fericitul nicidecum nu voia, ci mai mult se îndeletnicea cu cititul dumnezeieștilor Scripturi, ca un pom răsădit lîngă izvoarele apelor, de unde totdeauna adăpîndu-se, și-a dat rodul la vremea sa, după cum se va arăta mai departe.

Acest Cuvios mergea la dumnezeiasca biserică adeseori și asculta cu multă luare aminte cîntările lui David, prin care își aprindea sufletul către dumnezeiescul dor. De multe ori, depărtîndu-se în loc liniștit, se ruga lui Dumnezeu ca să-l învrednicească a se face rob adevărat al Lui. Era apoi îndemînat la multe feluri de lucruri de mîna din care își cîștiga hrana vieții, iar cele ce îi prisoseau le dădea săracilor. Părinții

lui îl sileau să se îmbrace cu haine scumpe și frumoase, iar el, iubitul și doritul lui Dumnezeu, purta haine proaste, aducându-și aminte de cuvîntul Domnului Care zicea că cei ce poartă haine moi, se află în casele împărătești.

După ce a ajuns la vîrsta cea legiuită, au vrut părinții să-l însoare, fără de voia lui; iar vrednicul de minuni Grigorie, avînd dorința să-și păzească întregă înțelepciunea și fecioria, pe ascuns lepădîndu-se de lume și de toate cele frumoase și veselitoare ale ei, de părinți și de toate rudeniile sale, a fugit pe ascuns și s-a dus într-o mînăstire. Acolo era egumen un episcop îmbunătățit care, din pricina eresului luptătorilor contra sfintelor icoane, se retrăsese atunci de curînd de la episcopia sa fiindcă ereticii erau abătuți la minte și supărau pe cei credincioși. Pentru aceea, ca să nu-l supere și să-l silească a cădea din adevăratele dogme ale dreptei credințe și-a lăsat scaunul și petrecea prin munți și prin peșteri.

Tînărul Grigorie, mergînd la păstorul acesta îmbunătățit, i-a spus că are de gînd să se facă monah. Iar episcopul, văzîndu-l plin de rîvnă dumnezeiască și arzînd cu duhul, l-a întărit în bunul lui scop și l-a trimis la niște monahi, care petreceau într-un loc prea liniștit și ascuns, ca să se deprindă mai bine cu nevoințele și deprinderile monahicești.

Întru acestea petrecînd Grigorie și nevoința cea bună săvîrșind, după cuvîntul Apostolului, punînd suișuri în inima sa, după cum zice psalmistul. Nu după multă vreme a murit Serghie, tatăl sfîntului, iar maica sa dorind să-l vadă și neștiind unde se află prea iubitul ei fiu, a cercetat cu dinadinsul prin toate mînăstirile, schiturile, sihăstriile și pustietățile, pînă cînd cu multă osteneală și după multă vreme a aflat pe fiul său cel dorit.

După ce l-a aflat și a înțeles că vrea să se facă monah și să slujească lui Dumnezeu întru feciorie și întru curățenie, ea, ca o binecredincioasă și de Dumnezeu iubitoare, nu s-a întristat, nici nu l-a împiedicat de la o cale ca aceasta a mîntuirii; ci mai ales l-a lăudat și l-a învățat să fie mare la suflet și îndrăzneț către nevoințele monahilor. Numai aceasta l-a rugat: să meargă într-o mînăstire de obște, care se află la locurile de primprejur în care era și un frate al lui, ca astfel amîndoi să se nevoiască și să aibă unul prin altul mîngîiere și ajutor.

Deci, Sfîntul Grigorie, văzînd că voia maicii sale nu este potrivnică scopului său, ci mai vîrtos ajutătoare spre mîntuirea fratelui său - căci numai atunci se cuvenea a nu asculta fiii pe părinții lor, cînd aceștia îi sfătuiesc la ceva împotriva voii lui Dumnezeu -, atunci s-a înduplecat să facă voia maicii sale și s-a dus în acea mînăstire al cărei egumen era un eretic, care avea mare dragoste și prietenie cu ereticii.

Acest lucru, după ce l-a înțeles sfîntul, nu l-a suferit, ca un rîvnitor al bunei credințe ce era. Deci nu s-a temut deloc, ci cu îndrăzneală l-a muștrat înaintea tuturor fraților mînăstirii aceleia, spunînd că nu este vrednic a păstori atîtea oi cuvîntătoare, fiind eretic și luptător contra sfintelor icoane. Iar egumenul acela, nesuferind muștrările sfîntului și umplîndu-se de mînie, cu multă trufie a poruncit celor ce-i stau înaintea să bată pe sfîntul fără milă. Sfîntul a primit mulțimea loviturilor ca o rouă cerească și mulțimea lui Dumnezeu că l-a învrednicit a suferi aceasta pentru dreapta credință.

Deci a fugit din acea mînăstire, că nu suferea să stea cu ereticul acela la un loc, urmînd și canonul 121 al Sfîntului Ioan Pustnicul, care dă voie monahului a ieși din mînăstirea în care egumenul este eretic. El fugind, s-a dus, purtînd pe trupul său rănile care le luase asupra-și de la egumenul eretic pentru adevărata credință. Apoi a mers la altă mînăstire, unde era egumen o rudenie a maicii sale, care se numea Simeon și care era arhimandrit peste toate mînăstirile celor două cetăți. Aceluia i-a spus toate cîte a pătimit de la egumenul cel eretic, arătîndu-i și rănile ce le luase de la dînsul.

Simeon a primit pe Grigorie cu toată bucuria, ca pe o rudenie a sa și, după ce l-a mîngîiat, l-a rînduit să petreacă cu ceilalți părinți și frați ai mînăstirii, dîndu-i canon și rînduială, cum să petreacă și în ce chip să se nevoiască. După aceea l-a încercat spre toată fapta bună, cea lucrătoare, căci și el era foarte îmbunătățit și prea iscusit în toate luptele împotriva duhurilor cele viclene și în nevoințele cele monahicești.

Tînărul Grigorie primea învățăturile, sfaturile și îndemnurile către faptele bune, ale unchiului său, precum se așează pecetea pe ceara cea moale. Pentru aceea a sporit în scurtă vreme în faptele bune și în nevoințele monahicești. Adică în ascultare, în smerenie, în dreapta judecată, în cunoștință, în răbdare, în blîndețe, în dragoste către Dumnezeu și către aproapele și, în toate faptele bune, încît s-a făcut iubit tuturor fraților mînăstirii, care ca pe un înger a lui Dumnezeu îl socoteau. Iar fericitul Grigorie, cu cît se vedea cinstit de către toți, cu atît mai mult se smerea, în toate urmînd lui Dumnezeu, Celui ce S-a smerit pentru noi, și ne-a învățat, zicînd: *Luați asupra voastră jugul Meu, și vă învățați de la Mine că sînt blînd și smerit cu inima.*

Deci, după ce a petrecut în această sfîntă mînăstire a unchiului său paisprezece ani, după ce a adunat în sufletul său fapte bune și după ce s-a iscusit în toate luptele minții și s-a îmbrăcat cu putere de sus și cu toate armele lui Dumnezeu - cum zice apostolul -, s-a înarmat și s-a făcut vrednic a sta împotriva tuturor meșteșugirilor diavolești. Apoi cunoscînd că va putea să locuiască deosebit și, ca un viteaz ostaș, să iasă în cîmpul de luptă cu dușmanul cel nevăzut și să-l biruiască, atunci a rugat pe arhimandritul mînăstirii să-i dea voie a șede într-o chilie în singurătate, fără a avea nici o grijă de cele trupești și pămîntești.

Acel bun păstor, cunoscînd rîvna lui cea fierbinte către viața cea desăvîrșită, și dragostea lui către Dumnezeu, apoi înțelegînd că darul Sfîntului Duh s-a sălășluit întru dînsul pentru curățenia și smerenia inimii lui, spre folosul ce avea să se pricinuiască multora, l-a lăsat și s-a dus într-o peșteră care era într-o prăpastie adîncă, în care sfîntul a intrat bucurîndu-se, și care nu era departe de mînăstirea aceea. Acolo, izbăvindu-se de toate gîlcevile, petrecea în rugăciune vorbind cu Dumnezeu. Însă a aflat și acolo mare supărare, căci locuiau în peștera aceea mulțime de draci, încît nu putea nimeni să se apropie de locul acela, ce era de multă vreme locuit de ei fără de nici o supărare.

Mai înainte cunoscînd diavolii izgonirea lor din locul acela, s-au tulburat foarte și cu toții s-au pornit asupra lui Grigorie, cu multe feluri de măiestrii ca să-l izgonească de acolo. Căci, arătîndu-se în chip de ostași înarmați cu multe feluri de arme, s-au pornit asupra lui strigînd cu glasuri groaznice și neobișnuite, zicînd: "Ieși din locul nostru în care de multă vreme locuim, căci multe rele vei pătîmi de la noi, iar mai pe urmă te vom și omorî". După aceea s-au prefăcut toți în scorpii și în balauri înfricoșați și au năvălit asupra lui, cu gurile căscate, ostenindu-se numai și numai pentru a-l înghiți.

Sfîntul, cunoscînd viclenia lor, nu se temea nicidecum de dînșii, și stătea cu vitejie și fără temere, ca un ostaș viteaz înarmat cu armele lui Dumnezeu, înfrîngîndu-i și biruindu-i. Iar ei, ca niște valuri de mare, după ce s-au izbit de piatra cea întemeiată pe nădejdea lui Dumnezeu și s-au întors rușinați, nu s-au descurajat, nici nu s-au lăsat de a-i da război. Ci, după cîtăva vreme, iarăși au năvălit asupra lui Grigorie, și cînd el făcea rugăcine către Dumnezeu, ei îl mușcau de picioare, iar cînd sfîntul făcea metanii ei se încolăceau pe mîinile lui și se atîrnau de el ca să nu se ridice în sus, îl mușcau de mîini și îl înțepau cu limbile ca niște ace înveninate încît îi pricinuiau sfîntului mari și nespuse dureri. Acestea le făceau viclenii draci ca să-i îndepărteze mintea de la Dumnezeu, și să i-o atragă spre cele pămîntești.

Sfîntul Grigorie, avînd nădejde către Dumnezeu, nu băga seamă de rănilor și mușcăturilor lor, ci ca pe niște săgetături copilărești le socotea. De aceea, vîzînd ticăloșii diavoli că nu pot să-l izgonească și că nu pot nimic asupra Sfîntei Cruci, cu care era înarmat, ei singuri au plecat din peșteră. Însă, nu după multe zile iarăși s-au prefăcut în chip de ostași mulți și au venit în peșteră cu săbii, cu sulite, cu arcuri și cu unelte de război.

Apoi, năvălind asupra Sfîntului cu strigăte și cu chiote se lăudau că de nu va ieși din peșteră, îl vor omorî. Iar el, însemnîndu-se după obicei cu semnul cinstitei Cruci, ca pe niște păianjeni a risipit toate meșteșugurile lor, și pe toți i-a izgonit. Ei, fugind, strigau unele ca acestea: "De vreme ce ne-a izgonit din locul nostru, nedreptul acesta, unde ne vom mai duce noi ticăloșii?" Acestea zicînd, s-au risipit, căci rugăciunea Sfîntului îi ardea ca o vâpaie de foc și au fugit toți înfricoșați.

După cîteva zile preaviclenii diavoli au încercat altă măiestrie. Căci după ce au văzut că prin ispitele cele din stînga, pe care le-au adus asupra Sfîntului, nu l-au putut birui, au început să-l ispitească cu cele din

dreapta. Dumnezeu poate voind astfel, ca să lămurească pe robul Său și să-l facă desăvârșit în toată fapta bună și astfel să se preamărească numele Său printr-însul. Deci, cu cele din dreapta a început vicleanul să-l ispitească, după cuvântul Apostolului, ca să se facă ostaș al Împăratului Hristos și din nici o parte să nu fie biruit de războiul vrăjmașului. Să vedem dar care era măiestria aceea, pe care au încercat să o aducă asupra Sfântului?

În noaptea de nouă martie, adică spre ziua Sfinților patruzeci de Mucenici ai lui Hristos, diavolii au mers în peșteră la Cuviosul, avînd cununi pe capetele lor, ce străluceau ca soarele, și au zis către dînsul: "Noi sîntem cei patruzeci de mucenici ai lui Hristos și am venit să-ți dăm daruri și puteri asupra dracilor". Dar el, cunoscîndu-i cu darul lui Dumnezeu care locuia într-însul, i-a certat și s-au făcut nevăzuți. De aceea, văzînd ei că nici cu o altă măiestrie nu puteau să-l doboare și să-l scoată din locul acela, au dat în trupul lui atît de mare război de desfrînare, încît ardea de această patimă, ca și cum l-ar fi săgetat cineva cu săgeți de fier, înfocate.

Aflîndu-se în acel război cumplit și cu dinadinsul rugîndu-se lui Dumnezeu ca să-l izbăvească de o patimă ca aceasta, dumnezeiescul dar, care de-a pururea era cu dînsul și-i ajuta ca să fie mai presus de toate ispitele vrăjmașului, i-a dat ajutor și în această ispită. Căci i s-a arătat în vis o femeie cinstită și cuvioasă, care semăna cu maica sa, și aceea l-a întreat pe Sfîntul, zicînd: "O prea iubitule fiu, care este pricina mîhnirii tale?"

Iar Sfîntul, punîndu-și degetul pe pieptul său, i-a arătat ei patima sa. Acea cinstită femeie, pipăind cu mîna locul unde i-a arătat și desfăcînd rana lui cu degetul ca și cu un brici, i s-a arătat că a scos de acolo o bucățică putrezită, zicîndu-i: "Iată, aceasta a fost durerea ta și nu te mai întrista, căci a încetat. De acum înainte nu va mai veni asupra ta nici o sminteală". Acestea văzîndu-le, s-a deșteptat și, cunoscînd că Domnul a ridicat de la el pofta trupului de desfrînare, s-a bucurat și l-a mulțumit.

După aceasta, avînd dorință să vadă pe fratele său, a trimis la dînsul pe ucenicul care îi slujea, cînd avea trebuință de cîte ceva, ca să-l aducă la dînsul acolo în peșteră. Deci, rămînînd el singur, se îndeletnicea cu gîndirea la Dumnezeu în trezirea minții. Iar într-o noapte, aflîndu-se singur stînd la rugăciune cu dinadinsul către Dumnezeu, a venit peste dînsul o uimire și a avut o vedenie minunată. Căci a strălucit din cer o lumină ca soarele și, înconjurînd toată peștera și locul de pîmprejurul ei, a venit o bunămireasmă de nepovestit, care a ținut mai multe zile, pînă cînd a venit ucenicul de la fratele lui și a bătut în ușa peșterii ca să-i vestească despre acesta.

Sfîntul auzind, s-a trezit ca dintr-o beție din vedenia aceasta. Și după ce i-a deschis ușa, văzînd pe ucenicul său, l-a întreat, zicînd: "Cum te-ai întors așa degrabă, frate?" Căci i s-a părut că a lipsit vreme de numai un ceas. Iar ucenicul a răspuns: "N-am venit curînd, părinte. Căci, neaflînd pe cel căutat și zăbovind, acum am venit fără nici o ispravă". Cuviosul a întreat pe ucenic: "Dar cîte zile sînt de cînd te-ai dus și în care zi ai venit?" Iar el i-a răspuns: "Am plecat Duminică de aici și astăzi este joi, a doua săptămînă".

Auzind acestea, pe Cuviosul Grigorie l-a cuprins mirarea cum au trecut atîtea zile, pe cînd lui i s-a părut că fratele lui a zăbovit numai un ceas. Însă, temîndu-se să nu fi fost vreo amăgire diavolească a găsit cu cale să vestească părintelui său. Pentru aceea i-a scris o scrisoare, rugîndu-l să facă osteneală și să vină pînă la dînsul, căci are să-i spună un cuvînt prea de nevoie, iar în scrisoare zicea așa: "Grigorie smeritul și nevrednicul monah, scriu prietenului și dascălului meu Simeon să se bucure. Neavînd eu, cinstite părinte, alt tată trupesc, și tu fiind nevredniciei mele părinte duhovnicesc și povățuitor, purtător de grijă și rudenie de aproape, în tot chipul te îngrijești de mîntuirea preaiubitului tău fiu. Pentru aceea și eu, îndrăznind către tine, ca și către părintele meu cel dumnezeiesc și iubit, trimit către tine această smerită scrisoare, prin care te înștiințez că un lucru mi s-a întîmplat în zilele acestea, care a tulburat sufletul meu și pe care nu-mi este cu putință a-l vesti altcuiva, fără numai ție, părintelui meu, și de la tine doresc să iau învățătură și sfătuire pentru cele ce mi s-au întîmplat. Roagă-te pentru mine nevrednicul fiul tău și fără zăbavă vino la mine, căci foarte mult te doresc".

Pecetluind scrisoarea, a trimis-o prin ucenicul său la pururea pomenitul Simeon. Acesta, după ce a citit scrisoarea, s-a temut, socotind că poate va fi pătit de vreă ispită de la vrăjmașul. Sculându-se îndată s-a dus la dînsul în peștera unde locuia. Sărutîndu-se unul cu altul cu sărutare duhovnicească; apoi, făcînd rugăciune împreună și după rugăciune șezînd, a început să-l întrebe pe Cuviosul Grigorie, zicînd: "Pentru care pricină, fiule, ai trimis la mine ca să vin? Nu cumva ți s-a întîmplat vreă ispită din partea vrăjmașului?"

Sfîntul Grigorie a răspuns către dînsul cu grai blînd și cu multă smerenie: "În sufletul meu, o, părinte, se petrec două lucruri, căci am și mîhnire și bucurie. Mîhnire, pentru că mă tem să nu-mi fi întîns vrăjmașul vreă cursă prin cele ce mi s-au arătat; iar bucurie, fiindcă nădăjduiesc că lumina ce mi s-a arătat și m-a luminat, poate să fie dumnezeiască și mireasma pe care am mirosit-o, poate să fie cerească. Este o săptămînă astăzi de cînd îmi făceam într-o noapte rugăciunea obișnuită, rugîndu-mă singur și slăvind pe Dumnezeu, cînd îndată a strălucit foc mare din cer cu lumină nepovestită, care m-a înconjurat de la cap pînă la picioare și tot locul s-a umplut de o mireasmă negrăită.

Acea lumină s-a arătat șapte zile, iar mireasma și acum o simt. Odată cu vedenia aceasta m-am tămăduit de două neputințe mari pe care le aveam mai înainte: de una trupească, adică de curgerea sîngelui; și de alta sufletească, adică de patimile și luptele ce veneau asupra mea de la diavoli. Iar acum dumnezeiescul dar m-a tămăduit și am multă pace și liniște în inima mea și mîngîiere în sufletul meu.

Deci, pentru aceea te-am supărat, căci tu, ca un lucrător și iscusit în unele ca acestea, să mă sfătuești și să-mi spui dacă acea vedenie a fost de la Dumnezeu. Eu, pe cît mi-a fost cu puțință a ține minte vedenia ce am avut-o, am vestit-o întocmai cuvioșiei tale. Pentru aceea mă rog să mă îndreptezi și să-mi limpezești judecata, ca să nu am îndoială că a fost din lucrare diavolească și să mă amăgească pe mine nevrednicul".

Arhimandritul, umplîndu-se de bucurie duhovnicească pentru sporirea preaiubitului său fiu în cele duhovnicești, a zis către dînsul: "O, fiule, să nu ai nici o îndoială pentru aceasta sau vreă temere, căci lumina aceea care a strălucit și te-a luminat pe tine nu a fost de la viclenii diavoli. Ci a fost lumină dumnezeiască și cerească, cu care Preabunul și Iubitorul de oameni Dumnezeu, pentru bunătatea și milostivirea Sa, te-a strălucit pe tine; iar cu buna mireasmă te-a izbăvit de necurăția cea aducătoare de moarte.

Deci, nevoiește-te cît poți, știind că ai pe Dumnezeu în ajutor, căci așa răsplătește și preamărește Domnul pe robii Săi, care-și curăță mintea și sufletul de patimile cele trupești și sufletești, și-i face vestiți în lume ca pe niște adevărați robi vrednici de împărăția Lui; ca astfel să folosească și pe alții cu pilda lor cea bună, urmînd faptele lor cele bune, să se mîntuiască și, mîntuindu-se, să dobîndească împărăția cerurilor".

Deci, după ce s-a curățit astfel de patimile trupului și ale sufletului, după ce a primit darul Sfîntului Duh întru sine și, ca un alt Pavel, a strălucit cu lumină cerească și dumnezeiască, s-a făcut vas ales, ca să ducă mărturisirea dreptei și sfinte credințe înaintea neamurilor celor abătute la minte cu eresul luptei contra sfintelor icoane. După ce s-a făcut bunămireasmă a lui Hristos ca să dea celor credincioși bunămireasmă de faptă bună, atunci Dumnezeu, Care știe inima fiecăruia, judecînd că nu este cuviincios a se ascunde această prealuminată făclie sub obrocul pustiei, l-a chemat ca pe patriarhul Avraam, zicînd către dînsul: "Grigorie, dacă vrei să ajungi la desăvîrșire, ieși din pămîntul tău și din rudenia ta și înstrăinează-te pentru folosul tău și al celor ce au trebuință de învățătura ta".

După ce a auzit Cuviosul acestea, cu sîrguință a ieșit din peșteră și s-a dus la Efes. Fiind vreme de iarnă și neputînd merge atunci la Constantinopol, a iernat în Asia. Iar după ce a sosit primăvara, s-a pregătit să meargă la Constantinopol; căci cugeta să meargă acolo ca să mustre ereticii și luptătorii contra sfintelor icoane, care se aflau într-acea vreme. Aflînd multe corăbii în port, gata să meargă la Constantinopol, Sfîntul s-a rugat să-l primească a merge și el; dar corăbierii, temîndu-se de barbarii cei negri, care se aflau pe marea aceea, nu ieșeau din port. Însă Sfîntul, îi îmbărbăta, făcîndu-i să îndrăznească prin sfaturile și

îndemnurile sale, precum și prin făgăduințele ce le dădea, că nu-i vor vedea nicidecum pe acei negri. Și astfel, prin rugăciunile Sfântului, s-a făcut vreme prielnică și cu vânt bun.

Deci corăbierii, îndemnându-se, au plecat și cu darul lui Dumnezeu au fost nevăzuți de acei barbari; apoi, plutind cu bună nădejde, degrabă au ajuns în ostrovul Proconisului. Sfântul, însă, avea multă rîvnă să meargă la Constantinopol, căci auzise că se înmulțise foarte mult eresul luptei contra sfintelor icoane și că mulți se molipsiseră de acel eres, chiar însuși împăratul și boierii divanului împărătesc, și aceasta aducea multă supărare creștinilor adevărați. Pentru aceea voia să meargă acolo să mărturisească adevărul, să propovăduiască credința cea dreaptă și adevărată și să dea anatema pe luptătorii contra icoanelor; însă a fost împiedicat, poate de pronia dumnezeiască.

Rămînînd Sfântul în ostrovul acela cîtăva vreme, nu a fost primit de nici unul din creștinii de acolo. Căci împărații, fiind atinși de eresul luptei contra sfintelor icoane, dăduseră înfricoșate porunci ca nimeni să nu primească pe monahi în casă. Și aceasta era tot meșteșugirea vrăjmașului mîntuirii oamenilor, ca să nu se afle nimeni care să le mustre rătăcirea lor. Astfel a petrecut Sfântul, neavînd unde să-și plece capul, căci nimeni nu îndrăznea să-l primească. Dar un sărac, împotriva poruncii împărătești, l-a primit în casa lui; și astfel Sfântul a zăbovit în acea casă cîtăva vreme. Iar Dumnezeu, ca să răsplătească fapta bună a primirii de sfinți, a îmbogățit pe sărac și l-a îndestulat cu de toate, prin rugăciunile Sfântului. Iar cînd voia Sfântul să plece, săracul acela plîngea foarte mult, temîndu-se ca nu cumva să ajungă iarăși sărac, precum a fost mai înainte. Văzînd Sfântul pe sărac că plînge și nu îi este cu voie a se duce de la dînsul, a fugit pe ascuns.

Apoi, trecînd prin strîmtorile Elespontului, a mers în Enos, în care intrînd, l-a întîmpinat pe uliță un tînăr. Văzînd pe Sfântul și, fiind îndemnat de diavol, care de-a pururea scrișnea asupra Sfântului, dar nu putea să se apropie de el, s-a pornit cu mînie nedreaptă asupra Cuviosului, bătîndu-l fără vină. Iar Cuviosul a răbdat bătaia cu mulțumire, rugîndu-se lui Dumnezeu ca să ierte păcatul tînărului aceluia care l-a bătut, ca și Sfântul întîiul Mucenic Arhidiacon Ștefan.

Mai pe urmă, deșteptîndu-se tînărul ca dintr-o beție din mînia cea drăcească, a întrebat pe Sfântul: "Cine și de ce neam ești?" Iar el a răspuns: "Sînt creștin, rob adevărat al lui Hristos și umblu ca să propovăduiesc credința cea adevărată oamenilor amăgiți cu eresul luptării contra sfintelor icoane, și să-i întorc de la rătăcire". Iar tînărul, văzînd blîndețea și smerenia Sfântului și auzindu-i cuvintele cele dulci și blînde, s-a umilit foarte și căzînd la picioarele lui își cerea iertare. Sfântul, sfătuindu-l și dojenindu-l ca să nu fie atît de mînios asupra aproapelui, nici să-și mai ridice mîna cu nedreptate asupra cuiva, ci să fie gata a răbda cu bucurie ocările și bătăile de la cei de aproape, după cuvîntul Domnului Hristos care zice: *De te lovește cineva peste obrazul drept, întoarce-l și pe celălalt*, cu alte cuvinte dumnezeiești sfătuindu-l, l-a iertat și l-a binecuvîntat. Iar tînărul, mult folosindu-se de cuvintele Cuviosului și de viața lui cea îmbunătățită, s-a dus mulțumind lui Dumnezeu și Sfântului.

Sfântul, plecînd de acolo cu corabia, a mers la Hrisopoil și ieșind din corabie, a mers pe jos pînă la un rîu ce se numea Struma. Acolo erau niște tîlhari bulgari care străjuiau țărmurile rîului aceluia și prădau corăbiile ce treceau. La aceștia nimerind Cuviosul, nicidecum nu s-a temut de dînșii. Iar ei, văzînd îndrăzneala lui, s-au mirat și au zis unii către alții: "Ce fel de om este drumetșul acesta, căci nu se teme și nici nu vorbește cu noi, și are atîta îndrăzneală ca și cum ar fi petrecut tot cu noi?"

Și au început a se sfii de dînsul și a-l cinsti ca pe un sfînt al lui Dumnezeu. Iar Sfântul făcîndu-le semn că vrea să treacă rîul, ei îndată cu bucurie i-au dat luntrea. Apoi l-au trecut de cealaltă parte a rîului și i-au arătat și calea încotro vrea să meargă și nu i-au făcut nici un rău. Căci de fapta bună știu a se cucernici și a o cinsti și vrăjmașii și lucrătorii de rele.

Deci, vrînd Sfântul Grigorie să meargă în Italia, s-a dus la Tesalonic și, după ce a intrat în cetate, a mers la o mînăstire în care era un pustnic vestit și un egumen care se numea Marcu; oameni îmbunătățiți, cu care a petrecut cîteva zile. După aceea plecînd de acolo s-a dus pe uscat la Corint, și de acolo, căutînd corabie ca să meargă la Sicilia, a aflat o corabie gata de plecare. Însă se temeau corăbierii să treacă noianul mării de frica barbarilor arabi, care țineau drumurile; dar Sfântul a zis către dînșii: "Îndrăzniți, căci Dumnezeu

păzindu-vă nici un rău nu veți pătimi". Deci, după cuvîntul și făgăduința Sfîntului au plecat și au ajuns la Righion feriți de toată primejdia.

După ce au intrat în Righion, au avut gazdă la un om cucernic și temător de Dumnezeu. Acolo venind niște cetățeni din vecinătate îl rugau pe Sfîntul Grigorie să primească ceva milostenie de la dînșii, pentru cheltuiala lui, că-l vedeau că nu are nimic. Deci ei îl supărau mult, ca să ia măcar cît de puțin. Sfîntul cunoscînd din dumnezeiescul dar, că aurul care îl dau aceia era adunat cu nedreptate și răpire, deși nu văzuse pînă atunci niciodată pe cei ce voiau să-i dea milostenie, vrînd să-i învețe a se lepăda de nedreptate, a muștrat fapta lor, zicînd: "Să nu-mi dea Dumnezeu ca să mănînc din averea lui Mercurie nici măcar un ban, căci pe mulți săraci și sărmani i-a sugrumat și le-a luat averile cu nedreptate. Căci Mercurie acesta, cînd trăia, fusese secretar și logofăt al domniei și, nedreptățind pe cei săraci, înmulțea averile domnești".

Deci, de la Righion, Sfîntul intrînd în corabie, cînd voia să pornească, s-a apropiat de dînsul un monah tînăr, vrînd să meargă și el la Roma, slujindu-i în toate trebuințele. Deci, plutind către Roma, s-a făcut furtună mare încît se învăluia corabia și se purta de valuri și de-abia, cu mare nevoie, a ieșit la uscat. Apoi, făcîndu-se seară, a pus să mănînce. Mergînd călugărul în corabie ca să aducă bucate la masă, clătinîndu-se corabia de valuri, s-a împiedicat și a căzut în mare. Iar Sfîntul, văzînd pe călugăr că se înecă în mare, și-a plecat genunchii la pămînt și a început a se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi să-l mîntuiască de înec și să nu-l lase a se scufunda în mare. Ascultîndu-i Dumnezeu rugăciunea, l-a adus la uscat pe un lemn mic și l-a izbăvit de înec.

Ajungînd la Roma, a petrecut într-o chilie mică, liniștindu-se trei luni, neștiindu-l nimeni, căci nu s-a arătat pentru smerenie. Însă un îndrăcit, pe care Sfîntul Grigorie l-a tămăduit, l-a făcut cunoscut. Apoi, văzînd că-l cinstesc oamenii ca pe un sfînt, a fugit de la Roma. Căci, luînd de la Dumnezeu putere asupra dracilor, pentru viața lui cea îmbunătățită și pentru smerenia lui, s-a vestit pretutindeni și nu putea să se ascundă. Lăsînd Roma, s-a dus în Siracusa Siciliei și acolo închizîndu-se într-un turn ce era în cetate, se liniștea. Iar dracii, într-o noapte, pe cînd Sfîntul se ruga lui Dumnezeu, au pus foc și i-au ars rogojina pe care se odihnea, dar Sfîntul, aflînd o piele, se odihnea pe ea. Atunci ei s-au prefăcut în mulțime de șoareci mari și-l supărau cînd dormea, sau cînd se ruga. Însă, cu rugăciunea sa, i-a izgonit și s-au făcut nevăzuți.

În turnul acela era o femeie destrăbălată, care, pe cîți bărbați și tineri vedea, întrebuița diferite meșteșuguri ca să-i aducă la desfrînare și mai ales pe corăbierii care veneau din locuri străine, de la Ascalon și din alte țări, care nu știau viclenia și reaua ei lucrare. Căci îi ajuta și locul acela, deoarece turnul era la țărnul mării unde poposeau corăbiile. Iar Sfîntul lua pe călători și-i sfătua ca să se ferească de acea femeie rea. După aceea o învăța și pe ea, aducîndu-i aminte de pedepsele cele cumplite ale muncii veșnice. Și atît de mult a înduplecat preaînțeleptul cu cuvintele sale pe femeia aceea, încît nu numai s-a lepădat de faptele cele rele, ci s-a făcut și călugăriță. Iar casa ei s-a făcut ca o mînaștire, petrecînd de aici înainte toată viața ei în curățenie și înțelepciune adevărată.

Deci, petrecînd Sfîntul acolo în turnul acela, cu multe osteneli și sudori pustnicești, își înmulțea faptele bune sufletești în toate zilele. Iar diavolul a zavistuit acest bun lucru, ca un urîtor al binelui omului, și nu a lăsat pe Sfîntul în pace; ci a intrat într-un balaur mare și înfricoșat, ce era încuibat acolo în acel turn și l-a pornit asupra Sfîntului. Balaurul a alergat cu gura căscată și cu pornire înfricoșată încît ieșea văpaie mare din gura sa și făcea lucruri groaznice vrînd să înghită pe Sfîntul. Dar el nicidecum nu s-a temut, nici nu s-a dat în lături, ci a stat drept înaintea lui fără frică și a zis către dînsul: "Dacă ți-a dat Domnul putere ca să mă mănînci, apoi nu sta, căci eu sînt gata să mă dau spre mîncare. Dacă nu poți să vezi pe acei care se tem de Domnul, du-te aiurea de-ți găsește alt cuib spre sălășluire ca să te izbăvești de mine".

Atunci balaurul, o, minune, ca și cum l-ar fi bătut Sfîntul, a fugit fără de nici o lucrare. Căci și firea cea necuvîntătoare știe a se cucernici de robii lui Dumnezeu cei vrednici și a se supune. Acestea vestindu-se pretutindeni, veneau mulți oameni către Dumnezeu prin pocăință, fiind îndemnați de cuvintele învățăturii celei preadulci ale Sfîntului.

Odată a venit la dînsul o femeie îndrăcită și cu rugăciunea lui a gonit dracul. Încă și multe alte minuni a săvîrșit în locul acela. Dar mai ales a tămăduit un om care avea un drac cumplit și foarte sălbatic, care îl striga pe nume pe Sfîntul. Iar el, văzînd că dracul l-a făcut cunoscut prin strigare, a izgonit pe drac și a tămăduit pe om; dar și el a fugit de acolo după ce s-a făcut cunoscut și după ce a văzut că este cinstit de oameni. Deci s-a dus într-o cetate, unde l-au prins niște oameni și l-au bătut, apoi legîndu-l la ochi voiau să-i taie capul, zicînd că este spion. Iar Sfîntul s-a rugat lui Dumnezeu să îmblînzească firea cea rea și ucigașă a acelor oameni. Și îndată Dumnezeu, Care a zis prin proorocul Său: "Încă tu grăind, iată Eu sînt de față", ascultîndu-i rugăciunea, a îmblînzit inimile lor și nu i-au tăiat capul. Ci l-au dus la episcopul acelei cetăți să vadă ce le va porunci pentru dînsul.

Sfîntul, mergînd înaintea episcopului, nu i-a dat cinstea cea cuvenită căci era eretic, ci i-a zis cu blîndețe și cu smerenie: "Așa îți înveți eparhioții? O, părinte episcop, așa îți este cu plăcere ca să mă vezi omorît de acești oameni răi și netemători de Dumnezeu? Iar episcopul, vrînd să-i bată și să-i pedepsească pentru aceasta, Sfîntul s-a rugat și i-a iertat.

Plecînd de la Idrisa a trecut prin oastea saracinilor și nimeni nu l-a văzut, iar după ce a ieșit dintr-însa și a ajuns la un puț, a aflat acolo un saracin dintr-aceia scoțînd apă să-și adape calul. Iar saracinul cum a văzut pe Sfînt a ridicat sulița, ticălosul și pierzătorul, ca să-l ucidă, dar îndată i s-a uscat mîna și stînd în văzduh întinsă și neputînd să o lase în jos, urma după Cuviosul, rugîndu-l să i-o tămăduiască. Iar Sfîntul Grigorie, apropiindu-se de mîna cea îndrăzneată și, atingîndu-se de dînsa, a tămăduit-o.

Nu mult mai departe l-a întîmpinat un om îndrăcit care se chinuia cumplit. Deci, făcîndu-i-se milă de el, Cuviosul a făcut rugăciune către Dumnezeu, zicînd: "Doamne, miluiește zidirea Ta și nu o lăsa să se tiranisească de diavoli". Atunci îndată a ieșit dracul din omul acela și s-a tămăduit. Apoi s-a dus la Tesalonic pentru a doua oară și a petrecut în Mînăstirea Sfîntului Mina, neavînd nici un fel de hrană sau acoperămînt decît o haină pe care o avea ziua și noaptea.

Cînd flămînzea, ieșea din biserică și mergea prin casele oamenilor și unde îi vedea mîncînd intra și el și șezînd la masă cu dînșii, mîncă. Așa a petrecut multă vreme. Apoi iarăși se căia pentru fapta aceasta, socotind că nu este cu cuviință să mînce din ostenele străine, nefiind poftit sau chemat de cineva. Pentru aceea a luat hotărîre să petreacă nemîncat în biserică mai sus pomenită, pînă cînd îi va trimite Dumnezeu ajutor dintru înălțime. Deci, precum hrănea pe Proorocul Ilie prin corbi, pe Daniil în groapa leilor, și pe mulți alți îmbunătățiți robi ai Lui în multe chipuri, așa și pe Sfîntul Grigorie nu l-a lăsat să fie lipsit de hrană; ci a luminat pe o femeie, poruncindu-i să-i ducă hrană în fiecare zi.

Deci, liniștindu-se Sfîntul acolo, a venit la dînsul o femeie săracă și văduvă. Plîngînd cu amar și rugîndu-se cu lacrimi, i-a spus că a avut o casă mică, care a putrezit și a căzut; deci să-și facă milă de dînsa și să-i ajute ca să o zidească din nou. Iar Sfîntul, milostivindu-se, a zis către dînsa: "Du-te și începe lucrul și Domnul Dumnezeu săracilor, îți va trimite ajutor". Femeia aceea, avînd credință mare în cuvîntul Sfîntului și pârîndu-i-se că a luat ceva în mîinile sale, ducîndu-se a început să pună temelia casei. Și îndată din locul acela a izvorît o mulțime de smoală pe care vînzînd-o, nu numai că și-a zidit casa, cu prețul cel luat pe smoală, ci și hrana sa o scotea sporindu-și toate cele de trebuință, cu îndestulare.

În cetatea aceasta era un frate milostiv, care slujea cu îndemînare săracilor. Acestuia, un iubitor de Hristos, i-a dat trei porci, ca să-i împartă săracilor. El, tăindu-i și împărțind carnea la săraci, a oprit o parte pentru sine și mergînd în cealaltă zi la biserică aceea în care se nevoia Sfîntul, se ruga lui Dumnezeu, bătîndu-și pieptul, ca să-i ierte păcatul. Iar Cuviosul, ca un preavăzător, cunoscînd fapta lui, s-a apropiat de dînsul și i-a zis: "În zadar îți bați pieptul fără folos, că de nu vei împărți la săraci carnea pe care ai oprit-o pentru tine, nu-ți ascultă Domnul rugăciunea". Iar el, auzind acestea, s-a minunat de cunoștința Sfîntului și, cerînd iertare de la Cuviosul, s-a dus și a împărțit și partea cealaltă, ce o oprise pentru sine.

Ascultați și alte fapte mai minunate ca să cunoașteți cît dar avea de la Dumnezeu, căci cunoștea cele ce erau departe și cele viitoare, ca și cum ar fi fost de față.

Liniștindu-se Sfântul în chilia lui, diavolul, ca să-l supere, a intrat într-un om nebun, care se afla într-acea cetate. Apoi, fiind izgonit dracul din om, a alergat la chilia Sfântului și intrând înăuntru a sărit în spinarea Cuviosului și a început a juca pe genunchii și pe umerii lui, rîzînd fără rușine. Iar Cuviosul, rugîndu-se în taina inimii sale, a chemat numele lui Dumnezeu și, suflînd asupra diavolului, l-a izgonit. Altădată, prefăcîndu-se în șarpe mare, a început a umbla pe sub rogojina Sfântului, iar alt drac a început a azvîrli cu pietre în chilia Sfântului și striga cu glasuri neasemănate ca să-l sperie. Cu toate acestea, biruindu-i și rușinîndu-i, diavolii s-au dus amîndoi. Căci Sfântul, cu darul lui Dumnezeu care petrecea într-însul, cunoscînd toate meșteșugurile lor, le strica lesne ca pe niște țesături de păianjen.

Un monah petrecea în acea vreme aproape de biserica Sfântului Mina, șezînd deasupra unui stîlp, făcînd și lucru de mîini. Iar Sfântul Grigorie, avînd mai dinainte cunoștință de la Duhul Sfînt de mutarea lui grabnică din viața aceasta vremelnică, i-a vestit-o, zicînd: "Lasă-te de lucrul mîinilor tale și îngrijește-te de suflet, că s-a apropiat sfîrșitul zilelor tale și vei călători pe o cale străină, pe care niciodată nu ai călătorit". Deci, după cuvîntul Cuviosului, după puține zile stîlpcul s-a dus la Domnul.

Alt ieromonah, cu numele de Teodul, a venit odată la Cuviosul pentru binecuvîntare și sfătuire. Cînd voia să plece, Cuviosul i-a zis: "Mergi cu pace și spune-i părintelui tău să-și pregătească mormîntul, că are să se sfîrșească". Și după puține zile după proorocirea Sfântului, Ava acela a adormit.

Erau alți doi frați după trup, cunoscuți și prieteni ai Cuviosului, pe care îi sfătuia adeseori să se facă monahi. Dar ei nu primeau sfaturile lui, aducînd multe pricini. Sfântul cunoscînd mai dinainte cele ce avea să li se întîmple, a zis către dîșii: "Eu vă sfătuiesc cele ce vă sînt de folos, dar de vreme ce nu primiți sfătuirea mea cea folositoare și vă socotiți nevrednici de dînsa, pentru frica, micșorarea și împușinarea voastră de suflet, să știți că în acest an veți fi luați de oaste, deși voi nu voiți aceasta". Iar ei, socotind că Sfântul le zice aceasta despre oastea cea pămîntească, nu au băgat în seamă cuvintele lui. Dar nu s-a împlinit anul și au murit amîndoi.

Un oarecare monah pustnic se prefăcea că are drac și făcea multe neorînduieli ca să-l ocărăscă și să-l bată ceilalți frați care petreceau aproape de dînsul. Iar aceia, văzîndu-l făcînd nebunii, l-au prins, l-au legat și l-au dus la Cuviosul ca să scoată diavolul din el. Sfântul, cunoscînd adevărul, a muștrat scopul cel prefăcut și neadevărat al monahului aceluia, zicîndu-i: "Minți, ticălosule, căci te prefaci că ai drac, dar nu-ți folosește această fățarnicie, căci, dacă voiești să te mîntuiești și să dobîndești împărăția cerurilor, lasă-ți această fățarnicie și apucă-te a lucra altă faptă bună; mai ales roagă-te lui Dumnezeu să fugă dracii de tine și cu înlesnire te vei mîntui".

Un om oarecare avea multă dragoste și evlavie către Sfântul și venea adeseori la el pentru folosul sufletului său. Dar odată, venind după obicei, i s-a întîmplat de a aflat un om mort în drum și, trecîndu-l cu vederea, s-a dus la Sfântul. Iar Cuviosul, cînd l-a văzut a zis către dînsul: "O! frate, pentru ce nu ai îngropat mortul pe care l-ai întîlnit în drum, și apoi să fi venit la mine, ci l-ai trecut cu vederea și nu l-ai socotit întru nimic?" Iar el, auzind cuvîntul acesta, foarte mult s-a mirat de cunoștința lui.

Un boier avea dregătorie de comit, și căzînd într-o greșeală mare îi stătea înaintea moartei, din partea stăpînitorului Tesalonicului, care îl și închisese în temniță și îi hotărîse pedeapsa. Iar Sfântul nici nu auzise nimic din cele despre dînsul, nici nu îl rugase nimeni să mijlocească pentru el către domnul cetății. Ci, de la Dumnezeu înștiințîndu-se despre pedeapsa lui, îndată s-a dus la domnul locului aceluia și cu multe rugăciuni l-a izbăvit din temniță și de la moarte.

Odată Sfântul s-a sfătuit cu unul din ucenicii lui să se ducă în părțile Sclavoniei și să se sălășluiască în munții de acolo. Deci, pornind și mergînd puțină cale, îndată s-a întors înapoi cu foarte mare grabă. Iar ucenicul, văzînd această grabnică întoarcere, a zis către dînsul: "Dar pentru ce, părinte, te-ai întors așa de repede, căci foarte bine mergeam pe cale?" Sfântul a zis către dînsul: "Frate, doream să mergem și să locuim în acel loc, dar am văzut că acolo nu este soare, și nu de multă vreme, prin voința lui Dumnezeu, a năvălit asupra sclavonilor mulțime de oaste de barbari care au prădat și au omorît pe toți locuitorii aceluia

loc, încît curgea sîngele șiroaie. Apoi au ars cu foc toate cetățile și le-au pustiit". Pentru aceea Cuviosul zicea acestea: "Fără semn și fără vestire dumnezeiască nu mă voi strămuta din loc în loc".

Un monah era dator unui tînăr un galben și mergînd monahul acela la marele Grigorie, între alte vorbe ce a zis către dînsul i-a spus și aceasta: că este dator cu un galben cutărui tînăr. Iar Cuviosul, auzind acestea, a zis către dînsul: "Sîrguiește-te a plăti cît de curînd, ca să nu rămîi dator în veacul ce va să vie. Căci tînărul acela căruia îi ești dator degrabă va muri".

După ce a auzit acestea, monahul acela s-a minunat de cunoștința mai înainte a sfîntului și degrabă a plătit datoria. Iar tînărul acela, după proorocia Sfîntului, peste puține zile s-a dus către Domnul. După moartea și îngroparea aceluia, s-a dus unul din prietenii săi și i-a spus Cuviosului. Iar Cuviosul întristîndu-se de moartea tînărului, a zis către cel care îi adusese vestea: "Frate, nicidecum să nu te întristezi pentru moartea prietenului tău, ci tu pregătește-te de aceasta, căci curînd te vei duce și tu după dînsul". Și după proorocia Sfîntului s-a dus și acesta din viața aceasta.

Alt monah, anume Atanasie, care avea viața împodobită cu fapte bune, ne-a povestit acestea. Odată mi-a venit în gînd să mă duc la Constantinopol. Și mergînd la Sfîntul să iau binecuvîntare pentru călătoria ce aveam să o fac, Cuviosul mi-a zis: "Am văzut un monah, anume Atanasie, vrînd să meargă la Constantinopol, și punîndu-și în corabie cele trebuincioase pentru călătorie, a lăsat toate acolo și s-a întors înapoi, iar eu am zis către dînsul: "Au doar pentru mine ți s-a descoperit aceasta, părinte?" Iar el a zis: "Da".

Apoi trecînd trei săptămîni, noi ne-am pregătit de călătorie și, punînd în corabie cele trebuincioase, a venit la Sfîntul Grigorie în acea vreme un boier, pe nume Gheorghe, ca să ia binecuvîntare, căci voia să se ducă și el în Bizanț pe uscat. Și, avînd să treacă prin locuri grele, cerea de la Sfîntul binecuvîntare și rugăciune ca să-l păzească Dumnezeu de primejdii. Acel boier avea dregătoria de protosinghelar, adică mai mare peste oști. Iar părintele nostru Grigorie, apucîndu-mă de mîină, a împreunat mîna mea cu mîna lui Gheorghe și strîngîndu-le pe amîndouă a zis: "Mergînd cu ajutorul lui Dumnezeu, iată că trimit și pe acest frate cu tine, căci din multe necazuri și strîmtorări te va scoate Dumnezeu prin dînsul".

Deci eu, uitînd de toate cele ce pusesem în corabie, am urmat pe Gheorghe, după porunca Cuviosului. Și luînd iarăși binecuvîntare, am pornit. După ce ne-am apropiat de Hrisopoli, slugile cîrmuitorului îndată au prins pe Gheorghe, care mergea cu mine, și l-au dus legat la el. Căci împăratul poruncise cîrmuitorului să pună străji la cetatea aceea. Dar, fiindcă eu eram cunoscut cu cei care au prins și au legat pe Gheorghe, m-am rugat lor cu multă sîrguință și de-abia l-am izbăvit din legături.

Mergînd noi de acolo și ajungînd la o cetate ce se numea Voleri, un boier al cîrmuitorului iarăși a prins pe Gheorghe și vrînd să-i facă rău, eu m-am rugat boierului aceluia cu multă smerenie și cu dumnezeieștile rugăciuni cele bine primite ale Cuviosului Grigorie, Gheorghe s-a izbăvit de nevoia ce avea să pătimească. După ce am scăpat de acolo și am călătorit puțină cale, am ajuns la un rîu ce se numea Maronul, pe care l-am trecut.

Apoi mai călătorind, am ajuns la mare și, intrînd în corabie, am plutit cu bună sporire și fără nici o supărare din partea tîlharilor de mare, care pîneau pe acolo. Așa am ajuns la Bizanț, și eu am hotărît să locuiesc acolo. Iar Gheorghe, isprăvindu-și toate treburile sale cu bine și luînd o boierie de la împăratul care se numește Ilustrie, întorcîndu-se acasă, a mers la Cuviosul și îmbrățișînd și sărutînd cinstitele sale picioare cu multă evlavie, îi povestea toate supărările ce pătimise în călătorie, și cum, prin dumnezeieștile lui rugăciuni, l-a izbăvit Dumnezeu din toate acelea prin mijlocirea lui Anastasie, prietenul său.

După trei luni a venit și Cuviosul de la Tesalonic la Constantinopol, unde petreceam eu și, zăbovind puțină vreme, ne-am dus amîndoi la muntele Olimpului și acolo petrecînd puțin a cunoscut cu duhul că vine un ucenic al lui de la Tesalonic. Deci, ieșind din muntele Olimpului, a mers întru întîmpinarea ucenicului său. Iar ucenicul, văzînd pe părintele său că vine spre dînsul, i-a zis: "Preacinstite părinte,

pentru tine am venit căci doream foarte mult să te văd". Iar Cuviosul a zis: "Și eu iarăși pentru tine am venit de la Olimp, ca să nu te ostenești căutându-mă".

Un monah pe nume Zaharia, petrecea în Tesalonic, unde a zidit o biserică frumoasă în numele Sfântului Mare Mucenic Mina. Lângă acea dumnezeiască biserică locuia o femeie văduvă. Deci monahul acela nesuferind pe femeie să petreacă acolo, aproape de biserică, pentru sminteală, voia s-o izgonească. Iar femeia s-a dus la Cuviosul și s-a rugat cu lacrimi să-l sfătuiască pe monahul Zaharia să nu o supere, alungînd-o din casa ei. Deci Cuviosul a rugat pe Zaharia să nu necăjească pe femeie, "că n-ai - a zis el către dînsul -, nici o supărare de la dînsa". Iar Zaharia n-a vrut nicidecum să asculte sfaturile Cuviosului, ci mîniindu-se încă și mai rău a poruncit să-i dărîme casa ei.

Cuviosul, văzînd firea lui cea nemilostivă și fără de omenie, lăsîndu-l în pace, se liniștea după obiceiul lui și se ruga lui Dumnezeu ca să iconomisească lucrul după voia Lui. Iar Dumnezeu, Care este Tatăl orfanilor și scutitorul văduvelor, degrabă a făcut izbîndă asupra monahului cel nemilostiv și nesupus, trimițînd asupra lui un drac cumplit, care-l chinuia foarte rău și n-a putut în alt fel să scape de dracul cel cumplit, pînă cînd l-au dus la Cuviosul și a făgăduit că va împlini toate cîte l-a sfătuit el. Auzind Cuviosul făgăduința lui și milostivindu-se spre dînsul, a făcut rugăciune către Dumnezeu și îndată s-a izbăvit de drac. Apoi, venindu-și în fire, a mulțumit Cuviosului, iar pe femeie n-a mai supărat-o.

Alt monah, anume Petru, iubind tăcerea și liniștea Cuviosului și rîvnind vieții lui celei îmbunătățite, a vrut să-și facă chilie aproape de a Cuviosului Grigorie, ca avîndu-l de-a pururea pildă vie înaintea ochilor săi, să se îndemne către urmarea faptelor bune ale lui. Deci, începînd a lucra la chilie, au ieșit niște vipere dintr-o piatră și l-a mușcat una de picior și alta de mînă. Și mîhnindu-se foarte mult și temîndu-se de moarte a alergat la Cuviosul și căzînd înaintea lui, i-a arătat rănile unde îl mușcaseră viperele.

Iar el smerindu-se, nici n-a vrut să se uite spre rănile, ci a zis către dînsul: "Du-te și te atinge de mormîntul Preacuviosului David și el te va tămădui". Iar Petru, durîndu-l mușcăturile viperelor, a zis către Cuviosul: "O, părinte sfinte, nicidecum nu mă voi depărta de la tine, și nu voi înceta supărîndu-te, pînă cînd, milostivindu-te, mă vei tămădui și mă vei izbăvi de durerile morții ce m-au înconjurat, căci cred că poți să mă tămăduiești". Atunci Cuviosul, făcîndu-i-se milă de dînsul, s-a rugat lui Dumnezeu să-l vindece de mușcăturile acelea, și numaidecît s-a făcut sănătos și a mulțumit Sfîntului.

O fecioară avea o mare durere la ochi, încît era să se primejduiască a-și pierde vederea. Venind la Sfîntul, se ruga cu lacrimi, zicînd: "Robule al lui Dumnezeu, fie-ți milă de mine păcătoasa și mă izbăvește de cumplita durere a ochilor, că mă primejduiesc a-mi pierde lumina". Iar el, rugîndu-se lui Dumnezeu și făcînd cu sfînta lui mînă semnul Sfîntei Cruci pe ochii acelei bolnave, îndată s-a tămăduit și a preamărit pe Dumnezeu.

Petrecînd Cuviosul în chilia sa, liniștindu-se și îndeletnicindu-se cu nevoițele cele pustnicești, de-a pururea vorbea cu ucenicul său cuvinte duhovnicești și pline de tot folosul sufletesc. Iar în una din nopțile acelea, în care Cuviosul se îndeletnicea cu unele ca acestea, șezînd și vorbind după obicei cu ucenicul său, acesta a văzut ieșind din gura Cuviosului foc și lumina toată fața lui, căci dădea raze ca soarele. Și nu numai o dată, sau de două ori a văzut aceasta, ci de mai multe ori.

Văzînd această minune, s-a înfricoșat ucenicul, și căzînd la picioarele Cuviosului s-a rugat să-i descopere lui acea taină minunată, pe care adeseori o vedea cînd ședea de vorbă cu dînsul. Iar Cuviosul, cu blîndețe și cu smerenie, după obiceiul său, a zis către dînsul: "Aceasta o pricinuieste credința ta, fiule, căci eu mă știu pe mine că sînt om păcătos. Însă zic ție: că de se va curăți omul pe sine de patimile trupului și ale sufletului, atunci, după cum însuși Hristos a zis: "Tatăl și Fiul și Sfîntul Duh vin să se sălășluiască în unul ca acela". Deci, după ce se va învrednici să se facă într-acest chip, atunci nu mai grăiește el, ci Dumnezeu, Cel ce locuiește întru el. După cum zice: *Voi veni și locaș la el voi face*. Și cuvîntul Domnului, după cum zice psalmistul, este cu foc lămurit".

"Însă și tu, fiule, dacă te vei nevoi a te curăți pe tine de patimile trupului și ale sufletului, și dacă vei tăia cu sabia Duhului spinii patimilor, și dacă te vei ruga stăruitor lui Dumnezeu, ca Însuși să-i deștrădăcineze și focul cel dumnezeiesc să ardă materia cea plină de patimi rele și să înmulțească în sufletul tău rodul faptelor bune, atunci și tu te vei face locaș îndemânic, curat și vrednic de sălășluirea lui Dumnezeu în tine; iar cuvintele tale vor străluci, după cum a făcut Dumnezeu cu smerenia mea, pentru milostivirea Lui cea nemăsurată. Dar eu îndrăznesc să zic către dragostea ta, că pentru neîncetatele rugăciuni, care de-a pururea se înalță către El, ziua și noaptea, din adâncul inimii mele, m-a cercetat cu dumnezeiasca Lui milă.

Apoi mi-a trimis sabie cu amîndouă părțile ascuțite și aurită, a cărei frumusețe nu pot a o spune, și dintr-însa strălucesc raze luminoase ca fulgerul, pe care Dumnezeu, ca un milostiv ți-a descoperit ție de le-ai văzut. Deci, păzește-te să nu spui taina aceasta nimănui, cît voi fi în viață, ca nu, auzind, oamenii să socotească ceva de laudă pentru mine, căci atunci voi cădea din slava lui Dumnezeu, pentru slava de la oameni. Că eu numai ție ți-am spus, ca unui ucenic al meu, iubit și nevoitor către fapte bune".

Un mirean avea multă dragoste și evlavie către Cuviosul, și venind odată să ia binecuvîntare de la el, cînd voia să se întoarcă, Cuviosul i-a zis: "Gătește-te de moarte, că s-a apropiat vremea ducerii tale din viața aceasta vremelnică". Iar el ascultînd cuvintele acestea, ca de la un înger al lui Dumnezeu, îndată și-a împărțit toată averea la săraci și făcîndu-se monah iscusit, după puțină vreme a răposat în Domnul.

O femeie care avea mare durere de cap și pătimea rău, ca și cum ar fi fost îndrăcită, neavînd altceva ce să facă, a venit la Sfîntul și, luînd binecuvîntare, i-a spus patima durerii capului. Apoi, căzînd cu totul la picioarele Cuviosului, se ruga cu lacrimi să o tămăduiască. Iar Cuviosul, apropiindu-se de dînsa, și-a pus mîinile pe capul ei și, făcînd rugăciune către Dumnezeu, i-a șters sudorile de pe față și în acest chip a izbăvit-o de acea mare fierbințeală și durere. Iar ea s-a dus la casa ei bucurîndu-se, preamărind pe Dumnezeu și mulțumind Cuviosului.

Un om pe care îl prindeau frigurile, cheltuindu-și toată averea sa la doctori, n-a putut nici într-un chip să se tămăduiască, ci dimpotrivă, mai rău îi era. Deci a venit în taină la Cuviosul și s-a îmbrăcat cu rasa lui, pe cînd îl scuturau frigurile și îl chinuiau; iar cînd s-a dezbrăcat de rasă, îndată a scăpat de friguri și s-a făcut sănătos.

Un monah avea duh necurat ce îl muncea foarte tare. Deci a mers la Cuviosul, neștiindu-l nimeni că este îndrăcit, căci toți socoteau că pătimește de o boală firească. Însuși dracul din dînsul grăia către Cuviosul, zicînd: "Grigorie, iarăși ai venit să mă izgonești și de aici?" Căci îl mai izgonise Cuviosul pe acest drac dintr-un om, pe care îl lovise cu boală grea la șale și la pîntece. Și iarăși a început dracul a striga, zicînd: "Grigorie, cu rugăciunile tale mă arzi și mă izgonești și de aici! Iar acum că intră în biserică, a ridicat mîinile către Dumnezeu și se roagă Lui, ca să mă izgonească și de aici. De aceea iată ies și mă duc de frica Lui, și de acum înainte nu voi mai intra în zidirea lui Dumnezeu". Acestea zicînd, a ieșit diavolul în fața tuturor și îndată s-a tămăduit monahul din ceasul acela.

Un ucenic al Cuviosului, anume Ioan, bărbat cucernic și împodobit cu tot felul de fapte bune, ne-a povestit multe fapte folositoare de suflet, între care și următoarea: "Ieșind noi din chilie, într-o dimineață, ca să mergem undeva, pentru oarecare treabă, și mergînd pe cale, mi s-a întîmplat de m-am depărtat de Cuviosul și de frații cu care eram, și m-am rătăcit; apoi căutînd pe Cuviosul prin multe locuri, nu l-am aflat nicidecum. Într-al șaselea ceas din zi, umblînd și căutîndu-l și uitîndu-mă înapoi, am văzut pe Cuviosul venind după mine.

Iar cînd am zis: "Iată-l pe părintele!", el îndată s-a făcut nevăzut ochilor mei. Și abia după trei zile întorcîndu-mă, am venit la Cuviosul și i-am zis: "Părinte, dar nu te-ai arătat mie alaltăieri în cutare loc?" Iar el, smerindu-se, voia să ascundă cele ce s-au întîmplat, însă în urmă, fiind silit de mine, mi-a spus acestea: "Într-adevăr, în ziua aceea mergeam cu tine pe cale, fiule, pînă te-ai dus în cutare sat; atunci m-am despărțit de tine precum și tu singur știi".

Însă și Simeon, despre care am pomenit de multe ori, ne-a povestit astfel, zicînd: "Că de multe ori am stat în biserică și mi s-a arătat Cuviosul, cîntînd împreună cu mine, și îndată se făcea nevăzut din calea mea. Însă după puțină vreme iarăși mi se arăta, stînd în același loc unde stătea și altădată.

Un om, fiind cuprins de răceală, se ruga Cuviosului ca să-l scape de acea neputință, însă dînsul nu voia. Iar bolnavul, aflînd vreme potrivită, cînd s-a sculat Cuviosul de pe cinstitul său așternut, atunci îndată s-a culcat acolo bolnavul cu mare credință. Cuviosul, venind și găsindu-l culcat în așternutul său, voia să-l izgonească. Dar el a zis către dînsul: "Nu mă voi scula, pînă nu mă voi face sănătos!" Atunci, atingîndu-se Cuviosul cu mîna de cel bolnav, îndată s-a izbăvit de acea boală, sculîndu-se sănătos.

Un cuvios care petrecea pe un stîlp, trimițînd odată pe ucenicul său la ascultare, vrăjmașul, urîtorul mîntuirii oamenilor și pierzătorul, a meșteșugit și a adus o femeie să slujească stîlpnicului acela, pînă cînd îi va veni ucenicul, zicînd că este cunoscută și rudenie a ucenicului. Deci zăbovind ucenicul într-acea ascultare și petrecînd ea multă vreme lîngă stîlpnicul și slujindu-l, așteptînd venirea lui, semănătorul de neghini a început a aprinde în trupul stîlpnicului dorință necinstită. Fiind și femeia aprinsă de aceeași dorință, se silea să se suie la stîlpnic, ca să se înfăptuiască fărădelegea și să se nască păcatul.

Cunoscînd-o aceasta Cuviosul, cu darul lui Dumnezeu, a înțeles că trebuie să alerge acum să ajute fratelui său, în vremea nevoinței, după cuvintele înțeleptului, care zice: "Frații întru nevoi, de bună treabă să fie", și "Frate pe frate ajutînd, sînt ca o cetate nebiruită"; deci, dacă nu se va grăbi a scoate pe fratele din gura vicleanului, îndată se va face robul celui străin și de mare bucurie diavolilor. Și deși era foarte slab cu trupul, îndată luîndu-și toiagul, s-a dus acolo și a gonit pe femeie cu mare rușine. Iar pe stîlpnic, dojenindu-l și mult învățîndu-l pentru folosul sufletului, și întărindu-l, l-a lăsat în pace.

Însă dacă am voi să povestim toate minunile cîte a făcut Cuviosul Grigorie, ele covîrșesc mintea noastră și cuvîntul nu poate să le cuprindă, iar vremea nu ajunge a povesti faptele bune și darurile ce le luase de la Dumnezeu, cum și la ce înălțime de fapte bune se suise acest sfînt de Dumnezeu înțeleptit. Dar din cele ce am scris, poate să cunoască fiecare cîtă îndrăzneală avea către Domnul. Căci, adunînd toate faptele bune, s-a făcut locaș al Sfîntului Duh și a ajuns la culmea faptelor bune.

Cu dumnezeiască cugetare netezea calea pustniciei, stricînd toate împiedicările vrăjmașilor și povățuind la calea pocăinței. Cu privegherea a izgonit lenevirea și atît de mult a risipit întunericul ei, încît nici chiar în somnul lui n-a putut să-i arate vrăjmașul vreo nălucire, precum are obiceiul de a se arăta în vis celor iubitori de înțelepciune. Căci el, după numirea lui, era priveghetor întru faptele bune, încît nicidecum nu era cuprins de somnul cel purtător de moarte. Înfrînarea ucigătoarelor patimi și izgonirea plăcerilor, atît de mult a păzit-o, încît petrecea ca un înger, căci se hrănea cu darul Prea Sfîntului Duh.

Sărăcia lui era apostolică și îmbrăcămîntea evanghelicească, căci numai cu o haină proastă își acoperea trupul. Cu astfel de petrecere trăind el, atît de mult și-a curățit sufletul și trupul de toate patimile, încît s-a făcut vrednic de preoție și hirotonindu-se după lege, a fost preot vrednic și de Dumnezeu ales, slujind Sfînta Liturghie cu inima zdrobită și cu duhul smereniei.

Avea încă și răbdare multă, încît toate ispitele ce i se întîmplau, ori de la draci, ori de la oameni, cu multă blîndețe le înlătura, urmînd pe părinții cei mai înainte de Lege: pe Iov, întru pătîmîri și întru munci; pe Iosif, întru ispite; pe Avraam, întru credință și pe toți ceilalți. Cu smerenia lui a smerit și pe cei tineri și mîndri; îngîmfarea slavei deșarte a lepădat-o și a urît-o, precum îl arăta haina lui cea smerită și proastă. Sfîiala în vorbire era neasemănată, căci vorbea cu multă blîndețe și cucernicie, de aceea a moștenit pămîntul, cum zice Domnul.

Dragostea și milostivirea atît de mult le-a cîștigat-o Cuviosul Grigorie, încît nu pomenea nicidecum răul cuiva și toate supărările ce-i veneau asupra, le răbda ca pe niște pricini de bucurie, păzind pînă la sfîrșitul vieții sale această lăudată doime a faptelor bune, adică dragostea și milostivirea. Dar mai înainte de toate, a păzit cu de-amănuntul credința cea dreaptă, și în cuvinte și în fapte, avînd către dînsa rîvnă nemărginită și înfocată.

Pe eretici îi gonea cu toată puterea sa și pe toți îi învăța cu cuvintele sale, să se închine sfintelor icoane și să le cinstească după predania Bisericii, nu ca pe un Dumnezeu, precum bîrfesc cei fără de minte și nebuni. Pentru aceea a izbăvit pe mulți de urîciunea aceasta și i-a povățuit la dreapta credință, făcîndu-i să-și verse și sîngele pentru aceasta; după cum și el mărturisește, către toți, că era gata, pentru cinstirea sfintelor icoane, să primească moartea. Deci, cu mărturisirea aceasta s-a făcut mucenic, și fără bătăi și fără răni a luat cununa mucenicească.

Pe lîngă toate aceste fapte bune, era înrădăcinată și sfînta rugăciune în inima lui, avînd mintea sa totdeauna pironită la Dumnezeu și se veselea vorbind cu El, pe Care împreună cu sfinții îngeri laudîndu-L și slăvindu-L, a luat de la El arvuna Împărăției cerurilor și negrăita dulceață a fericirii dumnezeiești.

Deci, petrecînd cu astfel de cuvioșie și văzînd cele cerești fiind încă pe pămînt, a venit vremea să se ducă către Cel dorit. Și vrînd Dumnezeu ca să-l cheme la Sine și să-l așeze în ceata îngerească ca pe un înger pămîntesc, ca să-l preamărească cu lumina cerească și să-l odihnească în bucuria dreptilor și preacuvioșilor, ca unui drept și preacuvios pustnic desăvîrșit, a trimis asupra lui o boală foarte grea, a epilepsiei, încît zăcea pe pat nemișcat. Pentru aceea se ruga lui Dumnezeu fierbinte, ca să-l ușureze de boala aceea și să-i dea boala hidropicea, ca să se umfle și să putrezească trupul lui. Deci Dumnezeu a ascultat rugăciunea lui și a ridicat de la dînsul patima aceea și i-a dat- o pe cea care a cerut-o; și atît de mult i s-a umflat trupul, încît se vedea ca o folie umflată de vînt și numai după glas se cunoștea.

Acestea pătîmîndu-le Cuviosul în orașul Avlon, lîngă cetatea Tesalonicului, a auzit de boala lui preacuviosul Simeon, pe care de multe ori l-am pomenit mai sus, care era și stareț și unchi al Cuviosului. Acesta s-a întristat foarte și a trimis scrisoare cu mare rugăminte chemîndu-l la sine, scriindu-i astfel: "Fiule, Grigorie, am auzit de boala ta și foarte mă mîhnesc și ca să nu se scurteze viața mea, fără de vreme, cu amară și jalnică moarte, din pricina întristării despre boala ta, vino te rog, fiule, ca să ne mai vedem întru această viață, căci cred că dacă vei ruga pe Dumnezeu, ție îți va da putere și vei putea veni, ca și auzind învățăturile tale bune și vorbele dulci și de suflet folositoare, să ne bucurăm împreună și să mulțumim bunătății lui Dumnezeu".

Deci fericitul primind scrisoarea de la unchiul și starețul său, deși era foarte slab și obosit de bătrînețe și de nevoițele pustnicești, cum și de boala cea cumplită ce-l cuprinsese, punîndu-și nădejdea în Dumnezeu și întărindu-se cu ajutorul Lui, apoi fiind îndemnat și de dragostea și dorul către duhovnicescul său părinte și învățător, a trecut toate cu vederea, bătrînețe, slăbiciune, boală și lungimea călătoriei, și pornind în cale încet-încet, cu ajutorul lui Dumnezeu, a trecut lungimea căii și cu multă osteneală a ajuns la Constantinopol. Acolo a aflat liber pe unchiul său Simeon, căci pînă atunci fusese închis în temniță, din porunca lui Leon Armeanul, care împărătea atunci, pentru mărturisirea bunei credințe și pentru cinstirea sfintelor icoane.

Deci, văzîndu-se unul cu altul, cu nespusă bucurie s-au mîngîiat foarte, apoi, sărutîndu-se cu dragoste duhovnicească, Cuviosul Grigorie a căzut la pămînt și a îmbrățișat picioarele starețului și părintelui său duhovnicesc. Iar unchiul său, Sfîntul Simeon, a sărutat pe Cuviosul Grigorie, ca pe un iubit fiu și rudenie după trup, căci din tînră vîrstă îl crescuse și-l povățuise la calea mîntuirii și a viețuirii pustnicești. Apoi după ce s-au bucurat și s-au mîngîiat din destul, îndulcindu-se cu vorbirile duhovnicești și de folos sufletului, s-au despărțit. Sfîntul Simeon s-a dus iarăși la mînăstirea sa, iar Cuviosul a rămas la Constantinopol.

Deci, chinuindu-se Cuviosul un an întreg cu acea boală cumplită și necăutîndu-se cu nici un fel de doctorie, căci se pregătise de moarte, și-a cunoscut mai înainte mutarea sa și a zis către frații care erau cu dînsul: "Fraților, îndrăzniți, că sfîrșitul vieții mele s-a apropiat. Deci luați-mă și duceți-mă în casa cea primitoare de străini, căci după douăsprezece zile va fi sfîrșitul meu". Aceia pregătindu-i patul, l-au pus pe dînsul și ridicîndu-l, l-au dus acolo unde le-a poruncit. Și după douăsprezece zile, adică în a douăzecea zi a lunii noiembrie, și-a dat cinstitul său suflet lui Dumnezeu. Atunci omul ceresc s-a dus la ceruri și a adormit cu părinții lui, ajuns întru bătrîneți adînci și desăvîrșit în faptele pustnicești.

Frații, după fericitul lui sfârșit, au pregătit cele de îngropare și când îl duceau pe năsalie (pat) ca să îngroape cinstitele și sfintele lui moaște, s-a apropiat cu credință un bolnav care avea o boală cumplită, încît nu putea să stea drept, ci era aplecat și gîrbovit. Acesta cum s-a apropiat de năsalie, pîrîndu-i că a pus cineva mîna pe el, s-a întors și a întreat pe fratele care era aproape de dînsul: "Au tu te-ai atins de mine?" Iar el a răspuns: "Nu, nu eu". Deci atunci a cunoscut că era puterea lui Dumnezeu care umbrea moaștele sfinte ale Cuviosului și i-a dat îndată tîmăduire și s-a îndreptat de gîrbovirea lui, neavînd nici urmă de boală.

După ce s-au îngropat sfintele moaște în pămînt, un alt om avînd un duh necurat care îl chinuia cumplit, veni și se apropie de mormîntul Sfîntului și, stînd acolo, chema numele lui în ajutor. Frații care erau și petreceau în acea mînăstire unde era îngropat Sfîntul, judecînd cu toții că nu se cade să îngroape în pămînt un asemenea odor scump ca acela, au scos afară racla cu Sfintele moaște. Iar cel îndrăcit, petrecînd puține zile lîngă racla Sfîntului, a scăpat de duhul cel necurat cu rugăciunile lui și făcîndu-se cu totul sănătos, s-a dus acasă slăvind pe Dumnezeu.

Un altul iarăși era supărat de un duh necurat, ca și cel dintîi. Acesta, cum a venit și s-a atins de moaștele Sfîntului, îndată s-a izbăvit de duhul cel necurat și s-a dus la casa sa bucurîndu-se.

Un om avea la un picior o bubă ce se numea carchin (cancer) și mulți ani pătîmind de acea boală nevindecată, a venit la sfintele moaște ale Sfîntului și numai ce s-a uns la buba sa cu picăturile ce ieșeau din racla Sfîntului, îndată s-a tîmăduit.

Un altul, avînd o rană nevindecată de mulți ani și neputînd nici un doctor să-i folosească, nici cu alte buruieni vindecătoare a-l vindeca, acela numai ce a venit și s-a uns cu mir de la Sfîntul și îndată s-a tîmăduit.

O femeie oarecare se chinuia de trei zile și nicidecum nu putea să nască. Aceasta trimițînd la sfintele moaște și aducîndu-i-se untdelemn din candela Sfîntului, numai ce s-a uns cu dînsul și îndată a născut fără nici o durere.

O altă femeie, avînd o boală grea în părțile ascunse, pătînea foarte rău și nu se putea tîmădui cu nici un chip. Iar după ce a venit la sfintele moaște și și-a pus capul pe sicriul Sfîntului, mărturisindu-și patima cu credință, numaidecît a primit tîmăduire precum a dorit.

Un om avea mare durere de cap și nemaiputînd răbda durerea, a venit la sfintele moaște și s-a atins cu capul de racla Sfîntului Grigorie, și întru acea noapte i s-a arătat Sfîntul în vis și l-a apucat de creștet și i-a despicat capul în două, și, scoțînd o bucată de carne putredă, i-a zis: "Iată, din această pricină ți-a venit durerea capului. Deci acum mergi cu pace și fii sănătos". Și sculîndu-se din somn, s-a simțit cu totul sănătos și s-a dus mulțumind și slăvind pe Dumnezeu.

Alt frate avea atîta război și sminteală în trupul lui, încît îi primejduia mîntuirea. Acesta, ducîndu-se la mormîntul Sfîntului Grigorie, și-a mărturisit patima cu lacrimi și a cerut ajutor de la dînsul. Și îndată, o minune! a încetat războiul din trupul lui și a rămas fratele nesupărat și neispitit, slăvind pe Domnul și mulțumind Sfîntului.

Un monah, anume Petru, a fost rob de tătari și, ținut fiind multă vreme închis în temniță împreună cu mulți alții, într-una din zilele acelea i s-a spus că a doua zi vor să le taie capul la toți. Iar Petru, auzind răspunsul cel de pierdere, a făcut rugăciune stăruitoare către Sfîntul Grigorie toată noaptea, ca să-l izbăvească de moartea cea fără de vreme. Și, adormind puțin, către ziuă, i s-a arătat sfîntul în vis și i-a zis: "Nu te teme, Petre, că nu vei muri!" Și făcîndu-se ziuă, toți cei ce erau închiși își așteptau moartea. Iar Sfîntul, cu rugăciunile sale către Dumnezeu, mai presus de toată nădejdea, i-a izbăvit de robie, din închisoare și de la moarte. Și întorcîndu-se către sfintele moaște ale Sfîntului, i-au dat mulțumire pentru izbăvire.

O femeie fiind îndrăcită de paisprezece ani și venind la Sfântul ca la un liman liniștit, și petrecând câteva zile, cu rugăciunile Sfântului Grigorie, s-a izbăvit de dracul ce o muncea, și s-a întors acasă sănătoasă. După câțeva vreme, iar a căzut într-un păcat și iarăși s-a îmbolnăvit, mai rău ca înainte. Deci chinându-se foarte rău de duhul cel necurat, iarăși a alergat la racla Sfântului, mărturisindu-și păcatul cu zdrobire de inimă, cu lacrimi și cu făgăduință că de acum înainte nu va mai păcătui. Și, cerînd izbăvire cu credință neîndoită, îndată s-a izbăvit de duhul cel necurat și s-a dus acasă bucurîndu-se, slăvind pe Dumnezeu și mulțumind Sfântului Grigorie.

Sfintele lui moaște au rămas multă vreme în acea sfântă mînăstire în care s-a săvîrșit Sfântul și dădeau tămăduiri neîncetat, pentru toate felurile de boli, tuturor celor ce alergau cu credință neîndoită către dînsule. Astfel, străbătea vestea minunilor sale pretutindeni.

Atunci, prea binecredinciosul ban Barbu Craioveanul, care se trăgea din neamul Basarabilor, acei care au umplut Țara Românească de sfinte mînăstiri, zidind din temelie Sfînta Mînăstire Bistrița, întru cinstirea Adormirii Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, în județul Vîlcea, pe apa Bistriței, și vrînd să o împodobească cu un odor scump și sfînt ca acesta, cu multă sîrguință și multă rugăciune către Dumnezeu și către Sfîntul, le-a adus cu mare cheltuială din mînăstirea unde se aflau, în sfînta mînăstire cea din nou zidită și le-a așezat acolo, cu multă cinste și evlavie, în sfînta biserică în partea dreaptă.

De atunci pînă în ziua de astăzi se află acolo nestrămutate, întregi și nestricate, izvorînd mireasmă preafrumoasă și dînd tămăduiri pentru tot felul de boli, ca și mai înainte, la cei ce aleargă cu credință către ele. Căci darul și sfințenia aleșilor lui Dumnezeu este neîmpuținată. Iar țara o păzește și o ocrotește de multe feluri de necazuri și de primejdii.

Cred că ajung cele scrise pînă aici, pe care, pe scurt le-am scris, pentru dragostea voastră, ca să se arate fapta cea bună și îndrăzneala Sfîntului Grigorie către Dumnezeu. Căci de aș fi avut - zice scriitorul vieții sfîntului -, zece limbi și tot atîtea guri, tot nu mi-ar fi ajuns să-l laud după cuviință și de ajuns. Iar tu, o! fericite părtaș al cuvioșilor părinți, vorbitorule cu sfinții îngeri, Sfînte al lui Dumnezeu Părinte Grigorie, cerescule om, pămîntescule înger, roagă-te totdeauna pentru noi, slugile și robii tăi, și izgonește de la noi toată ispita și toată greutatea, izgonește cu toiagul rugăciunii tale împerecherile din Biserica lui Hristos Dumnezeu, că au înconjurat-o acum ereticii din toate părțile, ca niște lei și ca niște pui de lei, și caută să o răpească și să o înghită.

Așa, sfînte al lui Dumnezeu, alungă departe de la dînsa tot eresul, că poți cîte voiești, căci te afli în lumină înaintea Domnului și locuiești în locașurile cele nestricăcioase, după ce ai păzit nestinsă făclia faptei bune celei pustnicești. Și acum primești negrăitele bunătăți ale desfătării și ale fericirii veșnice întru Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava și stăpînirea, împreună cu Cel fără de început al Lui Părinte, și cu Sfîntul Duh, în vecii vecilor. Amin.

Sfinții Mucenici Evstatie, Tespesie și Anatolie (20 noiembrie)

Sfinții Mucenici Evstatie, Tespesie și Anatolie erau frați după trup și s-au născut în cetatea Nicomidiei. Tatăl lor se numea Filotei, iar mama lor, Evsevia. Tatăl lor era de neam din Galatia, din cetatea Gangra, care, lăsînd patria sa, a venit în Nicomidia și, luîndu-și acolo soție pe Evsevia, a născut cu dînsa pe acești fericîți locuitori ai cetății cerești. La început, Filotei ținea de păgînatatea elinească împreună cu soția și fiii săi, și a dat pe fiul său cel mare, Evstatie, la învățătura filosofiei elinești, iar pe Tespesie și pe Anatolie i-a orînduit la neșătorie, că și el era neșător foarte bogat.

Odinioară, luînd pe fiul său cel mai tînăr, Anatolie, s-a dus în pămîntul Galatiei ca să facă negoțătorie, de unde, întorcîndu-se în Nicomidia, s-au întîlnit cu Sfîntul Luchian, preotul Antiohiei, cu care împreună călătorind, au învățat de la dînsul dreapta slăvire a credinței creștinești și s-au botezat într-un rîu, ce era acolo în cale. Apoi venind la casa sa, Filotei a căutat pe Sfîntul Antim, episcopul Nicomidiei, care se ascundea de păgîni. Căci în acea vreme, împărățind Maximian și Dioclețian, era mare prigoană asupra creștinilor și mulți din credincioși se ascundeau de frica chinurilor.

Filotei, aflînd pe Sfîntul Antim într-un loc ascuns, l-a adus noaptea în casa sa și a botezat toată familia lui. Apoi, săvîrșind Sfîntul episcop dumnezeiasca Liturghie în casa lui Filotei, a dat tuturor celor din nou luminați, împărțășirea dumnezeieștilor Taine, și a sfințit pe Filotei preot, iar pe Evstatie, fiul cel mare, l-a hirotonit diacon și, ducîndu-se, s-a ascuns de păgîni. Iar Filotei împreună cu toată casa sa, slujea în taină lui Dumnezeu, crezînd în El cu multă rîvnă. Apoi mai trăind puțină vreme, Filotei a trecut către Domnul, asemenea și cinstita sa soție, Evsevia, degrabă a răposat. Și au rămas acești trei tineri binecredincioși: Evstatie diaconul, Tespesie și Anatolie, frați după trup și după duh, care cu sufletul slujeau lui Dumnezeu, arzînd cu duhul și sporind în faptele cele bune.

Într-una din zile, un slujbaș împărătesc anume Achilin, a trimis pe sluga sa ca să-i cumpere niște lucruri. Iar sluga știa pe acești tineri binecredincioși că sînt negoțători și au tot felul de mărfuri de mult preț. Deci s-a dus în prăvălia lor și aflînd-o descuiată, a intrat înăuntru și nevăzînd pe nimeni, s-a suit pe scară, în casa din al treilea rînd, și a auzit pe fericitul Evstatie citind psalmii lui David. Suindu-se sluga aceea pe scară, a mers încetișor și a văzut pe Evstatie țînînd Psaltirea în mînă și citind aceste cuvinte:

Să se rușineze toți cei ce se închină chipurilor cioplite și cei ce se laudă cu idolii lor. Închinați-vă lui Dumnezeu toți îngerii Lui. Apoi a văzut în casă pe perete cinstita cruce și sfințele icoane. După aceea, nezicînd nimic, s-a întors în tăcere la stăpînul lui și i-a spus toate cele ce a auzit. Iar stăpînul său Achilin, sculîndu-se degrabă, s-a dus la împăratul Maximian și l-a vestit despre cele ce i-a spus sluga sa. Iar acesta îndată a trimis ostași ca să prindă pe Evstatie și pe frații lui.

Mergînd ostașii împreună cu Achilin, au aflat prăvălia închisă, pentru că în acea vreme sfinții erau la un loc în mare tăcere, căci se împărțășiseră cu Tainele lui Hristos, fiind Duminică în ziua aceea. Și ostașii au bătut în ușă strigînd, dar nu le-a răspuns nimeni. Iar Sfîntul Evstatie, cunoscînd cu duhul că ostașii sînt trimiși ca să-l ia pe dînsul și pe frații lui la chinuri, a început a grăi către frații săi: "Îndrăzniți fraților și nu vă temeți, că la cununi cerești ne cheamă pe noi Stăpînul nostru".

Și a început a le spune vedenia sa: "Eu, zise el, am văzut în noaptea aceasta, că am fost duși la divanul păgînesc, înaintea lui Maximian, iar un arap mare și înfricoșat mergea în urma noastră, tînguindu-se și bătîndu-se peste față, zicînd: "Vai mie că sînt biruit!" Iar înaintea noastră mergea un tînăr strălucit, țînînd în mîinile sale trei cununi și trei cărți, zicînd către mine: "Evstatie, diacone al lui Hristos, acestea vi s-au pregătit vouă de Părintele îndurărilor și Dumnezeuul mîngîierii! Deci, nu vă înfricoșați de chinuitori, precum nu s-a înfricoșat Sfîntul Ștefan, întîiul mucenic".

Acestea zicînd acel tînăr prealuminat, s-a suit la cer, iar arapul s-a dus spre apus, tînguindu-se. Această vedenie spunînd-o Evstatie fraților săi, îi întărea pe dînsii, zicînd: "Să nu ne lepădăm, iubitorilor, de Hristos Dumnezeuul nostru înaintea oamenilor, ca și El să nu se lepede de noi înaintea Părintelui Său și înaintea sfinților îngeri". Iar Tespesie și Anatolie au răspuns, zicînd: "Fratele nostru și părintele nostru, stăpîne, noi sîntem gata a muri îndată pentru Ziditorul nostru, și nimic nu ne va depărta de dragostea Lui".

Grăind acestea între ei, ostașii, bătînd tare în uși, strigau, zicînd: "Deschideți ușa, deschideți". Și ieșind Tespesie și Anatolie, au deschis. Iar ei sărînd înăuntru, întrebau: "Cine este aici împreună cu voi?" Deci se suiră pe scară, în casa cea de sus, mergînd înaintea lor Achilin. Și intrînd în camera lor de rugăciune, au aflat pe Evstatie țînînd în mînă Sfînta Evanghelie, pe care el deschizînd-o, îndată a aflat scris: *Nu vă temeți de cei ceucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă.*

Apoi, mai marele ostașilor a strigat asupra lor: "Pune pe masă ceea ce ai în mâinile tale". Căci nu îndrăzne să se atingă de Sfînta Evanghelie, pentru că era fiu din părinți creștini. Iar Sfîntul diacon Evstatie, îmbrățișînd Sfînta Evanghelie, a sărutat-o și a pus-o pe masă. Iar unul dintre ostașii cei trimiși a zis: "Vezi cum cinstesc creștinii cărțile în care sînt scrise vrăjitoriile lor?" Și luînd pe Evstatie, l-au coborît din casa de sus. Iar cînd el voia să iasă din casă, uitîndu-se împrejur și văzînd sfîntele cărți, a zis: "Vouă ne încredințăm". Și uitîndu-se la mulțimea mărfurilor de mare preț, a zis: "Ne lepădăm de voi și de toate cele stricăcioase, și urmăm lui Hristos". Și a ieșit afară. Iar ostașii au închis ușile și le-au pecetluit; iar pe cei trei sfinți frați, legîndu-i, i-a dus la păgînul împărat.

Fiind aduși înaintea împăratului, acesta, văzîndu-i, a rîs și a zis: "Cine a poruncit să lege pe acești tineri, căci eu știu că sînt prieteni ai zeului nostru?" Și îndată a poruncit să-i dezlege, apoi a început a grăi către dînșii: "Spuneți-mi fiecare din voi, cum vă cheamă, și de ce neam sînteți?" Iar Sfîntul Evstatie, ca frate mai mare, a răspuns, zicînd: "Numele nostru cel mai iubit și mai slăvit este acesta că sîntem creștini, iar numele de la părinți sînt acestea: pe mine mă cheamă Evstatie, iar pe fratele acesta al meu din dreapta îl cheamă Tespesie, iar pe acesta din stînga, Anatolie.

Sîntem frați după trup și ne-am născut dintr-un tată și dintr-o mamă. Tatăl nostru era de neam din Galatia, avînd treapta de preot creștin". Iar Maximian a întreat: "Cine l-a făcut preot pe tatăl vostru?" Evstatie a răspuns: "Acela pe care nu de mult tu l-ai ucis fără dreptate, adică Antim, Sfîntul Episcop al cetății acesteia. Acela și pe mine m-a hirotonit diacon, ca să slujesc preoților lui Dumnezeu cînd săvîrșesc preasfintele și preacuratele Taine ale lui Hristos".

Împăratul a zis: "Încetează a mai grăi cele netrebnice, și te închină împreună cu frații tăi, zeilor noștri; și eu vă voi face pe voi cinstiți și slăviți în palatele mele; iar de nu, apoi cu sabie vă voi pierde pe voi". Dar sfinții, cu un glas au răspuns, zicînd: "Fă ceea ce voiești, sîntem creștini și numai Unuia Dumnezeu ne închinăm, Celui ce a făcut cerul și pămîntul, și Fiului Său, Domnului nostru Iisus Hristos și Sfîntului și de viață făcătorului Său Duh, iar idolilor voștri necurați și urîți, nu ne vom închina niciodată".

Atunci mîniindu-se Maximian, a poruncit să-l întindă pe pămînt și să-l bată cu toiege. Și fiind bătuti sfinții multă vreme, și-au ridicat glasurile lor, grăind către Dumnezeu așa: "Slavă Ție, Doamne, că ne-am învrednicit a fi bătuti pentru numele Tău cel Sfînt". Iar Sfîntul Evstatie, adăugînd, a zis: *De multe ori s-au luptat cu mine vrăjmașii din tinerețile mele și nu m-au biruit; peste spatele meu au bătut păcătoșii îndelungat-au fărădelegea lor; ajută-ne nouă, Dumnezeule, Mîntuitorul nostru*".

După ce sfinții au fost bătuti tare, tiranul a poruncit armașilor să înceteze din bătaie și a zis către mucenici: "O, nenorociților! Pînă cînd veți pătimi așa chinuri? Jertfiți zeilor și nu vă pierdeți pe voi în zadar, crezînd într-un om care asemenea a fost bătut și a murit cu moarte de ocară". Iar sfinții au răspuns: "Să nu fie nouă a ne lepăda de Mîntuitorul Hristos, pe Care L-am cunoscut a fi Dumnezeu adevărat, deși a pățimit pe Cruce pentru mîntuirea noastră". Atunci a poruncit chinuitorul să-i ducă în temniță și să le lege în obezi picioarele și să nu le dea nici mîncare, nici băutură, ca astfel să fie biruiți cu legăturile, cu foamea și cu setea.

Șezînd sfinții în temniță, la miezul nopții a strălucit o lumină. Și, arătîndu-se îngerul Domnului, i-a dezlegat din legături și i-a făcut pe dînșii sănătoși, dîndu-le mană cerească să mănînce. Apoi le-a zis: "Nevoiți-vă cu nevoiță bună pentru Hristos, căci eu nu mă voi depărta de voi întru toate patimile voastre, pentru că sînt trimis de Hristos Domnul ca să vă păzesc pe voi". Zicînd acestea, îngerul s-a făcut nevăzut, iar sfinții, umplîndu-se de negrăită bucurie, mulțumeau lui Dumnezeu. Apoi Sfîntul Evstatie grăi cu mulțumire: *Domnul dezleagă pe cei ferecați; Domnul înțelepțește orbii; Domnul ridică pe cei asupriți; Domnul iubește pe cei drepți; Domnul păzește pe cei săraci*.

Trecînd cîtăva vreme, tiranul a șezut în divan și a trimis ostași la temniță ca să aducă pe cei legați pentru Hristos la o a doua înfățișare. Deci, mergînd ostașii, au aflat pe sfinți dezlegați din legături și deplin sănătoși, odihnindu-se în pace, și au început a striga ocărînd pe străjeri și întrebînd cine i-a dezlegat pe cei legați. Iar străjerii cu jurămînt le spuneau că nimeni nu i-a dezlegat, nici n-a intrat cineva în temniță, nici

nu le-a dat lor cineva de mâncare sau băutură. Atunci iarăși, legînd pe sfinți, i-a dus la împărat, care, văzîndu-i, se minuna; pentru că nici cu rănilor, nici cu legăturile, nici cu foamea, nici cu setea nu au slăbit.

Apoi a început a zice către dînșii așa: "O! ticăloșilor, socotiți cele ce vă sînt vouă de folos și, plecîndu-vă, jertfiți zeilor ca să vă eliberez pe voi cu cinste". Iar Sfîntul Evstatie a zis: "Să nu nădăjduiești că vei schimba hotărîrea noastră cea bună, nici cu cuvinte viclene, nici cu înfricoșări groaznice și nici cu chinuri, căci nu băgăm în seamă nimic, știind că goi am ieșit din pîntecele maicii noastre și iarăși goi ni se cade a ieși din această viață deșartă". Iar împăratul îndată a poruncit să-i dea spre mîncarea fiarelor.

Deci sfinții au fost duși la priveriște, unde aveau să fie mîncăți de fiare. Și tot poporul cetății Nicomidiei mergea după dînșii - între care era și mulțime de credincioși tăinuți -, vrînd să vadă sfîrșitul lor. Și, fiind puși în mijlocul priveriștei, au slobozit asupra lor doi lei și trei urși, și s-au înspăimîntat toți cei de la priveriște de răcnetul fiarelor. Iar Sfîntul Evstatie cînta, zicînd: "Mîntuiește-ne pe noi, Doamne, din gura leilor; și scoate din coarnele rinocerilor smerenia noastră, ca să vestim numele Tău fraților noștri și în mijlocul Bisericii să Te lăudăm pe Tine".

Iar Tespesie și Anatolie s-au înfricoșat de scrișnirea fiarelor și văzînd Evstatie că s-au înfricoșat a zis către dînșii: "Pentru ce vă înfricoșați, frații mei, de aceste fiare? Au nu știți că Stăpînul nostru este puternic a împlînzi leii cei ce erau în groapă cu Daniil? Au nu vă aduceți aminte de cuvintele îngerului care a făgăduit să fie împreună cu noi în toate pătimirile păzindu-ne pe noi?"

Acestea grăind Sfîntul Evstatie, s-au pornit leii asupra lor și venind aproape au stat gudurîndu-se cu cozile lor, precum face cîinele cînd își cunoaște stăpînul. Iar Sfîntul Evstatie, punînd mîinile pe capetele leilor, îi netezea pe ei, ca pe niște cîini, și i-a împlînzit. Apoi urșii alergînd singuri la o parte, unul pe altul se aruncau la pămînt, iar de sfinții mucenici nici nu s-au apropiat.

Poporul care se adunase la priveriște, văzînd ceea ce se petrece, vorbea în felurite chipuri. Adică păgînii ziceau: "Sînt vrăjitori și cu vrăjile au împlînzit fiarele". Iar cei credincioși strigau: "Mare este Dumnezeu creștinilor, care a închis gurile fiarelor ca să nu vatăme pe sfinții săi robi". Atunci împăratul a poruncit să ia pe sfinții mucenici și iarăși să-i arunce în temniță. Dar acolo iarăși au fost mîngîiați cu cercetarea îngerească și întăriți cu mană.

Într-acea vreme s-a îmbolnăvit Maxentie, fiul împăratului, și fiind mîhnit pentru aceasta, a trimis pe sfinții mucenici la Antonie, comitele Niceii, zicînd: "Du pe acești creștini în cetatea ta, și-i silește spre închinarea zeilor. Și de vor asculta să se închine, să-i trimiți pe dînșii cu cinste la noi, iar de nu se vor închina, apoi după multe chinuri, să-i omori ca pe niște fiare sălbatice". Deci luîndu-i pe dînșii comitele, i-a dus legați în Niceea.

Ajungînd acolo, a aflat pe femeia sa bolnavă; apoi a poruncit să închidă pe sfinții mucenici în temniță. Iar a doua zi a șezut comitele în divan, și scoțînd pe mucenici la întrebare, a început a grăi către dînșii: "Foarte mare purtare de grijă am pentru voi, oamenilor, și voiesc a vă milui și a vă trimite la împăratul, ca să primiți de la dînsul cinste. Credeți-mă ca pe prietenul vostru, și, ascultîndu-mă, să aduceți jertfă zeilor". Sfinții au răspuns: "Ne rugăm Domnului nostru Iisus Hristos, ca să ne păzească pe noi fără de prihană întru credința noastră, în care sîntem gata și a muri, ca să nu ne lase a ne depărta de Dînsul și a cădea în pierzarea în care voi pieriți".

Aceste cuvinte ale sfinților, auzindu-le comitele, s-a îndrăcit de mînie, și a poruncit să-i spînzure de picioare cu capul în jos și cu unghii de fier să-i strujească pe ei.

Fiind strujiți sfinții multă vreme, curgînd sîngele șiroaie și carnea rupîndu-li-se, sfinții și-au ridicat glasurile la Dumnezeu, zicînd: "Împărate și Dumnezeule al veacurilor, caută din sfîntul Tău locaș asupra noastră, a nevrednicilor robilor Tăi, care pătimim pentru numele Tău cel sfînt". Astfel strigînd sfinții către Dumnezeu, primeau dintru înălțime ajutor nevăzut, ca să poată răbda cu bărbăție asemenea munci

cumplite. Iar tiranul cel fărădelege, văzînd pe pătimitori nebiruiți întru răbdare, a poruncit să-i pogoare de pe lemn, și să-i ducă în temniță.

Neputînd sfinții să meargă singuri, pentru rănile și durerile cele cumplite ce le aveau, au fost duși în spinare ca niște saci și aruncați în temniță. Atunci s-a arătat lor îngerul Domnului, ca și mai înainte, cu mare lumină, și mîngîindu-i pe ei cu cuvinte de bucurie, i-a tămăduit de răni, iar sfinții laudau pe Dumnezeu, zicînd: *Slavă Ție, Dumnezeule, că nu treci cu vederea pe cei ce nădăjduiesc spre Tine și pătimesc pentru Tine. Cu ce vom răsplăti Ție, Doamne, pentru ce ne-ai dat nouă? Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? Tu ești Dumnezeu care faci minuni.*

După cîtăva vreme, chinuitorul, iarăși scoțînd din temniță pe sfinții mucenici, i-a pus înaintea divanului său și silea pe răbdătorii de chinuri să se închine idolilor și îi îngrozea pe dînșii, zicînd: "De nu veți îndeplini porunca împăratului și de nu vă veți închina zeilor noștri, apoi cu sabia vă voi tăia pe voi, și trupurile voastre le voi da spre mîncare păsărilor cerului și fiarelor pămîntului". Iar sfinții au răspuns într-un glas: "Nu ne vom lepăda de Hristos Dumnezeul nostru, nici ne vom închina idolilor necurați, surzi și muți, care au ochi și nu văd, au urechi și nu aud, au gură și nu grăiesc, au picioare și nu umblă. Asemenea lor să fie toți cei ce îi fac pe ei și toți cei care nădăjduiesc spre dînșii".

Chinuitorul, auzind acestea, răcni ca un leu cu mare mînie și porunci să-i scoată afară din cetate, să-i înjunghie ca pe niște fiare sălbatice, iar trupurile lor să le arunce neîngropate spre mîncarea fiarelor și a păsărilor. Atunci sfinții au fost duși la locul sfîrșitului lor, care era într-o livadă de măslini, și au fost legați de copaci gata, spre înjunghiere. Atunci au venit acolo doi creștini, prieteni ai sfinților, anume Paladie și Acachie. Aceia, rugînd pe slugile care voiau să înjunghie pe sfinți, le-au dat mult aur, zicînd: "Domnilor, așteptați puțină vreme pînă ce vom vorbi cu acești creștini osîndiți, căci avem a vorbi ceva cu dînșii, iar după ce le vom spune, atunci îi veți înjunghia".

Slugile, luînd aurul, s-au depărtat de dînșii puțin. Iar creștinii, apropiindu-se de sfinții mucenici, i-au sărutat cu dragoste, plîngînd, și le-au zis să se roage pentru dînșii. Deci rugîndu-se sfinții mucenici, s-a auzit un glas din cer, chemîndu-i pe dînșii la odihna cea veșnică. Și îndată sfinții și-au dat sufletele cu bucurie în mîinile lui Dumnezeu. Iar slugile chinuitorului, deși au văzut pe sfinți că au murit acum, însă temîndu-se de tiranul, au săvîrșit porunca dată asupra morții lor. Căci pe Sfîntul Evstatie și pe Tespesie i-au înjunghiat la gît, iar pe Sfîntul Anatolie l-au împuns în coastă.

După aceasta, zăcînd trupurile lor pe pămînt, le-au tăiat capetele și, lăsîndu-le neîngropate, s-au dus. Atunci s-au pogorît șase îngeri din cer, în chip de vulturi, și zburau peste trupurile sfinților, pînă cînd Paladie și Acachie le-au îngropat cu cinste. Antonie, comitele, într-acea zi cînd a apus soarele, a căzut bolnav, iar a doua zi a murit femeia lui mai întîi; apoi el, văzînd pe femeia sa moartă, și-a dat sufletul cu mari chinuri.

Deci acela se muncește în iad, iar sfinții se bucură în ceruri, întru Împărăția lui Hristos Dumnezeul nostru, a Cărui slavă este în vecii vecilor. Amin.

Intrarea în Biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria (21 noiembrie)

Împlinindu-se trei ani de la nașterea Preacuratei Fecioare Maria, dreptii ei părinți, Ioachim și Ana, și-au adus aminte de făgăduința lor, ca să dea în dar lui Dumnezeu pe cea născută. Deci, au voit a împlini cu fapta ceea ce făgăduiseră cu cuvîntul. Chemînd toate rudeniile din Nazaret unde viețuiau, rudeniile care erau de neam împărătesc și arhieresc, căci însuși dreptul Ioachim era de neam împărătesc, iar soția lui,

Sfânta Ana, era de neam arhieresc; și aducînd și cete de fecioare tinere, au pregătit făclii multe și au împodobit pe Preacurata Fecioară Maria cu podoabă împărătească.

Despre aceasta mărturisesc Sfinții Părinți cei de demult. Astfel, Sfîntul Iacob, Arhiepiscopul Ierusalimului, spune cuvintele zise de Ioachim: "Chemati fiice evreice curate, să ia făclii aprinse". Iar cuvintele dreptei Ana le spune Sfîntul Ghermano, Patriarhul Constantinopolului, astfel: "Făgăduințele pe care le-au făcut buzele mele le voi da Domnului. Pentru aceasta am adunat cete de fecioare cu făclii, și am chemat preoți, și pe rudeniile mele, zicînd tuturor: Bucurați-vă împreună cu mine toți, că m-am arătat astăzi și maică și înainte povățuitoare, dînd pe fiica mea, nu împăratului celui pămîntesc, ci lui Dumnezeu, Împăratul ceresc".

Iar pentru podoaba cea împărătească a dumnezeieștii prunce, Sfîntul Teofilact, Arhiepiscopul Tesalonicului, grăiește așa: "Se cuvenea ca intrarea pruncei celei dumnezeiești să fie după vrednicia ei, și astfel, de un mărgăritar ca acesta prealuminat și de mult preț să nu se lipească haine proaste. Deci era de trebuință să o îmbrace cu haină împărătească, spre slava și frumusețea cea mai mare". Pregătind cele ce se cuveneau pentru cinstita și slăvita intrare, au făcut calea din Nazaret la Ierusalim, timp de trei zile.

Ajungînd în cetatea Ierusalimului, au mers cu cinste la biserică, ducînd într-însa pe "Biserica" lui Dumnezeu cea însuflețită, pe prunca cea de trei ani, pe Curata Fecioară Maria. Cete de fecioare cu lumînări aprinse mergeau înaintea ei, după mărturia Sfîntului Tarasie, Arhiepiscopul cetății lui Constantin, care povestește că Sfînta Ana ar fi grăit așa: "Purtați, fecioare, făclii și călătoriți înaintea mea și înaintea dumnezeieștii copile". Iar sfinții ei născători, luînd de mîini pe fiica lor cea dăruită lui Dumnezeu, cu blîndețe și cu cinste o duceau între dînșii.

Toată mulțimea rudeniilor, vecinilor și cunoscuților urma cu veselie, ținînd făclii în mîini și înconjurînd-o pe Preasfînta Fecioară ca stelele pe luna cea luminoasă, spre mirarea Ierusalimului. Pentru acest lucru Sfîntul Teofilact scrie așa: "A uitat fiica casa părinților săi și se aduce Împăratului, Celui ce a dorit frumusețea ei, și se aduce nu fără cinste, nici fără slavă, ci cu petrecere luminată, că se scoate din casa părintească cu slavă". Apoi toți laudau ieșirea ei, toate rudeniile, vecinii și cîți erau în legătura dragostei, urmau părinților ei. Părinții se bucurau împreună cu părintele, maicile cu maica, iar copilele și fecioarele mergeau înaintea dumnezeieștii copile, purtînd făclii, și erau ca un șir de stele care strălucesc împreună cu luna.

Deci, s-a adunat tot Ierusalimul, văzînd cea nouă petrecere, cum pe o copilă de trei ani o duc împodobită cu atîta slavă și cu multe lumini; și nu numai cetățenii de jos ai Ierusalimului, ci și cei de sus, adică sfinții îngeri, s-au adunat să vadă preaslăvita ducere a Preacuratei Fecioare Maria. Și văzînd, se mirau cum cîntă Biserica: "Îngerii văzînd intrarea Preacuratei s-au mirat, cum Fecioara intră în sfînta sfîntelor...". Deci împreună cu ceata pămîntească cea văzută a fecioarelor celor curate era și ceata cea nevăzută a celor fără de trup, ducînd înăuntru, întru cele sfînte, pe Preacurata Fecioară Maria, înconjurînd-o ca pe un vas ales al lui Dumnezeu, după porunca Domnului.

Sfîntul Gheorghe, Arhiepiscopul Nicomidiei, așa grăiește despre aceasta: "Duceau acum părinții pe Fecioara către ușile bisericii, înconjurînd-o pe ea îngerii și cu toate puterile cele mai presus de lume împreună veselindu-se; că îngerii, deși nu știau puterea tainei, însă ca niște slugi, din porunca Domnului, slujeau la intrarea ei în biserică. Și mai întîi se mirau văzînd-o pe dînsa că va fi vas preacinstit al faptelor bune, care purta semnul curățeniei celei veșnice, și avea trup de care nici un fel de păcat nu se va apropia niciodată". Deci, făcînd voia Domnului, au săvîrșit părinții slujba cea poruncită.

Astfel, cu cinste și cu slavă era petrecută în biserica Domnului, preanevinovata copilă, nu numai de oameni, ci și de îngeri. Căci de vreme ce chivotul Legii vechi, ce purta în sine mana, care era numai închipuirea Preacuratei Fecioare, s-a dus cu cinste în biserica Domnului, adunîndu-se tot Israelul, cu cît mai vîrtos se cuvenea cinste însuși Chivotului însuflețit, pe binecuvîntata Fecioară, Maica lui Dumnezeu, care avea să poarte în sine pe Hristos. Cînd se ducea chivotul Legii în biserica Domnului, mergea înainte împăratul cel pămîntesc, fiind împărat peste Israel dumnezeiescul prooroc David.

Iar înaintea chivotului însuflețit, adică înaintea Preacuratei Fecioare, care se ducea în Biserica lui Dumnezeu, mergea înainte, nu împăratul cel pămîntesc, ci Cel ceresc către Care în toate zilele ne rugăm, zicînd: "Împărate ceresc, Mîngîietorul, Duhul adevărului...". Pentru că acel Împărat era mergător înaintea acestei fiice împărătești, după cum mărturisește despre acestea Sfînta Biserică în cîntările ei, astfel: "În Sfînta Sfintelor, cea sfîntă și fără de prihană cu Duhul Sfînt se aduce...".

La ducerea chivotului erau cîntări, căci a poruncit împăratul David Leviților să pună cîntăreți, să dea glas de veselie în organe, în psaltiri, în alăute și în chimvale. Iar la ducerea Preasfîntei Fecioare nu se făceau cîntări ale muzicii pămîntești, ci cîntări ale îngerilor celor ce nevăzut slujeau. Pentru că, intrînd Fecioara în cele sfînte spre slujba Domnului, îngerii cîntau cu glasuri cerești, despre care pomenește acum Biserica în condac: "Împreună aducînd darul Duhului lui Dumnezeu pe care o laudă îngerii; aceasta este cortul cel ceresc".

Însă și de cîntări omenești era însoțită ducerea Preacuratei, pentru că Ana cea dreaptă - cum spune în cuvîntul Sfîntului Terasie -, grăiește către fecioarele care mergeau înainte: "Cîntați-i acesteia întru laude, cîntați-i întru alăute, glăsuți cîntare duhovnicească; măriți-o pe dînsa în psaltire cu zece strune". Biserica a pomenit despre aceasta, zicînd: "Bucură-se cu duhul Ioachim și Ana. Și cetele fecioarelor cîntă Domnului, cu psalmi cîntînd și cinstind pe maica Lui". De aici se arată că cetele de fecioare, care mergeau atunci înaintea Preacuratei Fecioare, cîntau oarecare cîntări din psalmii lui David. Cu ele se unește și făcătorul canonului acestuia, zicînd: "Începeți, fecioare, și cîntați cîntări, ținînd în mîini făclii". Apoi Sfîntii și dreptii ei Părinți, Ioachim și Ana, după mărturia Sfîntului Tarasie, aveau în gurile lor această cîntare a lui David, strămoșul lor: *Ascultă fiică și vezi și pleacă urechea ta și uită poporul tău și casa părintelui tău, că a dorit Împăratul frumusețea ta.*

Atunci, după povestirea Sfîntului Teofilact, au ieșit preoții care slujeau în biserică întru întîmpinarea acelei preaslăvite fiice a lui Dumnezeu și cu cîntări au întîmpinat pe Preasfînta Fecioară, pe aceea care avea să fie Maica Arhiereului celui Mare, Care a străbătut cerurile. Pe aceasta aducînd-o Sfînta Ana la ușile bisericii, precum scrie Sfîntul Tarasie, zicea așa: "Vino, fiică, către Cel ce mi te-a dăruit! Vino chivot al sfînteniei către mult înduratul Stăpîn! Vino, ușa vieții, către Milostivul dătător! Vino, sicriul Cuvîntului, către lăcașul Domnului, intră în biserică Domnului, bucuria și veselia lumii". Iar către Zaharia a zis Ioachim, ca și către un prooroc, arhiereu și rudenie a lor: "Primește, Zaharia, pe cortul cel curat; primește, preotule, sicriul cel fără de prihană; primește, proorocule, cădelnița și cărbunele cel nematerialnic, primește dreptule tămîia cea duhovnicească".

Apoi dreapta Ana a zis către arhiereu, precum povestește Sfîntul Ghermano: "Primește, o! proorocule, pe fiica cea dăruită mie de Dumnezeu; primește-o și o sădește pe ea în muntele cel sfînt, în locașul cel gata al lui Dumnezeu, nimic ispitind, pînă cînd Dumnezeu, Care a chemat-o aici, va aduce la săvîrșire cele ce bine a voit pentru dînsa".

Erau acolo, după cum scrie Sfîntul Ieronim, cincisprezece trepte la intrarea în biserică, după numărul celor cincisprezece psalmi ai treptelor, și la fiecare din acele trepte se cînta cîte un psalm de către preoții și leviții care intrau în slujbă. Deci dreptii părinți au pus pe prunca cea fără prihană pe treapta cea dintîi, iar ea îndată, singură, a alergat pe trepte foarte degrabă, neajutînd-o nimeni, nici sprijinînd-o. Și alergînd la treapta cea de sus, a stat acolo, întărînd-o pe dînsa puterea lui Dumnezeu cea negrăită. Căci încă mică fiind, a început Domnul a arăta într-însa puterea Sa cea mare, ca să înțeleagă cît de mare va fi în dar, cînd va veni în vîrsta cea desăvîrșită.

Atunci se mirau toți cînd au văzut pe acea pruncă de trei ani suindu-se singură degrabă pe acele trepte, ca și cum ar fi fost desăvîrșită cu vîrsta. Mai vîrtos Zaharia se mira de aceasta și, ca un prooroc, din descoperirea lui Dumnezeu înțelegea mai înainte cele ce aveau să fie. Căci, spune despre dînsul Sfîntul Teofilact, că era luminat de Duhul. La fel și Sfîntul Tarasie grăiește despre dînsul că, umplîndu-se de Duhul Sfînt, a strigat: "O, pruncă curată! O, fecioară neîntinată! O, doamnă preafrumoasă. O, înfrumusețarea femeilor! O, podoaba fiicelor! Tu ești binecuvîntată între femei; tu ești preamărită cu curățenia; tu ești pecetluită cu fecioria; tu ești dezlegarea blestemului lui Adam".

Iar către Sfânta Ana, după mărturia Sfântului Ghermano, Zaharia a zis: "Bine este cuvântat rodul pîntecelui tău, o, femeie mai cinstită decît oricare altele! Preaslăvită este aducerea ta, o, iubitoare de Dumnezeu!" Apoi ținînd prunca de mîină - zice același Sfînt Ghermano -, cu bucurie a adus-o Zaharia întru cele sfînte, zicînd către dînsa unele ca acestea: "Vino, împlinirea proorociei mele; vino, săvîrșirea făgăduințelor Domnului; vino, pecetea așezămîntului Lui; vino, împlinirea tainelor Lui; vino, oglinda tuturor proorocilor; vino, înnoirea celor învechite; vino, lumina celor ce zac în întuneric; vino, dar nou și preadumnezeiesc, intră cu bucurie în biserica Domnului tău; acum în aceasta de jos, pămîntească, iar puțin mai pe urmă în cea de sus și neapropiată".

Iar prunca săltînd și bucurîndu-se foarte, mergea în casa Domnului. Că, deși era mică cu vîrsta, fiind numai de trei ani, însă cu darul lui Dumnezeu era desăvîrșită, ca ceea ce era aleasă de Dumnezeu mai înainte de întemeierea lumii.

Astfel a fost dusă în biserica Domnului Preacurata și Preabinecuvîntata Fecioară Maria. Atunci arhiereul Zaharia a făcut un lucru străin și tuturor de mirare, căci a dus pe pruncă în sfînta sfîntelor, care este după a doua catapeteasmă, în care era chivotul Legii cel ferecat peste tot cu aur, și heruvimii slavei care umbreau altarul, unde, nu numai femeilor, ci nici preoților nu le era îngăduit a intra, fără numai singur arhiereului, o dată într-un an.

Acolo i-a dat arhiereul Zaharia Preacuratei Fecioare loc de rugăciune. Căci celorlalte fecioare, care, de asemeni, erau aduse pentru slujbă în biserica Domnului pînă la vremea vîrstei lor, le era dat loc de rugăciune, după mărturia Sfântului Chiril Alexandrinul și a lui Grigore de Nissa, între biserică și altar, unde mai pe urmă a fost ucis Zaharia. Și nicidecum nu era cu puțină vreunecia din fecioarele acelea a îndrăzni să se apropie de altar, pentru că le oprise arhiereul.

Aceasta a făcut-o arhiereul după porunca lui Dumnezeu, despre care grăiește Sfîntul Teofilact astfel: "Iar arhiereul, fiind luminat de Dumnezeu, a cunoscut pe pruncă, că este locaș al dumnezeiescului dar, și că este mai vrednică decît el spre a sta totdeauna înaintea feței lui Dumnezeu. Și, aducîndu-și aminte de cele zise în Lege despre chivot - căci s-a poruncit ca acela să fie pus în sfînta sfîntelor -, îndată a priceput cum că acela a fost mai înainte numai închipuirea copilei acesteia. Deci, neîndoindu-se, a îndrăznit mai presus de Lege a o aduce în Sfînta Sfîntelor. Și a primit pe Fecioară locul acela, care nu era văzut de nici unul din alți bărbați, nici chiar de preoți, decît numai de arhiereu o dată într-un an. Căci se cădea aceasta pentru ea, ceea ce s-a sfințit mai înainte de zămislire prin curăție; și din pîntece s-a îndreptat să nu slujească legii celei omenești care zace asupra oamenilor celor ce greșesc, ci celei cerești, fiind mai presus decît îngerii și în care, nu legea omenească, ci darul cel desăvîrșit a lucrat".

Apoi dreptii părinți au adus - precum zice Sfîntul Ieronim -, cu Preabinecuvîntata lor fiică, și daruri lui Dumnezeu, jertfe și arderi de tot. Și fiind binecuvîntați de arhiereu și de tot soborul preoțesc, s-au întors la casa lor cu toate rudeniile și au făcut ospăț mare, veselindu-se și mulțumind lui Dumnezeu. Iar Preabinecuvîntata Fecioară, la începutul vieții sale, a fost dată în casa Domnului, în locașul de fecioare, pentru că biserica Ierusalimului - cea zidită de Solomon, iar după pustiire, înnoită de Zorobabel -, avea multe locașuri de locuință precum zice Iosif (Flaviu), istoricul cel vechi al evreilor: "Că erau pe lîngă peretele bisericii, treizeci de camere de piatră despărțite una de alta, largi și foarte frumoase. Iar peste acelea erau alte camere și peste acelea al treilea rînd, și de toate era numărul lor nouăzeci de camere, avînd toată îndemînarea. Iar înălțimea casei era ca și peretele bisericii, ca niște stîlpi întărind biserica pe dinafară".

Deci în acele case erau diferite locașuri: deosebi viețuiau fecioarele, care erau date spre slujba lui Dumnezeu, pînă la o vreme; în altă parte locuiau și văduvele, cele care se făgăduiau să-și păzească curățenia pînă la sfîrșitul vieții lor, precum era Ana proorocița, fata lui Fanuil; și iarăși deosebi petreceau bărbații care se chemau nazorei, viețuind în chipul monahilor necăsătoriți. Aceia toți slujeau Domnului în biserică și își aveau hrana din averea lor. Iar celelalte case erau pentru odihna săracilor străini care veneau de departe pentru închinăciune.

Deci în locașul fecioarelor, precum s-a zis, a fost dată prunca cea de trei ani, Preacurata Fecioară Maria, fiind orînduite pe lîngă dînsa fecioare mai bătrîne cu anii, iscusite în Sfînta Scriptură și în lucrul mîinilor, pentru ca din copilărie să se deprindă dumnezeiasca pruncă și cu Scriptura și cu lucrul mîinilor. Apoi o cercetau pe ea Sfinții ei Părinți Ioachim și Ana, iar mai vîrtos Sfînta Ana, ca o maică mergea adeseori să vadă pe fiica sa și o învăța pe dînsa. Astfel, a învățat degrabă Scriptura Legii vechi desăvîrșit, după mărturia Sfîntului Ambrozie și a lui Gheorghe istoricul, și nu numai Scriptura, ci și lucrul mîinilor l-a deprins bine, precum zice despre dînsa Sfîntul Epifanie: "Fecioara era ascuțită la minte și iubitoare de învățătură și nu numai Sfînta Scriptură învăța, ci și toarcerea lînii și a inului și la cusături cu mătase se îndeletnicea".

Pentru priceperea sa cea bună, era tuturor mirare și lucra mai vîrtos acele lucruri ce puteau să fie de trebuință preoților la slujba Bisericii; încît mai pe urmă, pe vremea Fiului ei, putea să se hrănească cu cinste. Pentru că chiar hitonul cel necusut, adică cămașa pentru care s-a tras sorț cînd Domnul era răstignit pe cruce, a fost țesut de Fecioara Maria, cu mîinile ei.

Sfîntul Epifanie spune că se dădea Preacuratei Fecioare, ca și celorlalte fecioare, hrana cea obișnuită de la biserică, dar ea o dădea săracilor străini, pentru că era hrănită cu pîine cerească, precum cîntă Biserica. Sfîntul Ghermano spune despre dînsa: "Petrecea Fecioara în Sfînta Sfîntelor, primind hrană dulce de la îngerii". Și Sfîntul Andrei Criteanul grăiește: "În Sfînta Sfîntelor petrecînd Fecioara ca într-o cămară, primea hrană străină și nestricăcioasă.

Și se spune că Preacurata Fecioară intra în cortul cel mai dinăuntru, care se zice Sfînta Sfîntelor, ce era după a doua catapeteasmă, iar nu în locașul cel fecioresc. Pentru că, deși avea loc deosebit în locașul fecioarelor, la rugăciune ea intra în Sfînta Sfîntelor, căci numai ei îi era îngăduit. Dar ajungînd în vîrstă mai mare și deprinzîndu-se cu scriptura și cu lucrul mîinilor, mai mult zăbovea la rugăciune, decît la lucru. Ea avea obicei de petrecea toată noaptea și cea mai mare parte a zilei în rugăciuni. La rugăciune intra în Sfînta Sfîntelor, iar la lucrul mîinilor se întorcea în locașul său; pentru că nu era slobod a lucra ceva în Sfînta Sfîntelor, nici a aduce ceva acolo.

Cea mai multă vreme a vieții sale și-a petrecut în biserică la rugăciune, după a doua catapeteasmă, în cortul cel dinăuntru, decît în casa ce îi era dată pentru lucrul mîinilor. Pentru aceasta, de către toți învățătorii, cu un glas se mărturisește, că Preacurata Fecioară pînă la doisprezece ani și-a avut viața în Sfînta Sfîntelor, de vreme ce numai cîte puțin ieșea de acolo. Iar cum a fost viața ei în vîrsta tinereților, scrie Ieronim astfel:

"Fericita Fecioară, încă din pruncia sa, cînd era în biserică cu celelalte fecioare de o vîrstă cu sine, își petrecea viața foarte cu rînduială. Pentru că de dimineață pînă la al treilea ceas din zi, stătea la rugăciune; iar de la al treilea ceas pînă la al nouălea, se îndeletnicea cu lucrul mîinilor sau cu citirea cărților sfînte. De la al nouălea ceas, iarăși își începea rugăciunea, de la care nu înceta, pînă cînd nu i se arăta îngerul, dintr-ale cărui mîini se obișnuise a-și primi hrana. Și așa mereu tot mai mult sporea în dragostea lui Dumnezeu".

Astfel a fost viața ei în feciorie, cînd locuia împreună cu fecioarele cele de o vîrstă. Din zi în zi crescînd și întărindu-se cu duhul, creștea într-însa și viața cea cu nevoință, cu iubire de osteneală și rugăciune. Pentru că mergea din putere în putere, pînă cînd a umbrit-o puterea Celui de sus. Iar cînd i se arăta îngerul aducîndu-i hrană, a văzut cu ochii săi chiar arhiereul Zaharia, despre care mărturisește Sfîntul Gheorghe Nicomidianul, zicînd: "Din zi în zi, înaintînd cu vîrsta, se înmulțeau și darurile Duhului Sfînt întru dînsa".

Apoi petrecea împreună cu îngerii, lucru pe care și Zaharia îl știa. Căci intrînd el în altar, după obiceiul său, ca arhiereu, a văzut pe cineva că vorbea cu fecioara, dîndu-i hrană, și avînd chipul străin - pentru că era înger cel ce se arăta. Și înspăimîntîndu-se Zaharia, cugeta în sine:

"Ce este această nouă și neobișnuită asemănare îngerească ce s-a arătat și vorbea către fecioară, cu chip fără de trup, aducînd hrană care hrănește trupul, cel cu firea nematerialnică, dînd fecioarei mîncare

materialnică? Acea vedere îngerească se făcea numai preoților, și aceea nu totdeauna; iar către partea femeiască și încă către o fecioară așa tânără, nicidecum nu este obișnuit a se vedea. Căci de ar fi fost dintre cele însoțite cu bărbat, dar fără copii, s-ar fi rugat ca să i se dea rod - precum s-a rugat Ana odinioară -, atunci nu m-aș fi minunat de arătarea îngerească.

Dar fecioara astfel de lucru nu cere și, precum văd, totdeauna i se arată îngerul. Pentru aceasta sînt în mai mare mirare, în spaimă și în îndoială. Căci, ce poate să fie aceasta? Și ce vine, să-i vestească îngerul? Ce este hrana aceea ce i se aduce? Și de unde se ia? Cine pregătește acea hrană? Și ce mîna face acea pîine? Pentru că îngerii nu se îngrijesc pentru trebuințele trupești, deși mulți oameni au fost hrăniți printr-înșii, dar hrana aceea o pregătea mîna omenească.

Căci îngerul, slujind lui Daniil, deși putea, cu puterea Celui Preaînalt, nu prin altcineva, ci prin sine să îplinească cele poruncite, a luat pe Avacum cu scafa (vas), ca nu cumva vedenia cea îngerească și hrana cea neobișnuită, să înfricoșeze pe cel ce îl hrănea. Iar aici singur îngerul vine către fecioară, care lucru este plin de o taină, pe care eu nu o pricep. Ce este aceasta? Căci chiar din copilăria ei s-a învrednicit de daruri ca acestea, ca să-i slujească cei fără de trupuri.

Ce este aceasta? Au doar întru dînsa se vor împlini graiurile proorocești? Au doar întru dînsa va fi sfîrșitul așteptării noastre? Au doar dintr-însa va lua fire Cel Care are să vină să mîntuiască neamul nostru? Căci această taină a fost mai dinainte proorocită, și Cuvîntul caută pe aceea care să slujească tainei. Au doar nu este alta mai dinainte aleasă ca să slujească tainei, fără numai fecioara aceasta, pe care o văd?

Cît ești de fericită casa lui Israel, din care a odrăslit o vlăstară ca aceasta! Cît ești de fericită rădăcina lui Iesei, din care a ieșit vița, care are să odrăsească lumii floarea mîntuirii! Cît de slăvită este pomenirea părinților acesteia! Cît sînt de fericit și eu cel ce mă satur de o vedere ca aceasta și înfrumusețez o Fecioară ca aceasta, spre a fi mireasa Cuvîntului!"

Pîna aici este povestirea Sfîntului Gheorghe Nicomidianul.

Încă și Fericitul Ieronim asemenea grăiește: "Cum că în toate zilele o cercetau pe dînsa îngerii și de m-ar fi întrebat cineva pe mine cum a petrecut acolo, Preacurata Fecioară în vremea copilăriei sale, aș fi răspuns că acel lucru numai lui Dumnezeu singur i-a fost știut și lui Gavriil Arhanghelul, păzitorul ei cel nedepărtat, care împreună cu alți îngeri venea adeseori la dînsa și cu dragoste vorbeau împreună cu dînsa".

Astfel petrecea Preacurata Fecioară în sfînta sfîntelor împreună cu îngerii, dorind ca în veci să viețuiască întru curățenie îngerească și în feciorie, după mărturia sfinților învățători, Grigore de Nissa, Ieronim și a celorlalți, care zic că această Fecioară singură și-a logodit fecioria lui Dumnezeu. Pentru că în Legea veche era neobișnuit fecioarelor a nu se mărita, căci mai cinstită era însoțirea decît fecioria. Iar Preacurata Fecioară a cinstit fecioria, mai vîrtos decît însoțirea și, făcîndu-se mireasa lui Dumnezeu, ziua și noaptea Îi slujea Lui în curățenia fecioriei sale. Iar Duhul cel Preasfînt, cu bunăvoința lui Dumnezeu Tatăl, pregătea întru dînsa sălășluirea lui Dumnezeu Cuvîntul.

Să fie dar Preasfîntei și Celei de o ființă și nedespărțitei Treimi, slavă și mulțumire. Iar Preacuratei Stăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, cinste și laudă, de la toate neamurile în veci. Amin.

Pomenirea Sfinților Apostoli Filimon, Arhip și Apfia (22 noiembrie)

Acești sfinți au viețuit pe vremea împăratului Nero, fiind următori și ucenici ai Sfântului Apostol Pavel; și au pățit pentru Hristos de la necredincioșii elini, în Kolasia. Căci, când își înălțau rugăciunile lor către Dumnezeu în sfânta biserică, dimpreună cu ceilalți creștini, atunci au năvălit asupra lor închinătorii de idoli care erau contra creștinilor. Atunci toți credincioșii care erau în biserică, au fugit, și au rămas numai Filimon, Arhip și Apfia, pe care, luându-i păgînii, i-au dus la Artoklis făcătorul de pîine al Efesului. Atunci a fost bătut aspru Sfântul Arhip și străpuns cu cuțite peste tot trupul, de oamenii care treceau pe acolo și de copii. După aceasta Sfântul Filimon a fost bătut fără milă și, fiind împroșcat cu pietre, s-a săvîrșit. Asemenea și Sfânta Apfia a fost ucisă cu pietre și în astfel de munci au trecut sfinții către Dumnezeu.

Sfânta Muceniță Cecilia și cei împreună cu dînsa, Sfinții Mucenici Valerian, Tivurtie și Maxim (22 noiembrie)

Sfânta fecioară Cecilia s-a născut în Roma din părinți cinstiți și bogați. Apoi, auzind propovăduirea Sfintei Evanghelii, a crezut în Hristos; și rănindu-se cu dragostea inimii către Dînsul, a pus în mîntea sa ca să nu se mărite; ci curată să-și păzească fecioria, închinînd-o Mirelui Hristos Dumnezeu. Însă fără voia sa, părinții au logodit-o cu un tînăr de bun neam, dar necredincios, anume Valerian, care în toate zilele o împodobeau cu haine de mult preț și cu podoabe de aur. Iar ea pe dedesubtul hainelor de mult preț purta o haină aspră de păr, iar în inimă purta pe Hristos și neîncetat se ruga către Dînsul cu căldura Duhului; ca El, cu judecățile pe care le știe, să o păzească curată și slobodă de legătura nunții.

Deci, sosind ziua nunții și cîntînd organele muzicale, ea, oftînd din inimă, în taină se ruga lui Dumnezeu, zicînd: *Fie inima mea fără prihană, întru îndreptările Tale, Doamne, ca să nu mă rușinez.* Și îl ruga pe El cu sîrguință și cu multe lacrimi să-i trimită pe îngerul Său pentru păzirea fecioriei sale. Sosind noaptea și fiind tinerii în casă, fecioara a zis către Valerian, mirele său: "Iubite, tinere, voiesc să-ți descopăr o taină. Iată, precum mă vezi, eu am pe îngerul lui Dumnezeu care îmi păzește fecioria și pe care tu nu-l vezi. De te vei atinge de mine, apoi îndată te va omorî, pentru că stă aici gata să mă apere, pe mine roaba Sa".

Auzind acestea Valerian s-a temut căci, cu adevărat stă acolo îngerul nevăzut trimis din cer, ca să păzească pe mireasa lui Hristos de necurăția necredinciosului tînăr. Atunci a început Valerian a ruga pe fecioară să-i arate și lui îngerul ca să-l vadă. Fecioara a răspuns: "Tu ești om care nu cunoști pe Dumnezeu cel adevărat. Pentru aceasta dar, nu poți să vezi pe îngerul lui Dumnezeu, pînă cînd nu te vei lepăda de necurăția necredinței tale".

Atunci Valerian a întrebat-o: "Cum mă voi curăți?" Fecioara a răspuns: "Este un bătrîn cu numele Urban episcopul, acela știe a curăți cu Sfântul Botez pe cei necredincioși și mai înainte a-i pregăti pentru vederea îngerească. De voiești să te cureți și să vezi pe îngerul lui Dumnezeu, apoi mergi la dînsul și-i spune toate cele ce ai auzit de la mine. Apoi, după ce te va curăți, să te întorci aici și vei vedea îngerul și tot ce vrei vei obține de la dînsul".

Valerian a zis: "Unde voi găsi pe bătrînul acela?" Fecioara a răspuns: "Mergi pe calea lui Apie. Acolo vei afla niște săraci lîngă cale și zi către dînșii: "Cecilia m-a trimis la voi, ca să mă duceți la bătrînul Urban, pentru că voiește să-i spună lui o taină prin mine". Deci, mergînd Valerian, a aflat lîngă calea lui Apie, după cuvîntul logodnicei sale, niște săraci care știau bine pe Sfânta Cecilia, pentru milostenia ce primeau de la dînsa. Aceia l-au dus la fericitul Urban episcopul, care se ascundea dinaintea chinuitorilor prin morminte, prin peșteri și prin casele săracilor.

Atunci Urban, cînd i-a spus Valerian toate cuvintele sfintei fecioare, s-a umplut de mare bucurie și, plecîndu-și genunchii la pămînt și mîinile ridicîndu-le către cer, a zis cu lacrimi: "Au doar astfel este roaba ta Cecilia, Doamne Iisuse, care, ca o albină iubitoare de osteneală, aduce miere Bisericii Tale? Căci iată pe tînărul acesta l-a primit ca pe un leu în cămara sa, iar către mine l-a trimis ca pe un miel și de n-ar fi crezut el învățătura ei, n-ar fi venit la mine. Deci deschide, Doamne, inima lui, pînă la sfîrșit ca să Te cunoască pe Tine adevăratul Dumnezeu, iar de satana și de toate lucrurile lui să se lepede".

Așa rugîndu-se el, îndată s-a arătat un bătrîn cinstit, îmbrăcat în veșminte albe ca zăpada și avea în mîna sa o carte. Acela, stînd înaintea lui Valerian, i-a deschis cartea ca să citească, iar Valerian înfricoșîndu-se de o vedenie ca aceasta, a căzut la pămînt. Dar cinstitul bătrîn care se arătase l-a ridicat și i-a zis: "Citește, fiule, cele ce sînt scrise în această carte, ca să te învrednicești a fi curățat și să-l vezi pe îngerul pe care a făgăduit logodnica ta a-l arăta ție". Privind Valerian pe carte, a văzut și a citit aceste cuvinte scrise cu slove de aur: "Un Domn, o credință, un Botez; un Dumnezeu și Părintele tuturor, Care este peste toți și prin toți, și întru noi toți. Amin".

Acestea citindu-le Valerian, i-a zis bătrînul care se arătase: "Oare crezi, fiule, că acestea sînt adevărate, sau încă te îndoiești?" Iar Valerian a răspuns cu mare glas: "Cu adevărat nu este nimic sub cer mai vrednic de crezut decît aceasta". Și îndată, cel ce se arătase, s-a făcut nevăzut. Apoi fericitul episcop Urban a început cu cuvintele a învăța din destul pe Valerian și, botezîndu-l, l-a trimis la sfînta lui logodnică.

Întorcîndu-se Valerian, a aflat pe fecioară în casă, rugîndu-se, și a văzut îngerul stînd lîngă dînsa cu mare strălucire și frumusețe nepovestită, ținînd în mîinile sale două cununi împletite din trandafiri roșii și din crini albi, care împrăștiau bună mireasmă. O cunună a pus-o pe capul fecioarei, iar cealaltă pe capul lui Valerian, zicînd: "Păziți-vă cununile acestea cu inimă curată și cu trup neîntinat, căci din raiul lui Dumnezeu vi le-am adus și au puterea aceasta, că niciodată nu se veștejesc, nici își pierd buna mireasmă; și nimeni nu poate să le vadă, fără numai cel ce iubește curăția ca și voi. Iar tu Valerian, de vreme ce te-ai învoit la sfatul curăției, pentru aceea m-a trimis Dumnezeu ca să mă arăt ție, ca să primești orice vei cere de la El".

Valerian, căzînd în genunchi și închinîndu-se, a zis: "Nimic nu-mi este mai iubit, în lumea aceasta, decît fratele meu Tivurtie; deci mă rog Domnului ca, precum pe mine, așa și pe fratele meu, izbăvindu-l de pierderea drăcească, să-l întoarcă spre Sine și să ne dea nouă, amîndurora, numele Său cel sfînt. Iar îngerul a zis către dînsul, cu fața veselă: "Bineplăcută este Domnului cererea ta, și-ți va împlini dorința inimii tale; precum te-a mîntuit pe tine prin această fecioară, așa va mîntui și pe fratele tău Tivurtie, prin tine și împreună cu dînsul vei intra la nevoința mucenicească".

Acestea zicînd, îngerul s-a făcut nevăzut. Iar fericitul Valerian, dimpreună cu sfînta fecioară, veselindu-se întru Hristos, se îndeletniceau cu vorbe folositoare de suflet. În acea vreme a intrat la dînșii Tivurtie, fratele lui Valerian și a zis: "Mă minunez foarte că am mirosit aici o bună mireasmă de trandafiri și de crini. De unde vine această mireasmă atît de plăcută prin care atît m-am îndulcit, încît mi se pare a fi cu totul înnoit? Iar Valerian a zis către dînsul: "Da, ai mirosit bună mireasmă, iubite frate, căci eu am rugat pe Dumnezeu pentru tine, ca și tu să te învrednicești cununii celei neveștejite și să iubești pe Acela al Cărui sînge este roșu ca trandafirul, iar trupul alb cum e crinul". Tivurtie a zis: "Oare în vis aud eu aceste cuvinte sau adevărat grăiești, frate?"

Valerian a răspuns: "Pînă acum ca în somn am viețuit, închinîndu-ne zeilor celor mincinoși și necuraților draci. Iar acum umblăm întru adevăr și în darul lui Dumnezeu". Tivurtie a zis: "Cine te-a învățat pe tine acestea?" Iar Valerian a răspuns: "Îngerul lui Dumnezeu m-a învățat, pe care și tu vei putea să-l vezi, dacă te vei lepăda de închinăciunile idolești". Tivurtie voia să vadă îngerul, dar Valerian îl sfătui să creadă mai întîi într-Unul adevăratul Dumnezeu și să primească Sfîntul Botez și după aceea să aștepte arătarea îngerească. Iar Sfînta fecioară Cecilia, deschizîndu-și gura sa cea plină de dar, a început a-l învăța sfînta credință, arătîndu-i înșelăciunea zeilor păgîni, celor mincinoși, și neputința idolilor celor fără de suflet, descoperindu-i puterea adevăratului Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos.

Atît de puternică a fost învățătura sfintei fecioare de Dumnezeu înțeleptă, încît îndată s-a schimbat Tivurtie. Din necredincios, a devenit credincios și a zis: "Cred că nu este alt Dumnezeu afară de Cel creștinesc, și de acum înainte Acestuia voiesc a-I sluji". Acestea auzindu-le fecioara, s-a umplut de multă bucurie, învățîndu-l cu mai multă sîrguință și spunîndu-i despre întruparea Fiului lui Dumnezeu, despre minunile Lui, despre patima și moartea cea de bunăvoie, pe care le-a luat pentru dragostea către neamul omenesc. Iar Tivurtie, ascultînd niște cuvinte ca acestea, se umilea cu inima și se aprindea cu dragostea Domnului.

Văzînd fecioara întru dînsul atîta credință arzătoare, a zis către el: "Dacă crezi în Domnul nostru Iisus Hristos, apoi mergi împreună cu fratele tău la episcopul nostru creștinesc și primește de la dînsul Sfîntul Botez, prin care, curățîndu-te de păcate, te vei învrednici vederii îngeresti". Iar Tivurtie, adresîndu-se către fratele său, a zis: "Către cine vrei să mă duci?" Valerian i-a răspuns: "Către Urban, omul lui Dumnezeu, vom merge. Acela este episcop creștinesc, om bătrîn, înțelept și drept, a cărui față este ca de înger, și graiurile lui adevărate". Iar Tivurtie a zis: "Dar despre acel Urban spui, de care am auzit că a fost osîndit la moarte de două ori? De vom merge la dînsul, apoi cei ce-l caută pe el să-lucidă, și pe noi ne vor ucide, aflîndu-ne la dînsul".

La aceste cuvinte ale lui Tivurtie, răspunzînd fecioara, a început a grăi despre viața cea veșnică și neschimbată în veci, care este în cer, și despre răsplătirea sfinților mucenici, pentru moartea pe care o au răbdat pentru Hristos. Atunci Tivurtie aprinzîndu-se cu dorire dumnezeiască, a zis: "Această viață de puțină vreme s-o iubească oamenii cei fără de minte, iar eu viața cea veșnică o iubesc. Deci, du-mă, frate, degrabă la episcopul Urban, ca să mă curățească și să mă facă părtaș al vieții veșnice".

Ducîndu-l fratele său la fericitul Urban, i-a vestit toate cele ce se făcuseră. Iar Urban s-a bucurat foarte mult de întoarcerea lui Tivurtie și, primindu-l cu dragoste, l-a botezat și l-a ținut la sine șapte zile, pînă cînd l-a învățat desăvîrșit tainele sfintei credințe. După botez s-a învrednicit Sfîntul Tivurtie de atîta dar încît adesea vedea pe Sfinții Îngeri și vorbea cu dînșii, și toate cele ce le cerea de la Dumnezeu le primea. Și multe minuni făcea, împreună cu fratele său, tămăduind pe cei bolnavi, și își împărțea averile sale creștinilor săraci, orfanilor și văduvelor. Pe cei de prin închisori îi răscumpăra și îngropa trupurile sfinților mucenici cu cinste, care, pe vremea aceea erau omorîți pentru Hristos.

Eparhul cetății, cu numele de Almah, auzind de toate acestea de la un om clevetitor, care cu porunca împăratului vărsa fără cruțare sîngele robilor lui Dumnezeu, chinuind și omorînd pe cei credincioși, îndată a poruncit să prindă pe Tivurtie și pe Valerian. Aducîndu-i înaintea sa, a zis: "Pentru ce ocărîți neamul vostru cel bun și îngropați pe aceia pe care împărații au poruncit a-i omorî pentru multe fărădelegi? Și pentru ce împărțiți averile voastre oamenilor celor lepădați? Sau doar și voi în aceeași rățacire cu dînșii sînteți și vreți să fiți ceea ce sînt ei?" Tivurtie a răspuns, ca cel ce era frate mai mare: "O! de ne-ar învrednici Dumnezeu și pe noi să fim socotiți în numărul robilor Lui, care au lepădat ceea ce se pare a fi și nu este, și au aflat ceea ce se pare a nu fi și este".

Eparhul l-a întrebat: "Ce este ceea ce zici tu că se pare a fi și nu este? Nu pricep ce zici". Iar Tivurtie i-a tîlcuit lui că toate cele de puțină vreme pe care le are lumea aceasta, apoi le arată și le făgăduiește a le da, acelea se par a fi, dar nu sînt, pentru că degrabă pier; iar viața ce va să fie se pare oamenilor, celor iubitori de lume, a nu fi, căci nu o văd; dar aceea este cu adevărat și în veac neîncetat va fi, unde celor buni și credincioși multă răsplătire li se va da; iar cei răi și necredincioși vor avea parte de focul și de chinul cel fără de sfîrșit. Apoi eparhul, vorbind mai mult cu ei, îi auzea grăind despre sfînta credință și despre lepădarea de lume și alte înțelepte învățături pe care el nevrînd a le primi, porunca să aducă jertfă zeilor.

Sfinții neplecîndu-se la porunca eparhului, acesta a poruncit să bată cu toiage pe Valerian. Dar sfîntul fiind bătut, bucurîndu-se zicea: "Iată vremea pe care foarte mult am dorit-o, iată praznicul și ziua veseliei mele". Iar eparhul striga: "Nu defăima pe zei și pe zeițe". Apoi striga și Sfîntul Mucenic Valerian către popor, zicînd: "Bărbați, cetățeni ai Romei, vă rog să nu vă scoată pe voi de la adevăr aceste chinuri ale mele, ci fiți tari, și pe zeii cei de piatră și de lemn sfărîmați-i, pentru că toți cei ce se închină lor vor fi arși în focul cel veșnic".

După aceea s-a apropiat de eparhul lor un sfetnic cu numele Tarvinie, și i-a zis în taină: "De nu vei pierde degrabă pe aceștia, apoi toată averea lor va fi împărțită la săraci, și ție nu-ți mai rămîne nimic". Iar eparhul, ascultînd sfatul lui, a poruncit să-i ducă pe amîndoi la locul ce se cheamă Pag, pe lîngă capiștea lui Zeus Jupiter, și de nu vor vrea să aducă jertfă, să li se taie capetele. Apoi a trimis împreună cu spectatorii și cu ostașii, pe postelnicul său Maxim, ca sub a lui purtare de grijă să se săvîrșească tăierea mucenicilor.

Mergînd Maxim împreună cu dînșii și uitîndu-se la sfinții răbdători de chinuri, plîngea zicînd: "O, flori scumpe ale tinereților! O, legătură a dragostei frățești! O, frumoasă pereche de tineri de neam bun și cinstit! Pentru ce de bună voie vă grăbiți a merge spre moarte, ca spre un ospăț mare? Iar Sfîntul Tivurtie a zis către dînsul: "Dacă n-am fi știut despre viața cea veșnică, ce are să fie după moartea aceasta, apoi nu ne-am fi bucurat lipsindu-ne de această viață vremelnică". Iar Maxim a întreat: "Care viață este după viața aceasta?" Tivurtie a răspuns: "Precum trupul este îmbrăcat cu haină, așa și sufletul este acoperit cu trupul. Deci trupul după moarte se preface în țărîină, dar, ca pasărea ce se cheamă "fenix", va învia cînd va veni vremea; iar sufletul, de va fi sfînt și drept, îndată se va duce în bunătățile Raiului și acolo, petrecînd întru bucurie, așteaptă învierea".

Deci Maxim, uimindu-se de acele cuvinte, a zis: "Și eu aș fi lepădat această viață vremelnică dacă aș fi știut cu siguranță că mă voi învrednici de viața aceea de care îmi spui tu". Iar Valerian a zis către dînsul: "De voiești să te încredințezi de viața cea veșnică, apoi făgăduiește nouă cu adevărat că te vei pocăi, și, depărtîndu-te de la rătăcire, te vei întoarce către Dumnezeu cel propovăduit de noi. Iar noi făgăduim ție că atunci cînd se vor tăia capetele noastre, va deschide Dumnezeu ochii tăi și vei vedea slava vieții celei veșnice, ce se va da nouă".

Maxim a făgăduit cu jurămînt zicînd: "Să ard cu foc de nu voi crede în acel ceas întru-Unul Dumnezeu, Care dă viață veșnică după aceasta vremelnică, numai voi să împliniți ceea ce mi-ați făgăduit mie". Iar sfinții au zis: "Poruncește dar slugilor să nu ne oprească a intra în casa ta, iar noi ne vom sîrgui a chema la tine un om care va lumina sufletul tău, ca să poți vedea luminat cele făgăduite de noi". Iar Maxim i-a luat cu bucurie în casa sa, neîndrăznind nici unul din ostași să-i zică ceva împotriva.

Deci, mergînd sfinții în casa lui Maxim, au ținut cuvînt pentru mîntuire și-l învățau pe el să creadă în Domnul nostru Iisus Hristos. Și toți din casă i-au ascultat cu luare aminte pînă noaptea. Apoi Maxim a crezut cu toată casa sa, cum și mulți din ostași. Iar după ce s-a făcut noapte, a venit la dînșii Sfînta fecioară Cecilia cu niște preoți și s-au botezat cei ce au crezut, petrecînd toată noaptea în rugăciune și în vorbire despre viața cea veșnică.

Începînd a răsări luceafărul, Sfînta Cecilia a zis către răbdătorii de chinuri ai lui Hristos: "Fiți tari și cu sufletele răbdători, ostașii Domnului! Iată că trece întunericul nopții și luna răsare; deci și voi îmbrăcați-vă în arma luminii și ieșiți de vă săvîrșiți alergarea voastră; căci cu bună nevoință v-ați nevoit și credința ați păzit. Mergeți dar de luați cununile dreptății, pe care vi le va da vouă Domnul". Și-au pornit sfinții cu sîrguință la locul cel zis; iar cînd treceau pe lîngă capiștea lui Zeus, au fost siliți de slujitorii idolești să aducă tămîie pe altarul lui, pentru că era cu neputință cuiva a trece de capiștea aceea, dacă nu ar fi adus jertfă. Și toți cei ce intrau și ieșeau din cetate erau oprîți la locul acela și siliți să aducă jertfă.

Oprindu-i și pe sfinții mucenici, îi sileau să pună tămîie pe altar, iar ei nu numai că nu au ascultat, ci au batjocorit nebunia lor și pentru aceea îndată le-au tăiat capetele lor cele sfinte. Fiind tăiați, Maxim a adevărit cu jurămînt tuturor celor ce stăteau de față, zicînd: "Iată, văd pe îngerii lui Dumnezeu strălucind ca soarele, care, scofînd din trupuri sufletele mucenicilor celor tăiați, ca pe niște fecioare preafrumoase din cămară, le ridică cu mare slavă către ceruri". Acestea zicînd, unii din necredincioși au crezut în Hristos.

Înștiințîndu-se eparhul că Maxim a primit credința creștinească, a poruncit să-l bată tare cu vergi, pînă într-atît încît și-a dat sufletul în mîna lui Dumnezeu. Iar trupul lui, luîndu-l Sfînta fecioară Cecilia, l-a îngropat împreună cu trupurile mucenicilor Tivurtie și Valerian. Apoi a poruncit să se închipuiască la

mormîntul Sfîntului Maxim o pasăre ce se chema fenix, arătînd credința sfîntului, căci din pilda acestei păsări, a crezut în învierea morților ce are să fie. După acestea, eparhul a poruncit să caute averea lui Tivurtie și a lui Valerian, dar n-au aflat-o, pentru că Sfînta Cecilia o împărțise toată săracilor. De aceea a trimis slugile sale să o prindă.

Venind slugile la dînsa, sfînta le-a zis: "Ascultați-mă pe mine, vecinii și frații mei, că deși sînteți slugi ale eparhului, însă mie mi se pare că nu aveți credința lui. Eu doresc să pătinesc și să mor pentru Hristos Domnul meu, pentru că nu voiesc să am tovărășie cu viața aceasta vremelnică, ci caut viața cea veșnică. De aceea ca să trec mai degrabă la ea, luați-mă și nu cruțați neputința tinereților mele, chinuiți-mă și mă dați morții".

Iar slugile, auzind cuvintele ei, le era jale pentru dînsa, văzînd o fecioară ca aceea frumoasă, de bun neam, înțeleaptă, care dorește moartea. Deci o rugau ca să nu piardă cu moartea o așa frumusețe. Iar ea a zis către dînșii: "Nu pierd frumusețea tinereților mele, ci spre mai bine o schimb; căci dau tină pentru aur și hîrb pentru piatră scumpă, iar casa pămîntească a trupului o dau pentru locașurile cerești cele prealuminate. Au doară nu este bună o neguțătorie ca aceasta, pe care și vouă v-o doresc?"

Deci ea a grăit multe despre răsplătirea dreptilor, încît s-au uimit toți cei ce o ascultau. Și era popor mult atunci în casa ei, bărbați și femei, care ascultau învățătura ei cea folositoare. Atunci a întrebat sfînta pe toți, zicîndu-le cu glas tare: "Oare credeți că sînt adevărate toate cele grăite de mine?" Iar ei cu o gură au răspuns: "Credem cu adevărat și mărturisim pe Hristos cel propovăduit de tine, a fi Dumnezeuul nostru adevărat, care te are pe tine ca roabă a Sa".

Atunci sfînta fecioară s-a umplut de nespusă bucurie și îndată a plecat să cheme pe episcopul Urban, care venind în casa ei, a botezat pe cei ce au crezut, pînă la patru sute de suflete, parte bărbătească și femeiască; și s-a făcut casa ei biserică a lui Hristos. După acestea, eparhul a dus la nedreapta sa judecată pe roaba cea dreaptă a lui Hristos și, întrebînd-o despre credință, a auzit de la dînsa propovăduindu-se cu îndrăzneală numele lui Hristos. Iar el a zis către dînsa cu asprime: "De unde ai îndrăzneala aceasta?" Sfînta a răspuns: "Din buna știință și neîndoita credință". Judecătorul a zis: "Dar nu știi, ticăloaso, că am stăpînire de la împărați să omor și să fac viu?" Sfînta a răspuns: "Spui minciuni, zicînd că ai voie a face viu; căci se cădea ție să zici că a omorî ai putere, iar nu și a învia; că a omorî poți, iar a face viu nu poți". Iar judecătorul a zis: "Jertfește și leapădă-te de Hristos, ca să fii liberă". Iar sfînta îndată s-a arătat gata a muri pentru Hristos.

Deci a poruncit judecătorul să o ducă în casa ei și acolo să o omoare, într-un cuptor aprins. Și a fost chinuită cu fum și cu foc trei zile și trei nopți, dar cu darul lui Dumnezeu a fost răcorită și ținută vie. Înștiințîndu-se despre aceasta Almah, că de atîta vreme se află încă vie mucenița în cuptorul acela, a poruncit să o taie acolo cu sabia. Venind chinuitorul, a lovit-o peste grumaz cu sabia de trei ori și nu i-a tăiat capul; și așa lăsînd-o, s-a dus. Iar credincioșii au adunat sîngele ei cu burete și cu pînză. Sfînta Cecilia a mai trăit trei zile, grăind cu bună pricepere și întărind pe credincioși în credință. Apoi, rugîndu-se, și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu și a fost îngropată cu cinste. Amin.

Viața Sfîntului Amfilohie, Episcopul Iconiei (23 noiembrie)

Sfîntul Amfilohie, din copilărie iubind pe Dumnezeu, s-a făcut călugăr și își petrecea viața pustnicește. El, fugind de gîlcevile și tulburările lumești, petrecea în singurătate într-un loc pustiu, slujind lui Dumnezeu cu osîrdie și nevoindu-se într-o peșteră patruzeci de ani. Murind păstorul Bisericii Iconiei, îngerul Domnului s-a arătat noaptea lui Amfilohie și i-a zis: "Amfilohie, să mergi în cetate și să paști oile cele dumnezeiești!" Dar el n-a vrut.

A doua noapte i s-a arătat iarăși îngerul Domnului și i-a zis: "Amfilohie, mergi în cetate și paște oile pe care ți le încredințează Dumnezeu!" Iar el nici atunci n-a ascultat pe înger, căci i se părea a fi înșelăciune ceea ce i se arăta și zicea în sine: "Știe și satana a se închipui câteodată în îngerul luminii!" Iar a treia noapte, venind îngerul către dânsul, l-a strigat: "Amfilohie, scoală din patul tău!" Iar el, degrabă sculându-se, s-a înfricoșat și a zis: "Dacă ești îngerul lui Dumnezeu să stăm amîndoi la rugăciune!" Și plecîndu-și Amfilohie capul, a început a cînta: *Sfînt, Sfînt, Sfînt, Domnul Savaot! Plin e cerul și pămîntul de slava Lui!* Și cînta și îngerul Domnului cu dânsul.

Apoi l-a luat îngerul de mîna dreaptă și l-a dus într-o biserică care era acolo aproape și ale cărei uși s-au deschis singure. Intrînd Amfilohie înăuntru, a văzut lumină mare și mulțime de bărbați îmbrăcați în veșminte albe, care luîndu-l pe dânsul l-au dus către altar și i-au dat în mîna Sfînta Evanghelie, zicînd: "Domnul este cu tine!" Iar unul dintre dînșii, care era mai cinstit și mai luminat a zis cu mare glas: "Să ne rugăm toți!" Apoi a început a zice: "Darul Sfîntului Duh pune pe fratele nostru Amfilohie episcop al cetății Iconiei; să ne rugăm cu toții pentru dânsul ca să vie asupra lui Darul lui Dumnezeu!"

După rugăciune, dîndu-i lui pace, s-au făcut nevăzuți. Iar Amfilohie stătea minunîndu-se de acea preaslăvită vedenie și de hirotonisirea sa ca episcop. Apoi s-a rugat lui Dumnezeu încredințîndu-se voii Lui celei sfînte și, începînd a se lumina de ziuă, a ieșit din biserică, mergînd către peștera sa. Atunci l-au întîmpinat pe cale șapte episcopi care se adunaseră de prin cetățile dimprejurul Iconiei, ca să facă alegerea episcopului cetății. Acelora le era poruncit de la Dumnezeu să caute pe monahul Amfilohie.

Deci ieșind, căutau pe acest fericit părinte, și întîmpinîndu-l pe cale, îl întrebă: "Tu ești Amfilohie? Spune nouă adevărat, pentru că toată minciuna este de la cel viclean!" Iar el a răspuns cu smerenie: "Eu sînt Amfilohie păcătosul!" Iar ei, luîndu-l cu cinste, l-au dus la biserică, vrînd ca să-l hirotonească. El a început a zice către dînșii: "De vreme ce astfel a binevoit Dumnezeu ca eu nevrednicul și păcătosul să fiu arătat vouă spre orînduiala episcopiei, apoi nu se cuvine mai mult a tăinui lucrurile cele minunate ale Lui, ci desăvîrșit sîntem datori a le propovădui și a preamări pe Dumnezeu pentru toate".

Astfel, a început sfîntul a le spune cum în acea noapte a fost hirotonisit de îngeri. Iar episcopii, auzind aceasta, s-au mirat foarte și proslăveau pe Dumnezeu pentru o astfel de hirotonisire minunată și n-au îndrăznit să mai hirotonească a doua oară pe Sfîntul Amfilohie. Ci cu frică plecîndu-se lui și cu dragoste sărutîndu-l, l-au pus pe el în scaun, în vremea împărăției lui Valentinian și Valens.

Deci, Sfîntul Amfilohie a păscut turma lui Hristos ani îndelungați, căci a trăit pînă în vremea împăratului Teodosie cel Mare și a fiilor lui. Și fiind învățător drept credincioșilor, se împotriva ereșului lui Arie. Pentru aceasta multe prigoniri și necazuri a răbdat de la cei necredincioși, fiind împreună nevoitor cu fericirii părinți împotriva ereșului lui Evnomie, iar la al doilea Sinod iarăși mult s-a nevoit asupra lui Macedonie, luptătorul contra Sfîntului Duh și asupra celor ce țineau de ereșul lui Arie.

Pentru o rîvnă ca aceasta după buna credință și pentru viața lui plină de fapte bune, pretutindeni era vestit și iubit de Sfînții Părinți. Dar mai ales era iubit de Sfîntul Vasile cel Mare și de Sfîntul Grigorie cuvîntătorul de Dumnezeu, care totdeauna l-au avut prieten și-i trimiteau scrisori.

Împărățind atunci binecredinciosul Teodosie, a venit la dânsul Sfîntul Amfilohie, rugîndu-l să poruncească și să izgonească pe arieni de prin toate cetățile. Iar împăratul n-a vrut să facă aceasta ca să nu răzvrătească poporul și a trecut cu vederea cererea sfîntului, iar el a plecat atunci trist. După cîteva zile iarăși a venit la palat la împărat și ca un preaînțelept a făcut un lucru vrednic de pomenit. S-a plecat împăratului care ședea pe scaun, dîndu-i cinstea cea cuviincioasă, și i-a făcut urări pline de cuvinte frumoase.

Iar pe fiul său, Arcadie, care era de curînd la împărăție și ședea aproape de tatăl său, l-a trecut cu vederea și nu i-a dat cinstea ce i se cuvenea. De acest lucru s-a mîniat foarte împăratul. Și, neputînd să rabde necinstea fiului său, a poruncit să-l scoată din palat cu ocară pe fericitul Amfilohie. Iar sfîntul a zis către împăratul: "Vezi, împărate, cum nu rabzi tu ocară fiului tău și te mîni asupra mea? Așa și Dumnezeu,

Părintele, nu rabdă ocara Fiului Său, ci se întoarce și urăște pe cei ce-L hulesc pe El, și se mînie asupra celor ce se unesc cu blestematul lor eres!"

Atunci, cunoscînd împăratul pentru ce Sfîntul Amfilohie n-a dat cinste fiului său, ca prin pilda aceea să arate cum că Fiului lui Dumnezeu I se cuvine cinste deopotrivă cu Tatăl, s-a minunat de lucrul lui plin de înțelepciune și de cuvintele lui cele cu pricepere. Apoi, sculîndu-se de pe scaun, s-a plecat lui și își cerea iertare. Și îndată a trimis scrisoare prin toată împărația ca să fie izgoșiți cu sila arienii de prin toate cetățile.

Astfel a curățit Sfîntul Amfilohie Biserica lui Hristos de eretici. Și multe cuvinte alcătuiind pentru dreapta credință și scriind cărți, a ajuns la adînci bătrîneți și s-a odihnit în Domnul cu pace.

Sfîntul Grigorie, Episcopul Acragandiei (23 noiembrie)

În părțile Siciliei este un sat ce se cheamă Pretorie, aproape de cetatea Acragandiei. În acel sat s-a născut Sfîntul Grigorie din părinți dreptcredincioși și îmbunătățiți. Pe tatăl său îl chema Hariton, iar pe mama sa o chema Teodotia și erau foarte milostivi către săraci, avînd bogăție multă din care nu puțină milostenie făceau tuturor.

Fiind botezat pruncul Grigorie, l-a primit din Sfîntul Botez fericitul Patamion, episcopul Bisericii Acragandiei, iar în al optulea an al vîrstei sale, copilul a fost dat la învățatura cărții la un oarecare dascăl iscusit cu numele Damian și a învățat în doi ani a citi bine toate cărțile și a scrie și a cînta cîntările bisericești. Iar în al doisprezecelea an a fost dus la biserică de fericitul Patamion episcopul, care l-a încredințat lui Donat arhidiaconul, ca să-l povățuiască spre nevoițe duhovnicești și spre viața cu fapte bune.

Îndeletnicind-se băiatul cu rugăciunea și cu neîncetată citire, ziua și noaptea ședea lîngă cărți, citind dumnezeieștile Scripturi și viețile sfinților părinți, aprinzîndu-se cu inima ca să urmeze lor. La vîrsta de douăzeci și doi de ani a vrut să meargă la Ierusalim ca să se închine Sfîntului Mormînt și se ruga cu stăruință către Dumnezeu ca să-i îndrepte calea spre bine. Iar odată dormind el noaptea în casa arhidiaconului aproape de patul lui, l-a strigat oarecine, zicînd: "Grigorie!" Iar el a zis: "Iată-mă!" Și, sculîndu-se, a stat înaintea arhidiaconului, zicînd: "De ce m-ai chemat, stăpîne?" Iar el a zis: "Nu te-am chemat, fiule!"

Mergînd Grigorie s-a culcat iarăși și a adormit și iarăși l-a chemat a doua oară un glas, zicînd: "Grigorie!" Iar el iarăși a alergat și a stat înaintea arhidiaconului și a zis către dînsul: "Iată-mă, stăpîne! De ce m-ai chemat?" Iar el a zis: "Nu te-am chemat, fiule!" Și s-a spăimîntat arhidiaconul, cunoscînd că lui Grigorie i se face o chemare dumnezeiască și a zis către dînsul: "De te va mai chema iarăși, fiule, același glas, să-i răspunzi: "Ce este, Doamne, și ce poruncești robului Tău?"

Grigorie, culcîndu-se din nou pe așternutul său, a auzit a treia oară glas, zicînd: "Grigorie!" Căci îngerul lui Dumnezeu era cel care-l chema. Iar Grigorie a răspuns precum a fost învățat și îngerul a zis: "S-a auzit rugăciunea ta! Deci să mergi la malul mării și vei afla pe cei ce te cheamă pe tine la Sfintele Locuri. Iar Grigorie, îndată sculîndu-se și nespunînd la nimeni despre aceasta a mers foarte de dimineată la mare. Venind la mal, a aflat o corabie și întrebînd pe corăbier unde vor să meargă i s-a răspuns că în Cartagina. El rugîndu-se să-l ia și pe dînsul în corabie l-au luat. Și plutind cu spor, în trei zile au ajuns în Cartagina, unde, petrecînd Grigorie cîteva zile, mergea adeseori la biserica Sfîntului Mucenic Iulian.

Iar odată, mergînd el în biserică și întîrziind cu citirea, au intrat trei călugări cinstiți care s-au rugat cu dumnezeiască cuviință și, sfîrșind rugăciunea, unul dintr-înșii a șezut jos, iar doi au stat drepti. Grigorie,

văzându-i, s-a plecat înaintea lor. Călugărul care ședea, căutând la Grigorie, a zis: "Ce faci aici, robul lui Dumnezeu Grigorie, cel ce ți-ai ales partea cea bună, care, după cuvântul Domnului, nu se va lua de la tine? Iar el, auzindu-se chemat pe nume, s-a înspăimântat și, plecându-se bătrînului pînă la pămînt, a zis: "Iartă-mă, părinte, și te roagă pentru mine păcătosul!"

Bătrînul a grăit către dînsul: "O! de-aș avea eu păcatele tale, fiule! Apoi a zis: Să știi, fiule, că milostivul Dumnezeu ne-a descoperit toate cele pentru tine. Deci, bucură-te că ne-a trimis ca să te luăm și să te ducem la Sfintele Locuri precum dorești, căci și noi acolo mergem". Iar Grigorie a zis cu umilință: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Care rînduiește toate spre folosul nostru".

Apoi sculîndu-se a mers în tăcere. Iar odată, pe cale ispitindu-l bătrînul, l-a întrebat, zicînd: "Fiule Grigorie, oare nu te mîhnești pentru părinții tăi?" Iar el a răspuns: "Domnul nostru a zis: *Cel ce iubește pe tatăl său sau pe mama sa mai mult decît pe Mine, nu este Mie vrednic*. Însă roagă-te lui Dumnezeu, părinte, ca și părinților mei să le dea mîngîiere și pe mine păcătosul să mă păzească de cursele vrăjmașului".

Deci, mergînd mai multe zile, s-au apropiat de Sfînta Cetate și au intrat într-o mînăstire oarecare ce se întîmplase în cale și fiindcă sosise postul sfîntelor patruzeci de zile, de aceea n-au mers mai departe, ci au petrecut în acea mînăstire pînă la mîntuitoarele patimi.

Acolo a văzut fericitul Grigorie post și priveghere la călugări, căci mulți dintr-înșii nu gustau hrană toată săptămîna și nu dormeau deloc. Acolo a văzut oameni viețuind asemenea îngerilor și ca în cer, neîncetat binecuvîntînd pe Dumnezeu. A văzut pe unii vărsînd lacrimi din ochii lor ziua și noaptea, stînd la rugăciune și alte multe osteneți și nespuse nevoițe, încît s-a înspăimîntat și își bătea pieptul, zicînd: "Vai mie! Ce sînt eu pe lîngă aceia? Ce voi face eu lenevosul și cum mă voi arăta feței lui Dumnezeu? Cum mă voi uni în ziua judecării cu bărbații cei sfinți?" Și iarăși, întru adîncul deznădăjduirii grăia: "De este Domnul aproape de cei zdrobiți cu inima - precum zice David -, și pe cei smeriți cu duhul îi mîntuiește, poate și pe mine să mă mîntuiască, ca și pe cei care au venit întru al unsprezecelea ceas, deși nimic vrednic n-au lucrat".

Deci, văzîndu-l călugării mîhnit, îl mîngîiau pîrîndu-li-se că plînge după țara lui și după părinți și îi ziceau: "Nu-ți fie jale, fiule, că ai venit cu noi aici; căci nădăjduim spre Dumnezeu cum că iar te vei înapoia în țara ta și vei vedea pe părinții tăi vii". Iar el a răspuns: "Nu este de la Dumnezeu țară străină, ci toate sînt ale Lui, și pretutindenî ne privește cu ochiul Său cel atoatevăzător. Iar eu nu de aceasta mă mîhnesc că am venit aici, nici nu doresc pe părinții mei; ci mai vîrtos mă bucur de aceasta, pentru că, lăsînd pe tatăl meu și pe maica mea, am aflat pe Dumnezeu, Care îngrijește de mine. Dar alta este supărarea mea, deci vă rog pe voi sfinților părinți să vă rugați pentru mine la Dumnezeu pentru smerenia mea. Iar monahii, auzind un răspuns ca acesta, au tăcut.

Sosind praznicul Învierii Domnului Iisus Hristos, au ieșit din acea mînăstire și au mers la Sfînta Cetate a Ierusalimului și, închinîndu-se Sfîntelor Locuri, au intrat la Sfîntul Macarie patriarhul, ca să fie binecuvîntați de dînsul. Iar patriarhul, văzîndu-i pe dînsii, a zis: "Bucură-te în Domnul avă (părinte) Marcu! De unde ne-ai adus nouă pe acest tînăr plăcut lui Dumnezeu, anume Grigorie?" Iar bătrînul a răspuns: "Nu l-am adus noi, stăpîne, ci Domnul, Care voiește să se mîntuiască toți, și rugăciunile tale cele sfinte". Și s-a mirat Grigorie că și pe bătrînul, ca și pe dînsul, l-a chemat patriarhul pe nume. Apoi s-a bucurat că a aflat numele bătrînului, căci atîta vreme umblînd cu dînsul încă nu știa numele lui, nici ale celorlalți doi părinți; și nici nu a îndrăznit să întrebe pe vreunul dintr-înșii de unde sînt și cum îi cheamă, căci fericitul a tăcut.

Apoi, privind patriarhul la ceilalți doi călugări a zis: "Bine ați venit, Serapioane și tu, părinte Leontie! Mulțumesc lui Dumnezeu că v-a dat putere să veniți pînă aici și să aduceți pe tînărul acesta, care arde cu duhul, slujind Domnului, bucurîndu-se întru nădejde și totdeauna petrecînd în rugăciune, precum ne-a descoperit nouă Domnul!" Apoi a mers patriarhul în biserică să săvîrșească dumnezeiasca Liturghie și s-au împărțășit toți cu preacuratele Taine.

A doua zi, avea Marcu cu cei doi frați, luând binecuvântare de la patriarhul lor, s-au dus să cerceteze pe frații care viețuiau împrejurul Sfântului Sion. Și neștiind Grigorie de plecarea lor se supăra foarte, căci rămăsese fără dînșii. Iar patriarhul, mîngîindu-l, a zis: "Nu se vor duce părinții aceștia în țara lor pînă nu se vor întoarce mai întîi la noi". Atunci Grigorie, plecîndu-se patriarhului, a îndrăznit să-l întrebe: "De unde sînt acești mari bărbați?"

Patriarhul a răspuns: "Din cetatea Romei sînt". Și întorcîndu-se cuvioșii părinți de la Sion, avea Marcu a luat pe Grigorie de mînă și l-a plecat la picioarele sfîntului patriarh, zicînd: "Părinte sfînte, și acesta este din turma lui Hristos și are a primi cîrma Bisericii. El cu vîsla cuvîntului o va îndrepta pe ea bine, iar tu, părinte, îngrijește de dînsul ca să-și păzească podoaba sufletului său luminată și curată de gîndurile tinereților".

Patriarhul a zis: "Dumnezeu, Care l-a ales din pîntecele maicii lui și cu frica Sa l-a îngrădit, Acela pînă la sfîrșit o să-l păzească!" Apoi, ridicînd pe tînăr, l-a văzut plîngînd și i-a zis: "Fiule, dacă îți este plăcut, rămîi cu noi și Domnul nostru Iisus Hristos va rîndui ție toate spre folos; iar de voiești a te duce împreună cu frații, apoi să mergi cu pace". Iar Grigorie a răspuns: "Nu, preasfînte părinte, nu voiesc a mă mai duce de aici; însă mă rog ca să mă învrednicească Dumnezeu să mă văd iar în viața aceasta cu acești sfinți părinți". Iar monahii aceia, cerînd de la patriarh binecuvîntare și rugăciune pentru cale, au ieșit din Sfînta Cetate, însă fericitul Grigorie a rămas în Ierusalim, lîngă patriarhul Macarie.

Ava Marcu, cu Serapion și cu Leontie, mergînd la Roma, au trecut pe lîngă cetatea Acragandiei și, intrînd într-însa au venit la episcopul Romei, Patamion, odihnindu-se în episcopia lui, căci sosise praznicul Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Iar ei, după praznic, vrînd să plece și cerînd de la episcop binecuvîntarea de cale, iată au venit din sat părinții lui Grigorie, Hariton și Teodotia vrînd să facă pomenire fiului lor, Grigorie, în ziua întîia a lunii iulie, căci în acea zi ieșise Grigorie de acolo și plîngea Teodotia cu amar pentru fiul său, încît nu putea nimeni să o mîngîie. Și a întrebat avea Marcu pe episcop, zicînd: "Pentru ce plîng acești oameni, părinte?"

Episcopul, oftînd din adîncul inimii, a plîns și a zis: "Acești oameni au avut un fiu pe care eu l-am primit din Sfîntul Botez și fiind de opt ani au adus la mine copilul. Iar eu am poruncit să-l învețe carte și atît, dar i-a dat Dumnezeu, încît a învățat în doi ani a citi desăvîrșit, a cînta și a scrie. Iar în al doisprezecelea an l-au dat părinții săi lui Dumnezeu în mîinile mele cele păcătoase și l-am sfințit pe el cleric și l-am încredințat arhidiaconului meu, ca să-l povățuiască pe calea poruncilor Domnului.

Și atît de iscusit s-a arătat copilul în Sfînta Scriptură încît nu se mai poate astăzi afla unul ca dînsul în toată Sicilia, dar nu știm ce s-a făcut și unde s-a depărtat căci, deodată, s-a făcut nevăzut și mult l-am căutat prin toată insula aceasta, prin cetăți și prin orașe, prin munți și prin peșteri și prin pustii și nu l-am putut afla; ori l-a omorît cineva și l-a ascuns în pămînt sau că l-a furat și l-a dus în țară străină, nimic nu știm. Și acum ne este jale de dînsul pînă la moarte și părinții lui au început a face pomenire pentru dînsul în ziua în care a pierit".

Ava Marcu, căutînd la fața lui Hariton, a cunoscut că este tatăl lui Grigorie căci semăna foarte mult cu Grigorie, într-una. Deci a zis avea Marcu către părinții lui Grigorie: "Pentru ce plîngeți așa de mult pentru fiul vostru, de care mai vîrtos se cuvine a vă bucura și a mulțumi lui Dumnezeu, Care rînduiește toate spre folos?" După aceasta a zis către episcop: "Poruncește să vină aici arhidiaconul tău". Și îndată a poruncit episcopul să-l cheme. Venind arhidiaconul, a zis către dînsul părintele Marcu: "Spune tu, omule, unde s-a dus copilul și pentru ce nu descoperi stăpînului tău episcopul mărirea lui Dumnezeu cele despre copil?"

Arhidiaconul, spăimîntîndu-se de aceste cuvinte, s-a plecat înaintea bătrînului, cerînd iertare, apoi a început a spune: "Eu, dormind noaptea pe patul meu și copilul odihnindu-se în aceeași casă aproape, l-a strigat pe el un glas străin, zicînd: "Grigorie!" Iar el, sculîndu-se, a venit aproape de mine. "De ce m-ai chemat, stăpîne?" Iar eu i-am răspuns: "Nu te-am chemat eu, fiule!" Și iarăși s-a auzit acel glas a doua oară, zicînd: "Grigorie!" El iarăși stînd înaintea mea, a zis: "Iată-mă! De ce m-ai chemat?" Dar eu am

cunoscut că acea chemare nu era omenească, ci a lui Dumnezeu și i-am zis: "Fiule, de te va mai chema iarăși glasul acela, să-i răspunzi: "Iată-mă, Doamne! Ce poruncești robului Tău?"

Și mergînd el la patul său, a auzit un glas, zicînd: "Grigorie, auzită este rugăciunea ta! Deci să mergi la malul mării și vei afla pe cei ce te vor lua pe tine!" Acest glas și eu l-am auzit, dar n-am înțeles ceea ce zicea și iarăși am adormit. Iar a doua zi, sculîndu-mă n-am mai aflat pe Grigorie. Și de atunci pînă acum nu știu unde se află. Eu n-am îndrăznit să spun nimănui glasul cel auzit, că m-am temut ca nu cumva să zică cineva că spun minciuni și, necrezînd cuvintele mele, vor începe să zică că eu l-am omorît sau l-am vîndut în țară străină".

Acestea auzindu-le episcopul și părinții lui Grigorie, s-au mîngîiat și au preamărit pe Dumnezeu. Iar fericitul Marcu a zis: "Iată că, precum citim în cartea Împăraților despre Samuel, așa și în zilele noastre s-a făcut cu Grigorie. Căci precum pe copilul Samuel, dormind în biserică, l-a strigat îngerul Domnului, zicînd: *Samuele! Samuele!* - și aceasta s-a făcut de trei ori -, tot de aceeași chemare s-a învrednicit și fericitul copil Grigorie și, cu adevărat, asemenea va fi cu proorocul Samuel. Acum ascultați și de la mine, ce voi spune despre fiul vostru.

Fiind noi în Roma am mers împreună cu acești frați la rugăciune în biserica Sfinților Apostoli Petru și Pavel și, sosind noaptea, am rămas la un monah. În acea noapte mi s-au arătat în vedenie doi bărbați preastrăluciți, asemenea Sfinților Apostoli și mi-au zis: "Scoală degrabă cu amîndoi monahii și șezînd în corabie, mergeți în cetatea Cartagina și acolo veți afla un copil străin cu numele de Grigorie din Sicilia care a venit acolo de la biserica Acragandiei. Deci, luați-l și duceți-l în Sfînta Cetate a Ierusalimului, la patriarhul Macarie, căruia i-am spus despre copilul acesta și i-am poruncit să-l primească, căci odihnește Duhul nostru peste dînsul, precum al lui Ilie peste Elisei".

Acestea zicînd cei ce se arătaseră, s-au făcut nevăzuți. Apoi eu, deșteptîndu-mă, am mers cu acești frați ai mei către liman și, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, aflînd o corabie, am intrat într-însa și, plutind, am ajuns degrabă în cetatea Cartagina. Acolo, ieșind din corabie, am intrat în biserica Sfîntului Mucenic Iulian și am aflat pe Grigorie în biserică citind pe cărți. Și, luîndu-l, ne-am dus în Ierusalim și l-am dat patriarhului".

Acestea auzindu-le toți, se minunau tare și lăudau pe Dumnezeu. Iar Hariton și Teodotia au căzut la pămînt ca niște morți și, ridicîndu-i fericitul Marcu, a zis: "Dați slavă lui Dumnezeu, Celui ce a descoperit vouă pe fiul vostru că este între cei vii și viețuiește în fapte bune". Deci Hariton, lepădînd împreună cu soția sa mîhnirea și fericitul episcop împreună cu toți ai săi, dădeau slavă lui Dumnezeu și mulțumeau lui avă Marcu pentru vestea adusă despre Grigorie. După aceea au fost fără supărare. Iar fericitul Grigorie viețuia în Ierusalim lîngă prea sfințitul patriarh Macarie, care l-a hirotonisit diacon.

Petrecînd acolo cîtăva vreme, a rugat pe patriarh să-l lase să se ducă în muntele Eleonului să cerceteze pe părinții care petreceau acolo. Și lăsîndu-l patriarhul, a zăbovit acolo Grigorie un an, cercetînd pe nevoitorii cei buni și primind de la dînșii mult folos. Apoi a vrut să meargă în pustie și și-a mărturisit sfinților părinți gîndul, cerînd de la dînșii binecuvîntarea. Iar ei, făcînd rugăciune pentru dînsul, l-au slobozit, zicînd: "Să mergi, fiule, cu pace; credința și dragostea pe care o ai pentru Hristos te va mîntui pe tine".

El, pogorîndu-se din muntele Eleonului, s-a sălășluit înăuntrul pustiei și după trei zile prin purtarea lui Dumnezeu de grijă, a aflat un monah rugîndu-se în al șaselea ceas din zi. Acela cunoscînd cu duhul că tînărul Grigorie caută să se mîntuiască, l-a chemat la sine și a zis către dînsul: "Unde mergi, fiule?" Iar el a răspuns: "Unde mă va duce Hristos în această pustie". Iar monahul a zis: "Să mergi împreună cu mine, fiule!" Deci, mergînd ei douăzeci de zile, au venit la un loc unde monahul acela a arătat lui Grigorie o chilie departe și doi smochini lîngă dînsa. Apoi a zis: "În acea chilie petrece un părinte mare. Deci, de voiești, fiule, să te mîntuiești, mergi la dînsul, iar eu voi merge în altă parte".

Plecându-se unul altuia, s-au despărțit. Grigorie, apropiindu-se de chilia marelui stareț, a auzit cîntînd ca o mulțime de popor; și mergînd mai aproape a auzit numai trei voci cîntînd. Iar cînd s-a apropiat de ușă a auzit numai pe unul singur, starețul, cîntînd și săvîrșind al nouălea ceas și n-a îndrăznit să bată la ușă, fiind înspăimîntat. Iar acel sfînt părinte, după sfîrșitul pravilei sale, privind spre ușă, a văzut pe tînăr stînd și îndată l-a cunoscut cu duhul cine este. Deci a strigat, zicînd: "Fiule, Grigorie, intră aici!" Iar Grigorie și mai tare s-a spăimîntat, auzind că îl strigă pe nume.

Intrînd în chilie, a văzut pe bătrînul singur, iar mai mult n-a văzut pe nimeni și se mira că în chilie numai bătrînul singur era, iar graiul de popor pe care l-a auzit cîntînd, a cunoscut că erau sfinții îngeri, care cîntau împreună cu dînsul. Apoi a căzut la picioarele bătrînului cu lacrimi, zicînd: "Miluiește-mă, părinte, și te roagă pentru mine păcătosul, ca să-mi mîntuiască Dumnezeu sufletul!" Iar bătrînul a zis: "Dumnezeu te va milui pe tine, fiule, și îți va da răsplătire pentru osteneala ta!"

Grigorie a petrecut la sfîntul bătrîn patru ani și a învățat de la dînsul multă înțelepciune duhovnicească. El a cunoscut de la dînsul taine și descoperiri ale dumnezeieștii Scripturi și s-a făcut filosof iscusit și ritor binegrăitor. Apoi, văzîndu-l bătrînul desăvîrșit în înțelegere și în fapte bune și mai înainte cunoscînd că are să fie mare luminător al lumii, n-a vrut să-l țină mai mult în pustie, ci i-a poruncit să iasă de acolo pentru ajutorul Bisericii care avea război. După aceea i-a proorocit că are să vină asupra lui o mare năpastă de la niște oameni zavistnici și l-a învățat să fie răbdător și fără de răutate. Apoi, făcînd pentru dînsul rugăciune și dîndu-i binecuvîntare, l-a slobozit cu pace.

Fericitul Grigorie, ieșind de la bătrînul acela, s-a întors iarăși la Ierusalim și l-a primit patriarhul Macarie cu bucurie. Apoi, mai petrecînd în Ierusalim un an, s-a dus în Antiohia de aici în Constantinopol, unde petrecea în mînăstirea Sfinților Mucenici Serghie și Vach. Acolo, văzînd egumenul nevoița lui că toată săptămîna nu gusta hrană și neîncetat se sîrguia cu citirea și scrierea cărților, a vestit despre dînsul pe patriarhul Eutihie, zicînd: "A venit în mînăstirea mea un diacon străin frumos cu chipul și cu viața și ales întru toate nevoițele călugărești, fără de lenevie și foarte iscusit în dumnezeiasca Scriptură, încît mi se pare că în vremea de acum nu se mai află altul ca dînsul în toată cetatea aceasta".

Patriarhul, auzind aceasta, s-a bucurat și, chemîndu-l la sine, cu cinste a vorbit împreună cu dînsul. Și văzînd înțelepciunea lui cea mare a mulțumit lui Dumnezeu că le-a trimis un om ca acela în vremea viforului și a învăluirii celei mari care era în Biserică din partea ereticilor. Iar după aceasta, peste puțină vreme s-a făcut în Constantinopol Sinodul al cincilea, la care a venit toată lumea, în vremea împărăției binecredinciosului împărat Iustinian.

La acest Sinod s-a arătat Sfîntul Grigorie mare apărător și sprijinitor al bunei credințe și a astupat gurile ereticilor, încît nu le era cu puțință a răspunde împotriva cuvintelor pe care le grăia Grigorie din sfințele cărți. De aceea toți Sfinții Părinți se mirau de înțelepciunea lui și de darul Sfîntului Duh, care era în Grigorie. Și mulți din cei ce-l ascultau, întrebau: "De unde este omul acesta care răspunde ca un înger și întocmai ca unul din Sfinții Părinți cei de demult?" Apoi s-a bucurat pentru dînsul și binecredinciosul împărat Iustinian și toți boierii; și l-au sărutat toți Sfinții Părinți care se adunaseră la al cincilea Sinod și cu multe laude l-au fericit.

Din acea vreme îl cinstea împăratul foarte mult și pretutindeni se dusese vestea despre dînsul. Iar Grigorie, văzîndu-se pe sine cinstit de toți și laudat, nu a vrut să mai petreacă în Constantinopol. Ci, fugind de slava omenească, s-a dus la Roma și, închinîndu-se mormîntului Sfinților Apostoli și altor sfinte locuri, s-a sălășluit în mînăstirea Sfîntului Sava și petrecea acolo în liniște.

În acea vreme s-a mutat către Domnul Teodor, episcopul Acragandiei, care fusese după fericitul Patamion, și era mare neunire și zarvă în poporul cetății. Pentru că unii voiau să aleagă la episcopie pe Savin, preotul; alții pe Crescent, iar alții pe Evplu, care era atunci arhidiacon; iar alții lăsaseră lucrul în voia Domnului, zicînd: "Pe care îl va voi Dumnezeu, acela să ne fie episcop". Pentru această pricină toți cei mai bătrîni ai bisericii, boierii și cetățenii cetății, adunîndu-se, au venit la Roma la patriarh. Acolo era

între dînșii și Hariton, tătăl lui Grigorie. Și au stat înaintea patriarhului cele trei partide: unii țineau cu Savin, alții cu Crescent, iar alții cu Evplu și cu Hariton.

Deci unii cereau patriarhului pe unul, iar alții pe altul. Dar arhidiaconul Evplu cu Hariton și cu ceilalți ai lor ziceau către patriarh: "Pe care îl va descoperi Dumnezeu sfinției tale, pe acela să-l pui nouă episcop". Iar patriarhul Romei, văzînd între ei neînțelegere, le-a poruncit să iasă afară de la fața sa. Și, avînd grijă de aceasta, i s-au arătat lui noaptea în vedenie doi bărbați cinstiți, în chipul apostolilor și au zis:

"Pentru ce te mîhnești de neunirea poporului Acragandiei, căci cei aduși de dînșii nu sînt vrednici de dragostea episcopiei. Dar este în cetatea aceasta un om străin cu numele Grigorie, care mai înainte locuia în mînăstirea Sfîntului Sava, iar acum, auzind de venirea cetățenilor Acragandiei, a fugit din mînăstirea aceea și s-a ascuns la mînăstirea Sfîntului Mercurie. Deci pe acela cheamă-l și-l pune episcop Acragandiei pentru că se odihnește peste omul acela Duhul lui Dumnezeu". Și aceasta zicîndu-i, s-au făcut nevăzuți.

Deșteptîndu-se patriarhul din vedenie, a chemat la sine pe cei mai mari ai Bisericii și pe ava Marcu, care din întîmplare venise atunci din mînăstirea sa în cetate și le-a spus lor vedenia sa. Apoi îndată a trimis doi episcopi și cu alți clerici ca să caute pe Grigorie și să-l aducă cu cinste. Iar ei mergînd în mînăstirea Sfîntului Sava întrebau: "Unde este străinul acela, care a găzduit aici?" Iar călugării i-au răspuns, zicînd: "Mai înainte cu două zile s-a dus de aici în mînăstirea Sfîntului Mercurie". Atunci ei s-au dus și acolo. Iar Sfîntul Grigorie, vrînd să iasă din acea mînăstire, a văzut de departe pe acei episcopi venind și i-a cunoscut pe dînșii, căci și mai înainte îi văzuse la sinod, la Constantinopol. Deci, cunoscînd cu duhul că după dînsul vin, a fugit și s-a ascuns în livadă în mijlocul pomilor.

Episcopii, intrînd în mînăstire, întrebau de Grigorie, iar călugării ziceau: "Era aici un străin, dar nu știm unde s-a dus". Iar episcopii l-au amenințat pe egumen, zicînd: "De nu vei pune îndată înaintea noastră pe străinul acela, apoi de mare pedeapsă te faci vinovat!" Egumenul îi ruga pe dînșii să-l aștepte puțin ca să-l caute. Și, căutîndu-l cu sîrguință, l-a aflat pe Grigorie în livadă ascuns în buruieni. Apoi l-a apucat pe el cu mînie și-l muștra, zicînd: "De unde ai venit aici, omule, și care sînt păcatele tale și ce-ai făcut de te caută pe tine atîția bărbați cinstiți? Ai adus mare nevoie asupra mînăstirii noastre! Mergi dar de răspunde pentru greșalele tale!"

Iar fericitul Grigorie n-a răspuns lui nici un cuvînt ci, fiind dus, mergea tăcînd. Stînd înaintea episcopilor, îndată l-au cunoscut pe dînsul, pentru că-l văzuseră la sinod, cum a fost lăudat de toți părinții și cinstit de împărat.

Deci, sculîndu-se, s-au aplecat înaintea lui și cu dragoste l-au îmbrățișat. Iar el a căzut la picioarele lor, zicînd: "Iertați-mă, sfinților părinți, că sînt păcătos! Pentru ce mă căutați pe mine smeritul?" Iar ei, ridicîndu-l de la pămînt, l-au sărutat și i-au zis: "Prea sfințitul părinte patriarh te cheamă la sine". Egumenul s-a mirat și s-a spăimîntat, văzînd pe Grigorie așa cinstit de episcopi, el care îl însoțea și îl socotea ca pe un făcător de rele. Deci luînd episcopii pe Grigorie, l-au dus la patriarh cu cinste.

Intrînd Grigorie la patriarh și, plecîndu-se pînă la pămînt, acesta a zis: "Bine ai venit la noi, fiule Grigorie! Bine este cuvîntat Dumnezeu, Care te-a arătat pe tine nouă!" Apoi, sculîndu-se, l-a sărutat cu sărutare sfîntă și a zis: "Fiule Grigorie, Domnul nostru Iisus Hristos te cheamă pe tine la episcopia Bisericii Sale, care este în Acragandia, ca prin tine să se mîntuiască poporul acela!" Iar el a răspuns: "Iartă-mă, stăpîne, că nu sînt vrednic de o treaptă ca aceasta!" Atunci patriarhul a zis: "Nu fii neascultător, fiule, ci teme-te de Dumnezeu și-ți adu aminte că mulți prin neascultare au mîniat pe Cel Preaînalt". Iar Grigorie a răspuns: "Dă puțină vreme robului tău, prea sfințite părinte, ca să mă socotesc și apoi voi răspunde despre aceasta prea sfinției tale". Iar patriarhul l-a încredințat pînă la o vreme lui ava Marcu.

Văzînd părintele Grigorie pe părintele Marcu, s-a bucurat și a căzut la picioarele lui cu lacrimi, zicînd: "Mulțumesc lui Dumnezeu că m-a învrednicit a te mai vedea într-această viață, pe tine părintele meu cel iubit". Apoi a mers la gazdă ava Marcu împreună cu dînsul și toată noaptea aceea au petrecut-o fără somn, zăbovind în vorbe duhovnicești. Iar Grigorie voia să fugă în Spania, mai ales că s-a înștiințat că tatăl său

Hariton a venit acolo în Roma. Dar l-a oprit așa Marcu, zicând: "Fiule, nu mânia pe Dumnezeu și, în loc de binecuvântarea Lui, să-ți aduci blestem!" Iar el de atunci a tăcut.

După aceasta, chemând patriarhul pe acragandieni, i-a întrebat: "Ați ales în unire pe cineva din voi la episcopia cetății voastre?" Iar ei tăceau. Atunci arhidiaconul Evplu, împreună cu Hariton au zis: "Noi, stăpîne, nu avem ce răspunde la aceasta, pentru că nădejdea noastră am pus-o în Domnul și în sfintele tale rugăciuni; și pe care ți-l va descoperi Dumnezeu, pe acela să-l dai nouă episcop și noi îl vom primi cu dragoste".

Luînd seama patriarhul la Hariton, l-a cunoscut după asemănarea feței cum că este tatăl lui Grigorie. Apoi a zis: "Să mergem în biserică și să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să ne arate pe cine știe El că este vrednic a fi episcop". Deci, când săvârșea patriarhul rugăciunile împreună cu episcopii și cu tot clerul în biserica Sfinților și marilor Apostoli Petru și Pavel, era acolo împreună cu dînșii și fericitul Grigorie. Atunci s-a arătat în altar un porumbel zburînd deasupra Sfintei Mese și a șezut pe capul Sfântului Grigorie, încît toți s-au spăimîntat de acea minune preaslăvită. Iar patriarhul a zis: "Iată ne-a arătat Dumnezeu pe care l-a ales vrednic de treapta episcopiei!"

Deci, l-a sfințit pe el episcop al bisericii Acragandiei și toți cetățenii s-au bucurat de dînsul și l-au iubit ca pe un ales de Dumnezeu. Atunci a cunoscut Hariton că Grigorie este fiul său și înălța mulțumire lui Dumnezeu că l-a învrednicit a vedea pe fiul său viu și într-o dregătorie așa de înaltă. Apoi, nu după multe zile, oamenii trimiși din Acragandia, luînd binecuvîntarea de la patriarh, s-au întors împreună cu episcopul lor cel nou. Mergînd pe lîngă cetatea Panormiei, i-a întîmpinat episcopul cetății aceleia cu clerul și cu tot poporul, primindu-i pe ei cu dragoste; căci auziseră de viața cea îmbunătățită a lui Grigorie, pe care l-a rugat să intre în biserică și să dea binecuvîntarea poporului.

Intrînd Sfîntul Grigorie în biserica Domnului, a alergat către dînsul un monah lepros și striga, zicînd: "Miluiește-mă pe mine, robule al lui Hristos, și te roagă lui Dumnezeu ca să mă ușureze de această boală de lepră!" Iar sfîntul a zis către dînsul: "În numele Domnului, fii sănătos de boala ta!" Și îndată s-a tămăduit monahul și s-a curățit de lepră, făcîndu-se trupul lui ca de copil curat și toți laudau pe Dumnezeu, zicînd: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Cel ce face minuni prin plăcutul Său!"

Ieșind din Panormia, s-a apropiat de Acragandia și l-a întîmpinat egumenul mînăstirii Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, care era înaintea cetății. Iar cînd a intrat Sfîntul Grigorie în mînăstirea aceea, a căzut înaintea picioarelor lui un monah surd și mut; dar egumenul îl dădea în lături de la picioarele Sfîntului Grigorie. Însă Sfîntul a zis către egumen: "Lasă-l, frate, să ne spună de ce are nevoie!" Iar egumenul a zis: "Este nebun, stăpîne, și nici nu grăiește și nici nu aude".

Sfîntul, oftînd și ridicîndu-și mîinile spre cer, s-a rugat. Apoi, ridicînd pe monah de la pămînt, a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce a poruncit duhului celui surd și mut să iasă din zidirea Sa, grăiește, frate, și auzi și laudă pe Dumnezeu, Cel ce te-a făcut pe tine!" Iar monahul îndată a grăit și a auzit și a început a striga: "Mari sînt lucrurile Tale, Doamne, Care le-ai făcut prin dreptul acesta!" Și a întrebat fericitul pe monah: "Cîți ani sînt de cînd n-ai auzit și grăit?"

Iar călugărul cel tămăduit a răspuns: "Nu-mi aduc aminte, stăpîne, să fi grăit cîndva sau să fi auzit". Egumenul a zis: "Douăzeci de ani sînt, stăpîne, de cînd l-am călugărit; pe atunci fiind de opt ani, și pînă astăzi a fost mut și surd, iar acum s-a vindecat cu rugăciunile tale". Și i-a cuprins frica pe toți de ceea ce se făcuse și mulțumeau lui Dumnezeu că le-a dat episcop ca acesta, făcător de minuni. Apoi Sfîntul Grigorie s-a odihnit pînă a doua zi în acea mînăstire.

A doua zi a purces către cetate. Și auzind poporul că vine episcop nou, se întrebau unul pe altul: "Cine este episcop? Savin, Crescent sau Evplu?" Înștiințîndu-se că nici unul dintre aceia nu s-a învrednicit de episcopie, ci un bărbat străin cu numele Grigorie, s-au mirat. Apoi, auzind că este făcător de minuni și că a vindecat pe un călugăr surd și mut, s-au înfricoșat. Deci, a ieșit toată mulțimea poporului întru întîmpinarea lui și el îi binecuvînta, punîndu-și peste toți mîinile sale.

Atunci a ieșit în întâmpinare și Teodotia, maica lui, împreună cu bărbatul, neștiind că episcopul este fiul ei. Văzându-l pe el, l-a cunoscut și a zis: "Iată cu adevărat fiul meu este acesta care era pierdut și s-a aflat". Iar Sfântul Grigorie, văzând pe maica sa, a zis: "Bucură-te, doamnă Teodotia, maica mea!" Iar ea, umplându-se de nespūsă bucurie, a zis: "Bine este cuvântat Dumnezeu Cel ce te-a ales pe tine, ca să paști pe poporul Său și pe mine m-a învrednicit a te vedea, dulcele meu fiu!" După aceasta a intrat în biserică cu cântări, împreună cu tot poporul. Și când săvârșea Sfântul Grigorie dumnezeiasca Liturghie, au văzut oarecare din cei vrednici darul Sfântului Duh, coborându-se peste dînsul în chip de porumbel și umbrindu-l pe dînsul, precum s-a făcut și când l-a hirotonisit arhiereu. Atunci au fost aduși în biserică mulțime de bolnavi, peste care punîndu-și mîinile Sfântul Grigorie le-a dat sănătate, încît se minunau toți și ziceau: "Cu adevărat acesta este asemenea Sfântului Grigorie, făcătorul de minuni al Neocezarei" Deci s-a făcut mare bucurie în cetate.

Sfântul Grigorie, începînd a paște Biserica lui Dumnezeu, avea mare purtare de grijă pentru săraci, iar pe cei bolnavi îi tămăduia și izgonea duhurile cele viclene. Iar tatăl său Hariton, nu se îndepărta de la biserică ziua și noaptea, slujind lui Dumnezeu în post și în rugăciune. Asemenea și maica sa Teodotia, lepădînd toată grija vieții, lua aminte la mîntuirea sa și slujea bolnavilor; iar pe cei ce sufereau în sărăcie, pe aceia cu mîinile sale îi hrănea și-i învăța. Astfel, Sfântul Grigorie împreună cu părinții săi înfrumusețau Biserica lui Hristos, făcîndu-se pildă tuturor prin viața cea plină de fapte bune.

După cîteva zile a ieșit fericitul să vadă cetatea și să cerceteze pe cei bolnavi și pe cei săraci. Și cîți din cetățeni aveau bolnavii lor, îi puneau pe cale, pe unde avea să treacă bunul doctor, Sfântul Grigorie, și tot felul de boli luau vindecare numai prin atingerea mîinilor lui. Atunci preotul Savin avea o fiică slăbănoagă, care zăcea pe pat, neavînd deloc tărie trupească, încît nici nu putea să se miște, ci alții o întorceau.

Auzind maica ei că episcopul are să treacă pe la casa lor, a scos pe fiica sa afară din ogradă și a adus-o pe cale. Apropiindu-se Sfântul Grigorie, femeia a căzut la picioarele fericitului, plîngînd și zicînd: "Miluiește-mă, robule al lui Dumnezeu, și te milostivește spre fiica mea că este slăbănoagă!" Sfântul a întrebat-o: "A cui soție ești?" Și ieșind preotul Savin și închinîndu-se, a zis: "Roaba ta este, stăpînul meu, și soția mea". Iar sfîntul l-a întrebat, zicînd: "De cînd bolește fiica voastră?"

Ei au răspuns: "Sînt nouă ani, stăpîne, de cînd este slăbănoagă". Iar Sfîntul, făcînd rugăciune, a însemnat pe copilă cu semnul Sfintei Cruci și a zis: "În numele lui Iisus Hristos, scoală, fecioară și stai pe picioarele tale!" Îndată fecioara s-a sculat și a dat mulțumire doctorului său. Iar poporul care era în urma lui s-a înspăimîntat de acele minuni preaslăvite ce se făceau de dînsul.

După cîteva ani, diavolul, care urăște binele, a ridicat război asupra Sfîntului, vrînd să-l izgonească de pe scaun prin acel preot, Savin, pe a cărui fiică o tămăduise, și prin Crescent, pentru că amîndoi erau preoți în acea cetate și fiecare ar fi dorit să fie episcop. Aceștia aveau mînie între ei; dar în zilele acelea s-au întovărășit și s-au răsculat cu vrajbă împotriva Sfîntului Grigorie, întăritați fiind de zavistia diavolului.

Apoi ziceau între dînșii: "Pînă cînd ne vom supune acestui vrăjitor, care cu vrăjile sale făcînd minuni, face pe oamenii cei proști a se minuna? Au doar nu știm că, fugind de aici, a petrecut la un vrăjitor oarecare și a învățat de la dînsul acel meșteșug al vrăjitoriei? Și acum, venind, amăgește poporul, crezîndu-se a fi omul lui Dumnezeu, pe cînd el este al diavolului; căci nici nu mănîncă nici nu bea, precum face și diavolul".

Niște hule și minciuni ca acestea grăiau din zavistie asupra dreptului. Și ademenind către sfatul lor cel rău și un număr oarecare de clerici și de cetățeni, s-au jurat unul către altul ca să nu se odihnească pînă cînd nu vor izgoni din cetate pe Sfîntul Grigorie; iar în locul lui să pună pe un oarecare Eleusie ereticul care era căzut din treapta de preot și blestemat de Sinodul cel din Laodiceea. Acest eretic venise pe ascuns în Acragandia și locuia la un cetățean anume Teodor, neștiind despre dînsul Sfîntul Grigorie. Pe acest Eleusie îl întîlnise mai înainte Sfîntul Grigorie în răsărit și disputase împreună cu dînsul despre întruparea lui Hristos și-l biruise.

Acesta, după o ascundere de trei luni în cetatea Acragandiei, a ridicat spre zavistie și spre mînie pe acești preoți, precum și un număr oarecare de oameni înrăutățiți, împotriva Sfîntului Grigorie. Și sfătuiindu-se vrăjmașii, au îndemnat o femeie tînă și frumoasă la față cu obiceiuri rușinoase, anume Evdochia, ca să zică în fața episcopului și înaintea poporului cum că a păcătuit cu dînsa. Ea la început nu voia să facă aceasta, zicînd: "Nu mă vor crede cetățenii, pentru că toți îl au ca pe îngerul lui Dumnezeu și mă tem a grai unele ca acestea asupra lui, ca să nu mă ucidă poporul cu pietre".

Iar ei au făgăduit că o vor păzi fără de vătămare și cu mulțime de aur au silit-o să se unească la sfatul lor cel viclean. Deci căutau vreme cu prilej cînd să aducă asupra lui năpasta și ura. Iar într-o noapte, fiind Sfîntul Grigorie în biserică la cîntarea cea de la miezul nopții, Savin și cu Crescent, luînd pe Evdochia cea desfrînată, au adus-o în taină la casa episcopului, unde au găsit străjerul păzind ușile și, dîndu-i mult aur, l-au sfătuit să tacă. Iar pe femeie au dus-o în camera Sfîntului, închizînd-o acolo, și au ieșit.

Episcopul nu știa nimic și, întîrziind în biserică pînă la sfîrșitul Utreniei, s-a făcut ziuă. Cînd a ieșit din biserică, îl urma poporul care fusese acolo, pentru că așa aveau obiceiul de petreceau în toate zilele pe episcopul lor de la biserică pînă la casa lui. Ajungînd la ușa casei sale, se întorcea și îi învăța pe ei; apoi, dîndu-le binecuvîntare, se duceau pe la casele lor. Acolo se afla Savin împreună cu Crescent și cu ceilalți care erau de un cuget cu dînșii.

Aceștia, alergînd în camera lui, au scos pe femeie înaintea episcopului și înaintea a tot poporul ce venise și au strigat: "Vedeți, oamenilor, ce face episcopul nostru? Oare așa se cade lui a face? Noi îl avem ca pe un sfînt, și acum iată-l desfrînat! Deci nu mai este vrednic de scaunul episcopal". Aceasta văzînd poporul s-a înspăimîntat și au rămas toți ca niște pietre fără glas, neștiind ce să răspundă. Apoi s-a mirat și Sfîntul Grigorie de această năpastă neașteptată, dar tăcea. Iar poporul a întreat pe femeie, zicînd: "A păcătuit cu tine episcopul?"

Iar ea a răspuns înaintea tuturor, zicînd: "Adevărat, a păcătuit cu mine în această noapte!" Iar arhidiaconul și alții din cei de casă o întrebau: "În ce ceas de noapte a fost cu tine?" Iar ea a răspuns că după pavecerniță (slujba de seară) a fost cu dînsa; pentru că așa era învățată să zică de începătorii răutății. Atunci cei ai casei au strigat: "Viu este Dumnezeu că nedrept grăiește această femeie mincinoasă". Iar viclenii ziceau: "Voi sînteți ai lui și nu sînteți vrednici de crezut pentru că acoperiți faptele cele rele ale stăpînului vostru". Iar un diacon cu numele Filadelf a zis: *Mute să fie buzele cele viclene, care grăiesc fărădelege asupra dreptului cu mîndrie și defăimare!*

Crescent, auzind aceste vorbe, a alergat și a lovit peste obraz pe Filadelf. Și mulți s-au înspăimîntat și au crezut minciuna, văzînd pe femeia scoasă din camera lui și zicîndu-i în față cum că a păcătuit cu dînsa. Iar alții nu credeau. Însă a biruit partea celor vicleni și, apucîndu-l pe episcop, l-au scos afară din casa lui și l-au dus în temnița în care odinioară pentru Hristos, a stat sfîntul Mucenic Grigorie, episcopul Liviei.

Acolo au închis și pe Sfîntul Grigorie, punîndu-i picioarele în butuci (legături) și punînd oaste de strajă. Apoi îndată au trimis scrisoare către exarhul patriarhului, care era în părțile acelea, vestindu-i cele ce s-au întîmplat și rugîndu-l să vină în cetatea lor ca să judece pe Grigorie. Și a străbătut vestea nu numai în cetatea Acragandiei, ci și în toate cetățile și satele dimprejur și în toată latura Siciliei, cum că Grigorie episcopul a fost prins cu o femeie.

Atunci s-au adunat la temniță mulțime de credincioși care aveau dragoste către Sfîntul și care nu credeau clewetirea cea mincinoasă și ședeau lîngă temniță, plîngînd. Iar Sfîntul mulțimea lui Dumnezeu, Celui ce l-a învrednicit a pătimi, fiind nevinovat. La miezul nopții, pe cînd se ruga, a strălucit o lumină mare în temniță, căci îngerul Domnului, venind, a desfăcut din butuci picioarele lui și, întărindu-l cu cuvinte de răbdare, s-a făcut nevăzut. Apoi s-au deschis singure ușile temniței. Iar poporul, văzînd minunea ce se făcuse, a intrat înăuntru și s-a închinat Sfîntului, zicînd: "Acum cunoaștem că Dumnezeu este cu tine și că mincinoasă este clewetirea cea urzită asupra ta". Și voiau să meargă să ucidă pe Savin și pe Crescent; dar i-a oprit Sfîntul și i-a certat, ca să nu îndrăznească să ridice război și să verse sînge, ci să aștepte judecata care se va face asupra lui.

Venind exarhul în cetate, a adunat tot soborul cetății și, șezând la judecată, a pus înainte pe Sfântul Grigorie. Dar au stat și potrivnicii împreună cu desfrînata, pe care a întrebat-o exarhul: "Oare, adevărate sînt cele grăite? A păcătuit episcopul cu tine?" Iar ea a zis: "Așa, stăpîne, adevărat este că a păcătuit cu mine". Zicînd acestea, îndată a căzut dracul asupra ei și, aruncînd-o la pămînt, a început a o bate, încît se tăvălea ticăloasa și striga înfricoșat, chinuită fiind de necuratul. Atunci i-a cuprins frica pe toți și ziceau: "Nevinovat este Grigorie de acel lucru rău; căci iată a căzut mînia lui Dumnezeu asupra celei ce a mințit asupra lui". Iar clevetitorii nu se rușinau a grăi: "Dar n-am zis noi că este vrăjitor și fermecător, căci iată cu vrăjile sale a făcut pe femeie de se îndrăcește?"

Auzind despre aceasta soția lui Savin împreună cu fiica sa pe care o tămăduise Sfântul Grigorie de slăbănogire, a alergat degrabă în sobor și a început a striga cu mînie asupra bărbatului său, zicînd: "Ticălosule, și cu totul înrăutățitule! dar ai uitat facerea de bine a acestui sfînt bărbat care a vindecat pe fiica noastră și acum aduci clevetire asupra acestui om nevinovat? Du-te din casa mea că de-acum nu mai vreau să trăiesc împreună cu tine". Și, căzînd la picioa-rele Sfîntului, a zis, plîngînd: "Miluiește-ne pe noi, robule al lui Dumnezeu, și nu pomeni răutatea pe care ți-au făcut-o acești necurați!"

Atunci s-a făcut gîlceavă în popor. Unii strigau că este nevinovat, iar alții credeau minciuna, zicînd că, cu vrăjitorii a adus pe drac asupra celei ce a păcătuit cu dînsul. Iar exarhul, avînd mîinile pline de bani, ajuta lui Savin și lui Crescent. Însă, văzînd poporul tulburat, s-a temut și, sculîndu-se la judecată, a ieșit, zicînd: "Se cuvine mai cu luare aminte a cerceta pricina aceasta". Iar fericitul Grigorie s-a dus singur în temniță și, șezînd acolo ca un osîndit, aștepta să vadă ce sîrșit va avea lucrul.

Exarhul, văzînd că nu poate să facă nimic Sfîntului Grigorie, a socotit ca să-l trimită la patriarhul de la Roma. Deci a poruncit să pregătească o corabie și a făcut o scrisoare în care arăta vina lui Grigorie; apoi aștepta noaptea pentru ca în taină să-l trimită pe Grigorie. După aceea au scris și clevetitorii către patriarh precum le-a plăcut. Deci, venind noaptea și poporul împrăștiindu-se exarhul cu Savin și cu Crescent, luînd pe Sfîntul Grigorie l-au trimis la corabie. Și mergînd în urmă-i părinții lui și cei de casă ai lui plîngînd și tînguindu-se pentru dînsul, el îi mîngîia și-i sfătuia să nu mai plîngă, încredințîndu-i că iarăși îl vor vedea sănătos pe scaunul său.

Deci, punîndu-l potrivnicii în corabie, l-au încredințat unui corăbier cu numele Procopie, căruia i-au dat și scrisorile către patriarh. Iar Evplu, arhidiaconul, împreună cu alți diaconi, apropiindu-se de exarh l-au rugat ca să le dea voie să meargă și ei împreună cu părintele și învățătorul lor. Dar el nici n-a vrut să-i asculte, ci numai pe un diacon dintre dînșii cu numele Platonie l-a lăsat a merge cu dînsul. Fiind pornită corabia, a început să plutească, iar cei de casă ai Sfîntului împreună cu părinții lui, plîngînd mult pe mal, s-au întors la casele lor.

A doua zi s-a adunat în temniță mulțime de popor împreună cu cei mai mari ai lor și neaflînd pe Sfîntul Grigorie păstorul lor s-au tulburat și au început a plînge și a striga asupra judecății nedrepte. Apoi învinuind pe exarh îl întrebau: "Ce ați făcut, prea sfinte părinte, cu părintele și păstorul nostru cel bun? Au doar l-ați omorît?" Iar el zicea: "Nu, fraților, nu i-am făcut nici un rău, ci cu pace l-am trimis la patriarh precum singur a dorit". Iar ei, chemînd pe arhidiaconul Evplu și pe alți diaconi, îi întrebau, zicînd: "Voi știți unde este sfîntul vostru episcop, că voi aseară ați fost cu dînsul în temniță. Deci spuneți nouă adevărul, unde este acum?" Iar ei au răspuns că exarhul l-a trimis noaptea la patriarhul din Roma.

Exarhul, văzînd că se face turburare în popor s-a temut foarte și a fugit din cetate. Iar poporul luînd foc au aprins casele prea răufăcătorilor preoți Savin și Crescent și-i căutau și pe dînșii ca să-i omoare; dar ei au fugit în biserică și poporul a alergat în urma lor. Iar tatăl sfîntului, Hariton, stînd în ușile bisericii, ruga poporul întărit să nu facă vărsare de sînge pentru fiul său; căci dacă vor fi adevărate, zicea el, cele grăite de dînșii apoi veți fi voi vinovați și judecați. Iar ei, ascultînd pe Hariton s-au întors înapoi. Apoi, trimițînd în cetatea Siracusei, la domnul Siciliei și către episcopul acelei cetăți le-a vestit acelora toate cele ce s-au întîmplat lui Grigorie episcopul lor. Iar aceia, auzind, s-au minunat și foarte rău le-a părut pentru dînsul; căci știau viața lui plină de fapte bune. Și trimițînd dregători de la ei au încredințat dregătoria bisericii lui

Evplu arhidiaconul, pînă la o vreme, pînă cînd se va îndrepta Sfîntul Grigorie înaintea patriarhului și se va întoarce la scaunul său.

După cîtăva vreme iarăși s-au adunat potrivnicii și căutau săucidă pe Evplu. Însă el, văzînd răutatea lor cea neîmblînzită, a fugit din cetate și s-a ascuns pînă la venirea lui Grigorie. Iar Savin și Crescent cu clevetitorii lor, luînd pe cel mai sus pomenit Eleusie, l-au așezat în episcopie. Boierii cei mai mari ai cetății fiind rugați de Hariton au încetat cu tulburarea lor iar mai vîrtos au tăcut atunci cînd li s-a vestit de dînsul, că vrînd Dumnezeu iarăși se va întoarce Sfîntul Grigorie la scaunul său. Deci, pășteau în acea vreme fiarele cele sălbatice cum voiau. Pentru că Eleusie ereticul luînd moaștele sfinților care erau în altar a vrut să le ardă cu foc, dar nu s-a atins deloc focul de dînsele și a poruncit ca să le arunce noaptea în mare, neștiind nimeni.

Ajungînd fericitul Grigorie în cetatea Romei, coborînd, a dat patriarhului cărțile trimise de la exarh și de la clevetitori, pe care citindu-le s-a umplut de mare iuțime și mînie asupra lui Grigorie; și nevoind a vedea măcar fața sa nici a-l întreba, a poruncit să-i ferece mîinile și picioarele. Asemenea și pe Platonic, diaconul lui să-l închidă într-o temniță deosebită. Deci, șezînd sfîntul în temniță și rugîndu-se, a strălucit peste el, noaptea, o lumină și s-au deschis ușile temniței și au intrat la dînsul doi bărbați prea străluciți în chipul apostolilor, zicînd către dînsul: "Bucură-te, robule al lui Hristos și iubitul nostru Grigorie! Domnul ne-a trimis ca să te dezlegăm și să te ajutăm în nevoile tale, pentru care, văzînd bărbăția și răbdarea ta, ne bucurăm, că voiește Dumnezeu ca și în această cetate să facă prin tine minuni".

Zicînd acestea, s-au atins de legăturile lui și îndată au căzut lanțurile, iar Sfîntul a stat în picioare dezlegat, închinîndu-se lor pînă la pămînt. Atunci ei s-au sărutat și s-au făcut nevăzuți. Apoi s-au arătat și diaconului Platonic, pe care, scoțîndu-l din închisoare, l-au dus la Grigorie. Și erau amîndoi Grigorie și Platonic, lăudînd împreună și binecuvîntînd pe Dumnezeu. Iar străjerul avea un singur fiu în vîrstă de douăzeci de ani, pe care de șase ani îl chinuia un diavol cumplit, izgonindu-l pe drumuri și prin pustietăți. De multe ori, prinzîndu-l tatăl său, îl lega cu lanțuri de fier și-l închidea în casă, însă el, rupînd legăturile și sfărîmînd ușile, fugea.

S-a întîmplat în una din acele zile de l-a prins tatăl său, legîndu-i puternic mîinile, picioarele și grumajii de un stîlp. Iar el, sfărîmînd fiarele, la miezul nopții a fugit și aflînd ușile temniței deschise a intrat acolo, apoi șezînd la picioarele Sfîntului Grigorie, se tăvălea. Atunci Sfîntul, ridicîndu-și mîinile către cer, s-a rugat la Dumnezeu, apoi a zis diavolului: "Domnul nostru Iisus Hristos îți poruncește duh necurat să ieși din zidirea Sa". Și îndată a ieșit diavolul din copil. Iar tatăl său, sculîndu-se, îl căuta cu sîrguință și, văzînd temnița deschisă, s-a spăimîntat foarte crezînd că au fugit legați.

Intrînd înăuntru, a văzut pe Sfîntul împreună cu Platonic stînd și cîntînd și pe fiul său împreună cu dînșii deplin sănătos. Atunci străjerul a căzut îndată la picioarele Sfîntului, zicînd: "Cu adevărat omul lui Dumnezeu ești tu, iartă-mă că am greșit spunînd și punînd mîinile mele asupra ta". Din acel ceas străjerul temniței slujea ziua și noaptea Sfîntului cu frică, cinstindu-l pe dînsul ca pe un înger al lui Dumnezeu.

În acea vreme o femeie avea o fiică gîrbovă și, auzind că pe fiul străjerului l-a tămăduit fericitul Grigorie, a alergat împreună cu fiica sa la dînsul în temniță. Și, îngenunchind înaintea lui, l-a rugat ca să-i tămăduiască pe fiica ei, însă el i-a răspuns: "Nu este lucrul meu acesta, ci al lui Dumnezeu, Aceluia, Care pe toate cu cuvîntul poate să le facă". Iar ea nu se depărta supărînd pe Sfîntul și rugîndu-l. Atunci el, făcînd rugăciune, și-a pus mîna sa pe cea gîrbovă și îndată s-a îndreptat.

Apoi mulțumind maica și fiica lui Dumnezeu și, închinîndu-se Sfîntului, s-au întors la casa lor, bucurîndu-se. Iar vecinii o întrebau: "Cine a tămăduit pe fiica ta?" Iar dînsa a răspuns: "Un episcop străin din Sicilia care zice că este osîndit pentru o vină și șade în temniță. Acela a vindecat pe fiica mea și tot acela a vindecat mai înainte pe fiul străjerului.

Astfel, au ajuns în auzul multora minunile lui Grigorie, cum că a tămăduit numai cu cuvîntul pe un copil îndrăcit și pe o copilă gîrbovă. De atunci aduceau la dînsul pe mulți neputincioși, iar el îi tămăduia.

După ce a trecut un an, patriarhul și-a adus aminte de Grigorie, care zăcea în temniță și a trimis de a chemat pe avă Marcu, despre care de multe ori s-a pomenit mai sus. Venind Marcu de la mînăstirea sa, a zis către dînsul: "Nu știi, frate, că Grigorie, episcopul bisericii Acragandiei a fost adus aici legat și șade închis în temniță, căci a făcut desfrînare?" Iar părintele Marcu, ofînd, a răspuns: "O, de-aș avea și eu parte împreună cu dînsul în ziua înfricoșatei judecăți!" Iar patriarhul auzind acest cuvînt s-a schimbat la față și a zis: "Vezi scrisoarea cea trimisă mie pentru dînsul de la exarhul meu pe care-l am în părțile acelea". Iar avă Marcu, citind scrisoarea, a zîmbit, zicînd cu voce tare: "Viu este Domnul că este minciună clevetirea aceasta adusă asupra bărbatului nevinovat, care cu viața și cu facerea de minuni este deopotrivă cu părinții cei mari de demult, precum și tu singur, stăpîne, știi". Atunci patriarhul a zis: "Știi că înainte de greșală era într-însul darul lui Dumnezeu; iar după ce a greșit, s-a luat darul de la dînsul". Iar Marcu a răspuns: "Domnul știe pe cei ce sînt ai Săi".

Atunci patriarhul a zis: "Dar ce vom face cu dînsul și cum mă sfătuiești?" Iar avă Marcu a zis: "Ascultă-mă pe mine, stăpîne, și primește sfatul robului tău. Adună sinod, cheamă episcopi nu numai din apus, ci trimite și la răsărit, ca să nu fie judecata lui Grigorie fără știrea împăratului și a patriarhului de acolo. Ci și binecredinciosul împărat, ca și patriarhul Constantinopolului să trimită oamenii săi. Apoi trimite și în Sicilia să aducă pe clevetitori și pe femeie; după aceea ce ne va povățui Dumnezeu aceea vom face". Iar patriarhul a zis: "Bun este sfatul tău, părinte". Apoi a scris o epistolă către binecunoscutul și credinciosul împărat Iustinian și către prea sfințitul patriarh al Constantinopolului, vestindu-i și rugîndu-i să trimită la sinod bărbați cinstiți. Totodată a scris și exarhului său, care era în Sicilia, precum și la boierii și cetățenii Acragandiei, poruncindu-le ca îndată să trimită la dînsul în Roma pe toți clevetitorii lui Grigorie pînă la unul și pe femeia care zice că a păcătuit cu Grigorie.

Citind împăratul și patriarhul cărțile de la patriarhul Romei, s-au mirat de clevetirea adusă asupra lui Grigorie și, necrezînd-o, le-a părut rău pentru că de atîta vreme șade Grigorie în temniță, fiind nevinovat. Deci au trimis degrabă bărbați cinstiți; împăratul a trimis un boier al său, cu numele Marchian, iar patriarhul a trimis trei episcopi: al Ancirei, al Cizicului și al Corintului, precum și pe Constantin Hartofilaxul. Toți aceștia din Constantinopol și Sicilia s-au adunat la Roma, după al doilea an al șederii lui Grigorie în temniță.

Marchian, apropiindu-se de Roma ca la optsprezece stadii, a căzut într-o boală cumplită, încît toți deznădăjduiseră de viața lui. Și erau în mare supărare pentru dînsul episcopii care veniseră împreună cu dînsul și abia cu mare nevoie au venit la Roma. Deci erau toți îngrijorați pentru Marchian, căci nici un doctor nu putea să-i ajute la boala lui. Iar într-o seară s-a întîmplat a trece pe lîngă curtea în care avea gazdă Marchian femeia aceea a cărei fiică era tămăduită de Sfîntul Grigorie și a auzit plîngerea slugilor, apoi a întrebat pe unul dintre dînșii pentru ce plîng, iar el a zis: "Stăpînul nostru moare și de aceea plîngem". Iar ea a zis: "Dacă voiți ca stăpînul vostru să fie viu și sănătos apoi duceți-l și eu vă voi arăta un doctor, care numai cu cuvîntul îl va tămădui; pentru că și pe fiica mea și pe mulți a tămăduit în cetatea aceasta și nu este nici un neputincios care să fi ieșit de la dînsul fără vindecare". Ei, crezînd-o, au luat pe stăpînul lor cu patul și l-au dus după femeie. Iar Marchian nu știa ce-i fac slugile sale pentru că îl cuprinsese foarte mare fierbințeală și nu simțea nimic.

Ducîndu-i pe dînșii femeia la temniță, unde era Sfîntul Grigorie, a zis: "Aici șade doctorul acela care cu cuvîntul tămăduiește bolile". Apoi ducînd slugile pe stăpînul lor în temniță, l-au pus înaintea Sfîntului Grigorie și l-au rugat plîngînd să dea vindecare stăpînului lor. Sfîntul a strigat pe Marchian de două ori, iar el nu putea să-i răspundă. Deci, lăcrimînd fericitul, și-a pus mîna peste bolnav și îndată a adormit bolnavul pentru că nu dormise de 25 de zile. Iar la miezul nopții s-au apropiat de dînsul slugile lui și pipăindu-l n-au mai aflat fiebințeală într-însul; atunci au lăudat pe Dumnezeu. Deci, sfinșindu-se noaptea și Sfîntul cîntîndu-și cîntarea înaintea dimineții s-a deșteptat Marchian și s-a sculat sănătos, încît se mira unde se află. Apoi văzîndu-l pe Sfîntul Grigorie l-a cunoscut și a căzut la picioarele lui, căci a priceput că, cu rugăciunile lui s-a vindecat de boală.

Făcîndu-se ziuă, au venit episcopii să cerceteze pe Marchian și nu l-au aflat. Apoi, înștiințîndu-se că l-au dus la Grigorie în temniță, au mers acolo. Și văzînd pe Marchian sănătos, șezînd și vorbind împreună cu

Grigorie, s-au mirat și au zis către Sfântul: "Binecuvântat ești, Părinte Grigorie, că te-ai învrednicit de darul lui Dumnezeu a tămădui bolile omenești". Apoi sărutându-l cu dragoste l-au întrebat de câtă vreme este în temniță. Iar el a zis: "De doi ani și patru luni". Atunci ei s-au mâniat foarte asupra patriarhului că de atîta vreme ține în temniță pe nevinovatul bărbat, necercetînd pricina lui cu dinadinsul. Ei voiau să-l scoată din temniță, însă el nu voia, zicînd: "Nu-mi este cu trebuință și cu puțință a ieși din locul acesta fără judecată și fără poruncă". Iar ei, mergînd au vestit patriarhului toate ce se făcuseră și el s-a mirat și a fost cuprins de mare spaimă.

Deci, a poruncit patriarhul Romei să se adune sinodul în biserica Sfântului Ipolit, care era aproape de temniță și s-au adunat 150 de episcopi, precum și călugări de prin mînăstiri, încît nu mai era cu puțință a încăpea toți în biserică. Apoi au fost aduși clevetitorii în număr de 110, cu Savin și cu Crescent. După aceea au trimis și la Sfântul Grigorie trei episcopi și cinci preoți. Iar episcopul Răsăritului și hartofilaxul, văzînd pe Sfântul Grigorie stînd la judecată cu mare smerenie, ca un osîndit, au lăcrimat.

Deci, a început patriarhul a întreba pe clevetitori, zicînd: "Care este vina pe care o aduceți episcopului vostru?" "Stăpîne, l-am aflat cu o femeie păcătuind". Zis-a lor patriarhul: "Dar cu ochii voștri l-ați văzut pe el păcătuind? Sau femeia v-a spus vouă?" Ei au zis: "Noi, stăpîne, am intrat să ne închinăm după obicei și am aflat pe femeie dormind în patul lui. Și am întrebat-o pe dînsa, iar ea a mărturisit înaintea exarhului și a tot poporul fărădelegea ce a făcut". Apoi au zis episcopii să se aducă femeia ca să declare înaintea sinodului. Iar ei au zis: "Cum poate să-l declare pe el, de vreme ce este îndrăcită, căci de cînd a greșit cu dînsa a ajuns-o pedeapsa lui Dumnezeu și acum o chinuie dracul".

Trimițînd, au adus femeia cea îndrăcită înaintea sinodului, fiind ținută de doi oameni și neștiind unde stă, căci era ieșită din minți. Apoi a zis patriarhul către clevetitori: "Nu se întreabă la judecată cei îndrăciți și cei fără de minte, ci voi, ticăloșilor, spuneți adevărul!" Iar ei au zis: "Noi acum am spus: Întrebați-l și pe cel care a făcut răul, ca să spună singur despre sine".

Iar Sfântul Grigorie a oftat din adîncul inimii și a spus: *Sculatu-s-au asupra mea mărturii nedrepte; de cele ce nu știam m-au întrebat, răsplătitu-mi-s-au mie rele pentru bune*. Acestea zicînd el, a căzut femeia la pămînt, chinuindu-se de drac și se tăvălea înaintea picioarelor lui, spumînd și stînd înțepenită, încît s-au înspăimîntat toți cei ce o vedeau. Iar Sfântul, rugîndu-se în sine, a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos și pentru Sfinții Părinți care sînt adunați aici, ieși duhule necurat din făptura lui Dumnezeu ca venindu-și femeia în minte să spună adevărul despre mine!" Și îndată a scuturat-o duhul și a ieșit dintr-însa. Iar femeia zăcea ca o moartă. Și, luînd-o Sfântul de mînă, a ridicat-o.

Stînd ea înaintea tuturor, a întrebat-o: "Cum te cheamă?" Iar ea a zis: "Evdochia mă cheamă". Zis-a ei hartofilaxul: "Dar cunoști pe episcopul tău?" Iar ea a zis: "Adevărat îl cunosc foarte bine că de multe ori l-am văzut umblînd prin cetate, cercetînd pe cei săraci, pe cei bolnavi și pe cei sărmani și dîndu-le multă milostenie, precum și eu ticăloasa de multe ori m-am învrednicit a lua milostenie din mîinile slugilor lui". Și iarăși a întrebat-o pe ea: "Dar făcut-a episcopul vreodată păcat cu tine?" Iar ea, oftînd din adîncul inimii, a lăcrimat și, ridicîndu-și glasul său, a zis: "Viu este Domnul Puterilor că nu m-a cunoscut pe mine niciodată; ci acești oameni vicleni care stau înaintea voastră, Savin și Crescent, m-au silit pe mine ca să clevetesc pe bărbatul cel drept, făgăduindu-mi multă avere. Dumnezeu să le răsplătească lor pentru păcatul sufletului meu, căci m-au adus la o nevoie ca aceasta. Că de cînd m-au înșelat viclenii și am ascultat de sfatul lor, de atunci a intrat dracul în mine și m-a chinuit pînă acum".

Acestea zicînd, s-a aruncat la picioarele Sfântului Grigorie, plîngînd și zicînd: "Miluiește-mă, robule al lui Dumnezeu și mă iartă pe mine ticăloasa, care am greșit ție, că viu este Domnul Dumnezeu, că nu mă voi scula de la picioarele tale, pînă cînd nu-mi vei făgădui iertare". Iar el a zis către dînsa: "Nu este al nostru a ierta păcatele, ci numai al Preamilostivului Dumnezeu, iar nouă se cuvine a ne ruga pentru iertarea păcatelor. Drept aceea și eu mă voi ruga bunătății Lui pentru tine, ca să-ți ierte păcatele tale". Deci, a ridicat-o pe ea de la pămînt și i-a cuprins frica pe toți cei ce erau de față la sinod, încît, mirîndu-se, ziceau: "Binecuvântat este Domnul Dumnezeu, Care a arătat nevinovat pe robul Său, iar clevetirea a arătat-o a fi mincinoasă!"

Atunci patriarhul și toți episcopii s-au mîniat foarte asupra clevetitorilor și au început a-i certa cu cuvinte aspre a-i și defăima. Apoi a poruncit să-i despartă în două: pe clerici împreună cu Savin și cu Crescent de o parte, iar pe mireni de altă parte. Iar pe femeia care mințise asupra dreptului a lăsat-o liberă de pedeapsă, cu porunca lui Dumnezeu, doi ani și jumătate fiind chinuită de dracul. Iar pe începătorii răutății i-a judecat să-i surghiunească: pe Savin în Tracia, iar pe Crescent în Spania; apoi pe ceilalți clerici i-a judecat să-i trimită cu necinste în Ravena, ca acolo în legături și în mari nevoi să-și petreacă viața lor. Iar pe mireni i-a încredințat să-i judece Marchian boierul, trimisul împăratului. Acesta a poruncit să-i închidă pe toți în temniță, vrînd să-i pedepsească mai pe urmă cu diferite chinuri.

Începînd ostașii a-i duce pe ei la temniță se tînguiau cu toții și au strigat către Sfîntul cu mare glas, zicînd: "Miluește-ne, Părinte, robul lui Hristos, pe noi care am greșit ție, și nu ne da la chinuri cumplite!" Iar Sfîntul Grigorie, fiind cu adevărat fără răutate, a căzut înaintea patriarhului și a tot sinodul, rugîndu-i cu lacrimi pentru vrăjmașii săi, ca să-i miluiască și să nu-i chinuiască pentru dînsul. Și pînă într-atît a stăruit la dînșii cu rugăciunea cea cu osîrdie și cu multe lacrimi, căzînd la picioarele lor, încît, plîngînd toți, au zis: "Dacă tu singur îi ierți, apoi nici noi nu avem să-i chinuim". Deci au poruncit ostașilor să-i lase.

Apoi, sînd toți clevetitorii înaintea sinodului, s-a făcut un vifor mare și s-a cutremurat pămîntul, întunecîndu-se pămîntul și văzduhul, acoperindu-i pe toți cu o negură; și erau în mare frică, căci socoteau că, desfăcîndu-se pămîntul, îi va înghiți pe toți. Și tot sinodul, ridicîndu-și mîinile, striga: "Doamne miluiește-ne!" Apoi, încetînd viforul și văzduhul iarăși luminîndu-se s-a arătat pedeapsa lui Dumnezeu peste clevetitori. Pentru că s-au înnegrit fețele lor ca funinginea, iar lui Savin și lui Crescent, nu numai că li s-au înnegrit fețele, ci și gura li s-a încheștat, încît nu le era cu putință a vorbi. Și astfel i-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu! Tot sinodul, văzînd o minune ca aceea, zicea: "Acum am cunoscut că a mîntuit Domnul pe unsul Său, l-a auzit pe el din cerul cel sfînt al Său, întru putere este mîntuirea dreptei lui".

După aceasta, patriarhul a zis către clevetitori: "Auziți, ticăloșilor! Iată că v-ați făcut cu înnegrirea feței voastre, asemenea tatălui vostru diavolul, cel demult înnegrit, pentru că ați adus clevetire mincinoasă asupra acestui bărbat drept și sfînt. Deci și noi poruncim vouă ca din ziua de astăzi să fiți robi episcopului Acragandiei precum și episcopilor care vor fi după dînsul, voi și fiii voștri și neamul vostru pînă în veac. Și din neamul vostru să nu fie niciodată preot ori cleric. Apoi episcopul care va îndrăzni să facă din neamul vostru preot ori diacon sau orice fel de cleric, știind fărădelegea lucrului vostru, de acum acela să fie blestemat".

Deci a plăcut la tot sinodul judecata aceea. Iar femeia care clevetise pe Sfîntul, șezînd și căzînd cu fața la pămînt, striga cu plîngere către episcop, zicînd: "Miluiți-mă, Sfinților Părinți, și lăsați-mă într-o mînăstire de fecioare; căci de acum nu mă voi mai întoarce în cetatea mea". Deci a fost dată la mînăstirea Sfintei Mucenițe Cecilia și au îmbrăcat-o în chip călugăresc în care a petrecut nevoindu-se douăzeci și doi de ani, răposînd într-o adevărată pocăință. Apoi s-a făcut mare bucurie în tot sinodul pentru îndreptarea Sfîntului Grigorie.

Cînd a sosit ceasul al nouălea din zi, patriarhul a poruncit Sfîntului Grigorie să săvîrșească dumnezeiasca Liturghie. Iar cînd slujea, mulți din episcopii cei vrednici au văzut darul Sfîntului Duh pogorîndu-se asupra lui Grigorie. Iar după Sfînta Liturghie, patriarhul a dat o masă tuturor și s-au ospătat, dînd slavă lui Dumnezeu.

În acea vreme s-a întîmplat la Roma un lucru. Niște copaci foarte frumoși și mari, în număr de zece, ce erau spre podoaba bisericii Sfinților Apostoli Petru și Pavel, au venit pe rîu și au stat în mijlocul apei, ca și cum ar fi fost înfiți sau întăriți acolo. Pentru această pricină le era greu corăbierilor a trece, căci opreau rîul prin lungimea lor și de multe ori, adunîndu-se cetățenii, încercau să-i tragă afară, dar nu puteau pentru că erau ținuți cu oarecare putere nevăzută. Deci a rugat patriarhul pe Sfîntul Grigorie ca să miște el cu rugăciunea acei copaci din locul acela. Și a mers acolo Sfîntul Grigorie, urmînd după dînsul mulțime de popor.

Venind pînă la rîu, a văzut un cuptor aprins, și abătîndu-se din cale, a luat cărbuni aprinși în poalele mantiei sale și s-a dus. Sosind la acei copaci, a pus tămîie peste cărbuni și, făcînd rugăciune, a cădit cu poalele mantiei ca o cădelniță, fiind pline de cărbuni aprinși, încît se mirau toți, văzînd că mantia sfîntului nu se ardea de foc, precum odinioară rugul care ardea fără mistuire. Iar după sfîrșitul rugăciunii a poruncit oamenilor ca să tragă copacii la mal, care îndată s-au mișcat și s-au făcut ușori, mai presus de fire, încît fără osteneală i-au tras. Apoi au aflat pe ei o scrisoare scrisă astfel: "Cinci copaci sînt ai Sfîntului Apostol Petru, iar cinci copaci sînt ai Sfîntului Apostol Pavel".

După aceea, iarăși a adunat patriarhul Romei pe episcopi de au judecat pe Eleusie, ereticul mai sus pomenit, ca să-l trimită în surghiun în Spania, iar pe Sfîntul Grigorie l-a slobozit cu cinste la scaunul său; însă el a mers mai întîi la Constantinopol, unde a fost primit cu cinste de împăratul și de patriarhul, apoi s-a întors în Sicilia.

Cetățenii Acragandiei, înștiințîndu-se de venirea păstorului lor, i-au ieșit în întîmpinare cu psalmi și cu cîntări, bucurîndu-se de întoarcerea lui și l-au primit cu mare cinste. Iar Sfîntul n-a intrat în biserica profanată deeretici, nici în episcopie. Ci a zidit degrabă altă biserică preafrumoasă în numele Sfîntilor Apostoli Petru și Pavel și alte case și-a făcut pentru locuința lui. Apoi a viețuit ani îndelungați, pascînd bine turma lui Hristos.

El a scris multe cuvinte de învățătură și a făcut minuni fără număr. Apoi, ajungînd la adînci bătrînețe, a lăsat această viață pămîntească și a început pe cea cerească și veșnică, împreună cu Hristos Domnul, a Căruia este slava în veci. Amin.

Sfîntul Antonie de la Iezeru-Vîlcea (23 noiembrie)

Acest fericit părinte Antonie era de neam român și a trăit pe vremea binecredinciosului voievod Matei Basarab și a voievodului martir Sfîntul Constantin Brîncoveanu. A crescut în dreapta credință mergînd de mic la Sfînta Biserică, unde își găsea desfătarea sufletească. Înaintînd cu vîrsta a ajuns preot, spre slava lui Dumnezeu și bucuria duhovnicească a părinților săi.

Lăsînd desfătarea lumii acesteia, a îmbrățișat viața monahicească în prea frumoasa pustie de la Schitul Iezeru, în ținutul Vîlcii. Aici Cuviosul Antonie s-a arătat dintru început foarte sîrguincios la toată osteneala și asprimea vieții mînăstirești. Atît de mare era nevoița sa, încît celorlalți viețuitori din chinovie li se părea că fericitul Antonie ar fi în trup duhovnicesc.

Dorind să sporească nevoițele sale, cu blagoslovenia egumenului mînăstirii a mers la episcopul locului, Ilarion, să-i ceară binecuvîntarea să plece în Muntele Athos. Episcopul cunoscîndu-l că este monah îmbunătățit și poate fi multora de folos aici, a stăruit ca el să rămîină în țară. Deci, întorcîndu-se Cuviosul la Schitul Iezeru și văzînd că Biserica se ruinează, s-a umplut de rîvnă și, cu ajutorul lui Dumnezeu, al episcopului Ilarion și cu agoniseala lui a reînnoit sfîntul locaș.

După multe nevoițe, Cuviosul Antonie s-a aprins de dorul pustniciei, pentru care fapt, cu binecuvîntarea egumenului său a ieșit din schit și cercetînd mai îndeaproape pustia, a găsit o peșteră mică într-o stîncă. Acolo, singur a săpat o bisericuță în care s-a rugat neîncetat ziua și noaptea. Urîtorul de oameni, diavolul însă, i-a adus multe ispite și supărări, dar pe toate le-a biruit cu darul lui Dumnezeu, cu rugăciunea și neîncetata lucrare. Cine poate să spună privegherile Cuviosului de toată noaptea, postirile și plecaciunile genunchilor săi?

Cuviosul Antonie era mic de stat și gîrbov de bătrînețe, barba deasă, scurtă și destul de albă, vesel la căutătură, obrazul frumos, puțin iute din fire și lesne iertător. Îmbrăcămintea sa era simplă și numai cele de trebuință purta.

Pentru înfrînarea trupului purta un brîu din lanțuri de fier împrejurul său, iar hrana sa o lua abia la al nouălea ceas și atunci numai pîine uscată și apă, dar acelea cu măsură. Vin și băutură amețitoare nu a gustat niciodată. Pe pat nu dormea, ci numai pentru osteneală stătea rezemat de niște pietre. Lacrimile nu-i lipseau din ochi niciodată la rugăciune.

Cu harul lui Dumnezeu, Cuviosul cunoscînd că trecerea din lumea aceasta îi este aproape, a chemat pe ucenicul său Nicolae, cu patruzeci de zile mai înainte și i-a spus în taină: "Sîrșitul mi s-a apropiat. După ieșirea sufletului, să te nevoiești să pui trupul meu în gropnița pe care eu am săpat-o aici în piatră".

După patruzeci de zile, îmbolnăvindu-se Cuviosul, vorbind în pace cuvinte de învățătură pentru suflet, a adormit în Domnul.

Viața și pătimirea Sfîntului Mucenic Clement, Papă al Romei (24 noiembrie)

În slăvita și marea cetate Roma cea veche era un om slăvit și de neam mare, cu numele Faust, care își trăgea neamul său din împărații Romei, cei de demult, avînd femeie cu numele Matilda care, de asemenea, era de neam împărătesc, fiind rudenia lui August și a lui Tiberiu, cezarii Romei, pe care însuși cezarul a dat-o lui Faust de soție. Și erau amîndoi necredincioși, îndeletnicindu-se cu închinarea idolilor. Aceștia au născut mai întîi doi fii gemeni și au numit pe unul Faust iar pe celălalt Faustinian. După aceea au născut și pe al treilea fiu și i-au pus numele Clement.

Faust, avea un frate cu obiceiul rău și fără de rușine, care, văzînd pe femeia fratelui său că era foarte frumoasă, s-a rănit cu frumusețea ei și voia să o amăgească spre desfrînare. Dar ea, fiind plină de înțelepciune, nu voia să-și necinstească casa sa cea de bun neam, și-l îndepărta în tot chipul de la sine pe acel desfrînat. Și nevrînd a-l vădi pe el, nu spunea la nimeni despre aceasta, nici chiar bărbatului său, temîndu-se ca să nu iasă pentru dînșii veste rea în popor, și să-și facă de rîs casa.

Matilda, văzînd însă că nu poate în alt fel să scape de dînsul, de nu se va depărta de ochii și vecinătatea lui, s-a gîndit la un lucru ca acesta, și a zis odată către bărbatul ei: "Un vis minunat am avut în această noapte domnul meu. Am văzut un bărbat cinstit și bătrîn ca unul dintre zei, zicînd către mine: Tu și cei doi fii gemeni ai tăi de nu veți ieși din Roma vreo zece ani, cu moarte neașteptată și pierzătoare veți muri împreună cu dînșii".

Acestea auzind Faust, bărbatul ei, s-a înspăimîntat și mult gîndindu-se la aceasta, a socotit să o trimită pe ea din Roma, undeva, împreună cu cei doi copii, vreo zece ani, căci zicea întru sine: "Mai bine este să trăiască iubita mea soție împreună cu fiii mei, chiar și în altă țară străină, decît să moară aici de moarte grabnică și neașteptată".

Deci, pregătind o corabie cu toate cele de trebuință, a trimis-o pe ea în țara elinească, în cetatea Atena, împreună cu cei doi fii gemeni, Faust și Faustinian, cu robi și cu roabe și cu multă avere; și i-a poruncit ca, după ce va ajunge la Atena, să dea pe amîndoi copiii la învățătura înțelepciunii elinești. Așa s-au despărțit unul de altul, cu nespusă jale și cu multe lacrimi. Matilda împreună cu cei doi copii, intrînd în corabie, au pornit pe mare; iar Faust împreună cu fiul său cel mai tînăr, Clement, au rămas în Roma.

Mergînd Matilda cîteva zile pe mare, s-a ridicat o furtună cu valuri mari, iar corabia fiind dusă de vînt și de valuri într-o țară neștiută, s-a sfărîmat acolo la miezul nopții, și s-au înecat cu toții. Iar Matilda, purtată

de valuri, a fost aruncată pe o piatră într-un ostrov, în dreptul cetății ce se numea Antandros, care era în părțile Asiei, și se tînguia nemîngîiată pentru fiii ei înecați, și de supărarea aceasta mare voia să se arunce și dînsa în mare. Dar văzînd-o goală, plîngînd foarte și suspinînd cumplit, oamenilor de pe acolo li s-a făcut milă de dînsa și ducînd-o în cetatea lor, au îmbrăcat-o. Și venind la dînsa niște femei iubitoare de străini, o mîngîiau și își spuneau fiecare întîmplările cele rele, făcîndu-i oarecum mîngîiere în mîhnirea ei.

Iar una dintr-însele i-a povestit, zicînd: "Bărbatul meu era corăbier foarte tînăr și s-a înecat în mare, iar eu am rămas văduvă tînără, și mulți voiau să mă ia în a doua căsătorie. Dar eu iubind pe bărbatul meu și după moartea lui, am vrut a petrece într-o văduvie. Deci, de voiești să petreci împreună cu mine în casa mea, vom lucra amîndouă cu mîinile noastre și ne vom hrăni. Matilda s-a învoit cu sfatul femeii și, petrecînd în casa ei, se ostenea lucrînd cu mîinile și cu aceasta cîștigîndu-și hrana sa.

Deci a petrecut astfel douăzeci și patru de ani. Iar fiii ei, Faust și Faustinian, de asemenea după ce s-a sfărîmat corabia, din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, s-au aflat vii; căci văzîndu-i niște tîlhari de mare, ce se întîmplaseră atunci pe acolo, i-au luat pe dînșii în vasele lor, și ducîndu-i în Cezareia lui Stratonice, i-au vîndut unei femei cu numele Iusta, care i-a crescut pe dînșii ca pe fiii ei și i-a dat la învățătura cărții. Învățînd ei toată înțelepciunea cea elinească, au auzit mărturisirea Evangheliei lui Hristos și primind Sfîntul Botez, urmau Sfîntului Apostol Petru.

Iar Faust, tatăl lor, viețuind în Roma cu Clement, nu știa nimic de nevoia ce se întîmplase femeii sale și copiilor lui. Și trecînd un an, a trimis niște slugi ale sale la Atena, ca să vadă cum petrece femeia sa și copiii săi, trimițîndu-le și multe din cele de trebuință. Iar ei mergînd, nu s-au mai întors. În al treilea an s-a îngrijorat, pentru că nu avea nici o veste de la soția sa și de la copii, și a trimis la Atena alte slugi cu cele de trebuință. Iar ei, mergînd acolo și neaflînd pe nici unul dintre dînșii, s-au întors în al patrulea an și au spus că nu au aflat nicidecum pe stăpîna lor în Atena, nici n-a auzit cineva de dînșii acolo, și nici de urma lor nu s-a aflat.

Auzind acestea, Faust, a căzut în mare întristare, tînguindu-se cu amar. Și, înconjurînd toate porturile Romei, întreba pe corăbieri dacă n-au văzut sau să fi auzit cineva de soția sa și de copiii săi. Sau dacă n-a aflat cineva măcar trupul femeii sale cu cei doi copii ai săi, la marginea mării. Dar nimic n-a putut afla de la cineva. Deci, pregătind o corabie și luînd cîteva slugi și avere, a pornit el însuși în căutarea soției și a iubiților săi fii. Iar pe Clement, fiul său cel mai tînăr, l-a lăsat cu celelalte slugi credincioase ca să învețe carte. Și a umblat mult prin toată lumea, pe mare și pe uscat, căutînd mulți ani pe soția și pe copiii săi, dar nu i-a găsit.

Deznădăjduindu-se de dînșii foarte, îi era mare jale de aceasta. Apoi, din pricina acestei supărări, nu a mai vrut să se întoarcă acasă, părăindu-i-se lucru cu nedreptate a se îndulci singur de bunătățile acestei lumi, fără iubita sa soție, de care avea mare dragoste pentru marea și plina ei înțelegere și înțelepciune.

Deci, lepădîndu-se de toată cinstea și slava lumească, umbla prin țări străine ca un sărac și nu spunea nimănui cine este. Iar copilul Clement, venind în vîrsta desăvîrșită și învățînd bine învățătura filosofiei și, văzîndu-se lipsit de tatăl său și de maica sa, era totdeauna mîhnit. Căci acum erau douăzeci și patru de ani de cînd se dusese maica sa, iar de cînd plecase tatăl său de acasă erau douăzeci, și, deznădăjduindu-se de viața lor, plîngea pentru dînșii ca pentru cei morți. Încă își aducea aminte și de sfîrșitul său, că o să moară și nu știe unde se va afla după moarte, socotind dacă mai este oare altă viață, după această puțină vreme, sau nu.

Aceasta gîndind, totdeauna îi erau ochii plini de lacrimi, și nu voia să se mîngîie cu nici un fel de veselie lumească, ci totdeauna se arăta tulburat și cu fața posomorîtă, suspinînd greu. Apoi, auzind de venirea lui Hristos în lume, căuta să știe despre aceasta mai cu adevărat.

După aceea i s-a întîmplat a vorbi cu un om cu bună credință, care a zis către dînsul că Fiul lui Dumnezeu a venit în Iudeea și a propovăduit tuturor viața veșnică, de vor viețui după voia Părintelui ceresc, ce L-a trimis pe El. Și tuturor celor ce-L vor asculta, le-a făgăduit să le dea bunătățile cele negrăite în veacul ce

va să fie; iar cei ce se leapădă de Dînsul și nu primesc învățătura Lui vor fi munciți în veci în focul gheenei.

Auzind Clement acestea, s-a aprins cu rîvnă nespūsă ca să știe mai cu adevărire despre Hristos și despre învățăturile lui. De aceea s-a gîndit să meargă în Iudeea unde se răspîndise buna vestire a lui Hristos. Deci, lăsînd casa sa cu mulțimile de averi, a plecat cu vreo cîteva slugi credincioase și, luînd aur din destul, a intrat într-o corabie și a pornit în părțile Iudeii. Dar făcîndu-se furtună pe mare, a fost dus în Alexandria, și aflînd acolo pe Sfîntul Varnava, a ascultat cu plăcere învățătura lui despre Hristos. Apoi a plutit în Cezareea lui Stratonice, unde a aflat pe Apostolul Petru și, fiind botezat de dînsul, îi urma lui împreună cu ceilalți ucenici, între care erau și cei doi frați ai lui gemeni, Faust și Faustinian. Însă nu-i cunoștea pe dînșii că-i sînt frați, nici ei nu-l puteau cunoaște pe dînsul, de vreme ce foarte de mici se despărțiseră unii de alții și nu mai țineau minte fețele unul altuia.

Mergînd Petru în Siria, a trimis înaintea sa pe Faust și pe Faustinian, iar pe Clement l-a oprit lîngă sine și, intrînd într-o corabie, a plutit pe mare și înnoptînd apostolul îl întreba pe Clement despre neamul lui. Iar el i-a spus lui toate cu de-amănuntul, de ce neam bun este și cum a plecat maica sa din Roma împreună cu doi copii, în urma unei vedenii pe care a avut-o în vis, și cum, după patru ani, a plecat și tatăl său spre căutarea ei și nu s-a mai întors. Iar acum sînt douăzeci de ani de cînd nu aude de dînșii nimic și i se pare că părinții și frații lui sînt morți. Iar Petru s-a uimit auzind povestirea lui. Și în acea vreme, din purtare de grijă a lui Dumnezeu, a stat corabia în insula aceea în care era Matilda, maica lui Clement.

Deci au ieșit oarecare din corabie și au mers în cetate să cumpere cele de trebuință și a ieșit și Sfîntul Petru; iar Clement a rămas în corabie. Mergînd Petru către cetate, a văzut pe bătrîna Matilda, șezînd lîngă poarta cetății cerînd milostenie, căci acum nu mai putea să se hrănească din osteneala ei, că-i slăbiseră mîinile. De aceea cerea milostenie și cu aceasta se hrănea pe sine și pe cealaltă bătrîna, care o primise pe ea în casa sa, și care de asemeni slăbise și zăcea acasă bolnavă.

Văzînd Sfîntul Apostol pe Matilda, a cunoscut-o cu duhul că este străină și a întrebat-o despre patria sa. Iar ea, oftînd greu, a lăcrimat și a zis: "O, amar mie străina, că nu este altă femeie în lumea aceasta mai nevoiașă și mai ticăloasă decît mine". Iar Sfîntul Petru, văzînd-o pe ea lăcrimînd și zicînd acestea, a început a o întreba mai cu dinadinsul, cine este și de unde este. Și a cunoscut-o pe dînsa și a mîngîiat-o cu cuvintele, zicînd: "Eu știu pe fiul tău cel mai tînăr, Clement, și se află acum chiar în părțile acestea". Iar ea auzind despre fiul său, s-a făcut ca o moartă de spaimă și de bucurie. Iar Petru luînd-o de mîna a ridicat-o de la pămînt și i-a spus să meargă după el la corabie, zicîndu-i: "Nu te tulbura, bătrîno, că îndată vei ști cu adevărat despre fiul tău".

Mergînd către corabie, le-a ieșit Clement întru întîmpinare, care, văzînd pe femeie urmînd lui Petru, se mira. Iar ea, uitîndu-se asupra lui Clement, a început a-l cunoaște pe el după asemănarea feței cu tatăl său și a întrebat pe Petru: "Oare nu este acesta Clement, fiul meu?" Iar Petru a zis: "Acesta este". Iar Matilda a căzut pe grumazii lui Clement, plîngînd. Clement, neștiind cine este acea femeie și pentru ce plînge, o depărta pe ea de la sine. Iar Petru a zis către dînsul: "Nu depărta, fiule, pe aceea ce te-a născut pe tine". Iar Clement, auzind aceasta, a lăcrimat și a căzut la picioarele ei, sărutîndu-le și plîngînd. Deci, li s-a făcut lor mare bucurie pentru aflarea și cunoștința lor. Și s-a rugat Sfîntul Petru pentru dînsa către Domnul și i-a tămăduit mîinile, iar ea a rugat pe Sfîntul Apostol pentru tămăduirea bătrînei sale. Sfîntul Petru, mergînd în casa ei, a ridicat-o din patul durerii, apoi i-a dat Clement o mie de drahme, pentru hrana maicii sale.

După aceea, luînd pe maica sa împreună cu bătrîna cea vindecată, le-au dus în corabie și au pornit pe apă. Atunci Matilda l-a întrebat fiul despre bărbatul ei Faust, și auzind că a plecat spre căutarea ei și de douăzeci de ani nu se aude nimic de dînsul, se tînguia cu amar ca după un mort, căci nu mai nădăjduia a fi el între cei vii. Apoi, ajungînd în Antandros, au lăsat corabia și au început a călători pe uscat împreună cu Matilda și cu bătrîna ei.

Sosind în Laodiceea, i-au întîmpinat pe ei Faust și cu Faustinian, care merseseră acolo mai înainte de dînșii. Aceia au întrebat pe Clement: "Cine este femeia străină și cu cealaltă bătrîna, care vin împreună cu

voi?" Iar Clement a răspuns: "Este maica mea pe care am aflat-o în această țară străină". Deci, a început a le spune lor toate pe rînd, de cîtă vreme nu s-a văzut cu maica sa și cum a plecat din casă împreună cu doi feciori gemeni. Iar ei, auzind acestea, au cunoscut că Clement este fratele lor, și că aceea este maica lor, și începînd a plînge de mare bucurie, au strigat: "Cu adevărat aceasta este maica noastră Matilda, și acesta este fratele nostru Clement, că noi sîntem frații cei gemeni, Faust și Faustinian, care am plecat din Roma împreună cu maica noastră". Și căzînd unul pe grumazul celuilalt au plîns mult, sărutîndu-se cu dragoste.

Atunci puteai vedea veselindu-se maica și fiii săi, pentru că i-a văzut pe dîșii sănătoși și povesteau unul altuia, că, cu judecățile lui Dumnezeu, s-au izbăvit de înec. Apoi preamăreau pe Dumnezeu, bucurîndu-se, și numai de aceasta le era lor supărare, că nu știau nimic despre tatăl lor. După aceea au rugat pe Apostolul Petru să boteze pe maica lor. Deci a ieșit a doua zi la mare, foarte de dimineață, și a botezat la un loc ascuns și pe Matilda și pe cealaltă bătrînă, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh și a trimis-o înaintea sa, ca să meargă cu fiii săi la gazdă.

Sfîntul Petru a mers apoi pe altă cale și iată că era în cale un bătrîn cinstit, cărunt la barbă, dar cu haine proaste îmbrăcat, care aștepta pe Petru, căruia, făcîndu-i urare de dragoste, a zis: "Te văd pe tine om străin și nu prost, chiar fața ta te arată a fi un om cu bună pricepere, deci voiesc a vorbi puțin cu tine". Iar Petru a zis: "Grăiește, domnule, ce voiești". Și a început a grăi omul acela astfel: "Te-am văzut acum făcînd rugăciune la un loc ascuns lîngă țărîm, și luînd seamă în taină, m-am dus și te-am așteptat puțin aici, vrînd ca să-ți spun că în deșert vă osteniți, rugîndu-vă lui Dumnezeu; pentru că El nu este nici în cer nici în pămînt și nu are nici un fel de purtare de grijă pentru noi, ci toate se fac după întîmplare. Deci, nu vă înșelați făcînd rugăciuni lui Dumnezeu, Care nu există".

Sfîntul Petru, auzind aceste cuvinte ale lui, a zis: "Prin ce cunoști acestea, că toate se fac nu după rînduiala lui Dumnezeu și nici după purtarea de grijă a Lui, ci după întîmplare? Și cu ce fel de dovadă adeverești că nu există Dumnezeu? Și dacă nu există Dumnezeu, apoi cine a făcut cerul și l-a împodobit cu stele? Cine a întemeiat pămîntul și l-a înfrumusețat cu flori?"

Iar omul acela, oftînd din adîncul inimii a zis: "Eu, stăpîne, știu citirea stelelor și am slujit zeilor cu atîta osîrdie ca nimeni altul și am cunoscut că toate sînt înșelăciune, pentru că nu este nici un fel de Dumnezeu. Pentru că, de ar fi fost Dumnezeu în cer, ar fi auzit suspinul celor ce plîng și ar fi luat aminte spre rugăciunea celor ce se roagă și ar fi căutat spre amărăciunea inimii celor ce slăbesc de supărare. Ci de vreme ce nu este Cel ce ascultă, nici Cel ce mîngîie în supărări, de aici dar mă încredințez că nu există Dumnezeu. Pentru că, de ar fi fost, m-ar fi auzit și pe mine care m-am tînguit întru amărăciunea inimii.

Căci iată, precum mă vezi, stăpîne, de douăzeci de ani și mai bine mă aflu în mare supărare, și o, vai mie, cît de multe rugăciuni am făcut către toți zeii! O, cît de multe lacrimi am vărsat și nici un zeu nu m-a auzit și a fost deșartă toată osteneala mea". Iar Sfîntul Petru a zis: "Pentru aceasta n-ai fost auzit de atîta vreme, pentru că te-ai rugat la mulți zei deșerți și mincinoși; iar nu către Unul adevăratul Dumnezeu, în Care credem noi și ne rugăm Lui".

Sfîntul Petru, vorbind multă vreme cu omul acela și întrebînd despre Dumnezeu, l-a cunoscut din povestirea lui, că el este Faust, tatăl lui Clement și al fraților lui, și bărbatul Matildei. Apoi a zis către dînsul că, de va crede întru Unul adevăratul Dumnezeu, Care a făcut cerul și pămîntul, apoi îndată va vedea pe femeia și pe fiii săi, întregi și sănătoși. Iar el a zis: "Au doar vor învia din morți femeia mea și copiii mei? Căci eu singur am cunoscut din citirea stelelor și de la prea înțeleptul Anuvion, cititorul de stele, m-am încredințat că femeia mea și cei doi copii s-au înecat în mare".

Sfîntul Petru l-a luat în gazdă la sine și cînd a intrat Faust și a văzut pe Matilda, s-a înspăimîntat; și uitîndu-se la dînsa cu dinadinsul și cu mirare, tăcea. Apoi a zis: "Ce minune este aceasta? Pe cine văd eu acum? Și apropiindu-se mai mult, a strigat: "Cu adevărat aceasta este iubita mea soție!" Și îndată de bucurie amîndoi au plîns, încît nu puteau nici a grăi unul către celălalt, căci a cunoscut și Matilda pe bărbatul său. Și abia venindu-și în fire, Matilda a putut zice: "O, preaiubitul meu Faust, dar cum te-ai aflat viu pînă acum? Pentru că eu am auzit că ești mort".

Atunci s-a făcut tuturor negrăită bucurie, căci s-au recunoscut soții, asemenea și fiii cu părinții lor și, îmbrățișându-se plîngeau și se bucurau, mulțumind lui Dumnezeu. Toți cei care se întîmplaseră acolo, văzînd acestea, au plîns și au mulțumit lui Dumnezeu. Atunci Faust, rugînd pe Apostolul, cerea Botezul, căci credea fără îndoială întru Unul adevăratul Dumnezeu. Și, fiind botezat, înălța lui Dumnezeu rugăciuni de mulțumire, cu lacrimi. Apoi s-au dus de acolo toți în Antiohia.

Acolo, învățînd credința lui Hristos, s-a înștiințat ighemonul Antiohiei despre Faust, că este de neam împărătesc, și despre femeia și fiii lui, cum și de întîmplarea lor. Și îndată a trimis vestitori la Roma și a spus cezarului toate cele despre dînșii. Iar cezarul a scris înapoi ighemonului ca degrabă, cu mare cinste să-i aducă la Roma. Făcîndu-se aceasta, cezarul s-a bucurat de întoarcerea lor și, auzind toate cele ce li s-au întîmplat, a plîns mult.

Apoi au făcut ospăț mare în acea zi și i-a cinstit foarte, iar a doua zi le-a dat bogăție multă, robi și roabe, și i-au adus în slavă mare și au fost cinstiți de toți.

De atunci viețuiau în foarte bună credință, dînd milostenie multă la săraci, și au petrecut în acea bună stare vreme îndelungată și în bătrîneți bune. Apoi împărțind toate, celor ce le trebuia ajutor, s-au dus către Domnul. Iar fiii lor au rămas îndeletnicindu-se în apostoleștile învățături, căci acum venise și Sfîntul Petru în Roma. Iar mai vîrtos fericitul Clement era ucenic nedespărțit al Sfîntului Petru și părtaș al tuturor căilor, ostanelilor și răbdărilor lui pentru Hristos și propovăduitor al buneii Lui vestiri. Apoi l-a așezat Sfîntul Petru ca episcop al Romei, mai înainte de răstignirea sa de către Nero.

După aceea, Sfîntul Petru sfîrșindu-se, după episcopul Lin și după episcopul Clit a urmat Clement, care îndrepta bine corabia lui Hristos prin mijlocul viforului și al învăluirii, fiind tulburată pe acea vreme de chinuitori. Deci, Clement păștea turma lui Hristos cu multă osteneală și răbdare, fiind înconjurat pretutindeni de cumpliti chinuitori, ca de niște lei ce răcnesc și ca de niște lupi ce răpesc, care căutau să înghită și să piardă credința creștinească. Și, fiind în aftea nevoi și prigoniri, nu înceta a se îngriji cu multă sîrguință de mîntuirea sufletelor omenești.

Astfel, a întors la Hristos mulțime de popor necredincios, nu numai din poporul cel de jos, ci și din palatele împărătești, pe mulți din cei de neam mare și slăviți, între care era și un oarecare Sisinie și mulți din rudeniile împăratului Nerva. Deci, atît se ostenea întru bunăvestirea lui Hristos, încît odată, în ziua Paștilor, a botezat în mărturisirea Treimii patru sute douăzeci și patru de oameni, care erau toți de neam mare. Pe Domnila, nepoata sa, care era logodnica lui Avriilian, fiul antipatului celui dintîi al Romei, a sfințit-o spre păzirea fecioriei sale și a împărțit Roma la șapte grabnici scriitori, ca să scrie faptele sfinților mucenici, care erau omorîți atunci pentru Hristos.

Dar cînd cu învățătura sa, cu ostanelile, cu facerea minunilor și cu felul vieții sale plină de fapte bune, înmulțea Biserica lui Hristos, atunci a ridicat diavolul vrăjmași, pe Torcutian comitele, care, văzînd mulțimea cea nenumărată a celor ce crezuseră în Hristos prin învățătura lui Clement, a învățat pe unii din popor să se scoale cu vrajbă asupra lui Clement și asupra credincioșilor creștini.

În acea vreme stăpînea în cetatea Romei, Mamertin, eparhul și s-a făcut tulburare în poporul Romei pentru Clement. Și, mergînd cei ce ridicară tulburarea la eparh, începînd a cleveti împotriva lui Clement, ziceau: "Pînă cînd va defăima acesta pe zeii noștri?" Iar alții grăiau împotriva, apărînd pe Clement și zicînd: "Dar ce rău a făcut omul acesta? Sau ce bine n-a făcut? Căci pe fiecare bolnav care-l cerceta l-a făcut sănătos și oricine are supărări și aleargă la dînsul dobîndește mîngîiere, nefăcînd supărare nimănui, ci multe faceri de bine a arătat tuturor".

Alții, fiind aprinși cu duhul vrăjmașului, strigau: "Toate acestea făcîndu-le cu farmece, deprădăcinează slujbele zeilor noștri. Pe Jupiter nu-l mărturisește a fi dumnezeu, iar pe Heracle păzitorul nostru îl numește duh necurat. Despre cinstita Afrodita spune că a fost desfrînată, iar Vesta cea mare zice că va fi arsă cu foc; asemenea și pe cinstita Atena, pe Artemida, pe Hermes, pe Cronos și toate numele zeilor noștri și capiștele lor cu ocări le necinstește. Deci, sau să jertfească zeilor noștri, sau să fie omorît".

Iar Mamertin, eparhul cetății, nerăbdînd gîlceava și tulburarea poporului, a poruncit să aducă la sine pe Sfîntul Clement și a început a grăi către dînsul: "Din rădăcină de neam bun ai ieșit, precum mărturisește despre tine toată mulțimea Romei, dar te-ai înșelat și pentru aceasta nu poate mulțimea să te rabde și să tacă. Căci nu știe pe care dumnezeu cinstești, nici pe Acela ce se zice Hristos, Care este potrivnic zeilor noștri. Deci, se cade ție să lepezi toată înșelăciunea și rătăcirea de bună voie și să te închini zeilor, cărora, după obicei, ne închinăm toți".

Sfîntul Clement a răspuns: "Rog mintea ta cea bună ca să iei seamă la răspunsul meu și nu la graiurile rele ale poporului celui nepedepsit și care gîlcevește asupra mea în deșert. Căci deși vorbesc mulți asupra noastră, însă nu pot să ia de la noi ceea ce sîntem, fiindcă noi sîntem oameni cu minte și înțelepți, iar ei sînt fără de pricepere. Ei vorbesc fără de socoteală asupra lucrului cel bun, și totdeauna tulburările și gîlcele dintre cei nepedepsiți, s-au obișnuit a ieși. Drept aceea, poruncește-le mai întîi să tacă și, făcîndu-se liniște, să grăiască omul cel priceput, cu socoteală, pentru mîntuirea sa și să caute pe adevăratul Dumnezeu, Căruia are să se închine cu credință".

Acestea și mai multe grăind sfîntul, n-a aflat eparhul vină într-însul și a trimis la împăratul Traian, vestindu-l despre Clement, că s-a sculat poporul asupra lui pentru zei, și nu încetează a striga, însă nu se află asupra lui nici o mărturisire vrednică de crezut. Iar împăratul Traian a scris eparhului ca "Clement, ori să jertfească zeilor, sau să fie trimis la surghiun într-o cetate pustie în hotarele Hersonului".

Un răspuns ca acesta al împăratului văzînd Mamertin, i-a părut rău de Clement și-l ruga să nu-și aleagă de bună voie acel surghiun, ci să aducă jertfă zeilor și va fi scăpat de o osîndire ca aceea. Iar sfîntul îi spunea eparhului că el nu se teme de acea izgonire, ci mai vîrtos se bucură de dînsa. Și atîta dar a dat Dumnezeu Sfîntului Clement, încît s-a umilit eparhul de cuvintele lui și a plîns pentru dînsul, spunînd: "Dumnezeul căruia Îi slujești tu cu toată inima să-ți ajute în această izgonire la care ești osîndit". Și pregătind o corabie și dîndu-i toate cele de trebuință, l-a trimis. Și au mers mulți din cei binecredincioși la surghiun împreună cu Sfîntul Clement, voind mai bine să rabde izgonire împreună cu păstorul și învățătorul lor, decît a vieții fără dînsul și fără învățătura lui cea sfîntă.

Ajungînd sfîntul la locul la care era osîndit în surghiun, a aflat acolo mai mult de două mii de creștini, care erau osîndiți să taie piatră în munții aceia. Deci și el a fost rînduit împreună cu dînșii la lucrul acela. Iar creștinii, văzînd pe Sfîntul Clement, toți cu un suflet, cu lacrimi și cu suspine, apropiindu-se de dînsul, ziceau: "Roagă-te pentru noi, arhierule, ca să ne arătăm vrednici făgăduinței lui Hristos". Iar Sfîntul a zis: "Nu sînt vrednic unui dar ca acesta al Stăpînului meu, ca să mă învrednicească a fi părtaș cununii voastre". Apoi îi mîngîia și-i întărea cu cuvintele sale folositoare.

Înștiințîndu-se Sfîntul de la dînșii că au mare lipsă de apă, pentru că de la șase stadii își aduceau în spate apă, a zis către dînșii: "Să ne rugăm Domnului nostru Iisus Hristos să deschidă mărturisitorilor Lui izvor de apă vie, precum a deschis în pustie lui Israel, fiind însetat, cînd Moise a lovit piatra și a curs apă, pentru ca, cu darul Lui fiind răcoriți, să ne bucurăm".

Și au început toți a se ruga. Apoi, săvîrșindu-se rugăciunea, Sfîntul Clement a văzut un miel stînd pe loc care ridica piciorul drept, ca și cum ar fi arătat locul. Iar Sfîntul Clement, cunoscînd că este Domnul, Cel ce se arată, pe Care nimeni nu-L vedea decît numai el, s-a dus la locul acela și a zis: "În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, săpați în locul acesta". Și stînd împrejur, au început a săpa cu casmale și n-au aflat nimic, pentru că n-au nimerit locul acela în care stătuse mielul.

După aceasta Sfîntul Clement a luat o casma mică și a început a săpa în locul acela în care stătuseră picioarele mielului și îndată a izvorît apă foarte limpede și dulce și s-a făcut din acel izvor un rîu mare. Atunci s-au bucurat toți, iar Sfîntul Clement a zis: "Pornirile rîurilor înveselesc cetatea lui Dumnezeu". Și a ieșit vestea de acea minune prin toată partea aceea, încît alergau acolo popoarele de prin toate cetățile și satele din jur, și văzînd rîul care izvora cu minune, mai presus de nădejde prin rugăciunile sfîntului și auzind învățătura lui, credeau în Hristos și se botezau de către Sfîntul Clement în acea apă.

Apoi atîta mulțime de popor necredincios alerga la Sfîntul și se întorcea la credință, încît în toate zilele se botezau cîte cinci sute și mai mult de suflete. Și atît s-au înmulțit într-un an credincioșii, încît s-au zidit șaptezeci și cinci de biserici și au sfărîmat toți idolii și toate capiștele în toată partea aceea, pentru că toată țara aceea a primit sfînta credință.

Înștiințîndu-se despre aceasta Traian cezarul, că mulțime de popor fără număr a crezut în Hristos, îndată a trimis în acea parte pe un ighemon cu numele Afidian, care, venind, a omorît pe mulți creștini, cu felurite chinuri. Apoi, văzînd că, cu bucurie alergau toți la chinuri pentru Hristos, n-a vrut mai mult să piardă poporul, numai pe Sfîntul Clement a început a-l sili să aducă jertfă. Și aflîndu-l pe el neplecat în credință și stînd tare în Domnul, a poruncit să-l pună într-o luntre și să-l ducă în mijlocul mării, apoi acolo legîndu-i de gît o ancoră de corabie, să-l arunce în adînc și să-l înece, pentru ca să nu mai afle creștinii trupul lui.

Aceasta făcîndu-se, stăteau credincioșii pe mal, privind la înecarea Sfîntului, tînguindu-se pentru dînsul cu mare plîngere. După aceea doi din ucenicii lui, care erau mai credincioși, anume Corneliu și Fiv, au zis către toți creștinii: "Să ne rugăm toți cu un suflet, ca să ne arate nouă Domnul, cinstitul trup al mucenicului". Rugîndu-se poporul, s-a depărtat marea de trei mile de loc, iar poporul mergînd pe uscat, precum odinioară Israelitenii prin Marea Roșie, au aflat o casă de marmură în chipul bisericii, făcută de Dumnezeu.

Acolo zăcea trupul Sfîntului și ancora cu care fusese înecat era aproape de dînsul. Și vrînd credincioșii să ia de acolo cinstitul și sfîntul trup al mucenicului, s-a făcut descoperire ucenicilor lui, celor mai sus pomeniți, să lase să fie acolo trupul Sfîntului; căci în tot anul la pomenirea lui, tot așa se va depărta marea șapte zile, dînd cale celor ce vor vrea să vină la închinăciune. Deci s-a făcut acea minune mulți ani de la împărăția lui Traian, pînă la împărăția lui Nichifor, împăratul grec. Și multe și nespuse minuni se săvîrșeau prin rugăciunile Sfîntului, pentru că proslăvea Dumnezeu pe plăcutul Său.

Odinioară, depărtîndu-se marea după obicei la pomenirea Sfîntului, și venind mulțime de popor la moaștele lui, s-a întîmplat de a rămas acolo un copil mic, pentru că uitîndu-l părinții lui în biserică au ieșit. Și îndată a început marea a se întoarce și a acoperi biserica, și se sîrguia fiecare a ieși mai degrabă ca să nu-i acopere apa. Atunci au ieșit degrabă și părinții copilului cel rămas în biserică, pîrîndu-li-se că și copilul lor a ieșit împreună cu ceilalți din popor. Deci, căutînd într-o parte și în alta, nu l-au văzut pe el și căutîndu-l prin poporul cel ce ieșise nu l-au aflat. Acum nu era cu putință a se mai întoarce înapoi, pentru că marea acoperise biserica. Deci, plîngeau părinții nemîngîiați pentru dînsul și s-au dus la casa lor, tînguindu-se.

Iar în anul următor, iarăși depărtîndu-se marea, au venit părinții copilului după obicei, la închinarea Sfîntului și, intrînd în biserică, au aflat pe copil viu și sănătos, șezînd lîngă racla Sfîntului, și luîndu-l cu nespūsă bucurie, îl întrebau cum s-a păzit viu. Iar copilul, arătînd cu degetul racla Sfîntului mucenic, zicea: "Acesta m-a păzit pe mine viu și m-a hrănit, și toată înfricoșarea mării a izgonit-o de la mine". Atunci s-a făcut mare bucurie părinților lui, și la tot poporul, care venise la praznic, de acea minune mare și preamăreau toți pe Dumnezeu și pe Sfîntul mucenic. Apoi s-au întors părinții cu bucurie întru ale lor, avînd pe fiul lor viu și sănătos.

În vremea împărăției lui Nichifor, împăratul grec, care a fost după Irina, maica lui Constantin, sosind pomenirea Sfîntului Clement, nu s-a îndepărtat marea ca în toți anii cei ce trecuseră, și a fost așa pînă la cincizeci de ani și mai bine. Iar cînd a fost Fericitul Gheorghe episcop în Herson, foarte s-a mîhnit el de aceasta, căci nu se îndepărtează marea, și moaștele unui sfînt ca acela și plăcut al lui Dumnezeu sînt acoperite cu apă, ca sub un obroc. În zilele lui au venit din Constantinopol în Herson doi învățători filosofi, Metodie și Constantin, care s-a numit mai pe urmă Chiril, și mergeau la Cazari, la propovăduire.

Aceștia, întrebînd de moaștele Sfîntului Clement și înștiințîndu-se că sînt în mare, au îndemnat pe episcopul Gheorghe spre căutarea lor, ca să se sîrguiască să afle acea comoară duhovnicească. Iar episcopul Gheorghe, fiind îndemnat la acestea de acei învățători, a mers mai întîi la Constantinopol ca să

vestească despre aceea pe împăratul Mihail al treilea, care era feciorul lui Teofil, și împărătea cu fericita sa maică Teodora; asemenea și pe preasfințitul patriarh Ignatie, care păstora Biserica după Sfântul Metodie. Iar împăratul și cu patriarhul au trimis împreună cu dînsul bărbați cinstiți și pe tot clerul Sfintei Sofii.

Venind ei în Herson, s-a adunat împreună cu Metodie și cu Constantin tot poporul cel credincios, și au mers la marginea mării cu psalmi și cu cîntări, vrînd să cîștige comoara cea dorită, dar nu s-a îndepărtat marea. Și apunînd soarele, au șezut în corabie, iar la miezul nopții a strălucit o lumină din mare și s-a arătat mai întîi capul, apoi moaștele sfîntului au ieșit din apă. După aceea luîndu-le arhierul, le-a dus în corabie și ducîndu-le în cetate cu cinste, le-a așezat în biserica Sfinților Apostoli. Și, începînd Sfînta Liturghie, multe minuni s-au făcut. Orbii au văzut, șchiopii și cei cu tot felul de boli s-au făcut sănătoși, și dracii s-au izgonit din oameni, prin rugăciunile Sfîntului Clement și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, a Cărui slavă este în veci. Amin.

Sfîntul Mucenic Petru, Arhiepiscopul Alexandriei (24 noiembrie)

Cel dintre sfinți, părintele nostru Petru, arhiepiscopul Alexandriei, din copilăria sa a fost crescut de Fericitul Toma, arhiepiscop al aceleiași cetăți. Și după dînsul a fost ridicat la scaunul arhiepiscopal, în vremurile acelea cînd erau prigoniri cumplite și cu anevoie de răbdat, de la păgîinii împărați Dioclețian și Maximilian, cînd mucenicilor lui Hristos le erau strîmte temnițele și legăturile, iar sîngele lor uda cetățile, ulițele și cîmpurile.

În niște vremuri ca acelea, pline de groază, de nevoi grele și de supărare, ocîrmuia acest Sfînt Petru Biserica lui Dumnezeu, întru mare răbdare și întru nespuse ostenele. Iar cu învățătura și cu chipul bărbăției sale, cel nebiruit în credință, a întărit pe mulți din cei ce erau slabi cu sufletul și fricoși, i-a scăpat de cădere și mulțime mare a adus către cununa mucenicească. În cele din urmă a fost izgonit și el pentru Hristos. Și, umblînd prin Tir, prin Fenicia și prin Palestina, își întărea oile cuvîntătoare prin scrisori și le împuternicea cu darul Sfîntului Duh.

Temîndu-se ca nu cumva, înfricoșîndu-se cineva de chinuri, să se lepede de Hristos, ziua și noaptea își ridica mîinile sale cu rugăciuni către Dumnezeu, pentru dînșii. Apoi, întorcîndu-se iarăși în Alexandria, slujea celor ce erau închiși prin temnițe pentru sfînta credință, al căror număr era de șase sute șazeci. Dintre aceștia era o mulțime de preoți și de clerici, care au fost omorîți toți cu diferite chinuri; de a căror pătimire - în care au răbdat pînă la sfîrșit -, Sfîntul Petru se bucura cu duhul.

Păscînd el bine turma lui Hristos, s-a ivit în Alexandria un lup răpitor îmbrăcat în piele de oaie, Arie ereticul, care a început a semăna neghinele blestematei lui învățături, prin mijlocul grîului, hulind dumnezeirea Domnului nostru Iisus Hristos și vătămînd cu acea hulă Biserica lui Dumnezeu. Iar păstorul cel bun, adeseori astupa gura aceluia lup viclean, disputînd cu dînsul, certîndu-l și înfricoșîndu-l, ca să nu strice mărturisirea cea bună a Sfintei Treimi, care s-a dat Bisericii lui Hristos, fără prihană. Dar a rămas neîndreptat al doilea Iuda, sluga și înșelătorul, și din răutatea lui cea potrivnică lui Dumnezeu, n-a vrut să se plece la dreptate. Atunci Sfîntul Petru a blestemat pe acel hulitor și, despărțindu-l de Biserică, l-a scos ca pe un netrebnic.

Fiind izgonit acel lup din turma lui Hristos, se ascundea ca întunericul înaintea luminii. Pentru că, precum zice Scriptura, cel ce face rele urăște lumina și nu vine către ea, ca să nu se vădească lucrurile lui că sînt rele, și nu mai îndrăznește să se apropie de un asemenea păstor, pe care, cu nici un fel de vicleșug sau cu cuvinte cu meșteșug împletite, n-a putut să-l înșele. Iar Sfînta Biserică creștea și se înmulțea în Alexandria, deși erau cumplite acele vremuri, căci nu mai putea tirania aceea a împiedica și a opri calea cea către Hristos, a oamenilor ce doreau mîntuirea, care-și puneau în primejdie nu numai

avuția, ci și viața, alergînd la învățătura Sfîntului Petru și la Sfîntul Botez, lepădîndu-se de slujba idolească.

Înștiințîndu-se despre aceasta păgînul împărat Maximin, care stăpînea atunci părțile de răsărit și petrecea în Nicomidia, că mulți prin învățătura Sfîntului Petru se întorc de la idoli la Hristos, a trimis patru tribuni ai săi, cu ostași, ca să-l prindă pe Sfîntul și să-l aducă legat la dînsul. Ajungînd trimișii în cetatea Alexandriei au aflat pe Sfîntul Petru în biserică, cu mulțime de popor credincios, săvîrșind pomenirea tuturor sfinților. Și luîndu-l pe el, au pus asupra lui legături grele și s-a făcut în popor mare tulburare și gîlceavă, căci unii se tînguiau pentru dînsul, iar alții strigau, zicînd: "Pentru ce ne răpiți pe păstorul nostru?" Și s-a adunat toată Alexandria, vrînd să-și pună sufletul pentru păstorul lor și striga poporul asupra împăratului și asupra trimișilor lui.

Văzînd tribunii tulburarea și gîlceava cea mare a poporului, au poruncit să-l păzească pe sfînt în temnița ce era aproape de biserică și au scris împăratului, vestindu-i toate cele ce se făcuseră. Iar împăratul, citind scrisoarea, s-a mîniat foarte și a scris înapoi către dînșii, poruncindu-le ca îndată să taie capul lui Petru, învățătorul creștinesc și pe toți cei ce se împotriveau să-i piardă cu moarte. Luînd tribunii scrisoarea împăratului, se sîrguiau a împlini porunca lui, adică să-l scoată pe Sfîntul Petru ca să-l taie. Dar poporul, care ședea la ușa temniței ziua și noaptea, nu-i lăsa să-l scoată la moarte pe părintele său, căci era mulțime fără număr adunată, bărbați și femei, bătrîni și tineri, călugări și călugărițe, care nu se depărtau de temniță, fiind legați cu dragoste de arhierul lui Dumnezeu.

Cînd au văzut ostași înarmați venind către temniță ca să-l scoată pe Sfîntul Petru și să-l taie, au strigat toți cu un glas, zicînd: "Mai întîi ucideți-ne pe noi toți, dacă aveți poruncă de la împăratul vostru, și după aceea veți lua pe părintele nostru. Nu ne vom depărta nicidecum de păstorul nostru, nici nu vom lăsa să pătimească ceva rău învățătorul și doctorul sufletelor noastre".

Acestea auzind tribunii și văzînd mulțime de popor, nu voiau să facă multă și mare vărsare de sînge, ci se sîrguiau, ca în taină, să taie capul Sfîntului și să împlinească voia împăratului.

Acestea astfel făcîndu-se, s-a înștiințat Arie că arhiepiscopul care îl despărțise pe el de Biserica apostolică, șade în legături și în temniță și are să fie omorît pentru Hristos; a venit cu vicleșug și cu pocăință fățarnică, pentru că nădăjduia ca după dînsul să se suie el pe scaun și să fie arhiepiscop al Alexandriei. Deci a venit ca și cum și-ar cere iertare, căindu-se de eresul său cel hulitor. Apoi a rugat pe niște preoți, mai cu seamă pe Ahila și pe Alexandru, să roage pe Sfîntul Petru pentru dînsul, ca să-i ierte greșeala și să-l primească în sînul Bisericii.

Dar Dumnezeu, Care ia aminte spre toate sfaturile inimii și de departe citește gîndurile omenești, văzînd inima cea vicleană a lui Arie, i s-a arătat noaptea Fericitului Petru și i-a descoperit tot vicleșugul aceluia blestemat eretic, și a poruncit ca să nu-l primească în Sfînta Biserică. A doua zi, mulți din cetățenii cei binecredincioși și cinstiți, împreună cu preoții Ahila și Alexandru, intrînd în temniță, l-au rugat pe sfîntul arhiepiscop, căzînd la picioarele lui, ca să-l ierte și să-l dezlege de afurisenie pe Arie.

Fericitul Petru, plîngînd și suspinînd, a răspuns lor: "Nu știți, iubiților, pentru cine mă rugați pe mine! Mă rugați pentru acela care voiește să dărîme Biserica lui Hristos! Știți că eu iubesc toate oile mele, și n-aș fi vrut să piară vreuna dintr-însele. Ci pentru toți rog bunătatea lui Dumnezeu, ca tuturor să le dea iertare de păcate și mîntuire. Însă pe Arie îl lepăd, de vreme ce este lepădat de Însuși Dumnezeu și de Sfînta Biserică.

Nu atîta după judecata mea, ci după a lui Dumnezeu, pentru că nu omului a greșit, ci lui Dumnezeu, hulind taina Sfîntei Treimi, spre care nu îndrăznesc a căuta Heruvimii și Serafimii, care cu neîncetate glasuri strigă: *Sfînt, Sfînt, Sfînt, Domnul Savaot*; iar puterile cerești zic: *Plin este cerul și pămîntul de slava Ta!* Dar ereticul cel fără de rușine, cu hula sa, îndrăznește a face despărțire între Tatăl și între Fiul și între Duhul Sfînt. Deci, cum îl voi ierta pe acela asupra căruia se mînie toată făptura pentru Făcătorul său? Anatema va fi Arie și în veacul acesta și în cel ce va să fie, de nu se va pocăi!"

Zicînd acestea Fericitul Petru, au căzut la picioarele lui toți cei ce îl rugau pentru Arie și nu au îndrăznit mai mult a-l supăra. Iar el, luînd la o parte pe preoți, pe Ahila și pe Alexandru, a zis către dînșii: "Eu sînt om păcătos, însă știu că Domnul Dumnezeu meu m-a chemat să primesc cununa mucenicească mai înainte de a mă săvîrși. Vă spun vouă, care sînteți stîlpii Bisericii, taina lui Dumnezeu, pe care mi-a descoperit-o Domnul meu în această noapte.

Deci, tu, cinstite Ahila, te vei sui după mine pe scaunul arhiepiscopiei, iar după tine acest preot vrednic Alexandru. Iar cît pentru Arie, să nu mă socotiți a fi nemilostiv și aspru asupra celor ce greșesc, pentru că păcatul făcut din neputință omenească, de ar fi fost atît de mare, este însă mai mic față de răutatea lui Arie. Pe cei ce greșesc din neputință, mai lesne este a-i ierta; iar pe blestematul acela pentru care mă rugați, cum îl pot ierta? Căci cele dinlăuntru îi sînt pline de viclesug și de hulă, iar din inima lui curge un rîu turbure de hulă asupra atotputernicului Fiu al lui Dumnezeu. Pentru că numește zidire pe Acela care este Ziditor al tuturor celor văzute și nevăzute, pe Care L-au propovăduit proorocii, apostolii și evangheliștii.

Cum îmi ziceți să mă înduplec la rugăciunile voastre și să iert pe Arie care nu a vrut să asculte învățătura mea și să-și vie în simțire? Iar dacă l-am afurisit, aceasta n-am făcut-o singur de la mine, ci prin voia lui Hristos Dumnezeu meu, Care mi S-a arătat în această noapte. Căci, rugîndu-mă după obiceiul meu, fără de veste a strălucit în temniță o lumină mare și am văzut pe Domnul meu Iisus Hristos în chip de tînăr ca de doisprezece ani, iar fața strălucea mai mult decît soarele, încît nu-mi era cu putință a căuta spre slava cea negrăită a feței Lui. Și era îmbrăcat cu o cămașă albă de in, însă ruptă de sus pînă jos, pe care o strîngea la piept cu amîndouă mîinile, acoperindu-și goliciunea Sa".

Văzînd eu acestea, a căzut asupra mea frică și spaimă și cu multă temere rugîndu-mă Lui, am zis: "Mîntuitorule, cine Ți-a rupt haina?" Iar Domnul a răspuns: "Arie cel fără de rușine mi-a rupt-o, căci a despărțit de Mine pe poporul pe care l-am cîștigat cu sîngele Meu! Păzește-te ca să nu-l primești în sînul Bisericii, pentru că are viclene și rele gînduri asupra Mea și asupra poporului Meu. Și iată că vor să te roage pentru el ca să-l ierți. Dar tu să nu-l ascuți și să nu primești în turmă un lup în loc de oaie. Poruncește lui Ahila și lui Alexandru, care vor fi episcopi după tine, să nu-l primească".

Deci, iată că v-am spus vouă cele ce mi-a poruncit, iar dacă nu veți asculta și nu veți face cele poruncite, eu de aceasta voi fi curat".

Zicînd aceasta, și-a plecat genunchii și s-a rugat, și toți s-au rugat împreună cu dînsul. Săvîrșind rugăciunea, a zis: "Rugați-vă pentru mine, fraților". Iar cei ce stăteau împrejur, rugîndu-se, au zis: "Amin". Iar Ahila și Alexandru, sărutînd mîinile lui, plîngeau, căci le spunea că nu-l vor mai vedea pe el mult. Și acei preoți au spus poporului toate cuvintele pe care le-a zis Fericitul Petru despre Arie, și ceea ce le-a poruncit lor, ca să nu-l primească în Sfînta Biserică, fiind lup și vrăjmaș al Fiului lui Dumnezeu.

După aceasta, Sfîntul Petru, văzînd că poporul creștinesc fiind aprins cu rîvnă, nu lăsa pe trimisul împărătesc ca să-l scoată din temniță la moarte, și temîndu-se să nu se ridice război între creștini și ostașii trimiși de împărat, și să fie el pricina unui război sîngeros dorea a se dezlega de trup și a merge către Domnul. Deci a voit pe ascuns a se da pe sine chinuitorilor, ca să păzească poporul fără vătămare și să ajungă mai repede la doritul sfîrșit. El a trimis o slugă a sa credincioasă, care ședea lîngă dînsul, la unul din tribuni, pe ascuns de popor, să-i spună astfel: "De voiești să faci ce este plăcut lui Maximin, vino în noaptea aceasta în taină la temniță și, săpînd peretele pe unde voi bate eu pe dinăuntru, ia-mă pe mine și săvîrșește porunca împăratului tău". Și s-a făcut așa.

Căci, sosind noaptea, a venit tribunul cu ostașii și au săpat în taină temnița pe din dos, cît să încapă un om, pentru că nu era cu putință să meargă la ușile temniței și să le deschidă, căci mulțimea poporului creștinesc stătea de strajă. Și era în noaptea aceea vînt și frig și nimeni din credincioși n-a auzit zgomotul ce se făcea prin săparea peretelui. Iar Sfîntul Petru, făcîndu-și semnul Crucii, a zis: "Mai bine îmi este mie a muri, decît să piară poporul". Și a ieșit din temniță prin peretele săpat, neștiind nimeni din credincioși.

Iar tribunul s-a mirat împreună cu ostașii de o voință ca aceea a sfântului, de a veni la moarte. Și, luându-l, l-au dus la locul acela.

Cînd au ajuns la locul osîndirii, ce se numea Vucolul, în care și-a săvîrșit mai înainte mucenicia și Marcu evanghelistul, a cerut voie de la ostași să-l lase să se coboare înăuntrul mormîntului apostolului, să-și ia iertăciune. Iar ostașii i-au zis: "Du-te, dar să te întorci devreme, mai înainte de a se face ziuă și a cunoaște creștinii pricina".

Ducîndu-se acolo, îi săruta mormîntul și, ca și cum ar fi fost viu și l-ar fi auzit, zicea către apostol, cu lacrimi și cu umilință: "Părinte cinstite, evanghelist al Stăpînului Hristos, mărturisitorule al pătimirilor Lui, pe tine te-a trimis Hristos întîiul arhiereu și păstor al acestei cetăți în care ai propovăduit cuvîntul credinței și apostolește ți-ai împlinit slujba și ai luat cununa mărturisirii, plată pentru ostenele tale, și în scaunul tău a urmat Fericitul Anian, apoi Milios, Dimitrie și Dionisie și după dînșii Maxim, Iraclie și Fericitul Teona, care m-a crescut pe mine. Și atunci mi-a încredințat și mie Stăpînul Hristos Biserica aceasta și m-a făcut urmaș al tău, deși am fost nevrednic. Și din ceasul acela însetez să mă fac părtaș al patimii Lui și să-mi săvîrșesc mucenicește drumul nemerniciei mele. Roagă-te pentru mine, bunule părinte, să-mi săvîrșesc și eu această nevoie cu cuget neschimbat și cu inima neîndoită, căci acum mă duc să beau paharul morții lui Hristos și încredințez acoperămîntului tău această turmă, pe care mai înainte mi-ai dat-o și mă rog ție să o păzești nevătămată cu rugăciunile tale către Domnul".

După ce a zis acestea, s-a sculat din mormînt și întinzînd mîinile către cer a zis: "Doamne Iisuse Hristoase, unule născut, Fiule al Părintelui Celui fără de moarte și fără de început, auzi-mă pe mine păcătosul și netrebnicul robul Tău. Încetează și potolește viforul care tulbură Biserica Ta, schimbă furtuna aceasta în aer curat și dulce, făcă-se sîngele meu pecete și sfîrșit al prigoanei iubitei Tale turme, căci ești binecuvîntat în veci. Amin". În același timp se ruga și o fecioară, care era acolo aproape de mormîntul Sfîntului Apostol Marcu, și, cum și-a sfîrșit rugăciunea de miezul nopții, a auzit un glas ceresc, zicînd: "Petru, începutul apostolilor și Petru, sfîrșitul mucenicilor". Care s-a și împlinit atunci, căci după puțină vreme a împărățit marele Constantin și a încetat prigoana contra Bisericii noastre.

După ce și-a împlinit Sfîntul rugăciunea sa, a sărutat mormîntul apostolului și cele ale arhierilor care erau acolo în cimitir și astfel s-a întors la tribuni cu fața înflorită, veselă și strălucită de o lumină negrăită, încît se minunau și se înspăimîntau cei ce îl priveau. În același timp veneau la locul acela două femei, una fecioară și alta bătrînă, aducînd două giulgiuri și patru piei, pe care văzîndu-le fericitul și cunoscînd că le-a trimis Dumnezeu, le-a poruncit să întindă pieile pe pămînt și giulgiurile pe deasupra. Atunci a îngenunchiat deasupra pieilor și se ruga mulțumind Domnului. Și, făcîndu-și cruce, și-a scos omoforul; apoi dezgolindu-și grumazul, și-a plecat capul ca să i-l taie.

Dar ostașii, cucernicindu-se de fapta lui cea bună, au rămas amorțiți și nemișcați și nu avea nici unul curaj a-l omorî, ci porunceau unul altuia să-și scoată paloșul dar nu puteau. Mai pe urmă fiindcă se făcea ziuă și se temeau să nu se audă lucrul acesta în cetate și să vină creștinii să-i împiedice, s-au învoit și a pus fiecare ostaș cîte cinci galbeni de aur pe pămînt ca să-i ia acela care va îndrăzni să taie capul Sfîntului mucenic. Unul dintr-înșii, de dragostea aurului îndemnîndu-se, luînd galbenii, l-a tăiat.

Atunci au fugit degrabă toți elinii, iar sfîntul trup al mucenicului a stat multă vreme acolo, pînă cînd s-a auzit vestea pretutindeni și s-au înștiințat creștinii care păzeau temnița, și au alergat la locul celor osîndiți. Văzînd ei sfintele moaște, au făcut mare plîngere ca niște fii pentru părintele lor cel iubitor de fii, tînguindu-se pentru el.

Apoi s-au adunat nu numai cei din cetate, ci și cei de prin toate laturile dimprejurul Egiptului și au făcut multă plîngere, tînguindu-se de pierderea unui părinte ca acela. Toți se adunau cu osîrdie să ia cîte un petic din hainele lui, pentru evlavie. De aceea au înfășurat mai degrabă sfintele moaște în pieile acelea și în giulgiurile care au primit sîngele lui și, legîndu-le strîns, le-au păzit, temîndu-se de pornirea mulțimii ca să nu le răpească și să le împartă.

După aceasta s-a făcut neînțelegere între dînșii, fiindcă unii voiau să-l îngroape acolo în cimitirul apostolului, iar alții ziceau să-l ducă în al lui Teona, care a arhierit înainte de dînsul, căci acolo a crescut Sfîntul. Cei mai sîrguitori au pregătit o barcă - căci era aproape de țărmurile Nilului, la locul cel mai sus numit -, și au pus pe Sfîntul într-însa și l-au dus la locul ce se numea Lefcada, în partea dinspre apus a cetății. Acolo l-au îngropat cu evlavie, în a douăzeci și patra zi a lunii noiembrie, în cimitirul pe care însuși Sfîntul l-a zidit. Dar mai înainte de a-l îngropa l-au dus în mitropolie la sfîntul scaun și, punîndu-i capul pe trup, l-au așezat în scaunul arhieresc. Văzîndu-l tot poporul, a contenit din plîns și s-a mîngîiat, căci, fiind viu, niciodată n-a vrut să șadă în scaunul acela, ci în locul de dedesubtul lui.

Pentru aceasta clericii de atunci, neștiind pricina, se sminteau și cîrteau. Apoi, întrebîndu-l preoții în taină pe Sfîntul Petru pentru ce defaimă în acest chip vrednicia cea mare a arhieriei și șade jos cînd este îmbrăcat cu podoabe arhieresti, a răspuns, zicînd:

"Să nu vă siliți a sta în sfîntul scaun, că frică și cutremur cuprinde sufletul meu cînd mă apropii de scaun, fiindcă văd o putere dumnezeiască și luminată șezînd într-însul. De aceea de bucurie și de frică mă minunez, neștiind ce să fac atunci, și pentru aceea șed în locul cel de jos, și atunci cu frică nemăsurată, ca să nu se smintească poporul și să mă osîndească. Iată v-am spus pricina și vă rog cînd mă veți mai vedea făcînd așa, să nu vă supărați, ci mai vîrtos sfătuiți poporul să nu se smintească".

Deci, pentru această pricină au suit sfintele lui moaște în sfîntul scaun, să se bucure poporul, de vreme ce, ca un smerit cugetător, n-a șezut într-însul în viața lui.

Făcîndu-se acest lucru, au adus episcopii pe Ahila aproape de scaun, au pus asupra lui omoforul Sfîntului și l-au hirotonisit pe el patriarh, după cum a poruncit marele Petru. Iar pe Sfîntul Petru l-au îngropat cu mare cuviință și cu iubire de cinste, cu giulgiuri și cu miruri de mult preț precum se cădea, și l-au pus în mormîntul pe care el și l-a zidit, la care s-au făcut multe semne și minuni și unde pînă astăzi se fac, întru slava lui Hristos, adevăratul Dumnezeuul nostru, Căruia se cuvine slavă, cinste și închinăciune în vecii vecilor. Amin.

Viața și pătimirea Sfintei Marei Mucenițe Ecaterina, fecioara cea preaînțeleaptă (25 noiembrie)

Pe vremea păgînului împărat Maximin se afla în cetatea Alexandriei o fecioară cu numele Ecaterina, fiica lui Consta, care fusese mai înainte împărat. Ea, fiind de optsprezece ani, era foarte frumoasă, de statură înaltă și foarte înțeleaptă. Căci învățase tot meșteșugul cărții elinești și se deprinsese cu înțelepciunea tuturor făcătorilor de cărți, celor de demult, a lui Homer, a lui Virgiliu, Aristotel, Platon și ale celorlalți. Dar nu numai ale filosofilor, ci și cărțile doctorilor le-a deprins bine, ale lui Asclapie, ale lui Hipocrat, Galin și, în scurt, tot meșteșugul ritoricesc și silogistic a învățat, încît toți se mirau de înțelepciunea ei. De aceea mulți din domnii cei bogați căutau să o ia de soție de la maica sa, care era creștină în ascuns de teama prigoanei celei mari, care o ridicase în acea vreme asupra creștinilor păgînul Maximin.

Deci, rudeniile și maica sa adesea o sfătuiau să se mărite, ca să nu se înstrăineze împărăția tatălui său vreunui alt străin și astfel să se lipsească de dînsa. Iar fecioara Ecaterina, ca o înțeleaptă ce era, foarte mult iubea fecioria și nicidecum nu voia să se mărite. Dar, văzînd că o supără mult, a zis către dînșii: "De voiți să mă mărit, apoi aflați-mi un tînăr care să fie asemenea mie, cu patru daruri, cum sînt eu, precum singuri mărturisiți că întrec pe toate celelalte fecioare și atunci îl voi lua de bărbat; pentru că mai nevrednic și mai prost decît mine nu voiesc a lua. Cercetați dar pretutindeni și de se va afla vreunul asemenea mie, bun cu neamul, cu bogăția, cu frumusețea și cu înțelepciunea, atunci mă mărit. Iar dacă îi va lipsi vreunul din aceste daruri, apoi nu-i vrednic de mine".

Ei, văzînd că nu este cu putință a se afla vreun tînăr așa, îi spuneau că feciorii de împărați și alții de domni mari pot să fie de bun neam și mai bogați decît dînsa, dar în frumusețe și în înțelepciune nu se va asemena nimeni cu dînsa. Iar Ecaterina zicea: "Eu bărbat necărturar nu voiesc a avea!"

Maică-sa cunoscînd un părinte duhovnicesc, om sfînt și plăcut lui Dumnezeu, care viețuia într-un loc ascuns afară de cetate, a luat pe Ecaterina și a mers cu dînsa la acel bărbat ce petrecea cu plăcere de Dumnezeu, ca să primească un sfat bun de la dînsul. Iar el, văzînd pe fecioara cu chip frumos și cu bună rînduială și auzind măsuratele ei cuvinte cele cu bună înțelegere, și-a pus în minte s-o vîneze pentru slujba lui Hristos, Împăratul ceresc.

Astfel, a zis către dînsa: "Eu știu un tînăr minunat, care fără asemănare te întrece pe tine în toate darurile care ai zis că le ai; pentru că frumusețea Lui întrece strălucirea soarelui, iar înțelepciunea Lui îndreptează toate făpturile și pe cele simțite și pe cele gîndite. Apoi vistieria bogăției Lui se împarte în toată lumea și niciodată nu se împuținează, ci cu cît este împărțită, tot mai mult se înmulțește; iar neamul Lui cel bun este negrăit, neajuns și neștiut".

Acestea auzindu-le fericiți Ecaterina, socotea că spune de vreun domn pămîntesc și s-a tulburat cu inima și s-a schimbat la față și a întreat pe bătrînul dacã sînt adevărate cele grăite. Iar el o încredința că sînt adevărate și încă mai multe daruri are tînărul acela pe care nu-i este cu putință a le spune. Atunci a întreat fecioara: "Al cui fecior este Acela pe care tu Îl lauzi atîta?" Iar el a răspuns: "Acest tînăr nu are tată pe pămînt, ci S-a născut negrăit mai presus de fire dintr-o fecioară de bun neam, preacurată și preasfîntă, care, pentru curățenia și sfințenia ei, s-a învrednicit a naște un fiu ca acesta. Ea este înălțată mai presus de ceruri și ei i se închină toți îngerii, ca unei împărătese a toată făptura".

Ecaterina a zis către dînsul: "Oare este cu putință ca să-L văd pe tînărul Acela, de care vorbești niște lucruri atît de minunate?" Iar bătrînul a zis către dînsa: "Dacă vei face precum te voi învăța eu, apoi te vei învrednici a vedea preastrălucita Lui față". Iar ea a zis către dînsul: "Te văd pe tine om priceput, bătrîn cinstit și cred că nu minți. Deci gata sînt a face toate cele ce-mi vei porunci, numai să văd pe Cel laudat de tine".

Atunci bătrînul i-a dat icoana Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu, care avea pe dumnezeiescul Prunc în brațe și a zis către dînsa: "Aceasta este închipuirea Fecioarei și a Maicii tînărului Aceluia, de Care ți-am spus niște asemenea minunate vrednicii. Deci, ia-o în casa ta, și închizînd ușile cămării tale, fă rugăciune către dînsa cu bună cucernicie, toată noaptea; iar numele ei este Maria. Apoi roag-o pe dînsa, ca să-ți arate pe Fiul său; și am nădejde că de o vei ruga cu credință, te va asculta pe tine și te va învrednici a vedea pe Acela de Care dorește sufletul tău".

Atunci, luînd fecioara sfînta icoană s-a dus la casa sa. Și după ce a înnoptat s-a închis singură în camera sa și s-a rugat precum o învățase bătrînul. Deci rugîndu-se, a adormit de osteneală și a văzut în vedenie pe Împărăteasa îngerilor, precum era închipuită pe icoană, cu Preasfîntul Prunc în brațe, care dădea raze mai strălucite decît soarele. Dar își întorcea fața către Maica Sa, încît nu putea Ecaterina să-L vadă în față; deci a mers în acea parte, iar Hristos și-a întors fața Sa și de acolo.

Aceasta făcîndu-se de trei ori, a auzit pe Preasfînta Fecioară zicînd către Fiul său: "Vezi, Fiule, pe roaba Ta Ecaterina, cît este de frumoasă și cu chip cuvios". Iar El a răspuns: "Foarte întunecată este și grozavă, încît nu pot privi la dînsa!" Apoi iarăși a zis Preasfînta Născătoare de Dumnezeu: "Dar oare nu este mult mai înțeleaptă decît toți ritorii, mai bogată și mai de bun neam decît fecioarele tuturor cetățenilor?" Iar Hristos a răspuns: "Adevăr zic ție, Maica Mea, că fecioara aceasta este fără de minte, săracă și de neam prost; căci se află în păgînatate și de aceea nu voi căuta spre dînsa, nici nu voiesc ca să Mă vadă la față".

Iar Preabinecuvîntata Maică a zis către Dînsul: "Rogu-te, Fiul meu preadulce, nu trece cu vederea zidirea Ta, ci o învață pe ea și-i spune ce să facă, ca să se îndulcească de slava Ta și să vadă prealuminata și preadorita Ta față pe care doresc îngerii să o vadă". Iar Hristos a răspuns: "Să meargă la bătrînul care i-a dat ei icoana și precum o va învăța acela, așa să facă; și atunci Mă va vedea și va afla de la Mine dar".

Acestea văzînd și auzînd Ecaterina, s-a deșteptat și se mira de acea vedenie. Făcîndu-se ziuă, a mers cu cîteva roabe ale sale la chilia sfîntului bătrîn și, căzînd cu lacrimi la picioarele lui, i-a spus vedenia și-l ruga să o povățuiască pe dînsa ce trebuie să facă pentru ca să se îndulcească de dragostea Celui dorit. Iar cuviosul i-a spus ei cu de-amănuntul toate tainele adevăratei credințe creștinești, începînd de la facerea lumii, de la crearea lui Adam, pînă la venirea cea mai de pe urmă a Stăpînului Hristos; despre slava cea negrăită a raiului și despre munca cea cu durere și fără de sfîrșit a iadului. Iar ea, ca ceea ce era foarte învățată și înțeleaptă, degrabă le-a priceput toate și a crezut din toată inima în Hristos; apoi a primit de la dînsul Sfîntul Botez. Deci i-a poruncit ei bătrînul să se roage iarăși cu multă rîvnă către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, ca să i se arate ei ca și mai înainte.

Dezbrăcîndu-se Ecaterina de omul cel vechi și îmbrăcîndu-se în haina înnoirii Duhului, s-a dus la casa sa și toată noaptea s-a rugat cu lacrimi pînă cînd a adormit. Și atunci, iarăși a văzut pe Împărăteasa cerului cu dumnezeiescul Prunc în brațe, Care căuta asupra Ecaterinei cu multă milostivire și blîndețe. Și a întreat Maica lui Dumnezeu pe Fiul Său, zicînd: "Îți place Ție Fiul meu, fecioara aceasta?" Iar El a răspuns: "Foarte plăcută îmi este, pentru că acum este prealuminată și slăvită, pe cînd mai înainte era rușinată și ocărită. Acum este bogată și înțeleaptă, pe cînd mai înainte era săracă și nepricepută; acum o iubesc pe dînsa, pe cînd mai înainte o compăttimeam; și atît de mult o iubesc, încît voiesc să Mi-o logodesc mireasă".

Atunci Ecaterina a căzut la pămînt, zicînd: "Nu sînt vrednică, Preaslăvite Stăpîne, a vedea împărăția Ta; ci mă învrednicește ca să fiu împreună cu robii Tăi". Iar Preasfînta Născătoare de Dumnezeu a luat pe Ecaterina de mîna cea dreaptă și a zis către Fiul său: "Dă-i Fiul meu, inel de logodnă și o fă pe dînsa mireasa Ta, ca să o învrednicești împărăției Tale". Atunci Stăpînul Hristos i-a dat ei un inel preafrumos, zicînd acestea: "Iată, astăzi te primesc pe tine mireasa Mea veșnică; deci să păzești arvuna aceasta cu dinadinsul și să nu mai primești nicidecum arvună de la alt mire pămîntesc".

Acestea zicînd Hristos Domnul, s-a sfîrșit vedenia. Și deșteptîndu-se fecioara, a văzut cu adevărat în dreapta sa un inel preafrumos și a primit în inima ei atîta veselie și bucurie, încît din acel ceas s-a robit cu inima ei de dumnezeiasca dragoste. Și atît s-a schimbat de minunat, încît nu mai gîndea nicidecum la lucrurile pămîntești, ci numai la preaiubitul său Mire cugeta ziua și noaptea. Pe Acela Îl dorea și de la Acela se povățuia întotdeauna.

În acea vreme a venit în Alexandria împăratul cel fără de lege care avea rîvnă fără măsură pentru nesimțitorii zei, fiind el însuși nesimțitor. Și voind să le facă praznic mare, a trimis prin toate cetățile și laturile de primprejur, poruncind popoarelor ca să se adune la dînsul cu jertfe pentru ca să cinstească pe zei. Deci, s-a adunat mulțime de popor fără de număr, aducînd fiecare după puterea sa la jertfă unii boi, alții oi, iar cei săraci păsări și altele asemenea. Iar cînd a sosit ziua urîtei prăznuri, a jertfit mai întîi nebunul împărat o sută și treizeci de junci iar ceilalți domni și boieri au jertfit mai puțin și fiecare om aducea jertfa după puterea sa. Deci, s-a umplut toată cetatea de răcnet, de glasul dobitoacelor ce mugeau și de mirosul din fumul jertfelor, încît pretutindeni era strîmtorare și tulburare și tot văzduhul era necurat.

Săvîrșindu-se acestea și văzînd binecredincioasa și preafrumoasa Ecaterina atîta înșelăciune și pierzare de suflete omenești, s-a rănit cumplit la inimă, fiindu-i jale de pieirea lor. Deci, pornindu-se din dumnezeiască rîvnă, a luat cu sine puține slugi și a mers la capiștea unde se săvîrșeau jertfele. Iar cînd a stat în ușile capiștei, a atras privirile tuturor prin frumusețea ei, ceea ce era mărturie a frumuseții ei celei dinlăuntru. Apoi a vestit pe împăratul că are să-i spună un cuvînt foarte de folos. Iar el a poruncit să intre.

Venind Ecaterina înaintea împăratului, mai întîi i s-a plecat, dîndu-i cinstea cuviincioasă, apoi i-a zis: "Cunoaște, o, împărate, înșelăciunea cu care v-ați înșelat de diavoli, de sluiți ca unui Dumnezeu idolilor stricăcioși și nesimțitori. Cu adevărat mare rușine este a fi cineva atît de orb și de nesimțitor, ca să se închine unor urciuni ca acestea. Măcar crede pe înțeleptul tău Diodor care grăiește că zeii voștri au fost odinioară oameni și și-au sfîrșit viața lor ticăloșește; și pentru niște lucruri vestite ce au făcut ei, le-au zidit oamenii statui. Iar neamurile cele de pe urmă, neștiind gîndul strămoșilor lor, numai pentru pomenire

le- au pus lor statui și părăindu-li-se că este un lucru de mare cinste și de bună cuviință, au început a se închina lor ca unor zei; de care și Plutarh Hironeanul se îngrețoșase și-i trecea cu vederea.

Drept aceea, crede măcar învățătorilor noștri, o! împărate, și nu fii pricină pierzării atîtor suflete pentru care ai să moștenești munca cea veșnică. Ci cunoaște pe Unul adevăratul Dumnezeu, Cel pururea fiitor, fără de început și fără de moarte, Care, în anii cei mai de pe urmă, S-a făcut om pentru mîntuirea noastră. Prin El împărații împărătesc, țările se îndreptează și toată lumea împreună se bucură și cu singur cuvîntul Lui toate s-au zidit. Acestui Dumnezeu preaputernic și preabun nu-i trebuiesc jertfe ca acestea, nici nu se veselește de junghierea nevinovatelor dobitoace; ci numai poruncește ca să păzim poruncile Lui neclintite".

Acestea auzindu-le împăratul, s-a mîniat foarte și a rămas fără de răspuns mult timp. Apoi, neputînd a se împotrivi cuvintelor ei a zis: "Lasă-ne acum să ne săvîrșim jertfa și după aceasta vom asculta cuvintele tale".

Deci, săvîrșind necredinciosul împărat praznicul său cel păgînesc, a poruncit să aducă pe sfînta fecioară la palatul împărăției sale și a zis către dînsa: "Spune-ne nouă, fecioară, cine ești tu și ce sînt cuvintele pe care le-ai grăit către noi?" Eu sînt fiica împăratului celui ce a fost mai înainte de tine și mă cheamă Ecaterina. Am învățat tot meșteșugul cărților ritoricești, filosofice și a măsurării pămîntului și alte înțelepciuni, dar pe toate acestea le-am trecut cu vederea căci sînt deșarte și nefolositoare și am voit a mă face mireasa Stăpînului Hristos, care grăiește prin proorocul Său acestea:

Pierde-voi înțelepciunea înțelepților și știința știutorilor o voi lepăda. Iar împăratul s-a mirat de înțelepciunea ei și, vîzînd la dînsa atîta bună cuviință și frumusețe, i se părea că nu este născută din părinți muritori, ci o zeiță din zeii pe care-i cinstea el; încît abia a vrut să creadă că a ieșit din pămînteni așa frumusețe negrăită, de a cărei frumusețe rînindu-se, a început a-i grăi cuvinte de desfrînare.

Iar Sfînta, cunoscînd gîndul lui cel fărădelege, a zis către dînsul: "Diavolii pe care îi cinstiți ca pe niște zei, aceia vă înșeală și vă atrag la poftă dobitocești; iar eu mă socotesc a fi pămînt sau tină, zidită de Dumnezeu după chipul și asemănarea Sa. Și m-a cinstit cu această frumusețe, ca din aceasta mai vîrtos să se minuneze oamenii de înțelepciunea Ziditorului, cum într-o față atît de proastă și făcută din tină, a putut să dea o bună înțelegere și frumusețe ca aceasta".

Atunci s-a supărat împăratul de aceste cuvinte ale ei și a zis: "Nu grăi de rău zeii care au slavă nemuritoare". Iar sfînta a răspuns împotriva: "Dacă vei vrea să scuturi puțin de pe minte negura și întunericul înșelăciunii, vei pricepe prostimea zeilor tăi și vei cunoaște pe adevăratul Dumnezeu al Cărui nume, numai dacă se grăiește de cineva sau dacă se însemnează Crucea Lui în văzduh, izgonește pe zeii tăi și-i sfărîmă. Și de vei porunci, îți voi arăta adevărul aieva".

Împăratul, auzind vorba ei cea slobodă, n-a vrut să mai vorbească cu dînsa, temîndu-se să nu-l biruiască prin cuvintele sale înțelepte și să-l rușineze, ci a zis acestea: "Nu este cu cuviință împăratului a vorbi cu femeile, ci voi aduna filosofii cei înțelepți ca să vorbească cu tine; și atunci vei cunoaște neputința ghiciturilor tale și vei crede în dogmele noastre".

Zicînd acestea a poruncit să păzească pe sfînta fecioară cu dinadinsul. Și îndată a trimis cărți prin toate cetățile stăpînirii sale, în acest fel: "Împăratul Maximin, înțelepților filosofi și ritorici care vă aflați sub stăpînirea noastră, bucurați-vă! Toți care slujiți preaînțeleptului zeu Ermi și chemați pe muze, pricinuitoarele înțelepciunii, veniți la mine să astupați gura unei femei preaînțelepte, care s-a arătat zilele acestea și batjocorește pe marii zei, numind faptele lor basme și bîrfeli. Deci, arătați-vă înțelepciunea voastră părintească, pentru ca să vă preamăriți între oameni iar de la mine să primiți răsplată și daruri pentru osteneala voastră.

Deci, s-au adunat ritoricii cei mai aleși și mai înțelepți, cincizeci la număr, isteți cu mintea în înțelepciune și puternici în grai, cărora împăratul le-a zis astfel: "Gătiți-vă cu sîrguință și fără de lenevire spre o nevoință

cu bărbăție împotriva unei fecioare, pentru ca să o puteți birui în cuvinte; și nu fiți cu nebăgare de seamă și să socotiți că aveți să vorbiți cu o femeie, ci ca și cum ați avea a sta împotriva unui nevoitor cu bărbăție și preaînțelept, așa să puneți toată sîrguința și să vă arătați înțelepciunea voastră, de vreme ce eu o cunosc preabine, căci covârșește în înțelepciune chiar și pe minunatul Platon. Deci vă rog, ca și cum ați avea a vă lupta cu un filosof, să puneți multă sîrguință, și dacă o veți birui, apoi mari daruri vă voi da; iar de veți fi biruiți, apoi vă veți umplea de negrăită rușine și în loc de daruri veți primi moarte cumplită".

Zicînd acestea împăratul, un ritor care era mai vestit și mai înțelept, a răspuns zicînd: "Nu te teme, împărate, că deși este isteată la minte acea femeie, însă ea nu poate fi desăvîrșită în înțelepciune și în meșteșugul iscusitei retorici; poruncește numai să stea înaintea noastră și vei vedea că îndată ce va vedea atîția ritori și filosofi, se va rușina". Iar împăratul, auzind pe filosoful care se lăuda, s-a umplut de bucurie și de veselie, nădăjduind că limba cea îndrăzneată va birui pe fecioara cea plină de blîndețe și de dumnezeiască înțelepciune.

Deci a poruncit să aducă îndată pe Sfînta Ecaterina înaintea lor - fiind adunată la priveriște mulțime de popor -, vrînd să vadă și să audă acea dispută de cuvinte. Dar mai înainte, pînă a nu ajunge trimișii la sfînta, a venit la dînsa din cer Arhanghelul Mihail și a zis: "Nu te teme, prunca Domnului, căci Domnul tău îți va da mai multă înțelepciune, ca să biruiești cu pricepere pe cei cincizeci de ritori și nu numai aceia ci și mulți alții vor crede prin tine în Hristos și toți vor primi cununa muceniciei".

Acestea zicîndu-i îngerul, s-a dus. Și venind trimișii au luat-o și au dus-o înaintea împăratului, a filosofilor și a toată priveriștea. Îndată acel viteaz filosof care se lăuda, a zis cu mîndrie către Sfînta Ecaterina: "Tu ești aceea care fără de rușine și fără de minte ocărăști pe zeii noștri?" Iar sfînta i-a răspuns cu blîndețe: "Eu sînt, însă nu fără de rușine, nici fără de minte, precum zici tu; ci cu măsură și iubire de adevăr grăiesc acestea, că zeii voștri sînt nimicuri". Dar ritorii au zis:

"De vreme ce marii făcători de stihuri, poeții, îi laudau pe zeii cei înalți, deci cum grăiește limba ta cu atîta îndrăzneală asupra lor, de la care ai luat atîta înțelepciune și te-ai împărtășit de dulceața darurilor lor?" Însă ea a răspuns: "Eu nu de la zeii voștri ci de la Unul adevăratul Dumnezeu meu, Care singur este Înțelepciune și viață, am darul înțelepciunii. Și dacă cineva se teme de Dînsul și păzește dumnezeieștile Lui porunci, acela este cu adevărat filosof, iar lucrurile zeilor voștri și poveștile voastre sînt vrednice de rîs și de ocară și pline de înșelăciune. Însă spune-mi, care sînt marii făcători de stihuri ai tăi și cum i-au numit pe ei zeii?"

Ritorul a zis: "Mai întîi preaînțeleptul Homer, rugîndu-se către Die, grăiește: "Prea slăvite Zeus, prea mare zeule și alți zei fără de moarte". Asemenea și preaslăvitul Orfeu, mulțumind lui Apolon, grăiește acestea: "O, fiul lui Laton, departe săgetătorule, puternice Fivie, care spre toți privești și împărățești peste cei muritori și peste cei fără de moarte; soare care te ridici cu aripi de aur!" În acest fel cinsteau pe zei cei dintîi, și marii și slăviții făcători de stihuri, și aieveau i-au numit pe ei fără de moarte. Deci tu nu te înșela, nici nu te închina Celui răstignit ca unui Dumnezeu, căci nimeni din înțelepții cei de demult nu L-au numit Dumnezeu și nici nu L-a cunoscut cineva a fi Dumnezeu".

Sfînta Ecaterina a răspuns: "Același Homer al vostru grăiește în alt loc despre marele zeu Die că este mincinos, înșelător și viclean și că au vrut să-l lege alți zei, adică Hera, Poseidon și Atena, de n-ar fi fugit să se ascundă. Asemenea și multe alte lucruri de ocară asupra zeilor voștri arată cărțile voastre. Iar de vreme ce ai zis că pe Cel răstignit nici unul din dascălii cei vechi nu-L mărturisesc a fi Dumnezeu, apoi deși nu se cade a cerceta mult despre Dînsul, pentru că este Dumnezeu adevărat, Făcătorul cerului și al pămîntului, al mării, al soarelui, al lunii și a tot neamul omenesc, neajuns, neurmat și negrăit; dar pentru o mai învederată încredințare, voi arăta dovezi din cărțile voastre.

Ascultă ce grăiește despre dînsul prea înțeleapta voastră Silvia, mărturisind despre dumnezeiasca Lui întrupare și despre mîntuitoarea răstignire: "Va veni mai tîrziu cineva pe acest pămînt și va fi trup fără de păcat, cu hotarele dumnezeirii celei fără de osteneală va dezlega patimile cele nevindecate, și Acestuia I se va face zavistie de către poporul cel necredincios și va fi spînzurat la înălțime, ca și cum ar fi fost

vrednic morții". Ascultă și pe nemincinosul tău Apolon, cum fără voia lui a mărturisit pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, fiind silit de puterea Lui: "Unul Cel ceresc mă silește pe mine, Cel Care este Lumina în trei străluciri; și Cel ce a pățimit este Dumnezeu, dar nu cu dumnezeirea a pățimit, căci amîndouă sînt, și muritor cu trupul și străin de stricăciune, același Dumnezeu este bărbat, răbdînd toate de la cei muritori, adică cruce, ocară și îngropare".

Acestea le-a zis Apolon despre adevăratul Dumnezeu, Care este fără de început, asemenea cu Cel ce L-a născut pe El și pururea deoființă, început, rădăcină și izvor al tuturor bunătăților zidite; a zidit lumea din neființă în ființă și o chivernisește pe dînsa și, fiind de o ființă cu Tatăl, S-a făcut om pentru noi și a umblat pe pămînt, arătînd, învățînd și bine făcînd oamenilor. Apoi a primit moarte pentru noi cei nemulțumitori, ca să deslege osîndirea cea dintîi și să primim îndulcirea și fericirea cea de demult.

Și astfel, iarăși ne-a deschis ușile raiului ce au fost încuiate și, înviind a treia zi, S-a înălțat la cer, de unde a trimis Duhul Sfînt ucenicilor Săi. Iar ei, mergînd în toată lumea, au propovăduit dumnezeirea Lui, în care și ție, filosofule, ți se cade a crede, ca să cunoști pe adevăratul Dumnezeu și să fii rob al Aceluia, Care este milostiv și mult îndurat și pe cei ce au greșit îi cheamă, zicînd: *Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni.*

Deci, crede măcar pe învățătorii și pe zeii tăi, pe Platon, pe Orfeu și pe Apolon, care au mărturisit curat și luminat pe Hristos Dumnezeu.

Acestea și multe altele ca acestea grăind preaînțeleapta Ecaterina, s-a spăimîntat filosoful, rămînînd fără răspuns și neputînd să mai grăiască ceva împotriva. Iar împăratul, văzîndu-l biruit, minunîndu-se, a poruncit celorlalți să vorbească cu sfînta fecioară. Dar ei s-au lepădat, zicînd: "Nu putem sta împotriva adevărului, căci dacă începătorul nostru a tăcut, fiind biruit, apoi noi ce vom zice?" Atunci împăratul mîniindu-se, a poruncit să aprindă un foc mare în mijlocul cetății pentru ca să ardă pe toți filosofii și ritorii. Însă ei, auzind judecata și răspunsul împăratului asupra lor, au căzut la picioarele sfînteii, cerînd să se roage pentru dînșii către Unul adevăratul Dumnezeu, ca să le ierte toate cîte au greșit din neștiință și să-i învrednicească de Sfîntul Botez și de darul Preasfîntului Duh.

Sfînta, umplîndu-se de bucurie, a zis către dînșii: "Cu adevărat sînteți fericiți, căci lăsînd întunericul, ați cunoscut lumina cea adevărată și, trecînd cu vederea pe acest împărat stricăcios de pe pămînt, v-ați apropiat de Cel ceresc. Deci, să nădăjduiți fără îndoială spre mila Lui și să credeți că focul cu care vă înfricoșează păgîinii vă va fi vouă botez și scară care vă înalță la cer. În acest foc curățindu-vă de toată necurăția trupului și a duhului, vă veți afla ca niște stele luminate și curate înaintea slavei Împăratului și veți fi iubiții Lui prieteni".

Zicînd acestea Sfînta, i-a bucurat cu această nădejde și a însemnat pe fiecare pe frunte cu pecetea lui Hristos, adică cu Sfînta Cruce. Apoi au mers cu bucurie spre chinuire și, luîndu-i ostașii, i-au aruncat în foc, în a șaptesprezecea zi a lunii noiembrie. Făcîndu-se seară, au mers niște oameni binecredincioși și iubitori de Dumnezeu ca să adune moaștele lor și i-au aflat pe toți întregi, căci nici părul capului lor n-a fost ars; pentru care mulți s-au întors la adevărata cunoștință, iar moaștele lor le-au îngropat cu cinste la un loc cuviincios.

Dar împăratul avea purtare mare de grijă pentru Sfînta Ecaterina în ce chip ar putea s-o întoarcă la a sa păgînatate. Și nesporind nimic cu silogisme filosofice, a început cu îmbunări și vicleșuguri a o amăgi, zicînd: "Ascultă, fiică bună, te sfătuiesc ca un părinte iubitor de fii, închină-te marilor zei și mai vîrtos muzicescului Ermi, care te-a împodobit cu atîtea daruri filosofice, și eu voi împărți cu tine împărăția mea, martori îmi sînt zeii, și îți voi da jumătate din stăpînirea mea și vei viețui împreună cu mine, veselindu-te neîncetat".

Iar Sfînta, ca o înțeleaptă ce era, pricepînd gîndul, vicleșugul și înșelăciunea lui, a zis către dînsul: "Leapădă, o, împărate, vicleșugul și nu te asemeni vulpii; pentru că eu ți-am spus o dată că sînt creștină și m-am logodit cu Hristos; pe Dînsul Îl am Mire și Sfetic și frumusețea fecioriei mele. Deci, mai mult

poftesc hainele mucenicești decît porfira împărătească". Împăratul iarăși a zis: "Mă silești, deși nu voiesc, să-ți necinstesc vrednicia ta și trupul tău să-l înfășor cu multe răni".

Dar Sfînta a răspuns: "Fă ce voiești, pentru că, cu această ocară vremelnică, îmi vei mijloci mie slava cea veșnică și mulțime de popor, precum nădăjduiesc, va crede prin mine în Hristosul meu. Și din palatul tău mulți vor merge împreună cu mine în sfințitele cămări cerești". Acestea a proorocit Sfînta, iar Dumnezeu, Care privește din înălțime, a adus la îndeplinire proorocia ei.

Atunci împăratul, mîniindu-se foarte, a poruncit să dezbrace de pe dînsa porfira și așa s-o bată fără milă cu vine de bou. Deci au bătut-o slugile pe Sfînta Muceniță Ecaterina două ceasuri peste spate și peste pîntece, pînă ce s-a umplut de răni tot trupul ei cel fecioresc și s-a făcut fără chip în bătăi, ea, care mai înainte era atît de frumoasă. Iar sîngele ei curgea șiroaie și s-a înroșit pămîntul de dînsul. Dar Sfînta stătea cu bărbăție și vitejie, încît toți cei ce o vedeau se mirau foarte tare. Mai pe urmă a poruncit fiara cea cumplită ca s-o ducă în temniță și să nu-i dea mîncare pînă cînd se va mai gîndi cu ce fel de munci s-o piardă pe dînsa.

Augusta, soția împăratului, avea însă mare dorință să vadă fața Sfintei Ecaterina, căci o iubea mult, auzind de faptele ei cele bune, de înțelepciunea și de bărbăția ei; iar mai vîrtos, că avusese o vedenie în somn, din care pricină s-a rănit cu inima spre dragostea ei, încît nu mai putea nici să doarmă. Ieșind împăratul din cetate pentru o pricină și zăbovind acolo cîteva zile, împărăteasa a avut prilejul să dobîndească ceea ce dorea. Căci era acolo un boier mare, credincios prieten al împăratului, cu dregătoria voievod, anume Porfirie, om foarte înțelept. Acestuia i-a mărturisit Augusta gîndul său, în taină, zicîndu-i acestea:

"Într-una din nopțile trecute am văzut în vedenie pe Ecaterina, șezînd în mijlocul multor tineri și fecioare frumoase, îmbrăcată în haine albe; și atîta strălucire ieșea din fața ei, încît nu puteam privi la dînsa. Iar ea m-a așezat aproape de dînsa și mi-a pus pe cap o cunună de aur, zicîndu-mi: "Stăpînul Hristos îți trimite ție această cunună". De atunci am atîta dorință ca să o văd, încît nu aflu odihnă inimii mele. Rogu-te dar, fă în vreun chip ca să o văd în taină". Iar Porfirie i-a răspuns: "Eu voi împlini dorința ta împărătească". Deci, făcîndu-se noapte, voievodul a luat cu sine două sute de ostași și a mers la temniță împreună cu împărăteasa și dînd străjerilor bani, au intrat la Sfînta.

Cînd a văzut-o împărăteasa, s-a mirat de strălucirea feței ei, care înflorește cu dumnezeiescul dar. Căzînd degrabă la picioarele ei, cu lacrimi în ochi a început a zice acestea: "Acum sînt împărăteasă fericită, că m-am învrednicit a te vedea, lucru foarte mult dorit sufletului meu; și însetam ca cerbul să aud limba ta cea izvorîtoare de miere. Și acum, fiindcă m-am învrednicit a dobîndi ceea ce am dorit, nu mă voi mai mîhni, chiar dacă m-aș lipsi și de împărăție și de viață. Căci mă bucur cu inima și cu sufletul, privind la atîta strălucire ce răsare din preafrumoasa ta față. Fericită ești tu și vrednică de laudă că te-ai lipit de un Stăpîn ca Acesta, de la Care primești atîtea daruri".

Iar Sfînta i-a răspuns, zicînd: "Fericită ești și tu, o! împărăteasă pentru că văd cununa capului tău, ridicată la înălțime de cetele îngerești, pe care după trei zile o vei primi pentru puțina pătimire ce vei răbda, ca să mergi la adevăratul Împărat și să împărățești cu El veșnic". Iar ea a zis către dînsa: "Mă tem de munci și mai vîrtos de bărbatul meu, căci este foarte aspru și fără de omenie". Zis-a ei Sfînta: "Îndrăznește, că vei avea pe Hristos în inima ta, Care îți va ajuta ca să nu se atingă nici o muncă de sufletul tău. Căci numai puțin va boli trupul tău, cîtăva vreme și apoi se va odihni acolo veșnic".

Acestea zicînd Sfînta, a întrebat-o pe ea Porfirie, zicînd: "Ce dăruiește Hristos celor care cred într-Însul? Pentru că voiesc și eu să cred într-Însul și să fiu ostașul Lui". Zis-a lui Sfînta Muceniță: "Dar n-ai citit sau n-ai auzit Scriptura creștinească?" Iar Porfirie a răspuns: "Eu din copilăria mea tot cu războiul m-am îndeletnicit și de alte lucruri n-am avut purtare de grijă". Zis-a lui Sfînta: "Nu poate limba să mărturisească bunătățile pe care le-a gătit Preabunul și Iubitorul de oameni Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El și păzesc poruncile Lui".

Atunci Porfirie s-a umplut de bucurie negrăită și a crezut în Hristos, împreună cu cei două sute de ostași și cu împărăteasa. Și sărutînd toți cu bună cucernicie pe muceniță, s-au dus. Iar milostivul și iubitorul de oameni Hristos, n-a lăsat pe sfînta Sa mireasă nebăgată în seamă atîtea zile ci, ca un părinte iubitor de fii, avea purtare de grijă de dînsa și-i trimitea în toate zilele hrană, printr-o porumbiță. Apoi, chiar Hristos a venit de a cercetat-o cu mare slavă și cu multe cete cerești. Și mai mult a întărit bărbăția ei și a umplut-o de îndrăzneală, zicînd: "Nu te teme, iubita Mea mireasă, pentru că Eu sînt cu tine și prin răbdarea ta pe mulți vei întoarce către Mine, și de multe cununi te vei învrednici". Cu astfel de cuvinte mîngîind-o pe ea Domnul, S-a dus.

A doua zi, șezînd împăratul la judecată, a poruncit să o aducă pe muceniță, care a intrat în curțile împărătești cu lumina cea strălucitoare și cu atîtea daruri duhovnicești, încît cei ce stăteau înaintea se minunau de strălucirea frumuseții ei. Și s-a minunat împăratul foarte tare, văzînd că n-a slăbit cu trupul, nici nu s-a schimbat frumusețea feții sale în atîtea zile, socotind că i-a dat cineva hrană în temniță și de aceea voia să pedepsească pe străjeri. Dar Sfînta Ecaterina, ca să nu fie alții munciți fără vină pentru dînsa, a mărturisit adevărul, zicînd: "Să știi, împărate, că mie nu mi-a dat hrană vreo mînă omenească, ci Stăpînul meu Hristos, Care îngrijește de robii Săi. Acela m-a hrănit pe mine".

Deci, mirîndu-se împăratul de o frumusețe ca aceea, a vrut să o ispitească pe dînsa iarăși cu îmbunări și cu vicleșug, zicîndu-i acestea: "Ție ți se cade să împărățești, fiica mea, căci ești doamnă în chipul soarelui, care și pe Artemida o covîrșești cu frumusețea. Vino dar de jertfește zeilor, ca să împărățești cu noi și să ai viață plină de bucurie. Rogu-te, nu voiesc a-ți pierde cu muncile o așa podoabă și frumusețe". Sfînta a zis: "Eu sînt pămînt și cenușă și toată frumusețea ca o floare se veștejește și ca visul piere prin boală sau de bătrînețe; iar după moarte cu totul putrezește. Deci nu te îngriji de buna cuviință și de frumusețea mea".

Acestea vorbindu-le Sfînta Ecaterina cu împăratul, un eparh cu numele Hursaden, aspru cu obiceiul, tiran și chinuitor nemilostiv, vrînd să arate către împăratul dragoste și bună voire, a zis: "Eu, împărate, am aflat o muncă prin care vei birui pe această fecioară. Poruncește să se facă patru roți de lemn într-o osie și să bată împrejur sulite ascuțite și alte fiare ascuțite; două roți să se întoarcă în stînga și două în dreapta, iar în mijlocul lor să fie fecioara legată. Și așa, întorcîndu-se roțile, să-i zdrobească trupul ei. Însă mai întîi să se întoarcă roțile singure înaintea fecioarei, pentru ca, văzîndu-le, să se teamă de munca cea cumplită și să se plece la voia ta; iar de nu, apoi să primească amară moarte".

Plăcînd împăratului sfatul eparhului, a poruncit să facă acel fel de roți. Și fiind adusă sfînta la acea cumplită muncă, a întors roțile cu multă nevoie înaintea ochilor ei, ca să o înfricoșeze. Apoi a zis tiranul către dînsa: "Oare vezi ce muncă ți s-a pregătit, în care vei lua moarte amară, de nu te vei închina zeilor?" Iar ea a răspuns: "De multe ori ți-am spus gîndul meu; de aceea nu mai pierde vremea, ci fă ceea ce voiești".

Văzînd el că nu poate să o înfricoșeze cu nimic și să o întoarcă de la Hristos, a poruncit să o lege între roți și să le întoarcă repede, pentru ca, cu acele fiare ascuțite, să fie zdrobită în bucăți și să moară cu cumplită moarte. Deci începîndu-se acea muncă, îndată s-a pogorît îngerul Domnului din cer și a dezlegat pe Sfînta din legături, iar roțile le-a sfărîmat în bucăți, iar acelea, sărind din locul lor, pe mulți păgîni rănindu-i, i-au omorît. Iar poporul ce era de față, văzînd acea minune preamărită, striga: "Mare este Dumnezeuul creștinilor!" Dar împăratul se întunecase de mînie și iarăși se gîndea ca să afle asupra muceniței vreo muncă mai nouă.

Împărăteasa, auzind acea minune, a ieșit din camera ei și a început a muștra pe împăratul, zicînd: "Cu adevărat ești nebun și fără de minte, dacă îndrăznești a te lupta cu Dumnezeuul Cel viu, și a munci pe roaba Lui cu nedreptate!" Acestea fără nădejde, auzindu-le împăratul, s-a sălbăticit de mînie și s-a făcut fără de omenie, mai mult decît toate fiarele. Și, lăsînd pe Sfînta Ecaterina, și-a întors mînia asupra soției sale, uitîndu-și dragostea cea firească față de dînsa.

Deci a poruncit ca să aducă o ladă mare și să o umple cu plumb, ca să fie nemișcată. Acolo a pus sîinii femeii sale, între capac și ladă și a bătut cuie prin capac și prin ladă, străpungîndu-i, încît i s-a pricinuit o durere nespūsă și i s-au rupt cu mare nevoie. Iar fericita Augusta, răbdînd acea durere negrăită, se bucura, pătîmind pentru adevăratul Dumnezeu, către Care se și ruga ca să-i trimită ajutor din înălțime.

Deci, rupîndu-se sîinii ei, curgea sîngele ca un izvor și toți care erau de față s-au umplut de jale și-i dorea inima pentru aceea care pătînea munca cea mai amară și mai nesuferită. Iar tiranul cel nemilostiv n-a miluit pe soția sa, ci a poruncit să-i taie capul cu sabia. Dar ea primind cu bucurie osînda aceasta a zis către Sfînta Ecaterina: "Roaba adevăratului Dumnezeu, fă rugăciune pentru mine!" Iar aceea a zis: "Mergi cu pace, ca să împărățești cu Hristos în veci!" Și astfel a fost tăiată fericita împărăteasă afară din cetate în ziua de douăzeci și trei a lunii noiembrie. Iar voievodul Porfirie, luînd noaptea trupul ei, l-a îngropat cu cinste. Iar a doua zi a stat înaintea împăratului, împreună cu ostașii cei ce crezuseră în Hristos, și a zis: "Și noi sîntem ostași ai marelui Dumnezeu".

Aceasta nerăbdînd împăratul să audă, a oftat din adîncul inimii, zicînd: "Vai, am pierit, că m-am păgubit de minunatul Porfirie!" Apoi, întorcîndu-se către ceilalți ostași, a zis: "Și voi, ostașii mei preaiubiți, v-ați înșelat și v-ați îndepărtat de zeii părintești? Dar cu ce v-au greșit vouă zeii de i-ați părăsit pe dînșii?" Iar ei nu i-au răspuns lui cuvînt, ci numai Porfirie a zis: "Pentru ce lași capul și întrebî pîcioarele? Vorbește cu mine". Iar el a zis: "Cap rău, tu ești pricina pierzării lor". Și neputînd mai mult a grăi de mînie, a poruncit să le taie capetele tuturor; și așa s-au sfîrșit. Deci, s-a împlinit proorocia Sfîntei Ecaterina, care a zis împăratului: "Că mulți din palatele tale vor crede în Hristos Dumnezeu".

După acestea, aducînd muncitorul pe Ecaterina la divan, a zis către dînsa: "Multă supărare și pagubă mi-ai făcut! Tu ai înșelat pe femeia mea și pe viteazul meu voievod l-ai pierdut, el care era puterea oștilor mele și alte multe răutăți mi s-au întîmplat mie prin tine și se cădea îndată fără de milă să te omor; dar te iert pentru că îmi este milă a te pierde pe tine, o fecioară atît de frumoasă și înțeleaptă. Deci, fă-mi voia, iubita mea! Jertfește zeilor ca să te fac împărăteasă și niciodată nu te voi mai supăra, nici voi face vreun lucru fără de sfatul tău. Și vei viețui împreună cu mine într-atîta veselie și fericire, în care nici una din împărătese n-a fost vreodată".

Acestea și multe altele grăia vicleanul, căutînd să înșele pe mireasa lui Hristos cea aleasă. Dar n-a putut cu cuvintele sale cele înșelătoare să o despartă de Hristos, cu Care ea se legase tare, cu legătura dragostei celei adevărate. Apoi, văzînd că nici cu momeli, nici cu făgăduințe, nici cu îngroziri, nici cu munci nu poate să o înduplece pe cea mai tare decît diamantul, a dat asupra ei hotărîrea să-i fie tăiat capul afară din cetate.

Deci, luînd-o ostașii, au dus-o la locul de chin. Și mergea în urma ei popor mult, bărbați și femei, plîngînd pentru dînsa, căci avea a se pierde, precum ziceau ei, o tînră preafrumoasă și prea înțeleaptă. Iar cele mai alese dintre femei și de neam bun ziceau către dînsa, tînguindu-se: "O, preafrumoasă și prealuminată fecioară, pentru ce ești așa de aspră cu inima și cinstești mai mult moartea decît viața aceasta preadulce? Și pentru ce-ți pierzi în deșert și fără de vreme floarea tinerețelor tale? Oare nu este mai bine să ascuți pe împăratul și să te îndulcești de atîtea bunătăți în viața aceasta, decît să mori ticăloșește?"

Iar ea a răspuns: "Lăsați plînsul cel fără de folos și mai vîrtos vă bucurați, că eu văd acum pe iubitul meu Mire, Iisus Hristos, Făcătorul și Mîntuitorul meu, Care este frumusețea mucenicilor, cununa și slava mea. Și mă cheamă către frumusețea raiului cea negrăită, ca să împărățesc împreună cu Dînsul și să mă veselesc în veacul cel fără de sfîrșit. Deci nu plîngeți pentru mine, ci plîngeți pentru voi, căci pentru necredința voastră aveți să mergeți în focul cel fără de sfîrșit, ca să vă munciți în veci".

Apoi, ajungînd la locul de tăiere, a făcut rugăciunea aceasta: "Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, mulțumescu-Ți că ai pus pe piatra răbdării pîcioarele mele și ai îndreptat pașii mei. Tinde-Ți acum prea cinstitele Tale palme pe care le-ai întins pe Cruce și primește sufletul meu, pe care l-am adus Ție ca jertfă, pentru dragostea Ta. Adu-Ți aminte, Doamne, căci trup și sînge sînt, și nu lăsa greșelile mele cele făcute din neștiință, ca să fie arătate de cumpliții ispititori la înfricoșata Ta judecată, ci spală-le cu sîngele pe

care-l vărs pentru Tine și rînduiește ca trupul acesta, care, rîndindu-se, se taie cu sabia, să fie nevăzut de vrăjmașii tăi cei ce mă prigonesc.

Caută dintru înălțimea Ta, Doamne, și asupra poporului acestuia ce stă înaintea și-l povățuiește la lumina cunoștinței Tale. Și acelora care vor chema prin mine numele Tău Cel preasfînt, dă-le toate cererile cele spre folos, pentru ca de toți să se laude măririle Tale în veci".

Astfel rugîndu-se, a zis chinuitorului: "Săvîrșește-ți porunca!" Iar el, întinzînd sabia, i-a tăiat cinstitul ei cap; și a curs din rană lapte în loc de sînge. Iar cinstitele ei moaște le-au luat în acel ceas sfîntii îngeri, precum s-a văzut de credincioșii cei vrednici și le-au dus cu cinste în Muntele Sinai, în slava lui Hristos Dumnezeu, Care, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, într-o dumnezeire împărătește în veci. Amin.

Sfîntul Mare Mucenic Mercurie (25 noiembrie)

Decie și Valerian, pîgînii împărați ai Romei, chemînd pe toți domnii și boierii lor, s-au sfătuit pentru întinderea și înmulțirea cinstirii zeilor lor și pentru pierzarea și risipirea sfîntei credințe creștinești. Și toți, cu un gînd, s-au învoit la acel sfat fărădelege și au dat o poruncă în capitala Romei, care era scrisă astfel:

"Împărații Romei, biruitorii cei nebiruiți, pururea cinstiți, marii credincioși Decie și Valerian, împreună cu toți boierii, dau în știre că de vreme ce facerile de bine și darurile zeilor noștri le-am cunoscut și ne-am îndulcit și de biruințele ce ne sînt date nouă de la dînșii asupra vrăjmașilor noștri; apoi, că tot felul de roade primim de la dînșii cu îndestulare, prin buna prefacere a văzduhurilor și i-am cunoscut pe ei a fi nouă mari făcători de bine și de obște rînduitori pentru cele de folosul nostru.

Drept aceea cu un sfat împreună glăsuind cu boierii, poruncim ca toată rînduiala poporului, liberi și robi, ostașii și neostașii, să aducă jertfă zeilor, căzînd la dînșii și cu rugăciune plecîndu-se. Iar dacă va îndrăzni cineva a călca dumnezeiasca noastră poruncă ce este întărită de noi cu sfat de obște, pe unul ca acela poruncim ca să-l arunce legat în temniță, apoi să se omoare prin felurite munci. Și de se va pocăi, plecîndu-și genunchii, de mare cinste se va învrednici de la noi.

Iar de se va împotrivi, apoi după multe munci, să ia pedeapsă de sabie sau să fie aruncat în mare sau să se dea spre mîncare păsărilor și cîinilor; mai vîrtos dacă se va afla cineva de credința creștinească, acela astfel să fie muncit. Iar cei ce se vor supune poruncii noastre, mare cinste și daruri vor moșteni. Fiți sănătoși cu bună norocire".

Astfel de poruncă împărătească fiind dată, s-a tulburat toată cetatea Romei, căci se propovăduia acea poruncă fără de Dumnezeu prin toată cetatea și se trimitea prin toate cetățile și împrejurimile lor. În acea vreme s-au sculat barbarii asupra împărăției Romei și pregăteau împărații oștile lor ca să iasă la război împotriva barbarilor. Deci au poruncit trupelor de prin toate cetățile să se adune la Roma. Atunci a venit și trupa în care era ostaș Mercurie și se chema trupa aceea Martenses din Armenia cea Mare, sub stăpînirea voievodului Saturnin.

Deci, ieșind împăratul Decie la război, a rămas în Roma Valerian și, făcîndu-se multă vreme război și măcel mare între barbari și romani, s-a arătat lui Mercurie îngerul Domnului în chip de om mare, îmbrăcat în haine albe, ținînd în mîna sa o sabie, și a zis către dînsul: "Nu te teme, Mercurie, nici te înfricoșa, căci sînt trimis spre ajutor ție, ca să te fac biruitor. Deci, primește această sabie și pornește asupra barbarilor și, după ce-i vei birui, să nu uiți pe Domnul Dumnezeuul tău!"

Iar el fiind înspăimîntat, i se părea că cel ce i s-a arătat este unul din boierii Romei. Și luînd sabia pe care i-o dăduse, a pornit cu mare iuțeală asupra potrivnicilor, pe care-i tăia ca pe niște iarbă. Și trecînd prin

trupele barbarilor, pînă la împăratul lor, l-a ucis cu sabia și împreună cu el mulțime mare de ostași viteji, încît i se lipise mîna cu sînge de mînerul sabiei. Și așa au fost biruiți și izgoniți barbarii de către romani.

Atunci Decie, văzînd vitejia cea mare a lui Mercurie, l-a chemat la sine și, cinstindu-l cu mari daruri, l-a pus voievod peste toate oștile. Apoi, pîrîndu-i-se lui Decie căci cu ajutorul zeilor au biruit pe vrăjmași, se veselea foarte și împărțind oștilor aur mult, a slobozit pe fiecare într-ale lor. Iar ei împreună cu Mercurie mergînd la Roma, făceau ospete mari prin cetăți.

Într-o noapte, dormind voievodul Mercurie, a venit la dînsul îngerul, în același chip precum i se arătase și mai înainte și, lovindu-l în coastă, l-a deșteptat. Iar el văzînd cele ce i se arătaseră, s-a înfricoșat și a rămas mut. Apoi îngerul a zis către dînsul: "Mercurie, nu-ți mai aduci aminte de ceea ce ți-am zis în război? Vezi, ca să nu uiți pe Domnul Dumnezeuul tău, căci ți se cade a pătimi pentru El și a lua cunună de biruință împreună cu toți sfinții".

Îngerul zicînd acestea, s-a făcut nevăzut. Iar el, venindu-și în sine, a început a mulțumi lui Dumnezeu și și-a adus aminte de credința creștinească de care auzise de la moșul și de la tatăl său. Căci tatăl său, anume Gordian, care a fost ostaș în aceeași trupă în care și el mai pe urmă a fost ostaș, adeseori grăia: "Fericit este cel ce ostășește Împăratului ceresc, că va primi de la El răsplată în împărăția cea cerească! Căci Acel Împărat a făcut toate numai cu cuvîntul și are să judece viii și morții și să răsplătească fiecăruia după faptele lui".

De aceste cuvinte ale tatălui său aducîndu-și aminte Mercurie și socotind cu mintea arătarea îngerului, s-a umplut de bucurie și a început a plînge și a se tîngui, zicînd: "Vai mie, păcătosul, căci fiind ramură de copac verde, m-am uscat, neavînd acum rădăcina cunoștinței de Dumnezeu!"

Astfel zicînd în sine și tînguindu-se, au venit slugile împărătești să-l cheme la împărat la un sfat. Iar Mercurie a spus că este bolnav și a amînat împăratul sfatul pe altă zi; căci nu voia să se sfătuiască la nimic fără de Mercurie. Așa de mult îl iubea și îl cinstea. Iar a doua zi, chemînd pe Mercurie cu cinste, s-a sfătuit împreună cu dînsul ceea ce era de folos împărăției Romei. Iar după sfat, a zis împăratul către Mercurie: "Să mergem împreună în capiștea Artemidei ca să-i aducem jertfă". Iar sfîntul s-a despărțit în taină de împărat și s-a dus la gazda sa.

Însă unul din boieri l-a clevetit la împăratul, zicînd: "Mare împărate, biruitorule nebiruit, alesule de zei a stăpîni împărăția, binevoiește cu blîndețe a mă asculta pe mine. Acesta care este cinstit de dreapta împărăției voastre și pe care stăpînia voastră l-a preamărit, nu vine împreună cu noi în capiștea mării zeițe ca să aducă jertfă pentru stăpînia voastră". Iar împăratul l-a întrebat, zicînd: "Și cine este acela care nu vrea să fie la un gînd cu noi, să aducă jertfă cinstitei Artemida?"

Răspuns-a boierul: "Sfetnicul Mercurie, pe care l-a mărit bunătatea împărăției voastre. Acela se leapădă și nu vrea să se închine zeilor noștri". Iar împăratul a zis: "Oare nu bîrșiți asupra lui din oarecare zavistie? Deci nu vă voi asculta pe voi de nu-l voi ispiti singur și voi cunoaște adevărul cu dinadinsul. De nu va fi așa precum ziceți voi, apoi tare veți fi pedepsiți pentru clewetirea voastră. Iar de se va afla adevărul, veți fi vrednici de cinste de la noi, ca niște credincioși zeilor și împărăției noastre".

Acestea zicînd împăratul, îndată a trimis să cheme cu cinste pe Mercurie și, venind el, a zis către dînsul Decie: "Oare nu te-am cinstit eu pe tine, punîndu-te voievod peste toți domnii mei? Căci cu ajutorul zeilor ai biruit pe potrivnici! Dar tu pentru ce te arăți nemulțumitor pentru o facere de bine ca aceasta, pe care ți-am făcut-o ție? De ce treci cu vederea stăpînirea și porunca mea, nedînd zeilor noștri cinstea ce se cuvine, precum am auzit de la oarecare credincioși de-ai noștri?"

Iar ostașul cel viteaz al lui Hristos, după cuvîntul Apostolului, dezbrăcîndu-se de omul cel vechi și, prin Sfîntul Botez, îmbrăcîndu-se în cel nou, zidit după chipul lui Dumnezeu, a răspuns cu îndrăzneală, zicînd: "Cinstea ta să fie cu tine, căci eu n-am biruit pe vrăjmași cu ajutorul neputincioșilor voștri zei, ci cu

puterea lui Hristos, Dumnezeuul meu. Ia de la mine ceea ce mi-ai dat, căci eu gol am ieșit din pîntecele maicii mele, și gol mă voi duce".

Acestea zicînd, a descins brîul cel ostășesc, a dezbrăcat haina cea de boierie și le-a aruncat înaintea picioarelor împăratului, zicînd cu glas mare: "Auziți toți că sînt creștin!"

Atunci Decie a rămas uimit și căuta la sfîntul tăcînd și se mira de cuvîntul lui cel cu îndrăzneală și încă se minuna de frumusețea trupului lui. Căci sfîntul era înalt cu statul și rumen la față, arătînd cu chipul bărbăția ce era într-însul. Apoi a poruncit împăratul să-l pună în temniță, zicînd: "Acest om n-a priceput cinstea sa. Deci, cînd va cunoaște ocară și defăimarea, atunci mi se pare că se va întoarce la gîndul cel bun". Iar sfîntul, fiind dus în temniță, mulțumea și lăuda pe Dumnezeu. Dar noaptea iarăși i s-a arătat îngerul Domnului, zicînd: "Îndrăznește, Mercurie și nu te teme! Crede în Domnul pe Care L-ai mărturisit și Acela te va izbăvi de tot necazul!" Prin acea arătare a îngerului, iarăși s-a întărit Mercurie.

A doua zi a șezut împăratul Decie în divan și, punînd înaintea sa pe Sfîntul Mercurie, a zis către dînsul: "Acest fel de cinste ți se cuvine pentru nebunia ta, ca să stai ca un osîndit la judecată". Sfîntul a răspuns: "Cu adevărat, acest fel de cinste mi se cuvine pentru Domnul meu! Tu ai luat de la mine cele ce degrabă pier, iar eu voi primi de la El pe cele ce rămîn în veci". Împăratul a zis: "Spune nouă neamul tău și patria". Sfîntul a răspuns: "Dacă vrei să știi neamul meu și patria, îți voi spune; pe tatăl meu l-a chemat Gordian, de neam scit și a ostășit în oastea martionilor; iar patria mea, către care merg cu sîrguință, este Ierusalimul cel de sus, care este cetatea Împăratului Celui ceresc".

Împăratul a zis: "Dar pentru ce nu faci voia noastră și nu împlinești porunca ce este dată de noi tuturor oamenilor? Pentru ce nu te închini zeilor, ca să primești dregătoria ta cea dintîi? Ori voiești a muri în munci? Răspunde-mi degrab, căci pentru aceasta ești chemat". Sfîntul Mercurie a răspuns: "Eu pentru aceasta am venit ca să te biruiesc pe tine și pe tatăl tău diavolul, aflător al tuturor răutăților și să primesc cunună de biruință de la puitorul de nevoie Iisus Hristos, Domnul meu. Deci împlinește asupra mea ceea ce gîndești, pentru că am platoșă și pavăză prin care voi birui toate muncile ce le vei pune asupra mea".

Atunci împăratul, umplîndu-se de mînie, a zis: "De vreme ce zici că ai pavăza și platoșa credinței, poruncesc ca să te spînzure gol între patru furci". Și aceasta făcîndu-se, a zis muncitorul: "Unde sînt acum armele războiului tău?" Iar Sfîntul, căutînd spre cer, a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, ajută robului Tău!" Apoi împăratul a poruncit să aducă săbii și cuțite ascuțite și să taie trupul sfîntului, iar pe pămînt sub dînsul să aștearnă foc, pentru ca, deasupra fiind tăiat cu cuțitele și dedesubt ars cu focul, să pătimească cumplit. Și acestea făcîndu-se, curgea sîngele din trupul lui ca izvorul încît și focul se stîngea de sîngele lui; iar sfîntul toate acestea le răbda cu vitejie.

După acestea tiranul a poruncit să-l dezlege ca să nu moară degrabă și să-l închidă într-o casă. Luîndu-l slujitorii l-au dus, căci el nu putea singur să meargă, abia fiind viu, și l-au aruncat în acea casă, crezînd că îndată va muri. Deci sfîntul zăcea ca un mort, abia suflînd din cauza rănilor celor cumplite. Dar făcîndu-se noapte, a venit îngerul Domnului către dînsul și a zis: "Pace ție, bunule pătimitor!" și l-a tămăduit pe el de răni. Iar sfîntul simțînd în sine putere, s-a sculat sănătos și a mulțumit lui Dumnezeu, Celui ce l-a cercetat prin îngerul Său.

A doua zi, împăratul a poruncit să aducă pe sfîntul înaintea sa. Și mergînd ostașii la dînsul, l-au aflat sănătos și l-au dus la împărat. Văzîndu-l împăratul că este sănătos, a zis: "Pe cel care l-a dus ieri de la noi ca pe un mort, acum umblă singur de sine ca și cum n-ar fi avut nici o rană!" Deci a poruncit ostașilor să-i caute rănilor. Iar ei, căutînd trupul mucenicului, au zis către împăratul: "Așa să fie întregimea stăpînirii tale, precum are Mercurie trupul său, cu totul întreg și fără prihană, ca și cum nu s-ar fi atins de dînsul nici o muncă".

Împăratul a zis: "Acum el va zice că Hristos l-a vindecat. Oare n-ați adus voi vreun doctor la dînsul în strajă?" Iar ei au răspuns: "Ne jurăm pe stăpînirea voastră care îndreptează toată lumea, că nimeni nu l-a

căutat; apoi nouă ni s-a părut că îndată va muri, iar cum s-a vindecat și acum stă sănătos, nu știm". Iar împăratul a zis: "Socotiți căci cu farmecele creștinești cel ce se părea ieri a fi mort, este astăzi sănătos?" Și a zis cu mînie către sfîntul: "Cine te-a tămăduit? Spune-ne nouă adevărul, căci mi se pare că nu fără vrăjitorie te-ai tămăduit".

Sfîntul a răspuns: "Chiar fără voia ta ai spus adevărul, căci Domnul nostru Iisus Hristos, doctorul Cel adevărat al sufletelor și al trupurilor, Acela m-a tămăduit pe mine, Care pe toți vrăjitorii și fermecătorii împreună cu cei ce se închină idolilor, legîndu-i cu legături nedelegate, îi va da focului gheenei, pentru că n-au cunoscut pe adevăratul Dumnezeu, Ziditorul lor". Împăratul a zis: "Iarși voi umplea trupul tău cu răni și voi vedea de te va vindeca Hristos pe Care Îl mărturisești".

Sfîntul a răspuns: "Cred Domnului meu Iisus Hristos că nu mă vei birui cu toate muncile tale, oricîte vei aduce asupra mea. Căci nu mă tem de dînsule deloc, fiind întărit cu cuvintele Stăpînului meu, Care a zis: *Nu vă temeți de cei ceucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă*. Că dupăucidere iarși mă va învia în ziua cea înfricoșată a dreptei Sale judecăți". Atunci a poruncit împăratul să-l muncească iarși cu foc și cu bătăi.

Sfîntul fiind bătut și ars cu foc, ieșea bună mireasmă din trupul lui cel ars. Iar mucenicul răbda cu atîta vitejie, încît n-a strigat, n-a suspinat, nici n-a oftat, așa că se mirau toți de răbdarea lui. Apoi împăratul a zis către dînsul în bațjocură: "Unde este acum doctorul tău, ca să vină aici să te tămăduiască? Căci ai zis că și după moarte poate să te ridice". Sfîntul Mercurie a răspuns: "Fă ce voiești, stăpînire ai peste trupul meu, iar peste suflet are Dumnezeu; căci chiar dacă-mi vei pierde trupul meu, însă sufletul va rămîne nestrîcat în veci".

Deci împăratul a poruncit să-l spînzure cu capul în jos și să-i lege o piatră mare de grumaji, ca fiind sugrumat de greutatea pietrei, să moară. Iar mucenicul fiind întărit cu darul lui Dumnezeu, a rămas multă vreme viu în acea muncă. Apoi, dezlegînd piatra, a poruncit să-l bată cu bice, care aveau capetele ferecate cu aramă. Și îndată a fost bătut fără cruțare, încît și pămîntul s-a înroșit de sîngele lui. Însă el, ca un diamant tare, răbda cu bărbăție, zicînd: "Îți mulțumesc, Doamne, că m-ai învrednicit a pătîmi pentru numele Tău!"

Văzînd împăratul pe mucenic că nu se pleacă nicidecum spre voia lui, și acum nemaivînd vreme să-l muncească mai mult, pentru că se sîrguia degrab a merge la Roma, a dat asupra lui porunca cea din urmă, astfel: "Mercurie, care a socotit drept nimic zeii noștri și a defăimat cinstita poruncă a blîndeței noastre, poruncește stăpînirea noastră să-l ducă în țara Capadochiei și acolo să-i taie capul spre învățătura multora. Căci cel ce se împotrivese împăratului, după multe munci, se pedepsește cu sabie".

Deci ostașii, luînd pe sfîntul, l-au pus pe un dobitoc și l-au legat, căci era trupul lui foarte slăbit de multe munci și l-au dus în Capadochia. Ajungînd el în Cezareea, Domnul S-a arătat sfîntului și i-a zis: "Mercurie, vino la Mine și te odihnește! Alergarea ai săvîrșit și credința ai păzit, deci primește cununa nevoinței tale, căci aici se cade a te sfîrși". Iar Mucenicul, întărindu-se prin acea vedenie a Mîntuitorului și dorind ca mai degrabă să se dezlege de trup și să viețuiască în Hristos, a zis către ostașii care erau împreună cu dînsul: "Faceți ceea ce vi s-a poruncit și nu amînați porunca mai mult; iar Domnul, Care cheamă pe toți spre pocăință, să vă dea darul Său; căci fiind bogat în milă, dă darurile Sale cu îndestulare celor ce vin la Dînsul!"

Zicînd acestea, ostașii i-au tăiat capul în buna mărturisire a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, în a douăzeci și cincea zi a lunii noiembrie. Iar a doua zi după tăierea sfîntului, s-a aflat trupul lui alb ca zăpada și ieșea dintr-însul bună mireasmă de mir de mult preț și tămîie. Pentru o minune ca aceea, mulți au crezut în Hristos. Apoi sfîntul trup a fost pus cu cinste la loc însemnat care dădea multe tămăduiri celor bolnavi.

Pe acest sfînt ostaș și Mare Mucenic Mercurie, care acum se bucură cu sufletul în cer, l-a orînduit Doamna, Preasfînta Născătoarea de Dumnezeu, la o minunată slujbă ostășească precum aceasta: Cînd se

ruga Sfântul Vasile cel Mare înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu - lângă care era icoana Sfântului Marele Mucenic Mercurie, cu sulița ca un ostaș -, ca răucredinciosul împărat Iulian Paravatul, mare prigonitor și pierzător al dreptcredincioșilor creștini, să nu se mai întoarcă de la războiul cu perșii, spre pierderea credinței creștinești. Atunci a văzut că s-a făcut nevăzută, după puțin timp, icoana Sfântului Mercurie, care era lângă cea a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; apoi, după aceea, s-a arătat cu sulița sîngerată.

Chiar în același timp, în depărtatul război, Iulian a fost însulițat de un ostaș necunoscut, care, îndată ce l-a însulițat, s-a făcut nevăzut. Iar ticălosul Iulian, luînd sînge din rana sa a aruncat în sus către cer și, grăind hule asupra lui Hristos, a zis: "Ai biruit Galileene!"

Această minune s-a adevărit atunci, că însăși Preasfinta Născătoare de Dumnezeu, pentru rugăciunea Sfântului Vasile cel Mare, a trimis pe acest plăcut al lui Dumnezeu și al ei, pe Sfântul purtător de biruință Marele Mucenic Mercurie, din biserica cea care prăznuiește către biserica cea care avea război, spre pedeapsa împotrivorului lui Dumnezeu, Iulian Paravatul și spre apărarea sfintei credințe și a dreptcredincioșilor creștini.

Cu a căruia sfîntă folosire și apărare să ne fie și nouă spre ajutor, ca să fim păziți de vrăjmașii cei potrivnici lui Dumnezeu și să fie biruiți cu ajutorul lui, ca împreună cu dînsul să slăvim pe Dumnezeu și pe Maica Sa în vecii vecilor. Amin.

Viața Cuviosului Părintelui nostru Alipie Stîlpticul (26 noiembrie)

Alipie, sluga lui Hristos, își avea patria în cetatea Adrianopole, ce este în părțile Paflagoniei. Domnul l-a ales chiar din pîntecele maicii sale, fiindcă maică-sa cînd era îngreuiată cu dînsul și aproape de naștere, a văzut într-o noapte o vedenie ca aceasta. I se părea că ține în mîinile sale un miel foarte frumos care avea în coarnele sale două făclii aprinse și ardea luminat. Iar cînd avea să se nască pruncul, o mare lumină dumnezeiască a umplut casa. Acesta era semnul luminării faptelor lui celor bune, căci avea să fie lumina lumii.

După naștere, adormind maică-sa, iarăși a văzut o vedenie în acest chip: I se părea că vede tot poporul acelei cetăți adunîndu-se în casa ei și cu psalmi și cu cîntări a înconjurat pe pruncul care se născuse. Aceste vedenii le avea maica sa puse în inima sa și zicea: "Ce are să fie copilul acesta?"

Nu după multă vreme murind bărbatul ei, petrecea în văduvie, în post și rugăciuni, nevrînd să se mai mărite după al doilea bărbat. Ci viețuia lui Hristos în curăție, dîndu-se pe sine și pe fiul său în a Lui purtare de grijă, căci El este părinte al orfanilor și al văduvelor. Deci, înțercînd pe copil, l-a adus în biserică și l-a dat pe el Sfântului Teodor, episcopul acelei cetăți, care, cunoscînd cu duhul darul lui Dumnezeu ce era în copil, l-a iubit pe el foarte mult și l-a învățat dumnezeiasca Scriptură.

Venind în vîrstă și sporind cu înțelepciunea mai mult decît alții, s-a făcut iubit lui Dumnezeu și oamenilor, pentru obiceiul său cel bun și pentru faptele lui cele bune și mari. Căci Alipie era plin de frica lui Dumnezeu, de smerenie și de blîndețe. În vîrsta tineretelor sale arăta înțelepciunea căruntețelor și avea viața neprihănită. Drept aceea a fost pus econom al bisericii, apoi hirotonit diacon și slujea lui Dumnezeu cu credință și evlavie.

După cîtăva vreme i-a venit dorință ca să viețuiască deosebit în singurătate, ca fiind în liniște, mai cu osîrdie să slujească lui Dumnezeu și să se îndulcească de neîncetate gîndiri către El. Deci, a descoperit această dorință a inimii sale fericitei sale maici, care, asemănîndu-se proorociței Ana, nu se depărta de la

biserică slujind ziua și noaptea cu post și cu rugăciune. Apoi și-a împărțit toată averea la săraci și s-a făcut mireasa lui Hristos, fiind diaconiță.

Acestei plăcute de Dumnezeu i-a spus gândul său Sfântul Alipie, zicând: "Voiesc să mă duc în părțile Răsăritului, căci aud că mulți sfinți viețuiesc acolo prin pustie, în liniște. Deci, mă voi sălășlui împreună cu dînșii și, uitându-mă la viața lor cea plăcută, voi urma cu ajutorul lui Dumnezeu faptelor lor celor bune. Iar tu maica mea, roagă-te pentru mine ca să-mi îndrepteze Domnul calea după voia Sa cea sfântă și ca să-I fie plăcută Lui viața mea".

Iar ea, nesupărându-se de despărțirea fiului, și-a ridicat mâinile în sus și s-a rugat lui Dumnezeu cu sîrguință pentru dînsul. După aceea, binecuvîntîndu-l, l-a slobozit cu pace și a ieșit fericitul din cetatea Adrianopoli, neștiind nimeni, fără numai maica sa. Și alerga ca și cerbul spre izvoarele apelor, avîndu-și inima aprinsă cu dorință dumnezeiască. Apoi înștiințîndu-se episcopul de plecarea lui, s-a supărat foarte și toți clericii și mirenii se mîhniseră că s-au lipsit de un conviețuitor bun ca acela, care cu chipul faptelor bune și cu viața se asemăna îngerilor. Căci împodobeau Biserica lui Dumnezeu și mult folos aducea credincioșilor, deșteptîndu-i pe ei către nevoiță.

Deci îndată a trimis episcopul pretutindeni să caute pe fericitul Alipie, și după multe zile aflîndu-l în Evhaita, în ziua praznicului Sfântului Mucenic Teodor, abia l-a putut întoarce iarăși în patria sa, pe de o parte cu rugăminte, iar pe de alta cu îngrozire, Dumnezeu mai înainte văzînd cele bune, ca să nu se lipsească țara Paflagoniei de un luminător ca acela, prin care mulți se povățuiau să se întoarcă de la întunericul păcatelor, la lumina vieții celei cu plăcere de Dumnezeu.

Întorcîndu-se fericitul întru ale sale, se mîhnea foarte tare căci i s-a împiedicat nevoița și i s-a tăiat dorința lui. Ci Dumnezeu a toată mîngîierea, l-a mîngîiat prin oarecare arătare dumnezeiască. Căci a văzut fericitul în vedenie un bărbat prea minunat, iar mai bine zis, pe îngerul lui Dumnezeu, zicînd către dînsul: "Nu te supăra, Alipie, pentru că te-ai întors din calea cea dorită de tine; să știi bine că acolo este loc sfînt, unde, iubind omul pe Dumnezeu își alege a vieții cu bună credință și cu plăcere de Dumnezeu".

Cu acest fel de vedenie mîngîindu-se Alipie, a încetat de a se mai mîhni și petrecea după aceea în viața călugărească, nevoindu-se cu dinadinsul și slujind lui Dumnezeu. Dar avea dorință neschimbată de a vieții deosebit la un loc. Drept aceea, de multe ori ieșind din chilia sa, înconjura munții cei dimprejur, cîmpiile și pădurile, căutînd un loc ca acela în care i-ar fi cu înlesnire a petrece în gîndire la Dumnezeu.

Deci, mergînd într-un munte ce era de cetate la partea de miazăzi și, văzînd acolo un loc înalt și frumos, liber de toată tulburarea, i-a plăcut și, aducînd unelte de săpat, a făcut o fîntînă pentru apă și nu atît cu sapa pe cît cu buzele rugîndu-se cu dinadinsul către Dumnezeu, a scos apă din pămînt sus în munte.

Apoi, mergînd la episcop, l-a rugat să-i dea voie să viețuiască acolo și să zidească o biserică. Iar episcopul, deși nu l-a oprit de la dorirea lui, însă trimițînd pe ascuns, a astupat izvorul cu pietre mari și l-a umplut cu pămînt, căci nu voia să locuiască fericitul în acel munte, pentru că muntele era înalt și cu greu de suit celor ce voiau să vină la dînsul și foarte departe de cetate; ci voia să viețuiască mai aproape, la un loc mai lesnicios. Iar fericitul Alipie, văzînd izvorul astupat, a lăsat muntele acela și, umblînd împrejurul cetății, își căuta alt loc.

Era înaintea cetății aceleia o pustie în care se aflau de demult o mulțime de morminte elinești în care viețuiau și duhuri necurate. Pentru aceasta era tuturor înfricoșat locul acela și nimeni nu putea să treacă pe acolo pentru îngrozirile cele drăcești. Iar fericitul Alipie, văzînd că toți oamenii fug de pustia aceea, s-a sălășluit acolo într-un mormînt elinesc și era deasupra un stîlp de piatră, iar deasupra un idol.

Sfărîmînd cuviosul idolul ca pe un vas de lut, a pus în locul lui cinstita Cruce și așa, netemîndu-se de înfricoșările și năpădirile diavolilor, a început a vieții acolo, izgonind cu arma Crucii și cu săgețile rugăciunilor sale, cetele diavolești. Apoi dormind, a văzut în vedenie doi bărbați cinstiți, cu veșminte preoțești îmbrăcați, care au zis către dînsul: "Pînă cînd ne-ai lăsat să te așteptăm pe tine aici, o, omule al

lui Dumnezeu? Apoi de ești tu Alipie cel mai înainte rînduit de Dumnezeu ca să sfințești locul acesta și să înmulțești peste dînsul binecuvîntarea Lui, fără de zăbavă fă ceea ce se cade ție a face".

Deșteptîndu-se cuviosul din somn, se mira de cuvintele bărbaților care se arătaseră și nu pricepea cine sînt bărbații aceia și ce are de făcut în locul acela, ca să poată înmulți peste dînsul binecuvîntarea lui Dumnezeu. După aceasta Teodor, episcopul lui, avea trebuință să meargă la împărat și era de nevoie ca Sfîntul Alipie, ca un cleric bisericesc ce era, să călătorească împreună cu episcopul său. Deci, a pornit cu dînsul, făcînd voia arhiereului său și l-a petrecut pînă la Calcedon.

Iar cînd era să intre episcopul în corabie, ca să meargă pe apă către Constantinopol, Alipie a intrat într-o biserică ce era acolo aproape de mare și, rugîndu-se într-însa, a șezut jos și a adormit puțin. Și iată că i s-a arătat în vedenie o fecioară preafrumoasă, strălucind ca soarele și zicîndu-i: "Scoală degrabă Alipie!". Iar el, mirîndu-se de frumusețea ei, a întrebat-o: "Cine ești tu, doamna mea? Și pentru ce-mi poruncești a mă scula degrabă?" Dar ea a zis către dînsul: "Eu sînt mucenița Eufimia, roaba lui Hristos. Deci, scoală-te și dacă voiești să mergi în patria ta, voi merge și eu împreună cu tine și, vrînd Dumnezeu, voi fi ție împreună călătoare și ajutoare".

Acestea zicînd sfînta, Alipie s-a deșteptat și n-a văzut pe nimeni înaintea sa, decît numai a aflat inima sa plină de bucurie duhovnicească și a cunoscut că voiește Dumnezeu să se întoarcă la liniște. Deci, lăsînd pe episcop, s-a întors în patria sa, avînd împreună călători cu dînsul în chip nevăzut, ajutorul și rugăciunile Sfîntei Marei Mucenițe Eufimia, a cărei minunată vedere și vorba cea dulce avîndu-le în mintea sa, se veselea cu duhul.

Venind către Adrianopol, la locul său de liniște, s-a gîndit să zidească o biserică în numele Sfîntei Eufimia. Dar, neavînd avere pentru acest lucru - căci n-a cîștigat nici aur, nici argint, nici aramă, ci era sărac cu trupul și cu duhul, urmînd Domnului Celui ce a săracit pentru noi -, a rugat pe niște cetățeni cunoscuți ai săi și vecini ca să-l ajute. Iar aceia, înțelegînd dorința lui, i-au dat cu bunăvoință toate cele de trebuință. Și degrab, sfințind locul în mijlocul mormintelor elinești, a săpat temelie, ca să zidească biserica Sfîntei Mucenițe Eufimia.

Fiind săpată temelia, i s-au arătat iarăși acei doi bărbați, mai sus pomeniți, în veșminte preoțești, dintre care unul ținea în mînă o cădelniță și cădea temelia, însemnînd în ce chip va fi biserica; iar celălalt cînta "Osana" împrejurul locului aceluia. Dar cine erau bărbații aceia, nicidecum nu se știe, ci după cîtăva vreme s-au aflat acolo niște moaște nestrucate și cu bună mireasmă, ale unor bărbați care erau în chipul cum i-a văzut în două rînduri Cuviosul Alipie în vedenie. Și au fost puse acele sfînte moaște în aceeași biserică, după porunca sfîntului.

Mai înainte de sfințirea bisericii, văzînd cetele cele diavolești că prin sîrguința Sfîntului Alipie, în locul unde era locașul lor se va face sălășluire a sfinților, și unde erau nălucirile și înfricoșările lor, acolo va începe să fie darul lui Dumnezeu, s-au pornit asupra chiliei sfîntului și asupra bisericii celei din nou zidită, cu mare strigare și zgomot, vrînd ca să răstoarne biserica din temelie și pe sfîntul bărbat înfricoșîndu-l să-l izgonească de acolo.

Deci strigau cu felurite glasuri și se iuțeau ca niște războinici mînioși sau ca niște fiare întăritate. Dar ostașul lui Hristos îndată a stat la rugăciune și cu aceea într-armîndu-se, ca și cu o armă nebiruită, a biruit puterea cea diavolească și a fugit cu rușine și ca niște praf spulberat de vînt.

Fiind sfințită biserica, au început a veni oameni din cetate, spre lauda lui Dumnezeu, ca să audă învățăturile sfîntului cele folositoare. După aceasta, într-armîndu-se cuviosul mai tare asupra vrăjmașilor celor nevăzuți, s-a suit pe un stîlp, asemănîndu-se Sfîntului Simeon stîlplnicul cel dintîi. Și a stat pe dînsul ca de strajă, luînd seama de departe la cetele diavolești, care năvăleau asupra-i, luptîndu-se cu dînsule cu bărbăție ziua și noaptea. Iar aceia, deși erau biruiți de dînsul totdeauna, însă iarăși se ispiteau fără de rușine a năvăli asupra lui.

Într-o noapte au început duhurile cele înrăutățite a năvăli cu pietre asupra sfântului și a-l răni tare. Iar sfântul, răbdând loviturile pietrelor, zicea către diavoli: "Ce aveți cu mine, o, pierzătorilor și urătorilor de oameni diavoli? Pentru ce vă tulburați în deșert și cu toată răutatea vă sculați asupra robului lui Dumnezeu? Vedeți pietrele pe care le aruncați asupra mea, acestea vor mărturisi răutatea și îndrăzneala voastră cea fără de rușine înaintea Hristosului meu, în ziua venirii Lui celei de a doua. Și să știți că eu nu iau în seamă aruncarea voastră cu pietre asupra mea, ci o socotesc ca o jucărie copilărească. Iată, am să arunc jos aceste scînduri mici, care sînt acoperămînt deasupra capului meu, ca mai cu înlesnire să primesc de la voi lovirile cu pietre și să rabd pentru Domnul meu acestea, cum a răbdat și Sfântul Ștefan, întîiul mucenic, pe care l-ați ucis voi prin mîinile iudeilor; căci împreună cu acei jidovi veți moșteni focul gheenei".

Iar ei, auzind cuvintele acestea și cunoscînd că este gata pătimitorul cel nebiruit, ca toate să le rabde pentru Dumnezeu, au fugit cu totul din locul acela.

Auzind acestea unii dintre oamenii care treceau pe acolo în noaptea aceea și care au întîmpinat pe diavoli fugind din locul acela suspinînd și strigînd cu tînguire: "Alipie ne-a izgonit din locașul nostru! Deci, unde ne vom duce, neavînd loc nicăieri?" Iar Cuviosul Alipie, aruncînd acel acoperămînt de pe stîlp, ce era deasupra capului său, stătea acolo avînd acoperămînt cerul și răbdînd cu vitejie toate schimbările vremii și ale văzduhului: iarna, zăduful, ploile, grindina, zăpada, gerul și gheața.

Astfel s-a făcut singur de voia sa mucenic, nu numai un an, ci cincizeci și trei de ani a pătimit pe acel stîlp, stînd ca și cum ar fi fost pironit pe Cruce. Și se aduna la dînsul mulțime de popor, bărbați și femei, bătrîni și tineri, ca să asculte de la dînsul cuvinte folositoare și să se tămăduiască de neputințele cele sufletești și trupești; iar alții voiau să viețuiască lîngă dînsul. Pentru aceea a poruncit sfântul să zidească două mînăstiri lîngă stîlpul lui, una pentru bărbați și alta pentru femei, de o parte și de cealaltă a stîlpului. Iar el, în mijloc pe stîlp, stînd ca o făclie în sfeșnic, lumina amîndouă mînăstirile cu învățatura sa și cu chipul vieții sale îngerești.

Apoi cu rugăciunile sale le apăra și le dădea legile și rînduielile vieții călugărești, ca să se păzească cu dinadinsul de meșteșugirile diavolești. Dar mai ales femeilor le porunca să nu fie văzute niciodată de ochi bărbătești. Și viețuia în mînăstirea de fecioare și maica fericitului Alipie împreună cu fiica sa Maria, sora lui, și cu altele din femeile cele de bun neam ale acelei cetăți, între care erau două, Eufimia și Euvula, care, lăsîndu-și averile lor, copiii, rudenii, prieteni și toată lumea aceasta deșartă și plăcerile, s-au îmbrăcat în chipul îngeresc și chiar îngerilor s-au asemănat cu viața lor.

Iar maica cuviosului, fiind cu rînduiala diaconiță, deși viețuia călugărește în mijlocul călugărițelor, însă nu voia să se îmbrace în chipul lor, zicînd că tot aceeași este a fi diaconiță ori călugăriță. Și o ruga adeseori cuviosul să se îmbrace în chipul călugăresc, dar ea nu-l asculta pînă cînd, fiind certată printr-o vedenie, a rugat pe fiul său să o îmbrace în chipul acela. Căci a văzut odată în vedenie niște palate foarte frumoase și auzea într-însele un glas preadulce al celor ce cîntau și slăveau pe Dumnezeu.

Apoi, voind să intre și ea acolo, un bărbat cinstit și purtător de lumină care străjuia intrarea acelor palate, a oprit-o, zicînd: "Nu vei intra, pentru că aici dănțuiesc roabele Domnului care I-au slujit în chip călugăresc, iar tu nu ai îmbrăcăminte asemenea lor. Deci nu poți intra aici și nici să te împărtășești de veselie lor". Aceste cuvinte auzindu-le maica sfântului, s-a rușinat foarte și deșteptîndu-se din somn, l-a rugat cu dinadinsul ca s-o îmbrace în chipul călugăresc.

Fiind îmbrăcată în chipul călugăresc, a început îndoit a se nevoi, adăugînd osteneli peste osteneli, apoi nevoindu-se mulți ani în viața călugărească, bine a plăcut lui Dumnezeu și s-a mutat către El. Iar fiul ei, Cuviosul Părintele nostru Alipie, atît de plăcut s-a făcut lui Dumnezeu, încît chiar în viața sa era luminat cu lumina cerească. Căci de multe ori se arăta peste capul lui un stîlp prea luminat ca de foc și tot locul acela îl lumina. Și aceasta se făcea uneori ziua, iar alteori noaptea, cînd erau tunete și fulgere. Atunci acea lumină cerească se arăta peste sfântul, mai sus de stîlpul acela.

Aceasta mulți s-au învrednicit a o vedea adesea, dintre cei bine credincioși și care viețuiau cu sfințenie. Iar unii, cărora li se întâmpla de vedeau de departe acea minune, li se părea că arde stîlpul sfîntului cu foc nematerialnic; iar cei vrednici priveau luminat la acea lumină de negrăită slavă cerească. Căci așa preamărea Dumnezeu pe plăcutul Său.

Multe minuni a făcut sfîntul, cu darul lui Hristos. Pe cei bolnavi a tămăduit, pe diavoli din oameni a izgonit și cele ce erau să fie a proorocit. Iar mai înainte de sfîrșitul lui, cu paisprezece ani, au fost lovite cu niște răni cumplite picioarele lui, încît nu era cu puțință a sta pe picioarele sale; ci așa a zăcut pe o parte pînă la moartea sa. Și cînd voiau ucenicii lui să-l întoarcă vreodată și pe partea cealaltă, el nicidecum nu-i lăsa, ci răbda ca alt Iov, mulțumind lui Dumnezeu, către Care s-a și mutat cu bucurie. Iar după mutarea lui, multe tămăduiri dădeau sfintele lui moaște, spre slava lui Hristos Dumnezeuul nostru, Cel preamărit, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt în veci. Amin.

Cuviosul Părinte Stelian Paflagonul (26 noiembrie)

Acesta a fost sfințit și s-a făcut locaș al Duhului Sfînt încă din pîntecele maicii sale. Pentru aceasta împărțindu-și bogăția ce avea la săraci și făcîndu-se monah, a întrecut pe toți monahii de atunci prin aspra viețuire și ostenitoarea sihăstrie. Apoi s-a dus în pustie și a intrat într-o peșteră în care primea hrană de la dumnezeiescul înger. Și s-a făcut doctor de multe feluri de boli nevindecate. Căci cînd venea boala aducătoare de moarte și mureau într-una pruncii iar părinții rămîneau fără de copii, atunci cîte maici chemau cu credință numele acestui Sfînt Stelian și zugrăveau sfînta lui icoană, iarăși dobîndeau alți prunci, iar pe pruncii bolnavi îi scăpa de boală.

Deci, astfel viețuind pururea pomenitul și multe vindecări și minuni săvîrșind, s-a mutat către Domnul.

Sfîntul Iona, Arhiepiscopul Novgradului, făcătorul de minuni (26 noiembrie)

Acest fericit Iona s-a născut și a crescut în marea cetate a Novgradului. Rămînînd orfan de părinții săi, luîndu-l o văduvă cu milostivire de maică, l-a crescut și l-a dat unui diacon spre învățatura dumnezeieștilor cărți. Și era blînd și smerit și niciodată nu se amesteca cu copiii la jucării. El, fiind încă tînăr, a fost însemnat de Dumnezeu pentru arhierescul scaun al Novgradului. Căci odată, ieșind de la dascălul său cu copiii, și copiii făcînd jocuri și el sînd și privind la dînșii, s-a întîmplat să treacă pe acea cale Cuviosul Mihail cel nebun pentru Hristos, care se numea al Clopskii.

Deci, Mihail, alergînd repede la copil, l-a luat și ridicîndu-l în sus, a strigat către dînsul proorocind: "Ioane - căci așa era numele copilului din Sfîntul Botez -, să înveți carte cu osîrdie, căci ai să fii arhiepiscop în acest mare Novgrad". Apoi lăsîndu-l, s-a dus în mînăstirea sa, Clopskii. Proorocia lui Mihail s-a împlinit la vremea sa, căci acest fericit copil, ajungînd la vîrsta cea desăvîrșită și văzînd deșertăciunea lumii, s-a dus în pustia ce se cheamă Otnia. Apoi, luînd viață monahicească în mînăstirea arhimandritului Hariton, bine se nevoia și s-a numit Iona la tunderea sa în monahism.

După acestea Sfîntul Eftimie arhiepiscopul, ducîndu-se către Dumnezeu în unsprezece zile ale lunii martie și fiind îngropat la mînăstirea de la Vejișteh, zidită de dînsul, cu a lui Dumnezeu voire, Sfîntul Iona a fost luat din locașul lui Hariton și dus în marele Novgrad, bucurîndu-se de dînsul toți cetățenii. Atunci voievodul, boierii și tot poporul au trimis pe sfîntul cu scrisori în Moscova la mitropolitul Iona ca să-l rînduiască pe el arhiepiscop al cetății lor. Iar mitropolitul, cu episcopii și cu tot soborul, sfințindu-l pe el, l-a slobozit cu pace întru ale sale.

Sfântul, mergînd la arhiepiscopia sa în Novgrad, a dat tuturor pace și binecuvîntare și învățătură multă din dumnezeieștile Scripturi. Apoi, șezînd pe scaunul său, adăuga osteneți peste osteneți, pascînd bine turma cea încredințată lui și făcînd judecăți după dreptate, iar nu după fețe. Căci n-a lăsat pe cel tare să silnicească pe cel slab, ci, scoțînd singur pe cel năpăstuit din mîinile năpăstuitorilor, dădea multe milostenii săracilor, orfanilor și văduvelor. Iar în mînăstirea în care s-a călugărit în pustia Otnii, a făcut o biserică de piatră.

Întîi a zidit o biserică mare Sfinților Trei Ierarhi și a înfrumusețat-o cu icoane, cu cărți și cu toată buna podoabă. Al doilea a zidit trapeză de piatră și lîngă dînsa a făcut biserică Sfîntului Nicolae; apoi, biserică Sfîntului Ioan Înainte-mergătorul, precum și un pridvor mare în care și-a săpat mormîntul. După aceea, cumpărînd multe moșii, le-a dat mînăstirii și a cheltuit multă avere; apoi a zidit încă o biserică în numele Sfîntului Onufrie cel Mare în aceeași mînăstire. După aceea a îndemnat pe dascălul Pahomie cel de la Sfîntul Munte să alcătuiască canoane și cîntări unor sfinți pentru luminarea și veșnica pomenire, spre înștiințarea celor mai de pe urmă neamuri, adică pentru marele Varlaam de la Hotin, pentru marele Onufrie și pentru Olga, doamna cea mare, pentru Cuviosul Sava de la Vișerska și pentru arhiepiscopul Eftimie, care a fost înaintea lui.

După aceasta, marele cneaz Vasile și Ioan fiul său, precum și mitropolitul Iona, a poruncit sfîntului să meargă cu dînșii la Moscova. Iar el, mergînd, a fost primit cu cinste de către dînșii și singur marele domn și fiii lui sprijineau cu dreapta lor pe sfîntul, de vreme ce era bătrîn; și adunîndu-se, au îndreptat cele bisericești. Apoi a început marele domn a se jelu sfîntului, înaintea arhierilor, pentru greutățile marelui Novgrad. Iar Sfîntul Iona a grăit marelui domn multe cuvinte mîngîietoare și l-a sfătuit ca să nu-și ridice mîinile asupra marelui Novgrad, ci să ocrotească poporul acestei cetăți. Apoi, luînd scrisoare pentru adunare de milă la mînăstirea sa, s-a întors la arhiepiscopie.

După aceasta sfîntul mitropolit Iona a trimis la acest fericit Iona scrisoare, ca iarăși să vină la Moscova degrabă, zicîndu-i: "Arhierile al lui Dumnezeu, acum mă duc către Dumnezeu și pe tine te-am ales vrednic să stai pe scaunul bisericii celei mari". Iar sfîntul i-a scris: "Acum sînt bătrîn și picioarele îmi sînt îngreuiate, părinte sfînte; nu pot să fac aceasta. Dar la învierea cea de obște a sfinților, ne vom învrednici de vederea cea preadulce a Învățătorului nostru Hristos".

Murind Sfîntul Iona, mitropolitul, sfîntul Iona, arhiepiscopul marelui Novgrad, a poruncit mai sus pomenitului Pahomie ca să scrie canon pentru cel ce s-a mutat către Dumnezeu și pentru care lucru a făcut lui Pahomie multe daruri. În vremea acestui Sfînt Iona pămîntul Novgradului și al Iscovului era bine roditor fiind îndestulare de toate roadele, cu sfințele lui rugăciuni. Odată, în vremea lui, a căzut peste cetate o boală aducătoare de moarte. Iar sfîntul mîngîia pe popoare cu cuvintele lui Hrisostom, zicîndu-le: "Pentru aceasta sîntem răniți, că am greșit lui Dumnezeu, iar pocăință n-am făcut pentru păcatele noastre"; și altele multe grăia popoarelor.

Apoi, făcînd tot poporul cîntări de rugăciuni, a zidit o biserică în numele Sfîntului Simeon la Zvernița, și popoarele s-au însănătoșit cu rugăciunile păstorului lor. Apoi sfîntul ajungînd la adînci bătrîneți, a scris așezămînt cu mîna sa pentru mînăstirea sa, ca să nu o supună nimeni, și împărtășindu-se cu dumnezeieștile lui Hristos Taine, s-a sfîrșit cu fericit sfîrșit, ca un drept; deasupra căruia făcînd cîntare frații, au pus cinstitul lui trup într-o raclă de stejar, și pe dînsa au însemnat anul, luna și ziua morții lui. Și s-a așezat la biserica Sfîntului Ioan Înaintemergătorul, pe care singur a zidit-o. Iar deasupra mormîntului sfîntului au cîntat pînă la patruzeci de zile.

Trecînd doi ani de la mutarea sfîntului, a început cinstitul lui trup să scoată frumoasă mireasmă în biserica aceea și chiar pînă în această zi scoate. Și multe tămăduiri se dau de la trupul sfîntului pînă în ziua de astăzi, la oamenii care cu credință se apropie de dînsul. El a păstorit biserica aceea treisprezece ani, spre cinstirea lui Dumnezeu Celui slăvit în Treime, Căruia se cuvine slavă și cinste, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Cuviosul Nikon, ucenicul Sfântului Serghie de Radonej (26 noiembrie)

Cuviosul părintele nostru Nikon s-a născut în cetatea ce se numește Iuriev și era dreptcredincios și bun la obiceiuri. Căci încă din tinăra vîrstă, voind să slujească lui Dumnezeu, a mers la Sfîntul Serghie în mînăstire și s-a rugat sfîntului să-l îmbrace în chipul monahicesc. Iar Sfîntul Serghie l-a trimis la mînăstirea ce se numea Visoca, la ucenicul său Atanasie, unde, prin porunca sfîntului, s-a tuns Nikon, și petrecea în mînăstirea Visoca cu toată smerenia.

Venind el în vîrsta cea desăvîrșită, l-a făcut presbiter în acea mînăstire și iarăși a mers la Sfîntul Serghie și de la dînsul s-a deprins în viața cea monahicească. Căci îl iubea foarte mult Sfîntul Serghie și cu învățatură îi adăpa sufletul său. Iar Nikon asculta cu osîrdie pe Sfîntul Serghie și petrecea în chilie cu dînsul. După aceasta, Sfîntul Serghie mai înainte cu șase luni de moartea sa, a chemat pe toți frații și înaintea tuturor a pus pe Nikon egumen în locul său și i-a dat toată mînăstirea și grija pentru frați; iar sfîntul petrecea singur în liniște.

După șase luni, Sfîntul Serghie s-a dus din viața aceasta către Domnul, iar fericitul Nikon cu toți frații, luînd sfîntul trup al Cuviosului părintelui său Serghie, cu cinste l-au îngropat, cu multe lacrimi. Și toate învățăturile cîte a auzit de la părintele său, el le împlinea, încît era chip îndestulat spre învățatura tuturor fraților, ca și fericitul Serghie. După aceasta, nelegiuitul împărat Eleghie, cu mulțime de barbari a venit asupra dreptei credințe; iar Stăpînul Hristos, ca să nu dea acel loc sfînt spre pustiire și spre călcarea barbarilor celor fără de Dumnezeu - pe cînd Nikon ședea să se odihnească puțin -, i s-a arătat Sfîntul Serghie cu doi arhierii, cu Sfîntul Petru și Alexie, făcătorul de minuni, mitropoliții a toată Rusia, și i-au zis: "Așa au voit dumnezeieștile judecăți, ca să vină și aici năvălirea barbarilor, iar tu, fiule, de aceasta nu te întrista, că iarăși o să se întemeieze mînăstirea".

Astfel sfinții, binecuvîntînd pe fericitul Nikon, s-au făcut nevăzuți. Iar el, deșteptîndu-se, a văzut la arătare pe aceiași sfinți, la mînăstire, mergînd de la chilia lui spre biserică. După aceasta, barbarii care s-au pomenit mai sus, au prădat părțile acelea, pînă la mînăstirea Sfîntului Serghie. Apoi Cuviosul părinte Nikon cu frații, s-au dat în lături de acolo, dînd loc mîniei celei viitoare. Iar barbarii năvălind asupra mînăstirii, au ars-o cu foc.

După plecarea barbarilor, fericitul Nikon cu frații s-au întors la mînăstire și văzînd iubitul loc prădat și ostenele Sfîntului părinte Serghie arse cu foc de barbarii cei fără de Dumnezeu, se mîhneau foarte mult de aceasta. Apoi, adăugînd sîrguință, a ridicat o biserică mică degrab, trapeză și chilii pentru trebuințele fraților. După aceea, pe îndelete, a zidit o biserică de piatră, în numele Sfintei Treimi, deasupra mormîntului Cuviosului Părinte Serghie și a înfrumusețat-o cu icoane și cu multe podoabe. Și a petrecut în acea egumenie treizeci și șapte de ani, toate părinteștile orînduiei isprăvindu-le, învățînd din destul pe frați pentru folosul sufletesc.

Ajungînd la adînci bătrîneți, s-a văzut slab și apropiindu-se de sfîrșitul vieții sale, s-a împărtășit cu Sfîntul Trup și Sînge al Domnului nostru Iisus Hristos și i s-a adeverit din dumnezeiasca descoperire, despre mîntuirea sa; căci în vedenie i s-a arătat odihna cea răsplătită lui prin Cuviosul Părinte Serghie. Drept aceea grăia fraților la sfîrșitul său: "Să mă duceți de acum în cămara mea cea luminoasă, pe care mi-au pregătit-o rugăciunile Sfîntului meu părinte Serghie, că aici nu voi suferi a fi".

Așa grăind mult timp și pace dîndu-le, și-a dat sufletul său Domnului în ziua a șaptesprezea, a lunii noiembrie. Iar frații, cu cinste petrecînd pe fericitul, aproape de mormîntul Cuviosului Părinte Serghie, au pus trupul Sfîntului Nikon unde și pînă acum zac amîndoi și multe tămăduiri dau celor ce cu credință se apropie de ei. De aceea Dumnezeu nostru I se cuvine slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Cuviosul Varlaam, Egumenul Pecerskăi (26 noiembrie)

Strălucind cu faptele cele bune în întunecoasa peșteră, Cuvioșii părinții noștri Antonie, Teodosie și Nicon, cei trei luminători vrednici să stea înaintea scaunului Preasfintei Treimi, venea la dînșii de multe ori - îndulcindu-se de cuvintele curgătoare de miere ce ieșeau din gura lor -, fericitul Varlaam, care era născut din părinți de neam bun și de Hristos iubitor, fiu al lui Ioan cel întâi dintre boierii domnului Izaslav și a maicii sale Maria, nepot lui Vișat celui slăvit și viteaz, strănepot lui Ostramir voievodul, care strălucea cu tinerețea sa prin frumusețea trupească și curăția sufletească. El a iubit foarte mult pe acei cuvioși părinți, încît a voit a locui cu dînșii și a trece cu vederea toate cele din viața aceasta, slava și bogăția întru nimic socotindu-le. Pentru că l-a înfricoșat cuvîntul Domnului cel urmat de dînșii: *Că mai lesne este a trece cămila prin urechile acului, decît bogatul să intre în împărăția lui Dumnezeu.*

De aceea, odată a descoperit Cuviosului Antonie gîndul său, zicîndu-i: "Aș voi, părinte, dacă ar plăcea lui Dumnezeu, să fiu călugăr și să viețuiesc cu voi". Răspuns-a lui starețul: "Bună este voirea ta, fiule, și scopul plin de dar; însă, trebuie să te ferești ca nu cumva bogăția și slava lumii acesteia să te întoarcă înapoi; pentru că nimeni, după cuvîntul Domnului, punîndu-și mîna sa pe plug și căutînd înapoi, nu este îndreptat în împărăția lui Dumnezeu". Încă și altele multe i-a vorbit starețul spre folosul fericitului. Iar inima acestuia se aprindea mai mult de dragostea lui Dumnezeu și așa s-a dus în casa sa.

Într-o zi, după vorbirea cu starețul, lăsîndu-și nu numai părinții, ci și femeia cu care acum era logodit, și îmbrăcîndu-se în haine luminoase și slăvite a încălecat pe cal și avînd împrejurul său slugi multe și cai împodobiți înaintea sa, cu slavă mare a sosit la peșteră. Iar cuviosul ieșind și închinîndu-se lui, cum se cuvine celor puternici, și el, la fel, s-a închinat lor pînă la pămînt. Apoi, dezbrăcînd de pe sine haina cea boierească, a pus-o înaintea picioarelor Cuviosului Antonie. La fel și caii cei împodobiți, i-a pus înaintea lui, zicînd: "Iată, părinte, toate cele frumoase sînt deșertăciunea în lumea aceasta. Deci, precum vei voi, așa să faci cu dînsele, căci eu le socotesc pe toate a fi gunoaie, numai pe Hristos să-L dobîndesc. Și voiesc să locuiesc cu voi în peștera aceasta și de acum nu mă voi mai întoarce în casa mea".

Cuviosul Antonie a zis către dînsul: "Vezi, fiule, cui te făgăduiești și al cui ostaș voiești să fii; căci iată nevăzut stau înaintea îngerii lui Dumnezeu, primind făgăduința și rugăciunile tale. Ferește-te ca nu cumva tatăl tău, venind aici cu multă putere, te va scoate de aici, noi neputînd să-ți ajutăm cu nimic; iar tu înaintea lui Dumnezeu te vei arăta ca un mincinos și defăimător al Lui". Fericitul a răspuns: "Cred în Dumnezeul meu, părinte, că de-ar voi chiar a mă munci tatăl meu, nu mă voi întoarce la viața cea lumească, numai mă rog ție ca degrab să mă călugărești".

Atunci Cuviosul Antonie a poruncit fericitului Nicon să-l tundă pe el și să-l îmbrace în haina cea călugărească. Iar el, după obicei făcînd rugăciune, a tuns pe fericitul Varlaam și în haine monahicești l-a îmbrăcat.

Înștiințîndu-se Ioan boierul, că fiul său cel iubit s-a tuns în călugărie în peșteră, s-a mîniat foarte asupra cuvioșilor și, luînd slugi multe, a alergat la acea sfîntă ceată în peșteră și pe toți i-a izgonit. Iar pe fericitul Varlaam, fiul său, scoțîndu-l afară, a dezbrăcat de pe dînsul sfînta mantie și a aruncat-o. Tot la fel și coiful mîntuirii, care era pe capul lui, luîndu-l, l-a aruncat. Apoi l-a îmbrăcat cu haină luminoasă și de mult preț precum se cuvine puternicilor. Dar fericitul îndată a aruncat-o jos, nevrînd nici să o vadă; și așa a făcut de multe ori. Drept aceea a poruncit tatăl său să-i lege mîinile și să-l îmbrace în aceeași haină și așa să meargă prin cetate în casa sa.

Iar el, cu adevărat arzînd de dragostea lui Dumnezeu, mergînd pe cale, a văzut noroi și degrab intrînd într-însul, cu dumnezeiescul ajutor a aruncat haina cea de pe sine și cu picioarele sale a călcat-o în noroi, călcînd cu dînsa și gîndurile cele rele ale vicleanului vrăjmaș. Apoi, intrînd în casa lor, a poruncit tatăl său să stea cu dînsul la masă. Iar el și nevrînd a șezut, dar nimic n-a gustat din bucate, ci ședea privind în jos. Apoi după mîncare l-a trimis tatăl său în palatele sale, punînd slugi să-l păzească să nu se ducă. După

aceea a poruncit și femeii să se împodobească în toată podoaba pentru înșelarea fericitului și să slujească înaintea lui. Iar adevăratul plăcut al lui Hristos, Varlaam, intrând în cameră a șezut într-un colț. Iar femeia, precum i se poruncise, umbla pe dinaintea lui și îl ruga să șadă pe patul său.

Văzînd el desfrînarea femeii și înțelegînd că pentru amăgirea lui a pregătit-o tatăl său, a început a se ruga neîncetat în taina inimii sale către Milostivul Dumnezeu, ca să-l izbăvească de înșelăciune. Și a petrecut în locul acela trei zile, nesculîndu-se de acolo, nici bucate gustînd, nici în haine îmbrăcîndu-se, ci în rasa de păr fiind. Iar Cuviosul Antonie și cei ce fuseseră în peșteră cu dînsul, erau în mare mîhnire pentru dînsul și se rugau lui Dumnezeu pentru el. Dumnezeu a auzit rugăciunea lor, precum zice Scriptura: *A strigat dreptul, iar Domnul l-a auzit pe el și din toate necazurile l-a izbăvit.*

Deci, văzînd răbdarea și smerenia fericitului, a întors inima cea aspră a tatălui spre milă către fiul său. Căci spusese slugile tatălui, zicînd: "Iată de patru zile nu mănîncă bucate, nici în haină nu se îmbracă". Aceasta auzind-o tatăl său, s-a întristat pentru dînsul și, temîndu-se ca să nu moară de foame și de răceală, l-a chemat pe el și cu dragoste sărutîndu-l, l-a slobozit în peșteră. Și era atunci un lucru de mare mirare, căci plîngere, tînguire și țipăt mare se auzea, ca după un mort. Tatăl și maica plîngeau cu amar după fiu, pentru că se despărțeau de el; femeia se tînguia cu amar după bărbat, căci se înstrăina de dînsul; slugile și slujnicele suspinau cu durere după stăpîn, că-i lăsa pe ei. Și așa toți cu lacrimi îl petreceau. Iar fericitul Varlaam, *ca o pasăre izbăvindu-se din cursa vîntătorilor*, degrabă a ajuns la peșteră. Și văzîndu-l cuviosii părinți, s-au bucurat cu bucurie mare și au preamărit pe Dumnezeu, că a auzit rugăciunea lor făcută pentru dînsul.

După aceasta înmulțindu-se frații în peșteră, ca la doisprezece, și văzînd Cuviosul Antonie vitejia de suflet a fericitului Varlaam și covîrșitoarea faptă bună într-însul, mulțumea lui Dumnezeu că în tinerețile înflorite se aflau roduri bătrînești și atîta dar, încît și celorlalți putea să le fie povățuitor. Drept aceea, cu sfatul tuturor fraților celor din peșteră, l-a pus în locul său egumen. Iar Cuviosul Antonie, precum se obișnuise a vieții singur, nesuferind tulburarea, s-a mutat în alt loc ce era sub mînăstirea cea nouă. Acolo săpîndu-și peșteră, s-a sălășluit într-însa, nevoindu-se în liniște, și cu Dumnezeu totdeauna vorbind, unde și acum zace cinstitul său trup.

Cuviosul părintele nostru Varlaam, luînd începătoria, cu mari ostenele a început a se nevoi. Căci, adunîndu-se vreo douăzeci de frați și nemaiputînd să încapă în vremea soborniceștii cîntări în peșteră, a luat binecuvîntare de la Cuviosul Antonie și a făcut o biserică mică de lemn, a Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, deasupra peșterii, pentru ca într-însa, frații cei ce se liniștesc în peșteră să se adune la dumnezeiasca cîntare. Și de atunci tuturor era arătat locul acela, căci mai înainte era neștiută viața lor în peșteră.

După cîțiva ani, marele domn Izaslav Iaroslavici, care s-a numit în Sfîntul Botez Dimitrie, a zidit o biserică de piatră și lîngă dînsa a făcut mînăstire. Iar pe Prea Cuviosul Părintele nostru Varlaam, ca cel ce era rudenie și în bunătățile călugărești iscusit, luîndu-l din peșteră, l-a pus în mînăstirea sa egumen. Acolo cuviosul păștea bine și cu dumnezeiască plăcere turma lui Hristos, nelăsîndu-și pravila sa cea întîi începută și la care se deprinsese în peșteră. Mai ales îi învăța pe toți și-i ruga să se nevoiască pentru mîntuirea sufletului cu toată osîrdia, iar mintea să și-o aibă întotdeauna curată și neprihănită pentru Dumnezeu și pentru aproapele.

Văzînd Dumnezeu silința și grija cuviosului pentru frați, l-a îmbogățit cu toate faptele bune. Apoi la multele sale nevoințe, Cuviosul părintele nostru Varlaam a adăugat și pe aceasta, căci a voit să se ducă în sfînta cetate a Ierusalimului. Deci, aflînd vreme cu bun prilej, s-a dus și acolo, înconjurînd sfintele locuri și s-a întors în mînăstirea sa. Apoi iarăși, după oarecare vreme, s-a dus la Constantinopol. Și acolo, înconjurînd toate mînăstirile și cumpărînd cele de trebuință mînăstirii, s-a întors înapoi.

Mergînd pe cale și ajungînd la locurile sale, a căzut în boală cumplită și ajungînd în cetatea Vladimirului, a intrat într-o mînăstire ce este acolo aproape de cetate, care se cheamă Sfîntul Munte. Acolo a adormit cu pace în Domnul și sfîrșitul vieții și-a luat, poruncind înaintea sfîrșitului său, celor ce erau cu dînsul să-i

ducă trupul în mînăstirea Pecerska și acolo să-l așeze. Iar icoanele și toate cele cumpărate spre trebuința mînăstirii să le dea în mînile Cuviosului Teodosie, care lucru l-au și făcut, după porunca fericitului; ale cărui cinstite moaște se află nestrucate și pînă acum în peșteră.

Cu ale căruia rugăciuni să ne învrednicim și noi ca în calea vieții acesteia, toate după porunca Domnului făcîndu-le, moștenitori să ne facem ai patriei noastre celei cerești, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt în veci. Amin.

Pătimirea Sfîntului Marelui Mucenic Iacob Persul (27 noiembrie)

Sfîntul Mucenic Iacob era din țara perșilor din cetatea ce se chema Elani, născut din părinți creștini și crescut cu bună credință. Acesta și-a luat de soție o femeie creștină și viețuia în multă bogăție și cinste pentru că era iubit de împăratul perșilor, anume Isdegherd. Și a fost rînduit de dînsul mai mare în palatele împărătești. Dar i s-a întîmplat să se înșele cu facerile de bine cele multe și cu cinstirile împărătești și a cădea din credință, încît a adus jertfă idolilor și s-a închinat lor împreună cu împăratul.

Auzind despre aceasta maica sa și femeia lui, au făcut o scrisoare către dînsul și i-au trimis-o degrabă, în care scria așa: "O, ticălosule! Pentru ce ai lăsat pe Dumnezeu, Împăratul cerului, pentru cinstea omenească? Căci făcînd după plăcerea împăratului acestuia vremelnic, ai pierdut viața cea fără de moarte. Și slujind împăratului acestuia stricăcios, te-ai lepădat de Cel nestrucăcios. Ai schimbat adevărul pe minciună, lăsînd credința în Hristos și ai primit înșelăciunea diavolească.

Supunîndu-te împăratului celui muritor, ai trecut cu vederea pe Judecătorul viilor și al morților. Pentru dragostea omenească, te-ai făcut nevrednic dragostei lui Dumnezeu și ai căzut din nădejdea cea bună. Plîngem și ne tînguim pentru tine, căci fiind fiu al luminii, acum te-ai făcut fiul întunericii și al gheenei. Și să știi că dacă nu te vei întoarce către Dumnezeu, apoi nu ai parte cu noi; pentru că nu voim a te mai vedea, fiind închinător de idoli. Iar cînd îi va ajunge mînia lui Dumnezeu pe împărat și pe ai lui, împreună cu dînșii te va ajunge și pe tine. Atunci vei plînge cu amar, văzîndu-te chinuit în focul gheenei. Drept aceea, te rugăm cu lacrimi, întoarce-te către Hristos și te sîrguiește a scăpa de urgia lui Dumnezeu care o să vină asupra voastră".

Acest fel de scrisoare a fost dată lui Iacob de la maica și de la soția sa, fiind el atunci cu împăratul afară din cetate. Iar el luîndu-o și citind-o, s-a umilit grăindu-și în sine: "De vreme ce maica și soția mea se înstrăinează de mine, deci ce-mi va fi veacul ce va să fie, cînd va veni Dumnezeu să judece viii și morții și să răsplătească fiecăruia după faptele lui?"

Citind iarăși scrisoarea cu sîrguință, a plîns foarte și se tînguia pentru păcatul său. Apoi și-a zis în sine: "Știu ce voi face, ca să nu piară pînă în sfîrșit sufletul meu. Voi petrece bătînd neîncetat în ușa milostivirii lui Dumnezeu, pînă cînd îmi va deschide; căci știu că-mi va deschide, pentru că este Îndurat și Milostiv și nu voiește moartea păcătosului, ci primește cu bucurie pe cei ce se pocăiesc".

Astfel plîngînd el și acestea către sine zicînd, l-au văzut niște păgîni și l-au cunoscut că este creștin. Apoi mergînd, au spus împăratului. Iar împăratul, chemîndu-l îndată la sine, i-a zis: "Spune-ne nouă adevărul, nazarinean ești?" Iar Iacob răspunse: "Este adevărat, sînt nazarinean!" Apoi împăratul a zis: "Dar ești fermecător?" Iacob a răspuns: "Nu sînt fermecător, ci creștin". Împăratul a zis: "Ticălosule și nemulțumitorule, oare n-ai primit daruri și cinste de la mine și de la tatăl meu?" Iacob a răspuns: "Unde este acum tatăl tău? Iată că trupul lui cel muritor se strică în pămînt, iar sufletul lui este aruncat în iad".

Auzind acestea împăratul, s-a mîniat foarte tare și a zis către dînsul: "Astfel de mulțumire dai dragostei mele cu care te-ai îndulcit pînă acum și mie te împotrivești, iar pe tatăl meu îl grăiești de rău? Să știi dar

că ești vinovat de moarte. Dar nu te voi pierde cu sabia, ca să nu mori îndată. Ci, muncindu-te cu felurite chinuri multă vreme, la crudă moarte te voi da".

Sfântul Iacob a răspuns: "Ceea ce te lauzi să faci, o! împărate, aceea fă-o mai degrabă, căci să știi că nu mă sperie cuvintele tale, care sînt asemenea vîntului ce bate în piatră. Nici îngrozirea ta nu mă înspăimîntă, pentru că nu mă tem de moarte, știind că această moarte vremelnică nu este moarte, ci somn. Căci ca din somn se vor scula din morminte toți oamenii la înfricoșata venire a Hristosului meu". Iar împăratul a zis: "Să nu te înșele nazarinenii care numesc moartea somn și învață a nu se teme de dînsa, de care însă se tem și împărații. Sfântul a răspuns: "Moartea dreptilor întru odihnă va fi, iar vouă necredincioșilor și păcătoșilor începere a chinului celui veșnic".

Atunci, chemînd împăratul pe sfetnicii și pe prietenii săi, s-a sfătuit cu dînșii cu ce chinuri să-l piardă pe Iacob. După aceasta a dat astfel de hotărîre asupra sfîntului ca să fie spre înfricoșarea și a altor perși necredincioși, dintre care s-a despărțit Iacob cu credința, ca fiecare mădular al său să primească deosebită chinuire, prin tăiere. Și luînd chinuitorii pe Sfîntul după porunca împăratului, îl duceau la locul cel de chin pentru ca să taie toate mădulele lui, unul cîte unul. În urma lui mergeau mulți din cei cunoscuți, din boieri și din ostași și din cetate popor fără de număr, ca să vadă pătîmirea și sfîrșitul lui. Iar el, ajungînd la locul orînduit a rugat pe chinuitori să-i dea puțină vreme să se roage. Și, ridicînd ochii spre cer, s-a rugat, zicînd:

"Doamne Dumnezeu meu ascultă-mă pe mine robul Tău și căutînd din înălțimea cea sfîntă a Ta, dă-mi tărie și putere în ceasul acesta pentru ca să rabd durerile acestea și să-mi răsplătesc cu sîngele meu greșeala, căci mă lepădasem de Tine făcătorul și Stăpînul meu. Acum îmi pare rău de aceasta și mă întorc la Tine, Dumnezeu meu. Mărturisesc Preasfînt numele Tău și-mi pun sufletul meu pentru Tine. Iar Tu, Doamne, trimite-mi ajutorul Tău spre răbdare, *ca să vadă vrăjmașii Tăi și să se rușineze, căci Tu, Doamne, m-ai ajutat și m-ai mîngîiat*".

Astfel rugîndu-se Sfîntul, s-au apropiat chinuitorii și, dezbrăcîndu-l, i-au întins mîinile și picioarele și i-au zis: "Ce vei face acum Iacobe, căci acum nu poți avea nici o scăpare pentru că așa este porunca ca trupul tău să se taie în bucăți și chiar degetele mîinilor și picioarelor și tot trupul tău de la grumaz pînă la glezne; iar mai pe urmă și capul îl vom tăia. Deci socotește ce-ți este mai de folos: a te pleca voii împărătești și a fi viu, întreg și sănătos? Sau a muri în aceste chinuri grele?"

Asemenea, și unii din prietenii lui plîngeau pentru el, zicînd: "Pentru ce îți pierzi sufletul tău în deșert, cruță-te și nu-ți pierde frumoasele tinereți; fă voia împăratului și închină-te zeilor lui, ca să fii viu, iar Dumnezeului tău îi vei sluji în taină, precum vei vrea".

Iar Sfîntul, deschizînd gura, a zis: "Nu plîngeți pentru mine, ci plîngeți pentru voi și pentru fiii voștri. Pentru că eu merg întru odihna cea veșnică, iar voi vă veți duce să pieriți în veșnicile chinuri. Căci zdrobindu-mi voi mădulele, îmi veți mijloci veșnica răsplătire negrăită în ceruri, iar vouă mai multă muncă în iad, ca să vă ardeți în veac, împreună cu dracii cărora vă închinați".

Atunci, unii din ispravnicii împărătești au început a bate pe chinuitori, zicînd: "Ce stați, uitîndu-vă la dînsul? Începeți a face ceea ce vi s-a poruncit". Și îndată unul, luînd mîna cea dreaptă a Sfîntului, i-a tăiat degetul cel mare, iar fericitul privind la cer a zis: "Ajutorul meu și nădejdea mea, Doamne Dumnezeu cel mare întru tărie, Care cu degetul Tău cel dumnezeiesc izgonești dracii, primește acest deget care s-a tăiat pentru Tine din îndemnarea drăcească, ca o ramură din copaci și fii mie milostiv pentru că și din vie se taie mlădițele ca să înverzească vița, ca mai mare să crească și mai mult rod să aducă".

Ispravnicului împărătesc, fiindu-i milă de dînsul, a zis: "Cruță-te, Iacobe, ascultă porunca împăratului, căci iată tuturor ne pare rău de tine; închină-te zeilor ca să fii viu. Iar pentru degetul ce ți s-a tăiat, nu te întrista; căci sînt doctori, care te vor tămădui, dar nu voiesc mai mult a-ți pierde sănătatea și frumusețea tinereților tale!"

Iar fericitul a zis către dînsul: "Au nu vezi vița de vie, cînd i se taie mlădițele la vremea sa? Căci cînd începe a se încălzi pămîntul de soare, lîngă fiecare tăietură odrășlește. Deci, dacă vița se taie pentru ca la vremea viitoare să crească odrasla și să aducă rod, cu atît mai mult omul cel credincios, fiind răsădit în via Dumnezeului Celui Preaînalt și unit cu viața cea adevărată, cu Fiul lui Dumnezeu, Care a zis: *Eu sînt vița iar voi mlădițele*. Fiind tăiat acum cu moartea cea vremelnică, va învia întreg în veacul viitor, înverzind cu odrasla slavei nesticăcioase și aducînd rodul răsplătirii celei veșnice".

Grăind acestea Sfîntul, s-a apropiat și i-a tăiat și al doilea deget. Iar Sfîntul Iacob, răbdînd, a zis: "Primește, Doamne, și a doua ramură din livada Ta, pe care a zidit-o dreapta Ta". Iar fața Sfîntului era luminată și plină de bucurie, ca și cum s-ar fi îndulcit de veselie. Și tăindu-i și al treilea deget, el a zis: "De trei ispite care sînt în lume izbăvindu-mă, binecuvîntez pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh și cu cei trei tineri mîntuiți din foc, mă voi mărturisii Ție, Doamne și cu cetele mucenicilor voi lăuda numele Tău, Hristoase".

Apoi i-au tăiat și al patrulea deget. Iar el a zis: "Cel ce primești laudă de la patru viețuitori, primește pătîmirea degetului al patrulea, tăiat pentru mărturisirea Preasfîntului Tău nume". Tăindu-i și al cincilea deget, a zis: "S-a săvîrșit veselia mea, ca la nunta celor cinci fecioare înțelepte". Chinuitorii vrînd să-i taie și degetele de la mîna stîngă, au început a zice către dînsul: "Cruță-ți măcar acum sufletul tău, Iacobe, și nu te pierde, ci fă voia împăratului ca să fii întreg. Oare nu-ți este mai bine a fi viu și întreg, decît a pătîmi aceste chinuri și a muri? Iar pentru pierderea unei mîini nu te mîhni, căci mulți oameni sînt în lume numai cu o mîină și se îndestulează cu multe bogății și cu cinste și se îndulcesc de tot binele pe pămînt".

Iar Sfîntul a zis: "Păstorii, cînd tund oile, tunzînd partea din dreapta, oare lasă pe cea din stînga netunsă? Eu sînt oaie a turmei lui Hristos, care m-am dat în mîinile voastre pentru Domnul meu, ca să-mi tundeți mădularele mele ca pe o lînă; acum avînd mîna cea dreaptă tunsă, o voi cruța pe cea stîngă? Nu voi cruța nici unul din mădularele mele; ci mă voi dezbrăca de trupul meu stricăcios, pentru ca să mă îmbrac într-unul nesticăcios".

Și privind către cer, a zis: "Mic și prost sînt în fața Ta, Doamne, Care, fiind Dumnezeu mare, Te-ai micșorat pe Tine, îmbrăcîndu-Te în chipul nostru și ai răbdat pentru noi răstignire și junghiere. Nu pot, Stăpîne, a urma patimilor Tale. Însă mă dau pentru Tine spre zdrobire și spre moarte, pentru ca în vremea Învierii să mă ridici viu și întreg".

Zicînd acestea, s-a apropiat gealatul (chinuitorul) și i-a tăiat degetul cel mare al mîinii stîngi. Iar el a zis: "Mulțumesc Ție, prea lăudate Doamne, că m-ai învrednicit pe mine a-ți aduce al șaselea deget, Cel ce în ziua și în ceasul al șaselea Ți-ai întins pe cruce Preacuratele Tale mîini". Și i-au tăiat și al șaptelea deget. Iar el a zis: "Precum cu buzele împreună cu David de șapte ori în zi Te-am lăudat, Doamne, pentru judecățile dreptății Tale, așa astăzi cu șapte degete care sînt tăiate pentru Tine, preamăresc mila Ta, arătată asupra mea".

Atunci i-au tăiat și al optulea deget, iar Sfîntul a zis: "Tu Însuți, Doamne, ai primit în a opta zi tăiere împrejur după lege, iar eu rabd tăiere a opt degete, pentru ca, despărțindu-mă de oamenii cei fărădelege și necurați, să mă unesc cu Tine, Mîntuitorul Meu; ieșind din trup să văd Preasfînta Ta față, pe care așa dorește sufletul meu să o vadă precum dorește cerbul izvoarele apelor".

Tăindu-i-se și al nouălea deget, Sfîntul a zis: "Într-al nouălea ceas pe cruce Ți-ai dat Duhul Tău, în mîinile Părintelui, Hristoase al meu; iar eu întru durerea acestui al nouălea deget tăiat, îți aduc mulțumire, că m-ai învrednicit a fi întins spre tăierea mădularelor mele, pentru preasfînt numele Tău".

Atunci i-au tăiat și al zecelea deget, iar el lăudînd pe Domnul, a zis: "În psaltire cu zece strune voi cînta Ție, Dumnezeule și îți mulțumesc Ție, Care m-ai învrednicit a răbda tăierea degetelor de la amîndouă mîinile, pentru cele zece porunci ale Tale, care au fost scrise pe două table".

Atunci unii din boierii împărătești, care stăteau de față, fiind prieteni Sfintului, plîngînd cu amar, au început a zice către dînsul: "O! preaiubitul nostru prieten, te rugăm ascultă-ne pe noi, fă voia împăratului, ca să nu mori în grele chinuri. Și să nu ai mîhnire pentru degetele tale, căci sînt doctori iscusiți, care pot să te vindece, numai cruță-te, ca să nu te lipsești de această lume dulce; pentru că ai multă avere și poți să fii întru mare odihnă. Că de-ai fi fost sărac, ai fi putut zice: ce nădejde îmi este mie și ce folos am de viața mea, nemaiputînd de acum a lucra cu mîinile și a mă hrăni? Dar tu ești bogat și ai aur destul și numai singur de vei voi, poți să trăiești cît se poate de bine în dulcelele acestei lumi și să te înveselești împreună cu soția și cu maica ta și cu iubiții tăi prieteni. Pentru ce voiești să-ți pierzi sufletul în deșert, spune nouă măcar un cuvînt, prin care să te pleci voii împăratului și îndată vei fi slobod de munci".

Iar fericitul, privind spre dînșii, a zis: "Nimeni nu poate sluji la doi domni, și nimeni, punînd mîna pe plug, căutînd înapoi, este îndreptat întru împărăția lui Dumnezeu. Căci Domnul meu a zis: *Cine iubește pe tată sau pe mamă, pe femeie, sau pe copii, mai mult decît pe Mine, nu-Mi este Mie vrednic; cel ce nu-și ia crucea sa și să vină după Mine, nu este vrednic de Mine*. Deci nu voi asculta sfatul vostru, pentru că nefolositoare îmi sînt cuvintele voastre; ci mai mult vă rog, să nu mă cruțați pe mine. Ci precum vă este vouă poruncit pentru mine, așa faceți".

Atunci mîniindu-se gealatul, s-a apropiat și i-a tăiat degetul cel mare al piciorului drept. Iar Sfîntul Iacov a zis: "Slavă Ție, Hristoase, Căruia nu numai mîinile, ci și picioarele au fost străpunse, și sîngele Ți-a curs. Învrednicește-mă, ca piciorul drept care a pătimit tăierea degetului dintîi să stea cu cei mai de pe urmă de-a dreapta Ta".

Și i-au tăiat al doilea deget al aceluiași picior. Iar el a zis: "Îndoitu-s-a spre mine stăpînirea și mila Ta Doamne, în această zi, în care pătîmind tăierea și acestui deget al doilea, voi veni către Tine, Dumnezeul meu Cel tare și viu, care mă izbăvești pe mine de moartea veșnică".

Și i-a tăiat și al treilea deget și l-a aruncat dinaintea lui, iar fericitul căutînd spre dînsul a zîmbit și a zis: "Mergi în numele Treimii și tu al treilea deget către soții tăi, ca și grăuntele de grîu care cade în pămînt, și murind pentru Hristos, Cel ce a înviat a treia zi, mult rod de cinste vei avea împreună cu prietenii tăi în ziua învierii celei de obște".

I-a tăiat și al patrulea deget și a zis fericitul: "*Pentru ce ești mîhnit sufletul meu și pentru ce te tulburi?* Nădăjduiește către Dumnezeu, Care te mîntuiește cu puterea crucii celei în patru cornuri, că mă voi mărturisi Celui ce m-a zidit pe mine din patru stihii".

Și i-a tăiat lui și al cincilea deget, iar Sfîntul a zis: "Acum voi începe a grăi către Tine, Doamne, Cel ce ai răbdat pe cruce cinci răni mai mari, preamărînd ajutorul Tău, pentru că mă faci vrednic părții credincioșilor robilor Tăi, celor ce au pătimit pentru Tine, cei care au înmulțit cei cinci talanți".

Apropiindu-se gealatul de piciorul lui cel stîng, i-a tăiat degetul cel mic și a zis Sfîntul Iacob: "Îmbărbătează-te, micule deget al șaselea, prin Dumnezeul cel mare, Cel ce mă întărește pe mine cu milă, care în a șasea zi te-a făcut pe tine cel mic cu cele mari și, deopotrivă, cel mic ca și cel mare va învia. Și de vreme ce nici un fir de păr din cap nu pierde, cu atît mai mult tu, deget mic, nu te vei despărți de soții tăi cei mai mari, ci deopotrivă cu dînșii te vei preamări, precum și deopotrivă pătîmești".

Și i-a tăiat și al șaptelea deget. Iar Sfîntul a zis: "Risipiți casa aceasta veche sub care se ascundea șarpele cel cu șapte capete, pentru că mie mi se gătește de Ziditorul - Cel ce în a șaptea zi S-a odihnit de lucrurile Sale -, altă casă nerisipită, nefăcută de mîna, veșnică în cer".

Apoi i-a tăiat și al optulea deget, iar Sfîntul a zis: "Cel ce a mîntuit opt suflete din apă în corabia lui Noe, mă va mîntui și pe mine, cel căruia îmi vărsați sîngele cu apa. Căci tăindu-mi-se și acest deget al optulea, precum nicovala, fiind bătută cu ciocanul nu simte lovitura, ci mai mult se întărește, așa nici eu nu bag seamă de durerea mădularelor ce mi se taie; pentru că Însuși Făcătorul doctorul cel mai bun, mă întărește

pe mine și-mi ușurează durerile și mă va pune cu totul întreg în a opta zi, după zilele săptămânii vieții acesteia, în viața cea viitoare preafericită și veșnică".

Și i-a tăiat și al nouălea deget. Iar Sfântul a zis: "Întărește-mă în răbdare, Dumnezeuule adevărat, că spre Tine a nădăjduit sufletul meu, Cel ce ai întărit cu darul Tău cele nouă cete îngerești, cu care mă învrednicești a sta înaintea Ta, pe mine care pătimesc tăierea acestor nouă degete ale picioarelor".

Atunci i-au tăiat și al zecelea deget, iar el, laudînd pe Domnul, a zis: "Iată că-Ți aduc Ție jertfă, Iisuse Hristoase, Cel ce ești desăvîrșit Dumnezeu și om desăvîrșit, douăzeci de degete ale mele". Și iarăși a zis: "*Judecă mie, Dumnezeuule, și alege judecata mea de la neamul necuvios*; că iată, necredincioșii n-au cruțat făptura Ta, ci ca niște lupi nemilostivi au tăiat mădulele mele".

Și stătea acolo mulțime multă de popor, bărbați și femei, bătrîni și tineri, privind la acea priveliște și mirîndu-se de răbdarea Sfîntului.

Apoi pătimitorul lui Hristos, căutînd asupra prigonitorilor, a zis: "Ce stați fără de lucru? Tăiați copacul ale cărui ramuri le-ați tăiat!" Și apropiindu-se chinuitorul, i-a tăiat piciorul cel drept, iar Sfîntul a zis: "Acum aduc în dar Împăratului ceresc starea mea înaintea Lui, pe care iubindu-L, pătimesc acestea, ca piciorul meu acesta tăiat să stea drept întru Împărăția Lui, alcătuit la încheietura sa întru dreptate".

I-a tăiat apoi și piciorul stîng, iar Sfîntul, căutînd la cer, a zis: "Auzi-mă, Doamne, că bună este mila Ta. Tu ești Dumnezeul Care faci minuni! Fă cu mine semn spre bine și mă izbăvește de starea cea de-a stînga".

După aceasta i-a tăiat mîna cea dreaptă, iar el a strigat, zicînd: "*Mila Ta, Doamne, în veci o voi lăuda; în neam și în neam voi vesti adevărul Tău, că împlinești asupra mea cuvîntul Tău, care zice: De te smintește pe tine mîna ta cea dreaptă, tai-o pe ea și o aruncă de la tine*".

Și i-a tăiat lui și mîna cea stîngă, iar el a zis: "*Nu morții Te vor lăuda pe Tine, Doamne, nici cei ce se pogoară în iad, care se țin de lucrurile cele nedrepte ale stîngii; ci noi cei vii, care, lepădînd stînga, bine Te cuvîntăm, Doamne, de acum și pînă-n veac*".

Apoi i-a tăiat umărul cel drept, iar el a zis: "*Laudă suflute al meu pe Domnul, lăuda-voi pe Domnul în viața mea, cînta-voi Domnului pînă ce voi fi! Căci Cel ce și-a pus pe umărul Său oaia cea pierdută, și-a pus-o pe ea de-a dreapta Sa și își va aduce aminte și de acest umăr al meu drept și ca pe cel pierdut îl va afla și, asemenea, de-a dreapta Sa îl va pune*".

Și i-a tăiat lui și umărul stîng. Iar Sfîntul a zis: "*Vrăjmașii m-au înconjurat, ci ajutorul meu și lauda mea este mie Domnul spre mîntuire, a Cărui stăpînire s-a făcut peste umărul Lui. Acela nu mă va lăsa pe mine, care pătimesc tăierea acestui umăr stîng, ca să mă abat spre stînga către stăpîniile întunericului*".

Deci, a început a-i tăia pulpele pînă la genunchi, iar Sfîntul, pătimind durere, a strigat: "Doamne, Dumnezeul meu, Care nu în puterea bărbatului binevoiești; ci binevoiești întru cei ce se tem de Tine și întru cei ce nădăjduiesc spre mila Ta, ajută-mi mie robului Tău, căci m-au cuprins pe mine durerile morții". Iar chinuitorii au zis către dînsul: "Dar nu ți-am spus ție că grele chinuri și cumplite dureri te vor cuprinde? Dar tu nu ne-ai crezut pe noi".

Iar viteazul pătimitor a răspuns: "Au nu știți pentru ce mă doare? Pentru ca să se arate că sînt trup, căci pînă acum, Dumnezeuu întărindu-mă, nu am ținut seama de chinuri, ca și cum aș fi fost fără trup; iar acum, durîndu-mă după fire, mă arăt că sînt cu trup, dar mă voi îmbrăca pe mine în trup nou, pe care nu vor putea să-l taie sau să-l zdrobească niciodată uneltele voastre cele de chinuri".

Așa s-au ostenit chinuitorii, tăind mădularele lui de dimineată pînă în al nouălea ceas, și în toată vremea aceea ieșea bună mireasmă ca dintr-un chiparos din trupul lui cel tăiat. Apoi încetînd chinuitorii a-l mai tăia, ostașul lui Hristos, biruind cu durerile sale pe diavolul, striga către Dumnezeu, zicînd:

"Sfînt, Sfînt, Sfînt ești Dumnezeule, Atotîitorule, Părinte, Fiule și Duhule Sfinte, Cel ce ești laudat de heruvimi și slăvit de serafimi și preamărit de toate cetele cerești, precum și de toată suflarea, caută spre mine, Dumnezeule al viilor și al morților, și mă auzi pe mine care sînt abia viu. Căci iată că îmi sînt tăiate toate mădularele și zace trupul meu o parte mort și altă parte încă puțin viu. Și nu am picioare cu care să stau înaintea Ta, Doamne; nu am mîini pe care să le ridic spre rugăciune către Tine, Stăpîne. Nu am genunchi pe care, căzînd, să mă închin Ție, Ziditorului meu; mîinile, picioarele, umerii și pulpele mele îmi sînt tăiate, iar eu sînt aruncat înaintea ta, Atotvăzătorule ca o casă căzută și ca un copac fără de ramuri. Rogu-Te dar pe Tine, iubitorule de oameni, nu mă lăsa pînă în sfîrșit, ci scoate din temniță sufletul meu".

Așa rugîndu-se el, unul din cei ce stăteau înaintea, luînd cuțitul, i-a tăiat sfințitul cap. Și astfel săvîrșindu-și nevoița pătimirii, și-a dat sfințul său suflet în mîinile lui Dumnezeu. Iar cinstitul lui trup, cel zdrobit și aruncat, a zăcut pe pămînt pînă în noapte. Apoi după ce s-a înnoptat au adunat credincioșii mădularele lui și le-au îngropat cu cinste, toate împreună, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh în veci. Amin.

Cuviosul Părintele nostru Grigorie Sinaitul (27 noiembrie)

A dori frumoase cuvîntări și a învrednici de laude pe bărbații cei buni, a împlети pentru dînșii cununi și scopurile lor a le lăuda, a le mări și, pe cît ne este puterea, a le povesti, este lucru folositor și pricinuitor de bucurie. Cum cele lumești și vremelnice, ce sînt ca un fum, cum laudele le vedem risipindu-se ca și para focului, după ce materia se arde, așa sînt și laudele și cinstirile pentru unii ca aceștia, care prea degrabă se duc împreună cu cei ce uneltesc cele deșarte, iar pomenirea lor, după cuvintele Scripturii, piere cu sunet.

Dar viața celor ce au petrecut după Dumnezeu și care întru faptă bună au strălucit, știm că mare folos le pricinuieste, nu numai celor ce aud laudele celor ce plac lui Dumnezeu și spre urmarea iubitorilor de fapte bune, ci și acelor ce voiesc a-i lăuda, care plăți și daruri au de la sfinți și îndestulate răsplătiri. Și nu numai noi, ci și Dumnezeu, împăcîndu-se cu unele ca acestea, dăruiește înțelepciune celor ce aduc laudă în acest fel. Căci lauda către sfinți, s-a obișnuit a trece și a se sui către Însuși Dumnezeu, căci *pe cei ce Mă slăvesc pe Mine, zice El, îl voi slăvi cu cuviință*.

Pentru că Stăpînul tuturor și Domnul poruncește, zicînd apostolilor: *Cel ce vă primește pe voi, pe Mine mă primește și cel ce Mă primește pe Mine, primește pe Cel ce M-a trimis pe Mine*. Pentru că frumoasele cuvîntări și laudele pentru sfinți nu-s din cele de jos, care nu au nimic statornic sau temeinic. Cînd cineva voiește a ridica o casă scumpă și mare, dacă întîi nu sapă și adîncește șanțurile în pămînt, ca să pună temelia pe piatră, în deșert se ostenește, căci casa cade pe cel ce o zidește astfel.

Așa să înțelegeți și despre laudele care se fac pentru lucrurile cele de jos, după obiceiul înțelepților celor din afară. Iar pomenirile cele adevărate ale sfinților și punerea cu adevărat a temeliilor faptelor bune, au ca început piatra cea nesfărîmată din capul unghiului, care este Hristos. Că, de acolo cu adevărat cel ce se laudă acum de noi, adică dumnezeiescul Grigorie, s-a făcut pricină strălucită a cuvîntului acestuia de acum, și începătura și temelia a luat-o de la Domnul, după cum și cuvîntul va arăta.

Deci eu, ucenic al acestuia făcîndu-mă și puțină vreme împreună cu el petrecînd și cu dragoste ca un rob al acestuia întru toate făcîndu-mă, voiesc acum - către folosul celor ce vor citi -, să istorisesc cîte am văzut cu ochii din isprăvile cele mari ale acestuia și cîte am putut culege de la ucenicii cei sîrguincioși și

cu bunătați, care drept au urmat acestuia. Dar de vreme ce și lui Dumnezeu îi este iubit lucrul cel după putere, laudat se va părea și dascălului, care ca nimeni altul a cinstit dreptatea după putere.

Deci se cuvine a începe cuvântul, bizuindu-mă pe ajutorul cel trimis de sus prin sfintele și dumnezeieștile rugăciuni ale de-a pururea pomenitului. Pentru că voi istorisi după putere către cei ce trăiesc după Dumnezeu și fapta bună o îmbrățișează și sînt lucrători ai adevărului, rîvnitori cu de-amănuntul ai faptelor lui. Însă cuvântul meu pornindu-se către povestire, nu prea multă zăbavă va avea pentru a spune patria lui.

Că deși avea ca patrie satul care se numește Cacolon, care este în Asia, aproape de Clazomeni, și avea părinți și frați, cu cinste și cu bogății împodobiți; dar ca pe cele ce sînt ale împrejurării și grijii celei pămîntești și care întru nimic nu ajuta scopului aceluia, el, care avea ca patrie pe cea din cer și locuința cea binecuvîntată și nepieritoare - judec că se cade a le părăsi pe cele de jos, zicînd: "Pe acelea încep să le povestesc și mai cu seamă viața cea după Evanghelie a lui Grigorie, petrecerea și viețuirea cea bună, cea nematerialnică, sudorile și luptele cele după Dumnezeu. Că nu altceva - dacă se cuvine a spune adevărul - , a răsuflat acela, decît viață de Dumnezeu iubitoare și mîntuitoare. Și fac începutul de unde s-a pus și temelie cu potrivită alcătuire". Deci se cuvine a lua aminte la cele ce acum se vor spune.

Cînd marele împărat Andronic Paleologul îndrepta sceptrul împărăției, s-a întîmplat prin judecăți dumnezeiești, pentru mulțimea păcatelor, a se ridica asupra lor neamul agarenilor (turcilor) celor fără de Dumnezeu, care cuprinzînd Asia și pornind prigoană cu oastea barbară, pe toate împrejurimile de acolo, vai! le-a prădat, robind mai pe toți creștinii și rău chinuindu-i.

Deci au fost luați în sulițe de barbara năvălire și robiți, atît dumnezeiescul Grigorie, cît și părinții și frații lui, fiind duși departe, în preajma Laodiceei. Acolo, cu bunăvoirea lui Dumnezeu - Cel ce toate le face și le schimbă spre mai bine -, barbarii slăbindu-i puțin, a intrat în biserica laodicenilor, unde se săvîrșea obișnuita cîntare de psalmi și mărire către Dumnezeu, de vreme ce i-a văzut pe dreptcredincioșii creștini, care se aflau acolo cîntînd cu bună întocmire și iscusință cîntările cele dulci, minunîndu-se de cîntare. Aceștia, nimic cruțînd dintru ale lor, nici avuție, nici cuvinte, cu osîrdie i-au izbăvit pe aceștia din robie, Dumnezeu răsplătindu-le cu chipul acesta pentru fapta lor cea bună, după vrednicie.

Apoi, dumnezeiescul Grigorie s-a dus în Cipru, unde, petrecînd puțină vreme și tuturor celor de acolo arătîndu-se bun, prin așezarea cea aleasă și potrivită în cele bune ale firii lui și prin cuviința chipului feții, dovedind strălucirea și așezarea cea dinlăuntru a dumnezeiescului și pregătितului său suflet, prin covîrșirea evlaviei cu cinstea și sfiala, și minunînd pe toți, care socoteau că dumnezeiasca iconomie a rînduit venirea acestui bărbat la cei de acolo.

Precum Leon Ciprianul, venind în cetatea lui Constantin pentru dorul învățaturii gramaticii, al înțelepciunii logice și al științei, care era bărbat cu evlavie și îmbrățișînd singurătatea în feciorie, fiind cu obiceiul foarte iubitor de adevăr și împodobindu-se cu cuvinte de învățătură, prealuminat, cu adevărat ne-a pus înainte povestirea aceasta.

Așadar, acest cuvios și cinstit bărbat făcîndu-și petrecerea în ostrovul acesta, Dumnezeu privea de sus cele pentru dînsul și mai înainte cunoscînd dorul și dragostea cea mare a faptei bune, pe care o hrănea în inima sa, i-a arătat un bărbat monah care alesese viața cea liniștită și pustnicească.

Deci bucuros a mers la dînsul și s-a îmbrăcat cu hainele călugărești. După ce a petrecut cu acela puțină vreme și după ce a vorbit cu dînsul multe vorbe monahicești, ca un alt Moise văzător de Dumnezeu, s-a dus și acesta la muntele Sinai. Acolo și-a tuns perii capului și împreună cu tunderea părului a tăiat voia mișcărilor trupești și a început lupta dumnezeiască bărbătește și către dînsa s-a făcut sprinten.

Peste puțină vreme i-a uimit pe toți cu viața cea nematerialnică și netrupească, cu postirea și cu privegherea, cu starea de toată noaptea, cu neconțință cîntare în toată vremea a psalmilor, cu rugăciunea și cu cererea către Dumnezeu, sîrguindu-se în trup materialnic să fie nematerialnic. Căci aproape îl socoteau ca un fără de trup toți cei de acolo; iar ascultarea, care este rădăcină și maică a faptelor bune, și

smerenia cea de minuni făcătoare, atât de mult le-a deprins încît noi nu puteam cu înlesnire a le înfățișa în scris cu de-amănuntul, ca să nu le pară celor mai trîndavi că sînt nevrednice de credință.

Însă nu voi suferi nicidecum să trec sub tăcere cuvîntul adevărului și de aceea m-am înștiințat de la sfîntul părinte Gherasim, care pe urma aceluia a urmat și a fost ca o pecete a faptelor bune. Povestindu-mi, adeverea și zicea acest fericit bărbat ca acela împlinind slujba pe care o lua de la proiestosul cu nepregetare și cu toată sîrguința, ca și cum Dumnezeu de sus privind la cele despre dînsul, s-a obișnuit ca niciodată să nu lase rînduiala fraților.

Însă, sosind seara și făcînd proiestosului metania obișnuită și luînd binecuvîntarea, intra în chilia sa, încuind ușile și ridica mîinile către Dumnezeu. Iar înainte de acestea ridica mintea și cu totul înălțîndu-se din cele de aici și de Dumnezeu apropiindu-se cu toată sîrguința sufletului, își începea canonul și pravila sa, înălțînd lui Dumnezeu cîntări și psalmi. Toată noaptea întru dragostea inimii se ruga și își pleca genunchii pînă ce desăvîrșit citea psalmii lui David și se îndulcea de veselie care se pricinuieste sufletului.

Apoi cînd se bătea toaca, după obicei, el se afla cel dintîi stînd la ușile bisericii și cugeta totdeauna ca nu mai înainte să iasă din biserică pînă cînd nu se vor săvîrși laudele către Dumnezeu cele de dimineață. Intrînd cel dintîi în biserică, ieșea ultimul. Iar hrana lui era puțină pîine și puțină apă; așa numai cît să fie viu, vrînd astfel prin multa slăbire să dezlege legătura amestecăturii încă mai înainte de sfișit.

Slujba bucătăriei i-a fost încredințată trei ani, în care a arătat multă vrednicie cu smerenia cea covîrșitoare. Căci nu a gîndit niciodată că slujește oamenilor, ci cetei îngerești, iar locul slujbei îl socotea cu adevărat scaun și jertfelnic al lui Dumnezeu. Apoi ca și cum ar plăti cuvenita cinste marelui văzător de Dumnezeu, Moise, cu care întru vedere, nu întru ghicituri a grăit Dumnezeu, el nici de cinstitul și sfîntul vîrf al muntelui Sinai nu se lipsea, și alerga întotdeauna ca adevărata închinăciune să și-o dea acolo, unde minunile cele mari s-au săvîrșit. Și avea acel cuvios bărbat mîinile îndemînatice, întru a scrie bine.

Încă și la citire lua aminte și ziua și noaptea ca o albină iubitoare de lucru, alegînd florile dumnezeieștii Scripturi cu iubire de osteneală, ale celei vechi și ale celei noi și cugeta la ele, covîrșind pe toți cei de acolo cu multă învățătură, și nu știu dacă un altul a învățat-o pe de rost, ca dînsul.

Acestea aflîndu-le vicleanul, nu-i era cu putință să se liniștească. Ci, precum de la începutul neamului omenesc, vrăjmașul a dat patima zavistiei monahilor, ca un semănător de neghine, și nu mică tulburare și zarvă a semănat între dînșii. Simțind pizma lor, ucenicul cel bun și pașnic a ieșit în taină din mînaștire și a luat cu sine pe cinstitul Gherasim, care venise din ostrovul Evripului și care, după neam, era rudenie cu Fațo Riga.

Acela toate părăsindu-le și socotind, după marele apostol, bogăția și strălucirea slavei ca pe niște gunoaie, tinzînd spre strălucirea și slava ce are să se descopere dreptilor, ridicînd crucea pe umăr, a venit și el în muntele Sinai, unde, cunoscînd pe dumnezeiescul Grigorie și minunîndu-se de covîrșirea faptelor lui bune, i se făcu și el unul din ucenici. Cu voia și cu ajutorul lui Dumnezeu s-a suit la mare măsură a faptelor bune și a vedeniei, încît și altora s-a făcut pildă și închipuire de toate bunătățile.

De aici mergînd la Ierusalim spre a se închina Mormîntului celui de viață primitor și toate sfintele locuri înconjurîndu-le și închinîndu-se lor, îndată a plecat către ostrovul Critului, la un loc oarecare ce se numește "bune limanuri", unde a zăbovit puțină vreme pentru învăluirea mării și pentru întreitele valuri. Cuviosului însă nu-i era șederea acolo în zadar, ci ca un cerb prea însetat în vreme de vară, nu înceta de a alerga din toate puterile către izvoarele ce dau apa cea rece și bună de băut, iar fiind lipsit de tovarășul lui, nicidecum nu suferea a se liniști. În acest chip cuviosul și dumnezeiescul bărbat iscodea locurile de acolo și multă sîrguință punea ca să afle vreun loc spre locuință, care i-ar ajuta spre liniștirea cea iubită lui.

Dorind ca să fie izbăvit de tulburare cu totul și mult căutînd și iscodind, a aflat o peșteră după dorința lui și acolo și-a făcut locuința. Dar bunul lucrător și cu adevărat omul lui Dumnezeu, care cu totul viețuia după nădejdea ce va să fie, după ostenelele cele mai dinainte adăuga mereu alte ostenele. Hrana lui era o

dată pe zi o bucată de pâine mică și puțină apă, numai cât să trăiască, după cum mai sus am zis; și nimic mai mult nu avea. Apoi ar fi voit a muri de sete, după hotărîrea și așezămîntul nedezlegat pe care și l-a pus.

Deci puteai vedea întru el minune și sîrguință întocmai cu îngerii și suire către Dumnezeu. Avea fața galbenă prin osteneala înfrînării, mădularele uscate și obosite prin ostenelele cele lungi și de tăria cea firească slăbănogite, încît se afla cu totul neputincios spre umblare sau spre altă lucrare. Pe lîngă cele zise, de-a pururea fericitul avea în cugetare și căutarea unui povățuitor, socotind că încă nu a învățat cu dinadinsul a unelti lucrarea, adică liniștea și fapta bună cea lucrătoare.

Astfel aflîndu-se el, a căutat Dumnezeu de sus la gîndurile lui și din dumnezeiasca vedere a vestit lui Arsenie, care strălucea în toate felurile de fapte bune, cu fapta și cu privirea împodobit. Arsenie care mai mult decît alții îmbrățișase liniștea, cu adevărat și de dumnezeiesc Duh fiind pornit, degrabă a mers la chilia cuviosului și bătînd cu mîna în ușă, cu dragoste a fost primit de dînsul. Duhovnicește vorbind unul cu altul și înălțînd lui Dumnezeu rugăciunea, au șezut împreună.

Apoi, văzătorul acela, bărbatul cel întru bătrînețe cărunt și cinstit, ca dintr-o dumnezeiască și sfîntă carte a început a face vorbire pentru păzirea minții, pentru trezia cea adevărată și pentru rugăciunea cea curată; apoi cum prin lucrarea poruncilor mintea se curățește și cum omul care așa se îngrijește și cugetă cu iubire la Dumnezeu se face chip de lumină.

După ce i-a zis și încă multe altele despre cei ce au luat asupra lor viața cea după Dumnezeu, și despre calea care duce către această viață, încetînd de a grăi a tăcut puțin. Apoi întorcîndu-și cuvîntul către dînsul îl întrebă: "Dar tu, o! fiule, cu ce te îndeletnicești?" Atunci acesta începînd i-a povestit toate despre dînsul adică despre fuga lui din lume, iubirea de pustie, ostenelele și trudele pe care le-a ales pentru Hristos, pe toate celelalte defăimîndu-le.

Apoi răspunzînd dumnezeiescul organ al Duhului, care știe bine calea ce duce către înălțimea faptei bune și, puțin zîmbind, a zis către dînsul: "Dar toate acestea o, fiule! pe care tu mi le-ai povestit, se numesc lucrare a purtătorilor de Dumnezeu părinți și dascăli ai noștri". Acestea după ce le-a auzit fericitul, care cu adevărat era lăcaș al Sfîntului Duh, a căzut îndată la picioarele părintelui, rugîndu-se fierbinte și punînd înaintea însuși numele lui Dumnezeu, să învețe de la dînsul ce este rugăciunea, liniștea și păzirea minții.

Dumnezeiescul părinte Arsenie, omul lui Dumnezeu, ca un zălog primind rugăciunea aceasta, îndată toate i-a spus lui și l-a învățat nelăsînd nimic dintru acelea cu care era îmbogățit din dar. Și nu numai atît i-a spus, ci și cîte se obișnuiește a se întîmpla celor ce voiesc împlinirea faptelor bune, adică pricinile ce vin asupra lor de la zavistnicii draci și de la oamenii cei cu obiceiuri rele și pizmuitoari, pe care, ca pe niște unelte, vicleanul îi mînuiește. Acestea toate i le-a povestit cu de-amănuntul și nimic nu a lăsat. Iar el, cum a auzit acestea de la dumnezeiescul bărbat, îndată sculîndu-se și intrînd într-o corabie s-a dus la muntele Atonului.

Acolo, toate mînăstirile de le-a cercetat și pe toți cîți i-a aflat șezînd în liniște; și nu numai pe aceia, ci și pe cei de departe, care petrec în liniște, mai ales în locuri neumbrate, căci așa a socotit, că pe nimeni nu se cade a lăsa necercetat și fără duhovniceasca închinăciune. Și povestea acel dumnezeiesc și de-a pururea pomenit bărbat că a văzut oameni mulți foarte împodobiți cu bătrînețile, cu priceperea și cu toată cuvioșia, care lucrau cu toată sîrguința fapta bună, iar cînd erau întrebați pentru liniște și pentru păzirea minții ziceau că nici nu se cunoaște de către dînșii aceasta.

Deci acestea avîndu-le în cuget, a mers la schitul ce se numește Magula, care este în fața cinstitei Mînăstiri Filoteiu, unde a întîlnit trei monahi ale căror nume erau: Isaia, Corneliu și Macarie, pe care cu adevărat i-a cunoscut că au puțină îndeletnicire în fapta cea bună. Deci acolo, ostenindu-se mult împreună cu ucenicii săi, a ridicat chilii spre sălășluire, iar el mai departe și-a zidit sihăstrie ca să vorbească singur cu Dumnezeu, precum zice dumnezeiescul David: *Suișuri întru inima sa a pus către Dumnezeu, Care a zidit deosebi inimile noastre, ca prin fapta bună să milostivească pe Dumnezeu.*

După aceea și-a adus aminte de cinstitul și sfântul bărbat ce locuia în ostrovul Critului, despre liniște și despre rugăciune, cât și despre trezirea minții. Deci aceste cuvinte de Dumnezeu iubitoare cu sîrguință punîndu-le în minte, puteai zice că s-a pironit pe crucea lui Hristos. Iar cuvintele: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul", le zicea în durerea sufletului și întru zdrobirea inimii, cu suspinuri dintru adînc, cu duh de umilință, udînd fața pămîntului cu lacrimile fierbinți pe care le vărsa din ochii săi.

După aceasta Domnul nu i-a trecut cu vederea rugăciunea lui; căci după cuvintele celui mare între prooroci și împărați, David *Inima înfrîntă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi*, degrabă dreapta rugăciune i-a auzit, căci iarăși zice David: *Strigat-au dreptii și Domnul i-a auzit*.

Apoi, apropiindu-se cu sufletul și cu inima prin lucrarea Preasfîntului și de viață Făcătorului Duh și schimbîndu-se cu bună și străină schimbare, casa aceea în care locuia Cuviosul Grigorie i se părea că este plină de lumină, cu strălucirea darului umplîndu-se de bucurie negrăită și de veselie. Atunci, vărsînd izvoare de lacrimi iarăși, cu darul dumnezeieștii iubiri pătrunzîndu-se, zicea acestea: "Însuflețitu-ne-ai pe noi și mirosul hainelor tale iese ca dintr-un pahar de arome al făcătorilor de minuni".

Deci, ca un afară de trup și afară de lume făcîndu-se, s-a umplut de dumnezeiasca dorire. Și de aceea nu i-a lipsit acea lumină strălucind dreptului, după sfințitul cuvînt care zice: "Lumina dreptilor este totdeauna". Pentru că de-a pururea pomenitul bărbat, fiind întrebare de mine și de ucenicii cei împreună cu mine, a zis, ca unul ce nemăsurat iubea și cinstea adevărul: "Cel ce face suire întru Duhul către Dumnezeu, ca într-o oglindă vede toată zidirea cu chip de lumină, ori înăuntru în trup, ori în afară", după cum zice marele Apostol Pavel.

Astfel, cînd îl vedeam ieșind din a sa chilie, era cu fața veselă ca și cum zîmbea, și mă privea cu blîndețe. Căci știți cu adevărat, voi frații cei duhovnicești, cum el hrănea cu multă părintească dragoste și pe cei dintîi fii duhovnicești și pe cei mai de pe urmă, ca pe niște fii preaiubiți. Asemenea și pe mine, ca pe cel ce eram cel mai de pe urmă, de-a pururea pomenitul cu adevărat mă încălzea cu precurata iubire.

Cînd vorbeam cu dînsul ca și cu un părinte iubitor de fii, cînd ieșea din chilie îmi răspundea cu fața aducătoare de bucurie. Că sufletul care s-a lipit de Dumnezeu și cu darul Lui s-a luminat, și mai presus decît toată făptura s-a înălțat și mai presus de cele văzute viețuiește și s-a legat cu totul de dorirea către El, nicidecum nu poate a se ascunde, după cum și Domnul a poruncit, zicînd: *Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti la arătare*. Și iarăși: *Așa să strălucească lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzînd faptele voastre cele bune să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri*. Căci încălzește inima, luminează mintea și fața o înveselește, după cum zice înțeleptul: *Inima înveselindu-se, înflorește fața*.

Iar eu îl întrebam: "O, dumnezeiescule părinte, învață-mă, dascăle, ce este oare sufletul și cum se vede el de sfinți?" Iar el, cu liniște și cu blîndețe, după obicei rînduind cuvîntul, astfel a răspuns către mine: "Fiul meu prea iubit, duhul ce este mai înalt decît tine nu-l căuta și cele mai adînci decît tine nu le cerceta! Căci acum ești prunc și nu poți primi hrana cea vîrtoasă; apoi nici nu este folositoare hrana cea desăvîrșită celor cruzi și care mai au trebuință de lapte".

Eu însă, aruncîndu-mă lîngă frumoasele sale picioare și cu tărie apucîndu-mă de ele și aducîndu-i rugăciune mai fierbinte pentru aceasta, el a zis: "Dacă cineva nu va vedea învierea sufletului său, nu va putea să se învețe cu dinadinsul ce este sufletul cel gînditor". Dar eu, stînd cu îndrăzneală la picioarele lui și mai cu evlavie întrebîndu-l, după obicei, i-am zis: "Arată-mi, o, părinte, de ai ajuns la măsura suirii acesteia, adică dacă ai învățat ce este sufletul cel gînditor!"

Iar el cu multă și mare smerenie mi-a răspuns astfel: "Pentru dragostea Domnului, învață-mă și pe mine acestea, căci nu puțin folos poate să pricinuiască sufletului meu". Apoi dumnezeiescul și întru tot cinstitul părinte Grigorie, după ce a lăudat sîrguința mea, astfel de învățătură a făcut către mine:

"Sufletul punându-și toată sîrguința, puțină vreme, și nevoindu-se cu fapta bună cea lucrătoare, cu socoteală și cu deslușire, pe toate patimile le supune și le face roabe. Și în acest chip, precum umbrele urmează trupurilor, așa și faptele bune cu adevărat urmează acestuia, mergînd după dînsul. Și nu numai atît, dar ca și într-o suire a unei scări duhovnicești și la cele mai presus de fire, îl povățuiesc și-l învață pe suflet. Iar cînd mintea, cu darul lui Hristos, se va sui la cele mai presus de fire, atunci luminîndu-se cu strălucirea cea duhovnicească, se întinde și se lărgeste luminat întru vedere. Și, făcîndu-se mai înaltă decît sine, după măsura darului de la Dumnezeu, mai luminat și mai curat vede firile fapturilor celor ce sînt, după cum au asemănarea și rînduiala".

Iar nu precum bîrfesc cei ce se îndeletnicesc întru deșarta înșelăciune cea din afară, din pîntece grăind și mincinoase explicări făcînd, ca pe cei simpli să-i amăgească. Aceia bîrfesc și amăgesc, alergînd după umbră și nu după lucrarea cea firească. Că s-a făcut deșartă inima lor, după cum zice Scriptura, și *zicînd că sînt înțelepți, au înnebunit*. Dar fiindcă puțin cîte puțin, sufletul care a primit arvuna duhului, pentru mulțimea vedeniilor ce suie către cele mai de sus și mai dumnezeiești, lăsînd în urmă pe cele dinainte - după cum trîmbița cea mare a Bisericii, dumnezeiescul Apostol Pavel învață, zicînd: *Pe cele dinapoi uitîndu-le și spre cele dinainte alergînd* -, atunci sufletul care așa întru adevăr s-a curățit, toată frica o leapădă și toată temerea de la sine o scutură.

Și cu dragostea Mirelui unindu-se și de El lipindu-se, vede deodată gîndurile sale cele firești încetînd și înapoia lui căzînd, după așezămîntul Sfinților Părinți, și la frumusețea cea fără de chip și negrăită ajungînd, singur cu Dumnezeu vorbește, făcîndu-se luminat și strălucit Sfîntului Duh.

Deci după ce s-a luminat astfel cu lumina cea nemărginită își are mișcarea către Dumnezeu, și din clipa aceasta vine și noua schimbare, pe care nu o simte trupul acesta smerit, pămîntesc și materialnic. Că sufletul, fiind fără de materialnică împătimitate, se arată fire cu adevărat gînditoare, precum adevărat mai înainte de călcarea poruncii era Adam strămoșul nostru, acoperit cu lucrarea și cu darul nemărginitei lumini. Iar mai pe urmă, pentru amara călcare de poruncă, vai mie!, lipsindu-se de slava cea cu chip de lumină și strălucire, s-a văzut om gol.

Încă a mai adăugat pururea pomenitul Grigorie, zicînd către mine: "Că cel ce ajunge la această înălțime prin statornica și sîrguincioasa cugetare a rugăciunii, o, fiule! a văzut și a cunoscut în ce stare a venit darul lui Hristos. Acela a văzut învierea sufletului său, mai înainte de învierea cea de obște, în care nădăjduiește, încît sufletul care așa s-a curățit, poate să zică cu dumnezeiescul Apostol Pavel: *De sînt în trup sau afară de trup, nu știu!* Și nu numai aceasta, ci chiar sufletul, nedumerindu-se și cu totul înspăimîntîndu-se, strigă: O, adînc de bogăție, de înțelepciune și de cunoștință a lui Dumnezeu, cît de necercetate sînt judecățile Lui și cît de neurmate sînt căile Lui!"

Acestea sînt cuvintele întrebării mele către dumnezeiescul părinte Grigorie și acestea a zis el către mine. Iar cei ce s-au făcut ucenicii lui prin povățuirea lui, s-au suit la înălțimea faptei bune; și nu știu cum aș alcătui mai bine laudele lor, sau cum aș povesti după vrednicie nevoițele și isprăvile acestora. Căci fiind cel dintîi dintre ucenicii Sfîntului Gherasim, după ce venise de la Evrip - cel care a fost ucenic preaieșit și preavrednic de laudă al prea sfințitului patriarh Isidor, bine povățuit fiind dintru început în fapta bună și petrecerea ce se potrivește monahilor, de către dumnezeiescul Grigorie, pe care cuvîntul nostru mai sus l-a făcut cunoscut. Acest minunat bărbat a urmat lui Gherasim, care între sfinți a strălucit și întocmai ca dînsul pe drumul cel apostolesc a alergat.

Dar nu voi pregeta și aceasta să o zic, că rîvnitor al aceluia s-a făcut, care și Palestina ce era mai înainte pustie a domesticit-o și cinstite mînăstiri a ridicat. Așa și noul Gherasim din Evrip, umplîndu-se de dumnezeiescul dar, s-a trimis de Dumnezeu la Elada și înconjurînd apostolește pe toți cei de acolo, care flămînzeau și însetau după cuvîntul lui Dumnezeu, i-a săturat de preadulcea învățătură a faptei bune și i-a îmbogățit pe cît i-a fost cu putință cu marea avuție a sfințeniei și a evlaviei; căci de acolo venise, după cum s-a arătat, și apoi învățase limba aceluia desăvîrșit.

Dar și el făcînd sfințită adunare de ucenici, care prin osîrdie din viața cea de-aici se mutaseră, prin sîrguința și îngrijirea lui a alcătuit cu ajutorul lui Dumnezeu cetate cerească și strălucitoare de monahi și i-a împărțit pe dînșii de petrecerea adevărată și îngerească ce se cuvine sihaștrilor, învățîndu-i și îndemnîndu-i la înălțimea faptei bune ca și cel de demult, pe preastrălucitul de la Iordan, vrednicul de pomenire întru cele dumnezeiești, Cuviosul Gherasim, căruia bine i-a rîvnit. Și prea de multe vedenii și acest Gherasim din Evrip s-a învrednicit acolo în pustie și a viețuit petrecere vrednică de minune, ca și marele Sava, după cît îi era cu puțință, sîrguindu-se și nevoindu-se întru Duhul, din viața de aici s-a mutat către Domnul.

Al doilea ucenic al cuviosului era Iosif care avea ca patrie același ostrov, Cipru, și care cu adevărat întru nevoițele cele pentru dreapta credință era întocmai cu Gherasim. Celelalte isprăvi ale lui Iosif le tăcem, pentru ca să nu întindem cuvîntul. Însă și el atîtea nevoițe pentru buna credință a suferit vitejește stînd împotriva latinilor și cu darul lui Hristos pe mulți, nu numai bărbați ci și femei, i-a adus la buna credință. Nimeni din cei ce au cîștigat mare laudă pentru înțelepciunea elinească și au deprins învățătura ei desăvîrșită, n-a putut să ajute dreptei credințe.

Iar el deși era simplu după învățătura filosofiei celei din afară, dar avea înțelepciunea cea adevărată, care întotdeauna aceeași este și rămîne, adică darul Sfîntului Duh, prin care și pescarii apostoli, proslăvindu-se și învățîndu-se, au rușinat pe înțelepții lumii. Așa și minunatul Iosif s-a preamărit de Dumnezeu și a rușinat pe latini, iar celelalte fapte bune și viața lui cinstită și preamărită, nefiind harnici a le povesti precum se cuvine, le cinstim cu tăcerea.

Iar tu, ascultătorule, vezi te rog și pe altul din ucenicii sfîntului, pe minunatul avă Nicolae, care era din Atena. Dar, ajungînd aici cuvîntul nostru, nu fără de lacrimi îmi vine să pomenesc de bărbatul acesta, căci mintea mea slăbește obosindu-se de mîhnire, iar mîna amorțește pentru a scrie mărirea cea neajunsă a laudelor lui. El era bărbatul împovărat de bătrînețe cinstită și obosit, avînd ca la optzeci de ani, neslăbit, suferind nevoițele în pustietate, în căruntețe și în pricepere. Și era cinstit în obicei, încît nu știu de s-ar mai fi aflat altul așa de cinstit, care pentru dreapta credință și pentru dogmele drepte a răbdat bărbătește de la împăratul Mihail Paleologul, cugetătorul de cele latinești, tot felul de jefuiri și izgoniri și chiar închisori multe și întunecate.

Pentru că Nicolae, venind în patria sa și vestind poporului cuvîntul învățăturii, cu curele tari și cu frînghii strîngîndu-i-se mîinile și cu lanțuri grumajii, mult a pătimit. Apoi spre batjocură cinstitele bătrîneți i le-a ras; dar nu s-a oprit aici socoteala cea nebunească și fără de omenie, ci săvîrșea și altele, care fără de plîns nu este cu puțință a le povesti; căci cu multă îndîrjire și cu voia răucredinciosului ce stăpînea atunci, bărbații cărora li se poruncise a-l chinui și care erau vestiți pentru cruzime, l-au culcat pe drumul cel de obște și cu picioarele sărind peste dînsul, l-au legat înaintea poporului; apoi tîrîndu-l și împrejur ducîndu-l, ca și cum s-ar mîndri cu neomenia, nu știau, lipsiții de minte, că pe ei se vădeau mai vîrtos pentru răutate, iar lui prea mare slavă îi pricinuiau.

Dar după aceasta Dumnezeu, privind de sus cu milă, lucrurile Bisericii s-au întors în adîncă pace și alinare, iar preasfințitul patriarh Iosif, luînd în mîini orînduirea Bisericii și stăpînirea, multă silință și sîrguință punea ca să hirotonească pe Nicolae arhieru. Dar el nu a voit nicidecum, cinstind smerita cugetare și smerenia, pe care desăvîrșit le-a deprins, și n-a primit deloc hirotonia; ci poftind viața cea iubitoare de liniște și fără de gîlceavă, s-a dus la Muntele Athos.

Însă, cel ce era atunci egumen al Muntelui Athos, văzîndu-l pe acesta plin de toate virtuțile și împodobit cu fapta bună, l-a iubit pe el foarte, ca unul ce era și el lucrător al faptei bune. L-a pus eclesiarh, chiar fără voia lui, în cinstita mînăstire a Careilor; dar puțină vreme trecînd s-a întîlnit, după iconomia lui Dumnezeu, cu minunatul Grigorie dascălul.

Deci, prinzîndu-se de preadulcile cuvinte ale aceluia, cu tot cugetul și cu toată plecarea sufletului s-a făcut ucenic al acestuia. Căci, precum se poate vedea, roiul albinelor zburînd din stupii lor, și oriunde ar avea trebuință zburînd peste flori, dacă văd undeva miere, de mirosul acela atrăgător, albinele cu toată pornirea

aleargă la aceea și nu vor a se duce de acolo, pînă nu vor suge și pînă nu se vor sătura pînă la sațiu de miere. După aceasta iar se sîrguiesc la alergare, pentru ca să umple ale lor case din acea miere. Tot așa a urmat și s-a împlinit preabine cu de-a pururea pomenitul acela, Nicolae, care, cu adevărat s-a făcut lăcaș al fericitei odihne preaînalte. Căci, umplîndu-se de înțelepciunea cea curată și de cunoștința cea adevărată întru Duhul, pe toți cu mireasma faptei bune îi atrăgea.

Precum magnetul, prin sila cea negrăită a firii atrage la sine fierul cel preatare, așa și Cuviosul Grigorie, nu numai pe cei ce l-au văzut și care cu dînsul au vorbit, ci și pe cei ce erau departe, și prin graiurile sale cele dulci și de suflet folositoare îi atrăgea; graiurile pe care fiecare om înțelept le-ar fi numit graiuri ale vieții veșnice și cuvinte dumnezeiești. Precum cu Hristos Dumnezeu nostru s-a întîmplat, căci pe El văzîndu-l Andrei, îndată, lăsînd pe Ioan, a alergat la Iisus, apoi nedespărțit l-a urmat, tot așa și cu dînsul, de multe ori s-a întîmplat, ca și cum pe acela îl vedeau, care îi întrecea pe monahii și dascălii cei îmbunătățiți.

Căci la atîta evlavie și statornicie duhovnicească a ajuns Cuviosul Grigorie, încît prin fața cea veselă și blîndă închipuia și arăta strălucirea sufletului. Iar ucenicii îndată pe dascălii lor îi lăsau, alergînd la învățatura și însoțirea lui, supunîndu-i-se și dorind să dobîndească de la dînsul învățatura.

Și precum cu adevărat sfințitul întru toate și cinstitul avă Nicolae, nu numai de lume s-a lepădat, ci și slavele și cinstirile omenești, ca pe niște sarcini deșarte și de prisos, le-a scuturat de la sine; așa și bătrînețile și anii cei mulți ai vieții sale le-a defăimat, și s-a aruncat la picioarele Cuviosului Grigorie, care îi vestea pacea și cele bune, primind osteneala supunerii ca pe un cîștig și o mare dobîndă.

Deci Nicolae, ca Samuel, afierosindu-se lui Dumnezeu, dîndu-și ocîrmuirile gîndurilor și ale voilor sale după fluierul cuvintelor lui Grigorie, apoi făcîndu-se întru toată fapta bună și în smerenie iscusit, pe toți cei de acolo i-a întrecut.

Dar și de acest lucru al fericitului și prea dumnezeiescului părinte Grigorie, pe care, cu cuvioasă iconomie, îl făcea la cei supuși, ar putea a se minuna cineva foarte cu cuviință. Căci, cînd voia să mustre pe vreunul din frați spre folosul aceluia, dorindu-i îndreptare, îndată îl ocăra, numindu-l netrebnic bătrîn, adică îmbătrînit în răutăți, care nici un lucru bun n-a lucrat și, de trîndăvie fiind plin, se lenevește de a sa mîntuire.

De multe ori părintele poruncea și unora din monahi cu asprime și de la masă îi izgonea spre folosul lor, în tot chipul iconomisîndu-i, după cum am zis. Acestea auzindu-le Nicolae, care după Dumnezeu se nevoia cu tot chipul smeritei cugetări, căzînd la picioarele dascălului său, plîngea.

Iar eu, făcînd povestirea aceasta, mă sfiesc cu sufletul și cu totul mă ud de lacrimi și de mirare mă umplu, ca și cum pe acesta l-aș vedea întins la picioarele dascălului, după cum am arătat. Deci caută și tu o, ascultătorule, și minunează-te de economia pe care o făcea acest părinte dumnezeiesc. Căci în acest chip pe cel ce greșea, muștrîndu-l pentru folosul lui, după ce îl dojenea, îl ierta, iar mai pe urmă îl elibera. Dar aceasta mi-a venit mie să le povestesc din multele fapte ale aceluia bărbat. Căci multă este revărsarea isprăvilor aceluia și nu va putea cineva a înota în noianul acesta, dacă se va ispiti cu de-amănuntul să pomenească bunătățile lui.

Însă tu, iubitule cititor, mai vezi și pe alt ucenic al dumnezeiescului Grigorie, pe Marcu, vrednicul de minune, lucrător al faptei bune prea desăvîrșit care era din latura Cladomenitidii. Acesta, mergînd la Tesalonic, s-a tuns monah în cinstita mînăstire ce se numea "a lui Chir Isaac", în hotarele prea vestitei cetăți a Tesalonicului.

Mai pe urmă, mergînd la Sfîntul Munte, s-a făcut și el unul din ceata ucenicilor lui. Și ca să spun mai pe scurt, atîta priveghere și sîrguință la rugăciune a cîștigat și, după sfințitele cuvinte, atît de mult a iubit a fi lepădat în casa Domnului și a se face lăcaș tuturor faptelor bune, și atît de mult a îmbrățișat cu tot sufletul

și cu toată inima fapta bună a smereniei și a ascultării spre a împlini toate faptele bune, încît nu numai întîistătorul, ci și întregii obști cea întru Hristos slujea la toată trebuința cu sîrguință.

Iar dacă nu ar fi găzduit pe toți monahii, ce veneau și năzuiau acolo și dacă nu i-ar fi odihnit, arătîndu-li-se lor în chip de rob, cu totul nesuferit ar fi socotit lucrul acesta. Că într-adevăr, fără fățarnicie, porunca lui Hristos o arăta, *cel ce voiește să fie cel dintîi, să fie cel mai de pe urmă decît toți și al tuturor slujitor*. Căci nu era nimeni din cei ce veneau acolo să nu se minuneze și să nu laude pe dumnezeiescul Marcu. Și după ce i-ar fi văzut odată fața lui, care avea bună mireasmă duhovnicească, nu se putea să nu ia dintr-însa sfințenie în sufletul său și să nu fi luat pildă să se facă și el smerit cugetător ca și dumnezeiescul Marcu.

Acesta, pînă cînd a ajuns întru adînci bătrînețe aceleași lucruri bune cu multă bucurie dorea a le face, încît, nici bătrînețele, nici slăbiciunea, nici vreo altă pricină nu putea să-l oprească de la aceasta. Încă și slujba bucătăriei cu sîrguință îndeplinind-o, niciodată nu s-a arătat lenevos. Pentru aceasta, văzînd Cel ce fericește pe cei smeriți cu inima atîta smerită cugetare și ascultare din partea lui, pînă în atîta slavă l-a ridicat pe dînsul, încît, strălucindu-se de darul Sfîntului Duh s-a făcut organ preavestit, răsunînd întru blîndețe.

Căci, ajungînd la limanul cel neînvăluit și liniștit și unindu-se cu Dumnezeu, numai cu El vorbea și de negrăită strălucire se veselea, încît pe mulți în viața aceasta i-a împărtășit de folos sufletesc prin învățatura și sfințenia care erau întru dînsul. Că pe acest om cu chip dumnezeiesc și asemenea îngerilor multă vreme petrecută cu dînsul, ni l-a făcut cunoscut mai ales nouă, celor de sub ascultarea lui. Căci eu cu dînsul sub un acoperămînt am petrecut și la o masă am stat, cugetînd ca și dînsul, preaiubit fiindu-mi cu duhul întru toate. Căci ce lucru nu ne era nouă de obște?

Eram uniți într-un gînd și aveam prietenie din tot sufletul, cinstind cucernicia și cinstea cea cuviincioasă. Deși îmi porunca să nu spun faptele cele bune ale lui și sporirile pe care i le dăruise Dumnezeu, dar de vreme ce laudele și isprăvile sfinților povestindu-le, ascultarea lor îndeamnă pe ascultători și să le urmeze. De aceea am judecat că este bine a nu le da cu totul tăcerii.

Acel dumnezeiesc părinte, minunea cea mare și vestea de obște cea de pretutindeni a lumii, Grigorie, vrînd să se ducă în cinstita lavră, în acest chip ne-a unit pe noi unul cu altul și împreună ne-a legat cu învățăturile și sfaturile sale, încît ni se părea că avem un suflet în două trupuri și pînă la sfîrșit nedespărțiți ne-a poruncit să petrecem. Și ne-a zis mai pe urmă mișcat de duhul care locuia întru dînsul, că dacă așa ne vom afla uniți, nu ne vom lipsi de împărăția și slava lui Hristos.

Iar noi, după obicei, făcînd îndatorita metanie la picioarele lui și împreună cu rugăciunile învrednicindu-ne de binecuvîntare, ne-am unit unul cu altul nedespărțiți una și aceeași cugetînd și lucrînd în toți cei douăzeci și opt de ani petrecuți împreună. Și dacă chema cineva pe Calist îndată avea și pe Marcu. Și dacă iarăși pomenea cineva de Marcu venea și Calist, arătîndu-se în aceeași dată. Încît toți părinții care locuiau acolo în schit, căutau la noi pentru buna unire la un gînd și pacea pe care o aveam, cu darul lui Hristos ca o pildă laudată. Și dacă vreodată prin pizma vrăjmașului și vicleanului se întîmpla între unii vreo neînțelegere de multe ori aduceau întru pomenire pilda noastră plăcută lui Dumnezeu.

Dar mai pe urmă, nu știu cum s-a întîmplat că Marcu a căzut într-o boală trupească; pentru aceasta ne-am dus la sfînta Lavră pentru tămăduirea bolii. Deci în acest chip urmînd lucrul sfinții bărbați cei ce se nevoiau acolo, văzînd comoara faptei bune și a cucerniciei lui nu i-au dat voie în nici un chip să se ducă de acolo, socotind ca o pagubă nesuferită lipsa lui. Iar eu, Dumnezeu mișcîndu-mă, m-am întors în cinstita mînăstire a Ivirilor.

Deci le-a părut poate unora că ne-am despărțit unul de altul cu trupurile și cu locul, dar cu sufletul eram împreună prin darul lui Dumnezeu, care împreună leagă și împreună ține cele bune. Pentru aceea, orișunde am fi petrecut, totdeauna uniți am rămas unul cu altul. Și fiecare din noi păzea pomenirea

celuilalt curată, cu multă dorire duhovnicească purtînd-o în minte totdeauna. Și precum cele ce cu o firească milostivire sînt legate unele cu altele și despărțire nu primesc, așa și noi eram uniți unul cu altul.

Dar fericitul Marcu atîta s-a slăvit de la Dumnezeu prin strălucirile și darurile pe care le lua de la El, totdeauna sporind și punînd suișuri în inimă și din slavă în slavă trecînd, încît nu era cu putință a povesti după vrednicie sau a scrie noi cei ce voim a face pomenire despre dînsul, ca să nu părem celor neînvățați că povestim lucru nevrednic de credință.

Căci unii cu adevărat orbindu-se la minte și de urîta boală a dogmelor străine și neadevărate ale lui Achindin bolind, nu voiau să primească darurile și arătarea lui Dumnezeu ce se fac prin suflet în sfinții cei curați cu inima. Căci asupra Darului dumnezeiesc nebunește hulind și îndrăznind a-l numi zidire, iar dumnezeieștile Scripturi răsturnîndu-le, vor ca taina economiei s-o răstoarne; dar fie ca inimile lor să le atingă dreapta Celui Preaînalt, ca să cunoască pe Cel bun și ca nu pînă în sfîrșit bucurie să se facă ei vicelanului. Iar cuvîntul nostru, către cele dinainte să călătorească.

Mai pe urmă, Iacob și Aaron s-au făcut ucenici marelui bărbat. Iacob a ajuns episcop al sîrbilor, iar Aaron, venind după aceea la Sfîntul Munte, a fost primit de Cuviosul Grigorie, căruia i s-a făcut milă de dînsul, căci era orb, precum Iisus S-a milostivit de orbul cel din naștere și l-a miluit. El a învățat de la dascălul său cel duhovnicesc, cum Dumnezeu, pentru bunătatea cea desăvîrșită și pentru purtarea de grijă către neamul nostru, S-a făcut om, ca să cheme pe strămoșul nostru Adam, care pentru călcarea poruncii vai! a căzut, izbăvindu-l și slobozindu-l de tirania începătorului răutății și înviindu-l din stricăciunea morții.

Căci orbirea ochilor trupești care se întîmplă din orice fel de pricină, nu numai că nu slăbește ochii sufletului, ci și lumina veșnică dăruiește celor ce vitejește suferă și nădăjduiesc curat către Dumnezeu. Așa și el, întru luminarea inimii, a primit sfătuire și i s-au deschis ochii sufletului. Și dacă nu ar înțelege cineva fără de îndoială aceasta, în deșert zice că este întemeiată nădejdea venirii lui Hristos cea mîntuitoare și adevărată, pentru care și răni, legături, lepădarea mădularelor, închisori și în cele din urmă moarte suferind și răbdînd bărbătește, căutînd către veșnicile răsplătiri ce vor să fi; necăjindu-ne, rău pătîmind după cum zice marele apostol și această lumină vremelnică ce mîngîie puțin simțirea cu totul lepădînd-o, să aflăm lumina cea dintru început, semănată în sufletele noastre, pe care, pentru călcarea de poruncă, a întunecat-o Adam.

Dar cînd cu ajutorul și cu darul lui Hristos, prin rugăciune fierbinte și prin cerere necontenită vom curăți inimile noastre, atunci ni se luminează mintea și cugetul, partea cea stăpînitoare și domnitoare a sufletului, care ca un ochi sînt sufletului, după învățătura părinților. Atunci, după proorocul împărat, putem și noi cu îndrăzneală să zicem către Dumnezeu: *Dimineața vei auzi glasul meu, dimineața voi sta înaintea Ta și mă vei vedea, și lumină este dreptilor totdeauna.*

Astfel, deschizîndu-se ochii sufletești, făcîndu-se strălucită frumusețea sufletului, omul care întru duhul s-a făcut după Dumnezeu, vede după fire, precum vedea Adam înainte de călcarea poruncii.

Aceste sfaturi, după cum s-a arătat, auzindu-le fratele acela, înțelegîndu-le și pe toate în minte purtîndu-le, ruga pe Dumnezeu întru zdrobirea inimii, zicînd astfel: "Doamne Dumnezeul nostru, Cel ce pe femeia cea gîrbovită ai îndreptat-o, care cu cuvîntul ai întărit pe slăbănog și ochii orbului i-ai deschis, privește spre mine cu negrăită și neasemănată milostivirea Ta și pe ticălosul meu suflet cel gîrbovit în tina păcatului, care zace jos, să nu-l treci cu vederea în groapa deznădejdiei. Ci ca un îndurat, deschide-mi ochii inimii, ca să se înrădăcineze frica Ta întru dînsa, să priceapă poruncile Tale și să facă voia Ta".

Astfel, adeseori din adîncul inimii, strigînd către Dumnezeu, precum Moisi văzătorul de Dumnezeu tăcînd, înălța glasuri rugătoare către Dumnezeu, în adîncul cugetului pomenindu-le, după cum zice: *Pentru ce strigi către mine?* Moisi, tăcînd, îl aude pe Dumnezeu. Așa și acela a fost auzit de Dumnezeu și s-a învrednicit de darul ochilor sufletești cu adevărat, încît nu numai că nu mai avea trebuință de ducători

de mîna și de povățuitori, ci în chilie șezînd, ca și cînd vedea mai înainte, zicea: "Ieșiți spre întîmpinarea monahilor care vin către noi".

Și pe cei care veneau îi chema pe nume. Astfel se întîmpla cu preaslăvire și precum zicea, așa urma și lucrul. Iar cînd se apropia vreo pomenire a vreunuia din sfinții cei mari, sau a vreunuia din dumnezeieștile și stăpîneștile praznice, cu multe zile mai înainte, fără de învățătură, însemna numele sfîntului care se prăznuia întru pomenire sau a stăpînescului praznic ce era să fie.

Fiind întrebat cum el, care era neînvățat, vedea mai înainte acestea, răspundea zicînd că o mare strălucire și slavă se face mai înainte de la Dumnezeu în sufletul lui și de aici învăța acestea și mai înainte spunea numele praznicului. Odată, împreună cu Iacob, cel mai înainte zis, care era ucenic împreună cu Aaron, voiau să meargă la un monah și cînd amîndoi sosiră aproape de locașul aceluia, nemaifiind decît una sau două stadii depărtare, prin dumnezeiască insuflare, Aaron a zis lui Iacob:

"Voiesc ca tu să știi că fratele la care mergem acum, ținînd în mîini sfințita carte a celor patru Evanghelii, după obicei acest capitol al Evangheliei îl citește"; și i-a adăugat numele. Mergînd amîndoi pe din dos la chilia monahului, cercetînd au aflat că adevărat a fost ce mai înainte a spus Aaron prin cuvînte. Acestea, din povestirile cele multe despre acela, sînt puține și mici pe care le-am amintit.

Însă cuvîntul are acum să adauge, după datorie, și despre sfințita povestire a altor ucenici ai cuviosului, adică a lui Moisi, a lui Loghin, a lui Corneliu, a lui Isaia și a lui Clement. Aceștia întru început, cu prea multe sudori și cu osteneală, au alcătuit viața cea după Dumnezeu și prin cugetare și prin sîrguința celor mai bune și mai înalte au cîștigat-o, și pînă la sfîrșit lucrarea cea gînditoare și mîntuitoare au cugetat-o și întru dînsa s-au îndeletnicit. Și pe mulți ucenici au cîștigat la aceasta și cu pace viața și-au săvîrșit, sufletele lor dîndu-le lui Dumnezeu, în locul slavei și în cortul cel minunat s-au sălășluit.

Dar cum ar fi fost cu dreptate, făcînd noi pomenire de minunatul Clement, să nu povestim și puține din cele dăruite lui de Dumnezeu? Acesta a odrăslit și a crescut, bine trăgîndu-și neamul dintre oameni cinstiți. Era păstor de oi, ca unul ce trăia în sărăcie. Odată, la miezul nopții, priveghind la păzirea turmei sale, a văzut o revărsare de lumină peste turmă, care a strălucit luminos.

Umplîndu-se de bucurie, căuta întru sine și, nedumerindu-se, zicea: "Nu cumva eu pe ciomagul acesta ciobănesc dormitînd, fără de veste, lumina zilei și a soarelui a strălucit?" Și pe cînd gîndea acestea, a văzut lumina aceea încet și cîte puțin ducîndu-se la cer și s-a făcut iarăși noapte. Atunci de bucurie umplîndu-se și turma lăsînd-o, îndată s-a dus la Sfîntul Munte.

Mergînd în schitul ce se numește al lui Morfono și întîlnindu-se cu un monah simplu dar cucernic și plin de fapte bune, s-a îmbrăcat în haine monahicești, nimic altceva învățînd de la monahul acela, fără numai "Doamne miluiește". Dar, trecînd puțină vreme, iarăși a început cîte puțin a se arăta lumina aceea care a strălucit peste staulul oilor și a umplut de dar sufletul lui, căci era bărbat simplu și neiscoditor cu totul. Deci monahul, nefiind puternic a judeca cele văzute, luîndu-l pe acela cu sine au venit la Sfîntul Grigorie și pe toate le-a descoperit Clement și la picioarele aceluia căzînd, s-a rugat fierbinte ca și el să fie primit la Sfîntul Grigorie, ca, cu adunarea lui cea bună, să se rînduiască și împreună să se numere.

Bucuros primindu-l dreptul, cu dragoste s-a plecat spre rugăciunea lui. Fiindcă acela era cu adevărat următor lui Hristos, pe toate cu față veselă primindu-le și de mîntuirea celor ce aleargă la dînsul însetînd. Astfel, luîndu-l și sfătuindu-l, îl învăța despre cele ce pricinuiesc mîntuirea sufletului, despre răbdarea celor ce vin asupra-i ori în ce chip, despre răbdare și smerenie și pentru a-și pune nădejdea de-a pururea către Dumnezeu, de la care este tot lucrul bun ce se isprăvește de oameni. Apoi îl învăța a nu se lenevi de pravila și canonul său și totdeauna să aibă cugetare neîntrepută la moarte.

Primind Clement cu smerită cugetare și cu dulceață folositoare și părinteștile învățături, a făgăduit că fără de pregetare pe toate le va face. Și precum cremenea, lovindu-se de amnar, îndată își scoate focul ce-l are înăuntru ascuns și poate a se aprinde cînd se atinge de materia potrivită; sau precum scînteia, în puține

paie căzînd, văpaie se înalță, în același chip Clement întru toate era ca un jar de foc sau ca un foc în spini, după cum zice Scriptura, inima lui făcîndu-se încăpere a învățaturii.

Mai ales era îndemînatic spre străjuirea și păzirea inimii. De aceea, în scurtă vreme pe toți i-a uimit prin întinderea lucrării și sîrguinței după Dumnezeu. Nu numai întru vederea celor ce sînt a venit și s-a suit și la minte s-a luminat cu strălucirea darului, ci și suișuri, după David, a pus în inima sa și strălucit a primit-o prin lucrarea Domnului. Că sufletul cel nevinovat, apropiindu-se de Dumnezeu și Tatăl și cu totul întru Dînsul întinzîndu-se, se face cu chip dumnezeiesc. Și pentru aceasta petrece întru cele mai presus de fire. Că Dumnezeu, fiind privitor asupra inimilor, pe *inima cea zdrobită și smerită nu o urgisește*, după dumnezeiescul David.

A adăugat încă și aceasta Clement, zicînd că, de cîte ori era trimis de dumnezeiescul și de-a pururea pomenitul părinte Grigorie pentru vreo slujbă, să meargă în cinstita și sfințita Lavră la monahii ce pustnicesc acolo, și îi auzea pe dînșii cu evlavie și cu multă cinste și frică lăudînd și cîntînd: "Ceea ce ești mai cinstită decît heruvimii...", atunci vedea ca un nor luminos din cer zburînd deasupra Lavrei. Și aceasta minunat o urmărea, pînă se sfîrșea cîntarea "Cuvine-se cu adevărat". Apoi iarăși cîte puțin vedea acest nor cu chip de lumină suindu-se la cer.

Încă și Iacob cel fără de vicleșug, întrebat fiind de un scolastic dacă darul Duhului, care de sus se pogoară către noi, se dă în chip firesc sau nu, el a răspuns așa: "Niciodată să nu înțelege așa, iubite, cum că este cu puțință ca firea omului să primească în chip firesc darul Duhului. Ci numai cu întemeiere înțelege și crede arătat, privind adevărul, că numai Preacurata și Preasfînta Fecioară și de Dumnezeu Născătoarea, precum bine a voit Unul din Preasfînta Treime, a luat firea frămîntăturii noastre, pentru mîntuirea cea de obște a neamului omenesc ca pentru a doua oară să aducă zidirea la frumusețea cea dintîi".

Ca pe un dumnezeiesc glas, toți auzind învățatura dumnezeiescului Grigorie, toată mulțimea și toată adunarea din sfințitul locaș al Sfîntului Munte, alerga către el, nicidecum suferind să se lipsească de a nu se împărtăși cu toată inima și cu tot sufletul a se îndulci de această învățatură, plăcută lui Dumnezeu și de folos obștei. Căci de atîta duhovnicească înțelepciune și dar s-a învrednicit de la Dumnezeu întru toate cinstitul acela, încît pe toți cei ce veneau la dînsul îi împărtășea de mult folos sufletesc.

Cînd ne vorbea despre curățenia sufletului și în ce chip omul se îmbracă cu darul dumnezeiesc care covîrșește hotarul cel omenesc, se așeza acest dar în sufletul nostru ca și în Corneliu, cînd marele Petru îl învăța și Duhul cel Sfînt a căzut peste dînsul. Așa s-a făcut cu adevărat și la aceia pe care îi învăța dumnezeiescul Grigorie, după cum mai pe urmă ne-au povestit cei ce au primit acest lucru cu plăcere și cu multă dragoste duhovnicească, încît se par nevrednice de crezut celor ce nu știu isprăvile cele multe întru fapta bună ale aceluia, care erau mai presus de număr cu înălțimea dragostei și a unirii celei cu Dumnezeu.

Însă să cadă pizma, să se izgonească zavistia. Căci cel ce a zis: *Cine crede în Mine rîuri de apă vie vor curge din pîntecele lui* - adică cuvinte ale vieții veșnice -, și muntelui îi va zice: *Mută-te de aici acolo, și se va muta*. Aceia vor face mai mari decît ceea ce fac eu. Însuși Stăpînul tuturor și Domnul, Care luminează pe tot omul ce vine pe lume, a luminat și pe Cuviosul Grigorie, și prin doisprezece ucenici pe care îi avea, nu numai pînă la șaptezeci au sporit, ci mai pe toată mulțimea monahilor atoniți în fiecare zi îi învăța, luminîndu-i; și prin curata liniște și rugăciune pe toți care veneau la dînsul cu sîrguință, îi împrietenea cu Dumnezeu.

Căci pe cît îi era cu puțință voia și dorea, cu iubire de Dumnezeu, să-i aducă pe toți înăuntrul razei și a strălucirii Bunului și Preasfîntului Duh. Nici un loc din cele de aici n-a lăsat, cu ajutorul lui Dumnezeu întărindu-se și împuțernicindu-se, nu numai poporul grecesc și bulgăresc, ci și la sîrbi se sîrguia să semene sămînța cea bună a liniștei cu lumină.

Acestea cu plăcere de Dumnezeu făcîndu-se, n-a fost cu puțință a se odihni vicleanul, ci din zavistie și din răutatea prin care el a căzut, a îndemnat și a ridicat asupra cuviosului pe cei mai iscusiți în deșarta

înțelepciune cea din afară, zicînd despre Grigorie: "Iată a venit învățător nou". Zavistia fiind nașterea vicelanului duh, mamă a clevetirii pentru isprăvi străine, după înțeleptul ce zice: *Nicidecum nu știe să citească lucrul cel de folos.*

Deci de ce să zăbovim aici mai mult? Căci văzătorul acesta de Dumnezeu și de-a pururea pomenitul Grigorie, avînd duhul drept și fiind preacurat cu inima, și într-adevăr fericit, după cum zice: *Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu*, după ce a luat asupra-și crucea lui Hristos, și omul cel dinăuntru, adică în inimă, îl avea pe El viețuind, trăia mai presus de toate acestea, după cele zise: *Dacă Dumnezeu este cu noi - sau mai bine să zic întru noi -, cine va fi împotriva noastră?*

Multă zăbavă ar fi fost în vremea de acum, a număra toate faptele lui bune; căci cine va putea să numere sau să socotească nisipul mării sau picăturile ploii, sau lungimea adîncului? După ce a mers la Muntele Atonului, a cercetat pe toți părinții de acolo și i-a ispitit și a aflat la dînșii multe fapte bune; iar liniștea sau paza minții nicidecum, după cum mai sus am arătat. Dar omul acesta al lui Dumnezeu, pe toți cu sfaturi și cu învățături bune către sîrguința cea preaiubitoare de Dumnezeu i-a ridicat și i-a deșteptat. Căci nu numai pe cei ce ședeau în singurătate, adică pe sihaștri, ci și pe cei cu viață de obște îi îndemna să ia aminte și să se îngrijească pentru trezvie și pentru liniște, după dumnezeiasca învățătură a aceluia.

Semănătorul de neghine, diavolul, meșteșugind împotriva și în toate chipurile uneltind asupra faptei bune, nici aici nu a suferit, ci cu măiestrie a făcut să pătimească precum nu se cădea, în răutatea celor mai isteți în taină vîrîndu-se, a uneltit ca, Cuviosul Grigorie să cadă în veninul zavistiei. Pentru aceasta și ceilalți de o socoteală cu dînsul, adică asemenea cu semănătorul neghinelor făcîndu-se, de multe ori au vrut să-l izgonească pe dînsul din Muntele Atonului cu prigonirea și cu mîndria. Deci cu pizmă ziceau către dînsul: "Nu ne vei învăța pe noi calea pe care nicidecum nu o știm".

În acest chip zavistia aprinzîndu-se, iar răutatea prea mult sporind, Cuviosul Grigorie, simțind și de-a pururea judecînd cuvintele acestea, socotind să dea loc răutății, a luat pe unul din ucenicii săi, pe un oarecare Isaia, care era din același schit și care cel dintîi a zidit acolo chilie.

Și fericitul acesta multe și cumplite nevoi a pățimit, nevoindu-se pentru buna credință, prigonit fiind de împăratul Mihail Paleologul cel de un cuget cu latinii, care ocîrmuia atunci împărăția grecilor, pentru schimbarea și strămutarea, vai mie, a dogmei celei drepte și pentru tulburarea și furtuna ce s-a întîmplat Bisericii lui Dumnezeu. Pentru că nu voia să se împărtășească cu Ioan vechiul patriarh de atunci, acel suflet care de rîvna lui Dumnezeu se rodea și se topea. O! dragoste dumnezeiască care atîta pornea pentru cei ce foarte rîvneau pentru Dînsul, și totdeauna zicea ca Ilie: *Dorind, am rîvnit după Domnul Dumnezeu.*

Deci de se cuvine mai adevărat a zice prin neobosita învățătură cea întru Hristos și care întocmai ca și cu aripi degrabă, pretutindenii se trimite, pe toți cu Biserica lui Dumnezeu cea ortodoxă i-a unit. Pe acest Isaia avîndu-l cu sine, care i se făcuse ucenic, s-a dus și a intrat în Protaton.

Dar egumenul Protatului care era atunci văzîndu-i, cu dragoste și cu bucurie i-a primit și a început cu iubire și pe ocolite a atinge pe dumnezeiescul Grigorie că nu făcea învățătură pentru trezire și pentru rugăciune, ca și cum ar fi putut către acela a se apropia și împotriva adevărului a veni, care era purtător de Duh și pe cele adevărate luminat le vestea spre folosul cel de obște. Ci acesta era acoperămînt sau o perdea, precum ni se părea, a iubirii de sine, căci afară de voia și socoteala acestuia învăța cuviosul.

Deci egumenul Protatului cu de-amănuntul aflînd fapta cea bună, cea covîrșitoare a bărbatului aceluia și înălțimea învățurii lui celei dumnezeiești, pe toate lăsîndu-le, îndată spre învățare venind, mare dobîndă socotea a odihni pe cuviosul. Și nu poate cuvîntul cu lesnire a povesti cum cu tot felul de îngrijiri și sîrguințe i-a ospătat și i-a primit. Că zicea: "Adevărul îmbrățișîndu-l astăzi cu Petru și cu Pavel, marii apostoli, vorbește". Deci, adevărul prealuminat strălucind de atunci, aveau ca dascăl de obște pe dumnezeiescul Grigorie, cu veselie duhovnicească toți sihaștrii și viețuitorii.

Dar din pricina mulțimii celor ce veneau la dînsul atunci pentru folos, nu avea înlesnire să se liniștească. De aceea de multe ori se muta, iubind liniștea; uneori lîngă cinstita mînăstire, a Sfîntului Simon, care se zice Simon Petru, pentru că era aspră și rîpoasă și cu anevoie de umblat calea ce ducea acolo; iar alte ori la locul care se numește al lui Hrenteli sau însuși pîrîul acela prea adînc, care se numește al lui Țegreia. Cu toate acestea, și în aceste locuri pustii în care se muta, zidea chilii pentru cei ce veneau la dînsul, pentru că mult socotind depărtarea și foarte mult dorind liniște nu voia a se depărta de vedere și privire nici un ceas.

Dar ce s-a întîmplat după aceasta? Fără de veste neamul cel fără de Dumnezeu și barbar al agarenilor (turcilor), ridicîndu-se au năvălit și au prădat părțile dimprejurul muntelui, ca un lanț, cu negrăite judecăți; și pe monahii ce se nevoiau acolo i-au cuprins și i-au legat și i-au robit. Deci acestea auzindu-le omul lui Dumnezeu și știind că prea multe a pătimit de la acești barbari și că neîndeletnicirea și grija risipesc mintea și îi tulbură liniștea; și din lucrarea și deprinderea cea după fire o scoate - își pune în gînd a se duce pe cinstitul vîrf al muntelui Sinai.

Deci s-a dus la Tesalonic, avînd cu sine ucenicii pomeniți înainte, încă și pe mine cu dînsul. Și trecînd două luni, fiindcă nu avea sălășluire cuviincioasă liniștii, de toți tăinuindu-se m-a luat pe mine împreună cu un alt monah și, intrînd într-o corabie și vînt bun suflînd, am ajuns la ostrovul Hiului.

Acolo, după ce am întîmpinat pe un monah care se întorcea de la Ierusalim, acesta nu știu cum ne-a împiedicat pe noi din calea care ne ducea la Ierusalim. Deci de la Hiu ridicîndu-ne, ne-am pogorît în Mitilin, și în muntele Livanului petrecînd puțină vreme și nici acolo neputînd afla sălășluire liniștită, am venit în fericita cetate a Constantinopolului, neputînd de aici a ne ridica din pricina iușimii iernii ce venise asupra-ne, fiindcă și curgerile rîurilor veneau cu gheață. Atunci, nevoia silindu-ne, am îngăduit șase luni, aflîndu-ne într-un colț al cetății care se numește Letos.

Eram ascunși ca niște străini, rău pătîmind. Dar marele purtător de grijă și economul vieții tuturor ne hrănea pe noi cu preaslăvire, precum și pe Ilie, cu pîine prin corbi și ca pe Daniil proorocul, care ședea în groapa leilor și dinții acestora ce scrîșneau îi încuia îngerul și astfel din îndepărtată călătorie venea la dînsul cu hrană. Și pe alții alteori i-a hrănit, după neurmata voire cea mare a lui Dumnezeu. Iar hrana ni se dădea prin rugăciunea marelui și minunatului bărbat, în numele acestuia. Dar nici el, nici altcineva din noii ucenici nu se îngrijeau, nici cunoșteau cumva aceasta.

Însă s-a vestit despre noi împăratului Andronic Paleologul, marele și de-a pururea pomenitul rîvnitor și apărătorul dreptei credințe, prin nepotul său, preacinstitul între monahi chir Atanasie Paleologul. Iar împăratul de multe ori îl chema pe marele Grigorie cu multă milostivire și toate chipurile unelindu-le dorea prea mult să-l vadă, cuprins fiind de strălucita veste despre dînsul. Căci se obișnuiește aceasta pentru fapta bună, a se unelti preagrabnic aripă, și a străbate pînă la marginea pămîntului. Și nu numai aceasta ci mai mari daruri făgăduia împăratul să-i dea lui.

Dar el și pe acestea, deși atît de mari erau, întru nimic socotindu-le, nicidecum nu a voit să se plece, fugind de slava oamenilor și dorind a plăcea lui Dumnezeu, după făgăduință. Iar de la Constantinopol ieșind pe mare, am ajuns la Sozopoli și acolo puțin liniștindu-ne de cumplitul vifor al mării ce venise asupra-ne, ne-am izbăvit de tulburare, și puțin am îngăduit.

Apoi s-a vestit despre noi printr-un monah cu numele Amiralis care cu adevărat își avea locuința în adîncă pustie a Paroriilor din care pricină se numea Mesomilion, unde văzînd dumnezeiescul Grigorie locul liniștit și alinat, și cunoscîndu-l că ajută la scopul lui cel după Dumnezeu - pentru că vedea că era neumblată pustia aceea -, acolo a socotit că este bine a-și face locuință. Pentru aceasta, cu sîrguință ostenindu-se și el și ucenicii lui, au zidit acolo niște chilii mici spre locuirea lui deosebit și a ucenicilor lui.

Amiralis ședea ca de o stadie departe de a lui chilie, adică de Mesomilion, avînd între ucenicii lui pe un monah cu numele Luca, care a fost ucenicul dumnezeiescului Grigorie dintru început, încă pe cînd era în

Sfântul Munte; și care de cumplita patimă a zavistiei stăpînindu-se și de dracul gonindu-se, n-a putut nici într-un chip să se stăpîneasă fiindcă avea ascunsă răutatea. De aceea, fără de rușine și cu obrăznicie pornindu-se asupra dascălului său, cu sabie năpădind asupra-i cu îndrăcire, ridicîndu-se tîlhărește cu ocări și cu defăimări - O! legi și judecăți ale lui Dumnezeu! -, pe acela preafericitul și înainte stătătorul lui Dumnezeu îl iertă.

Și de nu ar fi alergat îndată ucenicii lui Amiralis ca să-l oprească de la fapta cea dobitocească, ocăritorul și pierzătorul acela care se pornise asupra dascălului său ar fi căzut ticălosul și întru căderea uciderii. Sau, de se cuvine mai adevărat să zic: "Prea mare pagubă ar fi adus la multă lume, vrînd a ucide pe luminătorul și pe propovăduitorul cel cu preadulce grai și dascălul care ca dintr-un loc înalt propovăduia dreptul cuvînt".

Iar neasemănatul acesta în fapta bună și cu adevărat ucenicul lui Hristos celui blînd și pașnic chip și pildă făcîndu-se tuturor celor ce îmbrățișează firea binelui cu covîrșire era iubit și cu evlavie primit - nu numai că nu avea nici o urîciune asupra celui ce s-a sculat asupra lui, dar nici nu s-a tulburat la început și nici nu s-a gîndit să răsplătească rău pentru rău. Ci pînă în atît a avut dragoste către dînsul, încît și har i-a mărturisit după cum dumnezeiescul și sfințitul cuvînt poruncește. Dovadă acestui lucru luminat este că și pentru folosul aceluia a scris cu iubire de ostenele cele 150 de capitole trezvitoare pline de rîvnă duhovnicească.

Văzînd Luca atîta nepomenire de rău a sfîntului stareț, iarăși s-a întors, din toată inima și pocăindu-se și căzînd la picioarele dumnezeiescului Grigorie, i-a cerut iertare pentru greșeala pe care o făcuse. Apoi iarăși s-a făcut ucenic al lui de-a pururea și cu darul lui Hristos s-a făcut monah iscusit.

După acestea, trecînd puțină vreme de la zidirea chiliilor și după aceea puțină liniștire, Amiralis, fiind îndemnat de vrăjmașul, începătorul răutății, avînd tulburată mintea și fiind ușor la minte, și-a ieșit din minți de pizmă. Și ca o mulțime de fum ce se pornește s-a aprins cumplit asupra acestui dumnezeiesc bărbat lipsitul acela de minte. Fără de rînduială strigînd, a făcut atîta gîlceavă, încît dacă nu ieșea degrabă cuviosul de acolo împreună cu noi toți, ne-ar fi pierdut. Niște răsplătiri ca acestea cel ce se părea că era monah a răsplătit marelui părinte. Dar s-a văzut că în zadar s-a ostenit cel fără de minte, după paremia ce zice: *Lup ce cască în deșert*; fiindcă Dumnezeu, pentru rugăciunile Cuviosului Grigorie, și pe dînsul și pe noi toți ne-a păzit și ne-a ferit nevătămați.

De aceea acest dumnezeiesc bărbat, înțelegînd vrăjmășia cea atît de mare și vicleșugul cel aprins, adunînd pe toți monahii care printr-însul se strînseseră, deodată a ieșit împreună cu dînsii și au mers la muntele care se numește de localnici Catahecricioment. Însă puține zile trecînd, cu adevărat ușorul la minte și pizmuitorul bătrîn gîndind noaptea, precum se pare, fără de lege în așternutul său, cum bine l-a muștrat pe dînsul dumnezeiescul David, mai înainte de noi, niște tîlhari au fost trimiși fără de veste de dînsul.

Ca niște lei alergînd asupra-ne, pe toți ne-au prins, cum și pe marele Grigorie, prinzîndu-l cu o basma, vai! cu ocară și cu obrăznicie l-au legat ca pe unul din făcătorii de rele, netemîndu-se de fulgerele și trăsnetele cele de sus. Încă și aur și argint cu cruzime și fără de omenie cereau de la acela, care din copilărie s-a lepădat de averea unora ca aceștia și totdeauna a adunat bogăție neșefuită și neprădată.

Dar de vreme ce zavistia a stăpînit în acest chip sufletul lui Amiralis, și pînă în sfîrșit l-a aprins, căci patima aceasta cu greu și cu anevoie se șterge, și pizmărețul drac către nebunia aceasta mai vîrtos îl împingea. Pentru aceasta, ieșind din acea pustie la Sozopoli, iarăși ducîndu-ne și la Constantinopol întorcîndu-ne, aproape de îngrădirea bisericii celei mari, numită a Înțelepciunii lui Dumnezeu Cuvîntul, ne-am făcut sălășluirea în dumnezeiasca biserică a celor trei mari luminători și ierarhi, unită cu această cinstită mînăstire a Preacuratei Fecioare.

Deci, Cuviosul Grigorie, pe mine și pe bunul Marcu chemîndu-ne, după ce ne-a vorbit mult despre cele duhovnicești și după ce ne-a sfătuit din dumnezeiasca sa comoară, pentru unirea la un gînd și pentru lăudata dragoste - fiindcă Dumnezeu dragoste se numește -, ne-a trimis la Sfîntul Munte mai înainte,

fiindcă peste puțină vreme avea să vie și el acolo. Apoi în corabie suindu-ne cu bucurie am ajuns în Sfântul Munte. Iar eu, puțin îngăduind, și lipsa dascălului neputînd a o suferi - că toate se păreau nimic pe lîngă aceasta -, eu cu sîrguință iarăși am mers la Constantinopol.

Iarna fiind atunci prea tare și geroasă, căci sosise decembrie, și fiindcă nu era cu putință să ieșim din cetate, am petrecut răbdînd de nevoie, pînă ce vremea primăverii ne zîmbi. Însă eu, deși cu primejdii, cu toate acestea am putut a mă duce iarăși la Sfântul Munte, fiindcă întru prea mare și cumplit vifor m-am dus cu întreitile valuri ale mării și cu prea grea furtună m-am luptat; încît toți cei care pluteam, văzînd mai întîi împrejurul corabiei vîntul, și viforul ridicîndu-se m-am deznădăjduit de mîntuirea noastră.

Mai pe urmă a venit și dumnezeiescul părinte cu noi, pe care cu brațele deschise și cu dragoste l-au primit monahii, socotind cu adevărat praznic de sărbătoare părintească venirea lui. Apoi aproape de cinstita și sfințita biserică a ridicat niște chilii în diferite locuri, precum a judecat și a primit. Și nu numai aceasta, ci și din alte zidiri care erau lîngă dînsa, din cele de aproape și din cele de departe, le-a ținut pentru sine cîte erau potrivite pentru liniște. Apoi liniștindu-se acolo, vorbea cu Dumnezeu.

Dar de vreme ce, prin voia lui Dumnezeu, neamul cel barbar, numit mai sus, a năpădit asupra Sfântului Munte și neputînd dumnezeiescul părinte să se liniștească afară, a intrat înăuntru în sfînta Lavră. Dar fiindcă vorbirea monahilor îi curma liniștea, pentru aceasta se supăra foarte - ca o privighetoare, care de vîntor se prinde și în cușcă se închide, orice spre hrană i se pune ei înainte, întru nimic pe toate acelea le socotește, ci iubita ședere cea din munți și din copacii cei bine înfrunziți o dorește, și petrecerea și viețuirea cea obișnuită ei pe lîngă izvoarele cu apă dulce și limpede o caută. Apoi, zburînd împrejur, își caută lui soție asemenea ca viersuirea aceea cu glăsuire lesne întoarsă și întocmită împreună cu dînsa, cu rînduială să o cînte și să o ciripească cu obișnuita veselie.

Așa și Cuviosul Grigorie, care cu îngerii deopotrivă se întrecea, poftind alinarea cea din liniște și singurătatea și suirea cea preadorită și preastrălucită, nu putea nicidecum să se liniștească. Deci, cu dinadinsul căutînd împrejur și luînd aminte, și de toți ceilalți ucenici tăinuindu-se, afară numai de unul, pe care a judecat să-l ia cu sine, intrînd într-o corabie s-au dus cu sîrguință iarăși la Paroria.

Acolo, după ce au mers, adunînd nu puțini monahi, în muntele ce se numește Catacheciomeni, cu sîrguință s-au sălășluit. Însă, precum este cu putință a vedea oarecare mălură, sau omizi sau lăcuste, sau viermi cînd ar cădea în grîu, ori în ramuri de pomi și în scurt pe orice copac și de tot le mănîncă, așa și acolo spre vătămare și pagubă petreceau niște hoți și tîlhari, înnebuniți de beția tîlhăriei și a furtișagului, care, din obiceiul lor cel îndelungat, au venit întru fireasca deprindere.

Acest lucru poate să-l judece fiecare din cei înțelepți că era lucrul vicleanului și a celui întîi aflător al răutății, care zavistua împreună și se temea ca nu cumva pustia aceea nelocuită, cuviosul să o facă locuită prin sîrguințele și îngrijirile sale, ca un sat domesticit, oraș sfințit și locuință de monahi spre dreapta credință și necontenita laudă a lui Dumnezeu, după cum cu darul lui Hristos vedem și în ziua de astăzi că s-a făcut.

Că nu numai el a alcătuit lavra cea mare de acolo, ci și pe mulți monahi, care iubeau liniștea, i-a făcut să locuiască în pustia aceea, după obiceiul și predania părinților, ca marele Moisi și ca Ilie Tesviteanul. Și nu numai aceasta, ci și alte trei lavre a zidit cu bunăvoința lui Dumnezeu, care preamăreau pe dumnezeiescul bărbat, la peștera ce se numea Mosomilion și la locul ce se chema Pazuva pentru mulțumirea monahilor ce se adunau acolo. Însă, omul lui Dumnezeu prin dumnezeiasca lumină umplîndu-se de dragoste și de nădejdea cea către El, nu s-a sfiit, nici s-a temut, nici s-a biruit de atîta supărare și năpădire a tîlharilor. Ci, cu darul Duhului Sfînt care locuia întru dînsul, a priceput pizma și înșelăciunea vicleanului.

Dar învățînd de la Dumnezeu cele ce aveau să fie, că printr-însul pustia aceea se va face cetate preastrălucită de monahi, nu s-a împușinat cu sufletul, nici nu a fugit de acolo. Și ce a socotit dumnezeiescul și cu totul cinstitul Grigorie? Sfat bun și priceput a făcut pentru acesta.

Deci, auzind de minunatul și preaslăvitul nume și întru toată bărbăția și ostășia, cu mare minte și bunătate, a preaînaltului și minunatului împărat Alexandru, cum că este milostiv și temător de Dumnezeu; că prin facerea de bine, dă ajutor celor ce au trebuință și că acelea care le împărtășește cu îndestulare, însuși lui Dumnezeu le dă, cu adevărat veșnica Împărăție și de-a pururea viitoare fericire a sufletului său logodindu-și, și cum că el singur prin înțelepciunea și vitejia cea dăruită lui de la Dumnezeu, poate opri degrabă și liniști pornirea tâlharilor, a vestit acestea preaînaltului și minunatului împărat, prin monahii care erau ucenicii lui.

Încă i-a mai vestit că au venit de la Sfântul Munte pentru năvălirea cea grea a neamului barbar al agarenilor și că răbdau bîntuirea tâlharilor care îi silesc și îi jefuiesc. De aceea cere ca, cu mîna și putere împărătească, să oprească socoteala cea fără de omenie a acelora și năvălirea lor. Iar minunatul și preaînaltul împărat al româno-bulgarilor, cinstind cu covîrșire fapta bună și pe sfinții bărbați ce o uneltesc, a primit cu dragoste iubitoare de Dumnezeu cuvintele lui.

Și a trimis bani destui cu milostivire și tot felul de bucate spre hrana monahilor de acolo, pentru răsplătirile cele mari de la Dumnezeu și pentru rugăciunile ce se trimit de la aceștia totdeauna către Dumnezeu pentru sufletul lui. Pentru aceasta a zidit un turn din temelie tare și puternic la înălțime ridicat. Asemenea și jertfelnice a înfipt, a ridicat după cuviință chili și toate cele de trebuință împărătește și cu îndestulare a economisit. Apoi sălășluire și odihnă a făcut unora ca acestora, precum se vede pînă acum de toți, pentru folosul sufletesc și pentru închinarea celor ce merg acolo.

Dar cum am putea trece cu vederea cealaltă mărime a sufletului, sîrguința și dărnicia cea cu milostivire a preaînaltului împărat și să nu povestim în ce chip a dăruit sate și tîrguri, moșii și încă un iezer mare, care avea măiestrie spre vînarea a tot felul de pește, oi, boi fără număr și bivoli mulți spre slujirea monahilor. Încît foarte potrivită și după cuviință este asemănarea preaînaltului împărat cu istețimea cea mare, fapta bună și osîrdia pomenitului și sfîntului împărat Ioan Vataze, cel care a ridicat cinstita mînăstire a Sosandrelor din temelie pentru multa și înfocata dragoste a lui către Dumnezeu, și pentru cucernicia și cinstirea către monahi.

De unde mi se pare mie și cu adevărat este că, pentru îndrăzneala către Dumnezeu a sfîntului părinte și împrietenire cu preaînaltul împărat, după cuviință pe acela odihnindu-l și cinstindu-l pentru dînsul, a aflat pe Dumnezeu blînd și milostiv spre a sa întărire.

Acestea sînt facerile de bine către Cuviosul Grigorie ale preaînaltului împărat al româno-bulgarilor, cele preamari și împărătești, care și puterea cuvîntului o covîrșesc, și arată luminat judecata și voia cea bună și iubitoare de Dumnezeu, cum și nădejdea cea întemeiată pe care o avea către Dumnezeu și prin care s-a arătat mai înalt decît vrăjmașii.

Acel dumnezeiesc părinte avea de-a pururea lucru preaiubit ca apostolește să alerge prin toată lumea, dorind să-i atragă pe toți către dumnezeiasca suire cu învățătura sa, încît prin fapta bună cea lucrătoare asemenea ca pe sine să-i înalțe prin necurmata rugăciune, după cum cu adevărat s-a împlinit prin darul lui Dumnezeu. De aceea foarte se potrivește să zic și despre dînsul cuvîntul psalmistului: *În tot pămîntul a ieșit vestirea lor și la marginile lumii puterea graiurilor lor.*

Însă cuvîntul nostru vine să-l alătore pe dumnezeiescul Grigorie cu însuși marele Antonie, povățuitorul și legiuitorul a toată petrecerea monahicească, ca cel ce a urmat toată fapta cea bună, ca nici unul din cei ce au strălucit întru faptele bune ale monahilor și părinte duhovnicesc s-a trimis și dascăl prealuminat s-a arătat tuturor celor ce întru liniște nădăjduiesc spre Dumnezeu. Căci precum marele Antonie, așa și acesta a locuit în pustie și din tot sufletul său viața cea pustnicească a îmbrățișat-o, evanghelia a primit-o, dumnezeiasca lege preabine pînă la sfîrșit a păzit-o, propovăduitor și dascăl făcîndu-se, ucenici fără de număr a adus lui Dumnezeu.

Și lui Ilie Tesviteanul cu dinadinsul l-a rîvnit, căci slujea Domnului, sînd cu vitejie împotriva celor ce erau împotriva adevărului. De aceea se potrivește și pentru el să se zică astfel: *Rîvna casei Tale m-a*

mîncat. Și nu numai aceasta, ci și pe Moisi celui văzător de Dumnezeu, după cît i-a fost cu puțință l-a urmat, căci și acesta, ca și acela, în muntele Sinaiului a locuit. Și precum acela a părăsit tulburările egiptenești și se bucura de mîntuirea lui Israel, așa și el a fugit de tulburarea lumească și nu puțin a scăpat de la păcat și s-a făcut legiuitor al vieții monahicești.

Către marele Antonie mulțime de draci au năvălit meșteșugindu-se să-i dezlipească mintea de la pomenirea lui Dumnezeu, dar și acesta se supăra de cetele drăcești, care se ispiteau în tot chipul să-i tulbure cugetul lui, pînă cînd, după cuvîntul lui, semn spre bine i-a dat Dumnezeu.

Acela, șezînd în munte, întru vedenii își îndeletnicea mintea și pe toți cei ce veneau acolo îi povățuia sufletește și îi mîngîia. Și fiecare primea de la dînsul cu îndestulare și cu puterea Crucii tămăduirea durerilor și a rănilor sufletești. Dar nici Cuviosul Grigorie nu înceta făcînd același lucru și pe cît era cu puțință îi învăța, povățuindu-i cu știință. Acela a domesticit pămîntul cel pustiu și nelocuit și l-a făcut cetate de preasfințiți monahi. Și acesta, cetățean al pustiului s-a făcut, și nu numai pe cei ce în muntele Atonului pustniceau, prin cuvînt i-a domesticit ci și chivernisirea gîndurilor atît de strălucită le-a dăruit. Oriunde ar fi fost trebuință, fiind de față, precum mai înainte am zis, la multe feluri de locuri alergînd a învățat fapta cea bună.

Apoi a judecat că nu se cade a înceta. Ci după ce a mers la Paroria cea îndepărtată, după cum s-a zis, adîncă și nelocuita pustietate casă duhovnicească a făcut-o, ca și cum a doua oară i-ar fi născut pe cei ce veneau la dînsul. Pe cei răi și în chipul fiarelor, care petreceau între tîlhari și ucigași de oameni, cu singura privire și sfătuirea sa i-a prefăcut într-o așezare mai blîndă și i-a schimbat în păstori de oi.

Cei mai înainte aspri și care de sînge se bucurau pentru socoteala lor cea trufașă, pe care tîlharii sufletelor noastre și vrăjmașul în tot chipul i-a amăgit, aceștia cu totul întru mai buna așezare prefăcîndu-se, prin istețimea lui cea duhovnicească și prin rugăciuni, au căzut la picioarele lui și se umileau pe urmele lui, întru fierbinte pocăință. Ce nu ziceau? Ce nu făceau pentru arătarea, zidirea și muștrarea vieții lor celei de suflet vătămătoare și pierzătoare din care s-au arătat mai ales îndepărtarea și întoarcerea cea sufletească a unora ca acestora.

Pentru aceasta, totdeauna veneau la dînsul, cerînd rugăciuni și binecuvîntare, pe care cu îndestulare le luau; iar cei mai mulți dintre dînșii, lepădîndu-se de deprinderea cea rea și ucigașă, s-au schimbat cu prefacere lăudată și minunată. Cei ce mai înainte erau lupi, cu moravurile plecați spre rău și nedomesticiti, prin învățăturile de-a pururea pomenitului părinte strălucindu-se și luminîndu-se la minte, au slujit lui Dumnezeu curat și folos sufletesc au dobîndit; precum și astăzi cu întemeiere se păzește, ajutîndu-le Dumnezeu, după dumnezeieștile porunci și sfătuirii ale aceluia, care-i învăța cu milostivire și le arăta cu faptele că Dumnezeu nu voiește moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu.

Deci acel fericit bărbat și adevărat iubitor al liniștii celei desăvîrșite, pentru dorirea de a petrece în pustietăți, socotea ca totdeauna să vie în mînăstire și cu mulțimea monahilor să se amestece, pentru că îi era împiedicare pentru iubita lui liniște și pentru suirea către Dumnezeu. Deci și-a făcut chilie pustnicească îndemînică spre liniște, nu departe de cinstita lui mînăstire a Paroriei. Pentru aceea, cînd voia, ieșea din mînăstire și, acolo ducîndu-se, se liniștea și se unea cu Dumnezeu. Și de vreme ce era plin de dumnezeiescul dar, s-a învrednicit de darul mai înainte vederii și și-a cunoscut cinstita moarte cu multe zile mai înainte.

Pentru aceea, în vremea cînd era să treacă dintru acestea de aici și către Dumnezeu să se ducă, luînd pe unul din ucenicii lui, s-a dus la sihăstreasca chilie mai înainte zisă. Apoi s-a închis acolo și din cele de aici ridicîndu-și mintea către cele de sus și înspăimîntat fiind în tot ceasul, își pomenea ieșirea sufletului, apoi vorbea cu Dumnezeu și întru învățătura dumnezeieștilor cuvinte se îndeletnicea cu mintea. Iar cîtă vreme se afla Cuviosul întru acestea și pe acestea bine le învăța, nesuferite se păreau vrăjmașilor noștri și zavistnicilor draci, care de-a pururea obișnuiesc a zavistui mîntuirea omului. Și mi se pare că și duhurile cele viclene au cunoscut sfîrșitul Cuviosului Grigorie și slava lui o zavistuiiau. Ce au făcut ucigașii?

Deodată au înconjurat pe sfântul mulțime de draci fără de număr; ca un nor au acoperit locul acela și ca niște fiare sălbatice s-au sculat asupra lui, scrîșnind cu dinții și cu totul vrînd a-l înghiți, ca astfel să-i smulgă mintea de la vorbirea cu Dumnezeu. Dar omul lui Dumnezeu, din darul Duhului care locuia întru dînsul, îndată a priceput pizma viclenilor draci; căci era foarte iscusit în felurite ispite și nu s-a înfricoșat nici s-a biruit de atîta luptă și năvălire a lor. Ci mîinile împreună cu mintea întinzîndu-le la cer, grăia către Dumnezeu: *Cîini mulți m-au înconjurat și adunarea celor vicleni m-au cuprins pe mine, și celelalte.*

Dar de vreme ce nu încetau diavolii a-i da război, Cuviosul a fost întru multă nevoie și luptă. Apoi cu totul s-a dat pe sine la privegherea de toată noaptea și la rugăciune neîncetată. Nici n-a gustat ceva, nici n-a dormit cît de puțin mai mult de trei zile și nici nu vorbea cu liniște și cu blîndețe cu ucenicul său, după cum avea obiceiul.

Ci, dimpotrivă, vorbea cu cuvinte aspre, poruncindu-i să se trezească către multă nevoie. "Îmbărbătează-te, frate, zicea către dînsul, și cu tărie ține-te de rugăciune și de pocăință, că mulțime de duhuri viclene ne-au înconjurat pe noi!" Iar iubitorul de oameni Dumnezeu nu a lăsat pe robul Său multă vreme a se supăra în nevoie; ci, pe cît mi se pare, a voit ca să se rușineze cu totul dușmanii draci, iar Cuviosul să se arate biruitor al acestora.

După ce au trecut acele trei zile, deodată o putere dumnezeiască l-a umbrat, pe viclenele duhuri le-a făcut nevăzute iar pe Cuviosul l-a umplut de dumnezeiască mîngîiere. El îndată cunoscînd schimbarea, înălță lui Dumnezeu aceste cuvinte mulțumitoare: "Dreapta Ta, Doamne, sfărîmînd pe vrăjmașii noștri cu stăpînirea tăriei Tale, pînă în sfîrșit I-ai pierdut pe dîșii".

Apoi cu liniște l-a chemat pe ucenicul său; iar acela, apropiindu-se, a văzut, o minune! fața lui era rumenă, veselă și cu totul schimbată. Apoi cu mare liniște și cu bucurie a căzut și a zis către dînsul: "Vezi, fiule, că dumnezeiasca putere, pogorîndu-se, a izgonit duhurile cele viclene și pe noi din ispita lor ne-a izbăvit. Însă eu voiesc să știi tu și aceasta, că peste puțin am să ies din lume și către Dumnezeu o să mă duc. Că mă cheamă Hristos la Ierusalimul cel de sus, precum am văzut aceasta dintr-o vedenie dumnezeiască. O! dumnezeiesc glas plin de toată nădejdea! O! arătare adevărată și bună vestire, ceea ce înștiințezi pe ucenici despre ceea ce va să fie! O! vestire încredințată și nădejde adevărată!"

Ucenicul, după ce a auzit acestea, cu totul mîhnindu-se, a început a plînge pentru sfîrșitul părintelui său. Nu multă vreme, de-a pururea pomenitul Grigorie, după dumnezeiasca lui grăire mai înainte, din cele de aici ridicîndu-se, s-a dus către viața cea neîmbătrînită.

Acestea sînt cîteva din cele multe isprăvi ale Cuviosului Grigorie, care a dobîndit îngerească stare și rînduială înaintea lui Dumnezeu cu adevărat și care nu după vrednicie s-au povestit, fiindcă nu a ajuns cuvîntul. Aceasta este fericita viață a minunatului și fără prihană sufletului aceluia, care cu mari nevoie pentru Dumnezeu și pentru cele dumnezeiești s-a ostenit.

Unele ca acestea sînt nevoițele aceluia și luptele cele după Dumnezeu. Că nici se poate afla vreo vreme cînd nu avea el lucrul acesta prea cu dinadinsul, ca să nu deștepte și să nu ridice cu rîvnă pe toți spre faptele cele bune. Și pe unii cu asprime, iar pe alții, dimpotrivă, cu blîndețe și cu liniște, după felul fiecăruia, îi povățuia spre împlinirea dragostei cu lucrarea duhului. Încît nu se poate cu înlesnire a se povesti pentru fiecare, cum a făcut pe toți a se lega cu legături de dragoste unii cu alții și a avea o suflare împreună, o unire, un gînd și o singură cugetare spre cele iubite lui Dumnezeu și mîntuitoare. Aceasta îți este de la noi cuvîntul, o! întru tot preabunule, întru tot preavrednicule, și mie dumnezeiescule cap.

Pentru că ai alergat ca un apostol, fără osteneală și fără pregetare pentru turma și oile cele cuvîntătoare ale lui Hristos, Cel ce cu sîngele Său pe toți cei vinovați de păcat l-a răscumpărat, pentru milostivirea și bunătatea Sa cea desăvîrșită; care este lucrarea limbii, pe care doreai a o auzi de-a pururea, pe care cu covîrsire o iubeai și o laudai.

Deci, astfel păzind credința, după dumnezeiescul Apostol, și alergarea desăvârșind-o, mai luminat te îndulcești de neînserata lumină a Preasfintei Treimi. Căci în acest chip știe Dumnezeu a preamări pe cei ce cu multe osteneți și sudori au ales și au voit a-L preamări pe El. Că fapta cea bună o aveai de pildă și mintea ta cea prealuminată și dumnezeiască, ai ridicat-o către Hristos, slujindu-l și cinstindu-l. Pentru aceea, ca unul ce ai cugetat cele cerești, ai zburat sprinten și ușor, și peste noi de acolo privești cu milostivire. Căci nu ne-ai părăsit, nici după ce viața aceasta ai lăsat, ci mai ales ne ocrotești și cu purtare de grijă ne acoperi și ne păzești; căci s-a dat ție acest dar sufletelor celor dumnezeiești.

Deci, fiindcă acum mai mult te-ai apropiat de Dumnezeul minunilor, roagă-te să ne povățuiești spre ceea ce este plăcut Lui, și părtaș al dumnezeieștii tale slave să ne faci. Apoi să ne faci să stăm împreună cu tine, deși este mare cererea noastră pentru Hristos Dumnezeul nostru, Căruia I se cuvine toată cinstea, slava și închinăciunea, împreună cu Cel fără de început al Lui Părinte și Preasfintului, Bunului și de viață făcătorului Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Viața și pătimirea Cuviosului Părintelui nostru Ștefan cel Nou, făcătorul de minuni (28 noiembrie)

Este un lucru drept și tuturor creștinilor bine primit - după dumnezeiescul glas al lui Pavel, marele propovăduitor -, a ne împărtăși de pomenirea sfinților, precum zice și acel vers al lui David: *Pomenirea dreptilor cu laude și celor drepti li se cuvine laudă*. Nu numai atât, dar este cuvios lucru și dorit a avea pururea întru pomenire nevoințele și isprăvile sfinților, cele cu vitejie făcute. Tot așa este cuvios și drept lucru a scrie în cărți faptele lor, pentru că prin vedere și prin auzire ne suim către fapta bună și către dumnezeiasca râvnă, în care se împlinește acea Scriptură ce zice: *Arată-mi fața Ta și fă-mă pe mine să aud glasul Tău*. Căci amîndouă se văd ca prin icoană și prin cuvîntul cel scris se fac auzite. Vederea icoanei se pricinuieste de la cei ce au cu meșteșug acea știință. Iar cuvîntul auzirii vine de la cei ce prin duh dumnezeiesc și prin învățătura cunoștinței, cu taină au învățat cele dumnezeiești.

Deci eu, fiind neîmpărtășit de acestea amîndouă, mă tem și sînt fără îndrăzneală ca să deschid gura și să întind mîna, ca nu cumva să pătimesc chipul cel nesuferit al mîndriei cînd voi grăi. Căci cursă mare sînt bărbatului chiar buzele lui, precum este scris, și se prinde cu graiurile gurii lui fiecare și răsplătire pentru cuvintele lui i se va da. Căci mare și iubit este Cuviosul Mucenic Ștefan, care întîi începe această prăznuire și multă este nimicnicia săracei mele minți și puțină-mi iscusință. Și de unde voi începe cununa laudelor vieții lui și cum voi povesti strălucirea și osteneala petrecerii lui? Nu mă pricep, iubitorilor. Sau cum voi pune buna îndrăzneală a muceniei celei pătimitoare, pentru că minunile săvîrșite de dînsul prin darul cel de sus, avînd minunată povestire, îmi tulbură gîndul, îl înspăimîntă și îl silesc a se depărta din hotarele sale. Însă cît va ajunge puterea minții mele, nu voi înceta a grăi, căci nu este osîndă a nu lauda după vrednicie, ci aceea este osîndă a nu grăi după putere.

De aceea, avînd deopotrivă cuvîntul și înțelegerea, pe care niciodată nu le-am uneltit la ceva de acest fel, cu toată puterea mea îndemnîndu-mă, am început a scrie, avînd în minte neascultarea cea strămoșească a Evei și pe robul cel leneș care a îngropat în pămînt talantul; ca nu cumva prin zăbavnica trecere de vreme să vină în uitare o viață ca aceasta a cinstului nostru părinte Ștefan.

Pentru că, precum norul ascunde soarele, așa și vremea acoperă cele ce nu se grăiesc. Și măcar că patruzeci și doi de ani sînt de cînd a suferit sfințitul sfîrșit prin mucenie, prea fericitul părinte nostru Ștefan; însă, fiind îndemnat, am adunat de la bărbați iubitori de adevăr, de la ucenicii lui, alergînd aici și colo, și adunînd din tinerețe și pînă la bătrînețe, povestirile nașterii și ale morții, preaveselitoare și minunate; adunînd ca dintr-un adînc, din vremea cea lungă și din uitare culegîndu-le, ca și albina cea iubitoare de osteneală, care din multe flori adună cele de folos la pregătirea mierei.

Astfel am fost povățuit de Hristos, adevăratul Dumnezeu nostru, Cel ce luminează pe tot omul ce vine în lume, Cea ce este mintea celor ce cu dreaptă credință înțeleg, și cuvânt al celor ce se zic și tuturor toate este și se face; Cea ce dă lumină de învățătură spre a cunoaște când se cade a spune cuvânt căci *arătarea cuvintelor Lui luminează și înțelepțește pe prunci*. Dar ca să nu întindem cuvântul prin lungi cuvântări, ținându-mă de începutul ce este înainte, voi face început acestei vieți plăcute lui Dumnezeu.

Și voiesc cu rugăciunile voastre să-mi ajutați, făcând milostiv pe Dumnezeu pentru viața mea înrăutătită și cerînd cuvînt pentru deschiderea gurii mele, ca nu cumva să mă osîndesc, ca unul ce m-am apucat de cele mai presus de vrednicie, nimic cinstit și vrednic de cuvînt aducînd, care, nici după neputința mea s-a făcut, nici a urmat vreun chip din nebăgare de seamă. Ci, pe lîngă darul cel de sus, care împarte fiecăruia toate cele potrivite, de la care toată darea cea bună și toată dăruirea cea desăvîrșită de sus este, pogorîndu-se întru cei vrednici ai Duhului, spre același început al vieții, precum am zis, voi veni, aflînd bun și degrab împreună ajutător rugăciunile voastre.

Dar tu, o, sfințită prăznuire a creștinilor și cîți ați gustat din filosofia cea după Hristos cu vîrfurile degetului, sîrguiți-vă cu fierbințeală în adevărată credință, să puneți urechile minții. Pentru că povestirea este de duhovnicească sănătate și cu trupească sporire și slăvire, ca la elini.

Deci, acest bogat hrănitor și aducător de bucurie al sfintei ospătări și al vostru al tuturor celor împreună chemați la ascultare, cel cu numele întîiului mucenic și cu lucrul de un nume și de un chip -, nu era străin de bizantini, nici înstrăinat de cei ce locuiesc în cetatea cea împărătească. Pentru că al nostru este acesta cu nașterea, creșterea, jertfa cunoscută părinților noștri și ardere de tot văzută. Pentru că în anii lui Artemie și Anastasie Augustul (nu acela care a fost mai înainte de Zinon, care era eretic, ci alt Anastasie, în anii cei mai de pe urmă, care era dreptcredincios), zic în primul an al împărăției lui, iar de la zidirea lumii, șase mii două sute douăzeci și doi (714), era în Constantinopol un bărbat cunoscut, nu din cei slăviți în vrednicii, nici din cei îmbelșugați cu bogăție din păgînatate, ci din cei ce viețuiesc în îndestulare, apostolește zic, și din lucrul mîinilor sale se hrănea; din care și pe cei lipsiți îi împărtășea cu îndestulare.

Acesta locuia în partea uliței împărătești cea de obște, care se zice Locul Crucii, spre partea cea din vale, unde sînt case mari ce se numesc ale lui Consta. Acolo locuind bărbatul cel iubitor de Dumnezeu, cu femeia cea de un chip și amîndoi hrănindu-se cu dreapta credință, li s-au născut două fiice. Deci, născîndu-se ele și la vîrstă venind, hrăneau părinții pe fiicele lor din Scriptură și în dreapta credință, asemenea lor.

Și dreptcredincioasa lor mamă, văzînd vremea curgînd și că nu avea copil de parte bărbătească, cu greu suferea aceasta. Dar, fiind purtată de credință neîndoită, și gîndind la Sara, Ana și Elisabeta, și Scriptura aceea în mintea ei luînd-o, că *cel ce caută află și celui ce bate i se va deschide*, i-au urmat Anei celei de un nume, pentru că Ana îi era numele.

Și precum aceea în cortul Legii, așa și aceasta nu contenea înconjurînd cinstitele locașuri ale Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, dar mai ales în preacinstita ei biserică din Vlaherna, în fiecare zi mergînd și fiind nelipsită de la privegherea cea de toată noaptea spre vineri, aducînd cereri rugătoare și stînd aproape înaintea sfîntului chip al Sfintei Fecioare, care era închipuită purtînd în brațe pe Fiul și Dumnezeu nostru, mîntuirea cea de obște a neamului nostru, vărsa lacrimi și grația unele ca acestea:

"Acoperămîntul celor ce aleargă la tine, de Dumnezeu Născătoare, ancora și pîrtinitoarea celor ce în întristare te caută pe tine; limanul cel mîntuitor al celor afundați în mîhnire în noianul vieții și al celor ce în deznădejde pe tine te cer în ajutor, grabnică ajutătoare; slava maicilor și podoaba fecioarelor, ceea ce ai prefăcut la toată partea femeiască osînda strămoașei Eva în îndrăzneală veselitoare prin nașterea ta cea dumnezeiască; miluiește-mă și pe mine și mă auzi, și rupe legătura ce este în mine, precum a maicii tale - adică a Anei cînd te-a născut pe tine -, și arată-mă cu solirea ta cea de maică, a naște și eu copil de parte bărbătească, pentru ca să-l aduc Fiului Tău și Dumnezeu!"

Această rugăciune îndoind-o și întreind-o femeia, punând obișnuita plecare de genunchi, a adormit. Iar cea grabnică spre ajutorul neamului nostru, ca o maică plecând mila Fiului său, pe femeia ce se mîhnea a prefăcut-o în veselie de maică cu un chip ca acesta: Stînd lîngă femeie în același ceas Preacurata Fecioara Maria, cu asemenea chip ca și a icoanei celei zugrăvite, și coastele acesteia lovindu-le, a sculat-o, zicîndu-i: "Du-te, femeie, bucurîndu-te, că vei avea fiu!" Iar ea sculîndu-se și tulburîndu-se în sine, a aflat către sfîrșit privegherea; și întorcîndu-se acasă cu cîntări de laudă, a zămislit în pîntece.

Atunci, în vremea zămislirii ei, îndreptătorului dogmelor Bisericii, lui Gherman, părintele nostru cel de obște, prin hotărîrea lui Dumnezeu, i s-a încredințat cîrma cetății împărătești. Și de la Cizic fiind adus, ca o făclie prealuminoasă s-a așezat, nu sub obroc, ci în sfeșnicul patriei, ca să strălucească la toată lumea, ca într-o casă. Iar la așezarea în scaun a acestuia, toată adunarea cea de sub soare alergînd într-una, și toată vîrsta, de la bătrîn pînă la prunc, parte bărbătească și femeiască. Și îngerii coborîndu-se către acea veselitoare așezare în scaun, împreună cu toți s-au adunat cum și aceste două stîlpări bine roditoare ale dreptei credințe.

Dar cinstita Ana, văzînd mulțime de popor, voia a se întoarce acasă, pentru înghesuirea poporului și pentru îmbulzeală, ca nu cumva dintr-o înghesuială ca aceasta fără de vreme să lepede pruncul și să-l omoare. Dar nu s-a plecat la aceasta cinstitul ei bărbat, ci ca un viteaz care putea cu virtutea trupului mai mult decît alții, poruncind să se țină bine de el, a putut să treacă în pridvoarele bisericii celei mari. De acolo a intrat în foișorul bisericii, în care suindu-se, aștepta intrarea lui Gherman, arătătorul de cele sfințite. Pentru că multe cu adevărat făcîndu-se de către dînsul, atrăgea pe toți ca să-l vadă cu ochii.

Apoi arhierul, făcînd intrarea cea pornită de la Dumnezeu, o femeie l-a văzut pe acesta ca pe o văpaie de foc și îndată a strigat: "Binecuvintează, preasfinte, pe fiul meu cel din pîntece". Iar luminătorul întorcînd ochii cu liniște și pe femeie privind-o cu focul cel dinlăuntru al dumnezeiescului Duh fiind mișcat, cel plin de taine a zis: "Rodul pîntecelui tău, după credința ta, femeie, să-l binecuvinteze Domnul, prin rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ale lui Ștefan, întîiul mucenic".

Cu adevărat, credința cea bună, are și mai bună răsplătire; că precum femeia cananeancă a auzit odată pe Mîntuitorul Hristos: *O, femeie, mare este credința ta! Fie ție precum voiești*, așa și aceasta a luat de la dumnezeiescul părinte, care purta în sine tot pe Hristos și încă mai mult, primind și numele pruncului ce avea a se naște.

Sfîrșindu-se obișnuita învățătură de taine, cuminecîndu-se toți cu dumnezeieștile și Preacuratele Taine ale lui Hristos și cu mergerea în pace acasă, toți depărtîndu-se, după cîteva zile, iubitoarea de Dumnezeu Ana, împlinindu-se vremea, a născut pe noul Samuil. Iar după ce s-a născut acesta, îndată l-a numit cu numele întîiului mucenic Ștefan, după mai înainte vestirea cinstitului părintelui nostru Gherman.

Trecînd cele opt zile și ducînd pruncul la biserica Născătoarei de Dumnezeu, a luat numele cel mai înainte hotărît. Asemenea și în Postul Mare, ducîndu-l în brațele sale maica sa, precum a adus Ana cea vestită pe sfințitul Samuil, au ajuns la Vlaherna, la cinstita biserică a Născătoarei de Dumnezeu, împreună cu bărbatul său, în care făcîndu-și rugăciunea, și-au luat cererea și înaintea acelei dumnezeiești icoane iarăși stînd, cu lacrimi mulțumind, zicea:

"Bucură-te, întru tot curată, care mi-ai dezlegat sterpiciunea nașterii de copii, de parte bărbătească. Bucură-te preacurată care ai întors mîhnirea mea în bucurie. Bucură-te grabnică, mîntuire a celor ce te caută pe tine, pentru că eu ticăloasa căutîndu-te, te-am aflat pe tine și mai mult am luat, nu numai fiu, ci și numele lui l-am primit de la slujitorul tău și păstorul nostru".

Apoi ridicînd mîinile și la picioarele acelei sfinte icoane pe prunc cu închinăciune lipindu-l, iarăși striga: "Primește, o, Stăpînă, odrasla mijlocirii tale celei de maică, primește pe fiul care s-a rînduit mie mai înainte de zămislire; primește împrumutătoare, datoria datornicilor".

Iar bărbatul ei cel iubitor de Dumnezeu, pentru întârzierea rugăciunii și pentru vărsarea lacrimilor femeii, făcându-se fără glas și de spaimă uimindu-se, arătând către dumnezeiasca icoană, a zis: "Aceasta îmi este, preadulce femeie, chezășuitoare, părtinitoare și ajutătoarea nașterii lui Ștefan". Apoi plecându-și amîndoi capetele și închinîndu-se aceluia sfînt pămînt și mulțumind ajutătoarei tuturor creștinilor, s-au dus acasă. Cu adevărat, mai înainte a arătat viteaza maică, cu proorocie, pe cel care mai pe urmă avea să mărturisească pentru icoana lui Hristos și a Maicii Sale, precum mai pe urmă se va face cunoscut.

Ajungînd sfînta și purtătoarea de viață Învierea Mîntuitorului, pe cel sfințit din pruncie luîndu-l părinții, au ajuns la luminătorul preasfîntei Biserici celei mari, a lui Dumnezeu, în seara Sfîntei Sîmbete și pe sfințitul prunc îl aduc la baia nașterii celei de a doua, și se botează în numele Sfîntei Treimi, Celei începătoare de viață, de însuși preafericitul luminător Gherman. Iar după ungerea cu dumnezeiescul Mir, căzînd la picioarele purtătorului de Dumnezeu, începătorul păstorilor, mama lui striga: "Binecuvîntează, cinstite părinte, pe cel ce din pîntece numele i-ai cunoscut".

Iar cinstitul Gherman, socotind că nu este de trebuință să facă altă rugăciune, după ungerea mirului, apucînd capul tatălui cu o mîină și cu cealaltă arătînd pe prunc cu degetul, a zis: "Dumnezeu, Care luminează pe tot omul care vine în lume, să arate pe copilul acesta, la fel cu cel al cărui nume a luat". Astfel, după binecuvîntare, au mers acasă.

Acestea s-au petrecut în pruncie cu purtătorul de Dumnezeu, părintele nostru Ștefan. Acestea pentru zămislirea, nașterea, numirea și luminarea lui, sînt preaveselitoare și adevărate povestiri. Să începem dar și cuvîntul isprăvilor lui, celor mai de pe urmă de Dumnezeu dăruite; căci dacă cele dinaintea ușilor sînt unele ca acestea, cu mult mai vîrtos cele mai dinlăuntru. Pentru că acel cuvios, prin duhovniceasca naștere de a doua, născîndu-l cinstita maica noastră a tuturor, ca dintr-un sîn l-a alăptat cu lapte tainic și, ca o hrană tare, i-a pus înainte cunoștința dumnezeieștilor gînduri.

Aceasta, precum am zis, l-a odrăslit și ca o maică l-a hrănit și din dumnezeieștile cugetări l-a învățat. Viața acestuia strălucind, sufletul lui l-a înfrumusețat și la înălțime s-a suit. Maica Biserică pe acesta l-a făcut iubit lui Dumnezeu, și l-a primit pe acesta, care venise din neființă, și cînd s-a mutat din cele de aici, iarăși l-a primit ca pe un străin, Care și martor al vitejiei lui are să i se facă, cînd Judecătorul tuturor va da după vrednicie răsplătirile.

Dar am greșit în aceste cuvinte, căci, lăsînd cele ce trebuia să grăiesc mai întîi, am făcut ca cei care încep întîi acoperămîntul casei să-l săvîrșească. Deci, de aici ținta cuvîntului meu va fi iarăși către cele dinainte. Părinții acestui preasfînt copil, vîzînd că vîrsta copilului trece și ajunge vîrsta de șase ani, l-a dat la învățătura cărții și a Sfintelor Scripturi. Iar în fiecare zi necontenit desfătîndu-se în științe, a covîrșit pe toți, nu numai în acestea, ci și de toată fapta bună îngrijindu-se. Pentru că nu lipsea împreună cu sfințita sa maică, mergînd noaptea la obișnuitele privegheri ce se făceau și la pomenirile sfinților. Și un dar ca acesta a luat acest cinstit copil, încît în vremea catismelor, citirea săvîrșindu-se, stătea înaintea sfîntei uși și luînd aminte la citeț, din ascultare el a învățat cele ce se citeau și în gură le avea, ori mucenicie, ori viață, ori învățătură a vreunui părinte, dar mai ales ale părintelui celui cu gură de aur și curgătoare de miere; căci zicea că mai mult dorește de dumnezeieștile lui învățături.

Astfel, cel din pruncie sfințit și al prea vestitului Timotei împreună locuitor, învățătorului celui de obște urmînd în toate, pe cele din urmă uitîndu-le și la cele dinainte în toate zilele tinzînd, nu contenea ca David să zică: *Cugetînd ziua și noaptea la legea Domnului, ca un pom răsădit lîngă izvoarele apelor*. Căci știa, că nu după multă vreme, vor da roade ostenele sale. Acest cinstit Ștefan învățînd, pe mulți din cei de o vîrstă cu el i-a întrecut în puțină vreme, prin iubirea de Dumnezeu și prin iubirea de învățătură, pentru că era osîrdia lui mai presus de vîrstă; încît se minunau de dînsul cei ce l-au născut, zicînd că, cu adevărat fiu al rugăciunii este acesta.

Deci, într-acestea sfințitul tînăr se învăța, făcîndu-și mintea curată, luminată și cuvîntătoare de Dumnezeu. Apoi, învățînd dumnezeieștile Scripturi, dorea să se facă rîvnitor al sfinților bărbați, care pomeneau de

dînsele. Și acestora urmînd, nicidecum nu făcea pomenire de desfătare, nici nu dorea slavă deșartă, nici gura sa nu înceta a lăuda pe Dumnezeu.

În vremea învățaturii lui, Leon cel de neam sir, idumeul, din părțile Răsăritului, s-a sculat asupra împăratului Teodosie, care, judecînd că nu este un lucru bun a face război creștinii între ei, l-a făcut pe păgîn a se liniști. Dar îndată tiranul a venit la împărăție; cîinele la cele sfinte și porcul spre mărgăritar. Și ca o vulpe cu vicleșug, pentru sfiala cea către marele Gherman, întîiul șezător, s-a prefăcut că este dreptcredincios.

Dar după al zecelea an al stăpînirii lui, acest nou Baltazar a adus eresul maniheic în Biserică. Și pe poporul cel de sub dînsul adunîndu-l în mijlocul tuturor, ca un leu răcnind fiara cea neîmblînzită, din inima lui a izbucnit un glas ticălos, ca din muntele Etnei foc și pucioasă, zicînd: "Idolească meșteșugire este închipuirea icoanelor și nu se cade a se închina acestora". Iar iubitorul de Hristos și dreptcredinciosul popor tulburîndu-se și suspinînd, de aici înainte pierzătorul îndată a tăcut, și către altă socoteală a întors cuvîntul. Cu adevărat mormînt deschis era gîtlejul lui și perete văruiat inima sa.

Cunoscînd aceasta Gherman, propovăduitorul buneicredințe, și sînd împotriva tiranului, îi zise: "Împărate, Stăpînul Hristos și Mîntuitorul nostru Dumnezeu, întrupîndu-Se din preacuratul sînge al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și desăvîrșit arătîndu-Se ca noi și scris împrejur, toată slujirea idolească a pierit și tot chipul idolească s-a trimis focului și întunericului. Iar de la petrecerea Lui împreună cu noi și de la învățatura de lume mîntuitoare a Apostolilor Lui, pînă acum sînt șapte sute treizeci și șase de ani.

Iar părinții cei dreپți care au petrecut în acești ani n-au cugetat pentru sfintele icoane ceva de acest fel. Pentru că din început, după înălțarea lui Hristos la cer, s-a închipuit vederea icoanelor. Căci chiar de către femeia ce-i curgea sînge, pentru minunea ce s-a făcut, s-a zugrăvit icoana Mîntuitorului pe stîlp; precum și cea nefăcută de mîna în cetatea Edesa.

Apoi și icoana zugrăvită de Luca Evanghelistul a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, care din Ierusalim s-a trimis lui Teofil. Încă și sfintele șase soboare aflîndu-le pe acestea, au rînduit a ne închina și a nu le depărta pe dînsele. Și să știi, împărate, că dacă aceasta vei ține, pentru sfintele și cinstitele icoane sînt gata să mor. Pentru că icoana lui Hristos poartă numele aceluiasi sfînt cu care în trup S-a arătat și cu oamenii împreună a petrecut. Drept și sfînt lucru este a muri pentru numele Lui. Că cel ce necinstește icoana Lui, împotriva lui Hristos trimite necinstea".

Acestea auzindu-le împăratul cel fără de lege și răcnind ca un leu, a trimis slujitori și purtători de săbii în casa patriarhală, poruncind a coborî pe sfîntul de acolo în pumni și cu ocări. Coborîndu-se Sfîntul Gherman și vieții celei singuratice părtaş făcîndu-se, era jale a vedea toată cetatea înălțînd plîngere pentru el, căci se păgubea de învățatura părintelui cea curgătoare de miere. Ziua aceea nu a fost lumină, ci întuneric, tînguire, vaiete peste vaiete, după cum zice prorocul.

În aceste zile triste, păgînul Anastasie, cu mîna de păgînatate, i-a luat arhieria cu ostași, iar nu cu hotărîrea buneicredințe a lui Dumnezeu, Care toate ale Bisericii le-a dat împăraților.

Deci în aceste vremi, tiranul cuprins de eres, s-a ispitit să coboare sfînta și stăpîneasca icoană a lui Hristos Dumnezeu nostru, cea pusă deasupra ușii împărătești, care se zice sfînta Halchi (adică de aramă) și să o dea focului; care lucru l-a și făcut. Iar în vremea coborîrii, cu rîvnă dumnezeiască întărindu-se femeile cinstite și cu vitejie sărînd înlăuntru și apucîndu-se de scară, iar pe surpătorul spătar aruncîndu-l și tîrîndu-l la pămînt, l-au dat morții.

Și îndată alergînd, au ajuns la casa patriarhală, lovind cu pietre pe răul credincios Anastasie și zicînd: "Prea necuratule și vrăjmașule al adevărului, pentru aceasta ai rîvniț preoția, ca să răstorni sfintele podoabe?"

Deci aceasta nesuferind-o nelegiuitul, a fugit de la fața dreptcredincioaselor femei și la tiran alergînd, l-au făcut, ca prin sabie să omoare pe femeile cele sfinte; care lucru cu adevărat s-a și făcut. Și pentru icoana lui Hristos pătîmind, au luat răsplătire de la Hristos în împărăția cerurilor, împreună veselindu-se cu toate sfintele purtătoare de nevoițe.

În acea vreme Constantinopolul era în eres. Și mîhnindu-se nu puțin cei ce locuiau într-însul cu bună credință, plecînd nu puțini din patrie, s-au mutat în locurile cele dreptcredincioase. Deci într-aceste lucruri întristătoare căzînd și părinții fericitului Ștefan, căutau mîntuirea. Însă erau ținuți vrînd să împlinescă făgăduința copilului lor; și socotind că nu este cu putință ca el să petreacă în mînăstirile Bizanțului pentru tulburarea tiranului, fiind mișcați de Dumnezeu și de înger povățuindu-se - precum odinioară dumnezeiescul părinte Iosif împreună cu Născătoarea de Dumnezeu au fugit în Egipt de la fața lui Irod, ucigașul de prunci -, tot așa și aceștia împreună cu Ștefan, copilul cel de Dumnezeu cugetător, pornind din patrie și intrînd în corabie la Calcedon, au călătorit spre calea ce duce la muntele Cuviosului purtător de Dumnezeu, părintele nostru Axentie. Pentru că în muntele acesta mai înainte locuind marele și purtătorul de semne părintele nostru Axentie, a trimis razele minunilor sale în toată lumea, și credința a luminat-o, arătînd multă vitejie împotriva celor necredincioși Dioscor și Evtihie, la al patrulea Sinod ecumenic, ce a fost adunat în Calcedon.

Acest munte este în sînul Nicomidiei, în preajma eparhiei Bitiniei, și este foarte veselitor celor ce voiesc a se mîntui; înalt mai mult decît toate vîrfurile, rece, uscat și, ca să zic așa, atingînd de cer. Pe acest munte, dacă cineva l-ar fi numit munte al lui Dumnezeu, muntele Horeb, muntele Carmel sau muntele Sinai, ori Taborul, ori Livanul sau cetate sfîntă, ca un munte din cei ce se aflau în Ierusalim, nu ar greși deloc; căci unde este loc de mîntuire, acolo, pe drept cuvînt, este Ierusalimul cel adevărat.

Deci, în acest sfînt munte, de la Sfîntul Axentie pînă acum, părinții se închideau în peșteră și după moarte aflau raiul. Astfel, după sfîrșitul vieții dumnezeiescului părintelui nostru Axentie, Serghie, ucenicul lui, a locuit în peșteră; după acesta, al treilea purtător de semne și care în tot chipul în fapte bune a strălucit, Vendimian; apoi al patrulea, Grigorie cel înfrînat și plin de sfintele cărunțeți, iar după dînsul, al cincilea, cinstitul Ioan, noul Avraam, și părtașul darului înainte vederii.

Deci, către Cuviosul Ioan aducînd Grigorie și Ana, doimea cea de Dumnezeu cugetătoare, pe cinstitul fiu Ștefan, ca pe o jertfă, l-au rugat, cerînd să-l primească și să-l învrednicească sfințitului și îngerescului chip, zicînd că este fiu al rugăciunii și că, mai înainte de naștere, încă în pîntece fiind, l-a făgăduit vieții monahicești. Iar cinstitul bătrîn, plin fiind de darul cel înainte văzător, precum mai sus am zis, și cunoscînd obiceiul bine statornicit al copilului, adică mișcările, liniștea feței și așezarea ochilor, și mai în scurt, tot sfîntul dar care era într-însul, a zis: "Să te binecuvinteze pe tine Dumnezeu, fiule, și să te facă vas de alegere". Iar părinților lui le-a zis: "Într-adevăr s-a odihnit Duhul lui Dumnezeu peste copilul acesta".

Făcîndu-se obișnuita slujire și priveghere, sosind dimineața, după obișnuita împlinire a canonului, luîndu-l pe dînsul purtător de Dumnezeu părintele nostru Ioan, înaintea sfîntei peșteri și, învățîndu-l multe, i-a zis:

"Fericit ești, fiule Ștefan, că astăzi a doua baie o ai, cu lumina îmbrăcîndu-te și cu a doua străjuire; fericit ești, fiule, că glasul lui Hristos îl împlinești astăzi evanghelicește, lăsînd tată, mamă, surori și toate cele ce sînt astăzi și mîine, și porți crucea Lui pe umeri, pentru ca să moștenești împărăția cerurilor. Fericit ești, fiule, că proorocește ai ales a fi în casa lui Dumnezeu, mai vîrtos decît a locui în locașurile și în cetățile ereticilor celor defăimători de creștini.

Vezi, fiule, chemarea vredniciei celei monahicești, căci nu este lupta împotriva sîngelui și a trupului, ci împotriva începătoriilor, a stăpîniilor lumii și întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății pentru cele cerești, precum zice vasul alegerii Pavel. Vezi, fiule, împreună cu cine te rînduiești, să nu ai iarăși dor de părinți, ci pentru Dumnezeu, căci Acesta te-a zidit și te-a mîntuit; iar aceia care i-au iubit, i-au pierdut și i-au dat muncii, precum zice dascălul scării luminoase. Vezi, fiule, să nu te întorci la cele

ce ai lăsat, căci și aceasta s-a scris: *Nimeni, punînd mîna sa pe plug și întorcîndu-se înapoi, este îndreptat în împărăția cerurilor*".

Deci acestea învățîndu-l pe dînsul și mai multe decît acestea, apoi cerînd și luînd din mîinile lui foarfecele, l-a tuns la vîrsta de șaisprezece ani și l-a îmbrăcat în îngerescul chip. După aceasta părinții cuviosului, depărtîndu-se de munte, au ajuns acasă, lăudînd și mărind pe Dumnezeu.

Cinstitul Ștefan începu astfel nevoințele, purtînd grijă de merindele pentru fapta bună, dînd lui Dumnezeu rodul cel potrivit al fiecărei vremi. Iar împotriva lăcomiei pîntecelui rodul îi era înfrînarea și cînd îi veneau gînduri de dezmierdare trupească, iarăși înțelepciunea îl odrăslea. Iar mînia și iuțimea atît de mult le-a stăpînit, încît proorocește putem zice: "Era ca un surd, neauzind, și ca un mut, nedeschizînd gura sa, rodind dragoste și răbdare".

Și așa pe toate le-a biruit și întreitile învăliri nălucitoare ale gîndurilor le-a surpat, pentru că postul lui era mare și rugăciunea nu înceta, fiind cu obiceiul blînd, cu gura tăcut, cu inima smerit, cu duhul umilit, cu trupul și cu sufletul curat, cu fecioria fără prihană, sărăcia cea adevărată și neagoniseala cea apostolească.

Apoi ascultarea lui era fără cîrtire și supunerea cu sîrguință, lucrarea cu răbdare și ostenelele osîrduitoare, încît se minuna de fapta lui bună în toate, purtătorul de Dumnezeu Ioan și zicea: "Fiule, încetează cu multa ajunare, pentru asprimea muntelui și pentru cumplita suflare a vînturilor ca nu cumva să ostenești la slujire". Pentru că el slujea cuviosului la cele trebuincioase și îi aducea apa de la mare depărtare de loc.

În partea dinspre miazăzi a muntelui, în loc șes și neted, unde este și cimitirul cuviosului părintelui nostru Axentie, care însuși l-a lucrat încă trăind, cînd era în munte, a făcut mînăstire de femei sfinte, numind-o Trihinaria. Fericitul Ștefan pentru asprimea și greutatea locului sau pentru îmbrăcămîntea cea vîrtoasă și aspră a hainelor, prin rugăciunile cuvioșilor părinți, în acest loc greu de umblat, precum s-a zis, cărînd apa și făcînd toată trebuința în vreme de arșiță și de iarnă, n-a îngenuncheat de oboseală niciodată, nici nu a lăsat obișnuita sa pravilă. Ci în toate zilele era bun, osîrduitor și neispitit de patimi și de diavoli. Apoi, urmînd cinstitului său învățător Ioan, nu lipsea de la dînsul, învățînd să se îngrijească de cele spre mîntuire.

Cuviosul Ioan era povățuitorul său, bărbat desăvîrșit în toate faptele cele bune și plin de darul lui Dumnezeu și de darul proorociei. Odată, ajungînd la munte preacinstitul Ștefan, a aflat pe purtătorul de Dumnezeu Ioan lîngă fereastra peșterii cu capul plecat și plîngînd amar. Cum a intrat, a făcut obișnuita metanie, dar binecuvîntare n-a luat, pentru că se tînguia părintele cu amar. Iar el gîndea, pentru ce oare va fi plîngerea părintelui?

Iar acel blînd părinte, de la Dumnezeu cunoscînd gîndurile sfîntului, ridicîndu-l pe dînsul, a zis: "Pentru tine este tînguirea mea, o, preacinstite fiule, pentru că am cunsocut că în vremea ta va crește și se va răsturna locul acesta de eresul arzătorilor de icoane, ce acum fierbe". Iar cinstitul Ștefan suspinînd din inimă, a zis cu durere: "O, părinte, poate voi pieri și eu cu păgînatatea lor, nemîntuindu-mă!" Iar Cuviosul Ioan a zis: "Ba nu, fiule, vezi că scris este: *Cela ce va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui*". Și mai înainte i-a spus lui toate cele ce erau să i se întîmple.

În anul acela, tatăl cinstitului Ștefan și-a sfîrșit viața și venind în cetate era de față la îngroparea părintelui său și după îngroparea lui, vînzînd toate averile în Constantinopol, le-a împărțit la săraci, apoi împreună cu mama sa și cu o soră - fiindcă cealaltă se tunsese în călugărie mai înainte în altă mînăstire a Bizanțului -, pornind din patrie a ajuns la sfîntul munte. Iar cinstitul Ștefan făcînd a se binecuvînta mama și sora sa de sfîntul bătrîn Ioan și a se învăța cuvîntul adevărului, le-a coborît pe dînsule în mînăstirea femeiască și numărîndu-le împreună cu sfîntă obște, el s-a făcut părinte duhovnicesc mamei sale celei trupești și surorii sale. Și după împlinirea sfîntului chip, suindu-se la munte, s-a dus la cea dintîi nevoie.

În toate lucrurile plăcute lui Dumnezeu, binepetrecînd purtătorul de Dumnezeu Ioan, a adormit în pace și de la cele de aici bine s-a mutat, după ce mult a învățat pe Sfîntul Ștefan. Iar la sfîrșit i-a zis: "Mîntuiește-te, fiule, și vezi sfîrșitul primejdiei ce vine asupra ta". Deci pentru aceasta cugetătorul de Dumnezeu Ștefan neîntristîndu-se, ci mai vîrtos veselindu-se, a bătut în toacă și a arătat adormirea părintelui.

Și era veselie de pustnici din munții cei dimprejur, din dealuri și din văi, ca niște cerbi însetați, alergînd la muntele izvorului purtătorului de Dumnezeu Axentie, ca să-l sărute pe Ioan la sfîrșit și să-l îngroape. Și astfel trupul lui cel cinstit și sfînt l-a așezat în cimitirul părinților, iar cinstitul lui suflet a fost dus în ceruri de îngerii lui Dumnezeu, spre veșnică bucurie.

Dar a merge din slavă în slavă și de la sfînt la sfînt este lucru potrivit, căci nu lipsește numărul robilor lui Dumnezeu. Căci Moisi, săvîrșindu-se, era de față Iisus al lui Navi; iar Ilie, înălțîndu-se, Elisei s-a făcut moștenitor al cojocului și al darului îndoit. În acest fel și purtătorul de Dumnezeu Ioan, de la cele de aici mutîndu-se, cinstitul Ștefan a moștenit locul și darul îndoit. Pentru că se cădea aceasta, ca cel ce a moștenit cele dintîi învățături ale lui și puțin lipsea Cuviosului Ștefan a se potrivi cu faptele cele iubitoare de Dumnezeu ale fericitului Ioan. Precum copilul moștenește cele ale tatălui său, în acest chip s-a întipărit și caracterul faptei bune a învățătorului său.

Deci acesta, locuitor al cereștii mitropolii, Sfîntul Ștefan cel desăvîrșit între monahi, care după urmare a fost al șaselea cu numărul locuitor al dumnezeieștii peșteri și de suflete mîntuitor, noul Israel, al șaselea fiind de la Adam și tată al lui Enoh, cunoscîndu-se prin asemenea bună plăcere. Pentru că și el s-a cunoscut al șaselea de prea fericitul Axentie, care, ca pe un fiu zămisind frica de Dumnezeu, după proorocul, ca pe un nou Enoh l-a născut. Iar de mutarea dascălului mîhnindu-se, gîndea ca un bun următor să împlinească nevoița învățătorului.

Și precum cei ce obișnuiesc a trece pe mare și fac îndelungată călătorie - fiindcă firea apelor nu are căi rînduite -, ci la stele luînd aminte, își fac calea lor; și precum, iarăși, cei ce umblă pe uscat, cînd voiesc a merge undeva, nu se încredințază drumurilor necunoscute, temîndu-se de rătăcire și îngrozindu-se de pîndirile tîlharilor, ci caută drumurile cele împărătești și cu multă întemeiere săvîrșesc calea; în asemenea chip a fost și prea fericitul părinte Ștefan, fiindcă voia a trece noian de viață grea și se sîrguia a călători la Ierusalim, cetatea cea de sus, ca la niște stele ce-l povățuiau de sus, căuta la învățătorii vieții celei plăcute lui Dumnezeu și la cuvioșii cincii părinți dinaintea lui, locuitori ai acelei sfînte peșteri, de la Axentie pînă la Ioan.

Și ca pe o cale împărătească și ca pe un drum mare urmînd calea cea călcată de aceștia, sîrguindu-se a se sui deasupra, s-a apropiat de o căsuță strîmtă și s-a încuiat într-o stîncă de sub pămînt la treizeci și unu de ani ai vieții sale. Apoi învățînd iubirea de liniște, a ajuns desăvîrșit, nimic cîștigînd din cele ale acestui veac. Pentru că în chipul albinei ca și într-un stup, în peștera muntelui închizîndu-se Cuviosul Ștefan, lucra mierea cea dulce a faptelor bune cu sîrguință, aducînd-o lui Dumnezeu, Împăratul tuturor.

Astfel, iscusindu-și simțirile ca să se deprindă a cunoaște pe cel bun din cel rău, a învățat a lucra apostoleasca împletire a mrejelor, adică meșteșugul pescăresc, precum și al buneii scrieri, pentru ca să nu îngreuiere pe cineva, ci mai vîrtos prin ostenele sale să dea și celui ce are de trebuință. De toată grija pămîntească lepădîndu-se, o singură grijă avea, adică cum să placă lui Dumnezeu în rugăciuni și în posturi. Nu numai atît, ci și de toată fapta bună purtînd grijă, ca un lucrător de pămînt ales, tăia din rădăcină mărăcinii patimilor, curățînd gîndurile ce se ridică la cunoștința lui Dumnezeu, împlinind acel proorocesc glas ce zice: *Înnoți-vă vouă înnoiri și să nu semănați peste spini.*

În aceste lucruri plăcute lui Dumnezeu iscusindu-se prea fericitul Ștefan, tuturor din aceasta se făcea arătat; căci adevărată este aceea ce s-a zis că nu poate cetatea să se ascundă, deasupra muntelui sfînd. Și ce se întîmpla din petrecerea lui cea bună? Mulți aprinzîndu-se de dumnezeiasca rîvnă pentru Hristos, au alergat acolo și împreună cu dînsul se rugau ca să dobîndească sălășluirea și l-au rugat să li se facă povățuitor al vieții lor celei după Dumnezeu.

Deci deabia s-a plecat, căci îl sileau, făcându-se tuturor toate și învățând a căuta fiecare, nu numai pe ale sale ci și pe ale aproapelui, ca să se mîntuiască. Acolo au mers către dînsul pînă la doisprezece frați deodată, căroră evanghelicește poruncindu-le, după cuvintele Domnului că *Pe cel ce vine la Mine, nu-l voi scoate afară*, îi primește pe aceștia cu bucurie, ca un învățător bun de copii, îndemnîndu-i către nevoițele pustniciei. Întîi a primit pe un oarecare Marin, bărbat bun și blînd cu chipul, apoi pe un oarecare Ioan și după dînsul pe Zaharia, om iscusit în calea cea duhovnicească, între care și pe Cristofor și pe perechea satanei mușcătoare pe ascuns, pe Serghie și pe Ștefan, cel ce de la Dumnezeu s-a robit de tiranul.

Pentru care, după aceasta voi povesti și despre alți șase, ale căror nume sînt în cartea vieții. Și așa muntele s-a făcut cetate, viață de obște minunată, și a primit sfințenie, pregătindu-se cele de trebuință prin dăruirea lui Dumnezeu și prin rugăciunile cuviosului, precum și alte case trebuincioase și cele de nevoie în ele. Apoi s-a alcătuit viață de obște dreptcredincioasă, purtînd numirea Sfîntului Axentie, strămoșul Cuviosului. Iar tiranul, pornindu-se cu vrăjmășie către sfîntul, surpînd locașul acesta de tot, l-a numit dealul lui Axentie. Așa se zice de cei împreună următori ai lui pînă în ziua de astăzi.

Deci starea vieții de obște întemeindu-se cu bună cuviință, părintele nostru Ștefan lua aminte la ancora cuvîntului. Și din peștera cea de Dumnezeu zidită luminînd soborul, îi sfătuia, zicînd: "Fiilor, luați aminte de voi și de sufletele voastre și, lepădînd frica ce vine de la diavoli cei stricători de suflete sau trîndăvia, să iubiți mult pe Dumnezeu. Că dragostea către El, nu osebirea de materie sau frica cea rea, ci mărimea de suflet a așezămîntului, o face să stea, arătîndu-se îndestularea în darurile cele mici ale pustniciei voastre.

De asemenea, mîhnirea și întristarea lăsîndu-le departe, cu veselie să vă apropiați de Dumnezeu, proorocescul vers ținîndu-l în minte de-a pururea, că *a mă lipi de Dumnezeu bine îmi este, a pune în Domnul nădejdea mea*. Pentru că hrănește nădejdea precum și adevărul nu mai puțin.

Deci de vreme ce a sîrguitorilor este împărăția cerurilor, după glasul Domului, și silitorii pe dînsa o dobîndesc, așa și noi, fraților, după marele propovăduitor și dumnezeiescul Pavel, fiind lipsiți, necăjiți, rău pătîmind, goi fiind, flămînzind și însetînd, în pustietăți rătăcind, în munți, în peșteri, în prăpăstiile pămîntului, să trecem scurta nemernicie a vieții noastre cea mult chinuită cu dreaptă credință, și pe aceea moștenind-o, să zicem către judecătorul cel nemitarnic: *Vezi smerenia și osteneala mea și-mi iartă toate păcatele mele*.

Cu acestea și cu multe alte cuvinte mîngîietoare luminînd prea fericitul părintele nostru Ștefan pe fiii pe care în Domnul i-a născut, în fiecare zi nu se odihnea, crescîndu-i pe dînșii în rînduiala mîntuirii.

Ajungînd pînă la douăzeci de ucenici cu numărul, pe Marin, bărbatul cel de Dumnezeu întărit, la ale economiei și la toate ale locașului l-a așezat prea fericitul întîi. Iar el punea mai aspre nevoițe pe sine, avînd dorință ca mai cu strîmtorare să se închidă, decît în strîmtoarea peșterii. Pentru că capul muntelui cu o piatră mare terminîndu-se, avea o rîpă adîncită spre partea de miazăzi în care se afla și mînăstirea și peștera cea de Dumnezeu zidită, ce este acoperită și neînviforată de vînturile cele iernatice ale Crivățului și ale Liviei.

Pe acest vîrf înconjurîndu-l preafericitul nostru părinte Ștefan, a zidit într-însul o chilie foarte mică în lungime și lățime, înălțime și adîncime, ca de un cot și jumătate înălțimea, ca de doi lungimea și spre partea de răsărit fiind o cămăruță de rugăciune, avînd înălțimea numai cît putea să stea. Iar cealaltă toată voind a se acoperi de acoperămîntul cerului, a lăsat-o descoperită. Pe această mică chilie a făcut-o strîmtă și înfricoșată, încît cei ce o vedeau ziceau că este ca un mormînt, iar nu locuință de odihnă.

Și să nu socotească cineva din cei prihănitori că aceasta o făcea mai mult decît părinții cei mai dinainte, pentru că învăța nevoițele cele plăcute lui Dumnezeu ale Cuviosului Axentie, iar el era ca un nou Elisei care a primit cojocul lui Ilie în muntele Carmelului; de aceea a voit a face întocmai ca purtătorul de Dumnezeu Axentie. Și era mai presus de ceilalți părinți, căci avea mai tînără vîrstă, fiind de patruzeci și doi de ani atunci cînd s-a mutat în vîrful muntelui.

Ucenicii lui necunoscînd pentru ce s-a făcut o asemenea zidire, Cuviosul Ștefan a chemat la miezul nopții pe Marin, cel de Dumnezeu întărit și acestuia povestindu-i scopul, ca unui fiu iubit, împreună cu dînsul, ieșind din peșteră, au intrat în acea înfricoșată locuință cu chip de mormînt. Iar dimineață, după cîntarea de psalmi, toți frații, după obicei, punînd metanie înaintea ușii peșterii ca să-i binecuvinteze sfîntul, glasul părintelui celui milostiv ce se auzea în fiecare zi, nu mai răsuna în urechile lor cele ascultătoare. Nedumerindu-se ei, după multă vreme sculîndu-se și în peșteră sărind, nu era acolo cel căutat. Și pîrîndu-li-se că au pierdut pe părintele lor, apoi mîinile la gură punîndu-le și, arătînd cu degetul, ziceau: "Oile toate fiind de față, păstorul cum lipsește?"

Pornind pe calea cea de la vale, se duceau vîrsînd lacrimi și cu pumnii în piept se băteau, ca unii ce au pierdut pe părintele lor. Iar părintele, simțind întristarea lor cea dureroasă, cu glas blînd și dulce îi chema cu grăbire la vale. Și ei, ca niște pești ce aleargă după rîmă din aruncarea undiței, auzind glas, deodată s-au întors și către dînsul alergînd și încă purtînd pe obraz rămășițele plînsului, cu tînguire și cu suspinare ziceau către dînsul: "De ce te-ai dat la aspre și aducătoare de moarte nevoițe, cinstite părinte?" Iar Cuviosul a răspuns către dînșii, zicînd: *Fiilor, strîmță și cu necazuri este calea ce duce la viață și puțini sînt cei ce o află pe dînsa.*

Și îndată, acest cuvînt auzindu-l, s-au liniștit, rugîndu-l ca măcar să acopere chilia lui. Iar el a zis că se îndestulează a se acoperi cu acoperămîntul porților cerului. Acolo petrecea, vara arzîndu-se și iarna înghețînd; iar sub îmbrăcăminte avea trupul încins cu fiare și de la umeri pînă la mijloc era înconjurat cu altă cingătoare de fier pironit de amîndouă părțile și pe sub brațe cu altă cingătoare de fier. Îmbrăcăminte o avea din piele și chiar sfîntul culion și analavul cel purtător de cruci, asemenea și sfințita mantie a chipului monahicesc. Iar pentru odihnă avea numai o rogojină, după chipul purtătorului de Dumnezeu Ioan, care a fost învățătorul lui.

Deci în aceste sporiri petrecînd neprihănitul părinte, nu era cu puțință a se ascunde, precum mai înainte s-a zis, fiind el cetate pusă pe muntele cel mare și dreptcredincios. Pentru aceea s-a arătat vestit luminător al tuturor, mai ales al dreptcredincioșilor care locuiau în împărăteasca cetate. Și mulți către dînsul venind în munte pentru folosul lor, numai din vederea cea cuviincioasă folosindu-se, iarăși se întorceau acasă, lăudînd și preamărind pe Dumnezeu; între care era și o femeie din cele dreptcredincioase cu duhul și bogată, suferind văduvia.

Acea, auzind în fiecare zi de la toți despre dumnezeiasca nevoie a cinstitului părintelui nostru Ștefan, și uitînd de slăbiciunea femeilor, a pornit întrebînd și a ajuns la dealul sfințitului păstor. Apoi aproape de chilia cuviosului fiind, se ruga să dobîndească binecuvîntare. Iar părintele săvîrșind rugăciunea, ea s-a sculat plîngînd și a spus sfîntului toate ale sale și văduvia și nerodirea de fii și că, dorind să dobîndească monahicească viață, caută a se mîntui. Dar iubitorul de Dumnezeu părinte învățînd-o pe dînsa cu cuvinte duhovnicești și cele pentru mîntuire rînduindu-i, a eliberat-o, zicînd: "Vezi, femeie, cui te făgăduiești, ca nu cumva să te ajungă moartea, mai înainte de a împlini făgăduința".

Cinstita femeie, punînd în suflet cuvintele purtătorului de Dumnezeu părinte, precum ceara primește închipuirea peceteii, așa neclintit îl păstra. Și ajungînd la limanul corăbiilor Calcedonului, a înotat către patrie înapoi și toate averile sale vînzîndu-le în Constantinopol și împărțindu-le săracilor cele mai multe, temîndu-se de moartea sufletului, după cuvîntul cinstitului părinte, se sîrguia să îplinească făgăduința.

La urmă, pornind de la a sa cetate, a lăsat, după Evanghelie, părinți, cunoscuți, prieteni, rudeni și vecini și crucea lui Hristos ridicînd, s-a suit în minunatul munte, aducînd aur la Cuviosul, ca să se împartă de dînsul mai bine. Iar în preajma chiliei punînd obișnuita metanie, a zis: "Binecuvintează, părinte". Sfîntul cu asprime i-a răspuns: "Mîntuitorul, prin Evanghelie luminat spune, că *cine nu se va lepăda de toate avuțiile sale, nu poate să fie ucenic al Meu.* Pentru ce tu porți încă rămășițele lumii împrejur?"

Iar femeia, spăimîntată pentru darul cel înainte-văzător al părintelui și de muștrarea cea cu asprime, cu rușinea cea cuviincioasă femeilor, a zis către dînsul: "Nu fiind ținută de dorul cel stricăcios am adus aici

acest aur, cinstite părinte, ci ca prin mîinile tale cele cuvioase, să se împartă mai bine pentru sufletul meu cel înfocat".

Dar iubitorul de Dumnezeu părinte a zis: "Scînteile greșelilor celor străine nu voiesc a le face cenușă cu mîinile mele, ca nu cumva din nebăgare de seamă, vreuna arzîndu-se pe ascuns dintr-însele, mare văpaie sufletului meu să fie, precum au pățimit unii pentru aceasta; ci cei ce seamănă, să și secere!" Iar femeia zise: "Și ce îmi poruncești, părinte?"

Preamilostivul părinte, dacă a auzit, precum s-a zis mai înainte, că ea a lăsat ale sale desăvîrșit și n-a voit a se întoarce în patrie, i-a poruncit să împartă aurul cu ale sale mîini. Și așa, spălînd-o pe dînsa de întinăciunea acestei vieți, i-a dat sfîntul chip monahicesc, schimbîndu-i numele în Ana. Și s-a făcut părintele ei în Domnul. Apoi îndată a trimis-o pe ea la mînăstirea cea de jos, dînd-o sfînteii și cuvioasei maici proiestoase a acelu locaș, mult rugînd pe acea cinstită femeie a o sfătui pentru mîntuirea sufletului.

Dar cred că a ajuns acum vremea ce mă îndeamnă a povesti și despre pătimitoarele lui lupte. Însă eu, fiind împins de știința mea, mă ispitesc a tăcea, ca cel ce nu ajung să povestesc mărimea faptei, fiindcă sînt sărac de cuvînt și de fapte. Pentru că cu neputința acestora obișnuiesc a judeca lucrurile, cei ce nu caută la adevăr, ci la iscusința cuvintelor voiesc a lua aminte, precum fac cei ce alcătuiesc basme. Însă îndrăznesc în urma celor ce mă îndeamnă, bizuindu-mă dumnezeiescului mucenic.

Și cu rugăciunile celor ce mă îndeamnă la aceasta, cu puțință este a mi se dărui lesne călătoria. Și să-mi fie mie în minte versuirea aceea a lui David împotriva eresului celor de noi lucruri, de creștini defăimători și de icoane arzători; *de multe ori s-a luptat cu mine vrăjmașul din tinerețele mele*. Și iarăși zice mai pe urmă: *Să zică dar Israil, de multe ori s-a luptat cu mine din tinerețele mele și nu m-a biruit*.

Aceasta însă la Israil cel trupesc pe care egiptenii l-au robîit, nu se va potrivi niciodată, că cei de alt neam de multe ori l-au biruit și babilonienii robîindu-l l-au dus departe. Apoi i-au supus macedonenii cu cruzime și cu amar, iar romanii mai pe urmă i-au dat pierzării. Apoi risipiți și strămutați prin toată lumea i-au arătat, "curtea lor făcînd-o pustie" iar spinarea lor totdeauna, după cuvîntul prorocului, gîrbovind-o.

Dar Israelul lui Dumnezeu cel nou ales, care cu adevărat vede pe Dumnezeu și cu față descoperită Domnului strălucește, cu alte vorbe zic, turma cea numită cu numele lui Hristos, al cărui chip este Iacob, care s-a numit pe urmă Israil; care pe cel mai bătrîn, ca pe un neiscusit dîndu-l în lături și întîia binecuvîntare părintească a luat-o, cu cuviință ar fi putut zice: *De multe ori s-a luptat cu mine vrăjmașul din tinerețele mele și nu m-a biruit*. Pentru că îndată s-au ridicat asupra lui nenumărate cete de vrăjmași, dar nu l-au biruit și a lor neputință a musturat-o.

Întîi iudeii au dat război turmei Mîntuitorului nostru și cu a lor armă s-au rănit, căci prin crucea cea de dînșii înfiptă, Păstorul cel bun i-a izgonit ca pe niște lupi de la oi. Iar după aceștia slujitorii idolilor care s-au rușinat de apărătorii adevărului, și după aceștia Simon și ucenicii cei de sub dînsul, Menandros și Kedron, apoi Marchion și Valentin. Și după dînșii Cherint și Satornic, Vasilid și Carpocrat, Marcu și Tatian, Montan și Vardisan, Artemon și Navat, Sabelie și Nepon; Pavel și Maniheu, Fotinos și Marcel și cei după aceia, Arie, Aetie, Evnomie, Macedonie, Maxim, Nestorie - vidra cea cu multe capete -, Evtihie și Dioscor, Zosim, Apolinarie, Origen, Petru ticălosul, Teodosie, Iacov, Iulian, Zinon, Serghie, Pir, Chir, Macaris, Onorie și răucredinciosul Mohamed și oricare altul pe care, omenește, l-am uitat.

Pentru că mă va lăsa pe mine ziua, numărînd pe apărătorii și începătorii păgînătății, a căror pomenire vremea a prăpădit-o. Și aceștia toți deodată, apostoleștilor propovăduiri dînd război, Sfinții Părinți i-au izgonit după cuviință din Biserică. Și a petrecut în pașnică stare Biserică, care totdeauna a fost în război și de cele mai multe ori a biruit.

Deci, tatăl vicleniei și aflătorul răutății, diavolul, care niciodată nu încetează a da război omului celui zidit după chipul lui Dumnezeu, vâzînd turma Domnului că biruiește cu înlesnire pe vrăjmașii cei arătați, a socotit să aprindă văpaia războiului. Și aflînd unealtă vrednică de a sa lucrare, pe un bărbat care se

socotea că va face multe minuni cu descîntece vrăjitorești și va putea amăgi pe oamenii care se înspăimîntă de unele ca acestea, avînd neamul din pămîntul sirienesc; această fiară cu numele de leu, precum mai înainte s-a scris, întîi se aprinde împotriva închinării sfințelor icoane.

Acest eretic arătîndu-se de patriarhul Gherman, apărătorul adevărului, precum și mai înainte s-a zis, nici atunci dușmanul de obște al oamenilor n-a încetat. Dar el, lăsîndu-și viața și făcîndu-se cheltuială viermelui celui fără de sfîrșit și focului celui veșnic, s-a ridicat în locul lui necurata odraslă a lui, zic de Constantin, cum s-ar fi putut zice din Ahaz pe Ahav și din Arhelau pe Irod cel prea rău, robul desfrînării și ucigașul Mergătorului Înainte.

Deci, copacul acelei rele rădăcini mai amare roduri odrăslind, și adunînd otrăvi de multe feluri vătămătoare sufletului său, a pierdut și a ars toate chipurile sfințelor icoane. Iar după ce s-au dat înapoi de către tainuitorii dreptcredincioși ai chipului monahicesc, s-a dat împotriva lor războiul. Și chip al întunericului fiind acest împărat, cu suflet întunecat, pe cei dreptcredincioși i-a numit închinători de idoli, pentru închinăciunea cea către cinstitele icoane.

Și pe tot poporul cel de sub dînsul adunîndu-l tiranul, l-a făcut a se jura - punîndu-se înainte de viață făcătorul Trup și Sînge al lui Hristos și Sfînta Cruce pe care Hristos Dumnezeu Și-a întins mîinile pentru noi, precum și Sfintele și prea curatele Evanghelii, prin care Hristos ne poruncește să nu ne jurăm nicidecum -, apoi să zică că nu se vor închina la sfînta icoană, ci pe aceasta o vor chema idol și nici nu se vor împărtași de la Patriarh și nicidecum bună ziua nu-i vor da lui. Iar dacă ar afla pe vreun călugăr cu haine smerite îmbrăcat, pe acesta ocărîndu-l, să-l lovească cu pietre.

O, ce batjocură! Aflînd unealtă de un nărav și de un glas, și nu numai atît, ci și de un nume și de un cuget, ca și cum după Scriptură s-ar zice Valac, a chemat pe Valaam, pe Ianis și pe Iamvris. Apoi nu cu hotărîrea lui Dumnezeu și a preoților, ci cu vicleșug amîndoi în amvon suindu-se, se îmbracă de mîinile împăratului Constantin cel nesfințit, cu mantie și cu omofor, omul cel nevrednic de patriarh al Bisericii, însuși tiranul împărat grăind *Axios*, adică vrednic este.

O, ce nevrednicie! Purtătorul de pavază împărat, fiind călcător de cele sfințite, cel ce a avut trei femei cu nelegiuire, se așează în fruntea Bisericii! Cine a auzit una ca aceasta cîndva din veac, sau a văzut sau a povestit? Cu adevărat nimeni. Nici chiar în slujbele elinilor și la păgîni nu s-a arătat una ca aceasta. Acum s-a împlinit cuvîntul proorocului: *Poporul ca un preot și nimeni nu era care sfințea și care se sfințea.*

Deci, această necurată pereche, împăratul și patriarhul pus de el, fiind eretici, trimiteau scrisori în fiecare eparhie către începătorii de satrapi, ca împreună cu episcopii să vină la împărăteasca cetate Constantinopol, pentru ca să se facă sinod împotriva sfințelor și cinstitelor icoane. Atunci se vedea în fiecare latură și cetate tînguire peste tînguire din partea celor dreptcredincioși. Iar din partea celor păgîni icoanele cele sfințite fiind călcate, vasele prefăcîndu-se, bisericile săpîndu-se și cu cenușă însemnîndu-se, ca unele care aveau sfințite icoane.

Și unde se aflau cinstitele icoane ale lui Hristos sau ale Născătoarei de Dumnezeu sau ale sfinților, li se dădeau foc, sau se îngropau, sau se văruiau. Unele erau aruncate prin locuri noroioase, altele în mare, altele în foc, iar altele erau tăiate și sfărîmate cu topoarele de răucredincioșii luptători împotriva sfințelor icoane. Iar unde se aflau copaci, păsări sau dobitoace necuvîntătoare și mai ales hățuri de cai satanicești și vînători, priveliști ori alergări de cai rău zugrăvite, acestea cu cinste le lăsau.

Atunci era drept a se zice: "Vai mie! că a pierit cel cucernic de pe pămînt și nu este cel ce face bine între oameni; căci cu secure și cu bardă a surpat ușile Bisericii lui Dumnezeu și cu foc a ars sfințitorul lui. Iar ușă se zice icoana, căci deschide mintea noastră cea zidită după Dumnezeu, către asemănarea cea dinăuntru a chipului celui dintîi. Precum oarecare uși, purtînd încuietori și peceți, din cele de afară cele se asemuiesc dinlăuntru, prin întemeierea peceților, așa și închipuirea icoanelor, ca pe niște peceți arătînd prescrierile și pe arătări ca pe niște încuietori, prin cele materialnice însemnează tainic cele gîndite.

Căci nu materiei slujim, închinându-ne acesteia - să nu fie -, ci gânditor prin cele simțite, de însăși pricinile ne apropiem, precum la Cruce și la sfințita Evanghelie, la moaște de sfânt și la tot ce este în Biserică închinat, în aceasta împlinind acest glas părintesc al lui Vasile, arătătorul de cele cerești, *căci cinstea icoanei trece la chipul cel dintîi*". Dar să ne întoarcem la ceea ce ne stă înaintea.

În aceste dureroase lucruri fiind împărțită Biserica lui Hristos, cei mai aleși dintre monahi care se țineau de dreapta credință, din părțile Europei, ale Bizanțului, ale Tiniei și ai eparhiei Bitiniei și cei ce petreceau în peșteri și cei ce aveau locașuri în munți în părțile Prusiei, toți împreună mergînd la muntele purtătorului de Dumnezeu Axentie, s-au apropiat ca de un povățuitor și doritor de mîntuire, la prea fericitul Ștefan, rugîndu-l pe dînsul să li se facă sfeșnic de mîntuire.

Deci, l-au aflat pe dînsul cuprins de mîhnire și de lacrimi, pentru eresul cel făcător de lucruri noi și au zis către dînsul: "Spune, părinte, cele cuviincioase, pentru că plînge gîndul nostru și ne-am cufundat în nedumerire, ca nu cumva frica cea omenească să vîndă dreapta credință a sufletului, că partea lui este a se teme de moarte".

Iar fericitul Ștefan, auzind mulțimea părinților și cea îngerească căruntețe, a zis:

"O, părinți cinstiți și frați, nimic nu este mai tare decît socoteala cea dreaptă și nimic mai puternic decît sufletul ce nu voiește a sluji răutății; care lucru sînt încredințat că se păzește de către frăția voastră și pentru aceasta vă veți face ai mei sfetnici și veți lua binecuvîntare. Căci văd înconjurată cu cruzime și cu amărăciune mireasa Domnului, Biserica, de vicleanul, ucigașul și iubitorul de război satana, care a lucrat ceea ce s-a întîmplat asupra Bisericii lui Dumnezeu pentru icoana Lui cea cu chip de trup și care, de la începutul zidirii a dat război firii noastre și zavistuiind petrecerea noastră cea din rai, ne-a făcut să lepădăm dumnezeiasca lege.

Iar acum iarăși cinstitul trup al Bisericii se ispitește a-l strica și face a se dezgina mădularele, unele împotriva altora și război neîmpăcat s-a ridicat pentru că a pornit pe unul împotriva altuia prin eresul ce a tulburat mulțimea. Astfel de luptă a aprins vicleanul diavol între oameni, sîrguindu-se a porni pe unii împotriva altora și a-i abate din calea cea dreaptă.

Astfel vrăjmașul Bisericii care a semănat neghinele se bucură și joacă văzînd reaua meșteșugire printr-acest tiran împărat. El se desfătează în primejdiile noastre, aduce din toate părțile materie la văpaia războiului și pe ale sale cete împreună ridicîndu-le - pe elini, pe iudei, pe sirieni și adunările ereticilor -, ca să facă praveliște mare din toate părțile, făcîndu-și veselie și plăcere din greutățile noastre. Și se poate vedea grăind împotriva noastră cei ce beau vin. Pentru că în ospețele lor, prin porunca puiului de leu, Constantin Copronim, ereticul împărat, cugetă împotriva noastră și ne batjocoresc.

Pentru aceasta fiii Sionului cei cinstiți, fiind mai presus decît aurul, s-au socotit ca niște vase de lut, lucruri de mîini de olari. Ne-am făcut de rîs la tot poporul, sîntem cîntare lor toate ziua. Pentru că a întunecat în iuțimea Sa Domnul pe fiica Sionului și a surpat din cer slava lui Israil și nu și-a adus aminte de așternutul picioarelor Sale, din ziua iuțimii Sale. Căci a păcătuțit Ierusalimul (creștinătatea).

Pentru aceasta ochii mei varsă lacrimi, căci s-a depărtat de la mine cel ce mă mîngîie pe mine și strig către cel ce bate și vindecă: *Miluieste-ne pe noi, Doamne, miluieste-ne pe noi, că prea mult ne-am umplut de defăimare, prea mult s-a umplut sufletul nostru de ocară și o dă pe dînsa dușmanilor celor ce sînt îndestulați în vremea cea de acum și celor mîndri, prihănituri de creștini. Pentru că au ocărît turma Ta cea de un neam cu tine, numindu-ne pe noi închinători de idoli și pe Biserica Ta au numit-o idolatrie. Ci înnoiește-ne pe noi ca pe o mîncare de dimineată. Înmulțească-se credința Ta în dimineți, căci multe sînt suspinele noastre și inima noastră a slăbit, căci ai surpat gardul nostru și ne culeg pe noi toți cei ce trec pe cale, ne-a vătămat pe noi porcul din pădure.*

Acest pui de leu ne-a mușcat și ca un porc sălbatic ne-a păscut pe noi. Doamne, Dumnezeul puterilor, întoarce-Te și cercetează această vie și o desăvîrșește pe ea, pe care a sădit-o dreapta Ta și pe Fiul Omului

pe Care L-ai întărit. Însă, plîngînd, tînguindu-mă și jelindu-mă pentru negura care zace peste păstori și peste turmă și Dumnezeului meu rugîndu-mă să risipească negura, iar raza cea mai dinainte a dreptei credințe și închinăciunea sfințelor și cinstitelor icoane să o așeze la starea cea dintîi, am uitat făgăduința.

Am întins și tînguirea și de-abia acum mi-am adus aminte, aflînd în rugăciune pe Fiul Omului pe Care L-ai întărit și mîntuirea noastră ai lucrat-o printr-Însul, Atotfăcătorul, pe a Căruia dumnezeiească închipuire acești grăitori de tulburare au dat-o focului. Dar cu foc îi va mistui pe dînșii Domnul și va pieri pomenirea lor împreună cu toți cei ce nădăjduiesc spre dînșii, că Dumnezeu este Dumnezeul răsplătirilor și nu va tăcea pentru hulirea Bisericii Sale".

Acestea vorbind prea fericitul părintele nostru Ștefan sfințitei adunări a monahilor, și toți vărsînd lacrimi, bătîndu-se în piept și din adînc suspinînd, părintele a zis: "Trei fiind ținuturile noastre care nu s-au împărtășit cu acest eres, la acestea vă sfătuiesc a alerga". Pentru că nu a rămas alt loc care este sub stăpînirea balaurului, nesupus glasului său celui deșert. Iar ei au zis: "Unde sînt oare aceste părți, părinte?" El le-a răspuns: "Cele de cealaltă parte a Pontului Euxinului (Marea Neagră), care sînt părțile Sciției, ale Goției și părțile Romei și ale Liviei.

Și ce se cuvine a zice, pentru întîi șezătorii Romei, ai Antiohiei, ai Ierusalimului și ai Alexandriei, care, nu numai au urît și au blestemat necurata dogmă a arzătorilor de icoane, ci și prin scrisori n-au încetat a ocări pe păgînul împărat, care s-a plecat către aceasta, numindu-l depărtat și începător de eres; între aceștia este preacinstitul și preaînțeleptul Ioan Damaschin preotul, care s-a numit de tiranul acesta cîine, iar noi îl numim cuvios și purtător de Dumnezeu.

Acesta n-a încetat a-i scrie și a-l numi făcător de rele, arzător de icoane și urîtor de sfinți; iar pe episcopii cei de sub dînsul i-a numit întunecați și robi ai pîntecelui. Mai ales pe iubitorii de lupte, alergătorii de cai și pe iubitorii de privești, pe Pastila, pe Tricacav, pe Nicolait și pe Atzipie, iubitorul de diavoli, ca pe niște noi Oriv, Ziv, Zivie, Salmana și Danan, și pe cei de sub dînșii, ca pe adunarea lui Aviron i-a numit.

Acestea grăind Cuviosul Ștefan și alte multe cuvinte de suflet folositoare, părinții, făcînd rugăciune tînguitoare și mai pe urmă pregătindu-se de plecare și pe sfîntul sărutîndu-l, s-au dus către locurile cele mîntuitoare, nu de mucenicie temîndu-se, ci de vicleșugul tiranului, avînd frică de neiscușița lor, căci nu este lucru puțin neiscușița. Iar cel cernut în lucruri este mai lămurit, precum se lămurește aurul în cuptor. Și se putea vedea Bizanțul dezbrăcîndu-se de cinul monahicesc și de chipul nazarienesc. Unul mergea către Marea Neagră, iar altul la Cipru; altul gîndea a se duce către Roma și așa înstrăinîndu-se de ale lor mînăstiri, erau străini și fugari.

Iar tiranul împărat, săpînd cinstita biserică a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu cea din Vlaherna, care mai înainte era împodobită pe pereți cu tot felul de icoane, de la întruparea lui Hristos, Dumnezeu, pînă la tot felul de minuni și pînă la înălțarea Lui, precum și Pogorîrea Sfîntului Duh. Și așa răzuind toate icoanele tainice ale lui Hristos, a zugrăvit pe pereți copaci și păsări de tot felul, animale și alte închipuiri cu frunze de iederă, cocori, corbi și păuni.

Și dacă cineva dintre cei de un cuget cu împăratul socotesc că eu îl necinstesc, să meargă la această biserică și, încredințîndu-se că sînt adevărate, împreună cu sfîntul proroc David să zică: *"Dumnezeule, venit-au neamurile în moștenirea Ta, defăimat-au Biserica Ta cea sfîntă; pus-au Ierusalimul cel gîndit. Biserica Ta ca o păzitoare de poame, trupurile cuvioșilor Tăi mucenici și monahi, cinstitele moaște le-au dat fiarelor, focului și fundului mării"*.

Deci, în această prea cinstită biserică, pierzătorul împărat șezînd împreună cu cel de un nume vînzător al turmei lui Hristos și cu cei de sub dînsul robi ai pîntecelui, episcopi eretici au ținut sinodul cel necurat și vrăjmaș al lui Dumnezeu. Și a fost adunat acest sinod de luptătorii împotriva sfințelor icoane, în anul 754, după nașterea lui Hristos, în al paisprezecelea an al împărăției lui Copronim; și era numărul episcopilor Răsăritului, celor ce se adunaseră, 338, iar patriarh nici unul nu era, fără numai Constantin mincinosul

patriarh al Constantinopolului, ereticul și cel de un gând cu împăratul, numind cinstitele icoane idoli de chipuri cioplite.

După multe vorbe și pricini, împăratul a silit pe toți episcopii ca să se supună voii lui, la acea hulă împotriva lui Dumnezeu. Pentru că mulți dintre dînșii, deși vedeau luminos rătăcirea împăratului și a patriarhului și năpăstuirea Bisericii, însă nu îndrăzneau a zice nimic împotriva, temîndu-se de mînia împăratului și a patriarhului și de nevoia care se făcea celor dreptcredincioși.

Deci, se plecau la credința cea rea, de care mai pe urmă, la sinodul cel adevărat al șaptelea, ce s-a făcut în împărăția lui Constantin cel tînăr și a maicii sale Irina, s-au lepădat și cu pocăință mărturisindu-se, s-au întors către buna credință; dar atunci, la acel sinod eretic au urmat împăratului și patriarhului.

Aceste dogme rău credincioase și urîte de Dumnezeu, au fost așezate atunci acolo astfel: Întîi, ca sfintele icoane să fie de toți numite idoli; al doilea, toți cei ce se închină icoanelor să fie anatema. Mai întîi pe Gherman, care fusese patriarh, l-a anatemizat, slujitor de lemne numindu-l. Ereticii cei fărădelege, singuri ei fiind anatemizați, au afurisit pe omul cel sfînt și drept. Dar Dumnezeu l-a binecuvîntat pe dînsul, încît s-a împlinit Scriptura care zice: *Aceia vor blestema iar Tu vei binecuvînta.*

Al treilea, au hotărît ereticii ca fiecare să mărturisească că, nu numai sfinții după moartea lor, ci nici Maica lui Dumnezeu nu poate să ne ajute nimic cu mijlocirea sa; al patrulea, ca nimeni să nu îndrăznească a numi sfinți pe Apostoli sau pe mărturisitori, pe fecioare și pe toți cei care au plăcut lui Dumnezeu. La sfîrșit s-a zis ca să fie sinodul acela numărat cu cele șase sinoade care fuseseră mai înainte și să se numească sinodul al șaptelea a toată lumea, iar cel care nu va primi sinodul acela, să fie anatema ca Arie, ca Nestorie, ca Evtihie, ca Sever, și ca Dioscor. Se înfiorează oasele mele și rărunchii inimii mele simt durere, precum zice Elifaz, o! pricepuți și credincioși ascultători, cînd numai le-aș cugeta în pomenire pe cele făcute atunci. O, ce orbire a vrăjmașului. O, ce hulă! O, ce schimbare în cel mai rău! Cum voi înțelege, Hristoase, nemărginita Ta răbdare!

Cea mai de pe urmă faptă și cît toate mai rea, necurații aceia și nesfințiți babilonieni, care au stricat via lui Hristos, pentru care s-a scris: *Ieșit-a fărădelege de la preoții Babilonului și păstori mulți au stricat via Mea*; cei ce au rătăcit cărările pe pămînt, după cum zice paremia, și au adunat cu mîinile nerodire; cei ce între sfînt și între necurat nu au deosebit, ci în mijlocul jertfelnicului de tînguire au lucrat. Aceștia sculîndu-se împreună cu tot poporul și mîinile la înălțime ridicîndu-le, au strigat ticăloșii într-un glas și au zis: "Astăzi este mîntuirea lumii, căci tu, împărate, ne-ai izbăvit pe noi de idoli". O, glas dureros!

Atunci cerul s-a întunecat și pămîntul împreună s-a clătît, văzduhul s-a făcut necurat și toți cei de acolo s-au înstrăinat de Dumnezeu. Pentru că, dacă acest întîi începător al păgînatății este pricinuitor al surpării idolilor, apoi deșartă s-a făcut întruparea lui Hristos și zadarnică învățătura Apostolilor.

Și dacă, precum voi ziceți, acesta este izbăvitorul de închinarea făpturilor și de blestemul idolilor, care de voi se numește al treisprezecelea apostol; și dacă nu în Hristos, după glasul lui Pavel, propovăduitorul de Dumnezeu, nici în Treime nu vă botezați, ci, ca să zic ceva de rîs, pentru obraznica voastră nebunie, vă botezați în Pastila, în Tricacav și în Cavalon, în învățătorii lui și ai voștri, care au lăsat Treimea cea mai presus de lumină și prea cinstita dogmă din Biserica Sa. Aceste bîrfeli lăsîndu-le, vremea cerînd, acum mergem către ceea ce ne stă înainte, întorcîndu-ne să vorbim despre fericitul Ștefan.

Acestea astfel săvîrșindu-se și toată gura mărturisind cele despre Sfîntul părintele nostru Ștefan, iar tiranul înștiințîndu-se, a chemat un cuvîntător dintre cei slăviți, Meghistani ai lui și iscusit în a grăi și a auzi, cu numele Calist, iar cu vrednicia de patriciu. dar și la eresul lui desăvîrșit fiind învățat, l-a trimis pe dînsul, zicînd: "Mergi la dealul lui Axentie și pe unul cu numele Ștefan, care este sălășluit acolo, fiind de un chip cu ceata nepomeniților, pe acesta să-l pleci a iscăli la sinod, zicîndu-i: "Fiind mișcați de prietenia către tine, pentru cucernicia vieții tale, dreptcredincioșii și preamăriții noștri împărați, Constantin și Leon, poruncesc să te iscălești în hotărîrea preamăritului nostru sinod". Dîndu-i finice, smochine și altele care

sînt îndemînatice pentru hrana pustnicului; pentru că ştia şi însuşi tiranul împărat despre petrecerea Cuviosului cea înfrînată şi plăcută lui Dumnezeu.

Calist îndată mergînd la munte, i-a adus sfîntului părinte vestea aceea, sfătuindu-l preainrăuţitul să iscălească şi să laude hotărîrea împăraţilor. Iar cinstitul Ştefan, cel asemenea celui dintîi dintre mucenici, ca unul ce mai înainte vedea de-a dreapta sa de-a pururea pe Dumnezeu şi nu se clintea în orice fel de socoteală ereticească, a zis către patriciu:

"Ia aminte, domnule patriciu, fiindcă este judecată eretică hotărîrea acestui sinod de mincinoasă adunare, eu, Ştefan nu iscălesc, nici amarul dulce nu-l numesc, ca să nu trag asupra-mi vaietul proorocului. Şi pe lîngă aceasta, voiesc a muri pentru închinăciunea sfîntelor icoane, neavînd nici o grijă de împăratul cel începător de eres, care a îndrăznit să se lepede".

Apoi a zis: "Înţelege dar, că-mi voi vărsa sîngele pentru icoana lui Hristos. Iar mîncările cele trimise de dînsul întoarce-i-le înapoi, căci untdelemnul păcătosului nu trebuie să ungă capul meu şi din mîncările ereticului să nu se îndulcească gîtlejul meu".

Acestea auzindu-le boierul acela şi întorcîndu-se iarăşi, a ajuns la palat şi arătate le-a făcut pe toate împăratului care l-a trimis. Iar el, răcnind de mînie ca un leu, şi mare strigare ieşind din sufletul său cel aprins, îndată a trimis slujitori şi ostaşi purtători de paveze, împreună cu Calist patriciul, pe care îl trimisese mai înainte să meargă la munte şi îndată să ridice pe sfîntul din chilie.

Apoi a poruncit să-l păzească în mînăstirea cea de jos, pînă ce îl va judeca. Iar el mergînd la munte şi ajungînd la mînăstire, ca nişte fiare săltînd, cu lovituri de picioare băteau în uşi şi sărind în sfînta peşteră au scos afară pe sfîntul, ca dintr-o cămară duhovnicească, tîrîndu-l afară. Căci din multă înfrîmare şi din prea strîmta locuinţă, pulpele picioarelor lui fiind slăbite, nu putea a se mişca.

Acei bărbaţi purtători de paveze, văzînd lucrul minunat al părintelui şi multă milostivire arătînd spre sfîntul pentru vederea cea de spaimă, înjugîndu-se doi şi pe umerele lor punînd mîinile cuviosului, iar cu mîinile lor genunchii odihnindu-i, l-au dus în cimitirul Sfîntului Axentie, în care închizînd pe sfîntul împreună cu obştea monahilor cea de Dumnezeu întărită, care era împreună cu dînsul, aşteptau hotărîrea împăratului. Iar Sfîntul Ştefan n-a încetat cîntînd înăuntru cu obştea sa: "Preacuratului Tău chip ne închinăm, Bunule..." şi celelalte.

După aceasta a cîntat şi slava: "În tîlharii gîndurilor mele căzînd, m-am prădat eu ticălosul, de minte...", şi celelalte ale stihului. Iar păzitorii cei dinaintea uşilor, auzind acestea cîntîndu-se de dînşii, mişcîndu-şi capetele, unii către alţii, ziceau: "Vai nouă, că pe drept sîntem socotiţi ca nişte tîlhari de către nişte monahi, care cu nimic nu ne-au nedreptăţit, dar ei rău pătinesc".

Trecînd şase zile, fără de hrană au petrecut cei ce erau închişi, împreună cu sfîntul. Şi în ziua a şaptea a venit de la tiranul împărat un alt boier ca să aşeze pe sfîntul în mînăstirea sa, fiindcă avea război împotriva sciţilor. Iar oastea aceea, cerînd binecuvîntare de la sfîntul, a mers în cetatea cea împărătească, şi împreună cu împăratul s-au luptat împotriva sciţilor.

Prea răul Calist, luînd pe unul din ucenicii Cuviosului, deosebit dîndu-i aur şi făgăduindu-i încă şi mai mult, a înduplecat pe ticălosul acela ca să se facă al doilea Iuda, şi împotriva învăţătorului său să se întrarmeză. Iar Serghie, căci acesta era numele ucenicului aceluia, fiul fărădelegii, al doilea Iscariotean şi moştenitor al spînzurării, prin aurul cel viclean îmbrăcîndu-se în satană, de atunci n-a încetat pe ascuns sfătuindu-se împotriva cinstitului părinte. Deci, despărţindu-se de sfîntul staul şi alergînd către începătorul de vameşi şi strîngătorul de bir al Nicomidiei, Avlicalam cu numele, se face de o socoteală cu el şi părtaş al pierzării sale.

Apoi, scriind o carte cu ocări plăsmuite împotriva Cuviosului Ştefan, a zis într-însa așa: "Serghie anatematiseşte pomenirea ta, ca pe a unui eretic, apoi te numeşte sirian de neam şi sapă gropi împotriva

ta, șezînd în munte". Și cu multe alte ocărîndu-l pe dînsul, de care nu se cade a pomeni sau scrisului a le da. Apoi spun că înșelînd pe o femeie de bun neam, a tuns-o în călugărie și o are în mînăstirea cea de jos; iar noaptea ea se suie la dînsul în deal, pentru amestecare păcătoasă.

Dar acea femeie cu numele Ana, pe toate ale sale bine economisindu-le și lepădînd toată grija lumească, fiică duhovnicească a sfîntului s-a făcut, luînd îngerescul chip.

Amăgînd ei o slujnică a acelei femei, făgăduindu-i că o vor elibera și o vor însoți pe dînsa cu oarecare din cei ai palatului, au învățat-o să grăiască împotriva stăpînei sale și a sfîntului. Și făcînd ei o scrisoare vicleană ca aceasta, scrisă cu minciuni, au trimis-o în mîinile împăratului, care citind-o și gîndind fărădelege, ca unul ce îmbrățișase vreme potrivită, cu tărie trimițînd cîțiva slujitori credincioși către cel ce stăpînea cetatea locului, cu numele Antim, i-a poruncit prin scrisori acestea:

"Ca unul care împlinești poruncile noastre cu mulțumire, fiind ca un prieten iubit și slugă mulțumitoare, adevărindu-ne prin fapte, pentru care ți-am și încredințat vrednicia cea dinaintea feței noastre, poruncim degrab să mergi la mînăstirea cea de sub dealul lui Axentie, unde locuiesc femei desfrîdate, care se fățarnicesc că sînt drept-credincioase. Și răpînd pe una dintr-însele cu numele Ana, și prin acești slujitori credincioși trimițînd-o la noi degrab, cu oaste să mi-o pui de față; fii sănătos". Iar sluga cea fărădelege a împăratului cel fărădelege, necitind desăvîrșit cele scrise, îndată a mers ca un barbar la mînăstire cu mulțime de ostași.

Acolo au aflat pe sfințitele femei săvîrșind citirea ceasului al treilea. Apoi sărînd spre femei în biserică ca niște cai îndrăciți, au înfricoșat pe fecioarele lui Hristos, scoțînd săbiile tîlhărește și în văzduh cu strălucire întorcîndu-le. Deci, făcîndu-se tulburare și cîntarea de laudă tăcînd, femeile se tînguiau lui Dumnezeu. Și una fugea în altar înăuntrul sfîntei catapetesme; alta ridicînd sfîntitul acoperămînt al prestolului, se ascundea sub sfînta masă; alta fugea către munte, de mîinile păgînilor.

Această năpădire cunoscînd-o cinstita bătrînă și proiestoasa mînăstirii, care se liniștea în chilie, a ieșit la dînșii cu suflet netulburat și a zis: "O, creștini, dacă aveți nădejde către Dumnezeu, de ce faceți semnele de biruință ca împotriva barbarilor celor fără de Dumnezeu?"

Iar ei spăimîntîndu-se de îndrăzneala sfințitei bătrîne și înștiințîndu-se că aceasta este proiestoasa, schimbînd chipul cel de fiară cu blîndețe, au răspuns: "Pe Ana dă-ne-o, pe iubita lui Ștefan, căci împăratul are trebuință de dînsa în oaste". Iar ea, chemînd pe nume pe aceasta și împreună cu dînsa pe alta, anume Teofana, a zis către dînsele: "Mergeți, cinstite fiice, la împăratul, și cu înțelepciune să-i dați răspunsurile, ca nu cumva să vă înșele pe voi. Mergeteți în pace, mergeți și Domnul să fie cu voi".

Iar acele cinstite femei, luîndu-și mantiile, punînd metania cea obișnuită și luînd binecuvîntare de la acea cinstită egumenă, s-au dus la împăratul. O, voire de bine ascultătoare a ascultătoarelor! Și o, rugăciune prea curată a credincioasei maici!

Fiind aduse ele în oaste și făcîndu-se împăratului arătate cele despre dînsele, a poruncit să le despartă una de alta. Apoi chemînd pe duhovniceasca fiică a Sfîntului Ștefan, cea căutată, a zis către dînsa: "Mă plec să cred că adevărate sînt cele grăite către noi despre tine, pentru că știu grabnica robire a cugetului femeiesc. Spune-mi, cum te-a înduplecat vrăjitorul Ștefan, să părăsești strălucirea părinților și de acest chip întunecat să te apropii? Negreșit, precum am auzit, el a vrut numai a păcătui cu tine. Și ce frumusețe are acesta care te-a amăgît pe tine?"

Iar cinstita femeie, auzind aceste urîte graiuri, cu adevărat ca o a doua Suzană înțeleaptă, uitîndu-și neputința femeiască, a răspuns cu minte către dînsul: "Împărate, mă aflu cu trupul înaintea ta, muncește-mă, înjunghie-mă, fă cu mine ce vrei și ce îți place, căci de la Ana nu vei auzi altceva decît numai adevărul; căci nu știu pe omul acesta așa cum zici tu, ci precum îl știu eu voi grăi: sfînt și drept îl știu pe dînsul, învățător de folosul sufletului și povățuitor al mîntuirii mele".

Iar tiranul făcându-se fără glas pentru îndrăzneala femeii, mușcându-și degetul cel mic al mîinii și cealaltă mîină întorcînd-o în văzduh, șezînd cu fruntea împilat, a rămas uimit. Apoi a poruncit să o păzească pe dînsa, iar sora ce era împreună cu dînsa să fie dusă, chiar nevrînd, la a sa mînăstire.

Aceea ajungînd la mînăstire, pe toate le-a povestit sfințitei egumene și surorilor și nu numai atît, ci, suindu-se în deal la dumnezeiescul părinte Ștefan, îl ruga să se roage pentru dînsa, mai ales că pentru dînsul era luptată. Împăratul făcînd adunarea oastei și mergînd la cetatea cea împărătească, a poruncit ca pe fiica cea duhovnicească a sfîntului s-o țină în temnița cea mai întunecată în obezi, vrînd în ziua următoare să-i facă întrebare.

Iar printr-un famen care avea rînduială împărătească la palat i-a zis acestea: "Cruță-te, femeie, și tu vei trăi bine cu împăratul, lepădînd această îmbrăcăminte întunecată și să spui mîine înaintea a tot poporul adevărul împotriva lui Ștefan, căci iată și slujnica ta a spus adevărul; iar de nu vei vrea să faci aceasta și vei rămîne în nesupunerea ta cea împietrită, voi pune înaintea ta bucăți de carne din trupul tău, despărțite de mădulare. Iar dacă cele dorite de mine vei arăta și vei mărturisi păcatul, te vei învrednici de la mine de multă cinste și de daruri".

Dar cinstita femeie, auzind acestea și plîngînd în adîncul inimii cu durere și plecînd capul, a zis către dînsul: "Du-te de la mine, omule, du-te și voia Domnului să se facă!"

Împăratul, adunînd de dimineață mulțime de popor înaintea tîrgului, ca unul ce socotea că o va îndupleca pe dînsa, a poruncit să o aducă goală în mijlocul tuturor. Apoi, mulțime de vine de bou punînd înaintea ochilor ei, a zis: "Toate acestea le voi aduce pe spatele tău și pe pîntece, de nu vei scoate la arătare desfrînările tale făcute cu Ștefan". Iar cinstita femeie nimic nu răspunse. Tiranul înfricoșînd-o și numînd-o desfrînată, a poruncit s-o bată. Îndată opt bărbați tari, luînd-o de amîndouă mîinile, o băteau pe pîntece și pe spate fără cruțare, iar ea zicea: "Nu știu pe omul acela precum tu spui". Apoi striga: "Doamne miluiește".

Și a pus tiranul pe slujnica cea vicleană să stea înaintea ei să o mustre în mijlocul tuturor, precum el a învățat-o, ridicîndu-și mîinile asupra stăpînei sale și scuipînd-o în față. Deci, cei trei împreună tăinuitori ai păgînatății, plecîndu-se la urechile ei, o învățau să zică cele plăcute împăratului și să trăiască; iar ea cu glasul cel mai dinainte răspundea. Și dacă a văzut-o tiranul acum fără glas din bătaia cea fără de milă și pîrîndu-i-se că a murit, a intrat rușinat în palat și a poruncit ca s-o arunce într-una din mînăstirile Constantinopolului, fără purtare de grijă. Ea după cîtăva vreme a murit în pace și s-a dus către Domnul. Iar tiranul nu înceta măiestrind cum ar ucide pe sfîntul.

În ziua aceea, chemînd împăratul pe unul din tinerii cei supuși ai lui, cu numele Gheorghe, se jura că foarte îl iubește și i-a zis: "Mare este, Gheorghe, dragostea ta către mine?" Iar el a zis: "Nemărginită, stăpîne". Iar împăratul a zis către dînsul: "Cu înlesnire îți va fi a muri pentru dragostea mea?" Iar el plecîndu-se la pămînt și punînd mîinile la piept, se jura cu osîrdie, că pentru dînsul își dă și viața.

Împăratul, pe acesta sărutîndu-l, a zis: "Iată dar noul Isaac; nu te rog pe tine să mori pentru mine, nici un singur mădular să-ți lipsească, ci numai aceasta, ca un părinte cer de la tine, să mergi la dealul lui Axentie, să îndupleci pe nepomenitul cel aflat acolo, ca să te facă și pe tine numărat cu cei de sub dînsul și de un chip. Și dacă aceasta o vei dobîndi, degrab să te întorci la noi".

Iar fiul și slujitorul cel fărădelege, primind cu bucurie cuvîntul, învățînd multe vicleșuguri, s-a suit în munte și în loc cu tufișuri dese ascunzîndu-se, a ieșit la miezul nopții din acea pădure, a mers la mînăstire și înaintea ușilor stînd, cu glas jalnic zicea: "Miluiți-mă, o, creștinilor care locuiți în locașul acesta, ca să nu mă mînînce fiarele sau să cad în prăpastie, pentru că am rătăcit calea".

Și alte cuvinte zicea și diavolește se tînguia. Iar Cuviosul părintele nostru Ștefan, auzind tînguirea și plîngerea, strigînd pe Marin cel mai înainte pomenit, i-a poruncit să aducă înăuntru pe cel ce se tînguia.

Intrînd el, a pus metanie bătrînului, zicînd: "Binecuvintează, părinte". Pe acesta sfîntul binecuvîntîndu-l, l-a ridicat și cunoscîndu-l pe dînsul că este de la palat, după îmbrăcăminte, după față precum și după barbă, pentru că era rasă după porunca tiranului împărat, l-a întreat: "Cu adevărat tu, frate, nu ești din palatul împărătesc?"

Iar el răspunse: "Așa este, părinte, dar prin fărădelegea împăratului, care cu rea credință stăpînește, am rătăcit toți, și către primejdie sufletească ne-am plecat. Și abia trezindu-mă dintr-un chip rău ca acesta, iată, fiind povățuit de Dumnezeu, la aceste de aici am venit. Și acum, cinstite părinte, să nu fiu izgonit din obștea ta cea de suflet mîntuitoare și să dobîndesc chipul cel îngeresc".

Iar cinstitul Ștefan i-a zis: "Nu pot s-o fac aceasta pentru primejdia care este din partea tiranului, ca nu cumva înștiințîndu-se, să-ți robească sufletul tău de la mîntuire și cu cursele cele vechi te va împletici pe tine". Iar el iarăși căzînd, zicea: "Cuvînt vei da lui Dumnezeu pentru mine, dacă vei zăbovi a mă tunde".

Dar sfîntul i-a zis: "De ar fi fost fără primejdie aș fi împlinit glasul cel evanghelicesc, că "pe cel ce vine la Mine, nu-l voi scoate afară". Dar, de vreme ce, cum ai zis, din tot sufletul te apropii, aceasta o voi împlini, însă vezi numai să nu te ajungă ispita". Zicînd aceasta și învățîndu-l cu cuvinte folositoare, l-a dezbrăcat de portul cel lumesc și l-a îmbrăcat cu îmbrăcăminte supunerii. Și astfel au trecut trei zile.

Iar tiranul împărat, adunînd poporul în priveliștea alergării de cai, sfînd deasupra, a strigat acestea: "Să n-am parte de viață cu ceata nepomeniților celor de Dumnezeu urîți". Iar poporul, plîngînd și încercînd a face tulburare, a zis: "Nici urmă a chipului lor nu s-a arătat în cetatea ta, stăpîne". Apoi cu iuțime a strigat: "Nu voi mai putea suferi bîntuirile lor, pentru că pe toți cei de sub mine pe ascuns i-a atras și întunericului i-a dat. După aceea, neîndestulîndu-se, iată și pe iubitul sufletului meu, Gheorghe singlitul, din brațele mele răpindu-l, l-a făcut avă. Dar să aruncăm către Domnul grija noastră și El îl va arăta pe dînsul degrab, numai rugăciune să facem". Și toți au zis: "Cu adevărat inima ta este în mîna lui Dumnezeu și rugîndu-te, negreșit o va auzi Domnul".

După a treia zi, Cuviosul Ștefan, învățînd multe pe vicleanul în răutate Gheorghe, l-a tuns și l-a îmbrăcat pe dînsul cu sfîntul chip. Iar slujitorul fărădelegii, nepăzind ale lui Dumnezeu, după alte trei zile, fugind din deal, s-a dus la palatul împărătesc, unde împăratul l-a primit cu dragoste, ca pe unul ce a împlinit izvodirea relei lui sfătuirii. L-a sărutat pe acesta nu pentru chip, ci pentru aflarea pricinuirii ca să ucidă pe sfîntul. Și apucînd vreme cu prilej, a poruncit ca de dimineață, toate vîrstele, de la bătrîn pînă la prunc, bărbați și femei, în tăcere a se aduna la priveliștea alergării de cai; și toți s-au adunat, nenumărată mulțime îngrămădindu-se.

Iar tiranul, stînd pe trepte înalte, a strigat mai întîi aceasta: "A biruit poporul meu și Dumnezeu a auzit rugăciunile mele". Iar poporul striga: "Oare cînd Dumnezeu nu te ascultă pe tine?". Și împăratul, veselindu-se și rîzînd, a zis: "Mi-a descoperit mie Dumnezeu pe cel căutat și, de voiți, vi-l voi arăta". Iar mulțimea cu urlete grăia: "Muncește-l pe acesta, înjunghie-l, arde-l cu foc, ca pe unul ce a călcat porunca ta". Împăratul l-a adus pe Gheorghe spre arătare tuturor. Iar mulțimea s-a tulburat, văzîndu-l pe el îmbrăcat în chipul monahicesc și a strigat cu glas ticălos, precum de demult strigau iudeii: "Ia-L, ia-L răstignește-L pe Fiul lui Dumnezeu!", așa și aceștia, ziceau. Apoi cu porunca tiranului l-a dezbrăcat de sfînta mantie și a aruncat-o la popor, asemenea și sfințitul culion și s-au călcat în picioare.

Apoi, după ce a scos și analavul cel în chipul crucii, ca să-l arunce, împăratul, luîndu-l în mîinile lui, se întorcea în toate părțile întrebînd: "Ce să fie oare?". Iar unul din boierii, cei de un chip cu satana, a strigat: "Aruncă-l și pe acesta, împărate, să se calce funia spînzurării satanicești". Asemenea a aruncat și cureaua. Apoi patru bărbați, plecîndu-se la pămînt și apucîndu-se de hainele călcătorului de poruncă, îl plecară jos și ca în chip de jupuire l-au pus în mijlocul tuturor.

Apoi, aducînd o vadră plină cu apă au turnat-o peste dînsul spre lepădarea botezului. Atunci punîndu-i coif pe cap și îmbrăcăminte ostășească, tiranul împărat i-a dat sabia cu ale sale mîini, l-a rînduit în vrednicia de comis. Apoi a poruncit să meargă mulțime nenumărată de ostași, la dealul Sfîntului Axentie.

Alergînd toată mulțimea și risipind pe ucenicii Sfîntului Ștefan, le-a ars mînăstirea și biserica pînă la temelii, făcîndu-le cenușă. Iar pe sfîntul, luîndu-l din peșteră au plecat către pogorișul mării.

Ce cuvînt de tînguire va povesti necazurile cele pătimitoare ale Sfîntului, în aceea călătorie? Unii îl băteau peste spate cu vergi, alții îl împingeau către pogorișul rîpii, alții cu buruieni ghimpoase băteau pulpele lui, alții umpleau cu scuipat fața sfîntului, iar alții frîngînd bețele cele mai putrede ca să facă sunet îl băteau peste cap în batjocură. Unii cu stîlpări de dafin jucînd înaintea lui cu batjocură, n-au încetat a-l lovi. Îmbrăcat rău fiind și cuvinte urîte zicîndu-i și chinuindu-l în tot felul, au ajuns la malul mării. Apoi, punîndu-l în luntre, pentru că nu putea umbla din pricina înfrînării, au ajuns la mînăstirea cea sfîntă a lui Filipisc, care se afla la marea cetății Hrisopoli și acolo, închizînd pe sfîntul, au făcut arătate împăratului toate cele despre dînsul.

Înștiințîndu-se împăratul despre ocară și stricarea desăvîrșită a mînăstirii, a dat poruncă că, dacă va fi prins cineva la dealul lui Axentie să primească pedeapsă prin moarte de sabie. Apoi chemîndu-i la bîrfirea lui Ștefan, pe cei de un chip cu el, pe începătorii de eres, adică pe Teodosie cel cu nume mincinos, episcop al Efesului, pe Constantin al Nicomidiei, isvoditorul de lucruri noi și pe cel cu același nume, al Nacoliei împreună cu Sisinie Pastila, și cu Vasile Tricacavul, precum și pe cei ce covîrșeau în cuvînt ai palatului, pe Calist cel mai înainte zis, pe Comvoconom scriitorul, pe Masara cel cugetător ca saracinii.

Pe aceștia i-a trimis către cel de un nume și un obicei cu dînsul, începător al păstorilor, ca să facă împreună cu dînșii călătorie, către mînăstirea cea mai înainte zisă, în Hrisopoli. Iar năimitul păstor și vînzător, știind cunoștința și dreapta credință a sfîntului și prea fericitului părintelui nostru Ștefan, s-a lepădat a merge împreună cu dînșii, zicînd: "Duceți-vă în pace. Pentru că a vorbi Constantin împreună cu Ștefan, este multă depărtare. Căci la mine este cuvînt numai, iar la dînsul împreună cu cuvîntul este și puterea dumnezeiescului Duh; vedeți ce veți auzi de la dînsul".

Iar ei, luînd hotărîrea sinodului celui de adunare mincinoasă, pornind de la patriarhul, au ajuns la mînăstirea cea mai înainte zisă. Apoi intrînd în sfînta biserică au făcut rugăciune și către scaldătoare întorcîndu-se, au șezut pe treptele ce erau acolo și au poruncit să aducă îndată pe sfîntul. Și s-a adus sfîntul, fiind ținut de doi, pentru că nu putea umbla, avînd picioarele închise în obezi de fier.

Văzîndu-l, urîtorii de Dumnezeu au lăcrimat. Apoi Teodosie al Efesului a zis către dînsul: "Cu ce chip, omule al lui Dumnezeu, ai voit a ne socotieretici și a cugeta mai presus decît împărații, arhipăstorii și episcopii și decît toți creștinii? Au dar noi toți neaguțătorim paguba sufletelor noastre?" Iar sfîntul cu glas lin a zis către dînșii: "Luați aminte ce a scris Ilie proorocul către Ahav: *Nu răzvrătesc eu, ci tu și casa tatălui tău*. Pentru că nu sînt eu acela ce tulbur, ci voi ce ați călcat învățătura cea de demult a părinților și ați învățat nouă glăsuire deșartă în Biserică. Pentru că ceea ce covîrșește cu vechimea este lucru vrednic de cucernicie, după cum un înțelept a zis: "Cele nou glăsuite de voi toate sînt deșarte și de la Dumnezeu înstrăinate, și nu numai atît, ci și minciuni stricătoare de Biserică. Învățații pămîntului și boierii împreună cu păstorii și cu vînzătorii turmei, s-au adunat asupra Bisericii lui Hristos cugetînd cele rele și zadarnice".

Deci grăindu-se acestea de sfîntul, Constantin al Nicomidiei, care a scornit lucruri noi, fiind zburdalnic cu trupul și cu mintea, pentru că avea treizeci de ani, sărind a lovit cu piciorul peste obraz pe sfîntul, care ședea jos, precum odată în vremea lui Antioh pe Sfîntul Eliazar. Și unii din cruzii purtători de săbii și lănci, sărind l-au lovit cu picioarele și a căzut fericitul, iar ei au început a-l călca cu picioarele pe piept. Dar cinstitul Ștefan, după evangheliceasca poruncă, s-a dat pe sine nu numai peste un obraz să fie lovit, ci și pe celălalt.

Iar Calist și Convoconom fiind sinclitici, pe nesfînșitul Constantin făcîndu-l să tacă, au zis sfîntului: "Două pricini sînt: sau te pleci și iscălești, ori dacă nu morții să te dai ca unul ce grăiește împotriva părinților și a împăraților care de la Dumnezeu au învățat legea". Iar sfîntul a zis: "Ia aminte domnule patriciu, eu am pe Hristos și a muri pentru sfînta lui icoană îmi este dobîndă și slavă. Că o dată și de două ori ți-am zis, arătînd palma, că oricît sînge viețuitor ar fi în mine, să se verse pentru scopul acesta. Dar să se citească hotărîrea sinodului vostru, și voi vedea ce dreptate are, spre răsturnarea cinstitelor icoane.

Constantin al Nicoliei, deschizând îndată cartea, a citit acestea: "Hotărîrea sfîntului și a toată lumea al șaptelea sinod". Iar sfîntul amenințînd pe acesta să tacă, a zis:

"O, ce minune! De la minciună începînd și prin toată deșarta voastră glăsuire cea isvoditoare de lucruri noi, pe aceasta spre apărare luînd-o, întru minciună ați încetat voi defăimătorii de creștini! Cum este sfînt și a necinstit pe cele sfînte? Oare nu de voi s-au călcat cele sfînte? Au nu la soborul vostru s-a adus vină asupra unui episcop, de niște bărbați iubitori de Hristos că a călcat un sfînt Disc al Preacuratelor Taine ale lui Dumnezeu, pentru că avea închipuite: cinstita icoană a lui Hristos, a Maicii Domnului, și a Mergătorului-înainte?

Iar voi, lăsînd vina călcării, pe acesta l-ați primit a lucra cele sfînte, iar pe iubitorii de Hristos i-ați afurisit, răzbunători ai idolilor numindu-i. Ce lucru este mai urît decît acesta? Au nu ați adus sfîntele acoperăminte și le-ați rupt? Deci cum se va numi sinodul vostru sfînt? Au nu ați înstrăinat sfîntenția de la toți sfînții, dreptii, apostolii și mucenicii, și ați dogmatisit, zicînd: "Unde mergi? La apostoli. De unde vii? De la patruzeci de mucenici. Unde și la care? La mucenicul Teodor și la mucenicul Acachie și la cei ca aceștia. Nu sînt acestea învățături ale voastre?

Și cum ați alcătuit sfînt sinod, voi care ați necinstit cele sfînte? O, ce nebunie! Apoi cum l-ați numit a toată lumea cînd nu a fost nici un episcop al Alexandriei, nici al Antiohiei sau al Ierusalimului? Unde sînt cărțile lor, ca sinodul vostru de-a toată lumea să se propovăduiască, fiind de adunare mincinoasă? Și cum se zice al șaptelea cel ce n-a urmat pe cele șase mai înainte de el? Iar voi călcînd predaniile celor șase, cu ce chip l-ați numit al șaptelea sinod, nu mă dumiresc".

Iar Tricacavul zicea: "Și ce am călcat noi din sfîntele șase sinoade a toată lumea?" Sfîntul a zis: "Nu s-au adunat în sfînțitele biserici, sfîntele șase sinoade? Cel dintîi în Niceea, în biserica Sfîntei Sofii; al doilea în Constantinopol, în biserica Sfîntei Irina; al treilea în Efes, în biserica Cuvîntătorului de Dumnezeu Ioan; al patrulea în mitropolia Calcedonienilor, în biserica prealăudatei Sico; al cincilea iar în Constantinopol; al șaselea în biserica Sfîntei Sofii, iar acesta în sfînțitul palat, unde se numește trula, pe care noi îl numim Trulan. Au nu în toate bisericile acelea se zugrăveau icoane? Spune, o, episcopole!"

Iar el zicînd că așa este, atunci ochiul drept spre cer ridicîndu-l și din inimă tare suspinînd, mîinile întinzînd, a zis: "Dacă cineva nu se închină Domnului nostru Iisus Hristos în icoană, după omenire, să fie anatema și să se numere cu aceia care au strigat: "Ia-L, ia-L! Răstignește-L pe El!" Aceștia înspăimîntîndu-se de îndrăzneala Sfîntului și el mai vrînd să grăiască, ei s-au sculat, poruncind să-l închidă numai pe el, fiind rușinați, și s-au întors la împărăție. Împăratul, întrebîndu-i ce au făcut, episcopii vrînd a ascunde biruirea, a răspuns Calist: "Ne-a biruit, împărate, pentru că bărbatul acela este înalt cu puterea, cu cuvîntul și cu îndrăzneala morții". Iar el, fierbînd de mînie, a scris îndată izgonirea lui în laturile Elespontului, la insula ce se cheamă Proconis.

Sfîntul a stat nemîncat șaptesprezece zile în locașul Hrisopoliei. Măcar că împăratul îi trimitea hrană, dar el iarăși o întorcea către dînsul. În zilele acelea, egumenul mînăstirii înbolnăvindu-se rău de tifos, s-a deznădăjduit de doctori. Văzîndu-se cu totul lipsit, trimițînd soli la Cuviosul pe cei dintîi al locașului unde el era închis, îl ruga să vină la dînsul, sau măcar să se roage pentru dînsul, zicînd: "Cu trupul ne despărțim unul de altul. Deci vino, cinstite părinte, măcar să săruți a mea neputincioasă smerenie; căci doar pînă la al nouălea ceas vor sluji puterile mele, ca să țină sufletul meu".

Sfîntul, auzind acestea, a poftit să meargă. Și vorbind cu cel ce boala și apucînd pulsul, a zis: "Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre cel ce a ridicat neputințele noastre și bolile le-a purtat, cu puterea Lui cea vindecătoare cercetîndu-te, să te scoale pe tine". Și îndată s-a ușurat egumenul de boală. Și i-a zis Sfîntul: "Nu voiești să bei vin neamestecat?" Iar el a zis: "Da, părinte". Cinstitul Ștefan, umplînd un pahar cu vin neamestecat, i-a dat egumenului să bea. Cînd a băut îndată asudînd foarte, spre sănătate s-a întors. Iar sfîntul, luîndu-și ziua bună, i-a zis: "Roagă-te pentru mine și fă pomenire de smerenia mea; dacă vei avea trebuință vreodată de ceva, să te apropii la deal".

Apoi de acolo pornind și suindu-se în corabie, a ajuns la insula cea de mai înainte pomenită, și prin locurile lui pustii trecînd, a venit la un loc prăpăstios și înfricoșat dinspre mare. Apoi înconjurînd prăpăstiile ce se aflau mai sus de marginea mării, pentru iubirea de liniște, fiind povățuit de Dumnezeu, a aflat o locuință cu chip de peșteră foarte veselă și minunată, în prăpastia cea spre miazăzi a insulei, care se numea Chisuda, întru care era zidită o biserică în cinstea Sfintei Ana. Și bucurîndu-se fericitul, ca și cum de Dumnezeu era locul pregătit, a locuit într-însul, hrănindu-se cu ierburile care se găseau.

Ucenicii Sfîntului cei izgoniți din munte, auzind de izgonirea învățătorului, au venit la Proconis și au mers la sfîntul ca niște oi ce sînt adunate de fluierul păstorului. Numai doi au fost robiți din sfîntita obște, care au luat chip lumesc: Serghie, cel mai înainte spus, care, scriind hîrtia cea ocăritoare asupra sfîntului, a trimis-o împăratului în oaste, și Ștefan cel rău credincios, care, fiind sluga lui Calist cel de multe ori pomenit, a fost îmbrăcat de Cuviosul în sfîntul chip, adică monah și preot în locașul muntelui.

Acest ticălos Ștefan, depărtîndu-se împreună cu Serghie de la Dumnezeu și de chipul îngeresc, s-au dus la corbi; și de împărat fiind îmbrăcat cu haină mirenească, întorcîndu-se ca un cîine la stîrv a zis: "Astăzi, stăpîne, din gîtlejul satanei prin tine fiind răpit, cu lumină m-am îmbrăcat". Pe acesta tiranul, fiind atras de ticălosul său glas, l-a îndrăgit. Și luîndu-l pentru lăcomia gîtlejului său și pentru călcarea de poruncă a lui Dumnezeu, în palatul lui, unde îi făcea necuratele lui alaiuri, slujitor al zeiței Sofia pe dînsul l-a așezat, și popă al bucuriei l-a numit, pe cel vrednic de multe lacrimi.

Aceștia doi singuri au lipsit, precum odinoară din cei doisprezece apostoli, Iuda, și din patruzecimea mucenicilor, cel ce s-a topit ca un căzut; toți ceilalți frați, însă, păstorindu-se de Cuviosul, au alcătuit mînaștere în Proconis. Dar încă și mama sfîntului, din mînașterea Trihinareilor pornind, împreună cu sora lui la insulă au ajuns și către sfîntul au mers. Iar sfîntul zidind o mică închidere în chip de stîlp, loc care și pînă acum se află, a intrat într-însa la vîrsta de patruzeci și nouă de ani, ținîndu-se de viața petrecerii celei mai dinainte.

Deci acum este vreme să vorbesc și pentru grădina minunilor celor din insula Proconis, după cît îmi este cu puțință; ca întru aceasta cu iubitorii de Dumnezeu și iubitorii de sărbătoare împreună prăznuind, să zicem într-adevăr: *Minunat este Dumnezeu întru sfînții Săi și nimeni să nu fie necredincios, fraților. Mai ales că și Domnul zice: "Cel ce crede întru Mine, lucrurile pe care le fac Eu și acela le va face, și mai mari decît acestea va face; nu cu puterea lui izvorînd facerea de bine, ci cu numele Meu și cu chemarea Mea, pentru că Eu sînt cel ce toate întru toți le lucrez, cu stăpînirea Mea.*

Deci acestea a urmat marele părintele nostru Ștefan, cel cu adevărat om al lui Dumnezeu, cel cinstit cu sufletul și cu trupul, cel ce viața cea necîștigătoare a dorit și icoana lui Hristos și a Maicii Sale, spre străjuire a ținut-o; cel ce întru Dumnezeu s-a îmbogățit și darului celui de mult preț s-a învrednicit. Acesta luînd stăpînire, a călca asupra șerpilor și a scorpiilor, peste toată puterea vrăjmașului celui rău, și a vindeca toată neputința și toată vătămarea, ne-a arătat nouă minunile lui Dumnezeu Cel făcător de minuni, darul cel cu îndestulare, izvorul ce izvorăște curgerile cele curgătoare de miere.

Odată a venit în insulă la acest fericit Ștefan un orb oarecare, asemenea cu orbul din naștere, strigînd: "Robule al lui Dumnezeu cel înalt, Ștefane, vindecă-mi ochii, deschide-mi orbirea și luminează-mă pe mine cel întunecat, ca prin tine văzînd alcătuirea celor ce se văd și minunîndu-mă de bunătatea lor, să laud prin fapte pe Cel ce le-a zidit". Pe acesta văzîndu-l fericitul Ștefan, fiind orb la vedere, dar avînd în el credința care mută munții, a răspuns către dînsul:

"De ce ceri de la mine, tinere, să-ți dau cele ce sînt mai presus de mine? Ce ai văzut în mine din faptele bune, ca să ceri și să ai această vindecare pe care singur Ziditorul și Dumnezeu tuturor acolo unde voiește o împarte? De ce nu ai alergat către Hristos? De ce, lăsînd pe Ziditorul, ai venit la fapte? De ce, părăsind pe Stăpînul, la rob ai ajuns? Nu știi că toți de obște avem trebuință de ajutorul Lui? Nu știi că eu însumi sînt om ca tine? Deci, de ce cauți cele ce nu pot a le avea? De ce voiești să mă fac tămăduitor al unei asemenea boli, căreia numai singur Domnul are putere a-i dărui vindecare, Care mai înainte pe orbul l-a vindecat?"

Cu aceste graiuri Cuviosul depărta pe tînăr cu cuvinte blînde, iar acela se împotriva, și pe orbul cel din Evanghelie urmînd, striga tare și pe Sfîntul îl ruga, zicînd: "Miluiește-mă o, adevărată slugă a lui Dumnezeu, Ștefane! Pentru că ție acest dar ți-a dăruit, și prin tine îmi va dăruia lumina cea adevărată și strălucirea ochilor. Dar să nu lepezi îndrăzneala mea, Părinte, nici cu zăbovirea să întîrzi darul, nici cu norii să acoperi soarele, ci văzînd necazul meu, dă-mi vindecare, măsurîndu-mi credința; dă-mi darul, cumpănindu-mi dorul meu și vindecă-mi durerea!"

Cuviosul Ștefan a zis: "Ai credință? Te închini icoanei lui Hristos, a Maicii Sale și a sfinților? Crezi lui Dumnezeu Cel ce și prin icoane vindecă, precum mai înainte avea cinstită Maria Egipteanca crezînd, luînd chezășuire de la icoană, către pocăință s-a apropiat și s-a mîntuit?" Iar el a zis: "Cred, Doamne, și crezînd mă apropiu și mă închin".

Iar Ștefan a zis către el: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, Care pe cel orb l-a vindecat, întru Care, crezînd, ai venit aici și ai mărturisit că te vei închina la icoană, fie ție ca să vezi soarele!" Deci îndată i s-au deschis ochii și s-a făcut sănătos tînărul, ca și cînd niciodată nu a fost orbit de lumina ochilor.

Această preaslăvită vindecare făcîndu-se, s-a dus veselîndu-se și bucurîndu-se, lăudînd pe Dumnezeu și slăvind pe Cel ce dă niște daruri ca acestea sfinților Săi asupra bolilor. Această minune s-a făcut în insulă, rodul ostanelilor lui, pentru care noi, pe Hristos slăvindu-l și pe Cuviosul Ștefan, după vrednicie, lăudîndu-l, la altă facere de minune să ne mutăm.

O femeie de neam bun, petrecînd în Cizic, avea un copil ca de nouă ani, care era îndrăcit. Auzind ea de Sfîntul, a mers la el împreună cu copilul. Cum l-a văzut de departe, copilul cel ce era chinuit de duh necurat, se scutura tare și de năpraznă jos s-a aruncat către Sfîntul, dînd nedeslușite glasuri. Mama copilului, mai cu durere decît cel ce pătimea, vărsînd lacrimi și pe fiul său ținîndu-l de mînă, zicea:

"Miluiește-mă pe mine ticăloasa, Sfînte! Singurul meu fiu este acesta pe care acum îl vezi îndrăcit; și mă rog lui Dumnezeu să moară, pentru că noaptea și ziua îmi chinuiește sufletul. Două suflete miluiește și tămăduiește, sfînte, pe copil de duhul cel rău și pe mine de chinuire, căci mari supărări se întîmplă mamelor cînd copilul cel iubit pătimește ceva!" Apoi, văzînd pe mama sfîntului, a căzut la picioarele ei și plîngînd, zicea: "Tu singură știi durerea mea, ca una ce, asemenea, ai avut fii. Tu îmi măsoară chinuirea și pe fiul tău roagă-l să se roage Domnului pentru bietul meu copil, pentru că mama păcătuiind prea cumplit, pruncul se pedepsește".

Cu aceste graiuri jalnice nu numai pe mama sfîntului, ci și pe toți cei ce erau împreună mișcîndu-i femeia spre tînguire, Cuviosul Ștefan a poruncit unui monah să facă semnul Crucii pe tot trupul copilului. Apoi el, rugîndu-se cu lacrimi, a chemat pe nume copilul și făcîndu-l să se închine icoanei lui Hristos împreună cu maica sa, l-a slobozit pe dînsul sănătos. Și astfel luminat s-a împlinit cuvîntul lui David: "Mama veselindu-se de fiu, s-a dus".

O altă femeie preacinstită, ce-i curgea sînge de șapte ani, fiind slăbită, se rușina și nu se pricepea ce să facă. Deznădăjduindu-se de vindecare și, locuind în Iraclia Traciei, aproape de malul mării, auzind de la cei ce primeau facerile de minuni ale Cuviosului, a început a întrea, rugîndu-se: "Unde petrece prietenul lui Dumnezeu și doctorul meu?"

Iar oamenii aceia arătîndu-i insula de cealaltă parte, fără să pregete intrînd în caic, a plutit spre ea și la Cuviosul Ștefan a alergat, arătîndu-i suferința și cu lacrimi rugîndu-se să o vindece. Pe aceasta părintele, rugîndu-se, a vindecat-o prin ungerea întru Hristos și prin închinarea la icoana Sa. Făcîndu-se bine cu trupul, a treia zi femeia a cunoscut desăvîrșit că s-a vindecat nemaifiind supărată cu boala. Și multe alte minuni a făcut Cuviosul pe mare și pe uscat.

În vremea acestor minuni ale cinstului părintelui nostru Ștefan, în al doilea an al izgonirii în acea insulă, dreptcredincioasa mamă a Cuviosului Ștefan, s-a dus către Domnul, zicând fiicei sale: "Nu plînge Teodota, căci vei merge cu mine". După șapte zile a adormit în pace și sora sfântului.

În zilele acelea, un oarecare Ștefan, ostaș din ceata armenilor, fiind slab cu trupul se gîrbovea. Acesta venind în insulă, a căzut la Sfîntul și rugîndu-l, s-a închinat la icoana lui Hristos și a Maicii Lui cu credință și s-a întors drept și cu totul sănătos, prin rugăciunile Cuviosului. Iar ostașii întrebînd, cum, în ce chip, și de cine s-a vindecat, el le-a răspuns: "În Proconis este un monah închis, numit Ștefan. Acesta rugîndu-se și făcîndu-mă pe mine să mă închin la două icoane, una a lui Hristos și alta a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, sărutîndu-le, îndată am dobîndit vindecare".

Iar cei fărădelege, luîndu-l în batjocură, au zis către dînsul: "Vai de tine, Ștefane, te-ai închinat idolilor". Și l-au clevetit pe dînsul către stăpînitorul Traciei; iar acesta, cunoscînd cele pentru dînsul, degrab l-a trimis la împărat. Iar tiranul împărat, primindu-l, a zis: "Cum te-a învățat nepomenitul acela să te închini la niște năluciri ca acestea?" Iar el mai vîrtos lepădîndu-se și iertare cerînd, ca unul ce acum se rătăcise, îndată pierzătorul l-a cinstit cu vrednicia de sutaș, ca pe unul ce a necinstit icoana lui Hristos.

Dar Dumnezeu cel ce judecă drept, și care prin proorocul strigă: *Numai pe cei ce Mă slăvesc pe Mine îi voi slăvi, iar cei ce Mă defaimă pe Mine, se vor necinsti*, n-a trecut cu vederea izbînda nedreptei judecăți. Căci călcătorul acela de lege, luînd vrednicia, cînd se întorcea de la împărăție acasă, fiind trîntit de cal și de picioarele acestuia fiind zdrobit, a fost omorît și sufletul său rău și-a lepădat. În acest chip, sfîntul a pornit de la Proconis, iar vicleanul balaur zicea: "Că și izgonit fiind, nu încetează învățînd pe popor a se închina idolilor".

Întorcîndu-l din Proconis, a poruncit să-l ducă în temniță întunecată și în obezi să se păzească, iar picioarele lui în legături să le pună. După cîteva zile șezînd în palatul cel de lîngă mare, care se numea Faros, între doi boieri ai lui, și, făcînd întrebare, au poruncit să aducă pe Sfîntul. Iar Sfîntul, cînd era să intre la împăratul, luînd un ban de la un iubitor de Hristos, îl ținea înăuntru culionului său. Cînd a intrat, abia l-a văzut nelegiuitul împărat și, de mînie biruindu-se, a strigat, zicînd: "O, ticăloșie! O, ce rabd! Oare și nevrednicul acesta de pomenire să defăimeze împărăția mea? Și acesta vrea să mă ocărescă și stăpînirea mea întru nimic să o socotească?" Iar sfîntul, nerăspunzînd, și jos la pămînt plecîndu-se, tiranul la dînsul se uita, căuțînd cu ochii sîngerăți și ridicînd prin văzduh mîna ca un balaur, șuierînd tare, a zis: "Mie nu mi răspunzi, necuratule chip?"

Iar sfîntul a zis către dînsul: "Împărate, de voiești să mă chinuiești, chinuiește-mă, iar dacă voiești a mă întreba, vorbește cu blîndețe, căci așa poruncesc legile". Iar împăratul a zis: "Spune, căror hotărîri și porunci părințești nu ne-am supus, de zici că avem socoteală eretică?" Sfîntul a zis: "Zugrăvirea pe pereți a icoanelor care de mult, de toți Părinții a fost primită și închinată, pe aceasta ați lepădat-o din Biserica".

Iar împăratul a zis: "Nu le numi pe acestea o, necuvioase cap, zugrăviri de icoane, ci zugrăveli de idoli. Și ce împărtășire au cu sfinții? Sau ce împărtășire are lumina cu întunericul?" Sfîntul a răspuns: "Împărate, creștinii au hotărît a sluji nu materiei în icoane, ci numirii chipului ne închinăm gînditor, suindu-ne prin aceasta la pricinile chipurilor celor dintîi și prin vedere ne înălțăm la dogmele și scopul drepte credințe, la locurile cerului cele înalte. Aceasta este dorirea sufletului, de a se înălța ca o pasăre mult rătăcitoare, spre a se odihni acolo".

Împăratul a zis: "Cu dreptate este oare, ca cele de oameni propovăduite, care sînt nemărginite cu anevoie văzute și nici de minte ajunse, a le închipui în chip simțit și prin materie a ne închina lor, nefiind acestea cunoscute, fără numai nemărginirea, precum zice Grigore cuvîntătorul de Dumnezeu? Și este oare cu cuviință, în materie a ne închina acelora, a căroră fire nimănui nu-i este adevărită?"

Cuviosul a răspuns: "Care din oameni, avînd înțelegere, zice că este cu puțință a se zugrăvi cu vopselele cele făcute din materie firea dumnezeiască cea nematerialnică, care covîrșește toată mintea, al cărei chip nici cu mintea nu se poate închipui, și cum este cu puțință a o închipui cu vopsele? Iar noi, cînd închipuim

în icoană pe Hristos, atunci nu închipuim firea Dumnezeirii Lui, ci însemnăm chipul acela al dumnezeieștii Lui omeniri, cel arătat întru asemănarea noastră și de mâinile apostolilor pipăit, precum grăiește Sfântul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu: *Care L-am văzut cu ochii noștri, care L-am privit și mâinile noastre L-au pipăit.*

Iar de-mi vei pune înaintea cuvîntul lui Moise, care zice: *Să nu-ți faci ție chip cioplit, nici orice asemănare din cîte sînt în cer sus, și cîte sînt pe pămînt jos*, chiar pe Moise însuși îl voi arăta ție că a făcut închipuire a doi Heruvimi de aur, de care dumnezeiescul Apostol zice așa: *Heruvimii slavei, care umbreau altarul.* Încă și altarul, cortul și sfînta sfîntelor, închipuiau asemănare cerească, precum același apostol grăiește: *Care slujesc chipului și umbrei celor cerești.*

Deci, ce fărădelege facem cînd închipuim pe icoană chipul lui Hristos cel în vedere de om, și ne închinăm Lui? Oare închinîndu-ne și Crucii aceleia făcute din orice fel de materie, vi se pare că ne închinăm materiei? Încă și vasele cele sfințite care se cinstesc de noi, nici un fel de sminteală nu fac științei noastre, deoarece sîntem adeveriți că se sfințesc prin chemarea numelui lui Hristos.

Oare vei lepăda din Biserică și Sfintele Taine, care au aceeași închipuire, sub vederea pîinii și a vinului cuprind în taină Trupul și Sîngele lui Hristos, prin care se închipuiește același trup al lui Hristos, care a pătimit pe cruce și acum este fără pătimire în cer? Acestora ne închinăm și le sărutăm, împărtășindu-ne cu dînsese, ca să moștenim sfințenia; iar voi, nefăcînd deosebire între sfînt și necurat, icoana lui Hristos o socotiți ca pe idolul lui Apolo; iar pe Sfînta Născătoare de Dumnezeu, ca pe idolul Artemidei și nu v-ați înfricoșat a le numi pe dînsese idoli și le-ați călcat cu picioarele și le-ați ars".

Iar împăratul a zis: "O, tu, orbitule cu mintea și decît nepomeniții mai nepomenit, călcînd icoanele oare pe Hristos l-am călcat? Să nu fie". Dar purtătorul de semne Ștefan, de-a pururea purtînd întru sine pe Hristos și de dînsul învățîndu-se, punînd mîna în sfințitul culion, și scoțînd banul îl arăta, precum Hristos a arătat adunării celei mai dinainte a iudeilor, purtînd chipul și numele pierzătorului împărat, și a zis: "Al cui este chipul acesta, împărate și scrisul de pe el?" Iar tiranul înspăimîntîndu-se, a zis: "Al celui ce împărățește".

Sfîntul a zis: "Oare dacă pe acesta, aruncîndu-l la pămînt și de bunăvoie îl voi călca, voi suferi muncă?" Iar cei ce stăteau de față, au zis: "Aspru va fi pedepsit, cel ce îndrăznește să calce banul ce poartă semnul și numele nebiruiților împărați". Iar sfîntul, oftînd, a zis: "Dacă voi ziceți așa, ce muncă va suferi cel ce a călcat și a ars chipul lui Hristos și al Maicii Sale din icoană? Negreșit se va da focului celui fără de sfîrșit și veșnic cum și viermelui celui neadormit!" Și aruncînd banul, l-a călcat.

Atunci cei ce stăteau lîngă împărat, ca niște fiare sălbatice, sărînd asupra sfîntului, au vrut să-l arunce jos în mare din palat. Dar împăratul, cu vicleșug oarecum, pentru că se schimba ca un șarpe, i-a oprit; și îndată, legîndu-l pe sfînt de gît cu mâinile înapoi, l-au trimis la temnița cea de obște a Bizanțului, unde se numește sfințitul divan, ca după lege să se judece, că a călcat chip de împărat.

O, nebunie! Căci cei ce au defăimat legea lui Dumnezeu, și icoana Lui au călcat-o, aceștia fac legi care îi îndreptățesc. Și cine oare nu va rîde de nebunia acestora?

Deci Sfîntul părintele nostru Ștefan, fiind trimis la temnița numită Pretoriu, numai cît a intrat în pridvoare, s-a înfierbîntat inima lui, ca să zic așa după proorocul, aprinzînd înăuntrul lui focul cugetării și a grăit cu limba sa sfîrșitul zilelor vieții sale, zicînd: "Aceasta este odihna vieții mele și aici voi lăuda pe Dumnezeu pînă la cea mai de pe urmă răsufare a vieții mele, căci pentru icoana lui Hristos am ales-o pe dînsa".

Și a aflat închiși acolo ca 342 de monahi, din toate laturile. Unii cu nasurile tăiate, alții cu ochii scoși, alții avînd mâinile tăiate, ca unii ce nu au iscălit împotriva sfîntelor icoane, ci încă au scris pentru ele, iar alții neavînd urechi. Iar unii arătau urmele bătăilor celor neasemănate pe care le luaseră de la chinuitori, răni care nu se tămăduiseră încă, iar alții se arătau că nu au păr, fiind tunși de păgînii arzători de icoane, și cei mai mulți aveau cinstita barbă unsă cu smoală și arsă.

Aceste grele munci de multe feluri, ale tănuitorilor buneii creuințe, văzindu-le sfintul, mulțumea lui Dumnezeu, Care le-a dăruit răbdare, iar pe sine se socotea a fi vrednic de plângere. Ba încă se supăra și cu greu suferea că nu s-a învrednicit a purta și el asemenea răni pentru icoana lui Hristos în felul cum s-au învrednicit aceia.

Toți acei părinți l-au primit pe Cuviosul Ștefan ca pe un păstor și începător de mîntuire și de la dînsul se învățau, se spovedeau și-i spuneau lui gîndurile. Deci s-a făcut pretoriu ca o mînăstire, fiindcă toată pravila monahicescă se săvîrșea într-însul. Iar cei ce păzeau temnițele, văzindu-l pe acesta cu adevărat înger pămîntesc fără prihană, s-au înspăimîntat, încît un temnicer a spus către femeia sa în taină, precum Manoe: "O, femeie! pierim întru această nebunie a tiranului; căci ca pe un Dumnezeu l-am văzut pe Ștefan Axenteanul, cel închis acum în temniță".

Iar femeia aceea cinstită - noua Samarineancă, cu adevărat -, prin întrebare către bărbat, fură de la dînsul prin auz toată petre-cerea fericitului și pe ascuns de soțul său intrînd în temniță, la picioarele cuviosului aruncîndu-se, ruga pe sfintul, zicînd: "Nu te feri, părinte, de mine, preaticăloasa, că voiesc a-ți aduce mîngîiere și a-ți sluji la cele de trebuință, pentru că, în chipul acesta nădăjduiesc să iau și eu plată de la Dumnezeu. Pentru aceea nu mă respinge pe mine nevrednica".

Pe cînd cinstitul părinte făcea rugăciune pentru dînsa, și nu s-a plecat ca să ia ceva, femeia a zis către dînsul: "Cinstite părinte, de ce te lepezi de creuința mea cea către tine? Că deși nevrednicia mea mă respinge pe mine, fă milă cu mine; căci, precum văduva de la Sarepta odinioară a adus lui Ilie făină, iar Sumaniteanca i-a dat lui Elisei foișorul pentru iubirea de străini, iar văduva care se ferește în Evanghelie a pus cei doi bani în vistieria bisericii, așa și eu, prin nădejdea creuinței, ceva asemenea săvîrșind către tine, să nu mă întorci smerită și rușinată".

Iar sfintul a zis către dînsa: "Du-te femeie, du-te căci nu pot să primesc ceva de la tine. Că nu de fire sau de nevrednicie fug, să nu fie aceasta, ci fiindcă sînt cu totul nevrednic eu ticălosul. Căci sînt oprit de Dumnezeu a nu ne împărtăși cu ereticii. Nu mă știu să mă fi împărtășit cîndva cu ereticii cei prigonitori de creștini și arzători de icoane, sau din mîinile lor să fi luat ceva".

Iar femeia aceea iubitoare de Hristos, cea în adevăr păzitoare de cei chinuiți, auzind acestea de la sfintul și aruncîndu-se jos, zicea: "Să nu-mi fie mie, Cuvioase părinte Ștefane, a ocărîi icoana lui Hristos, a Maicii Lui, sau a sfinților; căci știu ce fel de răspuns vor da înaintea Domnului, cei ce au îndrăznit să facă aceasta. Căci cel întru sfinți, părintele nostru Gherman, a rînduit pe surpătorii sfințelor icoane împreună cu aceia care au strigat: *Ia-L, Ia-L, răstignește-L pe Fiul lui Dumnezeu*. Pentru aceasta, cinstite părinte, cer numai să se ascundă lucrul acesta de bărbatul meu și de păzitorii cei împreună cu el. Și eu cu lucrul deplin te voi încredea pe cuvioșia ta".

Și zicînd acestea s-a întors către casă, unde deschizînd o lădiță a scos trei icoane ascunse, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care purta în brațe pe Fiul lui Dumnezeu, și a Sfintului Pavel, și închinîndu-li-se lor cu creuință le-a dat sfintului Ștefan, zicînd: "Să fie acestea, sfinte, înaintea feței tale, ca atunci cînd te rogi, să mă pomenești și pe mine păcătoasa".

Astfel, iubitorul de Dumnezeu Ștefan, plecîndu-se către cererea sa, o pomenea la rugăciune. Femeia, în ascuns, de atunci îi aducea sîmbăta și Duminica cîte o bucățică de pîine și trei pahare de apă. Aceasta a fost mîncarea și băutura fericitului în vreme de un an și unsprezece luni, cît a fost în temniță.

Într-una din zile, șezînd Cuviosul cu ceilalți părinți, care erau împreună legați, a venit cuvîntul despre chinurile cele de multe feluri, care se aduceau celor credincioși, de la antipații și ighemonii cei fărădelege ai împăratului. Și a venit în mijloc Antonie, care era din insula Criteilor, vestind jertfa adusă lui Dumnezeu, zicînd:

"Cum fără de lacrimi voi aduce în mijloc, părinți cinstiți, vitejiile lui ava Pavel? Căci acest viteaz s-a prins de către Teofan, eparhul Ciprului și a fost dus spre cercetare în divanul ce se zice a lui Heracle". Și stătea

la pământ icoana lui Hristos și unealta caznelor, care la elini se zice catapeltis. Și a zis voievodul: "O, Pavele, una din două îți stă înaintea: sau icoana lui Hristos s-o calci în picioare ca să trăiești, sau de nu, cu aceste unelte cumplit vei fi muncit ca să mori".

Dar Sfântul Pavel cel cu bărbăție, cu glas mare a strigat: "Să nu-mi fie mie aceasta, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, să calc dumnezeiasca Ta icoană, ce este asemenea cu chipul trupului Tău, fiind lăcaș al numelui Tău cel înfricoșat". Și la pământ plecându-se, a adus sfintei icoane închinarea cea cuviincioasă, sărutând cu dragoste chipul răstignirii lui Hristos, arătând cu lucrul că nu se teme de îngrozirea chinurilor și este gata să moară pentru icoana lui Hristos.

Iar voievodul, mîniindu-se, a poruncit să-l dezbrace și așa să-l întindă pe catapelte. Și din toate părțile, strîngîndu-l slujitorii pe sfântul între cele două scînduri, de la gît pînă la glezne, și cu fiare pătrunzînd mădularele acestuia, să-l spînzure cu capul în jos și de jur împrejur să aprindă un foc mare; și așa l-a făcut ardere de tot, prin foc, boierul cel care era în fărădelegi mai mult decît împăratul".

Pe cînd acesta grăia și toți părinții vărsau lacrimi, un preot bătrîn, Teostirict din sfînta mînăstire a Nelechitului care avea nasul tăiat, iar barba dată cu smoală și cu catran îi fusese arsă de luptătorii contra sfintelor icoane, cei fără Dumnezeu, acela venind în mijloc a zis: "Nu este cu puțință, cu adevărat, cinstite Ștefane, a suferi fără plîns sau a trece cu vederea sălbăticia de atunci a boierului din pămîntul Asiei, pe care îl numesc Lahonodracon". Iar cinstitul Ștefan i-a zis: "Spune părinte spune pentru Domnul, și să nu ascunzi, căci mai rîvnitori ne faci, dacă va voi Dumnezeu să pătîmim și noi".

Iar Teostirict a zis: "Sfîntul Marele Post trecînd și sfintele Paști ajungînd, în seara sfintei Joi celei mari, în care Hristos Dumnezeu nostru se dădea în mîinile Iudeilor, dumnezeiasca jertfă săvîrșindu-se, acest eparh cu nume de balaur, după porunca împăratului împreună cu mulțime de ostași, năvălind fără veste și intrînd cu îndrăzneală în biserică și în Sfîntul Altar, au poruncit să înceteze cîntarea și au răsturnat la pămînt sfintele și de viață făcătoarele Taine ale lui Hristos. Apoi, luînd pe cei mai aleși din monahi, vreo treizeci și opt, le-a pus mîinile și gîturile în cătușe, iar din ceilalți pe unul l-au bătut fără cruțare, iar pe altul l-au ars de tot. Altoră, smolindu-le barba și fețele, i-au izgonit după ce le-au tăiat nasul, dintre care unul sînt și eu.

După toate acestea, neîndestulîndu-se, acel rău credincios, toată mînăstirea a ars-o, de la grajd pînă la biserică, și le-a prefăcut în praf aruncat pe pămînt. Apoi, împreună cu dînsul, luînd pe cei treizeci și opt de părinți, i-a surghiunit în părțile cele mai îndepărtate ale Efesului și i-a încuiat în cămara unei băi vechi, astupînd intrarea; apoi săpînd poalele muntelui, i-a îngropat de vii. Și așa cu silă nesuferită s-au săvîrșit în Domnul.

Deci, aceste lucruri pline de întristare și altele mai multe și mai dureroase grăindu-le, nu era cu puțință a suferi plîngerea. De aceea ruga pe Sfîntul Ștefan, precum mai înainte în munte, așa și acum să le spună cuvînt de mîngîiere. Iar prea fericitul, cu durere sufletească, suspinînd, a zis: "Să mulțumim, părinți și frați, să mulțumim pentru toate acestea ce s-au întîmplat, căci răbdarea cea pînă în sfîrșit aduce cununa; căci foc, sabie și la sfîrșit moarte de la păgîni ne stau înainte. Să răbdăm și să-i urmăm pe Cuvioșii Părinți, care și-au săvîrșit viața în vremea noastră mucenicește, pe Cuviosul Petru, cel încuiat în Vlaherna, care fiind bătut cu vine de bou înaintea împăratului pentru icoana lui Hristos, atîta răbdare a arătat, încît nici n-a suspinat, nici n-a strigat, ca și cum n-ar fi simțit nici un fel de durere din acele bătăi".

Dar mai vîrtos pe împăratul îl rănea cu cuvintele sale ca și cu niște arme ascuțite, pe acest nou Datian și Iulian Paravatul, cu îndrăzneală propovăduindu-l și către Dumnezeu ochii ridicînd a zis: "Mulțumesc Ție, Doamne". Așa a răposat în bătăi.

După dînsul pe Ioan, dumnezeiescul egumen al mînăstirii celei vestite a Monagriei, pe care tiranul împărat, pierzîndu-l cu tiranie, pentru că nu a călcat icoana lui Hristos și a Maicii Lui, l-a cusut într-un sac și legîndu-i o piatră mare, l-au înecat în adîncul mării. Ce moarte poate fi mai cumplită decît aceasta? Dar aceasta aduce cununa. Cine ar fi îndestulat să afle cercetările în fiecare eparhie, de la cumpliții boieri ai

tiranului și vrăjmașii adevărului, cum și cumplitele chinuri? Pentru că noi, lepădând multe semne de biruință ale păgînătății acelora, rîvnim moartea Stăpînului. *Că nu-s vrednice pătimirile vremii de acum, pe lîngă slava ce are să ni se arate nouă*, precum zice vasul alegerii, Pavel.

Însă vremea îmi spune o, credincioși, ca să aduc la arătare și moartea pentru dreapta credință a cinstiului părintelui nostru Ștefan. Deci, precum în multe chipuri mai înainte m-am îndreptat, mă trage înapoi nevrednicia mea și necunoștința meșteșugului vorbirii spre a grăi. Dar de vreme ce sfîntul este milostiv și bun către a mea smerenie, nu voi înceta grăind după putere, neieșind întru nimic afară din adevăr. Dumnezeu, Care descoperă robilor Săi tainele Sale, și pe cele mai înainte de facere la arătare le aduce, n-a ascuns vremea mutării cinstiului părintelui nostru Ștefan de la cele de aici.

Căci, precum s-a zis mai sus, Sfîntul Ștefan era împărtășit și de darul înainte vederii. Deci, acest cinstit și sfînt bărbat, mai înainte cu patruzeci de zile de pătimirea sa, chemînd pe preafericita și iubitoarea de străini femeie, pe slujitoarea sfinților, care erau în temniță, i-a zis ei: "Plata slujirii tale către mine o, femeie, îți va da-o ție Domnul. Dar voiesc întru această patruzecime să săvîrșesc rugăciune în liniște și înfrînare. Deci nu-mi mai aduce pîine și apă".

Iar cinstita femeie a răspuns: "De ce vrei această asprime, părinte? Au nu toată vremea vieții tale este o postire, o rugăciune și o asprime?" Și sfîntul a zis: "Am cunoscut că după puține zile are să fie sfîrșitul vieții mele". Și cu aceasta umilind pe femeia cea iubitoare de străini a slobozit-o în pace.

Și așa, nu a încetat sfîntul în acele patruzeci de zile, vorbind și învățînd pe părinții cei împreună legați, de a nu se întrista întru necazuri, săvîrșind cîntări de laudă de toată noaptea, încît și unii din cei care țineau în taină credința cea dreaptă, veneau la dînsul schimbîndu-și hainele, îmbrăcîndu-se în zdrențe proaste și îndulcindu-se de la dînsul cu învățăturile cele folositoare pentru credința cea dreaptă, luînd binecuvîntare de la dînsul.

Trecînd zilele și ziua a treizeci și opta ajungînd, de dimineață după slavoslovia Utreniei și după sfîrșitul ceasului întîi, chemînd iarăși pe acea femeie milostivă, în auzul părinților, a zis: "Vino, cinstită și binecuvîntată femeie să vadă Dumnezeu și să-ți măsoare nelipsit osteneala ce ai făcut-o cu mine, răsplătind rodul ostenelelor însutit, precum este scris în Sfînta Evanghelie. Căci ești uceniță cu adevărat a Celui ce a zis: *Întrucît ați făcut unuia dintre acești mai mici ai Mei, Mie Mi-ați făcut. Și Cel ce primește pe drept în nume de drept, plată de drept va lua*. Pentru aceasta Domnul să-ți dea însutit și să te rînduiască împreună cu credincioasele Marii și înțeleptele femei, cu a lui Cleopa, cu a lui Iosif, cu a lui Ioachim și cu Marta". Deci și mai multe decît acestea a zis, binecuvîntînd-o.

Apoi, luînd dumnezeiasca icoană cu chipul Mîntuitorului și a ucenicilor Lui, adică a lui Petru și Pavel, i le-a dat ei, zicîndu-i: "Să-ți fie ție acestea strajă în viață și amanet al dreptei credințe". Apoi, oftînd, a spus că peste două zile, pornind de la cele de aici, se va duce în altă viață și la Dreptul Judecător. Iar ea, nu puțin tînguindu-se, luînd sfintele icoane de la sfîntul, le-a învelit într-o basma de frica prigonitorilor celor fără de Dumnezeu și, primind binecuvîntarea de pe urmă, a pornit spre casă, plîngînd pentru despărțirea de un părinte și învățător ca acesta. Iar Cuviosul Ștefan, împreună cu cei legați, a petrecut cealaltă vreme a zilei aceleia și toată noaptea în rugăciune, binecuvîntînd pe Dumnezeu.

Tiranul împărat săvîrșea atunci jertfa cea păgîneasă, adică sărbătoare diavolească, pe Dionis și pe Vrum, laudîndu-i la acea prăznuire ca pe niște făcători ai semințelor și ai vinului. Și în acea zi de dimineață, stătea în foisoarele școlilor, împreună cu lăutarii cei de un cuget cu dînsul, avea îndeletnicire urîtă și lui Dumnezeu vrăjmașă, prin jertfa cea de față, în cinstea preadesfrînatei lui femei, cea de a treia cu numele Evdochia.

Căci lepădatul de Dumnezeu eretic, pe lîngă multe alte fapte rele și urîte, nu lăsa nici praznicile cele păgînești. Și i s-a spus lui de către niște urîtori de Hristos, că Ștefan Axenteanul, exarhul nepomeniților, acea temniță a făcut-o mînăstire, săvîrșind cîntare de laudă de toată noaptea în dînsa, și toți cei din cetate alergînd la dînsul, se învățau a sluji idolilor - căci așa numeau ei sfintele icoane.

Iar tiranul, auzind aceasta și fierbînd de mînie, a chemat un bărbat, purtător de sabie, cu vrednicia de proxim, și i-a poruncit să ducă pe Cuviosul Ștefan în cealaltă parte de tîrg, unde era cinstita biserică a Sfintei Marii Mucenițe Mavra, pe care urîtorul de sfinți, dărîmînd-o pînă la temelie, a făcut-o loc de ucidere, și Mavra a numit locul acela unde făcea și tocmelile cu dracii. Aceasta o mărturisește copilul jertfitorului, care s-a dat spre jertfă, pentru care nu este vreme a povesti.

Apoi, îndată a rînduit să se cerceteze, întrebînd prin cetate, ca oricine va fi aflat avînd rudenie, prieteni, sau neam apropiat pe cineva, din catalogul monahicesc, sau măcar cu haină neagră, să-l trimită, după bătăi nesuferite, în surghiun. Și atunci era bucurie vrăjmașilor, căci dădea pe care voiau, încă și robi pe stăpîni clevețeau. Plîngerea și tînguirea Bizanțului, nu era mică, ci mai mult decît în zilele cele de demult ale lui Iulian și Valens, cei fără de Dumnezeu.

Trimisul acela, luînd pe Sfîntul Ștefan din temniță și încătușîndu-i gîtul și mîinile, îl ducea la locul cel rînduit. Iar tiranul împărat, ieșind din palat, s-a dus spre ulița cea de obște, care se numea Milion, unde, în anii cei de demult, cei ce au împărățit cu dreaptă credință, au zugrăvit cele șase sinoade a toată lumea, care arătau mărturisind dreapta credință țaranilor, străinilor și celor dimprejur, pe care, babiloneanul tiran, în zilele acelea, vărîndu-le, a zugrăvit sataniceasca alergare de cai și pe vizitiul cel iubit de draci și nevrednic cerului și pămîntului, cinstindu-l pe acesta mai mult decît pe Sfinții Părinți. Cine oare nu se va înfricoșa și nu se va înspăimînta, sau nu va rîde, ori nu va plînge, de o asemenea îndrăzneală? O! Mîntuitorul meu, cît de nemărginită și îndelungată răbdare ai!

Stînd tiranul în acel loc, lăudîndu-l și slăvindu-l toți, el a zis: "Nici o mîngîiere nu este sufletului meu pentru nepomeniții cei răi". Iar unul din cei împreună tăinuitori ai lui, a strigat: "Și unde s-a arătat oare, stăpîne, urma acestora, sau pomenirea lor în cetatea ta, ori în altă parte, fiindcă toți s-au pierdut? Căci iată și pe vrăjmașul adevărului, pe Ștefan Axenteanul, întîlnindu-l astăzi, am văzut dreapta judecată, fiind dus pentru a se da sabiei".

Iar balaurul cel cu multe chipuri, a zis către dînsul: "Și ce este oare mai dulce lui Ștefan, decît să primească tăierea capului? Căci mă plec să cred că, de cînd s-a închis, aceasta o dorea. Dar nu se cade ca el să sufere o moarte ca aceasta, ci mult mai grea și cu anevoie. De vreme ce și împărăteasa nu puțin se va supăra pe noi, căci ziua sărbătorii vrumaliului, cu ucidere am săvîrșit-o".

Și îndată a poruncit acest nou Irod, robul femeilor, să-l întoarcă pe sfîntul și în temniță să-l închidă. Iar părintele iarăși cînta în temniță împreună cu cei legați, acestea: *Cel ce locuiești întru ajutorul celui Preaînalt, întru acoperămîntul aripilor se va sălășlui...* și celelalte stihuri ale psalmului.

Tiranul împărat a făcut în ziua aceea ospăț mare boierilor săi și celor de un gînd cu dînsul și, săvîrșind prăznuirea cea vrăjmașă lui Dumnezeu, în seara aceea cu strigăte și alăute s-au plecat spre băutură. Apoi chemînd doi frați de-o mamă, neîntreçuți în vrednicie, frumoși la chip și la suflet, și foarte minunați, pe care, zavistuinđu-i mai pe urmă cu rîvnă, i-a ucis după ce le-a zis lor:

"Mergeți în temniță, ziceți acestea lui Ștefan Axenteanul: Știi cît mă îngrijesc de tine, viața ți-am dăruit, ca doar plecîndu-te, măcar mai pe urmă să faci cele plăcute mie. Deși eu știu gîndul lui cel neplecat și cu împietrire de inimă, negreșit vă va ocărî. Totuși dacă prin cuvinte bune îl veți pleca pe dînsul, bine va fi. Iar dacă nu, atîta să-l răniți cu bătăi peste gură și peste spate, încît, ieșind voi de acolo, el în chinuri să moară".

Acei frați, mergînd la temniță și la sfîntul ajungînd, i-au vestit acestuia graiurile împăratului, întru nimic pe sfîntul vătămîndu-l, fiindcă au văzut fața lui ca o față de înger, ci mai vîrtos întărîndu-l în dreapta credință. Apoi sărutîndu-l, au luat binecuvîntare și, întorcîndu-se înapoi, au venit la cel ce i-a trimis, și i-au zis:

"Împărate, am aflat pe călugărul acela neplecat, încă stăruind în cele dinainte ale sale și anatemisind. Și atît de tare l-am rănit pe dînsul cu bătăi, încît fără glas zăcea și nu ne mai așteptăm să fie viu pînă mîine".

Apoi, veselidu-se trufașii și rîzînd tare, se țineau de lâcomia gîtului, adică a băuturii celei irodienesci, fiind robul pîntecelui.

Cuviosul Ștefan, toată noaptea aceea a stat la rugăciune, gătindu-se de moarte. Cînd a fost la răsăritul luceafărului, a chemat pe toți Cuvioșii Părinți, împreună cu cei legați, și a zis către dînșii: "Mîntuiți-vă, părinți și frați, mîntuiți-vă! Și vă rugați pentru mine, ca nu cumva să se afle vreun înger rău în întîmpinarea duhului meu, pentru mulțimea greșelilor mele. Pacea și sărutarea cea mai de pe urmă vă dau, că iată acum s-a apropiat ceasul sfîrșitului meu, și cununa cea mucenicească este lîngă ușă. Iar voi petreceți întru dreapta credință pînă în sfîrșit".

Acestea auzindu-le de la dînsul, Cuvioșii Părinți își spălau fețele cu lacrimi fierbinți. Iar el a început a dezbrăca de pe sine hainele, însă Sfînții Părinți au zis: "Mai bine este, părinte, ca în această sfîntă îmbrăcăminte să vezi sfîrșitul zilelor tale". Iar Sfîntul Ștefan, de Dumnezeu însuflețitul, a zis: "Părinți și frați, cel ce se luptă, gol se luptă, și socotesc că nu este drept, ca acest sfînt chip, să se necinstească și să se calce de un norod ce latră ca niște cîini". Cu acestea înduplecînd pe părinți, șezînd numai într-o haină de pînză împreună cu dînșii, grăia cele despre mîntuire.

Iar în noaptea aceea, după banchet, trufașul împărat odihnindu-se pe patul său, i s-a spus de către dracul cel ca un corb de noapte, care totdeauna petrecea împreună cu el, că cei doi trimiși de dînsul n-au făcut nici un rău lui Ștefan în temniță, ci mai vîrtos i s-au închinat lui și s-au binecuvîntat de dînsul.

Deșteptîndu-se împăratul din somn în al doilea ceas din zi, a ieșit cu sîrguință într-un foișor al palatului și a început a răcni ca un leu, zicînd: "O, ce nevoie! O, ce mare defăimare pentru mine, nimeni nu este ca să-mi ajute mie! Ce este mie și nepomeniților? Nu este nici unul care să-mi slujească cu credință, toți mă socotesc pe mine întru nimic; și nu știu ce voi face cu acei nepomeniți".

Auzind strigarea împăratului toți cei ce erau în curțile împărătești, s-au mîhnit, s-au tulburat foarte, și au alergat degrabă la dînsul. Iar el, cu aceștia întîlnindu-se, a zis: "Unde mergeți și pe cine căutați?" Iar ei au răspuns: "La tine preabunul nostru stăpîn, venim să ne veselim împreună cu tine, marele împărat, la ziua cea de sărbătoare care acum se săvîrșeste, adică a Augustei". Dar el iarăși a strigat: "Nu sînt eu stăpînul vostru, nu sînt împăratul vostru, altul este stăpînul vostru, la ale cărui picioare tăvălindu-vă și la ale căror urme închinîndu-vă faceți rugăciuni. Nimeni nu este de un suflet cu mine, ca să-l omoare pe acela, că doar ar afla odihnă viața mea și s-ar fi mîngîiat duhul meu".

Iar ei nedumerindu-se și cu durere în inimă sîrguindu-se, au întreat: "Cine este oare alt împărat pe pămînt, mai presus decît tine, împărate și stăpîne? Și cine este vrăjmaș al împăratului pe care l-am fi cinstit mai mult decît pe tine împărate? Nu te iuți asupra noastră?" iar Copronim a răspuns: "Ștefan Axenteanul, exarhul nepomeniților este împăratul vostru, iar nu eu".

Și numai cît a pomenit numele acesta, și îndată se putea vedea pornire și tulburare de mulțime, ca un tunet, alergînd la temniță, la care ajungînd, ca niște fiare sălbatice, sărînd în temniță, strigau la temniceri: "Dați-ne aici pe Ștefan Axenteanul!" Iar cel ales întru sfînțenie, fără tulburare ieșînd la dînșii, a zis: "Ca o oaie ce vine la cei ce voiesc a o junghia, iată eu sînt cel pe care îl căutați".

Și îndată la pămînt aruncîndu-l ca niște fiare sălbatice, și legînd funii de fiarele în care picioarele lui erau închise, l-au tras la ulița cea de obște, călcîndu-l peste cap și peste tot trupul, cu pietre lovindu-l și cu bețe bătîndu-l. Și cum a ieșit, fiind tîrît pe prima ușă a temniței, ajungînd la pridvoarele casei celei de rugăciune ce era acolo, adică a Sfîntului Mare Mucenic Teodor, mîinile și capul puțin ridicîndu-și și ochii spre cer înălțîndu-i, pe cît îi era cu puțință, a făcut închinăciunea cea mai de pe urmă, înaintea bisericii sfîntului mucenic.

Fiind întru atîtea munci cumplite și bătaii, a săvîrșit lucrul cel cuviincios dreptei credințe; apoi văzîndu-l unul din acei băutori de sînge și fără de Dumnezeu, fiind îmbrăcat cu satana, scrîșnînd, a zis: "Vezi că nepomenitul ca un mucenic voiește a muri". Și alergînd către tulumbele de stîns focurile ce sînt în acel

loc, pe care le numesc sorburi, și luînd un lemn mare numit antion, repede întorcîndu-se și ajungîndu-l pe sfîntul, fiind tîrît de mulțime și peste creștet lovindu-l, ca pe un cîine, îndată l-a omorît.

Filomatie era numele acelui gealat, care, fiind trîntit îndată la pămînt și îndrăcîndu-se, striga groaznic, scuturîndu-se, curgîndu-i spume și scrișnind din dinți. Apoi pînă la moartea lui, așa a fost pedepsit de diavolul.

Dar ce cuvînt va istorisi, sau ce auz va primi mucenicia sfîntului, întru acele cumplite dureri? Căci care mădular al lui s-a văzut nemărturisit de cunună, dintre nenumăratele împrôșcări cu pietre? Că fiind tîrît pe pămînt și lovit din lepede în lepede, mîinile i se tăiau, degetele împreună cu unghiile cădeau, iar coastele lui se rupeau, vinele rozîndu-se înroșeau pămîntul cu mulțimea sîngelui, oasele rupîndu-se din încheieturi, se făceau bucăți.

Iar unul din cei fărădelege, lovind cu o piatră în pîntecele lui, l-a despîcat în două. Și se vedeau toate măruntaiele lui pe pămînt tîrîndu-se cumplit. Cu adevărat nici o moarte nu s-a văzut mai cumplită ca aceasta, nici la elini nu s-a văzut cîndva, căci și după ce a răposat îl băteau cu bețe și cu pietre pe trupul mort; nu numai bărbații, ci și femeile și copiii din școli, după porunca tiranului, alergau cu pietre.

Dar dacă cineva ar fi întîmpinat pe cale această ardere de tot, jertfită lui Dumnezeu, fără să o lovească cu pietre, se pedepsea ca un iubit al sfîntului și vrăjmaș al împăraților. Și cum cei ce-l tîrau au ajuns la locul boului, un om care prăjia niște pește în tigia l-a văzut pe sfîntul, fiind tîrît pe uliță; și părîndu-i-se că el încă trăiește, apucînd un tăciune din foc și lovind tare capul sfîntului în partea dinapoi, despărțindu-se, a sărit și s-au vărsat pe pămînt creierii cei moi.

Atunci un bărbat dreptcredincios, cu numele Teodor, rămînînd înapoi cu socoteală ascunsă, făcîndu-se că a alunecat, plecîndu-se la pămînt, a ridicat acele sfînte moaște și cu basma învelindu-le, le-a ascuns înăuntrul hainelor sale și se sîrguia să vadă unde îl vor arunca pe Sfîntul Ștefan, spre mîncarea cîinilor. Iar răul tiran, a mers tîrînd pe Sfîntul spre mînăstirea unde era sora lui, ca s-o scoată și pe dînsa și s-o împrăște cu pietre cu mîinile lui, ca și pe fratele ei, Sfîntul Mucenic Ștefan.

Dar cinstita și cu adevărat sora Sfîntului, cu firea și cu socoteala, cunoscînd mai înainte năpădirea tiranilor eretici, într-un mormînt întunecat închizîndu-se, a scăpat. Și venind păgînii și neaflînd-o, de acolo tîrînd pe Sfîntul, l-au aruncat în groapa păgînilor și a osîndiților, unde era biserica Sfîntului Palaghie. Pe aceasta, tiranul urîtor de sfinți, aflînd-o căzută, a făcut-o mormînt de osîndiți și a numit-o "a lui Palaghie". Și s-a arătat graiul cel proorocesc luminat grăind, și cu cel fărădelege s-a socotit dreptul.

De aici tîlharii, întorcîndu-se la împărat, ca de la un război cu vitejie făcînd izbînzii, s-au primit de dînsul cu bucurie. Și așa tiranul, șezînd cu dînsii la o masă cu multe cărnuri, auzind de moartea Sfîntului Ștefan cea în multe chipuri, rîzînd tare se rușina. După aceia și pe ceilalți cuvioși părinți, care erau în temniță împreună cu Sfîntul Ștefan, cu felurite chinuri i-au omorît.

Așa s-a sfîrșit Sfîntul lui Dumnezeu și Cuviosul Mucenic Ștefan, la cincizeci și trei de ani ai vîrstei sale, în luna noiembrie, în douăzeci și opt de zile, în care se prăznuia o sărbătoare păgînească de iubitorii de dezmierdări. Pentru aceea, iubiților, nu se cade să dăm tăcerii lucrurile cele minunate ale Cuviosului, care s-au făcut după moarte și pe care Dumnezeuul tuturor, le-a făcut întru lauda și slava slugii Sale. Că Însuși prin Scriptură strigă: *Numai pe cei ce Mă slăvesc pe Mine, îi voi slăvi; și cei ce Mă defaimă pe Mine, se vor necinsti.*

Căci pe cînd tîra pe Sfîntul și l-au dat morții celei amare și fără de milă, de dimineață văzduhul, liniște avînd, și razele soarelui strălucind pînă la ceasul al treilea, de năprasnă s-a ridicat un nor înfocat spre partea de răsărit a Constantinopolului, peste vîrfurile muntelui, de unde a venit sfîntul. Apoi, ajungînd lîngă marginile cetății, a înnegrit tot văzduhul. La vedere părea ziuă, dar era întuneric ca de noapte. Și vifor groaznic suflînd, s-a vărsat grindină peste cetate, încît mulți s-au primejduit și pe unii i-a ucis, și nu puțin s-au vătămat arăturile care erau verzi în cetate.

Iar poporul cel drept credincios, care rămăsese, a plîns pe ascuns, împreună cu femeile cele credincioase și au milostivit pe Dumnezeu, ca să li se dea odihnă în primejdia cea nesuferită. Ceea ce a și făcut Dumnezeu, Care a ascultat rugăciunile celor ce se tem de El, spre mai mare rușine și ocară a păgînului împărat, cel nevrednic de cinste.

Iar Teodor, bărbatul cel iubitor de Dumnezeu pomenit mai sus, luînd moaștele care au căzut din căpățînă, cum și creierii, le-a ascuns în sîn. Iar după ce a fost aruncat sfîntul, a mers la sfînta mînăstire a cuviosului părintelui nostru Dia și, luînd în ascuns pe egumenul mînăstirii, i-au dat lui moaștele și i-a spus ce s-a întîmplat în acea zi.

Acesta tînguindu-se și suspinînd tare, luînd pe Teodor iubitorul de Dumnezeu, l-a dus în paraclisul din dreapta mînăstirii a Sfîntului Întîiului Mucenic Ștefan, și scoțînd o cutie, a închis într-însa sfintele moaște ale Sfîntului, împreună cu ei fiind de față și un oarecare Ștefanid, copil mic al acelei mînăstiri; și după ce s-au închinat, le-au pus înăuntrul jertfelnicului și a catapetesmei, tăinuind lucrul.

Trecînd puțină vreme, a fost clevetit Teodor de niște urîtori de Hristos la împăratul, zicînd că bărbatul cel iubitor de Dumnezeu este închinător de icoane, și a poruncit balaurul cel din adînc, ca bărbatul acela să fie dus în surghiun, împreună cu femeia și cu copiii, în insula Siciliei, lucru ce s-a și făcut. Iar trecînd vreme multă și bărbatul cel iubitor de Dumnezeu fiind uitat în surghiun, Dumnezeu, Cel ce judecă drept, l-a așezat și pe acesta la ale sale, prin Cuviosul Mucenic Ștefan.

Pentru că Ștefanid, copilul cel mai înainte pomenit, ajungînd întru măsura vîrstei, ruga pe egumenul său să-l hirotonească în diacon. Iar acela zăbovind, pentru că încă era tînăr, și cum el cunoștea cele despre dînsul, căci a crescut din tînără vîrstă pe mîinile lui, nedobîndind cererea și pe egumen îngrozindu-l, a furat cutia în care erau moaștele Sfîntului Ștefan și a alergat la palatul împăratului, vestind tiranului lucrul.

Căci a zis: "Egumenul meu, închinîndu-se oaselor vrăjmașilor, celor de tine uciși, îi numește sfinți, iar pe tine tiran și nou Iulian te propovăduiește, împreună cu Teodor cel surghiunit în Sicilia Dalmației". Iar tiranul, fierbînd de mînie, a poruncit îndată ca egumenul să fie închis în cătușe, iar pe Teodor degrabă să-l întoarcă din Sicilia, ca să-și ia pedeapsa pentru îndrăzneală. Și a poruncit celui ce i-a clevetit pe dînșii să păzească cutia pînă la muștrarea amîndurora.

Întorcîndu-se Ștefanid la cetatea împărătească, luîndu-l singur împăratul, l-a învățat cele ce avea să zică împotriva bărbaților celor drepți, aducînd de față și cutia, apoi l-a slobozit pe dînsul. A doua zi, înaintea tiranului stînd, vînzătorul muștra înaintea tuturor pe egumen și pe Teodor, iubitorul de Dumnezeu, zicînd că va arăta ceasul, ziua și basmaua cea sîngerată, împreună cu moaștele, de nu se vor pleca. Iar bărbații cei iubitori de Dumnezeu se prefăceau că nimic din cele zise nu este adevărat.

Împăratul striga către vînzător, să scoată cutia pe care o ascunsese, și s-o arate spre muștrare. Atunci s-a văzut preaslăvită minune, că într-o clipă s-a făcut cutia nevăzută și nu s-a mai aflat pînă astăzi. Prin aceasta mai mult s-a rușinat tiranul cel mult împietrit și, socotind ca nu cumva să se cunoască de bizantini o minune ca aceasta, că de cei mai mulți se numea sfînt, a trimis pe vrăjmașul acela și vînzătorul, după multe bătăi nesuferite, în surghiun, într-un ținut străin. Iar pe bărbații cei cinstiți i-a trimis înapoi, care slăveau pe Dumnezeu pentru toate, căci prin Sfîntul Ștefan a făcut minune, ca ei să se păzească fără de primejdie.

Dar să nu tăcem nici despre acea vicleană slujnică de care s-a scris mai sus, care pe doamna sa - Sfînta muceniță Ana -, și pe Sfîntul Ștefan i-a clevetit și i-a prihănit, învățată fiind de păgîni, cu care se tocmise să o slobozească și cu cineva din palat să o însoțească. Să spunem în ce fel a avut sferșitul vieții, prin ce fel de moarte urîtă și rea. Căci după moartea cea purtătoare de nevoiță a Sfîntei Ana, după bătaia aceea nesuferită și după săvîrșirea Sfîntului Ștefan prin mucenicie, nimic din cele făgăduite ei dobîndind, s-a ridicat împotriva lui Calist, celui mai înainte zis și împotriva lui Avlicalam, strîngătorul de biruri, zicînd:

"De nu veți împlini cele făgăduite, în mijlocul cetății voi spune vicleșugurile voastre și ocările cele către Sfântul".

Acestea făcându-se în nepricepere, după ce au făcut sfat, au însoțit-o pe dînsa cu un notar al aceluiași strîngător de biruri al Nicomidiei. Rămînînd însărcinată și ajungînd în vremea nașterii, această nouă viperă a născut doi copii. După o vreme, rămînînd văduvă, singură ea împreună cu copiii, în mijloc dormind, pe la miezul nopții, întru uimire făcîndu-se pruncii și luînd oarecare putere minunată, sculîndu-se și apucînd-o de amîndoi sîinii, au început a-i suga, nu ca niște copii, ci ca niște pui de leu sau de urs, încît nu a fost cu putință să-i mai scoată, ca de la niște fiare înfuriate și mîncătoare. Și astfel, dimineața i-a aflat morți, pe mama lor și pe prunci, încă ținînd cu dinții sîngerăți cărnurile sînilor.

Această ticăloasă pedeapsă suferind vicleana slujnică și prihănitorea Cuviosului, și-a lepădat rău viața, fiind trimisă în munca cea fără de sfîrșit. Pentru aceasta nu este nedrept Dumnezeu, Cel ce degrabă pierde buzele cele viclene și limba cea rău grăitoare, iar pe cei ce-L slăvesc pe El, îi slăvește și după moarte.

Acestea sînt ostenele mele, culese de la rudeniile Cuviosului, de la cunoscuți, de la cei împreună locuitori, de la cei ce au fost sub un acoperămînt și de la ucenici; și nu numai atît, ci și de la tăinuitorii tiranului, care încă trăiesc în această viață, fiind povestiri adevărate. Dar o, cinstite părinte, și moștenitorule al muntelui, al peșterii și al chipului, prea cuvioase Epifanie, cel ce mi-ai poruncit și ai îndemnat smerenia mea, trecîndu-mi cu vederea prostia și lenevirea, primește acestea, căci, din cele multe, puține adunînd, ți le aduc, împreună lucrătoare avînd rugăciunile tale cele bine primite de Dumnezeu.

Dar ce voi zice și către tine o, Părinte Cuvioase, Mucenice și purtătorule de nevoie, cel cu numele Ștefan? Că mai presus de om este mucenicia ta, al cărui lucru este preabun și lauda mai presus de om. De aceea, prin solirile tale alungînd întristarea, ale tale ție aducîndu-le ca niște flori din grădini, capul tău cel dumnezeiesc încununat îl laud. Și pe acestea aducîndu-le ție în dar, cer slobozenie de relele ce țin sufletul meu, cel ce în multe ocări se ticăloșește. Dar o, mucenice a lui Dumnezeu, cel ce ai urmat Stăpînului Hristos prin patima pentru icoana Lui și prin vărsarea sîngelui.

"O! noule păzitor și rugător al neamului nostru. O! pierzătorul dracilor și surpătorule de rătăcirii idolești și al sfințelor icoane închinătorule. O! doctor al celor ce bolesc, izgonitorule al bolilor de tot felul. O! arătătorule al celor obosiți și al celor ce se înviforează, liman neînvăluit. O! dăruitorule al celor săraci și al celor înstrăinați mîngîiere nelipsită. O! povățuitorule al celor rătăciți și întărire a drept-credicioșilor care au căzut acum.

O! luminătorule a toată lumea, care luminezi sufletele cele întunecate de eres. O! împreună vorbitorule al îngerilor, și al arhanghelilor împreună dănțuitorule. O! slujitorule al Sfintei Treimi și sfințitorule al sufletelor omenești. O! rugăciune bine primită lui Dumnezeu pentru cei ce cu credință adevărată primesc și slăvesc mucenicia ta. O! izgonitorule de la Dumnezeu al celor ce petrec încă în eresul prihănitorilor de creștini, și ca o aspidă surdă își astupă urechile, nevrînd să audă sau să creadă luptele tale cele purtătoare de nevoie".

Și mai pe scurt să zic: "O! dreptule, cel ce mai presus te-ai ridicat decît tot numele bun și decît toată fapta cea bună; podoaba pustnicilor, alegerea cuvioșilor, alcătuirea monahilor, luminătorul învățătorilor, întrecerea supușilor și părtaș al mucenicilor, Sfinte Ștefane"!

Primește acum cuvîntul de la mine, ca o adevărată slugă a lui Dumnezeu. Cuvîntul urmează și într-acesta pe Hristos, Care pe cei doi bani ai văduvei i-a lăudat mai mult decît prinoasele celorlalți cele de mult preț. Să nu-mi întorci înapoi alabastrul cuvintelor, precum nici Stăpînul Hristos pe al păcătoasei, deși nu aduc eu mirul cel bine mirositor prin lucrurile cele bune. Fă lăcaș în smeritul meu suflet, precum și Hristos a făcut în casa lui Zaheu!

Vămuiește prin cercetare pe diavolul cel ce m-a vămuit pe mine! Scoate-mă din adânc, pe mine cel cufundat în patimi; fă-mă viu cu rugăciunile tale pe mine cel mort prin greșeli! Apropie-mă de Hristos, pe mine cel ce m-am îndepărtat de El, prin păcatele mele! Amestecă-mi vin împreună cu untdelemn, ca un doctor milostiv și neputințele trupului meu celui păcătos vindecă-le!

Ca astfel și eu nevrednicul de tămăduirea cea sufletească și trupească, prin tine să mă fac vrednic, precum în această viață de un nume cu tine m-am învrednicit Ștefan, și stării celei de-a dreapta să mă arăți vrednic, împreună cu această drept-credincioasa adunare, care cu credință te laudă pe tine, împreună cu mucenicii, prin rugăciunile cele de maică, ale Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților și prin smeritele tale rugăciuni, cele bineprimite lui Dumnezeu.

Slavă înălțăm pentru toate lui Hristos, Împăratul tuturor și Dumnezeu nostru, Care te-a încununat pe tine cu asemenea fapte, Căruia I se cuvine cinstea și închinăciunea, împreună și Celui fără de început al Lui Părinte și Preasfântului și de viață făcătorului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pățimirea Sfântului Mucenic Paramon și a celor împreună cu dînsul (29 noiembrie)

În vremea împărăției rău-credinciosului împărat Decie, era la răsărit un voievod cu numele Achilin, care prigonea foarte mult pe creștini. Acesta a adunat odată în temniță un număr de trei sute șaptezeci de creștini și, vrînd a merge la via sa din Valsatin, a poruncit să ducă pe mucenici împreună cu sine, pentru că urma să treacă pe lîngă capiștea lui Poseidon, vrînd să-i silească pe dînșii ca să aducă acolo jertfă idolilor.

Ajungînd la capiște, îi silea pe sfinți să aducă jertfă necuratului lor zeu, Poseidon. Dar n-a putut să-i înduplece pe dînșii către voia lui cea necurată, nici cu îmbunări, nici cu amenințări. S-a întîmplat a trece pe acolo un bărbat cinstit cu numele Paramon, de credință creștină. Acesta, văzînd atîta mulțime de sfinți mucenici pregătiți pentru pătimire, a stat înaintea capiștei idolești și a strigat cu glas mare: "O, cît de mulți drepti sînt înjunghiați fără vină, de necuratul voievod, pentru că nu se închină idolilor lui celor fără de suflet și muți".

Acestea zicîndu-le în auzul tuturor, a pornit în calea sa. Iar voievodul, auzind aceste cuvinte ale lui Paramon, s-a aprins de mînie și a poruncit slugilor ca îndată să-l ajungă și să-l omoare pe acesta. Iar fericitul Paramon, neștiind acea poruncă a voievodului, mergînd pe calea sa, iată l-au ajuns slugile păgîne ale necuratului voievod și l-au prins pe el. Și mai întîi, trăgîndu-i limba din gură, care mustrase și ocărise pe chinuitorul voievod, au străpuns-o cu trestii ascuțite. Apoi i-au înfipt, în toate mădularele lui alte trestii, după care l-au săgetat cu sulițele.

Și așa Sfîntul Mucenic Paramon și-a dat cinstitul suflet în mîinile lui Dumnezeu. În același timp și sfinții mucenici, cei mai înainte pomeniți, trei sute șaptezeci, munciți fiind lîngă capiștea lui Poseidon, au fost tăiați pentru mărturisirea lui Hristos.

Cuviosul Acachie Ascultătorul (29 noiembrie)

Acest cuvios Acachie, a cărui viață o mărturisește Sfîntul Ioan Scărarul, ca pildă de ascultare - în cuvîntul al patrulea cel pentru ascultare -, din tînră vîrstă lepădîndu-se de lume, a alergat la o mînăstire, din Asia. Îmbrăcîndu-se în chipul monahicesc, petrecea viața pustnicească, simplu fiind, dar înțelept. Și era în acea mînăstire un bătrîn trîndav și foarte mînios.

Acesta, nu se știe cum - zice Sfântul Ioan Scărarul - a luat de ucenic pe pururea pomenitul și de un nume cu nerăutatea, adică Acachie, pilda ascultătorilor și împreună pătimitor cu mucenicii, care suferea grele pătimiri de la acest bătrîn, de necrezut multora. Căci nu numai cu ocări și cu necinstiri îl asupra pe dînsul, ci și cu bătaii și cu răni îl chinuia. Iar răbdarea lui era fără de margini.

Deci văzîndu-l pe dînsul un stareț, potrivit povestirii Sfântului Ioan Scărarul, l-a adus pildă și dovadă de faptă bună a ascultării, în cuvîntul său. Văzîndu-l în fiecare zi, ca un rob cumpărat, cele mai grozave rele pătimind, de multe ori zicea către dînsul: "Ce este, frate Acachie? Cum te afli astăzi? Cîștigat-ai vreo cunună?" Iar el îndată îi arăta uneori ochiul învinețit, iar alteori grumazul sau capul rănit.

Deci, cunoscînd starețul că răbdarea lui nu este dobitocească și fără de socoteală, zicea către dînsul: "Bine, bine, frate, rabdă cu bucurie și te vei folosi".

Deci petrecea sub învățatura bătrînului acelaia nemilostiv, răbdînd unele ca acestea, nu un an, nici doi, nici trei, ci nouă ani - fiindcă el ajunsese acum întru măsura faptelor bune, hotărîte de Cel ce știe inimile și rărunchii tuturor -, s-a dus către Domnul, ca să ia de la El cununa răbdării și a muceniei, și ca un mucenic să se odihnească.

Îngropat fiind în cimitirul părinților, bătrînul Sfântului Acachie, după cinci zile s-a dus la stareț și a zis către el: "Părinte, fratele Acachie a murit". Iar starețul, auzind, a zis către dînsul: "Crede-mă, bătrînule, eu nu cred că a murit fratele Acachie". Iar el a zis a doua oară: "Dacă nu mă crezi, vino și vezi".

Deci s-a sculat starețul degrabă și au venit la cimitir amîndoi, împreună cu bătrînul fericitului nevoitor. Apoi, ajungînd la mormînt, a strigat cinstitul stareț, ca și către un viu, către cel ce cu adevărat și după adormire era viu, și a zis: "Frate Acachie, ai murit?" Iar ascultătorul cel bine cunoscător, și după moarte arătînd ascultare, a răspuns către marele stareț, zicînd: "N-am murit, părinte! Cum este cu puțință să moară omul care este săvîrșitor al ascultării?"

Atunci bătrînul, cel ce fusese mai înainte stareț al Sfântului Acachie, auzind aceste cuvinte ale celui ce și după moarte era ascultător, înfricoșîndu-se, a căzut pe fața sa cu lacrimi și, cerînd de la egumenul lavrei o chilie aproape de mormîntul sfîntului său ucenic, cu întreagă înțelepciune a petrecut cealaltă parte din viață, zicînd către părinți "ucidere am făcut!"

Deci, dumnezeiescul Acachie, întru nevoie ca acestea petrecîndu-și viața, s-a mutat cu fericire din viața cea vremelnică, a luptelor și a nevoițelor, la cea veșnică, în care sînt învîstierite bunătățile. Iar cinstitul lui trup, păzindu-se mai presus de fireasca descompunere și putrezire, cu dumnezeiască putere a rămas întreg.

Odată, sosind vremea secerișului, monahii care locuiau în acea mînăstire, avînd obicei să iasă la seceriș ca să-și cîștige pîinea cea de peste an, au lăsat doi din frați în mînăstire, unul bolnav, iar altul spre păzirea mînăstirii.

S-a întîmplat însă ca, puțin după plecarea lor, să moară cel bolnav. Iar celălalt, fiind singur și nefiind harnic spre îngroparea fratelui, văzînd mormîntul minunatului Acachie bun de a îngropa și trupul fratelui celui ce murise, și socotind că Sfîntul Acachie, cum a fost ascultător în viață, așa va fi și după moarte, a deschis mormîntul lui și a pus peste trupul sfîntului trupul fratelui celui mort.

Mergînd a doua zi la cimitir, a aflat trupul fratelui, pe care îl pusese împreună cu sfîntul, lepădat afară. Deci el, luîndu-l, l-a pus iarăși în mormîntul sfîntului. Iar după ce iarăși l-a pus, în același chip l-a aflat afară.

A doua zi, se judeca cu sfîntul și zicea către dînsul: "Eu am auzit de tine, Sfînte Acachie, că tu, ca nimeni altul, ai iubit ascultarea, răni și bătaii de tot felul răbdînd pentru dînsa. Dar acum văd că te-ai făcut neascultător, mîndru și ne iubitor de frați. Căci mă vezi că sînt slab, neputincios și singur, și nu pot să sap

altă groapă și tu nu voiești atîta lucru să mă ajuți, ca să primești pe fratele, ci îl lepezi? Deci, ori lasă-l pe dînsul să zacă împreună cu tine, ori dacă iarăși vei face aceasta și nu vei primi, atunci nu te voi mai suferi pe tine, ci te voi scoate din mormînt și te voi lepăda afară, ca pe un nesupus, iar trupul fratelui îl voi pune în locul tău".

Deci, punîndu-l pe el iarăși în mormîntul sfîntului, s-a dus. Venind a doua zi la mormînt, a aflat pe fratele cel pus de dînsul zăcînd în mormîntul sfîntului, iar pe sfînt nu l-a aflat. Și de atunci pînă acum se vede mormîntul deșert, avînd numirea: mormîntul Sfîntului Acachie.

Așa preamărește Dumnezeu în cer și pe pămînt pe cei ce-L preamăresc pe El aici pe pămînt!

Viața Sfîntului Apostol Andrei, cel întîi chemat (30 noiembrie)

Datori sîntem noi creștinii a aduce slavă, cinste și închinăciune către toți sfinții, de vreme ce ei, bine viețuind și toate poruncile lui Dumnezeu păzindu-le, s-au făcut prieteni de aproape ai Lui. Căci, învrednicindu-se de împărăția cerurilor și fiind aproape de Dînsul, acum se roagă de-a pururea pentru mîntuirea și ocrotirea noastră.

Dar mai ales Sfinților Apostoli, toată omenirea cea de sub soare le este datoare, în toată vremea și în toate zilele, ca și în tot ceasul, a le mulțumi, a-i slăvi, a-i lăuda și a săvîrși pomenirea lor cu bucurie, cu osîrdie și cu evlavie; iar zilele lor de pomenire se cuvine a le prăznui cu tot poporul, cu psalmi, cu cîntări de laude și de mulțumire și a le cinsti duhovnicește. Pentru că ei, de toată lumea lepădîndu-se și de Hristos Dumnezeu nostru lipindu-se, slujindu-I Lui cu toată osîrdia și cu tot sufletul, s-au făcut următori ai sfîntei și dumnezeieștii vieți, cum și petrecerii lui Hristos pe pămînt și, fiind văzători ai minunilor celor de El făcute, au urmat și patimilor, răstignirii, morții, învierii și înălțării Lui la cer.

Apoi și cu putere de sus s-au îmbrăcat și cu limbi de foc s-au îmbogățit, făcîndu-se din pescari, apostoli și din vînători de pești, vînători de oameni, după cum însuși Domnul le-a făgăduit, zicînd: *Veniți după Mine și vă voi face pe voi vînători de oameni*. Apoi ca niște cai, după cum zicea proorocul Avacum, prin toată lumea pe care o vede soarele au alergat și pe neamuri le-a întors din rătăcire și de la închinarea de idoli la cunoștința adevăratului Dumnezeu le-a adus, prin fiecare țară, cetate, sat și loc, răbdînd bătăi, chinuri, vărsări de sînge și moarte în fiecare zi.

Despre aceasta ascultă pe Pavel, zicînd:

Întru osteneli multe, întru bătăi cu covîrșire, în temniță cu prisosință, în primejdii de moarte de multe ori; de la iudei de cinci ori cîte patruzeci de lovituri fără una am luat. De trei ori cu toiege am fost bătut, o dată cu pietre am fost improșcat, de trei ori s-a spart corabia cu mine, o noapte și o zi am fost întru adînc; în călătorii de multe ori, în primejdii în rîuri, în primejdii de la tîlhari, în primejdii de la cei de un neam, în primejdii de la neamuri, în primejdii prin cetăți, în primejdii prin pustietăți, în primejdii pe mare, în primejdii între frații cei mincinoși. Întru osteneală și în trudă, în privegheri de multe ori, în foame și în sete; în postiri de multe ori, în frig și fără haine".

Și acestea pentru ce? Pentru ca să întoarcă pe oameni de la înșelăciune la adevăr și de la întunericul închinăciunii la idoli, la lumina cunoștinței de Dumnezeu. Astfel, au fost și ei ca și dascălul lor, Iisus Hristos, Mîntuitorul nostru, Care Și-a vărsat sîngele Său pe Cruce pentru mîntuirea noastră.

Deci, pentru aceasta sîntem datori a le mulțumi Sfinților Apostoli, a-i cinsti și a-i lăuda neîncetat, după putere, căci după vrednicie numai lui Dumnezeu Îi este cu putință să-i cinstească. Și încă îi va cinsti mai

ales cînd va șede la judecată pe scaunul slavei Sale. Atunci și ei vor șede împreună cu Hristos pe douăsprezece scaune, judecînd cele douăsprezece seminții ale lui Israel.

Unul dintre aceștia, și decît toți mai întîi chemat, este Sfîntul, slăvitul și prealăudatul Apostol Andrei, a cărui viață și petrecere voim a o istorisi după putere și după vrednicie, lăsîndu-o spre folos celor puternici și desăvîrșiți întru cuvinte și fapte bune.

Slăvitul Apostol Andrei, cel întîi chemat, s-a născut în cetatea ce se numește Betsaida, care este lîngă Marea Galileii, în hotarul Zabulonului, din care seminție i se trăgea și neamul. Cetatea era mică și neînsemnată mai înainte, iar după răsărirea acestuia, a fratelui său, verhovnicul Petru, și a lui Filip, s-a făcut renumită și slăvită. Și se numea evreiește Betsaida, ce se tîlcuiește "casa vînătorilor". După cuviință se numea așa, căci astfel era patria Sfîntilor Apostoli Petru, Andrei și Filip, care au vînat pește pînă au aflat adevărul, Care este Hristos.

Deci dintr-o patrie neslăvită ca aceasta au răsărit apostolii amîndoi, avînd un tată sărac, anume Iona, care, fiind sărac, a învățat pe fiii săi meșteșugul său. Căci Iona era pescar și prindea pești în Marea Galileii și prin alte iezere ce se aflau prin Galileea. Apoi Apostolul Petru a învățat meșteșugul tatălui său și după aceasta și-a luat de femeie pe fiica lui Aristobul, fratele Apostolului Varnava. Iar dumnezeiescul Andrei, lepădînd toată tulburarea lumească, și-a ales să petreacă întru feciorie, nevoind să se însoare.

Auzind că Ioan, Înaintemergătorul Domnului, umblă prin locurile de pe lîngă Iordan și propovăduiește credința și pocăința, Andrei s-a dus la dînsul și i s-a făcut ucenic, că dorea a se sui cu mintea sa la înțelegeri mai înalte. De aceea n-a voit, precum ceilalți, să petreacă în tulburările și grijile lumii. Căci auzind cuvintele proorocești și avînd sufletul său curățit de păcate, a cunoscut îndată că învățătura Botezătorului este din porunca lui Dumnezeu și că este pricinuitoare de mîntuire. Pentru aceasta i-a și urmat cu toată inima și cu totul și-a afierosit mintea sa învățaturii lui Ioan.

Deci, dumnezeiescul Înaintemergător, vrînd să înalțe gîndul ucenicilor lui întru mai multe cugetări și să nu creadă că el este Hristos, ci rob slujitor, Înaintemergător și propovăduitor al lui Hristos, a luat cu sine pe doi din ucenicii săi, pe Apostolul Andrei și pe un altul, care zic unii că ar fi cuvîntătorul de Dumnezeu Ioan, și a mers cu dînșii acolo unde se afla atunci Hristos. Și văzîndu-l pe El, a zis: *Iată mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatele lumii.*

Auzind acești doi ucenici mărturia lui Ioan pentru Hristos, au lăsat pe Ioan și au urmat pe Hristos. Iar Iisus Hristos, întorcîndu-se și văzîndu-i pe dînșii urmîndu-l, a zis către dînșii: *Ce căutați?* Iar ei au răspuns către Dînsul: *Ravi - care se tîlmăcește învățătorule -, unde petreci?* Iar Iisus le-a zis lor: *Veniți și vedeți.* Deci au venit și au văzut unde petrecea și au rămas în acea zi acolo, căci era ceasul al zecelea. Însă vedeți buna voire a Sfîntului Apostol Andrei? Căci după ce a aflat el comoara, n-a voit să o aibă numai el singur, ci a chemat și pe fratele său, Petru, spre cîștigarea acesteia.

După aceasta a aflat pe fratele său Petru, care se numea atunci Simon, și a zis către dînsul: *Am aflat pe Mesia, Care se tîlmăcește Hristos.* N-a zis: "Am aflat un mesia, ci pe Mesia". Ce va să zică aceasta? A arătat Sfîntul Andrei că a cunoscut pe Cel pe Care L-au propovăduit proorocii. "Acela este Iisus". Pentru aceasta n-a zis că "am aflat un mesia", adică pe un oarecare Hristos, căci "mesii" și "hristoși" se numeau și împărații iudeilor, pentru că se ungeau cu mir, care era amestecat cu *mesa* (untdelemn). Dar i-a zis: *Am aflat pe Mesia, adică pe Hristosul acela, pe care mai înainte l-au vestit proorocii.*

Andrei, după ce a zis acest cuvînt către Apostolul Petru, fratele său, l-a luat cu sine și l-a dus la Hristos. Iar Hristos, văzînd pe Petru, a zis către dînsul: *Tu ești Simon, fiul lui Iona; tu te vei numi Chifa, care se tîlmăcește Petru.* Acestea așa s-au săvîrșit atunci, și în acest chip au vorbit cu Hristos amîndoi acești frați, apoi s-au dus iarăși la Sfîntul Ioan Botezătorul. Iar în zilele acelea Irod împăratul a prins pe Ioan Botezătorul și l-a închis în temniță pentru că îl mustrase, că a luat cu fărădelege de soție pe Irodiada, femeia fratelui său, Filip. Acolo unde era el închis ca un prooroc și mai mult decît prooroc, a cunoscut că va fi omorît de Irod, iar ucenicii lui vor rămîne iarăși întru întunericul Legii Vechi.

Deci, pentru ca să nu se întâmple ca ucenicii lui să rămână fără să cunoască desăvârșit că Hristos este Dumnezeu, Sfântul Ioan Botezătorul a ales pe doi din ucenicii săi, care erau mai înalți cu înțelepciunea. Adică pe slăvitul și cinstitul Andrei și pe altul pe care l-am pomenit mai înainte și i-a trimis la Hristos să-L întrebe: *Tu ești Acela pentru Care au scris proorocii că are să vie, sau pe altul vom aștepta?*

Dar Iisus Hristos, Care cunoștea cele ascunse ale oamenilor, nici nu a ascuns cu totul cele pentru Sine, nici nu le-a descoperit dumnezeirea Sa, ci a voit să le arate adevărul prin lucruri, iar nu prin cuvinte, ca singuri ei din lucruri să învețe și să înțeleagă că El, Care face minunile acestea, este Acela care va să vie, spre mântuirea oamenilor.

Deci le-a răspuns lor Hristos: *Mergeți și spuneți lui Ioan că orbii văd, surzii aud, morții înviază, șchiopii umblă, săracilor bine li se vestește. Cum? Adică aud cuvinte bune: Fericțiți cei săraci cu Duhul, că a lor este Împărăția cerurilor și fericit este cel ce nu se va sminti întru Mine.* Dar care este înțelegerea cuvântului? Oare nici Ioan nu știa că El era Hristos, pe Care proorocii mai înainte L-au proorocit și L-au propovăduit? Oare pentru aceasta a trimis pe ucenicii săi să întrebe pe Hristos cine este? Cum era cu putință să nu fi cunoscut el pe Hristos cine este, când însuși Ioan Înaintemergătorul, fiind încă în pîntecele maicii sale, Elisabeta, L-a cunoscut? Dar nici Hristos, cu răspunsul Lui, nu voia să adeverească pe Ioan despre Sine că este Hristos, căci îl cunoștea Hristos, cu mult mai mult decît el Îl cunoștea pe Hristos.

Ci, pentru aceasta le-a răspuns lor așa și a făcut minuni înaintea lor, ca să cunoască amîndoi ucenicii, adică Andrei și Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, că mare este deosebirea dintre Hristos și Ioan. Căci Ioan nu a făcut nicidecum minuni, iar Hristos a făcut nenumărate. Avea și dreptate că atunci aceia socoteau pe Ioan Botezătorul mai mare, căci era din neam arhieresc și născut din tată prooroc, din Zaharia și însuși el era prooroc și că din maică stearpă, prin făgăduință, era născut. Iar Hristos se arăta ca un sărac și fiu de săraci și nici ucenici nu avea pînă atunci.

Fiind Ioan închis în temniță, Hristos a plecat din Ierusalim și S-a dus la lacul Ghenizaretului. Acolo a aflat pe Andrei și pe Petru în corabie, cîrbindu-și mrejele. Deci, Hristos nici nu le-a imputat ceva, nici nu le-a grăit vreun cuvînt aspru, fiindcă L-au lăsat și pe El și pe dascălul lor, Ioan, închis în temniță - căci Dumnezeu fiind, cunoștea că sărăcia i-a silit pe dîșii să lucreze -, ci le-a zis: *Veniți după Mine și Eu vă voi face pe voi pescari de oameni.* Iar ei, lăsîndu-și mrejele, au urmat lui Hristos. Și, cum zice evanghelistul Matei, îndată au urmat lui Iisus; adică nu au așteptat, nici nu au întîrziat, nici nu au zis: "Să cîrpin mrejele noastre și apoi vom veni după Tine". N-au zis așa. Ci îndată, lăsîndu-și mrejele, corabia, casa, neamul, prietenii, rudele și cunoscuții, au urmat lui Hristos. Și încă aveau proaspătă mărturia Botezătorului, care le spusese despre Hristos și țineau minte și minunile pe care le-au văzut, făcîndu-se de El.

Deci Apostolul Andrei lăsînd toate, cu tot sufletul a urmat lui Hristos, mai înaintea celorlalți apostoli, fiind chemat la învățătura lui Hristos, pentru care s-a și numit "întîi chemat". Căci Andrei a înțeles mai înainte din cărțile cele proorocești că, cu adevărat, El este Cel Care va să vie. Mai ales, după ce a văzut boli nevindecate tămăduindu-se, pe orbi văzînd, pe șchiopi umblînd, dracii izgonindu-se, pe morți sculîndu-se din groapă, mai cu înlesnire decît din somn, numai cu porunca și cuvîntul lui Hristos; asemenea și celelalte minuni ale lui Hristos, pe care este de prisos a le povesti cu de-amănuntul.

După ce-a văzut apostolul acestea, cu mult mai mult s-a încredințat și s-a întărit în cugetarea cea bună pe care o avea pentru Hristos. Căci ca un înțelept și priceput, Apostolul Andrei socotea că, deși proorocii cei de demult au făcut cîteva minuni, nu le-au făcut cu stăpînire ca Hristos, ci cu rugăciune și cerere către Dumnezeu. Iar Hristos cu cuvintele *ție îți zic* și cu alte cuvinte ca acestea stăpînitoare, făcea minunile Sale.

Văzînd apostolul că Hristos Își puna mîna Sa pe ochiul orbului și vedea, porunca dracilor și ca niște fum piereau, furtunile mărilor le domolea; apoi umbla pe mare ca pe uscat și alte minuni preaslăvite făcea, a cunoscut și a crezut negreșit că Hristos este Dumnezeu adevărat. Acestea socotindu-le slăvitul

Apostol Andrei, era ucenic nedespărțit al lui Hristos. Avea încă și osîrdie multă și rîvnă înfocată, încît dorea să și moară pentru numele Lui.

După ce Hristos a lăsat cetățile și s-a dus în pustie, nici acolo nu l-au lăsat mulțimea oamenilor și ucenicii Lui, ci L-au urmat ca să-I asculte învățătura. Și fiind pustiu locul și neavînd hrană să mănînce atîția oameni, s-a dus dumnezeiescul Andrei și i-a zis lui Hristos - că aveau doar cinci pîini de orz la dînșii, și puțini pești -, cum să ajungă acestea la atîta mulțime? Atunci Hristos a binecuvîntat cele cinci pîini și le-a mîncat tot poporul acela, ca la cinci mii, afară de femei și de copii, și s-au săturat și au prisosit încă douăsprezece coșuri de fărmături.

Despre minunea aceasta se poate încredința cineva din dumnezeiasca și Sfînta Evanghelie a Sfîntului Ioan, cuvîntătorul de Dumnezeu, în capitolul al șaselea. Și din altă povestire a Sfîntei Evanghelii poate să înțeleagă cineva prietenia și îndrăzneala Apostolului Andrei către Hristos, dascălul său. Căci povestește însuși Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu în capitolul 12, că în vremea sărbătorii Paștelui iudeilor au mers la praznic și niște elini, ca să vadă biserica și să-și facă obișnuita rugăciune, fiindcă erau și ei de credința și din neamul evreiesc, dar născuți și crescuți prin alte neamuri, a căror limbă o învățaseră.

Pe aceștia i-a înspăimîntat vestea lui Hristos, căci făcuse atunci, de curînd, minunea învierii lui Lazăr și Îl întâmpinase pe El poporul cu stîlpări și făcuse mai înainte și multe alte semne. Pentru aceea veniseră ei întru cugetare de Dumnezeu și, avînd dorință ca să-L vadă, au venit la Filip, rugîndu-l și zicîndu-i: *Doamne, vrem să vedem pe Hristos*. Iar el, neavînd atîta îndrăzneală către Hristos și dîndu-i lui Andrei cinstea ca unui întîi chemat, s-a dus la dînsul și i-a spus pricina. Iar Andrei, luînd cu sine pe Filip, s-a dus la Hristos și l-au spus amîndoi cuvintele elinilor, de unde putem cunoaște dragostea și îndrăzneala ce o avea el către Hristos.

Deci, lăsînd pe celelalte cîte le-a lucrat împreună cu Hristos, pînă a venit la patima Sa cea de bunăvoie, să scurtăm cuvîntul nostru.

Iar după ce a pătimit pentru noi Domnul, S-a răstignit, a murit, S-a îngropat și a înviat din mormînt cu puterea dumnezeirii Sale, a adunat iarăși la Sine pe ucenicii și prietenii Săi, S-a arătat lor în muntele Galileii și le-a zis: *Mergînd, învățați toate neamurile*. Și după ce le-a trimis lor Preasfîntul Duh și i-a luminat să grăiască în toate limbile neamurilor cîte se aflau sub cer, atunci Apostolii, adunîndu-se, au aruncat sorți între dînșii, ca să se știe ce parte de pămînt urma să ia fiecare dintre dînșii, spre propovăduire.

Deci, celorlalți apostoli le-a căzut sorțul spre propovăduire pentru alte părți de pămînt. Iar Sfîntului Apostol Andrei i-a căzut sorțul să propovăduiască în toată Bitinia - și se numește Bitinia tot locul cît este în mijloc, de la Scutari care este peste canalul Constantinopolului spre răsărit, ce se numea mai înainte Hrisopoli, pînă la Nicomidia și pînă la Niceea. Și nu numai în Bitinia, ci și în partea Mării Negre, spre partea răsăritului, cu toate locurile și amîndouă părțile cele de pe lîngă Marea Neagră, pînă la Camupolin. Pe lîngă acestea se număra și Calcedonul și Bizanțul, care este cetatea lui Constantin și toată partea Traciei, de la Constantinopol pînă la Cavala, care, în Faptele Apostolilor, se numește Neapolis, iar la alții se numește Hristupolis. În sorțul său era și Tesalonicul și Tesalia, pînă la Farsala și Elada și pînă la Zitunion și Ahaia, apoi de la Zitunion pînă la Paleapatra.

Toate cetățile acestea, ce se cuprind în hotarele acestor țări amintite, au căzut în sorțul Apostolului Andrei, ca să meargă să le învețe cunoștința lui Dumnezeu. Și nu numai acestea, ci încă și alte neamuri cîte se află între Tracia și Macedonia, pînă la rîul cel mare Istrul, care acum se numește Dunărea, și acestea tot în sorțul Sfîntului Apostol Andrei au căzut. Toate neamurile acestea erau țărînă pusă înaintea lui, în care voia să semene sămînța cuvîntului lui Dumnezeu.

Deci, Sfîntul Apostol Andrei cel întîi chemat n-a căutat la mulțimea oamenilor, a locurilor, a țărilor și a cetăților, nici n-a slăbit cu sufletul, nici n-a pregetat la lungimea și mulțimea călătoriilor, nici nu s-a îngreunat cu nevoițele ce-i stăteau înainte, nici nu s-a temut de barbaria, sălbăticia și cruzimea tiranilor

și a închinătorilor de idoli. Ci avea în mintea sa porunca lui Hristos, Care a zis: *Iată Eu vă trimit pe voi, ca pe niște oi în mijlocul lupilor..., să nu vă temeți de cei ceucid trupul, căci sufletul nu-l pot ucide.*

Avînd în sine mare dragoste către Hristos, dascălul său, fiind plin de credință și tare nădăjduind în puterea Lui cea nebiruită, cu sîrguință s-a apucat de călătorie, pornind de la Ierusalim, ca să meargă la fiecare din locurile pe care le-am zis. A luat cu sine și pe niște ucenici din cei șaptezeci de apostoli, pe care i-a socotit îndemînatici la propovăduire.

Deci, multe sînt călătoriile și drumurile acestui apostol, dar mai multe cele prin cetăți și prin sate, în care, semănînd cuvîntul cunoștinței de Dumnezeu, a secerat spicele bunei credințe. Însă cu neputință este a descrie cu amănuntul toate călătoriile, primejdiile și necazurile pe care le pătînea în fiecare cetate și sat. Dar ca să nu lipsim pe ascultători de povestirile folositoare, despre Sfîntul Andrei, vom povesti pe cele mai vestite și mai mari, pentru dragostea lor.

Umblînd apostolul lui Hristos din loc în loc, a mers într-o cetate care este în partea dreaptă a Mării Negre, cînd, plutim spre Cafa, care se numește Amisonul și este departe de Sinopi, ca la o sută douăzeci și opt de mile și jumătate. Acolo a aflat Sfîntul Andrei mulți oameni rătăciți și necredincioși. Unii, cuprinși de rătăcirea elinească, iar alții, de cea iudaică. Însă între aceste deosebite rătăcirii și păgînatăți aflîndu-se amisinenii, aveau și o bunătate, iubirea de străini, adică să primească pe oamenii străini și să ospăteze pe drumeți.

Deci, mergînd sfîntul la dînșii, a găzduit la casa unui iudeu și socotea cum și în ce chip să atragă atîta mulțime de oameni rătăciți și să-i prindă în năvodul învățaturii și propovăduiri sale. Așa socotind sfîntul, s-a sculat într-o dimineață și a mers la sinagoga iudeilor, unde erau adunați ei după obiceiul lor. Acolo l-au întreat iudeii cine este, de unde este și ce fel este propovăduirea lui.

Sfîntul, începînd propovăduirea lui despre Hristos, i-a învățat și din cărțile lui Moise, dar i-a învățat și din cele proorocești. Din toate acestea a dovedit că Hristos este același pe Care L-au vestit mai înainte prorocii; Care, pentru mîntuirea oamenilor a venit în lume, aducînd spre dovedire martori și pe însuși Mergătorul înainte și cite a învățat el. Acestea și altele asemenea, după ce le-a zis către dînșii și după ce a scris adevărata credință în sufletele lor și după ce i-a adus pe dînșii în mrejele sale, în acest chip s-a arătat vînător de oameni, după cuvîntul Dascălului său, pe care l-a zis cînd i-a chemat la ucenicie: *Veniți după Mine și Eu vă voi face pe voi vînători de oameni.*

Auzind iudeii cuvîntul Apostolului, îndată s-au întors la Domnul și, pocăindu-se, s-au botezat și s-au făcut creștini, în loc de iudei; robi ai lui Hristos, în loc de ai pierzării. După aceasta, pe cîți bolnavi aveau îi aduceau înaintea apostolului și fiecare își lua tămăduire de orice boală ar fi fost cuprins. Și s-a făcut apostolul acolo, nu numai doctor al sufletelor, ci s-a arătat tămăduitor al multor feluri de boli. Apoi a zidit biserici și le-a hirotonit preoți din iudeii care crezuseră.

Ducîndu-se de acolo, a mers în Trapezunda și acolo, asemenea, învățînd și botezînd pe mulți, încă și preoți hirotonind; după aceasta s-a dus în Lazichia. Iar Trapezunda și Lazichia sînt cetăți și neamuri din partea de răsărit a Mării Negre și cîți au umblat în părțile acelea, știu cetățile acestea. Ci și acolo iarăși asemenea făcînd apostolul și mulțime nenumărată de iudei și de elini aducînd la Hristos, a pus în gînd să se ducă la Ierusalim. Pe de o parte, ca să serbeze acolo praznicul Paștelui ce se apropia, iar pe de altă parte, ca să se întîlnească cu fratele său Petru. Și mai ales dorea să vadă și pe Apostolul Pavel, de care auzise că s-a întors de la legea evreiască și a venit la propovăduirea apostolilor și cum că este și el apostol și dascăl al neamurilor.

Deci s-a dus și și-a împlinit dorința lui cea după Dumnezeu. După aceasta s-a întors împreună cu Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu la cetatea Efesului, care era în soarta (grija) lui Ioan.

Însă acolo aflîndu-se apostolul a văzut o descoperire de la Dumnezeu ca să meargă în Bitinia, să învețe pe oamenii cei din soarta lui. Pentru aceasta s-a pornit și s-a dus în cetatea Niceei, care se numea atunci

Elicori, și era nezidită împrejur. Mai pe urmă Cezarul Traian a zidit-o pe dînsa și turnuri are întru ea, și pentru ca să biruiască, a numit-o Niceea.

Dar nici iezerul ce este în ziua de astăzi aproape de dînsa, și se numește Ascania, nu era atunci atît de limpede și curățit precum se vede astăzi. Că după cum scriu hronografii, mai pe urmă de cutremure s-a umplut de apă și ca Marea Pontului s-a făcut și s-a limpezit precum este acum.

În această cetate mergînd Sfîntul Apostol Andrei și văzînd mulțime nenumărată de oameni, iudei și elini, a cugetat să facă mai întîi minuni, ca să-i înduplece să se întoarcă de la rătăcirea lor. Pentru că oamenii cei simpli, mai lesne se încredințează cînd văd minuni, decît numai cu cuvîntul. Pentru aceasta și apostolul de multe ori pe cei muți îi făcea să vorbească, iar alteori tămăduia pe cei bolnavi. Încă și alte minuni de multe feluri făcînd, s-a făcut doctor fără de plată celor bolnavi. Încă și balauri, fiare mari și înfricoșătoare, care se încuibaseră în locul acela, numai cu toiagul cel de fier pe care îl purta, al cărui vîrf avea cruce înfiptă, îi izgonea și-i omora.

Și capiștile zeilor celor cu nume mincinoase, ale elinilor, ale Afroditei și ale Artemidei, pe toate din temelii le-a sfărîmat. Iar cîți din elini nu au crezut în învățătura apostolului, umplîndu-se de duh rău, săreau și săltau, cărnurile își mînceau și alte nenumărate rele pătimeau, primind vrednică muncă pentru necredința lor. Iar ucenicul lui Hristos, Andrei, care a venit să mîntuiască pe cei păcătoși, nu i-a lăsat pînă în sfîrșit să piară așa întru întunericul rătăcirii, ci izbăvindu-i pe dînșii de lucrarea cea diavolească, a tămăduit și sufletele lor și le-a luminat cu lumina credinței în Dumnezeu.

Deci, doi ani după ce a zăbovit acolo în cetatea Niceei și le-a hirotonit preoți din oamenii cei ce crezuse, s-a dus în Nicomidia în care era un mare număr de oameni, dar care erau cu totul întunecați de înșelăciunea elinească. Apostolul lui Hristos și acolo a făcut tot asemenea. Apoi botezînd pe mulți din elini, de acolo s-a dus la Calcedon și de la Calcedon a umblat prin toată Propontida, adică prin tot locul de la scutarul Constantinopolului pînă la Neocastra. De acolo s-a dus la Pontoiraclia, și de aici s-a dus la cetatea Amastrida, care era foarte mare, și se afla în partea de răsărit a Mării Negre.

Dar în cetățile acestea nu umbla Sfîntul Apostol Andrei așa precum noi povestim pe scurt. Ci în fiecare cetate unde umbla, multe ispite și multe împotriviri avea, dar, cu ajutorul lui Hristos, pe toate le biruia, fiindcă Hristos era apărătorul lui și pe toate cele potrivnice le făcea lesnicioase. Căci și cu nebunia cea văzută a propovăduirii, biruia pe înțelepții elinilor.

După acestea, ieșind din Amastrida, s-a dus în altă cetate care se numește Sinopi, unde se povestește în niște cuvîntări vechi, cum că ar fi venit și Sfîntul Apostol Petru să vadă pe fratele său. Chiar și creștinii din Sinopi arată pînă în ziua de astăzi două scaune de marmură, pe care le au în mare cinste și evlavie, și zic că acolo ședea dumnezeieștii Apostoli, Petru și Andrei, și învățau poporul.

Încă și o icoană din acea vreme se află acolo la Sinopi, avînd închipuirea Apostolului Andrei, care face minuni nenumărate și pînă în ziua de astăzi întru slava lui Hristos și întru cinstea apostolului, ca să vadă creștinii că nu numai în vremea cît au trăit apostolii au făcut minuni, ci și după moarte pot să facă asemenea minuni cu puterea lui Hristos, dascălul lor.

Dar și altă veste ne povestește că Apostolul Matia, unul din cei doisprezece apostoli, care împreună s-a numărat cu cei unsprezece apostoli, în locul vînzătorului Iuda, și el se întîmplase a veni mai înainte în Sinopi, vrînd să meargă la Cafa să propovăduiască; iar sinopienii l-au prins și l-au închis în temniță.

Deci mergînd Apostolul Andrei acolo și auzind că Apostolul Matia este închis în temniță, a făcut rugăciune și, cu semnul Sfîntei Cruci, îndată s-au zdrobit legăturile, temnița s-a deschis și a ieșit Apostolul Matia din închisoare, iar împreună cu dînsul și ceilalți legați. Iar sinopienii iudei aveau credință, dar erau cruzi și sălbatici cu sufletele încît numai cu chipul și cu fața se vedeau că nu sînt fiare.

Deci auzind că Apostolul a zdrobit legăturile și a deschis temnița, adunându-se toți, voiau să vadă casa în care găzduia el. Unii, privindu-l cu cruzime și cu nemilostivire, îl țirau de picioare, alții îl trăgeau de mâini și-l tăvăleau prin țărână. Alții, cu dinții ca niște fiare sălbatice îl mușcau, cu lemne îl băteau, cu pietre îl loveau, și fiecare dădea cu orice apuca. Mai pe urmă socotind că a murit din chinuirea cea multă, l-au aruncat afară din cetate la gunoi. Apostolul a pățimit acestea, urmînd lui Hristos, dascălul său.

Dar Hristos nu a trecut cu vederea pe apostolul Său, ci în noaptea aceea arătîndu-i-se lui și dîndu-i îndrăzneală, l-a sculat sănătos. Și nu numai aceasta, ci și un deget al lui pe care îl mușcase unul din mîncătorii aceia, i l-a făcut sănătos. După aceea, binecuvîntîndu-l pe dînsul, învățîndu-l și îndemnîndu-l să nu se lenevească de propovăduirea Lui, s-a înălțat la cer. Iar apostolul dimineața s-a sculat și s-a dus sănătos în Sinopii neavînd nici măcar un semn de răni, încît ar fi putut zice că vine de la vreun praznic, bucurîndu-se.

Această minune după ce au văzut-o sinopenii, minunîndu-se de răbdarea sfîntului, cea mai presus de om, și pe de alta de facerea de minuni a lui Hristos, cum într-o noapte l-a făcut pe el sănătos; căindu-se, s-au întors de la rătăcirea lor și, pocăindu-se, au căzut la picioarele Sfîntului Apostol, cerînd iertare. După aceea, sfîntul, învățîndu-i pe dînșii cuvîntul adevărului și botezîndu-i în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh, i-a făcut pe dînșii robi ai lui Hristos în loc de robi ai diavolului. Încă și alte nenumărate minuni a făcut sfîntul apostol în cetatea aceea, în numele lui Hristos, dintre care ascultați o preaslăvită minune spre încredințarea celorlalte.

O femeie oarecare avea un fiu, unul născut, pe care un om dușman l-a ucis apoi s-a făcut nevăzut și nu s-a aflat, iar mortul zăcea aruncat în drum. De acest lucru înștiințîndu-se apostolul, s-a dus acolo l-a locul unde era mortul. Și făcîndu-i-se milă de mama celui ucis, apoi vrînd să atragă și pe popor spre mai multă credință, prin rugăciune l-a înviat și l-a dat pe el viu mamei sale. Această minune după ce au văzut-o sinopenii, cu toții, împreună cu femeile și cu copiii, au crezut în Hristos. Atunci apostolul le-a hirotonit acolo preoți, pe cei mai iscusiți din cei ce crezuse, și așa după ce a luminat pe cei mai mulți din sinopeni cu Sfîntul Botez și i-a făcut popor sfîntit al lui Hristos și vrednic cu adevărat de turma lui, s-a dus a doua oară în cetatea Amisonului și de acolo s-a dus iarăși la Trapezunda.

Deci, botezînd și pe ceilalți oameni care mai rămăseseră necredincioși din întîia propovăduire de acolo, s-a dus la cetatea Neocezarea și acolo, asemenea, cuvîntul bunei credințe semănîndu-l și pe mulți la cunoștința adevăratului Dumnezeu întorcîndu-i și cu Sfîntul Botez luminîndu-i, s-a dus de la Neocezarea în altă cetate ce se numește Samosata. Iar în această cetate lucuiau în acea vreme oameni cufundați în deșertăciune elinească, iar întru înșelăciunea cea din afară a lumii, erau foarte pricopsiți. Și din pricina înșelăciunii erau neîntorși către credința lui Hristos, fiindcă pentru meșteșugul filosofiei lor, fiecare se ferea să vorbească cu dînșii.

Iar dumnezeiescul Apostol Andrei prin rîvna propovăduirii, ca pe o țesătură de păianjen a rupt împletiturile ritorilor și le-a arătat lor că înțelepciunea pe care o aveau este deșartă și n-au cunoștință nici cît un copil mic. Așa, în puține zile, cu cuvintele și cu minunile, pescarul înfruntînd învățătura filosofilor și cu lucrările semnelor plecînd sufletele acestora, și către buna credință întorcîndu-i, s-a dus la Ierusalim și s-a întîlnit cu ceilalți apostoli, pentru ca să facă un sobor, cum să se serbeze praznicul Paștelui.

Iar cum că apostolii se adunau în Ierusalim și făceau sobor pentru pricinile ce se întîmplase în vremurile acelea, poate cineva să cunoască din Faptele Apostolilor, pe care le-a scris dumnezeiescul Luca Evanghelistul. Căci scrie el acolo în Fapte, capitolul 15, și zice: *Și apostolii și preoții s-au adunat ca să cerceteze despre acest cuvînt și celelalte.* Iar după ce s-a sfîrșit praznicul, luînd cu sine pe apostolul Matia și pe Tadeu, care se aflau la Ierusalim pentru aceeași pricină, s-au întors la cetatea Edesa, care în ziua de azi se numește Horasan și este spre părțile răsăritului în hotarele Mesopotamiei.

Deci, acolo puține zile petrecînd apostolul Andrei, pe Matia și pe Tadeu i-a lăsat să propovăduiască în părțile acelea, iar el s-a întors în părțile Mării Negre cele dinspre răsărit. Întîi s-a dus în țara Alanilor, unde, propovăduind Evanghelia Darului și pe mulți întorcînd către credința cea întru Hristos, s-a mutat la

Avazgi și, intrând în Sevastopole, cetatea de acolo, îi învăța și propovăduia taina lui Hristos și nenumărate mulțimi de oameni a întors la cunoștința de Dumnezeu.

Însă nici de mîntuirea Zachenilor și a Vosporanilor nu s-a lenevit, ci și la aceștia a mers și de vreme ce pe zachenii i-a aflat cu totul nesupuși, urînd nesupunerea cu sălbăticia acestora, a voit a se duce de la dînșii, căci erau neprimitori de dumnezeiasca sămîntă a cuvîntului lui Dumnezeu și nevrednici de sfînta credință, iar buna supunere a vosporanilor lăudînd-o, s-a dus la dînșii. Vosporanii se numesc toți aceia care locuiesc în strîmtoarea Cafa, căci Cafa aceasta de care auzim nu este cetate, ci este un loc în chipul și asemănarea Moreii.

La Vosporani a petrecut Sfîntul Apostol Andrei multă vreme, căci i-a aflat foarte supuși și lesne primitori de învățătură a apostolului, în care se povestea că s-au aflat și niște icoane de sfînti închipuiți cu ceară și că dovedeau un meșteșug preaiscusit, cu anevoie de urmat și cu multă înțelepciune de mîini făcute, care întrec tot meșteșugul.

Deci, petrecînd la Vosporani multă vreme, de acolo Sfîntul Andrei s-a dus la Cafa, care se numește Herson, țară strălucită și cu mulți oameni, deși întru credință sănătoasă, nu lesne înfiptă, ci către alte învățături lesne primitoare aflîndu-se. Acolo intrînd cu înțelepciune și propovăduind cuvîntul dreptei credințe și făcînd minuni, i-a întors la cunoștința de Dumnezeu.

În acest chip vîinînd apostolul pe kersoneni și, ca pe niște pești cuvîntători, aducîndu-i dar lui Hristos, după pronia lui Dumnezeu s-a mutat de aici și în părțile cele mai dinăuntru ale Rusiei și a ajuns pînă la rîul Niprului; și în Munții Kievului a poposit, unde a rămas într-o noapte. A doua zi, sculîndu-se din somn, a zis către ucenicii care erau cu dînsul: "Vedeți acești munți? Credeți-mă că peste aceștia o să strălucească darul lui Dumnezeu și o să se facă cetate mare aici și multe biserici o să se ridice lui Dumnezeu și o să se lumineze cu Sfîntul Botez tot pămîntul Rusiei".

Și suindu-se pe munții aceia, i-a binecuvîntat și a înfipt o cruce, mai înainte vestind încredințarea poporului aceluia de la scaunul său cel apostolesc, care s-a întemeiat în Bizanț și a mers și prin părțile cele mai dinăuntru ale Rusiei, pînă unde este acum marea cetate a Novgorodului.

De acolo s-a întors pe mare iarăși la cetatea Sinopi. Și învățînd iarăși acolo cuvîntul Domnului, și mai întorcînd și pe ceilalți oameni, cîți au rămas nebotezați din propovăduirea cea dintîi și pe cei credincioși întărindu-i în credință, le-a hirotonit episcop al aceluia loc pe un apostol din cei șaptezeci, cu numele Filolog.

De acolo a venit în Bizanț, care în acea vreme nu era în starea în care se vede în ziua de astăzi, ci cuprindea numai o părțică - cît este palatul împărătesc -, ci mai pe urmă, Constantin a strălucit-o și a adus-o în starea în care se vede acum și, după numele său, a numit-o "Cetatea lui Constantin".

În această cetate mergînd acest mare apostol, a făcut și acolo asemenea. Căci cu cuvintele sale și cu minunile învățîndu-i și cu Sfîntul Botez luminîndu-i, a întors și pe bizantini la lumina cunoștinței de Dumnezeu, făcîndu-i fii ai luminii prin primirea credinței. Încă și o biserică minunată a ridicat în numele Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu în mijlocul cetății, așezînd-o păzitoare și apărătoare a dreptei credințe de acei împărați din vremurile cele mai de pe urmă. Apoi hirotonisindu-le și episcop pe Sfîntul Stahie, unul din cei șaptezeci de apostoli, de acolo s-a dus în Iraclia Traciei, care este departe de Constantinopol, spre apus, cale de două zile.

Deci întru această cetate asemenea învățînd și propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu și pe mulți întorcîndu-i la cunoștința Darului, le-a hirotonit episcop în locul acela pe Apelin. De acolo a ieșit în cetățile și satele de primprejur, asemenea, învățînd, botezînd și întorcînd pe popoare la credința în Hristos, adevăratul Dumnezeu și biserici zidind în numele Lui, a făcut din sufletele lor biserici însuflețite ale Sfîntului Duh. Așa a făcut prin toată Tracia, prin Macedonia și prin toată Tesalia, prin cea dintîi și prin cea de-a doua și de la Tesalonic pînă la Licostom și pînă la Farsala.

După ce a trecut Tesalia și Elada, s-a dus în vestitul ostrov al Peloponezului, care acum se numește Moreia. Și în acest loc este cetatea care în ziua de astăzi se numește Paleopatra. În această cetate a intrat Sfântul Apostol Andrei și, ducându-se pedestru, a găzduit în casa unui om, care se numea Sosie, și care zăcea în pat, fiind bolnav de o grea boală. Acesta a aflat doctor pe sfântul, căci, cum a intrat în casa lui și a pus sfânta lui mână pe dînsul, îndată s-a sculat Sosie sănătos, neavînd nici urmă de boală.

Dar nu numai acesta, ci și un rob al femeii Maximila, soția antipatului Patrelor, se afla în zilele acelea aruncat într-un gunoi al cetății, cu totul topit de boală, și nu mai avea acum nici o nădejde de viață. Sfântul Andrei, fiind ucenic al lui Hristos, la Care nici rob, nici slobod nu se socotește prost, ci pe toți întocmai îi are, n-a trecut cu vederea pe robul acela, ca să se bîntuie cu totul de cumplita boală, ci numai cu cuvîntul zicînd: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, pe Care eu Îl propovăduiesc, scoală-te!" Și îndată, o, minunile Tale, Hristoase Împărate! s-a sculat cu totul sănătos. Robul acela, mergînd la stăpîna sa, i-a povestit ei toate cele ce i s-au întîmplat.

N-au trecut multe zile la mijloc și femeia aceea, Maximila, stăpîna robului celui tămăduit, a căzut într-o boală grea, în așa fel încît nici meșteșugurile doctorilor nu puteau să-i folosească, nici bogăția bărbatului ei nu-i ajungea să o dea pentru doctori, căci bărbatul ei era, precum am zis, domn al locului acela și se numea Egheat.

Într-o boală ca aceasta aflîndu-se, și-a adus aminte de străinul, de săracul, de defăimatul apostol și, numaidecît, l-a chemat, și după ce a venit, a căzut la picioarele lui. Și ce a făcut apostolul? El și-a pus sfînta sa mână pe femeia cea bolnavă și numaidecît s-a făcut cu totul sănătoasă. Această minune văzînd-o Egheat, a luat multă avuție și a aruncat-o la picioarele apostolului, rugîndu-l să o ia pentru doctorie.

Dar scopul Sfîntului Apostol nu era să strîngă bogăția cea vremelnică, ci bogăția cea veșnică, pentru mîntuirea poporului și pentru pocăința și întoarcerea antipatului Egheat. Pentru aceasta sfîntul nicidecum nu a primit, ci mai vîrtos a zis: "Dascălul nostru Hristos așa ne-a poruncit nouă: *În dar ați luat, în dar să dați*". Acestea zicîndu-le sfîntul și învățîndu-i pe dînșii cuvîntul adevărului, s-a dus de la dînșii.

Umblînd prin cetate, a văzut zăcînd într-un cerdac pe un om slăbănog, care era de multă vreme bolnav, neputînd să umble nicidecum, nici să se miște și nu avea nici un om care să-l îngrijească. Iar sfîntul și pe acesta numai cu numele lui Hristos l-a făcut sănătos. Și nu numai minunile acestea le-a făcut Sfîntul Apostol Andrei acolo, ci și ochii multor orbi i-a deschis. Pe un om lepros, care zăcea afară din cetate pe gunoi, ca Iov cel de demult, și pe acela l-a tămăduit, numai cît l-a botezat în mare în numele Sfîntei Treimi; și acela, după ce s-a botezat și s-a însănătoșit, s-a făcut următor al apostolului și propovăduia cu mare glas tuturor, prin puterea lui Hristos.

Astfel, apostolul cu cuvintele sale, cu minunile și cu semnele întorcînd la cunoștința de Dumnezeu pe tot poporul care era în toată Ahaia, făcîndu-i turmă a lui Hristos și popor sfînt, se bucura și se veselea cu duhul, slăvind pe Dumnezeu. După aceasta, singură mulțimea creștinilor care crezuseră a surpat capiștile idolești, a zdrobit pe idoli și a ars cărțile cele elinești ca pe niște pricini ale rătăcirii oamenilor, dînd cu aceasta o pildă de adevărită a credinței lor celei adevărate. Apoi, adunîndu-și avuția lor, au aruncat-o la picioarele Apostolului.

Iar el a lădat osîrdia lor și socoteala cea bună a primit-o, iar avuția nu a primit-o. Ci le-a poruncit, pe unele să le împartă la cei lipsiți și săraci, iar pe altele să le cheltuiască la zidirea bisericii, care în puține zile s-a săvîrșit. Și se adunau acolo creștini, unde se slujea Sfînta Liturghie și se sfințeau de episcopii și de preoții cei hirotoniți de Sfîntul Apostol Andrei, ascultînd și învățătura cea de miere izvorîtoare a sfîntului. Fiindcă, totdeauna îi învăța din cărțile lui Moise și din ale proorocilor și dovedea cum că unul și același purtător de lege este și al Așezămîntului celui vechi și al celui Nou, care la sfîrșitul veacului S-a pogorît din cer și S-a întrupat din Sfînta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, pentru mîntuirea neamului omenesc.

Dar în timp ce s-au făcut acestea, antipatul Egheat - despre care mai înainte am zis că avea femeie pe Maximila, pe care a tămăduit-o apostolul -, s-a dus la Roma, la Cezarul, ca să-și dea seama pentru slujba împărătească pe care o avea și să se sîrguiască ca să-și ia iarăși stăpînirea sa. Iar fratele său, Stratoclis cu numele, care era înțelept și învățat și care abia venise atunci de curînd de la Atena, unde fusese pentru învățăturile filosofice, a rămas episcop în locul lui. Și avea un rob credincios și preaînțelept, pe care îl iubea foarte mult. Pe acesta, în acele zile, l-a apucat un drac înfricoșat și era vedere pricinuitoare de multă jale. Acestea văzîndu-le Stratoclis, plîngea, se supăra, se amăra și căuta doctor spre tămăduirea acestei boli. Însă, să vedeți iconomia lui Dumnezeu, cum aduce pe om la cunoștința adevărului.

Auzind Maximila, femeia antipatului, pricina aceasta, l-a vestit așa: "Pentru ce tu fratele bărbatului meu și cumnate, avînd în mîinile tale doctor fără de plată te întristezi și te necăjești? Aici este un om străin și sărac cu numele de Andrei, pe acela dacă îl vei chema, fără plată într-un ceas poate și pe robul tău cel credincios să-l tămăduiască și pe tine de supărarea aceasta să te mîngîie și să te veselească. Căci și eu, precum ai auzit, cît de cumplită boală aveam încît și de viață mă deznădăjduisem și numai cu un cuvînt al lui sînt acum sănătoasă".

Acestea auzind Stratoclis, îndată a chemat pe sfîntul. Și numai cum a intrat apostolul lui Hristos, îndată a ieșit dracul și s-a dus din locul acela. Și s-a făcut sănătos și înțeleptul rob, cel mai înainte legat cu lanțuri de fier. Această minune dacă a văzut-o Stratoclis și Maximila îndată au anatematizat înșelăciunea elinească și s-au făcut creștini, botezîndu-i apostolul. De atunci erau nedespărțiți de sfîntul și în toate zilele învățau de la dînsul cunoștința cea mai desăvîrșită a tainei sfintei credințe creștinești.

Acestea astfel făcîndu-se, s-a întors și Egheat, antipatul, de la Roma. Și după cîteva zile a vrut să-și cunoască femeia sa. Iar ea, fiind botezată și nevrînd să se împărtășească cu bărbatul ei cel necredincios și nebotezat, întîi s-a prefăcut că este bolnavă. Iar după cîteva zile, pentru că a văzut că nu se poate ascunde pînă la sfîrșit, s-a arătat. Căci famenii au arătat bărbatului ei și au zis: "Ea, de cînd tu te-ai dus la Roma, nici bucatele de mai înainte nu le mai mănîncă, nici marilor zei nu se închină, ci cu totul s-a pironit cu socoteala și cu scopul ei, de un oarecare om bătrîn și străin care este aici.

Acestea dacă le-a auzit Egheat, cu totul s-a îndrăcit de mînie, și cu totul și-a ieșit din minți. Ocăra și înfricoșa și numai un scop avea: cum să omoare pe Apostolul Andrei. Deci, cîtăva vreme l-a pus în temniță, pînă cînd va socoti cu ce moarte îl va omori. Iar la miezul nopții, Stratoclis, luînd pe cumnata sa Maximila și pe alții, care erau mai sîrguitori în credință dintre cei ce crezuseră, s-au dus în temnița care era pecetluită cu pecetea lui Egheat și pe care ostașii cu grijă o străjuiau.

Deci acolo ducîndu-se, încetișor au bătut la ușă încît să audă sfîntul. Auzindu-i sfîntul, cu rugăciunea a deschis ușa temniței și au intrat înăuntru. Atunci Stratoclis și Maximila au căzut la picioarele sfîntului, rugîndu-se și cerînd ca să-i întărească și să-i împuternicească în credința lui Hristos. Iar sfîntul multe zicînd, i-a învățat cele cuviincioase și i-a sfătuit, iar pe Stratoclis hirotonindu-l episcop al Paleopatreilor, i-a trimis pe dînșii cu pace. Ducîndu-se ei, Sfîntul Andrei iarăși cu rugăciunea închizînd ușile temniței, precum erau și mai înainte pecetluite, ședea înăuntru așteptînd hotărîrea păgînului Egheat.

Deci, antipatul, văzînd că femeia lui Maximila, cu totul s-a lepădat de dînsul, aprinzîndu-se de mînie, a hotărît asupra Sfîntului Apostol moarte de cruce. El socotea căci cu aceasta va supăra pe Sfîntul Andrei, dar nu știa că o moarte ca aceasta era bucurie, veselie și viață veșnică a sfîntului, căci vrea să se facă împreună părtaș al patimilor lui Hristos, dascălul lui.

Pentru aceasta, ducîndu-l ostașii ca să-l răstignească, văzînd crucea a lăudat-o pe dînsa, ca pe una ce avea să se facă pricină a suirii lui la cer. Apoi pe creștinii cei ce s-au aflat acolo, învățîndu-i și întărindu-i, s-a suit pe cruce bucurîndu-se, iar ostașii lui Egheat, făcînd voia domnului lor, au pironit pe cruce mîinile și picioarele apostolului, pentru care lucru preoții și diaconii din Ahaia au scris așa:

"Pătîmirea Sfîntului Apostol Andrei, pe care noi am văzut-o cu ochii noștri, toți preoții și diaconii bisericilor Ahaiei, scriem tuturor Bisericilor, care sînt la Răsărit și la Apus, la Miazăzi și la Miazănoapte,

care sînt alcătuite și zidite în numele lui Hristos, pace vouă și tuturor celor ce cred întru Unul desăvîrșit Dumnezeu în Treime, întru adevăratul Părintele Cel nenăscut, întru adevăratul Fiul Cel născut, întru adevăratul Sfîntul Duh, Care din Tatăl purcede și întru Fiul se odihnește. Căci această credință am învățat de la Sfîntul Andrei, apostolul lui Hristos, a cărui pătimire noi văzînd-o, am biruit și după cît am putut o istorisim".

Antipatul Egheat, întorcîndu-se de la Roma cu stăpînire înnoită și intrînd în cetatea Patrelor, a început a sili pe cei ce credeau în Hristos să aducă jertfe idolilor. Acestuia, ieșindu-i înaintea Sfîntul Andrei, i-a zis: "Ți se cade ție, judecător fiind al poporului, a cunoaște pe Judecătorul tău, care este în cer, și cunoscîndu-L pe El, să te închini Lui și, închinîndu-te adevăratului Dumnezeu, să te întorci de la aceia care nu sînt dumnezei".

Iar Egheat a zis către dînsul: "Au tu ești Andrei care risipești locașurile zeilor și sfătuiești pe popor să primească credința cea vrăjitoarească, care de curînd s-a arătat și pe care împărații Romei au poruncit să o piardă?"

Sfîntul Andrei a zis: "Împărații Romei încă nu au cunoscut aceasta, că Fiul lui Dumnezeu venind pe pămînt pentru mîntuirea oamenilor întru adevăr a arătat cum că idoli aceia, nu numai că nu sînt dumnezei, ci draci necurați și vrăjmași ai neamului omenesc, care îi învață pe oameni și îi îndeamnă spre toată necurația. Căci mîniind pe Dumnezeu să se întoarcă de la dînșii și să nu-i asculte. Iar cînd se va mînia Dumnezeu asupra lor și se va întoarce de la oameni, atunci diavoli îi iau pe ei sub a lor stăpînire și pînă întru atît îi amăgesc pe dînșii încît îi scot goi cu totul de faptele bune, nimic altceva avînd, decît păcatele lor pe care le duc cu ei".

Egheat a zis: "Aceste cuvinte băbești și deșarte, cînd le propovăduia Iisus al vostru, iudeii l-au pironit pe cruce". Sfîntul Andrei a răspuns: "O, de ai fi voit a cunoaște taina Crucii, cum Ziditorul neamului omenesc, pentru dragostea Sa către noi, a răbdat Crucea, nu fără de voie, ci de bunăvoie, pentru care eu însumi sînt martor, cum că și vremea patimilor Sale o știa mai dinainte și mai dinainte ne-a spus despre Învierea Sa, cea de a treia zi și la cina cea mai de pe urmă împreună cu noi șezînd, ne-a spus despre vînzătorul Său, ne-a spus și despre cele ce aveau să fie asupra Sa. Și știind locul acela, în care era să fie dat iudeilor, de bunăvoie a venit". Iar Egheat a zis: "Mă minunez de tine, căci om înțelept fiind tu, urmezi Aceluia pe care în orice chip, cu voie, ori fără voie, îl mărturisești că a fost răstignit pe cruce".

Apostolul a răspuns: "Mare este taina Sfintei Cruci și, dacă vei voii să ascuți, eu îți voi povesti ție". Iar el a răspuns: "Nu este aceea taină, ci pedeapsă a făcătorilor de rele". Sfîntul Andrei a răspuns: "Acea pedeapsă este taina înnoirii oamenilor, numai să voiești a mă asculta cu îndelungă răbdare". Egheat a zis: "Iată, te ascult pe tine cu îndelungă răbdare, însă și tu, de nu vei face ceea ce eu îți poruncesc, aceeași taină a Crucii, asupra-ți vei purta". Iar apostolul a zis: "De m-aș fi temut eu de pedeapsa Crucii nu aș fi lăudat Crucea niciodată". Egheat a zis: "Precum din nebunia ta lauzi Crucea, așa dintru îndrăzneala ta nu te temi de moarte".

Apostolul a răspuns: "Nu din îndrăzneală, ci din credință nu mă tem de moarte. Căci moartea dreptilor este cinstită, iar a păcătoșilor este cumplită. Deci, eu voiesc ca să ascuți taina Crucii, și cunoscînd adevărul să crezi și, crezînd, să-ți afli sufletul tău". Egheat a zis: "Acel lucru se află care a pierit? Au doar a pierit sufletul meu că îmi poruncești a-l afla pe el printr-o credință pe care nu o știu în ce fel este?"

Sfîntul Andrei a răspuns: "Aceasta este care o vei învăța de la mine, căci eu îți voi arăta ție pierderea sufletelor omenești, ca să cunoști mîntuirea lor, care prin cruce s-a lucrat. Omul cel dintîi prin călcarea poruncii, adică prin lemn a adus moartea în lume și se cădea neamului omenesc ca prin pătimirea cea de pe lemn, să se izbăvească de moarte. Și precum din pămîntul cel curat era zidit omul cel dintîi, care a adus moartea prin lemnul încălcării de poruncă, așa se cădea a se naște Hristos din Fecioara cea curată, om desăvîrșit, Care este Fiul lui Dumnezeu, Cel ce a zidit pe omul cel dintîi și a înnoit viața cea veșnică, pe care toți oamenii o pierduseră și prin lemnul Crucii să se întoarcă de la lemnul poftii, spre care omul cel dintîi, întinzîndu-și mîinile, a greșit, așa se cădea ca Fiul lui Dumnezeu să-și întindă pe Cruce mîinile Sale

cele nevinovate, pentru neînfrînarea mâinilor omenești. Pentru hrana cea dulce a lemnului celui oprit, să guste fierea amară și luînd asupra Sa moartea noastră, să ne dea nemurirea Sa".

După acestea Egheat a zis: "Aceste cuvinte povestește-le acelor care te ascultă, iar tu de nu vei asculta porunca mea și de nu vei aduce jertfă zeilor, apoi bătîndu-te cu toiege, te voi răstigni pe Crucea pe care tu o lauzi".

Sfîntul Andrei a răspuns: "Eu Unuia, Adevăratului și Atotputernicului Dumnezeu, în toate zilele îi aduc, nu fum de tămîie, nici carne de boi, nici sînge de țapi, ci pe Mielul cel fără de prihană, care S-a jertfit pe altarul Crucii, cu al Cărui preacinstit Trup se împărtășește tot poporul cel credincios și bea Sîngele Lui, pe cînd Mielul acesta rămîne întreg și viu. Deși cu adevărat se înjunghie și cu adevărat Trupul Lui de toți se mănîncă și Sîngele Lui de toți se bea, însă, precum zic, totdeauna petrece întreg, fără de prihană și viu". Egheat a zis: "Cum poate fi aceasta?"

Sfîntul Andrei a răspuns: "Dacă voiești să știi, fă-te ucenic, ca să înveți aceea pentru care întreb". Egheat a zis: "Eu acea învățătură de la tine cu chinuri o voi cerca". Apostolul a răspuns: "Mă mir de tine, că tu, om înțelept fiind, grăiești cele bune. Dar oare vei putea, ispitindu-mă cu munci, să cunoști de la mine Tainele lui Dumnezeu? Ai auzit taina Crucii, ai auzit și taina Jertfei! De vei crede că Dumnezeu Cel răstignit de iudei este Dumnezeu adevărat, atunci îți voi arăta cum, omorît fiind trăiește și cum jertfit fiind și mîncat, petrece întreg întru Împărăția Sa". Egheat a zis: "Dacă este omorît, și de oameni este mîncat, precum zici, apoi cum poate fi viu și întreg?" Apostolul a răspuns: "Dacă vei crede cu toată inima ta, vei putea cunoaște această Taină; iar de nu vei crede, nu vei cunoaște niciodată această taină".

Atunci Egheat, mîniindu-se, a poruncit să arunce pe apostol în temniță. Și aruncat fiind sfîntul în temniță, s-a adunat la dînsul mult popor din toată latura aceea și voia să-l ucidă pe Egheat, iar pe Sfîntul Andrei să-l scoată din temniță. Iar Sfîntul Apostol i-a oprit pe dînșii, învățîndu-i și grăind: "Nu prefaceți pacea Domnului nostru Iisus Hristos întru tulburare diavolească, că Domnul nostru Iisus Hristos, dîndu-se pe Sine spre moarte, a arătat toată răbdarea și împotrivă n-a grăit, nici n-a strigat, nici nu s-a auzit glasul Lui în ulițe. Deci și voi, tăceți și fiți în pace.

Și nu numai să nu faceți împiedicarea muceniciei mele, ci și voi singuri să vă gătiți ca niște buni nevoitori și ostași ai lui Hristos, a nu vă teme de îngrozirile tiranului, ci a purta cu răbdare pe trupurile voastre rănile ce vi se vor aduce asupra voastră de chinuitori. Că de este nevoie a se teme cineva de frică, apoi se cuvine a se teme de frica aceea care nu are sfîrșit. Pentru că frica și îngrozirile de la oameni sînt asemenea fumului, că arătîndu-se îndată se sting. Și de dureri dacă voim a ne teme, apoi se cuvine a ne teme de acelea ce nu au sfîrșit niciodată.

Căci durerile acestea vremelnice, deși sînt mici, cu înlesnire se rabdă, iar dacă sînt mari, apoi degrabă ieșind sufletul din trup, singure se sfîrșesc. Durerile acelea sînt cumplite, care sînt acolo veșnice, unde este plîngerea cea neîncetată, strigare, tînguire și munci fără de sfîrșit, spre care Egheat nu se teme a merge. Deci fiți gata spre aceasta mai vîrtos, ca prin supărările acestea vremelnice să treceți spre bucuria cea veșnică, unde vă veți veseli totdeauna cu Hristos și veți împărăți cu El".

Astfel Sfîntul Andrei, toată noaptea a petrecut-o învățînd pe popor. Iar a doua zi antipatul Egheat a șezut la judecată și a adus înaintea sa pe Sfîntul Andrei și a zis către dînsul: "Oare socotit-ai să-ți lași nebunia ta și să nu mai propovăduiești pe Hristos, ca să poți a te veseli cu noi în această viață? Căci mare nebunie este de a se duce cineva de bunăvoie spre chinuri și spre foc". Sfîntul Andrei a răspuns: "A mă veseli împreună cu tine, voi putea numai cînd tu vei crede în Hristos și te vei lepăda de idoli; căci pe mine Hristos m-a trimis în partea aceasta în care mult popor am cîștigat Lui".

Egheat a zis: "Deci pentru aceasta te silesc spre jertfe, ca cei amăgiți de tine să lase deșertăciunea învățăturii tale și să aducă jertfele cele plăcute zeilor. Căci nu este cetate în Ahaia în care să nu fi pustiit lăcașurile zeilor. Deci acum se cuvine ca iarăși prin tine să se înoiască cinstea lor, ca cei mîniați prin tine, tot prin tine să fie îmblînziți și tu să petreci întru dragostea noastră cea prietenească. Iar dacă nu, apoi

multe feluri de chinuri vei lua, pentru necinstea care prin tine s-a făcut lor, și vei fi spânzurat pe Crucea pe care tu o lauzi". La acestea Sfântul Andrei a răspuns: "Ascultă, fiule al pierzării, paiule gătit pentru focul cel veșnic, ascultă-mă pe mine sluga Domnului și apostolul lui Iisus Hristos, că pînă acum am vorbit cu tine cu blîndețe vrînd a te învăța sfînta credință, că doar după cum ai înțelege, să cunoști adevărul lepădîndu-te de idoli, să te închini Dumnezeului Celui ce locuiește în ceruri. Dar de vreme ce tu petreci în întuneric și socotești că eu mă tem de chinurile tale, apoi gătește asupra mea chinuri de acelea ce știi tu că sînt mai grele, căci cu atît voi fi mai bine primit Împăratului meu cu cît mai grele chinuri voi răbda pentru El".

Atunci a poruncit Egheat, ca, întinzîndu-l pe pămînt, să-l bată. Și după ce s-au schimbat de șapte ori cîte trei cei ce-l băteau, l-au ridicat pe Sfântul Andrei și l-au dus la judecător, care a zis către dînsul: "Andrie, ascultă-mă pe mine, nu-ți vărsa sîngele în deșert, că de nu mă vei asculta, apoi pe cruce te voi răstigni". Sfântul Andrei a răspuns: "Eu sînt rob Crucii lui Hristos, și mai mult doresc moartea Crucii, decît să mă izbăvesc de chinuri, de care nicidecum nu mă tem; iar tu vei putea scăpa de chinurile cele veșnice care te așteaptă, dacă ispitind răbdarea mea, vei crede în Hristos, căci eu mai mult pentru pierzarea ta mă mîhnesc, decît tu pentru pătimirea mea. De vreme ce pătimirile mele vor fi numai într-o zi, sau cel mult două și vor sfîrși, iar patimile tale nici după o mie de ani nu vor avea sfîrșit. De aceea nu-ți mai înmulți patimile, nici îți mai aprinde focul cel veșnic". Deci, mîniindu-se Egheat, a poruncit să-l răstignească pe Sfântul Andrei pe cruce, legîndu-i mîinile și picioarele, că nu voia să-l pironască cu piroane, ca să nu moară degrabă, ci să-l spînzure așa legat ca mai mult chin să pătimească și să sufere.

Deci, slugile ighemonului, ducînd pe sfîntul la răstignire, alerga poporul, strigînd: "Ce a greșit omul acesta drept și prietenul lui Dumnezeu? Pentru ce îl duc la răstignire?" Iar Sfântul Andrei ruga poporul, ca să nu facă împiedicare pătimirii lui. Căci mergea cu veselie și neîncetat învăța pe popor. Iar după ce a venit la locul lui, în care era să-l răstignească, văzînd de departe crucea gătită pentru dînsul, a strigat cu glas mare:

"Bucură-te, Cruce sfințită cu trupul lui Hristos și cu mădularele Lui ca niște mărgăritare împodobite, căci mai înainte de a se răstigni Domnul pe tine, erai înfricoșată oamenilor, iar acum ești iubită și cu dorire primită. Căci cunosc credincioșii cîtă bucurie ai în tine și ce fel de răsplătire li se pregătește pentru tine. Eu cu îndrăzneală și cu bucurie vin către tine; deci tu cu veselie primește-mă pe mine, că sînt ucenic al Aceluia Care a fost spânzurat pe tine. Primește-mă, că totdeauna te-am dorit și am poftit a te îmbrățișa. O, preabună Cruce, care ți-ai cîștigat frumusețea și bunacuviința din mădularele Domnului meu. Ceea ce ești de mult dorită și cu osîrdie iubită, pe care neîncetat te-am căutat și abia acum te-am aflat gătită după dorirea inimii mele. Deci ia-mă pe mine dintre popor, și mă dă Învățătorului meu, ca prin tine să mă primească Cel ce prin tine m-a răscumpărat pe mine".

Acestea zicînd și-a dezbrăcat de pe sine hainele și le-a dat chinuitorilor, iar ei l-au înălțat pe Cruce, legîndu-i mîinile și picioarele cu frînghii, l-au răstignit și l-au spânzurat. Și stătea împrejurul lui mulțime de popor, ca la douăzeci de mii, întru care era și Stratoclis, fratele lui Egheat, care striga împreună cu poporul: "Cu nedreptate pătimește acest bărbat sfînt". Iar Sfântul Andrei întărea pe cei ce credeau în Hristos, îi îmbărbăta spre răbdarea muncilor vremelnice, învățîndu-i că nu este vrednică nici o muncă a vremii de acum, pe lîngă răsplătirea bunătăților celor ce vor să fie.

Apoi a alergat tot poporul la curtea lui Egheat strigînd și zicînd: "Nu se cuvine a pătimi acestea, acest om sfînt, cinstit și învățător bun, cu bun și blînd obicei și înțelept, ci se cade a fi coborît de pe cruce, căci iată este a doua zi de cînd este spânzurat pe cruce și nu încetează învățînd dreptatea".

Atunci Egheat, temîndu-se de popor, a alergat împreună cu dînșii ca să coboare pe Sfântul Andrei de pe cruce. Iar Sfântul Andrei, văzînd pe Egheat, a zis către dînsul:

"Egheat, pentru ce ai venit? Dacă voiești să crezi în Hristos, apoi, precum ți-am făgăduit, ți se va deschide ușa darului. Iar dacă numai pentru aceasta ai venit, ca să mă dezlegi de pe cruce, apoi să știi că eu, pînă voi fi viu, nu voiesc să fiu coborît de pe cruce, căci acum văd pe Împăratul meu, acum mă închin lui, acum stau înaintea lui și mă bucur; iar pentru tine mă mîhnesc și-mi pare rău, că te așteaptă pierzarea cea

veșnică, care este gătită și te așteaptă pe tine. Deci, îngrijește pentru tine, pînă cînd este în puterea ta, ca nu în vremea aceea să începi, cînd nu-ți va fi ție cu puțință".

Și vrînd slugile să-l dezlege, nu puteau a se atinge de dînsul, apoi și cealaltă mulțime a oamenilor care veniseră acolo, se sîrguiau unii după alții ca să-l dezlege, cu toate acestea n-au putut, căci păreau mîinile lor ca moarte. După acestea, Sfîntul Andrei a strigat cu glas mare: "Doamne Iisuse Hristoase, nu mă lăsa să fiu dezlegat de pe crucea pe care sînt spînzurat pentru numele Tău, ci primește-mă. Învățătorul meu, care Te-am iubit, care Te-am cunoscut și care Te-am mărturisit în toată viața mea, și acum încă Te mărturisesc, care doresc a Te vedea și prin care sînt ceea ce sînt; primește Doamne Iisuse Hristoase în pace sufletul meu, căci acum este vremea a veni și a Te vedea pe Tine cel dorit. Primește-mă bunule Învățător, și nu porunci a fi pogorît de pe cruce, mai înainte pînă nu vei lua sufletul meu".

Zicînd el acestea, iată o lumină mare din cer l-a strălucit ca un fulger, pe care toți o vedeau și de jur împrejur l-a strălucit pe el, încît nu era cu puțință ochiului omenesc, celui de tină, a privi spre dînsa. Și a petrecut acea lumină cerească strălucindu-l ca la o jumătate de ceas; și cînd lumina a dispărut, atunci și Sfîntul Apostol și-a dat sufletul său cel sfînt și împreună cu dînsa s-a dus ca să stea înaintea Domnului.

Și așa s-a sfîrșit sfîntul bătrîn, fiind plin de zile, că a trăit ca la optzeci de ani. Că așa se cădea, ca adevăratul ucenic a lui Hristos, apostol fiind, cu sfîrșit mucenicesc să-și săvîrșească drumul propovăduirii. Iar urîtul de Dumnezeu Egheat, de îndrăcire fiind cuprins, de demonii cei sluiți și cinstiți de dînsul, vrednice răsplătiri a luat, că s-a suit într-un deal înalt și de acolo căzînd jos pîgîmul, s-a zdrobit și - după cum a zis dumnezeiescul David -, *s-au risipit oasele lui lîngă iad*.

Iar Stratoclis și Maximila, care era de bun neam și fată a unui senator, care crezuse în Hristos, pogorînd cinstitul și sfîntul trup al apostolului de pe cruce și cu miruri ungîndu-l, l-au pus în loc însemnat. Deci, Stratoclis împărțind la săraci toată avuția fratelui său Egheat și zidind episcopie din avuția sa, pe locul în care au pus trupul sfîntului, acolo și-a petrecut cealaltă parte din viața sa, bine pascînd turma încredințată lui. Asemenea și Maximila, împărțind cea mai mare parte din bogăția sa săracilor, și-a oprit o parte cu care a zidit două mînăstiri: una de călugări și alta de călugărițe.

Și astfel cu plăcere de Dumnezeu viețuind ea, s-a dus la veșnicele locașuri, în locul lucrurilor celor pămîntești și stricăcioase dobîndind frumusețile cele cerești și nestricăcioase.

Iar moaștele Sfîntului Apostol Andrei au rămas în episcopia din Paleapatra mulți ani, făcînd neîncetat minuni și tămăduind toată boala și toată neputința, pînă în zilele marelui Constantin, întîiul creștin între împărați, care a avut trei fii: Constantie, Constantin și Consta. Doi din fii săi au luat fiecare cîte o parte din împărăția sa. Consta a luat Roma, Constantin Portugalia, iar Constantie, al treilea fiu, a luat Constantinopolul, adică scaunul tatălui său.

Deci, acest Constantie, a primit în inima sa o dorire bună și de suflet folositoare. A dorit să aducă în Constantinopol moaștele Sfinților Apostoli, ale lui Andrei, Luca și Timotei și să le așeze în biserica Sfinților Apostoli, pe care o zidise tatăl său, marele Constantin. În acea vreme Sfîntul Artemie, care a mărturisit credința mai pe urmă, în vremea lui Iulian Paravatul, era domn și augustalie în Alexandria, și pe dînsul l-a socotit vrednic de o slujbă ca aceasta. Deci l-a chemat la sine și i-a poruncit ca unui vrednic, să-i slujească în această lăudată slujbă.

Apoi s-a dus Sfîntul Artemie și a luat de la Efes moaștele Sfîntului Apostol Timotei, pe ale Sfîntului Apostol Luca, de la Tivele Beoției, iar de la Paleapatra a luat cinstitele și sfintele moaște ale Sfîntului Apostol Andrei.

Și așa le-a adus cu mare cinste la împăratul Constantie în Constantinopol. Iar împăratul primindu-le și cu multă evlavie închinîndu-se lor, apoi cu dragoste sărutîndu-le, le-a așezat în prea vestita și luminata biserică a Sfinților Apostoli, în partea cea de-a dreapta Sfîntului Altar și acolo au fost închinete și cinstite

de cei binecredincioși, cât timp au avut creștinii împărăție. Iar când a fost prădat Constantinopolul, s-au împărțit sfintele moaște în mâinile binecredincioșilor creștini.

Aceasta este viața și petrecerea Sfântului Apostol Andrei, acestea sînt povestirile cele după puterile noastre, despre ucenicul lui Hristos, cel întâi chemat. Așa a petrecut sfântul, așa s-a nevoit, așa a schimbat vînarea de pești pe vînarea de oameni, așa a dobîndit împărăția cerului și acum se odihnește și se veselește întru împărăția cea rînduită de Învățătorul său, după cum singur I s-a făgăduit zicînd: *și Eu vă făgăduiesc vouă, precum mi-a făgăduit Mie Tatăl Meu, împărăție.*

Acum șade la masa cea gătită lui, după făgăduința cea nemincinoasă, *ca să mîncăți și să beți la masa Mea, întru Împărăția Mea.* Și se roagă neîncetat pentru noi, cei luminați prin propovăduirea lui, ca de păcate pocăindu-ne și curățindu-ne să ne învrednicim și noi aceleiași Împărății, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, căruia I se cuvine toată slava și închinăciunea, împreună și Părintelui Său, Celui fără de început, și Preasfîntului, Bunului și de viață făcătorului Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

~ Sfârșit ~